31 302/64
1738

Budapest. 1898. VII. évfolyam I. sz. (Boldogasszony hava.) Vasárnap, Január 2.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Olvasóinkhoz.

Az év elején olvasóink szives jó akaratába ajánljuk a Buda és Vidékét. Lapunk nem az első látogatást teszi a közönségnél, kipróbált jó ismerős, egy régibb igaz barát. A mi lapunk czélja, hogy továbbra is az legyen, megszolgálva azt a kitüntető bizalmat, a mivel olvasói kitüntetik.

Jól tudjuk, hogy egy bizonyos részben ez csak elégedés, mert még a Buda és Vidéke nem juthatottt arra a pontra, melyen több kivánni való nincsen. A kezdet nehézségei leküzdése több év munkája. Egy ismeretlen nem térképezett vidéken a jó ösvény megtalálása elég hadüveletet emészt fel. A különféle osztály és szövetkezései érdekek elhagyásval, nem érintésével az arany középut nagy közönség érdeke.

Buda egyes részeinek és a közel vagy érdekkörébe eső távolabb vidéknek egy pontban való összetalálkoztatása nehéz felada a minek csak részben való megoldási is ily rövid idő alatt kielégitő eredmén. Hát magának a lap programm keténck megtartása mennyi akadályba ütközik? Ezt látják olvasóink, kik kreműködésökkel a buda vidéki irat megtartásában szivesen és lelkesen segédkeznek. Hat éves multunkból azláthatja az olvasó, hogy ezt a keretet csak ritkán és nagy hazafias ügyeknél is csak ugy léptük át, ha azokat Buda és vidékére vonatkoztattuk.

A keretet minden sürgető birálat daczára még jobban megfogjuk tartani, mert Buda és vidékéről annyi a mondani való, hogy elég érdekes tárgyat találhatunk. Több mint 6000 féle buda vidéki ügyet vetettünk fel és nem egy felett tekintélyes eszmeharcz folyt.

Buda csak ugy lehet azzá a mi a történeti multban volt, ha a vidék mely foglalatját képezi, szintén emelkedik, ha Dunántulnak ismét a szive lessz s az mozgatja a szellem, az ipar és kereskedés idegeit.

Ott a hol a király palotája van, ott legyen a szellem és születés arisztokratiájának, az előkelő művelt pénzvilágnak városrésze, itt neveljék az ifjuságot, itt legyenek a miniszteri és egyéb hivatalok, közintézetek, középületek . . . Itt épitsenek palotákat főuraink és főpapjaink.

Budán és vidékén alakuljanak tisztviselő és egyéb családház épitő szövetkezetek, üdülőhelyek, menhelyek, lég és éghajlat gyógyintezetek, mindenféle sanatoriumok a Pilis hegységtől a Vérteseken át a Balatonig és az egész vidéken.

Ezek merész tervek, de nem lehetetlen álmok és mi ezeket az álmokat füzni fogjuk tovább és ábrándozunk az ábrándozókkal, cselekszünk a cselekvőkkel. . . .

Szép és nemes feladat erre vállalkozni, s aki erre vállalkozott, az templomba lépett, melynek küszöbén le kell vetni a sarut, mert az önérdeknek a mennyire az emberi tisztességes önfentartás ösztöne megengedi, kivül kell maradni. Minden perczet lefoglal a komoly munka, a melylyel a jövő alapját hordjuk össze. . . .

Ennek az emelkedésre hivatott városrésznek és a szép vidéknek fel kell virulni és virulása mellett magyarnak lenni, nem csak nyelvében, de gondolkodásában és szellemében is. Nemcsak a nyelv, de az anyag is legyen magyar s a nyelv és gondolkodás különösen jó magyar, mert nemcsak szép vidék, de a haza vidéke Buda. Buda és vidékének emelkedése az egész ország érdeke, s különösen az lesz, ha majd nem csak a Lágymáson, de egyéb budai részekben is az ifjuságnak egyetemei épülnek.

A könnyü, gyors és jó közlekedés Buda és vidékének létfenntétele, ezt erélyesen sürgetjük, de rendszerrel és e tekintetben sem engedjük kezeinket leköttetni.

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA."

Ketté vágt arczkép.

Irta: *Micsek Béla.*

A szép asszony azon biztos tudatban, hogy férje nem jöngyhamar haza, félelem nélkül kuporodott ohimezett zsámolyára a fiatal férfi lábaihoki a karosszékben ült. Térdeit egybe kulte kezeivel összefogta, forró, bársonyos arc meg rányugtatta a férfi ölébe. Soha ilyen almas még nem volt együttlétük. Egészéletlenül jutottak ilyen helyzetbe. Szebehe Kálmán jó barátjával, Gecső Sándorral szett volna beszélni, hanem barátja helyett leségét találta otthon, Amáliát; egyedül. St voltak együtt és Szebehelyi lassankint uvette észre, hogy az asszonyka vonzódik nelyest hozzá. A keze szoritása olykor rem volt, lágy, bizalmas. A forró szemeinek tekle sokszor belemélyedt Kálmánnak szép barnemeibe és szinte végig csókolta az arczát em ugy még nem voltak, ahogy mostan: a asan segyedül s mivel gondolatban gya foglalkoztak ilyen édes együttlét elképzvel, most, hogy alkalom nyilott rá, összv, mintha sohasem is cselekedtek volna egyébként. Gecsőné panaszkodni kezdett a fiatal férfinak és amikor panaszkodott, a hangja édesen suttogó, részvétet keltő volt annyira, hogy Szebehelyi Kálmán piczi keze után nyult, kétszer-háromszor végig simogatta majd rá s hajolt, megcsókolta, aztán az arczához szoritotta azt miközben mind a ketten megremegtek, forró vérük bizseregni kezdett s arczukat lázas pirosság futotta be. Az izgatott kisasszony majdnem hogy szerelmet vallott Szebehelyinek. — Lássa, Kálmán Sándor engem nagyon elhanyagolt, pedig én szerettem őt Hanem mikor észrevettem, hogy ő nem törődik velem s unja magát mellettem, az én szivem is hidegülni kezdett. Nem éreztem elkeseredettséget, csupán unatkoztam s kimondhatlan vágyat éreztem olyan férfi után, aki engem nagyon szeretne, kizárólagosan szenvedélyesen s a kinek lábához kuporodhatnám, ugymint most a magához, az arczomat az ölébe temethetném, ő meg a hajamat simogatná meg, az arczomat és a vállaimat csókolná és ajakamat. Azután érezném, hogy a teste mindjobban remegő lesz, a lélekzete sebes, lehelete forró, csókja tapadó Ha elválnék uramtól, ilyen férfit szeretnék.

A fiatal férfi nem vette czélzásnak a szép asszony szavait. Simogatta a kezét tovább, olykor meg is csókolta azt. Hanem a haja meg arczához nem nyult és az ajakát is érintetlenül hagyta. Sokáig ülhettek igy, mikor Szebehelyi felkelt s indulni készült. Mikor az ajtóhoz lépett s kezét a kilincsre tette, Gecsőné gyöngéden vissza huzta azt, a félig nyitott ajtót betette s igy szólt halkan: Ne menjen még, Kálmán.

Szebehelyi bucsuzóul kezet nyujtott, de az asszonyka balvállára vonta a kezét, fejét meg rápihentette a férfi széles mellére és a szeme közé nézett Ajakát összeszoritotta: mintha csókot kérne s mikor egy-egy szót mondott, hangja meg-megcsuklott.

— Édes Kálmán, maradj itt, ne hagyj magamra.

Szebehelyi küzködött magával. Ha megcsókolja ezt az izgatott piczi asszonykát, olyan hosszu, forró talál lenni az a csók, hogy vége nem akad. Gecső pedig minden perczben belépheti. Azért szorosabban magához vonta Amáliát, megcsókolta homlokát s azt mondta:

— Nézd, baba, majd máskor jövök. Most mennem kell.

És elment. Gecsőné pedig kétszeres erővel vágyódott a fiatal férfi csókja után, akinek önuralma majdnem bámulatra ragadta.

Ezek történtek akkor, az első alkalommal s azóta mindez sokszor megismétlődött. A szép asszony azt gondolta, ha a férje tudja

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

A városrendezés, épitkezések, utfenntartások, utczák tisztántartása, közegészség, köztisztaság, szabályozások kérdésében ezután is küzdeni fogunk.

Buda és vidékének ipara és kereskedelmi felvirágoztatása ezután is programmunk lessz, a mire, mint a budai kereskedelmi társulat hivatalos közlönye is kötelezve vagyunk. Fokozzuk a közönségben azt, hogy pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet, s fokozzuk a kereskedőkben, iparosokban az ambitiót, hogy minél jobban és minél jutányosabban szolgálják ki.

A mint a multban ugy a jövőben is egy erőnk, egy kincsünk van: a közönség bizalma, melyre ezután is igyekezünk méltóak lenni ugy én, mint munkatársaim, és kérjük, hogy e bizalomban továbbra is részeltessék a Buda és Vidékét, mely Buda és vidéke érdekeinek és a magya rosodásnak közlönye. Kérjük, terjesszék lapunkat, hogy még többet tehessünk, mint eddig tettünk. Kérjük becses közreműködésüket, hogy minél érdekesebb és tartalmasabb lehessen a Buda és Vidéke, és méltóan képviselhesse Buda és Vidékét.

Erdélyi Gyula
a „Buda és Vidéke“
felelős szerkesztője.

Koncsek Lajos
a „Buda és Vidéke“
szerkesztője.

Büttel János,
a „Buda és Vidéke“
terjesztésére alakult bizottság elnöke.

Kereskedelmi nyelvünkről.*)

Minthogy a magyar ember ezelőtt idegenkedett mindig a kereskedés hasznos mesterségétől, annak okáért ugy vagyunk magának az üzletnek és értékforgalomnak szóbeli és irásbeli közvetitő nagy házával, magával a kereskedelmi magyar nyelvvel, mint az az igen jómódu ember, a ki nagy, de rendezetlen vagyonnal rendelkezik, folyton befektet, de azért kölcsönből él, hitellel fedezi szükségleteit és váltóra dolgozik. Ilyen nagy, de rendetlen és nem értékesitett vagyon a mi nyelvünk, ilyen kölcsön és hitel a nemzetközi kereskedelmi nyelvből átvett és honositott fogalmaink és műszavaink, s ilyen lejáró váltók a mi szószerint forditott érthetetlen kereskedelmi szavaink, melyeket ujakkal kell idővel kicserélnünk.

Summa, kontó, komisszió, tarifa, telegráf, sekk, stb. a kereskedelmi respublikába tartozó szavak, nemzetköziek nálunk is, másutt is mindenütt megértik. Az ilyeneket, s hozzájok hasonlókat purizmusból, tiszta magyarkodásból tehát leforditani akarni, annyi mint a nyelvet érthetetlenné tenni, kinaizálni, halmazba gyüjteni a limlomot. Mi kis nemzet vagyunk, rá vagyunk szorulva a nagy világra, hozzánk nem alkalmazkodik a nagy világ, nekünk kell különös sajátságaink megőrzésével hozzáilleszkednünk, ne féljünk, ne irtózzunk hát olyan szavak és műszavak használatától magyaros helyesirással, a miket évszázados gyakorlat részint elfogadott és ismer, részint a jelenlegi szabatos használat és helyesirás megismertet, megkedveltet és elfogadtat a néppel. A kereskedő nyelvben világszerte ismert és használt fogalmakat nem szégyen átvennünk, sőt jogosult annak, mint az emberiség közkincsének, mint kölcsönnek, mint hitelnek birtokába helyezkednünk, mi több életrevalóságunkat árulják el, ha azoknak szabatos használata által nyelvünket gyarapitva, nemzetünk értelmiségét gyarapitjuk, emeljük, s ekként önfentartási erőnket fokozzuk. Másokon és mások által élhető módra, nyereségre tenni szert, nemcsak kereskedelmi szempontból helyeselhető, de czélszerü kulturális szempontból is.

Merev purizmussal, szókoholással, kinai fallal hiába akarunk elzárkózni a haladó élet követelései és szükségletei elől, azok meg vannak és meg lesznek. E követelések és szükségletek egy részének szavai, nevei megvannak az idegenben, franciáknál, olaszoknál, németnél, ugyszólva nemzetközi szavak, de nálunk e szók és nevek nincsenek meg, azok népünk eszmekörén kivül esnek, vegyük át tehát a jó és alkalmas idegent, nemzetközit, a mit a nép vagy elfogad eleinte, vagy ha a dologgal később megismerkedik, teremt ujat magának helyette: egy-egy uj nevet, fogalmat. A más szakmák szavára nézve ez igy volt a multban, igy lesz a kereskedelmi szakmára nézve is a jövőben. Mert a publikum a mit lát maga körül, a mit mutatnak és mondanak neki, szóval a mi ismeretkörébe esik, annak ő rendesen nevet ad, szokott adni, s miért ad nevet dolgoknak, műveleteknek? azért, mert az életszükségletek tágult terjedésével, arra a dologra neki szüksége van, azt az ügyet magát neki ismerni kell, mert kereskedés, forgalom érték és törvény tárgya az a dolog, tehát annak ismerése, megértése rá nézve szükséges, hasznos, nélkülözhetlen. Az idegenből való átvétel által terjed azután a kereskedelmi szakismeret, népszerüvé lesz a kereskedelmi nyelvvel maga az üzlet is, a kereskedés. Ennek az idegenből való átvételnek határt csak az oly szavak és fogalmak szabnak, melyek a nép észjárásától teljesen idegenek, magyar szavaink között formájukra nézve nincs analógia reájuk a nyelvben, és egy főbajunk ebben gyökerezvén, németes mintára gyurt alakzatjuk által mintegy az egész magyar nyelv természetével ellenkezni látszanak.

E pontnál kezdődik az ellenőrzés, ujitás és szóalkotás joga. Igenis kell, szükséges olyan faj, nem és kereskedői szakfogalmakra, a melyeket a különféle nemzetek külön-külön szóval és névvel jelölnek meg, külön-külön szót és nevet koholni a magyarban is, sőt csináltak, koholtak is már eleget es eme koholt szavaknak közös elvi hibája, hogy ellentétben a latin és vele leányaugu franczia vagy román nyelvekkel, a melyekhez huz nemileg a mi gondolkodásnódunk, éppen ama nyelv szavai és fogalma után vannak csinálva és forditva számos kereskedelmi és értékjelző szavaink, a melynek képzésmódja, szellemvilága, szóösszetétele, dacara a geografiai közelségnek, homlokegyenest ellenkezik a mi szóalakitási és logikai gondolatfüzésünkkel s ez a nyelv a német nyelv.

Ezen, német minta után koholt szók és fogalmak között, a melyeknek létrejötteben és terjesztésében a nyakatekert szavu magyar jogászok és szócsiszárok első sorban a hibásak és nem a kereskedők vagy iparosok, vannak nagy számmal olyan fogalmak, a melyeket se közrend, se uriad, se kereskedő meg nem ért, csupán a jogász és szócsiszár duettben kösösen: érthetetlen és hibás képzésü fogalmak, szók, nevek olyanok, a mely szóhalmazatok hasonlitanak az eltető gabonát pusztitó patkányokhoz s egerekhez, a menynyiben veszélyeztetik, sőt elragcsálják azt a szükséges viszonyt, összefüggést, mely egyfelől a kereskedelmi müveltség és a magyar nyelv fejlődése között fenn forog, más felől kijátszák azt a követelményt, még pedig nemzeti követelményt, hogy megértetvén népünkkel önön magát kereskedelmi érdekeit tisztán, világosan és érzelfogható törvenyességgel: ilyetén módon a kereskedelmi tudás terjedtével helyet, ugy pedig önálló helyet biztositsunk magunkat az emberiség üzleti és kereskedelmi haladásának történetében. Ezt a diszes helyet kérlelhetlenül pontos számitás és cselekvés által, érdemeljük el, biztosan pozitiv tudás által, érdekeink és értékeink latba

*) Kereskedők Évkönyvéből.

őt mellőzni, miért ne mellőzhetné ő is. Szebehelyi Kálmán pedig majdnem lelkiismeret furdalás nélkül tette, amit tett, miután a jó barátja jogaiban durva sértést nem követett el.

Hanem ez az állapot nem tarthatott soká. Egészen véletlenül lett ez köztük beszéd tárgyává. Egy alkalommal Szebehelyi fényképet kért a szép asszonytól, kinek azonban épen akkor nem volt; oda ment hát a szalon asztalkához s olyan arczképet nyujtott a férfinak, melyen Gecsőné nem egyedül, hanem férjével volt.

— Nézze csak, Kálmán, ezt magának adhatom.

Szebehelyi nagyon elkomolyodott, mikor az arczképet megpillantotta: Figyelmeztetés akar ez lenni, Amália? Hogy lássam, hogy férje is van Ugy gondolja, hogy annyira megfeledkeztem róla?

A szép asszonyka mosolyogni kezdett, azután egészen közel hajolt Kálmánhoz s halkan, suttogóan mondta: Ide figyelj, édes. Vágd ketté az arczképet, akkor csak magam leszek és a tied leszek egészen. Érted?

Szebehelyi Kálmán megértette a szép asszonyt és nem gondolkozott soká, hanem ketté vágta a képet...

— — — — — — — — — —

Önök most azt hiszik, hogy Gecső Sándorné elvált urától és Szebehelyi Kálmánné lett. Pedig csalódnak, mert közbe jött valami, a miért Szebehelyi örökké lekötelezettje lehet egyik barátjának, Csicsmancsay Jenőnek.

Kálmán ugyan is azzal a szilárd elhatározással vett bucsut az asszonykától, hogy a Gecső Sándor ellen meginditott válópör után elveszi Amáliát, ha nem mielőtt a kellő lépéseket megtették volna, összejött Csicsmancsay Jenővel, ki szintén nagyon bejáratos volt Gecsőékhez. Jenő nagyon intim barátja volt Kálmánnak s épen azért Szebehelyi közölte tervét a fiatal emberrel. Ami azután történt, lesujtó volt Kálmánra. Csicsmancsay megfogta barátja kezét, a szeme közé nézett s igy szólt:

— Látod, édes Kálmán, én értem szándékodat; fel tudom fogni, hogy az az asszonyka elbolonditott, hanem mondok valamit, ami józan eszedre térit. Talán nem kellene elmondanom, talán boldog lennétek együtt, nem ugy, mint Gecső Sándor De sokkal jobban szeretlek, hogy kötelességemnek ne tartanám, tudatni veled, hogy Gecsőné csöppet nem méltó a szivedre Tudod, abban az asszonyban kevés a lélek és sok az érzékiség. Homályos fogalma lehet az igazi szerelemről s inkább a flirtnek hamar lobbanékony hive. Én eléggé ismerem őt s nem gondolom, hogy a lovagiasság ellen vétek, ha megmondom, hogy Gecsőnét én is megcsókoltam már. No ne légy azért olyan izgatott, ne csinálj magadnak szemrehányást, te sokkal nemesebb szivü vagy, hogysem olyan közönséges, mint asszony mellett boldog lehetnél. A dolog különben ugy történt, hogy egy alkalommal egyedül találtam ő nagyságát a pamlagon mellé ültetett. Nehany pillanatig szótlanul ültünk egymás mellett, majd közelebb huzódott hozzám az asszonyka és megengedte, hogy átöleljem. Aztán megcsókoltam és nem tiltakozott. Ez két hét előtt történtek; azt hiszem, ha tennéd, téged épen ugy megunna, mint Gecsőt s épen ugy flirtteskednék kivüled mással, mint most veled.

Szebehelyi nem engedte barátját tovább beszélni; szomoruan vette tudomásul Jenő szavait, mert többet érzett Gecsőné iránt a puszta barátságnál, mint hitte, igaz szerelmet, aztán kezet szorított Csicsmanczayval s megköszönte jókor jött világositását.

Mikor Kálmán szobájába lépett, kissé bánatosan kissé szoruan, fájjó szivvel irószertalához ült, tiszteher papirost vett elő, s irni kezdett.

„Nagyságos asszony! Elvágtam a kapott arczképet és ketté vágtam, elvásztottam volna annak élő alakjait. Hanem egyik jó barátomtól — ön tudja jobban, kicsoda — ideje korán megtudtam, hogy kegyed két héttel ezelőtt az ő csókját is szivesen vette. Megfogja hát érteni, ha nem választom ketté a kapott arczképek alakjait, sőt egyik felét,

vetéseivel. De hogyan cselekedjünk helyesen, miként tudhassuk positive, hogyan óvhassuk meg értékeinket és érdekeinket egymás között és másokkal szemben, ha a mi szavaink, a mi fogalmaink, a mi eszméink érthetlenek, hámisak, félrevezetők, légbe függő párázatok. Igen helyes és rövid szó pl. a többek között (csupán nehány mutatványt adunk) a takarékpénztári betét. kivét, szó, de már leszámitoló, visszleszámitolás kamat, ez a tolás, tó helyett, ujra át vagy leszámitó helyett, ez valami barbárnak hangzik a magyar nyelvérzékü ember fülében. Érték nélküli minta. Miért nem már: minta. érteke nincs? Emlékkönyv (Memorial). Miért nem „emlékeztető“?

Laikus ember a váltóisme összes intézvényezési peripathetiáit alig képes ma megérteni Mert az intéz, intézet, institutió szavak más jelentményben évszázadok óta gyökereznek a köztudatban, az intésnek pedig czéloz, szándék synonimja van a népnyelvben, gondolatai és nem dologi értelme, bizonytalan fogalomra vezet.

A számlásitás, ellenszámlásitás, birósitás (biróvátétel?) alkalmilagos (alkalmi) vétel, árengedmény, (összeg-e ez, vagy folyó cselekvés?) aránylagos ár, szükségbeli utalvány (kényszer-utalvány), hasábvonal (lapvonal, vonal, lapnégyszög), felszökkentették (felszökették, csaptak) az árt, visszteher, visszkereset, zárlat (zárat), értéktelenedés (érték-esés, csökkenés), az ár emelkedő irányzatot mutat (megy fel, jön le az ár), ne fáraszsza magát oda (ne fáradjon oda kérem), van szerencsém, (tisztelettel tudatom, hogy), becslős (becsüs, a nép szerint), sziveskedjék befolyásolni (sziveskedjék közbenjárni, odahatni, beszólni, támogatni, megbeszélni, vagy ne restelje kérem...) bátorságot veszek magamnak (bátorságot nem lehet venni se kölcsön, se önmagából, ha nincs, mert az született hajlam); Helyesen: Bátor vagytok... vagy: ne vegye rossz néven kérem, hogy... ne átallja, kérem az ide zárt... megnézni, megtekinteni, megrendelni, ne vegye alkalmatlankodásnak, kérem, hogy... megnézés végett ezennel megküldöm stb.

Ezek az idézett példák mind, vagy érthetetlenek magyarul vagy rosszul vannak képezve mint szók, vagy pedig igen hosszadalmasok. A kereskedelmi nyelvben öreg hiba a hosszadalmas szó és a hosszu mondat. Inkább legyen a szó és a fogalom összetett, kelőjotlel elválasztva és világos mintsem egytagu és hosszadalmas. A kereskedelmi stilus, pedig mint maga az élet, akarat és a szenvedély nyelve: legyen szárnyaló szakgatott, rövid, de határozott

Összefoglalva a mondottakat, a kereskedelmi nyelvre nézve fődolog és főfőkövetelmény nálunk, a minél nagyobb területen honos közérthetősége a szónak, továbbá a szó és fogalom tisztasága, rövidsége és mindenki által való egyértelmü használata, a miből származik aztán a szokás, törvény és a jogvédelem biztonsága. Főhibája a mi kereskedelmi nyelvünknek pedig az, hogy szók és fogalmak a németből szolgailag vannak leforditva, vagyis mivel gyakran érthetetlenek, leferditve.

Balásy Dénes.

---

melynek birását olyan kimondhatlan nagy boldogságnak képzeltem, ime visszaküldöm. Jobb helyen lesz ott, a hol volt. Nem szeretném, ha idővel az a kép, amely minket ábrázolt volna együtt, egy harmadik kézbe kerülne — mert talán akkor is véletlenül nem volna külön arczképe, — hogy ugyancsak ketté vágassék.“

Szebehelyi Kálmán.

Gecsőné elsápadt, mikor végig olvasta Szebehelyi Kálmán levelét s mivel könnyü vére daczára is jobban megszokta Kálmánt, mint Jenőt a gyakoribb érintkezés folytán és talán nagyobb hely is volt annak számára szivében, könny lopódzott szemébe, átkozta magában a pillanatot, melyben forró, bűnös szive rá vitte, hogy Csicsmanczay csókját jóleséen fogadja és nehány hétig, talán hónapig és levert, szomoru, szótalan volt, hanem később megbékült sorsával és talán várja, hogy ki fogja majd az arczképet ugy ketté vágni, hogy az soha többé együvé ne kerüljön, vagy lehet, hogy megkönyörül rajta a jó Isten és megadja neki a megbánás, megtérés kegyelmét és ismét megértik egymást férjével s ujra éledt szerelmükkel kipótolják majd azokat az éveket, melyeket szeretetlenül éltek át együtt...

Adományok a karácsonyfára.

A székes fővárosi „Mayer Ferencz árvaház“ részére ujabban a következők küldtek kegyes adományokat: Halperth Izidor gyüjtött 52 frtot.

Ehhez járultak: Schlesinger és Polakovits 5 frt, Schreiber D és Fiai 5 frt, Strasser és König 5 frt, ifj. Kohn Armin 5 frt, M. Heller és Társa 5 frt, D. M. Amar 5 frt, Deutsch fiai 3 frt, Strauss Antal 3 frt, Halperth Izidor 5 frt, Holitser Ede 3 frt, Krishaber és Lesinger 3 frt, Schenker és Társa 5 forinttal.

10—10 frtot küldtek: Beiwinkler Károly és Geittner A. József. — Nagy J. József gyüjtött 7 frtot.

5—5 frtot adtak: Peringer Ferencz, Kertscher István, Galilei páholy, Régi hivek, Demokratia, Heinrich István, Budapesti alagut társulat, Stowasser J.

3—3 frtot adakoztak: Dr. Kováts Pál, Buchinger A., Horváth Béla, Mechwart A. — A Budapesti asztalos ipartestület küldött 2 frt 50 kr.

2—2 frtot küldtek: Osztoits Mihály, özv. Rosenbaum Mórné, Dr. Szüry János, Wannek Antal, Biscara Endre, Gál Károly, Schottola Ernő, Klösz György.

1—1 frtot adtak: Rüblein József, Bodendorfer A. M. Palanek Ferencz, Uhlarik Béla, Zsák Hugó, Kurzweil Vilmos, Bengyel Márkné, Stampfer Márk, Gajda János és Török György.

Természetben küldtek be kegyes adományaikat: Reményi Mihály, hangszer., Kugler H. utóda Gerbaud, czukorkák. Késmárky és Illés, játékszerek. Herz Armin fiai, szappan. Péterfalvi papirgyár r. t. papirnemüek, Dávid J. Károly, papirfélék, dobozok. Magyar földrajzi intézet, (Kogutovitz és társa) térkép vázlatok. Seefehlner J. L., iró- és rajz eszközök. Wertheimer és Frankl. gyümölcsök. Hartmann István, sütemény. Toldi Lajos, könyvek. Központi antiquarium, könyvek. Quenzer testvérek, kalapok. Schuler József, iró- és rajz eszközök. Várady József. gyümölcsök, gyertya, czukor. Back Fülöp, különféle játékszerek. Kühne Ferencz, méz. Grill Mihály utóda, kések. Strobenz testvérek, sütemény, czukorka, keményitő kékitő. Franklin társulat, könyvek. Grawáts Tivadar, iró és rajzeszközök, könyvek. Szabó Aladár, ifjusági iratok. Müller J. L., szappan. Galszter Testvérek, sütemény, czukorka. Mössmer József, zsebkendők játékok Grimm Gusztáv, könyvek. Sallay István, czukorkák. Tonkovits György, tanszerek könyvek, játékok. Beliczay Béla, mézeskalács. Ruszwurm Vilmos, czukorkák. Schenk Ferencz, tanszerek Frankendorffer Lajos. tanszerek, könyvek, játékok. Topits József Fiai, élelmiszer. Fischer Lászlóné, lombfürészkellékek. Petz Miklós czukorkák. Watterich Arnold, tea. Haggenmacher H. liszt. Szent István társulat könyvek. Basel és Kaufmann cognac és rum Calderoni és Társa játékok Stignitz Gusztáv ruhanemü. Singer és Wolfner, tanszerek, könyvek. Első budapesti gőzmalmi r. t. liszt. Riegler J. Ede tanszerek, könyvek. Athenaeum könyv kiad. vállalat, könyvek. Ifj. Nagel Ottó könyvek Hedrich és Strauss, árpagyöngy. Concordia gőzmalom, liszt. Kuntser Albert, sütemény, gyümölcs. Wikus Károly czukorkák. Bieberauer Tivadar könyvek. Északmagyar orsz. köszenbánya r. t. kőszén. Winkle Nándor poharak. — Fogadják a nemesszivü adakozók az árvák nevében hálás köszönetemet s intézetünk növendékeit továbbra is kegyes jóindulatukba és pártfogásukba ajánlva mély tisztelettel maradok. —

Budapesten, 1897. évi deczember hó 30-án

Somlyay József, a „Mayer-árvaház“ igazgatója.

Tóth Béla az étlapokról.

(Vendéglősök Lapja.)

Irodalmunk e jeles, nagyhirü munkása, nyelvünkben a helyes magyarság buzgó kutatója és avatott hirdetője, érdekes levelet intézett Kövessi Nándorhoz.

A levél, nemcsak irója egyéniségénél, hanem megszivlelendő tartalmánál fogva is, méltó arra, hogy minden vendéglős emlékezetébe vésse s intelmét tőle telhetőleg kövesse.

A levél irására fogadás szolgált okul, mely Kövessi éttermében történt a fölött, hogy melyik a helyes kifejezés: „Almarétes“-e, vagy „Almásrétes“?

A fogadók Tóth Béla véleményét kérték ki, a ki igy döntött a vitás kérdésben:

Tisztelt uram!

Régóta sürgetem — sajnos, hiába — hogy az étlapok nyelve méltó legyen a müvelt magyar vendéglősökhöz és a müvelt magyar közönséghez. Ez a követelésem nem valami szörnyü nagy. A párizsi Café Anglais étlapja kifogástalan franczia, a müncheni Pschorr-Bräu étlapja hibátlan német. Miért kell hát nekünk hitvány firkákkal beérni? Bizony isten, elmulik az ember étvágya, mikor ilyesmiket olvas az asztalnál; „Retteg Vajal“ vagy „Fokoch tortával“ Ennek véget kell vetni. A magyar étlap is legyen külsejében diszes, nyelvében tökéletes és müvelt szakemberekre való.

Szives levele, mely hasonló törekvést bizonyit, mondhatom, örömet okozott nekem.

Az almásrétes a helyes kifejezés.

Miért? Mert az almarétes olyan rétes volna, a melyet mindenestől almából, a káposztarétes, a turórétes meg olyan, melyet teljesen káposztából turóból csinálnak. Ilyen réteseket azonban még nem talált fel a szakácsm esterség; és nem is fog feltalálni soha. Mert a rétes tészta, s csak töltik, bélelik almával, káposztával, turóval, mivel.

Tehat almásrétes, káposztásrétes, turósrétes stb. a tiszta magyar beszéd.

Még egyszer örömemet fejezem ki azon, hogy a főváros egyik legkiválóbb vendéglőse a szakbeli nyelv helyessége iránt érdeklődik, és vagyok tisztelt Uramnak

Budapesten, 1897. nov. 23-án

alázatos szolgája

Tóth Béla.

Polgármester is lássa Budát.

(Levél a szerkesztőhöz.)

— Tisztelt Szerkesztő Ur!

Örömmel üdvözöljük a főváros megválasztott alpolgármestereit és tanácsát.

Tisztelettel üdvözöljük őket és kérjük, hogy ne felejtsék el: Él magyar, áll Buda még.

Igen, Buda még áll, de csak igazán akkor fog állni, ha az egyesitésből egyenlő arányban veheti ki jogait és előnyeit.

Mi is fizetünk adót tehát mi és kérhetünk, a kiknek területe, az itt levő fürdők nagy értéket képvisel, hogy a székes főváros tanácsa a törvényhatósággal adja meg azt Budának a mi Budáé, s ne vegye el Budát Budától. Mi, ha jogainkat sürgetjük, csak a magunkét kérjük és azt, hogy a főváros legyen valóban igazi nemzetgazda. Gazdálkodjék Budának és ugy az egész fővárosnak helyesen gazdálkodott.

Mindenben jó gazdálkodást kérünk, igazi gazdálkodást, ne maradjon, ne feküdjön kihasználatlanul semmi és egy kicsit szabadabb és nem mindennapi közönséges ötletekkel emeljük a fővárost.

Szép szavak ezek, de mindaddig nem érnek semmit, mig a két főváros egyesitésénél történt megállapodás szerint egy polgár-

mester hetenként egyszer Budán nem székel, hogy had lássa a polgármester Budát. Az egyesités után az I kerületi elöljáróság hivatalos helyiségének egyik termében a polgármester minden héten megjelent és itt tartott 3—4 órás hivatalt.

Ez a szükséges szokás és megállapodás azonban csakhamar befagyott és ezután már csak meseből, regéből ismertük a polgármestert.

A tanács megalakulása után ujra kérjük és sürgetjük, hogy a polgármester is hadd lássa Budát és hetenkint egyszer közülök valamelyik tartson hivatalos órát az I.—III. kerület helyiségeiben felváltva leginkább a panaszok kihallgatására.

Had lássa a polgármester is Budát és had lásson polgármestert Buda is.

Beszélő számok

A székes főváros statisztikai hivatala éber figyelemmel és pontossággal jegyzi fel a főváros életének minden hullámzását. Ezek a feljegyzések nagyon tanusságosak és arra valók, hogy a sajtó figyelemmel és komolyan méltányolja a hivatal lelkiismeretes és tudományos munkásságát. A főváros fejlődése, a vagyon, élet-halál forgalma szólal meg a gazdag számadatokban. Itt találjuk a müveltség, a müveltség ösztönének képét és mind azt a mit a számok csalhatatlan tudománya nyujt.

Mi is meglathatjuk benne mint tükörben a mi kedves Budánkat a maga mostohaságában.

Az 1896 iki épitkezéseknek kerületenként való attekintésében az I.—III. kerület a külterekkel együtt 95 a pesti oldal 568 lakhaz epitéssel fordul elo. A budai épitkezések az I. kerületben 12-vel, a II ikban 16-al, a III ik kerületben 12 vel emelkedtek, ellenben a külterekben 23 al fogytak. A fővárosok egyesitése óta 1874 től 1896 ig Budán 2.109, Pesten 6.412 épitkezés történt. Ebből lakoház 1099. A budai épitkezések ezalatt az idő alatt 36 254.345 forintba, a pestiek 334.961.377 forintba kerültek. 1896-ban a budai épitkezések költsége az I. és II. kerületben 1 és $^1/_4$ millió, a III ik kerületben és a külterekben 1 millió forinton alól maradt. 1896-ban beepitettek Budán a külterekkel együtt 35.448 öl, Pesten 371.635 ölet. Budán volt 1896. végével 5025, Pesten 8925 lakóház.

A fovaros két fürdőjében 1896 ban 374.000 személy fürdött meg, kiknek $^2/_3$ resze a Rudas-fürdőt kereste fel. Az egyes hónapokat tekintve, azt látjuk, hogy legelénkebb volt a fürdők látogatottsága május, junius és julius havaiban, mely hónapokban ugyanis 42—48 000-en is használták. Legcsekélyebb volt a látogatás a téli hónapokban, különösen januárban és februárban (12 es 17 000). A napi átlag volt (az egész évre számitva) a Rudas-fürdőben 670, az ártézi fürdőben 353. A forgalom legélénkebb hónapjában, u. m. juniusban, lett a napi átlag a Rudas fürdőben 1055 öt, az ártézi fürdőben 540-et.

A Rudas fürdő bevétele a fürdőzők után az előző évhez képest 75.000 frtról 96.000 re emelkedett, mig az ártézi fürdőé 40 000 frtról 42.000-re emelkedett. Egy egy fürdés után bevételt (évi átlagban) amott 39, emitt 32 kr. Egyéb bevétele volt a Rudas-fürdőnek 1.000 frtnyi, az ártézi fürdőnek (tulnyomóan az ártézi kut vize után) 3 240 frtnyi. A két fürdő összes bevételei eszerint 142 000 frtra rugtak.

Érdekesek a laküresedések az 1897-ik év első negyedében. Budán üresen állt 106 lakás és 61 egyéb helyiség a mi összesen 10.028 forint bérértéknek felelt meg.

Ezeket érdemes jól, de jól átgondolni, hogy levonhassuk belőlök az eredményeket és okuljunk rajtuk.

Magyar kir. államvasutak.

A féláru vasuti jegy váltására jogositó arczképes évi igazolványok bélyegilleték mentessége.

Értesitjük az érdekelteket, hogy a magy. kir. államvasutakon érvényes féláru menetjegy váltására jogositó arczképes évi igazolványok a jkvőre nézve bélyegilleték mentesek, ellenben az 50 krajczárnyi beadványi bélyegilleték továbbra is lerovandó olyformán, hogy ezen bélyegilleték ezentul nem készpénzben, hanem a bélyeg- és illeték törvény 9. §-ának megfelelően a folyamodványra ragasztandó bélyegjegygyel lesz lerovandó.

Ennélfogva jövőben a szóban forgó arczképes évi igazolványok megszerzése, illetve a következő évekre leendő érvényesitésének kieszközlése iránt, az eddigi eljárás helyett, az illető igényjogosultak által felettes hatóságukhoz évenkint a megállapitott határidőn belül 50 krajczáros bélyeggel ellátott folyamodványok nyujtandók be, melyekhez minden egyes folyamodó arczképét, illetve igazolványát és költség fejében készpénzben 50 krajczárt tartozik mellékelni.

Ezen folyamodványokról a jelzett hatóságok által az eddigi eljáráshoz hasonlóan 2 példányban névjegyzék szerkesztendő, melyben mindazon adatok, a melyek az illető alkalmazottak igényjogultságának elbirálásához szükségesek — pontosan kitüntetendők.

Az ily módon szerkesztett névjegyzékek az illetők arczképeivel, illetve érvényesitendő igazolványaival és készpénzben fejenkint 50 krajczár kezelési költséggel együtt a magy. kir. államvasutak igazgatóságához (Budapest, Andrássy-ut 73—75 sz.) küldendők be, mig a folyamodványok a felettes hatóságok által visszatartandók.

Közöljük továbbá, hogy a bélyegkötelezettség a féláru menetjegygyel egyszeri utazásra szóló igazolványok, s illetve az 50%-nyi díjmérséklésre jogositó szállitási utalványok kiállitása iránt esetről-esetre hozzánk, vagy az üzletvezetőségekhez intézendő kérvényekre is fentartván, ezek ugy mint eddig jövőben is 50 krajczáros bélyeggel ellátva nyujtandók be.

Végül figyelmeztetjük még az erdekelteket, hogy amennyiben akár egyes utazásra szóló féláru jegy váltására jogositó igazolványok vagy szállitási utalványok, akár pedig arczképes évi igazolványok kiállitása, vagy ez utóbbiaknak a következő évekre való érvényesitése iránt hozzánk, vagy az üzletvezetőségekhez bélyegtelen kérvények nyujtatnának be, azok a bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok hivatalos összeállitásának 104. §. 2 ik bekezdése értelmében tárgyalás alá nem vétetnek, illetve ha a folyamodó fél személyesen jelen, folyamodványa neki a bélyeg pótlása végett egyszerüen visszaadatik.

Budapest, 1897. évi deczember hó 23 án.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Az első telepesek.

Tarczai Györgytől.

Holdegrün Valentin háza emeletes volt; Fazekas Dömötöré földszintes, de törmelékhalom tetején épülvén, kapuja a sváb vinczellérmester eresze alatt függő folyosóval egyforma magasságban feküdt. A magyar kádármester szobája ablakában szokott pipázgatni vasárnap délutánonként, vele szemben a sváb burnótozik. Az ünnepnapot különben rendszerint azzal szentelik meg, hogy egymást vérig boszantják. Pedig immár tiz éve, hogy szomszédok; hanem az a mélységes fajgyülölet, mely a félhold alól fölszabaditott Buda ujvárosába települt svábok s a néhány magyar jövevény család között dult, sohasem lohadt le náluk, jóllehet nem egyszer voltak egymásra utalva foglalatosságuk közben. Szüretkor a sváb vinczellérmester csak a gyülölt magyar szomszédnál szerezte be hordóit, lévén a műhelyéből való portéka a legtartósabb Budán. Dömötör mester viszont csak a német sashegyi borat kóstolgatta passzióval; mindketten azonban kerülő uton, titkolózva cselekedték meg a vásárt s midőn a mult őszszel kölcsönösen kisült turpisságuk, a kádármester észrevehetetlennek látszó likakat furthordóiba, a mire azonban a már-már békülékeny sváb idejekorán rájött s ugy boszulta meg magát, hogy eczettel töltötte meg a pinczéjébe csempészett átalagokat. A romlott italtól azután Fazekas uram végkép megvadult s a hol csak szerét tehette, dühbe hozta szomszédját. A sváb szomszéd pedig nem hogy elkerülte volna ellensegét, hanem még kereste is az alkalmat, hogy összetüzhessen vele, a mi neki igy vasárnaponként fölötte mulattató ingyenkomédiának tetszett.

Tikkasztó meleg volt volt; a sváb erkélye árnyékba borult, annál hevesebben tüzött le a nap a kádármester portájára. Fazekas Dömötörnek ugy tünt föl, mintha a sváb volna oka annak, hogy oly iszonyu meleg környékezi, a minthogy a többi jött-ment is a legjobb telkeket kaparintotta hatalmába. A vinczellérmester nem tudvan magyarul, szó nélkül türte a tuloldalon föl-fölhangzó szidalmakat.

— Hol a lányod, vén sváb? rikácsolta Dömötör annak a mélységes flegmájától felbőszülten. Maskor ugyanis a szószke Mirczli tolmácsolja apja parancsához képest a szomszéd kifakadásait. A sváb replikáját pedig a kádármesternek fia fordítgatja hűségesen magyar nyelvre; mert az öregeknek a saját idiómájukon kivül nem volt alkalmuk mást megtanulni; a budai gyerekek azonban játékközben sajátitják el egymás nyelvét s egyaránt el tudnak diskurálni magyarul, raczul, németül, sőt a talián kalmárokhoz is buongiornoval köszöntenek be. Mirczli és a szomszed Miklósa gyermekkorukban jópajtások voltak. Hanem a mire a lanyka virulo hajadonná cseperedett föl, a fiu meg legénynyé, csak olyankor látták egymást, mikor apjuk a hata mögé rendelte őket tolmácsnak. Hadd lassák ők is, gondolták az öregek, mint gyülölik egymást s mindketten meg voltak róla győződve, hogy a kölcsönös ellenszenv igy gyermekeikre is átragadt.

A meleg mind kiállhatatlanabb lett s Fazekas Dömötör nem tudván kihozni sodrából szomszédját, az utolsó eszközhöz folyamodott s kinyujtotta hét ujjat, a vinczellér felé meresztvén azokat, a mire ez csakugyan fölfortyant nagy mérgében. Megértette, hogy a kadármester a mesebeli hét svábra czéloz, arczáról leolvasta az egész bohókás történetet, melyet sohasem ajánlatos a német előtt fölhozni, mert szörnyen rösteli őseinek ezen hősi dolgait.

Dömötör elégülten gyujtott ismét pipára, de nyomban rá karomkodásra fakadt. A furfangos Holdegrün valahonnan rézkondért kapott elő s diadalmasan a magasba emelte. Elevenére tapintott a szomszédnak, a kinek borvirágos orra, mi tagadás benne, már rezesedni kezdett a sürü kortyoktól. A kádármester most már nem tudott kifogyni az átkozódásból, csöndes szomszédja gúnyos mosolylyal hallgatott s csupán azt sajnálta, hogy nem reflektálhat szavaira. Önkénytelenül is hátrafordult Mirczli után, de aztán eszébe jutott, hogy ez künn táncol a budai hegyek között a hová barátnői még reggel magukkal vitték.

A bécsi kapufelé gördülő szekér láttára Fazekas Dömötör hirtelen elhallgatott. Elkésett fuvaros igyekezett kifelé a városból, a ki a

harmadik faluból jövén föl, megtoldotta egy nappal a budai vásáron való időzését.

— Megállj! rivallt rá a kádármester. Hát a porcziód hol hagytad?

Holdegrün németül fakadt ki ellene ugyan e szavakkal, a miért nem rakta meg törmelékkel szekerét, a mint azt a város statutumai parancsolták. Mert Buda visszavivása óta a várbeli utczák még most is tele voltak rombadőlt házak omladékaival, a minek eltakarítását a bölcs magisztrátus a vásárról hazatérő szekeresekre rótta vám fejében, mivel ily rengeteg munkának egyszerre való elvégzésére a város kaszájából amugy sem telt pénz.

A fuvaros ötölt-hatolt a két felől jövő szidalom hallattára, a két szomszéd azonban e közben egymásra támadt. Esküdtek voltak mindaketten, a sváb meggyőződése szerint azonban csak neki volna joga rendelkezni, lévén most az egész magisztrátus német. Dömötört ismét vérig bántotta, hogy a szomszéd belekotnyeleskedik dolgába, a midőn ő magyar létére egyedül is megvédelmezi Buda becsületét.

Egymást meg nem értvén, egyre hevesebb lett kiabálásuk, a paraszt pedig e közben észrevétlenül tovább koczogott lovaival.

— Adta svábja! orditott föl Dömötör, mikor a szekér valahol a viziváros árkán tul döczögött. Miattad szökött meg a gazember!

Holdegrün hasonló véleménnyel volt szomszédja felől s csakhamar ökölbe szoritott kezekkel fenyegették egymást A szombati piaczra nyiló házak ablakaiból kiváncsian bujt ki nehány délutáni álmából fözavart polgár, a bécsikapunál strázsáló vámos, a ki a nyomasztó hőségben elaludt s a kinek a szempillája sem rezdült meg a szekér robogásakor, szintén fölébredt és csittitgatni kezdte a feje fölött veszekedő, egymásról megfeledkezett, tisztes mesterembereket. A veszekedésnek talán estig sem szakad vége, ha a lassanként felhőkbe boruló ég be nem avatkozik hirtelen dörgésével, melynek nyomában, mintha csöbörből zudult volna le, a viz, rémséges zápor kerekedett. Valentin mester elsápadt: a leánya jutott eszébe Fazekas Dömötör is nyomban fiára gondolt, a ki tudomása szerint szt.-Margit szigetére ment halászni, a hol még fa sincs, mely megvédené e vizözön elől.

Villám villámot ért, borzalmat keltő égzengéssel. Nagyboldogasszony templomában megkongatták a harangokat, hogy a vihart elüzzék. A sváb sápadtan vánszorgott a házát körül futó erkély sarkába; a leányát leste, hátha már utban érte a veszedelem. A várhegy törmelékkel elboritott puszta oldalán azonban nyoma sem volt embernek, csak egészen lenn messze a gyéren sorakozó dunaparti házak előtt, melyek a régi viziváros omladékain épültek, zsibongott nehány aprónak látszó alak: a folyamba nyiló árok fölgyülemlett vize kiáradt. A sváb vincellér reszketve nézett szomszédja felé s a midőn ezt ablaka előtt térdepelve az Éghez fohászkodni látta, levette hálósapkáját s szintén imádkozni kezdett.

Fönn a magasban végre mintha foszladozni kezdtek volna a felhők, világosabb lett, a mennydörgés is egyre távolodott.

Holdegrün hirtelen fölujjongott örömében ugy tünt föl neki, mintha a hegynek kapaszkodó ut alján, Musztafa bassa roskadozó kőfala mögül, mely hajdanában a Dunapartig terjedt volt, az a vörös csikos kendő bukkant volna föl, melyet a tavaszi vásáron leányának megvett. A szines folt egyre élénkebben villant keresztül a nyulósan szitáló eső sürü szálain.

— Hála Istennek! sóhajtott föl a sváb. Nem egyedül jön

Fazekas is felágaskodott ablakában, az egymás mellett haladók láttára szive nagyot dobbant: rögtön rá ismert fiára.

— De kivel is jöhet? dörmögte magában s kisvártatva torka össze szorult. Holdegrün ereiben is megfagyott a vér: gyermekeik egymást átkarolva jönnek fölfelé, holott eddig azt hitték, hogy legalább is akkora a gyülölködés közöttük mint az övék.

A lány rojtos nagykendőjét kedvese feje fölé boritotta volt, kicsiny fejét vállán pihentette; a magyar legény pedig átkarolta Mirczli karcsu derekát s igy ballagtak önfeledten fölfelé.

A kádármester keze ökölbe szorult, de a mint a szerelmesek a csonkán égnek meredő bécsi kapu elé értek, a libegő kendő-sátor alatt nyakig átázottan s mégis boldog mosolylyal arczukon maguk elé merengve: Dömötör csöndesen hátrafelé huzódott ablakából.

Az öreg sváb tétován bámult a jövevényekre, majd meg eszébe jutott, hogy mérges szomszédja most még lányára is támadhat. Ez azonban ablaka függönyei mögül leste széles mosolyra nyitott szájjal a boldogság mámorában uszó fiatalokat Valentin apó megkönnyebbülten lélekzett föl s lassacskán szobájába sompolygott: a jó sváb sem akarta zavarba hozni őket.

Ismerőseink.

— Árnyak és fények. —

A jövő év.

Közkedveltségü rovatunkat még több élénkséggel, még erdekesebben szerkesztjük, mint eddig. Körülbelül 250 ismerőst mutattunk be és rovatunk még is kimerithetlen. Ez mutatja azt, hogy ha Buda és vidéki társadalmi élete széttagolt is, erős és érdemes vezérekből és polgárokból áll. Emelkedőben van — a mi nélkül eredmények nem lehetnek a lelkesedés Mindenki érezi ki szép vidékünkön lakik, hogy milyen kincseket képvisel Buda és vidéke.

Ismerőseink rovatából a polgárok még közelebbről ismerik meg egymást és a fegyverbarátok meglátják, hogy milyen erős az a tábor, mely Buda és vidéke jövőjeért harczol.

E rovattal is mint lapunk tartalmának egyéb részeivel arra törekedünk, hogy Buda a vidékkel szorosabb összeköttetésbe jöjjön és mégtalálja azt a pontot, mely a kapcsolatot még jobban edzi...

Jövő évre az egyesületek ismertetését is megkezdjük és folytatjuk. Már is sok adatot szereztünk be, de csak ugy lehet az ismertetés érdekes, ha olvasó közönségünk oly szivesen támogat e téren is mint egyebütt.

Ebben az évben a hölgyek közül is többet mutatunk be, had lássák meg, hogy hölgyeink valódinők és honleányok.

Szóval az Ismerőseink rovat gazdagodására mindent elkövetünk s a rovat gazdagitásához mindenkit meghivunk.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból negy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	— kr.
Fél évre	3 „	— „
Évnegyedre . . .	1 „	50 „

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	— kr.
Fél oldal	30 „	— „
Negyed oldal . .	15 „	— „
Nyolczad oldal . .	7 „	50 „

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda es Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Mozgalom.** A főpapság körében mozgalom indult meg, hogy miután a primásnak és a kalocsai érseknek is van Budán rezidentiája, a többi megyés püspökök is épitsenek itt a király közvetlen közelében palotákat. A mozgalom oly komoly, hogy remélhetjük annak a közel jövőben való teljesedését.

— **Előléptetés.** A Buda és Vidékének és igy a budai érdekeknek van egy igen jó barátja: szigethi Barthos Andor. Ezt a nevet az egész országban ismerik és tisztelik, a munkás kérdés enyhitését és a magyarosodáson oly hatalmasan munkálkodó nemzeti szövetség egyik teremtője és fenntartó ereje. Hivatott iró, kitől egy sikerült szindarabot a budai szinkörben nagy tetszéssel adtak. A vasuti tisztképző tanfolyam egyik kitünő tanára s a közlekedési politika nagyszabásu müvelője, kit az alapos tanultságu és államférfiui bölcsességü Vörös László bizalmával tisztel meg. Szigethi Barthos Andort most valóságos titkárrá léptették elé. Kivánjuk, hogy nagy tehetségével minél gyorsabban és sikeresebben haladjon elő pályáján és legyen az oly fényes a minőnek készültsége folytán megérdemli.

— **Uj közegészségügyi tanácsos.** Dr. Klasz Pált a közegészségügyi tanács rendkivüli tagjának nevezték ki. Örömmel adunk hirt e kiváló férfiu kitüntetéséről, ki valóban munkás tagja a társadalomnak s a ki faradhatlanságának, szorgalmának érdemesen számtalanszor adta tanujelét, s a ki a közegészségügyi közigazgatásnak nagy hivatasu részese.

— **A vidékiekhez** Kérjük vidéki barátainkat, hogy a Buda és Vidéket a társadalom, községi, egyházi, egyesületi és tanügyi élet minden mozzanatáról tudósitani szivesked jenek.

— **Sanatorium Pomázon.** Mint értesülünk dr. Martin Sandor a Schwarzer-féle gyógyintézet volt kitünő orvosa megvette a Laszlovszky-féle Zugligetet Pomázon és itt sanatoriumot fog allitani, a mi Pomáz községre nézve igen előnyös lessz.

— **Áthelyezés.** A szentendrei adóhivatalt Ó-Budára helyezik át. E hir még megerősitést vár s ha ugy történnék ezért Szt.-Endre városát mással kell kárpótolni, mert Szt.-Endre olyan hely, melynek fejlődését államnak és megyének támogatni kell.

— **Pilis vármegye.** Közigazgatási körökben foglalkoznak Pilis vármegye kérdésével. Az uj megyét Pest, Esztergom és Fehér vármegyéből kerekitenék ki. Megjegyezzük, hogy ezzel az elébb utóbb valósuló tervvel kitünő

munkatársunk Navarra József hosszabb tanulmánynyal foglalkozott lapunkban.

— **A budai Zeneakadémia.** A fővárosi vigadó kistermében hangversenyt rendezett, a Budai Zeneakadémia, bemutatta Schumann Róbertnek „Az éden és a peri“ czimű oratoriumát. Szautner Zsigmond vezérigazgató nagy gonddal készitette elő az érdekes mű előadását, és ha tekintetbe vesszük azt, hogy ugy az ének- mint a zenekar jóformán csupa dilettánsokból áll, az elért eredménynyel nagyon meglehetünk elégedve. Az énekkart egészséges, üde, hangok alkotják, a zenekar jól van fegyelmezve. A szólisták közül különösen Noseda Tivadarné urnő tüntette ki magát, a ki jól iskolázott, csengő sopránjával és értelmes előadásával nagyon szépen juttatta érvényre a peri szólamát.

— **„Tanulók Lapja“** czimen 1893. decz. végén egy szerény ifjusági lap indult meg, a mely szakitva az előbbi ifjusági lapok sablonos irányával, főleg a tanulók iskolai szükségletét tartotta szem előtt. Dr. Rupp Kornél gymnaziumi professzor ebben irodalomtörténeti értekezéseket, poetikai fejtegetéseket, földrajzi, történelmi, természetrajzi, költemények adott. Irodalmi rovatában az ajánlható ifjusági munkákról közölt ismertetéseket, s főleg az iskola életéből adott érdekes hireket, önképzőköri tudósitásokat. A szerény lapocska mindinkább tért, hóditott, nagyobb dimenziókban terjedt, s hézagpótló volta miatt a székes főváros sietett ajánlani összes iskolai, a közokt. ministerium pedig az egész középiskolai ifjuság számára. Ezt a hetenként 16 oldal terjedelemben megjelenő ifjusági lapot most, mikor ötödik évfolyamába lép, a Franklin-társulat vette át, s ugy kiállitás, mint tartalom tekintetében magasabb, irodalmi szinvonalra igyekszik emelni. A mutatványszámnak, mely a napokban jelent meg, tartalmából megemlitjük a következő czikkeket: Ajánlás, irta a szerkesztő, dr. Rupp Kornél. — „Megszületett!“ karácsonyi elmélkedés. — A Cynthia hajótöröttje, Verne és Lauire regénye. — Tanács. Gyulai Pál költeménye illusztrálva. — Miért tetszettek a „Regék“ Kisfaludy Sándor kortársainak? — A szőke kis Guguhoz, Leopold Lajostól. — Hazát kereső húnok. Gaal Mózestől. — Telegráfozás a tenger alatt. — Fizikai játékok. — Irodalom. — Fejtörő kérdések a számtan, földrajz, történet, természetrajz köréből. Van köztük egy latin distichonban feladott kérdés gymnasisták részére. Képrejtvény. Szerkesztői telefon — A gazdag illusztrációk közül, melyek e számot diszitik, megemlitjük Hirsch Nelli rajzát, Gyulai Pál „Éji látogatás“ cz. költeményéhez; a másik illusztris kép: Az angyalok kara Madách „Ember tragédiájában“. Van benne egy facsimile is: Arany János kézirata a Toldi szövegéből, az apróbb illusztrációkat nem is emlitve. — A valóban kitünő ifjusági lapot ajánljuk a szülők figyelmébe. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.) bárkinek szivesen küld.

— **„Magyar Fakereskedő“** A kakkörökön kivül csak kevesen tudják, hogy fakereskedelmunk az utóbbi években mennyire kifejlődött és hogy ma már a franczia olasz és keleti, sőt az afrikai és a kis-ázsiai piaczokon is sikerrel versenyez a svéd-norvégországi, orosz és amerikai fakereskedelemmel. Ezen fontos kereskedelmi ágnak egyetlen magyar szakközlönye a „Magyar Fakereskedő“, mily most lép az ötödik évfolyamához és egyszersmint a „Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesületének“ is hivatalos közlönyül szolgál. Most vettük a lapnak legutóbb megjelent mutatványszámát, meglepően gazdag, époly szakszerü, mint tanulságos tartalma által méltán megérdemli az érdekelt körök: fakereskedők, faiparosok, erdőhivatalnokok és erdőbirtokosok támogatását, A lap előfizetési ára egész évre 7 frt, félévre 4 frt Mutatványszámot kivánatra bárkinek ingyen küld a kiadóhivatal (VI. Dávid-utcza 15)

— **Iskolai ünnepély.** Az I. ker. közs. polg. leányiskola deczember 22-én, d. e fél 11 órakor az intézet tornatermében tartott fényes ünnepélylyel emlékezett meg az Ő Felsége ajándékozta tiz szoborról. Az ünnepély melyen nagyszámu előkelő közönség s az intézet összes tanulói voltak jelen, következő sorrendben folyt le: 1. Erkel Ferencz: Hymnus. 2. Igazgatói megnyitó. 3. Ünnepi szó; mondja 4. A legelső magyar ember a király. (Ének). 5. Szavalatok: a) Pósa Lajos: Mikor imádkoztak; Romy Gizella I. oszt. b) Szabolcska M.: A magyar nemzet; Wieland Etel II. oszt. c) Várady Antal: Mi a haza?; Wieland Mária IV. oszt. d) Komócsy J. Királyének; Szőllősy Mária IV. oszt. e) Petőfi Sándor: A magyarok istene; Papp Ilona IV. oszt. 6. Egressy B. Szózat.

— **Szegény gyermekek felruházása.** Szép ünnepély folyt le az I. ker. Alkotás-utcza 21. sz. Bittner-féle vendéglő helyiségeiben, ugyanis: a „Krisztina-köruti társaskör“ 12 szegény gyermeket látott el jó meleg ruhával. Az ünnepélyt Nyiry Pál egyleti elnök nyitotta meg, üdvözölvén az egybegyülteket, ezután a „Budai dalárda“ a szózatot énekelte. Buzás J. tanár a gyermekekhez intézett lendületes beszédet a szülők, tanitók és a haza iránti tartozó szeretetről. A gyermekek nevében egy 8 éves lány mondott köszönetet, ezután a vendéglős a gyermekeket megvendégelte

— **Arvák karácsonyja.** A székes fővárosi „Mayer Ferencz árvaházban“ f. hó 24-én d. u. 5órakor tartatott meg nagyszámu vendégek s az árvák rokonainak jelenlétében a karácsonyfa ünnepély, melyen jelen volt Rostaházy Kálmán főtisztelendő plébános ur, ki beszédet mondott, s az árvákat előljáróik iránti engedelmességre buzditotta. Az intézet volt gondnoka Kertscher István s uj gondnoka Peringer Ferencz is megjelentek az ünnepen. A plébános ur szavai után a növendékek énekeltek, utána pedig Szabó Kálmán intézeti növendék mondott társai nevében köszönetet s Isten áldását kérte a főváros áldozatkész hatóságára, a plébános urra, a gondnok urakra s az egybegyült vendégekre s rokonokra. Ezután az árvák „Dicsőség mennyben az Istennek“ kezdetü éneket énekelték, mire Somlyay József, az intézet igazgatója, tartott beszédet ama szeretetről, melylyel Isten az emberek iránt viseltetik s mely az árváknak a nagy örömet szerezte. A gyermekek éneke fejezte be a szép ünnepélyt, mely után az árvák örömmel szemlélték az ajándékokat, melyeket jószivü emberek adományoztak, hogy az árvák sorsát e nagy napon örömtelivé tegyék.

— **A „Siófok“ Balatonfürdő részvénytársulat** f. hó 28-án a Hungária nagy szálloda termében tartotta Bélaváry Burchárd Konrád elnöklése mellett ötödik évi rendes közgyüléset. Mintegy félmillió forintnyi befektetés után sikerült az igazgatóságnak a folyó évben, a társulat ötödik üzleti esztendőjében, 6249 forint és 84 krajczárnyi nyereséget érnie el. A szigoruan keresztülvitt takarékosság révén az üzletkiadások 2392 forinttal és 88 krajczárral csökkentek, mig a kedvezőbb fürdőévad 14,847 forint és 31 krajczárral jövedelmezett többet, mint a kiállitási esztendőben. Az igazgatóság a fürdőtelep vendéglőjét kisérletképen három évre bérbe adta. — Az idén nagy, diszes kávéházi csarnokot épittet az igazgatóság, mely ujból bebizonyitotta áldozatkészséget az által, hogy ezuttal is átvállalt sürgős 15000 frt váltótartozást a részvénytársulattól, több tagjainak személyi hitelét használván ki e czélra. Gróf Batthányi Géza elnök távollétében Bélaváry Burchardt Konrád elnöklése alatt a közgyülés egyhangulag fogadta el az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentését és a felmentvényt mindkettejüknek megadta. A kilépet Palkovics Ede igazgatósági tag helyett Deutsch Adolfot választotta meg

— **Sarkvidéki mulatságok a Svábhegyen.** Nanzen hóczipőit, a melyekkel a sarkvidéket megjárta a Mária Terézia-ezred meghonositja a Svábhegyen. A háziezred ugyanis a melynek legénysége Boszniában. a plevljei hegyek közt üzte egy esztendő előtt a szki-sportot, a hadtestparancsnokság rendeletére az idén a Svábhegyen fogja a téli hadjárat esetén rendkivül fontos és hasznos szkigyakorlatokat végezni. Ez alkalommal az idén bevonult ujoncokat is betanitják a lábszánkázásra. Az ezredparancsnokság már megtette a lépéseket a lábszánkók nagyobb számban való beszerzésére. Az előkészitő próbákat és helyszini szemlét az Orbán-hegy egyik kevésbbé meredek oldalán Friedländer főhadnagy tesz meg néhány bakával, a ki majd tanitója lesz a legénységnek. A gyakorlatokról az ezredparancsnokság fényképeket fog készittetni, hogy ezek a képek mintául szolgáljanak más ezredek hasonló gyakorlataihoz.

— **Pályázat.** A m. kir. államvasutak kezelése alá tartozó Alvincz- n. szeben vöröstoronyi helyi érdekü vasut Vöröstorony állomáson berendezendő vendéglői üzlet 1898. évi február hó 14-től számitandó három évi időtartamra bérbe adandó lévén, annak bérbeadása iránt ezennel pályázat nyittatik. Felhivatnak ennélfogva mindazok kik a nevezett pályavendéglőt bérbe venni óhajtják, hogy a szabályszerüen bélyegzett és eddigi működésüket igazoló bizonyitványokkal felszorolt ajánlatukat legkésőbb 1898. évi január hó 15-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége általános osztályához titkárság czimezve nyujtsák be. Az ajánlatok lepecsételt és külön boritékban következő megjegyzéssel látandó el: „Ajánlat a vöröstoronyi állomási vendéglőre.“ Az ajánlattevő köteles a kolozsvári üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál (Kolozsvár E. M. K. E. palota.) 1898. évi január hó 15-én déli 12 óráig bánatpénzképpen 100 frtot készpénzben. vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta utján *külön boritékban* beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe vétbtni nem fog. Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az ajániattevők közül — tekintet nélkül a felajánlott összeg magasságára szabadon választhasson. A vendéglőre vonatkozó feltételek a m. kir államvasutak kolozsvári üzletvezetősége III. osztályában tudhatók meg. Végül megjegyeztetik, hogy a vendéglőhöz az üzleti helyiségeken kivül, a bérlő czéljaira szolgáló magán lakás is adatik. Kolozsvár 1897. deczember hó 16-án Az üzletvezetőség.

— **Pályázat.** A magyar királyi államvasutak „Körös“ pályaudvarán levő vendéglő bérletére ezennel zárt ajánlati pályázat hirdettetik. A bérlet 1898. évi április hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számitandó 3 éven át, vagyis 1901 évi márczius hó 31-ig. Ezen vendéglő bérlettel jár az I.—II. és III. oszt. váró-étkező hélyiségeken kivül a vendéglős részére a felvételi épület földszintjén egy konyhából, egy kamarából, egy árnyékszékből és az első emeleten egy szobából, egy konyhából és egy árnyékszékből álló lakás. Mindazok, kik ezen vendéglő üzletét bérbe venni óhajtják, felhivatnak, hogy ez iránt zárt ajánlatokat okmányokkal felszerelve és 100, azaz egyszáz forint bánatpénznek vagy készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban történt letéteményezéséről szóló pénztári elismervény mellékletével a magyar királyi államvasutak zágrábi üzletvezetőségéhez czimezve, legkésőbb 1898 évi január hó 15-én déli 12 óráig nyujtsák be. A bánatpénz a magyar királyi államvasutak zágrábi üzletvezetőségénél vagy személyesen, vagy posta utján, de minden esetre az ajánlattól elkülönitve helyezendő letétbe. Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlat zárt boritékjára szembetüző módon irandó: Ajánlat a körösi pályavendéglő bérletére.“ Bánatpénz nélkül vagy a fentebb megállapitott benyujtási határidő után beérkező ajánlatok nem vétetnek tekintetbe. A magyar királyi államvasutak fenntartják maguknak a jogot a pályások közül szabadon választhatni. A bérletnek bővebbi feltételeiről a zágrábi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya valamint Körös állomás főnöke nyujt kivánatra felvilágositást. Az üzletvezetőség.

— **Pályázat.** A Rákos rendező pályaudvaron levő olajgázgyárunkban a gáz előállitására felhasznált gázolajból a jövő évben körülbelül 22500 kg. szénkönet *(Kohlenwasserstorf)* és 7000 kg. szénhydrogénes gázolaj kátrányt nyerünk vissza, illetőleg termelünk, melyet eladni szándékozunk. Felhivatnak tehát a venni szándékozók, hogy ebbeli ajánlatuket 50 kros bélyeggel ellátva következő czim irattal: *„Ajánlat 4297 I/97. számhoz.“* a m. kir. államvasutak balparti üzletvezetőségének általános esztályához Pest VI. ker. Teréz-körut 62. sz. I. em. 5. ajtó j. é. január hó 15. déli 12 óráig benyujtsák. Figyelmeztetnek vevők, hogy fenti anyagok az időnkénti felhivásunhra és a vételárnak előzetes befizetés mellett bérmentve fenti gázgyárban veendők át és pedig a szénköneg csakis vashordókban, miért is a nyertes vevő ezen hordókból ott megfelelő készletet tartani köteles. A kátrány befogadására szükséges fahordók darabonként 1 frt 25 krajczáron számittatnak fel a vevőnek. Bánatenzben az ajánlott értéknek 5%-a teendő le j. é január hó 14-nek déli 12 óráig a balparti üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál, mely az ajánlat elfoggadása esetén 8 nap alatt 10%-ra kiegészitendő. Egyebekben az ócska anyagok eladására fennálló 122291 96. számu általános feltételek irányadók, melyek igazgatóságunk nyomtatványtárában (Andrássy út 75. szám.) 25 krért megvehetők, vagy az elküldési költségek beküldése mellett elküldetnek. Budapest, 1897, deczember hó 16-án. Az üzletvezetőség.

BUDA és VIDÉKE

a hoz, a közönséghez, „BUDA és VIDÉKE“ érdekeltségeihez

a következö felszólításaink vannak.

Nyilttér*)

Gőzfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

Tájékoztató.

— **Figyelmeztetés.** Figyelmoztetjük azokat, kik lapunkat egész évben járatják, hogy üzletüket vagy egyéb dolgukat egyszer a tájékoztatóban felemlithetik. A ki erre igényt tart, levelező-lapon irja meg közleményét a kiadóhivatalnak.

— **Elökelő családok leányai számára nyitott krisztinavárosi műszabászati iskolában még két növendék felvétetik.**

Hirdetmény.

a kir. szab. pécs-barcsi vasut elsőbbségi kötvényei és részvényei uj szelvényeinek kiadása tárgyában.

Minthogy a kir. szab. pécs-barcsi vasut elsőbbségi kötvényeinek szelvényivén az utolsó szelvény 1897. okt. 1-én volt esedékes s a nevezett vasut részvényeinek szelvényivén az utolsó szelvény 1898. január 1-én jár le, közhirre tétetik, hogy az elsőbbségi kötvények és részvények uj szelvényivei a köpenyek beszolgáltatása ellenében

1898. évi febr. hó 1-től kezdve

Budapesten: a magyar általános hitelbanknál Bécsben: a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél költségmentesen szolgáltatnak ki.

Az elsőbbségi kötvény- és részvényköpenyek **1898. évi február hó 1-től** kezdve az illető helyeknél szokásos üzleti órák alatt a köpenyek számait sorrendben tartalmazó s két példányban kiállitandó jegyzék kiséretében nyujtandók be.

A benyujtott köpenyekről a benyujtó fél elismervényt kap és az uj szelvényivek ezen elismervény visszaadása ellen a benyujtási helyen 20 nap mulva a visszajáró köpenyekkel együtt kiszolgáltatnak.

A benyujtásnál használandó nyomtatványok az illető helyeken ingyen állnak rendelkezésre.

Szives tájékoztatás céljából megemlittetik még, hogy az uj szelvényivek első szelvénye, az elsőbbségi kötvényeknél 1898. április 1-én, a részvényeknél 1898 julius 1 én válik esedékessé.

Budapest, 1897. deczember havában.

A kir. szab pécs-barcsi vasut igazgatósága.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Igen tisztet Egyesület!

A Buda és Vidéke törekvéseit az egyesület minden időben elismerte. A lap készségesen közölte az egyesület minden dolgait Ez a kölcsönös viszony bátorit fel arra az ajánlatra, hogy az egyesület adja azt a pénzt a Buda és Vidékének, mit közgyülési évi jelentések, emlékiratok és ilynemü nyomtatványokra költ A lap ezeket az évi jelentéseket, tagnévsorokat egész terjedelmében fogja hozni és anynyi példányt bocsát az egyesület rendelkezésére a mennyi tetszik.

Az ajánlat elfogadása esetén értesitést kérek, hogy a megállapodásra kölcsönösen szerződhessünk és a feltételeket, módozatokat megszabhassuk. *E. Gy.*

Igen tisztelt Uram!

Előkelő közönség által keresett fényes helyiségébe minden lap jár; nem szabad innét hiányozni a *Buda és Vidéké*-nek sem, mely amellett, hogy tartalmas olvasmány, a Magyar Egylet által különösen ajánlva, a *magyarosodás közlönye.*

Mint jó hazafi nem fog késni előfizetéssel támogatni a Buda és Vidékét, mert *nyelvében él a nemzet.*

Előfizetési ár: egy évre 6 frt, félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr (Kiadó hivatal I. ker., Városmajor-utcza 28. sz. Báró Bánffy-ház).

Tisztelettel

a magyarosodást terjesztő „Buda és Vidéke“ emelésére alakult bizottság.

Nyelve és szelleme tartja fenn a magyart.

Igen tisztelt Igazgatóság.

A *„Buda és Vidéke“* Budán és vidékén, sőt az ország távolabb részében lakó idegen ajkuak között terjeszti a magyar nyelvet és a magyar szellemet ezért a magyar egyesület is melegen ajánlotta tagjainak.

A lap a nyelv terjesztését azzal mozditja elő, hogy ingyen küldi azt idegen nyelvü községek tanitóinak, egyleteinek.

Ezt a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. minister úr is elismerte és e czélra 10 000 darab postabélyeget is utalványozott.

Tisztelettel vagyok bátor a Buda és Vidékének a magyarosodás közlönyének fentebb vázolt áldozatokkal járó eljárását figyelmökbe ajánlani és kérni, hogy nagylelküen járuljanak ahhoz, hogy lapomat még több idegen helyre, még több példanyban küldhessem meg.

Sziveskedjék a t. Igazgatóság a lapot előfizetés és hirdetéseinek abban való közzététele által támogatni.

Teljes tisztelettel

kész szolgája

Erdélyi Gyula,

a „Buda és Vidéke“ szerkesztője és kiadótulajdonosa.

Él magyar áll Buda még.

Hetedik éve annak, hogy a „Buda és Vidéke“ pályáját futja. A lap és tekintélyes munkatársai buzgólkodása folytán sokkal több eredményt értünk el fejlődésünkben, mint azelőtt. A lap munkálkodásának, hogy több sikere legyen szüksége van olvasói és előfizetői szaporodására. Minden tehetősebb polgár megteheti azt, hogy a „Buda és Vidékére“ előfizessen, mert ezzel magának is használ. A telek és háztulajdonos telkének értéke növekedik, az iparos és kereskedő szélesiti üzletkörét, a nyaraló vagy nyaralót bérbeadó állapotán könnyit Szóval nincsen Buda és vidékén olyan, ki a lapnak hasznát ne venné. Csakis közönyösségnek róhatjuk fel azt, ha arra képesek a lap erősödését előfizetéssel nem mozditják elő

A lap mindent megtesz, melylyel ugy egyesek, mint a nagy közönség érdekeit emelheti.

A „Buda és Vidéke“ közöl minden panaszt a mely jogosult, a közléssel nem elégszik meg, de sürget a kellő helyen.

E mellett a magyarosodásért, mint a magyarosodás közlönye nem csak ernyedetlenül küzd, de több nemetajku község tanitójának küldi dijtalanul a lapot, hogy azok a magyarosodásért még jobban lelkesüljenek.

A „Buda és Vidéke“ közkedveltségének mértéke az, hogy a budai előkelő hölgyek és urak által évenként rendezni szokott Bastyaünnepen mint emléklap jelenik meg.

Minél több előfizetője lesz a „Buda és Vidékének“, annál többet áldozhat a magyarosodásra.

A lap előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr. Gyüjtőknek négy példány után az ötödik ingyen. Szerkeszti és kiadja Erdélyi Gyula. Kiadóhivatal Budapest, I. Városmajor-utcza 28. (Báró Bánffy-ház).

A „Buda és Vidéke“ terjesztésére alakult bizottság.

Erdélyi Gyula urnak, a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjének.

Az a lelkes és hazafias munkásság, melyet a még mindig sok részben német ajku területen a „Buda és Vidéke“ ernyedetlenül, még áldozatok árán is kifejt, arra indította a „Magyar Egyesület“ választmányát, hogy ezért a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjének elismerést szavazzon

Nyelvünk, magyar szellemünk terjedésében van nemzetünk ereje. Ne kiméljünk se időt, se fáradságot, hogy nyelvünk terjedjen és hóditson. A „Buda és Vidéke“ lobogtassa tovább is a magyarság zászlaját. Mi a magunk részéről ezt a nemes irányu lapot, mely arra érdemes, minden jó magyarnak ajánljuk. *Ez a lap méltó arra, hogy a magyar kormány, hatóságok, községek egyletek, körök, a papság, főurak, vagyonosok, czégek, magánosok és pénzintézetek figyelembe vegyék s pártolják, hogy még nagyobb erélylyel folytathassa munkásságát.*

Tagjainknak mar azért is melegen fogjuk ajánlani a „Buda és Vidéké“-t, mert egyesületünk közleményeit is egész terjedelemben hozza és egyesületünk czéljaiért lelkesen küzd, főleg, ha a vele közlött magyarellenes állapotokat közzétéve, tagjaink közt állandó kapcsot létesit

Ép azért tagjaink egyesületünk czélját mozditják elő, ha a Buda és Vidéké“-t *körökbe, egyesületekbe, kávéházakba, vendéglőkbe bevezetik s azt ezeken a helyeken olvasásra kérik.*

Köszönettel vesszük tudomasul Szerkesztő urnak azt a szives ajánlatát, mely szerint lapját — érdekünk szempontjából — egyesületünknek rendelkezésére bocsátani hajlandó. Kétséget nem szenved, hogy igy a „Buda és Vidéke“ megismertetése, elterjedése után elérhetnők azt, hogy külön lapot nem kellene kiadnunk, hanem a „Buda és Vidéke“ adhatna havonként egy mellékletet, melyben egyletünk életét és szándékait megismertetnők, a mi jelentékeny megtakaritás lenne s az igy fennmaradt költségek egyéb czéljainkra fordithatnók.

Midőn Szerkesztő úr javaslatát velünk megismertette, átértettük a hazafias szándékot és mindent elfogunk követni, hogy az mielőbb javunkra megvalósulhasson. Becses lapját az évi jelentésben melegen ajánlottuk.

Hisszük, *hogy nemcsak a fővárosban, de a egész hazában viszhangra fog találni ajánlatunk.*

A „Magyar Egyesület“ kormányzó tanácsa

Kléh István, elnök **Hahóthy Sándor** főtitkár.

Előjegyzéseket az
1900. évi
Budapest Párizsi
társaskirándulásra
elfogad és ugyanott
bővebb értesités
kapható

HEISLER J.
II. Várkertrakpart 1.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvenyes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

SCHLAUCHER FERENCZ
VENDÉGLŐJE
I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."
Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.
A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben
tisztán tartott szobák kiadandók.
Ugyanitt
egész napon át frissen csapolt sör és saját terméső borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.
— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1897. idényre.
Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**
Mechlovits Béla
kalap és férfidivatáruk üzletében
Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.
(a Lánczhid közelében.)
Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.
Legujabb alaku
cylinderek
angol és hazai gyártmány
a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fiokuzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL
cs. és kir. udv. sütőmester.

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek a **székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Lakások, boltok.
Buda egyik legélénkebb forgalmi helyén, a társaskocsi, valamint a villamos vasut közvetlen közelében, teljesen ujjonan épült házban
1898. május hó 1-ére
igen szép, kényelmesen berendezhető és olcsó **lakások** valamint **bolthelyiségek** bérbe adandók.
Bővebb felvilágositás II. kerület Csalogány-utcza 53. szám alatt szerezhető.

Vendégeimnek és ismerőseimnek
Boldog Ujévet!!
kiván
Bittner Alajos.

Szálloda a söröskocsihoz
Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.
Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan bo ok kimérése. — Pontos kiszolgálat.
— Kanizsai sör. —
Galambos U. vendéglős

Versenyez nemcsak a hazai, de valamenynyi külföldi
Pezsgőgyártmánynyal is
A DOMINO SEC PEZSGŐ.
Gyár: Velence Fehérmegye.
Központi iroda: Budapest, Üllői-út 60.
Kapható csakis előkelő füszer-, csemege- és borüzletben.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 2. sz. (Boldogasszony hava.) Vasárnap, Január 9.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Buda és a vidék.

Budát még csak néhány évtizeddel ezelőtt, mikor közlekedése a mainál sokkal lassubb volt, a dunántuli lakosság fővárosának tartotta. Virágzó ipar és még virágzóbb kereskedés, nagyszerü idegen forgalom gazdagitotta a lakosságot.

A dunántuli urak itt fürdőztek, itt teleltek, a minek számos kuria maradványaiban találjuk meg nyomait.

Mióta vasut és egyéb közlekedési eszközök szelik át Budát, csak kiszálnak állomásain és mennek tovább....

Kereskedőink és iparosaink elpusztultak, a mi van csak küzködik és vivódik s a mint lehet másutt keresi boldogulását. Igy nyelte el Budát Pest és nyeli a mi belőle megmaradt. A szőllőmivelő lakosság elveszett, a majorosságnak is vége.

Azok a régi polgárcsaládok, kikről a kitünő iró Tarczai György emlékezik, elvesztek. Valóságos népvándorlás folyik. A birtok változások hullámzása nagy. A ki itt lakott az elhanyagolást látva menekül és igy nincsen Budának fajképe.

Maguk a kerületek is különválva élnek és csak is az ugy látszik már megboldogult budai érdekek emelésére alakult végrehajtó bizottságban találkoztak elméletben. – A legtöbb kerület élénken munkálkodik saját magáért, de az érdekek általános összhangjának megtalálásáért nem történik semmi.

A kerületi választmányoktól és bizottsági tagoktól azt szeretnénk látni, ha néha-néha találkozót tartanának felváltva egyszer egyik kerületben egyszer másikban és inditványaikkal, közös elhatározásaikkal egyengetnék a helyes városrendezési politikát és kezdenének agitátiót Budáért a vidékkel. Buda vidékét legalább 70 oly község teszi, mely Budától sokat várhat, és melyek Buda emelkedését biztositják.

A vidék erősitése Buda erősödése. E szomszédság a legtermészetesebb szövetség, már anyagiak szempontjából is. Ezeknek Buda a piacza. Ezek mindegyike ugy a pilisi alsó mint a felső járás községei nyaraló, üdülő telepek. A mi választmányaink, bizottsági tagjaink a vidéki községek előljáróival és bizottsági tagjaival érintkezzenek legalább évenként kétszer.

Reánk nézve nem lehet közönyös minő a vidék s a vidéknek is ismerni kell Budát. Ezért beszélünk mi anynyit és ezért foglalkozunk és jövőre még többet fogunk foglalkozni a vidékkel Buda érdekében.

Maga a magyarosodás helyes terjedése is ebben a barátságban rejlik. Arról nem is beszélünk, hogy a budai kereskedelem és ipar mit nyerhet belőle.

Sokban vagyunk egymásra utalva, de még mindig nincsen meg a helyes kapocs Buda és a vidék között. Ezt kell megtalálni és terjeszteni, hogy Budának minél nagyobb vidéke legyen.

Lehet előbb a fehér asztaloknál találkozni, kirándulásokat rendezni, a vidékieket a budai mulatságokban részeltetni és később a zöld asztalnál komolyan tanácskozni.

A ki felületesen szokott birálni az fejcsóválva mondja magában, hát nincs nekünk itt Budán elég bajunk? Van, de ha Buda társadalmi élete és a közügyekben való részvét ezen az uton is nyilatkozik, a bajokat meg lehet szüntetni. Az érdekkörök a rokon érdekek belevonásával izmosodnak. A községek némelyike ugyancsak ugy gondolkodik, hogy megvagyunk mi magunkban is, pedig Buda és a vidéke szövetkezésével még jobban volnának. Ezt a tervet hirdette és fogja hirdetni a Buda és Vidéke, mert Buda és vidéke érdekeinek s a magyarosodásnak közlönye.

Szülőkkel nem biró kiskoruak házasságkötése.

Ma már bátran elmondhatjuk, hogy a házassági jogról szóló 1894: XXXI és az állami anyakönyvekről szóló 1894: XXXIII. törvényczikkeket hála az anyakönyvvezető kar ügybuzgalmának és munkaképességének —

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA."

Báli társalgás.

Egy fiatal tudós barátom, ki nemrégiben tért vissza afrikai tanulmány-utjáról, — mint mondani szokás, — beleakarta magát dobni a „világ sodrába".

Miután épen farsang ideje volt, mi sem természetesebb, hogy a bálokon akarta kezdeni. De a társaságokban teljesen járatlan lévén inkább a Hinduh-Kuh-ról tarthatott volna fölolvasást, semmint képes lett volna egy valczert, vagy polkát végigtanczolni.

E végből hozzám fordult, adnék néki fölvilágositást az iránt, hogy mint viselkedjék a báltermekben

Mindjárt hozzá is fogtam a leczkéhez.

— Ön tudni szeretné, fiatal barátom, hogy miről és mikép társalogjon bálok alkalmával? — E tekintetben leghelyesebb irányelv: mindig a legérdektelenebb és legostobább tárgyról beszélni, a mi ép eszünkbe jut. Kezdje az időjáráson és végezze a szerelmen, de hallgasson, mikor tánczolnia kell s akkor, — reuszálnia kell!

— Kezdjem az időjáráson s végezzem a szerelmen? — ismétlé fiatal tudós barátom fejcsóválva

— Nincs könnyebb ennél! — folytatám. — A hideg tél, a hóvihar a képzelhető legajánlatosabb bevezetés, melyről gyönyörüen át lehet térni a szánkózásra, a korcsolyázásra s ezekről a bájos tánczosnő egyéb passzióira. A többi magától jő Igy pl. igen kellemes átmenet a kérdés: „Gyakran szokott egyedül lenni?" — Melyre nyomban a másik kérdés következhetik: „S ha egyedül van: mire szokott gondolni?" — Be fogja látni, hogy innen már csak egy macskaugrás a másik kérdéshez: — „És kire szokott gondolni?" — Ezzel aztán már rá is tért a szerelem témájára. Biztositom, hogy a gyöngéd nemet semmivel sem szórakoztathatja jobban, mintha a szerelemről beszél, jóllehet ismert frazis, hogy ez a legkopottabb tárgy. Csak kevesen fogják unalmasnak találni, sőt, a ki annak fogja mondani, azt érdekli legjobban... Még a legszellemesebb hölgy is szivesebben fogja hallgatni ha e gyöngéd tárgyról cseveg és bókokat szór ölébe, mintha még oly érdekesen beszélne afrikai utjáról, tanulmányairól, tapasztalatairól. Más alkalommal, nem mondom, pl. látogatások, séták, stb. idején ily dolgokat is érinteni lehet, de a bálterem társalgásának meg van a maga prototibuma. A fődolog: lehetőleg mindig a közelfekvő s főkép a hölggyel összefüggő dolgokról beszélni. Igy esetleg a legyező szintén lehet kiinduló pontja egy igen érdekes báli csevegésnek.

— Vagy a hölgy keblét diszitő virágcsokor, nemde? veté közbe a fiatal tudós.

— Ez mindenesetre még poétikusabb s igy különösen fiatal leányoknál ajánlatosab. Mily könnyü itt az átmenet: a mellcsokor virágjáról egy másik virágra: a leánykára, a ki viseli. Ez alkalommal fölhasználhatók a poéták eddig használt összes hasonlatai s a leánykát fölruházhatjuk a tavasz összes pompáival... Csak egy a bibi: ezek a fiatal leánykák egytől-egyik mind szenvedélyes tánczosnők és ezer bóknál jobban imponál nekik egy fess huszárhadnagy, a ki jól járja a csárdást

— De hát mitévő legyen az, a ki rossz tánczos, vagy a kinek nincs kedve tánczolni? — kérdé ifju barátom, csaknem kétségbeesetten.

— Ez a körülmény lényegesen változtat a konverzáczión. Mert fiatal leánykák és tánczkedvelő menyecskék helyett a nemtánczoló urnak be kell érnie a báli mamák, a „bizonyos koron" tul levő hölgyek, sőt esetleg az éltesebb urakkal való társalgással. Mindezen ese-

minden lényegesebb rázkódtatás nélkül sikerült életbeléptetni. A nehézségek, a melyek itt-ott jelentkeztek, csak rendes kisérői minden nagyobb átalakulásnak, s ezek a kezdettel járó természetes nehézségek is legnagyobb részben már vagy megszüntek, vagy legalább is szünőfélben vannak.

Azon törvényes rendelkezések között, a melyeknek végrehajtása körül sürübben észlelhetni nehézségeket, első sorban emlithetők az 1894. évi XXXI. t.-cikknek a szülőkkel nem biró kiskoruak házasságkötésére vonatkozó határozmányai. (1894. évi XXXI. t.-cz. 8. §.) Noha a törvény szövege eléggé világos, s még jobban megvilágitja azt a végrehajtási utasitás, a tapasztalat mégis azt mutatja, hogy a félreértések e tekintetben igen gyakoriak s hogy az árvaszékekhez az ily szülőtlen kiskoruak házasságkötései alkalmából gyakran érkeznek részint felesleges, részint pedig kellően fel nem szerelt beadványok.

Ez indit bennünket arra, hogy szülőkkel nem biró kiskoruak házasságkötését illetőleg olvasóink figyelmét e helyen néhány gyakorlati szempotra felhivjuk.

Az egész kérdésben az okoz legtöbb zavart, hogy községi és körjegyzőink, kikre az esetek 99 perczentjében az anyakönyvvezetői tisztség is bizva van, nem figyelnek eléggé azon kiindulási pontra, melytől a követendő egész eljárás irányát nyeri

Ezen kiindulási pont pedig annak a kérdésnek eldöntése, hogy az illető szülőkkel nem biró kiskoru 20 évesnél fiatalabb-e, vagy pedig idősebb?

Ha ugyanis a szülőkkel nem biró házasuló fél *20 éven alul van*, akkor nemcsak törvényes képviselőjének, tehát gyámjának beleegyezését kell megszereznie, hanem ha ezt megkapta, ezenfelül még a gyámhatóság jóváhagyását is ki kell eszközölnie, a mely czélból a gyám beleegyezését jóváhagyás végett az árvaszékhez is be kell terjeszteni. Nem kell kieszközölni a gyámhatóság jóváhagyását olyan esetben, midőn a gyám a kiskoru nagyatyja. Ez utóbbi esetben ugyanis elégséges a törvényes képviselő beleegyezése.

Ez elég világosan hangzik, de a gyakorlati élet mutatja, hogy már ezen a ponton is gyakran komplikácziók keletkeznek.

Előfordulhat azonban, hogy a szülőkkel nem biró kiskorunak gyakran nincsen gyámja, A gyámhatósági jóváhagyás kieszközlésére irányuló jegyzőkönyvi kérvényt ilyen esetekben akként kell tehát az árvaszékhez beterjeszteni, hogy az gyámajánlási jegyzőkönyvvel legyen felszerelve, vagyis, hogy legyen valaki gyámul javaslatba hozva.

A zavarok leginkább abból szoktak keletkezni, hogy a községi előljáróságok a gyám ajánlatba hozatalát mulasztják el Ennek persze megvan a maga természetes oka. Az előljáróságok ugyanis mulasztásuk bevallására kényszerülnek akkor, midőn gyámot hoznak a szülőkkel nem biró kiskoru részére javaslatba, mert annak, hogy valamely kiskoru gyám nélkül maradjon, nem volna szabad előfordulni. Pedig ez — sajnos — még ma, a gyámügyi törvény meghozatala után 20 evvel is igen gyakori eset, különösen olyan kiskoruaknál, kiknek nincsen semmi ingatlan vagyonuk, tehát főleg a házatlan zsellérek s a mezőgazdasági cselédek körében. Midőn az apa meghal, midőn tehát a kiskoruak fél-árvaságra jutnak, csak felveszik a halálesetet s beterjesztik azt az árvaszékhez, de midőn az özvegy anya is elhal, tehát a kiskoruak teljesen elárvulnak s nem maradt ingatlan vagyon, akkor igen gyakran elmulasztják az anya halálesetét bejelenteni s a kiskoruak részére gyámot javaslatba hozni.

Az a hanyagság is igen gyakran fordul elő kivált falusi községeinkben, hogy midőn a gyám meghal, ezen elhalálozás rendszerint nem jelentetik be az árvaszéknek s uj gyám nem hozatik javaslatba. Csak ha a gyám ingatlan vagyont, még pedig jelentékenyebb ingatlan vagyont kezelt, vagy magának a gyámnak is maradtak kiskoru gyermekei, rendesen csak akkor nyer az árvaszék értesülést valamely gyám elhalálozásáról.

Csak mellesleg jegyezzük még itt meg, hogy minő baj az, hogy a gyámokról sem községenként, sem járásonként, sem vármegyénként nem vezettetik megfelelő nyilvántartás. Ez régi fogyatkozása gyámügyi igazgatásunknak, melynek orvoslásával kormányzati köreinknek érdemes lenne foglalkozniok.

Több izben történt meg az is, hogy ilyen esetekben, midőn a szülőtlen kiskoru házasulónak nem volt a beleegyezés megadására hivatott törvényes képviselője, az árvaszék a helyett, hogy gyámot rendelt volna részére, a közgyámtól vett ki beleegyező nyilatkozatot és a közgyám beleegyező nyilatkozata alapján adta meg a jóváhagyást. Ezen eljárás helytelensége nyilvánvaló, mert a közgyám, mint ilyen, a kiskorunak nem törvényes képviselője s igy beleegyezése a törvényes képviselőnek a házassági törvényben kivánt beleegyezését — ha csak a közgyám az illető kiskoru gyámjává ki nem neveztetett — nem pótolhatja.

A második komplikáczió abból állhat elő, hogy a gyám a beleegyezést megtagadja. Ez esetben a gyámhatóság beleegyezését kell kieszközölni. A gyámhatósági *beleegyezést* jól meg kell különböztetni a gyámhatósági *jóváhagyástól*, a melyről fentebb volt szó. A gyámhatóság jóváhagyására csak akkor van szükség, ha a szülőtlen kiskoru 20 éven alul van és ha törvényes képviselője a házassághoz beleegyezését adta; ellenben a gyámhatósági beleegyezéseknek akkor van helye, ha a törvényes képviselő a beleegyezést megtagadta, akár fiatalabb a szülőtlen kiskoru 20 évesnél, akár pedig idősebb.

Ha a gyám beleegyezését megtagadja, s ennélfogva az árvaszék beleegyezését kell a házassághoz kieszközölni, czélszerü, ha az árvaszékhez e végből beterjesztendő kérvény a beleegyezést megtagadó gyám kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvvel is felszereltetik, mert ennek hiányában kénytelen az árvaszék a gyám kihallgatását pótlólag elrendelni, a mi az eljárást hosszabbá teszi. Az árvaszék csak a gyám kihallgatása után pótolhatja a gyám hianyzó beleegyezését.

Ha a szülőkkel nem biró kiskoru *20 évnél idősebb*, akkor gyámhatósági jóváhagyásra nincs szükség, hanem csak a gyámnak beleegyezését kell a házzasságkötéshez megszerezni, illetőleg a mennyiben a gyám megtagadná beleegyezését, az árvaszék beleegyezését kell kieszközölni, Ez utóbbi esetben ismét ajánlatos a gyámot a megtagadás indokaira nézve jegyzőkönyvileg kihallgatni s az erről felvett jegyzőkönyvet az árvaszékhez felterjeszteni.

Ha gyám nincs, az első teendő itt is megtenni a szükséges lépéseket a gyám kirendelése végett.

Végül kiemeljük, hogy az esetek mind a két kategoriájában igen lényeges dolog az, hogy az árvaszékhez a gyámhatósági jóváhagyás, illetőleg beleegyezés elnyerése végett benyujtott kérvényekhez az illető kiskoru házasulóknak születési anyakönyvi kivonatai is csatoltassanak. Az árvaszéknek ugyanis feltétlenül meggyőződést kell szereznie arról, vajjon az illető házasuló valóban kiskoru-e még, s ha igen, alul van-e a 20-ik életéven, avagy felül?

A születési bizonyitványok hiánya folytán kell az árvaszéknek legtöbb esetben a kérvényt visszaküldenie, a mi felesleges munkaszaporitást és időveszteséget okoz.

---

tekben pedig külön-külön eljárást tartandó szem előtt.

— És pedig? — szólt kiváncsian tudósom

— A báli mamákkal való beszélgetésnél a következőkre kell ügyelni: ha egy mamával beszél, föltétlenül csak az ő leányát szabad dicsérnie, de nem tulságos bő szóáradattal, mert esetleg „reményeket“ et kelthet a mama szivében, a ki minden férfiben a leánya jövendőbelijét vizsgálja; — ha két, vagy több mama van együtt: valamennyinek leányát egyformakép méltassa s ha ők esetleg gáncsolják egy másik — köztük nem lévő — mama leányát (a mi igen gyakran fordul elő): fujja velük a kórust. — A „bizonyos koron tul levő“ hölgyekkel való társalgás a legveszedelmesebb, fiatal barátom. Mert ezek a hölgyek már nem riadnak vissza attól sem, hogy az afrikai utazását a legapróbb részletekig végighallgassák s igy érdeklődéssel keltvén viszontérdeklődést, — nem messzi van már a részvét és érzésközösség. Hiszen tudvalevő, hogy senki sem tud bennünket jobban leköteleznı, mint a ki látszólag megért, — ám óva intem, fiatal barátom, ne higyjen a látszatnak. Ezek a hölgyek már átestek bizonyos iskolán és a körülhálózás nagymesterei. Legjobb, ha elhagyván őket, arra ügyel, hogy kikkel társalog ön után, — ismerőseiről itélhetjük meg legjobban az embert. — A mi pedig az éltesebb urakat illeti, ezekkel igen könnyü elbánni. Ha nőtlenek, az első kérdés: „Remélem, egészséges?“ — ha nősek: „Kedves neje (esetleg családja) jól érzi magát?“ — ha független, gazdag ember: „Hogy tölti idejét?“ — ha előkelő hivatalnok: „Nagyon el van foglalva?“ — és ha minister, vagy más nagyrangu ur: legjobb, ha rájja bizza a lereszkedő kérdezősködést s ön lehetőleg röviden felel, de nem árt, ha az illetőnek czimét minél gyakrabban hangoztatja... Egyébkint tartsa általános irányelvül: mindenkivel lehetőleg röviden végezni. Férfiakkal 2—3 perczenyi társalgás teljesen elegendő, hogy elmondhassák egymásnak az összes konvenczionális hazugságokat; — nőkkel öt perczénél tovább tartó beszélgetés már veszélyes utókövetkezményekkel birhat. Ha ezt szem előtt tartja, egy báli estén mintegy 100—150 emberrel társaloghat; az már mellékes, hogy másnap egyiknek sem tudja a nevét.

— És a nyilvános álarczosbálokon miként kell föllépni? — kérdé a tudvágyó Afrika-utazó.

— E kérdéséből látom, kedves barátom, hogy ön valóban tudós, a ki mindent a lehető legalaposabban óhajt megismerni. Az álarczosbáli társalgás tulajdonkép két mondatra redukálható: — Ismerlek szép maszk!“ — „Én nem ismerlek!“ — E két mondat azután különféleképen variálható: „Ismersz?“ — Nem!“ — vagy: „Hát te hogy kerülsz ide?“ — „Ki vagy?“ — stb. A többi, a mi e bevezetés után jön, a szóbeli bujósdi ezerféle módozata. Csak egyre kell ügyelni: nem szabad magunkat elkápráztatni, ha egy-egy maszk még oly találó megjegyzéseket is tud életviszonyainkra vonatkozólag fölhozni. Gyakran a legszebb álarcz mögött a legcsunyább való rejlik és fölötté óvatosnak kell lennünk, hogy esetleges csalódásokat idejekorán elkerüljünk. Ne higyjen soha a maszknak és legkevésbbé annak, a ki azt mondja, hogy ismeri önt — és ön ne vágyódjék közelebbről megismerni egyet sem, még ha ismerni is véli. Ha ezeket a tanácsokat szem előtt tartja, biztositom, nagyon jól fog mulatni és mindenki a legkedvesebb és legszellemesebb embernek fogja tartani! És most menjen, barátom, bálozzék — és ne felejtse intéseimet.

Aranypor.

A féltékenységben több az önszeretet, mint a szeretet.

*

Gyöngeségből gyakran megvigasztalódunk oly bajok miatt, a melyek miatt eszünk nem elég erős minket megvigasztalni.

*

Mindent megbocsátunk, a mig szeretünk.

*

Farsang.

Itt a farsang. Megkezdődtek a budai és budavidéki mulatságok. Előfizetőink mulatságait készséggel közöljük; nemcsak a mulatságok lefolyását, de a felülfizetéseket is dijtalanul. Azok az egyesületek, kik lapunkból mulatságaik alkalmából több példányt kivánnak, ezt előre irják meg. Előfizető egyesületek lapokat példányonként 8 krajczárért, nem előfizetők 15 krajczárért kapnak. Nem előfizető egyletek meghivói, tudósitásaiért külön beiktatási dij jár.

Iskolai hangverseny. Az I. ker. Attila-utczai községi elemi népiskola tanitótestülete 1898. február hó 6 án (vasárnap) saját tornatermében iskolai hangversenyt rendez, melyre úgy a t. szülőket, mint minden érdeklődőt tisztelettel meghiv a rendezőség. A hangverseny tiszta jövedelmét szegény tanulógyermekek felruházására fogjuk forditani. A hangverseny kezdete délután 1/24 órakor. Belépő dij: felnőttek részére 50 kr., gyermekek részére 20 kr Jegyet váltani az igazgatói irodában, és minden tanitótestületi tagnál lehet, — a hangverseny napján pedig az iskolában elhelyezendő pénztárnál. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk és azokat a „Buda és Vidéké"-ben nyugtázzuk.

Jelmezestély. A „Budapesti (budai) iparossegédek" saját egyesületük alapja javára 1898. évi január 16-án (vasárnap) a Fáczán összes termeiben (II., Medve-utcza 6. sz) jelmezestélyt rendez, a rendezőség. A zenét a „bosnya herczegovinai 3. számu gyalogezred" zenekara szolgáltatja. Kezdete este 8½ órakor Jegyek előre váltva: személyjegy 80 kr, családjegy 1 frt. 80 kr. Este a pénztárnál: személyjegy 1 frt. családjegy 2 frt. Jegyek kaphatók: Özv. Culman Rezsőné virágüzletében, (II. ker., Főutcza 10 sz.) Leimstädter Károly fodrászüzletében, (II. ker., Fő utcza 34. sz.) Anton A. fodrászüzletében, (II. ker., Irma-tér.) Birkenhauer József fodrászüzletében, (II. ker., Retekutcza 4.) Lebeda Ferencz úrnál. (II ker., Széna-tér 1. sz.) és továbbá a rendező bizottsági tagoknál.

Szőlőszeti és borászati tanfolyam.

Budapest székes-főváros és vidéke szőlőbirtokosai részére.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja a földmivelésügyi minister ur Ő Nagyméltósága anyagi s erkölcsi támogatása mellett *1898 évi január hó 10—29-ig* tartó időközben a Köztelek (Üllői-ut 25. sz.) nagy termében háromhetes szőlőszeti és borászati tanfolyamot rendez.

Részvétel: A tanfolyam nyilvános s igy azon bárki részt vehet, ha felvétel czéljából idején jelentkezik. Minden jelentkező egy számmal ellátott igazolványt kap, a mely őt a nagyteremben az ugyanazon számmal ellátott szék állandó használatára jogositja. Az igazolvány kiállitásáért nem egyesületi tagok 5 frt díjat fizetnek. Egyesületi tagoknak az igazolvány kiállitása dijmentes.

Jelentkezés: A tanfolyamban résztvenni szándékozók személyesen vagy levél utján jelentkezhetnek; január hó 6-ig az Országos Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál Budapest, Köztelek, (Üllői-ut 25. sz.) Nem tagok levélbeli jelentkezései csak ugy vétetnek figyelembe, ha az igazolvány kiállitási dija, az az: öt forint egyidejüleg beküldetett. Az ülőhelyek a jelentkezés sorrendjében fognak kiszolgáltatni.

A tanfolyam tervezete. Előadók: Cserháti Sándor a magyar-óvári gazd. akadémia tanára. Engelbrecht Károly m. kir. szőlőszeti és borászati főfelügyelő. Jablanowski József a m. kir. rovartani állomás főnöke. Dr Kosutány Tamás a magyar-óvári gazd. akadémia tanára.

Órarend: I. Január 10. Hétfő. D. u. 5—6-ig. A peronoszpóra s az ellene való védekezés. Előadó: Mezey Gyula. Délután 6—7-ig. A szőlőmivelés fontossága. A szőlő élete. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 11. Kedd. D u 5—6 ig. A lisztharmat és az antraknózis s az ellene való védekezés. Előadó: Mezey Gyula. Délután 6—7-ig. A közönséges, középminőségü és finom bortermelésre a hegyvidékek jellegére való tekintettel ajánlható európai szőlőfajták. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 12. Szerda. D. u. 5—6-ig. A fekete rothadás (black rot), a fakó rothadás (white rot) és a szürke penész (Botritis cinerea). Előadó: Mezey Gyula. D. u. 6—7-ig. A borszőlőfajok tulajdonságai és tenyészfeltételei. A nagyban való termelésre ajánlható csemegeszőlőfajták. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 13. Csütörtök. D. u. 5—6 ig. A gyökérpenész és a chlorózis. Előadó: Mezey Gyula. D. u 6—7-ig. A mai tapasztalatok után alanyul ajánlható amerikai fajták jellegzése, különös tekintettel a talaj és éghajlat iránti igényeikre (adaptatió).

Január 14. Péntek. D u. 5—6-ig. A must és bor alkotó részeinek összehasonlitása. Jó bor csak jó musttól várható. Milyen legyen a jó must? Mustmérő. Hogy lehet a mustot természetszerüen megjavitani. Előadó: Dr. Kosutány Tamás. D. u. 6—7 ig A talaj és fekvés megválasztása. A szőlővessző szaporitására szolgáló anyatelepek részére. A sima vessző és az ojtványgyökereztető iskolák részére. Az ojtványokkal telepitendő szőlők részére A szénkéneggeli gyéritő eljárás alá telepitendő szőlők részére, végre az immunis homoktalajok. Előadó: Engelbrecht Károly

Január 15 Szombat. D. u. 5—6-ig. A szüretelés idejének megválasztása. A fehérbor, vörösbor, aszubor stb. készitése. A must erjedése, erjesztő kamarák. Tisztán tenyésztett élesztők. Erjesztő edények kotyogók stb. Előadó: Dr. Kosutány Tamás Délután 6—7 ig. A talajnak előkészitő, alapvető munkái. A gyökereztető (ojtvány) iskolák, a vesszőszaporitó anyatelepek, végre az állandó helyeikre (kötött vagy immunis homoktalajokba) kiültetendő szőlőültetvények részére kijelölt területek előkészitő munkái: A telkesitési munkák. — Az utak és vizvezeték kitüzése. — A talaj elegyengetése. — A talaj forgatása. — Utak, partfalazatok készitése Előadó: Engelbrecht Károly.

II. Január 17. Hétfő. D. u. 5—6 ig. A trágyázás czélja. A talajból kivitt tápanyagok és azok visszapótlásának szükségessége. A visszapótlás nagyságának meghatározása. A talajelemzés czéltalan volta. A visszapótlandó tápanyagok, azoknak hatása a szőlő fejlődésére a bor minőségére A szőlőben felhasználható trágyafélék Előadó: Cserháti Sándor.

D. u. 6—7-ig. A vesszőszaporitó anyatelep berendezése és a termelt veszők megszedése, tisztogatása, osztályozása, elvermelése és csomagolása. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 18. Kedd. D. u. 5—6-ig Az istállótrágya alkalmazása a szőlőben. Az istállótrágya értékét meghatározó körülmények Az istállótrágya kezelése és alkalmazásának miként je. Az emberi ürülék. A komposzt. Egyéb organikus trágyafélék. Előadó: Cserháti Sándor. D u. 6—7-ig. Fás és zöldojtások készitése iskolában és anyatelepeken. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 19. Szerda. D. u. 5—6-ig. A mesterséges trágyafélék, azok jelentősége. A szőlőtrágyakompozicziók. A fontosabb nitrogén, foszforsav és kálitrágyák. A mesterséges trágyafélék alkalmazásánál követendő eljárás A közvetlenül ható trágyafélék. Előadó: Cserháti Sándor D. u. 6—7-ig. Az ojtványok ápolása az iskolában és az anyatelepeken. Az ojtványok ki- illetőleg megszedése, megválogatásuk, elvermeltetésük és csomagoltatásuk. Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 20. Csütörtök. D. u. 5—6-ig. A zöldtrágyázás. A zöldtrágyának miként való alkalmazása a szőlőben. A hazai szőlőtrágyázási kisérletek imertetése és a belőle levonható következtetések. Előadó: Cserháti Sándor. D. u. 6—7-ig A filloxera fejlődése és egyes alakjai a védekezések különböző nemei szempontjából, de különös tekintettel a szénkéneggel való gyéritő eljárásra. Előadó: Jablonowski József.

Január 21. Péntek. D. u. 5—6-ig. Aszokolás, utóerjedés, töltögetés, lefejtés, kénezés, derités, szürés stb. Előadó: Dr. Kosutány Tamás. D. u. 6—7 ig. A filloxerát, gyéritő eljárás elméleti része: szénkéneg, szénkénegezhető talajok, a szénkénegnek azokban való terjedése s a szénkénegezésnél előforduló számitások módjai. Terület, szénkénegbefecskendezési lyukak kiszámitása. Előadó: Jablonowski József.

Január 22. Szombat. D. u. 5—7-ig. A gyéritès praktikuma: a szénkénegfecskendők s azok ismerete. Néhány gyakorlati példának kidolgozása. Előadó: Jablonowski József.

III. Január 24 Hétfő. D u 5—6-ig. A sor irányának és a sor és tőketávolság nagyságának megállapitása. A karózás. Az ültetés. (Sima és gyökeres vesszőkkel, ojtványokkal.) Előadó: Engelbrecht Károly. Délután 6—7-ig. A szőlőmoly és szőlőiloncza kártételei és irtása. Előadó: Jablonowski József.

Január 25. Kedd. D. u. 5—6-ig. Az uj szőlőültetvények kezelése az első és második évben Előadó: Engelbrecht Károly. D. u. 6—7-ig. A homoki szőlők ellenségei: kendermagbogár, vinczellérbogár, homoki bagolypille. Előadó: Jablonowski József.

Január 26. Szerda. D. u. 5—6-ig. A fedés és a bakhátközök megkapálása A nyitás. A metszés. Előadó: Engelbrecht Károly. D. u. 6 7-ig. A firkáló bogár (Eumolpus) és a szőlőeszelény, valamint irtásuk. Előadó: Jablonowski József.

Január 27. Csütörtök. D. u. 5—6-ig. A metszés. A kapálás. A válogatás Kötözés Előadó: Engelbrecht Károly.

Január 28 Péntek. D u. 5—6-ig. A borbetegségek és azok elleni védekezés. Előadó: Dr. Kosutány Tamás. D. u. 6—7-ig. Az oltványiskolában és uj telepitéskor előforduló rovarkártevők s az ellenök való védekezés. Előadó: Jablonowski József.

Január 29. Szombat. D. u. 6—7 ig. Téli és tavaszi fagyok, ólomeső és a jégverés ellen való védekezés és e bajok orvoslása. Előadó: Engelbrecht Károly.

Az előadások könnyebb megérthetése végett az egyes munkálatok természetben, vagy a természetnek hiven megfelelő mintákban és rajzokban lesznek bemutatva.

Budapest szabályozása.

A főváros rohamos fejlődésével karöltve jár a telekspekuláció, a mely minden törvénytől függetlenül szabja meg Budapest fejlődésének az irányát. Nagy hiba volt, hogy a hatóság ezideig nem gondoskodott olyan rendelkezésekről, a melyek rendeznék a szabályozást. Egyedül a kisajátitási törvény intézkedik a szabályozásokról, de ez a törvény az egész országra szólván, nem vette figyelembe Budapest speciális viszonyait. A kisajátitási törvény egyedül kisajátitást szenvedő magánfél érdekeit óvja meg s a hatóságnak ugyszólván semmi előnyt nem ad. A szabályozás folytán keletkező értékemelkedést teljesen figyelmen kivül hagyja a törveny s kötelezi a hatóságot,

hogy teljes értékben kártalanitsa a kisajátitott ingatlant Vidéken, a hol szabályozásnak nincsen nagyobb befolyása az árakra, megfelel a törvény, de a fővárosban nem

Budapesten a szabályozásokra törvény nem lévén, a kisajátitási törvénynyel homlokegyenest ellenkező gyakorlatot folytat a hatóság, a mi számtalan pörlekedésre és birói eljárásra adott alkalmat. A közmunkatanács már évek óta sürgeti a szabályozasokat rendező szabályrendeletet, de a törvényhatóság mindig kitért a kérdés elől, mert a kisajátitási törvénynyel ellenkező gyakorlatot szabályrendeletbe nem foglalhatta, ha pedig törvény alapján keszitik a szabályrendeletet, akkor a főváros minden évben sok ezer forinttal károsodik s teljesen ki van szolgáltatva a telekspekulációnak.

A szabályrendelet hiánya okozta Budapest abnormis fejlődését, mert a hatóság még akkor is teljesitette a magánfelek szabályozási kérelmét, ha az nem illet be az általános szabályozás keretébe, hogy a szabályozási költségeket a kérelmező magánféllel fizettethesse meg.

A magánépitési ügyosztály most megkészitette a régóta sürgetett szabályrendelet tervezetét. A tervezet igyekszik összeegyeztetni a kisajátitási törvényt az eddigi gyakorlattal. Részben sikerült is ez, a végeredmény azonban az, hogy ha a tervezet szabályrendeletté lesz, sokkal sulyosabb terheket fog a hatóságra háritani, mint a mostani gyakorlat. Ezt elismeri a tervezetet kisérő jelentés is és azt mondja, hogy helyesen csak a kisajátitási törvény reviziójával lehet a kérdést megoldani.

Épp azért, bármennyire szükségesnek tartjuk a szabályozás törvényes rendezését, a tervezet elfogadását veszedelmesnek tartjuk. A főváros pénzügyi viszonyai nem engedik meg, hogy nagyobb összegeket forditson szabályozásokra s a tervezetnek az lesz a következése, hogy visszaesés áll be a fejlődésben, a mit pedig senki sem kivánhat. Másrészt a szabályrendelet annyira ellentétben lesz a törvénynyel, hogy pör esetén mindig a főváros marad a vesztes. Szabalyrendelet helyett a törvényhatóságnak egyenesen a kormányhoz kell fordulnia és követelnie kell a kisajátitási törvény revizióját, vagy a főváros területére szóló külön kisajátitási és városrendezési törvény megalkotását.

A városrendezési szabályrendelet főbb intézkedései a következők:

A főváros utainak, utczáinak és tereinek helyét, irányát és szélességét a főváros törvényhatósága és a közmunkatanács közösen állapitja meg.

Budapest területét a tervezet szabályozás szempontjából két övezetre osztja, belső területre és külső területre. A belső terület Pesten a Ferencz József-hidtól indul ki s a Dunapart, a Dráva-utcza, Aréna ut, csömöri-ut, a kerepesi-ut, a Köztemető-ut, Orczy-ut, üllői-ut, a Vágóhid-utcza, a soroksári ut s az összekötő vasut töltése határolja. Budán szintén a Ferencz József-hidtól indul ki s Buda lakott helyeinek nagy részét magába foglalja.

A szabályozást a hatóság akkor kezdi, ha a szabályozást magánfél kérelme nélkül maga határozza el és a mikor a hatóság az épitési engedelem megadását a szabályozási kérdések előzetes elintézésétől teszi függővé.

Ha a szabályozást a hatóság kezdeményezi, a szükséges területeket teljes becsértékben köteles megfizetni. Ha a telektulajdonosnak az utcza határvonalán álló telke a szabályozással homlokzatot nyer, köteles a tulajdonos a homlokzat egész hosszában négy öl szélességig az utcza félterületének, tereknél a keresztező utcza fél szélességének megfelelő területnek kisajátitási költségét fedezni, továbbá a csatorna- és burkolási költségeket megtéríteni. A 4 ölnél nagyobb telerütet a hatóság értékében fizeti meg. A becsérték megállapitásánál a bejegyzés ideje az irányadó.

A mikor az épitési engedelem megadása előtt akarja a hatóság a szabályozást végrehajtani, köteles az utczára szükséges területet valódi és teljes értékben megfizetni, viszont, ha a szabályozás folytán az utczából egy részt a telekhez csatolnak, azt a telektulajdonos tartozik teljes és valódi értékben megfizetni.

A már tervbe vett szabályozás végrehajtását az érdekelt telektulajdonosok is kérhetik, de a hatóság a kérelmet megtagadhatja. De ha a kérelmet teljesiti, akkor a már meglevő utczák kiszélesitésénél a belterületen a szükséges területeta hatóság kártalanitja, a külterületen azonban az utcza mindkét oldalán a telektulajdonosok telkük egész hosszában, ha az utcza 8 öl széles az utcza felére, ha szélesebb 4 öl széles területet kötelesek ingyen átengedni. Négy öl szélességen fölül szükséges területet a hatóság megfizeti. Uj utcza megnyitásánál ugy a bel-, mint a külterületen köteles a tulajdonos ugyanebben a mértékben a területet ingyen átengedni.

Ha a telektulajdonosok olyan utcza megnyitását kérik, a mely nincsen fölvéve a szabályozási tervben, kötelesek az egész utterületet ingyen átengedni, továbbá a saját költségükön a telket bekeriteni az utczát a hatóság által megállapitandó módon burkolni; vizvezetékkel, csatornával, a különféle közérdekü vezetékekkel és fasorokkal ellátni.

Ha a hatóság a szabályozásra kisajátitott területet, a szabalyozási terv módositása folytán arra a czélra nem használja, a telektulajdonosnak joga van a tőle elvett területet ugyanama föltételek mellett visszakövetelni, a melyek mellett a hatóság kisajátitotta.

Végül a tervezet megállapitja az időpontokat, a mikor a hatóság és a magánfél a szabályozásból származó kötelezettségeinek eleget tenni tartozik.

Kimutatás a fő és székvárosi községi szeretetház karácsonyfájára történt adakozásokról.

A fő és székvárosi „Községi Szeretetház“ — 1897. évi decz. hó 24-én, — felállitott karácsonyfájára a következő nemesszivü emberbarátok adakoztak:

1. A fő és székváros tek. Tanácsa 50 frt; 2 Magyar orsz közp takarék-penztár 50 frt; 3. Egyesült Budapest fővárosi takarékpénztár 25 frt; 4. Hampel Sandor ur ivén 15 frt 80 kr., Hampel Sandor 2 frt, Hermann Béla 2 frt, N. N 50 kr, N. N. 50 kr., Kögl István 10 kr., Schuller György 1 frt, Gaiduschek Mór 50 kr., Dr. Szalay Béla 1 frt, Kadenczky János 1 frt, Petyko Dezső 50 kr., Kovács István 10 kr., Hannech Antal 50 kr., Gubicza Jenő 50 kr., Zike Adolf 50 kr, Fusch Károly 50 kr., Rener József 10 kr., Ott Lajos 1 frt, Özv. Fischer Jánosné 2 frt, N. N. 1 frt, Schmidt László 50 kr., 5. „Ganz és Társa“ vasöntő r. t. 15 frt, 6. Bauer József ur ivén 12 frt, Bauer József 1 frt, Az országuti polgári asztaltársaság 10 frt, Beck Adolf 1 frt, 7 Magyar gáz izzófény r. t. ivén 8 frt 50 kr. Magyar gáz izzófény r. t. 5 frt, V. V. 1 frt, E. G. 50 kr., Sz. M. 50 kr., B. K. 1 frt, K J. 50 kr., 8. Herczegprimási titkári hivatal 10 frt, 9 Lövenstein Antal 10 frt, 10. „Adria“ biztositó társaság 10 frt, 11 „Pesti hazai első takarékpénztár egyesület 5 frt, 12. Br. Lipthay Béla 5 frt, 13. Jálics A. Ferencz és fia 5 frt, 14. Özv. Saxlehner Andrásné 5 frt, 15. Détsi Albert 5 frt, 16. Hausmann Alajos dr. ivén 6 frt 50 kr., Györgyi Géza 1 frt, Özv. Vollnhoffer Amália 50 kr., Hausmann Alajosné 5 frt, 17. Lenz Testvérek 5 frt, 18. Klein H. János 5 frt, 19. Walla József 5 frt, 20. Tottis és Krén 5 frt, 21. Strelisky Sándorné 5 frt, 22. Gilly József 5 frt, 23. Jankovics József 5 frt, 24. Br. Fehérváry Géza 5 frt, 25. Brunner Testvérek 5 frt, 26. gróf Almásy Dénesné 5 frt, 27. Budai Légszesz társulat 5 frt. 28. Mauthner Ödön 5 frt, 29. Calderoni és Társa 5 frt, 30. Özv Stangl Jánosné 5 frt, 31. Heinrich István 5 frt, 32. II. kerületi Toldy Ferencz-utczai elemi iskolai tantestület ivén 4 frt 55 kr; Jurányi János igazgató 50 kr., Gárdonyi Emil 50 kr., Nikolics Ignáczné 50 kr. Péter Anna 50 kr., Frommann Istvánné 40 kr., Lutilszky Ivánné 40 kr., Trettina Matild 25 kr., Várady Aladárné 25 kr., Zipser Karoly 25 kr., Agoston Béla 25 kr., Pappert Gyula 25 kr., Stauffer Adolfné 25 kr., Koncsek Lajos 25 kr. 33 Biskara Endre 3 frt, 34. Nagy Virgil ivén 3 frt. özv. Nagy Inczéne 1 frt, Nagy Virgil 2 frt, 35 Bischitz Dávidné 3 frt, 36. Adler Lajos és fia 3 frt. 37. Pick és Winterstein 1 frt. Schönfeld Zsigmond 1 frt, 38. Laumann József ur ivén 3 frt, Eschenbach György 30 kr., N. N. 20 kr., Kucsera János 20 kr., N. N. 10 kr, Preszler István 10 kr., N. N 20 kr., N. N. 20 kr., Gondolovics Sandor 10 kr., Pauliny Jusztin 10 kr., N. N 20 kr., Szerencs József 20 kr., N. N. 30 kr. Schvartz N. 10 kr, Katona N. 20 kr., Lauman J. 50 kr., 39. Egyesült Budapest Fővárosi takarékpénztár 2 frt, 40. Neruda Nandor 2 frt, 41. Dömötör Gedeon 2 frt. 42. Bessenyei Géza 2 frt. 43. Scheich Károly 2 frt. 44. Willinger Ferencz 2 frt, 45. Goszleth István 2 frt. 46. Kilián Frigyes frt. 47. Bohár József 2 frt. 48 Dévai Szőlősy István 1 frt, 49. dr. Gombár Tivadar 1 frt, 50 dr. Dirner Gusztáv 1 frt, 51. „Könyves Kalmán“ irodalmi r. t. 1 frt, 52. K. K. 1 frt, 53 Éberling Julianna 50 kr., 54. Szabó Ignácz 25 kr. 55 Deutsch Zsigmond és társa 10 darab könyvet; 56. „Szent István“ tarsulat 28 darab könyvet; 57. Sach és Pollak 5 darab könyvet; 58. Ifj. Nágel Ottó 9 darab könyvet; 59. „Franklin-Tarsulat“ m. irod intézet és könyvnyomda 37 darab könyvet; 60 Legrády Testvérek 9 drb. könyvet; 61. Lampel Róbert 20 darab könyvet; 62. N. N. 10 drb. könyvet; 63. N. N. 6 drb. könyvet; 64 N. N. 5 drb. könyvet; 65. Schuller József 1 csomag irószert; 66. Riegler József Ede 1 csomag irószert; 67. „Nezsideri papirgyártó r. t.“ egy csomag papirfélét; 68. Seefehlner J. L. 1 csomag játékszert; 69 Késmárky és Illés egy csomag játékszert; 70. Haggenmacher Henrik 50 kgr. lisztet; 71. Künz és Mössmer 1 csomag vászonfélét; 72. Horváth István 1 drb. hegedüt; 73. Beliczai Béla 2 csomag mézeskalácsot; 74. Topits József és fia 10 kgr. csöves tésztát, 5 kgr. tarhanyát; 75. Geittner es Rausch 1 drb. gumitömlőt; 76 „Észak magyar országi kőszénbánya r. t.“ 2500 kgr. kőszenet; 77. Krausz Alajos 1 kgr. süteményt; 78. N. N. 3 par czipőt, 1 drb. övet, 1 drb. sapkát; 79. Várady József 1 csomag süteményt; 80. „Magyar Czukoripar r. t.“ 25 kgr. czukrot.

Fogadják e kegyes adakozók adományaikért, melyekkel az árvák könnyeit örömkönnyekké változtatták, az árvák nevében az igazgatóság forró köszönetét

Szőts András igazgató

Gyermekek öröme.

Lélekemelő, szép ünnepély volt e hó 20-án a „*Krisztina-körüti Társaskör*“ helyiségében, *Bittner Alajos* I. ker. Alkotás-utcza 21. sz. alatti vendéglőjében; a Társaskör ugyanis akkor osztotta ki a krisztkindlit: 12 szegény iskolás gyermeket, 6 fiut és 6 leányt öltöztetett fel tetőtől talpig meleg téli ruhába. A Társaskörnek különösen növendégei gyönyörködve szemlélték, mily örömmel vették magukra a szép, uj öltözeteket a gyermekek! Mikor a felöltözés megtörtént, szép rendben felállottak a gyermekek a teremben és megkezdődött az ünnep. A „*Budapesti Magyar Dalkör*“ férfikara elénekelte a *Hymnust*, melyet az egész közönség állva hallgatott meg. Azután *Nyiry Pál* elnök a következő szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt:

Tisztelt Társaskör!

Örömömre szolgál tisztelt tagtársaimat és nagyrabecsült vendégeinket e mai ünnepélyünkön való szives megjelenésük alkalmából tiszteletttel üdvözölni. Tisztelt Tagtársak! Midőn társaskörünk megalakult, az a tudat vezérelt bennünket, hogy a jótékonyság terén működve,

a társadalomnak hasznos szolgálatokat tehessünk, s hála a jó Istennek! célunkat és fáradozásunkat siker koronázta, a mennyiben rövid idei működésünk daczára, anyagi erőnkhöz mérten ma már 12 szegény sorsu iskolás gyermeket teljesen felruházhattunk. Ezt a szép eredményt azonban az igen tisztelt tagtársak és a jószivü s nemeslelkü adakozók áldozatkészségének köszönhetjük. Fogadják tehát e nemeslelkü tetteikért hálás köszönetemet! Az ünnepélyt ezennel megnyitom.

A Dalkör erre tust énekelt és ezután *Búzás István*, a kör titkárja, a következő beszédet intézte a gyermekekhez:

Kedves Gyermekeim!

Nemsokára elkövetkezik a karácsony, a kis Jézus születésének ünnepe, a ki az emberek szivébe békességet hozott, szeretetet ültetett. Ti bizonyosan olvastátok már a bibliában, kedves gyermekek, hogy a fáradságos tanitás után pihenésre tért Üdvözitő igy szólt tanitványaihoz, kik senkit sem akartak hozzá bocsájtani: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket, mert övék a mennyek országa“ A mi szerény társaskörünk tagjai az Üdvözitő példáját követték, mikor a fáradságos napi munka után sokszor itt összejöttek és szerény filléreiket összegyüjtötték, hogy nektek kedves gyermekeim, örömet szerezzenek, hogy a kis Jézuska, mikor a földre érkezik, benneteket velünk együtt uj, meleg ruhácskában láthasson, velünk együtt, örülhessen nektek.

Nagy a mi örömünk is e napon, kedves gyermekeim! Mi nem hittük, hogy ennyiteknek örömet szerezhetünk de a jó emberek buzgósága és jótékony szive megnyilott számotokra és lehetővé tette e mai szép ünnepet, melyen mi véletek örülünk, s a mi örömünk bizonyosan kedves Isten előtt.

Ezek után arra kérlek benneteket, kedves gyermekeim, fogadjátok tőlünk e ruhácskákat olyan örömmel, mint a milyen szivesen mi azokat nektek adjuk. Még arra is kérlek benneteket, hogy küldjetek hálaadó imát a kis Jézuskához azon nemeslelkü emberekért, kik a mi társaságunkban adakoztak és nemes szivvel fáradoztak a szerény fillérek összegyüjtésén. Fogadjatok szót édes szülőiteknek és tanitóitoknak, mert hiszen Isten után ők a ti legnagyobb jóltevőitek. Tanuljátok meg, hogy nyelvében él a nemzet. Épen azért kérlek benneteket, szeressétek édes hazánk nyelvét a mi bájos és kifejező, zengzetes és dicső nemzeti nyelvünket és valljátok magatokat mindenkor büszkén magyaroknak, mert a magyar dicső és nemes nemzet! De különösen szeressétek mindnyájunk édes anyját, a mi drága hazánkat, melynek minden talpalatnyi földje dicső őseink vérével van öntözve, drága hamvaival van elvegyülve Iparkodjatok majd, ha testben és lélekben gyarapodtok, nagygyá és dicsővé tenni a hazát! Legyetek mindig hü gyermekei a drága anyának és szerető fiai édes hazánknak; vegyetek részt örömében és bánatában egyaránt és ne hagyjátok el soha, de soha, mert hiszen, a nagy világon e kivül ugy sincs számunkra hely!

Isten áldjon meg benneteket!“

Erre a Dalkörnek ismét egy énekszáma következett, mely után *Brünner Emma* elemi iskolai III. oszt. növendék köszönő szavai következtek Az okos kisleánynak mély érzéssel és igazi bravurral elmondott beszédje sokak szemébe könyet csalt. Ezután a Dalkör elénekelte a *Szózatot*, melyet mindenki állva hallgatott. Ily lelkesült és hazafias hangulat mellett vonultak a gyermekek a szomszéd terembe, hol *Bittner Alajos* és *kedves neje* vendégelték meg őket. A társaskör tagjai is vacsorához ültek s eltartott éjfélig a kedélyes lakoma, melyet a Dalkör művészi énekszámai, *Nánásy Lajos* úr kedves monológjai és számos felköszöntő füszerezett. *Hangl József* az Attila-utczai elemi iskola tanitó-testülete képviseletében mondott meleg szavakban köszönetet a társaskörnek a gyermekek felruházásáért, majd *Boros József* éltette a „*Budapesti Magyar Dalkört,*“ a mely szivesen emelte az ünnepély fényet és sikerét; éltette annak jelen volt érdemes elnökét, lovag *Grünwald Ernát* nyug min. osztálytanácsost, ki viszont a társaskör felvirágzására és a két fiatal kör egyetértésére és hazafias működésére üritett poharat. *Gravátsch Rezső*, a Dalkör alelnöke, id. *Orel Géza*, dr. *Brózik Károly*, *Somlyay József*, *Hangl József* és *Szász György* mondottak még felköszöntőket és lelkes szavakban éltették a hölgyeket, a társaskör közkedveltségü elnökét, *Nyiry Pált*, érdemes alelnökét, *Wittinger Ferenczet*, buzgó titkárjait: id. *Orel Gézát* és *Búzás Istvánt*, meg a felruházás körül buzgólkodott *Bayer Ferencz*, *Herzmann Ferencz*, *Ott Lajos* és *Tettl János* vál. tagokat; végül az előzékeny házigazdát, *Bittner Alajost* és kedves *nejét*.

A szép ünnepség sikereért a társaskör elnöksége ez uton is köszönetet mond a szives közreműködőknek és a nemeslelkü adakozóknak.

Ismerőseink.

— Árnyak és fények. —

Mátyus Aristid.

Egy nehány évvel ezelőtt Budán egy valóban lelkesült választás volt. Az ellenzék Mátyus Aristidet jelölte.

Ez volt a kortes nóta:

„Jaj de magas, jaj de magas
Ez a vendégfogadó.
Van-e benne, van-e benne.
Mátyus pártra szavazó?
Ha nincs benne Mátyus pártra szavazó.
Döljön össze ez a vendégfogadó.“

Büszkén lengtek a Mátyus zászlók, maga az ellenfél is tisztelettel hajlott meg előtte. A kerület legjobbjai szálltak sikra a tiszteletreméltó jelöltért, ki nagy tehetségével, ritka klaszszikus ékesszólásával, széles látkörü ismereteivel használt a fővárosnak.

Érdekében az összes ellenzékek vezérférfiai jöttek át Beszélt gróf Apponyi Albert, báró Kaas Ivor és sok más elsőrangu tekintély. Gróf Apponyi lovait kifogták, ugy hurták kocsiját. Az egész Buda lelkesedésben, lázban volt.

E sorok irója sok választást látott, de olyant, hol a jelölt személyéhez annyi tisztelet, annyi szeretet volt kötve, mint ekkor, nem. Hiában beszélt volna maga Demosthenes, a lelkesültek csak *Mátyus Aristidet akarták hallani.*

És ő ennek a szeretetnek, tiszteletnek, bizalomnak nemcsak akkor, de egész életében megfelelt Szerette hazáját, szerette hazája szivét a fővárost, de szerette az igazságot is. Az igazság szeretete miatt kellett és kell pályáját töviseken keresztül járni. Mint honfiu sohasem félt az idők mohától, mindég eget kért Nagyra hivatott politikus lehetett volna, ha tehetségénél szerénysége nem lett volna nagyobb. Nem tolakodott előre, de megvárta, hogy őt az elvekért közönséges őrszemre állatsák bár hadvezérségre volt hivatott Igy lett ő az első kerület ellenzéki jelöltje. *Önfeláldozását mindnyájan oly lelkesedéssel fogadtuk, mint a milyen közönynyel lettünk közönyössé az elfelejtkezés idején.* A ki zászlót bontott, jeget tört, maradjon annak kezében a zászló.

De ne szaggassuk fel azokat a sebeket, mit egy választási mozgalom a közéletben üt és okoz. A választások elmulnak, a hajó elmegy és ujra minden jó, ha jó. Begyógyulnak a szenvedély sebei is, és az ember *szive ritkán reped meg.*

Mátyus Aristid soha nem változtatta elveit. Nemes szive nem is engedte volna ezt meg. Az elv nem kalap mit tetszés szerint cserélhetünk ki mint a nem zártkörü álarczosbál hölgye legyezőjét A főváros rendezési politikájának észszerübb előharczosa nem volt Mátyus Aristidnél, ki idejekorán legalább tizenöt évvel budai jelölése előtt hangsulyozta Buda méltányos érdekeit

A folyam folyik tovább Hajó jön, hajó megy. A seb hosszú, a seb mély, mint a hajó okoz. A hajó elmegy, a mit okozott a seb mély. Milyen nagy ember az, kit az elfelejtés boszszúállóvá nem tesz, ki a saját sebét elfelejtve a budaiak sebét ma is kötözgeti, ki Buda érdekeiért ma is bátran sikra száll, bárha nem énekelik:

„Ha nincs benne Mátyus párti szavazó,
Döljön össze ez a vendégfogadó.“

Vagy hát csak ez a vers csak arra való, hogy a szeszélyek szerint más neveket tegyünk szövegébe?

Az izlés lehet különféle, de az elv elv és azt olyan személyekhez kell kötni, kik nemcsak Aristidek, de klaszikus értelemben *Aristidesek.*

A világ változik, de nem mindig szabad változni benne.

Erdélyi Gyula.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból negy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre	6 frt	—	kr.
Fél évre	3 „	—	„
Évnegyedre	1 „	50	„

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal	60 frt	—	kr.
Fél oldal	30 „	—	„
Negyed oldal	15 „	—	„
Nyolczad oldal	7 „	50	„

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Kertsher István.** A választások ehsetősége ugy nyilvánult, hogy a fővárosi törvényhatóság egyik kiváló tagja Kertsher István nem jutott megbizáshoz. Ő mint a közuti va ut főmérnöke hasznos szolgálatokat tett a közönségnek, mint a Mayer árvaházi bizottság elnöke mindég humánusan és lelkesen látta el az árvaház ügyeit. Reméljük, hogy a budai érdekeknek ezután is mindenütt szószólója leszsz és részt vesz a közügyekben, ez a kitünő mérnöki tekintély és ott fogjuk őt látni a hol tenni, cselekedni kell, és tovább is pártfogolja az árvákat. Ezt a hirt azért hozzuk most, mert mint értesülünk, több választó intézett bizalmi levelet Kertsher Istvánhoz

— **Aurora estély.** A fiatal Aurora kör rohamosan hódit a társadalom legelőkelőbb rétegeiben is. Ez a kör nemsokára Budára költözik, a mi reánk nézve csak nyereség leszsz. Legközelebbi estélyen igen érdekes műsorral lepte meg a közönséget. Különösen szép és hatásos volt a Meszlényi Andrien urnő szavallata, ki művészetének kincseit nagyszabással mutatta be és elragadta a jelenlevőket. Ugy értesülünk Meszlény Adrien

kisasszony közelebb egy budai hangversenyen fog szavalni.

— **Tisztelet példányok**. Minden lapnak az az érdeke, hogy minél többen olvassák, minél több barátja és tudósitója legyen. A *Buda és Vidéke* több száz példányban küld tisztelet példányt; a miért cserében tudósitást vár, vagy azt, hogy a tiszteletpéldány fejében viszont szolgálatot kapjon. Tisztelettel kérjük azokat, kik eddig sem nem irtak, sem tudósitást nem küldöttek, hogy a jövőben ezt minél többször tegyék. Az sem nehéz, csak egy kis lelkesedés és baráti jó indulat kell hozzá, hogy lapunkat szállitó iparosaiknak, kereskedőiknek hirdetésre és előfizetésre ajánlják. Ha idegen emberek, látva a Buda és Vidékének a magyarosodásért tett hasznos szolgálatait, megteszik, ezt barátainktól is elvárhatjuk. Erre a szivességre kérjük tehát barátainkat.

— **Pestvármegye közgyülése tárgysorozatából.** *Pestvármegye* Januar 10-én és következő napjain tartandó közgyülésén, az *alispáni évnegyedi jelentés*, *a számonkérő szék jelentése*. *Szentendre* város polgármesterének jelentése a telekkönyvezetlen területek telekkönyvezéséről. A tiszti főügyész jelentése: Borosjenő község módositott szervezési szabályrendele tárgyában. Borosjenő községnek település és a község kötelékébe való felvétel iránt alkotott szabályrendelete tárgyában. Borosjenő község köz-rendészeti és köztisztaság iránt alkotott szabályrendelete tárgyában. Borosjenő község épitészeti és szépészeti szabályrendelete tárgyában.

— **Silvester estély**. A „Budapest III. ker. Iparos Ifjak köre" ugy mint minden esztendőben az idén is megünnepelte a Silvester estét egy sikerült ünnepélylyel a melyen nagyszámu hölgyközönség volt jelen. Az ünnepély kezdődött felolvasással, a melyet Schissel Rikárd a kör pártoló tagja tartott, ezután következtek humorisztikus előadások a melyen közremüködtek a kör következő tagjai: Frühzeitig László, Krausz Mihály, Schön Bernát, Krausz Zsiga és Baron Géza urak. Éjfélkor a kör uj elnöke Feldstein Adolf ur szép szavakban bucsut mondott a távozó esztendőnek és üdvözölte az uj esztendőt. A himnusz elénekelése után Kohn Dávid tiszteletbeli tag a körnek volt elnöke meleg szavakban buzditotta a kör vezetőségét a kitartásra kifejtve szavaiban, milyen nemes czélja van a körnek kéri a jelenlevőket a kör vezetőségét nehéz munkájában támogatni.

— **Dijlövés** A „Budapesti lövész kör" f. hó 2-án vasárnap a (budapesti polg. lövegyesület helyiségeiben) dijlövészetet tartott, melyen a következő lövészek kaptak nyeremenyt: A mester czéltáblán": I sö dij: Jellenek Antal, II dij: Grawatsch Tivadar, III. dij: Zintl János, IV. dij: Ausim Ernő, V. dij: Pardavy József. A „mester czéltáblán mélylövésre: I. dij: Sztáry Ferencz, II. dij: Pártos Gyula, III. dij: Wirth Károly, IV. dij: Focht Márton, V. dij: Bauer János. Az „ipar" czéltáblán: I. dij: Jellenek Antal, II. dij: Wirth Károly, III. dij: Zintl János. Ezen a lövészestélyen Grawátsch Tivadar a III ik lövészkirályt lőtte, 100 körrel, miáltal *mesterlövő* lett és a legmagasabb kitüntetésben részesült, ugyanis a jelenlevő főlövészmester Pardavy J. úr mellére tűzte az ezüst keresztet.

— **Jogvédő egyesület vagyontalanok részére**. — A mult év tavaszán alakult meg a *„Jogvédő egyesület vagyontalanok részére* czimü közhasznu egyesület, a melynek czélja *az élet minden jogviszonyaira vonatkozó ingyenes jogsegély és jogvédelem nyujtása vagyontalanok részére*. A vagyontalan jogkereső közönség forduljon tehát bizalommal a *„Jogvédő egyesület"*-hez, a mely a kir. kuria épületében van és hétköznapokon délelőtt 9—12 óráig, esti 6—8 óráig, vasár és ünnepnapokon pedig délelőtt 9—12 óráig a vagyontalan közönségnek *teljesen dijtalanul* rendelkezésre áll.

— **Panasz**. Lapunk egy tisztelt előfizetője közli velünk ezt a panaszt: Két hizót hozattam fel 3 án; — délután 3 órakor már a Kőbányai vámnál volt a gazda a sertésekkel, de daczára, hogy a passzuson az ottani városi állatorvos egészségi bizonyitványa is reá volt irva, nem eresztették be, hogy vizsgálja meg a helybeli állatorvos is, igen ámde az nem volt elő, — sok várakozás után azt javasolták gazdámnak, hogy menjen az állatorvos Kőbánya lakására, hát oda is elment, de nem volt otthon, ott azt mondták, hogy csak menjen vissza a vám sorompójához, ott van már a gazdám vissza ment, de csak nem volt elő, ott kellett várakozni, s csak 6 óra után jött Pestről ki; a fáradt jószág ilyen időben az ő hanyagsága végett mit szenved, azt könnyü kitalálni. Hát az volna a figyelmeztetésem, hogy ott tartózkodjék, a hivatal parancsol, a fizetést huzza — hát teljesitse kötelességét.

— **Villámos vasut Budán.** A közuti vasuttársaságnak a területhasználati szerződés értelmében 1898. év végeig ki kell épitenie a villámos vasutat a budai köruton, a kelenföldi átlós-uton és a Lipótmezőre. Az engedelmezési tárgyalást a kereskedelmi miniszteriumban e héten tartották meg *Vörös* László államtitkár elnöksége mellett. A bizottság kimondotta, hogy a három vonalra vonatk zó engedelem az átalakitási okirat függelékét képezi. Kötelezte a társaságot, hogy a fehérvári-ut-Ferencz Józsefhidi vonalon a budapest-promontori vicinálisnak peage jogot adjon. Az épitési költség maximumát 6,550.000 forintban állapitották meg, a melyről az általános kiadások és az interkaláris kamatok kivételével a társaság tartozik elszámolni. A mi megmarad, abból alakitják a tartalékalapot. Ezenkivül engedelmet adott a bizottság 3 millió forintos tartalékalap létesitésére és 317.600 forint sin berendezésre. Összesen 9,867.600 forint épitési költséget engedett a bizottság. A főváros képviselői ki akarták mondani, hogy a társaság a szükséges épitési összeget elsőbbségi kötvény utján szerezze be. Mándy miniszteri tanácsos azonban ellenezte ennek a kimondását, mert az egyedül a miniszter joga. *Vörös* László államtitkár még kijelentette, hogy a kereskedelmi miniszter csak akkor adja meg a kelenföldi vonalra a közuti vasuti jelleget, ha a főváros minden akadékoskodás nélkül elfogadja a promontóri vasutnak a miniszter által ajánlott tervét. Ez a kijelentés a miniszter s a főváros között legközelebb fölmerülő konfliktus előszava.

— **A Pálmakert-egyesület** végrehajtó bizottsága ülést tartott, melyen az elnök bejelentette, hogy a belügyminiszter jóváhagyta az alapszabályok módositását. Az egyesület tekintettel az általánosan kedvezőtlen időviszonyokra a részvénytársaság megalakitásától eltekint; ellenben a mostanig jegyzett összegeket alapitói-tagsági dijakra változtatják át Ez összegek, illetve a rajtuk vásárolt telkek az alapitói tagok tulajdonát képezik és csak később, a részvénytársaság megalakitása után lesznek részvényekkel kicserélve. Az egyesület valószinüleg már a legközelebbi időben abban a helyzetben lesz, hogy a szükséges magán telkeket megveheti. Ujabb beadvánnyal is fog a főváros tanácsához fordulni, hogy a 6400 □ öles Kerkápolyi-Bodor-féle alapitványi telkeket, melyek között elszórva kisebb városi parcellák vannak, csere utján megszerezze és az arrendirozott telket 60 évre a Pálmakert egyesületnek bérbe adja ki, a mely idő után az egész intézmény, bezárólag a magántulajdonból megszerzett telkekkel együtt, a polgárság alapitványa gyanánt a fővárosnak, mint nyilvános park, tulajdonába megy át.

— **Esküvő**. Diszes esküvő volt a fazekastéri református templomban *Saxinger* Vilma kisasszonyt *Hettessy* Károly vezette oltárhoz.

— **Ruha kiosztás**. A *Budencz József* asztaltársaság azzal is megemlékezik a halhatatlan tudósról, hogy gyermekeket ruház fel. A krisztinavárosi iskolaszék az asztaltársaság elnökéhez *Kolumbár Istvánhoz* köszönő levelet intézett, hogy 9 krisztinavárosi gyermeket ruháztak fel, a mi valóban a szép cselekedet és méltó emlékezés a halhatatlan tudósra. A ruha kiosztás Fukáts János jó hirü vendéglőjében volt, ki a gyermekeket megvendégelte.

— **Utonálló suhanczok**. Nagyon sok szülő panaszkodik a miatt itt Budán, de különösen a Krisztinavárosban és a Tabánban, hogy munkakerülő suhanczok az iskolából kijövő kis gyermekeket megtámadják és bántják. Ajánljuk a rendőrség figyelmébe ezeket a rakoncza tlan suhanczokat.

— **Karácsonyfa ünnepély**. A Klotild szeretetházban a decz. 25-éről elhalasztott karácsonyfa ünnepélyt e hó 6-án, délután 4 órakor tartották meg nagy közönség jelenlétében. Az ünnepélyt a növendékek éneke nyitotta meg. Az árvákhoz Emich Gusztávné urnő intézett szép beszédet, kiknek nevében Remes Alajos mondott köszönetet az elnökségnek s az intézetet fentartó egyesületnek. A választmány részéről jelenvoltak: dr. Neumann Arminné, Tirschl Jánosné, Hampel Józsefné, Benczur Gyuláné, dr. Küffer Béla stb., kik mindnyájan a legnagyobb elismeréssel adóztak Emich Gusztávné e. m. elnöknőnek s Tirschl Jánosné biz. elnöknőnek, kik semmit sem kimélve fáradoztak azon, hogy az árvák örömét minél több és szebb ajándékkal nevelják. Az elnökség ez uton is hálás köszönetet mond a szives adakozóknak.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk

Tájékoztató.

— **Figyelmeztetés.** Figyelmeztetjük azokat, kik lapunkat egész évben járatják, hogy üzletüket vagy egyébb dolgukat egyszer a tájékoztatóban felemlithetik. A ki erre igényt tart, levelező-lapon irja meg közleményét a kiadóhivatalnak

— **Előkelő családok leányai számára nyitott krisztinavárosi műszabászati iskolában még két növendék felvétetik.**

— *Kiadó hivatalunk*. A Buda és Vidéke kiadóhivatala bizalommal kéri a közönséget, hogy minden megbizásával tisztelje meg, mert ezzel a lap jövedelme fokozódik. Mindent tisztességen és jutányosan elvégezünk. A befolyó jövedelmet a lap terjesztésére forditjuk. Telkek, házak eladása, vétele, lakások kiadása bérbe vétele, engedélyek, átiratások, beadványok, községi és állami ügyek, pénzügy, katonaság, mindennemü vizsgák, utbaigazitások bármiben, folyamodványok, élet, tűz, jég, baleset és katona biztositás, bankkölcsönök, levelezések, forditások, tudakozódások, értesitések stb. elintézése gyorsan, pontosan, jutányosan szakerők felhasználásával. Azt hisszük, hogy a közönség méltányolja ezzel is törekedésünket és hozzájárul a Buda és Vidéke erősitéséhez.

— *Éltesebb özvegy nő* keres két személy körül takaritást lakás és szerény fizetésért Czim: Sedliczky Anna VII. kerület Csengery utcza 40. szám, 9 ajtó.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

BUDA és VIDÉKE

Olvasóinkhoz, a közönséghez, „BUDA és VIDÉKE“ érdekeltségeihez a következö felszólitásaink vannak.

Mélyen tisztelt Uram.

Egyetértve és vállvetve nagy czélokat lehet elérni. Elhanyagolt Budánk és vidéke csak abban az esetben érehti el a várt és megérdemelt fejlödést, ha ki-ki erejéhez képest részt vesz abban a munkában mely e czél elérésére folyamatban van.

Kell lenni egy központnak, hol a résztvevők beszámolnak irányt adnak, inditványoznak, nyilvántartanak. Ez a központ ma már a „**BUDA és VIDÉKE**“ mely közé nevezetes, befolyásos emberek csoportosulnak s melynek közleményeit a kormány és hatóság nem csak figyelemmel kiséri, de meg is halgatja. A ki a lapot olvassa, az belátja, hogy ez az állitás nem tulzás.

Sajnáljuk, hogy mélyen tisztelt uram még mindig nem vesz részt a „**BUDA és VIDÉKE**“ pártolásában és szellemi megerösitésében. mit pedig kiváló helyzete, állása és tekintélye és saját érdeke megkivánna

Tisztelettel kérjük, sziveskedjék a magyarosságért is küzdő és a magyar egylet által melegen ajánlott „**Buda és Vidéké**“-re előfizetni és azt szellemi közreműködésével támogatni, ismerősei között terjeszteni.

A „Buda és Vidéke“ előfizetésének ára:

Egy évre — — — 6 frt.
Fél évre — — — 3 „
Évnegyedre — — 1 „ 50 kr

Szerkeszti *Erdélyi Gyula.* Kiadóhivatal: Budapest, I. Városmajor-u. 28 sz alatt.

A „Buda és Vidéke terjesztésére alakult bizottság.

Mélyen tisztelt honleány.

Magyar nőnek születni nagy és szép gondolat. A hazafiság, a magyarosodás szellemét mindég a nők őrizték és táplálták. A *Buda és Vidéke* a magyar egyesület különös ajánlata mellett küzd a magyarosodásért és mint annak közlönye ápolja a magyar szellemet és a magyar nyelv tisztaságát. Bizalommal fordul a magyar nőkhöz, hogy terjeszszék és előfizetőket gyüjtsenek ismerőseink körében. Előfizetőink szaporodása teheti lehetségessé, hogy a *magyarosodás közlönyét* nem magyar ajku községek tanitóinak dijtalanul köldhessük és ezzel a magyar egyesület, magyar iskola egyesület s a közmüvelödési egyletek munkáját megkönyithessük.

A lap előfizetési ára egy évre 6 frt, félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50. Gyüjtőknek négy előfizető után tiszteletpéldány jár. *Kiadóhivatal Budapest, I., Városmajor-utcza 28. Báró Bánfi-ház.*

mindenkori ERDÉLYI GYULA.

Igen tisztet Egyesület!

A Buda és Vidéke törekvéseit az egyesület minden időben elismerte. A lap készségesen közölte az egyesület minden dolgait. Ez a kölcsönös viszony bátorit fel arra az ajánlatra, hogy az egyesület adja azt a pénzt a Buda és Vidékének, mit közgyülési évi jelentések, emlékiratok és ilynemü nyomtatványokra költ A lap ezeket az évi jelentéseket, tagnévsorokat egész terjedelmében fogja hozni és anynyi példányt bocsát az egyesület rendelkezésére a mennyi tetszik.

Az ajánlat elfogadása esetén értesitést kérek, hogy a megállapodásra kölcsönösen szerződhessünk és a feltételeket, módozatokat megszabhassuk. *E. Gy.*

Igen tisztelt Uram!

Előkelő közönség által keresett fényes helyiségébe minden lap jár; nem szabad innét hiányozni a *Buda és Vidéké*-nek sem, mely amellett, hogy tartalmas olvasmány, a Magyar Egylet által különösen ajánlva, a *magyarosodás közlönye.*

Mint jó hazafi nem fog késni előfizetéssel támogatni a Buda és Vidékét, mert *nyelvében él a nemzet.*

Előfizetési ár: egy évre 6 frt, félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr (Kiadó hivatal 1. ker., Városmajor-utcza 28. sz. Báró Bánffy ház).

Tisztelettel
a magyarosodást terjesztő „Buda és Vidéke“ emelésére alakult bizottság.

Nyelve és szelleme tartja fenn a magyart.

Igen tisztelt Igazgatóság.

A *„Buda és Vidéke“* Budán és vidékén, sőt az ország távolabb részében lakó idegen ajkuak között terjeszti a magyar nyelvet és a magyar szellemet ezért a magyar egyesület is melegen ajánlotta tagjainak.

A lap a nyelv terjesztését azzal mozditja elő, hogy ingyen küldi azt idegen nyelvü községek tanitóinak, egyleteinek.

Ezt a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. minister úr is elismerte és e czélra 10 000 darab postabélyeget is utalványozott.

Tisztelettel vagyok bátor a Buda és Vidékének a magyarosodás közlönyének fentebb vázolt áldozatokkal járó eljárását figyelmökbe ajánlani és kérni, hogy nagylelküen járuljanak ahhoz, hogy lapomat még több idegen helyre, még több példanyban küldhessem meg.

Sziveskedjék a t. Igazgatóság a lapot előfizetés és hirdetéseinek abban való közzététele által támogatni

Teljes tisztelettel

kész szolgája
Erdélyi Gyula,
a „Buda és Vidéke“ szerkesztője és kiadótulajdonosa.

Él magyar áll Buda még.

Hetedik éve annak, hogy a „Buda és Vidéke“ pályáját futja. A lap és tekintélyes munkatársai buzgólkodása folytán sokkal több eredményt értünk el fejlödésünkben, mint azelőtt. A lap munkálkodásának, hogy több sikere legyen szüksége van olvasói és előfizetői szaporodására. Minden tehetősebb polgár megteheti azt, hogy a „Buda és Vidékére“ előfizessen, mert ezzel magának is használ. A telek és háztulajdonos telkének értéke növekedik, az iparos és kereskedő szélesiti üzletkörét, a nyaraló vagy nyaralót bérbeadó állapotán könnyit Szóval nincsen Buda és vidékén olyan, ki a lapnak hasznát ne venné. Csakis közönyösségnek róhatjuk fel azt, ha arra képesek a lap erősödését előfizetéssel nem mozditják elő

A lap mindent megtesz, melylyel ugy egyesek, mint a nagy közönség érdekeit emelheti.

A „Buda és Vidéke“ közöl minden panaszt a mely jogosult, a közléssel nem elégszik meg, de sürget a kellő helyen.

E mellett a magyarosodásért, mint a magyarosodás közlönye nem csak ernyedetlenül küzd, de több németajku község tanitójának küldi dijtalanul a lapot, hogy azok a magyarosodásért még jobban lelkesüljenek.

A „Buda és Vidéke“ közkedveltségének mértéke az, hogy a budai előkelő hölgyek és urak által évenként rendezni szokott Bástyaünnepen mint emléklap jelenik meg.

Minél több előfizetője lesz a „Buda és Vidékének“, annál többet áldozhat a magyarosodásra.

A lap előfizetési ára egész évre 6 frt. félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr. Gyüjtőknek négy példány után az ötödik ingyen. Szerkeszti és kiadja Erdélyi Gyula. Kiadóhivatal Budapest, I. Városmajor-utcza 28 (Báró Bánffy-ház).

A „Buda és Vidéke“ terjesztésére alakult bizottság.

Erdélyi Gyula urnak, a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjének.

Az a lelkes és hazafias munkásság, melyet a még mindig sok részben német ajku területen a „Buda és Vidéke“ ernyedetlenül, még áldozatok árán is kifejt, arra inditotta a „Magyar Egyesület“ választmányát, hogy ezért a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjének elismerést szavazzon

Nyelvünk, magyar szellemünk terjedésében van nemzetünk ereje. Ne kiméljünk se időt, se fáradságot, hogy nyelvünk terjedjen és hóditson. A „Buda és Vidéke“ lobogtassa tovább is a magyarság zászlaját. Mi a magunk részéről ezt a nemes irányu lapot, mely arra érdemes, minden jó magyarnak ajánljuk. *Ez a lap méltó arra, hogy a magyar kormány, hatóságok, községek egyletek, körök, a papság, főurak, vagyonosok, czégek, magánosok és pénzintézetek figyelembe vegyék s pártolják, hogy még nagyobb erélylyel folytathassa munkásságát.*

Tagjainknak már azért is melegen fogjuk ajánlani a „Buda és Vidéké“-t, mert egyesületünk közleményeit is egész terjedelemben hozza és egyesületünk czéljaiért lelkesen küzd, főleg, ha a vele közlött magyarellenes állapotokat közzétéve, tagjaink közt állandó kapcsot létesit

Ép azért tagjaink egyesületünk czélját mozditják elő, ha a Buda és Vidéké-t *körökbe, egyesületekbe, kávéházakba, vendéglőkbe bevezetik s azt ezeken a helyeken olvasásra kérik.*

Köszönettel vesszük tudomasul Szerkesztő urnak azt a szives ajánlatát, mely szerint lapját — érdekünk szempontjából — egyesületünknek rendelkezésére bocsatani hajlandó. Kétséget nem szenved, hogy igy a „Buda és Vidéke“ megismertetése, elterjedése után elérhetnők azt, hogy külön lapot nem kellene kiadnunk, hanem a „Buda és Vidéke“ adhatna havonként egy mellékletet, melyben egyletünk életét és szándékait megismertetnők, a mi jelentékeny megtakaritás lenne s az igy fennmaradt költségek egyéb czéljainkra fordithatnók.

Midőn Szerkesztő úr javaslatát velünk megismertette, átértettük a hazafias szándékot és mindent elfogunk követni, hogy az mielőbb javunkra megvalósulhasson. Becses lapját az évi jelentésben melegen ajánlottuk.

Hisszük, *hogy nemcsak a fővárosban, de a egész hazában viszhangra fog találni ajánlatunk.*

A „Magyar Egyesület“ kormányzó tanácsa

Kléh István, elnök. **Hahóthy Sándor,** főtitkár.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társaskirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható

HEISLER J.
II. Várkertrakpart 1.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább egyenyes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üdítő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

SCHLAUCHER FERENCZ
VENDÉGLŐJE
I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."
Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.
A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben
tisztán tartott szobák kiadandók.
Ugyanitt
egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.
— Minden vasár- és ünnepnap zene. —

1897. idényre.
Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára
Mechlovits Béla
kalap és férfidivatáruk üzletében
Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.
(a Lánczhid közelében.)
Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.
Legujabb alaku
cylinderek
angol és hazai gyártmány
a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.
LŐVENSTEIN ANTAL
cs. és kir. udv. sütőmester.

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Keztyüseinknek a székesfővárosi állami keztyüvarró telepen varratott, s a telepnek saját számlára előállitott keztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Lakások, boltok.
Buda egyik legélénkebb forgalmi helyén, a társaskocsi, valamint a villamos vasut közvetlen közelében, teljesen ujjonan épült házban
1898. május hó 1-ére
igen szép, kényelmesen berendezhető és olcsó lakások valamint bolthelyiségek bérbe adandók.
Bővebb felvilágositás II. kerület Csalogány-utcza 53. szám alatt szerezhető.

Hirdetések felvétetnek A BUDA ÉS VIDÉKE kiadóhivatalában.

Szálloda a söröskocsihoz.
Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.
Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan book kimérése. — Pontos kiszolgálat.
— Kanizsai sör. —
Galambos U. vendéglős.

Versenyez nemcsak a hazai, de valamenynyi külföldi
Pezsgőgyártmánynyal is
A DOMINO SEC PEZSGŐ.
Gyár: Velence Fehérmegye.
Központi iroda: Budapest, Üllői-út 60.
Kapható csakis előkelő füszer-, csemege- és borüzletben.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 3. sz. (Boldogasszony hava.) Vasarnap, Január 23

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közlemenyeket ide kérjük küldeni.

Budai Muzeum.

Irta: *Dr. Toldy László.*

A Budán felállitandó muzeum eszméje, melyet a Buda és Vidéke még 1897. nyarán felvetett, kezd konkrétebb alakot ölteni. A tervezgetések határozott fordulathoz jutottak, mikor ezek egyöntetüvé tételét és foganatositását a már évek óta oly szép kulturális sikerrel működő Budai Könyvtár-Egylet vette kezébe.

Ugy a Buda és Vidékében mint a Budai Könyvtár Közlönyében e tárgyról eddig megjelent közleményekből már tiszta képet alkothatunk magunknak arról, mit tartanak a Budai Muzeum eszméjének felvetői a leendő muzeum czéljáról, a felállitás módjairól és eszközeiről, igy tehát már egyúttal kritika tárgyává is tehetjük azokat.

A Muzeum czélja volna egyrészt Buda multjára vonatkozó ereklyék teljes gyüjteményét, Budának egész történeti multját és szerepét feltüntető emléktárgyakat egybehordani, hogy ott szemeinkkel lássuk azt, mit most csak a teremtő képzelet varázsolhat elénk. A másik Buda jelenének, tehát a lakosságnak — a különféle nemzetiségek és vallások szempontjából, — a környéknek, a természetrajzi viszonyoknak teljes és részletes feltüntetése, kulturális és gazdasági állapotainak bemutatása, szinte azt mondhatnók Buda monográfiájának szemünk előtt való megelevenitése.

A kivitel módját illetőleg az eszme pártolóiban az a nézet uralkodik, hogy az uj muzeumnak nagyszerünek, impozánsnak és teljesnek kell lennie.

Az eszközökkel, melyekkel a kezdeményezők ezt keresztül vinni ohajtják, már szintén tisztában vannak; a közönség és a hatóságok közös anyagi és erkölcsi támogatása az, mire számitanak.

Bővebben adjuk elő az eszme keletkezésének genezisét, mert éppen ezek tekintetbe vételével akarjuk kimutatni, hogy a fentinél egyetemesebb czéllal kell birnia a főváros felállitandó muzeumának.

Teljes elismeréssel kell adóznunk minden hazafias eszme buzgó munkásainak, kivált ha müködésük a nemzeti kultura nagy ügyének tesz szolgálatot, de nem mulaszthatjuk el, hogy az adott körülmények közt oly tényekre és oly működési körre ne hívjuk fel figyelmőket, hol nemes buzgalmokkal, ügybuzgó munkájokkal még nagyobb eredményt érhetnek el.

Nézetünk szerint ugyanis a fővárosnak most nem „b u d a i“ de egy „b u d a p e s t i“, vagyis a székes főváros egészét felölelő muzeumra van szüksége.

Nem kicsinylés ez Buda irányában, mint esetleg érzékeny lelkek magyarázhatnák, — és ugy vélem, épen rólam, ki több éven át, mig ezt időm jobban megengedte nemcsak érdeklődtem, de fáradoztam is a budai érdekek dolgában, — ily kicsinylést senki sem fog feltételezni, de szilárd meggyőződésem, hogy mióta Buda és Pest egygyé lettek, s egyesülten mint Budapest már-már világvárosi magaslatra emelkedtek, Budának egyéni léte megszünt, s igy egy „B u d a i M u z e u m“ eszméje nem fog tudni sem elég érdeklődést, sem elég áldozatkészséget kelteni, hogy az eszme oly nagy és impozáns módon valósulhasson meg, mint a milyen impozánsan annak tényleg meg kellene valósulnia.

„P e s t i g o n d o l k o z á s, e l h a n y a g o l t B u d a“ stb. ilyenféle észrevétellel felel talán valaki a mondottakra; s a budaiak talán joggal számitanak arra, hogy a régi budai családok, minden áldozatot megfognak hozni, a magában véve szép és nemes czél érdekében, de tekintetbe veendő, hogy számos budai család e l p e s t i e s e d e t t, s ma Buda lakossága nem elegendő egy ily nagyszabásu mű létrehozására.

S nem elegendő Buda nagy és fényes multjára hivatkozni, hogy egy önálló és csak Buda történetére vonatkozó muzeum felállitását indokoljuk; mert e nagyság csak másokhoz viszonyitva tűnik elő, s mi sem tüntetné fel jobban Budának történeti szerepét és fontossá-

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.“

A pillangó meg a méh.

Irta: **Pilisi Róza.**

I

Virágos kertben látták meg egymást, a pillangó meg a méh; pillangó kisasszony egy fakadó liliom bimbón pihente fáradalmait, méh urfi egy kinyilt rózsa levelei között kereste a szirtet. Amint igy egyik levélről a másikra ment át az urfi, nem messze tőle megpillantotta pillangó kisasszonyt. Pár perczig önfeledten nézte pillangó kisasszony fekete petyes fehér szárnyait, aztán átszállt hozzá s félve megszólitá:

— Régen időzik itt pillangó Nagysád, kérdezi a méh.

— Miköze hozzá, maga dümmögő uracs, mért háborgat itt? e liliom bimbó az enyém, menjen vissza kinyilt rózsájához, feleli mosolygva a pillangó.

— Hm hm, kisasszony ugy látszik rossz kedvü vagy irigy, legyen kissé türelmes mig elmondom miért jöttem ide, ám hallja őszinte vallomásomat. Az első perczben amikor át néztem, igaz, a liliomot néztem, valjon kinyilt e már annyira, hogy én legyek az első ki himporát élvezze, mert az a rózsa oda át — látja, milyen szép, ugy-e? de lelketlen, könyelmü, érzéketlen, s már mindanyiunké volt, ki is kerültük őt a bátyaim is, én is, mert tudjuk, hogy üres és csapodár, kinyilt s szerelemre vár, kikerüljük mindég, de oly szép, olyan csábitó, hogy mindannyian visszaszálunk, hozzá vágy és szerelem nélkül Nézze csak, látja, hogy mosolyog felém most is, látja, hogy ingerkedik, majd erre, majd arra billenti a fejét, kaczér ő mindég, a mig egy szép napon hullajtani kezdi levelét.

— Hallja maga méh urfi, már unalmas kezd lenni epedő hangjával, mondja mért jött át ide. Talán szerelmes! különben azt sem bánom ha az is, én megyek, adieu!

Na na, még ne menjen pillangó Nagysád kérem hallgasson meg, hisz szeretem magát, igen igen szerelmes vagyok magába, nagyon, őrülten, mint még soha, feleségül veszem, s már megis kérem, jöjjön, jöjjön messze el innen hol büszke családom lakik, mert azt sohsem birnák nekem megbocsátani, hogy egy hernyóból lett pillangót vegyek el, de maga szép kisasszony és bájos, én szeretlek!

— Hallja maga uracs, dendi, gigerli vagy gentry, mit tudom én mi, azt látom, hogy méh, s éppen olyan méh mint a többi, mért sérti hát őseimet, szegény hernyó anyámat, s ha a maga családja olyan büszke, mért jön ide, ide a mi virágos kertünkbe? Az én jó anyám tisztitotta végig a virágok indáit, s én amig kicsi kis hernyó voltam anyámmal együtt dolgoztam, most hogy hajadonná lettem, maga ide jön, maga szeladon, előbb szerelmet vall, s ugyanakkor megsért, menjen ki a kertünkből Kérem nem kell nekem sem maga, sem a büszke családja Szégyenlem, hogy sirok egy ilyen uracs miatt mint maga!

Megilletődött méh urfi s a pillangóhoz huzódott, lassan zümögött, s ezt mondta: Bocsásson meg pillangó kisasszony, én sérteni nem akartam, csak azt akartam mondani, hogy jer velem te szép, te ártatlan bársony szárnyu selyem pillangó, ismerek egy pálma ligetet, ott nem jár senki csak a szerelmesek Oh hadd el ezt a csunya kertet, meglásd szebb lesz ott a pálma ligetbe, én mézet hordok neked. Te meg csak szeretsz engem nagyon,

gát, mint a Pesttel való párhuzam. Csak a két város történeti fejlődésének párhuzamos bemutatása képes feltüntetni, hogy miként lett a czivilizáczió és humánus eszmék terjedése folytán Buda — annyi dicső és fényes harcz szinhelye — ma a munkában kifáradt polgárság lelket üditő Tusculanumává. Nem kell félni tehát, hogy egy budapesti muzeum keretében nem dombodnék ki kellőleg Buda történelmi jelentősége, mert a párhuzamos bemutatás, még jobban feltüntetné azt, lévén mellette egy összehasonlitó mérték, ami fogalmat adhat impozáns méreteiről.

És ugyanezen ellenvetésünk van a muzeum természetrajzi részére vonatkozólag is. Buda természeti egyediségét csak ugy lehet meglátnunk, ha környezetének eltérő voltát is szemlélhetjük.

Elég nyomósaknak tartjuk e körülményeket, hogy a meginditott mozgalmat ezen nagyobbszerű irányba tereljék. Amennyiben azonban ezen eszme már jóval régibb keletü, mint a budai muzeum gondolata, sőt immár egy évtizedre tekint vissza s ez idő alatt hü munkásokat is szerzett magának: azon kéréssel fordulok a budai muzeum nemes eszméjének felvetőihez és ernyedetlen munkásaihoz, hogy ne hagyják a hazai kulturának emelésére fordítható amúgy is csekély erőkészletet szétforgácsolni s ha — mint reméljük — indokaink meggyőzték, hogy csak egy budapesti muzeum eszméje lehet a czél s csak ez birhat elég erővel, hogy a főváros világvárosias fejlődésének megfelelő nagyszerű módon valósulhasson meg: úgy arra kérjük őket, hogy támogassák a már régebben meginditott mozgalmat ugyanavval a lelkesedéssel és lankadatlan erélylyel, mint a budai muzeum eszméjét, mert a budapesti muzeum megvalósitja az ő terveiket is és egyedül ez képes úgy megvalósitani, amint ők óhajtják: nagyszerűen és teljesen.

Ezen kérelmünk folytán azon kötelesség is háramlik most reánk, hogy a budapesti muzeum ügyében történt eddigi munkálkodásról s annak jelenlegi állásáról is röviden számot adjunk.

A dolog mint már emlitettük — egy évtizedet ért meg. A főv. tanács még 1887-ben összeiratta a fővárosi hivatalokban és intézetekben található muzealis érdekkel biró tárgyakat, melyek a létesitendő főv. muzeum magját fognák képezni. A tevékenység azóta sem szünt meg, ha nagyobb érdeklődés és az anyagiak hiánya miatt nem is foly oly mértékben, mint óhajtandó lett volna.

Három év előtt a társadalom vette kezébe a lassan érlelődő ügyet s az Országos Muzeum és Könyvtár-Bizottság a maga kebelében egy főv. muzeum és könyvtár ügyében nagyobb szabásu mozgalmat és gyüjtést inditott, mely örvendetes eredménynyel járt. Vagy 8000 frt alap s a közönség áldozatkészségét dicsérő számos érdekes tárgy van birtokában, mik annak idején át fognak adatni a fővárosnak a nevezett czélra. S a gyüjtés zajtalan munkája folyik tovább.

A milleniumi kiállitáson volt budapesti vonatkozásu tárgyak megvételére közgyülésünk 4000 frtot szavazott meg. Ezen kivül esetről esetre is a Tanács nem zárkózott el a fővárosunk multját érdeklő tárgyakért áldozatokat hozni; s a közönség áldozatkészsége is nem egyszer nyilvánult meg a nemes és fontos ügy érdekében.

A főv. könyvtárnak rendes dotációja van s a könyvtárban is számos metszet és kép, térkép és krónika foglal immár helyet, melyek fővárosunk (ismét főleg Buda) multjára érdekes világot vetnek, és legujabban a főv. muzeum ügye felvétetett a költségvetésbe is és 1898-ra már 3000 frt tüzetett ki e czélra.

Ma immár annyi anyag áll rendelkezésünkre, hogy komolyan lehet gondolkozni a muzeum szervezéséről, hogy az anyag rendezhető és felállitható legyen; s bár a legutóbbi időkben rohamosan egymásra toluló fontos események kissé háttérbe szoritották is a muzeum kérdését, az ügy nem aludt el, s a közel jövőben várható, hogy a megvalósitáshoz szükséges szervezet kedvező megoldást nyerjen.

Éppen a legutóbbi időben inditottuk meg a mozgalmat a természetrajzi osztály felállitása és az idevágó anyag gyüjtése iránt is. A székes fővárosi iskolák tanári karához fordulva oly lelkesedést és annyi ügybuzgalmat tapasztalhattunk hogy ez a lépésről lépésre növekvő s folytonosan nagyobb szabásuvá váló tervnek előre is teljes sikert biztosit.

Ám e remény csak ugy valósulhat meg, ha az összes érdeklődő tényezők egymást kiegészitőleg összesitik munkájukat, egy czélt, egy eszmét tartva szem előtt.

„Egyesülésben az erő“ ezt a jelszót választotta a Budai Könyvtár-Egyesület a maga jelszavává s megvagyunk győződve, hogy ezt szem előtt is fogják tartani s kart karba öltve, vállat vállhoz vetve sikerülni fog a nagy mű létrehozása, miből a szétforgácsolt erők csak töredékes részleteket volnának képesek felépiteni.

A budai polgári Kör megalakulása.

A „Muri“ czimü társas egylet megszüntével a budai polgárság értelmisége erezni kezdte a társas életet fejlesztő középpontnak hiányát. Buda társadalmi művelődésében vezérszerepre hivatott ilyen középpont létesitésének eszméjét legelőször Fischer István, budai keztyüsiparos, jelenleg a várban egy temetkezési vállalat tulajdonosa, vetette föl és tette meg e czélból az első kezdeményező lépéseket.

Az 1871. év november havában e férfiu, továbbá Stangl János kerületi előljáró és Becker Adolf, a „fehér harisnyához“ czimzett, II. kerületi iskola-utczai rövidáru kereskedés tulajdonosa, mint a volt „Buda-Ó-budai Népbank“ választmanyi tagjai és Hazay Gyula, e bank titkára, egy váltóbirálati ülés után, e

---

meglásd boldogok leszünk, s eszünkbe sem jut más — csak a szerelem!

Abrándosan nézett fel a pillangó kisasszony, s talán kissé bambán, aztán szólt: Mondsza méhem, te éhes méhem, mi az a szerelem?

— Hogy mi a szerelem, szólt a méh urfi kissé elgondolkozva, de szólt imigyen, a szerelem, a szerelem? Tudod édes pillangóm, a szerelem? Hát az lehet a legjobb a világon, mert hát lásd oly szép a szabadság, de a szerelemért lemondunk róla, még én is a világfi, ki virágról virágra száll, le akarok mondani mindenről, s a tied akarok lenni csak a tied. Oh jer, menjünk a pálma ligetbe.

— Szép szép, le akarsz mondani mindenről, de valjon lefogsz e mondani? Szerelem, szerelem,s ezt csak a pálma ligetben leljük meg? kérdezi mosolyogva pillangó kisasszony.

— Már mondtam, hogy ott, de olyan soká kéreted magad, hogy már unni kezdem e huza-vonát, meg a nap is lemenőben van, jösz vagy nem? ha szeretsz jösz, ha nem szeretsz maradsz, az ég veled, én megyek, — s már mozogni kezdett méh urfi.

— No no, ne heheztelj méhiczém, menjek? Lásd én leány vagyok, még pedig ártatlan, hisz csak egy napja, hogy megnőtt a szárnyam, hát menjünk?

— Még kérdezed, hogy menjünk-e? szólt szerelemittassan a méh urfi, jer, jer s elröpültek együtt pillangó kisasszony s méh urfi a pálma ligetbe.

II.

Szép virágos kertem ott hagytam egy bizonytalan lakhelyért, de bánom is én, hisz azt mondod szép a pálma liget, aztán meg nem tudom miért, de nagyon nagyon szeretlek méhiczém, lásd még ma reggel is oly fáradt voltam amikor a kert kapujától a virágos ágyig száltam, igaz, hogy az öcsém játszadozott velem, de az is fárasztott, s most már milyen régen repülünk s alig érzi meg szárnyam, folyton a szerelemre gondolok.

— Ne csüggedj édes bársonyos pillangóm, lásd ott a napsugáron tul — ott a hűsön az a zöld ernyős — az a pálma liget, még néhányszor édes csókra összeütjük szárnyainkat, aztán megpihenünk az édes szerelemben — mond méh urfi győztesen.

— Te csábitó, susogá a pillangó.

Méh urfi már nem felel, hanem gondolkozva röpül tovább.

— Szórakozott vagy, mondja bánatosan a pillangó, miért?

— Szórakozott én? tévedsz pillangóm, szerelmes vagyok nagyon, de ime nézd — itt átröpülünk ezen az árkon, lásd — és most itt vagyunk, üljünk ide e nagy pálmafa alá. Meleged van ugye? fáradt is lehetsz kedvesem, hallgatag vagy, miért? kérdezi méh urfi.

— „Hallgatag, de dehogy, fáradt sem vagyok, bámulok, jaj be szép ez a pálmaliget, de egy kicsit hideg és szagtalan. Hát a szerelemnek virágai hol vannak, mutasd meg azt is, mindent mutass meg méhiczém, mert lásd én még tudatlan vagyok, — beszélt félve a pillangó.

— Nos jer ide mellém, szeretsz? — kérdezi a méh.

— Imádlak, suttogá a pillangó.

— Az enyém akarsz lenni? kérdezi a méh.

— A tied, örökké a tied, szólt szerelmesen a pillangó.

— Jer közelebb, még közelebb, igy ni, ugy-e jó igy közel lenni egymáshoz? lihegi a méh.

— De milyen jó — ó — ó, sóhajtja ájulva a pillangó.

Még valamit mondott a méh, de azt már nem hallotta a pillangó, mert fullánkjával megszurta a pillangót, attól ájult el, s a méh tova röppent.

banknak azon időben a br. Lipthay-házban levő helyiségében megtartották az első eszmecserét a Fischer Istvántól felvetett azon kérdés fölött, vajjon nem volna-e czél- és időszerü Budán, a II. kerületben egy olyan polgári társaskört alakitani, mely minden politikai izgalmat kizárva, s minden oly kérdést óvatosan kerülve, mely a szenvedélyek fölzaklatását idézné elő, egyedül csak a társadalmi érdékeknek szentelné működését és mely casinói jellege mellett első sorban feladatául tüzné ki azt, hogy főleg mulatságok rendezésével a fesztelen társadalmi kedélyes életet fejleszsze. A jelenlevők ily czélu körnek létesitését szükségesnek mondván ki, megkezdették a szervezkedés munkálatait.

A kör létesitésének eszméjétől áthatott e lelkes férfiak, kiket a kör első kezdeményezőinek, szervezőinek és általán az első alapitóknak tekinthetünk, és kik közül ma már csak Becker Adolf és Fischer István vannak életben, többször tartottak még eszmecseréket, hogy megbeszéljék az eszme megvalósitásának módozatait, a taggyüjtésre szolgáló aláirási ivek elkészitését és azon eszközöket, mikkel a terv iránt az illetékes körökben hangulatot kelthetnek.

Ilyen tanácskozásaik közben megbizták Hazay Gyulát, hogy készitse el az alapszabályok tervezetét és a kör czéljaira alkalmas helyiséget szemeljen ki. A szervezkedéshez szükséges nyomtatványok és postai költségek födözésére pedig a szükséges összeget egymásközt össze gyüjtötték és megkezdették a hivek toborzását. Igyekeztek megnyerni a boldogult „Muri“ egykori hiveit és oszlopos tagjait is és ezeket az alapitás munkájába bevonni törekedtek.

A kör alapitásának gondolata általán kedvező fogadtatásra talált és az 1871. év végeig sikerült 150 tagot összegyüjteniök és tervüknek megnyerniök.

Erre a kezdeményezők az 1872. év januáriusának kezdetén egy értekezletet hivtak össze. Ezen, ugyancsak a Népbank helyiségében megtartott értekezleten Hazay Gyula mint előadó előterjesztette a kör alapszabályainak tervezetét, mely szerint a körnek czime lenne „Budai polgári társaskör“, németül „Ofner bürgerlicher Geselligkeits-Club“ Az alapszabálytervezetet csekély módositásokkal elfogadta az értekezlet és azután Hazay titkár jelentést tett arról, hogy sikerült neki a főutcza és jégverem-utczák sarkán levő Massion féle ház első emeletén három lakásból álló helyiséget találnia, melyek összevéve igen alkalmasak lennének az alakitandó kör számára. E helyiségeket évi 1600 frtnyi berösszeggel az 1872 évi február 1-én kellene kibérelni, ugy, hogy a kör már ezen év augusztus 1-én azokat átvéve ott fészkét felüthetné. A bérleti szerződés megkötésére, valamint a helyiségek átalakitására vonatkozó tervezet és költségvetés elkészitésére és általán a még szükséges szervezési előmunkálatok megtételére az értekezlet nevezett négy férfiut kérte föl.

Nem sokára ezen ülés után Fischer István az 1872. évi január 18-án személyesen benyujtotta a belügyminisiériumnak megerősités és jóváhagyás végett az értekezlet módositásaival elkészitett alapszabályokat, de ezeket a ministerium alaki hibák miatt visszaküldötte azzal, hogy a kör alakitását kimondó formaszerinti közgyülés jegyzőkönyvét is küldjék be a kör létesitésén fáradozók. A belügyminister ezen leirata szükségessé tette tehát egy formalis alakuló közgyülés megtartását.

E közben a taggyüjtés tovább folyt; a kör létesitésének eszméje mindinkább terjedt; a lelkes kezdeményezőknek nagy buzgalommal folytatott fáradozásait siker koronázta. Napról napra növekedett az aláirások száma. Az előmunkálatokkal megbizottak a kör tagjaiul jelentkezőket az 1872 évi junius 26-án közgyülésre hivták össze.

E közgyülésen először Stangl János szólalt fel, előadván ezen összejövetel czéljat. A budai társas élet — ugymond — nagy hiányt szenved abban, hogy a polgároknak s családtagjaiknak együttes, tisztán mulatási társas összejövetelekre s igy lehető kellemes időtöltésre mód és alkalom nincs nyujtva. E hiány pótlása végett több budai polgár aláirási iveket bocsátott ki, egy „Budai polgári társas kör“ alapitása czéljából. Az eszme visszhangra talált s igen nagy pártolásban részesült, mert a kibocsátott és beérkezett 4 iven már is közel 200 tag jegyezve van, de az érdekeltséget ezen eszme iránt még jobban bizonyitja a jelen levők nagy száma, azért felkéri az egybegyülteket, hogy a tervezett Budai polgári társas kör érdekében tanácskozmányba bocsátkozni, továbbá előülőt és jegyzőt választani sziveskedjenek.

Ezen felszólitás folytán előülőnek: Stangl János, jegyzőnek: Hazay Gyula választatott meg.

Stangl János megköszönvén a belé helyezett bizalmat, felkérte a gyülést, hogy a kör megalakitása ügyében tanácskozzék. Pleskott Henrik szerint már a beérkezett ivek is azt mutatják, hogy a kör felállhatására szükséges tagszám megvan, de legnagyobb részvételt remél a kör megalakulása után. E biztos reményben inditványozza, hogy a jelen közgyülés a kört megalakitottnak mondja ki.

Ezen inditványhoz a jegyző is csatlakozott annál inkább, mivel az aláirási iveken szép számu tagokat talált. Véleménye szerint, az alapszabálytervezet is kész lévén, ennek tárgyalását lehetne megkezdeni. Ezen felszólalások után a közgyülés egyhangulag elhatározta, hogy a jelentkezett s folyton növekvő részvét folytán a Budai polgári társaskör megalakultnak tekintetik.

A jegyző felolvasván az alapszabályok tervezetét, azt a közgyülés nehány módositással elfogadta.

Előülő Stangl János a kör szervezésére s vezetésére az alapszabály érelmében megkivántató bizottmány megválasztatását inditványozván, a közgyülés a 30-as bizottmány tagjaivá a következőket választotta meg:

Stangl János, Hazay Gyula, Fischer István, Becker Adolf tagokat, mint alapitókat, továbbá Titl István, Téry József, Érczhegyi Ferencz, Schügerl Ferencz, Andaházy László, Neszvaibik János, Bogisich Károly, Thein Gusztáv, Ditz Ferencz, Eckermann Ede, Freyberger Pál, Kurtz Ignácz, Mauks János, Beer Berthold, Paldt Ferencz, Pleszkott Henrik, Peller János, Petsits Márk, Roskoni Lipót, Szautner Zsigmond, Schmidt Ferencz, Siegerist Albert, Heszler János, Stojánovits Jenő, Teichmann Mátyás és Wlassek Ede tagokat.

A közgyülés körünk ezen első bizottmányát az elfogadott alapszabályoknak jóváhagyás végett való felterjesztésével megbizván: a jegyzőkönyv hitelesitésére Fischer Istvánt és Titl Istvánt kérte föl.

E bizottmány ezután megválasztá ideiglenes jelleggel tisztviselőit. Elnök lett: Stangl János, titkár: Hazay Gyula, pénztáros: Spuller Károly, ellenőr: Fischer István, gazda: Becker Adolf. Ezen ideiglenes tisztikart megbizta azután a bizottmány, hogy az 1872. évi augusztus 1-én átveendő köri helyiségek átalakitásáról és berendezéséről gondoskodjék.

Fischer István és Becker Adolf a beruházáshoz szükséges mintegy 2000 frtot sajátjukból előlegezvén, a tisztikar augusztus elsején átvette a jelzett lakást, megtétette a szükséges átalakitásokat, megkezdette a berendezést, billiardasztalt és más szükséges butorokat vásárolt. Vett a többek között egy jeles Bösendorfer-féle zongorát is, melynek kiszemeléséhez szakértőnek Szautner Zsigmondot, a belvárosi plebánia jelenlegi karmesterét kérte föl a kör tisztikara.

A körhelyiség a nagy teremmel együtt 6 szobából állott és a Massion féle háznak a jégverem utczára néző egész emeletét elfoglalta, azonkivül egy-egy szoba a Dunára és a fő-utczára szolgált. A kör által bérelt helyiséghez tartozott még egy lakás is, mely két szobából állott és ablakai a fő utczára nyiltak. E lakást azonban a kör albérletbe adta. Igy 1875 év májustól, az 1878. évi augusztus 1-sejéig, e lakást körünk egyik legrégibb tagja, Rácz Károly dr. birta albérletben.

Az átalakitások és berendezések megtörténte után az 1872. évi augusztus hó 31-én esti 8 órakor, majdnem az összes tagok és számos meghivott vendég jelenlétében a kör helyiségeit ünnepélyesen fölavatták és rendeltetésüknek átadták. A kör tagjainak száma ekkor 225 volt, kiknek legnagyobb része a polgári elemhez tartozott.

Buday József.

III.

A nap már lement, s a pillangó még mindég aludt, egyszerre felriad álmából, körül néz, s látja, hogy messze idegenbe van. Szól: méhiczém hol vagy? jer, pillangó asszony már ébren van, talán haragszol, hogy olyan sokáig aludtam, de lásd oly édes a szerelem, kábulttá tett, de most ébren vagyok, jer!

Nos — hol vagy férjem, te édes, te szép, te csábitó, elbujtál? azt akarod én keresselek meg. Jó megyek. Szent Isten mi az, nem tudok röpülni; mi történt velem, nem vagyok már az ki voltam? Méhiczém! ballod jer segits, ne hagyj el!

— Mi az, mély csend, senki; ő elment volna, nem nem, az nem lehet, siránkozott a pillangó s elaludt.

Reggel lett, hiába volt az éltető derüs nap a pillangó nem birt röpülni, mit tegyen? Elővette hernyó voltát s mászni kezdett lassan lassan, bizony már este lett mire a virágos kerthez ért, oda a hol született, a kapu zárva volt, s ő kopogni kezdett.

— Ki az ily későn este? szólt Rozmarin ur a kapus.

— Én pillangó kisasszony, ki tegnap méh urfival távoztam, fáradt vagyok és éhes, kérlek csak hamar nyiss kaput mert éhen halok.

A Rozmarin tagadólag rázta a fejét s mondá: Mért nem gondoltál a jövődre te könnyelmü leány? hittél a szerelemben, elbuktál és most vissza akarnál jönni közébünk, nem ez nem lehet, ezt tiltja a társadalom, halj meg, de mi be nem veszünk, nézd a virágokat, mind elfordulnak tőled, megvetnek, s én csak azt tanácslom eredj a nagyvilágba mert itt nincs helyed.

Reggel lett, a szegény pillangó szárnya szegetten mászott a csuszó rovarok közé. Méh urfi vigan beszélte el társainak tegnapi kalandját, s ma ujból virágról-virágra szál.

— Im lásd itt vagyunk, jer ide mellém, szeretsz? kérdezi a méh.

— Imádlak, suttogja a pillangó.

— Az enyém leszel? kérdezi a méh.

— A tied szerelmesem, szólt a pillangó.

— Jer közelebb, még közelebb hozzám, igy ni! szeretlek, nagyon szeretlek dömögi méh urfi és tova röppen.....

A nagy ünnep után.

Mondjak egy szép mesét a nagy ünnep után? Egy még el nem beszélt legendát az Üdvözitőről talán? Vagy vezesse el képzeletem e sorok olvasóit fel a mennybe, az inséget, szenvedést, boldogtalanságot nem ismerő angyalok messze országába? Ha tudnám, hogy elég erős volnék egy örökké tartó édes álomba meriteni az olvasót, melynek itt a valóságban perdülnének le órái szeretteink között; megtenném. Szép képet festenék, kies tájakat, melynek előterében megszólaltatnám az ideált. Az apának a legszebb családi boldogságot, a

tudósnak feltárnám a szent-háromság titkát s a gyermeket oda vinném, hova naiv vágya vonzza. Hogy sóvárog a lélek az elérhetetlen után, megőszül és meghal a bölcs, és a fényt kisérő árnyékot eltüntetni nem képes örökre. Mi marad a végrendelkezés után hagyatékában? Egy nemes problemának utópiája.

De ki az a lángelme, a ki e feladat megoldásának szenteli életét? Mi a neve? Megmondom, nagy a tisztelet iránta, mindenki ismeri. Ugy hivják: — Humanitás! — Itt lakik a földön, róla kell megemlékeznem ismét a nagy ünnep után. Áldásos a munkája, sok jót tesz, de ő talán a legmegelégedetlenebb közöttünk, mert csak parányi részét oldhatja meg feladatának. Minden lépése nyomában százak fájdalma csillapul, de minden lépése előtt a folyton növekvő ezrek segitségért kiáltó szava hallatszik.

És mily kevés a munkatárs, mily kevesek szivében hangozik vissza buzditó szózata.

Másvegye fel a vigasztaló, az édes álomba meritő mese fonalát; én históriát, száraz történetet mondok el a humanitás jó barátainak a kiknek ettől talán jobban megenyhül a szivük.

Sok a fázó, az éhező gyermek, nagy a nyomor a székesfővárosban.

Hála Istennek mindenütt összeverődik egy-egy kis csapat, mely elindul, hogy a legnagyobb szükség idején letörölje a szenvedők arczáról azt a messze csillogó könnyet, melyet oly kevesen vesznek észre

Egy ily kis csapat vette fel a harczot a nyomorral, fent a budai várban. A várbeli iskolaszék és az iskolatéri elemi népiskola tanitó testülete volt a küzdők vezére. Nem hoztak magukkal a harcztérről a győzelem koszorúját, de visszatértek kezökben nehány babérlevéllel.

A didergő iskolásgyermekek száma jelentékenyen csökkent, meleg ruha fedi már fázó tagjaikat.

Karácsony előtt a jó szivekhez fordultak s felhivták figyelmöket a szegény iskolásgyermekekre. Az ünnepet megelőző délután pedig összehivták a szegénysorsu iskolába járó fiukat és leányokat és az iskolatéri elemi népiskola tornatermében lélekemelő ünnep keretében kiosztották a nekik szánt ruhát és czipőt elrejtve bennök egy kis édességet is.

A karácsonyi ünnepély decz. 24-én d. u. $^1/_2$ 4 órakor kezdődött A szépen feldiszitett teremben elhelyezett emelvényen baáni *Gombár Tivadar* dr. kir. tanácsos az iskolaszék elnöke és *Bogisich Mihály* cz. püspök foglaltak helyet. Velők és a teljes számban megjelent iskolaszékkel szemben állottak félkörben a felruházandók. Az ünnepély sorrendje a következőkép folyt le:

— *Hymnus.* éneklik a IV. fiu és a IV. leány oszt. növendékei. — *Ünnepi megnyitó* tartja baáni Gombár Tivadar dr. — *Karácsonyi ének* előadva a fenti oszt. növendékei által Harmoniumon kisérte Oszoly Kálmán oszt tanitó. — *Ünnepi beszéd* tartja Bogisich Mihály cz. püspök. — *Az ajándékok kiosztása.* Eszközli: Farkas József igazgató — *A szegénysorsu gyermekek nevében* köszönetet mond Csányi Antal IV. fiu oszt. tan. — *Karácsonyi ének* énekli a gyermekek énekkara harmonium kisérettel. — *Az ünnep befejezése* Az iskolaszék elnökének beszéde által — *Szózat.*

Nyilvános elszámolás. A várbeli iskolaszék a szegénysorsu gyermekek felruházására az alábbi pénzösszegekkel rendelkezett:

A mult évről megmaradt 369 frt 61 kr.
Az 1897 ben begyült 411 „ 27 „
összesen: 780 frt 88 kr.

Ebből a 78 gyermek felruházására s a karácsonyfa diszitésére kiadatott: 414 frt 40 kr. s igy a jövő évre maradt 366 frt 48 kr, mely gyümölcsözőleg a Budapest egyesült takarékpénztárba helyeztetett. Az iskolaszék és a tantestületet eme nemes munkásságában a következő jótékonyszivek támogatták adományaikkal.

Dr. Appl Lajos úr 1 frt.

Dr. Baróti Lajos úr 2 frt.

Bogisich Mihály úr gyüjtóivén Bogisich Mihály 3 frt, gróf Hunyady Lászlóné 5 frt, Seth Cecilia 2 frt, gróf Széchényi 2 frt, Kohl Medárd 5 frt, Pernöffy Jánosné 3 frt, Farkas K. 2 frt, Bosk Lajosné 3 frt, Töry Gusztávné 3 frt, özv. Havas Sándorné 3 frt, Némethné 3 frt, Tichtl Irén 2 frt, Madarassy Pálné 3 frt, Dr. Oeffner Antal 3 frt, A. S. 1 frt, Stoffer Józsefné 1 frt, Rösler Sabino 1 frt, özv. Vaszary Mihályné 1 frt, Ruszwurm Vilmosné 1 frt, özv. Keller Kálmánné 3 frt, Keller Janka 2 frt, Walther Ernöné 2 frt, Wettstein Antal 1 frt, Wettstein József 1 frt, özv. Gürsch Jánosné 1 frt, özv. Schügerl Ferenczné 1 frt, Dr Hoor Venczel 2 frt, Sellner Gyuláné 2 frt, Hirsch Istvánné 3 frt, Schach 1 frt. összesen 66 frt o é.

Nagys. *Eötvös Sándor úr* 2 frt.

Nagys. *Dr. Gombár Tivadar úr* ivón: Dr. Gombár Tivadar 5 frt. Gombár Tivadarné 2 frt, Gombár Miczi 1 frt, Gombár Angela 50 kr., özv. Herián Károlyné 2 frt, Gejthényi György 1 frt, Petheő Berta 2 frt, özv. Wiedemann Gusztávné 2 frt, Scholl Klára 50 kr, Császka György 20 frt, ifj. Gombár Tivadar 50 kr. összesen 36 frt 50 kr.

Nagys. *Dr. Hegedüs Sándor úr* 5 frt.

Tek. *Dr. Herold Ferencz úr* ivén: Dr. Herold Ferencz 1 frt 50 kr., E. M 5 frt összesen 6 frt 50 kr.

Nagys. *Huszár Adolf úr* 2 frt.

Nagys. *Kanócz István úr* ivén: Herczegprimás 10 frt, Dr. Karsai Sándor 1 frt, Kanócz István 1 frt. összesen 12 frt.

Mélt. *Kasics Péter úr* ivén: Kasics Péter 1 frt, Havas Sándorné 2 frt, özv. Lázár Antalné 1 frt T. L. 1 frt. összesen 5 frt.

Nagys *Dr. Kemény X. Ferencz ur* ivén: Schober Lajosné 1 frt, Papp Lajosné 1 frt, Plancz A. 1 frt, Braidsver József 1 frt, Braidsver Józsa 50 kr., Wiesinger Jenny 50 kr, Wiesner Jánosné 2 frt, Lubich Etel 1 frt, Kemény X Ferencz 2 frt összesen 10 frt.

Nagys. *Dr. Keőmley Nándor úr* ivén: Dr. Keömley Nándorné 2 frt, özv. Hersich Ignáczné 2 frt. Gálffy Erzsébet 1 frt, Szobovich Józsa 1 frt, Keömley Pál 2 frt, Dr. Celligói Bédogné 1 frt, Marsowszky Edc 1 frt Marsomszky Anna 1 frt összesen 11 frt.

Nagys. *Kosuthányi Géza úr* ivén: Haupt Albert 1 frt, Dr Baumgarten Izidor 5 frt, Genthon Ferencz 1 frt, Dr Imber Lajos 1 frt, Lenk Gyula 1 frt, Czárán József 1 frt, Csekl Kálmán 1 frt, Czekélius Marczell 1 frt Dr. Makucz Arthur 1 frt, Dr. Kiss István 1 frt, összesen 14 frt.

Nagys. *Dr. Kovács Pál úr* 1 frt.

Nagys. *Dr. Lechner László úr* 1 frt.

Mélt. *Márffy Ágost úr* ivén: Márffy Ágost 5 frt, Márffy Irénke 50 kr. összesen 5 frt 50 kr.

Nagys. *Márffy Albin úr* ivén: König Tivadar 1 frt, Szontagh Jenő 1 frt, Márffy Albinné 5 frt, Márffy Albin 5 frt összesen 12 frt.

Tek. *Nikolics Ignácz úr* és neje 3 frt.

Nagys. *Póra Ferencz úr* 3 frt.

Nagys *Szegő János úr* ivén: Beiwinkler Károly 1 frt, Mezey Ferencz 50 kr., Miksó Imre 50 kr., N, N. 20 kr., V. J. 50 kr., Szegő János 2 frt 30 kr. összesen 5 frt.

Nagys, *Tomor Ferencz úr* 1 frt.

Nagys. *Vézinger Károly úr* 5 frt,

Nagys *Appl Lajosné úrnő* ivén: Szathmáry Ilona 1 frt. Tichtl Frigyes 1 frt, özv. Kapy Edéné 50 kr, Kapy Miklós 20 kr, Tichtl Irén 50 kr, özv Lancz Antalné 50 kr, Mayer Anikó 20 kr., Tichtl J. 50 kr., Tichtl Mártha 10 kr., Pap Esztike 50 kr., Pap Margit 50 kr., Pap Elza 50 kr, Pernöffyné 1 frt, Hoor Elza 1 frt, Kerékgyártó Irma 50 kr., Jávorszky Irén 50 kr., Bene Ilonka 50 kr., Bene Rózsika 50 kr., Rosconi Elza 1 frt, Hackel Márta és Manczi 1 frt. Duday Alice 50 kr. Kovács Gyula 50 kr, özv. Kramolin Alajosné 20 kr., Francé Raoul 50 kr., Turcsányi Livia 25 kr, Turcsányi Olga 25 kr., Grécsák Emma 50 kr., Olvashatlan 30 kr., Vavrinez Márta 30 kr., Bogyó Irma 30 kr., Csorba Ilonka 30 kr., Wurm Gusztika 50 kr., Nagy Ilona 50 kr., Weisz Franciska 1 frt, Járday Vilma 20 kr. összesen 18 frt 10 kr.

Főtiszt. *Bozóky Géza úr* ivén: B. G. 1 frt X. Y. 50 kr., O. T 50 kr. összesen 2 frt.

Csonka Józsa úrhölgy ivén: Cziegler Anna 50 kr., Hintz Hedvig 1 frt, Endrey Emma 1 frt, Rustten Róza 1 frt, özv Adriany Vilmosné 1 frt, Kummer Lászlóné 1 frt, Scheich Károly 2 frt, Kovács Aranka 50 kr., Kovács Ilonka 50 kr., Pasterczyk Eleonora 30 kr., Fejér Ida 50 kr, Csánky Mariska 30 kr, Pfenning Ilona 50 kr., Paduch Margit 50 kr, Huber Paula 50 kr., Kossuth Ilona 1 frt, Balonyi Erzsébet 50 kr., Csemiczky Margit 50 kr., Lehotay Mariska 30 kr. összesen 13 frt 40 kr.

Tek. *Farkas József úr* ivén: Farkas József 1 frt. Magyary Lajos 1 frt 50 kr. Szukováty Jenő 1 frt 50 kr., Oberrecht Ödön 1 frt 35 kr., Szabonay Lajos 20 kr., Szilágyi Zoltán 10 kr., Hübner Lajos 20 kr., Ágotha Zoltán 10 kr., Pongrácz Ágoston 10 kr., Socanin Ferencz 20 kr, Illés Károly 10 kr., Paduch Béla 20 kr., Ludvig Károly 10 kr., Landesz Géza 10 kr., Lechner László 10 kr, Széles Sándor 1 frt., Pillmayer Károly 1 frt, Ruszvurm Vilmos 1 frt, Mandl Adolf 2 frt, Müller Ede 1 frt, Egy várbeli 5 frt, Bräuner György 22 kr. összesen 18 frt 07 kr.

Farkas Józsefné úrnő ivén: Herald Rózsa és Etelka 1 frt, Csánky Lujza 30 kr, Pernöffy Jánosné 2 frt, Pap Elza és Margit 1 frt, Villányi Józsa 30 kr., Széll Mariska 50 kr., Somogyi Irén 1 frt, Zsyray nővérek 20 kr., Kogler Hedvig 1 frt, Szikszay 50 kr., Wlossák 50 kr., Bánik 30 kr., Witlaczné 50 kr., Kubesch János 50 kr, Incze 20 kr., Jaminski 20 kr., Bnocz 30 kr., Sártory 40 kr., Kékesy 50 kr., Kovács Károly 30 kr., 30 kr., Weidinger Géza 50 kr., Gnotz 50 kr., Simenszky 50 kr., Brocken 50 kr., Arányi Károly 50 kr., Méhes Kálmán 30 kr., Gercsek Dusan 30 kr., Benyovits Antal 70 kr, Sz. J. 20 kr., P. B. 50 kr., Pasterczyk Henriette 30 kr,, Cziegler Miczi 50 kr., Fejér Flóra 50 kr., Mlinkó J. 50 kr., Mészáros Irma 20 kr., Lehotay Stefania 40 kr., Velősy Elvira 50 kr. összesen 18 frt 90 kr.

Krünner Anna úrhölgy ivén: Jancsó Ilona 1 frt, Kunce 1 frt, Farkas 1 frt, Harmovich 1 frt, Turian 1 frt, Wahlner A. 1 frt Detre Alberta 1 frt, Széles 1 frt, Gaizler Olga és Ottillia 1 frt, Kampis Miczi 1 frt, Bekéné 1 frt, Hübner Józsefné 50 kr, Bräuner Lujza 20 kr., Fischer István 1 frt, Forgács Ilona 10 kr., Rösler Sabina 1 frt, Dr. Hummelné 1 frt, Vornica Anna 1 frt, N. N. 20 kr., özv Belányi Ferencz 1 frt, Belányi Ferenczné 1 frt összesen 18 frt.

Tek. *Mihalecz József úr* 1 frt.

Tek. *Oszoly Kálmán úr* ivon: Zobel Lajos 2 frt, Magyary Zoltán 1 frt, Moldoványi Béla 25 kr., Szukováty Imre 1 frt, Rátkay Béla 1 frt, Heyduck Ödön 50 kr., Dréhr Imre 50 kr., Jósa Béla 50 kr., Kerékgyártó Tibor 50 kr, Rochlitz D. 25 kr, Baráth Imre 25 kr., Boldog Lajos 50 kr., Gaál Lajos 1 frt, Kaplemek Lipót 1 frt 50 kr., Forgács Ferencz 50 kr., Madarassy G. 1 frt, Stoszmann István 50 kr., Szabonay Ede 50 kr., Garba Gy. 1 frt. Oszoly Kálmán 25 kr. összesen 14 frt 50 kr.

Tek. *Petzina Ödön úr* ivén: Villányi 30 kr., Moldoványi Jenő 50 kr., Zuber József 10 kr, Fischler Vilmos 1 frt, Schmitz Jenő 50 kr., Maros György 50 kr., Szathmáry Béla 1 frt, Szigetváry Zoltán 1 frt, Tamásy Géza 50 kr., Fischer Pista 70 kr., G. Ö. 50 kr. összesen 6 frt 60 kr.

Tek *Vaskó Bertalan úr* ivén: Wettstein András 30 kr., Wettstein János 20 kr., Wettstein József 1 frt, Láng 50 kr., Wettstein Antal 1 frt, Schütter Elis 1 frt, Szabó Józsefne 1 frt, Mály Sándor 1 frt, Genál Zoltán 50 kr, Tamás Zoltán 20 kr., Ybl Ervin 1 frt Szukováty Pista 1 frt, Grillusz Arthur 30 kr, Kovács Pali 50 kr., Bogyó Géza 50 kr., Koch Rudolf 1 frt, Albrecht 50 kr., ifj. Fejér Vilmos 50 kr., Perczel Tasziló 50 kr., Wirkner Manó és József 50 kr. összesen 13 frt 20 kr.

Nagys. *Madarassy Gábor úr* és családja 5 frt.

Nagys. *Dr. Hanzély László úr* 3 frt

Nagys, *Balonyi Imre úr* ivén: Balonyi Imre 1 frt, ifj. Balonyi Imre és Tibor 1 frt összesen 2 frt.

Nagys. *Wettstein Gyula úr* 3 frt.

Nagys. *Dr. Töry Gusztáv úr* ivén: N N. 1 frt, Steinbach Frigyesné 5 frt, Bókay Tömöry Adrienne 5 frt, Töry Emilné 3 frt, Töryné Hegedüs M. 3 frt, Jálics Elvira 3 frt, Jálics Mária 3 frt, Töry Aranka és Edith 3 frt összesen 26 frt.

Nagys. *Guckler Győző úr* ivén: Guckler Győzőné 1 frt Guckler Győző 1 frt, ifj Guckler Győző és Rózsika 1 frt összesen 3 frt.

Nagys. *Baumerht Gyula úr* és neje 2 frt.

Tek. *Bachler Károly úr* ivén: Kogler Jánosné 2 frt, Lász Károly 1 frt, Bizaglich Sándorné 1 frt, Gyöngyösi Petheő E. 50 kr., Zimányi Károly 4 frt, Kanel Emma 1 frt, Bugnyár R. 50 kr., Bachler Elza 50 kr., Bachler Károly 2 frt, Stettner Géza 1 frt. D. Lán Gyula 50 kr. összesen 14 frt

Nagys. *Tichtl János úr* ivén: Tichtl János 5 frt, Tichtl Irén 2 frt, G. J. 2 frt, N. N 1 frt összesen 10 frt,

A T. cz Közönség ivén: Olvashatlan 2 frt. Vasvári Kramer József 2 frt, Szobovich Lajos 2 frt, Gammel altábornagy 2 frt, ifj Reinig Edc 1 frt, Mándiik A. 1 frt összesen 10 frt

Utólagos adományok: Krakk: 50 kr. *Hummel Margit:* 1 frt.

Mindazok, kik a felebaráti szeretet erényeit gyakorolni kegyesek voltak, s az ünnepély fényét megjelenésük által valamint közreműködésükkel emelni sziveskedtek, fogadják ez uton is az I-ső ker. I sö számu (várbeli) iskolaszék igaz köszönetét.

A műegyetem kérdéséhez.

Valóban megdöbbentett az a levél mit szó szerint közölünk. Egy egész városrész fejlődésén kivül még egy fontosabb, a magyar ifjuság egy részéről van itt szó. Bármilyen nagy tekintélyü és szavahihető is a levél érdemes lrója, mi még is azt reméljük, hogy a *műegyetem* kérdését a kivánatos engedékenység és áldozatkészség hozzájárulásával Budára nézve kedvezően oldják meg.

Itt a levél :

Budapest, 1898. Január hó.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Sajnálattal hallottam, hogy a Technika még sem jön Budára, csupán azért, mert a főváros oly nagy árt kér a szükséges telkekért, hogy lehetetlen azt az államnak komoly megfontolás után megvenni. A budai polgárok és képviselő urak hazafiui kötelességének tartanám ennél fogva mindent elkövetni, hogy a főváros méltányos árért engedné azt át az államnak egy ily fontos tudományos intézet létesitése czéljából, a pesti polgárok és képviselő urak pedig bizonyitékát adnák a testvéri szeretetnek a testvér fővárosban a budaiak iránt ha ezt lehetővé tennék. Más dologgal ez ügyet összeköttetésbe hozni nem tartom üdvösnek, mert a kerületi községház melyet némelyek a műegyetem kérdésével összeköttetésbe hoznak, nem szükséges, hogy az Andrássy uton legyen, létesüljön az az illető község középtáján egy nyugalmas helyen a közönség saját érdekében.

Én ki a testvérfőváros érdekeit szivemen hordozom és magam pestoldali vagyok, azzal az óhajjal végzem szavaimat, hogy legyen méltányosság és hazafiság a fontos ügy érdekében, mert a szükkeblüség meggátolná a nemes czél sikerülését.

Kiváló tisztelettel

Siebreich Károly

Eszterházy herczegi központi épitész.

Allítsunk muzeumot !

Hazafias akczióra hivjuk fel Buda és egész vidékének értelmes polgárságát.

Erős a reményünk, hogy szózatunk nem marad eredmény hiján, mikor egy oly szent czél megvalósitására törekszük, mely a legjobb erők érvényesitését, a legkegyeletesebb áldozatok meghozatalát kivánja.

Rendithetetlen a bizalmunk, hogy hazafias felhivásunkat megfogják érteni mindazok, kik Buda város multja iránt kegyeletes csodálkozással vannak eltelve. s a kik e változatos és eseményekben gazdag multat megjeleniteni s a késői utókor részére megörökiteni hazafiui kötelességnek ismerik.

Hazánk ezeréves történelmében mindenkor Buda városáé volt a legkiemelkedőbb, a vezérszerep

Buda város történelme köré csoportosul ezeréves multunknak csaknem valamennyi fényes és szomoru eseménye.

Edzetten, törhetetlen, szivós kitartással küzdött meg ez ős város az évszázadok romboló viharaival, mindig fennen hirdetve büszke ormairól a magyar nép életrevalóságát, s egy-egy megrázkódtatása után megifjodva, délczegen, s ragyogó szinben tükröztette ismét vissza sokat szenvedett nemzetünknek békehozta örömnapjait.

A nemzet lánglelkű lantosa soha nem muló emléket állitott e nagymultu város részére, kimondván ez örökké igaz aranymondást:

„Él magyar, áll Buda még !“

E fényes mult, e mozgalmas események bizonyára megérdemlik, hogy a letünt napok feunmaradt emlékeit egy helyre hordjuk össze és az elismerés és kegyelet adójaként e drága ereklyéknek kebelén szentélyt emeljünk.

Avagy emlitsük-e a természet örökké csodás, nagyszerü alkotásait, melyekkel a környező vidéket oly pazar bőkezüséggel ellátta. Emlitsük-e érdekes állatvilágát, gazdag flóráját, földjének ásványait, kőzeteit kövületeit és változatos alakulásait. Emlitsük-e különféle nemzetiségü népeinek életviszonyait, szokásait és néprajzi tárgyait, melyeket egybehordani, könnyen áttekinthetővé tenni városunk és a környező vidék szempontjából kiválóan fontos és tanulságos.

Buda ezredéves multjának különleges, gyakran önálló szerepet juttatott a történelem ; a környező vidék természet világa pedig a maga sajátos vonásaiban különös érdeklődésünk tárgya.

Mindannak, a mit a mult reánk hagyott a mivel a természet gazdagon megáldott, a közös anyaföldön van helye ; ezeket egybegyüjteni, közszemlére tenni és az utókor részére megőrizni a Budai Muzeum hivatott.

Jelentéktelen vidéki városoknak is van már ily helyiérdekü és vonatkozásu muzeumuk s a hol még nem volna, ott hazafiui igyekezet iparkodik az elődök mulasztásait helyrehozni.

Csak egy példára mutatunk. Ott van Arad, ahol a tizenhárom vértanu gyászos halálával áldozott a szeretett haza oltárára. Micsoda remek tárlatot állitott egybe e kisded vidéki városban az áldozni tudó hazafiui kegyelet!

A kivánt áldozatokat nekünk is meg kell hoznunk ! Meg kell hoznunk, mert nagy, fontos és hazafias kötelesség rója azt reánk.

Hadd lássa meg a hozzánk tévedő idegen, hadd lássák és ismerjék meg édes hazánkfiai is egy helyre, a legmegfelelőbb helyre gyüjtve azokat az emlékezetes dolgokat, melyek Buda város mozgalmas multjából mindmáig fennmaradtak, s melyék nagyságának, régi fényének öregbedéséhez hozzájárultak ; hadd lássák egy helyre felhalmozva mindazt, a mit a természet kiterjedt vidékünkön szétszórtan felmutat és okuljanak, tanuljanak, meritsenek ismereteket s hazaszeretetet belőlök fiaink.

Sorakozzék tehát hozzánk testestül lelkestül mindenki, a ki e czélért hevülni s annak megvalósitásáért áldozni tud.

Községek, testületek és egyesületek — főurak, tisztviselők és polgárok válivetett buzgalommal fogjanak kezet, és ne hiányozzanak e nagyszabásu mozgalomból a környező vidék birái, jegyzői, lelkészei és tanitói sem.

Egy mindnyájaért s mindnyája egyért egy testté, egy lélekké olvadjon össze e szent akarat megvalósitásán

Mi szárnyra bocsátottuk az eszmét, abban a boldogitó tudatban, hogy hivőre, lelkes követőkre s hivatott apostolokra talalunk.

A kezdeményezés nagy munkájára is kész örömmel vállalkoztunk de ebbeli törekvésünket biztos siker csak úgy fogja koronázni, ha nehéz utainkon a jók és hivatottak bölcs tanácsaikkal, eredményre vezető gyámolitásaikkal segitségeinkre sietnek

A nemzet lánglelkü lantosa kimondotta a jelentős szavakat.

Tünődnénk talán azok igazságában ? — Nem ! Nekünk adatott tényleg is bebizonyitani, hogy

„Él magyar, áll Buda még !“

A budapesti magyar királyi kertészeti tanintézet.

Az 1894. évben létesült budapesti magy. kir. kertészeti tanintézeten rendszeresitett kertészképző tanfolyamon a tanév évenként szept. 15-én nyilik meg.

E tanfolyam czélja a kellő előképzettséggel belépő ifjakat a kertészet összes ágaiban, valamint a modern szőlőmivelésben is teljesen kiképezni; azokból elméletileg és gyakorlatilag egyaránt képzett szőlő- és faiskolakezelőket, vándor- és szaktanitókat nevelni.

A tanfolyam 3 évig tart és hat félévre oszlik. A tanév mindenkor szeptember hó 15-én kezdődik és a következő év ugyanezen napján végződik.

Szorosan véve tehát szünidő nincsen ; de az elméleti oktatás julius- és augusztusban szünetel.

Ezen két hónap alatt a tanulók felváltva kaphatnak 4—4 heti szabadságot az igazgatóságtól, de csak a mennyiben ezáltal a gyakorlati oktatás szempontjából az illetőre hátrány nem háramlik és a mennyiben a szabadságolást a tanuló jó magaviselete és szorgalma által megérdemli.

A tanitás elméletileg és nagyobb részben gyakorlatilag történik oly módon, hogy a tanulók minden előforduló munkában résztvesznek s az előadási és étkezési órákat kivéve, a többi időt reggeltől estig munkában tartoznak eltölteni

Az első évfolyamban a növendékek az elméleti részből az alap és segédtantárgyakat tanulják, de a gyakorlati fogásokban és munkákban is kellő gyakorlottságot szereznek ; a második és harmadik évfolyamban a szaktantárgyak tanulása mellett az összes kényesebb s önállóbb működést igénylő tudnivalókat sajátitják el.

Az előadott tantárgyak 3 csoportba oszthatók, u. m. a) *alaptantárgyak ;* ilyenek a vegytan, ásvány- és kőzettan, talaj- és trágyatan, növénytan, állattan, fizika, számtan (és az algebra elemei), mértan és földmértan

b) *Szaktantárgyak ;* ilyenek a gyümölcstermelés, gyümölcsisme, szőlőmivelés, szőlőfajisme, hajtatás, konyhakertészet, disz- és tájkertészet (és gazdasági fatenyésztés), virág- és növénykertészet, kertészeti technológia, méhészet, kertészeti üzlettan, rajzolás és festés

c) *Melléktantárgyak ;* ilyenek a növénybetegségek ismertetése, irálytan, könyvvitel-, latin , német-, franczia- és angol-olvasas kertiipari gyakorlatok.

A felsorolt tantárgyak ugy elméleti, mint gyakorlati tanitásának sikerét előmozditják az intézet taneszközei, belső felszerelése és külső gyakorló terei, műhelyei, növényházai, muzeumai, gyüjteményei s az intézet könyvtara, melyben nemcsak az összes hazai, hanem a jelesebb német, franczia, olasz és angol kertészeti, gyümölcsészeti, szőlőszeti, borászati és természettudomanyi folyóiratok és szakmunkák is gazdagon vannak képviselve.

A gyümölcsészet, szőlőmivelés, konyhakertészet, hajtatás, virág- és növénykertészet valamint a diszkertészet és gazdasági fatenyésztés a másik tanévben és a harmadik év téli felében elvégeztetvén, az utolsó (hatodik) félévben e tantárgyakat tulajdonképen csak ismételni kell. Tavaszszal a szorgosabb munkaidő alkalmával az előadások szünetelnek ; viszont a téli félévben (de a szükséghez képest nyáron is) külső munkára alkalmatlan idő beálltával az órarendben előirottnál több idő is forditható az előadasokra, mire vonatkozólag esetről esetre történik intézkedés.

Az intézetben az elméleti és gyakorlati oktatás, továbbá a kézi ügyesség kifejlesztésére irányuló törekvés a kellő egyensulyban vannak ; ezért a tanulók kivétel nélkül kötelesek az előadásokat minden előirt tantárgyból szorgalmasan látogatni és a gyakorlati munkákban egyaránt buzgón és lelkiismeretesen résztvenni.

Egyes előadási óráról való elmaradásra ugyan — fontos ok kimutatása után — az illető szaktanár is, de egész napi elmaradásra és az intézetből való távozasracsak az igazgató adhat engedélyt.

Minden tanuló tartozik az egyes tantárgyakból a félév végén (februar és junius második felében) tartandó vizsgálatoknak magát alávetni.

Azon tanuló, ki betegség vagy más fontos okból a rendes vizsgálatról elmaradt, engedély alapján azt később is leteheti. Ily utólagos vizsgálat idejét az igazgató szabja meg.

Addig, míg valamely tanuló az utólagos vizsgát sikeresen ki nem állotta, a következő félév hallgatására csak feltételesen bocsátható.

Ha valamely tanuló a félévi vizsgán egy vagy legfeljebb két tantárgyból „nem kielégitő“ osztalyzatot kapott, e targyakból javitó vizsgálatra bocsátható, de a jövő félévre csak feltételesen vehető fel; mert azt most csak akkor hallgathatja végérvényesen, ha előbb a „nem kielégitő“ osztályzatot ismétlő vizsga utján kijavitotta.

E vizsgálat a félév után csak 4 hétre, a nyári félév után pedig csak 8 hétre tehető le

Az ismétlő vizsga idejét az igazgató állapitja meg.

Oly tanuló ki kettőnél több tantárgyból kapott „nem kielégitő“ osztályzatot, vagy az ismétlő vizsgát „nem kielégitő“ eredménynyel állotta ki, az egész év ismétlésére és a tanev összes tantárgyaiból való ujabb vizsga letételére utasittatik.

A javitó vizsgák dijmentesek; az utólagos vizsgálatra nem is bocsátható.

Minden tanuló a félévi vizsgálatok után „félévi bizonyitványt“, a tanfolyam teljes befejezése után pedig az összes félévek tanulmányi eredményét előtüntető „végbizonyitványt“ kap, mely arról tesz tanuságot, hogy a tanuló az intézet kertészképző tanfolyamát sikerrel fejezte be.

A végbizonyitvány osztályzatai — a féléves tantárgyakból — a félévi bizonyitványokkal teljesen megegyeznek; az egynél több félévre terjedő tantárgyakból az osztályzat összevonás utján lesz megállapitva.

A végbizonyitványt csak azon tanuló kapja meg feltétlenül, ki az egész tanfolyam tartama alatt a tantárgyakból legalább „kielégitő“, a gyakorlatból legalább „ügyes“ és a szorgalomból legalább „szorgalmas“ osztályzatot érdemelt.

Javitó vizsgálatot sikerrel kiállott tanulók végbizonyitványt csak is az igazgatósághoz intézett kérvényükre kaphatnak kivételesen, ha a tanári testület azt az egyéb jó tulajdonságok figyelembe vétele után kiállithatónak véleményezi

A végbizonyitványt az igazgató és minden egyes tanár aláirja

A két legjobb bizonyitványt nyert tanuló évenkint s egyenkint 1000 koronát tevő u'idijat nyer földmivelésügyi m. kir. ministertől, melylyel kötelesek az illető egy évet valamely kijelölt jelesebb külföldi kertészetben eltölteni.

A tanulók katonai szolgálatukra vonatkozólag 1 éves önkéntességi kedvezményben részesülnek, és a tanfolyam bevégzése előtt való besoroztatásuk esetén, tényleges szolgálatuk megkezdését tanulmányaik befejeztéig elhalaszthatják.

(Vége következik;)

Ismerőseink.

— Arnyak és fények. —

Gálffy Lajos.

Pestvármegye érdemekben gazdag tanfelügyelőjének első hadsegéde, szorgalmas munkatársa a mi barátunk Gálffy Lajos, ki ép ugy mint főnöke Tóth József a közmüvelődés és a magyarosodás lelkes bajnoka.

Gálffy Lajos szivós, kitartó és ernyedetlen jellemü ember, ki fáradtságos napi munkáját azzal piheni ki, hogy a közügyekben vezérkedik. Olyan fiatal férfi, ki nagy idők, történelmet alkotó időkben is feltünik és ilyen közönyös napokban is eredményeket ér el

A munkás kérdésre, és hazafiságra nézve oly jelentékeny nemzeti szövetség egyik vezére, ki legtöbb fiókot alkotott és legtöbb tagot gyüjtött.

Ez az országosan elismert lelkesedése jellemzi legjobban az ő megvesztegethetlen hazafias érzését lángoló hazaszeretetét

Nem utolsó érdeme az, hogy itt Budán a III. kerületben ifju Holtzspach Nándor, Nagy Ferencz, Breitfeld Alajos és másokkal megalkotta a Rézmál, Csatárka, Pálvölgy és Szemlőhegyi szövetkezést. A gyönyörü, de elhagyott vidék érdekében is fáradhatatlanul dolgozik és az elért eredményekben oroszlán része van.

Most a Budai magyarositó társaság megalkotását vette czélba, melytől igen sokat várhat Buda és vidéke magyarosodása — és a mely társaság a mi lapunk a Buda és Vidéke megerősödését, terjedését is előmozditja, mert a mi erősödésünkben benne van a magyarosodás és magyar szellem ébresztése és fokozása

Most az év elején alkalmasnak láttuk, hogy ezt a kedves ismerősünket és barátunkat mutassuk be.

Farsang.

A farsang a budai polgári kör sikerült házi estélyével vonult be. Ez a mulatság is bebizonyitotta, hogy a budai polgári kör egyike legélénkebb köreinknek. A farsangi mulatságokat rendező bizottságokat kérjük, hogy tudósitásokkal is lássanak el. Előfizetőink mulatságait készséggel közöljük; nemcsak a mulatságok lefolyását, de a felülfizetéseket is dijtalanul. Azok az egyesületek, kik lapunkból mulatságaik alkalmából több példányt kivánnak, ezt előre irják meg. Előfizető egyesületek lapokat példányonként 8 krajczárért, nem elfizetők 15 krajczárért kapnak. Nem előfizető egyletek meghivói, tudósitásaiért beiktatási dij jár.

— **A Budai Tanitóegylet** is, mint minden évben, ugy ez idén is megtartja szokásos farsangi tánczmulatságát, melynek jövedelmével jótékony segélyalapját fogja növelni. A sikerültnek igérkező vigalom f. é. február hó 9 én fog lezajlani a II. ker. Medve-utczai „Fáczán“ vendéglő termeiben. A rendezés élén *Magyar József* szeretetházi igazgató és *Koncsek Lajos* tanitó állanak, mellettök a budai tanitói kar szine java buzgólkodik az estély sikerének biztositása körül. Az estély védnökéül a buzgó rendezőség *dr. Falk Miksát*, az I. ker. köztiszteletben álló képviselőjét kérte fel. Az estélyre szóló jegyek 1 frtjával a meghivó felmutatása mellett a budai tanitótestületek tagjainál válthatók. Nagyon érdemes, hogy e jótékonyczélu vállalkozást a budai intelligenczia ugy erkölcsileg, mint anyagilag támogassa.

— **A Budai Dalárda** f. évi február hó 16 án fogja megtartani farsangi jelmezestélyét a Medve-utczai „Fáczán“ vendéglő termeiben. A kibocsátott meghivók nagyon is megfelelnek a „Felfordult világnak“, melyet a Dalárda ez alkalommal mindenek mulattatására rendezni készül. Első pillanatra azt hinnők, hogy valamely szumátrai maláj telepitvényes üzleti hirdetésével van dolgunk, pedig hát tiszta magyar műsor az, teljesen megforditott rendben szedve és nyomatva. Sikerült farsangi tréfa már magában ez is, egy kis izlelitője a készülő — felforditott világnak, melyben többek között előadódik „Otteló és Czisz demona“ nagy szomoru vigjáték, melyet a „peleskei nótáriusné“ is végig fog nézni. Kivánjuk, hogy ez a bolondos estély ép oly fényesen sikerüljön, a mily kedvvel készülnek rá a Budai Dalárda jókedvü tagjai. Belépő jegyek *Albini Lajos* urnál válthatók (II. fő-utcza 40. sz. a.)

— **Hangverseny.** Nagy érdeklődéssel várják azt a hangversenyt, mit az *I. kerületi Attila utczai községi elemi népiskola tanitó testülete* a szegény iskolás gyermekek javára rendez Február 6-án. Közöljük a tartalmas müsort 1. Hymnusz az éjhez. Beethoventől. Énekli a IV. és az V—VI fiu és leányosztály. — 2 Temetés külföldön. Zichy Géza gróftól. Szavalja: Bóór József, VI. oszt. tanuló. — 3. Zongorajáték. (Négy kézre.) Diabellitől. Előadják: Szabó Gizella, IV. és Petz Margit, V. oszt. tanulók. — 4. Felolvasás Tartja: Hajós Mihály, tanitótestületi tag. — 5. A tavasz érkezése. Erney József- és Poldini Edétől. Énekli a IV. és V—VI. leányosztály. — A magánrészeket a következők éneklik: Tavasz: Frank Paula IV. oszt. tan. Fecskék: Begitter Henriett V. oszt. tan. Baranyai Mariska VI. oszt. tan. Szvatko Emma VI. oszt tan. Hóvirág: Teterják Anna V. oszt. tan. Ibolya: Havelka Gizella V. oszt. tan. Nefelejts: Schmiedberger Karola V. oszt. tan. Liliom: Sturm Gizella VI. oszt tan. Orgonavirág: Vörösmarty Etel V. oszt. tan. Kökörcsin: Précsényi Ilona VI. oszt tan. Rózsa: Józsa Irén VI. oszt. tan. — 6. Mesebeli kis királyhoz. Győry Vilmostól. Szavalja: Szenkovics Lipótka, II. b. oszt. tanuló. — 7. A kis huszár. Szavalja: Horváth Géza, II-a. oszt. tanuló. — 8. Sonatine. Diabellitől. Zongorán előadja Gluzek Loránt, IV.-a. oszt tanuló. Kiséri Fehérváry Ferencz, tanitótestületi tag. Szünet. — 9. A fehér ruha. Szinmű egy felvonásban. Irta: Rudnyánszky Gyula. Személyék: Irma, gazdag leány, Sturm Gizella V. oszt. tan. Márta, rokona, Józsa Irén VI. oszt. tan. Etelka, szegény leány, Havelka Gizella VI. oszt. tan. Irma és Márta barátnői: Vilma, Fülöp Agnes VI. oszt. tan. Hermin, Frank Paula VI oszt. tan. Mariska, Schmidberger Karola V. oszt. tan. — 10. A szatócsok Népdal Bartalus Istvántól. Énekli a IV. és V—VI. fiuosztály. — 11. Petőfi a Hortóbágyon. Melodráma Váradi Antaltól Szavalja: Józsa Irén, VI. oszt. tanuló. Zongorán kiséri: Garay Gizella, tanitótestületi tag. — 12 Hymnus. Erkel Ferencztől Énekli a IV. és V—VI fiu és leányosztály.

— **Bál.** A polgári iskolai tanárjelöltek f. é. február 8-án „Segitő egyesület“-ük javára Dr. Falk Miksa, Gyertyánffy István, Dr. Kiss Aron, Kovács Albert és Dr. Verédy Károly védnöksége alatt hangversenynyel egybekötött tánczestélyt rendeznek a krisztinavárosi Casino termeiben. A mulatság iránt a budai körökben nagy az érdeklődés. A meghivókat a rendező bizottság már szétküldötte.

— **Vendéglősök bálja.** A budapesti I—III. ker szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata által 1898. évi február hó 14-én, csütörtökön a II. kerület, Medve-utcza 6. sz. alatti „Fáczán“ termeiben zártkörü tánczvigalmat rendez. Bauer János, rend. bizottsági alelnök. Mayerberg Ignácz, rend. bizotts. elnök. Petz Károly, társ. elnök. Buzik Andor és Haszmann József, elnökhelyettesek. Kubanek Venczel, rend. biz alelnök. Buchinger Alajos, gazda. Lerner Mihály, pénztárnok. A tánczkezdete este 9 órakor. Családjegy ára 3 frt (érvényes 1 úr 2 hölgy részére.) Személyjegy 1 frt 50 kr. A t. hölgyek kéretnek egyszerü ruhában megjeleni. Jegyek kaphatók a rendező bizotts. elnökségénél és a meghivó előmutatása mellett este a pénztárnál. A zenét egy gyalogezred zenekara szolgáltatja.

Közgyülések.

A „Budapesti alagut-társulat“ rendes évi közgyülését vasárnap, folyó évi január 23 án délelőtti 10 órakor, a főhomlokzati épületben tartja. Napirend: 1. Az igazgatóság évi jelentése 2. A mérleg megállapitása és a nyereség felosztása, tekintettel a felügyelő bizottság erre vonatkozó jelentésére. Az évi forgalmi kimutatás, valamint a nyereségi és veszteségi számla és a mérleg 6 nappal a közgyülés előtt nyomtatott példányokban a t. részvénybirtokosok rendelkezésére állanak. Budapest, 1898 január 7-én. *Az igazgatóság.*

— **A „Budai hegypálya részvénytársaság“** 1898 ik évi február hó 2 án délelőtti 10 órakor a társaság helyiségében tartandja XXVIII. rendes közgyülését, melyre a t. cz részvényesek ezennel meghivatnak. Tanácskozás tárgyai: 1-ör. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentéseinek tárgyalása. 2-or. A mérleg és ennek alapján az osztalék megállapitása. 3-or Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása. 4-er. 21 darab részvény kisorsolása. 5-ör. Az igazgatóság 3 és a felügyelő-bizottság 3 tagjának és 2 póttagnak választása. Jegyzet: Az igazgatósági jelentés, valamint a felügyelő-bizottság által átvizsgált mérleg folyó évi január hó 22-től kezdve a társulat helyiségében betekinthető. Végre felemlittetik, hogy a szavazási jog gyakorlására megkivántatik, hogy az, a ki a szavazati joggal élni kiván, annak részvénye 2

hónappal a közgyülés előtt nevére legyen irva és legalább 3 nappal a közgyülés előtt az intézet pénztárába letétessék és ott a közgyülés befejezéseig letéve maradjon. Budapest, 1898. évi január 10-én. *Az igazgatóság.*

— **A budapesti (budai kereskedelmi társulat** választmányának jelentése az 1897. évről az 1898. évi január hó 27-én, délután 4 órakor az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár budai osztályában (II. kerület, viziváros, Fő-utcza 2. sz. alatt) tartandó rendes közgyüléskor. Napirend: 1. A jegyzőkönyv hitelesitésére 3 tag kiküldése. 2. A választmány jelentésének előterjesztése 1897. évről. 3 Az 1897. évre vonatkozó zárszámadás és vagyonmérlegnek, valamint a számvizsgáló-bizottság jelentésének bemutatása 4. Az 1898. évi költségvetés megállapitása. 5. A békéltető bizottságba 2 rendes és 2 póttag megvalasztása. 6. Három számvizsgáló választása. 7. Esetleges inditványok. Budapest, 1898 évi január hó 11-én. A választmány nevében: Kollár Lajos, ügyész, jegyző, Freyberger Pál, elnök.

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szorakoztató ujságot mellékeljük mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is kötethető A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják A Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.**

— **Templomépités** „Mária Remetén“ A régen vajudó kérdés a megvalósulás stádiumába lépett, amennyiben a 17 évtől fennálló „Mária-Remete-Boldogasszony-Kápolnaegylet“ csendes, de hangyaszorgalmu működése folytán azon szerencsés helyzetbe jutott, hogy a székesfőváros és a környéknek oly kedves „Mária-Remete“ bucsuhelyen álló rozzant állapotu s igen kevés számu hiveknek a befogadására szolgáló kisded kápolna helyett folyó 1898. év tavaszán egy kellő nagyságu diszes templomnak a felépitését megkezdje s azt az Isten és a boldogságos szűz Mária segitségével még ez évben, de legkésőbb jövő 1899. évi aug. vagy szeptember hónapokban, mint felszenteltett szent czeljának és az ajtatos hivek lelki örömének átadja. Eddig a szent czélra összesen 58.822 forint gyült be az ajtatos hivők adományai és hagyományaiból. A templomépitési tervek és költségvetés szerint az uj templom több, mint 100.000 forint költségbe fog kerülni, mely templomot a megkötött épitési szerződés szerint Hauszmann Sándor székesfővárosunk ismert nevü épitőmestere fogja épiteni Ney Béla ministeri osztálytanácsos épitész közvetlen és az e czélra megvalasztott külön épitő bizottság felügyelete alatt. E régen vajudott kérdésnek ideig való fejlesztését az egylet, mint a hivek egyedül Szentkirályi Antal miniszteri hivatalnoknak, mint az egylet elnökének köszönhetik; ki minden üres idejét fáradságot nem ismerő tevékenységet volt szives kifejteni, hogy eme templom valahára létesüljön és ugy az Ige testté váljék. Hogy tehát az épitendő templom mielőbb befejezést nyerjen és szent czéljának átadható legyen, igen kivánatos, hogy a hivők e szent czélnak megvalósithatására mennél tömegesebb adományokkal hozzájárulni kegyeskedjenek. Az e czélu adományokat elfogad és nyugtáz még pedig: 1) Budapesten az összes napilapoknál. 2) Bogisich Mihály czimzetes püspök I., ker. vár Verbőczy-utcza 1. 3) Weninger Mihály füszerkereskedő, II. ker. viziváros Fő utcza 28. 4) Schnalhofer József vésnök, IV. ker Ferenczieki-bazárában, 5) Prokisch János kereskedő. Jaeger Tanár Társulata IV. ker. Váczi-utcza 30. 6) Vanek Antal kereskedő, VI. ker. Andrássy-ut 76. 7) Mária-Remetén a plébánosnál. Az uj templom épitése akként fog eszközöltetni, hogy a régi kápolna az uj templom elkészültéig érintetlen marad, ugy, hogy abban a szokott napokon az istentisztelet meg nem szakittatik. Azon adományozók nevei, akik a templomépités czéljára 200 koronát vagy ennél többet fognak adományozni — a templom belsejének falába behelyezendő márványlapokba fognak vésetni. Azon kivül minden Mária-nap az összes adakozók lelki üdvösségeért egy szent miseáldozat fog tartatni.

— **Ovácziö** A Budapesti (budai) Tanitó egylet nagyszámu küldöttsége tisztelgett a mult héten Farkas József egyleti elnök vezetése mellett *Somlyay Józsefnél*, a Mayer-árvaház derék igazgatójánál, hogy átadja neki a tiszteletbeli taggá történt megválasztásáról szóló diszoklevelet. A küldöttség vezetőjének rövid lelkes üdvözlő beszéde után az ünnepelt igazgató meghatottan köszönte meg a személyét ért kitüntetést s megigérte, hogy a tanitóság igaz érdekeiért, miként a multban, ugy a jövőben is mindenkor kedvvel és lelkesedéssel fog küzdeni. Majd vendégszerető asztalához ültette a küldöttséget, hol kedélyes beszélgetés között töltötték el egy rövid óráczskát.

— **Tisztújitás.** A Budai Tanitóegylet f. é január hó 27-én tartja meg rendes tisztujitó közgyülését, melynek napirendjére fel van véve *Magyar József*, Klotild szeretetházi igazgatónak vitatételes előadása a „Közönséges törtek tanitásáról“, mely előreláthatólag élénk eszmecserére fog alkalmat szolgáltatni. Az egyesület elnöki tisztségére hárman vannak jelölve: *Szabó* Lajos, *Szőts* András és *Koncsek* Lajos.

— **A régi belváros emlékei.** Dr. *Kuzsinszky* Bálint, a főváros régészeti ügyeinek vezetője a közgyülés megbizásával elkészitette a régi belvaros gipszmintázatát. A szinezett gipszmintát ideiglenesen a Károlykaszárnyában helyezik el és azután a főváros muzeumában kijelölendő állandó helyére szállitják. Hát Buda a maga sok és nagyszerü történeti emlékeivel nem erdemelné meg, hogy nyoma maradjon multjának?

— **Matinée.** Siposs Antal, az élő magyar zeneművészek egyik leghiresebb tagja Zene akadémiájában Január 16-án sikerült *reggeli hangverseny volt.* A tanitványok becsületére válnak a mesternek, Liszt, Abrányi, Zichy és Siposs zeneköltemenyeinek előadásával tüntek ki a kitünő tanár és művész tanitványai Bursik Adél, Deutsch Sári, Doletskó Marcsa, Kamner Ida, Kohanyi Margit, Remenyik Ilona, Szabó Emilia, Vágó Margit és Zayzon Anna.

— **Budai muzeum.** Ismeretes az a mozgalom, mely egy budai muzeum felállitása érdekében lapunkban megindult. Az e helyütt megjelent közlemények egyhangulag a Budai Könyvtár-Egyesületet látták hivatottnak ez eszme felkarolására és továbbfejlesztésére. Talán még emlékeznek olvasóink, midőn ebbeli óhajainknak a következőkben adtunk kifejezést: „Tudjuk, hogy a szép jövővel kecsegtető életerős Budai Könyvtár Egyesület készséggel vállalkoznék a kezdemenyezés nehéz, de idővel szépen jutalmazó munkájára s majdan megirandó történetének bizonyára az képezné egyik legfényesebb lapját, hogy megóván az enyészettől a városunk multjára vonatkozó s egyesek birtokában talált müemlékeket, megalapitotta azokból a még most csak eszmeképen előttünk lebegő „Budai Muzeum“-ot. Örömmel láttuk, hogy szózatunk a B. K. E. vezetőinél meleg rokonszenvvel találkozott. A *Budai Könyvtár Közlönye* legutóbbi számában hosszabban foglalkozott ezzel és az ügy már a B. K. E.-nek választmánya eléis került Az eszme élénk megbeszélésre adott alkalmat mindazáltal a választmány ez ügyben concrét határozatot még nem hozott, hanem azzal a határozattal, hogy ez eszmét készséggel hajlandó erkölcsi támogatásában részesiteni és a kezdeményezésre vallalkozni, az ügyet a kellő előkészités és részletes tervezet kidolgozása végett külön erre a czélra kiküldött bizottságnak adta ki. Ebben az ügyben kibocsátott felhivást mai számunk hozza.

— **A Budai Könyvtár** alapja javára 1897. év szeptember 18-án rendezett őszi mulatság alkalmából lapunkban kimutatott összegeken felül október 30-ától mai napig még a következő adományok illetve felülfizetések folytak be: **Dr. Imrédy Béla**, Kell Izsó 5—5 frt. — **Mechwárt András** 4 frt. Schneller Jenő 3 frt. — **Argay Ferencz**, Balasy Antal, Brunner Alajos, Dulovics Béla, Eiser Ede, dr. Hegedüs János, Károlyi György, dr. Kertesz Aba, Lindmayer Ferencz, dr. Mentsik Ferencz, Nagy Lajos, Olhauser Pál, Rauch József, Rosconi Lipót, Scheich Károly, ifj. Wéber József 2—2 frt. Bogisich Mihály 1 frt 50 kr. Argay János, dr. Bayer Sandor, Blaskovich Sándor, (Szent Imre,) dr. Csáp Miklós, Eisdorfer Gusztáv, Etlényi Lajos, Fromman István, Gires Ede, Gyertyanffy István, dr. Harmatzy Dezső, Herbasz Antal, Jáhl Nándor, dr. Keömley Nándor, Lindenbach István, Magyar József, Márffy Albin, Muttnyánszky Adám, Olay Szilárd, Petz István, Póra Ferencz, Rösner Gusztáv, dr Szebeny Antal, dr Thirring Gusztáv, Trautmann Ottó, Vasvári Benő, dr. Weber Adolf 1—1 frt Oltai Károly 50 kr.

— **Tűzveszélyes bódé.** E czimen panaszos felszólalást kaptunk egyik előfizetőnktől, a ki egy, a déli vasut pályaudvarán elhelyezett kőszénelárusitó fabódé tűzveszélyes állapotára kivánja felhivni a figyelmet, a mennyiben abban faalkotmanya daczára rendszeres tűzelés történik. Nem volt alkalmunk a helyszinén meggyőződést szerezni e panasz miben létéről s különben is azt hisszük, hogy maga a déli vasut igazgatósága sem türne meg a területén olyan bódet, mely a közbiztonságot bármi tekintetben is veszélyeztetné.

Arverési hirdetmény.

1518/1897. ügyszám alulirt kir. közjegyző **Szmik Lajos** ügyvéd ur, mint vb. **Grulich József** és neje szül. **Skublics Ella** csődtömege gondnokának megkeresése alapján ezennel közhirré teszem, hogy a nevezett csődtömeget követőleg megillető különféle követelések, összesen mintegy 27 255 frt 07 kr. kikiáltási árban ugy egészben, mint egyenként **1898. évi január hó 24. napján délután 4 órakor** hivatalos irodámban **(V. ker., Deák Ferencz-utcza 6. sz., I. em)** tartandó **nyilvános árverésen** a legtöbbet ajánlónak azonnali készpénzfizetés mellett elfognak adatni. A követelések jegyzéke és az árverési feltételek alulirottnál a szokásos hivatalos órákban, ugyszintén a nevezett tömeggondnok urnal (II., Főutcza 3. szám) megtekinthető! Budapesten, 1898 évi januar hó 7-ik napján. *Rupp Zsigmond* kir. közjegyző.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kenyelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Előjegyzéseket az
1900. évi
Budapest Párizsi
társaskirándulásra
elfogad és ugyanott
bővebb értesités
kapható
HEISLER J.
II. Várkertrakpart 1.

SCHLAUCHER FERENCZ
VENDÉGLŐJE
I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."
Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.
A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben
tisztán tartott szobák kiadandók.
Ugyanitt
egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.
— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kezyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és **Sz. A. K. T.** betükkel vannak megjelölve.

Lakások, boltok.
Buda egyik legélénkebb forgalmi helyén, a társaskocsi, valamint a villamos vasut közvetlen közelében, teljesen ujjonan épült házban
1898. május hó 1-ére
igen szép, kényelmesen berendezhető és olcsó **lakások** valamint **bolthelyiségek** bérbe adandók.
Bővebb felvilágositás II. kerület Csalogány-utcza 53. szám alatt szerezhető.

1897. idényre.
Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**
Mechlovits Béla
kalap és férfidivatáruk üzletében
Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.
(a Lánczhid közelében.)
Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.
Legujabb alaku
cylinderek
angol és hazai gyártmány
a legjutányosabb árak mellett.

Hirdetések
felvétetnek
A BUDA
ÉS
VIDÉKE
kiadóhivatalában.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább egyenyes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt'éren fiokiizletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.
LŐVENSTEIN ANTAL
cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.
Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.
Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.
— Kanizsai sör. —
Galambos U. vendéglős.

Versenyez nemcsak a hazai, de valamenynyi külföldi
Pezsgőgyártmánynyal is
A DOMINO SEC PEZSGŐ.
Gyár: Velence Fehérmegye.
Központi iroda: Budapest, Üllői-út 60.
Kapható csakis előkelő füszer-, csemege- és borüzletben.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 4. sz. (Böjtelő hava.) Kedd, Február 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Fővárosi muzeum.

Dr. Toldy László, a főváros főlevéltárnoka, az érdemes és sokat tudó iró, azzal tisztelte meg a Buda és Vidékét, hogy a budai muzeum ügyéhez, melynek eszméjét lapunk után a Budai Könyvtár Egyesület karolta fel és vitte tovább, hozzá szól.

Mindig szivesen vesszük, ha oly széles látkörü, nagy műveltségü tudós ember, mint a székes főváros főlevéltárnoka dr. Toldy László figyelmére méltatja a Buda és Vidékét. Dr. Toldy László mindég érdeklődött és fáradozott a budai érdekek dolgában sőt, mint tudjuk ő fogalmazta a budai érdekek emelésére alakult végrehajtó bizottság emlékiratát is, mint annak a bizottságnak jegyzője....

Engedje meg azonban a tisztelt főlevéltárnok úr, hogy tartalmas és meggyőződéseket is irányitható nagybecsü czikkére némely megjegyzéseket tegyek.

„Buda és Pest egygyé lettek az igaz s egyesülten, mint Budapest már világvárosi nagyságra emelkedtek. Budának egyéni léte megszünt stb.“ irja a főlevéltárnok úr, hogy mikor ezt mondja nem a budai érdekek emelésére alakult végrehajtó bizottság vezér embere beszél, mert hiszen kitünő tollával pár évvel ezelőtt épen nem azt akarta bebizonyitani, hogy Buda-Pest fogalom alatt ismeretes fővárosban Buda világváros lenne. Sőt inkább sok megfigyelő képességgel tárta fel az elhanyagolt Buda sebeit. Buda Buda maradt és egyéni jellegét annyiban vesztette el, hogy keveset törődnek vele és ha biztosan halad is (?), de csak lassan halad.

A Buda és Vidéke létjogosultságát épen az bizonyitja legjobban, hogy oly kitünő férfiak tisztelik meg közleményeikkel mint a főlevéltárnok ur több esetben, a mivel mindig hálára kötelez nem csak minket, de olvasó közönségünket is. Nagyon köszönjük és máskor is kérjük pesti gondolkodással vagy a nélkül.

Igaza van a főlevéltárnok urnak, nogy nem budai, de egy budapesti, vagyis a székes főváros egészét felölelő muzeumra van szükség.

A Budai Könyvtár nagyon meg fog elégedni azzal, ha programmján felül ér czélt és egy fővárosi muzeum létesüléséhez járulhat hozzá.

Legyen fővárosi muzeum. Nem a habitus teszi a barátot Mi csak örülni fogunk, ha a mozgalom sok irányban indul, sok egylet teszi magáévá eszménket és a terv kivitelében fényesen sikerül.

A Budai Könyvtár jelszavához: Egyesülésben az erő hű lessz és kart karba öltve, vállt vállhoz vetve működik, nem akar szétforgácsolni, de azt akarja, hogy a láncz minél erősebb lánczszemekből kovácsolódjék és testté váljon az az eszme. A Budai Könyvtár Egyesület azt hisszük ugyancsak azt akarja s azért fárad, mint a főlevéltárnok úr, hogy a fővárosnak bármily czimen (mi legjobban szeretnénk Budai muzeum) egy nagy muzeuma legyen.

1887—1898, tehát 11 év alatt ez a dolog t. i. a muzeum ügye nem sokkal haladt messzebbre a kezdet kezdeténél s ha a czélt gyorsabban érjük el, ezt annak is köszönhetjük, hogy a Budai Könyvtár Egyesület a Buda és Vidéke eszméjének felkarolásával lázasan és erélylyel fogott a munkához csak is a közönség lelkesedésére, áldozatkészségére támaszkodva segélyek és dotátiok nélkül, s ha akár fővárosi, akár budai muzeum lessz, munkásságával nem forgácsolt szét erőt csak segitette a czéltt. i. a muzeum megvalósulását.

Hogy a Budai Könyvtáregyesület mit fog felelni, azt nem tudjuk, most a Buda és Vidéke felel annak a befolyásos főtisztviselőnek, ki nagybecsü czikkével megtisztelte és ezáltal alkalmat adott, hogy a lap a saját álláspontját megismertesse.

A tudós főlevéltárnok úr, kinek történeti érzékében már csak azért sem

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Kuruczriadó.

Tarczai Györgytől.

Leopold császár és király ő felsége dicső nevében adatik tudtára mindeneknek, a kiket illet, hogy nemes Buda vára, uj privilégiumai okáért az ország első városa, szabad királyi város lesz mátul fogva, időtlen-időkig...

A Nagyboldogasszony templomával szemben, a városház erkélyéről hangzottak föl e szavak németül, a czifrán felöltözött parókás szenátorok élén megjelenő főbiró ajkán.

A fölrianó dobpörgést elfojtotta a piaczon tolongó nép üdvrivallgása. A vár bástyáin taraczkok durrogtak, majd meg egymásután muzsikálni kezdtek a rácz tamburások, a svábok trombitáikon s a talián dudások.

A harsogó dallamokra tánczra pördültek az utczán az örömben uszó emberek; rácz legény sváb leánynyal, olasz menyecskék a császári zsoldosokkal, a kiket az immár helyreállitott várfalak őrzésére küldtek le Bécsből. A magyarok kevesen voltak, de a polgárai fölött atyai gonddal őrködő szenátus róluk sem feledkezett meg. S déltájban ismét rendet csináltak a muskétás városi drabantok; a piacz közepén doboltatni kezdett a kisbiró.

— Egynémely kötelességéről megfeledkezett istentelen magyarok, hangzott föl szava a zaj csillapultával, fegyvert ragadván a felséges császár ellen, titokban nemes városunk lakosságát is lázadásra hivhatnák föl. A mely budai polgár csábitásuknak enged, annak nevét a pellengérre szögezteti, házát konfiskálni, családját pedig számüzni fogja szabad királyi városunk nagytekintetü birája és a bölcs magisztrátus!

Halk moraj zugott végig a tömegen; azonban csak azért, hogy ily csekélység miatt mulatságában megzavarták. A kisbiró intésére ismét fölhangzott a dobpörgés s nyomában a hurráht fakasztó kijelentés:

— Délután pediglen, a mai nagy nap emlékére, a felséges császár tiszteletére ökörsütés lészen!

— Abból ugyan nem esztek, — mormogta Fazekas Miklós, a fiatal kádármester, a ki a piacz sarkáról nézte a jókedvében háborgó tömeget s a kit bántott a svábul kiabáló kisbiró pöffeszkedő viselkedése.

— Mit mondtál, édes uram? — kérdezte viruló felsége, a ki karjába kapaszkodva állott mellette. A férfi hallgatott.

— Nézd csak, milyen szépen tánczol a rektor Michlje azzal a kis magyar lánynyal, — mondta aztán kitérően

— Szerelmesek, — vélte az asszony pedig ugy sem lehetnek egymáséi.

— Miért nem?

— A fiu sváb legény.

— Te is német leány voltál, — évődött a férfi; azért mégis boldogok vagyunk, nemde?

A nő szelid fényü szeme fölragyogott s pirulva hajtotta le fejét férje vállára; ugy tünt föl neki, mintha sohasem lett volna svábleány. Miklós mester közelebb vonta magához hüséges feleségét; gondolatai azonban ezalatt ismét messze kalandoztak. Legtöbbet tudott arról, a miről a Budán lakó magyarok csak titkolózva beszélnek s eddig még semmi bizonyosat nem tudnak, csak sejtik, hogy Rákóczy zászlaja alá tódul most minden igaz ember. Az elégületlenek követe Budán is megfordult, de mit sem végzett, mert a svábok neszét vették itt időzésének. Fazekas Miklóssal is csak lopva beszélhetett néhány pillanatig, hanem azért valahány magyar mesterlegény volt a várban, az nemsokára egymásután vándorutra kelt...

A kádármester azonban nem mehetett el, polgári esküjét, mely ide köti, nem szegheti meg, mert aranyfürtü feleségét s cse-

lehet kételkedni, mert sok becses történeti dolgot irt, azt mondja, hogy Buda elveszitette egyéni jellegét. Ez különösen a muzeum kérdésénél nem fogadható el, mert Buda oly történeti fogalom, mit semmi törvényczikkel nem lehet eltörülni. Évszázadok fényes multját, a történelem szentesitette hirt, azt nem lehet elcodificálni. Budapestben lehet a világváros Pest, ámde a történelem városa Buda. Melyik hegedős, vagy lantos énekelt a hajdan korban Pestről? Ugy-e senki. Mig Budáról elég ének szólt. A regékben, mondákban, historiában a magyar ember sohasem Pestre, de Budára törekedett. Ez volt a fényes hajdankor daliás idejének fészke. A közmondások Pestről semmit, ellenben Budáról sokat beszélnek. Tehát Buda, mint történeti fogalom megőrizte egyéni jellegét.

A muzeumokban a történeti rész az uralkodó. Muzeumokat olyan helyre kell helyezni, a mi fenséges, nemes érzésekkel tölti el a szivet, hol a tanuságokat a költői érzések ébredése fokozza.

Buda még inkább Buda lessz, mint valaha anélkül, hogy Budapestből szétforgácsolná magát. A királyi udvar állandóbban fog itt tartózkodni, a királyi család muzeumát ide szállitják. Nem sok viz folyik le a Dunán és mint Mátyás köré az uralkodó mellé a szellem és előkelőség rak fészket.

A főváros muzeuma csak itt lehet akár budai akár fővárosi muzeum, nem pedig a városligeti kiállitásokról levetkőzött falakban.

Tudna-e a főlevéltárnok úr szebb, klassikusabb és ünnepélyesebb helyet a fővárosi muzeumnak, mint p. o. a Citadella? Kár ezt lerombolni. Ilyen szépet nem tudnának épiteni, csak egy kis keret legyen hozzá és néhány szobor a falakon s megmaradhat ugy, a hogy van és ebbe azután méltóan lehet elhelyezni a fővárosi muzeumot.

A Buda és Vidéke álláspontja az, hogy bármi lehet a fővárosi muzeum neve, de itt legyen Budán.

Erdélyi Gyula.

Az eskütéri hid közuti vasutja.

(A budai kereskedelmi társulat kérvénye a kereskedelmi ministerhez.)

„Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A fővárosnak a Duna jobb partján elterülő része szebb jövőnek néz elé.

Már egymagában az a körülmény, hogy az 1893. évi XIX t. cz. az eskütéri hidnak kiépitési elhatározta, oly nagy mérvben emelte az épitését kedvet, hogy rövid néhány esztendő alatt évtizedek mulasztásai pótoltattak. A vállalkozás, a tőke rögtön felfogta nagy horderejét az intézkedésnek és átlátva az eskütéri hid által a pesti rész szivéhez annyira közelhozása okvetlenül maga után fogja vonni azt, hogy a vagyonosabb osztálynak az a része, mely üzleteit, irodáit a pesti részen kénytelen tartani, a kitünő összeköttetés, a gyors és olcsó közlekedés folytán annyira közel jutott budai részen vesz lakást, hogy családjának a nagyobb nyugalmat és a tisztább levegő élvezetét biztositsa A közben, hogy a régi viskók helyébe az I. kerület tabáni és Krisztinavárosi részében fényes paloták emeltettek és egy serege az új épitkezéseknek van tervbe véve, járta be a főváros közönségét az az aggasztó hir, hogy az Esküteri hid annélkül fog kiépittetni, hogy azon a közuti vasuti közlekedés létesittetnék!

Mi képtelenek vagyunk elhinni e hirnek valóságát, mert a mélyen tisztelt kormány és a városi hatóságnak is kell, hogy elsőrendü feladatát képezze, miszerint az egyes városrészek arányosan fejlődjenek és különösen megbocsáthatlan végzetes hiba lenne fel nem használni az egyuttal kinálkozó alkalmat arra, hogy főleg a budai dunai részről eltüntessenek azok a szegényes házacskák, amelyek megrontják azt a remek képet, mit különben a Duna partja mutatna.

Hisz Budának a pesti rész között annyira elmaradását egyebek között az a körülmény is okozta, hogy a két városrészt összekötő hidak nem oda épittettek, ahova azok a sürübb lakósság elhelyezkedése folytán természetszerüleg épitendők lettek volna.

A gyonyörü lánczhid neki megy a hegynek és részben azon aggódásnál fogva, a melylyel e művészi remeket kimélni óhajtják, részben pedig a budai lánczhidfőnek a hatóságok rövidlátása folytán szükre szabása miatt a lánczhidon át a közuti vasuti közlekedésnek létesitése csak nem kizártnak tekintendő

A Margithid a forgalom és üzlet góczpontjától oly messzire épült, hogy az a Gellérthegy lábától a Pálffy-térig elnyuló budai résznek, ahol még sürübb lakosság és ipar és kereskedelem volt, hasznára nem lehetett. — Az egyetlen pont, a hol a pesti résznek központja, szive a budai résznek fejlődésre alkalmas, területi akadályok által nem korlátolt fejlődésre hivatott részeivel összekapcsolható, az a két pont, melyen az esküteri hid fog felépittetni. Ha ezen hidról is számüzve lesz a közuti vasuti közlekedés, a budai részen lakók megfoszt tnak attól a jogosan várt helyzettől, hogy olcsón és gyorsan juthassanak át a székes főváros központi részeibe. A közuti közlekedésnek egyedül a Ferencz József-hidon át kerülővel való lebonyolitása fel nem ér és össze sem hasonlitható azzal az előnynyel, amit nyujtana az esküteren át való egyenes és rövid összeköttetés.

De nem csupán a budai résznek fejlődése érdekében kivánatos, hogy az esküteri hidon a közuti vasuti közlekedés biztositassék, hanem az egész fővárosnak érdeke és a helyes közuti vasuti politikának követelménye ez. Az a körülmény, hogy az Esküteri hidon át a közuti vasuti engedélyért ugy a budapesti közuti vasuti társaság mint a budapesti városi villamos vasuti társaság folyamodott és mindkettő sulyt helyez arra, hogy ezen engedélyt ő nyerje el, legjobban bizonyitja mily fontossága van forgalmi szempontból annak, hogy az Esküteri hidon át a közuti vasuti forgalom létesittessék. Csak igy képzelhető helyes közforgalom, csak igy lehet idővel az óriási mérvben fokozódó forgalmat megosztva lebonyolitani, igy lehetséges a Belváros, Erzsébetváros, Józsefváros és Ferenczváros közönségének a legrövidebb és legolcsóbb utat az üdülést nyujtó hegyek közzé megnyitni és az ekként megosztott forgalom által lesz lehetséges a villamos kocsik túlzsufoltsaga miatt nap nap után hangzott panaszokat orvosolni.

Lehetetlennek tartjuk, hogy mindezen okok Nagyméltóságod előtt nem lennének ismertek és ezért lehetetlennek tartjuk azt is, hogy Nagyméltóságod körültekintése és előre látása megengedné, hogy az esküteri hidon a közuti forgalom ne létesittessék

Mindamellett, mert aggódunk, hogy egyetlen hibás lépés által Budának szépen megindult fejlődése megbénittatik, mert kötelességünk a belénk helyezett bizalomnál fogva a budai kereskedők és iparosok érdekét védelmezve mindent felhasználni arra, hogy az ezt fenyegető veszélyt elháritsuk, azon alázatos kérelmet intézzük Nagyméltóságodhoz:

hogy az emelendő esküteri hidon a közuti vasuti közlekedést is akként biztositani kegyeskedjék, hogy a hidnak a forgalom részére átadásával azon egyuttal a közuti közlekedés is megkezdethessék.

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat. *Kollár Lajos* s. k. jegyző, ügyész. *Freyberger Pál* s. k. elnök.

Reméljük, hogy a kereskedelmi ministeriumban jól intézik el ezt a kérvényt. A budai

---

csemő fiát is romlásba döntené ezzel. Arra várt, hogy a szenátus is a fejedelem pártjára áll; de tavaszszal, a midőn Budára is eljutott Rákóczy levele, mely a magyarok megujuló sebeiről szólott, a főbiró megmutatván első szenátorának a deáknyelvü felhivást, elégette s egy földönfutó czigány muzsikustól irást küldött a kuruczok táborába, megüzenvén rajta, hogy Budán minden polgár ép és egészséges A kuruczok felbőszültek s egy elszánt csapatjuk Buda felé vette utját. Sok viszontagságba került, a mig a budai hegyek közé értek, a hol ép aznap ütöttek tanyát, mikor a várban a császár bőkezüségének örvendvén, javában mulatoztak. Miklós mester véletlenül tudta meg, hogy a Svábhegy sürüiben bujdosnak, de senkinek sem szólott róla; feleségének sem, pedig az ebéd idején duzzogni kezdett, a miért férje nem akarta leereszteni a generális rétre, az ökörsütéshez.

Az ökörsütésből mi sem lett; nem ugy történt ugyan, a hogy a kádármester elképzelte: a szemfüles főbiró is hirét vette a kuruczok leskelődésének s délután elzárták a vár kapuit és a kik jó eleve mentek le a hegy alatti rétre, hogy minél közelebb jussanak a kiosztandó pecsenyéhez, fölkopott állal szállingóztak visszafelé. A várban azért zavartalanul folyt a mulatság, a külvárosból sokakat bocsátottak be s a vigadó nép a bástyák palotáját is ellepte. Mire a nap leszállt, osztogatni kezdték a részletenként megsütött ökrök husát. A muzsikaszó elhalt s festői csoportokba verődve telepedtek le a szabad ég alatt a polgárok a szokatlan lakomához. Elbájoló nyári est volt, a Svábhegy felől langyos szellő fujdogált, az ég alján az alkony rózsaszin páráin keresztülvillant az esthajnali csillag ragyogása S mire a lobogófényü csillagok is kigyultak, hirtelen elhalt a budaiak zsibongása, mely evés közben amugy is elég csöndes volt.

A messze távolból muzsikaszó hallatszott: a kurucz tárogatósok fujták meg készségüket, az est homályába vesző hegyek tetején. A lágyan rezgő hangok panaszos búgása szivéig hatott a budai polgárságnak s a midőn a dallam rithmusa egyre élénkebbé vált, a sváb legények talpra pattantak s felrianó lelkesedéssel fogadták Rákóczy riadóját, melyet most hallottak először. A vértfölkavaró dallam ugy hatott rájuk a messzeségből, mintha mennybeli harsonák szavától rezdült volna meg a levegő, láthatatlanul tovavonuló seregeknek zengedezvén harczi indulót, mely a fiatal, pezsgő vérü legények szivét is ellenállhatatlanul maga felé vonzotta.

Fazekas Miklós a nagy rondellán ült feleségével; a kádármester könyes szemmel nézte, mint bomlik széjjel a tömeg. Lelkén erőt vettek a gerjedelmek. Fölugrott; de az asszony átnyalábolta karjaival s a szivéhez szoritotta. Mire kibontakozott, a sváb legények csoportja már a bécsi kapu előtt tolongott; utánuk rohant, a hirtelen csatarendbe szedett császári zsoldosok azonban körülfogták a bolond fővel falnak rohanó legényeket.

A város bölcs főbirája valamennyit elzáratta, hadd aludják ki mámorukat.

Miklós mester hazajövet hálásan csókolgatta felesége kezét.

— Én akartam az élükre állani, — mondta. Jó, hogy belém kapaszkodtál, a kudarczczal csak neked ártottam volna, a nélkül, hogy az igaz ügynek hasznára lehettem volna.

Az asszony boldogan mosolygott, oda vonta férjét csöndesen szunnyadó fiuk bölcsőjéhez.

— S ezt árván hagytad volna? — hangzott föl a gyöngéd szemrehányás...

k ereskedelmi társulat csak dicséretet érdemel, hogy folytonosan fáradozik Buda emeléséért. Jól tenné a kereskedelmi társaság, ha a budavidéki kereskedőkkel szövetkezve megszaporitaná derék tagjainak számát.

Szerkesztő.

A budapesti magyar királyi kertészeti tanintézet.

(Vége.)

A felvételi kellékek a következők:

a) Legalább 15 éves, legfeljebb 26 éves életkor, mely születési okmánnyal igazolandó.

b) orvosi bizonyitvány arról, hogy a pályázó ép, erős testalkattal bir, teljesen egészséges, védhimlővel be van oltva s a kertészeti pályára teljesen alkalmas.

c) Jó erkölcsi magaviseletet tanusitó községi bizonyitvány az illetékes község elöljáróságától.

d) Iskolai bizonyitvány, 4 középiskolai osztály sikeres bevégzéséről.

e) Oly kertészek, kik már több év óta gyakorlatban vannak, habár a 4 középiskolai osztályból bizonyitványt felmutatni nem is képesek, kivételképen tanulókul felvehetők, ha a felvételi vizsgán kellő előképzettséget képesek kimutatni.

f) Pályázók kötelesek a földmivelésügyi m. kir. ministerhez intézett s kellően felszerelt kérvényeiket minden évben augusztus hó 15-éig az intézet igazgatóságához beküldeni, mely azokat a kijelöléssel együtt a földmivelésügyi m. kir. Ministerhez felterjeszti.

g) A 4. középiskolai osztályt nem végzett pályázók augusztus hó 20-án felvételi vizsgára hivatnak be.

Ezen vizgán a pályázók a polgári iskola 4. osztályának egész tananyagából vizsgát tenni kötelesek.

A vizsga eredményéről az igazgató a vizsga után azonnal szóval értesiti a pályázót.

h) A felvett tanuló tartozik az intézetben szeptember hó 15-én pontosan megjelenni

Lakás és élelmezés tekintetében a következő szabályok irányadók.

a) Az intézet bennlakással és közös élelmezéssel van összekötve 30 tanulóra; eszerint egy évben egy tanfolyamra rendszerint csak tiz tanuló vehető fel.

b) Minden tanuló tartozik az ellátásért évenkint 200 frtot az intézet pénztárába befizetni, melyért szállást, élelmezést, mosást, fütést, világitást és tanitást, sőt betegség esetén orvosi segélyt és gyógyszereket is kap az intézettől. Agy- és ruhanemüről (az ágytakarót kivéve) valamint irószerekről, könyvekről, rajzeszközökről, végül oltókésről a tanuló maga tartozik gondoskodni.

c) Ezen tartásdij egy negyede mindjárt a belépéskor, másik negyede deczember hó 1-én, harmadik negyede április hó 1 én, utolsó negyede pedig julius hó 1-én fizetendő.

d) A földmivelésügyi m. kir. minister minden egyes évfolyamra 4, összesen 12 ingyenes helyet alapitott, melyre szegény sorsu, vagy árva, de jó magaviseletü és szorgalmas tanulók pályázhatnak. A kijelölés ezen ingyenes helyekre az igazgatóság által eszközöltetik. Kik ily ingyenes helyre pályáznak, kérvényük mellé még községi szegénységi bizonyitványt is tartoznak mellékelni.

Ezen ingyenes ellátás évenkint ujra kérelmezendő és nem megfelelő magaviselet, vagy lankadó szorgalom esetén az illetőtől évközben is megvonható.

Egyebekre nézve felvilágositást szivesen ad az intézet igazgatósága.

Budapesten (I. ker., Gellérthegy, Ménesi-út 45.)

A bpesti m. kir. kert. tanintézet Igazgatósága.

A pomázi telep.

Pomáz község arra hivatott, hogy a főváros egyik elővárosa legyen. Közel van, fekvése szép, a vidék remek, egészséges, a természet ritka jó egészséges ivó vizzel áldotta meg. A községnek az elöljárósága buzgósága folytán nagy szőlleje van, mely jó bort terem ép ugy mint a hires Luppa féle szőllők...

Egy lap kis hirdetőjében olvassuk:

150 háztelek
a főváros közelében, Pomázon vasut állomás mellett 80 krtól 1 frt 50 krig ölenként részletfizetésre is eladó, Laszlovszkynál Pomázon.

A Buda és Vidéke, mely Budának és szomszédos községeinek szövetkezését és az egész Dunántul tömörülését hirdeti, köteles a pomázi teleppel, ha bár csak apró hirdetésekből is veszi az örvendetes hirt, bővebben foglalkozni.

150 háztelek kedvező fizetési feltételekkel olcsón, ritka jó alkalom arra, hogy itt bárki, ha egészen vagyontalan is, telket szerezzen és a tulajdonossal mielőbb érintkezésbe lépjen.

Pomáz határa elég nagy és remélhető, hogy mások is fognak e kies Zugliget környékén telkeket parczelláztatni és a nem vagyonos részével az emberiségnek jót tenni.

A közlekedés is gyorsitható s hisszük, hogy a vasuttársaság is mindent elkövet, hogy ez a jól igazgatott derék népességü község mint települő hely a fővárosnak megnyiljék.

A mennyire mi a tisztelt elöljáróságot ismerjük meg vagyunk győződve, hogy a települést megkönnyiti és előmozditja mindenféle előnyökkel és kedvezményekkel...

A példa ragadós és követésre méltó. Ha a pomázi település sikerül, ugy a többi községek is utánozzák és Budának szomszédsága messze vidékig nyaralókkal épül ki és létesülni fognak különféle egészségügyi intézetek s tér nyilik az üdülő betegek házi kezelésének különösen szegényebb idegbajosoknál.

Az ilyen telepekkel a község népessége is vagyonosodik és ez által a sociális mozgalmak és törekedések és enyhülnek.

Üdvözöljük a pomázi telep vállalkozást és ajánljuk a közönségnek és óhajtjuk, hogy a mi zászlónkra irt czél, Buda és vidékének emelkedése, szépülése mielőbb valósuljon.

A kelenföldi és lipótmezei vasutak.

Az utóbbi napokban megtartott engedélyezési tárgyalások eredményekép — mint értesülünk — báró Daniel Ernő kereskedelmi minister kiadta az engedély okiratot a kelenföldi és lipótmezei vonalra vonatkozólag. Miután a budai belső körüti vonal már a mult évben engedélyezve van, a budai nagy villamos hálózat létesitése is biztositva lőn. A főváros dunajobbparti részeire, ezen nagyszabásu uj hálozat létesitése által a fejlődésnek uj korszaka fog bekövetkezni.

A hálózat épitési tőkéje 6 millió frttal állapittatott meg, mely összegből körülbelül 2 millió forint forgalmi eszközökre forditandó. Tekintettel a közuti forgalomnak fokozatos fejlődésére és az ennek folytán szükséges berendezés kiegészitésekre, egyidejüleg 3 millió forint épitési tartalék beszerzése is előiratott a társaságnak. Az engedélyezési tárgyalás során a főváros részéről felvétetett az az eszme, hogy nem lehetne-e az épitési tőkét kötvények kibocsátása által fedezni. A kormány ezen fedezési módot nem fogadta el, hanem a részvények utján való fedezést tartotta az adott esetben és körülmények között elrendelendőnek. A ministerium ugyanis fedezési mód meghatározásánál figyelemmel volt az általános pénzügyi viszonyokra és azokra az elvekre, melyeket vasutak financzirozásánál államunk követni szokott. A kormánynak ugyanis álláspontja, mit különben a magyar törvényhozás vasutakra nézve törvénybe is iktatott, hogy tudniillik a vasutaknak az épitési tőke beszerzése czéljából kötvény kibocsátás csak akkor engedtessék meg, ha ezen kötvények valóban elsőbbsegi kötvények jellegével birnak, ha azoknak kamatoztatása és törlesztése hozzájárulások, állami vagy községi szubvenczió által biztositva van. A kormány ezenfölül vasutaknál az épitési tőkének kötvény utján való beszerzését csak akkor találja indokoltnak és megengedhetőnek, ha ezen kötvények biztositva vannak és az ingatlan biztositék jellegével birnak, azaz csak akkor, ha ezen kötvények a központi telekkönyvekben bejegyeztetnek. Közuti vasutaknál, a melyeknél mindeme kellékek hiányzanak, a kormány az ország hitelének szem előtt tartásával rendszerint nem ismer el más fedezési módot, mint részvénykibocsátást. A kormány eme pénzügyi politikáját a viszonyok okozták, mert nem lett volna megengedhető az, hogy kormányi jóváhagyás és kormány-engedély folytán emittáltassanak oly obligácziók, melyek nem birnak ama jelleggel és nem szolgáltatnak olyan biztositékot, a milyent vasuti papiroktól a bel- és külföldi piaczok jogszerüen követelnek.

A kádármester fia fölé hajlott s hirtelen erőt vett szivén a meggyőződés, hogy most látja utoljára a kis Bálintot. Rákóczy nótája szüntelenül ott zsongott fülében s a magyaros dallamokra egymásután fölrajzottak régi emlékei. Mint vándorolt apjával uttalan utakon, a felvidéki kis városból menekülvén az idegen zsoldosok garázdálkodása miatt. Mily keserves csalódás érte apját, mikor ide telepedtek, a hová oly nagyon vágyódott. Ő gyerekészszel sohasem tudta megérteni az öreg busulásának az okát, csak mire felnőtt, látta be, hogy milyen lealázott a magyar ember sorsa hazája szivében is. Első szerelme mámorában azonban csakhamar ismét rendjén valónak talált mindent; a mire megnősült, polgára lett a városnak, hogy apja mesterségét bántódás nélkül folytathassa s jóllehet a haldokló öregember intelmei szivébe véső dtek, nem akarta polgári esküjét megszegni. Hanem most előbbre valónak találta teljesiteni a halott parancsát:

— Fiam, ha akad fejedelem, a ki Tökölyiként a magyarok igazságáért sikra száll: követni fogod. Ezek voltak Fazekas Dömötör utolsó szavai.

* * *

Másnap Fazekas Miklós kádármester neve egy sváb legényével egyetemben, a ki éjjel szintén kötélen ereszkedett le a várfalakról, ott függött a pellengéren.

Házát dobra ütötték, felesége apjához, az öreg Holdegrünhöz költözött, a ki Dömötör mesterrel szép csöndesen megfért egy födél alatt, miután ez fiának engedte át mühelyét lakásul. A vinczellér szinte örült, hogy a boldogult kádár halála óta ridegnek tetsző magányába most váratlanul derüt hoz leánya, kicsi unokája, a kinek apjával nem sokat törődött. A fiatal asszony azonban, a kit férje lopva hagyott el, egész nap zokogott. Este felé aztán, mikor gyermeke elaludt, a bástyákra ment. Ott állt a nagy rondellán kisirt szemmel, mozdulatlanul, miglen a melléje huzódó kislány meg nem szólitotta

— Ne busuljon, édes asszonynéném. Az én Miskám is elment, pedig ő sváb legény; én magam beszéltem rá.

— Ki az a Miska? — kérdezte a nő gépiesen.

— Michl; a kántor fia. Fazekas felesége csak most nézett a pirosarczu leányzóra. A magyar asztalosmester leánya volt, a kinek tánczában tegnap még férjével együtt gyönyörködött.

— Vissza fognak jönni Rákóczyval együtt, — suttogta a kis Magda mélységes meggyőződéssel. Az árván maradt feleség arczán futó derü ömlött el, hálásan szoritotta kebléhez erős hitü vigasztalóját.

Farsang Budán a régi királyok korában.

A budai királyi udvar farsangolásáról a legtöbb adat II. Lajos korából maradt reánk, Fraknói Vilmos a jeles történettudós közli ezeket e szerencsétlen királyunk udvartartásáról irt munkájában. Az udvar akkoriban szánalomra méltóan szegény volt, mégis talán soha sem mulattak oly gyakran és oly hangosan Budán, mint Lajos király s összes, de léha gondolkodású felesége, Mária királyné idejében. Brandenburg György, a fejedelem gyámja volt a lelke ez egymásután szakadatlanul következő mulatságok rendezésének. Solymászat, vadászat, a Kelenföldjén rendezett *lóversenyek*, vitézi tornajátékok egymást érték, valamennyinek a befejezéséül táncmulatságokat rendeztek a királyi palotában, nyáron a királyi kertekben fáklyafénynél talián éjszakákat. Farsang idején egész Buda résztvett az ekkor hihetetlen arányokat öltő mulatságokban, melyek kimagasló mozzanatai a várbeli utczákat sorra járó, boldog boldogtalannal pajtáskodó maskarás-menetek voltak. Az eddig használatos egyszerü farsangi köntösökkel most már nem elégedtek meg, az emberi alakokat utánzó álarczok helyett ördögöknek, fenevadaknak öltözködtek s minél rémitőbb torzképre tett szert valaki, annál nagyobb ujjongást keltett mindenfelé. Egy évvel a mohácsi veszedelem előtt, a királynál időzött pápai követnek a tiszteletére rendezett farsangi menetben egész állatok is szerepeltek, többek között egy keményitett szövetből szabott elefánt is, mely egykoru számadások szerint néhány kisebb uj jelmezzel együtt, husz frtba került.

A farsang utolsó napjain szakadatlanul vigadtak s a kincses Buda ilyenkor három napig alig ért rá aludni is. „A király udvara szörnyen szegény — irja maga Brandenburgi György — de azért mégis hatalmasan farsangolnak, hadd lássák az urak, hogy azok, a kik a király körül vannak, még meg tudnak állani talpukon“ Egy izben álarczos vitézi tornajátékot is rendeztek, a melyen valami Stibitz és Zetritz nevü német udvarnok szerepelt először, hat izben csapván össze; azután a vademberek öltözött Brandenburgi György lépett a porondra, az ördögjelmezbe bujtatott Koabattal; lóháton vivtak egymással, miglen a király gyámja kiemelte ellenfelét nyergéből s ez lováról lefordulva, hasra esett, egetverő ujjongására az óriási nézőközönségnek, a melynek soraiban ott volt a város minden asszonya“. Azután még táncz is következett. Ismét Brandenburgi György lépett elő tizennyolcz álarczossal, kurta köpenyben, hegyesorru vörös czipőkben, „a minőket a régiek használtak“. Egy öreg léhütő, mindkét kezében mankóval, faczipőkben lejtett el kétféle magántánczot. A király maga is tánczolt, más urak is, a mikor csak szerét ejthették, miglen a mohácsi veszedelem el nem söpört mindent: a királyt is, kincses Budavárát s hosszu időre vidám farsangjait is.

Farsang.

A farsangi mulatságokat rendező bizottságokat kérjük, hogy tudósitásokkal is lássanak el. Előfizetőink mulatságait készséggel közöljük; nemcsak a mulatságok lefolyását de a felülfizetéseket is díjtalanul. Azok az egyesületek, kik lapunkból mulatságaik alkalmából több példányt kivánnak, ezt előre irják meg Előfizető egyesületek lapokat példányonként 8 krajczárért, nem előfizetők 15 krajczárért kapnak. Nem előfizető egyletek meghivói, tudósitásaiért beiktatási díj jár.

* **Jelmez estély.** A Budai dalárda farsangi jelmez-estélye 1898. évi február 16-án (II. ker., Medve-utcza 6 a „Fáczán“-ban leszsz „felfordult világ“ czimmel. Kezdete este ½9 órakor. A tréfás meghivót ugy adjuk, a hogy van tessék kibetüzni:

Izohiajgat .t adrálaD iaduB a sávihleF„ ajtattuj arátadut lenneze gésnözök ttorilülef A ygoh .kanájgat seyge nednim adrálaD iaduB a ráurbef téylépennü ignasraf ygan ivé 8981 -tadarrivik sogálivik legger nökötrötüsc né-71 lessézygejgem noza tzE .inzejefeb ajgof rok s tnaylo tnim tádrálaD iaduB a ygoh ‚ajtadut ; ajvihgem si notu ze nölük nölük tájgat nednim tőtehel nednim ygoh ‚tiknednim lórra tisotzib s -nim adrálad a ygoh .tnári za intevök gof le -zokarózs nesemellek s nossalum lój ajgat ned -áF„ aztu-evdem .rek II a tylépennü zA .kéz -ner kujgof nebégésiylehezcnip .me .I “názc za ‚knulozcnát lügév ygoh námrofylo inzed nebylem a “.éráper ertáet„ s ynéf a zsel ttőle -ozs ygan “anomedzisC sé olletÓ„ : kidódaőle -le tiynnA nabsánovlef ygan 1 kétájgiv urom -ón iekselep a„ ‚agásygan Ő ygoh .knutahlurá -őlezse seynéf e djam izén gigév si “énsuirát nossiraB serih a kenpéllef ttőle zE .tsáda -enez yglöh ólávik yge ttőle ze géM kesekené kangof rakfiréf ólávik bbákni gém yge sé rak -lémer sé inpéllef si ttüygyge nálat sé nölük a ygoh ‚inlözökzseik tlürekiS .inláveb gelőteh sojaL ajánnodamirp ősle záharepo iazctu evdem ynáhén E .nöknüylétse nejpéllef si anilekcaH ‚djam knutjuyn tnednim im ‚ótahtál si lóbros lóbjU .térekis knüylétse kustisotzib ygoh ‚kasc nednim adrálaD iaduB a táhet küjtetzemleygfi -ilegger nökötrötüsc né-71 ráurbef ygoh ‚tájgat itpéleB .kenknüylétse egév zsel roktadarriv kasc ; intezfi llek men ygoh ‚setezsémret tajid djam knürék tréylédegne iletenemazah a nepé ygav ődökűm ik A : gidep sé tegésylékesc yge agam a : kanádrálaD iaduB a ajgat ólotrap sork 05 yge zsev arámázs eylémezs secseb gém nav agoj lüviknezE .tylédegne isérétazah A erygej isérétazah sork 05 neyli .brd yge lutnoza trf 1 ará ygej .3 a táhet .özektevök -ej lavájtrf 2 tehev nebgemöt itnirezs sézstet -aD iaduB a iajgat men kik a .konaylO .teyg -ih mes gem lenneze táhet tekik a ‚kanádrál neyli .kentehev tekeygej sotrf 2 sikasc ‚knuv -iyleh itelyge za : kótahpak keygej isérétazah .04 aztu-őF .II) lánru sojaL inibIA s nebgés -gnah rezsygegém eD feszóJ lnieR : tőleze .zs timmes intezfi llek men tréspéleb A : kuzzoylus *A* .nabóh rebmezced 7981 ‚tsepaduB !mes *“gésnözök A*

** **Zártkörü álarczosbál.** — A Budai Kereskedő Ifjak „Mercur“ asztaltársasága 1898. évi febr. hó 5 én a „Fáczán“ termeiben (II. ker., Medve-utcza 6.) jótékonyczélu zártkörü álarczosbált rendez. Személyjegy 1 frt. Kezdete 9 órakor. Jegyek kaphatók: Bartl Tivadar divatáru üzletében (II., Fő-utcza 52.), Schwarz Bandi Casinó kávéházában (I., Vár, Disztér), Walter Gyula üzletében (I. Vár, Uri utcza 18), Várady Lajos üzletében (II. ker., Iskola-utcza 22.) és a mulatság estélyén a pénztárnál.

✡ **A lövészegylet bálja.** — Az „Orsz. egyetemi Segélyalap“ és a „Mensa Academica“ javára Dr. Herczegh Mihály egyetemi rector védnöksége alatt a budapesti polgári lövészegyesület 1898. évi febr. hó 12 én, szombaton, az egyesület termeiben (II. ker., Nagy Rókus utcza) Zártkörü tánczestélyt tart. Belépő-dij személyenkint 1 frt, este a pénztárnál 1 frt 50 kr. Kezdete este ½9 órakor. Felülfizetések a jótékony czél érdekében köszönettel fogadtatnak és nyilvánosan nyugtáztatnak. Jegyek csak a boritékos meghivó előmutatása mellett válthatók a rendező bizottság irodájában: II. ker., Batthyány utcza 10. sz. alatt, valamint Freyberger Pál vaskereskedésében (II. ker., Fazekas-tér 2. sz. a.) és Lohr Irma virágkereskedésében (II., Fő utcza 1. sz. a.) Közlekedés: Villamosvasuton a Szt. János kórházig, társaskocsin pedig esti 8 órától a budai lánczhidfő mellett levő jégverem utczából.

() **Zártkörü bál.** — A Budapesti Magyar Dalkör 1898. évi febr. hó 1-én a „Fáczán“ összes termeiben (II., Medve-utcza 6.) zártkörü bált rendez. Kezdete este 9 órakor. Belépő jegyek ára: Személyjegy 1 frt 50 kr. Családjegy (2 hölgy 1 ur) 3 frt. Jegyek csak a meghivó előmutatása mellett a rendezőség tagjainál és a bálestélyén a pénztárnál válthatók

** **Zártkörü tánczmulatság.** — A Kelenföldi Magyar asztaltársaság hazafias és jótékonyczélra, székhelyén Kelenföldön, Kretter József vendéglős ur tánczermében, 1898 évi febr. hó 2-án tombolával és világpostával egybekötött zártkörü tánczmulatságot rendez, az elnökség. Kezdete este 7 órakor Személyjegy: 1 korona. — Családjegy: (1 ur 2 hölgy) 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jó zenével Dömé János alcsuthi zenekara szolgál A t hölgyek minél egyszerübb megjelenésre kéretnek. A vendégek kényelmére a Krisztina-tér és székhelyünk között délután 5 órától reggel 5 óráig óránkint induló társaskocsi-közlekedést tartunk fenn.

Bolond Estély a Krisztinavárosban. 1898. évi február hó 1 én, a Schlaucher Ferencz-féle vendéglő összes helyiségeiben, (az alagut mellett.) Két zenekar közreműködése mellett, melyre Buda és Pest lakosait összes családjaikkal ezennel meghivjuk. Kivonat a műsorból. 1. Az összes ifju- és idős, hülye és tudós bolondok bevonulása, az „Eulalia“ női zenekar közreműködése mellett. 2. „Dum-Yan“ indiai fakir mutatványai. 3 Mephisto tanar fatyolképeivel, részint köddel részint annélkül. 4. „Tom-Bell-Yng“ fellépte „Rugd ky“ iskola lovaval. 5 „Jumbo“ óriás elefánt, szabadon idomitva és elővezetve Mr. Brim-Brim által. 6. Liliputi tánczospár, kinai óriás, mulatságos tombola, nagy nyereményekkél á-la Monte-Carlo Továbbá világposta tömeges részvétele a Szimándli testvériség és Mamlasz-Clubbnak stb. stb. 12 órakor etetése az összes jelenlevő bolondoknak. 1 órakor: férfivásár, mely alkalommal a jelenlevő hölgyek csalfa pillantásaikkal és édes szavakkal olcsó férjekhez juthatnak. Jegyek személyenként 1 korona. Jegyek kaphatók: Schlaucher Ferencz urnál (I. ker., Alagút 2. sz.), Kovács M. dohánydőzsdéjében, (Alagút-utcza), Záborszky János urnál.) I. ker Krisztina utcza 3. sz.), Horváth és Follner uraknál, (I. ker., Alagút-utcza 5. sz.) és este a pénztárnál. Tisztelettel a rendező bizottság.

Ingatlanok forgalma.

A lefolyt héten átiratás alá kerültek Budán a következő ingatlanok:

Vinter Irma I. virányosi dülőben 6666. sz. telke 3501 frtért Comfagna Peternere. Perényi Dénesné I. Naphegy 1378/4—5. sz. telke 6000 frtért Perényi Dénesre, Brenner Mátyás II. törökvészi dülőben 5904. sz. telke 1050 frtért Friedmann Ignáczra, Özv. Tomasits Ferenczné I. Petneházi-réten 6194 sz. telke 4000 frtért Rozmanits Lajosra. Lövy Nathan és neje III. Mátyáshegyen 4555—56. sz. háza 11.000 frtért Biermann Károlyra Enders Henrik Lajos I. Tárnok utcza 955 számu háza 15.000 frtért Mandl Manó és Arminra. Özv. Vuk Alajosne I. Mártonhegy 7622/1—5 számu háza 33.000 frtért Töry Gusztáv és nejére. Ferwagner testvérek I. Kutvölgy 6831 sz. telke 4495. számu telke Schimerlik Miksa és Mórra. Kelenföldi házépitő szövetkezet I. Kelenföld 13725/78. sz. telke 1558 frtért Greiner Mórra. Pick Ede I. Kelenföld 13634/14., 28/29. sz. telke 11.887 frtért Fellner Henrikre. Kirschmann Jakab és neje II. Retek-utcza 7. sz. háza 17.000 frtért Babel Rezső és nejére, Millhofer Mátyás I. virányosi dülőben 6500. sz. telke 2350 frtért Koleter Miksa és nejére. Lefkovics Ferencz és társainak I Gellérthegy 12781 sz. telke 1806 frtért Bárkány Leó és társára Jálics Kálman I. Gellérthegy 11817 sz. telke Jálics Ferenczre (hagyaték). Persch József és neje III Mókus-utcza 14. sz telke 3500 frtért Berger Lipót drra. Fritz Jakabné és társai III. Testvérhegy 4595. sz. telke 500 frtért Berlinger György és nejére. Finaly József és neje III. Remetehegy 2502. sz. telke 500 frtért Röjzer Alajos és nejére.

Ismerőseink.

— Arnyak és fények. —

Beksics Gusztávné.

A magyar irodalomban számos jó irónő van, de azért a legmaradandóbb műveket, melyek majdnem férfi gondolkodásra vallanak, alighanem *Beksics Gusztávné* irta azok között, kik női ruhát viselnek.

Irói neve *Bogdanovics György* sokkal tiszteltebb és előnyösebben ismert, minthogy nagy bevezetésekkel dicséretekkel kellene emlegetni őt, ki a hizelgéseket nem szereti.

Beksics Gusztávné (Bogdanovics György) nem egyszerü külföldi regényekből szőtt mesékkel leleményeskedik, de jó és biztos tekintettel néz bele az életbe és a költészet verőfényébe fürösztött valódi alakokkal és jól festett jellemekkel gördíti elbeszéléseit A bölcsész biztonságával mond véleményt, ostoroz, koronáz vagy bűnöt. Tárgyai ujak és leleményesek, izléssel adva az olvasó asztalára

Beksics Gusztávné erélyes nő, ki a kitűzött nemes czélt eléri, s az ő kezében minden szép eszme sikert arat.

A mult év őszén a budai polgári körbe az *Aurora kör* érdekében egy értekezletet hivott össze, hol szellemesen adta elő a művészeti irodalmi élet pangását és a szükségét annak, hogy a társadalom a művészettel és irodalommal szövetkezzék a mi az Aurora kör feladata.

Beksics Gusztávné nem maradt a beszédnél, hanem cselekedett Hozzá fogott az *Aurora kör* estélyeinek rendezéséhez, a melyek oly fényesen sikerültek és sikerülnek, hogy ma már a legelőkelőbb közönség várja, hogy minél előbb itt legyen az Aurora szerdája bol ritka és magas szinvonalon álló műsorral lepi meg Beksics Gusztávné a közönséget.

Amint a budai körben kijelentette, az *Aurora* tulajdonképeni székhelye Buda lessz és szinház épitésre serkent, hol felolvasásokra, zene előadásokra és képzőművészeti kiállitásokra is hely legyen.

Azt hisszük ez a terv legjobban megvalósulhat akkor, ha az *Aurora* estélyeiből már is többet rendez a nagy műveltségü elnöknő *Budán* és a vidéken.

A szépet a hasznossal össze lehet kötni. Az Aurora estélyei nagyban élénkithetnék a budai fürdők és a vidéki nyaraló telepek emelkedését és élénkségét Itt nálunk igen hálás közönségre találna a virágzásra méltó *Aurora kör*.

E. Gy.

Közgyülés

— **A tanácsülésből** A székes főváros tanácsa ülésében a következő fontosabb ügyeket tárgyalta le: Az eskü téri hid budai feljárójánál lebontandó hét ház megszerzése egyezség utján nem volt lehető. A tanács a sürgős szükségre való tekintettel a házak lebontásának elrendelésére vonatkozólag megteszi a szükséges lépéseket. — A fővárosi muzeumnak mielőbb való létesitése tárgyában a tanács utasitást adott a tanügyi ügyosztálynak, hogy mielőbb tegyen konkrét javaslatot. — Megalakitotta a tanács az arvaházi, szegényházi állandó szinházvizsgáló, köztisztasági, temetői, kórházi, valamint az Albrecht-féle alapra felügyelő bizottságokat, a II—VIII. ügyosztályok házi bizottmányait. — Templombiztosokul kiküldötte a tanács Faller Ferenczet Ó-Budára és Ujlakra, Hermann Bélát a Krisztina- és Vizivárosba — A Rudas fürdő előtti parkra az eskü-téri hid épitése végett szükség levén, a tanács elrendelte a keritès elhordását és a fák kivágatását. — A szabadságharcz 50 éves évfordulójának megünneplésére alakult bizottság megkereste a fővárost, hogy a történeti és néprajzi körmenet czéljára a megállapitott utvonalat engedje át és tribünök felállitására adjon kizárólagos engedélyt; a tanács az utvonalat átengedte s ott, a hol lehetséges, az engedélyt is megadta, illetve ily értelemben a közgyülésnek előterjesztést tesz azzal, hogy az engedély annak idején szabályszerüen kérelmezendő lesz.

§. **A budapesti (budai) kereskedelmi tarsulat** megtartotta közgyülését Freyberger Pál elnöklése mellett Az évi jelenté t Kollár Lajos ügyész és jegyző terjesztette elő, a mit helyesléssel vettek tudomásul s köszönetet szavaztak az elnöknek, pénztárosnak, választmánynak és ügyésznek és megadták a fölmentvényt. Megállapitotta a közgyülés az 1898. évi költségelőirányzatot s azután egyhangulag elhatározták, hogy az eskütéri hidon a közuti vasuti közlekedés létesitése érdekében, a kereskedelemügyi miniszterhez fölterjesztést intéznek; a budai kültelki utak kiépitése tárgyában pedig, hogy a filloxéra pusztitása folytán tönkretett budai hegyvidéken villatelepek fejlődhessenek, a főváros hatóságát keresik meg. Megválasztották rendes tagokul a békeltető bizottságba: Németh Károlyt és Pély Károlyt; póttagokul: Müller Antalt és Walther Ernőt; a számvizsgáló bizottságba: Albini Lajost, Laumann Józsefet és Toldi Lajost

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szorakoztató ujságot mellékeljük mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdjük **Buda és a vidék** vezér férfiaink arczképeinek kiadását. Meg február hónapban adjuk rámába is betehető formában egy igen kedvelt és ismert budai pályatársunk arczképét A **Buda és Vidéke** naptára helyett jövő évre **Buda és Vidéke** albumát adjuk. Lapunk legközelebbi száma Február 11-én jelenik meg.

— **Ó-Buda szabályozása.** Hosszas tárgyalások után végre rákerül a sor Ó-Buda szabályozására. A szabályozást ugyan egyelőre csak a papiron hajtják végre, de biztos és meghatározott irányt szabnak Ó-Buda fejlődésének A szabályozási tervet a közmunkák tanácsa csinálta s a főváros mérnöki hivatala több módositást kivánt. A közmunkatanács az aranyhegyi árkot kivéve, az összes módositásokat elfogadta. A mérnöki hivatal pedig nem ragaszkodik ahhoz, hogy az aranyhegyi árok utvonala 30 öl széles legyen s igy a szabályozást végleg meg lehet állapitani A szabályozás tervezésénél a közmunkatanácsot az az elv vezérelte, hogy Ó-Budát a főváros világvárosias fejlődésnek indult részeivel czélszerü kapcsolatba hozza. E czélból körutakat és átlós utakat tervezett, hogy Ó-Buda könnyen megközelithető legyen. A bécsi-ut nyugati oldalán fekvő hegyek valamelyikén nagy parkot fog épiteni a közmunkatanács. Gondoskodik a terv arról is, hogy a római fürdő könnyebben hozzáférhető legyen s a fürdő előtt is csinos parkot tervez. Az anfiteátrum s az akvinkumi ásatások sem maradnak szabadon, hanem parkba jutnak. A Pacsirtamező-utczából 13 öl széles főközlekedési-ut Ó-Budát közepén egész hosszában kettészeli. Az ut a Flórián- és Majláth-utczák és a szentendrei-ut vonalán egészen a Filatóri töltésig halad, hol nagyobb térbe torkol. A bécsi ut a belterületen 13, a külterületen egészen a határig 18 öl széles lesz, ugy hogy a bécsi uti téglagyárak forgalmuk háboritása nélkül megszünnek akadályai lenni az ut fejlődésének. A Lajos-utczát a mérnöki hivatal javaslatára 13 ölre szélesitik ki, az óbudai templom előtt pedig 50 öl széles tér lesz, hogyha egyszer monumentális uj templomot akarnak épiteni, legyen elegendő hely. A templom tengelye összeesik a tervezett hungária uti Dunahid tengelyével. A monitórok számára az óbudai Dunaág alkalmas pontjából kiágazólag kikötőt épitenek.

— **Választás.** A budai tanitóegyesület elnökévé Koncsek Lajost az érdemes irót és a Buda és Vidéke egyik szerkesztőjét választotta. Koncsek Lajost sokféle érdemei teszik méltóvá erre a diszes állásra. Ugy is mint tanitó, ugy is mint iró kitünt szorgalmas munkassagaval és hivatottsagaval. A társaság egyik legkedveltebb tagja és jól ismert tisztelt férfiu Budan és messze vidéken. A Buda és Videke sokat, nagyon sokat köszönhet kitünő barátunknak, ki minden erejével azt munkálja, hogy nehez hivatását méltóan és megelégedésre töltse be, a mi meg is történt és a jövőben is történni fog.

— **Magyarul kiáltsl** A jó falusiak csak nem akarnak hozzászokni, hogy magyarul kiáltsak aruczikkeiket. A fökapitany ur jól tenné, ha erélyes kezével a magyarositas ügyebe is belenyulna es közegeit megbizna, hogy a nemetül kialtokat biztassak a magyar szóra.

— **Ujoncozás.** Az ujoncozas Szent-Endren folyó évi februar ho 28 an es marcius 1-én lessz elnök Baross Pal, a pilisi felsö jaras. Budapesten marcius 1., 2., 3., 4„ 5. Budapesten, a pilisi alsó jaras Bian Vasarhelyi Géza elnöklete alatt Bian marczius 7., 8., 9., 10., 11. es 12 en tartja az ujjoncozast.

— **Meghivás.** Az osztrak-magyar monarchia I. ált tisztviselő egylet budapesti (budai) takarék- es elotegezo tarsulatanak t. cz. tagjai a vasárnap, 1898 evi febr. hó 20-an d. e. 10 órakor a II. ker., Toldy Ferencz-utczaban lévő főreáltanoda épületeben tartando XXIII. rendes közgyülesre tisztelettel meghivatnak.

— **Halálozás.** Gróf Tisza Lajos, a legtekintélyesebb magyar államférfiak egyike, meghalt. Temetesen Nagy-Kovacsi kozseg elöljárósága is kepviseltette magat. A megboldogult főur többnyire Nagy-Kovacsin lakott, hol minta gazdasaga volt. A községnek több szivességet tett es szivesen teljesitette azt a mire megkértek.

— **A Mayer Árvaház uj elnöke.** A Mayer árvaházi bizottsag elnokeve a tanacs Pehringer Ferencz törvenyhatosagi bizottsagi tagot nevezte ki. Az uj elnök teljes buzgalommal kezdette meg mükodeset es mindenben tamogatja az árvaház derek igazgatojat Somlyay Józsefet Pehringer Ferenczet ugy ismerjük, mint valódi nemes erzesü embert, ki elodje munkásságat követni fogja es azt a bizalmat melyre hivatott, teljesen megerdemli s befolyasával az árvak sorsat elősegiti.

— **Jó vizet.** A vizvezeték bajai alkalmából egy igen megbizhato szakértő a Buda és Videke utjan azt ajanlja, hogy engedjék meg ismet kellő vegyelemzés utan a budai jó kutak vizet használni, a miket azután a tulajdonosok mersekelt áron árulhassanak is Jó volna ezzel az inditványnyal komolyan foglalkozni.

— **Egy magyar érzésü püspök.** Bogdanovics Lucian, az uj szentendrei püspök, minden igyekezettel arra törekedik, hogy egyházának tagjai jó fiai legyenek a magyar hazá-

nak és a kik még nem tudják tanulják is meg a magyar nyelvet. Éljen!

— **Nemzetközi kiállitás Budapesten** Bécset ebben az évben a császári jubileum alkalmából az idegeneknek nagy tömege fogja felkeresni. Ezt az alkalmat felhasználni arra, hogy a Bécset felkereső külföldieket arra inditsuk, hogy a magyar székes fővárost felkeressék, hazafias kötelesség. Ez inditotta Budapest vezető iparos és kereskedő körét arra, hogy „Nemzetközi kiállitást“ rendezzen Budapesten, az egészségügy, nép és hadsereg élelmezés, sport és idegen forgalom részére, találmányok és ujdonságok külön kiállitásával kapcsolatban. A kiállitás a városligetben lesz és május 15-étől szept 30-áig tart Az eddigi ugy belföldi mint külföldi bejelentések után itélve a kiállitás kiváló sikerünek igérkezik.

— **Budaörs ünnepe.** A Budavidéki községek között Budaörs is hozzálátott derék jegyzője Beke József barátunk buzditására a szőllő telepitéshez és a község értelmes lakói szorgalma folytán már a mult szüretkor szőllő kiállitást is rendeztek. A kiállitási elismerések kiosztása és Beke József jegyző megtiszteltetéseért február 3-án diszebédet rendeznek.

(⌒) **A „Budapesti magyar daikör.“** — E fiatal törekvő egylet febr. 1-én a „Fáczán“ termeiben bált rendez. — Az estélyen Barát Gyula kitünő czigányzenekara fogja a talp alá valót huzni. A közönség körében igen nagy érdeklődés mutatkozik e mulatság iránt. — Ha olvasó közönségünk közül valaki még meghivóra igényt tartana, forduljon a rendezőség irodájához. (II., iskola-utcza 38. I. em.) Tisztelettel Grawátsch Rezső alelnök.

⌒ **Helyreigazitás.** Az I—III. ker. vendéglősök stb. bálja nem febr. 14-én csütörtökön, hanem csütörtökön febr. 10-én leszsz. E régi jóhirü és kedélyes bálra sokan készülnek. A rendezőség mindent elkövet, hogy ez évben is mint mindig fényesen sikerüljön.

— **A műegyetem telke.** A pénzügyi és gazdasági bizottság Matuska Alajos alpolgármester elnöklése mellett tartott ülésén tárgyalta a vallás és közoktatásügyi minister átiratát, melyben a lágymányosi telekből 856 négyzettől területet kér a műegyetem épitésére. A telekeladó albizottság négyzetölenként 80 forint, Polónyi Géza 100 forint. Rupp Imre pedig 60 frt ár megállapitását kérte. A többség a telekeladó albizottság javaslatát fogadta el.

— **Uj választás.** Minthogy dr. Csorba Ferencz és társai irásbelileg kijelentették, hogy a biráló választmány határozata ellen a közigazgatási birósághoz panaszszal élni nem kivánnak, a biráló választmány értesitette Mérő János királyi tanácsost, az igazoló választmány elnökét, hogy továbbiakra nézve intézkedjék. Mérő János ennélfogva jelentést tesz a jövő héten tartandó közgyülés előtt, kérve a fővárosi törvény 54. §-a alapján — az uj választás elrendelését. Az igazoló választmány a közgyülés határozata után azonnal ülést fog tartani a választás módozatainak megállapitása végett.

— **Tisztujitás.** A „Budai Tanitóegylet“, mely már 1869 óta a legszebb sikerrel fáradozik a nevelés- és tanitásügy fejlesztésén, f. évi január hó 27-én tartotta tisztujitó közgyülését a II. ker. Margitköruti el. iskolában. A tisztujitás iránt ez alkalommal a szokottnál nagyobb érdeklődés mutatkozott. A tágas tornaterem alig birta befogadni a nagy számban megjelent tagokat, hölgyeket, férfiakat egyaránt. Az érdeklődést különösen az okozta, hogy az elnöki tisztségre hármas jelölés történt. Miután azonban Szőts András szeretetházi igazgató a jelöltségből visszalépett, a szavazás csupán Szabó Lajos és Koncsek Lajos fölött indult meg. Az eredmény az lett, hogy mintegy a 20 szótöbbséggel Koncsek Lajost választották meg elnökké. Alelnök lett: Nagy László; jegyzők: Vaskó Bertalan és Bárány Zsigmond; pénztáros: Rácz József; ellenőr: Patacsics János; könyvtáros: Szabó Dezső. Választmányi tagokká lettek: Farkas Elek, Farkas József, Gergelyi Jakab, Hajós Mihály, Lindner Károly, Magyar József. Monssong István, Schön József, Szabó Lajos. Szőts András, Witkovszky Antal és Hangl József — Volt a közgyülésnek egy másik fontos tárgya is. Magyar József Klotild-szeretetházi igazgató igen érdekes előadást tartott a közöséges törtek tanitásáról, mely a nagyszámu hallgatóság figyelmét mindvégig lekötötte, s végül élénk eszmecserére szolgáltatott alkalmat. A közgyülést kedélyes társas vacsora követte Nagy József Krisztina-köruti vendéglőjében.

Atyámfiai, kedves barátaim!

Mint a „Buda és Vidéké“-nek szerkesztője láthatom a fővárost, a fővárosnak nem magyar környékét. Sokat irok és irnak mások a magyarosodásról; bizony sok viz lefolyik a Dunán, mig magyarok leszünk.

A milyen lassan haladunk a magyarosodásban, oly gyorsan vesz ki a jó magyar beszéd, gondolkodás és jó magyar jellem, — az a vér, melynek minden cseppje száz aranyat ér.

Nagyon sokat politizálunk és a szép politikai szavakat hallgatva, elvész fajunk. Sem embernek, sem kenyérnek nem az a kovásza a mi régen volt.

Hol vannak a régi jó szokások, a régi egyenes gondolkodás, igaz magyar beszéd? bizony csak a mesében.

Hogy pedig ne csak a mesében, de az életben is megtartsuk a régiekből azt a mi jó, azért indul ez az ujságocska. Nem csak a hangos kürtökkel, de a pásztorsippal is lehet ébreszteni. Ez a kis ujságocska ébreszteni akar a jók munkálkodásával és támogatásával

A MAGYAR

minden hónapban bekopogtat a magyar emberhez és azokhoz, kik magyarok akarnak lenni, elmond egyet-mást olyan régi hangon, a mit jól esik hallani a magyar embernek.

Versekkel, történetekkel, elmélkedésekkel, példákkal, adomákkal vezet vissza abba a multba miről apánk oly szépen szólt.

A régi meséket, szólásmondásokat, szokásokat, a magyar ember gondolkodását fűről, fáról, állatokról, időjárásról stb. gyüjti össze. A ki ilyent tud s beküldi, az ujság szivesen közli.

Ne hagyjunk elveszni még egy forgácskát sem, mert csak a magyar gondolkodás és magyar önérzet alapján illeszkedhetünk be a népek müveltségébe.

A MAGYAR

havonként egyszer jelenik meg és előfizetésének ára egész évre 1 frt 20 kr. Egy szám ára 10 krajczár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Városmajor-utcza 28. sz.

ERDÉLYI GYULA.
szerkesztő.

Gépiparunk köréből.

Sajátságos és jellemző is egyuttal, hogy habár a magyar ipar a nyugati iparállamokéhoz képest nagyon is szerény körben mozog, zen kereten belül azonban nagy jelentőségre s kivitelképességre tettszert. Igy pl. köztudomásu dolog, hogy a magyar malomipar uttörő lett az egész világra nézve ugy technikai fejlettsége, mint kereskedelmi kiterjedése szempontjából. Őrleményeinek kitünő voltánál fogva tényleg még most is vezérszerepet visz a világ főbb piacain, a minek elérésében hathatósan közreműködött egy egyébként is hirneves budapesti czég, mely kezdettől fogva budai intézmény, s mely városrészünk nek egyik éltető ereje, ez a Ganz és Társa-féle vasöntő és gépgyár. Ezt kivánjuk a következőkben ismertetni.

Ennek az előkelő és mintaszerüen vezetett iparintézetnek még 1844-ben vetették meg az alapját. Buda egyik kis mellékutczájában olyan korszakban, a midőn örökemlékü Kossuth Lajos és mások az ország gazdasági életének ébresztésén s önálló iparunk megteremtésén fáradoztak; a nagy Széchényi István gróf pedig emberfölötti erővel oly gazdasági intézményeket iparkodott teremteni, melyek alapját vetették meg gazdasági életünk modern uton való fejlesztésének — A kiterjedt s az egész világon jó hirnévnek örvendő Ganz-féle gyár nagyonis szerény alapon kezdette meg működését, kibérelt kis házban, a gőz- vagy más hajtógépet emberi kézzel pótolván a szomszédos kaszárnyából. Magyarország e legnagyobb vasöntődéjének és gépgyárának megalapitója a pesti hengermalomnak, a legelső modern berendezésü iparvállalatnak öntőmestere volt, a ki néhány évig csak gépészeti öntvények előállitásával foglalkozott, de már 1853-ban az akkor tájt Észak-Amerikában nagyon kedvelt vasuti kerekek öntésére adta magát, melyeket annyira tökéletesitett, hogy azóta közel 1 millió kereket szállitott a kontinens külömböző vasutainak. Legnagyobb elterjedésnek örvendenek természetesen az osztrák-magyar monarchiában, a hol átlagos számitás szerint 160.000 kéregöntésü kerék van rendeshasználatban vasuti teherkocsik alatt. Megjegyzendő, hogy e kerekeknek tapasztalás szerint sem a nyár heve, sem a tél fagya nem árt A gyár mindig óhajtván az ipar magaslatán állani, az utóbbi években kéregöntésü kerekeinek a legnagyobb tökélyre való emelése czéljából a Griffon-féle kerékgyártást is tanulmányoztatta Amerikában s egyedülő honositotta meg azt Európában.

A vasuti kerekekkel együtt a kéregöntésü vasuti keresztezések is megvetették az alapját a Ganz-gyár hirnevének; 1860. év óta körülbelül 100.000 darab különféle keresztezést szállitott, s nemcsak az osztrák-magyar monarchiába, de nagy mennyiségben Németországba, Svájczba, Romániába, Szerbiába s egyéb országokba is.

A gyár részéről felkarolt s nagy tökélyre vitt kéregöntés kitünőnek bizonyulván, lövegek gyártására is alkalmazták még pedig jó sikerrel, de valósággal korszakalkotó lett a malomiparba való behozatala által. Mechwart igazgató t. i. az 1871. válságos esztendőben, a magyar ipar legnagyobb pangása idején, egészen uj iparágnak behozta a hengerszékek gyártását tökéletesitvén a hengerszékek szerkezetét, és miután sikerült a porczellán hengereket kéregöntésü vashengerekkel helyettesiteni, ebbeli kezdeményezése annyira sikeres volt, hogy időközben a lisztgyártás egészen más alakot öltött s a hengerszékekmajdnem kiszoritották a kőjáratokat a malmokból. Találhatni ilyen hengerszékeket a nagy kiviteli valamint a kis dunai malmokban, Európában csakugy, mint a legtávolabb eső ázsiai vagy ausztráliai jobb berendezésü malmokban. Szállitottak pedig ezideig 23500 ilyen hengerszéket a legkülömbözőbb czélokra ugymint: malmokba, czement- és szeszgyárakba, de még lőporgyárakba is. A Ganz-gyár hengerszékeiszolgáltak ezen nagyon is elterjedt és virágzó iparágnak alapjául

1878-ban a volt I. magyar kocsigyár megvétele által a vasutikocsik gyártását, 1886-ban

pedig a leobersdorfi gépgyár (Bécs mellett) megvétele által a czellulóza és papiripari gépek gyártását is felvette a gyár működési keretébe és mindkét iparágban kitünő eredményt és jó hirnevet ért el, amint ezt a multévi kiállitás alkalmából látni is lehetett; a Ganz-gyár szállitott többek közt egy öt kocsiból álló udvari vonatot Ő Felségeik számára, mely szakkörökben valóságos fel-tünést keltett.

Haladásának skiváló előrelátásának tanujelét adta a Ganz-gyáraz által, hogy már 1878-ban, drága kisérletek árán megteremtette elektro-technikaiosztályátsa rea következő évbena turbinák gyártását karolta fel elsőnek Magyarországon. Világitásra s erőátvitelre vagy vasutak, bányagépek stb. hajtására, alkalmas elektromos gépeivel, nagy hirnévre vergődött az egész müvelt világ előtt, ugy hogy lehetetlen e helyütt azokat a városokat mind felsorolnunk, a hol a gyár már electromos központi állomásokat berendezett, akár egyáramu, akár váltakozó vagy sokfázisu árammal.

A gyár turbinái, melyeket minden egyes esetben a rendelkezésre álló viz- és helyrajzi viszonyoknak megfelelően szerkeszt, általánosan kitünőknek ismertetnek el. Már ezrekre megy a gyár részéről szállitott turbinák száma. Az elektromos osztálynak váratlan fejlődése arra késztette a gyárat, hogy Budán, a II. kerületben a Nagy Rókus és Rétutcza sarkán, több mint 32 ezer négyszögméternyi területen külön fiókgyárat épitsen, mely már az üzemnek átadatott és majdnem 1000munkásával nagyot fog lenditeni kerületünk eme, eddig meglehetősen elhagyott részének fejlődésén.

A gyár részéről nagy sikerrel mivelt különlegességek e hosszusorát meg kell toldanunk a legujabb s magyar iparunkban hézagpótló két iparágával: a gáz és petroleummotorokkal, nem külömben a Mechwart vezérigazgató lángelméjének ujabb korszakalkotó találmányával a gőzzel vagy petroleummal hajtott forgó ekékkel.

A gáz- és petróleum-motorok csendes és szabályos járásukról és könnyen való kezelhetőségüknél fogva a kisipar minden ágában, de még a mező, tejgazdaságban stb. is igen elterjedt alkalmazásban vannak. A gőzeke a földet porhanyitja és felforgatva ássa, s e jó tulajdonánál fogva hivatva van, nagyobb birtokon intenzivebb munkátkifejteni; mig a petroleummal hajtott forgó eke kisebb vagy középnagyságu földeken ugyanazt a czélt éri el kevés költséggel, tehátelőreláthatólag ugyanolyan szerepe lesz a mezőgazdaságban, mint a minőt a hengerszékek vivtak ki maguknak a malomiparban; a mellett az az előnyük is megvan, hogy szántás után a motor cséplésre s egyéb házi munkára is használható.

A fent elősorolt speciálitásokon kivül Ganz és társa készit még gép- és épitészeti öntvényeket, külömböző vasuti czikkeket, egész malomberendezéseket, felvonókat, elevátorokat, zuzógépeket, áteresze ket, transmissiókat, utihengereket stb. stb.

A gyár 500-nál több hivatalnokot és mérnököt foglalkoztat és6000-nél több munkásnak nyujt megélhetést.

Mélyen tisztelt Uram.

Egyetértve és vállvetve nagy czélokat lehet elérni. Elhanyagolt Budánk és vidéke csak abban az esetben érheti el a várt és megérdemelt fejlődést, ha ki-ki erejéhez képest részt vesz abban a munkában mely e czél elérésére folyamatban van.

Kell lenni egy központnak, hol a résztvevők beszámolnak, irányt adnak, inditványoznak, nyilvántartanak. Ez a központ ma már a „**BUDA és VIDÉKE**“ mely közé nevezetes, befolyásos emberek csoportosulnak s melynek közleményeit a kormány és hatóság nem csak figyelemmel kiséri, de meg is hallgatja. A ki a lapot olvassa, az belátja, hogy ez az állitás nem tulzás.

Sajnáljuk, hogy mélyen tisztelt uram még mindig nem vesz részt a „**BUDA és VIDÉKE**“ pártolásában és szellemi megerősitésében, mit pedig kiváló helyzete, állása és tekintélye és saját érdeke megkivánna

Tisztelettel kérjük, sziveskedjék a magyarosságért is küzdő és a magyar egylet által melegen ajánlott „**Buda és Vidéké**“-re előfizetni és azt szellemi közreműködésével támogatni, ismerősei között terjeszteni.

A „Buda és Vidéke“ előfizetésének ára:

Egy évre — — — — 6 frt.
Fél évre — — — — 3 „
Évnegyedre— — — — 1 „ 50 kr.

Szerkeszti *Erdélyi Gyula*. Kiadóhivatal: Budapest, I. Város major-u. 28. sz alatt.

A „Buda és Vidéke“ terjesztésére alakult bizottság

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfalt-fedlemezek
Aszfalt, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételét.

Kiadásomban megjelent:

POLGÁRI SZAKÁCSKÖNYV
vagy
a magyar konyhaművészet.

A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata.
A takarékosság és izletességre való tekintettel irta: *Lengyel Katicza*, sok éven át szakácsné vendéglő és polgárházakban.

A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.
Bartalits Imre.

Laumann József
képviselője a közkedvelt és legjobb minőségü
WIES-i SZALON
FÉNYKŐSZÉNNEK.

Ajánlja a délivasut személypályaudvaránál levő uj jól berendezett
tüzifa és mindennemü **kőszénraktárát**
Budán a váróterem mellett.
Kőszén és Fa a házhoz szállitva a legjutányosabb árban. Becses megrendeléseit kérve
kiváló tisztelettel
Laumann József.

Müncheni Pschorbräu
palaczksör budai főraktára az I. ker., Attila-u. 58. sz. házban levő
MAUKUS JAKAB
bor, sör, csemege, vaj- és sajt-üzletében
létezik, hol bel- és külföldi borok, pezsgők, cognac, rum, tea, prágai és kassai sodar, prágai császárhus és kolbász kapható.
Valódi porosz szén és vágott fa ólmozott zsákokban.

SZABÓ LAJOS
fűszerkereskedő, I. Krisztina-utcza 6.

Ajánlja dúsan berendezett fűszer, bor, csemege, tea, rum, cognac stb. készletét.

Fa és porosz szén.

Előzékeny kiszolgálás.

Az áruk házhoz szállittatnak.

Előjegyzéseket az
1900. évi
Budapest Párizsi
társaskirándulásra
elfogad és ugyanott
bővebb értesités
kapható
HEISLER J.
II. Várkertrakpart 1.

SCHLAUCHER FERENCZ
VENDÉGLŐJE
I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."
Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.
A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben
tisztán tartott szobák kiadandók.
Ugyanitt
egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.
— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és **Sz. A. K. T.** betükkel vannak megjelölve.

Lakások, boltok.
Buda egyik legélénkebb forgalmi helyén, a társaskocsi, valamint a villamos vasut közvetlen közelében, teljesen ujjonan épült házban
1898. május hó 1-ére
igen szép, kényelmesen berendezhető és olcsó **lakások** valamint **bolthelyiségek** bérbe adandók.
Bővebb felvilágositás II. kerület Csalogány-utcza 53. szám alatt szerezhető.

1897. idényre.
Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**
Mechlovits Béla
kalap és férfidivatáruk üzletében
Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.
(a Láncz-híd közelében.)
Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.
Legujabb alaku
cylinderek
angol és hazai gyártmány
a legjutányosabb árak mellett.

Hirdetések
felvétetnek
A BUDA ÉS VIDÉKE
kiadóhivatalában.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább egyenyes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt éren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.
LŐVENSTEIN ANTAL
cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.
Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.
Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.
Kanizsai sör.
Galambos U. vendéglős.

Kiadásomban most jelent meg:

Irta: **FARKAS EMŐD.**
A 144 oldalra terjedő műnek ára 60 kr.
BUDAPEST, III., Remetehegy. **BARTALITS IMRE**
Hevesi Balázs
utóda
Harkai Mária
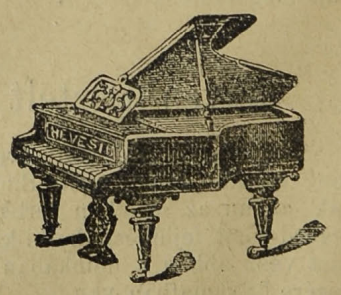

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.
BUDAPEST,
Kerepesi-út 10. sz.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 5. sz. (Föjtelő hava.) Péntek Február 11

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési arak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Fővárosi Muzeum vagy Budai Muzeum.

— Irta: Dr. TOLDY LÁSZLÓ. —

(Budapest, 1898. febr. 6.)

A Buda és Vidéke idei 3-ik számában megjelent „Budai Muzeum“ czimű czikkemre, a szerkesztő szives volt a 4-ik számban „Fővárosi Muzeum“ feliratu czikkében válaszolni. Elismerve a szerkesztő-czikk iró tárgyilagosságát, kijelentem, hogy az általa mondottak főbbjeit aláirom.

Aláirom első sorban azt, amit czikke végén ir, hogy t. i. a Muzeum a budai oldalon legyen. És pedig aláirom ezt az óhajtást nem a budai rész iránti rokonszenves kedvezésből, bár ez czél sem zárkózom el, hanem mint logikai folyományát egy részt azon régebben általam megindított mozgalomnak, melynek czélja volt Buda emelésére közrehatni, s azon meggyőződésből, hogy úgy a méltányosság megköveteli ezt, már csak azért is, mert e muzeum történeti részének jóval tekintélyesebb része Buda multjára fog vonatkozni, mint azon fontos körülmény is, hogy nézetem szerint a budai oldalon könnyebben és olcsóbban lesz oly épület létesithető, melyben a muzeumot czélszerüen el lehet helyezni, mint a pestin, s végre azért is, mert helyesnek találom, hogy kulturális intézményeink arányosan legyenek elosztva a Duna két partján. Hogy azután erre a czélra a Szt.-Gellérthegyi fellegvár jelöltessék-e ki, vagy más valamely hely, az ma még ugy sem határozható el mindaddig, mig ennek az épület tömbnek jövendő rendeltetése és felhasználása iránt az erre hivatott tényezők nem döntenek. Ma, mikor már a közel jövőben meg fog valósulni a Gellérthegyre vezető vasut, ezt a megoldást sem tartanám nagy szerencsétlenségnek, bár őszintén szólva, nagyon szerencsésnek sem, mert a létesitendő muzeumnak, főképen ha az úgy fog létesülni, amint azt én kontemplálom, hogy t. i. ne csak a főváros történetének, de természeti és társadalmi viszonyainak is hü képe legyen, nézetem szerint oly helyen kellene lennie, ahol könnyebben férhet hozzá a közönség, főképen pedig a tanuló ifjuság; mert hiszen e muzeum felállitásának legfontosabb érvei közé kell hogy tartozzék az az intenczió, hogy fővárosunk ifjusága annak gyakori látogatásával és tanulmányozó megbeszélésével alaposan ismerkedjék meg úgy a főváros multjával, mint természeti viszonyaival. Ebből kifolyólag kivánatos, sőt szükséges lesz, hogy fővárosunk ifjusága akár szabad idejében egyenként, akár tanitóinak és tanárainak vezetése alatt és magyarázása mellett csoportosan minél gyakrabban keresse azt fel. Erre a czélra pedig de meg a nagy közönségre nézve is a Szt.-gellérthegyi erőd kissé távol lesz még akkor is, ha a vasut kiépül, és a gyakori látogatásnak akadálya lesz még a hozzáférhetés költséges volta is.

A midőn tehát mint mondottam a szerkesztő czikkében kifejezett ezen óhajtást helyeslem, azt alá is irom, úgy másrészt nem hagyhatom szó nélkül nehány más állitását. Ezek között először is azt, mely némi ellentmondást vél felfedezni az én abbeli működésemben, melyet a budai érdekek dolgában évek előtt kifejtettem, és abban az óhajtásomban, melyet mult czikkemben kifejeztem, hogy a Budai Muzeum ügyét felkarolók ne ragaszkodjanak a Budai Muzeum elméjéhez, hanem lelkesedjenek és dolgozzanak a Fővárosi Muzeumért. Nem, az én volt működésem és mostani állásfoglalásom között nincs ellentmondás, már csak azért sem, mert én is Budán kivánom elhelyeztetni a Fővárosi Muzeumot, s igy Budának emelését is szem előtt tartom; viszont azonban, bármennyire lelkesülök is azért, hogy Buda, mint fővárosunknak nem ugyan régibb, de históriailag fontosabb szerepet játszott része, a jövőben méltányosabb arányban részesüljön a főváros fejlődését és emelkedését előmozditó intézményekben mint eddig, fentartom azt az állitásomat, hogy ma, az egyesités után Budának, mint külön városnak egyéni létezése megszünt. Ezt úgy hiszem bizonyitani sem kell, mert az a körülmény, hogy régi megszokásból és kényelemből még ma is Budát mondunk, I. II. III. kerület, vagy budai

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Fejedelmi vadászatok Budavár fénykorában.*)

Irta: *Tarczai György.*

Bár a vadászat tilalmas idejében vagyunk s a szépes főváros pályaudvarain nyomavesztett a bőrzubbonyos, talpig fölfegyverkezett tarisznyás alakoknak, a kik még nemrégiben sűrün bukkantak föl az utasok izgatottan lótófutó rajainak a közepette — vasárnap különösen — gyarapitván az államvasutak szomszédos forgalmát. Hazajön a király, azonban őt sem fogjuk most délutánonkint a kerepesiuton végig kocsizva látni, mint őszszel, ha itt tartózkodik, mikor is a lármazás utra torkoló uiczák sarkat seregestül lepik el az uralkodó jukra kivancsi emberek. A királyt is korlátozza a vadászat nemes kedvtelésében a törvény tilalma; ha ennek ideje elmult is, Gödöllőre kell utaznia, hogy kedvére hódolhasson a férfias időtöltésnek. Budapest, e merhetetlen kőtenger környéken kipusztult a fa, az erdő, ezzel a vad is s a mai nemzedék bizonyára hihetetlennek fogja találni, hogy volt idő, a midőn a várhegy közvetlen közelében vadászkürtök harsogása verte föl a budai hegyek csöndjét; a mai Krisztinavárostól kezdve a Sashegy s a mellette félköralakban tovahuzódó hegylancz rengeteg őserdő volt nemes és duvadak tanyája. Egy része a Nyulak-szigetének, a mai Margitszigetnek ily minőségben való megszünese után: királyi vadaskert lett, melyet sürün keresett föl a Budán székelő királyi udvar; közvetlen közelében feküdt s üzött kedvtelésében, szapora lévén a gondozott s a mélyebb fekvésü erdőségekben tanyázó duvad, nem korlátozta semmiféle tilalomidő.

Hová lett az erdő? Hová lett a vad? A bennszülött budapesti ember e kérdésnél bizonyára legendak idejére gondol.

Tudvalevő dolog, hogy a mai Lipótváros helyén elterülő mocsaras mezőségeken, a mult században a pesti bürgerek még vadkacsákra vadásztak, kevésbbé köztudomasu s talan hihetetlennek is tetszenék, ha nem Jókai irta volna meg, hogy a Svábhegy helyén még a jelen szazad derekán is vadon rengeteg volt. A koszorus regényiró állitását hivatalos statisztikai adatok is bizonyitják, a melyeket Palugyay Imre foglalt össze a Bach-korszakban s ennek a szellemében irott monografiájában. Közlése szerint a negyvenes évek végén a Buda határába eső erdők terjedelme közel négyezer hold; ma a budakeszi határba kell átmenni, ha az ember igazi erdőt akar látni.

A budai hegyek őserdőségei még a török világ idején pusztultak el, főleg annak végén, mikor ott a várat ostrom alá fogó százezernyi keresztény hadak táboroztak. A nyaraló helylyé átalakitott Svábhegy ujabban elpusztult erdőit a mult század elején a sváb telepesek ültették s mivel a fővárosi kirándulóktól oly sürün fölkeresett legendás Normafa is alig lehet több kétszáz évesnél, tartom ezt a svábok erdősitése árván maradt emlékének s nem Mátyás király fájának, a melynek a dicső multon elmerengő költői képzelet tette meg s nem a nép mondái. Mert hisz az idegenből ideszakadott, a várost falvaival övező sváb nép körében nem lehetett talaja nemzeti multunk hagyományainak; ezek csak addig élnek, a mig a nép, a mely szeretettel rajtuk csüngve, megóvja őket a feledés mohától; Buda régi lakossága azonban teljességgel kiveszett.

Azok a mondák is, melyek Mátyás király vadászatai közben átélt kalandjait kiszinezik s a Disznófőhöz, a Szép juhásznéhoz s a budai hegyek egyéb kies pontjaihoz füződnek, mind e század első feléből valók, az ujjáéledt s nálunk nemzeti vonásokban bővelkedő romanticizmus edes gyermekei, a melyek közül a legtöbbnek az apja a lányá-

*) Az Egyetértésből.

rész, budai oldal helyett, nem teszi meg nem történtté azt, hogy úgy Buda, mint Pest és velök együtt Ó-Buda megszüntek külön városok lenni, és Budapestté változtak, ép ugy, mint ahogy a Bécset és Berlint övezett kisebb helyek és községek, melyek azelőtt mind önálló községi életet éltek, beleolvadtak Nagy-Bécsbe és az uj Berlinbe, igy elvesztették egykori különállásukat. Az, hogy hegedőseink, lantosaink többet énekeltek Budáról mint Pestről, hogy régi mondáink, regéink, sőt közmondásaink többet emlegetik Budát mint Pestet — bár a negyvenes években széltében mondottak Pestbudát, és Kisfaludy is igy irt „Pestbudáról sok nép kijár“ — mindezek természettani folyományai Buda fontosabb történelmi és helyi jelentőségének, de nem gátolják meg azt, hogy idő folytán a királyi udvar is Budapestre s nem Budára jöjön, s egyáltalán azt, hogy a Budapest elnevezés minden tekintetben általánossá legyen. Az, hogy a magyarságért és fővárosunk budai részének fejlesztéséért kitartóan és fáradhatatlanul buzgólkodó szerkesztő lapját „Buda és Vidéke“ néven adja ki, csak annyit jelenthet, hogy a budai résznek és az ezt környező helységeknek nagy szükségük van arra, hogy bennök a magyarság és ezzel együtt a közmüvelődés ápoltassék, de korántsem bizonyit Buda különálló individuálitása mellett.

De hisz én elismerem azt, mint már fentebb röviden jeleztem, hogy a létesitendő fővárosi muzeumban a budai résznek történetileg fontosabb és gazdagabb rész fog jutni, sőt még azt is elismerem, hogy a leendő muzeumban — a társadalmi és közgazdasági fejlődést feltüntető részen kivül, melyben a pesti oldal fog előljárni — még a fővárosnak természeti viszonyait feltüntető részben is Buda lesz előnyben, amennyiben hegyes, völgyes és lapályos vidékei a természet produktumaiban is gazdagabbak mint a csupán lapályos pesti rész. De amikor a Budai muzeum létrehozását mint az erők szétforgácsolását állitottam oda, ebben megvagyok győződve ügyem igazságáról, mert, ismétlem, amit első czikkemben mondottam, kevesebb áldozatkészséggel és hozzájárulással találkoznánk egy Budai, mint egy Fővárosi Muzeum számára való gyüjtés dolgában. És ezért az a véleményem, hogy a Budai Könyvtár-Egylet, mely a Budai Muzeum ügyét felkarolta, tartsa fenn lelkesedését és tevékenységét a Fővárosi Muzeum számára, vagy, ha tetszik válaszsza azt a formát, melyet az Országos Muzeum- és Könyvtár-Bizottság választott, hogy t. i. gyüjteséit és munkálkodását a Fővárosi Muzeum számára sőt ennek neve alatt gyakorolja.

Igaza van ugyan czikkirónak, midőn azt mondja, hogy 1887 óta, midőn a Fővárosi Muzeum ügyét hivatalosan megindították, nem sok történt. De ennek is megvan a maga oka. 1887 óta annyi és oly fontos ügy került a fővárosi hatóság elé megoldás czéljából, s ezen ügyek oly óriási pénzáldozatokat követeltek — elég lesz ugy hiszem a nagymérvü közmunkákra, kisajátitásokra, általános csatornázásra és vizvezetékre, az 1896-iki ezredéves kiállitással járt óriási áldozatokra hivatkoznom — hogy a Fővárosi Muzeum és Könyvtár ügye nem nagy lépésekkel haladt előre. De viszont tagadhatatlan, hogy ennek a két közmüvelődési tényezőnek ügyében is történt egy és más, és meglevén inditva az akczió, hivatalból is, most már gyorsabban fogunk előre haladni. Hogy csak a muzeum ügyét emlitsem, épen a mult héten utasitotta a Tanács az illetékes ügyosztályt, hogy tegyen javaslatot a Fővárosi Muzeum ügyében, s én bizton hiszem, hogy azzal az ügy belejutott abba a csapásba, melyben most már haladnia kell.

A Budai Könyvtár-Egyesületnek tehát az általa felvetett szép és nemes, eszme szolgálatában szerény véleményem szerint az a fontos hivatása lesz, hogy a Fővárosi Muzeum érdekében dolgozzék, mert abban nincs igaza a szerkesztőczikkirónak, hogy egyre megy akár Budai akár Fővárosi Muzeumunk lesz; ebben a dologban valóban a habitus is hozzájárul ahhoz, hogy miképen sikerüljön törekvésünk.

Különben szives köszönetet mondok tisztelt barátomnak, hogy czikkemet a maga fejtegetéseivel megtisztelte és bizom benne, hogy ő épen avval a lelkesedéssel fogja szolgálni lapjában is, szóval is a Fővárosi Muzeum ügyét, mint a hogy ezt tette volna a Budai Muzeuméval.

Német temetés.

Engedje meg, hogy soraimmal zavarom b. figyelmét, de el nem mulaszthatom, hogy „A Magyar“ szórakoztató képes havi lapjában. „Pesti séták“-hoz czimzett soraihoz hasonló dolgot el ne meséljek; de mielőtt ezt tenném, kijelentem, hogy ezzel egy szolgálatot tenni vélek hazámnak. A midőn ön fáradhatatlan szorgalommal működik Buda és vidékének magyarositásán, itt Budapest III. kerületében Ó-Budában a legszebb állás betöltésén álló, csakis a magyar nyelvet, édes hazánk tápanyagját, úgy szóval mint irásban ismerhetők tölthetik be és az illető a mellett is mint jó magyar érzelmü ember megtette azt, hogy daczára ezen állásón van, a főváros harmadik kerület esküdtje, kinek fivérei és egész családja az édes magyar szót tisztán beszélik, most vasárnap d. u. 3 órakor örök nyugalomra helyezett általános tiszteletben szeretett leányukat G. G. kisasszonyt a róm. kath. vallás szertartása mellett *német* nyelven, a koporsót *német* nyelven, a koszorukat *német* nyelven stb., stb. végeztették.

Hogy lehetne kivánni egy hidegkuti, solymári, üröm; stb. polgártól azt, hogy magyarosodjék, mikor a fővárosi bizottsági tag ur is, a helyett, hogy jó példával járna el és az édes magyar nyelvet használná; német nyelven végezteti egy igazán magyar leánynak a végső tisztességét is.

Én nem akarok a t. G. urnak rossz barátja lenni, de megengedheti azt nekem, hogy annak az állásnak a mit Bpest fő- és székváros III. kerületében betölt, hogy magyar hazában Magyarország fővárosában élve, itt egy szép fővárosi állást betöltve „G. G. alt 23

---

val együtt a starhembergi tóba halt gróf Majláth János volt,) a németül verselő poéta, a kit meglevő mondáink gyüjtésén kivül, a haza minden szebb pontja, omladéka történelmi mesék szövögetésére ihletett. Még azok a történelmi nevek is, melyeket a budai hegyek viselnek, mind a negyvenes évekből valók. 1847-ből, mikor is, az akkor kelt jegyzőkönyv szerint, „a közgyülésben egyesült budai polgárság elhatározta, miszerint — közemlékek, melyek a város multját a jelennel összekapcsolnák, nem létezvén többé a fővárosban — birtokának völgyeit és bérczeit disziti föl történeti nevekkel, a melyek azokat, a kik e szépséges tájakon örvendenek és kéjelegnek vagy ezeket szorgalmuk verejtékivel hasznositják: a nemzeti nagy multra emlékeztessék.“

Ez elnevezések Döbrentei Gábor jegyzeteiből meritettek, a ki azokat az oknyomozó történelem szellemében kikutatott s a törökvilág előtti időkből való adataiból állitotta össze; mind a mellett a jegyzőkönyvbe iktatás ellenére is a legtöbb ezek közül feledésbe merült; a Svábhegyet ma is a török Buda ostroma alkalmával ott táborozott hadak után nevezzük igy, a Pannonia megvételéről szóló énekben is előforduló Kelenföldje helyett a Gellérthegy alatti sikságot miért, miért nem Lágymányos névvel illetjük; mint a kelenföldi vasutállomás elnevezése sem segitett.

Ha a régi budavári fejedelmi vadászatokról nem is régéi a hagyomány, annál több történelmi adattal rendelkezünk, mely ezekről szól, a minthogy a régi magyar vadászatokról általában is sok forrásunk szól, némelyikről mint történelmi eseményről, mint a minő Zrinyi Miklósnak annak idején sok port fölvert szerencsétlen végü vadkan üzése volt, vagy Nagy Lajos királyunké, a kit Zólyomban huszonhárom marással sebesitett meg a rajta felülkerekedő dühödt vadkan, mely meg is öli, ha Bessenyői János allovászmestere idejekorán keresztül nem döfi a lándzsájával.

A tatárjárás koráig a Nyulak-szigete királyaink legemlegetettebb vadaskertje, a mint hogy Buda egész területéről is sürün emlékezik meg az e korban még élő hagyomány, melyből Anonymus s a történetirásban utódai meritettek, hogy Árpádtól kezdve valamennyi nemzeti fejedelmünknek kedves vadászó helye volt. Róbert Károly visegrádi vadaskertjében üzi a vadat főembereivel, és vendégeivel. Nagy Lajos azonban ismét a budai hegyekben bolyong legszivesebben, ha az ország ügyei székvárosában tartóztatják, rendesen csak kevés számu kisérettel jár cserkészni a rengeteg mélyébe, közbe-közbe kedvencz pálosai, az egyedüli magyar szerzet a világtól félreeső ittení kolostorába tér pihenni, mely fényes templomában a nagy király jóvoltából jutott hozzá a szerzet védőszentjének, Remete Szent Pálnak, Velenczétől hadisarcz fejében idehozott tetemehez. A kolostor, a hol Bátori László barát, az első magyar bibliafordító is élt, romjaiban a Jánoshegy tövében ma is látható; alatta terült el a nyéki vadaskert, mely végig nyult a Lipótmezőn, sőt a Svábhegy alján folytatódott s egész hatalmas területe kőfalakkal volt keritve. Itt rendezte társas vadászatait Mátyás király udvara, midőn Beatrix lett a királyné s ekkor a lóháton s a kutyákkal való vadhajszolás mellett a solymászat kezdett egyre kedveltebbé válni. A nagy király halála után a nyéki vadaskert hanyatlásnak indult. Oláh Miklós szerint, a ki a mohácsi vész után, 1536-ban leirja, falai ekkor már helyenként romban hevertek, a miből azonban nem szabad arra következtetni, hogy Ulászló II. Lajos korában a vadászat szenvedélye lelohadt volna. Sőt egyetlen királyunk férfias kedvteléseiről sem maradt annyi adat ránk, mint II. Lajos korából a mit ma *sport*nak nevezünk, annak minden mánapság üzött ágaival találkozunk II. Lajos király örökké vig, koldus szegény, de azért szünet nélkül mulatozó udvarában. A lóversenyről bizonyára általános hiedelem, hogy ez merőben modern sport; a II. Lajos király rendezte kelenföldi lóversenyekre Lengyel- és Csehországból is hoztak le lovakat, s ott dijak, a lótulajdono-

Jahre“ helyett „G. G. élt 23 évet“ is irathatott volna fel a megboldogult tiszteletre méltó kisasszony koporsójára.

Isten nyugosztalja drága elhunyt porait a német felirás alatt is, de én azt hiszem, mint jó magyar, ki e kisasszonyt ugy édes apját és a családot ismerem, ép oly nyugodtan de még talán nyugodtabban aludta volna és aludná végálmait azaz örök álmait, ha magyar felirás diszitette volna koporsóját és ezzel példát, jó példát nyujtott volna a még egész nehezen magyarosodni akaró német magyar atyafiaknak a magyarosodásra.

Egy előfizető.

A budai kereskedelmi társulat müködése az elmult évben.

(Két közlemény).

I.

Kaptuk a közügyeinkért anynyit munkálkodó budai kereskedelmi társulat évi jelentését, a mi érdemes arra, hogy egész terjedelmében kiadjuk.

A jelentés igy hangzik:

Tisztelt közgyülés!

Az 1896. évi közgyülés által megválasztott elnökség és választmány működésének második évéről, az 1897. évről jelentését a következőkben terjeszti elő:

A lefolyt év a budai kereskedelmet érdeklő eseményekben és eredményekben messze mögötte áll az 1896. évnek.

Amitől a budai résznek benépesitését és ezzel kapcsolatban a budai kereskedelemnek fellendülését remélhetjük: az Eskü-téri hid kiépitésének ügye a lefolyt évben alig haladt előre.

Végre a kormány megállapodván a tekintetben, hogy a hidat egy ivvel épitteti, a lefolyt év vége felé az alapozási munkálatok megkezdettek és ugy látszik, hogy 1901 előtt alig érhetjük meg, hogy a pesti oldal szivével a közvetlen összeköttetést az esküténi hid utján megnyerhessük. Ezen hid kiépitéséről forgalomba jutott hirekkel egyidejüleg szárnyra kelt azon nem csupán a kereskedői osztályt, hanem bátran mondhatjuk a főváros összes lakosságát aggodalommal elteltő hir, hogy a kormány az Eskü-téri hidon át a közuti közlekedés czéljaira szolgáló sinek lefektetését megengedni nem hajlandó.

Társulatunk választmánya rög ön felfogta, hogy ezen elhatározás mily káros lenne a budai kereskedelemre nézve és ezen aggálynak a magy. kir. kereskedelemügyi Miniszterhez intézett felterjesztésében adott kifejezést. Ezen felterjesztésnek indokolásából kiemeljük a következő pontokat:

„A fővárosnak a Duna jobb partján elterülő része szebb jövőnek néz elé.

Már egymagában azon körülmény, hogy az 1893 évi XIV. t.-cz. az Eskü-téri hidnak kiépitését elhatározta, oly nagy mérvben emelte az épitési kedvet, hogy rövid néhány esztendő alatt évtizedek mulasztásai pótoltattak. A vállalkozás, a tőke rögtön felfogta nagy horderejét az intézkedésnek és átlátva azt, hogy a budai részeknek az esküténi hid által a pesti rész szivéhez annyira közelhozása okvetlenül maga után fogja vonn azt, hogy a vagyonosabb osztálynak az a része, a mely üzleteit, irodáit a pesti részen kénytelen tartani, a kitünő összeköttetés, a gyors és olcsó közlekedés folytán annyira közel jutott budai részen vesz lakást, hogy családjának a nagyobb nyugalmat és a tisztább levegő élvezetét biztositsa. Aközben, hogy a régi viskók helyébe az I só kerület tabáni és krisztinavárosi részében fényes paloták emeltettek és egy serege az uj épitkezéseknek van tervbe véve, járta be a főváros közönségét az az aggasztó hir, hogy az Eskü-téri hid annélkül fog kiépittetni, hogy azon a közuti vasuti közlekedés létesittetnék.

Mi képtelenek vagyunk elhinni e hirnek valóságát, mert a mélyen tisztelt kormánynak és a városi hatóságnak is kell, hogy elsőrendü feladatát képezze, miszerint az egyes városrészek arányosan fejlődjenek és különösen megbocsáthatlan, végzetes hiba lenne fel nem használni az egyuttal kinálkozó alkalmat arra, hogy főleg a budai dunai részről eltünjenek azok a szegényes házacskák, a melyek megrontják azt a remek képet, mit különben a Duna partja mutatna.

Hisz Budának a pesti rész mögött annyira elmaradását egyebek között az a körülmény is okozta, hogy a két városrészt összekötő hidak nem oda épittettek, ahova azok a sürübb lakosság elhelyezkedése folytán természetszerüleg épitendők lettek volna

A gyönyörü Lánczhid neki megy a hegynek és részben azon aggódásnál fogva, amelylyel e művészi remeket kimélni óhajtják, részben pedig a budai Lánczhidfőnek a hatóságok rövidlátása folytán szükre szabása miatt a Lánczhidon át a közuti közlekedésnek létesitese csaknem kizartnak tekintendő.

A Margithid a forgalom és üzlet góczpontjától oly messzire épült, hogy az, a Gellérthegy lábától a Palffy térig elnyuló budai résznek, ahol még sürübb lakosság és ipar és kereskedelem volt, hasznára nem lehetett Az egyetlen pont, ahol a pesti résznek központja, szive a budai résznek fejlődésre alkalmas, területi akadályok által nem korlátolt, fejlődésre hivatott részeivel összekapcsolható, az a két pont, melyen az Esküténi hid fog felépittetni. Ha ezen hidról is számüzve lesz a közuti vasuti közlekedés, a budai részen lakók megfosztatnak attól a jogos helyzettől, hogy olcsón és gyorsan juthassanak át a székesfőváros központi részeibe A közuti közlekedésnek egyedül a Ferencz József hidon át kerülővel való lebonyolitása fel nem ér és össze sem hasonlitható azzal az előnynyel, amit nyujtana az Eskü téren át való egyenes és rövid összeköttetés.

De nem csupán a budai részeknek fejlődése érdekében kivánatos, hogy az Esküténi hidon a közuti vasuti közlekedés biztositassék, hanem az egész fővárosnak érdeke és a helyes közuti vasuti politikának követelménye az. Az a körülmény, hogy az Esküténi hidon át a közuti vasuti engedélyért ugy a budapesti közuti vasuti társaság, mint a budapesti városi villamos vasuti társaság folyamodott és mindkettő sulyt helyez arra, hogy ezen engedélyt ő nyerje el, legjobban bizonyitja, mily fontossága van forgalmi szempontból annak, hogy az Esküténi hidon át a közuti vasuti társaság, mint a budapesti városi villamos vasuti társaság folyamodott és mindkettő sulyt helyez arra, hogy ezen engedélyt ő nyerje el, legjobban bizonyitja, mily fontossága van forgalmi szempontból annak, hogy az Esküténi hidon át a közuti vasuti forgalom létesittessék. Csak igy képzelhető helyes körforgalom, csak igy lehet idővel az óriási mérvben fokozódó forgalmat megosztva lebonyolitani, igy lehetséges a Belváros, Erzsébetváros, Józsefváros és Ferenczváros közönségének a budai remek hegyvidékbe a legrövidebb és legolcsóbb utat megnyitni és az ekként megosztott forgalom által lesz lehetséges a villamos kocsik tulzsufoltsága miatt nap-nap után nangoztatott panaszokat orvosolni.

Lehetetlennek tartjuk, hogy mindezen okok Nagyméltóságod előtt ne lennének ismertek és ezért lehetetlennek tartjuk azt is, hogy Nagyméltóságod előrelátása és bölcsessége megengedné, hogy az Esküténi hidon a közuti vasuti forgalom ne létesittessék.

Mindamellett, mert aggódunk, hogy egyetlen hibás lépés által Budának szépen megindult fejlődése megbénittatik, mert kötelességünk a belénk helyezett bizalomnál fogva a budai kereskedők és iparosok érdekét védelmezve mindent felhasználni arra, hogy az ezt fenyegető veszélyt elháritsuk, azon alázatos kérelmet intézzük Nagyméltóságodhoz:

hogy az emelendő Esküténi hidon a közuti vasuti közlekedést is akként biztositani kegyeskedjék, hogy a hidnak a forgalom részére átadásával azon egyuttal a közuti közlekedés is megkezdethessék.“

Nem kételkedünk, hogy a kereskedelemügyi m kir minister, a ki több izben tanujelét adta, hogy a fővárosi kereskedelemnek előmozditása érdekében szivesen közreműködik, tartózkodni fog oly végzetes hibának elkövetésétől, amely nemcsak a budai kereskedelemre, hanem egész városrészeknek fejlődésére vagy hátramaradására bir befolyással.

Azon meggyőződésünkből kifolyólag, hogy a közlekedés gyorsasága és olcsósága teszi kellemessé a lakosságra nézve a budai részeken való állandó megtelepedést, a lefolyt év folyamán is a fővárosi hatósághoz előterjesztést intéztünk a közuti vasuti társaság vonalain tapasztalt hiányok miatt.

Jól tudjuk, hogy a székes főváros törvényhatósága az 1895. évben létrejött szerződés által kezét megkötötte a dijszabás tekintetében és egyedül a közuti vasuti társaság belátására vagy önkényére van bizva, hogy azon egyenetlenségek, amelyek épen a budai vonalok dijtételeiben mutatkoznak, megszüntessenek. De reményljük, hogy ismételt panaszaink folytán a főváros hatóságának meglesz az erkölcsi befolyása a vasuti társaságra,

---

sok szinei ép ugy szerepeltek mint ma; csak épen totalizatőr nem volt; uri mulatság lévén akkor a sport, s nem mint ma: könnyen boldogulni akaró emberek nyerészkedésének az eszköze

A vitézi tornajáték, táncz, kardvivás egyaránt otthonos volt II. Lajos udvarában, legkivált azonban a vadászat összes nemeivel, melyeknek király és királyné hódolt. A parforce-vadászat, melyet szintén merőben modern mulatságnak tarthatnánk, épp oly kedvelt volt ekkor, mint a solymászat. A lóversenyeken kipróbált paripákra kapva, az egész udvar, egész Kelenföldjén végig száguldva üzte a vadat, melyet a peczérek keze alól kiszabadult kopók vertek fel. II Lajosnak a Csepel-szigeten egész telepe volt, mely kutyaólakból állott, melyet több főfelügyelő s egy királyi apród képében való főfelügyelő gondozott Hogy kutyáit mennyire szerette, kitünik abból, hogy többet közülök a királyi palotában tartott, a hol a fogadó termekben is kényük-kedvük szerint heverésztek, sőt a királyi asztalnál is ettek, a mi felett egyik másik főpapi vagy főuri vendég nem is mulasztja el, hogy megbotránkozásának kifejezést ne adjon — bár csak övéihez intézett leveleiben.

A csepelszigeti kutyaállomány jó része agarakból állott, a melyekkel II. Lajos és udvara rendszerint nyulakat fogott volt üzőbe s a melyeket a király még a kopóknál is jobban kedvelt, mi köztudomásu lévén, Csehországból s Lengyelországból még a mohácsi vész évében is több izben kap ottani uraktól agarakat ajándékba. A vizsla a madarászatnál játszott zerepet, mit II. Lajos udvara kitanitott ölyvekkel, fürjezésnél karvalyokkal, baglyokkal is, de főleg sólymokkal üzött, melyekért a király szinte élt-halt s a melyek egy-egy ügyesen kitanitott példányáért ntolsó aranyait is odaadta. A ki neki kedveskedni akart, csak sólyommal kellett királyához járulnia s mindent kieszközölhetett egy jobbfajta horgascsőrü madárral; igy tett Hyppolit egri érsek, a kinek ajándékba hozott sólymai kiváló jó tulajdonságaiknál fogva országos hirre tettek szert Mily gazdag volt akkoriban a királyi udvar sólymokban: kitünik abból, hogy ezeket is Szentiványi Kelemen kamarai főfelügyelete alatt több fölügyelő gondozta. Ez a Szentiványi nyugtázza 1526 nyarán a több végnyi karmazsin bőrt, melyet a királyi kincstárnoktól átvett, oly czélból, hogy a sólymok fejére való sapkát varrasson belőle, melylyel a vadászatra lóháton induló s asszonyokkal vegyes udvari társaság tagjainak a kezük fején kapaszkodva libegő madarakat letakarták, hogy mihelyst a kutyák fölhajszolják a vadgalambot, vagy egyébb kisebb vadat, a sólyom tekintete letakartatván, ez egyszeriben a menekülő vad nyomába rebbenjen, miközben a hajszát a lóháton ülők sólymaikkal versenyre kelve, vágtatva követték.

Szentiványi átvette a bőrt, sapkákat is varratott belőlük, ezeknek azonban alig vehették már hasznát, alig két hét mulva elesett a király, sőt a mint ez köztudomásu, ugyanakkor még ennél több is veszett Mohácsnál.

hogy a budai közönségnek jogos kérelme teljesittessék. Mi a magunk részéről nem szününk meg a közönség érdekében való ezen kérelmünket ismételni, a visszáságokat feltüntetni mindaddig, amig czélt nem érünk!

Budaeőrs ünnepe.

A budaeőrsiek az 1897-ik évben — a mint azt annak idején közöltük is — fényesen sikerült szőlő és gyümölcs kiállitást rendeztek. A budaeőrsiek eme szorgalmát a földmivelési ministerium és Pestvármegye is méltatta, mert 38 kiállitót arany, ezüst, és bronz oklevéllel tüntettek ki. Folyó hó 3-án délelőtt 11 órakor történt meg az oklevelek kiosztása. Ezt követte Beke József községi jegyző tiszteletére rendezett fényes lakoma, a hová a kiállitók küldöttségileg hivták meg szeretett jegyzőjüket. Itten Ulmer György plébános hosszabb magyar beszédben méltatva Beke Józsefnek a község érdekében tett lankadatlan fáradozásait a szőlő és gyümölcs kiállitók részéről tiszteletük és elismerésük fejében egy gyönyörű serleget nyujtott át az ünnepeltnek Beke meghatottan köszönte meg a fényes kitüntetést s biztositotta, hogy ezentul épugy, mint eddig is munkálkodásának czélja mindig a község érdeke lesz s a jelenvoltak nagy örömére kijelentette, hogy a már rég kivánt hegyközség megalakulásnak mi sem áll most már az útjában. A lakomán a község szine-java megjelent. Felköszöntőkben nem volt hiány. Beszéltek még: Dr. Reitter Ferencz, Albeker Lipót, Clementis László, Farnady Dezső, Zengl János és mások. A lakoma egész a hajnali órákig tartott. Legföltünőbb volt, hogy ezen nagy német községben a lakoma alkalmával minden beszéd magyar volt.

Farsang.

* **Az I. ker. (krisztinavárosi) polg. leányiskola tánczestélye.** Az uj polg. leányiskolának nagy torna termében f. hó 1-én tánczestély volt, a melyen P i n i, az opera balett mestere mutatta be, hogy növendékei menynyire haladtak a tánczolás müvészetében. Már délután 6 óra felé előkelő közönség — többnyire papák és mamák — foglalták el az ülő helyeket, hogy gyönyörködjenek leányaik örömén és mulatásán. A gazda szerepét S z a b ó József igazgató úr viselte, a ki a rendezőkkel mindent elkövetett, hogy a jelenlevők jól érezzék magukat. A fiatal hölgyek is kitünően mulattak, a mi részint abból magyarázható, hogy tánczosokban nem volt hiány. Az első négyest 42 pár tánczolta. Később még szaporodott a fiatalok száma, ugy, hogy a harmadik négyesnél már 60 pár állott colonba. — Az estély tekintettel a fiatal hölgyekre, csak 10 óráig volt tervezve. De hiszen a direktor tervez és a leánykák végeznek. Már elütötte a tizet a krisztinavárosi toronyóra, s még folyton hangzott a terem az „ujrá"-któl és „hogy volt"-aktól. Szabó papa haragudott is érte egy kicsit, hanem mikor belátta, hogy hiába minden, a fiatalok nem tágitanak, belenyugodott a sorsba és ő maga marasztalta a czigányt. — Erre aztán ujra felhangzott a csárdás, pörögték a párok, mig belefáradtak.

Az estély kitünően sikerült. Egy piczi baja azonban mégis volt, tudni illik nem more patrio — reggelig, hanem csak éjfélig tartott. Éjfél felé hazaszállingóztak a fehérbe vagy rózsaszinbe öltözött tündérkék a mamák és papák kiséretében, hogy álmukban folytassák a félbeszakitott kedves mulatságot.

A közönség soraiban ott láttuk Z s á k Hugó ministeri osztálytanácsost és családját, Romi Béla ministeri osztálytanácsost és családját, Szőllőssy Istvánt és családját, az intézet tanári karának több tagját s másokat.

Jelen voltak az asszonyok közül: Szabó Józsefné urhölgy, a ki férje mellett a házi-asszony szerepét játszotta, Babos Istvánné, Baletkai Mihályné, Dr. Barabás Henrikné, Barabás Józsefné, Basady Gyuláné, Berka Imréné, Boros Imréné, Bölcskey Istvánné, Bucsi Kálmánné, Burcsits Antalné, Danzinger Istvánné, Fleschut Lajosné, Halperth Izidorné, Havasi Ignáczné, Hofhauser Elekné, Horváth Károlyné, Kecskeméthy Vinczéné, Kont Gyuláné, Lajos Gyuláné, Nyáry Józsefné, özv. Pálmay Józsefné, Romi Bélané, Rohm Józsefné, Schierer Ferenczné, Stichleutner Györgyné, Schlachta Józsefné, Spielberger Dávidné, Stoszmann Lőrinczné, Szaboretti Károlyné, Szőllőssy Istvánné, Trettina Józsefné, Weisz Jakabné, Wagner Vilmosné, Vasady Gyuláné, Vass Ignáczné és Zsák Hugóné úrhölgyek.

Leányok: Árgay Ilonka, Babos Biri, Barabás Erzsi, Barabás Izabella, Baletkai Aranka, Berka Aranka, Bölcskey Margit, Búcsy Irén, Burcsits Erzsike, Burcsits Irma, Danzinger Sarolta, Fleschut Ida, Gadácsy Gábriella, Gandernak Fanni, Halperth Ella, Halperth Olga, Hofhauser Etelka, Havasi Jolán, Horváth Ilonka, Kecskeméthy Margit, Kecskeméthy Gizella, Klein Katalin, Lajos Ida, Lajos Margit, Lepkovszky Margit, Mezei nővérek, Payr Olga, Pálmay Margit, Pálmay Izabella, Rómi Blanka, Rómi Géza, Rohn Etelka, Rohn Gizella Stichleutner Erzsike, Stichleutner Ella, Schierer Karolin, Spielberger Malvin, Schlachta Margit, Stoszmann Ilonka, Szabó Ilonka, Szőllőssy Marietta, Szőllőssy Adrienne, Szaboretti Irmuska, Trettina Irma, Wagner Vilma, Vass Margit, Weisz Rózika, Weisz Jolán, Weisz Irén, Zsák Mária, Zsák Irén, és Zsák Erzsike.

* **A déli vasut tánczestélye.** A déli vasut bálja évek óta a budai farsang egyik szép eseményét képezik. A mindig sikerült bált a budai szépek élénk érdeklődéssel várják. A tánczestélyt az idén Február 19-én tartják a *budai polgári kaszinó termeiben.* Kezdete 9 órakor. Családjegy 6 korona (3 személy.) Személy jegy 3 korona. Jegyeket a meghivó előmutatása mellett a bizottság tagjainál és estve a pénztárnál lehet váltani. A tiszta jövedelmet a krisztinavárosi szegény gyermekek felruházására fordítják.

* **A budai tanitók ezidei bálja** régi jó hirnevéhez méltóan f. hó 9-én zajlott le fényes sikerrel. A budai intelligenczia szépen megtisztelte ezuttal is a budai tanitóságnak ezt a valóban szórakoztató vállalkozását. A „Fáczán" termei ez idén alig láttak még együtt annyi szép és intelligens leányarczot, mint ez alkalommal. De az előkelő polgárság is szép számmal volt képviselve e minden tekintetben fényesen sikerült estélyen. A notabilitások sorában ott láttuk: Dr. F a l k M i k s a orsz. gyülési képviselőt, az estély bőkezü védnökét, a ki Dr. F r i e d m a n n L i p ó t magántitkára kiséretében jelent meg Ott voltak továbbá Dr. A x a m é t h y L a j o s, min. tanácsos, H á m p e l S á n d o r és Dr. K e r t é s z A b a iskolaszéki elnökök, Dr. B u d a y J ó z s e f egyetemi tanár, L a k i t s V e n d e l orsz. tanitóbizottsági elnök, S o m l y a y J ó z s e f árvaházi igazgató, S á r t o r y B é l a és D u m a G y ö r g y iskolaszéki tagok, S z e n e s s y M i h a l y polg. iskolai és P é t e r J á n o s keresk. isk. igazgató, S z a l a y Győző áll. vasuti felügyelő és még mások. A fesztelen jó kedvet mely ez estélyen megnyilatkozott, nagyban fokozta B e r k i K á r o l y kitünő muzsikája. A négyeseket 60—70 pár tánczolta. A jelenlevő hölgyek közül a következőket sikerült feljegyeznünk: A s s z o n y o k: Várady Aladárné, Özv. Brunichné Szukán Jánosné, Bárány Zsigáné, Hajós Mihályné, Szenessy Mihályné, Hauer N.-né, Auerhammer N.-né, özv. Hauer Nándorné, Sziklay Béláné, Vörös Istvánné, Vigh. Ferencné, Szuttrell Nándorné, Hámpel Sándorne, Straul Tivadarné, Kertész Abáné, özv. Reitter Jánosné, Búzás Istvánné, Almási Jánosné, Somlyay Józsefné, Velősy Lipótné, Jakabb Árpádné, Bázler Istvánné, Farkas Elekné, Dr. Kopecz Gusztávné, Lencz Ferenczné, Starker Károlyné, Adamcsik Dezsőné. L e á n y o k: Várady Friduska, Gally Gabi, Hajós Irén, Szenessy Katicza, Strebek Adél, Hauer Irma, Hauernhammer Irma, Vinás Teréz, Velősy Anna, Kovács Ella (Székes-Fehérvár) Hámpel Sándorné, Straul Ilona és Irén, Bendtsen nővérek, Katzer Paula és Irma, Lindtner Micske (Uj Barcs) Schwáger Aranka, Búzás Ilonka, Schäder Vilma, Kofron Etelka, Oslányi Gizella, Péter Anna és Antónia, Starker Gizella, Hilger Zsófia, Chappele Emilia. Az estély rendezése és sikerének biztositása körül különösen M a g y a r J ó z s e f K o n c s e k L a j o s és B á r á n y Z s i g m o n d szereztek maguknak érdemeket. Meg kell még emliteni az ez alkalomból megjelent diszes női tánczrendeket, mely egy elmésen szerkesztett női ridicult ábrázolt.

* **A budai polgári körben** f. é. február hó 5-én igen sikerült j e l m e z e s t é l y t rendeztek, a mely egybegyüjtötte a budai intelligens közönségnek szinét-javát. A fényes sikerü estélyen mindvégig a legjobb, legderültebb hangulat uralkodott, melynek csak a reggeli harangszó vetett véget. A szebbnélszebb jelmezes hölgyek közül a következők neveit jegyezhettük fel. L e á n y o k: Bauer Irén (Policinella), Belicza Aranka (ujgörögnő), Berényi Margit Pozsonyból (Kéményseprős), Csáky Vilma (Halász leány), Fischer Etelka (Pereczes). Falcione Blanka (Romannő), Gold Karola (Alt Wien), Gervay Adel br. (Alt Wien), Gretschl Jolán (Satanella), Gulyás Margit (Postás galamb), Gulyás Ludmilla (franczia parasztleány), Hummel Olga, — Jurányi Anna (Pillangó). Jurányi Ilona (Matróznő). Kecskeméthy Mariska (Csipke rózsa), Kugler Izabella, — Lithvay Sárika és Juliska, — Máltás Angela (Carneval herczegnő) Mihálovits Valeria Kun Szt. Miklósról, Mayer Luiza (Rococo), Mihályffy Bella (Csipke rózsa), Hambriny Mariska (Lóhere). Nyirák Gabriella (aratónő), Péter Anna (Czigánynő), Péter Antónia (Rococo), Sartory Riza (Carmen), Sefcsik Józsa (Szakácsnő), Schmidt Aranka és Margit (Aratónők), Tabermann Irma (Franczia orvos), Tallatschek Mariska, — Tóth Irén (virág), Uher Gizella (Mefisto), Várady Freda (Csillagos ég), Wagner Cornelia és Gizella (szakácsnők). A s s z o n y o k: Arányi Béláné, Arányi Oliverné, özv. Bauer Lászlóné, Baross Károlyné, Buday Józsefné, Csiszik Károlyné, Fischer Béláné. Frommann Istvánné, özv. Gold Józsefné, Gretschl Edéné, Gulyás Béláné, Gyurmán Andorné, Hummel Szaniszlóné, Hoór Tempis Mórné, Hauser Nándorné, Hamary Béláné, Jurányi Jánosné, Kozma Gyuláné, özv. Kecskeméthy Istvánné, Lithvay Mátyásné, Máltás Hugóné, Mihályffy Győzőne, Mayer Antalné, Mambriny Jánosné Nyirak Béláné Pollaik Agostonné, Péter Jánosne, özv. Ribánszkyné Sártory Béláné, Sefcsik Leoné, Tabermann Gusztávné, Tallatschek Karolyné, Uher Florisné, Várady Aladárné, Wagner Vilmosné.

* **Jelmez estély.** — Február hó 8-án fényesen sikerült Jelmez estély volt Szent Endrén, a szentendrei református egyház javára. A jótékony czélra diszes közönség mulatott jól.

* **„Typographia Dalkör" Karnevál-estélye.** Felhivás az összes faj, vér és nembeli rokonokhoz! Füleljetek és látogassatok, midőn a Typographia dalkör Karnevál-bizottsága ezen felhivást közhirré teszi. A mindig vig hunczutságon fejecskéjét összetördelő farsangi bizottság Karnevál herczeg elnöklete alatt elhatározta, hogy az idei farsangon változásképpen — mert már két éve egymásután Parasz-bál volt és ezen idő alatt óriási mérvben elharapózott már a „bolondéria" járványos nyavalya, a farsang utolsó szombatján, 1898. február 19-én, Karnevalherczeg „Fáczán" várkastélyában (Medve-utcza 6.) Nagy jelmezes nemzetközi Karnevál-Estélyt rendez, melyre ezennel tisztelettel meghivunk mindenkit, kérve egyuttal, hogy minél több jókedvet és bolondságot hozzanak magukkal. A Bolond-bizottság gondoskodni fog arról, hogy a jókedvet fokozza. A feltünően impozáns ünnepség nagyszerü jelmezes ünnepi bevonulással este $^1/_2$9 órakor kezdődik. Ezután összeállanak az énekesek és elénekelik Gollnak „L e á n y b a r á t s á g" czimü vig tipegőjét, melynek szövege fölötte tanulságos, mert ebből megtudjuk, hogy egy bajusztalan diák, ki egyidejüleg egy barna és egy szőke leánynak csapta a szelet, végén összekarmolt arczczal jött ki e kettős hóditásból, a mit különben egy macskának köszönhetett. 2-ik számnak tüzes C s á r d á s t játszik a katona-zenekar. A 3-ik szám elvitázhatatlanul az est fénypontja lesz. Különösen a fiatal embereknek (de még inkább az öregeknek) ragyogni fog a szemük attól a másvilági élvezettől, melyet a világhirü, sziveket gyil-

kitó Barrison nővérek fellépte fog okozni, kik a berlini erkölcsnemesitő-egyesület által Berlinből kiutasitva, eljöttek hozzánk, — a hol az erkölcs még nem annyira bekebelezett fogalom, — hogy bajaikkal és alakitásukkal bennünket meghóditsanak Nagyobb szerencsétlenség elkerülése végett minden szereleméhes ur fekete fátyollal lesz ellátva, nehogy a szemkápráztató bájaktól és mozgolódásoktól, melyek a Barrison nővéreknél tulságosan vakitónak, valaki megvakuljon. Különösen a Lona! Oh, Lona, te fenséges lény. Oh, bájos Lona, te vagy: „olyszép“ 4-ik számnak, hogy a Barrisonok által felcsigázott kedélyek ne rögtön hüljenek le. Keringőt játszik a zenekar. És minthogy ezután már az izgatottság elenyészőben van, teljes lehütésül 5-ik számnak Szerelmi krach! czimü felette komikus quartettet éneklik, melynek szövege nagyon érdekes. Ezután a 6-ik szám ismét a tánczkedvelőknek jut, még pedig Tipegőt játszik a katona-zenekar. A 7-ik szám — Oh, jaj! halljátok csak anyósok és kik azzá akarnak lenni — egy istentelen férfitől szerzett Anyósindulót, kinek nevét nem is merjük kiirni És vannak még olyanok, a kik ezt az indulót éneklik is! No de majd eljön a fizetés napja! Furcsa, hogy a rossz emberek mindig az aranyos, édes anyósokat gunyolják és mégis mindenki iparkodik magának szerezni egyet (némelyek kettőt is!) Nem-e talán az anyósok iránti szeretetből?! Bizony nem tudom. Erre 8-ik számnak Négyes I. következik, mikor is a leányokat kérjük, hogy az „Oh, beszéljen a mamá-val“-t csiripeljék A 7-ik számot az eddig még a „Fáczán“-nál soha nem látott, de már párszor elszerencsétlenedett, felülmulhatatlan Staudt testvérek, zenebohóczok töltik be, kik az ő lehetetlen haugszereikkel a legnagyszerübb dolgokat produkálják tánczkisérettel. Miután előreláthatólag e számnál ugyis sokan a gyomrukat fogják fájditani, nem lesz tánez utána, hanem 10-ik számnak a Soroksár nagy városból telefonon ideczitalt Vándor muzsikusok fogják tragikus élményeiket szóval és zenében elmondani Gyorsan rá, hogy a tánczolók türelmüket ne veszitsék, 11-ik számnak a katona-zenekar Lengyelkét játszik. A 12-ik szám ismét egy elsőrangu érdekesség! Ez az oldalbordákkal és teljes hadi felszereléssel ellátott Afrikai főzőkanálezred. Ezt csakis az erősebb idegzetüeknek ajánljuk megnézni. Különben nagyon érdekes, különösen az embertan buvárainak, kik nem egy diszpéldányt találhatnak majd köztük Nagyszerű látványosság! Ép most szállitották Afrikából! Csihaja! Csuhaja! Hogy a sok hecznek egyszer már vége legyen, egy bezáró Csárdást játszik a zenekar. Ezután Szünóra. A mint látható, a Bolond-bizottság minden tekintetben iparkodott eleget tenni bolond hivatásának. — Tapasztalatból tudjuk, hogy a tánczolók kedve a programm végével — lett legyen az még oly érdekes — még nem ért véget és azért gondoskodva is lett arról, hogy a szünóra elteltével tovább is lehessen tánczolni. De még az anyósokról is lett gondoskodva! Aj, jaj! Most még csak tudomástokra hozzuk azt, a mit már ugyis kellene tudnotok és pedig: A zenét a Jellachich-ezred kedvelt zenekara szolgáltatja a legszebb és legujabb nemzetközi cseh darabokat tálalva föl. Előre váltott személjegy 80 kr., családjegy (1 úr és 2 hölgy) 2 frt, este a pénztárnál csak személjegyek kaphatók darabonkint 1 frtjával. Kezdete 8 órakor. Hogy a bolondságnak külsőleg is nyoma legyen: Karnevál herczeg várkastélyába csakis a pénztárnál a programmal együtt kapható bolondjelvénynyel lehet bejutni Jelmezek Weiss S. jelmezkölcsönöző intézetében (Ujvásár-tér 14. sz. I. em. 28. ajtó) kaphatók, még pedig férfi jelmez 1 frt, női jelmez 1 fr. 50 kr. A meghivó előmutatása mellett jegyek előre válthatók: Hercsek J. (Államnyomda), Frech S. (Részvénynyomda), Kuderna E. (Pallas), Silberwerk J. (Lloyd) és Zearó K. (egyleti helyiség Medve-utcza 6.) uraknál, azonkivül minden választmányi tagnál. Ugyanezen uraknál jelmezre szóló utalványok is kaphatók.

Közgyülések.

§. **A Magyar turista egyesület Budapesti osztálya** Február hó 12-én tartja évi közgyülését a Magyar Tudományos Akadémia üléstermében délután 6 órakor, idősb gróf *Teleki Géza* elnöklete alatt. A közgyülési tárgyak közül kiemeljük az egyesület buzgó titkárja *Dr. Marinovich Imre* évi jelentését, *Pelech Dobjeczki Vanda* urnő felolvasását és a diák turisták részére kiirt pályázat eredményének kihirdetését. A Magyar Turista Egyesület Budapesti osztálya Buda és vidékének lelkes ismertetője s nagyon fontos lenne reánk nézve, ha felolvasó gyüléséből itt Budán és a vidék nagyobb helyein is tartana nehányat.

§. **A Budaörsi takarékpénztár** Február hó 5-én tartotta meg közgyülését, ezuttal a XXVII-iket *Albeker János* elnöklete alatt. A mult évben 14,583 frt 24 krajczár volt a tiszta nyeremény. A derék és jól vezetett egyesületnek 907.716 forint kamatja van. Az eredményben osztoznak az elnökön kivül *Lueff Imre* könyvelő, *Hauser János* pénztárnok, *Frank István*, *Dr Reitter Ferencz*, *Albeker Benedek*, a felügyelő bizottság tagjai.

§. A **Hazai bank részvénytársaság** III. évi rendes közgyülését 1898. évi márczius hó 5-én délben 12 órakor fogja Budapesten, a bank helyiségében megtartani. *Az igazgatóság.*

§. **Meghivó** a buda-ofrsi segélyegylet mint szövetkezetnek 1898. február hó 13-an, d. u. 2 órakor Winkler Jakab úr helyiségében tartandó I-ső rendes közgyülésére. Napirend: I. Az igazgatóság jelentése. II. A mérleg közzététele. III. A felügyelő bizottság jelentése IV. A felmentvény megszavazása V. Alapszabályok módositása. VI. A felügyelő bizottság megválasztása VII. Négy választmányi tag megválasztása. VIII. Netáni inditványok.

Az igazgatóság.

Iskolai hangverseny.

Az I. ker. Attila-utczai elemi iskola fényesen sikerült hangversenyt adott február 6-án saját tornatermében. Az óriási terem teljesen megtelt, 600-nál több személy volt benne s még igy is többen visszamentek, mert már hely nem volt. Ez buzditotta a tanitótestületet, hogy e hó 13-án az egész hangversenyt megismételjék. A megismételendő hangverseny sikerét a 6-iki biztositotta. A Krisztinaváros szine-java, különösen sok hölgy volt jelen. Ott láttuk a sok között dr. Niedermann Gyula, min. tanácsos iskolaszéki elnök, Zsák Hugó, osztálytanácsos, iskolaszéki alelnök, Péterfy Sándor, kir. tanácsos, Szöllősy István, iskolasz. tag, Lakits Vendel, Rátskay Rezső, Farkas József, Somlyay József, Garay Antal, Töpfner József, Stolmár László iskolaigazgatók stb. A hangverseny minden egyes pontját többszörösen megtapsolták D. u. ½ 4 órakor Fehérvary Ferencz és Garay Gizella vezetése mellett 120 fiu és leány énekelte el Beethoven „Hymnus az éjhez“ cz. szép dalát. Bodor József, VI. oszt. tanuló gr. Zichy Gézának gyönyörü költeményét „Temetés külföldön“ — szavalta el igen szépen. Igen tetszett Szabó Gizella IV. és Petz Margit V. oszt. tanulók négy kezes zongorajátéka. A müsor következő pontja Hajós Mihály felolvasása volt. Laczika nevenapját olvasta fel, közbe közbe zajos derültséget keltve a gyermekek között. A kedves kerekded felolvasást közbe megszakitotta 6 kis leánynak rövid éneke, mi igen kellemesen lepte meg a hallgatóságot. Különben Hajóstól rosszat várni nem is lehet! — A tavasz érkezése volt a legszebb pontja a müsornak. A virágokkal feldiszitett leányok korrekt éneke Fehérvary Ferenczet dicséri. Az VIII. leányosztály énekelt, a magánrészeket Frank Paula, Begitter Henriett, Baranyai Mariska, Szvatko Emma, Teterják Anna, Havelka Gizella, Schmiedberger Karola, Sturm Gizella, Vörösmarty Etel, Précsényi Ilona és Józsa Irén énekelték tisztán szépen. — Szenkovics Lipótka kis versecskéje igen kedves volt, ugy szintén a csöpp Horváth Gézáé is, ki a kis huszárt szavalta. — Gluzek Lorántnak, Niedermann kis unokájának zongorajátéka arra vall, hogy belőle majdan müvész lesz — Rudnyánszky Gyula szindarabja — A fehér ruha — élénk tapsra ragadta a jelenlevőket. Természetes játékával Józsa Irén és Havelka Gizella váltak ki, igen jó volt még Sturm Gizella is, de Fülöp Agnes, Schmiedberger Karola és Frank Paula is dicséretet érdemelnek. — Az V—VI. fiuosztály igen tréfás dalt énekelt a szatócsokat, Bartalus jeles munkáját. — Petőfi a Hortobágyon“. Váradi Antal melodrámája volt az utolsóelőtti a müsorban. Garay Gizella, tanitónő müvészileg kisérte Józsa Irén szavalatát, kinek meglepő volt helyes hangiejtése és kiejtése. — Miután még Hymnusunkat a jelenlevők állva hallgatták még, nagy megelégedettséggel oszlottak szét a szülők A jól sikerült hangversenyt Fehérvary Ferencz, Garay Gizella, Schischka Jenőné Patacsics János, Hajós Mihály és Schönreither Irén rendezték a tanitótestület megbizásából. A szindarabot nagy buzgalommal Schischka Jenőné és Garay Gizella tanitotta be. Fehérvary Ferenczé pedig az érdem, hogy lehetett hangverseny, mely szülőt és iskolát egymáshoz közelebb hoz. — Köszönettel tartozik az iskola Janernik Nándornak, a fővnyomda igazgatójának, ki a nyomtatványokat ingyen készitette, Guckler Károly és Koren Ödön, fővárosi erdőmesternek és főerdésznek a terem diszitéseért. Perthl Géza, déli vasuti gondnoknak a diszletek átengedéseért, Nierschy Tivadar légszeszgyári igazgatónak, ki 4 lángzót állitott még a tornaterembe dijtalanul. Az anyagi siker az erkölcsi mellett áll Erről és a felülfizetésekről a jövő számban.

Egy uj iskola.

Az I. ker. közs. polgári leányiskola épületét jan. 31-én d. u. v ette át a főváros végképen, s evvel a ténynyel a székes-főváros hivatalosan is gazdagabb lett egy teljesen modern iskolával. Tanitanak ugyan benne már a jelen isk. év kezdete óta, de véglegesen átvehető csak most lett az épület, a melynek épitéséhez a főváros még 1896-ban kezdett. Az iskola 908 □-ölnyi telken áll, 27 m. hosszu utczai részszel s két emeletnyi. Beosztása a következő:

a) Földszint: az utczai részen, közepén az igazgató lakása mellett jobbról-balról egy-egy kapu s ezeken tul egy egy kis szoba; (várakozó terem). Ha az ifjuság rendelkezésére bocsátott kapun belépünk, jobbról tul az emlitett várakozó szobán találjuk a portás fülkéjét. Odább balról van az igazgató irodája, mellette a kézimunka szertár és kézimunka előadó terem

b) I. emelet. Az utczai részen 3 osztályterem, az udvari részen a fizikai és kémiai előadóterem (egyuttal énekterem). Ebből nyilik balra a fizikai, jobbra a kémiai szertár; e mellett a tanári tanácskozó terem, egy tanári dolgozó szoba s még egy osztályterem.

II emelet Az utczai részen 3 osztályterem; az udvari részen egymás mellett: rajzterem és hozzávaló szertár, természetrajzi szoba, egy tanári dolgozó szoba s egy osztályterem.

A földszintről egy fedett, zárt folyosó vezet a tornaterem előcsarnokába (öltöző szoba, ebből jutni a nagy 20 m. hosszu és 10 m. széles tornaterembe, mely mögött még egy öltöző szoba van. Ez a terem szolgál egyuttal az ünnepélyek tartására is, mely czélból az iskolának van egy nagy szinpadszerü dobogója is.

A székes főváros tanácsa, méltányolván azt, hogy az I. kerületben alkalmas helyiség abszolute nem található, a „Budai Zenekör“ nek megengedte, hogy egyleti próbait a fentebb leirt intézet tornatermében tarthassa; igy aztán duplán kulturális czélnak szolgál.

Az iskolának 2 udvara van; egy kisebb, a melyből növénytani kertet csinálnak majd, s egy nagyobb, a melynek óriási jégpályáján már ez idén is nemcsak a tanuló ifjuság, hanem a Krisztinaváros közönségének szine java is naponkint találkozott.

A fentiekben leirt iskola épitési költsége 132.000 frt volt; hogy nagy várakozás után immár elkészült, azt a *székes főváros áldozatkészségének s Rózsavölgyi Gyula*, mostani alpol-

gármester, akkori tanügyi előadó tanácsnok ur jóakaratu buzgóságának s *Szabó József* polg. isk. igazgató ur fáradhatatlan utánjárásának köszönhetjük.

Az intézetben ez idő szerint 293 gyermek nyer 6 osztályban oktatást; az iskola hivatalos felügyelője baáni *dr. Gombár Tivadar*, kir. tan., tantestülete ez idő szerint a hitoktatókon kivül: *Szabó József*, igazgató, *Bodnár Aranka*, *Janovecz Lajosné*, *Kont Gyuláné*, *Spády Sándorné*, *Withalm Irén*, *Hoppe Rezső és Tellér Gyula*.

Végezzék feladatukat az uj, gyönyörü palotaszerü iskolában is avval a buzgósággal és avval a szép eredménynyel, a melynek már eddig is annyi tanujelét adták!

Az iskolaépület terveit Barcza Elek főv. mérnök ur készitette, a kivitel felügyeletével pedig ifj Szabó Gyula főv. mérnök volt megbizva.

A kőmives munkákat Hofhauser Elek ur, a cserepezést Czelder Alajos, a vizvezetéket Prieszter György, az asztalos munkákat Gera József, a butorokat Jókai János a lakatos munkákat Markus József jónevü vállalkozók készitették.

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdjük **Buda és a vidék** vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Még február hónapban adjuk rámába is betehető formában egy igen kedvelt és ismert budai pályatársunk arczképét A **Buda és Vidéke** naptára helyett jövő évre **Buda és Vidéke** albumát adjuk. Lapunk legközelebbi száma Február 21-én jelenik meg.

— **Viteldijak leszállitása a közuti vasut budai vonalain.** A budapesti közuti vaspályatársaság a fővárossal kötött szerződésben kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy vonalai átépitésének teljes befejeztével a pest-óbudai, valamint a pest-császárfürdői vonalon a viteldijat a szerződésben kikötött összegekre le fogja szállitani Habár az átépitést még nem fejezték be, mégis tekintettel az ezeken a vonalakon közlekedő közönség érdekeire, a társaság az emlitett díjmérséklést önkényt már február 4-én életbe léptette. Ehhez képest a pest-óbudai vonalon a 14 krros díjtételt 12 krra, a pest-császárfürdői vonalon a 12 krros díjtételt 10 krra szállitja le. A fővárosi közönség bizonyára élénk örömmel üdvözli ezt az ujitást. A díjszabás és annak határozmányai egyebekben változást nem szenvednek Mi is a legnagyobb elismeréssel közöljük ezt az ujitást, mely azt mutatja, hogy a közuti vaspálya igazgatósága a budaiak érdekét előzékenyen elégiti ki és reméljük, hogy a jövőben ez az előzékenység csak fokozódni fog, a legujabb viteldij leszállitás az igazgatóságnak dicséretet érdemlő cselekedete.

— **Budai Muzeum.** Lapunk mai számának vezérczikkében dr. *Toldy László* ur a főváros főlevéltárnoka válaszol multkori czikkünkre s ismét a muzeummal foglalkozik A vita rendje szerint ki is adtuk felszólalását, de szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy *Jurányi Győző* ur mint a Budai Könyvtár őre szintén átadta e kérdésről szóló vezérczikkét, melyben a Budai Könyvtár-Egyesület álláspontját fejti ki. Az érdekes közleményt jövő számunkban hozzuk és erre előre felhivjuk olvasóink figyelmét

— **Magyar Könyvtár.** A Lampel-féle kiadó czég e kitünő vállalatából, melynek megjelent füzeteit oly nagy tetszéssel fogadta a közönség, ujra öt füzet jelent meg, köztük egy olyan is, melyet kiváló örömmel fogadunk: *Shakspere „Szentiványéji Álom“*-ja, *Arany* János felülmulhatatlan átültetésében, iskolai kiadások formájában. A „Magyar Könyvtár“ midőn felvette programmjába Shaksperet, nagyon helyesen nem tartotta ujra lefordithatónak azokat a szindarabokat, melyekkel Arany János tolla gazdagitotta a magyar irodalmat. A „Szentiványéji Álom“, „Hamlet“ és „Jánó király“ tehát Arany fordításában fognak a „Magyar Könyvtár“-ban napvilágot látni, mig a többi darabokból legnagyobbrészt uj fordítások készülnek. Kitünő ez uj sorozat 19. füzete is, melyben *Kisfaludy* Károly válogatott költeményeit rendezte *Bánóczi* Józef, tartalmas, alapos bevezetést is irva eléjök. Ugyancsak Bánóczitól való a 22 füzet szép bevezetése is: *Kármán* „Fanny hagyományai“-ról. A külföldi irodalmak legkiválóbb munkáinak sorozatát gazdagitja a 17. számu füzet, melyben *Ambrus* Zoltán kitünő magyarositásában egy *„Franczia elbeszélők Tára“* indul meg, valamint a 18-dik, mely *Rovettának* az olasz állam nagy díjjal koszoru ott nagyhatásu drámáját. *„A becstelenek“*-et közli, Radó Antal forditásában. A mint tehát látszik, mind az öt szám szemenszedett jó műveket tartalmaz, melyek olcsó 15 krajczáros füzetekben, tiszta, szép nyomásukkal óriási elterjedésre számithatnak. A füzetek minden könyváruslánál kaphatók.

— **Eljegyzés.** *Szabó József*, az I. ker. közs. polg. leányiskola igazgatójának leányát, *Ilonkát*, febr. 6-án eljegyezte: dr. *Nagy Imre* fővárosi orvos. A menyasszony edes atyja az alatt a nehány év alatt, a mióta őt a szekes főváros tanügyi hatósága a Krisztinavárosi polgári leányiskola élére állitotta, annyira megtudta nyerni a legszélesebb körök rokonszenvét, barátságát, kiváló pedagogiai tulajdonságaival pedig minden tanitványának őszinte hálaérzetét, hogy e lap csak mulasztást követne el, ha család örömünnepén mi a „Buda és Vidéke“ is nem üdvözölnők ugy őt, mint az ifju párt. Tartós boldogság és megelégedés legyen a fiatalok utján mindenkor!

— **Budai vendéglősök a szegény tanulókért.** A budai vendéglősök mindig, minden alkalommal kimutatták, hogy minden nemes dolgot felkarolnak. Az Eötvös-alap országos egyesület, mely a tanitók jótékony-egylete, felkérte a vendéglősöket, hogy vidéken tanitó kartársaik tanuló-gyermekeiket ingyen étkezéssel lássanak el Dicséretére válik a vendéglősök testületének, hogy 83 tanuló ifjut látnak el ingyen ebéddel. Az érdem *Gundel* Jánost illeti, ő szólitotta fel társait, mint az ipartestület elnöke, erre a jótékonyságra. A budai oldalon azonban *Petz* Károly, a budai vendéglősök elnöke volt a legszorgalmasabb buzditója a vendéglősöknek és pártolója az ügynek. Felsoroljuk itt azokat. Az isten áldása kisérje őket. — Schütz Adolf, II, Margit-körut 2, Nosek Ignácz, I, Alkotás utcza. Petz Ágoston, II., Bomba tér. Leikam Ágoston, II., Margit körut 57. Schnitta József, II., Retek-utcza 61. Bauer János, I., Disz-tér 17. Buchinger Alajos, I., Tárnok-utcza 14. Bojcsics Simon I., Szarvas-tér 4. Fukátsch János, I., Krisztina tér 7. Nagy Jenő J. I. Krisztina köruti 69. Galambos Ulrich I., Sörkocsihoz czimzett vendéglő. Berger Vincze, II., Medve-utcza 6. — A fentebb felsorolt nemesen érző vendéglős urakon kivül ingyen déli étkezést biztositottak egy egy tanulónak: Özv. Záborszky Jánosné, I., Krisztina-ut. A pesti oldalról 42 vendéglős.

— **A Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság** 1897. évi mérlege 217700·05 frt tiszta nyereménynyel zárul (1896-ban 195356·66 frt.) Ez az eredmény, mely kedvezőtlen időszakban éretett el, az intézet rendes üzletágaiból, első sorban a váltó kamatokból és a jelzálogüzletből ered, mely körülmény a jövőre is valószinüvé teszi azok állandóságát.

A mérleg főtételei a következők: Vagyon: pénztárkészlet 258922·89 frt, váltótárca 1654769 frt 40 kr, hitelegyleti váltótárcza 350773·83 frt, saját értékpapirok 438914·36 frt, záloglevelek biztositó alapja 1528401·92 frt, előleg értékpapirokra 975953·32 frt, jelzálogkölcsönök 4389723·32 frt, adósok 729399·15 frt, leltár 6900 frt összesen 103578·8·19 frt. Teher: részvénytőke 2500000 frt, tartalékalap 190000 frt, árfolyamkülönbözeti tartalékalap 10000 frt, hitelegyleti tartalékalap 1599·73 frt, hitelegyleti biztositékalap 25085 frt, nyugdijalap 4537·18 frt, betétek 2442645·87 frt, be nem váltott részvényszelvények 526 frt, leszámolt jelzálogkölcsönökből még nem folyósitott összegek 359215·21, kibocsátott 4½%-os záloglevelek 4828750 frt, jelzálogkölcsönökre teljesitett törlesztések 80056·24 frt előre bevett váltókamatok 25106·13 frt, előre bevett jelzálogkamatok 43856·88 frt, hitelezők 128779.90 frt. tiszta nyereség 217700·05 frt, összesen 10357858·19 frt. Nyereség- és veszteség számla. Tartozik: kifizetett kamatok 95001·79 frt, tőkekamatadó 8500·18 frt, adó 23941.26 frt, költségek 29361.91 frt, tisztviselői fizetések 34299.62 frt, felügyelő bizottság díjazása 2100 frt, leirások 12222·87 frt. tiszta nyereség 217700·05 frt, összesen 419127.68 frt Követel: nyereségáthozat 1896 évről. 1878·31 frt bevett kamatok 295449.45 frt, jutalékok és különféle bevételek 44233.75 frt. nyereség a záloglevél-üzleten 77566·17 frt, összesen 418127.68 frt.

Az igazgatóság a f. é. február 9-ére egybehivott közgyülésen javasolni fogja, hogy osztalékul 6 százalékul (150.000 frt) osztassék ki, a tartalékalap 25.000 frttal javadalmaztassék és 6168·58 frt uj számlára vitessék elő.

— **Tejszövetkezetek egyesülése.** A központi tejcsarnok-szövetkezet és a gazdák budapesti tejegyesülete mint szövetkezet, f. hó 2-án kimondotta a külön-külön tartott közgyülésen, hogy fuzionál a központi tejcsarnok szövetkezet közgyülésén amelyen Szapáry István gróf elnökölt, elsősorban kimondotta a közgyülés, hogy a korábbi közgyülésen megszavazott kölcsön-konverziót, amelyet a pesti hazai elsőtakarékpénztár bonyolit le, jóváhagyja. Aztán Harkányi János báró igazgatósági tag terjesztette elő a két szövetkezet egyesülésének ügyét Az egyesülés czélja, hogy a nagy üzletkiadást apaszszák azzal, hogy a forgalomba több tejet vonjanak be, hogy olyan minőségü tejet árusitsanak, a milyet egyéb üzletek nem nyujthatnak A gazdák tejszövetkezete 600 frt ráfizetéssel egyenjogositja az üzletét a központi tejcsarnok szövetkezetével, s ez az összeg a tej árának évi átlagos 6.5 krt meghaladó összegéből lesz törlesztve. A közgyülés mindezekhez hozzájárult s megállapitotta az egyesülés további módozatait, elhatározva többek között, hogy a megszünő gazdák szövetkezetéből két igazgatósági és egy felügyelő-bizottsági tagot befognak választani a legközelebbi közgyülésen.

— **Uj villamos vasut.** A lipótmezei vasut m. 31-iki bejárása alkalmából Rupp Imre miniszteri tanácsos azt a fölhivást intézte a közuti vasut-társasághoz, hogy a vonal gyors létesülése érdekében a vasut-társaság vállalja el a terület kisajátitási költségét, bár szerződésileg arra kötelezve nincsen. Hasonló értelemben nyilatkozott Heltai Ferencz dr. bizottsági tag is. Haraszti Jellinek Henrik vezér-igazgató kijelentette, hogy habár a szerződés szerint a kisajátitás a fővárost terheli, tekintettel egyrészt a főváros dunajobbparti részeinek érdekére, másrészt az által a czél által vezéreltetve, hogy a főváros egész lakossága részére megnyittassék és hozzáférhetővé tétessék a budai hegyvidék legegészségesebb része és ezáltal a főváros közegészségi viszonyának is szolgáljon, a maga részéről elvileg hajlandó a fölhivást fölkarolni s az igazgatóságnál megfelelő javaslatot tenni. A hozzájárulás mértéke tekintetében ez alkalommal még nem tehet nyilatkozatot, de biztosan számit arra, hogy az igazgatóság a kisajátitás megfelelő részének elvállalása által a vasut gyors megvalósitását előmozditja.

— **Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár** igazgazgatóságának m. hó 2-án tartott ülese az 1897 ik évi mérlegét jóvágyta s elhatározta, hogy a február havában egybehivandó közgyülésnek inditványoztassék, hogy a lefolyt üzletévben elért 1,081.166 frt 92 krnyi tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után ugy, mint az előző évben, részvényenkint 60 frtnyi osztalék fizettessék ki, a jelentékeny összegü maradvány pedig arra való tekintettel, hogy a folyó üzletév nyereségében már a mult év őszén kibocsátott 3000 drb uj részvény is részesedni fog, mint nyereség 1898 évre vitessék át.

— **Vidéki levelezőinkhez.** A nyilvánosság emeli legjobban a községi életet. Ez az alapja a fejlődésnek, vagyonosodásnak. A Buda és Vidéke szivesen közli és köszönettel veszi, ha

a községi életből tudósitásokkal tisztelik meg Ez fokozza a nyaralási és települési kedvet is. A községek elöljárói csak községeiknek használnak, ha minél többször olvas a közönség községeikről. A közöny majdnem mulasztás számba megy. Kérünk tudósitást mindenről. Egyházi, közsé i, tanügyi dolgok, a magyarosodás haladása, közgazdaság, szöllő ültetés, piaczi árak, ipar és kereskedés, közlekedés, esküvők, halálozások, mulatságok, egyesületek bő tárgyat szolgáltatnak erre.

— **Tarczai György.** Ez a kitünő elbeszélő Buda multjának szorgalmas kutatója és alapos ismerője. Valóban hálásan veszszük, hogy nagy tehetségét Buda megismertetésére forditja nem csak becses elbeszéléseiben, de komoly czikkeiben is. A történeti multjában fényes Buda, multjában van jelenének, jövőjének ereje A történet logikája és igazsága végre is a főváros rendezésének sulyát Buda felé forditja. A hiret megérdemlő tudós és elbeszélő egy igen szép és becses, jól megirt és történetirói hivatottsagra való közleményét adjuk mai számunkban.

Ünnep Bécsben. Szép ünnep folyt le a bécsi kapucinus rend zárdájában. Páter Torma Izidor a bécsi magyar hitszónok ünnepelte a rendbe lépésének negyedszázados évfordulóját. Nem csak a rend tagjai, de a bécsi magyarok is szivből üdvözölték a derék szerzetest, ki mint magyar hitszónok kivivta a Bécsben lakó magyarok tiszteletét és szeretetét. Szép szónoklatát minden vasárnap sok magyar ember hallgatja. Lám Bécsben magyarul is dicsérik az Istent, mig itt Budavidékén a szószékben a magyar szó ritka mint a fehér holló. Isten éltesse a derék kapucinus atyát, ki a birodalmi székvárosban nem csak a hitnek, de a magyar nyelvnek is buzgó és lelkes apostola.

— **A budai hegypálya (siklo) részvénytársaság** f. hó 2-án délelőtt tartotta közgyülését, budavári Országh Sándor elnöklése mellett. Az igazgatóság jelentése szerint, a pályán a lefolyt évben 896.070 polgári és 75.327 katonai egyén közlekedett a kik összesen 23.546 frt 38 kr vitelbért fizettek Az 1896 évvel szemben tehát 12.279 frt 30 krnyi kisebb bevétel jelentkezik, amely kisebb jövedelem onnan ered, hogy mig a vállalat az 1896. évi ezredéves kiallitás alatt nagy bevételt tett, tavaly a pálya igénybevétele ismét a rendes kerékvágásba jutott. A részvények után való osztalékul az igazgatóság 10 frtot hoz javaslatba, a kisorsolt 102 drb részvény után kibocsátott élvezeti jegyek után pedig egyenkint 4 frtot. A közgyülés a jelentést tudomásul vette s a fölmentvényt megadta A kisorsolt részvények számai következők: 908, 1264, 1146, 1325. 971, 1062, 1455, 1185, 170, 1243. 1296, 1171, 1167, 1479, 61, 1225. 1100. 1107. 52. 1217 1386.

— **Szent-Endréről.** Szent-Endre a jubilált polgármester vezetése alatt folyton halad, hogy ujra fénypontra jusson mint volt a multban. A mult évben uj kőhid épült a patakon, az összes utak javitva lettek, a városban és a városon kivül lakóházak és nyaralók épültek. Föllendülést vett a szőlő müveles is Állami szőllőiskola létesült, melynek vezetője előadásokkal is iparkodott oda hatni, hogy a népet elpusztult szőlleinek ujabb szakszerü beültetésére buzditsa. Magánosok is buzgólkodnak a szőllőültetés körül, sokan a mult évben gépszántással tettek kisérletet. Mig azonban hatóságok és magánosok minden lehetőt megtettek a város emelésére, az időjárás Szent-Endrét sem kiméltе meg csapásaitól, melylyel a termőföldeket országszerte sujtotta. A rossz termés miatt nagy a szegénység és daczára annak, hogy a rendőr-kapitány a legnagyobb erélylyel teljesiti kötelességét, a lopások és betörések az utóbbi időben egymást érték. A mult héten tüz is volt a Dumtsa-utczában, a polgármester lakása mellett, mely szerencsére sulyosabb következményeket nem vont maga után, mivel sikerült a tüzet elfojtani, mielőbb nagyobb kiterjedést vehetett volna.

— **A magántisztviselők országos Nyugdijegyesülete** Weiss Berthold orsz. képviselő elnöklete alatt igazgatósági ülést tartott, melyen a következő üzleti jelentés terjesztetett elő: A folyó évben már 90 uj felvétel eszközöltetett. A tagiétszám 1092. Az ezek részére biztositott összeg 2436.000 korona. Az egyesület vagyona a félmilliót immár tulhaladja. — Legutóbb a következő adományok folytak be: Schlesinger Berthold M. és társa 300 korona, Neruda Nándor 200 korona, Magy. kir. szab. osztálysorsjáték 200 kor., Kochmeister Frigyes utódai 200 kor., Sz. Wagner és társai 200 kor., Pesti hengermalom társaság Löw Károly féle r. t. Zsolna 200 kor., Ungvári butorgyár r. t 100 kor., Kern Róbert 100 kor., Pollak és Schiff 100 kor., Reuter József Parajdon 100 kor., Ditmár R. 100 kor., Geiger B. Zsigmond 100 kor., Simon Jakab 100 kor. Kisebb nagyobb összeget adományoztak: Zalka János győri püspök, Terényi Henrik, Hecht testvérek, Magyar gázizzófény r. t., Höfler testvérek és társa Pécsett, Budapesti tégla és mészégető gyár r. t., Csáktornyai takarékpénztár, Reichel és Heiszler, Első magy. irónggyár, „Magyar Bőripar“ szerkesztősége, Sonnenschein E., Glogovszky és társa, Eleki első takarékpénztár, Salamon és Wellis, Bernauer Lajos. Az egyesület özvegy- és árva alapja javára ugyancsak a legutóbbi időben 473 kor. folyt be adakozásokban.

— **Tisztek és Asszonyok.** Ily czimen *Farkas Emődtől Bartalits Imre kiadásában* egy csinos és a jó hirü czégnek becsületére való izléses kiallitásu könyv jelent meg. A 144 oldalra terjedő csinos kötet ára 60 krajczár. A kötetben levő elbeszélések könnyen és modern hangon vannak irva. Olyan olvasmányok, a minőket a mai olvasók szeretnek. A tiszt urak pajkos szerelmeskedése, az asszonyok könnyüvérüsége *csiklandósan* vannak tárgyalva. Az iróban, ki már e modorban több kötettel lépett fel, sok ötlet van. A ki a könnyebb fajta és az érzékre is ható jól megirt elbeszéléseket szereti, az mulatságát fogja találni a kaviárban sem szükölködő könyv olvasásában.

— **Arany lakodalom.** A ritkaságok közé tartozik az az ünnepély, mely a napokban *ékás-Megyeren* tartatott. *Fühl György* és *Ferencz* édes testvérek házasságuk 50 dik évfordulóját Fühl György fia János pedig az ezüst lakodalmát tartotta. Nagy volt a faluban a sürgés-forgás, mert mindenki akarta látni az ünneplő párokat. Zeneszó mellett vonultak a templomba, mely ugy a lakodalmos párok hozzátartozóikkal, valamint a fővárosi és a szomszédos helységekből ide jött vendégek s helybeliekkel az utolsó helyig megtelt. A sz. misét *Plöchl Antal* helybeli plébános olvasta, mely után az agg párokhoz megható beszédet intézett. A templomi ceremoniák után vig muzsika mellett *Herrhef Mátyás* vendeglőjébe vonultak az örömparok a vendégekkel együtt, hol 200 személyre terítve volt. Az esti órakban pedig neki fogtak a tánczuak, mely hajnalban ért véget.

— **Ideál.** Ez a czime Szemere Miklós legujabb könyvének, mi kényes kérdésekkel behatóan foglalkozik Az igazi magyar ember aggodalmait olvassuk az érdekes könyvben, mely szókimondásánál fogva nem mindenkinek fog tetszeni. Égető kérdéseket tárgyal igazság szeretettel és nem kötözködve mindig megtartva a finom modort. Egy év alatt már a harmadik könyve ez a szerzőnek és hatásában ez csak emelkedett. Szemere Miklós hivatott iró, sokat utazott, sokat olvasott önállóan gondolkodó magyar ember, ki ha darázsfészekbe nyul is, erre tiszta és rendületlen hazaszeretete készteti. Igazat akar mondani, de sohasem sért. A könyv mely igen kapós, minden könyvkereskedésben 30 krajczárért kapható. Oly hangon van irva, hogy még az ellentáborban is tisztelettel fogadják.

— **Pilisesabai telep.** Pilis-Csaba egyike a legszebb buda-vidéki községeknek. Ott is lessz villa telep Erről tanuskodik ez az értesités: A pilis-csabai főherczegi uradalom, közvetlen az ottani vasuti állomás mellett, 200 kat. holdnyi erdőterületet villatelkeknek elád. Venni szándékozók forduljanak a főhercegi intézőséghez Pilis-Csabán, posta, vasut és távirda állomás. Háttérben 1000 h. szálas erdő, 16—20 méter mélységben bárhol a legjobb ivóviz. Az intézőség.

— **A Buda és Vidéke** legalkalmasabb a Buda és vidéki kiadó házak, lakások, ugyszintén lakás kiadások hirdetésére. Be van bizonyitva az eredmény Kiadók és keresők legkönnyebben érnek sikert a Buda és Vidéke kiadóhivatala utján. Igy van ez az eladásnál és vételnél is. Ajánljuk a fővárosi és vidéki közönségnek.

A „Buda és Vidéke“ előfizetésének ára:

Egy évre — — — — 6 frt.
Fél évre — — — — 3 „
Évnegyedre — — — — 1 „ 50 kr.

Szerkeszti *Erdélyi Gyula.* Kiadóhivatal: Budapest, I. Város major-u. 28. sz alatt.

Nyiltér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás asványviz **uszodákkal**, kő- és **kádfürdőkkel**, 200 kenyelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt Bitumenből készült
valódi Aszfalt-fedlemezek
Aszfalt, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, naphalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Az

„Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár“

rendes közgyülését

folyó évi február hó 19-en d. u. 4 órakor

budai osztályában (II. kerület, Fő-utcza 2. szám alatt), sajat épületében tartja, melyhez a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapitása, a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadási iránti határozathozatal.
2. Egy igazgatósági tagnak két évre és öt felügyelő-bizottsági tagnak három évre leendő választása.

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalma ott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1897. évi deczember hó végéig sajat nevükre irt részvényeiket legkésőbben 3 nappal a közgyülés előtt a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker., Dorottya-utcza 4. szám, vagy II. ker., Fő-utcza 2. szám) letenni; ugyanott a megvizsgált 1897. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében átvehetők.

Budapesten, 1898. évi január hó 31-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

Kiadásomban megjelent:

Gulliver utazásai
ismeretlen országokban.
SWIFT JONATHÁNTÓL.

Az ifjuság és annak barátjai számára az angol eredetiből át olgozta **Hoffmann M.**, magyaritá **Battlay Imre.** A 220 oldalra terjedő és 29 keppel ellátott kötetnek ára 40 kr. Az összegnek bekü dése után bérmentve. — Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Bartalits Imre.

Előjegyzéseket az
1900. évi
Budapest Párizsi
társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesitésekapható

HEISLER J.
II. Várkertrakpart 1.

SCHLAUCHER FERENCZ
VENDÉGLŐJE
I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."
Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.
A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben
tisztán tartott szobák kiadandók.
Ugyanitt
egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.
— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1897. idényre.
Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**
Mechlovits Béla
kalap és férfidivatáruk üzletében
Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.
(a Lánczhid közelében.)
Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.
Legujabb alaku
cylinderek
angol és hazai gyártmány
a legjutányosabb árak mellett.

PESTI VICTÓRIA GÖZMALOM
A **„Pesti Victoria gőzmalom"** t. cz. részvényesei ezennel tisztelettel meghivatnak a **folyó évi február hó 15-én, kedden, délután 4 órakor,** a „Fővárosi magyar malomegyesület" (Erzsébet-ér 19) helyiségeiben tartandó
XXXI. rendes közgyülésre.
Budapest, 1898. január 28.
Az igazgatóság.

Meghivás
a
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
56-ik rendes közgyülésére,
mely 1898. évi február hó 14-én délutáni 6 órakor a bank helyiségében fog megtartatni.
Tárgyak:
1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a mérleg megállapitása, a nyeremény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Alapszabályszerü igazgatósági választások. (Az alapszabályok 36 § a értelmében a kilépő igazgatósági tagok ujból választhatók.)
4. A felügyelő-bizottság választása.

Budapest, 1898. január hó 30-án.
Az igazgatóság.

Budapesti közuti vaspálya-társaság.
HIRDETMENY.
A Budapesti közuti vaspálya-társaság
1898. évi február hó 18-án délutáni 1/4 4 órakor
a társaság igazgatósági épületében V., Lipót-körut 22.
Rendkivüli közgyülést
tart, a melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.
Napirend:
1. A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által 5231/1898. szám alatt kiadott „III. Függelék a budapesti közuti vaspálya-társaság villamos vasuthálózatára vonatkozó engedelyokirathoz" előterjesztése és határozatok meghozatala ez érdemben.
2. Határhozathozatal az alaptőke megnagyobbitása iránt.
3. Az alapszabályok módositása.

☞ Az alapszabályok 15. és 20. §§-ai értelmében a társaság közgyülésén ugy a részvényesek, mint az élvezeti jegyek birtokosai szavazati joggal birnak, ha részvényeiket, illetve élvezeti jegyeiket legalább négy nappal a közgyülés előtt az igazgatónál letétemenyezték.

Fölhivatnak ennélfogva a t. részvényesek, a kik ezen közgyülésen részt venni akarnak, hogy czimleteiket legkésőbb f. évi február 14. napjáig az igazgatóságnál (Lipót-köru 22. délelőtt 9—12 óra között téritvény ellenében letenni méltóztassanak.
Budapesten, 1898. február 1.
Az igazgatóság.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt ér en fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN NTAL
cs. és kir. udv. sütőmester.

Hevesi Balázs
utóda
Harkai Mária
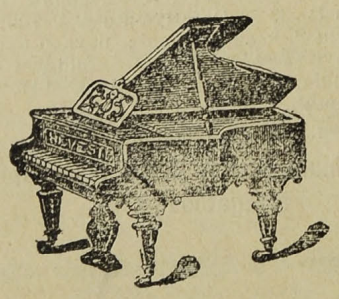
zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.
BUDAPEST,
Kerepesi-út 10. sz.

Szálloda a söröskocsihoz.
Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.
Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.
— **Kanizsai sör.** —
Galambos U. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek a **székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Pesti könyvnyomda részvenytársaság.
MEGHIVAS
a XXX.
rendes közgyülésre,
mely **1898. évi február hó 17-én este 5 órakor** fog az intézet iroda helyiségében (Hold-utcza . sz.) megtartatni.
A tanácskozmány tárgyai:
1. Az 1897 évi mérleg és zárszámadási jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság választása.
5. Netáni inditványok. (A részvényesek részéről teendő inditványok az alapszabályok értelmében nyolcz nappal a közgyülés megtartása előtt az igazgatóságnál irasban adandók be.)

A közgyülésen való szavazatjog gyakorolhatására alapszabályszerüleg megkivánt részvények február 14-ig az intézet irodájában teendők le.

Az igazgatóság.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 6. sz. (Böjtelö hava.) Február 21

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Budai muzeum.

— Irta: JURÁNYI GYŐZŐ. —

Az a szép eszme, mely lapunk hasábjain kibontakozva, a Budai Könyvtár-Egyesület által felkarolva városrészünk köreiben oly élénk érdeklődésre talált, immár erőteljes szárnyakkal tör a kedvező megoldás felé. Mi sem történt még úgyszólván a tervezett mozgalom megindítására, és a Budán felállitandó muzeum eszméje máris általánosan ismert, népszerű eszmévé lőn, széltében a kedvező fogadtatás, lelkesedés és közmegbeszélés tárgya.

Nagy része van ebben a Buda és Vidékének, mely folyton élesztette és egész gyüjteményre menő czikksorozattal világitotta meg más és más oldalról az eszmét. A tervezgetéseket összefoglalta a Budai Könyvtár Közlönye, mely az egész ügynek határozott fordulatot, konkrét alakot adott; 5000 példányban szórta szét az eszmét, mely átszivárgott a fővárosi sajtóba is, és ennek révén tudomást szerzett róla az egész ország.

Kiváló lendületet adott az ügy továbbfejlesztésének az a két közlemény, mely e lap 3. és 4. számában dr. Toldy László, a székes-főváros főlevéltárnoka és Erdélyi Gyula, e lap szerkesztője tollából napvilágot látott.

Hálával tartozunk dr. Toldy László urnak azért az érdeklődésért, őszinte jóakaratért, melylyel mozgalmunkat kiséri és különösen köszönjük azt a szép elismerést, sok dicséretet, melylyel a Budai Könyvtár-Egyesület tevékenységét elhalmozza. Bár nézetünkkel nem mindenben egyező véleménynek adott kifejezést, szivből örvendünk a közlemény megjelenésének, mert alkalmat adott arra, hogy felhozott érveit, melyek egyébként már az eszme keletkezésekor is ismertek voltak előttünk, megjegyzéseinkkel kisérjük és ezáltal táborunknak hóditsuk azokat is, kik ez eszme igazságában eddig talán kételkedtek vagy annak megvalósitásához kellő bizalommal nem viseltettek.

Lássuk tehát a közleményt.

Érvelésének főeszméje az, hogy a fővárosnak nem budai, de egy budapesti, vagyis a székesfőváros egészet felölelő muzeumra van szüksége. Az állitás ez utóbbi része kétségtelenül igaz, de nem bizonyitja azt, hogy a budai muzeumra szükség nincs. Mi kimutattuk a budai muzeum szükségességét és erre vonatkozó érveinket alantabb ismételten összefoglaljuk, és ha ezt tettük annál inkább kell elismernünk egy budapesti muzeum fontosságát; azonban a két irányzatnak egymással szembeállitását nem tarthatjuk helyesnek, sőt alkalmasnak arra, hogy félremagyarázásokra adhasson okot.

Nem a körül fordul meg most a kérdés, vajjon az uj intézmény budai vagy budapesti legyen-e, hanem csupán arról van szó, hogy Buda város fenmaradt emlékeit, a környező vidék természeti és néprajzi tárgyait összegyüjtsük és számukra itt Budán muzeumot emeljünk.

Mi, budaiak, érezzük leginkább e muzeum szükségét, mert látva e régi város tipusait tünedezni, fenmaradt emlékeit pusztulásnak indulni, felébred bennünk a vágy és leginkább bennünket ér a kötelesség azokat a jövendő számára megmenteni. És hogyha erre irányuló törekvéseinkben magunkhoz csatolni sikerül a főváros tulsó oldalával kapcsolatos tárgyakat is, ennek csak örömmel kiáltunk hozsannát, törekvéseink elérték czéljukat és eredményei ketszeres büszkeséggel töltenek majd el.

Azt kivánja dr. Toldy László, támogassa a Budai Könyvtár-Egyesület a budapesti vagyis a fővárosi muzeum ügyét, ezzel az ő törekvései és czéljai is kielégitést fognak nyerni.

Ez tehát az az érintkezési pont, hol törekvéseink találkoznak és kétségtelenül ez az a pont, honnét a további tárgyalások fonalai kiindulhatnak; e kérdés eldöntésétől fog függni, vajjon munkálkodásunkban a jövőben egybeolvadva, vagy egymás mellett fogunk e haladni.

Ha czéljaink és városrészünk érdekei az együttes munkában valóban kielégitést nyernek, a B. K. E. kész örömmel fogja ezt tenni és a megindult mozgalmat e nagyobb és szélesebb mederbe terelni, ehez azonban egy felté-

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Fekete Józsiról.

Megérdemel egy kis czikket még a Buda és Vidékében, hisz az utolsó évtizedben Budáé volt szivének minden dobbanása, minden gondolata

Már rég tulhaladta a hatvan évet, de nekünk csak „Józsi“ maradt, mint volt fiatal korában.

Nem is akart megöregedni, örök ifju maradt, az utolsó időben már mesterkélt szerekkel is.

Még legbensőbb barátjai sem tudták soha kivenni belőle életkorát.

— 29 éves multam, — szokta volt válaszolni kedélyesen.

Fiatalosan is viselkedett, mint a jó élet és a galanteriák barátja

Gondjai sem igen voltak, vagy legalább nem nagyon vette fel. Hajlott a könnyelmüségre

Különben azt mondják, hogy minden jó szivü ember kisebb nagyobb mérvben könnyelmü

Már pedig Fekete Józsi nagyon jó szivü volt Csupa szív!

A hol áldozni kellett, ott ő mindig az első volt s a hol csak lehetett, igyekezett jót tenni.

Nem egy ma kiváló társadalmi állásu, szereplő egyén az ő áldozatkészségének köszönheti szerencséjét.

Engem negyven évet meghaladó barátság füzött hozzá, még az iskolai évekből.

A férfikor megszilárditá e barátságot s az öregkor sem gyengité meg

Ép egy negyedszázada, hogy minden karácsony estét nálam töltötte s legutolsó budapesti fennléte alkalmával is utolsó ebéden. — Szept. 29-én — nálam volt.

Vigan voltunk s a bucsuzáskor oly vidáman mondtuk egymásnak a „Viszontlátásig!“

Egyikünk sem hitte akkor, hogy e viszontlátás már csak a másvilágon lesz.

Az ötvenes évek végén derék, munkás növéreivel közös háztartást tartott, fiatal jogászok voltak náluk koszton. Én is egy ideig.

1861 ben nősült meg, egy ritka müveltségü, kedves, szép fiatal leányt véve nőül: ógyallai Szabó Idát, kivel együtt nagy nőnevelőintézetet nyitott a kerepesi uton.

Ez intézet nagyon kedvelt és virágzó volt. Utóbb felhagytak vele, mert a nőt inkább vonzotta az ének művésznői pálya

Fekete Józsi pedig élt kedvencz szakmájának, a mathematikának. A budapesti V. ker. kir. kath gymnasiumnak két évtizeden át kedvelt tanára volt s mint ilyen szép sikert ért el a tanügyi irodalomban is. „Ifjusági Lap“-ja az egész országban kedvelt volt.

Egész életét a tanügynek szentelte és egész haláláig volt magán nevelőintézete, mely legutóbb a nyolcz gymn. osztályra nyilvánossági joggal is felvolt ruházva.

Hangoztatott elve volt a gyenge tanulókkal megkedveltetni a tanulást. Keresztül is vitte őket a vizsgákon.

Különös kedvelője volt az állatkertnek s az állat- és növényhonositó társulatnak legrégibb idő óta egyik legbuzgóbb igazgatósági tagja volt; oly buzgó, hogy bár betegen, de mégis eljött még a szeptemberi választmányi gyülésre is.

A legtöbb évdijas tagot mindenkor ő gyüjtötte, igen sokszor a saját pénzén.

A pénzzel egyátalában mindig igen könnyen bánt és csakis az utolsó hónapokban kezdte megszállni a gazdálkodási vágy, tán előérzete lévén közel haláláról

telt füz: hogy a fővárosi muzeum Budán állittassék fel. Ez a feltétel az ily irányu mozgalomnak conditio sine qua non-ja, e nélkül a megindult mozgalomtól való eltérés el sem képzelhető.

A Budai Könyvtár Egyesület örömmel fog visszatekinteni arra, ha a fővárosi muzeum létesülésében, különösen pedig annak a budai oldalon való felállításában része volt és hű lesz jelszavához: egyesülésben az erő és nem szétforgácsolni, de kart karba öltve, vállat vállhoz vetve fog e nagy czél elérésében munkálkodni. Szilárd meggyőződésünk, hogy a budai muzeum eszméjének kezdeményezői és mindaz, ki e mozgalomhoz csatlakozott, épp oly örömmel, lelkesedéssel és lankadatlan erélylyel fogja támogatni a fővárosi muzeum ügyét, mint azt a budai muzeum létesitése körül teszi.

Sőt, most már nem habozunk kijelenteni, a B. K. E.-nek az eszme felkarolásával kezdettől fogva rejtett czélja az volt, hogy a mozgalom végeredményeképen a fővárosi muzeumot városrészünknek biztositsa.

Még mult év augusztus havában dr. Csorba Ferencz, ministeri osztálytanácsos urhoz, egyesületünk elnökéhez intézett levelemben kifejtettem, hogy a „budai muzeum révén a fővárosi muzeumot városrészünknek biztositani azután már nem lesz nehéz.“ És hogy e törekvéseinknek nem adtunk azonnal kifejezést, arra az ügy iránt tartozó óvatosság, az a tartózkodás vezérelt, hogy csupán ez a törekvés egyoldaluan és mereven odaállitva, a muzeum ügy iránt nem fog majd tudni kellő lelkesedést ébreszteni és ilyképen a kellő eredményre sem vezetni. Az a czélzat vezette továbbá egyesületünket, hogy a budai polgárságot első sorban a budai muzeum eszméjének nyerje meg, ennek érdekében serkentse áldozatkészségre és oly gyüjteménynek vette meg alapjait, melyért szivesen fog majd átjönni a fővárosi muzeum Budára.

És egyesületünknek erre irányuló taktikai törekvései immár üdvös eredményekre vezettek Városrészünk polgárainak érdeklődése, lelkesedése és áldozatkészsége a budai muzeum érdekében fel van költve és e mozgalomnak mintegy természetes folyománya volt az, hogy a fővárosi muzeumnak a budai oldalon való felállitásának gondolata mintegy önként felebredt.

Ime maga a főleveltárnok ur, a szekesfőváros leghivatásosabb főtisztviselője kijelenti, hogy a fővárosi muzeumnak Budán van helye, mert ezt megköveteli a méltányosság, már csak azért is, mert e muzeum történeti részének jóval tekintélyesebb része Buda multjára vonatkoznék, továbbá az a fontos körülmény is, hogy a budai oldalon könnyebben és olcsóbban lesz a muzeum czéljainak megfelelő épület emelhető s végre azért is, mert helyesnek tartja, hogy a kulturális intézmények arányosan legyenek elosztva a Duna két partján.

Igy nyilatkozik maga a főlevéltárnok ur, és hisszük, hogy véleménye illetékes helyen döntő is lesz. A Budai Könyvtár-Egyesület által megindított mozgalomnak már e körülményben is legszebb eredményét látjuk, a B. K. E. törekvéseit máris elismerés illeti.

Nyilt őszinteséggel vázoltuk föntebb a B. K. E tervét, leplezetlenül mutattuk be a czélzatot, mely már e mozgalom megindításánál szemeink előtt lebegett. Nem tagadjuk ugyan, ezt most még időelőttinek láttuk, de tartoztunk vele, mivel oly helyről álló megjegyzésekkel álltunk szemben, mely alkalmas lehetett volna egyesek megtévesztésére és annak a hitnek ébresztésére, mintha az erőket szétforgácsolni óhajtanánk.

Fentebbi feltételünk észszerü folyománya természetesen az is, hogy addig is mig a fővárosi muzeumnak a budai oldalon való felállitása illetékes helyen jogszerűleg kimondva nincsen, csak különálló muzealis gyüjtemény létrehozására törekedhetünk, a mi azután, ha a fővárosi muzeum minden kétséget kizárólag városrészünknek biztositva lesz, a fővárosi muzeummal könnyü szerrel egyesithető.

Nem mulaszthatjuk el, hogy a következőkben még néhány me. jegyzéssel ne kisérjük dr. Toldy László nak emlitett közleményét és röviden ne csoportositsuk azokat az érveket, melyek a budai muzeum létesitését, illetve a fővárosi muzeumnak Budán való felállitását megkövetelik.

Nem helyes érvet választott dr. Toldy László, midőn azt mondja, hogy Buda elvesztette egyéni jellegét. Ez csak arra vonatkozhatik, hogy az egyesités folytán Budának, mint külön városnak egyéni létezése megszünt; megszünt autonomiájában, közigazgatásában és külső képviseletében, és kétségtelenül badar állitás volna az ezzel ellenkező. De nem vonatkozhatik ez egyeb viszonyaira és különböző életnyilvanulásaira, a melyek, és épen ezek, egyeni jellegét, sajátosságait adják.

De különösen nem állja meg ez állitás helyét, midőn egy oly intézmény elnevezéséről van szó, mely hivatva van a multat megörökiteni, azt mintegy feleleveniteni. Buda város a történelemben mindenkor Buda marad és a történelem mindenkor csak Budaváros visszafoglalásáról, Budaváros bevételéről fog szólani. Budaváros különleges, gyakran önálló multja kétségtelenül indokolja, hogy annak emlékei önálló intézményben csoportosittassanak egybe. Ez intézmény elnevezésének pedig a korral, melyet feleleveniteni, a helylyel melyre kiterjedni hivatva van, természetszerüleg összhangzásban kell lennie. És a mig a muzeumot csak e városrész multjára terjesztjük ki, annak más neve, mint budai nem lehet. Sőt a létesitendő fővárosi muzeum is csak akkor felelne meg a történelem hűségének, csak akkor adhatna kellő képet a főváros multjáról, ha külön egészben csoportositaná és tenné áttekinthetővé mindazt, a mi e két város egyesitéseig Buda város multjára vonatkozik.

Hogy a fővárosi muzeumnak Budán van helye már a történelmi jogon is,

---

— Évi jövedelmemet az utolsó garasig — szokta mondani, — elköltöm az iskolai év végéig, (néha előbb is) s az uj iskolai év, hoz uj jövedelmet.

A holnapra nem gondolt

Egy izben egyik tanárja, ki az intézetében étkezett, panaszkodott neki, hogy már 14 nap óta mindennap alma-mártás van. Alma persze volt elég.

Fekete Józsi mint intézettulajdonos erre leszidta a szakácsnőjét, hogy több változatosság legyen az ételekben.

Másnap reggel a szakácsnő bejött hozzá és 20 krt kért tormára.

Fekete Józsi átkutatta zsebeit, de nem volt ép — 20 krja.

— Csináljon még ez egyszer almamártást

Több külföldi nagyobb utazást az én társaságomban tett meg.

Helyi ismeretei nem igen voltak és csak ugy emlékezett vissza egyes nagyobb helyekre.

— Itt már voltam! Itt ettem két év előtt kitünő rak-majonnaiset!

— Itt ettem életemben a legjobb beafsteaket!

De a város nevét nem igen kutatta. Egy izben felvittem vasuton a Sveiczben a Pilatus hegyre, mely tán Európa legszebb, de legvakmerőbb alkotasu hegyi vasutja.

Minden perczben azt hitte, hogy beleütközünk s elveszünk valamelyik hegyi alagutban.

Az uton fogadalmat tett, hogy szerencsés leérkezte esetén misét fog mondatni.

Mégis tartotta, mert vallásos volt.

Egy alkalommal elindultunk Dél Franczia-ország megtekintésére.

Bécsben egy jó ismerősömmel találkoztam, ki rábeszélt, hogy inkább menjünk Hollandiába.

Elfogadtam tervét, a nélkül, hogy e megváltoztatott utirányt közöltem volna Fekete Józsival.

Tréfát akartam csinálni s aztán tudtam, hogy neki mindegy, bárhová megyünk is, csak szép nőket és jó asztalt találjon.

Nem is vette észre, hogy dél helyett északnak utazunk.

Megfürdött Scheweningenben, megbámulta Amsterdam ritka szép kikötőjét s egy hétig vigan jártuk be Hollandia városait

Szerencsétlenségre Haagában, a vendéglőben a sült poulardot nagyon elégetve találták fel.

Dühösen ugrott fel.

— Most hallom, hogy te engem Hollandiába czipeltél! Mi az ördögért jöttünk is ide?

Hazafias érzelmeinek is szép jelét láttam egyszer.

Turinban Kossuth Lajosnál voltunk. Az áldott jó öreg egy óra hosszáig társalgott velünk s bucsuzáskor kezét nyujtván, Fekete Józsi megkapta ez áldott kezet, lehajolt, hirtelen megcsókolta és zokogásba tört ki.

Magát Kossuth ot is igen meghatotta e jelenet.

Hogy mily naiv volt Józsi barátunk, jellemzi az alábbi eset is

Egy izben együtt voltunk Monte-Carlóban.

E hely nagyon érdekelte. Szerette a játékot. Ha nyert, Monte-Carlo volt előtte a világ paradicsoma. Az is!

Ha vesztett, szidta a bűnbarlangot. Egy napon négyezer forinton felül nyert Ráakartam beszélni, hogy a nyert pénzből küldjön postán saját czimére Budapestre háromezer ftot. Elég lesz a többi pénz is a koczkázatra.

Tudni sem akart róla

— Meglátod, ma sprengolom a bankot! — felelé.

A Café de Paris terrasején fekete kávénkat

ahoz, ugyhiszem, szó sem férhet. Budapestből a történelemé Buda, a jövőé Pest. A történelem emlékeit legméltóbban azon a helyen kell elhelyeznünk, hova azt a mult, az események százféle lánczaival fűzik. De nemcsak a jog és méltányosság, azonban Budának fontos érdekei is megkivánják, hogy a muzeumot e helyütt állitsuk fel.

A legelfogultabb, a legrészrehajlóbb vizsgáló is el fogja ismerni, hogy városrészünk kulturális érdekei messze háttérben maradtak. Mig a tuloldalon ott van a nemzeti muzeum, a szépművészeti, iparművészeti, technologiai ipar, háziipar, mezőgazdasági, kereskedelmi és a jó ég tudja hányféle muzeum és képtár, a képzőművészeti csarnok, a legkülönfélébb gyüjtemények és kiállitások, addig nekünk hatóságilag létesitett egyetlen egy kulturális intézményünk sincs, nincs egyetlen kulturegyesületünk, mely a budai közmüvelődés érdekeiért küzdene és a Budai Könyvtáron és néhány iskolai- és népkönyvtáron kivül nincs semmi, ami a magyar kulturának városrészünkön terjesztője volna.

Es hogyha dr. Toldy László számos budai család állitólagos elpestiesedésére utal, ennek nagyrészt Buda visszamaradottsága — igenis — elhanyagoltsága az oka. Városrészünk előkelőbbjei nem találják itt fel művelődésük szükséges eszközeit, nem találják fel egy erőteljes, kifejlett társadalmi közélet feltételeit. E baj megszüntetésének módja pedig nem abban áll, hogy a városrészünket joggal megillető intézményeket is tőle elvonjuk. Szüntessük meg az okokat és okozataik maguktól is elfognak tünni. Állitsunk intézményeket és akkor az állitólag elpestiesedett családokat is vissza fogjuk nyerni. Sokat köszönhetünk e téren városrészünk polgári köreinek, melyek uj életre hivták városrészünk tespedésnek indult közéletét, de a legtöbbet várjuk a budai vigadótól, mely társadalmi és kulturális életünk központja kell hogy legyen.

Mindezekhez hozzávehetjük még, hogy városrészünknek fontos közgazdasági érdekei is fűződnek ez ügyhöz. A létesitendő intézmény a fővárospesti lakosságának és a székesfővárosunkat felkereső idegeneknek, kik eddig jobbára csak a pesti dunapartról gyönyörködnek városrészünk szépségeiben, ezreit vonzaná át, miből városrészünk forgalmára és kereskedelmére és közvetve ezáltal közgazdasági föllendülésére is kétségtelen előny háramolna.

Itt tehát, egyesegyedül itt lehet helye a fővárosi muzeumnak, a történelem által megszentelt ezen a talajon, aljában a magyar király palotájának, hová Corvin Mátyás udvarának fénye és dicsősége van visszatérőben, hol nemsokára a magyar királyi udvari muzeum fogja, miként Mátyás király hires budai könyvtára a tudományosságot és müvészeteket uj életre ébreszteni.

Budának van jövője, szép és fényes. Ennek a jövőnek épitsük fel a fővárosi muzeumot. . .

Törekvéseink szentsége ugy hiszszük mélyen meggyőzött minden igazán gondolkodó elmét. A budai muzeum létesitésére irányuló mozgalom tehát indokolt. Az csak jót, üdvöset teremthet, mivel a fővárosi muzeumnak készíti elő a talajt, egyengeti az utját, gyorsitja annak létrejövetelét.

A budai muzeum létesitésére vonatkozó kezdeményező lépéseket minden esetre meg fogjuk tenni, mert nagy és fontos kötelességek rójják azt reánk. Egyesületünknek a közel jövőben feladata lesz — ennél azonban már nem mehet tovább — városrészünk valamennyi számottevő elemeit közös értekezletre hivni egybe és bizonyos szervezetet létesiteni, mely a meginditandó mozgalom fonalát felvegye és azt tovább vezesse. E szerves testületnek lesz aztán feladata az érdeklődést a legszélesebb körre kiterjeszteni és a gyüjtés nagy munkáját meginditani Es hogy a fővárosi muzeum tizenegy év alatt alig haladt valamivel előbbre, annak nagyrészt az az oka, hogy a hatósági intézkedéseket társadalmi tevékenységgel nem kapcsolták egybe.

Muzeumot hatósági erővel létesiteni nem lehetett soha; épen azért nagyfontosságu a budai muzeum létesitésére irányuló mozgalom, mert benne a fővárosi muzeum — ha Budán állittatik fel — már kész eredményre, becses gyüjteményre talál.

Ha tehát valóban egy czélt, egy eszmét akarunk szemünk előtt tartani, csak oda irányulhat mindnyájunk összeható, vállvetett igyekezete, hogy a fővárosi muzeumnak a budai oldalon való felállitását mielőbb biztositsuk. Es különösen kérjük dr. Toldy László urat, ki a fővárosi muzeum egységességét oly melegséggel szivén viseli, ki maga is örömmel vallja be, hogy a budai érdekekért mindenkor őszintén lelkesedett, nemcsak, de fáradozott is, hogy előkelő állásából kifolyólag támogassa az erre irányuló törekvéseket, fontos budai érdeket mozdit ezzel elő és a fővárosi muzeumnak is mélyreható szolgálatot tesz.

A fennebbiekben tehát a leghatározottabb nyiltsággal fejtettük ki czélzatunkat, ahoz a legcsekélyebb árny vagy kétség sem férhet. Nagyon természetesnek fog azonban látszani az is, hogyha legjobb igyekezetünk a kivánt sikert nem eredményezné, további kötelességeink állanak elénk; ebben az esetben a budai muzeumot továbbra is fenn kellene tartanunk, sőt annál inkább kifejlesztenünk. Ezzel tartoznánk városunk multjának, jövő virágzásának és a törekvéseinkben vezető elveink iránti hűségnek.

Csak még egyet.

E lapok megelőző számában hallottam ismételten hangoztatni azt, hogy emeljük a fővárosi muzeumot a Gellérthegyi czitadella helyén, vagy épenséggel annak felhasználásával.

Én ezt a gondolatot teljesen elhibázottnak tartom. A Gellérthegy megmászása fáradságos, vagy később a sikló kiépitésével majd költséges. A legtöbb embernek nincs ideje, a szegénynek meg nincs pénze a hosszadalmas utat megtenni. Aki pedig egyszer fölért oda, az kevés idejét inkább a tájék pompáinak és a környező vidék szépségeinek fogja szentelni és nehezen lesz kedve a muzeumnak hosszabb és behatóbb szemlélgetésére és tanulmányozására. Nem oly muzeumra van szükségünk, melynek csucsain sasok raknak fészket, de olyanra, melyet könnyen közelithetünk meg, mely mellett naponkint elhaladva az lelkünkkel forr egybe és közszükségletet pótol.

Legyen a Gellérthegy a Pantheoné, a magyar dicsőség templomáé, hová az évben egyszer elvándorol minden igaz magyar.

A muzeumnak lent ván helye városrészünknek kellő közepén, minél megközelithetőbb helyen; itt éreztesse minél hatalmasabban müvelő, nemesitő és lelkesitő hatását a nép mindszélesebb rétegei, a tanulóifjuság között.

Addig is mig a muzeumnak városrészünkön impozáns épületet emelni alkalom lesz, a muzeumnak a Budai Könyvtárral együtt a Corvintéri vigadóban, vagy nézetem szerint még inkább az alsó főutczai iskolának, annak áthelyeztetésével megüresedő épületében kellene helyet [illegible] tágas hangverseny [illegible] czéljainak is nagy [illegible] neg. [illegible] összeköttetésben [illegible] fővárosi [illegible] csak az egységes [illegible] és költségkimeles[illegible]ból, [illegible] azért is, mivel [illegible] hatóságilag kezelt nyilvános [illegible] is égetően szükséges [illegible] fővárosi muzeumra. Pestnek [illegible] Pestnek ott van a magyar [illegible] Vámos könyv[illegible] muzeumi és akadémiai könyvtár, [illegible] nó tár-

---

Egy franczia kereskedő oda hozott árulni egy gyönyörű, ökölnyi nagyságu, vonzó szép fehér selymes szőrü kis kutyát.

Szebb állatot soha sem láttam. Nagyon megtetszett Feketének is és hosszas alkudozások után kilencz aranyat igért értte

De a kereskedő tizen alól nem adta. A vásárból nem lett semmi.

Ez nap este Józsi barátunk elveszté négy ezer frtot meghaladó nyereségét a rouletten és saját összes pénzét is.

Kijövet a játékteremből dühösen ütött homlokára.

— Egy arany miatt elvesztettem a gyönyörü kutyát!

Az ezrek elvesztése nem bántotta, de a kis kutya miatt sirni tudott volna.

Milassin Vilmos.

Aranypor.

Gyönge baráti érzésre vall, ha valaki nem veszi észre, hogy barátai meghidegültek iránta.

—

Hálánkat szivesebben korlátozzuk, mint igyainkat és reményeinket.

sulati és egyesületi szakkönyvtár. Itt ellenben nincs semmi. Városrészünk több mint százezernyi lakossága, továbbképzésének minden eszköze nélkül áll.

E hiány érzete vezetett nehány év előtt egyesületünk megalakitására is és ezzel a Budai Könyvtárnak megalapitására.

Törekvéseinken egyedül vezető jelszónk tehát most is csak egy lehet: B u d a i m u z e u m.

A budai muzeum felállitására hivjuk fel tehát ismételten Buda és vidékének lelkes polgárait.

A budai kereskedelmi társulat müködése az elmult évben.

(Befejező közlemény.)

Mult évi jelentésünkben elhamarkodva fejeztük ki reményünket, hogy a Ferencz József hidtól a déli vasutig tervezett közuti vasuti vonal mentén az utak kikövezetvén, sőt a közigazgatási bejárás még 1896 évben megtörténven, 1897. év folyamán a Ferencz József-hidtól a déli vaspályát érintő Margit-körutig a közuti vasut kiépittetni és a forgalomnak átadatni fog. Mindez nem történt meg, daczára annak, hogy a székesfőváros hatósága a megkötött szerződések értelmében úgy a budapesti közuti vasuti társaságtól, mint a budapesti városi villamos vasuttársaságtól ezen utvonalnak kiépitését már rég követelhette. Továbbra is figyelemmel kisérjük ezen ügyet és nem fogjuk elmulasztani a fővárosi hatóságnál ezen utvonalnak kiépitését megsürgetni.

Hogy azon törekvésünk, miszerint a budai részen is középületek emeltessenek, egyes vidékeknek fejlődését mozditja elő, erre fényes bizonyságot szolgáltat az országos statistikai hivatalnak felépitése, melynek környékén épen a lefolyt évben és kétségtelenül ezen épület felépitésének hatása alatt nagy számban emelkedtek modern épületek, amelyek alkalmasak arra, hogy az itt aránylag gyér népességü vidéket benépesitvén, a fogyasztók számának és különösen a modern lakásokba költöző vagyonosabb lakosságnak szaporodtával az ipar és kereskedelemnek fogyasztóit gyarapitsák.

Kétségtelenül örvendetes hatást varunk a Corvin-téren emelendő új vigadótól, amelynek felépitése az egész környékben az épitési kedvet emelni fogja, leginkább azonban a közoktatásügyi minister által a Ferencz József hid budai részén emeltetni szándékolt müegyetemnek létesitésétől.

Azon eszmétől vezéreltetve, melynek mult évi jelentésünkben kifejezést adtunk, hogy a természettől bőkezüen megáldott budai hegyvidék az őt megillető rendeltetéséhez juthasson, előterjesztést intéztünk a székesfővárosnak I. II. és III. kerület előljáróságaihoz a kültelki utaknak kiépitése tárgyában

Ezen előterjesztésünk indokolásából idézzük a következő pontokat:

„A főváros jobbparti oldalának aránylag gyér népesedését egyrészt a közlekedés hiányossága, másrészt azon körülmény okozza, hogy e beltelken levő utak nagy része is rossz állapotban van, a kültelki utak legtöbbje pedig járhatatlan.

A székesfőváros törvényhatósága sok kisérletet tett arra nézve, hogy a filoxera által tönkretett szőlőtulajdonosokat kárpótolja Létesitette a minta-szőlőtelepet nagy költséggel azért, hogy onnan a volt szőllőtulajdonosoknak ojtványokat juttasson, elrendelte, hogy a szegénységüket igazoló szőllőbirtokosok 40 000 ojtvány erejéig ingyen szőllővesszőket kapjanak, mindezen intézkedései azonban a hatóságnak sikerre nem vezettek, mert a szőllőterületnek kidolgozása és az ojtványoknak fenntartása oly tetemes tőkét igényel, hogy azt a szegényebb sorsu szőllőtulajdonos előteremteni képtelen. A tönkrement szőllőknek ujból kiültetését az a körülmény is nehezíti, hogy nincs meg a kellő mezőrendőrség s a termelő, a ki nagy fáradsággal és nagy költséggel akár szőllőt, akár gyümölcsöst létesitett, gyümölcsét alig élvezheti, mert a csőszöknek csekély számban alkalmazása folytán a termést rendszerint lelopják. Nincs más mód tehát a filoxera által tönkretett területeknek értékesitésére nézve minthogy azok nyaraló területek gyanánt használtassanak fel. Hál' Isten a közönségnek izlése a pesti homokos résznek nyujtott kedvező épitési szabályok daczára a budai hegyes, erdős vidék felé fordult. A budai hegyeknek nyaralók által való benépesitését azonban csak ugy lehet reményleni, ha azokhoz járható utak vezetnek.

Fájdalommal kell azonban constatálnunk, hogy amig a régebbi időkben legalább évenként egyszer, a szüret előtt hozattak rendbe a hegyi utak, addig most az év egyetlen szakában sem gondol a hatóság arra, hogy a hegyekbe vezető utakat jó karba hozza. Hogy csak példaként emlitsük fel, itt van a kútvölgyi út, amely a várost a legrövidebb úton köti össze a Zugligettel oly gyönyörü hegyoldalba vezetett uttal, amely párját ritkitja. Itt az orbánhegyi út, a virányosi út, a III-ik kerületnek legtöbb hegyi útja, amelyek mindegyike néhány napi esőzés folytán teljesen járhatlan. — Nem tartjuk helyesnek, hogy a máris tultömött Svábhegyre a székesfőváros folyton költekezik, ott luxus-utakat épittet, mig a többi dülőutaknak kiépitését programmba fel sem veszi. Pedig a székesfőváros házipénztárára is csak haszonnal járna a kültelki utaknak kiépitése és ezzel lehetővé tétele annak, hogy ezen utak mentén nyaraló-telepek létesittessenek, mert ez esetben a közönség jórésze nem menne külföldre, nem menne Pestmegye határába, P Szent-Mihályra, a homokos Ferencz József-telepre, Békás-Megyerre, a legujabban létesitett Szent-István telepre, hanem itt maradna a főváros vámvonalain belül és ez nem csupán fogyasztási adó czimén hozna a főváros házipénztára javára előnyt, hanem abból hasznot meritenének a székesfővárosi iparosok és kereskedők is

A kerületi választmány intézményének abban rejlik az ereje, hogy annak tagjai a polgárok köréből valók lévén, ezeknek módjuk és alkalmuk van polgártársaikat a közjó érdekében való intézmények létesitéséhez megnyerni. Társulatunk tehát amidőn elhatározta, hogy a kültelki utak kiépitése tárgyában mozgalmat indit, abban a feltevésben volt, hogy ezen törekvésében épen a kerületi választmány fogja őt támogatni, amelynek tagjai az egyes telektulajdonosokat az út épitésére szolgáló területek ingyenes átengedésére birják.

Az iránt folyamodunk tehát a tekintetes kerületi Előljárósághoz:

Méltóztassék ezen kérvényünk alapján a kültelki utaknak tekintetében a székesfőváros tanácsának sürgős előterjesztést tenni és egyuttal ezen kérvényünket az abban kitüzött czélnak elérése végett a kerületi választmánynak kiadni.“

Közművelődési czélokra szerény anyagi viszonyainknak figyelembe vétele mellett az elmult évben is áldoztunk.

A kereskedő ifjak társulatának a felnőtt kereskedelmi alkalmazottak szakszerü kiképeztetése czéljából 25 frtot utalványoztunk, elszegényedett kereskedőket segélyben részesitettünk, a mentő-egyesület és egyéb jótékony intézeteket szerény adományainkkal segitettük. Az elmult évben is figyelmünk tárgyát képezte a tanonczok szellemi kiképeztetése. Választmányunk tagjai gyakrabban keresték fel a II-ik ker. kereskedelmi iskolát és társulatunk képviselve volt az itt megtartott záryizsgálatokon.

A társulatunk tagjai gyanánt bekebelezett kereskedőknél alkalmazásban állott kereskedőtanonczokat a lefolyt évben is összeirattuk és ennek jegyzékét az iskola igazgatójának beküldöttük.

A kereskedelmi kórház tagjainak összeirását negyedévenként a lefolyt évben is foganatositottuk és az összeirottak száma 877-re rugott.

Az év folyamán a rendes évi közgyülésen felül 6 választmányi ülést tartottunk, amelyeken a folyó ügyeket intéztük el.

Társulatunk keblébe az elmult évben két tag vétetett fel; kilépés folytán 2 töröltetvén, a tagállomány az 1897. év végén 109 volt, tehát épen annyi, mint 1896. végével.

A tanonczok közül 6 nyert segédi oklevelét és 27 lett tanonczczá felavatva.

A főnök és segéd közötti jó és benső viszony igazolására szolgál az a körülmény, hogy a békéltető bizottság működésére a lefolyt évben szükség nem volt.

Társulatunk buzgó pénztárosa negyedévenként pénztári jelentését megtevén, ezek mindenkor megvizsgáltattak és különösen az év végével a pénztárnok által eleterjesztett zárszámadás és vagyonmérleg a számvizsgálók által megvizsgáltatván, a társulati vagyon a következőkép állapittatott meg:

	frt.	kr.
1. Jelzálog kölcsönkötvény	4000	—
2. Takarékpénztári betétkönyv 192629.	247	09
8. Egy db. áll. kölcsönkötvény 563497.	1025	—
4 „ „ „ „ 45602.	102	50
5. Hét db. budai sorsjegy (402603 30702, 40491. 10788, 26689, 3526, 4782.) à 60 frt	420	—
6 Hét db. egyesült főv. takarékpénztári részvény à 1200 frt	8400	—
7. Takarékpénztári reszények után nyereség	2x5	—
8 Uj bekebelezések az 1897. évben vagyonszaporulat	20	—
9. Pénztári készlet 1897. év végén .	1339	82
Összesen	15799	41
A kereskedelmi menház részére elkülönitett alaptőke*) és ennek 1891 julius 22 járó kamatai	1360	72
Összesen .	17160	13

*) (173794. sz. tak. pénzt. bet. könyve.)

Azon feltevésben, hogy ezen jelentésben ismertetett működésünkkel a t közgyülés által belénk helyezett bizalomnak megfelelni igyekeztünk, kérjük a t közgyülést:

hogy ezen jelentésünket tudomásul venni és a ·/. a. csatolt számvizsgálói jelentés alapján a felmentvényt ugy a pénztárnoknak, mint nekünk megadni méltóztassék.

A választmány nevében:

Kollár Lajos, ügyész, jegyző. **Freyberger Pál,** elnök.

Budapest—Budafoki vasut.

(A főváros közgyüléséből.)

A budapest—budafoki villamos vasut tárgyában a kereskedelmi miniszter leiratot intézett a fővároshoz, értesitve, hogy a rég tervezett vasutnak, mint helyi érdekü vasutnak épitését elhatározta és ehhez képest elrendelte az engedélyezési tárgyalást. A főváros küldöttei az engedélyezési tárgyaláson ragaszkodtak ahhoz az állásponthoz, hogy a főváros területére helyi érdekü vasut be nem vezethető. A miniszter ezzel szemben kijelenti, hogy elment engedményekben a lehetőség határáig akkor, a mikor a vasutat csak az atlós utig engedélyezi, de többet nem ad fel álláspontjából.

A tanács javaslatba hozza, hogy a közgyülés ragaszkodjék szigoruan eddigi álláspontjához és a kereskedelmi miniszterhez intézendő feliratban erélyesen szólaljon fel a főváros jogainak és érdekeinek megvédése végett.

Dr. Heltai Ferencz nem fogadja el a tanács javaslatát, mert az, nézete szerint, káros lenne a fővárosra. Nem szeretné, ha a kereskedelmi miniszter egy olyan ügyben kérné a törvényhozás döntését, a melyben a főváros mellett sem a törvény, sem a főváros érdeke nem szól. A főváros érdekeit és jogait nem látja megtámadva semmiben sem, ha e vasut

épitését engedelyezik. Tizenkét év óta huzódik e vasut épitésének kérdése. Négy helyi vasut van már most is a főváros területén, törvényes és jogos alapon. A főváros érdeke megkivánja azt. hogy a főváros a vidékkel a közforgalmat teljesen kielégitő közlekedéssel összekösse. A tervezett villamos tudni fogja a közforgalmat teljesen kielégiteni és igy kiépitendő.

Javasolja tehát, hogy a közgyülés fogadja el a miniszter propoziczióit és az engedélykérőkkel a területhasználati szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat inditsa meg.

Kunvári Fülöp szerint a miniszter eljárása helytelen és csak fait accomplit akar teremteni, ezért a tanács javaslatát fogadja el. Dr. Eulenberg Salamon azt tartja, hogy a helyi érdekü vasutakra vonatkozó törvényt a vidék és nem a főváros érdekei szempontjából hozták és a miniszter akkor, a mikor a főváros területén helyi érdekü vasntat akar engedélyezni, jogtalanságot követ el. Ezért a tanács javaslatát teszi magáévá.

Kun Gyula tanácsos, az ügy előadója nem tart attól, hogy a miniszter a kérdést a törvényhozás elé viszi döntés végett, ha a miniszter tudná, hogy igaza van, megtette volna már azt évekkel ezelőtt A főváros nem változtathatja meg álláspontját. A belügyminiszter csak nemrég erélyes szavakban kritizálta meg a főváros pénzügyi politikáját, intvén, hogy a háztartás egyensulyát reális alapon hozzák helyre. A kereskedelmi miniszter pedig tervszerüen csökkenteni akarja a főváros jövedelmi forrásait a helyi érdekü vasutak engedélyezése által. A közuti vasut és a villamos vasuttársaságtól a főváros évente igen nagy összeget kap és ez az összeg évről-évre fokozatosan növekszik. E két társaságtól 10 ezer forintnál nagyobb összeg jut a városnak, mig az öt viczinális alig 1400 forintot fizet be a város pénztárába. Nem hiszi, hogy a miniszter el akarja venni a főváros földesuri jogait. ezt nem lehet megtenni jogállamban, legkevésbé pedig a törvényhozás segélyével.

Dr. Heltai Ferencz valaszolva az előadó fejtegetéseire, azt mondja, hogy kimutatását várta annak, hogy a miniszter kérése jogtalan. Figyelmezteti a közgyülést ismételten, hogy ne hagyják a kérdést most a törvényhozás elé jutni, mert senki sincs, a ki ebben igazat fog adni a városnak.

Ajánlja inditványát elfogadásra.

A közgyülés többsége a tanács javaslatát fogadta el.

Nem ismerőseink.

(Árnyak és árnyabbak.)

Veszszőparipásy.

Vajh ki ő és merre van hazája? . . .
Szive nincs, csak öblös szája.
Jól öltözött részben hires férfiu,
Mint a vaj oly olvadékony és hiu
A világot havannával fumigálja,
A czu kasszát végtől végig megállja.
Miről hires — jól tudjátok,
Mindég kecscsel kacsint rátok.
Pohár között sokat beszél . . .
Irásban is sokat megkér.
Szereti a kalácsot,
Megszidja a tanácsot
Itt nincsen út, ottan meg nincs vizvezeték,
Itten döczög a kőjárda, ottan a lámpa setét.
Közügyekkel van kitömve, talán ép azért kövér,
Ő előtte nem is polgár a ki sovány, ösztövér,
Mindig a közügyek, csupa önzetlenség,
Kivülről szerény, belülről begler bég,
Másnak nem ártana, ha magának használ,
Meggörbedve járkál, pedig mindig grasszál.
Nem győz kérvényezni, nem győz ő sürgetni,
Vagy szép szóval kérni, avagy fenyegetni.
Hatalmas szavának egy a veszszőparipája
Szomszédnak is jusson, de fő az ő háza tája.
Mindig az az utcza, mindig az a vidék,
Sopánkodik, hogy a vizet arra még nem vitték.
Másnak alig van ott, de neki van telke,
Ezt elhanyagolni tanácsnak van lelke.
Mit törődik vele, egyebütt hogy leszen,
Maga telkeire közügyből részt veszen.
Veszszőparipásy nálunk hej be sok van.
Ez az oka annak, hogy a tűz el nem lobban.

Farsang.

* **Gróf Karacsonyi Jenő bálja.** Gróf Karácsonyi Jenő palotája ma fényárban uszik. Ritka szerencsében részesül a grófné és a gróf. Király ő felsége megjelenésével tiszteli meg a kitünő főuri pár estélyét. A Karácsonyi palota ura nem először látja a királyt termeiben. Boldogult édes atyját a jótékonyságáról emlékezetes valódi főurat is megtisztelte a király azzal, hogy az ott rendezett főuri mükedvelői előadáson a királynéval együtt megjelent. Gróf Karácsonyi Jenő és neje mindent elkövettek, hogy a királyt és az udvart méltóan fogadhassák. . .

* **A polg. isk. tanárjelöltek f. é febr. 8 án a krisztinavárosi** Casinó termeiben hangversennyel egybekötött tánczmulatságot rendeztek, mely jóval felül multa siker tekintetében a tavalyit. 8 óra után kezdett gyülekezni a diszes közönség. Elragadó, bájos kép volt a sok szép hölgy szebbnél szebb arczok, elegans toilettek. A rendezők csinos tánczrendekkel kedveskedtek a hölgyeknek A tánczrend hosszukas négyszög alaku peluche-könyvecske volt, rajta aranyozott csatt és email fecske. A hangversenyt Dittert Ferencz vezetése alatt levő énekkar Stroch A. „Dalra“ czimü darabjával nyitotta meg. Utána Maurer Nándor Vörösmarty „Szép Ilonka-“ját (melodráma) szavalta nagy tetszés mellett. Majd Dittert Ferencz kötötte le a közönség figyelmét szabatos technikájával és helyes felfogásával, melylyel Chopin „Fantasie Impromptu“-jét játszotta zongoran. Zádor Jenő Wienavszky „Legenda“-jat játszotta hegedün, mély érzéssel és kifejezéssel Garami Zsigmond saját szerzeményét „Súlyos feltételek“ czimü monologot adta elő. Az eredeti ötletekben és meglepő fordulatokban gazdag monologot nagy tetszéssel fogadta a közönség. A hangversenyt Huber Károly „Népdal-egyveleg“-évél fejezte be az ennekkar. A müsor minden egyes számát zajos tapssal fogadta a közönség. A hangverseny után Piros Józsi, József fhg udvari primása, rázenditette a „Professor-Csardás“-t, a vidám fiatalság tánczra perdült s reggeli 6 óráig lankadatlan jókedvvel s fiatal névvel járta. A négyeseket 60—70 pár tánczolta. A distinguált közönség soraiban ott láttuk: Dr. Falk Miksát, Dr. Verédy károlyt, Gyertyánffy Istvánt és Dr. Kiss Aront, mint a mulatság védnökeit; Axaméthy Lajos min. tanácsost; Dr Lázár, Komáromi, Major J. Gyula tanárokat, stb. stb. Dr. Kovács Jánost a rendező bizottság t. b elnökét illeti minden tekintetben az elismerés, a ki mindent elkövetett, hogy a mulatság minél jobban sikerüljön. A megjelent hölgyek sorából a következők neveit sikerült feljegyeznünk: Asszonyok: Badowinszky Pálné, Baranyai Dömötörné, Becker Gusztávné, Czilhert Edéné Dotzauer Miklósné, Elbert Jánosné, özv. Gold Jánosné, Grosz Nándorné, Hollenzer Károlyné, Hofhauser Dezsőné, Humay Edéné, Hévizy Elekné. Ivancsics Pálné. Illányi Jenőné, Knazovitzky Sándorné. Kneuffel Antalné. dr. Kovács Jánosné, Kaczvinszky Sándorné, Kókuthy Eleméné, Krizánszky Andorné, Ladányi Eleméné (Kolozsvár), Lokota Adolfné, Luria Ignácné, Lajtosi Pálné, Meyerberg Károlyné, Pinkay Lajosné, Snasel Ferencné, Török Tivadarné, Tarjányi Elekné, Hányi Józsefné, Welenszky Gyulané, Dr. Verédy Károlyne, stb. stb. Leányok: Badowinszky Aranka, Bányay Margit, Bilényi Erzsi, Czilhert Henriette. Damar Ludmilla, Dietrich Ilona, Dotzauer Gizike, Elbert Zsófi, Ehmann Sárika, Gold Carola, Grosz Adel, Grosz Katica, Hévizy Laura, Hofhauser Ilonka, Hossler Terike, Holenzer Józsa, Jankovics Kornélia, Kilényi Erzsi, Kneuffel Irma, Knazovitzky Nelli, Kókuthy Böske, Knazovitzky Ilonka és Nelli, Lajossy Laura, Lenhardt Eliz, Lokota Anna, Luria Flóra, Müller Erzsike, Müller Böske Maros Anna, Meyerberg Irén, Nazartsák Gizella, Pinkay Irma, Szeizing Irma, Tarjányi Elluska, Ványi Irén, Verédy Irén, Végh Miczike, Vagner Berta, Báthy Terike, Rónai Eliz, Szűcs Margit stb. stb. A jótékonyczélra felülfizettek: Dr. Falk Miksa 100 koronát, Dr. Kis Áron 20 koronát, Gyertyánffy István 15 koronát, Hartmann István 12 koronát, Dr. Kovács János 10 koronát, Dr. Verédy Károly 8 koronát, Dr. Axaméthy Lajos 5 koronát. Friedmann N. 5 koronát, Dr. Szterényi Hugó 5 koronát Szarka Lajos 2 koronát, N. N. 1 koronát, N. N. 1 koronát Összesen 184 korona. Fogadják a nemesszivü adakozók a rendező bizottság őszinte köszönetét.

* **Jelmez estély Szt. Endrén.** A szentendrei fiatalság f. hó 8 án zártkörü jelmez estélyt rendezett az ottani református egyház javára. Az estély fényesen sikerült, a tánczteremet szebbnél szebb tánczosnék bájos jelmezei diszitették. A szentendrei közönség itt másodizben megmutatta, hogy pártolja és segélyezi a rosz anyagi helyzetben levő magyar református egyházat. Az estély az egyház javára 90 frt 56 krt jövedelmezett Felülfizettek Fadgyas János 20 frt, Luppa Péter 10 frt, Ludwig Ferencz 10 frt, Nagy Jenő 5 frt. Bogdanovits Lucian 5 frt, Takáts Gyula 4 frt, Zelles Aladár 3 frt, Jakab István 2 frt 50 kr Kallas Istvánné és Saif Kálmánné gyüjtése 7 frt 60 kr, Rose Gyula 2 frt 50 kr. Risek Albin 2 frt 50 kr, Kamuti Lajos 2 frt 50 kr, Csupics Kornél 2 frt, Marjanovits György 2 frt, Schwarzenbrunner János 2 frt, Fachleitner Mihály 1 frt, Lieber József 1 frt, N N. 50 kr, Deszkas Gusztav 4 frt. Bobits Paulina 3 frt, Csanádi István 5 frt. Urbanek Jáos 4 frt. A mulatságon Kováts Miklós bandája játszott. A tánczot tiz órakor kezdték és szünni nem akaró kedvvel reggelig tartott A négyeseket 48 pár tánczolta. Jelen voltak asszonyok: Csanádi Istvánné, Darkó Áronné, Décsi Alfrédné, Fachleitner Mihályné, Gubatta Kálmánné, Heifeld Manóné, Özv. Horváth Ferencné, Husvik Lyubomirné, Josits Draginya, Kallas Istvánné, Kamuti Lajosné, Lieber Józsefné, Nedelko Demeterne, Özv. Neskó Pálné, Parsch Rezsőné (Hidegkut), Risek Albinné (Leányfalu), Saif Kálmánné, Takáts Gyuláné, Tyirits Józsefné, Dr. Urik Nándorné, Dr. Weisz Arminné. Leányok: Aposztolovits Aranka, Csupics Danicza, Fachleitner Adél, Jankovics Irén, Kamuti Ilonka, Malaty Kornelka, Lieber Ilonka, Nedelko Irén, Kupecz Irén, Parsch Csinka és Pich Aranka (Hidegkut), Pávlovits Melania, Rischek Adél (Leányfalu) stb.

* **Az I—III. ker vendéglősök tánczvigalma.** A fővárosi duna-jobbparti vendéglősök e hó 10-én tartották szokásos tánczestélyüket a „Fáczán“ termeiben. A tánczterem, mely ez alkalommal délszaki növényekkel lett diszitve, megtelt vendégekkel, kik a legjobb kedvvel tánczoltak hajnalig. A hölgyeknek adott tánczrendek egy pelus lapra erősitett csapolt en miniatur hordó remek kiállitással általános meglepetést képezett. A zenét a 69. gyalogezred zenekara szolgáltatta. Az első négyest 140 pár tánczolta. A sok jelenvoltak közül sikerült feljegyeznünk: Asszonyok: Buzik Andorne, Wenzl Ferenczné, Baitek Ferenczné. Pertl Istvánné, Kabon Józsefné, Rotta Nándorné, Fischer Antalné, Toiner Antalné, Groszmanné, Szauer Nándorne. Krausz Ferenczné, Poschné, Valentin Antalné. Weiszl Györgyne, Kopper Károlyné, Buhász Károlyné, Romlehner Lajosné, Wavbricoka Andrásné, Biegelbauer Józsefné, Löwenstein Antalné, Schlaucher Ferenczné, Szauer Józsefné, Wagner Vilmosné, Lernev Mihályné,

Rudvik Adolfné, Zimmermann Kálmánné, Fuchs Antalné, Meditz Jánosné, Roch Ferenczné, Niemandné, Hochhauserné, Marada Józsefné, Burger Józsefné, Méhelyi Sándorné, Krenn Mátyásné, Burger Ferenczné, Szicherszkyné, Mersch Konradné, Gittingerné, Szutrell Tivadarné, Gürsch Ferenczné, Cappilleri Károlyné, Hecker Györgyné, Váczy Józsefné, Sántha Albertné, stb. Kisasszonyok: Gürsch Gizella, Hohl Anna, Albecker Józsa és Katica, Baitek Adolfina, Schmidt Anna, Pertl nővérek, Müller Róza, Hozer Rózsa, Weiszl Antonia, Ternyei Teréz, Paulovics Katica, Schlaucher Elza, Kéhly Ilonka, Lerner Katica, Gallauner Irma, Biegelbauer Irén, Fuchs Józsa, Roch Ilka, Niemand Giza és Anna, Huber Laura, Szihelszky Ilka, Zeller Paula, Kadik Karolin, Józsa Vilma, Wachshoffer Borcsa, Schöberl Irén, Bursch Janka, Wiesenberger Ilka stb. Továbbá jelen voltak a 69. gyalogezred tiszti kara, a vendéglősökkel üzleti összeköttetésben álló vállalatok képviselői és kereskedők stb.

* **Bucsuzás a farsangtól.** A „Budai Dalárda“ nem akarván Carneval herczeg jobblétre szenderültének szomoru tényе felett egyszerüen napirendre térni, elhatározta, miszerint napjaink ezen legfontosabb eseményét, (a Dreyfus pörtől eltekintve) f hó 22-én, farsang keddjén, egy az I. ker. krisztinavárosi polgári leányiskola (koronaőr utczai) tornatermében tartandó családias jellegü kedélyes estélylyel üli meg, melyre az összes pártolóés működő tagok és hozzátartozóik (esetleg vendégeik) hivatalosak. — Miheztartásul: 1. Belépti dij nincs (tekintve, hogy a farsang ugyis elég hosszu volt.) — 2. Feléphet mindenki; jelentkezhetni még az est folyamán is, de megjegyezzük, hogy fizetett klakkot nem tűrünk. — 3. Nevetni való annyi lesz, hogy félünk apróbb balesetektől; mi rt is fiatalabb tagjainkból egy kis „saját külön“ mentőtársulatot alakitottunk, melytől azonban óva intjük a t közönséget — 4. Tánczolni nem fogunk szusz-, hely és időszűke miatt. (Éjfélkor t. i. haza megyünk, kezdődvén akkor a kalendárium örök igazsága szerint a por és hamu, no meg a heringek időszaka. — 5. Végül éhen szomjan senki se fog meghalni. — Kezdete 8 órakor.

* **Mulatság Vörösváron.** A Vörösvári Társaskör e hó 16-án, szerdán fényesen sikerült tánczestélyt rendezett Vörösváron. A nagyszámu és diszes közönség, mely Vörösvárnak és a környékének majdnem teljes számmal megjelent intelligenciájából állott, a legjobb hangulatban mulatott kivilágos kiviradtig. Az első négyest közel harmincz pár tánczolta. A csak nem rég megalakult kör tagjai semmi áldozatot nem kimélve iparkodtak a mulatságot minél fényesebbé tenni. Jelen voltak: Asszonyok: Beró Pálné, özv. Bukovszky Jánosné, Cseörghe Sámuelné, Eckhardt Gézáné, Faul Jánosné, Grünfeld Manóné, György Endréné, Hanvai Jánosné, Hentcsel Józsefné, Kiss Sándorné (Pest), Kopper Jánosné, Krébesz Lászlóné, dr. Lux Józsefné, Steinbach Jánosné, Straub Béláné, Trinkl Mátyásné. Leányok: Bukovszky Vilma, Eckhardt Irma, Hentschel Irma, Hentschel Linka, Kazányi Gizella (Pest), Kiss Margit, Koffler Kamilla, Niedermüller Irma és Malvin, Ormay Vilma Philipp Paula, Reichel Vilma, Rietmüller Karolin (Veszprém), Rosenberg Leonora, Tóth Katalin, Szluha Kornélia.

* **„A Budai Dalárda“** jelmez estélye — melynek vezéreszméjét „Felfordult világ“ képezte, a szokottnál is több szép asszonyt és leányt vonzott a „Fáczán“ termeibe f. hó 16 án. A jó kedv, mely a dalárda mulatságait jellemzi, e mulatságot is oly kedélyessétette, hogy a kik jelen voltak kedvesen fognak arra visszaemlékezni. A hölgyek diszes koszorujában láttuk: Leányok: Tolnay Etelka és Aranka, Király Aranka (elszászi), Buzás Ilonka, Lehmayer Brigitta (dsidás), Millhoffer Erzsi, Bursitz Adél, Tepszer Emilia Bécs (fecske), Apál Viktoria (tengerész), Gombás Aranka és Irénke, Gaál Mariska, Miklós Irma (őrdög), Bercsényi Emma Vácz, (lepke), Szépligethy Klementina (angyal), Letsitz Sarolta Lippa (gazdatiszt), Singer Ida, Oszlányi Ilona, Emilia és Hermina, Berner Irma, Sárgay Emike és Erzsike, Kunszt Karolin, Bauer Vilma és Józsa (postások), Hampel Ilona és Etelka, Nida Ilona, Gaál Vilma, Stratzinger Tercsi, Szervátzy Rózsika (szőke czigány) Sárgay Emilia (ördög), Schwarczmayer Gizella, Viktora és Irma, Ludwig Irén, Tóth Paula, Sternád Lenke (udvari bohócz), Koczányi Zsófia (magyar leány), Bartos Irma és Giza, Mayer Irma, Gabányi Paula (ujságiróné), Bella Alma és Viktoria, Schmelhegger Mariska, Haiduck Anna, Krause Aranka, Hermann Etelka, Schumayer Anna (gazdatiszt), Varga Ilonka (tavasz), Knotz Irma, Ettl Gizella, Fábián nővérek, Biró Jolán (matróz), Máthé Irma (postillion), Straub Ilona (folyondár) Straub Irén (berni parasztleány), Kovács Lidike (spanyol tánczosnő), Szabó Ilona, Mayer Sarolta Magolszky Mariska (orosz) Fridrich Etelka, Trautmann Irén, Weimesz nővérek, stb. Asszonyok: Laumann Józsefné, Hoppé Rezsőné, Király Béláné, Hackmüller Sándorné, Pintér Zsigáné, Schmelhegger Nándorné, Patka Kálmánné, Farkas Józsefné, Szíklay Béláné, Herczeg Ferenczné, Molnár Imréné, Krause Nándorné, Bencsen Albertné, Fischer Antalné, Hampelné, Turner Károlyné, Farkas Elekné, Schwarczmayer K.-né, Buzás Istvánné, Sternád Rezsőné, Magyar Árpádné, Szerváczyné, Hackl Lajosné, Ébner Károlyné, Alm Károlyné, Haiduck-né, Csokonai Vitéz Ferenczné, Fábiánné, Gabányiné, Kunszt Antalné, Kovács Sándorné, Schumayer K.-né, Gyurmán Ferenczné, Wagner Antalné, Reinl Józsefné, Lipthay Sándorné, Szabó Józsefné, Almásy Jánosné, Storch Ernőné, Killmayer Istvánné, Weimeszné, Sopronyi Gedeonné, Bauer Antalné, Bartosné, Tolnayné, Kaczányiné, Turcsányi Pálné, Székely Kálmánné, Semlyén Timódné, Veyl Lajesné, Posch Józsefné stb. E névsor igen hézagos ugyan, de legalább lehet belőle következtetni ama diszes hölgykoszorura, mely az idei estély főfényét képezte. A kedélyes mulatságnak csak a hajnal vetett véget. Az estély 9 órakor nagy felvonulással kezdődött, melyben mintegy 50 jelmezbe öltözött pár vett részt. Az ünnepi nyitányt a dalárda tagjaiból alakított kinai hölgyzenekar kitünően adta elő, mely után a Barrison leányok mutatták be tetszetős öltözékeiket bájos tánczukat és éneküket. A programm 3. száma: „Othello“ (nagy szinmü eredeti átdolgozásban) sok kaczagtatót nyujtott: Krk és Plt zenebohóczok sikerült produkcziói után végezetül a dalárda énekelt két férfikart, mely után megindult a tánecz s ha nem volna meg irva, hogy e földön minden véges, úgy az bizonyára még ma is tartana. Az első négyest 120 pár tánczolta.

* **A budai lövészbál.** A budapesti polgári lövészegyesület vigalmi bizottsága f. hó 12-én tartott jótékonyczélu tánczestélyén kézzel foghatólag czáfolta meg azt a téves felfogást, mintha Budán nem lehetne válogatott közönséget összehozni, fényes elite tánecz-mulatságot rendezni. Csak kellő elővigyázat és tapintat kell hozzá. Mindkét feltétel birásáról fényes bizonyságot szolgáltatott Kozma Gyula, a vigalmi bizottság merész és fáradhatatlan elnöke, a ki nagy erkölcsi bátorságot tanusitott akkor, midőn az „ősiséghez“ még mindég szivósan ragaszkodó lövészeket a társadalmi tevékenység utjára csábitotta. A kultura és közjótékonyság terén a lövölde a multakban nem igen beszéltetett magáról. Most azonban rövid idő alatt már másodszor mutat fel e téren, nem kicsinyelhető sikereket. Február 12 én tartotta meg nagy rókusutczai lövőházában azt a nagyszabásu elite-tánczestélyt, mely az „Országos egyetemi segélyalap“ és a „Mensa academica“ alaptőkéjét igen tekintélyes összeggel gyarapitandja. Az estély rendezősége már hetek óta lázas izgatottságban tartotta a budai fiatalságot. Alig volt az uri körökben lányos ház, a hol a várakozás ingerével ne készülődtek volna ezen legsajátosabb budai elite-bálra. De meg is látszott, hogy a derék rendezők fáradozása nem volt hiába való! Ott volt a Budai előkelő társaság szine-java s mulatott kivilágo virradatig oly feszteleuséggel, melyre öröm visszagondolni. A tágas- és szépen diszitett tánecz teremben a jókedv ütött tanyát. Nagyban emelték a sok szép leány mellett az est sikerét az egyetemi ifjak, a kik mintegy 100-an gondoskodtak arról, hogy a sok szép leánynak bőségesen kijusson a tánczból s még a mamáknak se legyen okuk panaszra. A talpalávalót Rácz Laczi előnyösen ismert zenekara lankadatlan kitartással huzta. A négyeseket mintegy 150 pár tánczolta. Az igen csinos tánczrend lövészjelvényekkel diszitett vadász-táskát ábrázolt. A sikerült mulatság csak a hajnali órákban ért véget s nemcsak erkölcsi tekintetben mondható fényesnek, de anyagilag is, mert a bruttó bevétel eddig 1200 frtra tehető, melynek mintegy fele az „Orsz. egyetemi segélyalap“ és a „Mensa academica“ között oszlik meg. A bál dr. Herczeg Mihály egyetemi rector védnöksége alatt tartatott meg, a ki számos egyetemi tanár kiséretében jelent meg s mondhatjuk, elég kitartással osztozkodott diákjai örömében. Dr. Darányi földmivelésügyi miniszter Delmedico Ágost fölövészmesternél kimentette elmaradását. A jelenvolt hölgyek közül tudósitónk a következőket jegyezte fel: Asszonyok: Becker Ferenczné, Braun Jánosné, Bauer Józsefné, Bara Péterné, Bieglbauer Jakabné, Baldzár Károlyné, Danek Istvánné, Delmedico Ágostonné, Ehrlich Gézáné, Friedrich Károlyné, Freyberger Pálné, Fábián Ferenczné, Gerő Zsigmondné, Goldinger Adolfné, Glasz Samuné, Gallauner Károlyné, Hoffhauser Józsefné, Heverle Károlyné, Hirschberg Vilmosné, Hochholtzer Károlyné, Hager Károlyné, Hofbauer Károlyné, Hochstein Mórné, Jellinek Edéné, Kozma Dénesné, Kozma Gyuláné, Kielmayer Jánosné, Krempelsz Béláné, Rosta Janosné, Konecsnik Ferenczné, Krisztián Jánosnél, Loppert Antalné, Melléky Ferenczné, Ment Béláné, Milhoferné, Merik Béláné, Muschinek Jánosné, Neboviczky Andorné, Pusztay Ferenczné, Pázmándy Istvánné, Petz Ágostonné, Rausch Ferenczné, Reiter Tivadarné, Stessel Jánosné, Strobel Gusztávné, Schwarzmann Gusztávné, Szabó Antalné, Szabó Lajosné, Szabó Gézáné, Schumi Károlyné, Szauervein Pálné, Szvierek Ágostonné, Taxtobler Nándorné, Turn Keresztélyné Urbán Gézáné, Weisz Ferenczné, Vaskovits Istvánné, Zsedényi Aladárné, Ziemermann Kálmánné, Rosonovszky Frigyesné, Rösler Jánosné, Várady Aladárné. Lányok: Auer Katicza, Becker Margit, Braun Irén, Brichta nővérek, Bauer nővérek, Bara nővérek, Bieglbauer nővérek, Baldzar Iren, Chrisztián Irma, Danek Anna, Ehrlich Jusztinka, Friederich Fábián Irén és Ilonka, Freyberger Vilma, Garai Gizike, Garay Gizella és Etelka, Galla Anna, Gall uner Irma, Heverle Paula, Harnischfeger Katica, Hochholzer Jolán, Hager nővérek, Hofbauer nővérek, Jellinek Ilona, Kielmayer Róza, Krempelsz Ida és Ilona, Rosta Ilona, Lappert Etelka, Lakner Ilonka, Ludvig Irén, Lang Erzsi, Lehmayer Brigitta, Markup Paula, Neboviczky Etelka, Oettl Paula, Pusztay nővérek, Petz Lipótka, Richter nővérek, Rozsonovszky Riki, Reitter Gizella, Stessel nővérek, Schvarzmayer nővérek, Scapa Regina, Schvarzmann Gizella, Szabó nővérek, Stubricht Janka, Szwierák Gizella és Margit, Schäffer Margit, Schumi Józsa, Sárgay Emmike, Taxtofler Nina, Turn Anna, Urbán Lenke, Veisz nővérek, Vaskovits Ilona, Zsedényi Dundi, Zimmermann Lenke.

Különfélék

— **Változás.** A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető. A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr. Megkezdjük Buda és a vidék vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma márczius hó 1-én jelenik meg.

— **Hangverseny.** A budai előkelő hölgyek, élükön gróf Hunyady Lászlóné, gróf Zichy Nándorné és őrgróf Pallavicini Edéné ő nagyméltóságaikkal a Mária Erzsébet egylet javára nagy hangversenyt fognak rendezni. A hangverseny fényes sikere biztos. A műsor gazdag és változatos lesz — nem is lehet más — miután a rendezésben a finom és előkelő izlés nyilvánul. A műsor részleteit legközelebb már a Buda és Vidékében olvashatja a közönség.

— **Budáért.** A lágymányosi műegyetem megvan. A telkek 60 frtért mentek az állam tulajdonába négyszeg ölenként. Az épiteshez mihamarább hozzáfognak. A Buda és Vidéke önhittség nélkül mondhatja el, hogy ez is eredményei közé sorozható, valamint a Christen-féle telek parkirozása. Azt hiszszük, hogy az intéző körök a Vérmezőt és a Marczibányi rétet is figyelemre méltatják. Sem a Vérmező sem a Marczibányi rét nem maradhat igy. Városi szépitési tekinteteknek meg kell előznie a pénzügyi tekinteteket. Pest összekuszálását a szép jövőt érdemlő Buda helyes rendezésével kell egyensulyozni.

— **Egy jó barátunkról.** *Jóbaházi Döry Jánost* e hó 13-án Simontornyán d. u. 3 órakor helyezték örök nyugalomra. A megboldogult a *gróf Stirum-Limburg*-féle nemesi alapitvány intézetében halt meg, hol már három éve sinlődött. János bácsit itt Budán is jól ismerték classikus műveltségéről, jó kedélyéről és valódi magyar uri fajképéről. 1828-ban született, tehát élénk részt vett a nemzeti ujjáébredés korában és a szabadságharczban hol mint vitéz honvédhuszár főhadnagy családja tiz tagjával sok csatát küzdött végig. 1849-ben be is sorozták bakának és egy garnizonban szolgált báró Podmaniczky Frigyessel. Az országgyülésen mint követ az ellenzéki párthoz tartozott és több feltünő szónoklatot tartott s a pártnak ugy mint az uri társaságnak kedvelt tagja volt. Élénk sziporkázó szelleme, páratlanul jó adomái miatt Deák Ferencz is nagyon szerette és őt tartotta az ország legelső négyes kocsisának és szivesen ült fel a kocsijára ha ő hajtott, pedig oly sebesen hajtott, hogy *„az árnyékát is megelőzte 5 perczczel“*. Szépen zongorázott magyar nótákat, sok nyelvet beszélt, kitünően tudott latinul is. Egy rövid gyászhir keretében szegény Döry Jánosról nem lehet mindent elmondani. Jól ismerték és szerették az egész országban, soha elvét, jellemét meg nem tagadta még akkor sem, mikor már szegény volt. Ezért legnagyobb uri ismerősei is mindig szivesen beszéltek vele. A legrosszabb állapotában is megmaradt uri modora és jó kedve. Adomáiból Mikszáth Kálmán sokat dolgozott fel. Igazi tőről metszett magyar nyelven beszélt és központja volt a vig társaságoknak. Mielőtt Simontornyán helyezték volna el a nemesi intézetbe *ifju Bun József* enyhitette szigoru körülményeit. Nyugodjék békével a mi kedves János bátyánk.

— **A közuti vasut uj budai hálózata.** A budapesti közuti vaspályatársaság a napokban bud i uj vonalainak kiépitése és alaptőkéjének fölemelése dolgában rendkivüli közgyülést tartott. *Országh* Sándor dr. igazgatósági elnök megnyitván a közgyülést, konstatálja a határozatképességet, a mennyiben 37 részvényes jelent meg 450 szavazat, illetőleg 9000 részvény képviseletében. Az elnök bemutatja a kereskedelmi minisztérium képviselőjét *Mándy* Lajos min. tanácsost. A jegyzőkönyv vezetésére *Gaszner* Béla kir. közjegyzőt s hitelesitésére budai *Goldberger* Sámuel és *Wollák* Soma részvényeseket kéri föl. Következett a napirend első pontja, a kereskedelmi miniszter által kiadott „III. függelék a budapesti közuti vaspályatársaság villamos vasuthálózatára vonatkozó engedélyokiratokhoz“ előterjesztése, a melyet az elnök javaslatára együtt tárgyalnak az alaptőke m gnagyobbitására vonatkozó határoza i javaslattal. A miniszteri leirat fölolvasása után *Jellinek* Henrik vezérigazgató előadja, hogy az engedélyokirat és a területhasználati szerződés világosan előirja, hogy a társaságnak ki kell épitenie budai uj vo alait, nevezetesen a Ferencz József-hidtól a budai nagykörut on át a déli vasutig, illetőleg a fogaskerekü vasutig s a szép Ilonától a Lipótmezőig, illetőleg Hüvös-völgyig. A székes főváros fölhivására az igazgatóság az uj vonalak terveit bemutatta s azoknak közigazgatási bejárását megtartotta. *E vonalakból nagy jövedelmezőséget várni nem lehet*, de a jövőben remélhetőleg növekedni fog a budai részen is a forgalom. Az igazgatóság a mostani kedvezőtlen helyzet ellenére is ki akarja épiteni e vonalakat, mert elve az, hogy kötelezettségeinek mindig hiven és pontosan megfeleljen. A területhasználati szerződésből kifolyólag megtartott engedélyezési tárgyalás során az uj vonalak épitésére szükséges tőkét 9.867,000 frtban állapitották meg, a melyből 3.000.000 frtot tartaléktőkének vettek. Az igazgatóság ugyanis szem előtt tartotta, hogy a várható fejlődéssel és a növekedő forgalommal lépést kell tartani a villamos berendezéseknek és fölszereléseknek. Ez a tartaléktőke tehát arra való, hogy a növekedő forgalom növekedő szükségleteit födözze. A födözeti módnál ugy a függelék, mint a társaság eddigi bevett szokása kizárt minden más módot, minthogy ez ujabb alaptőke részvények kibocsátása által födöztessék. Az igazgatóság ezért ajánlja a részvények kibocsátását s fölolvassa az igazgatóság által elfogadott két határozati javaslatot, melyek közül az egyik a budai vonalak kiépitésére, a másik a pénz miként való beszerzésére, vonatkozik s megá lapitja, hogy a 9.867,600 forintnyi alaptőkeemelés czéljából 98.676 darab egyenkint 100 frt (200 korona) névértékü és névre szóló s legfölebb 5 százalék oszt lékra és neté i fölülosztalékra jogositó részvényt bocsátanak ki. A közgyülés az e terjesztett határozati javaslatokat minden vita nélkül egyhangulag és változatlanul elfogadta. Ezután az uj részvénykibocsátás és tőkeemelés következtében szükségessé vált alapszabálymódositásokat végezték, mire a közgyülés véget ért.

— **Pusztul a régi gárda.** Budának egy jól ismert derék polg ra halt meg 82 éves korában, *Wette* János. 1831-1846-ig Olaszországb n szolgálta hadseregünket mint huszárőrmester 1846-1848-ig az első magyar vasutnál volt alkalmazva. 1848-ban részt vett mint honvéd a szabadságharczban. Ezután visszament a vasuthoz 1856—1888-ig a déli vasutnál volt raktárnok. Jó k tona, igaz polgár, kifogástalan jellem és valódi magyar ember volt. Nagy részvéttel kisérték az örök nyugalom helyére.

— **A budapesti (budai) tornaegylet** folyó évi márczius hó 2-án este 7 órakor az egyleti tornacsarnokban (I., Attila-u. 52.) tartja meg ez évi rendes közgyülését. Napirend: 1. A választmány jelentésének előterjesztése. 2. Az 1897. évi pénztári kimutatás és vagyonmérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése; 3. költségvetés megállapitása az 1898. évre; 4. Inditványok tárgyalása. 5. Az elnök, alelnök továbbá 20 választmányi és 5 felügyelő-bizottsági tag választása.

— **Az I. magyar általános tisztviselő egylet mint szövetkezet**, a lapunk mai számában foglalt hirdetmény szerint, f. hó 27-én tartja évi közgyülését. Nem mulaszthatjuk el e körülményre e helyütt is felhivni a lapunkat olvasó tisztviselők figyelmét, mert e tisztviselői intézmény valóban megérdemli, hogy működése iránt — melyről igazgatósága a jelzett közgyülésen fog beszámolni — tisztviselő tagjai minél szélesebb körben érdeklődjenek. Mint a hozzánk juttatott igazgatósági jelentésből kitünik, e szövetkezet teljes erejéből törekszik arra, hogy nem nyerészkedésre alakult vállalat, hanem a tisztviselői érdekek és a humanitás szolgálatában álló intézmény legyen. Igy rövid pár év alatt, most már másodszor szállitotta le kölcsöneinek kamatlábát s ez időszerint kölcsöneit 7%-al kamatoztatja. Miután pedig a tisztviselők nehéz megélhetési viszonyainál fogva e százalékot sem tartja egészen megfelelőnek, kilátásba helyezi, hogy a kamatleszállitás terén lehetőleg már a közel jövőben még tovább fog menni. Nem hagyhatjuk emlités nélkül azt sem, hogy ugyancsak a közelmult években, részinttisztviselői árvák és özvegyek felsegélésére, részint pedig tisztviselők tanuló gyermekeinek ösztöndijaira jelentékeny alapitványokat létesitett, melyekre köztudomás szerint különösen a szegényebb sorsu tisztviselők körében, felette nagy szükség van. Óhajtandó, hogy e tekintetben is minél dusabb siker koronázza az egylet törekvését.

— **Figyelmeztetés.** Lublófalvi Benke Béla magát a Buda és Vidéke titkárának kiadva meg mindig tesz károkat lapunknak, melylyel összeköttetese nincsen. Ő tette lehetetlenné a naptár megjelenését is, miután a jogtalanul felszedett pénzeket senkitől be nem szolgáltatta. Felkérjük a közönséget, hogy Benke Belanak semmit ne fizessen vagy ala ne irjon. Benke Bélát a rendőrségnél is feljelentettük.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX. Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt Bitumenből készült
valódi Aszfalt-fedlemezek
Aszfalt, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány
carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételát.

Háztelkek.

A Budapesti polgári lövészegyesület a II. ker. Oszlop-utcza és Rét-utcza sarkán levő öt parczelláiból — a 300 □-öl — álló házhelyet eladásra bocsátja. Az árak □-ölenként 22 frttól 12 frtig váltakoznak, a melyen alul el nem adatnak. Zárt irásbeli ajánlatok 10% bánatpénz mellékletével, legkésőbb márczius hó 15-ig az egyesület főlöveszmesteréhez: Del Medico Ágost urhoz (II. ker., Kacsa u. 17.) nyujtandók be, a hol a tervrajz is megtekinthető és a feltételek megtudhatók. *Az ajánlatok az igazgató választmány előtt felbontatnak és a telkek legtöbbet igérőknek eladatnak.*

MEGHIVÓ

a Budapesti bankegyesület részvénytársaságnak 1898. évi márczius hó 3-án d. e. 11 órakor saját helyiségeiben *(Budapesten, V. kerület, Fürdő-utcza 1. szám)* tartandó

ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tárgyrend:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről. — 2. A felügyelő-bizottság jelentése. — 3. Az 1897. évi mérleg megállapitása és a nyereség hováforditása iránti határozat. — 4. Az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a lefolyt üzletévre a felmentvény megadása. — 5. Az igazgatóság megválasztása három évre és évi fizetésének megállapitása. — 6. A felügyelő-bizottság megválasztása egy évre és dijainak megállapitása.

MEGHIVAS

a Magy. általános takarékp. részvénytársaságnak 1898. évi február hó 27-én délelőtti 11 órakor az intézet helyiségeiben *(Budapest, V., József-tér 8. szám)* tartandó

XIX. rendes közgyülésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóságnak jelentése az 1897. évi üzletről.
2. Az igazgatóság számadása és a megállapitandó osztalék fölötti inditványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által elkészitett évi számadás és mérlegről valamint a nyereség fölosztását illetőleg tett inditványnak megvizsgálásáról.
4. Határozathozatal ezen tárgyak fölött és fölmentvény kiadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása és dijazásának megállapitása.
6. 3 választmányi tag megválasztása.

☞ Azon t. c. részvényesek, kik a közgyülésen részt venni kivánnak, fölkéretnek, hogy az alapszabályok 13. §-a értelmében a nevükre szóló részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbb folyó évi február hó 19-ig a társaságnál Budapesten vagy a kereskedelmi banknál Triesztben letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1898. évi február hó 19-től kezdve a társaságnak helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1898. február hó 13-án.

Az igazgatóság.

A Hazai bank részvénytársaság

III-ik évi

rendes évi közgyülését

1898. évi márczius hó 5-én délben 12 órakor fogja Budapesten, a bank helyiségében megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése, a mérleg megállapitása, a nyeremény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Az alapszabályok néhány szakaszának módositása.
4. 13 igazgatósági tag választása.
5. 2 felügyelő-bizottsági tag választása.
6. A felügyelő bizottság tiszteletdijának megállapitása.

Ezen közgyülésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében a közgyülésen 25 darab részvény után egy szavazattal bir minden részvényes, a ki részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyülésre kitüzött határnap előtt 8 nappal a társaság pénztáránál, Budapesten, vagy a hirdetményben e czélra kijelölt más helyeken letette, s hogy minden további 25 részvény ugyanazon feltételek mellett szintén 1—1 szavazatra jogosit; miért is a szavazati jog érvényesitése czéljából a részvények szelvényekkel együtt folyó hó 25-én déli 12 óráig vagy a bank értékpapirpénztáránál, vagy a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület főpénztáránál, vagy a bécsi Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft pénztáránál leteendők s ez alkalomból ugyanott a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt átvehető

Budapest, 1898. február 9-én.

Az igazgatóság.

Az I. m. ált. tisztviselő-egyl. mint szövetkezet

XXVIII. évi közgyülését

a budapesti II. ker. főreáliskola nagytermében, f. évi február 27-én d. e. 10 órakor tartja meg, melyre az egylet t. cz. tagjai tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései alapján az 1897. évi mérleg és zárszámadás megvizsgálása.
2. A zármérleg szerinti nyeremény iránti intézkedés.
3. A tagok által az alapszabályok 58. §-a szerint benyujtandó inditványok.
4. Az egylet által tervbe vett épitkezés iránti meghatalmazás.
5. A lelépő felügyelő bizottság helyébe uj felügyelő-bizottság választása

A netáni inditványok az alapszabályok 58. §-a értelmében a közgyülés előtt legalább 8 nappal, vagyis február hó 19-éig az egylet titkáránál irásban benyujtandók. A közgyülésre szóló igazolványok f. é. február hó 20-áig az egylet helyiségében átvehetők, a midőn a szavazati jog átruházására vonatkozó irásbeli nyilatkozatok is, az igazolványokon a szavazatok számának előtüntethetése végett, annyival inkább bemutatandók, mivel ellenesetben a fentebbi határidőn tul, vagy a közgyülés szinhelyén előmutatott átruházási okmányok, figyelembe vétetni nem fognak. Megjegyeztetik végül, hogy az igazolványokkal egyidejüleg az üzleti mérleg és az évi üzleteredményről szóló igazgatósági jelentés is átvehető.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját terméső borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1897. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fiokürletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden szakában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

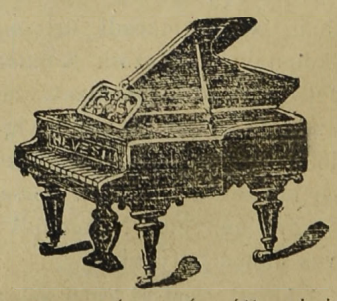

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST, Kerepesi-út 10. sz.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 7. sz. (Böjtmás hava.) Márczius 1

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Csak magyarok legyünk!

Csak magyarok legyünk! Ez a jelszó az a mi győzelemre vezet minden oly törekvést, minden oly mozgalmat, mely a magyarosodás ügyét szolgálja.

Csak magyarok legyünk! Ez a jelszava annak az alakulandó egyesületnek, mely a magyarositás, a magyar szellem és gondolkodás központjául Budát választva ezt irodalmi uton leginkábbb a lelkészek, tanitók és a hatóságok közremunkálásával akarja terjeszteni.

A már felvetett eszméket, terveket tágasabb és nagyobb körben terjessze és mindent elkövessen nem erőszakos, nem elijesztő, de vonzó uton, hogy a magyarság terjedjen, a magyarul beszélők száma szaporodjék az ősi magyar jellem és gondolkodás maradványai ne enyészenek el sőt a meglevő példából tovább lehessen a jó magyar gondolkodást és az igaz jó magyar beszédet fejleszteni.

Magyarul beszéljünk és magyarul cselekedjünk, örizzük meg a magyar fajt, magyar szokásokat, magyar példaszókat, magyar kedélyt, ezért indult országosan az országos budai magyar egyesület, mely népies kiadványok, naptárak és hirlapok utján terjeszti az eszmét, melyhez ezennel a nagyközönséget, gazdagot és szegényt, ifjut, öreget, minden honleányt és honfiut meghivunk.

Nem akarunk mi egyetlen egy hasznos magyarositó, vagy közművelődési egylettel versengeni, nem akarunk mi erőt szétforgácsolni. A mi czélunk előbb Buda szomszédsága és e nyomon az ország különféle vidékeinek magyar szellemben való edzése a meglevő és nem heverő eszközök erősitésével és fokozásával művészeti és irodalmi uton a közönség közremunkálásával és támogatásával, a nyilvánosság felhasználásával mint p. o. hangversenyek, mulatságok, felolvasások és vándortanitások.

Ne csak magyarul — de jól beszéljünk magyarul és tartsuk meg apáink gondolkodását, szokásait.

Tisztelt nagyközönség! az eszme, a czél a mit kitüztünk nem csak a művelődést és magyarosodást mozditja elő, de a magyar embert vissza ringatja ősei gondolkodásába, megihleti kedélyét és ezzel lecsillapodnak azok a hullámok, melyek a társadalmi békét hajótöréssel fenyegetik. Mi olyan olvasmányokat adunk a nép kezébe, melyek a mult hurjaiból indulnak és segitenek elaltatni a háborgó szenvedélyt, mert a magyarság felébresztése az egyetlen csoda balzsama annak a sebnek, melynek orvos szereit most mindenfelől keresik. Ha magyarok vagyunk, magyarul gondolkodunk ugy nemzeti összetartásunkon semmi nem üthet rést.

A budai országos magyar egyesület Budáról Mátyás kiraly egykori székhelyéről szól a nemzethez népies kiadványai utján és kéri a támogatást az egyesületbe való belépést és az eszme terjesztését.

Az ország tanitóit felkérjük, hogy munkánkban segédkezzenek és erre a közönséget is megnyerjék, hogy a meggyujtott tüz áthassa minden magyar keblét és a közfigyelmet egyesületünkre irányozza, mely Budáról szól a nemzethez, mely a király székhelye és melynek elhanyagolt állapotából való kivételéhez az egész országnak köze van.

Budát választottuk egyesületünk székhelyévé, mert ez leszsz a magyar ifjuság és a magyar szellemi élet Athenéje a magyar király közvetlen körében. Budát választottuk, mely az ország, mely a főváros szive és ékessége, melynek szebbnek, virágzóbbnak kell lenni mint valaha volt.

Minden tag kap vagy naptárt vagy kiadványainkból, bármily csekélységgel járul is a szemes czélhoz. Csak magyarok legyünk! Ezt irva zászlónkra összegyüjtjük a magyar faj jellemére, gondolkodására, kedélyére való minden adatot: népszokások, népköltészet, példabeszédek, közmondások, helynevek eredete, csizió, jövendőmondások, babonák, időjárás, állatok, növények a magyar népköltészetben, adomák, tréfák, játékok, ráolvasások, mondák, népmesék stb. Kérjük ezeknek szives beküldését, melyeket szivesen kiadunk.

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Levél Amerikából.

Trowenshall Január 3.

Kedves Barátom!

Nagyon köszönöm, hogy a Buda és Vidékét megküldöd nekem, ki azt figyelmesen olvasom, mert magam is szerkesztő vagyok s szerkesztem a Trowenshall Heraldot, a miből én két év alatt vagyonos ember lettem.

Ne csodálkozzál rajta, hiszen nem is kell Amerikába menned, odahaza sok százan gazdagodtak meg nem csak az ujságszerkesztők, de az ujságirók közül is. Ti kinlódtok csak nehány ős világba illő mamuthok, kik eszményi szempontból fogjátok fel hivatásokat...

A szerkesztés az még csak lehet eszményi, de a kiadás legyen amerikai, mint a többieké. Hiszen egy budapesti nagy napi lap szerkesztő kiadója jelentette ki, hogy ő még a trónbeszédet is nyilttérben szeretné adni. Valóban némely lapotok már elhagyta Amerikát mert nem tudom sokszor kitalálni a *hirdetés e a vezérczikk, vagy a vezérczikk a hirdetés?* Melyik az a közlemény a miert a szerkesztőt fizetik, vagy melyik az a miért a szerkesztő fizet.

Ilyen budapesti tapasztalatok nélkül én itt Trowenshallban semmire sem mentem volna, s nem lenne elég előfizetőm mellett, elég adozo és fizető közönségem.

Mikor itt Trowenschallban letelepedtem a 30 000 lakosságu városban még nem volt ujság. Elhatároztam, hogy sem aranyat nem ások, sem petroleumot nem kutatok, sem gyémántot nem keresek, mert legjobban fizet a papiros, tehát ujságot alapitok.

A helyi érdekek kincses bányájára vetettem figyelmemet és láttam menynyi az elhanyagolt érdek. Nem kerestem én ezeknek kielégitésében eszményt, nem kerestem hivatást, nem emberszeretetet, polgári kötelességeket, hanem egy uj adórendszert. Mind a 30 000 embernek adózni kell, ez alol nem menti fel őket senki.

Te kedves barátom Gyula, ki egész életedben elvekért, ügyekért, eszmékért áldoztad életedet, forgattad tolladat, csak nyomorusággal töltötted koldus tarisznyádat a legmostohábbért, a közügyekért.

Buda és Vidéke 160.000-nyi népesség között jelenik meg, ébreszt, figyelmeztet, sürget, tanácsol, eszméket, terveket ád. *A miket elért az egy kis kötetbe nem férne bele.*

Az az eredmény a mi a lapnak köszönhető Buda és vidékére nézve nagy tőke, de nagy tőke lehetett volna a lapra is, ha te budapesti kollégáid amerikai szellemében adod ki.

Nèzd mikor én Trowenshallba jöttem itt a telkek értéktelenek voltak, középületek, hidak, utcza rendbetartás, világitás, vizvezeték, a helybeli kereskedelem és iparpártolása olyan formán állt, mint Budán, a Buda és Vidéke lap alapitásakor. És minden tulajdonossal aláirattam egy iven, hogy menynyi tiz krajczárt fizet, ha telke dolárokkal emelkedik a Trowenshall Herald megindulása után.

Akkor elkezdettem bolygatni az ügyeket, szép lassan és sorba jártam a hatalmasokat, vallalkozókat, kiknek érdekébe ütközött a város emelkedése és azokkal megfizettettem ma-

Igy a magyar nép szivéhez közel férkőzve beteljesedik jelszavunk: Csak magyarok legyünk! Azok is leszünk csak a közönség különösen a vagyonosabb osztály ne késlelkedjék elfogadni jelszavunkat is annak beteljesedését mozditsa elő hazafias áldozatkészségével. Hadd tudjon álmodni ismét a magyar nép, hadd tudja hallgatni a mesét, hadd nyerje vissza kedélyét és őrizze meg ősi faját.

Gálffy Lajos,
a budai magyar egyesület szervező bizottsága nevében.

Péchujfalui Pechy Imre
1832—1898.

Most már ott nyugszik a hegykoszoruzta temetőben.

Még nem is volt fáradt, a midőn a sors kérlelhetlen és kegyetlen kaszása bekényszeritette, hogy pihenjen.

Nem tudunk mi ezzel a gondolattal megbékülni! Előttünk van most is, s lelki szemeink előtt nem a koporsóba lefektetett csendes halottat, hanem a férfit látjuk akaraterejének teljességeiben, jóvágos arczával.

Tetterejét, szivósságát bámultuk, meghajoltunk előtte, mert nagygyá igyekezett tenni egy intézetet, a melyet bölcsőjéből ki is emelt.

Az a hangyaszorgalom, az a becsvágy, tudásának mindnagyobb mértékben való fokozása a m. kir. államnyomdát olyan elsőrendü intézetté tette, a mely ily rövid idő alatt páratlan a nyomdászat terén.

Ujat, mindig ujat alkotni, ez volt a főtörekvése és hogy mennyire sikerült ez a megboldogultnak, ott van az eredmény, ott van az intézet kiadványaival a különféle kiállitásokon nyert kitüntetéseivel.

Az ő érdeme, hogy a haladás utjára lépett az intézet. Igaz! teljesen nem érhette el vágyainak czélját, de megmutatta az ösvényt, kijelölte az utat, — hogy áldozatok árán bár — de haladni kell!

Életrajzát a következőkben adjuk:

Péchy Imre, miniszteri tanácsos a m. kir. államnyomda igazgatója szül. Nagy-Kölkeden (Vas-m.) 1832 szept. 25-én. A gimnázium befejezése után a cs. kir. hadseregbe mint tüzérhadfi lépett, s onnan 1848 őszén átment a honvédséghez, melynek soraiban küzdötte végig a szabadságharczot. A szabadságharcz leveretése után a mérnöki pályára adta magát és az alkotmány helyreállitásáig a mérnöki pályán tagositásokkal, kartografiai munkákkal és közben a saját birtokán mezei gazdálkodással is foglalkozott. 1870-ben állami szolgálatba lépett; 1872 ig a katasztari térképészeti osztálynak volt a vezetője, azóta pedig az államnyomda igazgatója Térképészeti dolgozatai nemcsak a hazában, hanem a külföldön is nagy elismerésben részesültek. Dombormüvü térképei a párisi és velenczei nemzetközi földrajzi kiállitásokon a legmagasabb kitüntetést nyerték el: ezekért a párisi Académia Nationale tagjául is választotta. A saját kiadásában megjelent *Budapest és környéke* oro- és hidrográfiai térképe nagy kelendőségnek örvend és már ujabb kiadást ért. Az ezredévi kiállitáson feltünést keltett a *Balaton medrének és környékének dombormüve.* Térképészeti munkáiért és az államnyomda vezetésében kifejtett működéseért a király a harmadosztályu vaskorona-renddel tüntette ki. Az ő fáradhatatlan tevékenységének, kifejlett müérlelésének és sokoldalu alapos szakismeretének köszönhető, hogy az államnyomda az ország első müintézetévé fejlődött, s galvanoplasztikai, fotomechanikai, réz- és fénynyomdai reprodukciói és pompás kivitelben, szokatlan nagyságban sokszorositott műlapjai az intézetet a külföld hasonló müintézetével egy niveaura emelték. Sok gond és fáradságba került ezt elérni, de Péchy Imre az őt jellemző erélyével sokoldalu szakavatottságával és kiváló müérzékével megmutatta, minő fokra emelkedhet a magyar nyomdászipar, ha tehetséggel, izléssel és a legujabb vivmányok felhasználásával előtör. Péchy Imre a társadalmi téren is szerepvivő volt és mint több müvészeti, közmüvelődési és humánus egylet tagja, ezek működésében tevékeny részt vett.

Az a csapál, mely halálával a m. kir. államnyomdát érte, megkapta az összes tisztikar szivét is, mert mellette buzgólkodtabb, tevékenységének, az intézet iránt való ragaszkodásának részesei voltak.

Ugy szerette azt az épületet a hol zakatol a gépek sora, és a honnan közel négyszáz ember megy ki és be naponkint, megkeresve a tisztességes kenyeret.

Szerette Budát, érdeklődött minden iránt a mi a budai részek épitészeti és kulturális viszonyait illetik.

És most csöndesen pihen!

Agyát nem bántják többé az intézet fejlődésére való gondok.

Ott a hol örök álmát alussza zugjon bár az őszi szél, avagy a tavaszi langyos szellő csalja ki az ibolyákat a temetőhegy szakadékaiban: emléke fennmarad.

Temetése rendkivüli nagy részvét mellett ment végbe. Az államnyomda tisztikara és az összes személyzet az intézet udvarára vonult, hogy végbucsut vegyen szeretett igazgatójától. A koporsót a koszoruk egész viragerdeje boritotta, melyek közt ott volt a tisztikarnak valóban óriási pompás koszoruja is élő pálma-baber és kaméliakból kötve.

Beszenteles után megindult a menet, hogy utolsó utjára kisérje ki azt, ki talpig férfi volt.

Nyugalma legyen édesen csendes!

Beszélő számok.

Szekes fővarosunk elenk életet, nepessége hullamzását semmi nem bizonyitja ugy, mint derek es kituno szaktudósokból allo statisztikai hivatalunk havi fuzetei. A 294. szamu nagy gonddal, felkismeretességgel összeallitott füzetben kivaloan erdekes *Budapest főváros egyenes adószolgáltatása 1896-ban* es *A budapesti házbéradó és jövedelem 1896 ban.*

Ha ezt a két tanusagos kimutatast elolvassuk lathatjuk belole, hogy Buda mindenben messze marad el, az egyik edes, a masik mostoha. Adja az Isten, hogy a szekes fővaros tanacsa es megujult törvenyhatoság jövőtabol Buda ne legyen tovább kitagadott gyerek a tekozló fiu Pest javara.

A szekes fovaros adonemei összesen 13.379.333 frtra rugnak a miből $^3/_{10}$ házberadó, $^5/_{10}$ reszveny-tarsaságok adója, mintegy hetede a kereseti ado es altalanos jövedelmi potado.

Az adohatralek 1896-ban 4.932.569 frt 79 kr. Ez tekintelyes összeg, de volt nagyobb es p. o. 1876 ban, a mikor 9.181.574 frt 95 kr. volt.

A szekes fővarosban levő összes házak házberjovedelme 1896-ban. 41.825.556 forint ebből Budara esik a potlekokkal együtt 5.271.234 frt. Egy házra körülbelül 2 590 frt jut, mert 13.987 ház van s fele olyan, melyben 20-nal kevesebb ember lakik. Tiz év alatt 20 millió forintal növekedett a házber jövedelem.

Az egyenlőtlen epitkezesi kedv következtében az adomentes házak berjovedelme a főváros egyes kerületeiben nagyon egyenlőtlenül oszlik el. Lattuk, hogy egeszben veve az adomentes házakra a házberjövedelemnek közel fele esik; ezzel szemben a Duna jobbpartjan $^3/_8$-ot, sőt pl. Ujlakon $^3/_{10}$-et, a Varban $^1/_6$ ot, Ó-Budan $^1/_8$-ot tesz ez az arany. Szinten csekely ez az arany a Vizivarosban ($^2/_9$). Viszont a Terezvarosban, az Erzsebetvarosban, a Józsefvarosban, a Ferenczvarosban es Kobanyan az adomentes házak berjovedelme megh[illegible]ja a megadoztatott házak jovedelmet.

A budapesti házakra 1896 ban összesen kivetett 6.711.689 frtnyi adóból 3.655.702 frt vagyis 54 5% az állami adóra, 1.629.814 frt, vagyis 24 3% községi adóra es 1.421.173 frt, vagyis 21 2% házberkrajczárra jut. Az előző évhez képest az emelkedes $^7/_{10}$ millió frtot tesz. A házberadóból (a potlásokat es torleseket figyelmen kivül hagyva) 796.583 frt esik a budai részekre, ellenben 5.943.567 frt a Duna balpartjára; vagyis az arany 1 : $7^1/_2$. Tekintve azt, hogy ezzel szemben a házak száma Budan es Pesten ugy all, mint 4 : 7, kitünik, hogy a pesti oldal házberadózási képessége negyszer akkora, mint a budai.

A budai adókötelés házak képe 1896-ban a következő:

Van 187 ház összesen 403 126 forint házberjövedelem, a mi után esik állami adó: 60.312 frt 05 kr., községi adó: 15.332 frt 81 kr., házberkrajczár: 13.705 frt 28 kr.

---

gam a hallgatásért. Az egy rókáról két bőr bevágott.

Nekem ugyan lapot trawenshalli telektulajdonos ilyenekkel nem küldött vissza: *El nem fogadtatik. Nincs szükségem reá, Ne alkalmatlankodjék, Nincs megrendelve*, megölte volna az én propagandám.

A propaganda alatt a lap barátai értendők, kik azt minden nyilvános helyen kérik, üzleteket arra előfizetni kényszeritenek.

Hiszen ha te az I—III. kerületet értve, a telektulajdonosokat csak 10 krajczárjával adóztatod meg eredményeid után vagyonod van.

Egy kedves magyar művésznővel találkoztam New-Yorkban, ki a magyar egyletbe sietett, hogy a Buda és Vidékét (mit ingyen küldesz) elolvashassa.

Tőle tudtam meg, hogy a Budáért való lelkes kardoskodás, pártoljuk a *budai ipart és kereskedelmet* hangoztatása daczára nem, hogy vagyonosodnál, de küzdelembe körül a lapod kiadása. 160 000 ember között van legalább 5000 a ki lapodat tarthatná. Van elég barátod lehetne elég propagandád. Ugy, látom a tiszteletpéldányosoknak adott felszóllitásból, hogy nincs. Pedig ezek közül mindegyik szerezhetne 2—3 előfizetőt.

A trowenshalli egyletek évi jelentéseiket előbb a Trowenshall Heraldba adják és innen csináltatnak külön lenyomatot és a lapot nem csak előfizetésbe, de tisztességes évi átalányba részesitik, a mi még mindig kevesebb mint: a nyomda költség lehne.

Kedves barátom nagyon sok az ingyen közlemény a Buda és Vidékében, e mellett ugy látom, hogy a családi ügyeket, bálokat is dijtalanul adod Ez rossz szokás. Olvasd a Trowenshall Heraldot és tanulj belőle Szép az erkölcsi elismerés, de legtöbbet ér az anyagi siker.

Barátod
Holánszky Auréll.

Aranypor.

Bármily jót mondjanak is rólad, soha sem mondanak vele neked ujságot.

*

Gyakran megbocsátunk azoknak, a kik untatnak minket; de azoknak nem tudunk megbocsátani, a kiket mi untatunk.

*

Krisztinaváros. 1107 ház. 853. 912 frt házbérjövedelem. állami adó: 73.761 frt 95 kr., községi adó: 37 572 frt 13 kr. házbérkrajczár 18.225 frt 34 kr.

Tabán. 857 ház. 547.742 frt házbérjövedelem. Állami adó: 71.351 frt 45 kr., községi adó: 22.474 frt 26 kr., házbérkrajczár: 18.225 frt 34 kr.

Viziváros. 739 ház. 1.127.415 frt házbérjövedelem. Állami adó: 162.374 frt 60 kr., községi adó: 22.474 frt 26 kr, házbérkrajczár: 18 225 frt 34 kr.

Országut. 528 ház. 336.376 frt házbérjövedelem. Állami adó: 31 230 frt 68 kr., községi adó: 22 474 frt 26 kr., házbérkrajczár 11.252 frt 51 kr

Ujlak. 497 ház. 233.963 frt házbérjövedelem Állami adó: 31.421 frt 46 kr., községi adó: 10.294 frt 37 kr., házbérkrajczár 7905 frt 39 kr.

Ó-Buda. 1210 ház. 490 476 frt házbérjövedelem. Állami adó: 65 994 frt 60 kr., községi adó: 17.707 frt 28 kr., házbérkrajczár 15.964 frt 35 kr.

Házbérjövedelem kerületek szerint 1874—1896 iki években.

Év	I.	II.	III
1874	1.169.585	1.098.250	479 229
1875	1.095.108	817 816	459 526
1876	1.142.140	1.053 046	438.234
1877	1.129.157	1 029.574	435.042
1878	1.069.428	1.004 803	416.657
1879	1 039.076	992 217	411.684
1880	1 024 350	955 007	404 413
1881	1 030.756	959.714	412.462
1882	982 837	969.370	412.783
1883	996.700	983.381	419 112
1884	1 062.030	1.033 909	428.418
1885	1.085.538	1 162.872	435 714
1886	1.126.214	1.060.185	432 507
1887	1.257.594	1.198 222	483 228
1888	1.304.878	1.241 921	486 422
1889	1 329 229	1.271 676	491.032
1890	1.393.188	1.343 296	537.105
1891	1.414 420	1 373.756	541 108
1892	1.427 422	1.336 092	543 564
1893	1 461.324	1.361 253	564.842
1894	1.468 559	1 359 917	565 295
1895	1 523.454	1 340.723	595.844
1896	1.804 780	1.463.791	724.439

Mindezekből látható, hogy a fővárosi statistikat (számtartó) hivatal hasznos munkákat végez, de egyet nem értünk, minek keveri bele a szövegbe a német nyelvet?

Muzsikusok a torony tetején.

Irta: *Tarczai György*

A csöndes Budát megszokott nyugalmából szinte kiforgatja a zeneszó, mely a Mátyás-templom tornyának az erkélyén nagy ritkán: sátoros és Mária ünnepek alkalmával fölrian. Bogisich Mihály, a magyar egyházi zenetörténelem szerencsés kezü kutatója, a ki maga is mestere a muzsikának, ujitotta fel az ősrégi magyar szokást a millenium évében, mikor is a torony tetejéről lágyan alászürödő harsonaszó hallgatásának a ritka élvezetére a pesti oldalról is seregestül kerekedtek föl a vár hegyre az emberek.

Azóta kisebb nagyobb időközökben megszokták ismételni a torony tetején e hangversenyeket. A napilapok mindenkor jó eleve jelzik az időt, hogy mikor szólal meg a magasban a Mátyás-templom muzsikusainak a harsonája, s a ki a szentháromság piaczán a szokatlan helyen hangzó zenét lesi, lehetetlen, hogy úgy ne érezze magát, mintha rég letünt idők multjából szállna alá és ütné meg fülét egy elmosódó akkord, rég letünt karok hangulatával töltvén be szivét régi dicsőségről zengedezvén.

Zenetörténelmünk — egyes korszakainak nehány buzgó kutatónk ismertette fejlődésén kivül. — máig sincs föltárva. Igaz hogy az adatok is, melyek a régi magyar zenéről ránk maradtak, fölötte gyérek. A lantosok és hegedüsök idők folyamán más és más név alatt felmerülő rendjéről irodalomtörténetünk müvelői elég áttekinthető képet festettek. Báró Radvánszky Béla levéltári kutatásaiban nyomára akadt az *énekes inasoknak*, a kiknek a tulajdonképeni foglalkozásuk az asztal körül való fölszolgálás volt, asztalbontás után azonban, ha hivatásos lantos vagy hegedüs nem tévedt a kastély felé, karénekre gyujtottak, a mi élénk fényt vet a régi magyarok zenekedvelő természetére.

A török korbeli egyházi zenékből, a kuruczvilág muzsikájából nem egy akkordot szólaltattak meg ujjabban nemzeti zenénk multját kutató zenetudósaink. Mind a mellett a magyar zenetörténelem monumentális épülete nincs még fölépitve, csak egyes kövek vannak meg hozzá. Ilyen az, melyre a toronybeli zenéről szóló gyér adatok vannak fölirva, a melyről a nagy közönségnek még alig nyilt alkalma tudomást szerezni. A Bogisich Mihály föllevenitette szokásról csak azt tudjuk, hogy régi; hogy milynemü, egész társadalmi rétegekre kiható fontosságu volt? s hogy kik müvelték? erről mindezideig sehol sem volt szó.

A vasut nyomában szerteszét terjedő modern czivilizáczió, kimélet nélkül letörli a régi korok gyakran idejüket multa, de a szükebb látókörü emberek konzervativ természeténél fogva csenevész állapotban tovább élő patriarkális vonásait, emlékeit, szokásait.

Tiz szobor ünnepe.

Lélekemelő, szép ünnep folyt le február 23-án d. e. a székesfővárosi II. ker. közs. polgári fiuiskolában abból az alkalomból, hogy dicsőségesen uralkodó királyunk Ő Felsége nemzeti történetünk kiváló alakjait ábrázoló és a főváros különböző tereit diszitendő tiz szobrot ajándékozott, megkoszoruzandó e fejedelmi ajándékkal nemzetünk ezredéves dicsőséges multját. Az ünnepély szinhelye, az intézet tornaterme, ez alkalomra kiváló izléssel volt felszászlózva és feldiszitve: középen volt elhelyezve Ő Felsége olajfestésü arczképe megkoszoruzva és nemzeti szinbe foglalva, alatta a főváros szinei és czimerei, az egész körül pedig a tiz szobor alakjainak szimbolikus és családi czimerpajzsai voltak félkörben elhelyezve, melyeket ritka ügyességgel és történelmi érzékkel Derlik Sándor tanár készitett, valamint ő vezette a diszités munkáit is. Az intézet épületén lengett nemzeti zászló hirdette, hogy az iskola ma fényes ünnepet ül, s csakugyan az ifjuság és közönség ünnepi ruhában már jókor gyülekezett, hogy a gazdag és tanulságos, müélvezetet nyujtó müsor egy számát se mulassza el. Az intézet igazgatójának, Szenessy Mihálynak, kiváló paedagógiai és hazafias érzékére vall, hogy ez alkalomra megnyerte B. Polgár Gyulát, a kiváló jellemalakitó szinművészt, ki az ünnepély előtt valódi müvészi ábrázolásban mutatta be a tiz szobor alakjait. Ő Felségét s a régi történet és a jelenkor legkiválóbb alakjait, müvészi alakitásait az ifjuság lelkét és képzeletét valósággal felvillanyozó tanulságos, hazafias és népszerü előadással kisérvén. Ily emelkedett hangulat mellett zenditette meg az ifjuságnak négy hangu, 200 főből álló hatalmas énekkara a Hymnust, melyet a nagyszámu, diszes közönség állva hallgatott. Szenessy Mihály igazgató tartotta ezután lelkes megnyitó beszédét, jelentvén egyuttal, hogy ez emlékezetes napon kifüggesztette diszes keretben a tanintézet összes termeiben a honalapitás ezredéves emlékének törvénybe iktatásáról szóló VII. törvényczikket a székes főváros Tanácsának adományából. Ezután Wonaszek A. Antal tanár tantestületi jegyző felolvasta a tiz szoborra vonatkozó legfelsőbb királyi leiratot, Patrubány Lukács dr. tanár pedig magvas és szép előadásban ismertette a tiz szobor alakjainak történelmi jelentőségét és szereplését. Közben Serman József III. b.) oszt. tanuló elszavalta Czuczor Gergely Legszebb énekét, Szendy Arisztid IV. b.) oszt. tanuló pedig Vörösmarty Mihály Hymnusát, az ifusági dalkör pedig a Király-hymnust. Honfidalt énekelte. Hámpel Sándor fővárosi bizottsági tag és II. ker. városbiró állott fel ezután és emelkedett, meleg szavakban mondott köszönetet az intézet érdemes igazgatójának és a tanári testületnek a felejthetetlen, hazafias ünnepély szép sikeréért. Végül az ifjusági énekkar a Szózatot énekelte, melynek lelkesitő hangjai után a közönség és az ifjuság magasztos hangulatban éltette a hazát és a magyarok jó királyát. Minden lélek emelkedett és buzdult a hatalmas énekkar szabatos és hazafias lelkesedésü előadásán. Gyulay Elek, az intézetnek fővárosszerte ismert buzgó énektanára müvészetével, tapintatával, lelkesedésével valóban maradandó emléket állit magának az ifjuság és a közönség szivében. Az Ég áldása kisérje a hazafias és alkotmányos szellemü derék tanári testületet áldásos működésében.

A fővárosi közmunkák tanácsából.

A Rézmál, Szemlőhegy, Vérhalom, Törökvész, Pasarét és Nyékdülők szabályozási terve már régebben áll a közmunkák tanácsa és a főváros tárgyalása alatt. A felmerült nézeteltérések legnagyobbrészt már megszüntek és még csak néhány részlet tekintetében állanak fenn. Ezen utóbbiak közül nagyobb jelentősége van a Mecset-utczának, melyet a közmunkák tanácsa csak a Niedermayer-utczáig tervezett felvenni, ellenben a főváros a Kavics-utczáig kivánta megnyujtani. E meghosszabbitástól a tanács eredetileg a vele kapcsolatos igen tetemes költségek miatt tekintett el; minthogy azonban a főváros ahhoz ismételten is ragaszkodását fejezte ki, minthogy továbbá a költségek amugy is a fővárost illetik, a tanács engedve a főváros kivánságának, hozzájárul ahhoz, hogy a Mecset utcza a Kavics utczáig terjedjen. Nagyobb jelentősége van továbbá annak a serpentin utnak, melyet a főváros a Primás utczából a Rézmálra felvezetni kiván. Az eszme ellen a közmunkák tanácsának eredetileg sem volt észrevétele, de kivánta, hogy a serpentin-ut terve szintén előterjesztessék. A mérnöki hivatal ki is dolgozta a tervet és ehhez a tanács kész hozzájárulni, de a főváros még azt kivánja, hogy az út 6%-al tervezett emelkedése enyhittessék. A tanácsnak a czélzat ellen semmi észrevétele, miután azonban a szabályozás kérdése e helyen továbbra már alig hagyható függőben, felhivja a fővárost, hogy e tekintetben sürgősen jusson végleges megállapodásra.

A főváros a várbeli plébánia épületét az Országház-utczában levő régi telken óhajtja épiteni, előbb azonban a tanácshoz fordult a Szt.-Háromságtér szabályozásának megállapitása végett. A tanács elfogadta müszaki osztályának e részben előterjesztett tervét, mely figyelemmel a Mátyás-templomra, a Szt. István szoborra stb., a teret az északi oldalon tetemesen kiszélesiteni czélozza. Ezen uj szabályozásba, mely az Iskola tér vonalát a Szt.-Háromság-térre kihosszabbitja, beleesik a pénzügyminiszterium elnöki épülete és az ugynevezett Majláth-ház, a régi plebánia-telek pedig terjedéket nyerve, homlokzattal a Szt.-Háromságtérre jut. A szabályozás kellő figyelemmel van a Tárnok-utcza kiszélesitése és arra is, hogy a Mátyás-templomtól délre alakitandó legközelebbi tömb a primási palota czéljaira alkalmas legyen. A tanács a szabályozási tervet közölni fogja a fővárossal, oly megjegyzéssel, hogy miután a régi plebánia-telek a plebánia-épület czéljaira már tulságos nagy, az épitkezés pedig igen költséges volna, miután továbbá a szóban forgó szabályozás rögtönösen keresztül nem vihető, ezért czélszerü volna, ha a főváros a plébánia épület számára a várban más telket keresne. A tabáni plébánia-épület számára a főváros három telket szemelt ki, de mielőtt a választásra nézve megállapodásra juthatna, szükséges a templom környékének szabályozási tervét revizió alá venni. A tanács e tekintetben arra az elhatározásra jutott, hogy

a Döbrentey utcza és a templom között tervezett 8 öles utcza a Fehérsas utczáig meghosszabbitandó. Figyelemmel e szabályozásra, a tanács azt ajánlja a fővárosnak, hogy a tabani paplak czéljára a 930. és 931. uj hrsz. ingatlanokat szerezze meg.

A fővárossal létrejött terjedékegyezményt a tanács jóváhagyja és a miniszterelnökhöz terjeszti fel felsőbb jóváhagyás végett.

Ingatlanok forgalma.

A budai oldalon: Reiter Tivadar és neje II. Szegényház utcza 2903 sz. háza 15.500 frtért Köberling Károly és nejére. Fiszáker testvérek II. Rókus-hegy 5789. számu telke 1200 frtért Grifatong János és nejére. Özv. Csapkovits Péterné I. Palota utcza 9. számu háza 53 100 frtért Eisdorfer Gusztávra. Struck Ferencz és neje III. Lelkész-utcza 15. számu háza 3500 frtért Auffenberger Jánosnéra. Auffenberger Jánosné III. Bécsi ut 51. sz háza 3950 frtért Rosenfeld Antal és nejére. Miakits Mihály és neje I. Kelenföld 13.480/1—2. sz. telke 18 000 frtért Dobránczky Péterné drnéra, Paulovits Vendelné és társai I. Kelenföld 12.168/3. számu telke 840 frtért Gallók Lajos és nejére Diera Jakab és veje III Kecske utcza 4158/59. sz háza 5475 frtért Ergang Mária és társaira Fischer Györgyné I. Gellérthegy 10.874/77. számu telke Fischer testvérekre. Özv. Wieshart Katalin I. Főerbereki dülőben 9831. sz. telke 4010 forintért Matolay György és nejére Kindner Mátyás és neje I. Kelenföld 12 179. sz. telke 1600 frtért Rossler Ignácz és nejére. Hang Pál I. Kelenföld 14 210. sz. telke 3711 forintért Vascsik Pálra. Cordió Ferencz és neje I. Németvölgy 7958—1—2. telke 4325 frtért Maléter Gézanéra, Stiefel János és neje III. Szépvölgy-utcza 2. sz. telke 800 forintért Süveg Mátyás és nejére. Vogerl Alajos és neje I. Felsőhegy-utcza 1939/56. sz. háza 7000 frtért Vécsey Lajos és nejére. Förg Teréz és társai III. kórház utcza 23 sz. háza 9300 frtért Reinisch Elizre Gröschl József és neje III Peterhegy utcza 2583. sz. telke 900 frtért Gallego Ede és nejére.

Mechwart András kitüntetése.

Ritka ünnep volt az akadémia heti ülésteremében.

Báró Eötvös Loránd elnöklete alatt összes ülés volt, s ezen adták át Mechwart Andrásnak, a Ganz gyár vezérigazgatójának a Wahrmann-arany érmet

Ez az érem ezer forint értékü. Alapitója néhai Wahrmann Mór még életében 10,000 frtot adott át a tud. akadémiának, hogy tőke kamataiból minden három évben arany-érmet veressen, melyet olyan honpolgár kapjon jutalmul, aki az ipar vagy kereskedelem terén kiváló érdemeket szerzett

Az első arany-érmet ma adta a tudományos akadémia. Eötvös igen szép, meleg hangu, eszmében gazdag beszédet intézett a kitüntetetthez, aki meghatva, szerényen mondott köszönetet. Maga az érem pompás darab. Sulya 373 gramm, átmérője 8 czentiméter és vastagsága fél czentiméter. Valósággal óriási pénzdarab. Előlapját „A magyar tudományos Akadémia Wahrmann Mór érme“ fölirattal, — babérlevelekkel diszitett szalag osztja ketté. A pénz alsó részén babérfa árnyékában az ipar képviselője, a jobb vállán pörölyt tartó Vulkán ül, aki mellett jobb kezét Vulkán balvállára fektetve, a kereskedelem nyugtalan szelleme, Merkur, áll. A babérlevelekkel diszitett szalagon kisebb betükkel ez a fölirat olvasható; „M. T. A. Mechwart Andrásnak MDCCCXCVII.“ A szalag fölött Budapest látképe a kir. várral, a Lánczhid és az akadémia palotájával domborodik ki. Az érem hátsó lapjának egészét a magyar tudományos akadémia jelképe: a repülő sast itató Géniusz tölti be. A sas szárnyai fölött majd a baloldali mezőben folytatva ez a fölirat áll: „A magyar ipar, kereskedelem terén szerzett érdem jutalmául.“

Ha valakinek érdemei vannak a magyar ipar terén ugy bokrosan vannak Mechwart Andrásnak, ki a hazának egyik büszkesége. A Ganz gyár felvirágozása az ő tisztelt nevéhez van füződve Szereti, tiszteli őt mindenki legelső főtisztviselőjétől kezdve az utolsó munkásig, mert jó hazafi, jó ember, páratlan családapa: jó lelkü főnök, ki a munkást embernek tekinti és vele méltányosan bánik s valódi apja munkásainak.

Nemesszivü ember minden jótékony adakozásnál első. Sok kerül a nyilvánosságra, de sokkal több az, a mit ugy ad, hogy senkisem látja. Nála az adakozás erény és nem divatos szokás

A Ganzgyár élete a Vizváros életével össze van forrva s a kitünő igazgató Mechwart András a budai előkelő társaságoknak kedvelt tagja épugy, mint nemeslelkü nejje, ki vele együtt elöljár minden szép nemes és igaz ügyben és segit a szegényen.

Mechwart András meghonosodott, családja egészen magyar.

Kitüntetése, a budai iparosok kitüntetése, mert a világhirü Ganz-gyárnak mégis csak Buda az otthona.

Éljen a derék hazafi, ki kötelességeit teljesitve érvényesitette nagyszabásu tehetségét.

Nem ismerőseink.

(Árnyak és árnyabbak.)

Háziur Freskó.

Freskó ur megunta a sok házmesterkedést; gondolt egyet s arra határozta magát, hogy a megkuporgatott kapupénzekből házat vesz — Budán.

Meg is tette.

Be-, illetve átvonult nemes familiájával az uj portára, a hol immár most *ő* az ur. A házmesterkedés ideje alatt szerzett „tapasztalatok“ mindenesetre „legjobban“ predesztinálnak a — házi uraságra. Kezdte tehát leges-legelsőbben e kiváló „tapasztalatok“ érvényesitésén.

Legelőször is — bemutatóképen — végig látogatta az új dominium békeséges lakóit, még pedig első sorban a gyermekes családokat tisztelte meg „magas“ látogatásával Ezeknél kenetteljes szavakkal tartott „szakszerü“ oktatásokat a — gyermeknevelésről. A lakók elálmélkodtak rajta: honnan ennyi tudás? Hisz Pestalozzi óta ilyen nagy paedagogus még nem született! Lám, lám, gondolák magukban, minek is adjuk mi fiainkat a tanitóképzőbe, mikor a nevelés és tanitás üdvözitő elveivel a *kömüves állványon* is bőségesen és alaposan meg lehet ismerkedni?

No, azután sorra jött a többi.

Végig tapogatta az ajtókat, ablakokat és elrendelte, hogy minden ablakot asszekurálltatni *kell*, mert hát ablaktörés esetén a lakó amolyan *talmi üveget* vágat csak be, a mi a háziurat rendkivül megröviditi.

A lakók megint bámultak. Soha ennyi előrelátást, no meg fifikát embertől még nem tapasztaltak! Hanem hát meghajoltak, mert hát „le roi l'a dit“. Egy jó háziur nem akarhat rosszat.

De jött megint egy nap.

Vig volt a ház annak előtte mind egy szálig. Örvendett benne néha napján kicsi-nagy. Mert hát — bár távolabb esik a czentrumtól — egy egy szegény verklis is elvetődött oda hébe-korba.

A laisser vivre elvénél fogva szivesen nozták meg a jóságos lakók önkéntes filléráldozataikat, mert hát a zenekedvelő ember még a füttyön is elandalodik. Hanem hát közbevetette magát megint „le roi“. Ő a házában többé meg nem türi, hogy oda verkli betegye a — kerekét. Mert a verkli veszedelmes egy jószág. Hangja felviditja a lakókat, a lakók megfeledkezhetnek magukról, tánczolni találnak s megrongálják a házat, a melyet Freskó uram örökáron vett meg még pedig szerinte *örök* időkre. Azután a verkli hangja egymagában is rombolólag hat, *lerecsegteti a vakolatot;* eh, ki fogná ezt türni? Mars, szegény verklis, itt nincsen számodra hely!

Micsoda zseniális előrelátás ez! — gondolják magukban a még mindig beketürő lakók, — hisz Freskó uram nemcsak egy, de *több* lófejjel megelőzte a korát!

„Ilyen vitéz még nem járt itt!“

Le a kalappal, à la bonheur!

Mulik megint egy pár nap.

Freskó uram végig járja a padlásokat. Mindenkinek a padlására külön is — behatolt. Mert hát ama bizonyos „tapasztalatokat“ nemcsak a földszinten, hanem a magasabb régiókban is érvényesiteni kell! Hajajajj! Nyitva találja a padlás ablakokat. Óh, förtelem, óh emberi gyarlóság! Momentán le kell csukni valamennyit, mert különben annyi port hord össze a szél a padlásra, hogy nincsen Csérynek annyi szemetes kocsija, a mennyi annak az elfuvarozására elég volna. A lakók bár szörnyüködve megint fejet bólintanak, mert hát majd hogyan szárad meg a föltheregetett ruha? De hallgatnak, mert hát megint — le roi l'a dit.

Mikor az ördög ébren van, akkor nem alszik. Freskó uram is ugy látszik erősen az ördögökkel czimborál, vagy talán erősen benne van még a régi házmesteri vér.

Reggelenként — ugy 6 óra tájban — jámbor budakeszi sváb hozza el a tejet a Freskó ház lakóinak. Lábujjhegyen jár mint a macska, mert falusi ember létére nagyon is tudja: mi a tisztesség. Senkit háboritani nem akar, habár künn már erősen virrad. Freskó ur még az egérnél is rosszabb, ő még a lábujjhegyen való járást is meghallja és — nem hagyhatja szó nélkül. Ah, az *éjszakai* (?) nyugalmat zavartatni nem engedi! Mindenki vegye meg a tejét egy nappal előbb, de a kapun semmiféle sváb (még egy svábbogár se) sem jöhet be 7 óra előtt!

A lakók összenéznek. Hisz ez hallatlan! Ez ellen protestálni kell. De ki kezdjen ez ellen tüntetni, mikor — le roi l'a dit.

Am a türelemnek is vége, épugy miként nincs Freskó uram okvetetlenkedésének. Ő házi ur; neki senki nem parancsol, ő parancsol mindenkinek.

Minek az a sok gyerek a házban? pakkol ki végre szertelen urhatnámságában. Ő gyereket udvaron, folyosón ne lásson, mert jaj annak! Kiröpiti, hogy még a...! „Tapasztalatból“ tudja, hogy a gyerekek sokkal többet ártanak a házban a háziurnak, mint a szülőiknek. Mars velök vagy a szobába be, vagy az utczára ki!

De már erre csakugyan összeröffennek a lakók! Kétségtelen, hogy Freskó uram most már valóban habarodni kezd. Ki ebből a házból, a mely lassan lassan őrültek házává alacsonyodik, s el egészségesebb tájékra, hol

józanabb ész és igazi emberszeretet uralja a háziurak bensőjét. Freskó uram bizonyára talál majd uj médiumokat az ő privát szekaturáinak.

Mennyire sajnáljuk majd azokat!

Mulatságok.

* **Estély gróf Karácsonyi Jenőnél.** A krisztina utczai gróf Karácsonyi palotában a régi jó idők fénye csillámlott fel. A remek palota nagyszerü termei előcsarnoka és az izlésben, uri modorban páratlan nagy ur csatlós, udvar és szolga népe ragyogó diszben regébe, mesébe való előkészülettel volt elrendezve. A virág erdőben a sok láng nappali világosságot varázsolt. Egy valódi hazafias főur gróf Karácsonyi Jenő és neje a művelt lelkü, fennköltszellemü Andrássy grófnő várták a királyt. A budapesti társaság szine-java az itt időző diplomatiát gyülekeztek a palotába, hol a családi kincsek és értékek igazi kiállitása volt. Valódi arany minden. Itt fogadhatja egy kis király a nagy királyt. A király és a főherczegnők főherczegek a nagyúri és ritka vendéglátást azzal viszonozták, hogy otthoniasan jól érezték magokat a kiváló főúri családnál ... Gróf Karácsonyi Jenőt és nejét a király kitüntető szivélyességgel halmozta el, kik a háziasszony és házigazda tisztét előzékenységgel töltötték be. A király a legnagyobb megelégedését fejezve ki, sok időt jó kedvvel töltve ott, távozott a fényes estélyről, melynek egyéb részleteiről már a napi lapok elragadtatással számoltak be. A *Buda és Vidéke* nem hagyhatta emlités nélkül annak a főúrnak estélyét, kinek boldogemlékezetü apja szintén hozzájárult a Krisztinaváros megteremtéséhez, a rika szép fejedelmi palota épitésével, hol az ő nyomdokain halad a jótekonyságban és jó gazdálkodásban a palota mostani tulajdonosa gróf Karácsonyi Jenő és minden szépben és jóban vele munkálkodó neje Andrássy grófnő.

* **„Házi bál“** Halperthéknál febr. 19-én egy igen sikerült házi bál volt. A zenét szolgáltatta *Dienstl Oszkár* úr a budai zenekar zongora és hegedü művésze. A bál 1/2 8 órakor csárdással vette kezdetét. Igen sikerült az I ső négyes, melyet *Fich József* úr rendezett, ugyanigy a második melyet *Csik Jenő* úr. Dienstl Oszkár úr 12 órakor elhagyta a vigadó ifjuságot, de ezen segiteni tudtak Silberstein Józsefné, Polláh Frigyesné és Zsák Hugó úr, kik fölváltva játszottak egész egy óráig, melyet Miksitz Mariska urhölgy egy csárdással befejezett. Résztvettek a hölgyek közül: *Asszonyok:* Fisch D. né, Halperth J.-ne, Lajos Gy.-né, Kont Gy.-né, Silberstein J.-né, Szaboretti K.-né *Leányok*: Beer Hortense, Fisch Sári és Blanka, Gabrovitz Irén, Halperth Ella és Olga, Iványos Margit, Lugos Ida és Margit, Miksitz Mariska, Stoszmann Ilonka, Szaboretti Irma, Zsák Miczi, Irén és Erzsike.

* **A „Budapesti Magyar Dalkör“**, e fiatal törekvő egylet márczius hó 15-én a császárfürdő nagy termében Aggházy Károly nemzeti zenedei tanár, karnagy személyes vezetése alatt ünnepi dalestélyt rendez. — Ez alkalommal válogatott műsor kerül előadásra u. m. férfi és vegyeskarok, szavallat, humoros felolvasás stb. Az előadás után tánczlesz — Érdeklődőknek szivesen küld meghivót a vigalmi bizottság irodája: Iskola-utcza 38. sz. alatt.

* **Kaszinó estély Ó Budán.** A székes főv. III. ker kör régi jó hirnevéhez mérten az idén febr. 19-én tartotta második estélyét a kör helyiségében. A családias jellegü mulatságon a kerület előkelőségei megjelentek. Az első négyest 40 pár tánczolta. A talp alá valót Horváth bandája huzta kivilágos kivirradtig. A jelen voltak közül sikerült feljegyezni.

Asszonyok: Benedek Sándorné, Gyulányi Adolfné, Dr. Tatay Adolfné, Czajlik Alajosné, Schubert Edené, Bleyer Károlyné, Szmolenszky Józsefné, Linczenpolcz Jánosné, Martin Gyuláné, Szende Antalné, ifj. Halász Gyuláné, Mendel Lipótné (Gyulafehérvárról) Grohmann Arthurné, Georgi Sándorné, Háry Ferenczné, Ströcker Alajosné, Szende Alajosné, Sitz Károlyné, Zweig Vilmosné, Mohr N.-né, Mersch Konrádné, Muschál Imréné stb.

Leányok: Benedek Margit és Gizella, Gyulányi Margitka, Szende Vilma és Margit, Benedek Erzsike, Schubert Olga, Csillag Margit, Reinprecht Kati, Mohr Lujza, Gizella és Krisztina, Fahrner Margitka (Pomázról) Sitz Lenke, Vilma és Sidonia stb.

— **Tánczestély Pomázon** A pomázi kaszinóban Csapó Lóránt a tisztelt és szeretett főszolgabiró sikerült tánczestélyt rendezett. Jelen voltak: Watthay Gusztávné, Csapó Lórántné, Baross Károlyné, Laszlofszky Béláné, Steiebach Ervinné, Gellén Lászlóné, Kubinyi Kálmánné Martin Gyuláné, Tregele Jakabné, Feley Gyuláné, Alföldi Antalné, Mandics Pálné, Feley Kálmánné, Marcs Ilona, Feley Ilona Steinbuch Frida Ella, Tregele nővérek, Golub nővérek, Pozner Margit, Osztroluczky nővérek stb.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	—	kr.
Fél évre	3 „	—	„
Évnegyedre . . .	1 „	50	„

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	—	kr.
Fél oldal	30 „	—	„
Negyed oldal . .	15 „	—	„
Nyolczad oldal . .	7 „	50	„

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdjük **Buda és a vidék** vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma márczius hó 11-én jelenik meg.

— **A király Budán.** A király, a főherczegnők és a főherczegek jó részen Budán vannak. Élénk részt vesznek a társadalmi életben. Estélyekre, bálokba szinházakba járnak. A király audientiákat és ebédeket ad. Sürüen érintkezik az ország előkelőségeivel. Az udvar látogatásában részesült a katholikus tanonczok otthona és a Vöröskereszt is. Megelégedésöket nyilvánitották a vezetőségnek. Lajos Viktor főherczeg külön kihallgatáson fogadta dr. babarczi Schwarzer Ottót a Vöröskereszt egyesület főgondnok helyettesét és nagyon érdekelték az előterjesztések.

— **A II-ik kerületi községi választás** A pártok nagy erővel dolgoztak, hogy jelöltjeiket győzelemhez jutassák. A kerület 932 választói közül a választás berekesztéséig 775-en szavaztak le. A választás minden különösebb incziden s nélkül folyt le. Az egyesült polgári párt teljes erővel iparkodott, hogy jelöltjei közül legalább dr. *Gőőz* Józsefnek szerezze meg a győzelemhez szükséges szavazatokat, a mi valószinüleg sikerült is. Két, majdnem teljesen hasonló kinézésü lista volt forgalomban. A jelöltek személyére vonatkozólag, csak három névre vonatkozólag tért el a két névsor egymástól. A kerületi választmány tagjaiul az egyesült polgári part *Jenes* Vilmos, dr. *Weber* Adolf, *Gombási* Imre, *Laumann* József, *Varga* István, *Weninger* Mihály, *Mocskonyi* Gyula, *Reinl* József, *Szabó* Ignácz, *Szalay* Viktor, dr. *Krejtsy* Rezső, *Bölcskey* Lajos polgárokat jelölte, mig a polgári párt jeöltjei dr *Weber* Adolf, *Laumann* József, *Lisszák* Armin, *Bauer* József, *Reinl* József, *Szabó* Ignácz, *Szemler* Mór, *Szalay* Viktor, *Mocskony* Gyula, *Véninger* Mihály, *Lindenbach* István, *Jenes* Vilmos. A szavazási nyolcz órakor rekesztette be *Szmik* Lajos elnök és azonnal megkezdték a skrutiniumot, a mely csak késő éjjeli órákban fog veget érni.

— **Játéktér és jégpálya Budán.** A székesfőváros közgyülése elhatározta, hogy Christenfele telek széleit befásitja, a középső részt pedig körülbelül 11 000 □ métert, nyáron játéktérül a budapesti (buda) tornaegyesületnek, télen pedig jégpályául a budai korcsolyázó egyesületnek engedi át. Ez ügyben az Attila-utczai tornacsarnokban *Kollár* Lajos kir. tanácsos elnöklésével ülést tartottak, melyen élénk vita fejlett ki az átadandó terület szabályozása, bekeritése, a pavillon épitése és a játéktér berendezése ügyében. Az értekezlet előkészitő bizottságot küldött ki, melynek tagjai *Holfeld* Pál, *Ary* Pál dr. és *Hauser* Ferencz dr.

* **Meghivó** a Budai Zenekörnek 1898. évi márczius hó 13-án, vasárnap d. u. 4 órakor a polgári leányiskola tornatermében, I. ker., Krisztinaváros, Koronaőr-u. 3. sz. a.) tartandó rendes évi közgyülésére. A közgyülés tárgyai: 1. a választmány jelentése az 1897. évről; 2 az 1897. évi zárszámadás és vagyonmérleg feletti határozathozatal és felmentvény megadása; 3. az 1898. évi költség előirányzat megállapitása: 5. a tisztviselői kar választása, két számvizsgáló és két póttag kiküldése és a választmány kiegészitése: 5. a tagok netáni inditványai, melyek legalább egy héttel a közgyülés előtt irásban a választmányhoz adandók be. Budapest, 1898 évi február hóban. Az elnökség.

— **Ébredjünk.** Ez a czime egy valódi magyar nemes uri ember a hazafias gondolkodasu *Szathmáry Király Pál* röpiratának. Röviden, de velősen szól hozzá az agrarsocialismushoz szavait a nemességhez és a néphez intézve. Elmondja a nép nyomorát, elhagyottságát és bajait s a józanabb részt óva inti a *haza tagadás* bűnétől. A nemességnek bátran veti szemébe a néppel szemben elkövetett bűneit. *Szathmáry* lelkesen szólitja fel a nemességet, hogy szerezze vissza ujra a nép bizalmát, s ne bizza a vezetést avatatlan kezekre... A sajtó kinövéseit és pusztitásait is keményen megostorozza, s felhivja a tisztességes közvéleményt, hogy legyen már egyszer bátorsága a sajtó felett is véleményt nyilvánitani. Ez a lelkes ébredésre való jól megirt és klassikus bölcsességben gazdag felhivás bizonyára nem lessz pusztában elhangzó szó.

— **Halálozas.** — *Szenessy Gyula* 19 éves főgymnasiumi tanuló, Szenessy Mihálynak, a székesfővárosi II. ker. polgári fiuiskola érdemes igazgatójának szép reményü fia, élete virágjában hosszas betegség után februárius hó 23-án elhunyt Ürményben. Az iskola tanári testülete és tanuló ifjusága megható, igaz részvéttel osztozott szeretett igazgatójuk gyászá-

ban: az élte legszebb virágjában elhunyt szelid jóságu, kitünő tanuló sirjára szép koszorukat küldött. A mélyen sujtott család gyászában mi is őszinte részvéttel osztozunk. Béke lengjen a korán elhunyt ifju porai felett!

— **Érdekes uj szindarab a nemzeti szinházban.** A nemzeti szinház igazgatósága Forinyák Gyuláné urnőtől a budai aristokratia és előkelő társaság kedveltjétől, a ki már sikerült pompás irodalmi kisérletekre tekinthet vissza, „Estély“ czimü nagyhatásu egy felvonásos szindarabot fog elfogadni az ország legelső szinpadán eszközlendő előadásra. A honvéd főparancsnok adlatusának szellemdus neje ezuttal teszi a kerepesi-uti muzsatemplomban első kisérletét magyar nyelvü szindarabbal.

— **Kimutatás.** Az „Orsz. egyetemi segélyalap“ és a „Mensa-academika“ javára f. évi febr. 12-én a budai lövőház termeiben rendezett táncestély alkalmából f. évi. febr. 16-ig felülfizettek a következők: Dr Herczegh Mihály, Hettyey Samu, 20—20 frtot; dr. Darányi Ignácz, Delmedico Agost, Dessewffy Sándor, Hegedüs Sándor 10—10 frtot; Biscara Endre, munkácsi urad. főpénztár, dr. Falk Miksa, Hatvani Deutsch Sándor, Bende Imre, Polyak Béla, gr. Festetics Tasziló, Vancsó Gyula, Keömley Pál, ifj. br. Wodainer Albert, Dr. Redl Béla, Dr. Wagner Géza, dr. Lengyel Béla, Dr, Chorin Ferencz, br. Orczy Béla, dr. Berger E. János, br Harkányi Frigyes, Venczell Antal, Gaál Károly, Brankovics patriarcha, Krizsán Mihály, dr. Stiller Bertalan, Szmrecsányi Pál, Dr. Than Károly, Eigel Nándor, trieszti ált. bizt. társ, pesti magy. keresk. bank, Pellet József, id. gr. Almásy Kálmán, Nemeskéri Kiss Pál, özv Csorba Sándorné, Vajda Ödön 5—5 frot; Szalay Sándorka, Eckermann Ede, Janicsek József, Mechwarth András, Rajmond, vari Szabó István, Kukolyi Bálint, Szinnyei Endre, Vaszary Kolos 3—3 frtot; Freiberger Pál, Petsits Márk, Bedő Albert, Münnich Aurél, Erdélyi Sándor, br. Fejérváry Géza, Mendl István, magy. leszámit bank, Sváb Károly, Dr. Székely Ferencz, br. Mikolics Fedor, dr. Bossányi Béla, Dumtsa Jenő, dr. Thierring Gusztáv, Kanovics Béla, Dr. Göőz József, Weiss Antal, dr. Tatay Adolf, Hampel Sándor, Szegedi Kegyesr társház, Borbély Kornél, Firczák Gyula, podolini gymn. igazg. Velits Ödön, dr. Boross Gábor, Hassák Vidor, Buday József (Versecz), Megyery Géza, gr. Majláth György, Siebenfreund Béla, Arnold Sándor, gr. Zichy Géza, dr. Dreiszker József 2—2 frtot; Szalay Olga, gyulafehérvári püsp. hivatal 1·50—1·50 frtot; Sártory Béla, Hatfaludy Gabriella, Récsei Zsigmond, dr. Szontágh Felix, dr, Kétli Károly, Wahrmann Renée, br. Liptay Béla, dr. Koch Antal, Heltay Ferencz, dr. Okolicsányi Zoltán, Bessenyey Ferencz, dr. Demeczky Mihály, dr Morzsányi Károly, Debreczeny Miklós, Lánczi Leó, Lukács József, Vécsey Tamás, Weisz Berthold, Kerekes Péter, Schweiger Márton, Schwarz Simon, gyöngyös-Halászi Takách László, Kurzweil Lipót, Brunner Imre, Frankl. N. Bálványi Szeréna, Viola Imre, dr. Való Simon, Hauszmann Alajos, dr. Andrásovics Béla, Mezey Albert, Máday Izidor, Linzer Imre, dr Öerley Lajos, Gyárfás Ferencz, dr. Asbóth Oszkár, gr. Festetics Pál, Bokor István, Márkus József, Ott Lajos, Bachát Dániel, Beniczky Lajos, Tánhoffer Lajos, Hudetz János, Mezey Mór, dr. Hindy Kálmán, Mandl Mór, 1—1 frtot; Szilágyi Sándor és Gyuratz Ferencz 50—50 krt. Összesen: 384 frt. Fogadják mindannyian a rendezőség leghálásabb köszönetét. (Folytatjuk). **Dr. Nagyőszi Ferencz**
r. b. pénztáros

— **Kasinó Pomázon.** Pomázon Csapó Loránt a pilisijárás kitünő és buzgó főszolgabirája kezdeményezésére kaszinó alakult, mely izléssel berendezett helységeivel rég érzett hiányt pótol. A kaszinó választmánya igy alakult, meg: Elnök Dr. Csapó Loránt főszolgabiró, alelnök: Kuncz Péter, miniszteri osztálytanácsos, gazda: Kubinyi Kálmán, pénztárnok: Martiny Dezső, könyvtárnok, Dr. Malyus Béla, titkár: Mihalovics Béla. Választmányi tagok: Luppa Péter, Takách Mihály, Watthay Gusztáv, Maress Mór, Takásh Gyula, Maress Gyula, Luppa Vidor, Schlachta Adolf, Laszlofszky Béla, Tregele Jakab, Kontra Kálmán. Üdvözöljük a sokra hivatott Pomáz társadalmi mozgalmat és kivánjuk, hogy a pomázi kasinó fényesen virágozzék.

— **Hangverseny.** A Budai zenekör, a folyó 1898. évi február hó 28-án, hétfőn, a polgári leányiskola tornatermében (I. ker., Krisztinaváros, Koronaőr-utcza 3. szám a.) sikerült hangversenyt tartott.

— **A királyné hidja.** A fővárosi Duna legnagyszerübb hidjának, az eskütéri hidnak, molynek ugyancsak most kezdik meg épitését, ideális neve lesz, ha a fővárosi egylet legujabb mozgalmát az illetékes körök kedvező fogadtatásban részesitik. Ez az egylet, mely a fővárost érintő minden legkisebb ügygyel is tüzetesen szokott foglalkozni, most elhatározta, hogy az eskü téri hidat Erzsébet királyné hidjának kivánja elkereszteltetni és eme határozata keresztülvitelére a legszélesebb körü mozgalmat inditja meg. Czélja érdekében a többek közt megkeresi a főváros tanácsát is, hogy a kormánynál pártolja ebbeli javaslatukat.

Lajos Győző főherczeg s a székes főváros uszodája. Az uralkodóhaz egyik tagját, a ki pedig nagyon közel áll a trónhoz, nálunk csak kevéssé ösmerik, noha mind tudományos müveltsége, mind szellemessége által szintén kiváló: ez Lajos Győző főherczeg. A király legifjabb fivére a nemes sportnak is müvelője és támogatója; ezek élén az uszásnak, melyet nagy kedvteléssel üz. A milleniumi országos kiállitás idejében gyakorta kereste föl — még pedig bárminemü tudatás nélkül — a Császárfürdő férfiuszodáját a déli órákban és ott a többi uszók közé vegyült. Mostani budapesti tartózkodása alatt a székesfőváros zárt-uszodáját — a Rudasfürdőben — akarta fölkeresni, hogy annak medenczéjében usszék; valóban megdöbbentően hatott tehát a főherczegre a jelentés, hogy a magyar birodalom székesfővárosának tanácsa az egyedüli téli-uszodát, a 650,000 lakos egészségének rovására, bezáratta és tavasz közepéig zárva tartja. Tudvalevőleg Lajos Győző főherczeg már 58 éves: az ő korában nem könnyü dolog a megszokott egészségóvó előnyös szokás ellenére cselekedni: s igy talán hirtelen történt visszautazásának egyik oka estleg az volt, hogy Bécsben télen is több uszoda áll nyitva a közönség használatára. A ki gondolkozik, az erre magától is rájön. Igy irja ezt a kitünően szerkesztett Reggeli Ujság, mely nem csak kedves olvasmány, de a közönségnek hasznos barátja. Valaki azonban a főherczeget felvilágosithatta volna, hogy a Császárfürdő női uszodája télen a férfi közönség számára nyitva van.

— **Halálozás.** Pintér Sándort a Krisztinavárosban is jól ismert és kedvelt zugligeti rendőrellenőrt sulyos csapás érte. Neje több évi sulyos betegség után meghalt. Temetésén nagy részvét nyilatkozott, sok ismerős, pályatárs jelent meg. Ez a részvét enyhitse az Istenbe vetett bizodalom után az ő mély és igaz fájdalmát.

— **A Magyar.** Szórakoztató képes havi vállalatunkra, melyben a *jó kedélyt*, az igaz magyar *jellemet, gondolkodást, a régi szokásokat* ébresztjük, megküldtük az ország különböző vidékeire s a fővárosba és környékére. Azok a miket *A Magyar* fejleszt és edz a mai viharos időkben a szocializmus csillapitó szerei. A földbirtokosok, bérlők, közlekedési vállalatok tulajdonosai megyék városok bányatulajdonosok képviselők, gyárosok, vállalkozók, községek, intézetek közül többen jól fogták fel czélunkat és alkalmazottaiknak s a népnek tömegesen fizetnek elő. Az előfizetés ára egy évre 1 frt 20 krajczár. Uj előfizetőknek a megjelent számokat elküldjük. Kiadóhivatal. Budapest, I. Városmajor u. 28.

— **Családi gyógyitókönyv.** — *Tápai Mihály* a debreczeni csoda doktor beküldötte a *Családi gyógyitókönyvre* szóló előfizetésre való felhivást, melynek ára 2 forint és hozzá Debreczenben küldendő. Debreczenben igen keresett és népszerü az ő gyógyitása. Sok tapasztalata és felfedezése van, mit könyvében nyilvánosságra fog hozni, a mit az orvosoknak is figyelmébe ajánl. Az orvosságok nem babonaságok, de fűből, fából vannak hatásáról Debreczenben és innen messze földön meg vannak eredmények utján győződve.

— **Udvari épületek a miniszterium kezén.** A várkerti bazár s az azzal kapcsolatos udvari épületek, melyeket eddig a főudvarmesteri hivatal, illetve a várkapitányság kezelt, február hónap elsején egészen a miniszterelnökség kezelése alá kerültek, a király intézkedése folytán. A miniszterelnök az összes épületek kezelésével Romy Béla dr. miniszteri osztálytanácsost bizta meg.

— **Wesselényi emléke.** A főváros tudvalevőleg elhatározta, hogy Wesselényi Miklós báró emlékét, ki az 1838-iki nagy árviznél annyi ember életét mentette meg s nagy erejével a mentésben valósággal csodákat müvelt, megörökiti s egy emléktáblát készittet, a melyet az eskü téri hid pesti oszlopfalában fog elhelyezni. Két művészünknek, Ligeti Miklósnak és Holló Barnabásnak kész mintái is vannak már az emlékre. Ligeti emléktáblája azt a jelenetet ábrázolja, a mint Wesselényi a pesti parton kiment egy kis gyermeket s átadja az édes anyjának. A szárazon a közönség éljenzi s közülök József és István nádorok, Podmaniczky Frigyes atyja és Eötvös József báró eléje mennek és üdvözlik a bátor életmentőt. A dombormü igen kifejező, ugy, hogy már régebben megnyerte az emlékmű-bizottság tetszését. Holló Barnabás emlékműve Wesselényit egy szük utczában ábrázolja szintén mentés közben, de ez a pályamunka csak egy eseményt ábrázol, mig Ligeti munkája a bizottság szerint az életmentés megörökitésével kapcsolatban mintegy felöleli Wesselényi egész szereplését.

— **A budai hegyek szabályozása.** A közmunkatanács már évekkel ezelőtt kidolgozta a Rézmál, Szemlőhegy, Vérhalom, Törökvész, Pasarét és Nyékdülő szabályozási tervét. A tervet megküldte a fővárosnak, a hol már évek óta tárgyalják azt, noha nagyon jelentéktelen nézeteltérés van a fővárosi mérnöki hivatal és a közmunkatanács között. A közmunkatanács végre megsokalta a főváros huza-vonáját s legutóbbi ülésén elhatározta, hogy meg fogja sürgetni. A szabályozás végrehajtása különösen azért fontos, mert több telektulajdonos a mai viszonyok mellett egyáltalán nem juthat a telkéhez.

— **Az ó-promontori út szabályozása.** A középitési bizottság az ó-promontori út szabályozásából kifolyolag azt javasolja, hogy miután a szükséges telkekre nézve a Légrády testvérekkel az egyezség nem sikerült, a mérnöki hivatal tegye tanulmány tárgyává, hogy nem volna-e lehetséges oly út korrekczió, mely a Légrády-féle telkek megszerzését mellőzhetővé teszi. A mérnöki hivatal vonatkozó előterjesztésében kijelenti, hogy ily út-korrekczió nem lehetséges és az általa beterjesztett eredeti szabályozási terv fentartását és elfogadását kéri. A bizottság hozzájárul.

— **A promontóri vasut.** A kereskedelmi miniszter tudvalevőleg fölhivta a fővárost, harmincz nap alatt nyilatkozzék, beleegyezik-e, hogy a promontóri viczinális a város belső területére jöjjön. A főváros évekkel ezelőtt már tiltakozott a terv ellen s törvényhatósági határozatot kivánt. Akkor félretették az ügyet, de most a minister kijelentette, hogy a kelenföldi villamos vasutra csak akkor ad engedel-

met, ha a főváros a promontóri vicinálist bereszti. A tanács mai ülésén ragaszkodott a főváros régebbi álláspontjához s a vicinális bevezetését nem akarja megengedni.

— **Regény.** F. hó 10-én esti $^3/_4 9$ órakor négy lövés hallatszott a Krisztinaváros, egy ily tájban csaknem elhagyott helyén, a Szt. János téren. Egy fiatal nyomdász-leány az, a kinek a golyók szánva voltak; a merénylő pedig egy 19 éves kereskedő segéd, a kinek most a rendőrség börtönében elég ideje van a leányok mulandó hűsége felett gondolkodni. Az eset különben részleteiben a következő: Mesterházy Mihály volt budai kereskedő egyik segéde Dezsőfi Dezső szerelmes volt a szintén abban a házban lakó Renhardt leányok egyikébe Renhart Annába. A fiatal ember folyton zaklatta szerelmével a leányt, a ki végre megunva a dolgot, az elmult napok egyikén kiadta az utat. A legény ezért boszut forralt s 10-én este megleste s a mikor a leány kijött az utczára nehány lépésnyi távolságról négyszer lőtt reá. Három golyó nem talált, de a negyedik a leány karjába furódott s nehéz sebet ejtett. Dezsőfi a lövések után futásnak eredt, de egy önkéntes, a ki a lövéseket hallotta, elfogta őt, kicsavarta kezéből a fegyvert s elhajitotta. A mig dulakodtak, többen összeverődtek, lefogták a védekezőt s átadták az időközben megérkezett rendőröknek, a kik a fiatal merénylőt felkisérték az I. ker. kapitányságra. A leányt, a ki fájdalmában összeesett, a Szent János kórházba vitték, a hol sebében még ma is nehéz betegen fekszik. (s—g.)

— **Elelmi szerek árai.** *Husfélék* Ma hahus: belszin 2 fr., vesepecsenye 1 1 20 kr., rostelyos, szelet és fehér pecsenye 88 kr., fartő 80 kr., lapoczka 72 kr., hátszin 90 kr., tarjaszegy és keresztarja 72 kr., tarja, gulyáshus 64 kr., szegy, oldal, nyak, lábszár és fejhus 48 kr., máj és tép 40 kr., szív 60 kr. kilója. — Borjuhus: borjuszelet 1 frt 20 kr., borjuczomb 1 frt, bordaszelet, borjuvesés 90 kr., borju lapoczka 80 kr., borjumell 75 kr. borju pörkölt 64 és 72 kr. — Birkahus: birka zomb, szelet vagy hát 60 kr., eleje 40 és 48 kr. — Disznóhus: Szelet 90, czomb 80 kr., lapoczka 72 kr., oldalas és tarja 64 kr., kocsonya hus 48 kr., friss kolbász 72 kr., füstölt kolbász 80 kr., zsir 64 kr., háj 64 kr., szalonna 60 kr., pörkölt és füstölt szalonna minőség szerint 64 és 72 kr. Különfélék; 1 db pácolt marhanyelv 1 frt, 1 db. füstölt marhanyelv 1 frt 20 kr., 1 kiló páczolt borjunyelv 64 kr., 1 kiló füstölt borjunyelv 72 kr. marhavese 60 kr., borjumáj 80 kr kilója. 1 db. borjuvelő 30 kr., 1 db. marhavelő 10 kr — Liszt: 0. 20 kr., 1. 19½ kr., 2. 19 kr., 3 18½ kr., 4 18 kr., 5. 17½ kr., 6. 17 kr., 7. 15 kr. Bab 10 kr., tengeri 5 kr. literje. — Kenyér: fehér 16—18 kr., barna és rozs 14 kr kilója. — Sajtfélék és csemegék: liptai turó 60 és 80 kr., gróji sajt 1 frt, ementali 1 frt 20, 1 db. imperiál 12, 15, 18, 20 kr., 1 tégla schwarzenbergi 40 kr., herbersdorfi 20 kr., 1 db. pikánssajt 6 kr., 1 ko. gorgonzola 1 frt 40 kr. rochfort 2 frt 50 kr., eidami 1 frt 80 kr., kárpáti sajt 1 frt, trappista 1 frt 80 kr., pármai 2 frt. — Szalámi kilója 1 70 1·80 kr., sonka: prágai 1 frt 10 kr., kassai 1 frt. — Halak: muszka dbja 3 4 kr., koronaszardinia 2 kr., keletteng. hering 12 kr., tekereshering 6 kr., szardella 2 kr. angolna kilója 2 frt.

— **Dobogókő őre.** A budapesti turisták kedves kiránduló helyén, a megye határán emelkedő *Dobogókő* Eötvös Loránd menedékházában, melyet a turista-egyesület budapesti osztálya márczius hó ban avat föl, a budapesti osztály *meteorológiai megfigyelő helyet* is rendez be. Tavasztól kezdve állandóan egy őr fog lakni a menedékházban, ki egyszersmind meteorológiai megfigyeléseket is fog tenni és e czélból az ó-gyallai meteorológiai intézetben most kiképzik. Az állomás föntartásához hozzájárul a természettudományi társulat s a meteorológiai intézet is. A Dobogókő környéke a legszebb vidékek egyike, s ez a kis őrház, mely a tudománynak is szolgálatot tesz, sok külföldit vonz majd ide s egy kis jó izlés és tehetősség kell hozzá, hogy itt egy szép nyaralótelep keletkezzék.

— **Köszönet nyilvánitás** Az I—III ker. szállodások, vendeglősök, bor és sörmérők táncz-vigalmi bizottság elnöksége a következő felülfizetésekért hálás köszönetét nyilvánitja és pedig: Wagner, Werner és Schleicher 60 frt, Első magy. részv. serfőződe 30 frt, ifj. Hagenmacher Henrik úr 25 frt, Király serfőződe 15 frt, Polgári serfőződe 13 frt 50 kr., Törley és társa urak 10 frt, Huberth J. H. úr 7 frt, Löwenstein Nándor úr 7 frt, báró Szedelmayer N. úr 7 frt, Glück Frigyes úr 5 frt, Kabon Józsefné úrnő 5 frt, Stadler Károly úr 5 frt, Kamermayer és társa urak 3 frt 50 kr., Raják N. ur 3 frt 50 kr., Pecz Károly úr 3 frt 50 kr., Farkas István úr 2 frt, ifj. Gamauf Károly úr 2 frt, Hozer Józsefné úrnő 2 frt, Leikam Agoston úr 2 frt, Noszek Ignácz 2 frt, Rajkay Mihály 2 frt, Sántha Albert 2 frt, Szemsz Lipót 2 frt, Valentin Antal 2 frt, Fürst Tivadar 1 frt 50 kr., Reinprecht A. 1 frt 50 kr., Straszhoffer János 1 frt 50 kr., Törley Géza 1 frt 50 kr., Vogler Jákos 1 frt 50 kr., Bojcsics Simon 1 frt, Fuith Lajos 1 frt, Galambos Ulrik 1 frt, Szihárszky N. 1 frt, Hein Lipót 50 kr.

— **Olvasókör Nagy-Kovácsiban.** Magy-Kovácsiban, a mint értesülünk, a magyarosodás és közmüvelődés előmozditására olvasókör van alakulófélben, melynek alapszabályai már jóvá is hagyattak. Örvendünk, hogy ebben a községben, hol már a megye és az állam is megtette a magáét, de a hol eddig vajmi kevés haladást tapasztaltunk e téren, valahára megnyilatkozni látszik a nemzeti érzület és kivánjuk, hogy a kezdeményező tanitó hazafias törekvését kellő siker koronázza, mely meggyőződésünk szerint el sem maradhat, ha a község értelmeseit a tőle méltán elvárható támogatásban részesitik.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás asványviz **uszodákkal**, **kö- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

A Hazai bank részvénytársaság

III-ik évi

rendes évi közgyülését

1898 évi márczius hó 5-én délben 12 órakor fogja Budapesten, a bank helyiségében megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése, a mérleg megállapitása, a nyeremény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Az alapszabályok néhány szakaszának módositása.
4. 13 igazgatósági tag választása.
5. 2 felügyelő-bizottsági tag választása.
6. A felügyelő bizottság tiszteletdijának megállapitása.

Ezen közgyülésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében a közgyülésen 25 darab részvény után egy szavazattal bir minden részvényes, a ki részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyülésre kitüzött határnap előtt 8 nappal a társaság pénztáránál, Budapesten, vagy a hirdetményben e czélra kijelölt más helyeken letette, s hogy minden további 25 részvény ugyanazon feltételek mellett szintén 1—1 szavazatra jogosit; miért is a szavazati jog érvényesitése czéljából a részvények szelvényekkel együtt folyó hó 25-én déli 12 óráig vagy a bank értékpapirpénztáránál, vagy a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület főpénztáránál, vagy a bécsi Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft pénztáránál leteendők s ez alkalomból ugyanott a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt átvehető.

Budapest, 1898. február 9-én.

Az igazgatóság.

Magyar általános hitelbank.

KÖZGYÜLÉSI MEGHIVÓ.

A **Magyar Általános Hitelbank** szavazatra jogosult t. cz. részvényeseit az **1898. évi márczius 19-én**, szombaton d. e. 10 órakor, Budapesten, a bank helyiségében (V., Nádor-utcza 12. sz.) tartandó

harminczadik rendes közgyülésre

meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1897 évi üzletéveiről.
2. Az igazgatóság évi jelentése a részvénytőke fölemelése iránti közgyülési határozatnak keresztülviteléről.
3. Az igazgatóság számadása az 1897-ik üzletévről és inditványa az évi nyereség megállapitása és hovaforditása iránt.
4. A felügyelő bizottság jelentése.
5. Határozathozatal e tárgyban és a föl mentés megadása az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére.
6. Igazgatósági tanácsosok választása.
7. Egy igazgató választása.
8. A felügyelő bizottság választása és tiszteletdijának megállapitása.

A közgyülésen minden részvényes **husz** darab letett részvény után egy szavazattal bir.

A szavazatra jogosult t. cz. részvényesek felhivatnak, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyülésre kitüzött határnap előtt **14 nappal Budapesten** a Magyar Általános Hitelbanknál, vagy **Bécsben** a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél, vagy S. M. von Rotschild bankháznál letétbe tegyék.

A részvények számrendben összeállitva a benyujtó által sajátkezüleg aláirt jegyzek kiséretében nyujtandók be.

E jegyzék Budapesten **két**, Bécsben **három** példányban állitandó ki.

E jegyzék egy példánya a benyujtónak az átvétel elismeresével visszaadatik. A részvények csak ezen elismervény visszaadása mellett fognak a közgyülés után visszaszolgáltatni. A közgyülésre belépti jegyül szolgáló igazolvany **Budapesten** közvetlenül a letétel alkalmával **Bécsben** nyolcz nappal a közgyülés előtt fog kiadatni.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvenyes által óhajtja gyakorolni, a megbizott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátan kitölteni s aláirni tartozik.

A mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolcz nappal a közgyülés előtt Budapesten az intézet helyiségeiben, Bécsben a cs. kir. szab. osztr. kereskedelmi és iparhitelintézetnél és S. M. von Rotschild bankháznál a részvényesek rendelkezésére bocsátatik.

Budapesten, 1898. Február 16-án.

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ

a Budapesti bankegyesület részvénytársaságnak 1898. évi márczius hó 3-án d. e. 11 órakor saját helyiségeiben *(Budapesten, V. kerület, Fürdő-utcza 1. szám)* tartandó

ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tárgyrend:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről. — 2. A felügyelő-bizottság jelentése. — 3. Az 1897 évi mérleg megállapitása és a nyereség hováforditása iránti határozat. — 4. Az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a lefolyt üzletévre a felmentvény megadása. — 5. Az igazgatóság megválasztása három évre és évi fizetésének megállapitása. — 6. A felügyelő-bizottság megválasztása egy évre és dijainak megállapitása.

— **Figyelmeztetés.** Lublófalvi Benke Béla magát a Buda és Vidéke titkárának kiadva még mindig tesz károkat lapunknak, melylyel összeköttetése nincsen. Ő tette lehetetlenné a naptár megjelenését is, miután a jogtalanul felszedett pénzeket senkitől be nem szolgáltatta Felkérjük a közönséget, hogy Benke Bélának semmit ne fizessen vagy alá ne irjon. Benke Bélát a rendőrségnél is feljelentettük.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételát.

Háztelkek.

A Budapesti polgári lövészegyesület a II. ker. Oszlop-utcza és Rét-utcza sarkán levő öt parczellából — á 300 □-öl — álló házhelyét eladásra bocsátja. Az árak □-ölenként 22 frttól 12 frtig váltakoznak, a melyen alul el nem adatnak. Zárt irásbeli ajánlatok 10% bánatpénz mellékletével, legkésőbb márczius hó 15-ig az egyesület főlövészmesteréhez: Del Medico Ágost urhoz (II. ker., Kacsa u. 17.) nyujtandók be, a hol a tervrajz is megtekinthető és a feltételek megtudhatók. *Az ajánlatok az igazgató választmány előtt felbontatnak és a telkek legtöbbet igérőknek eladatnak.*

Kiadásomban megjelent:

POLGÁRI SZAKÁCSKÖNYV

vagy

a magyar konyhaművészet.

A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata.

A takarékosság és izletességre való tekintettel irta: *Lengyel Katicza*, sok éven át szakácsnő vendéglő és polgárházakban.

A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Gulliver utazásai

ismeretlen országokban.

SWIFT JONATHÁNTÓL.

Az ifjuság és annak barátjai számára az angol eredetiből át olgozta **Hoffmann M.**, magyaritá **Battlay Imre.** A 220 oldalra terjedő és 29 képpel ellátott kötetnek **ára 40 kr.** Az összegnek beküldése után bérmentve. — Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva nem eszközöltetnek.

Bartalits Imre.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját terméső borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1897. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt éren fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos I. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Előjegyzéseket az 1900. évi Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

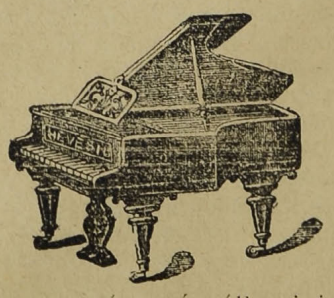

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST, Kerepesi-út 10. sz.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 8. sz. (Böjtmás hava.) Márczius 11

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Talpra magyar!

A szabadság idusát méltóbban ünnepelni nem lehet, mint azzal a zászlóbontással, mit a lelkes Gálffy Lajos czikkében olvasunk.

Csak az a nemzet érdemli meg és tiszteli a szabadságot, mely megőrizte faja sajátságait, ősei jellemét, szellemét és gondolkodását és nem vetkőzte le a régi jó szokásokat.

Az a nemzet, mely a modern áramlatokat fulasztja be, mely saját erejét eldobva nemzetközi bálványoknak hódol, az nem érdemel szabadságot, az nem várhatja azt, hogy nyelvét idegen ajkuak csupa lelkesedésből megtanulják, mert mit ér az, ha valaki rosszul beszél és ir magyarul és sem jellemében, sem tetteiben, sem szellemében nem magyar Ha igy haladunk, igy vesztegetjük fajunk sajátságait, a magyar nem nemzet, csak földrajzi fogalom leszsz.

Az az egyesület, melynek zászlaját a nagy szervezésekre képes és itt sikereket is ért Gálffy Lajos bont ki, lobogjon magasan, büszkén és gyülekezzék köréje minden jó magyar.

Mit akar ez az egyesület? A legszebbet, a legjobbat, a mit még eddig egyesület akart, megmenteni a magyart a magyarnak. Tehát Talpra Magyar! Légy szabad saját hazádban, ne tűrd, hogy ősi fajod jellemétől, gondolkozásaitól és szokásaitól foszszanak meg! Ne tűrd az idegen szellemet. Le a békókkal. Ne viseld a nemzetköziség lánczait. Őseid jelleméből, fajodból épitsd önállóan müveltségedet és tudományodat. El az ide nem illő és fajoddal össze nem férhető modern idegenségekkel, ne légy annak rabja, ne hord lánczait. — légy eredeti mindenben, irodalmadban, művészetben, tudományban és ne legyenek neked idegen bálványaid.

Az a nép, mely ősei jellemét, gondolkodását, és szokásait ápolja idegen tévtanokat nem követ, jött-ment bujtogatókra nem hallgat, és tiszteletet szerez nyelvének, hogy azt azok, kik itt laknak erőszakok nélkül önként tanulják meg és lassanként öltözzék fel a magyart.

Azt az egyesületet, mely ezt a czélt tüzte ki magának: Az országos budai magyar egyesületet, szivéből üdvözli és fel is karolja minden magyar. Nagyon jól van az is és ebben rejlik a tervezet ereje. hogy Budán székel, a történeti hangulatu Budán, — mely álljon és éljen, ott a magyar — mely a király székhelye, a mely köré az irodalomnak, a művészetnek, a tudománynak, az ifjuság nevelésének, szóval a szellemi erőnek csoportosulni kell, mert ezek a korona legszebb, legragyogóbb gyémántjai.

A Buda és Vidéke által hangoztatott elvek csak erősödnek ezzel, mert megsokszorosodik a tábor, a hadsereg és sokasodnak az apostolok. A Buda és Vidéke egyengette azt a telepet, a melyen hálásan terebélyesedhetik az elültetett fa.

A Buda és Vidéke olvasóit azzal tiszteli meg az országos budai magyar egyesület, hogy mindazokat, kiknek a lap jár tiszteletbeli tagjává választja, hogy munkájában hatalmas és a magyarságért lelkesedő erők vehessenek részt. (E tekintélyes tábor névsora közlését megkezdjük).

A végrehajtó-bizottságnál az egyesület tagjaiul mások is olyan számosan jelentkeznek, s mire az alapszabályok elkészülnek és az egyesület megalakul már számtalan tagja leszsz

Az irodalom utján a nemzeti- és faji sajátságok, jellem, gondolkodás ápolása, a régi szokások felujitása, a néppel való közlése olyan czél, melyre áldozni nem csak kötelesség, de nemes élvezet.

Községeink.

Annak a czélnak elérése kedvéért, hogy Buda és a vidék minél közelebbi összeköttetésbe jöjjenek és minél jobban megismerkedjenek egymással a közös emelkedés, haladás és fejlődés kedvéért, lapunk régibb évfolyamaiban Navarra József kitünő munkatársunk tollából közöltük a *pilisi alsó és felső járás* községeinek történetét, most megkezdjük az *elöljáróságok* névsorát.

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Becsület és becstelenség.

Irta: *Hrusz Árpád János.* (Petőfi Sándor unokaöcscse.)

Zatocsil hadnagy úr nagyon mérges; mérgét első sorban is szolgájával érezteti fejéhez vagdalván czipőit a mit a hadnagy ur nem talál elég fényesnek; — de saját előmenetelét sem találja fényesnek, mert még mindig csak egy csillagocska tündöklik a gallérján, a legutóbbi csillaghullás sem juttatott neki semmit.

Nagy mérgesen felcsatolja kardját s elindul a kávéházba, a lépcsőn lefelé halladva mormogja: muszáj valamit tennem, hogy beszéltessek magamról egy kicsit, végre is majd csak feltünök valahogy; — miközben a hadnagy ur igy monologizálva a kapuhoz ér, hirtelen egy sietö alak ütközik belé, szamár! ostoba! szemtelen! s még egy pár hasonló kölcsönös véleménynyilvánitás után kicseréli névjegyét a hadnagy ur a beleütközött urral, a ki vele egy emeleten lakó Farkas Béla számgyakornok volt.

Valahára, mondta önelégülten a hadnagy ur a mint az utczára ért, ezt a bolond czivilt összeapritom, feltűnök s meg lesz az előléptetés. Csak most át az öreghez Budára, hogy a szükséges pénzt előteremtse; az igaz, hogy nehezére fog esni anyácskámnak de hat a becsület az első, meg az előléptetés.

Ilyen gondolatokkal ért a Krisztinavárosi egy kis házacskája elé, hol özvegy édes anyja élt egy kis szerény szobácskában nehány frt nyugdijából.

A mint belépett, édes anyja szemrehányással fogadta. Ugy-e pénz kell már megint, máskor nem látogatsz meg soha; pedig hiába jöttél édes fiam, hisz 28 dika van s csak alig van egy hete, hogy utolsó tiz frtom oda adtam, s azóta egy krajczár nélkül nyomorgom.

Jó, felelt a hadnagy ur tettetett egykedvüséggel, akkor nem marad más hátra, mint főbe lőnöm magam. Miközben szavainak hatását leste, vontatott hangon tette még utána: beláthatja kedves anyám, hogy becsület nélkül nem élhetek.

Szent Isten! talán csak nem sikkasztottál?

Hova gondol anyám; egy bolond czivil belém kötött, a kit én összeapritok s meg lesz az előléptetésem is, ennyi az egész, de ehez ötven frt kell, egy krajczárral sem lehet kevesebb.

De gyermekem, honnan vegyem én e rengeteg sok pénzt elő, ha minden pénzem oda adom is akkor sem adhatok többet harminez forintnál, ezt is temetési költségül rakosgattam félre magamnak, de ha becsületedről van szó szivesen oda adom; de többet nem adhatok.

Akkor hát isten áldja meg édes anyám, rajtam evvel nincs segitve, s gyors léptekkel indult az ajtó felé, de az ajtónál azért megállt, bevárta anyját, ki könynyezve ölelte meg.—Várj gyermekem, ha igazán oly nagy szükséged van a pénzre, ugy jegygyűrümet, legkedvesebb emlékem zálogba viszem s majd csak együvé hozom a pénzt. S a hadnagy ur most már vigabban csörtette kardját a mint anyját a zálogházhoz kisérte. Miután még megigérte anyjának, hogy másnap este 7 órakor személyesen eljön s megnyugtatja a párbaj kimeneteléről, gyors léptekkel távozott, mert nem szivesen gondolt vissza, hogy mily keservesen jutott a pénzhez s lelkiismerete sem volt nyugodt anyja kifosztásáért.

De nézzük meg merre van Farkas Béla

Pilisi felső járás.

Székhely: Pomáz.

Adóhivatal: Szent Endre.

Járásbiróság: Pestvidéki járásbiróság (II. Török utcza.) Szentendrei járásbiróság.

Hidegkut község elöljáróságának és képviselő testületének névsora: Huber Antal biró, Fortner József II. biró, Kepler György pénztárnok, Fortner János közgyám, Mülner Ferencz előljáró, Gutmajer Mihaly id. előljáró, Esenbach János ifj előljáró, Kretz Janos előljáró, Resch Pál előljáró, Hotz Mihály előljáró, Szennyes Kálman körorvos, Grünfeld Manó körállatorvos, Németh Béla közs. jegyző, Szaub Györgyné szülésznő.

Képviselőtestület. Legtöbb adót fizetők: Steinbach Ervin, Parsch Rezső, Vári Szabó Antalné, Sicher és Ligeti, Szabó Albertné, Kratzer József ifj., Szunyogh és társa, Steinemann József, Vibner Agoston, Berger Antal, Krátzer József id., Noob András id.

Legtöbb adót fizető pót tagok: Marek Ferencz, Thalviser Jánosné, Baumann József.

Választottképviselők: Keppler György, Steinemann Márton, Tifenbrunner József, Kröninger Péter, Scheftsik József, Küller Lőrincz, Balázs Flórián, Schmelcz Ferenc, Helter János, Eschenbach Karoly, Scheftsik Mihály, Huber Antal.

Póttagok: Noob János, Werger Mihály, Kellner Gaspar.

*

Névjegyzéke a békásmegyeri elöljáróknak és községi képviselő testületének: Fortvingel János közs. biró, Hölczl János tvbiró, ifj. Hölczl József pénztárnok, Nagy Ottó kör-orvos, Lehrmann Károlyné szülésznő; Szilárd Jakab állatorvos, Küzdő Gyula közs jegyző, Schmidt Márton, Haasz József. Schiefferer Lőrincz, Hesz Mátyás, esküdtek, Bauer József közgyám.

Képviselő testületi tagok.

Virilisek: Kissingi puszta közösbirtokosok képviselve Pächter János által. A Péterhegyi Téglaipar r. társ. Képviselve Gerőfi Arnold v. igazg. Plöchl Antal plébános. Csillaghegyi kőbánya társ. képviselve Kovács Lázár által, Haasz János, Koller János, Herhoff V. János, Schiefferer Lőrincz, Milvich György, Fortvingel János.

Választottak Milvich Lőrincz, Katzinger Marton, Abendschein József, Schiefferer Mátyás, Kern János, Schiefferer Ferencz, Pupli József, Schiefferer Márton, Huj Antal, Löbmann Ferencz — Juszkó Pál gyógyszerész.

Pócsmegyer község elöljárósága és képviselőtestülete: Dumtsa Gyula jegyző, Kajós Mihály biró, Dr. med. univ. Kunitzer Sándor körorvos, Neufeld Bernát körállatorvos, Horváth Mihály törvénybiró, ifj. Pánczél József pénztárnok, Tóth József közgyám.

Előljárók (esküdtek): ifj. Pánczél Mihály, Tk. Pánczél István, Pánczél Sámuel, Somogyi József, V. Tóth Mihály, B. Marosi János.

Választott képviselők: Feleky Miklós, Ladányi Dániel, ifj. Panczel István, Pánczél András, Papp Lajos.

Virilis képviselők: Szitányi Ödön, min. tanácsos földbirtokos, hg. Ratibor Victor képviseletében Risek Albin urad. főerdész, Keresztszeghy Lajos curiai biró, Szászy István ref. lelkesz, özv. Szenes Edéne, képviseli Benke Gyula orsz. gy. kpv. Fenyvesi Ferencz ref. tanitó, Fürst Jakab, Dumtsa Miklós, Sütteö Rudolf curiai biró, Kajos József, Dumtsa Gyula állami anyakönyvvezető, Risek Albin h. állami anyakönyvvezető.

Pilis-Szent-László község elöljárósága és képviselőtestülete: Dombai Fülöp biró, Farmady Pál jegyző, Varga József törv. biró, ifj. Németh József pénztáros, Majnek József községi közgyám, Dr. Benkő Béla jár. orvos, Neufeld Bertalan ker. állatorvos, özv. Dombai Józsefné szülésznő.

Községi képviselők.

Virilisek: M. kir. Közalapitvány, Kohn David, Temesvári Pál, ifj. Krkos István, id. Petko József, Kosznovszki József, Dombai Fülöp, id. Dombai János, Közép Krkos András, Kosznovszki András.

Választottak: Varga József, ifj. Dombai János, Hornyák György, Csernik Mihály, Dombai Fülöp, id. Németh József, Kocskovszki András, Metz Pál, Szlovák István, Dombai István ifj.

Buda-Kalász község tisztviselőinek és elöljáróságának névsora: Scholtz Ferencz jegyző, Bader Sebő biró, Schieszl János törvénybiró, Schieszl Tamás közgyám. Szenlák Ruppert közs. pénztárnok, Nagy Ottó körorvos, Szilárd Jakab körállatorvos, Belits János, Veszits Ignácz, Milosevits Trifon, Szubotin János, Brajan János és Schmidt Marton, Schifferes közs. esküdtek, Jánossy Pál segédjegyző.

Sziget-Monostor község elöljárósága és képviselőtestülete: Képviselők: Gödöllői korona uradalom, Vancsó Gyula, Biber Gyula, Kellner Jakab, özv Mócsai Jánosné, Cselőtei István, P. Tóth János, Kladek István és T. Rózsa József.

Előljárók: ifj. Szalai István, biró, H. Mócsai József törvénybiró, Szécsényi David pénztárnok, Debreczenyi Mihály közgyám, Tóth György, Ott József, Kovács István, E Mócsai József esküdtek.

Tisztviselők: Badits János jegyző, Dr. Kunitzer Sándor körorvos és Neufeld Bernát körállatorvos.

---

számgyakornok, ép a számtanácsos ur előszobájában várakozik kihallgatásra; végre nagy hajlongások után meg áll a hatalmas ur előtt, ki egy szempillantás alatt kitalálja, hogy előleget kérnek tőle; igyekszik rideg elzárkózott lenni, s rövid uton el is utasitja, de a megismételt kérésnek már nem tud ellentállni a számtanácsos úr, s kiutalványoz Farkas Béla gyakornoknak 30 frt előleget utoljára, mert ma ép jó napja van, királyi kitüntetésben részesült, ott fent nem is tudják, hogy a számtanácsos urral egyszerre egy nagyon szerény gyakornokot is boldogitottak.

Majdnem futva érkezett haza Farkas, arra gondolva, hogy édes anyját betegen hagyta, otthon útközben elhatározta, hogy anyjának délutáni párbaj idejére, hivatalbeli elfoglaltságát fogja távozási okul emliteni.

A mikor hazaért az orvos tudtára adta, hogy édesanyjának tüdőgyuladása van s megmentésére alig van remény.

Iszonyu küzdelem dult lelkében; választania kellett anyja élete és saját becsülete közt, mert arra gondolnia sem lehetett, hogy a párbajhoz szükséges pénzt, ha most anyja gyógyitására forditja, még egyszer megszerezhesse

Nem volt vesztegeẗni való ideje. Pár perez mulasztás, s örökös önvád lehet élete, hogy nem tett meg mindent anyja életének megmentéseért.

Elhivatta egyik hires orvostanárt, ő maga pedig mivel a párbaj költségei a tanár zsebébe vándoroltak, az egész napot anyja beteg ágyánál töltötte, leste minden mozdulatát, minden ohaját; s meg volt a nagy önfeláldozás jutalma édes anyja betegsége még az éjjel jobbrafordult.

Vig poharazás közt ül néhány tiszt egy éjjeli mulató helyen éjfél felé jár az idő, az egyik tiszt éppen Zatocsil hadnagyot élteti, lovagiasság, bátorság, becsületesség hangzik a pohárköszöntő szavaiban; összecsörrennek a poharak a férfi becsületesség példányképe gyanánt ünneplik Zatocsilt.

A Krisztinaváros egy kis házacskájából gyertyafény sugárzik ki, ha betekintünk az ablakon Zatocsil hadnagy ur anyját látjuk térdelni egy szent kép előtt, buzgón imádkozik elesettnek hitt fiáért, mivel semmi hirt nem kapott fiától, mint az megigérte.

A mulató tiszti-társaság is kifárad; utolsót koczannak a poharak, még csak a lapoknak küldendő nyilatkozatokat irják alá; a miben Farkas Béla számgyakornokot becstelennek jelentik ki; — s aztán elszállingóznak.

Az I. kerületi községi polgári leányiskola avató ünnepélye.

Az I ker. községi polgári leányiskola mult hó 20-án tartotta avató ünnepélyét a nagy tornatermében. Az ünnepély 3/4 órakor kezdődött nagy és előkelő közönség jelenlétében. A műsor első pontját *Hoppe Rezső* külön ez alkalomra irt kitünő kompoziticja, az *Avató dal* képezte, a melyet a III. és IV. osztály énekelt. Ezután *Weiland Mária* III. oszt. tanuló szavalta el *Withalm Irén* úrhölgynek szintén ez alkalomra irt *Iskola avatás* czimü érzésteljes költeményet. Ő maga tanitotta be a szavalatot is, s igy a sikerült előadás szintén részben az ő érdeme. Harmadik pont gyanánt Huber Károly *„Nemzeti zászló“*. Wagner Rikárdnak pedig a *„Bolygó Hollandi“* czimü operájából énekelt egy dalt általános tetszés között a III. és IV. oszt. Az ének elhangzása után Hoppe Rezső énektanár urnak, s az énekkarnak jutott ki a jól megérdemlett taps és éljenzés.

Az ünnepi beszédet *Szabó József* igazgató úr tartotta, a kinek szép, lendületes beszéde a következőképen hangzott:

„Mélyen tisztelt vendégeim=!“

Jelentős ünnepet ülünk ma, mely, mondhatnám oly jelentőségü, mint mikor a fiatal házaspárt meglepi az Isten áldása, és a rokonok közelről távolról meghivatnak a keresztelőhöz. — Ez ünnepen jól esik lelkünk örömét kifejezni azok előtt, a kik megjelenésükkel tanuságot tettek arról, hogy velünk együtt tudnak örülni, tudnak lelkesülni a fölött: hogy a kulturális és közhasznu intézményekben épen nem szegény főváros — egy ujabb remek épülettel gazdagodott.

Régi vágya teljesedett ezzel a fővárosi polgárság nagy részének. Ugy tudom, hogy elsőben is a kerület iskolaszéke, élén a minden közügy iránt lángoló érzelmü, s a polgári erényekben kimagasló elnökével *Dr. Schwartzer Ottóval*, a kinek családjában a jótékonyság gyakorlása mellett a közügyek iránti érdeklődés ugy szólván traditio — buzgólkodott a kerület középsorsu polgársága leányainak kinevelésére czélzó polgári iskola létesitésén.

Az a szeretet sugallta tehát ezen intézmény fölállitásának eszméjét — a mely a müvelt városok lakosait általában lelkesiti, — hogy a zsenge csemetéknek, a haza jövendő nemzedékének megadhassák az élethez szükséges ismeretek megszerzésére megkivántató módot s eszközöket, s ezzel a közmüvelődés niveauját is emeljék.

Ugyan e szeretet lelkesithette mindenkoron a székesfőváros törvényhatóságát is, a mikor arról volt szó, hogy a főv. polgárságának akar egyenkint, akár egész tömegében megteremtse a föltételeket és eszközöket a lehető legnagyobb mértékben, leendő boldogulásához. Azért nem is késett a tanügyi osztály akkori vezetője, a mai nap már nagy érdemü és sokaktól igen tisztelt s szeretett alpolgármesterünk *Rózsavölgyi Gyula*, az iskolaszék kérelmét teljesiteni, az uj kulturális intézményt életbe léptetni — s azt hiszem, hogy nem csalódom azon állitásomban, hogy épen az ő részéről kiválóképen nyilvánult az I. kerületi polgárság irányában páratlan nagyrabecsülés, szeretete és ragaszkodása azon körülményben, hogy minden baljóslatu peszimistikus fölfogás ellenében rövid nehány évnek elteltével ezt a palotát épittette föl az iskola számára, — ugy hogy mindössze csak 4 évig volt ez iskola mint atyátlan lelencz bérházban elhelyezve, s mert ezen idő alatt legközvetetlenebbül tapasztaltuk, mert magunk is keresztül éltük ama állapotot, melylyel az idegen ápoló kezekre bizott Hampipőke sanyargattatni szokott, — ép azért most annál tökéletesebben értjük s átérezzük mennyi hálával tartozunk azon tényezőknek, kik a jelenlegi czélszerű, kényelmes, mondhatnám palotaszerű otthonunknak kezdeményezői s megteremtői voltak.

Engedjék meg, hogy e helyütt első sorban a székesfővárosi közönségnek, adózó polgárainak fejezzem ki legmelegebben érzett hálánkat; tisztelettel hajlunk meg áldozatkész-

ségük előtt, hálás szivvel fogadjuk a munkák sikeréhez nyujtott eszközöket, s nem fogunk megszünni soha az iránt való buzgólkodásunkban, hogy a fiatal nemzedék szivében, a ránk bizott csemeték lelkében is felköltsük s ápoljuk a nemeslelkü elődök becsülését, tiszteletét és szeretetét.

Ezen őszinte s lelkünkből soha ki nem irtható hálánkhoz azonban egy kérést kivánunk toldani Önökhöz, tisztelt szülők, mint adózó polgárokhoz; azokat a filléreket, melyeket iskola épitésre szántak, soha, de soha meg ne sajnálják

Kamatozóbb helyre a megtakaritott — vagy tán épen az élettől elcsikart filléreiket nem fordithatták — nemesebb, szentebb, feladat nem lehetett Önök előtt, hiszen templom az iskola épület, — a hova gyermekeik járnak, hogy itt megtanuljak Istent imádni, s az ő parancsait teljesiteni; templom ez épület, a hol megtanulják a legszentebb hazaszeretet lángjától égve becsülni, szeretni mind azt, a mi a véren szerzett szent földdel vonatkozásban van, lelkesülni annak dicső multjáért s ragaszkodni jelen s jövő felvirágzásához; templom ez épület, a hol megszerzik a saját boldogulásukra szolgáló elengedhetetlen legelső feltételeket: a hasznos ismeretek első csiráit, szivök és eszök nemesitésére irányuló nevelés első alapvető vonásait.

E templom papjai, a kik e hármas föladat kiszolgálásában buzgólkodnak, — mi vagyunk, — a tantestület.

Nap, nap után teljesitjük tisztünket, minden oldalról körülirt szabályok szerint; szigoruan kezelt ellenőrzés mellett, — sokszoros külső belátások és korlátozások közt. Meg van állapitva a tananyagnak ugy intensiv mint extensiv terjedelme, az ismeret közlés és nevelés különböző ismert és bevett módjai, tankönyv, tanrend, tanmenet, tábla, irás, fej és könyvbeli tanulás, stb. — mind mind meg van szabva — e tekintetben nem igen van hozzá tenni valónk.

Távol legyen azonban tőlem, hogy ezuttal a mondottakra kritikát gyakorolják, — mindezeket csak azért hoztam fel, hogy annál élénkebben világitásba helyezzem azt az egy momentumot, a melyet a tanitás és nevelés művészetében §-ba szedni nem lehet, — de tudni kell jobban, mint akárhány §-ust; a mit megtanulni, elsajátitani nem lehet, de érezni s átérteni kell, ha velünk született.

Ez az egy momentum az, a mely a tantestületben általán megnyilatkozásra jutván, megállapitja az illető intézet szellemét s annak bizonyos individiális jelleget ad.

E nélkül az egy momentum nélkül nincs eredmény sem tanitás, sem nevelésben, ép oly kevéssé, mint a hogy ez épületet nem teszi templommá az a tény, hogy Barcza Elek mérnök ur, s az ő oldala mellett ifj. Szabó Gyula mérnök úr jól megrajzolták, s Hofhauser Elek a többi vállalkozókkal, s a szomszéd Budaeörs napszámosaival vállvetve az előadott rajzok szerint bizonyos szimetrikus ürességeket körül raktak téglákkal és vakolattal — vagy amint nem leszen azonnal tudós, a ki egyszer, kétszer átlépi valamely tudományos intézet küszöbét, még ha az maga a tudományos Akadémia volna is

Ez épületet hivatása teszi templommá! — Nem a kő halmaz, de a szellem, a mely azt átlengi, igy épugy a jó tanitót, hogy nevelni oktatni tudjon, — az az egy momentum teszi azzá, — s az a hivatás szeretete!

A hol ez meg van, bizonyára nem áll be soha azon állapot, melyet halhatatlan Eötvös báró első kultusminisiterünk korholt egyik munkájában, ha jól tudom — Karthausijában — a midőn a pályája végére ért tanulót nyulhoz hasonlitja, ki fájó szivvel tekint vissza az átfutott virágos mezőre, melynek bájait élvezni, virágait szedegetni nem ért reá, mert üldözőinek zaklatása megakadályozta őt ebben.

És valóban, ha a tanitó szivében az örök szeretet tüze ég, ez megadja neki mindenkor a szükséges lelkesedést minden munkája között, — az nem fog tanitványa iránt soha gyülölködéssel, bosszuállással, folytonos üldözéssel, de még csak durva sértő szavakkal sem élni, az nem fogja a nyulszivüeket soha rémitéssel üldözni, az a hasonnemü intézet, s annak tanárikaráról soha sem fog hivalkodásra, torzsalkodásra, sem nyilt sem titkos gyalázkodásra, mások kicsinylésére vagy másoktól elért eredmények fitymálására ragadtatni.

Ellenben, a mint a jótékony nap tavaszi szelidlehelletével életre kel tiz álomba szunnyadó növények ezreit; majd nyári tüze hevével az illatos virágok millióit dus gyümölcsözésre készteti, ugy a szeretettől athatott tanitó nyájas modorával be tudja óltani szent tanitásait a fejlődő gyermek sereg szivébe, s a nemes érzelmek, jó hajlamok és erények kifogyhatatlan forrásává teszi a gyermek élet első legszentebb éveit.

A szeretet örök kutforrása, a jó Isten, áldja meg ez uj épületet, s adja, hogy örökké a szeretet szelleme lengje át, a mint ezt a szülők tudtommal eddig is észlelték már. Adja az Ég, hogy ez az iskola örökké a szeretet iskolája névre kereszteltessék!"

Szabó igazgató úr beszédje után, a kit a jelenlevők lelkesen megéljeneztek, az intézet énekkara Mössing Nándor *Esti dalát*, Kremser Ede *Páros dalát*, Marschner Henrik *Tavaszi dalát* s vagy 10 népdalt énekelt. Időközönként szavalatok is voltak. Igy elsőnek szavalt *Janycsek Olga* IV. oszt. tanuló, a ki *Váradi Antal Virágos kertjét* szavalta el nagy hatással. *Utána Plouvier Ede*: *Le chevalier pintemps-jét* szavalta el Baumgärter Irma IV oszt. tan igen csinosan *A Bogarak bálja* költeményt *Grünwald Ilona* II. oszt tanuló szavalta el s szép előadásával jóval felülmullotta a hozzá füzött reményeket. A 10-ik pont *Szabó József* igazgató úr beszédje volt, a mely beszédben köszönetet mondott a megjelent közönségnek a pártolásért, a leánykáknak pedig a közreműködésért. Beszédje végeztével Erkel *Himnusát* énekelték, s aztán felhangzott az éljenzés, és talán tartott volna jó fél óráig is, ha a programmba nem vett utolsó ponthoz, a tánczhoz nem kezdik a termet rendezni. Mikor aztán megérkeztek a czigányok, hozzá fogtak a csárdáshoz (mert egyebet nem lehetett tánczolni) s járták este 7 ig 230 leány volt jelen, nem számitva a mamákat, papákat, meg a fiatal embereket. Este 7 órakor elmentek a czigányok, s a közönség egy kellemesen eltöltött délután emlékével tért haza. Az első kerület notabilitásai közül ott voltak Zsák Hugó min. oszt. tan., Kozma Gyula, Dr. Gyulai Béla, Garai Antal, Burcsics Antal, Patacsics János, Rohn József, Trettina József, Schlosser Nándor, Szigeti Adolf, Halperth Izidor, Illés Gyula, Hofhauser Elek, Mezey Sándor, Janycsek Róbert, Schinebick Engelbert, Nagy Sándor és mások. A polgári iskolai tanárság képviselője, Waszkó György távirat utján mentette ki az ünnepélyen való meg nem jelenését

— *sg.*

Kimutatása

azoknak a *felülfizetéseknek*, melyek a Budai Tanitóegylet segélyalapja javára f. é. február hó 9 én rendezett jótékonyczélu tánczestély alkalmából a rendező-bizottság pénztárába márczius hó 1-jéig befolytak.

*

Dr. Falk Miksa, az estély védnöke 50 frt, — Kertész Aba dr. 15 frt, — dr Darányi Ignácz 11 frt. — dr. Friedmann Lipót 10 frt, — Mechwart András 10 frt, — Bagó Alajos számla-engedményképen 5 frt 50 kr.

Beiwinkler Károly, Kathry Szaléz, Del-Medico Agoston, Dörner Mihály, Emmer Kornél, Gulden Gyula, Hámpel Sándor, Hauszmann Alajos, Katonáné Thuránszky Irén, Kutlánya János, Nagy Jenő, Tőry Gusztáv, Vladár Márton, Zsák Hugó dr., 5—5 frt

Baáni Gombár Tivadar dr., Janycsek Róbert, Lenz Ferencz 4—4 frt

Benedek Sándor, Eckermann Ede, Éberling István, Fehérváry Géza, Kanócz István, Keller Ignácz, Kollár Lajos, Laumann József, Madarassy Gábor, dr. Orbay Antal, Peringer Ferencz, Ternyey Farkas, Toldy Lajos, Wettstein Gyula 3—3 frt.

Kovacs János dr., Vörös László, 2 frt 50 kr.

Axamthy Lajos dr., Bánky Donát, Biscara Endre, Blau Lajos, Bozóky Adám dr., Demel Károly, Duma György, Eiser Ede, Ernyei Mór dr., Frank József dr, Frey Alajos, Haas Manó, Hegedüs János dr., ifj. Holzspach Nándor, Huszár Adolf, Jankovics János, Kafka Károly, Kemény István, Kemény X. Ferencz dr., Kerntler Ferencz, Koch Antal, Kovács Pál dr., Lindmayer Ferencz, Lipthay Béla br., Márffy Albin, Mezei Sándor dr, Münzberger Ferencz, Nagyőszi Ferencz, Niedermayer Adám, budavári Országh Sándor dr., Payer Béla, Perthl Géza, Pösch József, Rajkay Mihály, Rácz Károly dr., Richter Ferencz, Rosconi Lipót, Sártory Béla, Stipanics Elek dr., Szalay Győző, Tichtl János, Weinek József dr, Zimányi Alajos, 2—2 frt.

Breitschver József, Léderer Abrahám, Wimmerth Károly, 1 frt 50 kr.

Appl Lajos dr., Ary Pál, Bachler Károly, Balonyi Imre, Bárczay Oszkár, Barvits Albin, Baumerth Gyula, Beck Adolf, Bizaglich Sándor, Blaskovits Sándor, Bogisich Mihály, Bosnyák Jakab, Buday József dr, Bursits Antal, Christián János, Diószeghy Béla, Dobrozemszky Mátyás, Dulovics Béla, Egán Alfréd, Eiszdorfer Gusztáv, Ekkert László, Forster Gyula, Freyberger Pál, Frommann Istvánné, Takáts János, Gamauf Károly, Garba Gyula, Garancsy Mihály, Giczy Emil, Guckler Győző, György Aladár, Hanzély Béla dr., Hanzély László, Haypál Benő, Heinrich Kálmán dr., Heráld Ferencz, Hirsch István, Hudeczek Ferencz, Jáhl Nándor, Keömley Nándor, Kertscher István, Klempa Istvánné, Kosutány Géza, Kozma Gyula, Kratzer Rezső, Kummer Rezső dr., Lakits Vendel, Lakner János, dr Lechner László, Ludwigh János, Lukse-Fábry Béla, Malmarits Ignácz, Márffy Agost, Mayer Géza, Mihalovics Antal, Németh Imre dr., Olhauser Pál, dr. Paradeiszer János, Patacsics János, Payr Vilmos, Perheö Miklós, Péterfy Sándor, Petsits Márk, Pilát Pál, Pogány Ferencz, Riszler Sándor, Sajó Sándor, Schmidt Ede, Schütz Adolfné, Schwartzer Ottó dr., Sólyom Jenő, Stájer Gyula, Szabó Ignácz, Szalay Béla dr., Szegő János dr., Szenessy Mihály, Szobovits Lajos, Szőllősy István, Tálos Gyula, Tatay Adolf, Thaly Guidó, Török Árpád, Trájtler Károly, M. Vörös Sándor, Willinger Ferencz, Wollin Alajos, dr. Zuoriczky József, 1—1 frt.

Fogadják a nemes szivü adakozók ez uton is az egyesület legmélyebb háláját és igaz köszönetét.

Budapest, 1898. márczius 3-án.

Rácz József
pénztáros

Mulatságok.

* **A Hauszmann úrhölgyek bálja.** A *Hauszmann* úrhölgyek tánczisiskolájának záró ünnepélyét az I. ker. (krisztinavárosi) Casinóban tartották meg f. hó 5 én. E kisebbszerü bál kitünően sikerült. A rendezőség jól megfelelt hivatásának, s az est sikerének egy rész nekik köszönhető. A hölgyek igen csinosan kiállitott kis könyv alaku tánczrendeket kaptak. A hangulat a lehető legjobb volt. Hiányzott itt ugyanis az, a mi másutt rendesen elrontja a jó hangulatot — a feszelgés. A közönség oly otthoniasan érezte magát mintha nem is bálban, hanem családja körében volna. Mindenkinek arcza ragyogott az örömtől, de különösen a fiatal hölgyeké, a kik mindegyikére három tánczos is jutott. A négyest 35 pár tánczolta. A mulatság reggel 6 órakor ért véget. A háziasszonyok szerepét *Hauszmann Antonia*, *Betti* és *Anna* úrhölgyek viselték, a kik mindent elkövettek, hogy a fiatalok jó hangulatát növeljék. Az úrhölgyek közül jelen voltak: Kováts Lajosné (Szabad Batyhányból), Egerdt Józsefné, Écsi Antalné, Könye Györgyné, Hoczer Józsefné, Dr. Jámbor Gyuláné, özv. Gold Jánosné, Jalies Dénesné, Killer Antalné, La-

sitz Pálné, Matolai Istvánné, Okos Lászlóné, Netzasek Ernőné, nagykőrösi Székely Elekné, Erdélyi Istvánné, Payr Vilmosné, Bezák Jozsefne. Leányok: Okos Rózsika, Kovats Mariska (Szabad Batthy.) Ettmaier Karola, Könye Erzsike, Frey Mariska, Leberg Valéria, Jambor Ilona, Stofanek Olga, Gold Karola, Bogrányi Ilona, Becker Jenőke, Hünpfner Ella, Netzasek Vilma, Hofhauser Ilona, Bruneis Róza, Bezák Erzsi, Matzer Karola, Jalics Mathild, Joloviz Wanda, Krammer Mili, Bezák Irén, Keller Ilonka, Balczár Irén, Suzan Hermin, Kleeberg Valéria és mások

* **A Budapesti Minta-Asztalosok Szakegyesületének jelmezestélye.** Az asztalosok szakegyesülete f. hó 5-én tartotta meg a Fáczán összes termeiben jelmez estélyét. A közönség igen szép számmal jelent meg. A négyest 100 pár tanczolta. A mulatság késő reggel ért véget. — Legcsinosabb jelmezük volt: Leparth Mathild, Gabriel Irma és Emma, Jurkovits Etel, Kaszbel Anna, Müller Katicza, Lasszer Anna, Eberhardt Ilonka, Lassa Gizella, Pulvitz Róza Bácska Róza, Klepl Irma, Peiszinger Borcsa, Zahenhoffer Ludmilla és Lassza Mária kisasszonyoknak. *s—g*

* **Szőllősy István**, az I. ker. e köztiszteletben álló polgára, e hó 12-én a krisztinavárosi polgári iskola tornatermében *gyermek bált* rendez.

* **Demel és Vladár** család f. hó 12-én a Casinóban *házi pikniket* rendez.

* **A Budapesti polgári lövész-egyesület** f. hó 12-én szombaton, a lövész-egyesület összes helyiségeiben (Rókus utcza végén) zártkörü *lövész tánczestélyt* rendez.

* **A III. ker. Konzervatorium** hangversenyét a korona vendéglő dísztermében (Ó-Buda), e hó 12-én fogja megtartani.

* **Zimányiek balja** A hagyományos „Zimányiék balja"-t február 27-én tartották meg Zimányi Alajos kir. közjegyző úr s kedves neje Fekete Maria Aranka saját lakásukon. Több előkelő család jóval ezelőtt számitott már e napra s örömmel vették a díszes meghivót, mely hirdette, hogy a várt bál február 27-én lesz. 8 órakor gyülekeztek össze a vendégek s 9 órakor kezdődött a tánecz a megállapitott tánczrend szerint. A kedv derült és vidám volt mi összetartotta a szép társaságot; reggel 8 óráig 4 négyes volt, miket 18 pár lejtett el a tánczra hevitő czigány zene mellett. A tánczmenetet az étkezések három részre osztották fel. Étkezések közepette felköszöntők voltak, melyek közt egyik a kedves, szép házi aszszonyt illette, hol mint kertésznőt emlitették, ki a legszebb virágokat kötötte egybe egy szep csokorba, kik között voltak Urnők: Zimányi Alajosné, Fekete Antalné, Jablonszky Sándorné, Geczö Jánosné, Szederkényi Nándorné, Zimányi és Reinlein Józsefné, Waász Ferenczné, Fok Albertné, Csutor Sándorné, Rabolt Ferencné, Roosz Lajosné, Wendler Irma, Gozsdu Mária. A szépen fejlő bimbókat pedig teljes szépségükben a következők jelképezték: Jablonszky Jolantha, Jablonszky Ilonka, Paulet Katicza, Geczö Ilona, Geczö Anna, Zimányi Ilona, Zimányi Irma, Szederkényi Szeréna, Waász Paula, Csutor Gizella, Roosz Margit. *(J. Sz. A.)*

* **Az Aquila Bicyle Club** e hó 4-én a Wellisch kávéház külön termében sikerült társas estélyt rendezett, a melyen apesti clubbok közül a H. M. B. C. és a F K E. is képviselve volt. —s.

* **Hangverseny.** A „Budai Zenekör" febr. hó 28-án, hétfőn tartotta kilenczedik hangversenyét az I. kerületi polgári leányiskola diszitett tornacsarnokában. Már este 7 órakor diszes közönség foglalta el a terem székjeit. 1/2 8 órakor hangzott fel a zenekar nyitánya, melyet *Vavrinecz Mór* „Csongor és Tündé"-je képezett, és fényesen beigazolta *Eisvogel Ferencz* egyleti karnagy úr fáradhatatlan buzgalmát, és nagyszerü hangszerelő képességét és zenei hivatottságát és a működő tagok nagy tehetséget. A nyitány után zenekari kisérettel Csutor Sándor úr adta elő *Vleutemps;* Ballada és polonaise czimü hegedü sóloját, Szünni nem akaró tapsvihar kisérte le őt a szinpadról. Egy csekély szünet után *Lichtenstein Dora* úrhölgy énekelte *Salvator Rosa*: „lanzonettá"-jat mely a 16-ik szazadból való régi darab továbbá Arne Wehre the bec sucks énekdarabot és Schumann R. „Er der Herrlichste"-jét. Kedves hangja a terem legtávolabbi részében is csengően hangzott, és a közönség feszült figyelemmel kisérte a dal minden szótagát. Lichtenstein Dora úrhölgy dalait befejező tapsvihar után a zenekar előadta általános érdeklődés közepette Schwaim Róbert: „Szerenátá"-jat mely Allegro, Scherzo, Andante, Keringő és Finale részekre oszlott. A zenekar működése után ismét Lichtenstein Dora úrhölgy lépett nagy éljenzés között a szinpadra és előadta *Dienzl Oszkár Vorüber* jét azonkivül *Wiegenlied és Kuss* czimü dalműveket, a melyeket a szerző maga Dienzl Oszkár kisért zongorán, a kit szintén nagy éljenzés illetett meg. Végre két magyar nóta hangzott fel Lichtenstein Dora úrhölgy ajkairól: Simonffy Kálmán: „Szomoru fűz ága" és „Nézzél csak a szemembe" czimü darabjai, a melyek után felhangzó ujrákra még egy pár csengő magyar nótával viditotta fel a közönséget. Dienzl Oszkár úr zongora kisérete mellett. Az utolsó szám *Scharwenka Xavér* „Mataswintha" dalművéből való töredék volt, melyet egy szép solo kiséretében előadott egy női énekkar, zene kiséret mellett. A fényesen kielégitett közönség 10 óra felé, vált meg a sikerült hangversenytől. *Eisvogel Ferencz* megbecsülhetlen nagy érdeme az, hogy különös sulyt fektet a magyar zene apolására és a magyar zeneszerzők bemutatására. *(Szabó Zoltán.)*

* **A Budai Dalárda dalestélye.** Csak néhány hete mult, hogy a Budai Dalárda a Fáczán termeiben hangversenynyel összekapcsolt tánczestélyt rendezett, s ime még jóformán el sem felejtettük a kedves estét, mikor e buzgó egylet egy másik kedélyes dalestély rendezésével forditja magára a figyelmet. A fent emlitett egylet ugyanis február hó 22-én (farsang keddjén) a krisztinavárosi polg. leányiskola tornatermében kedélyes dalestélyt rendezett, a melynek kitünően összeállitott műsora az ügyes rendezőség érdeme. Az estély fél 9 órakor kezdődött. A megnyitó-dal *Barna Izsó „Dinom Dánom"* czimü népdala volt a mit a férfikar énekelt. A nagyhatásu dal után a *„Tudományos felolvasás"* következett, a mit maga a szerző *Tarczal* Győző olvasott fel. Az ötletekben és tréfákban gazdag felolvasás valóban megérdemelte azt az elismerést, a melylyel a közönség a szerzőnek adózott. — *Esser* Henrik *„Reggeli vándorlás"* czimü borongós hangulatu dalát a férfikar énekelte zongora kisérettel. *Aggházy* Károlynak *„Magyar esték"* czimü művét *Beck* Béla adta elő zongorán. A tapsok elhangzása után *Horváth* Kálmán *Hevessy* Józsefnek *„A légy"* czimü vig monológját adta elő nagy tetszéssel. Egynehány dalt *Witkowsky* Antal énekelt, majd fellépett a közönséget legjobban mulattató 5 Barisson leány. Ezek bohóságain jól mulatott a közönség, de a kacagás legnagyobb mérvü akkor volt, mikor kisült, hogy a fellépők nem csak, hogy nem Barissonok, hanem még csak nem is leányok. Mikor a közönség belefáradt a sok nevetésbe *Deák* Jenő népdalokat adott elő tilinkón. Utána *Kremser* E. *„Kismadár ha csipeget"*, s *Hoppe* Rezsőnek négy eredeti magyar dalát énekelte el a férfikar. Ugy az ének karnak, mint *Hoppe* Rezsőnek, a ki egyszersmint karnagy is volt, kijutott a megérdemelt taps. Solot énekelt *Deutsch* Zsigmond, majd pedig *Káldy* Gyula *„Kurucz dalaiból"* egy nehányat a férfi kar. Krk és Plt zenebohócz urak marodit jelentvén be, a közönség nagy sajnálatára elmaradtak az estélyről. Volt még szépség verseny is, a mit a világposta segitségével döntött el a rendezőség. Az estély éjjel 1 óra felé ért véget, a mikor is a közönség a legjobb hangulatban tért haza. — *sg*

* **Vasutasok tánczmulatsága.** Vasutasainknak mult hó utolsó szombatjan nagy, nagyon nagy forgalmuk (?) volt, de ez egyszer nem a budai pályaudvaron, hanem a budai polgári kaszinó termeiben a hol is előzékenységben és szeretetreméltóságban keltek versenyre egymással és vendégeikkel. Belépni a bál terembe csak szabályszerüen, minden kellékkel ellátott (hűen utánzott) utazó jegygyel volt lehetséges. És nem hiába lépett életbe a déli vasuton a zóna díjszabás (!) volt ám kelendősége a belépőjegyeknek, mert mikor Racz Laczi pontosan a kiszabott időben, kilencz óra tajban ráhuzta az első csárdást, már ennyi pár vett azon részt, hogy a mulatságot tanczkedv és kedélyesség dolgában is bátran sorolhatjuk az elsőrendü „express" mulatsagok közé. Az egybegyült társaság, szine-javát képezte a déli vasuti testületének és a kerület előkelőségének. A mulatságon ott voltak: *Pálánek* Ferencz és *Kosztka* — főfelügyelők, *Francsics* Adolf, *Breuer* Mór, *Bekker* Lajos felügyelők, *Neumann* Nándor távirda ellenőr, *Bursics* Antal, állomási főnök, *Zsák* Hugó miniszteri osztálytanácsos, dr. *Kertész* Aba, *Szőllössy* István, stb. A bálanyai tisztet *Palanek* Ferenczné, (fekete Velour de Lyon toalett, hosszu uszállyal), *Bursics* Antalne (sötét lila moire velour gazdagon himzéssel és csipkével) és *Bekker* Lajosné (sárga chiné-ruha gazdagon csipkékkel boritva) töltötték be a lehető legszeretetre-méltóbban. Érkezésük ünnepélyesen történt, a rendezőség pompas viragbokrétakkal tüntette ki valamennyit. A tánczrend igen ízléses és valóban kellemes meglepetést okozott a hölgyközönségnek. Plüssel bélelt fehér szattyán bőrbül készült és gombzarkákkal ellátott táskácska féle, melynek belsejében a kis tánczrendkönyvecske van elhelyezve. A bál tiszta jövedelmét, mint rendesen ezuttal is a „krisztinavárosi szegény iskolas gyermekeket felruházó egyesület" javára fordította a rendezőség. A rendezőség, élén Palanek Ferencz elnök, Bursics Antal és Bekker Lajos alelnök, Szakács Péter titkár, Bründl Jenő pénztárossal és következő bizottsági tagok: Bendtsen Henrik, Breuer Mór, Daróczi Rezső, Dedinszky Ferencz, Dedinszky Imre, Donaberger Károly, Engel Armin, Fischer Bodog, Gillemot Gyula, Grunböck Miklós, Hackenberg György, Jacob Gusztáv, Járos Jaroslav, Kasche János, Keményfi Béla, Koller János, Komlóssy Lajos, Löwenstein Gusztáv, Lux Amand, Magdits Imre, Markovits Ferencz, Martin Izidor, Molnár Vilmos, Novák Gyula, Oberhuber Alfréd, Oberhuber Jenő, Paduch Gyula, Papp Vilmos, Pleskot József, Pogány Sándor, Posel Gusztáv, Quoilin Rezső, Schlosser Nándor, Schubert József, Spády Sándor, Stránszky Vilmos, Stránszky István, Sturm Gergely, Szale Kálmán, Szőke István dr., Trausch György, Weiss Sándor, mind meg annyi nem kimelve fáradságot, mindent elkövettek az ezt sikere érdekében. És a jutalom ezen önfeláldozó buzgalomért nem maradt el: a rendesnél nagyobb — forgalom — daczára, a — lebonyolitas — simán, minden — karambol — nélkül és egyöntetüen folyt le. E helyen mond köszönetet a rendezőség, ugy a maga mint azon egyesület nevében, — kinek javara a mulatság tiszta jövedelme fordittatik, — lovag Bram Miksa miniszteri tan. és d. v. vezér-igazgató helyettes urnak, Palanek Ferencz fő-felügyelő és kotori Hirschler uraknak, kik szivesek voltak felülfizetéssel a mulatság jövedelmét emelni, ugy szinte köszönetet mond a rendezőség a budai légszesz-gyárnak, a dijtalanul szolgáltatott világitásért. A megjelent hölgyek névsorát következőkben adjuk: Asszonyok: Dr. Bayer Sándorné, Boros Vilmosné, Blischitz Miklósné, Bursitz Antalné, Bardon Józsefné, Breuer Mórné, özv. Brűnich Lajosné, Biermann Edéné, Bekker Lajosné, Csoór Gáspárné, Engel Arminné, Faba Antalné, Jakob Gusztávné, Kneifel Antalné, Koller Jánosné, Komlóssy Lajosné, dr. Kertészné, Kovács Imréné, Krämer Jánosné, Keller Alajosné, Lokota Adolné, Löwenstein Lipótné, Lábos Aladárné, özvegy Lucs Józsefné, Machovin Ferenczné, Metz Gusztávné, Novák Gyuláné, Neumann Nándorné, Naményi Zsigmondné, Plesko Istvánné, Palanek Ferenczné, Papp Sándorn, Richter Mária, Richter Antalné, Soulavy Ottokárné, Somorjai Lajosné, Stransky Istvánné, Sorsil Ferenczné, Szurovy Gézáné, özv. Szentiványi Jánosné, Szekér Julia, Szlavicsek Rajmundné, Staudtnor Gyuláné, Tolnay Imréné, Vönöszki

Jánosa Ferenczné (Aggfalva), Varga Matild, Várady Josefine, Zitter Vilmosné, Zsák Hugóné, Zamoly Béláné Leányok: Blischitz Ilona, Berger Anna, (Győr), Bursics Irma, Biermann Vilma és Amanda, Balczár Irén, Erdei, Rezsin és Sarika Faba Emilia és Franczika, Heisz Erna (Pozsony), Hofecker Anna, Kordina Berta, Kneifel Irma, Kovács Etelka, Károlyi Jolán, Keller Ilona és Giti, Lokota Anna, Löwenstein Karola, Lucs Franczika és Laura, Metz Ilonka, Ormai Lili, Plesko Margit, Richter Amália és Margit, Szurovy Ilonka, Szakács Milka, Szurovy Irén, Schneller Zora, Szager Ida, Szekér Sarolta, Staudtner Paula és Terike, Tomisics nővérek, Tolnay Etelka és Aranka, Várady Anna, Waginger Ilona, Varga Sarolta és Riza, Zitter Gizi, Zamoly Aranka.

Az első szerelem.

— Humoros elbeszélés. —

Milyen végtelenül szomoruan hat egy arczkép! Szemek, a melyek nem látnak; fülek, melyek nem hallanak; száj, mely nem csókol; kebel, mely nem hullámzik; kar, a mely nem mozdul szerető ölelésre!

Iróasztalom közepén áll művészi keretben Szidi arczképe. Potom egy koronáért vettem a fotografusnál.

Testét trikó födi, az a trikó, melyet én oly sokszor megbámultam a — szinpadon.

Tagjai szobrasz vésője alá valók; keble — bizonyosan márványkebel, — dudoros csipkék alá van rejtve, vállait sűrün lepik el aranyos hajának göndör fürtjei, s rózsás kisujján ott ragyog az a gyémánt gyűrű, a melyet én ajándekoztam neki, s a melynek utolsó részletét a bagatell bíróság előtt kellett kifizetnem.

Mert hát Szidi színesznő volt. Egy olyan lény, a kinek mije sem hiányzik; se keble, se foga, se haja, se keztyü gombja.

Aki minden este királyné, tündér, istennő, ki szivárványos felhőkön lépdel; a kinek arcza mindég fehér és csodásan szép, ajkai mindég ragyogók és a kinek a Dárius kincse sem elég.

Hogy mi voltam én akkor? az nem tartozik a dologhoz. Elég, ha annyit mondok, hogy még csak kétszer tiz esztendőn keresztül kaptam volt ajándékot a születésnapomra.

Husz éves korában mindenki bolondot csinál. Az egyik nagyokat iszik, a másik elpocsékolja duzzadó erőit, a harmadik nyakra-főre párbajozik és igy tovább; de én csináltam a legnagyobb bolondságot akkor, mikor husz éves koromban halálosan beleszerettem Csalányi Szidibe.

Ez a halálos szerelem tudniillik annyiból állt, hogy oda jártam vacsorálni, a hová ő; hogy ott rendesen pulykapecsenyét ettem, pezsgőt ittam s mikor fizetésre került a dolog — borzasztóan el voltam fogulva.

Egyszer aztán Szidi reám nézett és nevetett; én is reá mertem nézni és olyat sóhajtottam, hogy ez a sóhajtás beillett volna akár melyik olasz faluba orkánnak.

Szidi megértett; megengedte, hogy bemutassanak, később megengedte azt is, hogy számláit kifizethessem, hogy neki koszorukat dobhassak a szinpadra s tiz helyett tapsoljak, ha ő gixereket csinál.

Én pedig olyan boldog voltam, mikor a virágárusnő egy kicsike csokorért t i z forintot számitott, mikor Szidi abból a pezsgőből ivott, a mit én fizettem; olyan boldog voltam, hogy a publikum rám néz, mikor csak én tapsolok; én senki boldogságával nem cseréltem volna akkor, mikor Szidi, egy gyönge pillanatában megengedte, hogy hét gombos szarvasbőr-keztyüin keresztül megcsókolhatom a kezét.

—

Ez a kézcsók! Óh husz év! Óh szerelem!

Másnap éreztem csak igazi hatását.

Egy tuczat számlát kaptam, ékszerésztől, kalapostól, szabótól, czipésztől s mikor kifizettem a rengeteg kontókat, ezek a jó emberek ugy dicsérték előttem azt az angyalt, hogy milyen jó és milyen kedves; hogy az a gyémánt ékszer mint illik formás nyakába, hogy az a kalap mint emeli nemes vonásait, s az a ruha mint simul fenséges idomaihoz, s az a czipő valóságos piskótát mutat!

Persze, persze!

Én szerettem, fizettem, és Szidi menni készült.

Szakadj reám mennybolt! Nyelj el óh föld! Fogadj titokzatos mélységedbe viz! Pusztits el tüz! Pukkassz fel levegő! És ássatok egy sirt, egy mély sirt; sötétet, mint a halál, feketét mint a kolera.

Ő megy, — Szidi megy; magával viszi ezer álmom, ezer reménységem s itt hagyja nyakamon néhány ezer forintnyi száz perczentes adósságomat. . . .

Olyan voltam én már akkor, hogy egy fillér sem sok, nem birt volna zsebemből kihullani!

De hát szerettem és Szidi is szeretett nagyon, igen nagyon, mert — óh kéj, óh boldogság! — keztyű nélkül nyujtotta csókra a kezét és szemeimben ott csillogott — a sok pezsgő fénye.

— Tehát elmegy, tehát itt hagy? — kérdezém.

— El kell mennem, mondá, de megengedem, hogy ma este, mikor minden csendes, a lakásomon felkeressen...

Láttak-e már tulvilági boldogságot? Hallottak-e sóhajtást, a melyhez képest a téli vihar bömbölése nyári fuvallat? Láttak-e embert a ki örömében kitépi üstökét s lábával döngeti a szoba falát?

Láttak e fiatal embert husz éves korában, a mikor bolondul?

Hogy ne láttak volna, hogy ne éreznék ugyanazt, amit én éreztem akkor, mikor czipőt levetve botorkáltam három emelet lépcsőin Szidihez a — paradicsomba.

—

Szobájának ajtaja gondoltam nincs zárva, s én már a kulcslyukon keresztül éreztem azt a kéjt, a mi ott bent vár reám.

A lábam fázni kezdett; de én csak ott hallgatództam, ott szagoltam a kulcslyuknál...

Vajjon mit csinál Ő?

Bizonyosan ott ül bársony pamlagán s ugy reszketteti a vágy, mint engem a lábam!!!

Oh, Szidi, tehát most, most fogiak látni igéző pongyolában, most vár karod forró ölelésre, most várja ajkad az első égő csókot tőlem!

Igen most!

Szivem hevesen dobogott, szemeim tüzet szórtak; ugy éreztem mintha bűnös lelkem, a tulvilág kapuja előtt kérne az örökkévalóság idényére belépti jegyet...

Két czipőmet egy kezembe tartva, a másikkal igyekeztem a rég álmodott paradicsom ajtaját kinyitni.

Zárva volt!

Orrom a legfinomabb ambra illatot vélte magára szivni, ajkam kéjes mosolygasra nyult; szemem a közelgő boldog jövőt látta; csak a fülem hallott egyes elejtett hangokat.

A kulcslyukon betekintve, vissza tántorodtam!

Szidi, az én drága eszményképem, a bársony pamlagon ült, gyémánt gyürüs kezeivel az előtte térdeplő czipészemet, kinek az nap számláját kifizettem ki — karolta át.

Mint mikor riadót fúj a kürtös, ugy rohantam le a harmadik emelet lépcsőin.

Azóta sem szerettem színésznőt soha.

Ingatlanok forgalma.

Budán: Özv. Petschacher Gusztávné II., Ganz-utcza 2334. sz. háza 11 700 frtért özv. Weinhold Samunéra, Riemer Venczel I. ker., Attila u. 1802/3. sz. háza 15.500 frtért Höffner Guido és nejére, Strobl testvérek II. ker., medve-u. 3472/73. sz. háza 48.750 frtért Kugler Ferencz Jakabra, Fröhlich testvérek I. ker., felső-hegy utcza 1944/8. sz. háza 8500 frtért Reischel Károly és nejére, ifj. Horner István II. ker., Fazekas utcza 3026. sz. háza 10.500 frtért Halastit Jánosra, dr. Dezső Samu és társai I., madárhegy 9084/1—2. számu háza 29.177 frtért Wertheimer Albertre, Benedek Ferenczné és társai II. ker., kereszt utcza 6. sz. háza 10.000 frtért Gamauf Géza és társára, Heylenau Adolfné II., medve utcza 2728. sz. háza 17.000 frtért Rauscher Jánosnéra, Mencze Károlyné II ker., medve utcza 2727. sz. háza 33.000 frtért Rauscher Jánosnéra, Winkler Henrik és társai I ker., Kelenföld 13.689/90. sz telke 30.000 frtért Perczi és Schacherer czégre, kelenföldi házépitő szövetkezet I. ker., Kelenföld 13.725/137. sz telke 807 frtért Petre István és nejére, ugyanott 48. számu telke 1179 frtért Schwarcz Adolf és nejére; 35. sz. telke 964 frtért Eder Illés Sándor és nejére; 28. sz. telke 1693 frtért Friedenthal Vilmosra.

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

A legsürgősebb úr.

A nyájas olvasók közül azoknak, kiknek alkalmuk volt szép kiállitásunkban gyönyörködhetni, bizonyára el nem kerülte figyelmét monarchiánk legnagyobb gyárának a Ganz és Társa részvénytársaságnak pavillonja.

Nem szándékom leirni e hatalmas gyár belső berendezéseit, a ki látta pavillonját, meggyőződött róla, hogy e gyár gyártmányaira büszke lehet a magyar és Buda, mert nem csak édes hazánk kiállitásán, mely az ipar csecsemőkorát éli, de a világ versenyén is megállja a helyét.

Készséggel leirnám önöknek t. olvasóim e hatalmas gyár berendezését, a száz féle gépek készitését, kezdve a mérnök irónjának első vonalától a kész gépek indicálásáig, de tekintettel arra, hogy ilyen száraz dolgok leirásához okvetlenül kenőcs szükséges, kenőcsről pedig a Ganz-gyár nem gondoskodott, bosszúból csupán humoros oldaláról nézem e nagy müvet.

Tehát a gépipar óriási vivmányain átsuranva engedjék meg t. olvasóim, hogy a gyár posta-szobájába d. u. fél 6 órakor bevezessem Önöket, s bemutassam N. urat, a posta-szoba főnökét.

A posta-szoba főnöke, mint rendesen, haragszik, két hivatalnoka, s öt szolgája lévén — kik rendesen birkóznak, vagy veszekesznek — s igy szikrázó szemeivel igyekszik egyensulyba hozni tekintélyének mériegét.

De hagyjuk őt beszélni. —

„Mi az ördög?! — ez a sürgős sürgöny már 3 óra óta itt fekszik az asztalomon s most fél 6 óra van. Antal! menjen a postára, s adja fel ezt a sürgönyt.“

Antal elmegy. — Nehány perez múlva:

„Lajos! Fusson Antal után! s mondja meg neki, hogy a sürgönyt azonnal hozza vissza, mert helytelenül taksáltam.“

Lajos fut. —

„Ördög és pokol! hiszen Berlin Németországban van! Németországba meg egy szó 3 krajczárba kerül! Ferencz! repüljön Lajos után, s mondja meg neki, hogy minden rendben van, a sürgönyt Antal bátran föladhatja!“

Ferencz röpül. . .

„Ez már mégis sok! Ha az ember bolond nem lenne, úgy bizony Isten azzá lehetne! Ez az ostoba Antal nem másolta le a sürgönyt! Jóska! szedje a lábait a nyakába és siessen Ferencz után, mondja meg neki, hogy a sürgönyt azonnal hozza vissza, mert nem másolták le!“

Jóska szedi lábait . . .

„Tyüh az áldóját! hiszen a berlini sürgöny képviselőnkhöz van czimezve, s igy nem jön a másoló könyvbe, megnézem talán . . . no persze itt van a másolat a levélkosárban!“

„Gergely siessen, fogja meg a szolgákat,s mondja meg nekik, hogy minden rendben van, föladhatják a sürgönyt!“

Gergely elsiet, s találkozik a négy szolgával az utczán, kik nagyban vitatkoznak a felett, hogy tulajdonképpen kinek van igaza; végre haza jönnek, magokkal hozván a sürgős sürgönyt azzal a postai izenettel, hogy a budai fiók posta csak 6 óráig vesz fel sürgönyt, e szerint e sürgöny holnap, vagy a főpostán ma is elmehet.

Boránd János.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	— kr.
Fél évre	3 „	— „
Évnegyedre . . .	1 „	50 „

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	— kr.
Fél oldal	30 „	— „
Negyed oldal . .	15 „	— „
Nyolczad oldal . .	7 „	50 „

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Budai hangulatok

VASÁRNAP AZ Ó-BUDAI KORCSMABAN.

Itt ülök a csapszék egyik szögletében
Szemem legeltetem a jött-ment vendégen,
Az egyik asztalnál „Kalabriászt“ játszának
Többinél sincs hijja a mulatozásnak.

Eljött a kintornás, keringőt köszörül,
Fölkapnak a párok, s keringőznek körül,
A keringő táneznak se hossza, se vége,
Mégis abba hagyák, mert szomjas a gége.

Mindez nem érdekel, s innen el is mennék,
Hogyha — Isten bocsásd — nőgyülölő lennék
De e szőke kis lányt itt szemközt én vélem
Nem tudom itt hagyni, Isten úgy segéljen!

Ha szemügyre veszem arczát és termetét,
Forog velem a föld s forog velem az ég,
És ha tekintetem rá vetem szemére,
Még egy litert iszom az egészségére!

BÓRÁND JÁNOS.

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimű szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimű szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdjük **Buda és a vidék** vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma márczius hó 21 én jelenik meg.

— **Kitüntetés.** Ő-Felsége a Ferencz József Rend lovag keresztjével tüntette ki egyházi és egyéb szolgálataiért Dr. Ott Adám ujlaki plébánost. E felett való örömünk kétszeres lenne, ha a kitüntetett plébános ur tekintetbe venné, hogy a magyar főváros plébánosa, hogy a magyar király tüntette ki, s ezeknél fogva szivesebben foglalkozna a magyar nyelvvel, s többet törődne a magyarosodással.

— **Tisza Kálmán és az Országos Nemzeti Szövetség.** *Tisza* Kálmán Nagyvárad országgyülési képviselője a Nagyváradon megalakitandó Nemzeti Szövetség ünnepségén való résztvétel alkalmából a következő levelet intézte dr. *Herczegh* Mihályhoz, mint az Orsz. N. Szöv. Igazgatósági Elnökéhez: „Méltóságos Uram! — Köszönettel vettem tegnap este f. hó 1-én 231. sz. a. hozzám intézett felszólitását és csak sajnálatomat fejezhetem ki a felett, hogy az abban kifejezett kivánsághoz képest folyó hó 6-ára Nágyváradra nem mehetek. — Ugyancsak f. hó 6-án tartja gyászünnepélyét a dunáni inneni evang.-református egyházkerület istenben boldogult testvéremnek, volt főgondnokának emlékére, a melyben nekem jelen lenni nem csak egyházamban viselt hivatalomnál, de még inkább saját fájdalmas érzéseimnél fogva elmulaszthatatlan kötelességem. Fáradozásainak a legjobb sikert óhajtva, igaz tisztelettel vagyok kész szolgája *Tisza* Kálmán.“ — Az Orsz. N. Szövetséget a következők képviselők a nagyváradi ünnepélyen: Dr. *Herczegh* Mihály egyetemi rektor, igazg. elnök *Barabás* Béla és *Lehóczky* Antal orsz. képviselők Dr. *Barthos* Andor minist. titkár, igazg. társelnök, továbbá Dr. *Török* Aurél egyetemi tanár, *Mártonffy* Márton kir. tanácsos főigazgató, *Grexa* János egyetemi quaestor, Dr. *Kriváchy* Géza igazgatósági titkárok és *Bartha* hirlapiró.— Az alakuló ülés tárgysorozata volt: 1. Elnöki megnyitó és az O. N. Sz. képviselőinek üdvözlése tartá: *Gyalókay* Lajos törvsz. elnök, a szerv. bizotts elnöke. 2. Dr. *Herczegh* Mihály az O. N. Sz. elnökének válasza. 3. Dr. *Bulyovszky* József polgármester Nagyvárad város nevében üdvözlé a vendégeket. 4. Dr. *Thury* Kálmán jegyző előterjesztése a „Nagyváradi Nemzeti Szövetség“ keletkezéséről 5. A megalakulás kimondása és a tisztikar megválasztása. 6. Zárszó, tartá Dr. *Nagy* Ernő. Délután nagy áldomás

— **Az irgalmasrend budai kórháza** most adta ki tavalyi történetét. A kórházban, mint a Szent János kórház kiegészitő része, elmebeteg osztály is van. A legtöbb elmebeteget az állam helyezi el a kórházban s legnagyobb részt gyógyithatatlanok. A kimutatás szerint a kórháznak 1897 január elsején 105 betege és 201 elmebetege volt. Tavaly fölvettek 1761 beteget és 81 elmebeteget. Meghalt 89 beteg (4,79 százalék) és 64 elmebeteg (23·04 százalék). A kórházban 43600 ápolási napon 1866 beteget ápoltak, az elmekóros osztályban 71845 ápolási napon 282 beteget ápoltak. A legtöbb beteg (422) napszámos, munkás (168), lakatos (251), hajós (72), kocsis (72) és czipész (63) volt. Nemzetiségre 1510 magyar és 250 külföldi beteget ápoltak. A kórházban csak férfi betegeket ápolnak.

— **Reggeli Ujság.** A budai részeken *egy krajczárért* árulják a kiváló gonddal és tartalommal szerkesztett *Reggeli Ujságot,* mely fővárosi rovatában a budai részek érdekeit is felkarolja. A *Reggeli Ujság* czimü jó és hasznos napiujság kiadóhivatala olcsó szenet, kenyeret, fát és lisztet szállitatt a házakhoz. A megrendelési-bárcza a lapból kivágható. A hasznos *Reggeli Ujság* programjának egy fontos része *jól és olcson éljünk.* Ez nem puszta szó, mert a közönséget már is hálára kötelezte az által, hogy többféle élelmi és háztartási czikkhez olcsón juttatta.

— **Háztulajdonosok Lapja.** Mindig örülünk ha a sajtó a közügynek használó lapokkal gazdagodik. Ilyen lap a *Kompolthy Gusztáv* szerkesztésével megjelenő *Háztulajdonosok Lapja* mely jó czikkekben foglalkozik érdekes ügyekkel. Élesen támadja meg a székesfővárost *Főjegyző nélkül* czimü czikkében. Foglalkozik a drága lakásokkal. Hirei élénkek és első értesülésekből meritettek. Előfizetőinek kiadólakásait ingyen hirdeti, melléklete a *Lakásközvetitő* czimü lap Házmestereket is díjtalanul hirdet Előfizetés egy évre 6 frt. Kiadóhivatal VIII. Akáczfa-utcza 4. Megjelenik 1. 10. és 20-án.

— **A 3½% os magyar koronajáradék** kölcsön kötvények átvételére vállalkozott csoport élén a Magyar Általános Hitelbankkal,most teszi közzé a fent emlitett kölcsönből kibocsátott 60 millió korona névértékü kötvényre vonatkozó aláirási felhivást, melynek értelmében az aláirás egyidejüleg Budapesten, Bécsben, Berlinben mm. Frankfurtban, Kölnben, Hamburgban, Amsterdamban és Brüsselben fog foganatositttatni s előreláthatólag az aláirásra bocsátott összeg többszörös tuljegyzésével fog végződni, minthogy a 92½%-ban megállapitott aláirási árfolyam a külföldön uralgó nagy pénzbőség mellett megfelelő tőkeelhelyezésre kedvező alkalmat nyujt.

— **A budai Christen-féle telek.** A belügyminiszter jóváhagyta a közgyülésnek azt a határozatát, a mely szerint a Christen-féle budai telek rendeztessék s hogy ezt a helyet nyáron játszótérnek, télen korcsolyapályának használhassa a budai torna-egyesület

— **A kutvölgyi kórház** épitésére felügyelő bizottság tegnap helyszini szemlét tartott a kórházi telepen s örömmel vette tudomásul, hogy az épitő és berendező munkákkal annyira haladtak, hogy a kórház — ha csak valamely véletlen akadály nem jön közbe — augusztus hónap elsejével meg lesz nyitható.

— **A vérmező beépitése** Az első kerületi választmány ma kérelmet adott be a tanácshoz, hogy a Vérmező beépitésére tegye meg a szükséges lépéseket A huszonnégy hold területet katonai gyakorlótérnek használják s igy a választmány szerint parlagon hever. A Krisztinaváros fejlődését ugy is eléggé akadályozza, hogy a déli vasut kettévágja, addig pedig, a mig a Vérmezőt parlagon hagyják, fejlődésről beszélni sem lehet. A választmány szerint a Vérmező közepén 5—6 holdas teret lehetne hagyni az angolparknak. Most, hogy az ördögárkot beboltozták, semmi akadálya nincsen, hogy a vérmezőt beépitsék Hivatkozik a választmány arra, hogy az összes külföldi nagy városokban a beépitett városon kivül van a katonai gyakorlótér s igy katonai szempontból nem föltétlenül szükséges a Vérmező. A választmány azt mondja, hogy vagy Kelenföldön az albertfalvi határban, vagy a Nádorkertben van a fővárosnak elegendő területe, a melyet katonai gyakorlótérnek a Vérmező helyett átengedhet. E tárgyról fogunk meg beszélni.

— **A beszüntetett vásár.** A tanács felhivta a budai kerületi elöljárókat, hogy a budai borjuvásár megtartását többet ne engedjék meg. Budán a Szarvas-téren, Bomba-téren és a Várban hetenként borjuvásárt tartottak. Miután azonban a közgyülés elhatározta, hogy a budai közvágóhidat nem épiti meg s a pesti közvágóhid szabályrendeletét kiterjesztették Budára is, tehát állatvásárt Budán tartani nem szabad. Egyben kimondta a tanács, hogy ugyancsak a föntebbi szabályrendelet alapján ezután szabad a hust Budáról Pestre áthozni. Erről a tanács a rendőrséget is értesitette, nehogy a hus áthozását megakadályozza. Szivesen vesszük a szakkörök véleményét,

— **Budai Vigadó.** A budai vigadó épitése felett sokat tanácskoznak mostanában. Jó volna, ha a bizottság a vigadó nagy termét ugy épitetné, hogy az egyuttal szinház is lenne. Ezzel meg volna oldva a második kerület szinházi igénye is.

A Magántisztviselők Országos Nyugdijegyesületének f. évi február hó 25-én Weiss Berthold orsz. képviselő elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésén a

következő üzletijelentés terjesztetett elő. Ez év első két havában 102 uj felvétel eszközöltetett ugy hogy a taglétszám a mai napon 1104. Az ezek részére biztositott nyugdijösszeg 2,579,280 korona. Ez év január havában befolyt tagsági illetmények összege 16,720 16 kor.; Ez év első két havában befolyt adományokban 3420 kor. Az egyesület vagyona mely a fél milliót jóval meghaladja áll az 556 000 kor. értékü korepesi uti háromemeletes bérházból és a Pesti hazai takarékpénztárnál letéteményezett értékpapirok és kézpénzből. Az utolsó hetekben az értékpapirkészlet 20.000 koronával szaporodott. Örvendetes tudomásul vétetett, hogy ez időn belöl elhalt tagok, özvegyeinek és árváinak segélyezésére létesitett külön alap szépen gyarapszik, és köszönettel fogadtatott több előkelő fővárosi és vidéki intézet, vállalat és czégnek ama ajánlata, hogy ezen alap növelése czéljából a náluk kifizetésre kerülő számlák összegéből 1% levonásba fog hozatni. Végre tudomásul vétetett, hogy legutóbb a következő adományok folytak be: Budapesti kereskedelmi és iparkamara 200 kor; Magyar orsz. közp. takarékpénztár 200 kor.; Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 200 kor.; Soproni takarékpénztár 100 kor.; Hernádvölgyi magyar vasipar r. t. 100 kor.; Rigler József Ede papirnemügyár r. t. 100 kor.; Fegyverneki takarékpénztár r. t. 80 kor.; Schottola Ernő 60 kor.; Schuler József 50 kor.; Nagyszombati hitelintézet 50 kor.; Weiser J. C.; N. Kanizsa 50 kor.; Nagykőrösi népbank 50 kor.; Jankovics Ferencz, Győr 50 kor.; Tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár Szolnokon 50 kor.; Lechner rákosi téglagyár r. t. 50 kor.; Erdélyrészi magyar jelzáloghitelbank Kolozsvárt 40 kor.; Kisebb-nagyobb összeget adományoztak: Langfelder Vilmos; Első szerencsi gőzmalom; Halmii népbank; Dombrádi népbank; Deutsch és Pollak, Miskolcz; Kempelen Imre Sz.-Fehérvár.

— **Magyar Szemle albuma.** A magyar irodalomnak disze a kitünően szerkesztett, birálataiban elfogulatlan igazságot mondó és a valódi magyar jó izlést ápoló és fenntartó Magyar Szemle 10 éves fennállása emlékére egy diszes albumot adott ki. Az album valódi remekmű ugy kiállitásában, mint tartalmában. Az a választékos modor és izlés mely a Magyar Szemlét a legkitünőbb magyar szépirodalmi és kritikai lapot jellemzi itt is fényesen nyilatkozik.

— **Egy népies vállalat.** A szoczialis mozgalmak tárgyalása közben még parlamenti körök is hangsulyozták a népies iratok szükségességét. *Erdélyi* Gyula magyaros zamatu stilusa révén gyorsan hirre vergődött és a népet jól ismerő iró „A magyar“ czimen szórakoztató havi ujságot szerkesztett, melyben a jó magyar gondolkodást, szokásokat, jellemet és kedélyt erősiti. A havonkint megjelenő illustrált ujság előfizetési ára 1 forint 20 kr. Földbirtokosok, bérlők, gyárosoknak jó alkalom, hogy azt alkalmazottaik, cselédjeik számára megrendeljék. Kiadóhiv. Budapest I. Városmajor-utcza 28., honnan kivánatra mutatványt küldenek.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**
Szerkesztők: Koncsek Lajos, Henszler László

— **Figyelmeztetés.** Lublófalvi Benke Béla magát a Buda és Vidéke titkárának kiadva még mindig tesz károkat lapunknak, melylyel összeköttetése nincsen. Ő tette lehetetlenné a naptár megjelenését is, miután a jogtalanul felszedett pénzeket senkitől be nem szolgáltatta. Felkérjük a közönséget, hogy Benke Bélának semmit ne fizessen vagy alá ne irjon. Benke Bélát a rendőrségnél is feljelentettük.

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

BIEHN JÁNOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt Bitumenből készült
valódi Aszfalt-fedlemezek
Aszfalt, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételát.

Kiadásomban megjelent:
POLGÁRI
SZAKÁCSKÖNYV
vagy
a magyar konyhaművészet.
A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata.
A takarékosság és izletességre való tekintettel irta: *Lengyel Katicza,* sok éven át szakácsné vendéglő és polgárházakban.
A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Gulliver utazásai
ismeretlen országokban.
SWIFT JONATHÁNTÓL.
Az ifjuság és annak barátjai számára az angol eredetiből át dolgozta **Hoffmann M.**, magyaritá **Batthay Imre.** A 220 oldalra terjedő és 29 képpel ellátott kötetnek **ára 40 kr.** Az összegnek beküldése után bérmentve. — Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva nem eszközöltetnek.
Budapest, III., Remetehegy.
Bartalits Imre.

Karikás vendéglője
VII., Kerepesi-ut 36, a népszinházzal szemben,
Miska bácsi magyar csárdájához!
Minden nap
hangverseny
BICSKEY FERENCZ hirneves zenekara által.
Szinház után friss és kész ételek.

Meghivó

Az „Első leánykiházasitási egylet“ mint szövetkezet

1898 év márczius hó 20-an délelőtt 1/2 10 órakor az intézet hivatalos helyiségében (Teréz-körut 40—42. sz. a.) tartja.

XXXV. rendes közgyülését

melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghivatnak,

A közgyülés napirendje:

1. A jegyzőkönyvhitelesitők kikü ldése.
2. Az igazgatóság jelentése és az 1897. évi mérleg előterjesztése
3. A felügyelő bizottság jelentése és inditványa.
4. A mérleg megállapitása és a felesleg hováfordittása iránti határozathozatal.
5. A felmentvény megadása.
6. Az igazgatóság inditványai.
7. A felügyelő-bizottság választása.

Az igazgatóság.

Mérlegszámla.

Vagyon; Értékpapirok 425440·57. Intézeti épületek 755654·25, Takarékbetétek 459313 57. A hivatalnoki nyugdijalap takarékbetétei 7712·22. Kölcsönök és előlegek 85071·32. Járulékok 129199·73 Pénztar 23967·11. Felszerelés 7852·95 Összesen 1904211 65.

Teher: Nászjutalék tartalék 1496773 76. Hivatalnoki nyugdijalap 7718 05. 1897. évi felesleg 399719·84. Összesen 1904211·65.

Nyereség- és veszteségszámla

Bevétel: (Nyereség) Dijak 638824·05 Kamatok 37023·53. Házbér 44893·45. Összesen 720749·03.

Kiadás: (Veszteség) Leirások. Az intézeti házakról 7632·87. Felszerelési számláról 872.55. Nászjutalékok és biztositott összegek kifizetése 235306·13. Kincstári illetékek 2209·71. Összköltségek 74999.93. 1897. évi felesleg 399719·84 Összesen 720741·03.

Azon tagok, kik 1898. január 31-éig bezárólag esedékes járulékaikat befizették és kik 1898. márczius 17-éig bezárólag részjegyeiket (kötvények) a szövetkezet pénztáránál letéteményezték, a letéti elismervény felmutatása ellenében a közgyülésen való részvételre jogositva vannak.

Bem-Petőfi
Nagy-Szeben bevétele 1849
STYKA, VAGÓ és SPANYI nagy körképe.
Megnyilik márczius 11-én.
Aréna-ut 70. szám, Városliget.

HIRDERÉSEK
FELVÉTETNEK
a kiadóhivatalban.

Meghivás

a

Magyar leszámitoló- és pénzváltó-banknak

1898. márczius 13-án déli 12 órakor

saját helyiségében (V., Dorottya-utcza 6. sz. a.) tartandó

XXVIII. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1897. évi üzletről.
2. 1897. évi számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a megállapitandó osztalékra vonatkozó inditványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett inditványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak, nemkülönben az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat.
5. A felügyelő-bizottság megválasztása.

☛ Azon részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni kivánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, **legkésőbb folyó évi márczius 10-éig** a társaságnál **Budapesten**, vagy az Union-Bank-nál **Bécsben** letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1898. márczius 4-étől kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1898. február 24.

Az igazgatóság.

A Ganz és Társa

vasöntő és gépgyár részvénytársulat Budapesten

t. cz. részvényesei **1898 márczius hó 19-én szombaton délután 3 órakor** Budapesten, II. kerület Ganz-utcza a gyár helyiségében tartandó

XXIX. rendes közgyülésre

tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Az 1897. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései, a tiszta nyeremény felosztása iránti határozathozatal s a felmentvény megadása.
2. Egy igazgatósági tag megválasztása.
3. Netáni inditványok az alapszabályok értelmében.

Az alapszabályok 14., 15. és 36. §§-ai értelmében a közgyülésen csak azon részvényesek birnak szavazati joggal, kiknek részvényei a társaság könyvében legalább három hónappal a közgyülés előtt nevökre irattak át és a kik részvényeiket legalább három nappal a közgyülés előtt a társulati pénztárnál letéteményezték.

Egyébiránt részvények helyett budapesti nyilvános hitelintézetek letétjegyeit is lehet letenni, ha ezekből kiviláglik, hogy a letéteményezett részvények a társulat részvénykönyvébe a letéteményező nevére vannak beirva.

A közgyülésen minden alapszabályszerűen letéteményezett egy-egy részvény egy-egy szavazatra ad jogot, ha azok száma nem több tiznél. De ezen számon felül csak minden öt-öt részvény után esik egy-egy szavazat. A szavazás jogát meghatalmazott által is lehet gyakorolni; meghatalmazott azonban a törvényes képviselőket kivéve, csak szavazat képes részvényes lehet.

Az évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt folyó évi márczius hó 11-től kezdve a gyári igazgatóság irodájában a t. cz. részvényesek rendelkezésére bocsáttatik.

Az igazgatóság.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz.“

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut“-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest. II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Előjegyzéseket az 1900. évi Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és **Sz. A. K. T.** betükkel vannak megjelölve.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

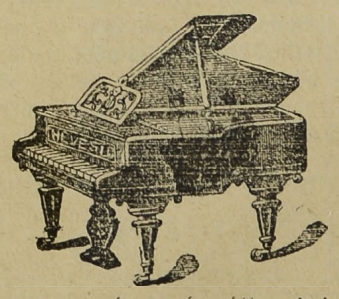

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST, Kerepesi-út 10. sz.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 9. sz. (Böjtmás hava.) Márczius 21

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Mi legyen a Vérmezőből?

Mult számunkban közöltük az első kerületi választmánynak a székes-főváros tanácsához beadott kérvényének kivonatát a Vérmező beépitése kérdésében. A választmány dicséretes munkát cselekedett ezzel a kérvénynyel, mit szórol szóra közlünk:

Tekintetes főv. Tanács!

A vérmező — Krisztinavárosnak e gyöngye — mely a székes-főváros budai részének 2. számu telekkönyvi betétében (1612—1614) h. r. szám alatt, a m. kir. kincstár részére (a cs. és kir. közös hadügyi kormány használatában és kezelésében) 23 hold 1281 négyszög öl térséggel, mint őrház és rét van telekkönyvezve, katonai gyakorlótérül használtatik, tehát parlagon hever és a Krisztinaváros fejlődését akadályozza.

Hogy a Krisztinaváros fejlődhessék, szükséges katonai gyakorló térül más alkalmas, de a főváros fejlődésének utjában nem álló helyet kijelölni és a Vérmezőt az épitési kedvnek átengedni, mert kiépitése esetében a tér közepén egy 5—6 holdnyi angol parkkal, a beépitett vérmező mint Budapest legegészségesebb tája, villamos vasuti közlekedés mellett, most hogy az ördögárok is beboltoztatik, keresett és kedvvel lakott szép része lesz a mindinkább terjeszkedő magyar fővárosnak.

Más fejlődésnek indult városokban mindenütt idejekorán gondoskodtak a fejlődési akadály eltávolitásáról, a katonai gyakorlótereknek mindenütt a város külterületén jelöltek helyet, igy Bécsben kitették jó távolra a Schmelczre. Berlin katonasága a tempelhofi legelőt használja, de Párisból is kihelyezték a városból a katonai gyakorló teret, és nincs is fő vagy székváros, mely fejlődésében ily ok nélküli akadályt megtürne.

Ha már a déli vaspályának a Krisztina városba vezetése által a Krisztinavárost ketté vágták s ez által a fejlődését megakadályozták, legalább szerezzük meg a vérmezőt, az egyedüli sik területet, a hol a város fejlődhetik, mert csak nem türhetni, hogy akkor, midőn a Krisztinavárost délről északnak a déli-vasut vágja ketté, éjszakról délnek meg a Vérmező állja utját fejlődésének, a Vérmező nélkül tehát a Krisztinaváros semerre sem fejlődhetik.

Hogy Krisztinaváros mint egészséges táj, a melynek istenhegyi levegője itt a fővárosban pótolhatatlan, egynehány év óta keresett helye az épitőknek, igazolja azon körülmény, hogy a Pauler és Roham utczákban csupa 3 emeletes ház épült és a Bors-féle telken még a mellék-utczákban is három emeletes házak diszelegnek, sőt már a Mikó-utcza is e tekintetben hatalmas versenyre kelt.

Nincs értelme tehát, hogy a Vérmező ezentul is e városrész fejlődésének utjában álljon, mert katonai gyakorló térül ez idő szerint még a kelenföldön, az albertfalvi határ mentében — mely sikság — olcsón szerezhető meg ez időszerint még a szükséges 24 katasztralis holdnyi terület, de a Nádor-kert alatt is a fővárosnak egy tagban 12—14 holdnyi telke van, a melyhez vétel utján 10 hold még megszerezhető — alkalmas továbbá e czélra a várostól szintén nem messze fekvő ugy nevezett Pasarét sőt távolabb rendeltetésre áll és olcsón megszerezhető a Petneházy rét, a hol kétakkora gyakorlótérnek való hely is kinálkozik.

Minthogy akkor, a midőn az extensive fejlődő főváros az ekképi fejlődés költségeit jó formán már elviselni nem birja, indokolatlan parlagon hevertetni a város belsejében 24 katasztralis holdat, minthogy továbbá a Krisztinavárosban az ipar és kereskedelem csak akkor fog fejlődhetni, ha ezen csak egy sor ház által szegélyezett Vérmező az általunk jelzett módon kiépül és a lakosságot egymáshoz közelebb hozza, minthogy végül alkalmas katonai gyakorlótér ez idő szerint még olcsón megszerezhető és igy a helyőrség a városhoz közel arra alkalmas helyen tarthatja gyakorlatait, a tek. főv. tanács indokoltnak fogja tartani azon előterjesztésünket, hogy a Vérmező megszerzése iránt a tárgyalások megindítása és a továbbiak iránt is tisztelettel ezennel felkérjük.

Budapesten az I. ker. választmánynak 1898. évi január 18-án tartott üléséből:

OLHAUSER PÁL s. k.
elöljáró elnök.

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Hogy lettem orvossá?

(Tréfás elbeszélés)

I.

1892 tavaszán történt, hogy a budapesti nemzeti-szinházban megható szomorujátékot néztem végig. A darabról elmélkedve haza felé tartottam, midőn hangos kortyanás riasztott fel Hirtelen összerezzentem, — de csakhamar észrevettem, mint szörnyü találékony ember, hogy gyomrom kért enni. Be is fordultam mindjárt az „Arany fillér“-hez, hogy eleget tegyek gyomrom kivánságának.

Itt vegyes társaság fogadott. A szoba egyik szögletében nevetett a tárogató, a másik sarokban sirt a hegedü, a harmadik sarokban zsörtölődött a nagybőgő a hangosan vitatkozó czimbalommal, a negyedik sarokban félig aludt két szál vendég. Szép társaságba kerültem, — gondoltam magamban, — de már mindegy, valamit csak kapok itt is enni, ilyen későn nem megyek más vendéglőt keresni, mikor itt lakom a szomszédban.

Leültem hát egy asztalhoz szomoru sorsomba nyugodva s elkezdtem a fogamat piszkálni.

A muzsika megszünt, a czigányok rendre elaludtak, vagy haza mentek.

Miután jó darabig senki sem látszott engem észrevenni, változás kedvéért sóba mártottam ujjamat s azt kezdtem szopogatni. Mégsem jött senki.

„Pinczér!“ — orditám végre türelmetlenül. — Semmi nesz.

„Hé pinczér!“ — dörgém s nagyot ütöttem öklömmel az asztal közepére; de le is szoptam hamar a kezemre ragadt morzsákat, — akkor vettem észre, hogy márványasztal áll előttem.

Dörgésemnek megvolt azonban hatása. Egy alak, mintha puskából lötték volna ki, pattant le a billiardról és a termen végigrohanva hadará: „Igen — igen, igen — itt vágyok, — hé Márczi! vendégek érkeztek, sert!“

No már ez is duplán lát, — gondoltam magamban; hidegvérrel vártam a rohanó közeledtét.

A mint a pinczér közelembe ért megállott, öklével szemeit dörzsölte, aztán bárgyun bámult reám.

„Egy rostélyost hozzon“ parancsoltam én.

Ő hozni akarta.

„Krumplival!“ — folytattam hidegvérrel.

Ő indult.

„Hé, szószal!“ — kiáltottam utánna.

Ő már a konyhaajtóban volt, midőn egy hangos „pszt“-tel visszatéritettem.

„Friss az a hús?“ kérdém.

Ő igent intett fejével mondván: „A húst három napjá sütöttük, a szóz és krumbli is csák egy hétüsek“.

Ekkor szó nélkül fel akartam kelni, hogy távozzak, de egy erős korrogás ujra székemre nyomott.

„Rögtön készittessen egy rántottát“ — nyöszörögtem s aléltan hanyatlottam vissza székembe. A veriték gyöngyödzött homlokomon, a hasam korgott; az ajtókilincs pedig csi — korgott és egy kövér has, egy orr, utánok pedig gazdájuk lépett be.

II.

A gömbölyü arczu középkoru úr felém tartott. Hosszu harcsabajuszsza alól mosolygós száj kandikált ki, mely — a mint a mélyenfekvő kis szemek észrevettek engem — hangos „Ah!“ ra nyilt fel.

Hirtelen fura gondolat nyilalt át eszemen.

A vérmező felhasználása most a kormány köröket is foglalkoztatja. A műegyetemnek a Lágymányosra való épitésében a kormány és a tulajdonosok nem tudnak megegyezni. A mint olvassuk, valaki azt inyitványozza, hogy a kertészeti tanintézet 15,000 négyszög öl helyét használják fel e czélra, miután az intézet a földmivelési minisztertől a kamara erdőben nagyobb helyet kapott és az intézet mostani telke 3—4 forintért megkerithető. A Buda és Vidéke a lágymányosi egyetem érdekében sokat és olyant irt, hogy ezt irányadó helyen is meghallgatták és figyelembe vették azt az érvelését, hogy az egyetemeknek, főiskoláknak Budán való elhelyezése nem kerületi, de országos érdek, a magyar ifjuság érdeke.

Lapunk egyik tekintélyes munkatársa Siebreich Károly hazafias czikkben szólitotta fel az érdekelteket, hogy a felcsigázott anyagiságtól térjenek el és emelkedjenek az eladók erkölcsi álláspontra. Mint értesülünk a műszaki vélemények szerint a kormányt takarékosságra az is készteti, hogy az alapozási munkáknak egészségügyi tekintetekből való kielégitése nagyon költséges lesz.

A műegyetemnek a Lágymányos és Kelenföld vidékén való elhelyezése, annak az elvnek kimondása, hogy az ifjuság itt tökéletesebb és jobb kollegiumi rendszerrel nevelődik a budai egészségesebb és nagyobb területeken. A katonai hatóság ezért helyezte át a kadét iskolát.

Ha ennek az elvnek testté válását a méltányosság segiti, ugy folytatása leszsz és kell is lennie a Vérmezőn és Buda egyéb részein.

Dr. Fodor József és Dr. Hatala Péter az egyetem kitünő tanárai az egyetemeknek Budára való helyezéséről a Buda és Vidékében emelték fel döntő szavukat, s ha a mint kivánatos, a műegyetemet a Lágymányoson és környékén épiteni kezdik, napi endre jön ismét az egyetemek egy más részének a Vérmezőre való áthozatala p. o. a bölcsészeti és hittani kari, valószinüen az egyetemi igazgatásé és a könyvtáré. A szabadság ötven éves évfordulójának legméltóbb és legmaradandóbb emléke lenne az egyetemeknek legnagyobb részben Budára való áthelyezése, hogy a szabadság legnagyobb biztositéka a magyar ifjuság szabadon és egészségesen fejlődve nevelődjék. A vérmező beépitése legczélszerübben az egyetemi épitkezésekkel valósitható meg.

E. Gy.

25 év a humanizmus szolgálatában.

Huszonöt évvel ezelőtt lépett városi szolgálatba *Ludvik* Endre dr. a budai *Szent-János* közkórház mostani igazgatója. Mint fiatal orvos került a szegényházból kórházzá alakitott János-kórház sebészi osztályára. Ez a kórház rozoga, alkalmatlan épületével, elmaradt szegényes és elhanyagolt berendezésével akkor egyetlen menedékhelye volt a Duna jobb partján sinlődő betegeknek. Ugyanabban az időben kezdte hirdetni az angol *Lister* az ő korszakot alkotó tanait az antiszeptikus sebkezelésről. Az orvosi világ, főleg nálunk, a hol csak a bécsi fakultást ismerték el egyedül üdvözitőnek, ketelkedve fogadta, sőt mint Bécsben is történt, perhorreszkálta az angol tudós eszméit. *Ludvik* dr. az ambiciózus fiatal operatőrt nem elégitette ki a tudományos tollharcz, ő maga akarta látni *Lister* féle eljárást és szabadságot kérvén, külföldre ment, onnan tapasztalatokkal megrakodva tért vissza s abban a szerény keretben, a mely rendelkezésére állott, megkezdte, egyike a legelsőknek nálunk, a modern sebészet elvei szerint az operalást. Tehetségét elösmerték, hivatottságát belátták és igy főorvosa lett a sebészeti osztálynak, utóbb pedig igazgatója a kórháznak Működésének az lett az eredménye, hogy a János kórház sebészi osztályának működése ma számot tesz a tudományos orvosi világban, a betegek száma négyszer akkora lett, a mi a közönség bizalmat tanusitja e kórház iránt. *Ludvik* dr főképen a csontoperácziók és sérvoperácziók terén ért el igen nevezetes eredményeket. E mellett kitartó buzgósággal fáradozott azon, hogy a főváros duna jobbparti részén is a követelményeknek megfelelő kórházakat létesitsen. Ezt a munkáját is siker koronázta: az elmult évben nyilt meg a III ik kerületben az ugyancsak az ő igazgatása alatt álló *Szent Margit* közkórház, a mely távoli kerületben valósagos áldas Ebben az esztendőben fog megnyilni az az óriási arányu közkórház, a mely tizenhárom pavillonjával egész kis városnak latszik a fogaskerekü mentén: az uj *Szent János* közkórház. A kórház tervezete, igen egyszerü, de azért minden egészségügyi követelménynek teljesen megfelelő berendezése, fölszerelése első sorban szintén *Ludvik* Endre dr. érdeme. A közönség bizik a kitünő operatőrben, a betegek áldják emberszerető jó szivét, alantasai pedig tisztelik es szeretik őt. Ezeket mondotta el a Jánosközkórházban *Gyurmán* Emil dr. főorvos, a mikor a kórház egész személyzete egybegyült, hogy az igazgatót a kórházba lépése negyed szazados evfordulója alkalmából szives ünneplésben reszesitse. Ott voltak a szónokló főorvoson kivül az összes *János-* és *Margit-kórházi* orvosok, élükön *Laufenauer* dr., *Bakó* dr., *Irsai* dr., *Dirner* dr., *Goldzieher* dr., *Prochnov* dr. egyetemi tanárok, fő- és rendelő orvosok, *Krepuska* dr., *Minnich* dr., *Polgár* dr. rendelő orvosok, a kik a kezelő személyzettel együtt az operácziós szobaban lepték meg egészen váratlanul az ünnepeltet. *Gyurman* főorvos, miután lendületes szavakkal ecsetelte *Ludvik* dr. működését, a fő- és rendelőorvosok nevében üdvözölte főnöket és barátjat. Utána *Laczkovich* Elemér dr. alorvos, *Ludvik* dr. asszisztense az alantas orvosok nevében gratulált az igazgatónak, biztositván őt alantasainak rajongó szeretetéről. A fiatal doktor beszedjét azonban nem tudta befejezni, szavát elnyomta a meghatottság. *Pethő* Miklós gondnok a kezelő személyzet nevében üdvözölte Ludvik drt a kinek végül egyik ápolónő az apoló személyzet nevében egyszerü világbokrétat adott át jó kivánságaik kiséretében.

Az ünnepelt igazgatóra a szeretetnek és ragaszkodásnak ez az őszinte és varatlan megnyilatkozása szinte megrenditően hatott. Könyes szemmel köszönte meg az óvácziót és kérte kartársait, hogy továbbra is tartsák meg barátságukban és segitsék őt tudományukkal, önfeláldozó működésükkel és bölcs tanácsukkal a humanizmus szolgálatában.

Ezzel véget ért a rögtönzött ünnep, a melyet egy szerény, de kiváló férfiunak rendeztek azok, a kik munkálkodásának, áldásteljes működésének nap-nap után tanui.

*) A Budapesti Hirlapból

„Áh!“ — viszhangoztam én s székemről felkelve üdvözöltem a vendéget. Ő minden tiltakozásom daczára megölelt és két zsiros puszit nyomott homlokomra

No most már a rántotta sem kell, — gondoltam magamban, visszaülve helyemre

Valjon kivel cserél fel ez az úr. — elmélkedtem magamban — bizonyosan öcscséhez hasonlitok. Majd felültetem kissé, lássuk milyen szinész lett volna belőlem.

Az uj jövevény néhány tokot, könyvet szedett elő köpenyege zsebeiből s azokat az asztalra rakva leült.

A pinczér jelentette, hogy a rántotta készül. Hadd készüljön — gondoltam — jó lesz az öregnek.

„Szolgálháták?“ Kérdezte a pinczér az uj vendégtől.

„Étlapot!“

„Elfágyta mágát kérem á'sán.“ Válaszolta alázatosan hajlongva a pinczér.

„Mi? Az étlap? Elfogyott?“

„Já —! nemlich ké'm á'sán áztatott gondoltám me'sztat ven hálát páráncsolni, azért —“

„Jó jó, most már csak hozzon étlapot“.

„Igen igen ké'm á'sán.“

„Mindig annyit isznak ezek a pinczérek,“ — ily szavakkal fordult hozzám X úr, (mert mai napig sem tudom nevét) — „hogy aztán semmit sem értenek meg; ez különben magyarul sem tud“

Én nem feleltem. Komoly gondolatokba mélyedve támasztottam homlokomat tenyerembe Arról elmélkedtem magamban, hogy mily nagy fába vágtam a fejszémet. Törtem a fejemet, mikép kezdjem a társalgást az uj jövevénynyel, kinek még nevét sem tudom.

Kis időt nyertem a gondolkozásra, mig az idegen tárgyalt a pinczérrel; valami nagyon jót rendelhetett, oly hosszasan tanakodtak ketten. Végre távozott a pinczér s mi ketten maradtunk.

Nem hagyhattam szomszédomat előttem szólni, mert esetleg oly kérdést intézett volna hozzám, melyre nem tudtam volna mit feleljek. Megszólitani sem könnyü azonban oly egyént, kit most látok először.

A pillanatok teltek s mind inkább kezdtem haragudni az uj jövevényre ki ily bajba kevert. Már csepegett rólam az izzadtság, végre is neki keseredtem, megszólitottam a kövér zsirfészket. Minden kezdet nehéz, de túl kell, hogy essünk rajta, — vakmerő bátorsággal, mosolyogva fordultam szomszédomhoz:

„Hogy érzik magukat a kedves otthonvalók?“

Kérdésemet néhány pillanatnyi csend követte.

Az idegen kérdően bámult reám, én pedig oly kinban voltam, akár egy csont akadt volna torkomon. Szemeim kidülledtek s bizonytalanul hebegtem: „Hát..... hát a..... a kedves.....“

Ebben a pillanatban nemtőként jelent meg a sváb pinczér a rántottával, melyet elém az asztalra helyezett.

„A rostélyost is rögtön hozom.“ Jelentette a pinczér és eltávozott

A „rostélyos“ szó hallatára borzongott a hátam, de egy világért nem óvtam volna tőle szomszédomat Első sorban féltem a társalgás megujitásától, másod sorban — had bünhődj — gondoltam, hogy ily szorult helyzetbe hoztál.

Mindenkire haragudtam már. A rántotta is X úr zsiros puszijára emlékeztetett s bármily éhes voltam, nem tudtam enni. Igy hát csak csendesen ültem, a boszuságot magamba fojtva, bámultam szomszédom kövér arczára. Magam sem tudom mire vártam.

Az idegen úr elővette legvaskosabb könyvét s még vaskosabb ujját megnyalva lapozgatni kezdett. Egyszer csak aztán hangosan kezdett magához beszélni „Rrrrr...r...ro...

Tiz szobor.

Dr. Patrubány Lukácstól.

I

Közültük annak a lélekemelő ünnepélynek mi a Szenessy Mihály igazgató kitünő vezetése alatt álló II-ik kerületi községi polgári fiuiskolában folyt le. Több szülő azt az óhajtását nyilvánitotta, hogy közöljük dr. Patrubány Lukács tanárnak a tiz szoborról tartott magvas beszédét. A nemzet szabadságot ünneplő napjaiban csak az általános hangulatot emeljük, ha ezt a szép tanulmányt közöljük, mint következik.

Magasztos ünnepet ülünk, kedves növendékek. Ő Felsége legkegyelmesebb Urunk és Királyunk fejedelmi adományának ünnepét, ki nemes szive sugallatát követve, nemzeti történetünk tiz kiváló alakjának szobraival ajándékozta meg nemzetünket, melyek a főváros tereit fogják disziteni.

Leirhatatlan lelkesedést keltett e valóban királyi adomány az egész országban mindenütt és méltán, mert e dicső elhatározás a magyar nemzet ezredéves multjának apotheosisa s egyuttal kifejezése annak, hogy e mult méltánylásában király és nemzet összeforr.

Azok, akiket e szobrok ábrázolni fognak, nemzetünk történetében fényes és hivatásszerü szerepet töltöttek be. Szent Gellért a keresztény hit buzgó terjesztője volt, s e buzgalmának esett áldozatul 1046-ban, a mikor Vata lázadói a róla nevezett hegyről a mélységbe dobták Lombard származásu volt s 977—982 közt született. Szent István reábizta fiának Imre herczegnek nevelését. Majd csanádi püspök lett s mint ilyen nagy érdemeket szerzett a vallásosság és köznevelés terén. Szűz Mária tiszteletének ő az első és leghatásosabb terjesztője. 1041-ben a székesegyházban előre készitett sirjánál bánatosan siratta a magyar nemzet sorsát s öt év mulva rá elnyerte a vértanuság koszoruját. Szobra hirdetni fogja minden időknek, hogy e szép országot a kereszténység szent eszméje tartotta fen ezer éven át, melynek Magyarország volt előharczosa a századok viszontagságai közepett.

Anonymus Béla király névtelen jegyzője, a magyarok bejöveteléről szóló legrégibb hazai krónika szerzője s igy szintén méltó arra, hogy kegyelettel őrizzük meg nevét. Ő Pauler Gyula szavai szerént „a magyar középkornak Liviusa.“ A „Gesta Hungarorum“ 57 fejezetben adja elő nemzetünk őstörténetét Almostól Taksonyig. Szobra hirdetője lesz a ragaszkodásnak, a melylyel a nemzet ősi multja, a hagyományok s azok megőrzői iránt viseltetik. Mert nemzetünk, mely fényes meteorként jelent meg e földön, Attila örökségén, uj hazát szerezni, fényes és dicső multtal dicsekedhetik, melyhez ezer éven át méltó maradt. Miveltsége másnemü volt ugyan, mint az itten lakozó népeké, de magasabb volt azokénál. Vitézség, államszervező képesség, emberszeretet voltak az ősi magyar faj tulajdonságai, s e nemes tulajdonságokat nem vetkőzte le egész napjainkig sem. E tejjel-mézzel folyó Kanaán természetes határaival mintha csak Árpád ivadékainak lett volna szánva a Gond viseléstől: e földön állandó hazát alkotni s azt megtartani csak őseinknek sikerült.

Hunyadi János a dicsőséges hadvezér mintaképe, ki a törökkel vivott sikeres harczaiban nemcsak hazánkat, hanem az egész kereszténységet is védelmezte s atyja Mátyásnak, a nagy királynak, ki korában Európa legelső fejedelme volt.

Ő magában egyesitette a középkoru keresztény lovag jellemvonásait s a mély vallásossággal párosult hazafiság képviselője volt. Az ozmán hatalmat a Duna vonalától visszaszoritotta a Balkánig s hazánktól 70 évre elháritotta a török invázió veszedelmét. Ezáltal hazánkat a nyugati keresztény kultura védő bástyájává tevé. Mint hadvezér kitünt személyes vitézségével is, de mint Salamon Ferencz mondja, inkább eszével, mint kezével harczolt. A féktelen néptömegekből kitünően szervezett és pontosan fegyelmezett hadakat tudott kiképezni. Kiváló hadászati tehetség volt. Nagy lelkét Zimonyban lehelte ki szerzetes barátja Kapisztrán János karjai közt legfényesebb diadala után 1456-ban.

Verbőczy István a Tripartitumnak, hármas törvénykönyvnek szerzője, kiváló szellemi tehetségekkel volt megáldva, kitünő szónok, az olygarchia megtörője és Magyarország nádora volt. A mohácsi vész idejében élt. Szobra jelezni fogja, hogy ez országban a jog és az igazság elvei mindig tiszteletben részesültek, s hogy Magyarország, mint jogász nemzet első a világon.

Tinódi Sebestyén, a 16. századbeli lantos költője, ki maga is részt vett a török elleni hadakozásokban s a kinek historiás énekei becses történeti források. El-el rándult egy-egy nevezetesebb ütközet vagy várostrom színhelyére, hogy az egykoru eseményekről irandó énekeihez hiteles adatokat szerezzen. Ő irta meg Eger hősi védelmét is egy nagyobb s egy kisebb énekben. Tinódinak czélja volt a neve etes eseményeket megörökiteni, a hogy a krónikás teszi, csakhogy ő versben mondta el a történetet, dallamot is szerzett hozzá, s kifejezte egyuttal a maga hazafias érzését is. Emléket állitott bennök kora hőseinek, buzditván a hazafiakat az egyetértésre s a török elleni küzdelemre. Mint költő másként nem a legnagyobbak közül való, de ha hazafi fájdalmát, meggyőződését és vallásos érzését fejezi ki, áthevül és lelkes vagy gunyos szine zetet ölt s hogy gyarlóságai mellett is népszerü költő volt, erős nemzeti és vallásos érzésének, dallamainak és korhüségének köszönheti. Énekei az akkori közönségre nézve mintegy az ujságot pótolták, mert tőle lehetett a messze földön történt eseményekről legigazabb híreket hallani. Dicső Tinódi Lantos Sebestény! Hirdesd te is majd érczben megörökitve a Dunaparti szép magyar főváros lakóinak a magyar nemzet mult dicsőségét, a veszedelemben is kitartó erejét, hazafiságát és vallásos buzgalmát, melyek hazánk nagyságának minden időben talpkövei voltak.

Zrinyi Miklós a szigetvári hős, ki Sziget védelmezésében hősi halállal mult ki, 1508 körül született s 1566-ban esett el Szigetvár ostrománál.

(Vége köv.)

Márczius 15-ike.

A II. k. közs. polg. leányiskola nagyszámu közönség jelenlétében ülte meg az 50 éves nemzeti ünnepet. A „Műsor“ következő volt: 1. Hymnus. Karének, három szólamra Erkel Ferencztől. Zongorán kisérte Stranszky Margit IV. a) o. n. 2. Alkalmi beszéd. Tartotta Dr. Nagyőszi Ferencz tanár. 3. Márczius 15-én. Költemény Taksonyi Józseftől. Szavalta: Tombor Szidonia, keresk. isk. növ. 4. Honfidal. Karének három szólamra Doppler Károlytól. Zongorán kisérte Németh Ida II. b) o. n. 5. Kossuth. Költemény Hiadortól. Szavalta: Emődy Margit IV. a) o. n. 6. Rendületlenül. Költemény. Arany Jánostól. Szavalta: Alanyi Hajnalka III. a) o. n. 7. Szózat. Karének, három szólamra. Egressy Bénitől. Zongorán kisérte Püspök Ella III. a) o. n. 8. Nemzeti dal. Költemény Petőfi Sándortól. Szavalta: Péter Berta IV. b) o. n. 9. Rákóczy induló. Karének három szólamra átirta Goll János. Zongorán kisérte Holczmann Irma III. a) o. n. A szavalatok kitünően sikerültek, a nemzeti dalok pedig, miket az intézet összes növendékei Gyulay Elek énektanár vezetése alatt adtak elő, annyira elragadták a közönséget, hogy a Rakóczy indulót megkellett ismételniök. Nagy hatást keltett Dr. Nagyőszi Ferencz tanár szépen átdolgozott hazafias alkalmi beszéde is, melynek kivonatát itt közöljük.

... A mai nevezetes napnak annál nagyobb jelentőséget ad azon körülmény, hogy 50-dik évfordulója az 1848. marcz. 15-ének.

... A magyar nemzet 1848-ban ama szellemi vihartól, mely akkor majdnem egész Európán végig dult, lelkében megrázkodtatva, s oly nagy férfiak, mint Kossuth, Petőfi, Jókai stb. lelkes és a nemzet szivéhez szóló szavaitól önérzetre keltve, letördelte a gondolatról

---

rost... rostok“ — mondta, a könyvben előre lapozva.

Végre diadalmasan kiálta „megvan — rostélyos.“

Ezek után hosszu mozgás következett. Magában olvasta el szomszédom a „rostélyos“ czimü fejezet tartalmát.

Érdekelni kezdett már engem is a dolog, de hiába figyeltem oda, egy szót sem értettem. Kérdezni nem akartam, ő pedig nem szólott hozzám; ugy látszik kezdte már észrevenni tévedését.

Az olvasást elvégezve, a kövér idegen türelmetlenül nézett a pinczér után s miután boszankodva látta, hogy az még nem jön, egy tokot vett kezébe. E tokból kis olajlámpát egy tok gyujtót és néhány szelenczét szedett elő.

Ekkor érkezett a sváb. Könnyed tánczléptekkel szaladt végig a termen s szomszédom elé letette a rostélyost.

„Nincs benne báczilus?“ kérdezte egész komolyan az ételre mutatva X úr a pinczértől.

„A pácsikus?“ bámult kérdően a pinczér.

„Hogy nincs-e benne olyan kis állat, — kérdezem.“

„Nincs, — oh nincs ké'má'sán,“ biztatta szomszédomat a pinczér s azzal elment. Visszafeküdt a billiárdra, hogy folytassa megszakitott álmát.

Szomszédom meg csak nézett — nézett a husra, mintha nem akarná elhinni, hogy ő lesz az első ki azt megkóstolja. Aztán kabatja belső zsebéből hosszu, keskeny fatokot vont elő. E tokban kis hőmérő volt elrejtve, melyet két rostélyos darab közé ügyesen fölállitott. Ezek után egy bőrzacskóba burkolt nagyitóüveget vett elő külső zsebéből s óvatosan kezdte a hust vizsgálni. Ugy látszott e tekintetben nem volt kifogása az étel ellen, mert csakhamar ujra eltette nagyitóját. Midőn azonban ezek után a hőmérőt vizsgálta meg, elégedetlenül mormogta, „nem jó, nem jó.“

Én csak néztem, mit akar ez az ép, egészséges ember. Talán megzavarodott szegény.

Szomszédom folytatta. Egy összerakható, kis állványt állitott fel az asztalra, erre tette reá a tányért, melyen a hus volt. Most a tányér alá helyezte a már előbb elkészitett olajlámpást.

Mig az étel melegedett, ő ujra könyvében lapozott. Végre ráakadt arra a mit keresett; ekkor aztán szelenczéit nyitotta fel s rendre mindegyikből különböző mennyiségü port hintett, egy arraszolgáló mérőkanallal a melegedő húsra.

Ezek után ujra hőmérőjét nézte meg szomszédom.

„Tyüh! kutya kutyánszki!“ kiáltott fel s fülét vakarta.

„Három tized fokkal elkéstem.“

Csakhamar volt azonban segitve a bajon. A lámpát gyorsan elfujta X úr, tányérát lekapta az állványról s mindent rendeltetési helyére helyezett el. Bőrtaskájának valamely rejtekéből még valami piczi, hármonika féle targy került elő. Nem hármonika volt az, hanem egy fujtató, melylyel szomszédom a húst kezdé hütni. Mikor hőmérőjét ujból megnézte, elégedetten mosolygott.

„Megvolnánk“ susogá, elpakolva minden mocsóját, csak még egy kis kerek szelenczét hagyott az asztalon. Aztán annak fedelét leemelve, egy késhegynyi fehér port vett ki belőle és ezt óvatosan hintegette arra a valamire, minek hajdan rostélyos volt a neve. Egyszer csak aztán megrezdült a keze s kelletenél kissé több por hullott a tányérba.

„Na! kutya kutyánszki! Egy gramm többlet. — Ez már mégis csak sok.“

Igy beszélt magában szomszédom, aztán ily szavakkal fordult hozzám: „Látod kedves barátom, igy élek én már évek óta. Huszonhárom orvosnál voltam, de egyik sem tudott

a bilincset, hogy szabadon röpüljön és meg termékenyitse a lelkeket, lerázta a rabigát, mely szivét összeszoritotta, talpra állott, megszüntette a régi rendszert és megteremtette mindazt, mivel a művelt, politikailag és társadalmilag érett, a szabad nemzetek birnak: azért az egész nemzet nagyságának, szabadságszeretetének szentelt emléke e nap, melyen Magyarország uj alkotmánya főnixként kelt ki hamvaiból, s ezért nemzetünk ujjászületésének napja. 50 év óta ünnepe ez a magyar nemzet köztudatának, melyet ünnepel tiszta szivvel, önzetlen lelkesedéssel, örömtől és büszkeségtől duzzadó kebellel, az egész nemzet, mert át van hatva azon jótéteményekről, okozta hálaérzelemtől, mely jótéteményekről mint az egész nemzetre kihatóak, az 1848. márcz 15 ki eszmék következményei voltak. Ezen eszmék képezték zárókövét egy vergődéssel teli multnak és alapját, zálogát egy boldogabb jövőnek, hazánk felvirágozásának, — mint azt most 50 évvel utána nemcsak látjuk és érezzük, de az egész művelt világtól is elismertnek tudjuk.

Márczius idusa szabadságunk napjának hajnalhasadása; e napon nyilatkozott az isteni szikrája az igazságnak és szabadságnak, melynek, mint az idők szellemének semmi erő ellent állni nem tudott; e napon dőltek romba, mintegy varázsütésre a falak, melyek az embert politikában, társadalomban, lelkiismeretben elválasztották; e napon adott kifejezést a nemzet kivánságainak, melyekben benn van mindazon vivmány, melyet az idők folyamán elértünk; e napon mondta ki e három eszmét: szabadság, egyenlőség, testvériség, melyek minden igaz hazafit mindenkor lelkesedésbe hoznak, melyek a nemzetet harczban erőssé, békében boldoggá tették, s melyekben kifejezve van Hazánk lételének alapja s nemzetünk hatalmának joga; e napon volt a szabad sajtó első lélegzése — azért e nap a szabadság diadalának örömünnepe.

De hálás kegyelettel tartozunk azon dicsők emlékének is, kiknek hazaszeretetöket minden ékesszólásnál jobban dicsőiti a tettök, kik vért és életet áldoztak a Hazáért és Hazánkat hősi dicsőségtől tündöklő fényben mutatták be az egész világnak!

...Az ő tettök a hazaszeretet magasztos erényének minket arra buzdító példája, hogy szeressük egymást testvérként, s mint együttvéve szeressük a Hazát! Becsüljük meg az ő fáradozásuk eredményét s törekedjünk lelkesedéssel azt fentartani és gyarapitani. Csak azon nemzetre vár fényes jövő, mely szereti hazáját, azért a Haza képe lebegjen mindig szemünk előtt, s midőn ma, a hála, az öröm, a kegyelet s a szeretet ez ünnepén inaszerüen tör ki a fohász kebelünkből, hogy „Neked élned kell óh Hon!“ büszkén és szabadon! vessük jól szivünkbe a költő szép szavait:

Tied vagyok, Tied Hazám
E sziv, e lélek,
Kit szeressek, ha Téged
Nem szeretnélek?

— **Az I. ker. közs. polg. leányiskolában** reggel 8 órakor kezdték meg 1848. márczius 15-ike emlékének megünneplését. Beszédet tartottak Szabó József igazgató és Spádi Sándorné tanárnő. Az ünnepély többi pontját jól sikerült szavalatok és énekek képezték. Az ünnepély után misét hallgattak a leánykák.

— **Az I. ker. áll. főgymnasiumban** délelőtt 10 órakor vette kezdetét az 1848. márcz. 15-ik 50 éves jubileumának emlékére rendezett ünnepély. — Beszédet tartottak Dr. Bozoky Endre és Dr. Zimányi József tanár urak. Szavaltak: Schneider Sándor, Kovats Lajos, Kováts Béla, Virtes László tanulók. Az ünnepély a szózat eléneklésével 11 óra felé ért véget.

— **A Budapest III. ker. iparos ifjak köre** márczius 14-én este 8 órakor nagyobb szabásu márcziusi ünnepélyt rendezett, melyen nemcsak nagyszámu és előkelő közönség, hanem az egyetemi ifjuság és a most itt időző debreczeni diákok küldöttsege is résztvett. Az ünnepi beszédet és előadás Vágó József ur keresk. és iparkamarai fogalmazó tartotta. — Szivességből közreműködtek Löwy Samu ur orvostan hallg. Kohn Arthur ur műegyet. hallg. Unterberg Hugó ur orvost. hallg. Szilágyi K. ur bölcsészettan hallg. Frühzeitig M. ur joghallg. és a III. k. Munkás dalkör Ebner ur főv. tanító vezetése alatt.

— **A Ganz gyár tisztikara** dalárdájával egyetemben impozansan ünnepelte meg márcz. idusának félszazados jubileumát, a budai „Fáczán“ összes termeiben. Elsőnek Hochholtzer Károly elnök ecsetelte a nagy nap jelentőségét, utána Báthory Gusztáv olvasta fel gyönyörü értekezését, hü képét adva a mult eseményeinek. A „Talpra magyart“ Pethő szavalta el. Utána Bóránd János főrendező lépett a dobogóra, kit a hallgatóság szünni nem akaró tapsviharral fogadott. Abrányi Emil alkalmi költeményét szavalta el zajos tetszés között. Beszéltek még Király Antal, Mály F. K. és többen. Közbe-közbe a dalárda hazafias dalokat énekelt. A társaság a legjobb hazafias hangulatban éjfélig maradt együtt.

— **Márczius 15-ikét**, a magyar szabadság nemzeti ünnepének 50-dik évfordulóját, a székes fővarosi II. ker. községi polgári fiuiskola is fényesen megünnepelte az intezet szépen feldiszitett tornatermében, előkelő, diszes közönség jelenlétében, melynek soraiban a fővárosi törvényhatósági bizottsagi tagok közöl Szabó M. Ferencz, Kanyó Sándor, Bozóky István, Mocskonyi Gyula és Reinl József emelték az ünnep diszét. Az ünnepélyt az ifjusági dalkör a Hymnusz eléneklésével kezdette, mely után Szenessy Mihály igazgató lelkes beszédben az ünnepélyt megnyitottnak nyilvánitotta. A szabadság szülő napjának jelentőséget Buzás István tanár méltatta hazafias, magvas szónoklatban. Közben Pesznecker S. tanuló Petőfi Nemzeti dalát, Fets Győző pedig Abrányi Emil ünnepi ódáját szavalta el; az ifjuság énekkara pedig a Honfidalt, Szeresd a hazát! s végül a Szózatot énekelte. Ünnepély után az ifjuság zászló alatt a tanárikar vezetése mellett isteni tiszteletre vonult.

Az iskolai hangverseny eredménye.

A febr. 6-án tartott s 13-án megismételt iskolai hangverseny erkölcsi sikerét már közöltük, az anyagi eredményt most teszi közzé az I. ker., Attila-utczai népiskola tanitótestülete.

A bevétel volt 429 frt 30 kr., a kiadás 62 frt 42 kr., a tiszta jövedelem tehát 366 frt 88 kr. E fényes eredményt a felülfizetőknek és azoknak köszönhetjük, kik minden dij nélkül tettek bizonyos kedves szolgálatot az iskolának. Igy Janernik Nándor, főv. nyomdaigazgató, ki a nyomtatványokat ingyen készitette, Guckler Károly és Koren Ödön, főv. erdőmester, illetve főerdész urak, ugy szintén Schmiedtberger Rezső műkertész és Rotta Nándor karpitos urak a terem feldiszitésén fáradoztak, Nierschy Tivadar úr, a légszeszgyár igazgatója ingyen vezettetett be 4 lángzót, Felber Nándor, rendőrtisztviselő ur kiküldetési dijat elengedte, Perthl Géza ur, a délivasut egyik igazgatója a diszleteket engedte át, a Budai Tornaegylet, az I. ker. polgári kör, az I. ker. polgári kaszinó, Szabó József, Garay Antal, igazgató, Bayer Ferencz kávés urak székeket bocsátottak a testület rendelkezésére, Somlyay József igazg. ur és Trettina Józsefné urhölgyek szőnyegeket adtak. Fehérvary Ferencz, tanitó ur zongoráját engedte át a Buda és Vidéke, hol közleményeket mindenkor készséggel fogadták és Farkas József igazgató ur, ki a várbeliek között gyüjtött a hangversenyhez járulókat. Az erkölcsi siker érdekében Fehérvary Ferenc, Garay Gizella Schischka Jenőné, Sohönreither Irén, Valter Vilmosné, Patacsics János és Hajós Mihály buzgólkodtak.

A felülfizetők névsorát itt közöljük, mi egyszersmind nyugtázásul is szolgál. Mind azoknak, kik részt vettek az erkölcsi és anyagi

---

kigyógyitani veszélyes betegségemből. Igy tehetetlenül kell végignéznem, mint emészt fel saját testem. Mahónap már járni sem tudok. Utolsó orvosom gyógyitási módját követem, de ez sem használ.“

Ily szavak után kissé elhallgatott X úr, hogy hüvelykével két kilopódzott könnyet töröljön ki szemgödreiből.

Valóban megesett a szivem a jóságos kinézésü úron.

„Különben kedves barátom,“ — folytatta beszédét — „ha nem veszi rossz néven kérdésemet: miért hozatta azt a rántottát? Ha nem szándékszik megenni adja át nekem. Lássa én a húsomat már elfőztem s most mennyi ideig kellene várnom mig ujra kaphatnék valami megehetőt.“

„Segiteni kell rajta,“ sugta lelkiösmeretem — „szegény ember tönkre van téve.“ Elhatároztam, — tőlem telhetőleg segitek felebarátomon.

Hozzáfogtam hát a kemény operácziához. Mellemet kifeszitettem s komolyan néztem szomszédomra.

„Lássa“ — igy szóltam — „én szivesen átadom önnek rántottámat, de igérje meg, hogy még egy gyógyitási módot, az enyémet megkisérli. Ön beteg s ha akarja, reggelre meggyógyitom. Mióta találkoztunk orvos lettem.

Mindenek előtt összes gyógyitására szolgáló eszközöket és szereket semmisitse meg; még ma estve. Azután, a mint haza ér tizenkét pokróczba göngyöltesse magát s azzal feküdjék a konyhában az ételmelegitőre. Ne felejtsen el azonban egy tálat maga alá helyezni, a lecsepegő zsir felfogására. Reggel mérje meg a kiolvasztott zsirt s ha két és fél kupánál több, menjen el a gőzfürdőbe. Miután megfürdött jöjjön el hozzám s tudassa velem hogylétét.

Lakom: Aranykéz utcza 97. — VI. emelet. — 11. ajtó.

Ha rendes szervezetü az úr, holnap egészségesen látjuk egymást.“

E szavak után vettem a kalapomat s gyorsan távozni igyekeztem, nehogy kérdést intézzen hozzám pácziensem. Ő száját eltátva az asztalnál ülve maradt, én pedig, mint ki kötelességét megtette, vigan — bár kissé éhesen — tértem haza.

— — — — — — — — — —

III.

Hamar elaludtam, de szörnyü álom kinzott reggelig.

Magam előtt láttam esti vacsoratársamat a kemencze fölött, tizenkét pokróczba bónyálva feküdni. Féltem, hogy leesik a rostélyról, azért megszólitottam az alvót. Szegény X úr hangomtól megijedt s lefordult a kályhára. A pokróczok meggyultak, de ő nem tudott magán segiteni mert kezei is bevoltak gyöngyölve. Én megakartam menteni veszélyben forgó pácziensemet, nem tudtam azonban közelebe jutni. Végül a kiolvadt zsirt megkellett innom; mitől aztan ugy megizzadtam, hogy muszaj volt felébrednem.

E szörnyü álmomat ébren is tovább folytattam. Még mindig magam előtt láttam az égő tömeget és éreztem a megivott zsir izét. Lelkiösmeretem sem hagyott többé nyugton, — igy szólt hozzám: „Miért tetted ezt? Miért tetted te, ki inkább lehetnél csizmadia, mint orvos? Miért nem kértél inkább tanácsot valamelyik orvos barátodtól? Most biztosan tönkretetted, megölted felebarátodat.“

Igy gondolatokban voltam elmélyedve, midőn egyszerre szörnyü rémület fogott el. Eszembe jutott, hogy lakásom hollétét közöltem az idegennel. Kétségtelen, ha ő valahogy ki is kerülte a halált, eljön és száz darabba metél engem. Legjobb lesz hát menekülni. Most van fél hét, még éppen van időm.

Harisnyát kifordítva, inget megfordítva kapkodtam fel, — az már mindegy.

siker elérésén ez uton mond hálás köszönetet a tanitótestület

Felülfizetők: Dr. Falk Miksa 20 frt, Dr Schlauch Lőrincz 9 frt 50 kr., Herczegprimási titkári hivatal 9 frt, Császka György 4 frt 50 kr., Dr. Niedermann Gyula 5 frt, Gróf Széchenyi Miklós 3 frt, Ehmayer Berta 2 frt 50 kr., Klimcs Józsefné 2 frt 40 kr., Brunner Matrona 2 frt 40 kr., Dr. Thiring Gusztáv 2 frt, Schilder Lenke 1 frt 60 kr., Dr. Várossy Gyula 1 frt 50 kr.,.König Károly 1 frt 50 kr, Beer Erzsébet 1 frt, Szuly Gyula 1 frt, Klasson Gyula 1 frt, Beer Janka 1 frt 10 kr., Jakob Gusztáv 1 frt, domokosi Bölöni Kálmán 1 frt, Micsinyey Ferencz 1 frt, Schischka Jenő 1 frt, Zoltai Mátyás 1 frt, Kádár Lajos 1 frt. Ziegler Lajos 1 frt, Kórén Ödön 1 frt, nagybajomi Sólyom Gizella 1 frt, Babits Gergely 1 frt. Tálos Gyula 1 frt, Glurck Gyuláné 1 frt, Szabó József 1 frt, Salgó Lidi 1 frt, Zsák Hugó 90 kr., Ott Antal 80 kr, Szuppán Ferencz 80 kr., Szabó János 70 kr., Bodnár Etel 60 kr, Birkenheuer Irma 60 kr. Szabó János 60 kr., Hunyady Miklós 50 kr., Br Jeszenszky Béláné 50 kr, Halpert Izidor 50 kr. Dr. Szebenyi Antal 50 kr., Dornauer Józsa 50 kr., Schmitz Simon 50 kr., Gyertyánffy István 50 kr., Szabó Aladár 50 kr, Mohr Krisztina Ilona 50 kr., Balogh Ernő 50 kr., Bayer Ferenczné 50 kr., Ormay Ferencz 40 kr, Popelka Emma 30 kr., Popelka István 30 kr., Horn Róza 30 kr., Schültz Hugó 30 kr., Márkus Mórné 30 kr., Hofmeister Géza 30 kr., Turián Anna 30 kr., Schwarcz Pál 30 kr., Urbanova Erneszta 30 kr., Török Gyuláné 30 kr. Viosz Bálintné 30 kr., Davidovics Lászlóné 20 kr., Danicsics Irma 10 kr., Herczeg Mariska 10 kr., Karolyfi Alice 10 kr., Pap Mariska 10 kr., Danicsics Imre 10 kr., Petruska Katicza 10 kr., Balogh Gusztáv 10 kr., Szentgyörgyi Lajos 10 kr. Összesen: 98 frt 20 kr.

Az urak a hegyeken.

A vadászatoknak vége van, mit keresnek azok az urak a hegyeken!?

Bizony furcsa időket élünk!

Az alföldi szocziálisták nem akarnak dolgozni s itt az ország szivében Budapesten egy csupa asztrakános keztyüs uri csapat jó kedvvel felvonul a budai hegyekre, hogy dolgozzék. Ki látott ilyet? Hisz Magyarországon eddig csak a paraszté volt a dolog, nagy királyunk Mátyás kivételével.

A filokszera megtanitotta az urakat is dolgozni Rettenetes az a pusztitás mit hazánkban e puszta szemmel alig látható hitvány bogár véghez vitt.

Magyarország világra szóló hires borgazdaságát alig egy tized év alatt megsemmisitette. Virágzó és jólétnek örvendő községek, sőt egész vidékek lakosságát koldusbotra juttatta s kivándorlásra kényszeritette

E második mongoljárásnak látszó veszedelem elháritása a tudósok és hazafiak, munkások és urak együttes hadjáratát kivánta

A kétségbeesés nem használt, munkához kellett látni, észnek és erőnek egyaránt megkellett hozni a nagy áldozatot.

A földmivelési kormány pár éve itt Budapesten állitott fel egy felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyamot

E tanfolyamra csak okleveles gazdászok nyerhetnek felvételt. A modern szőlőmivelés és borgazdaság tudományát kell megtanulniok, hogy a tudománynyal védjék meg, illetve állitsák helyre hazank régi, világhirü borgazdaságát s daltól hangzó hegyoldalaink dus nedüvel fizető ékességeit, nektárt nyujtó szőlőit.

E tudomány mivelői, a szőlő- és borgazdasági felsőbb tanfolyam hallgatói vezetőjük Fend Károly, valamint Engelbrecht Károly, központi szőlőszeti és borászati főfelügyelő úr vezérlete alatt f. hó 12-én kora reggel kivonultak a budai hegyekbe a szőlő metszési módok, bemutatása és tanitása czéljából.

Először a székes fővárosi községi szeretetház ifju szőlőtelepére, hol Szőts András igazgató fogadta a nevelő személyzet élén ez annyira közhasznu munkás csapatot. Kölcsönös üdvözlések után az urak jó kedvvel azonnal hozzá láttak a szőlőoltványok megmetszéséhez s mi a legnagyobb tudni vágyással iparkodtunk a szőlőmivelésnek e legfontosabb okszerü tudományát elsajátitani.

Rövid reggeli után a társaság vezetését Roskoni Lipót úr ismert budai szőlő és kiváló borgazda vette át, hogy a budai hegyek távolabbi kies helyen levő ujabb ültetvényeit mutassa be.

Kocsikon mentünk a farkas-völgyön át a sashegyre és magasuti dülök aljába, hol Roskoni Lipót úr a legnagyobb előzékenységgel kalauzolta a tudománynyal párosult szorgalmas munkáscsapatot.

Bemutatta a különböző ültetvényeket, honi és amerikai fajokat zöld és fás ojtványokat. A tanfolyam hallgatói pedig viszonzásul mindenütt a különböző ujabb és okszerü metszési módokkal, az alak és termés igényeivel, a gyakorlatban ismertettek meg minket. A hegyvidék tele volt főleg német ajku szőlő munkással s ezek a legnagyobb érdeklődéssel kisérték az uri társaság munkálkodását. A mint egyik másik szőlőben metszeni kezdtünk, a munkások közre fogtak, figyelték az előttük szokatlan munkát, majd kérdésekkel ostromoltak, egyik másiknak nem tetszett az ujitás, de a kellő magyarazat után legtöbben örömmel hódoltak a tudomány vivmányainak s igérték, hogy ilyenképpen fognak ők is metszeni ezután s nyomban próbát is tettek vele.

Engelbrecht Károly főfelügyelő úr e kirándulással, valamint Roszkoni Lipót úr ennek rendezésével igazán nagy szolgálatot tettek a budai szőlők felujitása és modern mivelése érdekében.

A nép szeret dolgozni és tanulni is, csak az utat kell helyesen eltalálni az ő szive és eszéhez. Eléggé fényesen igazolja ezt a móriak példája. Két óra felé járt az idő, midőn Roszkoni Lipót úr szives vendégszeretettel ebédre invitálta a munkaban kifáradt társaságot.

Utunk visszafelé gyorsabb volt s csakhamar a krisztina-köruti Nagy József jóhirü vendéglőjében izletes ebédjével és jó italával üditettük fáradalmainkat s szereztünk ujabb tanuságot Roszkoni úr páratlan rendezői tapintatosságáról. Roszkoni úr, innen a Rókus hegyen levő pinczéjébe vezetett s itt igazi magyaros vendégszeretettel fogadva, saját termesü különböző finom boraival kedveskedett vendégeinek. E stáczió nem volt a programmba felvéve meglepetés számba ment s rendkivül fokozta ugy a vendégek, mint a vendéglátó kedves házigazda jó kedvét.

Avval a kivánsággal váltunk el egymástól, adja az ég, hogy az ujabbi szőlőmivelésnek mielébb sikerüljön magyar gazdáink üres pinczéit igazságot tartalmazó tiszta fényü borral édes nektárral csordultig megtölteni.

Ide iktatjuk Nagy József kitünő ebédjének étrendjét: Délebéd (Diner) megtartatott 25 teritékre, a Nagy-féle vendéglőben, Krisztina-körut 69. Leves (Potage) szárnyas (ragout) aprólék rosconi módra. Sóbafőtt (Boeuf au naturel) körítve Szilágyi módra. Sült (Rótie) párolt vesepecsenye Madeira mártással Engelbrecht módra. Tészta (Farinage) turós csusza József főherczeg módra almás rétés nemzetiesen. Gyümölcs (Dessert fruits) kertike (Giardinetto) idény szerint. Sajtok (Fromage) bel- és külföldi vegyes.

Szöts András.

Hopp, nyakkendőm nincs, — most már mindegy.

Szaladok bérkocsiért, a lépcső alatt veszem észre, hogy háziczipőben jöttem ki, — már mindegy.

Elértem a bérkocsi állóhelyhez, már alig tudok szuszogni, — csak most szólal meg bennem az ész: „Hová szaladsz balga, hisz nem tudják neved“

Akkor eszmélek fel, — „hisz nem tudják nevem“ Az ajtót könnyü bezárni s a rajta levő névjegyet megvaltoztatni.

Igy, kissé megnyugodva sietek hazafelé. A toronyóra már hetet üt, mikor az utczaajtón befordulok. Már a lépcsőn szaladok fel, mentve látom éltemet. Három emelet már alattam van, még csak egy — és visszavonulhatok biztos váramba.

De jaj! — a lépcső utolsó fordulatánál egyszer csak előttem áll ellenfelem, a hajdan kövér asztaltárs. A mint a szikár alakot megpillantom menekülni akarok, de ő gyorsan utamat állja. Csak annyi időm van, hogy hátamat a falnak vessem s ő nekem ugrik.

De óh! — boldog csalódás Pácziensem nyakamba borul és igy kiáltott fel: „Aldott légy megmentőm, szabaditóm.“

Azóta van kifüggesztve ajtóm fölé e kis táblácska:

Dr. Kohn Jakab
Rendel: 3—½4.

Élczy G.

Kimutatása

azoknak a fölülfizetéseknek, melyek a Budai Tanitóegyletf é. február hó 9 én tartott jótékonyczélu tánczestélye alkalmából f. é. márczius 1-jétől a mai napig befolytak:

Goldberger Sámuel (budai) 10 frt, Beiwinkler Károly 5 frt, Hartmann István 5 frt, Csorba Ferencz dr., Demény Károly, Keller Ignácz, Nagy László, Rupp Zsigmond, 3—3 frt, Hauszmann Sándor, Hochholtzer Károly, Kiss Károly dr., Kögler Gusztáv, Spády Sándor, Szebeny Antal dr. 2—2 frt. — Horn Vilmos Adomaszky József, Beer, Lajos, Brukner József, Brunner Alajos, Bun József ifj., Dobrozemszky Mátyás, Eötvös Sándor, Fukács János, Gamauf Károly, Gőöz József dr., Gyárfás Sándor, Gyertyánffy István, Halász Gyula, Hirsch István, Hofhauser Elek, Hunfalvy Lajos, Jámbory Gyula, Kerner Rezső, Kéky Imre, Kugler József, Moussong István, Odor Géza, Oherolly János, Osztoics Mihály, Péter János, dr. Szőke István, Tomor Ferencz, Tömöry Kálmán 1—1 frt.

Fogadják a nemeslelkü adakozók jótékony segélyalapunk irányában tanusitott nagybecsü figyelmökért egyesületünk hálás köszönetét.

Budapesten, 1898. márczius 15.

Rácz József
egyes pénztáros.

Közgyülések.

§. A kisbirtokosok orsz. földhitelint. f. hó 13 án tartotta rendes évi közgyülését Bittó István v. b. t. tanácsos elnöklete alatt. Elnök bemutatja a kormány képviselőjét, Iványi Gyula min. tanácsost. A fölolvasott igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az intézet jelzálog-üzlete a mult év folyamán is sikeresen fejlődött. A tiszta jövedelem 182.387 forintra rug. Az igazgatóság javasolja, hogy ez összegből a legmagasabb kamatosztalék, 5%, 21.682 frt 50 krnyi összegben az alapitók részére kifizettessék; a nyugdijalapra 8035 frt 23 kr. az igazgatók külön jutalekára 4821 frt 14 kr s az intézet tisztviselői jutalékául 17.677 frt 49 kr. kihasittassék és a fönmaradó 70 szazalék, azaz 112.493 frt 15 kr. az intézet saját tartalékalapja növelésére fordittassék. A közgyülés e jelentést, valamint az előterjesztett mérleget és zárszámadást egyhangulag tudomásul vette és a fölmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadta. Az évi jelentés fájdalmasan emlékezett meg Helfy Ignácz és Péchy Tamás ig. tagok s Terényi Lajos felügyelő biz. tag elhunytáról. A közgyülés emléküket jegyzőkönyvileg örökiti meg.

§. A Szent Lukácsfürdő részvénytársaság márczius hó 13-án tartotta évi rendes közgyülését Rupp Zsigmond kir tanácsos elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt évben 492.022 fürdőjegy adatott el. — Az összes bevételek 187.315 frt 45 krra rugnak — Az összes kiadások, adók és értékcsökkenések levonása után marad 80.595 frt.

7 kr. tiszta nyereség, melyből 10.000 drb. részvény, után 7 frt — 7% osztalék fizettetik frt 70.000, a tartalékalapba a szabályszerü 1.529 frt 75 kr. helyett utasittatik frt 5.000,—2121 frt 12 kr. képezi az igazgatóság jutalékát és a fennmaradó 3473 frt 95 kr. pedig uj számlára viendő át. — A közgyülés az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak a lefolyt üzletévre a felmentvényt megadta. Az ezután következett választásnál az orvosi szaktanács eddigi tagjai Dr. Korányi Frigyes, Dr. Kétly Károly és Dr. Réczey Imre egyetemi tanár urak ujra megválasztattak, a felügyelő bizottságban az eddigi tagok megmaradnak.

§. **A magyar aszfalt részvény társaság** f. hó 13-án tartotta évi rendes közgyülését Országh Sándor dr. elnöklésével. A különféle tartalékok dotálása után fennmaradt 262.651 frt. 98 krt tevő tiszta nyereségtől részvényenként 15 frtot (15%) forditanak az esedékes szelvények beváltására. A felügyelő bizottságba megválasztották Giczey Lajost, Révész Adolfot, Szécsi Pált, Veith Bélát és Kovácsy Sándort. A közgyülés végül Löwenstein Arnold részvényes inditványára köszönetet mondott Héder ügyvivő igazgatónak s a tisztikarnak.

§. **A pesti Molnárok és Sütők gözmalom részvénytársaság** f. hó 13-án tartotta évi rendes közgyülését Freisleder N. elnöklésével A vállalat tiszta nyeresége 24002 frt 28 kr. Az ezidei osztalék 10 frt (5%) lesz. A részvénytársaság alaptőkéje 900 000 forint, melyből 29 év alatt 741 819 frt tartaléktőkét alkotott, s a részvényeseknek ez idő alatt összesen 3,038.000 frtot fizetett ki. A mai ülésen a kilépett igazgatósági tagokat ujra megválasztották.

§. **A Ganz és társa vasöntő- és gépgyár-részv.-társaság** megtartotta a közgyülését Pallavicini Ede őrgróf elnöklése mellett. Az évre. 1897. a 102.918 frt 59 krnyi alapszabályszerü leirás levonása után 737 399 frt 81 kr. tiszta nyereség marad, a melyből a társaság 6000 darab részvényre egyenként 100 frt osztalékot fizet ki. A fönmaradó összeget jutalékokra s különböző tartalékalapra fordítják. Végül uj igazgatósági tagnak egyhangulag Kornfeld Zsigmondot választották meg.

§ **A Hitelbank közgyülése.** A Magyar Általános Hitelbank megtartotta Ribáry Sándor alelnök elnöklésével ez évi közgyülését. Stettner dr. igazgatóhelyettes fölolvasta az igazgatóság jelentését, melyben a már ismertetett üzleteredmények adatai vannak föl sorolva. Az osztalék tudvalevőleg 18 frt részvényenkint. A közgyülés elfogadta a javaslatokat s az igazgatóságnak megadta a fölmentést. Igazgatóvá Kornfeld Zsigmondot, az igazgatóság tagjaivá Heinrich Bélát, Márffy Agostot, a felügyelő-bizottság tagjaivá Ashbahs lovagot, Havassy Ignáczot, Huszár Adolfot és Kerntler Ferenczet választották

§. **A Budapesti Tégla- és Mészégetőgyár részvénytársaság** e hó 3-án megtartott közgyülése alkalmával előterjesztett évi jelentés szerint nagy megelégedéssel konstatálja az igazgatóság, hogy a téglaüzlet a mult évben meglehetősen föllendült, ugy hogy mindig fokozódott árak mellett 28 millió téglát adtak el, melyből 37.771 frt 93 kr. bruttó nyereség folyt be. Ebből az értékcsökkenési alap s egyéb alapszabályszerü levonások után 36 000 vagyis részvényenként 6 frtot fizetnek osztalékul, 1377 frt 83 kr pedig áttételül marad.

Mezey Béla.

Mezey Béla kereskedelemügyi ministeri számtanácsos f. hó 11-én ünnepelte tiszttársaival 25 éves szolgálati évfordulóját.

Életrajzi adataiból és a kedves ünnepély alkalmából közöljük a következőket: Született 1851-évben Palánkán Bácsbodrog vármegyében. Tanulmányait a budai állami reáliskolában és a pesti műegyetemen végezte. 25 évvel ezelőtt vagyis 1873-ban a volt közmunka és közlekedésügyi minister számtisztté nevezte ki. 1890. évben ministeri számtanácsossá 894. évben az épitőmesteri vizsgáló bizottság tagjává s a folyó évben végrehajtott uj számviteli törvény alapján ujból szervezett központi számvevőség I. csoportjának főnökévé nevezte ki a kereskedelemügyi minister

Tevékeny részt vett nevezett az uj országház épitkezési munkálatainak felülvizsgálatánál, mely kirendeltségből csak a mult évben szólitotta be állandó szolgálattételre a hivatalos kötelesség.

Buzgón fáradozott a békásmegyeri tisztviselőtelep kiépitésénél, hol mint a vezetőségnek lelkes tagja maga is egy csinos családi házzal gazdagitotta a telep lakosságát.

Régóta tevékeny tagja, később igazgatósági tagja a magyar általános tisztviselő egylet mint szövetkezet, melynek áldásos működésében ép oly buzgón vesz részt mint hivatalában. Szivesen tesz meg mindent tiszttársaiért, ha tudja, hogy a sors csapásaitól sujtott tisztviselő kölcsönkérő beadványa kerül kezei közé Végtelen jó szive, előzékeny és udvarias fellépése mindenütt kedveltté tette.

Fürdő helyeken társaskörökben, hol szabadság ideje alatt megfordul, a férfiak és nők egyaránt tenyerünkön hordják s évek multán is vissza emlékeznek kedves egyéniségére azok, kik vele az életben egyszer együtt voltak. — Jó szivére mutat a gyermekekhez való leereszkedése, zsebében azok részére is telve van mindenkor a czukros szelencze s nem csoda tehát, ha azok is czukros bácsinak nevezik őt egyik másik társaságban.

Hivatalában tiszttársai rajongó szeretettel és tisztelettel veszik körül s ennek a szeretetnek és tiszteletnek követésre méltó példáját adta ez a tisztikar akkor, mikor szolgálatának 25 éves évfordulóját oly lelkesen ünnepelte.

A kereskedelemügyi ministerium egész számvevőségének tisztikara tisztelgett a mondott napon délelőtt 11 órakor az ünnepelt hivatalában és Herczeg Bertalan ministeri számtanácsos lelkes szavakban ecselte tiszttársainak ragaszkodását és tiszteletét azzal fejezvén be ünnepi beszédét, hogy „ily főnök alatt nyugodtan nézünk a jövő elé! S azzal a hazafias buzgalommal, azzal a kollegiális készséggel, mely bennünket az ügyekhez és a te személyedhez lánczol, továbbra is kedves kötelességünk lesz téged támogatni!“

Ezek után egy igen szép emléktárgyat adott át a szónok az ünnepeltnek. Mezey meghatottan köszönte meg tiszttársainak szivélyes megemlékezését a mi szerinte annál becsesebb mert tudja hogy a rokonszenv ily impozáns megjelenése csak őszinte lehet. Szokott szerénységével háritja el magáról az érdemeket és szivesen osztja meg azokat a tiszttársaival kik 25 évi munkássága alatt a sikerek elérésében segélyére voltak, s a kiknek ez alkalomból kifejezett megemlékezését munkássággal eltöltött életének legszebb emléke közé sorozza. A számvevőség tisztikara az ünnepelt tiszteletére ugyanaz nap estve a mérnök és épitész egylet éttermében bankettet adott, hol Kriennert N. ministeri számtanácsos a számvevőség és a budaiak örökös vigkedélyü tagja humoros számvevőségi szakbeszéddel köszöntette fel az ünnepeltet; utána Babócsay B. lendületes szép szavakkal éltette az ünnepeltet és kedves családját, majd az ünnepelt állott fel és ismételten szép szavakban adott kifejezést abbeli nézetének, hogy 25 évi működése alatt tiszttársai részéről tapasztalt barátság és ragaszkodás neki kincseket ér; élteti tiszttársait.

Végül figei Bodnár Dezső ministeri számtanácsos fejezte ki maga és tiszttársai szerencse kivánatát. Berczik István pedig éltette az igen szépen sikerült ünnepély rendezőit, különösen annak két lelkes vezetőjét Krinner és Herczeg urakat

Különfélék

— **Családi ünnep.** Szép és megható családi ünnep folyt le özvegy báró Bánffy Györgyné született Bethlen Margit grófnő városmajor-utczai palotájában. A család egyik kedves tagja a kis báró Bánffy Zsuzsánna felgyógyulásának ünnepe volt ez. Nem csak a felgyógyultat ünnepelték testvérei és rokonai, de a fennkölt szellemü, magas müveltségü anyát is, ki szeretett gyermeke betegsége alatt az anyai önfeláldozásnak, gondosságnak oly példáját mutatta, a minőt csak ritkán találunk. Egy perczre sem mozdult a kedves betegtől és nem érintkezett többi gyermekeivel, bár valamennyit igaz anyai érzésekkel szereti. Nehezen esett nemes szivének, de csak igy győzhette le a doktor Szontagh Ábrahám tudományának segélyével a sulyos és veszélyes betegséget. Hat hétig tartott az önfeláldozás, a mit az Isten azzal jutalmazott, hogy a beteget visszaadta az életnek és szeretteinek, s a boldog és jó anya Zsuzsánna bárónő felgyógyulásán kivül gyermekeivel való találkozásnak örülhetett. Nehezen várták ezt a napot. Márczius 11-én délben ujra láthatták a felócsudott beteget. Ép hat hete, szombaton feküdt le s csak öt hét mulva hagyhatta először el kis időre ágyát. Már ekkor nagy készületek folytak a kicsike leány fogadására; mindenki tehetsége szerint hozzájárult az ünnepélyhez. Végre felderült a kivánt nap s ki-ki saját számával készen volt. Hogy mindjárt kezdetben jó kedvre hangolják az ünnepeltet, mindnyájan lárvákat tettek fel, ugy fogadták őt. Ezután mindjárt ebédelni mentek. Ebéd alatt az egyik bátya, kis beszédben üdvözölte nővérét a társaság nevében. Ebéd után következett egy hosszu műsor, melyben ki-ki tehetsége szerint működött közre. Gróf Toldalaghy Mária, zongora művésznő, nyitotta meg az ünnepélyt szép zongora-darabbal. Ezt követte egy kis magánjelenet: „Az első borotválkozás“ melyet Teleki Domonkos gróf — az ünnepeltnek bátyja — nagyon ügyesen adott elő. Ezek után a társaság jobb énekesei Bánffy Judithnak, az ünnepelt nővérének zongora kisérete mellett hymnust énekeltek. Végül a nagy vendégtársaságnak egyik tagja tréfás elbeszélését olvasta fel. Estve fél 8 órakor a vig napot gyönyörű villamos transzparent fejezte be, melyet Teleki Domonkos gróf állitott fel a kertben. Ezen a következő felirat volt: Éljen Zsuzsó.

— **Dévai Szőllősy István „Gyermek-bálja“.** Márczius 12-én tartotta meg Dévai Szőllősy István az I. ker. közs. polg. leányiskola szé-

pen feldiszitett torna termében a gyermek báljat. Már előzetesen is igen nagy volt az érdeklődés ez estély iránt, mert a budai társadalom jó részének hetekig thémául szolgált a „tracsra." Mindenki toldott valamit a mondókajához. Előre feldicsérték a főrendező urat, meséltek tündér-mesékbe illő dolgokat e bálacskáról, úgy, hogy mindenki a legnagyobb kiváncsisággal nézett elébe. S most, a lefolyt bálacska után, midőn azért vesszük kezünkbe a tollat, hogy a történtekről referáljunk, bátran elmondhatjuk, hogy jóval felülmult minden várakozást a gyermek bál. Elmondották ugyan előzetesen, hogy lesz ez, lesz az, a mi az estély fényét és sikerét emelni fogja, de nem mondottak el azt, a mi a fény és pompa daczára még mindig kedvezőtlen sikert adhat egy bálnak. Azt a kedves fesztelenséget, vidám hangulatot, mely az egész estén át huzódott, s a mely minden fény és pompa értékét felülmulja, ugyan ki jövendölte volna meg? A kedvesség netovábbja maga a házlasszony volt, a ki kedves férje oldalán minden lehetőt megtett, hogy a jelenlevő, többnyire első báljait végig mulató ifjuságot a reggeli órákig jó hangulatban összetartsa. Az idősebb közönség, a papák és mamák szintén igen jól érezték magukat, s a fiataloktól jó kedvre gyujtatva nem egyszer lejtették a valzert vagy járták a csárdást fiaik és leányaik között. Az első négyest 60 par tánczolta. A zenét Székesfehérvári Józsi bandája szolgáltatta. Hogy emlékük is legyen a fiatal hölgyecskéknek első baljukról, Szőllősy bácsi igen csinosan kiallitott tánczrendekkel is kedveskedett; hogy pedig a hölgy-válasz ne folyjék le a maga szokott egyhanguságában, jól ellátta a leánykakat confettivel, az ifiurakat pedig papiroskigyókkal, a miből aztán oly háboru keletkezett, a minek csak a IV-ik négyes vetett véget. Az igen kellemesen eltöltött estének a hajnali négy óra vetett véget. A bálon megjelentek: Szőllössy Istvánné, a kedves házlasszonyon kivül Dr. Jankovits Jánosné, Zsak Hugóné, Argay Jánosné, Dr. Klug Nándorné, Dr. Romy Bélánė, Dr. Mezei Sándorné, Hellebrant Kálmánné, Szabó Józsefné, Farkas Gyuláné, Gámnitzky Lajosné, Dr. Soltz Istvánne, Bursits Antalné, Payr Vilmosné, Dr. Egger Józsefné, Micskey ezredesné, Hofhauser Elekné, Halperth Izidorné, Münzberger Ferenczné, Demel Károlyné, Lengyel Sándorné, Lajos Gyuláné, Havasi Ignáczne Richter Antalné, Zboray Abrisné, Janovetz Lajosné, Toperczer Péterné, Dr. Bayer Sándorné, özv. Böchnerné, Janicsek Róbertné, Saboretty Károlyné, Rosenheim Gyuláné, úrhölgyek. — Szőllősy Marietta, Adrien és Margitka, Zsak Miczi, Irén, Erzsi és Annuska, Argay Ilonka, Jankovits Ilona, Janitzky Elza, Romy Blanka és Gizella, Klug Anna, Mezei Mariska és Ilonka, Mezei Edit, Szabó Ilonka, Ludwigh Emma, Farkas Mariska Farkas Jolán, Havasi Jolanka, Demel Jolanka és Edith, Bursits Bözske és Mariska, Payr Mariska, Eggert Irén, Hofhauser Erzsi és Etel, Frey Mirora és Mariska, Halperth Olga és Ella, Miksits Mariska, Münzberger Ilona, Grabocsay Irén, Lengyel Mariska, Erzsi és Sári, Lajos, Margit és Olga, Richter nővérek, Zboray Blanka, Toperczer Emma, Laboretti Irmuska, Janicsek Olga és Adrien, Rosenheim Mariska és Goczigh Stefánia kisasszonyok. Buda notabilitásai közül jelen voltak: Dr. Jankovits János min. tanácsos, Dr. Klug Nándor egyetemi tanár, Zsak Hugó, Romy Béla, Münzberger Ferencz min. osztalytanácsosok, Argay János, Micskei ezredes, Dr. Mezei Sándor, Bursits Antal és mások.

— sg.

— **Meghivó.** A budapesti I—III. ker. szállodások, vendéglősök, bor- és sörmérők ipartársulata f. é. márczius hó 21-én délután 4 órakor a „Fáczánhoz" czimzett vendéglőben (Medve-utcza 6 sz.) tartja rendes évi közgyülését, melyhez a tagokat ez uton is tisztelettel meghivja: Az elnökség. Tárgysorozat: Elnöki jelentés, a zárszámadás beterjesztése és felmentvény megadása; beterjesztése az 1898. évi költségvetésnek, az összes tisztviselőknek megválasztása és esetleges inditványok. Az elnökség megjegyzi, hogy a közgyülés megtartásához 40 tag jelenléte szükséges. Hogy tehát a társulati pénztár egy esetleges másodszori meghivás miatt meg ne terheltessék, felkéri a tagokat, miszerint ezen közgyülésen minél nagyobb számban megjelenni szivesked jenek.

— **Potlás.** A déli vasutasok báljáról közölt felülfizetők közül Falk Miksa úr neve kimaradt, aki 10 frttal fizetett felül.

—**Országos budai magyar egyesület.** A közönség lelkesedéssel fogadta az országos budai magyar egyesület szervezkedését. Az alapszabályokat a végrehajtóbizottság elkészitette s a mint az alakuló gyülés elfogadja, azt felterjesztik. Az egyesület egyetlen egy hasonló egyesület czéljaival sem jön összeütközésbe, sőt azok működését megerősiti s velök együttesen halad leginkább mint irodalmi szövetkezés. Az ország minden részéből érkeznek üdvözlő levelek, melyekben tekintélyes emberek belépésöket jelentik és sokat várnak attól, hogy az egyesület székhelyévé Budát választotta és ez által a többi egyesületek figyelmét is felhivta arra, hogy a király székhelyét a szellemi élet közvetlen közelségben körözze

— **Uj kiránduló hajó.** A magyar folyam- és tengerhajós részvénytarsaság a Duna mentén nyaraló és a kiránduló közönség használatára egy uj gőzhajót épittetett. A gőzös — Leányfalu a neve — ötvenhárom és fél méter hosszu, huszonkét és fél kilométert tesz meg egy óra alatt és egyaránt be van rendezve személy- és teherszállitásra, még pedig oly módon, hogy az áruk szállitása legkevésbbe sem zavarja az utasok kényelmét. A hajó összes helyisége t pompásan lehet szellőztetni és füteni, sőt a társaság gondoskodott arról is, hogy nagy hőség idején az egyes termeket hüvössé lehessen tenni. A hajón két osztály van, külön férfi- és női szalonokkal, van azonkivül igen kellemes sétafödélzet is Ez alatt kényelmes mosdófülkék vannak, azonkivül külön kabin is, melyet csekély dijért kibérelhet a közönség.

— **Jéggyár Budán.** Kelenföldön jéggyár épült, mely Röck István gépgyáros tulajdonát képezi. A jéggyár a legmodernebb technikai előnyökkel biró gépekkel van szerelve és naponta 250 métermázsa kristálytiszta jég előállitására berendezve — Mi budaiak csak örülhetünk ennek az ujabb telepnek létesitésén, a mely egyrészt közegészségünk javulására irányul, a mennyiben a piszkos természetes jég helyett, kristálytiszta vizből készült, tehát sokkal egészségesebb jeget ad; másrészt Buda ipari fejlődését is előmozditja. A gyár a legközelebbi napokban kezdi meg rendes üzemét. Ezzel kapcsolatban jelenthetjük, hogy Röck István hirneves gépgyárával a budai oldalra és pedig Kelenföldön a Dunapart mentén levő telkére fog átköltözni. Az épitkezések már a tavaszszal megkezdődnek és értesülésünk szerint a gyár egyik műhelye még f. évben megkezdi üzemét.

— **Eljegyzés.** Fehérváry Ferencz tanitó eljegyezte Garay Gizella tanitónő urhölgyet. Ég áldása legyen szép frigyükön.

— **Egy népies vállalat.** A szoczialis mozgalmak tárgyalása közben még parlamenti körök is hangsulyozták a népies iratok szükségességét. *Erdélyi* Gyula magyaros zamatu stilusa révén gyorsan hirre vergődött és a népet jól ismerő iró „A Magyar" czimen szórakoztató havi ujságot szerkesztett, melyben a jó magyar gondolkodást, szokásokat, jellemet és kedélyt erősiti. A havonkint megjelenő illustrált ujság előfizetési ára 1 forint 20 kr. Földbirtokosok, bérlők, gyárosoknak jó alkalom, hogy azt alkalmazottaik, cselédjeik számára megrendeljék. Kiadóhiv. Budapest I. Városmajor-utcza 28., honnan kivánatra mutatványt küldenek.

— „**Fatenyésztés**" czimmel a földmivelésügyi magy. kir. miniszterium kiadásában egy igen hasznos és hézagot pótló szakmunka jelent meg, melyet Molnár István orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési miniszteri biztos irt meg. A mű megismerteti az olvasót a fatenyésztés egész anyagával, eszközeivel és teendőivel; továbbá népszerüen és behatóan foglalkozik a gyümölcs- és egyéb fák szaporitása, nevelése, kezelése és ápolásával. Minden fatenyésztő és gyümölcstermelő nagy hasznát veheti e hasznos szakmunkának; de különösen nélkülözhetetlen kalauza lesz az a községi faiskola kezelő tanitóknak és a pomologiával foglalkozó lelkészeknek. A diszesen kiállitott, 91 sikerült eredeti ábrával ellátott és 19 nyomott ivre terjedő könyv ára egy koronában lett megállapitva, hogy azt minél többen megszerezhessék. Ezenfelül a miniszter meghatalmazta a nevezett miniszteri biztost arra is, hogy minden lelkész és tanitónak, ki e könyvért egyszerü levélben hozzá fordul, a müvet ingyen megküldhesse.

— **Uj irodalmi vállalat.** A magyar irodalom húsz legkiválóbb alakjának életrajzát, jellemképét és müveiknek vonzó, könnyen megérthető eszthétikai méltatását fogja tartalmazni a most megindult „Nemzetünk nagy költői" czimü vállalat, melyből eddig három füzet hagyta el a sajtót, u. m. 1. Tompa Mihály élete és költészete. 2 Petőfi Sándor élete és költészete. 3. Arany János élete és költészete. Mind a háromnak Gaal Mózes a szerzője, kinek az irodalom terén előnyösen ismert neve elegendő biztositék arra, hogy a vállalat czélja tévesztett nem lesz. Egy-egy füzet ára 20 krajczár és megjelent Stampfel Károlynál Pozsonyban

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: Koncsek Lajos, Henszler László.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Tájékoztató.

— *Reggeli Ujság a vidéken.* A Reggeli Ujság olvasói közül számosan azt az óhajtást nyilvanitották, hogy szeretnék már megszokott lapjukat, a *Reggeli Ujságot* a vidéken is olvasni ha a nyári hónapokat fürdőn vagy falun töltik. Engedve a sok oldalról hangoztatott kivánságnak, elhatároztuk, hogy április elsejétől kezdve ingyen küldjük a vidékre is a *Reggeli Ujságot* és igy módot nyujtunk tisztelt olvasóinknak, hogy megszokott napilapjukat, a *Reggeli Ujságot* naponkint megkaphassak ugy a fürdőhelyeken, mint bárhol a vidéken és ne legyenek kénytelenek kedves kis házi lapjokat, nélkülözni egy napig sem. Ingyen küldjük tehát április elsejétől a vidékre is bárkinek a *Reggeli Ujságot*, a ki a postabélyeg és expedicióköltséget, egy hónapra egy koronát megtéritti és pontos czimét beküldi a kiadóhivatalhoz VIII. József-körut 74. Hat forint lesz tehat a megtéritendő költség egy esztendőre bárkinek a ki ingyen akar egy kitünően szerkesztett politikai napilapot a vidékre postán czimére küldve. *Reggeli Ujság kiadóhivatala, Budapest, VIII József-körut 74.*

— *Vétel.* Használt cserépkályhát jó állapotban megvételre keresek. Bővebben a kiadóhivatal.

— *Turcsányi Dezsőné Sirk Olga* okl. zongora művésznő „Magán zongora tanfolyam"-a a legmagasabb kiképzésig 3-szor hetenkint, tandij: havonkint 5 frt. I ker. Fortuna-utcza 2. szám.

Kutlánya János I. ker. Fehérvári-ut 28, és 32. számu teljesen modern berendezésü uj háromemeletes lakóházaiban májusra és augusztusra szép és elegáns lakások, boltok, kávéházi és vendéglői helyiségek olcsón kiadók.

— **KÖNYVTÁR. A budai tanitóegylet könyvtárát az egyleti tagok minden szombaton 5—6 óra között használhatják.**

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházkéren fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos I., vendéglős.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek **a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Előjegyzéseket az 1900. évi Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legüdítőbb egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

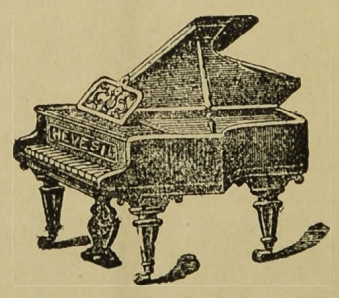

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST, Kerepesi-út 10. sz.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételet.

Bem-Petőfi

Nagy-Szeben bevétele 1849

STYKA, VAGÓ és SPANYI nagy körképe.

Megnyilt márczius 11-én.

Aréna-ut 70. szám, Városliget.

MEGHIVÓ

a **Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvénytarsaság**

részvényeseinek **1898. márczius hó 29-én délelőtt 11 órakor** Budapesten, az intézet saját helyiségében (V., Nádor-utcza 4. szám alatt) tartandó

VII. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az 1897. évi mérleg és igazgatósági jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A tiszta nyeremény mikénti felosztása iránti határozat.
4. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó fölmentvény iránti határozat
5. A felügyelő-bizottság tagjai számának megh határozása, ezen tagok megválasztása és javadalmazásuk megállapitása.

Azon t. részvényesek, a kik a közgyülésen személyesen vagy meghatalmazott által részt venni kivánnak, felkéretnek, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt

Budapesten a társaság pénztáránál, vagy

Bécsben a Wiener Bank-Vereinnál

ugyanott dijmentesen rendelkezésükre bocsátott consignátiók kiséretében, legkésőbb nyolcz nappal a közgyülés megtartására fent kitüzött határidő előtt, tehát bezárólag 1898. márczius hó 21-ig letenni sziveskedjenek. A letett részvényekről elismervény és a közgyülésen való részvételre szóló igazolási jegy állittatik ki.

Minden 25 darab letett részvény egy-egy szavazatra jogosit. Ha valamely részvényes más szavazatképes részvényes által kivánja magát képviseltetni, ugy az erre vonatkozó meghatalmazást az igazolási jegy hátsó lapján kitölteni és aláirni tartozik. Senki sem birhat 100 szavazatnál többet sem saját nevében sem meghatalmazás utján.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a közgyülés elé terjesztendő jelentéssel együtt, a közgyülést nyolcz nappal megelőzőleg a társaság irodájában közzététetik.

Az igazgatóság.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker., Fő-utcza 11. Gróf Andrássy féle palota.

Ajánlja dusan felszerelt és ujonnan berendezett raktárát mindennemü: üveg, porczellán, lámpa és alkalmi ajándék tárgyakban; ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon. Épület üvegezés és javitások felvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény. Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája

Budapest 1898. VII. évfolyam 10. sz. (Böjtmás hava.) Április 1

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Él magyar, áll Buda még.

Hetedik éve annak, hogy a „Buda és Vidéke“ pályáját futja. A lap és tekintélyes munkatársai buzgólkodása folytán sokkal több eredményt értünk el fejlődésünkben, mint azelőtt. A lap munkálkodásának, hogy több sikere legyen, szüksége van olvasói és előfizetői szaporodására. Minden tehetősebb polgár megteheti azt, hogy a „Buda és Vidékére“ előfizessen, mert ezzel magának is használ. A telek és háztulajdonos telkének értéke növekedik, az iparos és kereskedő szélesiti üzletkörét, a nyaraló vagy nyaralót bérbeadó állapotán könnyit. Szóval nincsen Buda és vidékén olyan, ki a lapnak hasznát ne venné. Csakis közönyösségnek róhatjuk fel azt, ha arra képesek a lap erősödését előfizetéssel nem mozditják elő.

A lap mindent megtesz, melylyel ugy egyesek, mint a nagy közönség érdekeit emelheti.

A „Buda és Vidéke“ közöl minden panaszt, a mely jogosult, a közléssel nem elégszik meg, de sürget a kellő helyen.

E mellett a magyarosodásért, mint a magyarosodás közlönye nemcsak ernyedetlenül küzd, de több németajku község tanitójának küldi dijtalanul a lapot, hogy azok a magyarosodásért még jobban lelkesüljenek.

A „Buda és Vidéke“ közkedveltségének mértéke az, hogy a budai előkelő hölgyek és urak által évenként rendezni szokott Bástyaünnepen mint emléklap jelenik meg.

Minél több előfizetője lesz a „Buda és Vidékének“ annál többet áldozhat a magyarosodásra.

A lap előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr. Gyüjtőknek négy példány után az ötödik ingyen. Szerkeszti és kiadja Erdélyi Gyula. Kiadóhivatal Bpest, I., Városmajor-utcza 28. (Báró Bánffy-ház.)

A „Buda és Vidéke“ terjesztésére alakult bizottság.

A Budai Jótékony Nőegylet.

Nyolczvan esztendővel ezelőtt alakult meg a Budai Jótékony Nőegylet. Nehéz, nagyon nehéz idők jártak akkor, Csapás csapás után érte a nemzetet. A pénzválságok, a szük termések s egyéb bajok egész Magyarországban elszegényedést, s különösen az ország fővárosában nagy nyomort szültek. A különben is szegény polgárság sokat szenvedett, az 1816—1817-iki éhinségtől, s ez a szenvedés és óriási nyomor birta rá Buda nemeslelkü hölgyeit arra, hogy egy egyesületet szervezzenek, a melynek czélja a nyomorgók segélyezése. E hölgyek élén magának József nádor Ő-fenségének kedves neje Hermina állott, a ki miután maga köré gyüjté a főnemes és előkelőbb polgári nőket, Ő felségéhez Ferencz királyhoz intézett felterjesztést egy alakitandó egylet ügyében, a mely felterjesztés József nádor ajánlása folytán a budai hölgyekre nézve a legkedvezőbben lett elintézve. Ő felsége ugyanis nemcsak hogy az egylet müködésének megkezdésébe belenyugodott, hanem a csakhamar beadott alapszabályokat is jóvá hagyta. Igy alakult meg Magyarország ilynemü legelső egylete, mely azt a czélt tüzte ki maga elé, hogy az éhezőknek kenyeret adjon, a tehetetlen aggokat gondviselésébe vegye, szóval letörölje azokat a könyeket, a melyeket a nélkülözés és a szenvedés csalt a szegények arczára. A nemes czélú egylet, a mely József nádor és neje Hermina pártfogása alatt állott, nagy népszerüségre tett szert, s a folytonos adakozások folytán szép vagyonnal birt. Az első felhivásra, a melyet a budai notabilitásokhoz intézett, a választmányi hölgyek 2300 frt pengőpénzt és 29.661 frtnyi értékü beváltási jegyet gyüjtöttek. E vagyon egy részével elégitették azután a szenvedők bajait. A 10-es évek szenvedései után elérvén a czélt, az egylet csaknem felbomlott, s ezen felbomlást csak József nádor akadályozta meg, a ki átérezte az intézmény fontosságát, s annak támogatása czéljából az egész ország arisztokratiáját bele vonta. Az éhinség elmultával a jótékonyságnak többféle terére lépett az egyesület. Egy házat vett, a melyben 12 teljesen munkaképtelen öreg nőre viselt gondot teljesen ingyen; Ujlakon, Ó-Budán, a

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az uj város.

A „Reggeli Ujság“-ból.

A tél megemberelte magát az idén. Nem alkalmatlankodott hosszu életével a sok keresetre váró embernek. A Duna partját ellepik a földhordó taligák, hátát a homokontó dereglyék.

Bontják a partot. Nézik százan és százan; innen és tul. Egyik csapat a belvárosi plébánia-templom előtt, a másik a Rudas-fürdőnel. Az ódon, szük, félig troglodita-lakást rejtő, sziklába ékelt kis házak már leomlottak, csak egy-egy bemeszelt lyuk maradt ott pinczéikből emlékjelnek. A fürdő előtti kertecske bokrai fái már lenn hevernek a földön; rőzse, venyige lett belőlük. Alágyujtanak velük a homokot vontató gőzhajók kazánjainak.

Ide jön az uj hid. S pár év mulva, ha átrobog az első kocsi merész alkotásu egyetlen ivén: akkor megvalósul Buda merész álma is. A lánczhid, Margithid csak összekötő láncz volt, az uj hid lesz az igazi egybefoglaló kapocs. Nem kell csodát varnunk tőle; meglesz az magától is. Elenyészik a távolság, a folyó vetette gát: a villamos vasut egy fényes palotasor közt repül tova egészen a hegyekig.

Hogyne varhatnók joggal az uj hid csodás átalakitó következményét, mikor a Ferencz József-hid is, mely Budának ugyszólván a legvégére esik, rövid idő alatt olyan óriási változást idézett elő? Mint ha mesebeli álomból ébredne föl az ember. A ki a kelenföldi utat nem látta fél év óta: az szerte néz s nem ismer többé a Szt. Gellérthegy tájékára.

A hegy lábánál terem az uj város. Terem valósággal. Hogy az uj müegyetem a kelenföldi mezőre, a Lágymányosra kerül: az még most sincs véglegesen eldöntve. Hanem azért, a mikor még csak szellőnyi hire járt ennek a tervnek: a telkek már egyszerre felszökkentek a szántóföld árából a ház parczella, nem is nyaraló-parczella magaslatára. A telektulajdonosoknak tudvalevőleg nem vér folyik az ereikben, hanem kéneső. Ők az épitési időjárás légsulymérői. Legalább addig, a mig valami erőszakos vihar össze nem bontogotja vénájukat. De egyelőre talán nem kell ettől félniök.

Épül is az uj város villamos gyorsasággal. A mig a hegy oldalán azelőtt csak itt-ott bukkant ki egy elátkozott ember villajának árva teteje, attól meg épen huzódoztak, hogy oda költözzenek s esetleg róluk szóljon a gellérthegyi rablógyilkosok krónikája: ma egyik kéjlak a másik fölött tekint át a Vámházra, magasztalva Kerkápoly emlékét, a ki már nem élhette meg gyönyörüségét annak az elégtételnek, hogy a Gellérthegy propagalása nem volt egy remetéskedni akaró különcz ember eszméje.

Ha két oldalról érheti a pesti ember fővárosunknak ezt az irigyelt ékességét: elkövetkeznek a Szt. Gellérthegy ragyogó napjai. Addigra talán kisütik azt is, hogy mi legyen valósággal a hegy tetején, a cziradella helyén. Hogy a hegy oldalát pedig már most is meg kellene menteni, a mennyire lehet: azt a készülő, a Kelenváros jövendő lakói már most megkövetelhetik. Mert ugy látszik, hogy ki akarják az ő szemüket is szurni azzal, hogy egy tenyérnyi promenádot ültetnek a Ferencz József-hid feje mellett. A többi friss levegőt majd ha beépül az egész Lágymányos, szállitsák nekik a gellérthegyi kertek vagy a kamara.

Krisztinavárosban, Tabánban, az Országuton, Vizivárosban iskolákat létesitett, a melyekben kézi ügyességet és oktatást nyertek a szegény sorsú gyermekek. A vakok számára alapitott intézetben 12 személyt látott el és gyógyitott teljesen ingyen; a szegényeket pénzzel és élelemmel segélyezte; óvodákat állitott fel, majd minden kerületben, a mely intézmény első sorban Korompai Brunsvik Mária grófnőnek köszönhető, a ki Európa nyugati államaiban tett körutazása alkalmával tanulmányozta a kisdedóvás ügyét.

A 20-as években csak fokozódott az egylet hire, nagyobbodott vagyona s ebből kifolyólag jótékonysága is. Fénykorát a 30—40-es években érte el, de az ezek után következő esztendőkben, különössen a szabadságharcz elmultával sanyaru helyzetbe jutott. Legnagyobb pártfogója, a főnemesség elhagyta Budát, a gazdagabb polgárság elszegényedett s igy nem volt senki, a ki az egyletet erkölcsileg és anyagilag támogathatta volna. Elmultak azonban e gyászos idők is s a 60-as évek vége felé ismét jobb idők jártak az egylet felett, mert az akkori elnöknő b. Sennyei Pálné mindent elkövetett, hogy felköltse az érdeklődést ezen nemes czélu testület iránt, s e felett annak vagyonát is tetemesen szaporitotta. Elnöki tisztének átvétele után az elhalálozott Hildegard főherczegnő helyébe dicsőségesen uralkodó királyunknak nejét, Erzsébet királynőt kérte fel a védasszonyság elfogadására. Ő felsége engedett a meghivásnak s kegyesen fogadta el az egylet védnökségét. Az ő halála után azonban a folytonosan fogyó érdeklődés hiányában az egylet ismét csak szükebb körben gyakorolhatta jótékonyságát, mig 1890-ben őrgróf Pallavicini Edéné, született Majláth Adél, őrgróf Pallavicini Ede Ő exczellencziájának neje fogadta el az elnöki tisztet. Még ma is Ő vezeti az egylet ügyeit, a mely alatta ujra fejlődésnek indul, a mi csupán odaadó buzgalmának, jó szivének, s azon lelkesedésnek és szeretetnek köszönhető, a melylyel a reá bizott egyesület ügyeit vezeti. A mellett, hogy magas pártfogókat szerez egyesületének, annak vagyoni állományát is folyton szaporitja. Az Ő kérésére hagyományozott anyja Majláth Györgyné 3000 forintnyi alapitványt, s az Ő közbenjárására részesült az egyesület k. b. 10000 forintnyi állami segélyben, a melyet Ő felségétől eszközölt ki az 1895-iki államsorsjátékból s Báró Rotschild-től szintén az ügybuzgó grófnő eszközölt ki 1000 forintot a szegények részére. Saját pénztárát sem egyszer nyitotta meg, hogy a szükölködőknek gazdag alamizsnát adjon. Az emberszeretet, a mely egész szivét eltölti, folyton arra ösztönzi, hogy a hol csak teheti, mindenütt jót tegyen. És valóban sokan vannak, a kik mindennapi kenyerök elköltésénél könyes szemekkel s hálás szivvel gondolnak az áldott lelkü grófnőre, s nevét szentként füzik be mindennapi hő imájukba.

A jótékonyságon kivül azonban más dicséretre méltó tény is észlelhető a nőegylet működésében.

Hazánkban a század elejétől egész a 60-as évekig ugyanis, részint a németes müveltség, de később a német fenhatóság miatt alig volt valaki a müveltebb osztályban, a ki az édes haza nyelvén, szeretett magyar nyelvünkön beszélt volna. A jótékony egylet szintén a magasabb intelligentia tagjaiból alakulván szintén csak a németet fogadta el hivatalos nyelvének. Ezen a nyelven folytak a tanácskozások, lettek megirva a jegyzőkönyvek, a felhivások, értesitések.

Ez az állapot a 30-as évek elejéig tartott a midőn a magyar mintegy ébredezni kezdett régi álmából, a mely alatt elfeledte czélját, hivatását; most ismét őseire gondolt, a kiket óriásoknak képzelt s iparkodott őket csak megközeliteg elérni az által, hogy felébredt benne a vágy magyarnak lenni s e nevet megérdemelni. Küzdeni kezdett azért aze szméért, a mit magyarosodásnak nevezünk. Ezen üdvös mozgalomnak megindulásakor a jótékony nőegylet is belátta, hogy ő is tulajdonképen magyar egylet s mint ilyennek, neki is kell valamit tennie a magyarosodás érdekében. Tettis! Az 1830-ban tartott közgyülés Beke Kálmán és Aszalay József inditványára határozatba hozta, hogy a német nyelv mellett a jegyzőkönyv magyarul is vezettessék. Ez a, mondhatnám a magyarosodásért való lelkesedés azonban csak kezdeményezés volt, a mely hamar elenyészett.

De a 60-as évektől a mikor is Dr. Országh Sándor foglalta el a titkári széket, az ilynemü szomoru állapotok megszüntek. Dr. Országh Sándor érdeme, hogy ezen, különben német mintára rendezett s egész lényében német társulat minden tekintetben magyarrá lett. Ő annak daczára, hogy az egylet tagjainak többsége tiszta német volt, az értesitéseket, jegyzőkönyveket magyarul szerkesztette, s mint maga mondja egy imént megjelent müvében, a melyben a Budai Jótékony Nőegylet viszonyait ismerteti, 1864-től midőn a titkári állást elfogadta, nem irt az egylet érdekében semmiféle értesitést s nem szerkesztett egy jegyzőkönyvet sem német nyelven. Dr. Országh Sándor azonban nem csak a magyarosodásért kardoskodott álhatatosan, hanem az egylet czéljának megfelelőleg ő is segitője volt minden nyomorgónak s úgy jótékonyságával mint fáradhatatlan buzgalmával a melyel a jótékonyság ügye iránt viseltetett, a legjobb emberbarátok közé számithatjuk. — Most is, midőn őrgróf Palavicini Edéné ő exczellenciájának jobb keze az egylet ügyeinek vezetésében, a szeretett grófnővel karöltve mindent elkövet, hogy az élet nehézségei által ütött sebeket behegessze, hogy enyhitse a nyomort. Mi, a kik figyelemmel kisérjük áldásos működésüket, a nyomorgók seregével kérjük a Mindenhatót, hogy az Ő legnagyobb áldása legyen azokon a sziveken, a kik abban lelik örömüket, hogy a szegény, nyomorult nép arczáról törlik le a fájdalom, szenvedés és nélkülözés égő könyeit.

Schmidt Gyula.

---

erdő. Szép, szép. Levegőt csak kapnak, többet és jobbat, mint a belső Erzsébetváros, vagy a Józsefváros közepe: de sétálni is csak szeretnének azok, a kiket foglalatosságuk vagy családi helyzetük odaköt majd az épületek perifériájához. Meginl elkövetjük azt a végzetes hibát, a mit nálunk olyan nagyon drágán szoktunk megfizetni, a nélkül, hogy csak egyszer is okultunk volna a kárunkon. Az egész hegyoldal magántulajdonná lesz, és majd szükségből sokkal drágábban a holt Dunát töltetik föl nyomoruságos sétahelynek. A hová a Duna füstje, de meg a jövendő csepeli teherpályaudvar füstje kényelmesen beszállásolja magát.

Pedig az uj Kelenföld épül még a műegyetem nélkül is. A fehérvári uton, a hol felhagyott téglavetők gödrei tátongnak, piszkos, néhai munkáslakások odvaiban járványos gyermekek és megbizhatatlan erkölcsü nadrágtalanok ijesztegették az arramenőt: most a makadámozott ut mentén, a Hadik-kaszárnyán kivül egyszerre hat többemeletes ház épül, s hogy kedvet kapjanak a lakástkeresők: egyben a boltokat is már hirdetik a tulajdonosok májusra. Hogy népesül még majd aztán, a ha műegyetem ide kerül!

Pedig ez a völgyöből, melyet a Szent-Gellért, a Sashegy, és a promontori dombok környeznek, bizonyára jóval többet ér azoknál a földeknél, melyeket a Zuglóban, vagy tudja a jó ég hol, ajánlanak a kormánynak. Meg közelebb is van, de sokkal, amazoknál. Nem kell a kelenföldi villamos vasutnak sem elkészülnie (pedig fejsinjei már ott vannak a hidfőnél), gyalog is csak egy kis séta a belvárostól. Meg aztán ki vehet most már számba minden távolságot Budapesten? Ezt a kisvárosi fogalmat már évek óta széttörte a gyakorlati élet, s most mossa homokká, semmivé foszlányait. Maga a belváros is csak közigazgatási fogalom immár.

Az uj város a Lágymányoson egyik közvetlen külvárosa lesz a belvárosnak. Tehát nem is esik olyan nagyon „ki". Ha 1896 előtt készen lett volna a Ferencz József-hid, nem hiszem, hogy a ligethez közellakókon kivül más nem kardoskodott volna csakis a mellett, hogy itt legyen a kiállitás. Ez is csak akkor sikerülhetett volna. Mert ez a kérdés, ha valamikor ismét megélünk hasonló sokadalmat, nem fog többé kisérteni. Akkorra Kelenföld már be lesz épitve utczákkal.

De még egyszer gondoljunk rá: hagyjanak hamar helyet a tervben egy jókora parknak. Olyannak, mely fölérjen a Gellérthegy oldalára! A mig nem kell drága pénzen visszavenni a most még csak el tiz-huszforintozott telkeket!

Sziklay János

Községeink.

Pilis-Csaba község elöljárói- és képviselőinek névjegyzéke.

Ifj. Páxián Antal, biró. Beke Fülöp, jegyző. Schönek Mátyás, törvénybiró. id Paxián Antal, közgyám. Maszár István, pénztárnok. Dr. Büchler Zsigmond, helyettes orvos. Grünfeld Manó, körállatorvos. *Esküdtek*: Puck Pál, Müllner János, Szklenár Mihály, Belik István. *Képviselők*: I. Legtöbb adófizetők: József főh cs. és kir. Ő fensége, Molenda Rezső, Fürst Márk, Molenda Károly, Melly Károly, Walter Ferencz, Kretz György, Szigethy János, Szklenár Mihály, Pischnyi József. Póttagok: Josephy Mihály, Boósz Lőrincz, Jillich József, II. Választottak: Müllner János. Hoffman János, Mózer János, Maszár István, Knapp András, Klumpf Pál, Puck Pál, Baják József,

Schiszler Lőrincz, Schönek Mátyás. Póttagok: Belik István, Szobotka Márton, Schönek György.

Tahi-Tótfalu község képviselőtestületi tagjainak, előljáróinak és tisztviselőinek névjegyzéke. Választott képviselők: Andreánszky Antal, Budai János Cs., Csizmadi János, P. Csörgő Mihály, Gille András, Hajdu Sándor, Kovács István, Nagyházu Mihály, Novák Sándor, Szabó József V., Szabó István B. Tóth András K Virilis képviselők: Csizmadi János F., Debreczeni János, Grünwald István, Kindl János, Kosztán Mihály, Kristóf Mihály, Nagyházu András, Surján Mihály V. Szabó Benjámin, Várnay Ödön, Vári Sándor, Verebes József. Előljárók: ifj Csizmadi János, biró, Kristóf Mihály, törvénybiró, Cs Budai János közgyám, Bene Sándor, pénztáros. Esküdtek: Csörgő Mihály, Liptai Lajos, Surján Mihály, Szabó Béni, Nagyházu János, Molnár Mihály, Debreczeni Sándor, Maróti István. Tisztviselők: Nyáry József, jegyző, Dr. Kunitzer Sándor, körorvos, Neufeld Bernát, körállatorvos.

Üröm község előljárósága. — Milz János, biró, Weiszhar József, törvény biró, Han Mátyás, pénztárnok, Schmidt Mihály, közgyám, Weiszhar István, Weiszhar János, Han György, Mayer József, Reiter Antal, Kohlberger István. Virilis képviselői: József főherczeg ő kir. fensége, Schieszl György, Üröm község volt úrbéresei, Ney Ede, Schieszl Henrik Stampf Márton, Lindenmayer Lőrincz, Koller József, Kovács Lázár, özv. Lang Jánosné. Választott képviselői: Lang Márton, Götz János, id. Milz János, Hartviger Ignácz, Kohlberger György, Klupp György, Lindenmayer János, Szedlak János, Reiter Károly. Tisztviselői: Stuhlreiter Antal, községi jegyző, Szilárd Jakab, körállatorvos, körorvosi állás nincs betöltve.

Nagy Kovácsi község: Bayer Péter, biró, Kolmayer János, törv. biró, Czemmel Mátyás, pénztáros, Schuch János, könyvelő, Trendl Lipót, közgyám, Esküdtek: Straub Lőrincz, Leyrer Mátyás, Bayer János, Jáni Márton, Brunner István, Gyulay Sándor, jegyző Dr. Vári Jakab, orvos, Grünfeld Manó, körállatorvos, Gyulay Kálmán, segédjegyző. Virilisek: Takáts Kálmán, Angeli Márton, Bayer Péter, Márlok János, Herman Károly, Trendl Mátyás, Keiner Károly, Koller Ferencz, Leyrer Jakab, Czemmel Ferencz, Gleichauf Péter, Kaltvasszer József, Gyulay Sándor, Reitter Mátyás, Véber Antal. — Választott képviselők: Czemmel György, Czemmel János, Bayer József, Czemmel Frigyes, Kaltvasszer János, Véber János, Hesz József, Kaltvasszer József, Czink Márton, Pitz Péter, Mayer János, Falhammer János, Kreisz Péter.

Tiz szobor.

Irta: *Dr. Patrubány Sándor.*

(Vége.)

Már 1529-ben részt vett a törökök által ostromolt Bécs védelmezésében. Jól ismerte a törökök fortélyait és több izben sikeresen harczolt ellenök. 1566 elején lemondott a tárnokmesteri méltóságról és a szigeti kapitányságról, mert a német generalisok semmiben sem támogatták, sőt a miben csak lehetett, ellene dolgoztak, de a mint meghallotta, hogy a török nagy sereggel készül Magyarország ellen, rögtön fegyvert fogott s ujra átvette Szigetvár kapitányságát, hol csak a tulnyomó erő győzhette le Magyarország területi épségének lelkes és halhatatlan védelmezőjét.

Egyike ő is azoknak, kik nem csak nemzeti bajnokok, hanem Európa szabadságának és a keresztény vallásnak is védői voltak s igy kegyelet tárgyai az egész keresztény világban, a mint ezt Vilmos német császár is kifejezte, mikor a lefolyt évben fővárosunk falai közt Magyarországnak és a magyar királynak ünnepelt vendége volt.

Pázmány Péter a nagynevü esztergomi érsek és bibornok, a jeles szónok és tőzsgyökeres magyar iró, a magyar közmüvelődésnek felejthetetlen bajnoka, kinek alapitványai ma is hirdetik neve dicsőségét. Pázmány létesitette a budapesti egyetemet 100 000 forint alappal és Bécsben a hires „Pazmaneum", pap nevelő intézetet. Érdeme a magyar irodalmi nyelv megteremtése is. Beszédeiben ékesszóló, bennök lángész, mély tudomány és az irodalmivá formázott nyelv hatalmas ereje nyilvánul.

Bocskay István és Bethlen Gábor a magyar alkotmányos szabadságnak vitéz védelmezői. Bocskay erdélyi fejedelem történelmünknek kiváló nagy alakja, ki fegyvert fogott a magyar alkotmány és vallásszabadság védelmére.

Ugyanezt tevé később Bethlen Gábor erdélyi fejedelem is, ki a nagyenyedi Bethlen főiskolának is alapitója. Korának legkitünőbb tudósaival állott ő levelezésben. Jellem, ész, erő, ügyesség s rendkivüli tudományos ismeretek mind hozzájárultak, hogy őt nagygyá tegyék.

Pállfi János tábornok, Magyarország nádora, részt vett Mária Terézia idejében a hires pozsonyi országgyülésen s ott első kiáltotta a „*Moriamur pro rege nostro Maria Teresia*" szavakat.

Mennyi dicső név egy koszoruban!

Ha e szobrok disziteni fogják köztereinket, a jövő Magyarország lelkesedést fog meriteni megdicsőült alakjaikból. Azt fogják mindannyian hirdetni: Szeresd a hazát!

Mi a hazaszeretet? Nemes érzelem, bölcs elhatározás, hogy életünket honfitársaink érdekeinek szenteljük, s e hazának hasznos polgáraivá lenni iparkodunk. De nemcsak érzelem és elhatározás, hanem tett is egyszersmind. És ez érzelmeinkben, elhatározásunkban és tetteinkben a nemzet nagyjainak példáit kell követnünk. Ők a vezető szövétnekek, kik után haladva, biztosan járhatunk a hazafiság ösvényén.

És hozzátok fordulok, ifju barátim. Ti vagytok a haza reményei. Nektek kell a hazafiság eszméit megvalósitnotok s nemzedékről nemzedékre átadnotok és annyival inkább, mert a fővárosnak, az ország szivének szülöttei vagytok.

Nagy időket élünk. Láttuk az ezredéves mult megünneplését. Tanui voltunk ezer éven át az ország örömének és bánatának. Tegyünk szent fogadást mindannyian ez ünnepi órában, hogy életünk minden perczében a haza lángoló szeretete lesz főfeladatunk.

És bölcs királyunk dicső adománya azt jelenti, hogy az uralkodóház a magyar nemzet dicső multja emlékének fenntartója, megőrzője, de egyuttal régi dicsőségünk folytatója is.

Boldog a nemzet, kinek az Ég ilyen lovagias alkotmányos, a mult dicsőségeért lelkesedő uralkodót adott!

És nem-e biztositéka az ősök érdemeinek megbecsülése annak, hogy a jövő sem lesz csekélyebb a multnál és pedig annyival inkább, mert a hon szeretetében nemzet és király egyesül?

Becsüljük meg a mult emlékeit mert csak akkor számithatunk fényes jövőre. És ne csak az örömben, hanem a terhek viselésében is vegyük ki részünket. Munkálkodjunk a hon boldogitásán, mert a mit a hazának teszünk, azt magunknak is tesszük.

És adjunk hálát a Mindenhatónak, hogy nekünk ilyen bölcs uralkodót adott, kiben egyesül Szt.-István Szt.-László keresztényi buzgósága, Nagy Lajos és Mátyás vitézsége és lovagiassága s a kinek bölcs uralkodása alatt az ország és szeretett fővárosunk a virágzó jólét magas fokára emelkedett.

És mennyi reményünk van a jövőt illetőleg is. Reméljük, hogy minden haladásunk, a mit a béke áldásos ölében elértünk még csak kezdete volt jogos álmainknak a magyar nemzeti állam kiképződése terén. Adja az Ég, hogy utódaink örömmel mondhassák el: Dicső mult és még dicsőbb jelen! És a ki az uj korszaknak megnyitója, lelkes támasza, ősi dicsőségünk hirdetője és megvalósitója: Éljen a király!

A nagypénteki református társaságról.

A társaság az 1893-ik év Nagypéntekén alakult.*)

Célul tüzte ki a vallásos élet emelését és másrészt oly társadalmi működés kifejtését, melylyel a züllésnek indult, elárvult 6—10 éves gyermekek sorsa javittassék, biztositassék, de nem pillanatnyi segély nyujtással, nem egyszeri felruházás, eltartás által; — de oly intézetekben, hol czélszerü felügyelet mellett a javitó nevelés elvei szerint, tisztességes emberekké, a társadalom hasznos tagjaivá neveltessenek. Az intézetből azután — hol őket az egyszerüséghez, munkához, jó erkölcsökhöz szoktatták — mint cselédek, mosónők, kertészek, munkások bocsájtatnak szárnyukra.

A jó és nemes szándék kiviteléhez nagy erélylyel fogott hozzá a kicsiny — csirájában csak nyolcz egyénből álló — társaság és már 1893. áprilisában 1834 □ ölnyi telket vett Budán a Hantos-uton; május havában már megerősitettek alapszabályai és juniusban már első közgyülését is megtartotta. — 1893. év végén már 117 tagja volt 6000 frtnyi vagyonnal, — mig 1897. év végén mar 420 tagja és csaknem 50.000 frtot érő vagyona.

Hogy ezen páratlan gyors emelkedése a társaságnak megtörténhetett, abban az oroszlánrész azon nemeslelkü hölgyeket illeti, a kik magas társadalmi állásuk daczára, fáradságot nem ösmerve 1895. évtől kezdve buzgólkodtak és buzgólkodnak ma is a nemes emberbaráti és hazafias czél megvalósitásában.

Hogy mennyire szükséges egy ily nevelő-, javitó-, mentőintezet, azt bizonyitani nem kell; — a sajtó a legutóbbi időben is sokat foglalkozik vele, sőt országgyülésünk is tárgyalta e kérdést. De ennek az ügynek először a társadalom keblében kell propagandát csinálni, s ha az eszme széles körökben ismeretessé vált s képviselőkre talált, csak akkor lehet azután az ügy végleges megoldására országos intézkedéseket provokálni.

Czélunkat kegyes adományaikkal támogatták első sorban *Ő Felsége a király és királyné, József királyi herczeg Ő Fensége* és sokan a főnemességből pedig tagjaink közé sorakoztak. A magas kormány erkölcsi és anyagi támogatását is szerencsés volt társaságunk megnyerni; a református egyházak legtöbbje adakozott e czélra filléreivel: a székes főváros egyelőre 15,000 frt épitkezési segélyt szavazott meg és alig van megyéje a hazának, a honnan tagunk nem volna. Az irói körből a többiek között Jókai Mór koszorus költőnk 1000 frttal, Wohl Janka 724 frttal léptek alapitóink sorába.

Igy kezd a kis mustármag terebélyes fává növekedni és ma ott áll a társaságunk, hogy a magas kormánytól, az állami kamaraerdőből igen előnyös árban vásárolhatott 14,000 □ öl területet, s e területen még ez évben megkezdheti a társaság az első nevelő intézet épitésére s a szőlő- és gyümölcsöskert létesitésére az előmunkálatokat, s igy — ha a jó Isten is ugy akarja — már a jövő évben 20—24 gyermekkel megindithatja áldásos munkásságát!

Némi tájékozásul közöljük itt rövid kivonatban vagyoni állapotunkat úgy amint az az 1897. év végével állott.

Alakulásunkóta begyült összesen készpénz		20,322·32 frt.
Kiadtunk ugyanazon idő alatt telkek vételére és azok utáni adókra . .	frt	5,079·82
Arvák segélyezésére	„	133·55
A mulatságok rendezésére — a melyekből 5500 forintunk jött be —	„	312·20
Tárgysorsjátekunk előmunkálataira	„	45·23

*) Alakulására a kezdeményező czikket Dr. Kiss Áron irta a „Buda és Vidékébe".

Kezelésre, nyomtatványok, évkönyvek, postadijak, felhivások stbre „	761·82	6,332·62 frt
s igy van ma készpénzünk		13,989·70 frt
ehhez jön: a budai telkünk mai értéke		18,340·— „
a kamaraerdőbeli telek értéke		13,872 — „
Sorsjátékunk tárgyai, festmények szobrok, könyvek		3617·— „
1897. végén összes vagyonunk értéke		49,818·— „
Ide számitandó az 1898. évben máig befolyt		651·20 „
„ „ a főváros épitési segélye		15,000·— „
„ „ az állami jótékony sorsjátékból Ő felsége kegyességéből nyerendő eshetőleges segélyösszeg talán		5000 — „

s igy tehetjük mai vagyonunkat 70,470 frtra, melyből azonban a kamaraerdőbeli telkünk értékét le kell vonnunk, minthogy azt saját használatunkra tartjuk meg

Ezekből látható, hogy a nagy czélhoz viszonyitva vagyonunk még mindig csekély s eszközeink elégtelenek; de bizunk a jó Istenben: hogy áldó kezeit megnyugtatja rajtunk s a jószivü adakozók számát megsokasitja

A társaság összes ügyeiről f ölvilágositást és teljes tájékozást nyujt első s második évkönyvünk.

Nem kérünk egyelőre senkitől sem többet: *csakhogy figyelemmel olvassa el évkönyveinket és azután cselekedjék szive sugallata, anyagi tehetsége szerint!*

Minden pénzküldeményt, adományt vagy tagsági dijat a társaság gondnokához *Takách Lászlóhoz* (Budapesten, II., Donáti utcza 17.) kérünk küldeni.

Szives pártfogást és támogatást kérve, vagyunk

Budapest—Buda, 1898. márczius havában.

Őszinte tisztelettel!

Az elnökség nevében:

Hegedüs Sándorné *Gróf Károlyi Tiborné*
Dr. Kiss Áron *B. Kemény Kálmánné*
Takách László *Bálint Sándorné*
Gróf Festetits Andorné
Haypál Benő
Szőts Albert.

A Gellérthegy*).

A székes főváros két pontjának felhasználása és rendezése körül számos idealis és még több megvalósithatlan tervről vettünk tudomást. Pedig a fővárosunkban minden talpalatnyi tért a legészszerübben felhasználni legparancsolóbb kötelességünk. Ezuttal a Gellérthegyről és a közelebb lebontandó Rókushegyről emlékszünk meg.

A Gellérthegyi czitadellát májusban leromboljak. Ott fog állni a történelmi nevezetességü hegyorom, mint Siculiában a rabonbánok által századok előtt védett és az idő viszontagságai folytan már romba dőlt sziklavár. És midőn e hegyormot illetőleg a magyar metropolisban a világlátott szakemberek közül az egyik ötletesebb tervvel állott elő, mint a másik, megemlitjük azt a tervezetet, mely szerint a Gellérthegy ormáról — a vizvezeték segitségével — egy óriási vizesés omlanék le a Dunába minden cseppje megtörve ott, a hol Gellért püspök piros vére bucsujáróvá emelte e helyet.

A másik tervezet szerint a Gellérthegy déli oldalán két évvel ezelőtt pálmakertet terveztek és ezen pámlakert tervezete Budapest kirakatainban még egy pár hó előtt is látható volt. A ki látta és leirását olvasta, meggyőződhetett arról, hogy itt nem egyszerü spekulátiv tervről van szó, hanem azon társaságnak, mely azt létre akarta hozni, egyszersmint a székes főváros s különösen a nagyközönség különleges érdekei is szemei előtt lebegtek.

Ki ne emlékeznék a Gellérthegyi sikló tervezetére és máig is vajudó kivitelére. Néhai Göndöcs Benedek, volt pusztaszeri apát és országgyülési képviselő még a mult évtized elején inditványozta a országgyülésen, hogy a gellérthegyi czitadellát le kell rombolni és helyébe egy magyar Pantheont emelni. A menynyire büszkesége lett volna a magyar nemzetnek ez a Pantheon, ép oly nagy elismerést és tiszteletet szerzett volna a nyugoti nemzetek előtt

Mindezen szép tervek álomképpé váltak, megtörtek, jó részben már el is mosódtak a városi tanácsos urak bölcs — és a székes főváros emelkedését annyira szivén viselő — elméjében és akaratában. És ott fog állni a hegyorom kopáran, pusztán a főváros most már kellő közepében, dicsérve a külföldi turisták előtt a fővárosi tanácsot, a honnan ép ugy visszapattan miden életrevaló terv, a mely a fővárost lassacskán világvároossá emelné, akárcsak a Gellérthegyről az ágyugolyó.

A levegő tisztasága adja meg minden embernek azt a munkakedvet és erőt, a mely napról napra munkára kelti az embert. És ha csak kizárólag a munkáról van szó, hagyján, mert munkakereső ember mindig találkozik, de gondoljunk a székes fővárosnak szomoru közegészségügyi viszonyaira. Magyarország fővárosának nincsen egyetlenegy oly kórháza, a hol egy tüdőbetegségben szenvedő ember a szigoru téli időkben is meglelje azt az enyhe, üde levegőt, melyet az ily betegség alapos gyógyitása feltétlenül megkiván; mert nem mehet el mindenki, mint a tehetősebbek és a gazdagok Arcóba, Meránba, Teritettbe vagy Nizzába üdülést találni.

*) Háztulajdonosok Lapja.

A Budai Református Nőegylet hangversenye.

Hat év óta él és munkálkodik szerényen a budai református egyház kebelén alakult nőegylet. Hogy mennyi nyomort enyhitett, mennyi könyet száritott fel, azt azok a szegény, munkára képtelen férfiak és nők, azok a szegény sorsu iskolás gyermekek mondhatnák meg, a kiknek gyámolitását, segélyezését tüzte ki czéljául De nemcsak a segélyezettek hálája kiséri ez egyesület lépéseit, hanem mindazoknak nagyrabecsülése, a kik a korlátot nem ismerő szeretet munkáit méltányolni tudják, mert bizonynyal igaz, hogy a legfelségesebb, a legellenállhatatlanabb hatalom az önzés nélkül való szeretet, a mely cselekedetének erejével rabul ejti a lelkeket. A legtiszteletesebb szociális munka az, a mely keveset beszél, hanem a helyett a mezitelennek ruhát ad, az éhezőnek kenyeret szeg, a beteget meglátogatja, a szenvedő lelkük megvigasztalja, a tépelődőt a hitnek bizonyosságával megnyugtatja s mindenütt a szeretet országának határait igyekszik növelni. Ez országnak terjedéséért imádkozunk mindnyajan, ezért fáradjon az ifju lelkesedésével, az öreg bölcseségével, ezért ajánlja fel a tehetség Istentől nyert javait, ezért áldozzon a gazdag kincseiből. A csalhatatlan egyházfő dogmája, vagy az eleve elrendelésé, a kegyelem által való megtartás, a hit által való üdvözüles, vagy a jó cselekedetek érdemszerzésének hitczikke egyébként bármilyen áthághatatlan válaszfal lehet az emberek között, de a szeretet munkájának gyakorlásában nem lehet akadály. Ez a felfogás adja magyarázatát annak, hogy miért találkozott a Budai Református Nőegylet oly osztatlan támogatással akkor, mikor e hónap 21-én hangversenyét rendezte. A budai társadalom minden rétegeiből sereglett össze a diszes közönség a krisztinavárosi kaszinó nagy termébe, hogy egyfelől a gazdag tartalommal összeállitott hangverseny szépségeiben gyönyörködjék, másfelől, hogy pusztán csak megjelenésével is a nőegylet iránt való elismerésének adóját lerója.

Ritka műélvezetben volt részünk. A közreműködők tehetségük javát adták a jótékony szeretet oltárára Lichtenstein Dóra kisasszony gyönyörü mezzo szopránjával a legszelidebb és a legfelségesebb érzelmeknek adott visszhangot; Csánky Kornélia k. a. ez kicsiny művésznő Kun László átiratában a Bánk bántól czimbalmozott el egy részletet bámulatba ejtve hallgatóit nemcsak nagy technikájával, hanem kifejezésteljes játékával is; gy. Takách Zoltán úr Chopin örökszép melodiáit interpretalta magával ragadva a közönséget; Dienzl Oszkár saját szerzeményeit adta elő zongorán, a melyek csudálatos finomságukkal, lágyságukkal szinte érthetően beszéltek a szivekhez; Hornyánszky Lajos úr Beranger-től szavalt nagy művészi erővel; Perényi István úr gordonkán játszott ugy, hogy nagy tanitómestere, Popper büszke lehet tanitványára; Szegő Sándor, Lutter Nándor, Schmelhegger Árpád és Perényi István urak Volkman vonós négyes G mollját adták elő csudás precizitással. Nemcsak örömmel, de büszkeséggel is tölt el, hogy Budán ennyi művészi tehetség és erő van, mert a szereplők Lichtenstein Dóra k. a. kivételével mind budaiak. Az ember ez ifju gárdában maga előtt láthatta a jövendő idők világhirü nagy művészeit, a kik hivatva vannak arra, hogy a magyar névnek hirt, dicsőséget szerezzenek. Csánky Kornélia már most kesz művész, Dienzl Oszkár odaállhat a nagy zeneköltők sorába, Takách Zoltánnal, hiszem, hogy nemsokára mint önálló hangversenyzővel a redout nagy termében fogunk találkozni, Perényi Pista nagy mesterének nyomdokait követi, Hornyánszky nak kiválóságát a kolozsvári nemzeti szinház szerződése már is honorálta, Lichtenstein Dóra nevét a külföldön már ismerik

És itt letehetném tollamat, ha a rendezőség a hangverseny végén azt a kijelentést nem teszi, hogy az est gyönyörüségét tánczmulatsággal óhajtja bekoronázni. Meglepetés számba, váratlanul jött e kijelentés s az utána következő mulatság annak bizonysága lett, hogy a jókedv a hangverseny alatt a legmagasabb fokot érte el, a mely külső kifejezést a tánczolásban nyerhet. A tánczreggel 6 óra felé ért véget.

A jelen volt hölgyek közül a következőket sikerült feljegyezni: Sassy Frigyesné, Balogh Jánosné, Székely Elekné, Kántor Ferenczné, Kiner Józsefné, Houchard Sándorné, Pum Józsefné, Kántor Józsefné, Ajtay Józsefné, Rothammer Károlyné, Dr. Hornatzky Jánosne, Harmatzy Beláné, Dr. Novák Sandorné, Dr Csánky Dezsőné, Dr. Jámbor Gyuláné, Gerőcs Mihályné, Német Istvánné, Jakab Dánielné, özv. Benár Alajosné, özv. Lakatos Gyuláné, Wladár Mihályné, Oláh Gyuláné, Faluvéghy Vilma és Julia, Sassy Mariska, Takách Irén, Bóné Anna, Székely Ilona, Bartalos Ilona, Csánky Kornélia, Kurcz Emma, Jámbor Ilona, Okos Rozsika, Krammer Miczi, Gerőcs Margit, Gerőcs Esztike, Német Margit, Márton Anna, Ercsey Rózika, Szalay Böske, Oláh Piroska, Farkas Jolan, Kántor Vilma, Bezák Irén, Svoboda Teréz, Rothammer Irma és Terka, Skoda Tilda, Hummel Olga, Husár Mariska. — A notabilitások közül jelen voltak: Bóné Géza cs. k. kamarás, Sassy Frigyes ezredes, Virkner Manó báró és neje, Haypál Benő ref lelkész és mások

Felülfizettek: Bóné Gézáné 6 frt, Hegedüs Sándorné, Dr. Falk Miksa, a budapesti gázgyár igazgatósága 5—5 frt, Rothammer Károlyné 3 frt, Csorba Thekla, özv. Girókuthyné, Dr. Göőz József, Norm Károlyné, Pótsa Ferenczné 2—2 frt; Fodor István, Sassy Frigyes, Vaszary Kolos herczegprimás úr ő főmagassága, Steindl Vinczéné 1—1 frt, Bleyer testvérek, Jager Ignacz, Mooré Zsófia 50—50 kr. Az összes tiszta jövedelem 147 frt 20 kr.

A budai vár emlékei.

Egy borongós őszi délután, mikor az embernek nincs kedve a lombtalan erdőkben és kopár mezőkön kóborolni, a budai várban járkáltam. Kifaradva, leültem egy padra, hogy kissé kipihenjem magam. A mint magam elé képzeltem a várnak szük utczáit és nevezetesebb pontjait, — a magyar nemzetnek dicső s gyászos korszakait láttam magam előtt elvonulni

Az egyik templomnak kis kő emléktáblája, mely III. Endrének sirhelyét jelöli, arról a nagy korról beszél csodás történeteket, melyben az Árpádház dicső tagjai a magyar nemzetet hatalmassá és müveltté tették.

A Mátyástemplom a Hunyadiak korának nagyságát hirdeti; hirdeti Mátyásnak nagy lelkét, ki meghonosította országában a tudományt és művészetet.

A királyi vár Mária Terézia emlékét idézi fel, a nagy királynénk emlékét, a kiért a magyar nemesség lelkesedve küzdött s mindent áldozott.

A fényes sor végén áll a szép honvédszobor, melyben a művész a magyar történetnek legdicsőbb korát, szabadságharczunkat örökitette meg.

Feltünnek azonban a nagy korok emlékei mellett a gyászos idők is.

Hány derék hazafi esett el ezeken a bástyákon, melyek közt oly sokáig tartotta magát a török uralom!

A Szent György téren is magyar vér folyt; itt fejeztette le V. László legnagyobb királyunknak bátyját, Hunyadi Lászlót.

Itt áll az a fekete szobor is azon gyászos kor emlékéül, mikor a magyar nemzetnek a királyi ház ellen kellett harczolnia.

— — — — — — — — — —

A mint igy elgondolkoztam a multon, felemeltem szemeimet és magam előtt láttam Pestet, ezt a fiatal, nagy várost. Határai elmosódtak a ködös levegőben s a sok gyár füstében; a zaj csak átszürődve hatott el hozzám. A hosszu, ezredéves, nehéz mult után ott állott a szép jelen, melyhez annyi szép reményt füz a magyar nemzet. Mikor magam előtt láttam a multat és fővárosunkat, igazat adtam a nagy költőnek, ki azt mondta:

„Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hü kebel
Szakadt meg a honért.“

Élczy Géza.

Tüzek az erdőben.

Utóbbi időkben szép hazánk különféle részéről jeleztek a hirlapok kisebb-nagyobb erdei tüzeseteket, melyek a hószegény tél és eddig száraz tavaszi időjárás kifolyásának tekinthetők. Ugy látszik kies székes fővárosunk környéke sincsen megóva a bajtól, mert az utóbbi időben — sajnos — majdnem mindennapi az erdei tüz, sőt az elmult vasárnap három helyen is felverte ádáz fejét. Az okok különfélék, de túlnyomó részük a kiránduló fiatalság gondatlanságának tulajdonitható és nem lehet az illetőket eléggé figyelmeztetni *arra, hogy égő szivart, gyufát* ne dobaljanak el, miután a száraz fü és lomb meggyujtásához ez már nagyon is elegendő.

A tüzek eddig a nagy gond és áldozatok árán telepitett fiatalosokban pusztitottak és ott kisebb-nagyobb károkat okoztak, mely károk leginkább a gyantában dús fenyveseken észlelhetők.

A vasárnapi tüzek egyike a *kőérberki* ugynevezett kamarai erdei részben pusztitott s oly nagy mérveket öltött, hogy derék tüzoltóinkból a hivatásos és önkéntes tüzoltók egy egy csapata is kivonult a helyszinére, az utóbbiak *Szidanits Ferencz* csapat-parancsnok vezénylete alatt.

Ezen az egy helyen mintegy 5—6 hold erdő-ültetést támadott meg a futó haraszt tüz. Az ültetett körülbelül 10 éves fácskák részben elpusztultak, részben pedig erősen megpörkölődtek és sokáig fog tartani mig bajukat kiheverik.

Tekintve azt a csekély fáradságot, mely a szivar vagy gyufa eloltása által előidéztetik és tekintetbe véve a gondatlan elbánás által okozható tetemes károkat, azt gondolom jóakaratu közönségünk a jövőben maga is a baj elháritásán fog fáradozni és lehetetlenné teszi azt, hogy erdei tüzek által szenvedjen vagy pusztuljon vidékünk szépsége — az erdő.

Közgyülések.

§ A budapesti III. kerületi takarékpénztár m. hó 25-én tartotta közgyülését. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt üzletév tiszta nyeresége 14.010 frt 40 kr, mely összegből a dotációk s különféle levonások eszközlése után 11.107 frt 20 kr áll rendelkezésre. Ez összegből a tartalékalapra 3000 frtot forditanak, a 922 drb részvény után 7 frtjával (14 százalék) 6 944 frtot fizetnek osztalékot s a fönmaradó 1163 frt 20 krt uj számlára irják. A közgyülés az igazgatóságnak a felmentvényt megadta, s Augenstein igazgató urnak sikeres működéséért köszönetet szavazott. A kilépő igazgatósági tagok ujból megválasztattak.

§ A pesti hengermalom-társaság f. hó 22-én tartotta meg rendes évi közgyülését *Kochmeister* Frigyes báró elnöklése alatt. A társaság tiszta nyeresége az elmult évben 119.667 frt volt, melyből 64 000 frtot 8%-os osztalékra forditanak. A társaság vezérigazgatója, *Rajner* Kálmán, ez évben töltötte be az intézetnél való müködésének huszonötödik évét. Ebből az alkalomból 500 frtot ajánlott föl egy létesitendő társasági nyugdijegyesület javára. Az igazgatóság inditványozza, hogy a nyugdijalapitvány az örvendetes alkalomból 9500 frt dotációval 10 000 frtra egészittessék ki s ezzel a társaság nyugdijalapját ez összeggel megvessék. Rajner igazgatót különben ugy a közgyülés, mint a hivatalnoki kar lelkes ovációban részesitette.

Ingatlanok forgalma.

A lefolyt héten átiratás alá kerültek a következő ingatlanok:

A budai oldalon: Wachtl Antalné és társa I. Roham-utcza 3. sz. háza 7000 frtért Nemesszeghy László és társára. Kann Lajos I. Gellérthegy 10705/a sz. háza 9260 frtért Weisz Jakab Mórra. Generisch Antal dr. és neje II. Viziváros 2882/82. szamu háza 10800 frtért Kiemer Venczelre Krausz Ede virányosi dülőben 6607 sz. háza fél része 8000 frtért Schubert Lajosra. Kuntscher Albert I. Tabán 1934/35 számu háza 11300 forintért Facsinay Idára. Özvegy Günsch Jánosné II. Viziváros 2219. számu háza Lobeczky Ilona és Irmára. Domonkos György III. Mátyáshegy 4510. sz. telke 1200 forintért Domonkos Ferenczre. Siebreich Károly I. Gellérthegy 11726. számu telke 1000 forintért Kierbolcz Alajosnéra. Ringer Jakab III. római fürdő telep 7923—2/3—12. számu telke 834 frtért Halmos Ferenczre; ugyanannak ugyanott 7540/48/3 számu telke 682 frtért Neumann Jakabnéra. Frenczel Ferencz és neje III. Vihar utcza 631—1 számu telke 650 frtért Papp János és nejére. Legányi Frigyesné III. 6610. sz. telke 720 frtért Laky Józsefnéra. Joály Ferencz és neje III. Vörösvári ut 2037/38. sz. telke 2516 frtért az ujlaki tégla és mészégető részvény-társaságra. Schreyer Izidorné III. Lajos utcza 1695 sz. telke 100 frtért Grosz Adolfra. Stadler Anna III. 6198 sz. telke 4000 frtért Wagner Gusztavra. Halmai testverek I. Gellérthegy 10705. sz. háza 4260 frtért Krausz Lajosra. Zabrászky Julianna I. Mészáros-utcza 735. sz. háza 39.800 frtért Knobl Károlyra. Makó Mihály II. Kelenföld 13725/122. sz. telke 1936 frtért Lautenburg Zsigmondra. Czilliek János I. Kelenföld 12509. sz. telke 2866 frtért Szemle Lajosra.

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Szalay Győző.

Szerény, igénytelen külsejü férfi, a ki feltünni soha sem akar. Ismerni is csak azokban a körökben ismerik, a hol csendes munkálkodása lefolyik. Hogy a társaságot s a közügyekért folyó mozgalmakat mégis szereti, mutatják azok a nem kicsinylendő pozicziók, melyeket szerénységével, egyenes jellemével s hasznavehetőségével az egyes társadalmi körökben magának kivivott. És ezeknek a pozicziónak Szalay Győző nagy örömmel, még több kötelességtudással és ambiczióval meg is felel. A II. kerületben alig mulik valamelyes társadalmi tényked s, melyben ő közvetve avagy közvetetlenül részt nem venne. Tanácsát avagy közremunkálását a hivatott tényezők mindig szivesen igénybe veszik s Szalay készséggel rendelkezésre áll, valahanyszor valamely általános érdekü jó ügy előmozditásáról van szó, és soha sem hivalkodik azzal, a mit tett, hanem szerényen hallgat, mintha semmit sem tett volna, mintha ebben vagy abban az erdemben neki része sem volna. Ilyen cseleedeteiben valódi önzetlenség jellemzi őt, melyek épen ezért elismerésre méltó.

Miként emlitettük, közhasznu munkálkodását a II. kerület ügyei érdekében összpontositja. Mint a II. kerület választmányának kezdettől fogva egyik legbuzgóbb tagja, a kerület bajait s hiányait alaposan feltáró felszólalásaival többször adott már alkalmat üdvös mozgalmak megindit sára. Hasznosan működik továbbá a budai polgári körben is, melynek szintén választmányi tagja, s a hol szelid modoránál fogva mindenki előtt közbecsülésben áll. Tagja azonkivül a vizivárosi iskolaszéknek valamint a szegény iskolás gyermekeket segitő egyesületnek és a Budai Könyvtáregyesületnek is, a hol a kulturális és humanistikus törekvések iránt való nagy hajlamának kifejezésére bőséges alkalma nyilik. És Szalay Győzőn kivül kevés ember van, a ki e nemes hajlamait oly nagy szeretettel és lelkesedéssel gyakorolná.

Elsőnek kellett volna tán emlitenünk, hogy mint hivatalnok és mint családapa is páratlan buzgalommal és melegséggel tölti beföldi rendeltetését ez a mi kedves ismerősünk. Mint a m. kir. államvasutak felügyelőjét rendkivüli pontosság, tapintat, szakértelem és ügybuzgóság jellemzik Szalayt, a kit hivatalnoktársai ép ugy szeretnek, mint respektálnak. Mint családfő pedig valóságos mintaképe az igazi apáknak, a ki szeretettel őrködik nagy számu családjának jólléte s jövője felett s a ki tetemes áldozatokat hoz arra, hogy gyermekeiből majdan a társadalomnak hasznavehető tagjai, a hazának pedig tevékeny, müvelt és lelkes polgárai váljanak. Igen ám, mondhatnák egyesek, könnyü annak jól és czélszerüen, nevelni gyermekeit, a ki mellé a sors olyan kitünő segitőtársat rendelt! Az igaz, Szalay Győző ebben is a legszerencsésebb és legboldogabb emberek egyike.

Különfélék

— **Változás.** A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett **A MAGYAR** czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető. A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr. Megkezdtük Buda és a vidék vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma április hó 11-én jelenik meg.

— **A budai szerb püspök.** A budai szerb püspök Bogdanovits Lucián bevonult nagy fénynyel és megérdemelt lelkes fogadtatással szentendrei rezidentiájába. Az uj

szerb püspök működése elé teljes bizalommal nézhetünk, mert magas müveltségü igaz magyar hazafi, ki hazafiságát minden esetben bebizonyitotta. Őszintén üdvözöljük és óhajtjuk, hogy főpásztori müködése eredményes legyen.

— **A budai jótékony nőegylet** Budavári *dr. Országh Sándor* irodalmi müködéséhez egy ujabb sikert füzött. Megirta a székesfőváros legrégibb nőegyletének a *budai jótékony nőegyletnek* történetét, és állapotát a jelenben. Budavári dr Országh Sándor nagy becsü korrajzát *ő felsége a királyné* és az egylet elnöknője örgróf *Pallavicini Edéné* jól talált arczképei diszitik. A budai jótékony egyesület fényes multjára virágzó jelen következett és virágzó jövő várható, a min budai hölgyeink büszkék lehetnek, mert az érdem az övék.

— **Budapest—Promontor**, illetve Nagytétényig vezetendő helyiérdekü villamos vasut engedelmezéséről szóló törvényjavaslat: 1. §. A miniszterium a budapesti Ferencz József hid jobbparti hidfőjétől, mint forgalmi kiinduló pontból a budapesti közuti vaspályatársaság hözbenső vonalának együttes használata mellett a fehérvári- és átlós utak torkolatáig s e pontnál a közuti vasut vágányaiból kiágazólag a fehérvári-uton Albertfalva érintésével Budafokon át a m. kir. államvasutak „Budafok“ állomásáig, illetve Nagy-Tétényig vezető helyiérdekü villamos vasutnak és e vonal alkalmas pontjáról Török-Bálint felé vezetendő szárnyvonalának az 1880. évi XXXI. és az ezt kiegészitő 1888. évi IV. törvénycikkekben foglalt föltételek alatt leendő engedélyezésére ezennel fölhatalmaztatik. 2. §. A kereskedelemügyi m kir. miniszter az 1. § ban körülirt helyi érdekü vasut engedélyezésének megtörténtéről az 1880. évi XXXI. törvényczikk 1. § a értelmében az országgyülésnek jelentést teend. 3. §. Jelen törvény az országos törvénytárban való kihirdetés napján lép életbe s végrehajtásával a kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterek bizatnak meg. A budapesti promontóri vasutat az engedelem keltétől számitott egy év — a budafok-tétényi vasutat további két év alatt kell a forgalomnak átadni. A tényleges épitési költségek 1.330.000 frttal vagyis kiló méterenkint 147.777 frttal vannak előirányozva. A vasutnál a kormány kikötötte, hogy folyosós kocsik legyenek, peage-forgalmat tartsanak fenn, átszálló és közvetetlen jegyeket adjanak ki. A vasut tarifája és menetrendje is meg van állapitva.

— **Tanitógyülés** A *„Budapesti (budai) Tanitó-egylet“* f. é. április hó 2 án (szombaton) d. u. 5 órakor a II. ker. Margit-köruti el iskola tornatermében közgyülést tart. Tárgysorozata ez: 1. Elnöki jelentések. — 2. „A területszámitás szemléltetése.“ Vitatételes szabad előadás, tartja *Velősy Lipót*, székesfőv. vez.-tan. — 3. Furcsa népiskolák. (Elemi népiskolák vasuti kupékban. — Eszkimó iskolák. — A suik. — Népiskolák uszó dokkokon — Millwanke. — Elemi oktatás katonai szolgálatban. — A mahama. — Patagon népiskolák. — stb.) Ismertetés, tartja *Szabó Lajos*, székesfővárosi tanitó. — 4. Pályatétel kitüzése. (Választmányi előterjesztés.) — 5. Inditványok. A közgyülést étlap szerinti *társasvacsora* követi a Krisztina-köruti Nagy-féle vendéglőben.

— **Alagi versenyek.** *Az urlovasok szövetkezetének* nagy érdekü alagi versenyei megkezdődtek. A szövetkezet érdeme az, hogy a lóra termett magyarban a lovaglás nemes élvezetét ápolja. Az urlovasok szövetkezetének versenyei 1898-ik évben: Alag április 2. 3. 5. 7 10. 11. Pozsony május 4. 5. Alag junius 5. 7. 9. 11. 12. Siófok julius 9. 10. Alag szeptember 4. 6. 8. 11. Alag november 5. és 6-án.

— **Esküvő.** Kovács Mihály a budai szinkörből jól ismert komikus, a budai közönség kedveltje elvette Somolik Gizellát Krecsányi társasága buzgó titkárának leányát.

— **Az alispán szőllője.** Pestvármegye tisztelt és szeretett kitünő alispánja *Beniczky Lajos* a szőllőültetésre jó példát mutatott azzal, hogy *Sziget-Monostoron* — ebben a nagyjövőjü községben — husz hold szőllőt alapitott. Áldja az Isten, hogy a munkát, a szorgalmat boldogulás koronázza és mielőbb legyen jó és bő szüret az alispán szőllőjében.

— **Halálozás.** Idb györössi Csepreghy István nagybirtokos Temes vármegye bizottsági tagja, egy mindenki által tisztelt férfiu meghalt 62 éves korában Halálát a többi rokonok és gyermekek kivül Budán lakó leányai özvegy Csudmay Károlyné és budavári Országh Elemérné is gyászolják.

— **A polgármester és a B. K. E.** A Budai Könyvtár-Egyesület Halmos János polgármestert megválasztása, különösen pedig nevének magyarrá változtatása alkalmából annak idején lelkesen üdvözölte. A polgármester most a következő levelet intézte dr. Csorba Ferencz, miniszteri osztálytanácsoshoz, az egyesület elnökéhez: Nagyságos Ur! A Budai Könyvtár-Egyesület 1898 január 15-én tartott választmányi üléséből üdvözölni méltóztatott azon elhatározásomért, hogy német hangzásu nevemet magyar névvel cseréltem fel. A t. Egyesület ebben nemcsak hazafias érzelmeimnek megnyilatkozását látja, de azt oly példaadónak is tekinti, a melyet követni fognak. — Ha a t. Egyesületnek ez a reménysége beteljesül, ugy senki sem lesz, aki jobban örülne a névmagyarosodás terjedésének, mint én, a ki elhatározásommal némi hatással lehettem oly hazafias mozgalomra, a mely a nemzeti érzületnek külső kifejezésére irányul és a magyarságot a honpolgárok neveinek hangzásában is érvényre juttatni törekszik. A nemzeti jellemet és jelleget fejleszti a t. Egyesület is az által, hogy a magyar kultura érdekében küzd és fárad; s midőn ezen küzdelmeihez a legszebb sikereket kivánom és ezen hazafias és nemes törekvéseihez — ha arra alkalmam leend — mindenkor kész örömmel igérem csekély támogatásomat, egy alkalommal fogadja a t. Egyesület szivélyes üdvözléseért forró köszönetemet. Hazafias üdvözlettel és tisztelettel, Budapest, 1898. január 28-án. Halmos s. k. polgármester.

— **Ünnepély az I. ker. polg. leányiskolában.** Ismét ünnepely volt a leányiskola tornatermében e hó 19-én. Szeretett igazgatójuknak Szabó József úrnak nevenapját ülték meg a leánykák nagy közönség jelenlétében Mint rendesen, most is gazdag és érdekes programmot állitott össze Spády Sándorné ő nagysága, a kinek különben még az az érdeme is meg van, hogy a szerepeket és szavalatokat betanitotta. Az ünnepély főbb pontjai énekek és szavalatok voltak a melyekben a III. és IV. osztály énekkara kitett magáért, nem különben a szavalók, a kik mindegyikét megéljenezte a közönség. „A tolvaj szarka“ elszavalásában Payr Mariska, „Une grande doctoresse“ elmondásában pedig Baumgärtler A és Szőllősy Marietta igazán kedvesek voltak. Sokszor megtapsolta a közönség Arnold Mariskát, a ki „Mariska szinházba megy“ czimü monologot adta elő. Két szinmüvet is játszottak a kisasszonyok. Az első az „Önfejü leány“ volt, a melyben különösen Csige Ilona tünt ki bátor és szép előadásával A másik a „Haza“ volt, a melyben Janycsek Olga mellett az összes szereplők dicséretet érdemelnek. Az ünnepélyt élőképek zárták be, melyek után tánczra perdült a fiatalság és tanczolt éjfélig

— **Ünneplés** A II. ker. Tanügy barátok és tanférfiak tekéző köre mult hó 22-én tartott közgyülése után igen sikerült társas vacsorát rendezett a fő utezai Payer féle vendéglőben, még pedig volt elnöke: *Duma György* tiszteletére, a ki miként annak idején emlitettük, gymnasiumi igazgató czimet nyert Az ünnepelt és közbecsülésben álló tanférfiu mély meghatottsággal mondott köszönetet a személyét ért ovácziókért s további szeretetébe s jóindulatába ajánlotta magát a kör nagyszámu tagjainak.

— **Helyreigazitás.** Félremagyarázások elkerülése végett kijelenteni tartozunk, hogy a lapunk f. e márczius hó 21 iki számában közölt tanitóegyleti bál felülfizetői között *Jámbor Gyula* ügyvéd úr nevét tévesen „Jámbory“-nak szedték s hogy *Pilát Pál* neve nem azonos Piláthy Béláéval.

— **Községeink.** Annak a czélnak elérése kedvéért, hogy Buda és a vidék minél közelebbi összeköttetésbe jöjjenek és minél jobban megismerkedjenek egymással a közös emelkedés, haladás és fejlődés kedvéért, lapunk régibb évfolyamaiban Navarra József kitünő munkatársunk tollából közöltük a pilisi alsó és felső járás községeink történetét, most megkezdtük és folytatjuk az elöljáróságok névsorát

— **Ünnepelt igazgató.** A Pesti Hengermalmi társaság üzleti évéről számolt be az igazgatóság A malomiparra nehezedő sulyos viszonyok daczára az igazgatóság kedvező eredményt ért el A felügyelő bizottság jelentése után a felmentvényt megadták, az inditványokat elfogadták. Erre szép ünnepély következett Stesser József ministeri tanácsos emelkedett. hangu beszédben méltányolta a társaság kitünő, az ügybuzgalomban fáradhatlan és a hazafiságban is példás emberszerető igazgató *Rajner Kálmán* érdemeit, ki szolgálatának 25-ik évet töltötte be s a társaság virágzásában oroszlánrésze van. A közgyülés után *Rajner* igazgatót az igazgatóság és a hivatalnoki kar ünnepelte. Az igazgatósági ülésen *Kochmeister* Frigyes elnök meleg szavakkal emelte ki az igazgató érdemeit Az igazgatóság minden tagja örömmel gratulált azután Rajnernak s a mai nap emlékezetére arczképét is átnyujtotta neki. Ezután a hivatalnoki kar s a malom kül- és belföldi képviselői üdvözölték meleg szeretettel a jubiláns vezérigazgatót. Az átnyujtott pompás kiállitásu emlékirat czimlapja *Lotz* Károly, a magyar festőművészet mesterének alkotása, a gyöngyökkel és drágakövekkel kirakott foglalat pedig a magyar ötvösművészetnek remeke. Lelkes beszédben ünnepelte a hivatalnoki kar egyik tagja *Rajner* Kálmán mintaszerü kötelességtudását s a hivatalnoki kar iránt való atyai gondoskodását. Rajner a kiváló figyelem és ragaszkodás jelét köszönettel fogadja el és kéri továbbra is a hivatalnoki kar buzgó támogatását A jubiláns igazgató 500 frtot ajánlott fel a létesitendő társulati nyugdijalap javára. Az igazgatóság inditványára a közgyülés ezt az adományt 10.000 frtra egészitette ki.

Halálozás *Buzik Andrásné* született *Moser Betti* urnőt kisérték ki nagy számu tisztelői az örök nyugalom helyére. A megboldogult urnő életének 49-ik évében mult ki közbecsülésben álló férje *Buzik András* és gyermekei fájdalmára. Mint nő, mint anya példásan és híven teljesitette kötelességét és magát széles körben tette a tiszteletre érdemessé. Az elhunyt temetésén az I—III. kerületi vendéglősök testülete is megjelent, hogy osztakozzék szeretett alelnöküket ért csapásban az őszinte részvéttel. Nyugodjék békével.

— **A szőlő helyes metszése.** Szőlőt metszeni könnyü, de helyesen metszeni nehéz! Az okszerü szőlőmetszésre megtanit azon uj könyv, melyet most rendezett sajtó alá Maurer János, hirneves borász. Az egyes metszési módokat rajzokban is bemutatja. Kinek szőlője van, annak nélkülözhetetlen segédeszköze, tanácsadója és kincses bányája ez a könyv. Egy forint beküldése mellett bérmentesen küldi meg ezt szerzője, Maurer János (Kassa, Maurer-udvar). Ajánljuk ezt a könyvet Buda és vidékén az elöljáróknak.

— **Ötven év előtt** 1848 márczius 15-től Világosig czimü füzetet adott ki dr. Hatala Péter, egyetemi tanár, volt 1848—49-ik honvédtüzér, maga részéről szintén megakarván ünnepelni hazánk e fényes évének félszázados fordulóját. E visszaemlékezések telvék egy sereg érdekes adattal, melyeket jórészt sehol nem találunk följegyezve, s melyeket csak az események közvetetlen szemlélője tudhat. A budapesti egyetem egykori rektora, a nagy orientalista gyermekfővel állott be honvédnek s küzdötte végig a szabadságharczot, a fegyverletétel után pedig visszament az egyetemre, folytatván és bevégezvén tanulmányait, mintha mi sem történt volna közben. Pedig a mi azalatt történt, az a nem egészen husz éves gyermek-ifjut férfivá érlelte Hatala füzete 4 nagy ivre terjed s ára összesen 15 krajczár. Kitünő munkatársunk dr. Hatala Péternek az egész sajtó által elismeréssel fogadott érdekes füzetét az országos jegyző-egylet nyugdijintézete javára árusitják A feltünést keltő munka egy részlete a Buda és Vidékében már megjelent.

— **Meghivás.** Ő császári és apostoli királyi Felség legkegyelmesb Urunk és Királyunk határtalan alattvalói tisztelet, hűség és szeretet jeléül, a székesfőváros polgársága részéről folyó évi április hó 11-én esti 7 órakor rendezendő ünnepi fáklyásmenetben való részvételre. Társulatunk tagjai külön csoportot képezendnek a menetben az elnökség és választmány vezetése alatt, és igy nagyon kivánatos, hogy ezen magasztos ünnepi menetben társulatunk minden tagja részt vegyen, miért is kérjük becses megjelenését. Összejövetel: a II. ker. budai lánczhidfő kávéház előtt esti 6 óráig fekete öltönyben és fekete kalappal, a honnan pont 6 órakor testületileg a pesti régi városháztérre gyülekezünk a fáklyák átvételére és a menet összeállitására. Budadapest, 1898. évi márczius hó 28-án. Hazafiui üdvözlettel a budai kereskedelmi társulat elnöksége: Freyberger Pál, elnök. Ott Lajos, alelnök.

— **A kelenföldi kör** A kelenföldi kör 1898. márczius 30-án, szerdán délután 7 órakor az Andrássy-uton levő Drechsler-féle helyiségben (I. em.) tartotta 3. rendes közgyülését. A közgyülés targyai voltak: 1. a választmány jelentése az 1897-iki évről; 2. az 1897. évi zárszámadás és vagyonmérleg feletti határozathozatal és a felmentvény megadasa; 3. az 1898. évi költségelőirányzat megállapitása; 4. a tagok netáni inditványai, melyek a közgyülést legalább 48 órával megelőzőleg irásban adandók be; 5. a tiszti kar továbbá 24 választmányi, 6 rendes és 6 választmányi póttag választása. A közgyülés napján, esti 8 órakor ugyanott közvacsora volt.

— **Könyvtár.** A budai tanitóegylet könyvtárát az egyleti tagok minden szombaton 5—6 óra között használhatják.

— **A herczegprimás adománya** *Vaszary* Kolos bibornok herczegprimás a nagytétényi római katholikus árvaháznak, a melyben a Fehér-kereszt árváit a gráczi Szent-Vincze szerzetbeli apáczák nevelik, 500 forintot adományozott.

— **A lövölde közgyülése.** Egyleteink között a kiváló és társadalmi szempontból is fontos lövölde megtartotta évi közgyülését. A sok és érdekes tárgy között volt a bécsi lövészek képviselőjének szóval elmondott meghivója, a mire a bécsi lövészeket táviratban üdvözölték. Erre az üdvözlésre báró Gudeman rokonszenvesen válaszolt. Reméljük, hogy budai lövészeink babérokkal megrakottan térnek vissza Bécsből annak idején. Megemlitjük még, hogy helyettes főlövészmesternek Freyberger Pált választották.

Kiadó laptulajdonos és felelös szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványvíz **uszodákkal**, kő- és **kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

— *Nyári lakások* Bia község határában, az Iharos erdőben (vasuti állomás: Bia-Torbágy), 1895—96-ban épült, eddig nem használt nyaralók butorral, vagy a nélkül, a jövő idényre bérbe adandók. Bérelni szándékozók sziveskedjenek az alulirt hivatalhoz fordulni *Metternich Sándor herczegné uradalmi felügyelősége. Bia, Pestmegye.*

— *B.-Bicskén*, vasuti állomás, közel a fővároshoz, legélénkebb helyen a vásártéren, egy nagy bérház 500 □-öles kerttel szabadkézből eladó. A feltételek özvegy Bammer Istvánnénál megtudhatók B.-Bicskén.

— *Ház*, gyönyörü fekvéssel, Pomázon, a szent-endrei helyi érdekü vasuttal ¾ órányira, 4 szoba, konyha, pincze, istálló, kocsiszin, 2300 □-öles kerttel, melyben 400 gyümölcsfa, kitünő 2000 termő és 10.000 egy éves faj szőlőtőke van, előnyös fizetési feltételek mellett, költözködés miatt, igen olcsón eladó Bővebb felvilágositás Szvilokosits Demeternél, Szent-Endrén.

— *II., Szalag-u 24.* Két nagy szoba erkélyjel, kilátással a Dunára, 1 kisebb szoba, előszoba, konyha 410 frt májusra. — *II., Szalag-u. 16 sz.* Két szoba, konyha (terrasszal 210 frt májusra. — *II., Szalag u. 24.* hét szoba, konyha stb. 250 frt majusra Közelebbi felvilágositást nyujt a fenti 3 lakásról a háztulajdonos Kirschmann Jakab, II., vám-u. 6.

— *Budapest jobbparti korona-takarék- és hitelszövetkezet* (II., Fő-utcza 7, sz. földszint). Van szerencsénk t. Czimed értesiteni, hogy *f. év május hó 1-én a II-ik évtársulatot* kezdjük meg és ezen évtársulatba való belépésre előjegyzéseket *már mai naptól kezdve elfogadunk.* Intézetünk alig 10 hónapja áll fenn és az eddigi üzleti eredmény fényes bizonyitékát adja ama nagy bizalomnak, melylyel tagjaink irántunk viseltettek. Eddig közel *700 tag* lépett be szövetkezetünkbe, kik összesen *2500 üzletrésznél* többet jegyeztek Alapszabályaink értelmében az intézet czéljainak minden tekintetben megfelelt, a mennyiben a budai ipar- és kereskedelem terén közel *160.000 koronát* helyezett el, mely összeg 6 éven át kisebb heti részletekben törleszthető ugy, hogy a hitelt igénybe vett tagot annak nagyobb összegekben való visszafizetésének sulyos gondja nem terheli. A kölcsönök ezen könnyü visszafizetési módja egyrészről, másrészt pedig a szövetkezetünkbe takarékossági szempontból, tőkegyüjtés czéljából belépő tagok biztonsága a belépést annál is inkább ajánlja, mert az utóbbiakra nézve intézetünk *kötelező takarékpénztárt* képez. Második évtársulatunk ugyancsak 6 évre alakul és tagja lehet mindenki, ki legalább 1 üzletrészt jegyez. Ezen üzletrészre fizetendő egy korona hetenként 6 éven át. Minden üzletrész után 1 korona beiratási dij fizetendő, mig betétkönyvecskéért 50 fillér jár. Kölcsönöket csakis tagnak nyujtunk és pedig minden üzletrészre *200*, illetőleg 2 év mulva *300* koronát, mely összeg nem fizetendő vissza, hacsak a hetibefizetések pontosan teljesittetnek és a kölcsön utáni kamatok fizettetnek. Hat év után az évtársulat feloszlik és a tagok visszakapják befizetett tőkéiket, valamint a zárszámadásban kimutatott nyereségosztalékot, mig oly tagok, kik kölcsönt vettek igénybe, annak levonása után kapják befizetéseiket és járulékaikat. Intézetünk hivatva van a budai kisipar- és kereskedelem érdekét előmozditani és az eddigi eredmények után konstatálhatjuk, hogy e téren intézetünk jótékonyan működött, mert eltekintve attól, hogy *160.000 korona* kölcsönt nyujtottunk tagjainknak, intézetünknél *100.000 korona* helyeztetett el takarékossági szempontból, mely után — s ezt már ma biztosan állithatjuk *6%-os kamatozást* fognak nyujthatni. Ezek után tisztelettel felkérjük, hogy az összeállitandó évtársulatba belépni és intézetünket támogatva, ismerősei, barátai és rokonai körében tagokat gyüjteni kegyeskedjék. *Az Igazgatóság:* Peringer Ferencz birtokos, Krausz Dávid nagykereskedő, Schimmerlik Mór vezér-igazgató, Frey Alajos és Grünwald Samu kereskedők. *Felügyelő-bizottság:* Stampfer Márton és Wolf Márton kereskedők, Biermann J. Henrik Deutsch és Biermann-czég beltagja, Bányai Béla a hazai ált. bizt. r. t. főkönyvelője, Steinbock József a bankegyesület r. t. főkönyvelője. — U. i. Távolabb és vidéken lakó tagjaink számára berendeztük a postatakarékpénzt. chequeforgalmat, mely megóvja a befizetőt a postadij költségeitől és a személyes befizetés fáradságától. A Budapest *Jobbparti Korona Takarékpénztár* e rövid idő alatt elért eredményei csak azt igazolják, hogy a vezetés kitünő kezekben van és az uj intézet már is méltán megnyerte a közönség bizalmát, mit az idő csak fokozni fog és eléri az intézet azt a virágzást, a mit a jó igazgatás és üzleti tisztesség folytán megérdemel.

— *Mész raktár.* Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mészтelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mészterméke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Mi az uj czégnek biztos jövőt jósolunk. — Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

= **Kutlányi János I. ker. Fehérvári ut 28, és 32. számu teljesen modern berendezésü uj háromemeletes lakóházaiban májusra és augusztusra szép és elegáns lakások, boltok, kávéházi és vendéglői helyiségek olcsón kiadók.**

— **Zsiga vendéglője**, Wellisch Zsigmond jól ismert és keresett kávéház tulajdonos Alagut-utcza 1. szám kávéháza mellett az udvarban egy pompás kerti helyiségben kitünő tekepályával, bor és sör mérést is nyit, a mi már Husvétkor a közönség rendelkezésére fog állani. A jó- és valódi italok és a tulajdonos kedvelt személyisége biztositják a sikert.

— *Reggeli Ujság a vidéken.* A Reggeli Ujság olvasói közül számosan azt az óhajtást nyilvánitották, hogy szeretnék már megszokott lapjukat, a *Reggeli Ujságot* a vidéken is olvasni ha a nyári hónapokat fürdőn vagy falun töltik. Engedve a sok oldalról hangoztatott kivánságnak, elhatároztuk, hogy április elsejétől kezdve ingyen küldjük a vidékre is a *Reggeli Ujságot* és igy módot nyujtunk tisztelt olvasóinknak, hogy a megszokott napilapjukat, a *Reggeli Ujságot* naponkint megkaphassák ugy a fürdőhelyeken, mint bárhol a vidéken és ne legyenek kénytelenek kedves kis házi lapjokat nélkülözni egy napig sem. Ingyen küldjük tehát április elsejétől a vidékre is bárkinek a *Reggeli Ujságot*, a ki a postabélyeg és expedicziós költséget, egy hónapra egy koronát megtéritli és pontos czimét beküldi a kiadóhivatalhoz VIII. József körut 74. Hat forint lesz tehát a megtéritendő költség egy esztendőre bárkinek a ki ingyen akar egy kitünően szerkesztett politikai napilapot a vidékre pontán czimére küldve. *Reggeli Ujság kiadóhivatala; Budapest, VIII József körut 74.* Ezt az olcsó és izléssel választékosan szerkesztett jó ujságot, melynek szelleme kifogástalan nagyon ajánljuk lapunk olvasó közönségének. Mai számunkban Sziklai Jánosnak szépen megirt czikkét a *Reggeli Ujságból* vettük át.

Kiadásomban megjelent:

POLGARI

SZAKACSKONYV

vagy

a magyar konyhaművészet

A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata.
A takarékosság és izletességre való tekintettel irta: *Lengyel Katicza*, sok éven át szakácsné vendéglő és polgárházakban.

A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Bartalits Imre.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházterén fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek a **székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen** varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Előjegyzéseket az 1900. évi Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égetett

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

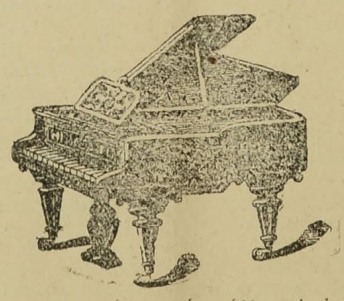

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST, Kerepesi-út 10. sz.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételet.

Hirdetmény.

A mai napon tartott közgyülés határozata szerint

37-ik számu szelvényei

egész részvényeinknek

6. é. 32 forintjával

tized részvényeinknek

6. é. 3 forint 20 krajczárjával

folyó évi **április elsejétől** kezdve a

Magyar ált. hitelbank

pénztáránál fognak beváltatni.

Budapest, 1898. évi márczius hó 22-én.

Pesti hengermalom-társaság.

ÁPRILIS ELSEJÉTŐL KEZDVE

ingyen küldjük a vidékre is a

REGGELI UJSAGOT

bárkinek, a ki a postabélyeg és expediczió-költséget egy hónapra

egy koronát

megtéríti és pontos czimét beküldi a kiadóhivatalhoz **VIII. József-körut 74.**

Hat forint

lesz tehát a megtéritendő költség **egy esztendőre** bárkinek, a ki

INGYEN akar egy kitünően szerkesztett politikai napilapot a vidékre postán czimére küldve.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam II. sz. (Szent-György hava.) Április II.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Húsvét.

Tél apó, a vén altató, belefáradt a mesterségébe; elbódult, elkábult, álomkórságba esett!

A télnek ez az ájultságszerü állapota működésre csábitja a tavaszt, ki miután permetező könnyeivel megsiratja zord elődjét, lágy zephyrjével végig csókolja az alvó természetet.

És ujra virit a fü, fa s virág.

Itt a tavasz.

És a madár ismét cseveg, ujra dalol.

Ismét vídám a határ.

Minden és mindenki örül, örvend a természet ébredésének.

A rügyező fák és a bimbózó virágok pedig felujitják bennünk a hitet, a reményt és a szeretetet!

Elmult a nagyböjt; a magábaszállás és a bünbánat ideje.

Feltámadt a megváltó.

Alleluja, Alleluja . . .

* * *

Krisztus Urunk feltámadásának emlékünnepe, a husvét: kezdetről fogva legnagyobb ünnepünk s nagy jelentőséggel bir.

Mert miként tavaszszal a nagy természet évről-évre, ujból és ujra feléled és miként Krisztus Urunk, ki általunk és érettünk halt meg a kereszt-fán, istenségét bizonyitandó, feltámadt és mennybe ment; akként fog bekövetkezni majdan az itélet napja, melyen mindenki feltámad, hogy az örök üdvben vagy kárhozatban része legyen!

A feltámadás ünnepét megelőző nagyhét, a megváltás nagy eseményeinek emléke; — de szertartásaink központja a — feltámadás, a mely fölötti örömünknek jelszava:

Alleluja, Alleluja. . .

* * *

Az Egyiptomból kiköltözött zsidók szentelt bárányt ettek ezen a napon, melyen az öldöklés angyala megkimélte első szülötteiket. Ez a husvéti bárány eredete.

Krisztus Urunk feltámadása után tanitványainak megjelent, a kenyeret megáldá s velök evett. Ez a husvéti kalács eredete.

A himestojás pedig a tojásból kikelő madárral, a sirjából feltámadó megváltót jelenti.

Alleluja, Alleluja . . .

* * *

A husvéti gyertya, a ráillesztett öt tömjéndarabbal, szintén a feltámadott Krisztust és szent testének a keresztfán szenvedett öt sebeit jelenti.

A husvéti locsolás talán onnan ered, mivel a keresztény vallásra térés első időszakában az uj hivek husvétkor szoktak volt megkereszteltetni.

A husvéti kirándulás és az — örömtűzgyujtás pedig az ébredő természet üdvözlése.

Alleluja, Alleluja.

(Boros-Jenő.) *NAVARRA JÓZSEF.*

Vinczellér-képző intézet Zsámbékon.

Zsámbék község előljárósága örök emléket emelt magának az által, hogy a községben vinczellér-képző iskolát akar állitani.

A község derék előljárósága 15 tagu küldöttséggel járult a földmivelési minister ur elé és átadott egy jól szerkesztett emlékiratot, mit alább egész terjedelmében közölünk. A minister a küldöttséget a legelőzékenyebben fogadta, s a kihallgatás alkalmával azonnal kijelentette, hogy kérelmüket teljesiteni fogja. És mult hó 25-én már a kiküldött ministeri meghatalmazott a községgel a tárgyalásokat megindította. Végre valahára tehát a várkastély értekesitve lesz.

Nagyméltóságu Minister Úr! Kegyelmes Urunk!

Pest-Pilis Solt Kiskun vármegyébe kebelezett Zsámbék nagy község mély tisztelettel alulirott előljárói a Nagyméltóságod államférfiui bölcsességébe s a gondozására bizott nagyfontosságu tárcza keretébe eső közgazdasági kormányzati ügyekben ugyancsak Excellentiád által oly lelkes előszeretettel történt felkarolásába vetett teljes bizalommal párosult mély tisztelettel járulunk alább előadandó alázatos kérésünkkel Excellentiád magas szine elé.

Az utóbbi meddő gazdasági évek országszerte dult sujtó csapásai, — melyeknek sorozatát, szőleinknek a „phyloxera vastatrix“ rovar által már előzőleg teljes mértékben történt elpusztitása nyitotta meg, — községünket sem kiméltek; mert a midőn népünknek a

„BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Furcsa duellum.

— Tréfás elbeszélés. —

Azaz, dehogy, nem: a duellum, hanem a causa volt furcsa!

Mert ugy tessék gondolni, hogy sok mindenféle furcsaság lehet ma már előidézője egy párbajnak, vagy mint nevezni szokták: „lovagias elégtétel“-nek. Egy kis mértékben jobban nézzünk rá akar a legjobb barátunk feleségének szemébe, elég ok arra, hogy reggel két assistens zavarjon ki az ágyból a fenyegető névjegygyel, nem is szólva a sok „tyukszem“ párbajról, melyek napirenden vannak, vagy kicsit illuminált állapotban neki megyünk egy gavallérnak, s minek rendszerint egy ősz szemetélt test vagy egy átlyukasztott koponya a méltó befejezése. stb, stb.

* * *

Balogh Demeter is szép legény, sőt fiatal legény volt hajdanában. Ki hinné el, hogy sokan veszedelmesnek is tartották a szép nemre nézve. Hej! haj! csakhogy az idő lereszeli a szépséget, elviszi a fiatalságot!

Miért lett volna kivétel Balogh Demeter?

Egyszer csak kezdte észrevenni, hogy akárhány szép asszony, leány elmegy mellette az utczán, annélkül, hogy reá ne nézne; mulatságokban, összejövetelekben pedig éppen nem látja, hogy egymástól kérdezősködnének a szépek, félig ráforditott szemekkel: Ki az a csinos fiatal ember?

Nem volt ördögi mesterség az okát kitalálnia, hiszen mindennap belenézett a tükörbe s láthatta, hogy bizony deresedik a haja, bajusza, a fehér szálak hivatlanul, szemtelenül betolakodnak a feketék közé. Balogh Demeter ugy argumentált, hogy ennek az invasionak elejét kell venni addig, a meddig lehet, mert hát ha denique a fehérek számban felülkerekednek s majd egyszer csak azt hallja kérdezni: ki az az ősz ember?

Balogh Demeter próbálta előbb „nincs többé őszhaj“-jal kenni a hajat, bajuszt, de mivel az igy előteremtett feketeség egyáltalában nem ért fel az eredetivel, drasztikus kurához fogott t. i. minden szombaton kitépte egytől egyig a fehér haj- és bajusz szálakat.

Valamely héten talán eltalálta ezt a dolgát mulasztani, vagy mi? elég az hozzá, hogy egy szombaton túlsokáig tartott a fehér szálak irtása, majdnem egész délután ott ült az ablaknál és szedegette különösen az orra alól a bajusz szálakat legalább másfélóráig.

— — — — — — — — — — — — — —

Másnap korán reggel két úri ember kopogtatott be Balogh ur residenciáján

— Miben lehetek szolgálatokra? — kérdé Balogh Demeter, gavalléros udvariassággal kinálva meg a két vendéget egy-egy szivarral.

— Mi Pásztor Misi barátunktól jövünk.

— Ah ismerem — itt lakik velem vis-á vis; a kinek az a szép felesége van

— Ugyanaz — valaszolt a két úr egyike. — Czélunk, hogy önt lovagias elégtétel adásra szólitsuk fel Pásztor úr részéről.

— Lo o-va agias e e leg-tétel?! — hebegett ártatlanságának maximális tudatában Demeter úr, de hiszen uraim, nekem soha sehol nem volt szerencsém Pásztor úrhoz, se nejéhez, se más hozzátartozójához, ergó: meg sem sérthettem őket.

Amazok vállukat vonogatták.

közelmultban még egyik jelentékeny jövedelmi forrását képezett virágzó szőlő müvelésünk a phyloxera pusztitásai folytán teljesen megszünt, követtek ezt csakhamar — s pedig gyors egymásutánban — egyéb csapások is.

Köztudomásu ugyanis, hogy községünk földmivelő népének minden faradozását meddővé tették, minden reményét meghiusitották a romboló elemek, mert pusztitott itt az utóbbi években jég, szárazság, rozsda és aszály egyaránt: nem jutalmazta itt a gazda verejtékét az anyaföld már évek óta a várva várt jó terméssel. Községünk népének anyagi erejét a kegyetlen sors az utóbbi években valóban erősen megviselte! Midőn azonban szőleink pusztulása és romboló elemi karok következetes csapásai után a legutóbbi években sertés állományunk nagy része a vidékünkön dult sertésvész martalékává lőn, községünk népének anyagi ereje valóban kemény megpróbáltatásoknak immáron a szélső határáig jutott, mert csak egyetlen mostoha gazdasági év eshető bekövetkezése és községünk népének jövőjét, annak a jövőben való subsistentiáját valóban problematikussá fogná tenni.

A mostoha sors e kemény csapásainak hatása alatt immár az anyagi rombolás küszöbén álló népünk iránt köteles és hivatásszerü körültekintő gondoskodásunkból kifolyólag folytatott tanácskozásaink során, tehat mi, Zsámbék nagy község mély tisztelettel alulirott előljárói, azon megállapodásra jutottunk, hogy minden lehető eszközt és módot fel kell használunk arra, hogy községünk lakosságának subsistentiáját megkönnyitsük, azt biztositsuk s nogy községünk megviselt gazdasági állapotának orvoslása érdekéből minden oly intézményt, melytől népünk részére akár közvetlen, akár pedig közvetett anyagi előnyt biztosithatni vélünk, fel kell karolnunk.

Ilyen intézményt látnánk pedig mi a községünk határában esetleg létesitendő vinczellér-képző iskola felállitásában is

Nagyméltóságú Minister Ur! Kegyelmes Urunk!

Zsámbék nagy község lakossága közel 5000 lelket számlal, községünk határának térfogata pedig közel 6000 hold, mely területnek egy tekintélyes része most bár fajdalom, parlag és pusztaság, de nehány év előtt még jó termő szőlő volt.

Községünk határában tehát még 8—10 év előtt a szőlő müvelés a munkás kezek ezreit foglalkoztatta s a gazdálkodás ezen ága községünkben jelentékeny szerepet játszott; mert borgazdaságunk nem csak határunk talajának e czélra kiválóan alkalmas voltanál, de községünk népének e téren való szakavatottságánál fogva is igen jó hirnevet vivott ki magának széles körben. A zsámbéki bor széltében ismeretes és keresett volt, ugy a magánosok, mint a borkereskedők és vendéglősök által is.

A phylloxera rohamos pusztitása azonban — fájdalom — két irányban is sujtotta borvidékünket, különösen pedig a mi községünket mert mig egyrészről általa a tényleg létezett vagyon — a virágzó szőlő birtok — teljesen elpusztult, másrészről a phylloxera rohamos rombolása községünk népét a jövőben való szőlő gazdaságtól elidegenitette, minélfogva községünk népe a sors sokszoros csapásainak hatása alatt csüggedtek minden iránt — a szőlő krekonstruktiója iránt nem viseltetik élénk bizalommal.

Ezért a közvetlen példa, a közvetlen szakszerü oktatás községünkben és vidékünkön czélját nem téveszténé, mert annak fölöttébb jótékony hatását, ugy a mi községünk, mint egész borvidékünk közgazdasága nagyban érezné.

Nagyméltóságu Minister Ur! Kegyelmes Urunk!

Mi Zsámbék nagyközség mély tisztelettel alulirott előljárói kétségtelen tudatában vagyunk annak, hogy egy a mi községünk határában esetleg felállitandó vinczellér képző iskola kérdése Zsámbéknak nem tisztán lokalis érdeke, mert nyilván való dolog az, hogy egy felállitandó vinczellér képző iskolához egész vidékünk borgazdaságának, s különösen egy nagy borvidék szőlői reconstruktiójának életbe vágó közgazdasági érdeke füződik, mert községünk határában netán felállitandó vinczellér képző iskola tanulóinak szakszerü oktatása, valamint az azzal kapcsolatosan létesitendő időszaki tanfolyamok utján a helyes müvelés és a reconstruálás ismeretének népszerü terjesztése üdvös és áldásos hatását nem csak a mi községünk népe, hanem egész nagy borvidékünk is érezné.

Ámde nincs kétségünk az iránt sem, hogy azon esetre, ha egy ily vinczellér képző iskola eppen a mi községünk határában állittatnék föl, ugy ez a létesitendő intézet tanfelügyelő és munkás vezető személyzete, valamint maguk az intézet növendékei és cselédsége életfentartási szükségletei és az intézet dologi szükségletei költségeiben jelentkezendő forgalom következtében specialitet a mi községünk kereskedelmét és iparí tevékenységét is növelné, — ekként pedig a vinczellér-iskola a mi községünk közgazdaságát általában is gyámolitaná.

Mindezeket ugy mi, mély tisztelettel alulirott községi előljárók, mint szintén községünk képviselő testülete is mogfontolván, azon elhatározásra jutottunk, hogy nyomasztó anyagi helyzetünkben, amaz óhajunk megvalósitása érdekéből, mikép községünkben egy állami vinczellér-képző iskola felállittassék — Nagyméltóságodhoz, mint az állami közgazdaság hivatott és lelkes vezérférfiához forduljunk esdő szózatunkkal!

Ennélfogva községünk képviselő testületének folyó 1898 évi márczius hóban tartott közgyülésében hozott határozatával nyert megbizásunkból kifolyólag mély tisztelettel az iránt esedezünk Excellentiád magas szine előtt, miszerint felsorolt érveink kegyes méltányolásával méltóztassék elhatározni azt, hogy Zsámbék község határában legközelebb egy állami vinczellér-képző iskola felállittassék.

Igaz ugyan, hogy az állam által fenntartott vinczellér-képző iskolák, melyeknek száma az 1898. évtől kezdve már hatra emeltetett, az állam közvetlen terheit növelik; ámde valamiként Excellentiád bölcs közgazdasági politikája a bihar diószegi, a tarczali, a nagyenyedi, a ménesi, a tapolczai és az egri vinczellér képző iskolák felállitása iránti magas elhatározásánál közgazdasági érdeket mindenek fölé helyezte, azonképen lehetetlen Excellentiád bölcsességének be nem látni azt, hogy a mi borvidékünk a fentebb felsorolt, ilyen állami tanintézetekkel már biró hat helységtől távol, sőt szinte az ország más részében lévén, a községünkben felállitandó s egy valóban jelentékenynek mondható borvidék góczpontján létesitendő vinczellér iskola szintén csak is a közgazdaság vitalis érdekeit szolgálná s hogy magának Zsámbéknak — a mely pedig az anyagi támogatásra most már valósággal utalva van — iparát és kereskedelmét is istápolná; de másrészt közgazdaságunk gyarapodása községünk és vidékünk jólétének emelkedése által nem csak növekednék maga az adó alap, hanem gyarapodnék maga az adófizetési képesség is; ez által pedig a felállitandó vinczellér iskolának fönntartási költségei recompensásaul szolgáló indirect közgazdasági eredmények mellett közvetlen eredmény is jelentkeznék.

Egyébként legyen szabad mély tisztelettel fölemlitenünk még azt, hogy akkor midőn imént előadott alázatos kérelmünket előterjesztjük, egyben azon ajánlatot is tesszük, hogy a községünkben létező, a Ó-budai korona uradalomtól örök áron megvett, immár tehát községünk tulajdonában lévő s az intézet czéljainak remélhetőleg megfelelő várkastélyt a felállitandó vinczellér-képző iskolára átengedjük; de felajánljuk még az intézet czéljaira a szükséges földterületet is.

Végül szabad legyen felemlitenünk, hogy Zsámbék községe a magyar államvasutak „Herczeghalom“ nevü állomástól csak hat kilométernyire fekszik s hogy egyébként is a Budapest székesfőváros es Zsámbek között létesitendő egy helyi érdekü vasut engedélyezése iránt a tárgyalások a magas kormánynál

---

— Nekünk az a dolgunk, hogy Balogh urat provocáljuk, sziveskedjék nyilatkozni: elfogadja e a kihivást, vagy nem?

— Pardon, de vajjon miért?

— Felünk Pásztor Misi azt mondja, hogy az okot uraságod nagyon jól tudja.

Balogh Demeter felcsavarta normális viszonyok közt sem igen gyorsan járó gondolkodó tehetségét, de nem tudta kisütni, mivel compromittálhatta ő Pásztor urat.

— Uraim! nem vagyok képes az okot kitalálni.

— Várjuk a választ uram — feleltek azok, — elfogadja e a kihivást, vagy sem?

Demeter úrnak megmelegedett erre az erőszakoskodásra a füle töve, s mezzoforte indulatosan azt felelte:

Béne! elfogadom a kihivást; hadd lássa Pásztor úr, hogy perfect gavallérral van dolga. Holnap segédeim találkozandanak majdönökkel.

Balogh meg is nevezte, el is küldte rendben az ő segédeit. A duell meg is történt a következő napon a Kamara-erdőben s Pásztor Mihály össze is szabdalta ellenfelét annak rendje és módja szerint.

Remélem, nem fog akadni ember, a ki csodálja, hogy Demeterünk oldalát még mindig fúrta az a kérdés, mivel sérthette ő meg Pásztort? s hogy miért szenvedte ő ebben a párbajban becsületes testére a kemény kardvágások egynehányát?

Mihelyt vége volt a viaskodásnak s összefoltozták s beragasztották Balogh Demeter hét kinos sebét, Pásztor úr hozzá ment kezett nyujtott neki s igy szólt:

— Uram! nagyon sajnálom, hogy igy történt a dolog. Remélem: most elvettem önnek a kedvét attól, hogy mégegyszer okot szolgáltasson a kihivásra, most pedig jerünk ide a park vendéglőbe s csapjunk egy kedélyes reggelit.

Balogh Demeter elfogadta a meghivást s mihelyt jól belemerültek a poharazásba és te-tu-s poharat ivott az egész társaság, bizalmasan rátette a kezét a Pásztor térdeire s igy szólt hozzá:

— Mind jól van ez igy, édes Misi komám, már azt se aprehendálom, hogy ugy összevagdaltál, de mégis nagyon szeretném tudni, mi okod volt engem provokálni?

Pásztor nevetve megcsóválta a fejét:

— Ugyan ne tettesd magad sógor; lehetetlen az, hogy te azt ne tudnád. Aztán ...

— Becsületemre mondom, még csak nem is capiskálom.

— Hát a mult szombat délután otthon voltál-e?

— Otthon bizony!

— Nos hát ha otthon voltál, volt-e még valaki akkor nálad?

— Egy árva lélek se

— Hát az ablakodnál ki állt?

— Én álltam.

— Hát aztán mért nem mozdultál el onnan olyan sokáig?

Balogh elpirult.

— Dolgom volt ott, no.

— Hát akkor édes czimborám, azt sem tagadhatod, hogy a ki aznap délután, vagy két óra hosszáig kokketirozott a te ablakodból az én feleségemmel és két óra hosszáig csókokat hányt az én feleségemnek, az csak te lehettél.

Balogh Demeternek majd felszakadtak a sebkötelékei, olyan nevethetnékje támadt, hanem aztán komolyságra szedte össze arczát és igy szólt:

— Ejnye az irgalmát! Ilyen ártatlanul megvagdaltatni mégis sok. Hiszen nem csókokat hánytam én a te feleségednek, hanem az ősz hajszálakat tépdestem ki a bajuszomból. Pinczér! tiz flaskó Törleyt erre a bolondságra.

W.—N.

éppen ez idő szerint már folyamatban vannak.

Midőn ezek után alázatos kérésünket Excellentiád magas kegyébe ajánlani bátorkodunk, annak teljesitése reményében vagyunk:

Zsámbékon, 1898. évi márczius hó 7-én.

Nagyméltóságodnak

Hódoló tisztelői:

Nyirák Gyula s., k. jegyző. *Heller István* s., k. biró.

Adja Isten, hogy a vinczellér-képző iskola felavató ünnepélyét minél előbb megtarthassa.

Községeink.

Borosjenő község.

a) Előljáróság a. Biró: Oppenauer János; Jegyző: Navarra József; Törvénybiró: Stampf Antal; Körorvos: Dr Kulka Henrik; Pénztáros: Wimme Antal; Közgyám: Buhr Lőrincz. Esküdtek: S. Wührl Jakab, Lorencz János. Wührl György, Szedlák István.

b) Képviselő-testülete.

1. virilisták: József főherczeg, id. Stampf Ferencz, Reiter Adolf, özv. Krausz Ferenczné, Stampf Armin, Schwartz Adolf, Wührl Konrád, Wimme Lőrincz, R Wührl Jakab, ifj. Stampf Ferencz.

2. Választott képviselők: Brunner Jakab, Stampf József, Gröschl György, Miltz Antal, Wimme György Wéber Ferencz, Stadler János, Klupp József, Poltzner János, Miltz György.

A róm.-kath. hitközség elöljárói: Kállinger Lajos plebános; Koller Károly oszt. tanitó; Miltz József kántortanitó; Kaiser József, curátor.

Szent-István község

Községi tisztviselők: Eckhardt Géza, körjegyző és anyakönyvvezető. Gabeli József, biró. Marlok János hely. biró. Brandhuber János, pénztárnok. Eschler János, közgyám.

Esküdtek (Tanácsnokok): Metzger Sebő, Schuck György, Haber Márton, Tix Mihály.

Legtöbb adótfizetők (Virilisták): Gróf Karátsonyi Kamillo, Marlok József, Hermann Bernát, Marlok Gáspár, Gabeli János, Brandhuber József, Gabeli József, Pollak Jakab.

Megválasztott képviselők: Schmidt József, Stocker Mihály, Ballaban Sebő, Marlok János, Marlok Márton, Metzger Sebő, Radler György, Muncz Mátyás

Vörösvár elöljársága.

Községi tisztviselők: Eckhardt Géza, jegyző s anyakönyvvezető Iflinger Mátyás, okl. s. jegyző és anyakönyvvezető helyettes. Jahoda János s jegyző. Müller János, biró. Piltzinger Márton, hely. biró. Peller Mátyás, pénztárnok Weiszer János, ellenőr. Lux József, körorvos. Grünfeld Manó, körállatorvos Peller Jakab, közgyám. Schön Jné, bába.

Esküdtek (Tanácsnokok): Schäffer Lőrincz. Halmschlager Mihály, Müller György Iflinger Mátyás, Steckl János, Hasenfratz Gáspár, Neubrandt József, Tagscherer Márton, Manhertz István, Peller Márton.

Legtöbb adótfizetők (Virilista): Gróf Karátsonyi Kamillo, Baross Pál, Dr. Hómann Ottó, Wippelhauser György, Manhercz György, Ifj. Angeli Márton, Schreck András, Halmschlager János, Pfeifer István, Iflinger András, Feldhoffer Márton, Szauer Mátyas, Schäffer András, Peller Xaver, Altbäcker Janos.

Megválasztott képviselők: Hasenfratz Márton, Peller Marton, Halmschlager József, Hasenfratz György, Scheller János, Hollauer Mátyás, Peller József, Schreck Matyas, Spiegelberger Matyas, Herbszt Janos, Müller Janos, Kammerer György, Kimmel János, Schreck Mihály, Peller Janos

Csobánka község elöljárói.

Községi elöljárók: Vukai János, községi jegyző. Csorba Károly, községi segédjegyző Kupka Antal, községi biró Brunner József, esküdt. Velitskó Miklós, esküdt. Sosits Konta, esküdt. Velicskó Uros, esküdt. Spirkó Zsigmond, pénztárnok. Eschler Lőrincz, közgyám.

Virilisták: Gróf Teleki Tibor, Kupka Antal, fölumives. Főt. Gyurgyevits István, gör. kel. plebános. Schwarczmann Sebestyén, kőfaragómester. Schiller Márkus, szatócs. Pick Herman, szatócs Főt. Pregler Miklós, róm kath. plebános. Kárits Kuzman földm. Valper Lőrincz, földm. Milosovits Gábor, mészáros. Velicskó Zvetozár, mészáros. Sosits János, mészáros Hauzer Pál, mészáros. Zemanek Jakab, mészáros, Vukadin Radován, mészáros.

Községi képviselők: Velicskó Miklós, földm. Popovits Száva, Kovácsevits Illés, ifj. Neubrandt János, Majszterovits Kuzman, Ruck Lőrincz, Brunner József ifj Standtner József, Spirkó Zsigmond, Leikep Antal, Minihoffer János, Ruck Mátyás, Dragoilov Milos, Eschler Lőrincz, Eng Márton ifj.

Az Ostrom-utcza rendezése.

Az Ostrom-utcza rendezésére két iratot kaptunk, a melyeket ugy a hogy szólnak ki is adunk azzal a kéréssel, hogy ezeket mind a közmunka mind a székesfővárosi tanács jól megfontolja és mielőbb teljesitse a jogos és méltányos kérelmeket.

Tekintetes közmunka tanács!

A Budavár bevételének emlékét képviselő Ostrom-utcza előbbi épitési vonalának megváltoztatása által tetemesen megszűkittetik, melynek foganatba vétele ellen mi érdekelt alulirottak ezennel tiszteletteljesen előterjesztjük óvásunkat és kérelmünket a következőkben:

Ennek az utczanak jelenlegi szélessége a középen majdnem 18 öl, alul és felül azonban körülbelül 12 öl emelkedése átlag 100, $10^1/_2$ azaz 10 ölön egy ölet emelkedik, sőt az utcza alsó részén az emelkedés sokkal nagyobb. Ezen utcza levezető csatornája nagyon szük lévén, a záporok vize a csatorna felett $1^1/_2$ öl szélességben szokott alárohanni. A téli síkos időben a közlekedés a járművek elháríthatatlan oldalra farolása miatt nagy nehézséggel és veszélylyel jár. Végre megjegyzendő, hogy ez a vonal a közelebb fellendülő Szénatér és környéke között összekötő nagyforgalmu utczát képez, melynek helyzeténél fogva jövő rendeltetése az, hogy e városrésznek diszére váljék.

Ezek a felsorolt körülmények tehát, ha az utóbb tervbe vett épitési vonal foganatba menne, akkor ezen a megszűkitett keskeny meredek utczán kiváltképen a mellékutczák keresztezési pontján a közlekedés egyenesen közveszélyessé válnék, s nem lehetne teherszállitmányokkal az egyes tulajdonosok házához veszély nélkül juthatni, ennek folytán természetesen bekövetkeznék a telkek elértéktelenitése s ezzel tönkre tétetnék ezen helyzeténél fogva gyönyörü utczának már megkezdett további ékes kiépitése is.

Ezek igy lévén, az előbbeni épitési vonal megváltoztatása csak tévedésen alapulhat, mert az képtelenség, hogy a midőn a város más részeiben egészségi, szépségi és közlekedési tekintetből a keskeny utczák óriási költséggel kiszélesbittetnek, ugyanakkor és ugyanazon a czélból az Ostrom-utczának már tényleg létező szélessége összeszoríttassék, hiszen ezen okszerütlen szabályozás a közönségre nézve itt a közlekedési viszonyokat csak nehezebbé és határozottan veszélyessé is tenné, a tulajdonosokat pedig jogtalanul megkarositana. Ezen elhatározásnak tehát más oka nem is lehetett, mint azon megtakaritás, mely a megszűkitett utcza fentartásában elérhető lenne, de ez az Ostrom-utcza helyi viszonyait illetőleg tényleges tévedést képez.

Ennél fogva az érdekelt közönség ez utcza megszűkitését elitéli, mi pedig alulirott telektulajdonosok ennek kivitele ellen ezennel óvást emelünk, melynek folytán tiszteletteljesen előterjesztjük abbeli kérelmünket a tekintetes közmunka Tanácshoz, miszerint a tények kellő mérlegelésével az Ostrom-utcza hivatását és rendkivüli meredeket tekintetbe véve, az utcza szélességét legalább 12 ölben megállapitani méltóztassék, egyszersmind abbeli sürgős intézkedését kérvén, hogy a Széna tér sarkán a báró Tunkel-féle telken már folyamatba vett épitkezési munka, mig tovább nem halad beszüntettessék Budapest, 1897. szeptember hó. Özv. Holicsovits Albertné háztulajdonosnő, II., Ostrom-utcza 8. sz., Hauberl József háztulajdonos II., Ostrom-utcza 27. sz., Hulényi Anna háztulajdonosnő, II., Ostrom-utcza 15 sz., Marchal Emilné szül. Varay Fréda háztulajdonosnő, II., Ostrom-utcza 29. sz., Rauch József háztulajdonos, II., Ostrom-utcza 19 sz., König Károly háztulajdonos, II., Ostrom-utcza 21. sz., Schaffer Erzsébet háztulajdonosnő, II., Ostrom utcza 15. sz., Müller Károly háztulajdonos, II., Ostrom-utcza 4. és 6. sz., Vavrek János háztulajdonos, II., Ostrom-utcza, Zobel J. Ernő háztulajdonos, II., Ostrom-utcza 19., sz., Beck Adolf háztulajdonos, II., Széna-tér és Ostrom utcza sarok.

Indítvány a székesfőváros II kerület Ostrom-utczának szabályozása és rendezése ügyében.

Tisztelt bizottsági értekezlet!

Tekintve, hogy a most megkezdett Ostrom-utczának szabályozása és rendezése merev ellentétben áll a székesfőváros szépitészeti és helyes rendészeti szempontból, mivel annak oly tulságos beszűkitése által meredek fekvésénél fogva lehetetlen lesz életveszély nélkül nappal, de különösen éjjel a kocsiközlekedés; sőt a téli jeges és havas időszakban a kocsiforgalomnak majd egészen szünetelnie kell és az ott most épülő díszes uj házakhoz semmiféle teherszállitás nem lesz eszközölhető; a lakosság majd kénytelen lesz munkások által a hátukon szállittatni a szükséges tüzelőanyagot — Ha tekintetbe veszszük továbbá még azon igen fontos körülményt is, hogy a nyári és őszi nagy esőzések oly hatalmas viztömegeket sodornak le az egész Ostrom utczán át a Szénatérig, le a várból, a Bécsikapu-tér és környékéről, hogy ily esetekben, a melyek igen számosak ezen évszakokban, még a gyalogjárást is életveszélyessé teszik; ezen vizzuhanyok tették szükségessé, hogy az utcza létesitésekor oly széles állapotba alkossák

Ha már most az Ostrom-utczának alsó szakaszában az ujonnan épült házak miatt az alkotott igen hibás és veszélyes beszűkitést változtatni nem lehet; minden körülmények között oda kell törekednünk és fáradságot nem kimélve oda hatnunk, hogy az Ostrom-utczának felső szakaszát a Batthyány-utczától a Bécsikapu térig, mely szakasz részben még meredekebb az alsónál, némely csekély szükséges szabályozás és rendezés az Ilona-utcza torkolatánál, mely szabályozási kérdés is mint egy tengeri kigyó már több mindt 30 éven át huzódik, a jelenlegi szélességében meghagyassék.

Tekintve továbbá azon körülményt is, hogy az Ostrom-utczának tervbe vett beszükitése ellen az összes érdekelt háztulajdonosok már mult év szeptember havában a székesfőváros közmunkatanácsához egy igen indokolt sürgős kérelmet és előterjesztést nyujtottak be, mely kérelemben alaposan körvonaloztak azon sérelmeket és hátrányokat, a melyeket ők a beszükités által szenvedni fognak; ezen kérvényük azonban még máig elintézésre vár és a beszűkités ennek ellenében is még mult évben megkezdetett;

Ennek folytán van szerencsém a t. értekezletnek következő sürgős indítványomat elfogadásra melegen ajánlani:

Méltóztassék a tek. székesfővárosi tanácsot átiratban felkérni, sziveskedjék sürgősen a középitészeti igazgató urat oda utasitani, hogy egy kiküldendő szakbizottsággal egyetemlegesen az Ostrom utczának szabályozás és rendezésének ügyét tegye alapos helyszini szemle és vizsgálatok alapján tanulmánytárgyává, és erre vonatkozó kimeritő szakvéleményt mielőbb terjeszszen be.

Budapesten, 1898. évi április hó 2-án.

Tisztelettel

Freyberger Pál,

II. k., székesfővárosi bizottsági tag.

A művészetek anyaga és tartalma.

A művésznek czélja, hogy érzelmeit, hangulatait közönségének átadja. E czél elérését befolyásolja az az anyag, melylyel a művész dolgozik. Máskép fogja elénk állitani egy hatalmas férfiunak képét a szobrász, mint a festő vagy mint a költő, kiknek más-más eszközök állnak rendelkezésükre.

A képzőművészetek, minő a festészet, szobrászat, épitészet, melyeknek anyaga térbeli, egymás mellett fekvő tárgyakat, a szólóművészetek: a költészet és zene, melyek a hang által fülünkre és lelki szemeinkre, az értelemre hatnak, csakis időbeli, egymásután következő dolgokat, eseményeket állithatnak elénk.

Világosan fejti ezt ki Laokonjában Lessing: „Ha az igaz — ugymond, — hogy a festő egészen más eszközökkel vagy jegyekkel él mint a költő — az ugyanis alakokkal, színekkel a térben, ez pedig tagolt hangokkal az időben — úgy a térbeli jegyek csak oly tárgyakat képesek kifejezni, melyeknek részei egymás mellett vannak, mig az időbeli jegyek csak olyanokat, melyeknek részei egymás után következnek." Lessingnek ebből a meghatározásából teljesen világos előttünk, hogy mig a költő fejlődő tárgyakkal foglalkozik, addig a képzőművész csak kész tárgyakat állithat elénk.

A művészeteknek különös jelleme leginkább látható ott, hol két művész különböző anyaggal ugyanazt a tárgyat akarja elénk állitani. Homér, midőn Achilles paizsát akarja leirni, nem veszi át a festő szerepét, hanem a leirást átalakitja cselekménynyé, előttünk kovácsoltatja ki Hephaistos-szal a paizs dombormüveit.

Későbbi festők, midőn ezt a paizsot hasztalan próbálták lefesteni, a költő leirását helytelenitették, — azt állitották, hogy a költő, midőn a békés és nyugtalan várost irja le, oly sok alakot hoz a paizsra, mennyi ott semmiképen sem férhet el.

Azok a festők, kik igy nyilatkoztak, megfeledkeztek arról, hogy Homér költő, ki sok egymásután következő eseményt irhat le. Ha azonban a festő, a költő leirását saját eszközeivel akarja elénk állitani, az eseményt tárgygyá, a készülőt készszé kell átalakitania, az események sorából azt a legjellemzőbb pillanatot kell kiragadnia, melyből az előzmény és következmény elképzelhető.

Lessing a Laokoonban például hozza fel, hogy Homér a leirás helyett, Junó szekerét Hébével állittatja össze előttünk; midőn pedig Agamemnon ruházatát akarja leirni, akkor a királynak minden egyes ruhadarabot szemünk láttára kell felöltenie.

A mint látjuk, a művésznek alkalmaznia kell tárgyát a rendelkezésére álló eszközökhöz, a művészetek anyagához, de azért még elég tér marad, hol a művész szabadon mutathatja ki művészetét.

Élczy Géza.

A budai tanitóegylet közgyülése.

A budai tanitók egyesülete f. hó 2-án tartotta meg a II. ker. Margitkörúti el. iskolában évnegyedes közgyülését, melyen *Koncsek Lajos* elnökölt. A kedvezőtlen, esős idő daczára csaknem egészen megtelt a közgyülés szinhelye: a tágas tornaterem, a mi különösen annak tulajdonitandó, hogy a közgyülés tárgysorozata elejétől végig érdekesnek s tanulságosnak igérkezett s annak is bizonyult.

A terjedelmes elnöki előterjesztések után *Velősy Lipót* vezető tanitó tartotta meg élénk figyelem és nagy érdeklődés mellett vitatételes szabad előadását a „*területszámitás szemléltetésé*-"ről. Az előadás kapcsán bemutatott szemléltetési táblái általános érdeklődést keltettek. Élénk és érdekes volt a szakszerü vita is, mely ez előadás nyomán keletkezett. Részt vettek ebben *Schön* József, *Szőts* András, *Nagy* László és *Patacsics* János egyesületi tagok.

Elnök a közgyülés nevében meleg elismeréssel honorálta Velősy fáradozását.

Utána egy csevegés-szerü, de mindvégig érdekes, tanulságos és szórakoztató szabad ismertetés következett, melyet *Szabó Lajos* egyesületi tag tartott „*Furcsa népiskolák*" czimén. Előadásának több pontjai ezek voltak. 1) elemi iskolák vasuti kupekban; 2) eszkimó-iskolák; 3) a suik; 4) népiskolák uszó dokkokon; 5) Millwadke; 6) elemi oktatas katonai szolgalatban; 7) a mahama; 8) Patagon népiskolák.

Az előadó tényleg igen sok furcsaságot mondott el az iskolákról s leginkább olyan dolgokat sorolt fel, melyek nálunk még egészen ismeretlenek voltak. Igy hát teljesen megérdemelte azt a tüntetésszerü elismerést, melyben őt a közgyülés részesitette.

Ezután az ez idei pályatétel kérdése került szőnyegre. A közgyülés elfogadta a választmánynak azt az előterjesztését, mely szerint az ez idei 100 korona pályadij az *elemi iskolai szépirás tanitásának módszerére* tüzessék ki. (A pályakérdést annak idején teljes szövegében közölni fogjuk.)

A közgyülés további folyamán elnök a rendezőbizottság nevében jelentette, hogy az egyesület segélyalapja javára f. é. február hó 9-én rendezett tánczmulatság 340 frtot jövedelmezett. E valóban szép eredményért a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott dr. *Falk Miksának*, mint az estély volt védnökének, továbbá a budai Légszesztársulatnak, *Magyar* József és *Koncsek* Lajos rend. biz. elnököknek *Bárány* Zsigmond főrendezőnek, *Rácz* József pénztárnoknak *Wieland* Gyula mérnöknek stb.

Miután még a közgyülés a pénztárnok jelentéséből tudomást szerzett arról, hogy az egyesület vagyona ez idő szerint *7111 forint 63 kr.*, elnök a közgyülést berekesztette.

A közgyülés tagjai azután a krisztinakörúti *Nagy-féle* vendéglőben gyültek össze kedélyes vacsorára, hol vidám eszmecsere mellett töltötték el egy két órát.

Tudósító.

A bombatéri vásárcsarnok érdekében.

(A budai kereskedelmi társulat kérvénye a székes főváros polgármesteréhez.)

Nagyságos Polgármester Ur!

Aggodalommal értesültünk a hirlapok utján, hogy a vásárcsarnoki albizottság határozata folytán a II. kerületi bomba-téri vásárcsarnoknak a forgalom részére való átadása ismét késedelmet szenved. — Felesleges Nagyságod előtt fejtegetnünk, hogy e bizonytalan állapot a kerület összes lakóira nézve, de különösen a kereskedői karra nézve, mily kártékony hatással bir. Azon házakban, melyek a székes főváros által a vásárcsarnok czéljaira megvétettek, az üzlethelyiségek 1898. évi május hó 1-ére felmondottak. — A kereskedők legnagyobb része tehát kénytelen volt már 1897 novemberében más mellékutczákban ideiglenes üzleti helyiséget maga részére biztositani és ezen ideiglenes helyiségekben lennének kénytelenek megmaradni még azon kereskedők és iparosok is, kik a bombatéri vásárcsarnok felépülte után az ott rendelkezésre álló üzlethelyiségekbe, mint bérlők, esetleg ujból visszamehetnek. Amint a nevezett vasárcsarnok felépül és annak folytán a Plébánia-utcza kiszélesittetvén, a terjedék hozzá fog csatoltatni a 3431. hr. számu, ugynevezett Ott féle ingatlanhoz, ezen a telken kétségtelenül azonnal, lehetőleg a vásárcsarnok felépülésével egyidejüleg uj bérház fog épülni, a melyben a vásárcsarnok helyiségére megvett házakból kiszorult kereskedők ujból üzlethelyiséget nyerhetnek. A vásárcsarnok épitésének ellodázása azonban nemcsak egyes kereskedőket, de mondhatni az egész kereskedői kart éri, mert a bizonytalan helyzet mindenkor ártalmára van a kereskedelem teljes fejlődésének. De árt az elodázás magának a székes főváros pénzügyi érdekeinek is; mert amennyiben a vásárcsarnok 1899. november hó 1-éig használható állapotba nem helyeztetik és a forgalomnak át nem adatik, elveszti a székes főváros közönsége ugy a vásárcsarnok épitésére mint különösen az abban elhelyezendő üzlethelyiségekre nézve a kiváltságos 30 évi adómentességet.

Nem kivánunk hosszasan foglalkozni azzal, hogy az albizottság véleménye — hogy t. i. szilárd szerkezetü vásárcsarnok helyett fedett árúhelyek létesittessenek. — ellenkezik a közgyülés jogerős határozatával, a mely szilárd szerkezetü vásárcsarnoknak épitését mondotta ki, csak arra kivánunk utalni és Nagyságodnak, valamint a szakosztálynak és a mérnöki hivatalnak figyelmét felhivni, hogy azon utczaterület, mely a Plébánia-utczának kiszélesitésére fog fordittatni, nem irható a vásárcsarnok épitésének számlájára. A Plébánia-utcza kiszélesitése folytán a 3431. hrsz. házhoz terjedék lesz hozzácsatolandó és pedig a 3421/1 hrszámmal megjelölendő birtokrészlethez 180·30 □-öl, mely legalább is 150 frtjával lesz értékesithető; a 3431/2 hrszámu ingatlanhoz pedig 58·60 □-öl, amely tekintettel, hogy a Főutczán sarkot képez, legalább 200 frttal lesz értékesithető, és igy az ezen terjedéknek vételárából remélt bevétel a vásárcsarnok részére megvett területnek vételárából feltétlenül leszámitandó lesz, ugy, hogy a belső berendezések egyszerüsitése s ily czimen csekély reductió mellett a II. ker. vásárcsarnok a törvényhatósági bizottság közgyülése által már megszavazott előirányzaton belül fog felépülni. Még csak arra kivánjuk Nagyságod figyelmét felhivni, hogy ily albizottsági vélemények menynyire alkalmasak arra, hogy a székes főváros törvényhatósága bizottsági közgyülésének elvi határozatait kiforgassák.

Amidőn a vásárcsarnok intézményének létesitését a közgyülés elhatározta, szigoruan követendő elvként kimondotta, hogy a központi vásárcsarnokkal egy időben szükséges a detail-vásárcsarnokoknak a közönség rendelkezésére bocsájtása. A központi vásárcsarnok és vele együtt a pesti részen egy sereg detail vásárcsarnok már két év óta áll, de fajdalom a budai részen, épen holmi albizottságnak folytonos közbeszólásai folytán mai napig még egyetlen vásárcsarnok sem létesült, sőt még egynek készitése sem kezdettetett meg, kárára a nagy közönségnek. Becses figyelmének a felhozottakra való felhivása mellett az iránt vagyunk bátrak nagyságos Polgármester urat kérni, méltóztassék intézkedni, miszerint a mérnöki hivatal a II. ker. bomba téri vásárcsarnok részletterveit legsürgősebben oly időben készitse el, hogy f. é. május 14-ig a II. ker. bombatéri vásárcsarnok czéljaira megvett házakban benmaradt egy-két lakónak a bérleti viszony felmondható és a lerombolás, illetve az épités 1898. augusztus 1-én megkezdhető legyen. Kérjük egyuttal szives intézkedését, hogy az I. kerületben, a Tabánban és Várban a törvényhatósági bizottság közgyülése által elhatározott, a vásárcsarnokokra vonatkozó mérnöki előmunkálatok a lehető legrövidebb idő alatt elkészittessenek és ezen vásárcsarnokok is rövidesen rendeltetésükre átadhatók legyenek.

Kelt a „Budapesti (budai) kereskedelmi társulat" választmányának 1898. évi márczius hó 22-én tartott ülésében.

Kollár Lajos, kir. tanácsos, ügyész jegyző. *Freyberger Pál,* elnök.

Virágvasárnaptól — a feltámadásig.

Meghalt!

Letépték ruháját, megtépték testét, és tövissel megvérezték azt az isteni fejet, a mely a világosság faklyája volt.

És a czudar nép nem érte be ezzel, már a test foszlányaiból kiszivárgó vér is kevés volt annak az üvöltő tömegnek, megköpdöste az Isten ember orczáját.

Még nem egészen hat nap mult el, a midőn bevonult Jeruzsálembe Jézus Krisztus. Illatot leheltek az olajfák, zöld szőnyeg volt a kopár sziklás úton, örömrivalgás az ajkakon. Hozsanna! a hegyen, völgyön Diadalútját tartotta a Messiás

És a vén farizeusok rőt szakálukat simogatták, rongy lelkiismeretük vigyorgott, mert a „Pálmák“ ünnepén, fény és pompa mellett, már faragták a keresztfát.

Milyen raffineriával, minő lelketlenséggel készitették mindezt elő!

És a mi Urunk, Jézus Krisztusunk ment e megváltás utja felé!

Mindent tudott előre, és az isteni homlokon nem szántott a félelem barázdát, és az az isteni arcz nem változott, fenséges maradt az utolsó pillanatig.

A bethlehemi jászolytól nagy út volt a Golgotháig!

Megtette! mert küldetése volt, hogy szivének összes szeretetét oda adja a bűnös embernek, kit szabaddá tett, és megváltott. Oh! hogy a mostani zűrzavaros és istentagadó áramlatban nem nézünk a keresztre!

Dárdával átütötték oldalát, és hogy ne legyen oly könnyü a meghalás, póznára erősitettek ecetbe mártott szivacsot felnyujtotta a zsoldos, hogy égesse szomjuhozó ajkát a világ legnagyobb szenvedőjének.

És nincs fájdalom az arczán, csak meg dicsőülés.

Szetszaladnak a tanitványok. Dördül az ég, reped a föld.

Meginog az egész mindenség. Buvó helyet keres az állat, reszketve összes tagjaiban, halálos verejtékkel homlokán fut a bűnös ember.

És két zsivány közt, végsőt lehel a mi Urunk Jézus Krisztusunk.

Sivit a szél, megropog a Golgotha hegynek minden fája. Megtörtént. Beteljesedett! Meghalt!

Oda tekints te keresztény halandó, oda arra a keresztre! Faragatlan fáján végig cseppeg a vér, az isten ember vére; borulj le, csókold meg azt a szentelt fát, mert azon szenvedett, érted halt meg a szeretetnek nagy Istene: Jezus Krisztus.

„A keresztfához megyek,
Mert máshol nem lelhetek,
Nyugodalmat lelkemnek.“

Igy énekel imádkozva a bűnös ember a nagyhéten, igy békül ki Istenével, a keresztfa alatt kap erőt az élet nehéz küzdelmeihez, és ezzel az énekkel az ajkán elfelejti gondjait, szeretteinek földbe tevését, mert a keresztfán meghalt Jézus Krisztus tanitott meg arra: *hogy az ember nem hal meg soha!*

Nem halt meg a mi Istenünk, feltámadott!

Megszakadt a sötétség, a felhők mögül kisütött a nap. Világosság a földön, angyalok kara hallatszik a kék égbolton felül.

Élet, tavasz, ébredés, feltámadás!

Feltámadt a mi Urunk Jézus Krisztus!

Örvendj te bűnökben született ember, mert megváltott téged a mi Istenünk!

Egyenlő lett az ember, mert mindenkit egyformán szeretett. Nagy sziv, nagy lélek, isteni türelem, ez a jézusi szeretet, és megbocsátott azoknak is a kik megpőkdösték isteni orczáját, megbocsátott ellenségeinek, a buta tömegnek, mert Isten volt, elvérzett, meghalt, de feltámadott, és megmutatta az utat a melyen haladva, mindenki megkaphatja lelkének nyugodalmát.

A husvéti ünnepek alkalmából lelki békességet, megelégedést és boldogságot kivánunk olvasóinknak.

Büttel János.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	— kr.
Fél évre	3 „	— „
Évnegyedre . . .	1 „	50 „

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	— kr.
Fél oldal	30 „	— „
Negyed oldal . .	15 „	— „
Nyolczad oldal . .	7 „	50 „

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Változás. A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető. A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar“ czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják A „Magyar“ külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdtük **Buda és a vidék** vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma április hó 21 én jelenik meg.

— **Bogdánovics püspök első miséje.** Bogdánovics Luczián, az uj budai görög-keleti szerb püspök most vasárnap mondta első nagy miséjét a tabáni szerb görög-keleti székesegyházban. A misén jelen volt Brankovics szerb patriárka is. Az uj budai szerb pöspök a téli hónapok alatt nem Szent-Endrén, hanem budai székhelyén fog lakni állandóan, a szerb püspökség Duna-balparti palotájában.

— **Hirek Krecsányi szintársulatáról.** Krecsányi Ignácz kedvelt szintársulata már készülődik Budapestre. Jelenleg még Pozsonyban van ugyan, de lassankint már szállingóznak hozzánk színészei és színésznői, ugy hogy 25-ike táján az egész társulat itt lesz. Mint egy Pozsonyból kapott tudósitásunk hirül adja, az előadások f. hó 27-én kezdődnek, a mikor is *Zichy Géza gróf* „Tizparancsolat“ czimü szinműve kerül szinre. Már előre örvendünk e kedves társulatnak, noha mint értesülünk mult, évi ismerőseink közül többen kiaradnak, a kik részint más színházakhoz szerződtek, részint a csendes, nyugalmas családi életbe vonultak. Igy elmarad a mult évi kedves primadonnánk *Kapossy Józsa*, a ki Debreczen csillaga lesz; *Margó Zelma*, a kit egy másik fővárosi színház szerződtetett; *Tövölgyi Margit* és mások. Primadonnák a saisonban *Patakiné* és *Amon Margit* lesznek, mig a kedvelt Tövölgyi Margit helyett *Taksonyiné* sz. *Hadra Anna* fogja a drámai szerepeket játszani. sg

— **A Mátyás templom uj lépcsője.** A főváros egyik legpompásabb látványossága rövidesen egy kis átalakitáson fog keresztül menni, a mely azonban csak fokozni fogja érdekességét. Még a millenniumi ünnepségek előtt a kormány és a főváros közös akcióra léptek annak a tervnek kivitele érdekében, hogy a budavári Mátyás-templom mögött monumentális lépcső épüljön, melyen az Albrecht-utról menet rövidesen lehessen jutni a templomba. Ezzel kapcsolatban a templom melletti halászbástya müvészi kiépitését is tervbe vették. Az összes idevonatkozó terveket Schulek Nándor müépitész, egyetemi tanár állitotta össze, melyekből kitünt, hogy az épitkezés költségeiből a kormányt megillető rész 170,000 frtot tesz ki, holott a ministerelnöknek csak 144.000 forint all erre a czélra rendelkezésére. Igy tehát utasitani kellett a tervezőt, hogy terveit dolgozza át, noha a tervezett lépcső egy része időközben már kiépült. A módositott terveket Schulek most elkészitette és ujból bemutatta a közmunkák tanácsának. Az uj terveket első sorban a ministerelnökhöz terjesztik fel, hogy fölöttük véleményt mondjon és csak azután kerül a fővároshoz.

— **Istenhegy koronája.** A főváros legkedveltebb nyaralóhelyének, az Istenhegynek uj évadja a tegnapi napon kezdődött, a mikor megnyilt a fogaskerekü vasut forgalma. A jövő hónapban szállitják föl az Andrássy ut végéről a Széchényi-csucsra az artézi kut kőemelvényét a zászlóruddal, a mely az Istenhegy koronája lesz.

— **Park a Remetehegyen.** A székesfőváros jobb partjának egyik legszebb pontján a Remetehegyen egy parkot fognak létesiteni. A Remetehegy jövőjét ez a park is biztositja. A villanyoshoz közel van. A kilátás a legremekebbek közé tartozik. Csak még az kellene, hogy a téglaégetőket és homokbányákat szüntessék be, hogy a szép hegyeket el ne rontsák. Ebben az évben sokan épitenek a Remete hegyen.

Moly elleni védekezés. Egy előkelő budapesti szaklapban a moly elleni védekezésről a következőket olvassuk: Megtisztelő felhivásának eleget teendő, van szerencsém a moly elleu való megóvásról a következőket közölni: Azoknak, kik nincsenek abban a helyzetben, hogy szőrmenemüiket megbizható és szakértői konzerválásra adhassák át, szolgáljanak tájékozásul a következők: Nagyon elterjedt, de teljesen téves azon hit, hogy erősszagu füvek, aeterolajak, füszer stb. biztositást nyujtanak a szőrméknek és ruháknak a moly ellen való megóvásnál, mert a tapasztalat kétségtelen módon igazolta, hogy a molyok még a legerősebb szagokat is megszokják. Konstatálom, hogy a molyok ellen csak egy sikeres védelem létezik és pedig minden mesterséges szer kizárásával azon eljárás, hogy a ruhák szakszerüen bizonyos időszakokban alapos tisztitásnak vettessenek alá, mi különben az emlitett szerek használatánál is mint alapfeltétel van előirva. Nem tudom eléggé inteni az érdekelteket a kámfor és naftalinnal való behintéstől, mert azok a bőröknek természetes zsiradékát kiszáritják, a szőrméket homályossá és törékenynyé teszik és elrontják a legszebb szint, amennyiben a szőrök ódonszinüek és vörhenyesek lesznek, azonfelül azoktól a ruhaneműek impregnálódnak és ezáltal hosszabb ideig használhatetlenekké válnak. A helyiség, melyben a szőrmék megóvandók, szellős, sötét és hüvös legyen, a megóvandó tárgyak pedig lehetőleg nyers kendervászonba göngyöltessenek vagy legalább is olyanokkal takartassanak be. Nagyobb értékü tárgyak legjobban ónfalazatu szekrényekben óvhatók meg. Minthogy a szőrmék a rossz vagy hiányos megóvás miatt rendkivül sokat szenvednek, ajánlom, hogy jó és értékes darabok semmi esetre se tartassanak otthon, hanem azon idő alatt, mig nincsenek használatban, konzerválásra és gondozásra megbizható szakértő szűcsnek adassanak át. Hogy a moly ellen kizárólag ezen eljárás a valódi védelem, bizonyitják a számos elismerő nyilatkozatok. Tisztelettel Katzer József szűcsmester, Budapest.

— **Az Egészség Bibliája** Egy ilyen czimü és nagyon hasznos népies könyv van nyomás alatt a Bartalits féle jó hirü könyvnyomdában A tartalmas és jó népkönyvnek szerzője *Gálffy Lajos*, egy olyan kitünő népies egészségügyi könyvet bocsájt ebben a müben közre a mi minden magyar családnak hasznos és nélkü-

lözhetlen utmutatója az egészség megóvásának és a betegségek esetén az első segély nyujtásnak. Egy ilyen könyvre ugy a családoknak, mint az iskolának nagy szüksége volt, és a szakkörökben valamint a családokban mindenesetre szivesen fogják fogadni.

A budai zsidó hitközség a napokban tartotta választó közgyülését. Elnöknek Szabolcsi Izidor drt választották meg három évre nagy többséggel. Az ujonnan választott hitközségi elnököt küldöttség kisérte a választói helyiségbe, a hol szép beszéddel üdvözölték. Szabolcsi dr. elmondta a maga programmját. A hatásos beszédet nagy tetszéssel fogadták.

— **Halálozás.** Szécsi Sándor a Kisfaludy-szinház volt jeles tehetségü tagja, kinek ügyes játékát lapunkban is több izben méltattuk, hosszabb szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése a közönség nagy részvéte mellett ment végbe. A kőbányai uj temető halottas házánál a gyászszertartás helyén a nagyszámu rokonságon kivül jelen volt Serly Lajos a Kisfaludy-szinház igazgatója s különösen feltünő nagy számmal a magyar szinház tagjai közül s egynehányan a vigszinháztól azonkivül többen a Kisfaludy-szinház látogatói közül. A jelenvoltak nevében Feld Mátyás a városligeti szinkör tagja rövid megható beszéd kiséretében egy igen szép babér koszorut, Aranyossy Janka k. a., a magyar szinház tagja pedig egy nagy virágcsokrot helyezett a korán elhunyt pályatárs sirjára A temetésen ott volt Komlósi Emma k. a. a vigszinház tagja is. (R—CH.)

— **Halálozás.** Egy ismert és szeretett polgártársunkat *Buchinger Alajos* vendéglőst temettünk el. Az elhunytra sokáig fognak emlékezni családja tagjai és ismerősei, mint ritka jó emberre, ki polgári kötelességeit is hiven teljesitette. Nyugodjék békével!

— **Az országos budai magyar egyesület.** Az országos budai magyar egyesület I. alapszabályai már elkészültek és azokat a végrehajtóbizottság már elkezdette tárgyalni s a mint a tárgyalásokkal a bizottság készen lessz azonnal összehivják az alakuló közgyülését. Már eddig több száz tag jelentkezett, közöttük a közélet és tudomány kitünőségei is.

— **Magántisztviselők nyugdijintézete.** A Magántisztviselők orsz. nyugdijegyesületének Weiss Berthold orsz. képviselő elnöklete alatt tegnap tartott igazgatósági ülésén a folyó ügyek elintézése és az adakozások bejelentése után az 1897. évi zárszámadások lettek bemutatva. Örömmel constatáljuk, hogy ezen nemesczélu egyesület ugy vagyon, mint taglétszám tekintetében folyton gyarapszik és fejlődik. A zárszámadásokból a következőket emlitjük fel: 1897. évi deczember végén a befizetett tagdijak összege 454.554·69 kor; ezek kamatai 38.441·02 kor; A 27,344·62 kor. felesleg a tartalékalap növelésére fordittatott, mely igy már 71,700 kor.-ra emelkedett. — Örvendetes tudomásul vétetett, hogy ez évben már 120 uj tag lett felvéve s hogy a taglétszám 1120; az ezek részére biztositott összeg 2.299,670 kor. — Ez év első két havában befolyt tagdijakban 31,811 kor; adományokban 4235 kor — Legutóbb adakoztak: Kőszénbánya s téglagyár társulat 200 kor, Császka György, kalocsai érsek 100; Első magyar gyapjumosó és bizományi r. t. 100, Penzszekrénygyár r. t. Temesvár 70; Deutsch Gyula 50; Fay Antal és társa 50; Berger Dániel Nagyvárad 50; Fleissner I. 50; Gróf Tisza István, Szikszói hitelintézet, Németh Gyula, Szegedi takarék- és hitel r. t; Deutsch Zsigm. fiai, Schnitzer & Weiss, Mokrini néptkpztár, Szászvárosi tkpztár, Szatmári gazd. és iparbank, Heller Mór. Hornyánszky Viktor, Alexander & Liebermann, Berényi Gyula, Detsinyi Frigyes kisebb nagyobb összeggel emlékeztek meg az egyesületről.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**
Szerkesztők: Koncsek Lajos, Henszler László

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

Tájékoztató.

— **Budapest jobbparti korona takarék- és hitel szövetkezet** (II., Fő-utcza 7. földszint). Van szerencsénk t. Czimed értesiteni, hogy *f. év május hó 1-én a II-ik évtársulatot* kezdjük meg és ezen évtársulatba való belépésre előjegyzéseket *már mai naptól kezdve elfogadunk*. Intézetünk alig 10 hónapja áll fenn és az eddigi üzleti eredmény fényes bizonyitékát adja ama nagy bizalomnak, melylyel tagjaink iránt unk viseltettek. Eddig közel *700 tag* lépett be szövetkezetünkbe, kik összesen *2500 üzletrésznél* többet jegyeztek Alapszabályaink értelmében az intézet czéljainak minden tekintetben megfelelt, a mennyiben a budai ipar- és kereskedelem terén közel *160.000 koronát* helyezett el, mely összeg 6 éven át kisebb heti részletekben törleszthető ugy, hogy a hitelt igénybe vett tagot annak nagyobb összegekben való visszafizetésének sulyos gondja nem terheli. A kölcsönök ezen könnyü visszafizetési módja egyrészről, másrészt pedig a szövetkezetünkbe takarékossági szempontból, tőkegyüjtés czéljából belépő tagok biztonsága a belépést annál is inkább ajánlja, mert az utóbbiakra nézve intézetünk *kötelező takarékpénztárt* képez. Második évtársulatunk ugyancsak 6 évre alakul és tagja lehet mindenki, ki legalább 1 üzletrészt jegyez. Ezen üzletrészre fizetendő egy korona hetenként 6 éven át Minden üzletrész után 1 korona beiratási dij fizetendő, mig betétkönyvecskéért 50 fillér jár Kölcsönöket csakis tagnak nyujtunk és pedig minden üzletrészre *200*, illetőleg 2 év mulva *300* koronát, mely összeg nem fizetendő vissza, hacsak a hetibefizetések pontosan teljesittetnek és a kölcsön utáni kamatok fizettetnek. Hat év után az évtársulat feloszlik és a tagok visszakapják befizetett tőkéiket, valamint a zárszámadásban kimutatott nyereségosztalékot, mig oly tagok, kik kölcsönt vettek igénybe, annak levonása után kapják befizetéseiket és járulékaikat Intézetünk hivatva van a budai kisipar- és kereskedelem érdekét előmozditani és az eddigi eredmények után konstatálhatjuk, hogy e téren intézetünk jótékonyan működött, mert eltekintve attól, hogy *160.000 korona* kölcsönt nyujtottunk tagjainknak, intézetünknel *100.000 korona* helyeztetett el takarékossági szempontból, mely után — s ezt már ma biztosan állithatjuk *6% os kamatozást* fogunk nyujhatni Ezek után tiszteletteljesen felkérjük, hogy az összeállitandó évtársulatba belépni és intézetünket támogatva, ismerősei, barátai és rokonai körében tagokat gyüjteni kegyeskedjék. *Az Igazgatóság:* Peringer Ferencz birtokos, Krausz Dávid nagykereskedő, Schimmerlik Mór vezér-igazgató, Frey Alajos és Grünwald Samu kereskedők. *Felügyelő-bizottság:* Stampfer Marton és Wolf Márton kereskedők, Biermann J. Henrik Deutsch és Biermann-czég beltagja, Bányai Béla a hazai ált. biztr. t. főkönyvelője, Steinbock József a bankegyesület r. t. főkönyvelője. — U. i. Távolabb és vidéken lakó tagjaink számára berendeztük a postatakarékpénzt. chequeforgalmat, mely megóvja a befizetőt a postadij költségeitől és a személyes befizetés fáradságától, A **Budapest Jobbparti Korona Takarékpénztár e rövid idő alatt elért eredményei csak azt igazolják, hogy a vezetés kitünő kezekben van és az uj intezet már is méltán megnyerte a közönség bizalmát, mit az idő csak fokozni fog és eléri az intézet azt a virágzást, a mit a jó igazgatás és üzleti tisztesség folytán megérdemel.**

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mésztermeke minőség tekintetében hazankban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

= **Kutlánya János I. ker. Fehérvári-ut 28, és 32. számu teljesen modern berendezésü uj háromemeletes lakóházaiban májusra és augusztusra szép és elegáns lakások, boltok, kávéházi és vendéglői helyiségek olcsón kiadók.**

— **Zsiga vendéglője.** Mint mult számunkban emlitettük, Wellisch Zsigmond jól ismert és keresett kávéház tulajdonos Alagut-utcza 1. szám a kávéháza mellett az udvarban egy pompás kerti helyiségben kitünő tekepályával, bor és sör mérést is nyitott és az már most Husvétkor a közönség rendelkezésére áll. A jó- és valódi italok és a tulajdonos kedvelt személyisége biztositják a sikert. Mindennap délután 4 órától esti 11 óráig Kovács József czigány zenekara játszik.

— *Uj fióküzlet.* Pápai és Náthán, ismert vasbutor kereskedő czeg, mint értesülünk Budán fióküzletet akar nyitni. A budai közönség kényelmére fog szolgálni az ő jól berendezett fiók üzletök megnyitása és kivánatos, hogy mielőbb nyissák meg. Pápai és Náthánnak az Andrássy-uton levő fényes üzletének dus berendezése ritkitja párját. Nekünk Budán ilyen kereskedésünk nincs, tehát a fióküzlet kereskedelmünket is emeli Felsoroljuk a tekintélyes czég gyártmanyait és czikkeit: vasbutor, (mindennemü szoba-, gyermek- és kerti vasbutor). Acélsodronyagybetét, gyermekkocsik, börvanyoló gépek (csizmadiák részére). Ruganyos sodrony kocsiülések. Angol (réz) bronzagyak, bronzéjjeli szekrények, bronzmosdók márvány-lapokkal és egyéb diszbutortárgyak valódi bronzból. Kárpitozott butorok u. m.: Derékaljak afrikkal és szőrrel párnázottak. Ruganyos kárpitozott matraczok különleges finom minőségben Diványok és garniturák izlésteljes kivitelben. Fabutor a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségig. Szőnyegek, lámpák, tükrök valamint egyéb lakberendezési és disztárgyak. Részletfizetésekre is ad

— **Okos szamár eladó** (Bővebb értesités nyerhető Alkotás utcza 21. sz. a.)

Kiadásomban megjelent:

Gulliver utazásai

ismeretlen országokban.

SWIFT JONATHÁNTÓL.

Az ifjuság és annak barátjai számára az angol eredetiből átdolgozta **Hoffmann M.**, magyaritá **Battlay Imre.** A 220 oldalra terjedő és 29 keppel ellátott kötetnek ára 40 kr. az összegnek bekü dése után bérmentve. — Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Bartalits Imre

Magos csárda

a Mátyáshegyen, Ó-Budán, a kiscelli katonai ruhatár felett. Remek kilátás. Tavaszi kirándulásra nagyon alkalmas. Jó és valódi borok.. Sör Mátyás király régi vadásztanyája. Társaságoknak, egyleteknek tágas helyiség a szabad ég alatt. Ozondús levegő. A vidék legszebb élő panorámája.

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

I. Tűz-, szállitmány- és jégbiztositási üzlet.

KIADÁSOK — Negyvenedik évi zárszámla 1897. január 1-től december 31-ig. — **BEVÉTELEK.**

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
I. Tűzbiztositás.					**I. Tűzbiztositás.**				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonása után	1.649,740	29			Az 1896. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2.000,000	—		
Függőben maradt károk tartaléka	175,175	50			467.154,016 frt 50 krnyi kötött biztositások után, valamint a folyó évben lejárt díjreszletekből befolyt díjak 5.886,945·39				
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	236,245	95			levonva: törlesztett díjak 705,342·32				
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	124,821	89			viszontbiztositási díjak 820,409·20				
Postabérek	51,774	65			lejárt visszbizt.-díjrészletek 1,187.458·58 2.713.210·10	3.172,885	29		
Adakozások közhasznu célokra 5,246 frt 28 kr. tartalék levonása után	958	72			Az 1896. évben függőben maradt károk tartaléka	118,120	63	5.290,955	92
A tüzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	551,215	90			**II. Szállitmánybiztositás.**				
Behajthatatlan követelések leirása	9,329	29			Az 1896. évről áthozott díjtartalék	20,000	—		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	2,000,000	—	4.799,264	19	18.668,202 frt 24 krnyi kötött biztositások utáni díjak 197,071·33				
II. Szállitmánybiztositás.					levonva: törlesztett díjak 11,943·21				
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	57,682	93			viszontbiztositási díjak 127,434·59 139.377·80	57,693	53		
Függőben maradt károk tartaléka	23,365	23			Az 1896. évben függőben maradt károk tartaléka	13,353	41	91,046	94
A szállitmány-biztositási üzletet terhelő szerzési és igazgatási költségek	14,740	09			**III. Jégbiztositás.**				
A következő évnek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	20,000	—	115,788	25	81,271,097 frt 90 krnyi kötött biztositások utáni díjak	1.742,690	78	1.742,690	78
III. Jégbiztositás.					**IV. Egyéb bevételek.**				
Viszontbiztositások és törlések	413,956	37			Beváltott szelvények után, valamint egyéb befolyt kamatok és árfolyamnyereség eladott értékpapirok és idegen pénznemek után	275,372	94		
Kifizetett károk a viszontbiztositott rész levonásával	1.539,003	49			Társasági ház tiszta jövedelme	25,498	81	300,871	75
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositások utáni bevételek levonása után	234,124	03						7.425.565	39
Behajthatatlan követelések leirása	3,539	32	2.190,623	21					
1897 évi nyeremény			319,889	74					
			7.425,565	39					

VAGYON. — Mérlegszamla 1897. december 31-én. — **TEHER.**

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál			1.570,374	28	Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény à 1000 forint	2.000.000 frt — kr.			
3.951,800·— Magyar földhitelintézet 4% -os korona-értékü záloglevelek à 98·75 =	1.951,201 frt 25 kr.				Részvényalaptőke; teljesen befizetett 2000 fél részvény à 500 forint	1.000.000 „ — „		3.000,000	—
1.470,000 frt Magyar földhitelintézet 4% -os talajjavitás és szabályozási záloglevelek à 97·25 =	1.429,575 „ — „				Társasági tartaléktőke			3.000,000	—
1.000,000·— Pesti magyar kereskedelmi bank 4% -os záloglevelek à 98·75 =	493,750 „ — „				Külön tartalék			701,096	14
500,000 Egyesült budapesti fővárosi takp. 4%-os záloglevelek à 97·75 =	244,375 „ — „				Tüzbiztositási díjtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	2.000,000 frt — kr.			
424,800·— Budapest fő- és székváros 4% -os korona kölcsön kötvény à 98·25 =	208,683 „ — „				Szállitmány biztositási díjtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül	20,000 „ — „		2.020,000	—
7942 drb Magyar-francia biztositó részvény-társasági részvények à 100·— =	794,200 „ — „				Tüzbiztositási függő károk tartaléka			175,175	50
1084 drb Bécsi biztositó társ. részvények à 260·— =	281,840 „ — „				Szállitmány biztositási függő károk tartaléka			23,365	23
15,000·— Pesti Lloyd társ. kötvények à 100·— =	15,000 „ — „				Különféle hitelezők			483,247	10
A fenti értékpapirok után az év végéig esedékes kamatok	38,471 „ 53 „		5.457,095	78	Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok			2,683	—
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók			882,920	49	Első magyar általános biztositó társaság „Lévay-alap“			86,694	72
A társaság háza			650,000	—	Első magyar általános biztositó társaság „Ezredéves alapitvány“			30,888	—
Erzsébettéri házak jelzálog-kölcsönszáma			460,000	—	Tisztviselők nyugdijalapja			535,691	85
Különféle adósok:					Ormody Vilmos-alap			10,014	44
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselőségeknél			919 873	48	Életbiztositási osztály folyó számlán			205,670	90
b) Maradványok idegen biztositó intézeteknél			374,046	27	1897. evi nyeremény			319,889	74
Jégbiztositási osztály folyó számlán			246,005	27					
Központi pénzkészlet			33,101	05					
			10.594,416	62				10.594,416	62

II. Életbiztositási üzlet.

KIADÁSOK. — Harmincötödik évi zárszámla 1897. január 1-től december 31-ig. — **BEVÉTELEK.**

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
Törlesztett kötvények dija	276,296	74			A mult évből áthozott dijtartalék			29.550,383	99
Visszaváltott kötvényekért	419,854	61			Befolyt dijak: ez évben kiállitott kötvények után	460,499	08		
Halálesetek után kifizetett károsszeg	1.050,907	92			az előbbi években kiállitott kötvények után	4.343,700	45		
Lejárt kiházasitási tőkékért	1.292,827	24			a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	19,055	33	4.823,254	86
Kiházasitási biztositásoknál baláleset következtében dij-visszatérités	39,671	99			Mult évi függőben volt károk és dijvisszatérítések tartaléka			219,325	09
Függőben levő károk és dijvisszatérítések tartaléka	241.653	24			Mult évi függőben volt kiházasitási tőkék tartaléka			230,905	60
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka	229,137	60			Illetékek			107,985	50
Évjáradékokért	105,379	19			Kamatjövedelem			1.355,263	55
Viszontbiztositási dijak	118,923	96							
Bélyegekért	94.827	42							
Irodai bér, postadijak, nyomtatványok, uti- és egyéb költségek	234,507	15							
Tiszti fizetések	86,068	75							
Jövedelmi adóért	6,458	08							
Orvosi dijakért	43 160	62							
Szerzési és dijbehajtási költségek	328.579	86							
Kisorolt biztositások tartaléka	15.000	—							
Behajthatlan tartozások leirása	14 556	74	4.597,811	11					
Dijtartalék ez év végén			31.393,283	83					
1897. évi nyeremény			296,023	65					
			36.287,118	59				36.287,118	59

VAGYON. — Mérlegszamla 1897. december 31-én. — **TEHER.**

	forint	kr.	forint	kr.		forint	kr.	forint	kr.
Értékpapirok 28.366,007 frt 79 kr ugyanis:					Dijtartalék 32.034,612 frt 74 kr.				
165,000 Kor. n. é. magyar kir. 4%-os koronajáradék 99 frt 60 krjával	52.290	—							
33,700 frtnyi magyar kir. 4%-os aranyjáradék 121 frt 50 krjával	40,945	50			levonva a biztositási dijtartalékot 641.328 frt 91 kr			31.393,283	83
6.473,500 frtnyi magyar földhitelintézeti 4%-os záloglevelek 98 frt 50 krjával	6.376,397	50							
6.393,000 frtnyi magyar földhitelintézeti 4%-os talajjavitási és szabályozási záloglevelek 97 frt 25 krjával	6.217,192	50			Biztossági alap			191,086	84
1.418,000 Kor. n. é. magyar földhitelintézeti 4%-os korona-záloglevelek 98 frt 75 krjával	700,137	50							
929.500 frtnyi pesti magy. kereskedelmi bank 4½%-os zálogl. 100 frtjával	929,500	—			Kiházasitási tőkék nyeremménye			540,421	51
68,000 frtnyi pesti magyar kereskedelmi bank 4½%-os községi kölcsönkötvényei 100 frtjával	68,000	—							
101,000 frtnyi kisbirtokosok orsz. földhitelint. 4½%-os zálogl. 100 frtjával	101,000	—							
90,000 frtnyi kisbirtokosok orsz. földhitelintézete 5%-os zálogl. 100 frtjával	90,000	—			Függőben levő károk és dijvisszatérítések tartaléka			241,653	24
300,000 frtnyi magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4½% zálogl. 100 frtjával	300.000	—							
139.000 frtnyi magy. orsz. közp. takarékpénztár 4½%-os zálogl. 100 frtjával	139,000	—			Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka			229,137	60
742,000 frtnyi egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 4½%-os záloglevelei 100 frtjával	742.000	—							
29,500 frtnyi magy. jelzálog-hitelbank 4%-os nyereménykölcsön kötvényei 123 frt 50 krjával	36,432	50			Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka			236	10
Magyar jelzálog-hitelbank 4%-os kölcsön 5 darab nyereményjegye 22 frtjával	110	—							
280.000 frtnyi magyar jelzálog-hitelbank 4½%-os záloglevelei 100 frtjával	280.000	—			Túlélési csoportok számlája			62,941	93
2.467,400 frtnyi Budapest fővárosi 4½%-os kölcsönkötvények 100 frtjával	2.467,400	—							
1.689,500 frtnyi magyar kir. államvasuti ezüstkölcsön 4½%-os kötvények 100 frtjával	1.689.500	—			Előre fizetett dijak 1898. évre			3,198	47
97,400 frtnyi magyar kir. keleti vasuti államkölcsön 5%-os aranykötvényei 120 frt 50 krjával	117,367	—							
199.800 frtnyi magy. kir. 4%-os földtehermentesitési kötvények 99¼ frtjával	194,305	50			Fel nem vett nyeremények 1896 évről			43	81
6.514,000 frtnyi magyar kir. italmérési jogkártalanitási 4½%-os kötvények 100 frtjával	6.514.000	—							
Beszterczebánya-brezovai és piski-vajdahunyadi vasuti els. kötvény	980.445	67			Kisorsolt biztositások tartaléka			15,000	—
40.000 frtnyi egyesitett államadósság 4½%-os papirjáradék (május-november lejár) 101 frt 75 krjával	40.700	—							
510,945 Lire 75 c. olasz 5%-os járadék és kamatai	227,284	12			Viszontbiztositó intézetek és mások követelései			14,252	10
Túlélési csoportok értékpapirjai: 62.0 0 frtnyi magyar kir. italmérési jogkártalanitási 4½%-os kötvények 100 frtjával	62.0 0	—							
1897-ben esedékes kamatok és elszámolt pénzküldemények	252,522	76			1897. évi nyeremény			296,023	65
Jelzálog-kölcsönök	192.486	24							
Kötvény-kölcsönök	3.187.628	—							
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	8.420	69							
A központ tartozása folyó számlán	205.670	90							
Vezér- és főügynökségek és mások tartozásai	774.542	70							
	32.987.279	08						32.987.279	08

Budapest, 1897. december hó 31-én.

Kaczvinszky János,
életbiztositási könyvvivő.

Az igazgatóság:

Szende Károly,
a központi könyvezés főnöke.

Báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Ormody Vilmos, báró Schossberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1898. március hó 4-én.

A felügyelő bizottság:

Gróf Batthyány Géza, Giczey Samu, Hajós József, Jekelfalussy Lajos, László Zsigmond.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A színkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű **férfi fehérneműek** testmérték után **jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházterén fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett

vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Előjegyzéseket az 1900. évi Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

KEISLER J.

II. Várkertrakpart.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvenyas

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzató forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételét.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

Budapesti közuti vaspálya társaság.

Hirdetmény.

A „Budapesti közuti vaspálya társaság"

XXXIII-ik rendes közgyülése

folyo évi április hó **20** án délután $3^1/_2$ órakor

a társulat saját épületében V., Lipót-körut 22. szám alatt fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Igazgatósági évi jelentés; előterjesztése az 1897. évi zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelő bizottság erre vonatkozó jelentésének; az osztalék megállapitása; határozat a felmentvény megadása érdemében.

2. Jelentés az átalakitási munkálatokról, épitkezésekről, a kiadott összegek és a fedezetről; erre vonatkozó határozatok.

3. A választmány ujbóli megválasztása.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyülésén (alapszabályok 15. és 20. §§.) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyülés előtt az igazgatóságnál letéteményeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszoritással, hogy 20 szavazatnál többet egy részvényes sem gyakorolhat sem saját nevében, sem pedig megbizásból.

Felhivatnak tehát a t. cz. részvényes urak, kik a jelen közgyülésen résztvenni óhajtanak, miszerint a czimleteiket, a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárót is, bezárólag folyó évi április 16-ig, az igazgatóságnál (V., Lipót-körut 22. sz.) délelőtt 9—12, délután 4—5 óra között, téritvény mellett letenni méltóztassanak, hol a szavazási igazolványokkal egyidejüleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz.

Budapest, 1898. márczius 31.

Az igazgatóság.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 12. sz. (Szent-György hava.) Április 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Tüntetések Budán 1887 május havában.

— Irta: ILLÉSI JÁNOS. —

A nagy nemzeti mozgalom, mely 1848 márcz. 15-én nyilvánult először külsőleg, a főváros lakosságát ezután is többször ragadta zajos demonstratiókra. A lázban égő nyughatatlan kedélyeknek a dolgok menete nagyon lassúnak tetszett. A miniszteriumot lágysággal, sőt gyávasággal vádolták ezek, nem látván, nem ismervén az ezernyi akadályt, melylyel lépésről lépésre megküzdenie kellett. Mindent és mindenkit gyanusitottak, különösen az udvari reactiót és a katonaságot, mely az uj helyzetbe nehezen tudta vagy akarta magát beletalálni. Május elején a tüntetések mindennaposokká váltak, s már-már a közbiztonságot is veszélyeztették. Május 9 én a Belügyminiszter már indittatva érezte magát Buda és Pest elöljáróságához rendeletet bocsátani ki, hogy megakadályozza az álnok bujtogatók által vezetett éjjeli csoportosulásokat, a kik a kedélyek higgadását, a külön érdekek kibékitését türni nem tudják, akik elég szerénytelenek egyéni véleményüket közvélemény gyanánt feltolni. Ily cselekvés magában is nemtelen, de bűnös lesz azon szónoklatok által, melyek azt rendszerint kisérik; mert ezek a honpolgár erkölcsi és társadalmi állását igyekszenek megsemmisiteni, az elméket a terrorismus egy nemével meghóditani és a különben nemes érzésü fiatalságot rendetlenkedésre szoktatni. Szigoruan kötelességükké teszi tehát a rendőrkapitányoknak, hogy szép szerével, szükség esetén azonban karhatalommal is akadályozzák meg a zavargásokat.

E rendeletet a rendőri osztály főnöke azzal toldotta meg, hogy gyakori jelentéseket kivánt a rendőrkapitányokról. A budai városkapitánynak Schmidt Ferencznek nehány ilyen jelentése fekszik előttünk. Érdekesek ezek az akkori mozgalmas idők megitélésére; leplezetlenek, közvetlenségükkel hatók.

Május 10-én például ezt jelenti Perczel Mórnak a rendőri osztály főnökének:

„Tegnap, azaz május 9-én azon hir szárnyalt, miként a pesti ifjuság azon éjszakán a városban ismét macskazenét tartani szándékozik; mire nézve egész éjfélig a budai hidfőnél kiállva a hir valódiságáról meggyőzetni s utasitásomnál fogva rendőri befolyást gyakorolni kivántam; azonban senki sem mutatkozott és igy az éj minden háborgatás nélkül csendesen lefolyt."

A tervezett macskazenét másnap csakugyan végbevitte az ifjuság. Egyike volt ez a legzajosabb, de eredményeiben a legszomorubb macskazenéknek. Halljuk mit ir róla Schmidt kapitány:

„Midőn tegnap (azaz május 10-én) délutáni 6 órakor a pesti városháztól Budára visszajöttem, értésemre esett, noha még igen bizonytalanul, hogy az ifjuság a pesti uri-utczában létező Pilvax Fillinger kávéházban azt határozta, miként Duschek állodalmi altitkárt mindaddig macskazenével háboritandja miglen hivataláról le nem mondand. Eképpen tehát figyelmeztetvén, a budai hidfőnél levő pénzszedőt oda utasitottam, miszerint a legelőbb odaérkezendő városi közügyelőnek nevemben hagyja meg, hogy azonnal maga részére egy bérkocsit fogadjon, mely esti 9 órától 12-ig a hidfőnél mellette maradván, amint a hidon nagyobb néptömeget észreveend, azt tüstént nékem bejelenteni szoros kötelességének ismerje. Hivatalos tisztemnél fogva a nyári szinházba érkezvén, itten talált Tolnai városi biztost azonnal Pestre a feljebb érintett kávéházba azzal a meghagyással küldöttem, hogy alattomosan mindent kifürkészvén, amennyiben észrevenné, hogy csakugyan szándékoltatnék Budán macskazene tartatni, azonnal bérkocsira üljön fel engem arról értesitendő. Továbbá Sebes várkapitány urnak elbeszélvén azt, hogy alkalmasint ismét macskazene tartathatik és hogy könnyen a hadi főparancsnok Báró Lederer urnál is megkiséreltethetik, egyszersmind figyelmeztettem bizonyos állomásokra kirendelendő egynehány tüzőri közlegényeknek, kik a netalán észreveendő nagyobb mozgalmat azonnal bejelentsék. Ugyan erről értesitém a helybeli nemzeti őrsereg fő őrmesterét, Kis urat, Kimnach Lajos polgári őrség segéde által; valamint szinte Pejákovics Kozma tabáni polgári őrsereg kapitányját Frommann nemzeti őrsereg tisztje által azzal a megkereséssel,

„BUDA és VIDÉKE" TÁRCZÁJA.

Lóversenyek Budán a XVI. század elején.

Még alig sarjadzott ujjá a gyep s nálunk már is futtatnak rajta. Az alagi lóversenyek lezajlottak s mire a tavasz kibontja szárnyait, Budapesten is megindul a népvándorlás kocsin, gyalog, villamoson a külső kerepesi ut felé, a turfra, melynek talán sohasem volt annyi hive minálunk, mint mostanában, mikor a lóverseny nem annyira sportkedvelők, mint inkább a játékszenvedélynek hódoló, minden rendü és rangu emberek találkozó helye. Köztudomásu, hogy a lóversenyek életbeléptetése a jelen században Magyarországon gróf Szecsényi István érdeme. Általános a hidelem, hogy e sport szülőhazája Anglia, a hol ez másfél század előtt keletkezett s onnan került mai alakjában hozzánk. És bizonyára sokakat lep meg, ha tudomást szereznek róla, hogy Magyarországon már a török hódoltság előtt is rendeztek lóversenyeket, melyek semmiben sem hasonlitottak a régi rómaiak lovasjátékaihoz és arénabeli kocsiversenyeihez, hanem ugy előzményeik lefolyásuk s czéljuk tekintetében szinte vonásról-vonásra megegyeztek a sport azon merőben modernek tartott nemével, melynek eredetileg a lótenyésztés nemesbitése volt a feladata, mely azonban ma már alig egyéb, mint alkalom, az izgalmat kereső, vagy a kapzsi játékszenvedély kielégitésére.

Lóra termett nemzet lévén a magyar ős időktől fogva, lehetetlen is, hogy paripai képességeinek a fejlesztésére minden eszközt föl ne használt s minden alkalmat meg ne ragadott volna arra, hogy másokkal vetélkedve lovai derekségét ki ne mutassa. Régi magyar lakodalmi szokás volt, hogy vőlegény s a menyasszony kisérete versenyfuttatást is rendezett a menyegzői ünnepségek karcsán az uj pár tiszteletére, mikor is a legjobb lovas jutalomban részesült; melyet a menyasszony mirtuskoszorujából tépett ki. A vitézi tornák, melyek aranykora nálunk az Anjouk s Mátyás király idejébe esik, a bajvivason kivül lovasjátékokkal is kapcsolatosak voltak. Valószinü, hogy a mai értelemben vett lóversenyek is sokkal régibb keletüek, mint a hogy ezekről a ránk maradt irott emlékek szólnak. A müvelődéstörténeti adatok főforrásai: a kiralyi számadáskönyvek, melyekből eddigelé a mohácsi vész előtt irottak közül csak harmat ösmerünk, melyet az idő s történelmünk viszontagságai megkiméltek. Ezek is mind a Mátyás király halala utani időkből valók, a Thurzó Elek kincstarnok fönmaradt két számadas könyve pedig csak egy-egy félévet ölel föl. II. Lajos királyunk uralkodásának idejéből. Az 1525. évi január hó 12-től julius hó 16 ig terjedő számadásokban az udvari kiadások összege 169 180 frt s 38 dénárban, akkor rengeteg summában van feltüntetve.

E minden a király nevében kiadott legkisebb összegről is hirt adó s latin nyelven irt számadások a II Lajos rendezte lóversenyekről is annyi adatott foglalnak magukban, hogy miként e szerencsétlen királyunk egyéb kedvteléseiről, ugy ezekről is könnyen attekinthető képet nyerhetni belőlük.

Mellőzve a kronológiai sorrendet, lehetőleg ugy csoportositom ez adatokat, hogy a hasonlatosságok, mely a régi magyar és az ujkori angolországi származásu lóversenyek között igazan meglepő, lehetőleg élesen domboritt-

miszerint a tegnapi estét szemmel tartván a netaláni szükség esetében segédkéz nyujtás végett. Ugyanott elbeszéltem Mérey Károly urnak is, hogy Duschek urnak ma ismét macskazene tartatni, és mindaddig, mig hivataláról le nem lépend, folytattatni czéloztatik.

A nappali előzvények után esti 10 órakor csakugyan egy csapat ifjuság Pestről Budára vonul és a György téren Báró Lederer ur lakása előtt megállapodik; mire a fegyvertár udvarában felállitott katonai lovas tüzőrség kirohanván, kihuzott kardokkal szétverte az ifjuságot és közüle többeket nem csekélyen megsebesitett; jelesen Miskei Lajos tanulót és Szukacsovics János szabólegényt, kiket én azonnal az ottan létező cselédintézetbe ideiglenesen betéttettem; kettő pedig, kiknek neveit nem tudhattam ki, hirtelen Pestre vitette magát. Továbbá könnyen megsebesittetett az én öreg rendőri szolgám is hazamenetelekor, meg Mihalóczi nyugalmazott őrnagy ur is.

Én mindenek előtt sebészekért küldvén, egyszersmind jeget és eczetet hozattam a sebek bekötésére, mire Gold Ágoston és Petsits sebész urak megjelenvén a sebesitett egyéneket 4 óra hajnalig ápolták, onnét pedig a mizerék kórházába elvitették. Később Czigler városi főorvos urat is a megsebesültek megvizsgálására elhivatván azután Szemere miniszter és Házmán tanácsos urakkal bejelentés végett Ő fenségéhez az ország nádorához elsiettünk. A nemzeti őrsereg és egyenruhás polgárság mindenfelé felállitva vala nagyobb veszély eltávoztatására, mivel Pesten éjjeli 12 órakor a vészharangok megkondittattak. Reggeli harmadfél órakor pedig a hidnál hagyott egynehány nemzeti őrön kivül a többi kiállitottakat haza bocsátottam.

(Vége következik.)

---

sam ki. Épen ugy, mint a mai futtatások szereplő tényezői, II Lajos királyunk s a mint ez több jelből következtethető, a magyar főurak előkelőbbjei is birtak külön versenyistállókkal, a melyek kizárólag a nagy gonddal idomitott, a training alá szánt vagy abból kikerült paripák elhelyezésére szolgáltak Az udvari versenyistálló a budai Kelenföldjen feküdt, külön istállómester felügyelete alatt; a lovakat Dominus Prisca és Rothkyrger Menyhért idomitotta. Ez utóbbi komornyik volt s több izben kap e tevékenységéért kisebb-nagyobb jutalmat rendes fizetésén kivül a királytól, a ki itt elhelyezett négy lovászának fél forintot fizetett fejenkint s hetenkint. A királyi ménesből kerültek ki javarészt a versenyistálló lovai; de külföldről is nem egyszer hozatott II. Lajos vagy kapott ajándékba paripákat, mint 1525 tavaszán is Schidlowycz lengyel palatinus és krakói vajdától, a ki három lovat küldött Kónya nevű szolgájával, a miért ez 15 frt jutalmat kapott a királytól; még előbb küldte el ajándékát egy Karelkuczer nevű lengyel ur, a ki lovával együtt egy fiut is ajándékozott királyunknak, hogy ez a versenyen a paripát megülje. A jockey szerepét hosszu gyakorlatnak alá vetett könnyü termetü fiuk, királyi lovas apródok töltötték be, a kik hogy könnyen megkülönböztethetők legyenek, akár csak ma a dreszbe bujtatott jockeyk, szintén különböző szinü szövetből szabott ruhát viseltek.

Konstantinápoly környéke.*)

(Közli: **Navarra József** borosjenői jegyző.)

Magyarország ezeréves fönnállásának ünnepe alkalmával *Ós-Buda* várát ismét a törökök uralma alá bocsájtottuk, sőt megengedtük, hogy *Konstantinápoly* Buda mellé épülhessen.

Ós-Buda vára a török uralom alatt az ezredéves országos kiállitás területén volt látható, *Konstantinápolyba* pedig akár gyalog is elmentünk Budáról, — mi több, utba ejtettük még *Mekka* városát is... Mekka város, hires város, benne lakik egy korcsmáros!!

És mert *Buda* mellett *Mekka*, *Mekkához* pedig közel *Konstantinápoly*, tehát oda zarándokolt turista, nem-turista egyaránt.

Ha pedig már ott jártunk a belföldre importált külföldön, tekintsük meg annak közvetlen szomszédságát is.

Ott találjuk először is *Albertfalvát* (németül: *Sachsenfeld.*)

Nagy község ez szervezet dolgában, de kicsiny határa mindössze csak 31 katastrális hold, 47 ház és 592 lakossal.

Albertfalva fentartja *Albert-Kázmér* szászteschenі herczegnek, III. Agost lengyel király negyedik fiának, Maria Krisztina főherczegnő, Maria Terézia egyik leányának férje s magyarországnak 1765-ben volt királyi helytartójának emlékét; — ki szász vérből származván, ezen birtokát, melyet neje kezével kapott, szászokkal népesité be; innen német elnevezése: *Sachsenfeld.*

Azelőtt e helyet *„Eugen-helyének"* is hivták, mert 1717-ben *Eugen* herczeg telepitette meg (ifj Réső Eutel.)

Rupp Jakab szerint már 1269-ben IV. Béla a *Banaföld* (később *Kürth*, most *Albertfalva*) utáni dézsmát a veszprémi püspöknek adta, ki azt 1295-ben a budamelléki többi jövedelmekkel együtt Kunch gróf és más budai polgároknak bérbe adta

1521-ben *Kürth* (előob *Banaföld*, most *Albertfalva*) a Szent-Lőrinczek szentelt budamelléki pálos monostor birtokában emlittetik (Rupp Jakab.)

A mai *Albertfalva* 1819-ben keletkezett a ráczkevei uradalom által történt telepités következtében s Fényesnél 1851-ben kis (iparos) gyarmatnak, Czuczor és Fogarasinál pedig (1862-ben) népes pusztának van irva.

Ez, az országut mindkét oldalára épült, s mindössze egy utczasorból álló csinos község csupán 47 volt urbáriális kézi robotra kötelezett zsellérházból áll, melyeknek beltelke átlag véve 384 □-ölet tesz ki s egy-egy volt urbéres zsellérnek összes telki állománya alig terjed 1000 □ ölre.

Lakóinak száma 1851-ben 170, 1880-ban pedig 380 volt; — most már 592 lelket számlál, kik általában iparosok, főleg asztalosok s leginkább pedig Budapestre dolgoznak.

Van ennek a községnek alsó foku ipariskolája és saját ipartestülete.

Az 1838-ki nagy árviz alkalmával itt 39 ház dült össze; — az 1876-ki árvizkor pedig *Albertfalvát* egészben 2—3 lábnyi viz lepte el.

A község felett, a budai határ alsó szélén s az országutról a Duna-felé vezető kocsiut mellett, van egy sok kaviccsal kevert vakolattal s természkő-anyagból épült hajdani templom falmaradványa, melynek multjáról azonban kutforrásaink mi adatot sem nyujtanak.

Albertfalvának, e liliputi *nagyközségnek* speciális nevezetessége az, hogy határaiban nem nyugszik — *holt test!* Halottaikat t. i. a szomszed *Budafok* község határában bérelt temetőbe temetik....

Budafok községét illetőleg — ezuttal — plébániatemplomának az 1898-ik esztendőben ünnepelt 100 éves jubileuma emlékére (az ottani plébános által) irt rövid vázlatu történetét adja, a mint következik:

Budafok, még 1887 előtt Promontornak nevezett község eredetét homály boritja. A törökök kiüzetése után azonban már szerepel. Eleinte Jenő savoyai herczeg birta ki 1714. évben a mai napig is fenálló uradalmi kastélyt épitette, a melyben egy ideig az isteni tisztelet is tartatott. 1726-ban még nagyon kis község volt, de 1739-ben már néhány száz lélekből álló lakossággal birt 1752-ben a községet utczák szerint rendezni kezdték, 1820 ban pedig a lakósság rohamos növekedése következtében ujabb utczák létesitése vált szükségessé. Temploma tulajdonképen 3 volt. Az első, mely 1742-ben épült és 1748 május hó 16 án Biró Márton veszprémi püspök által szt. Péter és Pál apostolok tiszteletére megáldatott, mai napig is áll, és 1755 ig szolgált plébánia templomul. (A mai kápolna.) A másodikat a jelenlegi templom szentélye egy kis oratoriummal képezte; ez Mária Terézia királyné által 1754-ben épittetett, és ugyancsak Biró Márton püspök által 1755. évi október hó 6-án szt. Lipót tiszteletére megáldatott.

E kis templom azonban a lakosság folytonos szaporodasa következtében idővel szűknek és kicsinynek bizonyulván, megnagyobbitása égető szükséggé vált, a mi a községnek kérelmére Albert szász herczeg nagylelkűsége folytán meg is történt 1792—1793. években. Es ez az ujonnan, nagy hajóval megnagyobbitott templom képezi a harmadik és a jelenlegi plébánia templomot, a melyet Genszky Gerard Budafok első plébánosa a felsőbb egyházi hatóság engedélyével 1793. év október havában meg is áldott E templom tornyából — amely a község bőkezüségéből ugyancsak 1793 ban vörös rézzel lett fedve, mint azt a tornyon levő évszám is tanusitja — a hagyomány szerint kimagaslik ama nagy kereszt, a mely egykor a Háros szigetében létezett cziszterczitak kolostorának kápolna tornyán állott, honnét Budára a várbeli karmelitak tornyára került, mig végre, a rend eltöröltetése után a budafoki templom tornyára jutott. (Tudomány-tár 1843. XIV. köt. 341. lap.) Fontosabb mozzanatokat a templom története nem mutat fel. Főoltárát, mely teljesen márványból készült, Mária Terézia királynő nagylelkűségéből kapta 1755 ben. Baloldali mellék oltárát a boldogságos Szűz tiszteletére, a mely az oratoriumban állott, Kentzel András vette, Nagy Ignácz fehérvárvi püspök pedig azt 1781. október 12-én fölszentelte A szószék melletti kereszt oltárt csak később 1862. Hanczmann Lipót nemeslelkűségéből nyerte. Megemlitendő még, a templom oldalan jobb felől levő kápolna, a mely Magka János plébános lelkészsége alatt 1858-ban, részint a hivők adakozása, részint pedig kegyes alapitványokból épült. Látható még a templom hajójának falazatán 8 nagyobbszabásu kép, amely a község és egyesek jótékonyságából került oda. 15 változatu orgonája 1807. szintén egyes jótevők adakozásából, nemkülönben a templom pénztárából készült. Tornyaban 4 harang van A 606 klgr. sulyu ugynevezett nagy harangot Knoll János öntette 1792 ben, a melyet ugyanazon év november 15 en Milassin Miklós fehérvári püspök szent János tiszteletére meg is szentelt A többi három harang a templom pénztárából és egyes jótevők adakozásából szereztetett be. A templom fönállása óta, ugy belsőleg, mint külsőleg több izben restauráltatott. Legutóbbi restaurálása a község által vitetett végbe; belső kifestése 1886 ban történt, a mikor, a néhai Pauer János fehérvári püspök, az addig csak megáldott templomot, ugyanez év október hó 24-én fel is szentelte. A plébánia 1758 ban alapittatott, a mely év óta anya-könyvei is vezettetnek. 1754-ig az esztergomi érsek joghatósága alá tartozott. Lelki vezetői — 1788-ig a budai kapuczinusok voltak. Ez évben nevezetett ki azonban első plébánosa, Genszky Gerard személyében, ki mint plébános 1804-ig működött. Utánna következett sorrendben: Kovács Pál 1804—1821 — Horvatovszky Vilmos 1821—1857 — Magka János 1854—1859 —

*) Minthogy e lapok előző évfolyamaiban csak *a pilisi felső (pomázi) járás* községeit ismertettem, most az *alsó járás* községeit is sorra veszem, de persze, ugy, a mint erre időm leend. *N. J.*

Hainiz Lipót 1859—1879 — Gózony Gyula 1879—1888 — Heller Iván 1888 a jelen napig.

Kegyurasága ugy a templomnak mint a plébániának a legmagasabb csász. és kir. uralkodó család. A kegyuri jogot gyakorolja azonban, dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk I. Ferencz József Ő felsége.

Budafok község *tüzetesebb* ismertetését más alkalomra tartom fenn magamnak.

Aprilis 11-iki ünnep.

Az I. ker. Attila-utczai iskola tantestülete április 11-ének megünneplésére egybehivta tanitványait. Az ünnepélyt az iskolás gyermekek „Hymnusa“ nyitotta meg és végül a „Szózatot“ énekelték. Közben *Patacsics* János igazgató méltatta a nap fontosságát, majd *Józsa* Irén. VI. o. tanuló szavalta el gyönyörüen az „Emlékezés“ czimű szép költeményt, majd *Frank* Paula. VI. o tanuló „Éljen a Király“-t, *Pohl* Ferencz, „Előrét“, *Jacob* Guszti, IV. o. tanuló a „Talpra magyar“-t szavalták el. Végezetül *Hajós* Mihály tanitó szavalta el *Jakab* Ödönnek igen hangulatos költeményét: „Márczius 15-ikét.“

Az I. ker. krisztinatéri elemi iskola növendékeinek a fenti napon tartott ünnepélyét óhajtanók röviden olvasóink elé állitani. A hazafias szellem ápolása s az ez irányban elért eredmény szüli a nemzetek történelmét s hogy a téren mit tehetnek azok, kik — Jókai Mórunk szerint — hivatva vannak e hazát ujból megnóditani; — . . . ennek megvilágitására közöljük az alábbiakban *Garay Antalnak* az emlitett iskola igazgatójának a tanuló ifjusághoz intézett lelkes beszédét.

Az ünnepély kiinduló pontja nagyon természetesen a hymnusz volt, — mely után az ünnepi beszéd következett:

Csodálatos, nagy esztendő te, 1848!

Elejétől végig hősrege, melynek emlékei dalokban szállnak át apáról fiura és e dalokban ágyuk bömbölését, fegyverek csattogását, lovas hadak robogását halljuk s még a föld is megdobban alattunk, mintha mélységéből az eltemetett hősök csatakiáltása törne fel: előre, előre!

A vén Európa reszket a láztól, mint a hideglelős ember. Vályogból készült házai, melyeket a rabszolgaságnak emelt, egymásután düledeznek, omlanak össze, mikor megbolygatott tetőikbe a szabadság szélvésze belekapaszkodik. — Ez pedig söpri végig egész Európát. — Zúgva, haraggal döntögeti a trónokat, mig a verejtékes munkában izzadó nép kunyhóinak ablakán szeliden, lágyan suhan be, és felkölti az alvó milliókat: ébredjetek, itt vagyok én, a szabadság tavaszi, enyhe szellője!

Franczia országból már elsöpörte az Orleansokat, a szomszéd Ausztriában kemény birokra kelt Metternich zsarnok uralmával. — Bécs utczáin a népek százezrei viaskodtak a hatalom zsoldosaival, a kik megrettenve hátráltak meg, mikor a népviadal varázsos erejével felzudul a bűvös jelszó: éljen a szabadság! Metternich megbukott. V. Ferdinánd, az osztrák császár, nem kivánt több vért látni és megigérte, hogy alkotmányt ad népének.

A népszabadság e fényes diadalainak hirére édes hazánkban is felébredt a szunnyadó reménység. Az ország szive: az ifju, virágzó Budapest, megmozdult — A szabadság lánglelkü dalnoka: *Petőfi* Sándor állott az ifjuság élére; *Jókai* Mór. *Vasváry* Pál s mások mindmegannyi hős apostola, aterezte a hivó szózat igazságát.

„Itt az idő, most vagy soha!“ — S a budapesti vitéz fiatalság, mely eddig csillogó serlegek mellett tüzes szónoklatokkal áldozott a szabadság istennőjének, most kardhoz kapott s poharazás helyett a cselekvés terére lépett.

Cselekedni való bizony volt elegendő. Magyarország rabszolgaságban, lánczokra verve nyögött, a gondolat meg volt ölve, csak azt volt szabad kinyomtatni, a mit a kormány megengedett, — ezt nevezték cenzurának. — az országot Bécsből kormányozták rendeletekkel; magyar ministeriumnak, országgyülésnek hire, hamva sem volt; büntetni csak a parasztot meg a zsidót volt szabad s ez utóbbi még templomot sem épithetett, hol istenéhez imádkozhassék; a magyar ifjakat kihurczolták külföldre katonának s itthon idegen katonák őrködtek. A földmives nép izzadt a robottól, mindenféle közmunkát, útcsinálást ő végzett s adót a nemes ember nem fizetett.

A nemzet maga szolga volt s csak a született urak voltak urak és szabadok. Márczius 15-kén ez mind megváltozott. — Ezen napon ujjá született Magyarország; a magyar nemzet összetörte lánczát és diadalmi éneket zengett a magyarok hatalmas istenéhez.

A fővárosi fiatalság már reggel összegyülekezett, hogy a tenni valók felől tanácskozzék.

Jókai Mór volt az első szószóló s felolvasta azt a hires 12 pontot, melyekben a nemzet jogait követeli.

„Mit kiván a magyar nemzet?“

Tes véreim — szólt a költő — a pillanat, melyet élünk, komolyabb teendőkre szólit fel bennünket; Európa minden népe halad és boldogul, — haladnunk, boldogulnunk kell nekünk is. — Legyen béke, szabadság és egyetértés! Követeljük jogainkat, melyeket eddig tőlünk elvontak s kivánjuk, hogy legyenek azok közösek mindenkivel. — Mit kiván a magyar nemzet:

1. Sajtószabadságot s a cenzura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Budapesten.
3. Évenkint való országgyülést Bpesten
4. Törvény előtt egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrséget.
6. Közös teherviselést.
7. Esküdtszéket és képviseletet egyenlőség alapján.
8. Az urbéres viszonyok megszüntetését.
9. Nemzeti bankot.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék el külföldre; a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. Egyesülést Erdélyországgal.
12. A politikai foglyok azonnal szabadon bocsáttassanak.

Azután legyen béke, szabadság és egyetértés! Ezt kivánja a magyar nemzet.

Az utczákon tolongó nép ezer meg ezer torokból mennydörögte rá a helyeslő éljent. Azután Petőfi Sándor lépett elő és elszavalta a „Talpra magyar“ czimű költeményét.

Ennek az eseménynek nincsen párja a népek történetében. — Mindenki esküre emelte a kezét és zúgott véges-végig a sokaságon; „hogy rabok tovább nem leszünk!“

A szakadó esőben diadaltól ujjongó népsokaság ezrei között fel-fel emelkedett szólásra egy-egy alak: *Egressy* Gábor, *Irányi* Dániel, *Jókai* Mór, és gyujtó beszédekben dicsőitették a százszor szent szabadságot.

Majd az egész népáradat megindult, hogy végrehajtsa, a mit a nemzet kiván. Az egyik utczán egyetlenegy szóra megállott a nemzettábor Heckenast nyomdája előtt s ott a tizenkét pontot s a Petőfi szabadságdalát kinyomatták azonnal s ezer meg ezer példányban osztották szét.

A sajtó szabadság megszületett. Mikor Irinyi József a cenzura nélkül kinyomatott első példánynyal a kezében megjelent a nyomda küszöbén, az emberek egymás nyakába borultak az örömtől s Irinyi igy szólt:

Márczius 15-ike nagy időszak a magyarok történetében. Ime, itt van a sajtószabadságnak legelső példánya, a nép hatalmának első müve!

S mint valami tündérkéz intésére a városi tornyokban egyszerre megkondultak a harangok és zugtak bugtak a nép örömrivalgása közt teljes órán keresztül. — S a harangok szava azt beszelte, hogy a szabadság névnapját az égiek is szivesen üdvözlik. Eljen a szabadság, ezt kiáltotta minden ajak. — Délután a nemzeti muzeum elé gyülekezett a sokaság s ott Petőfi ujra elszavalta a „Talpra magyar“-t. Már akkor érezte hatalmát a nép s tudta, hogy akaratának semmi sem állhat ellen. — Lelkesülten, a szabadságot éltetve s a nemzeti esküt hangoztatva vonult a városháza elé, hol a tanács Nyáry Pál. pestmegyei alispán szavalatára helybenhagyta a 12 pontot, a mit aztán rögtön kinyomattak s száz- meg száz példányban kifüggesztették az utczasarkokra, hogy mindenki lassa a nemzet nagy örömét. — Ezután a nemzeti szinház elé vonult a sokaság. Ennek kapuit megnyitották; ma ingyen előadás lesz; — Bánk-bánt adják elő, mit eddig betiltottak. A szinházban kigyultak a csillárok, de kigyultak a szivek, szemek is s a nemzet mely elözönlötte a nézőtért, testvéri szeretettel ölelkezett.

Mindenki nemzeti szinü csokrot tüzött mellére, kalapjára s nem volt külömbség ur és szegény között.

Mindenki csak örömet, boldogságot érzett s csak az az egy kiáltás hangzott: „Éljen a magyar szabadság!“

Egyetlen nap alatt született ez, és ezt a fényes, ragyogó napot egyetlen csöp vér, egyetlen ellentmondás sem szennyezte be.

Szegény magyar hazánk ezeresztendős történelmében ez volt az egyetlen nap a mikor a hazafiakat semmi sem választotta el egymástól. A magyar nemzet ujjá született: rab nemzetből szabad, nagy, hatalmas és magyar nemzet lett a magyar.

Szivünk ma is megdobog az örömtől, a lelkesedéstől, ha e nagy, e fényes napnak csodás krónikáit olvasgatjuk, vagy emlegetjük s ugy adjuk át fiainknak, leányainknak a nemzeti dicsőségek e ragyogó történetei mint szent ereklyéket, melyeket nemzetünk lánglelkü apostolaitól örököltünk. — Hazafias dalokat énekeljünk e napon minden évben, koszorut, borostyánt tüzzünk hőseink sirjára, kik a magyar szabadságot kiküzdötték s boruljunk l emlékük előtt és „áldó imádság mellett mondjuk el szent neveiket“, a hogy a költő megjósolta. — Nemzeti ünnep ez a nap, nagy és szent ünnep, mely minden évben visszatér, hogy felfrissitse szivünkben az ötven év előtt felriadt esküt!

„Rabok tovább nem leszünk!“

Esküdjünk meg és imádkozzunk, a szabadság nevenapján azon óhaj kifejezésével: Éljen a szabadság!

Ezen boldogság érzete azonban akkor érte el tetőpontját, midőn V. Ferdinand 1848. április 11-én a szabadságról szóló törvényt szentesitette.

Ezen nagy napot a törvényhozás minden időre szóló állandó nemzeti ünneppé avatta, hogy nemcsak a mai nemzedék emlékezzék meg erről kegyeletesen, hanem hogy ezentul is a magyar államnak minden hü fia évenként legalább egyszer lelke elé állitsa azon korszakot, mely a felelős kormányrendszerre alapitott modern magyar jogállamot megteremté.

Meg vagyok győződve, hogy ti is majdan az életbe kilépve polgári kötelességeitek teljesitésével, — az ősöktől öröklött királyhűséggel — az alkotmány forró szeretetével oda fogtok hatni, hogy közöttünk a szabadság mindenkoron éljen!“

E szép beszéd elhangzása után előállt *Kövessy Gyula* IV. oszt. növendék s szinte meglepő érzéssel szavalta el a „Talpra magyar“-t. — Majd Wavák Gyula VI. o. tanuló a „Honfi dalt“ mondta el az igaz gyermeki lelkesülés egyszerü naiv hangján. — A „Fóti dal“ királyt dicsőitő szakaszát remekül énekelte a IV. V. VI. oszt. növendékserege, melyért az elismerés Ujhelyi tanitó urat illeti.

Az ének elhangzása után a IV. leányosztály egyik növendéke Pap V. szavalta el a „Magyar Honleány“ cz. költeményt határozottan bamulatot keltő szavalási képességgel. — Az ünnepély a szózat hangjainak elhangzása után ért véget.

— A *Klotild Szeretetház Egyesület*, I., Városmajor-utcza 59. sz. alatti intézetében az 1848. évi törvények szentesitésének félszázados évfordulója alkalmából f. évi ápr hó 11-én, d. e. 11 órakor iskolai ünnepet rendezett, melyen a választmány részéről jelenvoltak: grf *Andrássy Tivadarné* elnökné két kis leányával; *Emich Gusztávné*, másodelnök; dr. *Neumann*

Árminné, a nev. ügyi bizotts. elnöke; *Tirschl Jánosné*, a gazd. ügyi bizotts. elnöke; lovag *Falk Zsigmond* és nagyszámu diszes közönség.

Az ünnepség a hymnusz eléneklésével vette kezdetét; a megnyitó- és záró beszédet dr Neumann Arminné tartotta; megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezvén meg az 1848. évi törvényekről s azok szentesitéséről, lelkesitő szavakkal hazaszeretetre buzditotta a növendékeket, lendületes beszédét Ő felsége a király éltetésével fejezte be. Az ünnepség további pontjai: Bajza I.: Ébresztő, szavalta: Szabó Árpád; Petőfi S.: Honfidal, szavalta: Remes Alajos, polg. isk. növ.; ezután Magyar József, int. igazgató szép beszédben részletesen ismertette a nap fontosságát s az e napon szentesitett törvényeket s azoknak a nemzet jelenlegi életére döntő befolyását kimutatván, a király iránti hűségre, hazaszeretetre buzditotta növendékeit.

Ezutan az intézet IV—VI. oszt. növendékei a „Mátra felöl ragyog a szép szivárvány" kezdetü hazafias dalt énekelték, majd Posa L.: A haza cz költeményét Teleki Miklós, V. oszt. növ. szavalta, Horváth Gábor VI. oszt. növ. Iván András Éljen a király! cz alkalmi költeményt szavalta.

Dr. *Neumann Arminné* záróbeszéde végeztével a IV—VI. osztály a Szózatot énekelte, melyet, valamint a Hymnust is a jelenvolt tagok és a közönség állva hallgattak végig.

Végül *Emich Gusztávné*, másodelnök a növendékeket arra serkentette, hogy a király s királyné nevét napi imáikba foglalják s kérjék az Egek Urát, hogy minél hosszabb élettel áldja meg őket a magyar nemzet örömére és boldogitására.

Pályázati hirdetmény.

A *„Budapesti (budai) Tanitóegylet"* a folyó 1898. évben a következő pályatétel megoldására hirdet pályázatot:

„A székesfőváros összes községi iskoláiban követendő egyöntetü eljárás czéljából jelöltessék meg az a leghelyesebb módszer, a mely szerint az irás, illetve a szépirás az egyes osztályokban tanitandó."

A czéltudatos eljárás szempontjából felölelendő e keretben mindaz, a mi az irás helyes tanitására és megtanulására vonatkozhatik.

A pályázónak a következő kérdések megoldására kell törekednie:

1) miként kell a növendékek igazi érdeklődését felkölteni és biztositani a szépirás fontossága iránt?

2) mik a teendők arra nézve, hogy a gyermekekben a rend- és tisztaságszeretet, valamint a szép iránti érzék már korán felébredjen s később állandósuljon?

3) minő utasitások tartandók szem előtt, a test, az irka és a toll helyes tartására nézve?

4) czélszerü és szükséges-e az I. osztályban a palatábla használata s mivel volna az esetleg pótolható?

5) minő legyen az irka vonalzása, mérete és minősége, hogy a czélnak leginkább megfeleljen?

6) miféle szempontok legyenek irányadók a toll, a tinta és az itatópapir helyes kezelésére vonatkozólag?

7) a betűalakok, a betük származására való tekintettel, miféle csoportositásban tanitandók s ezzel kapcsolatban miféle előgyakorlatok alkalmazandók?

8) a szépirás anyagából az egyes hónapokban mennyi veendő fel osztályonként s miféle tanitási módszer mellett?

9) az ütemzés minő kivitelben történjék külön az alsó — és külön a felsőbb osztályokban?

10) melyik osztályban s miféle eljárás mellett történjék az átmenet a négyvonalon való irásról az egyvonalu (dictandó) irásra s miként kezelendő ez?

11) miféle elvek szerint történjék a tollbamondás és másoltatás, hogy az a szépirás tanitásánáh mindenkor megfeleljen?

12) mik a tanitó teendői arra nézve, hogy a szépirás tanitása egyuttal a helyesirás elsajátitásának is minden fokon a szolgálatában álljon?

A pályaműnek — a székesfővárosban általánosan gyakorlatban levő *dülőirás* alapján — tisztán *magyar* szépirás tanitására kell kiterjeszkednie s alkalmas mintalapokon — a használandó ütemzési módok feltüntetésével — egységes ABC-t kell nyujtania.

A pályadij 100 korona.

Az idegen kézzel irott, kettős boritékba zárt s jeligés levéllel ellátott pályamunkák *Koncsek Lajos*, egyesületi elnök nevére czimezve a II. ker. Toldy Ferencz-utcai el. iskolába küldendők.

A pályaművek beküldési határideje f. évi szeptember hó 1-je.

Budapesten, 1898. évi április hó 10-én. *Koncsek Lajos* egyesületi elnök *Vaskó Bertalan*, egyesületi jegyző.

Jegyzet. Csak az az egyleti tag pályázhat, a ki az egyletnek jelen pályázat kihirdetése előtt legalább egy évvel már tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett.

A budai izr. hitközség választása.

Közgyülés 1898. ápr. 3-án.

A budai izr. hitközség f. é. április hó 3-án tartotta meg közgyülését, melyen az elöljáróság 3 évre megválasztatott. A választóbizottság elnöke dr Cohn Dávid orvos volt, ki a választást kifogástalanul vezette.

Megválasztattak nagy szótöbbséggel:
Elnöknek: dr. Szabolcsi Izidor
Kultusz elöljárónak: Grünwald Samu
Pénzügyi „ dr. Hochstein Mór
Ellenőrnek: Daróczy Rezső
Pénztárnoknak; Keller Ignácz
Gondnoknak: Brück Izrael.

Az eredmény nagy lelkesedéssel vétetett tudomásul s rögtön küldöttség ment dr. Szabolcsi Izidor lakására, hol első sorban Stampfer Márton ur a küldöttség vezetője szivreható beszédben üdvözölte az uj elnököt és arra kérte, hogy a közgyülésen jelenjék meg. Érkezése szünni nem akaró éljenzéssel fogadtatott és a választási elnök átadta az elnöki széket. Dr. Krieshaber Adolf hitközségi képviselő lelkes szavakban üdvözölte az uj elnököt, szivére kötötte fontos feladatait, utalvan a szabadság, egyenlőség és testvériség elveire. Azután Goldberg Raphael dr. rabbi a vallás nevében fejezte ki üdvözletét fenkölt szavakban, melyek nagy hatást keltettek.

Dr. Szabolcsi Izidor reflectálva a kifejezett üdvözlő szavakra válaszolt. Megköszönte a beléje helyezett bizalmat s igazán szellemdus beszédével csak növelte a lelkesedést, mit iránta az egész közgyülés táplált. Nagy hatást keltett beszédének azon része, melyben a hitközség egyes tagjait vallásosságra és hazaszeretetre inti.

Részünkről is csak szerencsét kivánhatunk a hitközségnek e választáshoz, mert oly kezekben tudjuk az elnökséget, melyek a budai zsidóságot — a vallásosságot figyelmen kivül nem hagyva — az előrehaladott kor követelményeinek megfelelően fogják vezetni és a külvilággal szemben képviselni.

De nemcsak az elnök személyében találjuk mi erre nézve a garanciát, megtaláljuk azt az ujonnan megválasztott kultuselöljáróban Grünwald Samu urban is, kinek igen fontos és nehéz feladat jutott osztályrészül. A templomi és különösen az iskola ügyek vezetése és ellenőrzése egyedül az ő kezében van és mi bizunk benne, mert az ő erélyessége és magyarszeretete, az ő fenkölt gondolkodása és határtalan érdeklődése lehetővé fogja tenni azt, hogy a magyar szellem és különösen a magyar nyelv a hitközségnél dominálni fog, noha ez iránt kifogásunk eddig sem volt. Az ő inditványa volt — és ez első nagy érdeme az egész elöljáróságnak — a f. é. április 11-én tartott hála-istentisztelet is, mely fényes tanujelét adta azon utnak, melyen az uj elöljáróság haladni kíván. Az istentiszteleten nagyszamu közönség vett részt és a notabilitások közül ott voltak: Kühnel Gyula elöljáró, Kállay és Józsa tanácsjegyzők, Hampel Sándor városbiró, Szabó Ignácz tanácsos, Szalay Győző máv. felügyelő és Frohmann István tart. honv. kapitány választmányi tagok, Markovics Iván és Uhlmann Viktor festők, Reczey stb. stb.

Weisz Ede főkántor zsoltárénekkel nyitotta meg az ünnepélyt, mire dr. Goldberg Raphael az alkalmi beszédet tartotta, mely tartalmánál és előadásánál fogva kiváló dicséretet érdemel. Beszédét egy imával fejezte be, a királyért, hazáért és nemzetért. A templomi énekkar a szózatot énekelte el és ezzel végződött az istentisztelet, melylyel az egész budai izr. hitközség hazaszeretetét és királyunkhoz való hü ragaszkodását fényesen bizonyitotta.

S—.

Budai egyletek és intézetek.

A budapest-obudai leányjavitó intézet.

1. Czime: „A jó pásztor háza".
2. Lakása: Budapest, III. Szőlő utcza 30.
3. Alapitója: nagyméltóságu San Marco herczegnő, született nagyszentmiklósi Nákó Mileva asszony.
4. Fentartója ugyanaz.
5. Alapitási ideje: 1892. jul. 31.
6. Az intézetnek előljárósága: az Angersi a jó pásztor szeretetéről nevezett apáczák, kiknek ez idő szerint főnöknőjük és az intézetnek közvetlen előljárója: nt Grote Mária Auguszta. Az apáczák létszáma 13
7. Az intézetnek egyházi felügyelője: Kirschhoffer Károly, budapest-óbudai plébános.
8. Az intézetnek házi lelkésze: Keizer Nándor sz. ferenczrendi szerzetes.
9. Az intézetnek jellege: rom. cath. vallásu, de a felvétel valláskülönbség nélkül történik.
10. Az intézetnek czélja: elzüllött leányokat és erkölcsileg megtévedt nőket valláserkölcsös életre nevelni és munkához szoktatni.
11. Az intézet növendékeinek jelenleg i létszáma: 106, ezek közül 104 magyar, 2 külföldi
12. A felvétel feltételei: betöltött 12 év, keresztlevél vagy születési bizonyitvány, orvosi bizonyitvány és kiskoruaknál a szülők vagy gyámhatóságnak beleegyezése.

Közgyülések.

A budapesti villamos városi vasut részv.-társaság f. hó 7-én tartotta VII. évi rendes közgyülését Falk Miksa dr elnöklésével. Az elnök konstatálja a közgyülés határozatképességét, a mennyiben jelen van huszonkét részvényes 13.373 drb részvény és 275 élvezeti jegy képviseletében 545 szavazattal. A jegyzőkönyv vezetésére Gaszner Béla dr. kir. közjegyzőt, hitelesitésére Simon Jakab és Filó János részvényeseket kérik föl. Az igazgatósági jelentésből kiemeljük a következőket: A lefolyt üzletév jövedelméből az 5 milliónyi alaptőke mellett az 1896-ban kibocsátott 1 millió forint névértékü elsőbbségi kötvények ezuttal először válnak kamatozókká. A törlesztési terv szerint 343 drb részvényt sorsoltak ki s ugyancsak a lefolyt üzletévben történt az elsőbbségi kötvények első sorsolása, mely alkalommal 8 drb 1000 frtos és 10 drb 100 frtos kötvényt váltanak be 9000 frt névérték összegében. Az utolsó mérlegben kimutatott s hatóságilag megállapitott épitési és üzletberendezési tőke az idei épitkezésekkel együtt 5,493.496 frt 74 krra rug s a szabad tartalékalap 1,646 849 frt 49 kr fölött rendelkezik. A lefolyt üzletév

1,494 289 forint 59 kr bruttóbevételéből a főváros 2 százalékos részesedése fejében 29.885 frt 79 krt fizetett ki a társaság. A bruttóbevételhez különféle bevétel járulván, az összes bevétel 1.641 858 forint 34 krajczár. Ebből levonva az üzemkiadásokat és különböző levonásokat s hozzáadva a nyereségalhozatot, rendelkezésre 556 444 frt 58 kr áll. Ennek felosztására vonatkozólag az igazgatóság javasolja, hogy az alapszabályszerü 5% os osztalék levonása, mely 48964 darab 100 forintos névértékü részvény után 244805 forintot tesz ki, a forgalmi tartalékalap dotáltassék, a különböző javadalmazások és jutalékok vonassanak le s az áthozattal együtt 262814 forint 91 krból 5%-os felülosztalék fejében 250000 forint fizettessék ki s a fönmaradó 12814 forint 92 kr uj számlára vitessék át.

Javasolja az igazgatóság, hogy a részvények 1897. évi osztalékáról szóló 7. sz szelvényei 10 forinttal, vagyis egyenkint 10%-kal, a kisorsolt részvények helyébe adott élvezeti jegyek 5. sz. szelvénye pedig 5 forinttal váltassék be. A közgyülés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, a fölmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadta. Végül a kisorsolt két igazgatósági tagot: Scheyter Györgyöt és Schwieger Henriket ujból egyhangulag megválasztották. A felügyelő bizottság tagjai lettek: Floh Henrik dr., Gaszner Béla dr. és Mannsfeld Richárd (uj) rendes és Dóczy Ignácz (uj) póttag.

A Triesti Általános Biztositó-Társaság *(Assecurazioni Generali)* f. évi április hó 12-én tartott 66-ik közgyülésén terjesztettek be az 1897 évi mérlegek. Az előttünk fekvő évi jelentésből látjuk, hogy az 1897. deczember 31-én érvényben volt életbiztositási tőke összegek 410,815.677 korna 60 fillért tettek ki és az év folyamán bevett dijak 17,282 135 korona 40 fillérre rugtak. Az életbiztositási osztály dijtartaléka 8,225.896 korona 36 fillérrel 106,055.417 korona 10 fillérre emelkedett. A tüz- és szállitmány-biztositási ágakban a dij- és illeték-bevétel 26,059 779 korona 92 fillér volt, miből 11,054.256 korona 32 fillér viszontbiztositásra forditatott ugy, hogy a tisztadijbevétel 15,005 523 korona 60 fillérre rugott, mely összegből 12,079.205 korona 16 fillér mint dijtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege 68.189.768 korona 30 fillért tesznek ki. Károkért a társaság 1897-ben 24,466.461 korona 76 fillért folyósitott. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kárfizetéseket a társaság alapitása óta károk fejében 606,962.236 korona 46 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 113,406 607 korona 41 fillér esik, mely összeget a társaság 170.141 káresetben fizetett ki. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 14,769.224 korona 48 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 5,250.000 koronát tesz ki, az értékpapirok árfolyamingadozására alakitott tartalék, mely az 1,560.000 korona külön tartalék, ugy szintén az évi nyereségből kihasitott 44.315 korona 04 fillérrel 9,359.224 korona 48 fillérre emeltetett fel ugy, hogyaz most az 1897. évi deczember 31-én meglevő értékpapirok értékének épen 10%-ának felel meg, továbbá felemlitendő még az 60.000 koronára rugó kétes követelések tartaléka. — Ezeken kivül fennáll még egy 400.000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztositási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyelitse. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve az idei átutalások folytán 132,348.020 korona 6 fillérről 143,645.142 korona 28 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 23,510.126 korona 14 fillér. 2. Életbiztositási kötvényekre adott kölcsönök 12,499.795 korona 64 fillér. 3 Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsönök 568.842 korona 06 fillér. 4. Értékpapirok 94,373.963 korona 44 fillér. 5. Tárcza váltók 811.139 korona 70 fillér 6. A részvényesek biztositott adóslevelei 7,350.000 korona. 7 Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések 4,165.607 korona 26 fillér. 8. Készpénz és az intézet követelései, a hitelezők követelésének levonásával 364.668 korona 04 fillér. Összesen: 143,645.142 korona 28 fillér. Ezen értékekből több mint 36 millió korona magyar értékekre esik.

Ismerőseink.

Bárczay Oszkár.

A magyar történetirásnak független és alapos mivelője, kinek tollába minden szót a valódi hazaszeretet sugalt, *Bárczay Oszkár* nincs többé.

A valódi magyar nemes gondolkodás egyik utolsó képviselőjét temettük el, ki az irodalom, családja és barátjai fájdalmára sokat alkotott munkás életének 52-ik évében halt meg.

Itt élt közöttünk Budán, s nagyon szerette a mi szép vidékünket, s hogy itt jobban érezte magát annak köszönheti, hogy sokat dolgozott.

A mit Bárczay Oszkár pár év alatt irt, ahoz oly emberfeletti munkaerő kellett mint az övé. Hajnaltól éjfélig dolgozott, és a mit irt az örökbecsü leszsz..., s ezt a sok munkát csak olyan férfias jellem és szilárd akaraterő s a történetnek és hadtudománynak oly lelkes kedvelője végezhette el mint ő. Tudása alapos volt és szembeszált, még pedig diadalmasan, sok történet ferditővel. A valódi nemes ember nyilatkozott meg irásaiban, mert bátran és kifogástalanul küzdött a történelem hamisitás ellen.

Véleményét mindenkinek szabadon megmondotta, és a mi vagy a ki nem igaz magyar volt azt szóval és irásban ostorozta

A magyar jellem és gondolkodásból való következést, a nyelvrontást vérig utálta és a mennyire lehetett utját állta.

Nemes cselekedeteit nemes szive, jó érzése, figyelmessége és önzetlen barátsága emelte. A hadtörténelem, heraldika és genealogia terén az első tekintély volt, ki itt is kiigazitotta a hiuság tévedéseit. Mint egyenes jellemü ember másként nem cselekedhetett. Történetbe illő jellem volt. Inkább tört minthogy meghajolt volna.... *Bárczay Oszkár* cs. és királyi kamarás az ősi Bárczay caaládból származott, abból a családból, melynek képviselői tetteikkel gazdagitották a magyar történelem fényesebb lapjait. Tettében, jellemében, gondolkodásában olyan valódi magyar ember volt, ki mit tanult, látott és tapasztalt, azt a hazai tudomány javára érvényesitette.

Sokat utazott és az utazóknak, csak ugy mint magának, törvényül irta, hogy a ki utazik, az ugy utazzék, hogy *hazafelé nézzen*. A honvédség szervezése után a honvédség kötelékébe lépett és itt rövid idő mulva honvédhuszár főhadnagyságig emelkedett és kivált a katonát minősiti jó katona temperamentumával és tudományos ismereteivel.

Milán szerb király fölszólitására a szerb hadsereg lovasságánál vállalt szolgálatot.

Szerbiából Konstantinápolyba ment, hol találkozott *Thaly* Kálmánnal és részt vett *Rákóczy* hamvainak kutatásában és *Thaly* Kalmánnak nagy hasznára volt ismereteivel.

Haza jöve, erős akarattal fogott neki a történelmi tudományok, különösen a hadtörténelem müvelésének. Czikkeivel feltünt és rokonai, barátai, különösen pedig nagybátyja, boldogult báró *Vay* Miklós biztatására az akadémiához fordult, hol előbb munkával látták el, később az irattár igazgatását bizták rá. Munkaköre szélesedett, a munkát birta és kedvvel dolgozott.

Megirta nagyértékü művét: „*A magyar hadviselés történetét*“ két kötetben, melyet a tudományos akadémia adott ki. E mellett részt vett a *Heraldikai szótár* szerkesztésében s a magyar nemességet tárgyaló Siebmacher-féle genealogiai törzskönyvet ő szerkesztette Csörgő halála után. *A hadtudományi közlemények* szerkesztését is rábizta az akadémia. A szakadatlan munkásság erős idegeit megtámadta és hiába keresett Olaszországban enyhülést.. meghalt a fenkölt és nemes gondolkodásu igaz magyar ember és tudós.

Ez az ő fedhetlen életének rövid vázlata. Lelki nagyságát az is mutatja, hogy nem félt az idők mohától és élete minden pontján a nehezebb körülmények, a viharok között aczél maradt a jelleme.

Boldog családi életet élt, magas müveltségü neje *kézdilemányi Bartha Julia* a magyar uri hölgy valódi mintaképe, igazi hitvestárs sorsa minden változatában siratja halálát és kedves szellemes leánya *Anna*, kiket ő nagyon, de nagyon szeretett s a kikért élt és dolgozott, a kiknek nagy fájdalmában számos jó barát osztozik.

A *Buda és Vidéke* szerkesztője egy igazi barátját gyászolja a többi gyászolókkal, ki a lapot nagybecsü czikkeivel sokszor kitüntette.

Bárczay Oszkár cs. és kir. kamarásnak, a magyar. tud. akadémia főtitkári segédjének temetése, előkelő s diszes közönség jelenlétében ment végbe A gyászoló gyülekezet soraiban ott láttuk: báró *Eötvös* Loránd akadémiai elnököt, *Szily* Kálmán főtitkárt, *Than* Károly osztályelnököt, *Heller* Agost főkönyvtárnokot, *Thaly* Kálmán, *Óváry* Lipót, *Nagy* Gyula, *Sckönherr* Gyula akadémiai tagokat, továbbá a főtitkári és könyvtári hivatal tisztviselőit; *Hollán* Ernő, *Ghyczi* Béla, *Rohonczy*, *Máriássy*, *Vojnárovics* altábornagyokat, sóvári *Soós* Elemér ezredest, a történelmi társulat, a heraldikai és genealogiai társulat tagjait, köztük *Csoma* Józsefet Abaujból, az országos levéltár tisztviselőit s többeket. A ravatalt szebbnél-szebb koszoruk boritották el; többek közt báró Eötvös Loránd, Horváth Boldizsár, Szily Kálmán, őrgróf Pallavicini Alfréd, a magyar tudományos akadémia főtitkári hivatala, a történelmi társulat, a heraldikai s genealogiai társulat stb, küldöttek a megboldogult koporsójára koszorukat. A gyászszertartást *Haypál* Benő budai ev. ref lelkész végezte s megható imája után a boldogult tiszttársa, dr. *Borovszky* Samu a következő bucsubeszédet mondotta:

„Mielőtt az örök utra elindulnál, honnan nincs többé visszatérés, bánatos szivval bucsuzunk tőled kedves halott

Csalódásokban gazdag életet hagysz itt, mely terveidnek megvalósitását nem engedte meg; ifju korod szárnyátszegte vágyaidnak s férfi korod sem valósitotta meg eszményeidet. De te azért megáltal rendületlenül. Mint tisztviselő, odaadással szolgáltad a közügyet s mint iró — fájdalom, rövid — irodalmi müködéseddel, a legjobbak elismerését tudtad magadnak kivivni.

A m. történelmi társulat, mely buzgó tevékenységed jutalmául csak az imént tüntette ki érdemeidet azzal, hogy nevedet választmányi tagjai sorába iktatta, a m. heraldikai és genealogiai társulat, melynek évek óta egyik oszlopa voltál s melyet *Heraldikáddal* hálára kötelezteél, egyformán gyászolják távozásodat.

De mennyivel inkább gyászoljuk mi, tisztársaid, kiket barátságod tüze napról napra melegitett s mennyivel inkább gyászolják tiéid, kiket szinte a kétségbeesés örvényének szélén, olyan váratlanul itt hagytál.

Oh, nem bolygatom avatatlan kézzel a vérző sebet: szivünket tépi a fájdalom, nagy a mi veszteségünk, melyet haláloddal szenvedtünk.

De visszatekintve irodalmi alkotásaidra, hagytál nekünk vigasztalást, minőt csak szép

lelkek hagyhatnak maguk után: azt, hogy nem haltál meg egészen. Emléket állitottál magadnak, mely nevedet maradandóan fenn fogja tartani.

Lelked levetve porsátorát, megtisztultan száll fel a seregek Urához.

Kedves barátunk Isten veled!"

A halottat a farkasvölgyi temetőben helyezték örök nyugalomra s a sirnál a lelkész még egyszer megáldotta a halottat, mire a gyászszertartás véget ért.

Szép és megható jelét adták a ragaszkodásnak az akadémia szolgái, kik a kedvelt tisztviselő iránt szeretetüket ugy mutatták ki, hogy önkéntes adakozásból szép koszorut tettek ravatalára.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre	6 frt	— kr.
Fél évre	3 „	— „
Negyedre	1 „	50 „

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal	60 frt	— kr.
Fél oldal	30 „	— „
Negyed oldal	15 „	— „
Nyolczad oldal	7 „	50 „

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke"
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Változás.** A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető. A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar" czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar" külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr. Megkezdtük Buda és a vidék vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma május hó 1-én jelenik meg.

— **Az Országos Magyar Iskola Egyesület.** Az Országos Magyar Iskola Egyesület, melynek a magyarosodás terén oly sok érdeme van, folyó hó 26-ikán tartja közgyülését. A tekintélyes és hazafias egyesületet üdvözöljük ezen a napon és kivánjuk, hogy nemes irányu munkásságát minél nagyobb siker koronázza s elérhessük azt, hogy minden ember magyarul beszéljen és érezzen. Ez a mi czélunk is és ezért egyetértve és vállvetve munkálkodunk

— **József főherczeg a lazaristáknak.** A főváros szomszédságában levő *Pilis-Csabán* a lazarista atyák számára *József* főherczeg csinos rendházat és templomot épittetett. Ez a ház a Lazaristák első háza Magyarországon, a hová április 24-én, szentjüknek, Szent Vinczének születésnapján költözködnek. A lazaristák uj házának lakói lesznek: *Medits* Ferdinánd superior, *Lollok* József volt esztergomi kanonok, *Galambos* Kálmán, *Szabary* Mihály és három világi tag. Tudvalevően Budapesten is fognak az emberszeretet és hit eszméit terjesztő rend számára templomot és házat épiteni.

— **A budai szerb püspök első miséje székhelyén.** Bogdánovics Luczián, az uj budai görög-keleti szerb püspök husvét első ünnepén, vagyis a görög-keletiek virágvasárnapján tartotta a tabáni görög-keleti hivek miséjét. A székesfővárosi görög-keleti székesegyházban feltünő nagy számmal vettek részt a hazafias érzelmü fiatal főpap első miséjén. Ott voltak a szerb előkelőségek közül: *Joanovics* István a pesti és *Petrovics* Miklós a budai szerb hitközség elnöke, továbbá *Raics* György kuriai biró, *Popovics* István országos képviselő, a Tökölyanum igazgatója, *Ostoics* Mihály első kerületi városbiró, *Lyka* György, *Haris* Dömötör, *Ostoics* Miklós, *Radanovics* Danó gyógyszerész és *Popovics* Sándor. A görög-keleti görög egyház *Agoraszto Miklós* királyi táblai biró vezetése alatt *Georgiades* lelkész, *Tialius* György és *Lyka* Emil által volt képviselve. A templom hajóját pedig nagyszámu közönség foglalta el mindkét nemből. Tiz óra előtt a segédkező papság a hitközségek elnökeivel a székesegyház bejáratánál várták az egyházfőt, ki püspökbottal kezében pont tiz órakor érkezett meg *Brankovics* szerb patriarka kiséretében és harangzugás s a „főpapi hymnus" (Ecce sacerdos magnus) hangjai mellett vonult be a templomba, áldást osztogatva a hiveknek. A püspök viola-, a patriarka pedig biborvörös szinü talárt viselt. A patriarka a szentély jobb oldalán elhelyezett baldachin alatt, a püspök pedig a főoltár átellenében elhelyezett püspöki széken foglalt helyet. Az egyházi ruhák felvétele után kezdetét vette az ünnepélyes nagymise, melyet a püspök tartott. *Raics* Demeter budai lelkész, *Martanovics* Uros singulus és *Popovits* Dositer kalugyer segédlete mellett. Mise közben evangélium előtt a püspök ő felsége és családja, a patriarka, az alapitók és az egyházközség tagjaira is kérte az Isten áldását. Ez alkalommal feltünt a püspök kellemesen csengő tenor hangja. Szertartás alatt az énekkar *Eisvogel* Ferencz, a budai zene kör igazgatójának vezetése alatt szépen elő adott egyházi énekeivel emelte az ünnepély hatását. A mise alatt ment végbe a virág- és kenyérszentelés, a mely utóbbit a patriarka osztott ki a hivők között. Mise után a hitközség egy küldöttsége *Petrovics* Miklós elnök vezetése alatt tisztelgett a patriarkánál és püspöknél. A patriarkának megköszönték, hogy megjelenésével az egyházi ünnepély diszét emelte, a püspöknek pedig megköszönték, hogy a virágvasárnapi ünnepélyt a budai székesegyházban tartotta (R. F.)

— **Fiume szálloda.** A szép ... le Dunánál egyik felén, a Lánczhid utczában a ... sik felén megifjult, megszépült a volt Corsó szálloda, s felvette a tengergyöngyének *Fiuménak* nevét. Az uj tulajdonos a vendéglősök között nagynevü *Reinprecht* czégnek fiatal tagja *Reinprecht Rezső* valóságos tanulmánynyal és ritka jó izléssel rendezte be ezt a szállodát, melynek természettől adott fekvése is hivatott arra, hogy az előkelő közönség kedvelt szálló helye legyen. Az uj tulajdonos sokat áldozott, hogy minél elegánsabbá tegye a *Fiume* szállodát és jutányos áron páratlan kényelmet és izléses, a kornak megfelelő berendezésü helyiségeket ád a közönség rendelkezésére, s a közönségnek ezt méltányolni is kell a saját érdekében. A földszinten van a szép *Café restaurant*, a modern konyha minden kellékeivel felszerelve, jó ételek és hamisitatlan italokkal. A szállodába való feljárás nem csak meglepetés, de müvészies és nemes izlésü. Egy gyönyörü barlang utánzatban, mit dr Lendl Adolf ügyes keze rendezett, az állatvilág ritkaságai vannak elhelyezve és kellemesen érintik az előkelő érkezőt s megadják a jól felszerelt szállodának az *elit* jelleget s becsületére vállnak az uj tulajdonosnak *Reinprecht Rezsőnek*, ki apja tapasztalatait a maga sikerült és önálló ötleteivel gazdagitotta. A Fiume szálloda rövid időn az előkelő világ kedvelt szálló helye leszsz, a mire az izléssel párosult áldozat jogosulttá teszi, mert a pazar berendezésen kivül a természet szépségei is kinálják a kényelmet és kincseket Üdvözöljük a derék fiatal tulajdonost és kivánjuk, hogy a *szép szőke Dunánál* fekvő remek helyet a közönség kellően karolja fel.

— **Az ostrom utcza érdekében.** A székesfőváros II. ker. ostrom utczának rendezése és szabályozása ügyében, Freyberger Pál által meginditott mozgalom tekintettel ez ügynek a II kerületre vonatkozó nagy fontosságánál fogva is, a II. ker. székesfőváros bizottsági tagoknál különösen általános támogatásra talált. Ezt az ügyet tárgyalta a II. ker. bizottsági értekezlete is, a melyen Freyberger Pálon kivül még számos bizottsági tag felszólalásaiban elitélték az ily okszerűtlen, minden józan gondolkodó laikus embernél méltó felháborodást keltő veszedelmes utczai beszükitést és szabályozást; — de különösen *Rupp Zsigmond* királyi tanácsos és bizottsági tag szólott hosszas fejtegetésben az inditvány mellett, elitélve az ostrom utczának oly szerencsétlen beszükitését. Végre az értekezlet, melyben az összes bizottsági tagok jelen voltak, elfogadták egyhangulag a Freyberger Pál bizottsági tag sürgős inditványát, felkérve Rupp biz. tag urat, hogy a tanácshoz benyujtandó kérvényt mielőbb szerkeszteni szíveskedjék.

— **Közgyülés.** A budapesti I—II. ker. keresztény evangelikus temetkezési egylet f. hó 17-én (vasárnap) d. u. 3 órakor tartotta XXXVII. évi közgyülését a II. ker. Fáczán vendéglő külön termében. A közgyülésen, mely *Heintz János* tapintatos vezetése mellett folyt le, mintegy 60 egyesületi tag vett részt. A minden tekintetben érdekes közgyülés lefolyásáról lapunk legközelebbi számában kimerítő tudósitást hozunk

— **Április 11-ike.** A 48-iki törvények szentesitésének 50-ik évfordulója alkalmából a budai iskolákban hatósági rendeletre igen sikerült iskolai ünnepélyeket rendeztek. Ezek lefolyásáról jövő számunkban hozunk tudósitást

— **Adomány a krisztinavárosi templom javára** *Pili* Mihály, a tiz évvel ezelőtt elhunyt *Zichy* Hypolit gróf pápai praelátus és czimzetes apátnak a mult évben elhalt komornyikja, a krisztinavárosi templom vagyonának növelésére négyezer forintot hagyományozott. A templom misealapjához csatolt alapitványt átvette *Sólyom* Jenő pénzügyi tanácsos, a krisztinavárosi templom syndikusa

— **„Fájó emlékek"** c. alatt *Pusztai* (Pulmann) *Károly* a fővárosi községi szeretetház derék tanitója *3 eredeti dalt* bocsátott közre. A jeles szerzeményt melyhez a szöveget is ő maga irta, énekhangra irta meg zongorakisérettel. Igen hangulatos, kedves és magyaros zamatu énekdarabok ezek, melyeket ennélfogva nem oknélkül ajánlunk zenekedvelő olvasóink figyelmébe. Ára 1 frt 20 kr. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala utján is.

— **Uj tennis pálya** készül a budai Christen-féle telken. Miután pedig a telek rendezése és a tennis pályák elkészitése sok időt vesz igénybe, a budai torna-egylet Attila-utczai helyiségében egy ideiglenes pályát rendezett be, melyen délután a tagok, délelőtt pedig az azok által bevezetett vendégek is játszhatnak.

— **Német czégtáblák.** A „Buda és Vidéke" több izben kikelt a német czégtáblák ellen; mondhatom jól esik, s mint magyar embernek hála érzete tölti el keblemet a „Buda és Vidéke" iránt, ha látom, hogy azóta nem egy német czégtábla tünt el a láthatárról Pár nap előtt Ó-Budán fölkeresett egy franczia barátom, s többek között igy kiáltott fel: „Je ne sais pas, suis je en Palestine ou en Hongrie?!" (nem tudom Palesztinában, vagy Magyarországban vagyok-e?!) Ugyanis franczia barátomnak lakásom keresése közben feltünt a héber betükkel irott árjegyzékek, melyek Ó-Buda egyes korcsmái, mészárszékei, hentes és csemege üzletei czégtábláin diszlenek. Zsidó polgártársaink mindenkor megmutatták, hogy jó magyarok, sőt némely tekintetben jobbak, mint sokan azok közül, kik párducz kaczagányos őseikkel hivalkodnak, mégis akad sok közöttük, ki héber betüket irat czégtáblájára, mivel a magyar tő és székvárost disziteni véli. Nem szándékom a „kósert" megmagyarositani, tőzsgyökeres magyar ember ugyis csömört kapna tőle, annyit azonban megkövetelhetünk recipiált polgártársainktól, hogy a „kósert" irják ki magyarul czégtáblájukra, különben én azt hiszem, hogy ez is fölösleges, mert mint a jó bornak nem kell czégér, ugy a „kóser"-re is ráakad az, ki meggyőződésből él vele. *Bóránd János.*

— **Zarándoklat Lourdesbe.** Vezeti: Dömötör Gedeon plébános Indulás: 1898 julius 8-án Visszaérkezés: 1898. julius 24-én. Utirány: Budapest—Bécs—Linz—Salzburg—Insbruck—Wilten-kegyhely; Landeck—Buchs—Zürich—Einsiedeln-kegyhely; Olten—Genf—Macon-(Paray le Monial kegyhely); Lyon—Cette—Toulouse—Lourdes. Vissza: Marseille—Genf—Zürich—Landeck—Bécs—Bpest. Részvételi-árak: III. osztály 105 frt, II. osztály 185 frt, I. osztály 245 frt 9 napi teljes ellátással. Részletes felvilágositást nevezett plébánosnál (Budapest, II., Bomba-tér 10) kapható programm nyujt.

— **Magyar kir. államvasutak Igazgatósága.** (Tanuló bérletjegyek életbeléptetése a komárom-dunaszerdahelyi h. é. vasuton.) A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint ezen vasuton f. é. május hó 1-től kezdve egyrészt Csallóköz-Aranyos és Örs-Ujfalu másrészt Uj-Komárom állomás között egy és három hónapig érvényes tanuló bérletjegyek fognak kiadatni. A tanuló bérletjegyek árai a következők. Egy hónapig érvényes jegy ára a II. kocsiosztályban 4.00 frt a III. kocsiosztályban 2.50 kr. Három hónapig érvényes berletjegy ára a II. kocsi-

osztályban 10.00 frt a III. kocsiosztályban 6.00 frt. Ezen tanuló-bérletjegyek a magy. kir. államvasutak titkárságánál (Budapest, Andrássy-út 73—75.) kaphatók. Budapest, 1898. április 15-én. Az igazgatóság.

— **A Marczibányi-rét megszerzése.** A budai szeretetház és a lövölde előtt elterülő ugynevezett Marczibányi rétet a város 52.000 frtért vette meg az államkincstártól. A szerződés szerint a város a jövő hóban veszi birtokába a területet. A főváros a 4 hold kiterjedésü rétet parkká alakitja át és a szükséges tervek elkészitéséhez a mérnöki hivatal legközelebb kap utasitást a tanácstól.

— **Eljegyzés.** *Ries* Ferencz temesvári főgymnasiumi tanár eljegyezte néhai *König* Lajos, az egyesült fővárosi takarékpénztár volt főpénztárnokának kedves leányát. *Etelkát.*

— **Könyvtár.** A budai tanitóegylet könyvtárát az egyleti tagok minden szombaton 4—6 óra között használhatják.

— **Budai tanitók az ország tanitósága működésében.** A „Magyarországi Tanitók Országos Bizottsága" április 7-én közgyülést tartott *Lakits* Vendel elnöklése mellett. *Péterfy* Sándor, kir. tanácsos a 48-as eseményekről beszélt. A napilapok bőven beszámoltak ez országos gyülésről, mi csak rá akarunk mutatni, hogy a budai oldalon müködő tanitók mily élénken vesznek részt az ország tanitósága érdekében folyó nagy munkában. A bizottság alelnökei *Somlyay* József. *Mayer* árvaházi igazgató, dr. *Gööz* József, III. ker polgári iskolai igazgató, titkára *Hajós* Mihály, Attila-utczai, jegyzője *Szabó* Dezso, Fő utczai, levéltárosa *Koncsek* Lajos, Toldy-utczai tanitók. Az igazgató-tanács tagjai között a budai oldalon müködők közül *Trájtler* Károly, *Farkas* József, *Magyar* József neveit látjuk. Örvendünk, hogy ily jeles erőink vannak Budán a tanitók között.

— **A folyó év első negyedében** a *„Fonciére Pesti biztositó intézet" életbiztositási osztályánál* 873 ajánlat, 3,339494 korona biztositási tőkére és 218 korona járadékra nyujtatott be; 763 kötvény 2,911854 korona tőkéről és 218 korona járadékról állittatott ki A díjbevétel 656332 koronára rug. Haláleset 40 jelentetett 218770 koronáról Egyszersmind utalunk ama *különös* kedvezményekre, melyeket ezen hazai intézet (Alapitva 1864-ben, 4 millió korona részvénytőkével, nyereség- és díjtartalékai és évi bevételei körülbelől 24 millió korona) az életbiztositásnál nyujt: 1. *Hadbiztositást dijpótlék nélkül* 10,000 frt. határáig, a biztositott tőke feléről a közös hadsereg és honvédség; 15,000 frt. erejéig a népfölkelők védkötelezetteire nézve. (Hivatásszerü katonáknak mérsékelt dijpótlék mellett 2) A föltételek értelmében, a biztositás érvényének *megtámadhatlansága* még az esetben is, ha a biztositott párbaj vagy öngyilkosság folytán halt volna el, vagy ha utólag kitünnék, hogy a biztositott a biztositás alapjául szolgáló ajánlatban lényeges körülményre nézve tévedett. 3) *Oly nyereségben való részesüléssel* egybekötött biztositást müvel, melynél a kötvényben *bizonyos* minimális eredményekért *szavatol* és *azonfelül* a biztositott a felszaporodott nyereségek 50 százalékában részesül. 4) A biztositásnak 3 évi fennállás után, a biztositásra jutányos föltételek mellett: a) kölcsönt ad, vagy azt b) visszavásárolja, vagy c) minden további dijfizetés nélkül kiházasitási biztositásoknál, *tőkésitést* eszközöl a nélkül, hogy a félnek utóbbiért folyamodnia kellene Az osztályfőnök *Cassai.*

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: Koncsek Lajos, Henszler László.

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

— **Üres lakások** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mészterméke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával Igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— **Okos szamár eladó** (Bővebb értesités nyerhető Alkotás-utcza 21. sz. a.)

— *Azonnal* vagy augusztus 1 ére *kiadó* egy nagy lakás a várban. (Bővebbet a kiadóhivatalban.)

— *Nyári lakás* nagyobb és kisebb, árnyékos kerttel, a rózsahegyen kiadó. Bővebbet II. ker. Szegényház-utcza 2. sz., háziasszonynál

— *Házhelyek* és villatelkek Békásmegyeren a szentendrei viczinális vasut mentén, az állomástól 8 percznyi távolságra, a legszebb kilátásu helyen, □ ölenként 2 forint 50 krtól 3 frt 50 krig eladatnak. Bővebb felvilágositást nyerhetni a községi jegyzőnél.

— *Eladó telkek* a Csillaghegy Árpádfürdő czimü viczinális vasuti megállóhelynél, a békásmegyeri tisztviselőtelep tőszomszédságában, gyönyörü fekvésü *ház és nyaralótelkek, kész házak és villák* 4 évi törlesztéses lefizetésra olcsó áron eladók. Értekezhetni a tulajdonossal, Sárkány Arnold igazgatóval, Budapest, Nádor-utcza 16., III. emelet, naponta 2—4 óra között.

— *A gödöllői* borászati egyesület Gödöllőn levő nagyvendéglőjébe május hó 1-én egy vendéglőst keres. A feltételek az egyesületnél Gödöllőn megtekinthetők.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy kávéházi helyiségeim mellett (I., Alagut utcza 1 sz. a.) vendéglőt nyitottam

„Zsiga vendéglője"

czimmel.

Arnyékos kerti helyiség.
Kitünő fedett tekepálya.
Csapolt sör, fehérmegyei borok, magyar konyha.
Étkezésre előfizethetni.
Minden nap délután 4 órától este 11 óráig
CZIGANY-ZENE
Kovács József czigánypr. vezetése alatt.
Pontos kiszolgálás!
Számos látogatást kér:
WELLISCH ZSIGA
kávés és vendéglős.

Árverési hirdetmény.

5/898.

Alulirott Zimányi Alajos kir. közjegyző a budapesti I III. ker. kir. járásbiróság 9358/898. sz. végzése folytan közhirré teszem, hogy Budapesten elhalt Hoff J. Károly hagyatékához tartozó — a budai 6101. sz. telekkönyvi betétben foglalt A+ (1480—1481) helyrsz. városmajor utczai 14 és 16. sz. ház — melynek kikiáltási ára 16 000. azaz tizenhatezer forint, perenkivüli önkéntes árverés utján eladatik. — Ezen árverésnek a helyszinén — a megjelölt háznál leendő megtartására 1898. évi május hó 4. napját délelőtt 10 órát tüzöm ki.

A venni szándékozókat figyelmeztetem, hogy az árverési idő bekövetkeztéig a megállapitott árverési feltételek királyi közjegyzői irodámban a hivatalos órák alatt megtekinthetők

Kelt Budapesten, 1898. április 5 én.

Zimányi Alajos,
kir. közjegyző.

Gara és társa
osztálysorsjáték főelárusitók
Bpest, VII., Károl -Körut 11. sz.
Fölkérik a t. közönséget, hogy megrendeléseiket
a II. sorsjáték I. osztályához
1/1 sorsjegyre á **6 frt**; — 1/2 sorsjegyre á **3 frt.**
1/4 „ á **150 kr.**; — 1/8 „ á **75 kr.**
a megbizás pontos eszközlése végett minél előbb adják fel.

4165/T. szám.

Hirdetmény.

Az idei **fürdőévad** tartama alatt, azaz f. évi május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest déli vasutról, Budapest keleti p. udvarról, Budapest—Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I., II. és III osztályu az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes **menettertijegyek** adatnak ki Siófokra, Szántódra, Balaton-Földvár m. h.-re, Szárszó m. h.-re, Szemesre, Boglárra, Fonyód-Fürdő-telepre, Mária-telepre és Balaton-Szt.-Györgyre, továbbá (Siófokon át) Balaton-Füredre, Almádiba, Kenesére és (Bogláron, ill. Fonyód-fürdőtelepen át) Badacsonyra, Révfülöpre és vissza Ezen menettertijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajózási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut és Siófok közti forgalomban **időleges jegyek** is adatnak ki, melyek ára a következő:

1 hóra I. osztály 104 korona, II. osztály 76 korona. Az egész fürdőévadra; I. osztály 256 korona, II. osztály 188 korona.

Az igazgatóság.

Kiadásomban megjelent:

POLGARI SZAKÁCSKÖNYV
vagy
a magyar konyhaművészet
A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata.
A takarékosság és izletességre való tekintettel irta:
Lengyel Katicza,
sok éven át szakácsné vendéglő és polgárházakban.

A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Bartalits Imre

Magos csárda

a Mátyáshegyen, Ó-Budán, a kiszelli katonai ruhatár felett. Remek kilátás. Tavaszi kirándulásra nagyon alkalmas. Jó és valódi borok. Sör. Mátyás király régi vadásztanyája. Társaságoknak, egyleteknek tágas helyiség a szabad ég alatt. Ozondús levegő. A vidék legszebb élő panorámája.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésű borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— Minden vasár- és ünnepnap zene. —

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli föraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lanczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

c y l i n d e r e k

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

r a k t á r á t

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény.

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételét.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházterén fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbzéki emeltyü szerkezettel.

Alapittatott 1841. évben.

A Pesti magyar kereskedelmi bank

váltó-üzlete

elad a II-ik sorsjáték I-ső osztályára érvényes

Alaptőke	BUDAPEST,	Tartalék-alap:
15 millió forint.	V. ker., Dorottya-utcza 1.	1 millió forint.

MAGY. OSZTALYSORS EGYET

1/1 6 frt, 1/2 3 frt. 1/4 1.50, 1/8 75 kr.

a pénz beküldése, vagy utánvétel mellett

Minden vásárló megkapja a h i v a t a l o s tervezetet.

Az ezen intézetnél vásárolt sorsjegyek a bank bélyegzőjével vannak ellátva.

A megrendelések postafordultával kéretnek, mert a készlet mar is fogytán van.

Köztudomásu, hogy az első sorsjáteknál a legtöbb fő- és melléknyeremény az ezen intézetnél vásárolt sorsjegyekre esett.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálás.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

Cseh kesztyü helyett vegyük inkább a magyart! Mert a külföldi áruért adott pénzzel idegen ország jólétét emeljük, magunkat pedig szegényitjük. Kesztyüseinknek a székesfővárosi állami kesztyüvarró telepen varratott, s a telepnek saját számlára előállitott kesztyüi mind magyar czimerrel és Sz. A. K. T. betükkel vannak megjelölve.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 12 sz. (Pünkösd hava.) Május 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Tüntetések Budán 1848 május havában.

— Irta: ILLESI JÁNOS. —

(Vége.)

Feljebb érintett 5 egyénen kivül, kik közül Miskeit és Rukacsovics Jánost reggeli 4 órakor a kórházba orvoslás végett elvitettem, megsebesitve lenni állittatik még két nőszemély is, kiknek neveit azonban még eddig nem tudom.

Schmidt városkapitány ezen jelentése nagyon halvány képét adja ennek a hires macskazenének, amely inkább beillett egy egyenetlen utczai attaknak. Ugylátszik az érdemes kapitány nem volt jelen a veszedelem szinhelyén s csak a sebesültek ápolására érkezett oda. Bővebben szól erről Horváth Mihály ismeretes történelmi munkájában s az ujabb keletü ismertetései az 1848/49-ki szabadságharcznak. De leghitelesebb annak az 5 polgári és 5 katonai egyénből szervezett bizottságnak a hivatalos jelentése, amely Zoltán János belügyi államtitkár elnöklete alatt 4 napig vizsgálta a történteket. E vizsgálat kideritette, hogy miután már május 9-én hire járt, hogy az ifjuság macskazenét akar báró Lederer katonai főparancsnoknak rendezni, a főparancsnok segédje, gróf Zedtwitz őrnagy megparancsolta Cerini főhadnagynak, hogy azon éjjel lovas patrolt járasson, Rosti granátos ezredbeli kadet pedig legényeivel a főparancsnokság kapuját őrizze. De akkor este semmise történt. Másnap május 10-én ismét mozgolódni kezdvén a fiatalság, Br. Lippe főhadnagy egy félszázad granátossal a várbeli fegyvertárba (a nem rég lebontott Zeughausba) rendeltetett. Ugyanott helyezkedett el Cerini főhadnagy is 25 vasas lovassal. Mikor pedig értesültek, hogy a tüntető tömeg csakugyan közeledik s a mint a füttyöt vagy 30 ember elkezdte, a főhadnagyok kivezették katonáikat, a lovasság kivont karddal rárohant a népre, a gyalogság pedig szuronynyal dobszó mellett támadt s anélkül, hogy akár a polgári rendőrség, akár a katonaság távozásra szólitotta volna a népet, azt fegyveresen szétverték, nem tevén különbséget a tüntetők s az utczán békésen járó kelők közt, sőt még a házakba menekülteket is üldözte. Midőn a szinház-utczán a vizikapu felé futamodó népet Lippe gránátosai kergették, a kut mellett szembe találkoztak a Csebatz főhadnagy által a főőrhelyről vezetett katonákkal, kik előbb a vizikapunál a népet már lekergették. — A vizsgáló bizottság megállapitotta, hogy karddal kilencz,- szuronynyal hét,- lópatkóval négy embert sebesitettek meg, puskaagygyal vagy másként okozott zuzás és sérülés számos történt, egy ember pedig a fejére két kardvágást, ágyékába szuronyszurást kapott, azonfelül a ló is megtaposta. — Megállapitotta a bizottság, hogy a vérengzés közvetlen okozói Carini és Lippe főhadnagyok, akiknek a fegyveres támadásra semmi utasitásuk se volt, s még azzal se védekezhetnek hogy akkor használtak fegyvert, mikor a nép őket megtámadta.

Bárki volt is a május 10-ki vérontás oka, annyi bizonyos, hogy a fékevesztette zavargó elem lehütésére, mely a tüntetéseket nemcsak sportszerüleg, hanem a közbiztonság rovására terrorizálva kezdte üzni, némileg jótékonyan hatott s a kormányt elnéző enyheségéből felrázva szigorubb rendszabályokra ösztönözte.

Május 13-án elérkezettnek látta Szemere belügyminiszter a következő rendeletet intézni Buda és Pest polgármestereihez: „Azon éjjeli rendetlenségeket melyek a város kebelében meg-meg ujulnak, nem lehet továbbá tűrni. Van szabadság, de kell lenni rendnek is. A rendetlenség sirja a szabadságnak. Attól lehet tartani, hogy a rakonczátlanság erőt vesz a békén. A városoknak. az iparnak, a kereskedésnek élete a béke és nyugalom, kivánja a város érdeke, követeli a törvény a rend fentartását. Ennél fogva rendelem a mint következik:

1. A zajos, békétlen, veszélyes csoportozásokat nem fogja szenvedni, kivált éjjel éppen nem. Kövessen el mindent megelőzésére, ha pedig meg nem előzhető.

2. Ön maga, a kapitány vagy a hatósági megbizott a tömeget az eloszlásra három izben a törvény nevében szólitsa fel és ha eképpen el nem oszolnék, nemzetőri, sőt katonai erővel is eszközlendi eloszlatását. A bűnösök meg fognak büntettetni.

3. Ön és a kapitány tegye meg a kellő rendeleteket és ossza el a hatóság megbizottait. A rendet és békét, mely a szabadság föltétele, minden áron fenn fogja tartani. Ki öntől megbizást nyer és kötelességét bátran és törvényszerint nem teljesiti, hivatalától fel fogom függeszteni.

A rendelet hatott, legalább a budai város kapitány jelentései azt mutatják. Igy május 13-án azt jelenti hogy a tegnapi nap ugyan zavar nélkül lefolyt, de a tapasztalt éjjeli mozgalmak, noha az éjnek nagyobb részét ébren tölteni kénytelenittettem, a főherczegnek elhiresztelt vakmerő macskazene tartandása miatt, mély aggodalomba ejtenek, minthogy tudomásomra esett, miszerint némely sorkatonai tisztek éjszaka idején tiszttársaik lakásán alattomban tanácskoztak egymással. Egyébiránt ugy látszik, hogy a hadi fegyelem is megtágittatott, minthogy éjjel szokott órákon túl a közkatonaság az utczákon és bástyán ide s tova szabadon csavarog s ugyanazért a mult éjjel több közlegény a nemzeti őrség által befogatott.

Május 14-én azt jelenti Schmidt rendőrkapitány, hogy Kecskovics hadnagy kardját a köszörüsnél, mely azt kiélesitette, elkobozta. Hire járván, hogy a tisztek kardjaikat köszörültetik, a köszörüst vallatóra fogta, de az azt vallotta, hogy az elkobzott kardon kivül többet nem köszörült. Ezen kivül hire járt, hogy a Viziárosban a tüzőrség egész nap a kardját szintén köszörültette. A hir azonban valótlannak bizonyult. Tegnap délután az olasz katonatisztek ezredesüknél összejöttek, de hogy mit határoztak, nem tudhatta meg a rendőrkapitány. Este 8 órától a nemzetőrség s egyenruhás polgárság fegyverben állott s csak éjfél után bocsáttatott nyugalomra, midőn meggyőződtek, hogy zavargásnak semmi nyoma és előkészülete.

Május 15-iki jelentés szerint a tegnapi vasárnap csendesen folyt le. Igaznak bizonyult, hogy a tüzérek fegyvereiket kiköszörülték. Az ingerültség a katonaságnál napról napra növekedni látszik. A 10-kén megsebesitett Rukasovics szabólegényt az irgalmasok kórházából Pestre az egyetemi kórházba átvitette, hol fején megoperálták.

Május 16-án csak az egyetemi nyomdában volt kisebbszerü viszálykodás, melyet az igazgató hamarosan elfojtott. A mesterlegények már folytatják mestereik műhelyeiben a munkát. A katonatisztek nyilt helyeken megjelentek s a polgársággal is társalogtak. Délután 5 órakor a „Szeged“ gőzösön 6 ágyu és 53 tüzérkatona elvitetett, május 17-én reggel pedig 4 lőporos szekér Pozsonynak indult, a Zanini ezred egy osztálya Nagy-Kanizsára ment, a többi pedig hajón Kikindára vitetett.

Még május 18—21-kéről ismerjük

Schmidt budai város kapitány jelentéseit. Ezek szerint a város mozgalmas ugyan, de a csend és rend sehol meg nem zavarodhatott. A csizmadia legények nyughatatlankodnak leginkább, de nem politikai okból, hanem mestereik ellen. A Zanini olasz ezredet, mely a Károlyka-szárnyában veszedelmes vérengzést csinált, elvitték a fővárosból, mint általában a sorkatonaság jó részét, ugy hogy most a rend fenntartását a nemzetőrség és az egyenruhás polgárság eszközli. A habozás a magyar ezredek részére pár nap óta élénken és nagy lelkesedéssel folyik.

A budai korcsolya- és játéktér.

4 évi szünet után végre ismét sikerülni fog, hala a székesfőváros törvényhatósága határozatának és néhány polgártársunk kitartó és szivós munkásságának a müvelt közönség által annyira megkedvelt, testnek és léleknek egyaránt jól eső korcsolyázás és lapdázásnak uj otthont teremteni.

Tisztelt olvasóink már értesültek a felől, hogy a székes főváros törvényhatóságának közgyülése a Christen-féle telket a „Budai Korcsolyázó Egylet“ nek telen korcsolyazásra és a „Budai Torna Egylet“-nek nyáron játéktér gyanánt átengedte

A „Budai Korcsolyázó Egylet“ a modern igényeknek mindenben megfelelő diszes csarnokot kiván még az idei nyár folyamán felépiteni. Ennek létesitéséhez azonban nagyon természetesen anyagi eszközökkel is kell rendelkeznie. Hogy a nemes czél elérhető legyen, szükséges, hogy Budának egész müvelt társadalma kezet fogjon és a megalakult egyesületet támogatásában részesitse. Ha azok, akik évek óta fáradoztak, hogy a budai közönségnek és a fiatal nemzedéknek üdülésre alkalmas otthona legyen anyagi támogatásban nem részesülnek, akkor lehetetlen lesz a korcsolya-pálya csarnokát felépiteni és az egész terv dugában dől. Nemcsak ezúttal nem fog teljesedésbe menni régi óhajtásunk, de biztosra vehetjük, hogy a mennyiben részvét hiányából a tervnek keresztülvitele ezúttal nem lesz létesithető, a korcsolyázás ügye Budán végleg megbukott.

Alant közöljük a Korcsolyázó-Egylet elnöksége által kibocsátott felhivást, a melyet a legmelegebben ajánlunk tisztelt olvasóink szives figyelmébe:

Semmit se félig!

Ez jelszava minden törekvő szellemnek, ez legyen jelszavunk s egyuttal kérelmünk a dunajobbpart egész társadalmához, annak minden egyes tagjához.

Az évek hosszu során a müvelt budai közönség által korcsolyázásra használt, s most feltöltött Christen féle telket a székesfőváros törvényhatóságának f. évi február hó 10-ikén tartott közgyülése a „Budai Korcsolyázó Egylet“-nek korcsolyázás czéljaira átengedte azon kikötéssel, hogy a területet nyáron a „Budai Tornaegylet“ használhassa játszóhelyül.

E terület tehát, hol az iskolai levegőtől sápadt tanuló ifjuság, valamint a komoly napi munkában kimerült felnőttek ujabb testi rugekonyságot, szellemi üdülést találhatnak, rendelkezésünkre áll.

Ez azonban csak fél munka!

Hogy a helyet már a folyó évben is czéljának megfelelővé, a korcsolyázásra és egyéb testedző szórakozásra kényelmessé és alkalmassá tehessük, csarnokot is kell felállitanunk, egy otthont kell teremtenünk, mely méltó legyen azon humánus és fenséges hivatáshoz, melyet szolgál.

De ez csak ugy és csak akkor történhetik, ha a székesfőváros budai oldalának egész társadalma, ha az egész müvelt közönség apraja-nagyja, minden egyes tagja nemcsak lelkesülni fog, hanem a megvalósitáshoz anyagi támogatással a tőle telhető áldozatkészséggel hozzá is járul

Ha nem is pazar fénynyel, de az igényeknek megfelelő szükséges kényelemmel ellátott csarnok felépitése és berendezése, a pályának villanyvilágitással leendő berendezése s kifogástalan jégpálya előállitása együttvéve közel 18,000 frt terhet rónak a korcsolyaegyesületre. Ezen elkerülhetlenül szükséges összegből ezidőszerint csupán 3322 frt áll rendelkezésünkre. A hiánynak pótlását a nagyközönség áldozatkészségétől kell várnunk S ha az akként hozott áldozat nem is mindenkinél a saját élvezetére és hasznára szolgál, de a gyermekei és hozzátartozói részére nyujtott adakozás ezeknek egészségében és épségében, valamint a közjó felvirágzásában a jövőben hozza meg majdan gyümölcsét. Azon négy év alatt, hogy a budai oldalnak nem volt korcsolyapályája, minden szülő tapasztalhatta, mit vesztettünk.

Mindannyiunk érdekében áll tehát, hogy lehetővé tegyük a korcsolyapálya és játéktér létesitését, mert ha ezuttal nem lesz képes a budai társadalom erejét egyesiteni és a korcsolyapálya és játéktér megteremtésére okvetlen szükséges alapitó tagoknak gyüjtése által az összeget előteremteni, ezt csak arra magyarázhatjuk, hogy a budai társadalom nem érzi szükségét ezen intézménynek. Ha tehát ezuttal nem sikerül tervünk, ugy teljesen le kell mondanunk a szép és nemes intézmény létesitéséről.

A falak közt élőnek Isten szabad levegőjét, a fáradt testnek uj erőt, az agyon munkált észnek szórakozást nyujtani: nemes és emberbaráti kötelesség!

Forditsunk egyet a hires „Épség, Erő, Egyetértés“ jelmondaton! Egyetértéssel vállvetve teremtsünk olyat, mi erőt s épséget biztositt!

Nyujtson kezet mindenki e munkához, adakozzunk minél számosabban, gyüjtsünk hiveket az egyletnek és biztos siker koronázza buzgóságunkat.

Budapest, 1898. évi márczius hó.

Báró Lipthay Béla
elnök.

Kollár Lajos alelnök. — *Dr. Országh Sándor* alelnök.

Demény Károly igazgató. — *Dr. Ary Pál* titkár.

A „Budai Korcsolyázó-Egylet“ alapszabályai értelmében alapitó tagokká felvétetnek azok, kik egyszersmindenkorra legalább 200 korona alapitási dijat az egylet pénztárába befizetnek.

Az alapitó tagnak jogában áll az egyleti jégpályát és az ahhoz tartozó helyiségeket s berendezéseket dijtalanul használni.

Az alapitó tag nyáron a pálya helyén létesitett tennispályákat és játszó teret a tornaegyleti tagokhoz hasonlóan a fenálló játékszabályzat határozmányain belül használhatja.

Az alapitó tagok családtagjai a korcsolyázásra szóló idényjegyekre nézve kedvezményekben részesitteinek. Az alapitó tagok eddigi névsora: Báró Lipthay Béla, báró Lipthay Béláné, gróf Hunyady László, dr. Daranyi Ignacz, báró Fejerváry Géza, dr. Kertész Aba, dr. Gombár Tivadar, Wettstein Gyula, Hausmann Alajos, Szitányi Ödön, gróf Pallavicini Ede, gróf Pallavicini Edéné, Rupp Zsigmond, Weissenbacher Endre, Szelestey Géza, Rupp Imre, Andaházy László, Mauks János, dr. Mezey Sandor, Mihalovits Antal, Hauszmann Sándor, dr. Országh Sándor, dr. Országh Sándorné, Mechwart András, dr. Rónay Károly, Hebentanz Nándor, Jellinek Henrik, Eberling József, Freyberger Pál, dr. Puscariu Gyula, dr. Szebeni Antal, dr. Kiss Károly, özv. báró Bánffy Györgyné, Kollár Lajos, Kollár Lajosné, Zipernowszky Károly, Ballassa Gyula, Csorba Ferencz, Tichtl János, Osztoics Mihály, Budai Torna-Egylet, Lissák Ármin, Lindmayer Ferencz, dr. Hegedüs János.

Egyesületi élet.

A budapesti I—II. ker. kereszt.-evang. temetkezési egylet — miként mult számunkban röviden jeleztük — ápr hó 17-én d. u. 3 órakor tartotta a Fáczán vendéglő külön termében XXXVII. közgyülését, melyen mintegy 60 tag vett részt. A közgyülést *dr. Heintz János* vezette kellő tapintattal. Terjedelmes jelentésében rámutatott azokra a kimagasló eseményekre, melyek az egyesület életében legutóbb előfordultak, valamint azokra a teendőkre is, melyek még megoldásra várnak. A jelentést a közgyülés tudomásul vette.

A bemutatott évi mérleg szerint az 1897. évi összes bevétel 4603 frt 54 kr. volt, a kiadás pedig 3577 frt 28 kr. Az egyesület ez időszerinti tiszta vagyona 16,689 frt 96 kr.

Azonkivül leltári értékben bir 220 frtot, zászlóalapban 416 frt 16 krt s pénzbeszedői óvadékképen 500 frtot. Helyeslőleg vette tudomásul a közgyülés a választmánynak azt az intézkedését, hogy az egyesületi élet emelése czéljából Litschauer Rezső házában (II. Horvát-u. 34. sz. a.) külön egyleti helyiséget bérelt, s azt a szükségletekkel ellátta. Köszönetet szavazott a közgyülés Litschauer R. és Heintz Henrik Tivadar egyleti tagoknak, a miért az egyleti helyiségben felmerült munkálatokat dijtalanul végezték.

A pénztári kimutatást a közgyülés egyhangulag tudomásul vette s a felmentvényt a választmánynak megadta. Majd pedig kimondotta, hogy még ez év folyamán zászlóavatási ünnepet rendez s az e körüli teendők intézésére nagyobb bizottságot küldött ki.

Az ülés végén elnök megköszönte a közgyülés bizalmát s úgy a maga, mint a választmány mandatumát visszaadván, a tisztujitás megejtésére kérte fel a közgyülést.

A tisztujitás a legnagyobb rendben megejtetvén, elnök lelkes szavakkal zárta be a közgyülést.

Megemlitjük még, hogy e derék egyesület tagjai közül az 1897. év folyamán 47 en haltak el s fizető tagjainak a száma 1910 volt

Aprilis 11.

Az 1848-iki törvények szentesitésének ötven esztendős évfordulója alkalmából, Borosjenő község képviselő testülete ünnepi diszközgyülést tartott, melyen a községi előljárók és képviselők teljes számban jelen voltak.

Oppenauer János községi biró, mint elnök, üdvözölvén az egybegyülteket, a diszközgyülést megnyitotta és átadta a szót az ünnepi beszéd előadójának, *Navarra József* községi jegyzőnek, ki is a következő beszedet mondotta:

Tisztelt községi Közgyülés!
Szeretett Polgártársak!!

A magyar nemzet történetében korszakot alkotó és dicső szabadságharczunk félszázados évfordulója im. elérkezvén, ez alkalomból a nemzeti közérzület és a hazaszeretet az ország minden vidékén hazafias ünnepségeket rendezett.

Mi is örömmel ragadtuk meg az alkalmat, hogy a népszabadság magasztos eszméinek emlékünnepét megüljük.

Ennek a tudatában jelentünk meg itt a mai ünnepi diszközgyülés alkalmából, hogy a *„Szabadság, Testvériség* és *Egyenlőség“* magasztos emlékünnepén eskü helyett hazafias lelkesültséggel dokumentáljuk ama rendületlen akaratunkat, hogy *élni* vagy *meghalni* — *„Istenért, Királyért* és *Hazáért!“*

Mert magyarok vagyunk s mert népünk kezdettől fogva kész volt életét is oda adni honáért és mert a harczmezőn meghalni a legszebb polgári jog . . .

Az 1848-iki törvények szentesitésének 50 éves évfordulóját nem ünnepelhetjük meg méltóbban, mintha magáról az 1848-iki alkotmány szerzésének történeti momentumáról megemlékezünk.

A *társulás*, a *sajtó* és a *szószék*, volt az a *hármas hatalom*, mely a nemzet ujjászületését előidézte és *Irinyi* a *jogtudós*, *Vasváry* a *szónok* s *Petőfi* a *költő*, volt az a második *hármas hatalom*, mely a forradalomnak lelket adott.

Nem forradalom volt az, hanem szabadságharcz, — hisz nem a trón megbuktatásáról, hanem a magyar nemzet alkotmányos kívánságairól volt szó.

És azért *Kossuth Lajos* — kinek eljárása a tulzásoktól tán nem egészen ment — nagy ember marad mindörökké; mert hisz ő volt az, a ki Magyarországnak valódi szabadelvü programmját kitüzte; — azt, a melynek husz évvel később *Deák* lángelméje adott uj életet...

Kossuth nevéhez a magyar nyelvnek legmagasztosabbik ama szava füződik, a melyből kifolyólag a jobbágyság megnyerte rég óhajtott szabadságát!

„Kossuth Lajos szavára riadva kelt a magyar; büszke főurak kivonultak az érkező megváltó elé, szellemét követé a nemzet; szózata hadseregeket teremtett. Az aggastyánnak fonnyadt, a gyermekeknek zsenge karját megaczélozta s a magyar csatázott!“ ...

Nem szándékom e helyen elbeszélni a szabadságharcz lefolyását; csak arra utalok, hogy a forradalmat nem követte siker és hogy a nyomába lépett reactió sötét fátyolt, a rémület és a némaság fátyolát boritotta az országra.

A leigázott nemzet pedig csak sóhajtott és — várt; el volt ugyan nyomva, de azért nem volt — legyőzve.

Ekkor veszi kezdetét *Deák* vezetése alatt a magyar történeti jognak türelmes és csodálatra méltó visszakövetelése és a reactió hajótörést szenvedett.

Kibékülésre került a sor...

I. Ferencz József, dicsőségesen uralkodó királyunk (1867. évi junius hó 8-án) Pesten ősi szokás szerint megkoronáztatta magát s e szép nap óta nem szünt meg az őszintén alkotmányos, alattvalóihoz a kölcsönös hajlandóság kötelékei által csatolt uralkodó mintaképe lenni, mig felséges hitvese megujitja kegyessége által Mária-Terézia udvarának hagyományait.

... Minden irányban való haladásunk, fokozódó értelmi tevékenységünk és példás türelmünk okát változhatlan hazafiságunkban és alkotmányos királyunk bölcs és szilárd jellemében kell keresni és — ugy vélem — egyuttal ez az oka annak, hogy ... a kiegyezes sikerült! — — —

És most térjünk vissza az 1848-iki törvények szentesitésének emlékéhez.

1848. évi április hó 11-én V. Ferdinánd Pozsonyba jött, a hol osztatlan lelkesedéssel fogadták, főleg midőn az 1848-iki törvényeket szentesité s magyar nyelven e beszédet intézte a nádorhoz:

„Hü magyar nemzetemnek szivemből óhajtom boldogságát, mert abban találom fel a magamét is; a mit tehát ennek elérésére tőlem kivánt, nemcsak teljesitettem, hanem királyi szavammal erősitve — ezennel által is adom neked, Kedves öcsém s általad az egész nemzetnek, a kinek hűségében leli szivem legfőbb vigasztalását és boldogságát.“

... Bajza Józseffel, a költővel, mondhatjuk tehát:

„Áldd meg isten Ferdinándot,
A magyar királyt!
. . . . . .
A kinek magyar szavakra
Nyilt meg ajaka!!
. . . . . .
Add, hogy nyilt magyar beszédünk
Oly csodát tegyen:
Felreértés soha többé
Köztünk ne legyen!
. . . . . .
És ha ránk van mérve még egy
Ezredes vihar,
Tul azon is, mint szabad nép
Álljon a magyar!“

— — — — — — — —

A beszéd elhangzása után a közgyülés a következő lelkes és állva elmondott szavak kiséretében záródott be:

Éljen a király!
Éljen a haza!!

Az eljenzések elhangzása után, emelkedett hangulatban, a jelen voltak testületileg a templomba vonultak. *T. B.*

Április 11-ike az iskolákban. Említettük volt, hogy tanácsi rendeletre a községi iskolák szintén megünnepelték az 1848-iki törvények szentesitésének 50. évfordulóját. Az április 11-én lezajlott iskolai ünnepélyekről a következő rövid tudósitásokat vettük:

Az I. ker. várbeli elemi iskolában *Farkas* József igazgató lelkes megnyitója után *Vaskó* Bertalan ismertette az ünnep jelentőségét. A gyermekek közül többen hazafias költeményeket szavaltak s hazafias dalokat énekeltek, melyeknek betanitása *Oszoly* Kálmán tanitó érdeme.

A II. ker. fő-utczai elemi iskolában *Hámpel* Sándor iskolaszéki elnök mondott az ünnep fontosságához mért emelkedett beszédet. *Schinabeck* Engelbert igazgató és *Szabó* Dezső tanitó a gyermekek felfogásához alkalmas előadásokat tartottak. Az ünnepet a tanulók szavalatai és énekszámai egészitették ki.

A II. ker. medve-utczai elemi iskolában *Almásy* János igazgató megnyitója után *dr. Buday* József iskolaszéki alelnök intézett a gyermekekhez emelkedett szellemü hazafias beszédet, *Erdős* Géza tanitó az ünnep fontosságát méltató felolvasást tartott s a gyermekek hazafias költeményeket szavaltak.

A II. ker. iskola utczai elemi iskolában *Göth* Ilona tanitónő nyitotta meg az ünnepélyt. Az ünnepi szónoklatot *Bozóky* István iskolaszéki tag tartotta. A kis leánygyermekek itt is mint szavalók és mint énekesek vettek aktiv részt az ünnepélyen.

A II. ker. Toldy Ferencz utczai elemi iskolában *Duma* György iskolaszéki tag intézett hazafias, szép szavakat a gyermekekhez, utána pedig *Gárdonyi* Emil tanitó tartott felolvasást az 1848-iki eseményekről s azok fontosságáról. A gyermekek közül többen szavaltak s elénekelték a Hymnust, a Szózatot és a Honfidalt.

Ünnepély. Az I. kerületi állami főgymnasiumban f. hó 16-án ünnepelték meg április 11-ének emlékezetét. Ez alkalommal *dr. Badics Ferencz* igazgató és *dr. Bozóky Endre* megnyitó, *Mattyasovszky Endre* és *Andor József* tanár urak pedig igen sikerült ünnepi beszédeket tartottak. Az ifjuság részéről többen szavaltak, kik közül jó szavalataikkal kitüntek: *Schneider Sándor*, a ki többször is bebizonyitotta tehetségét e téren; *Kovács Lajos*, nemkülönben *Fleischer István*, a kiknek jól kijutott a megérdemelt tapsból.

A „Budapesti iparossegédek egyesülete“ f. é. április 23-án este ülte meg a 48-as törvények királyi szentesitésének 50. évfordulóját. Az ünnepélyen, mely a *Szózat* hangjaival kezdődött és a *„Hymnusz“* szal nyert befejezést, *Duma György* főgymn. igazgató emelkedett hangon irt szép értekezésében méltatta annak jelentőségét. A felolvasást élénk éljenzés követte. A lelkes ünnepélyt, melyet a jelenlevők a *király*, *haza* és a *szabadság* éltetésével fejeztek be, egy másik családias jellegü ünnepély követte, az egyesület lelkes igazgatójának és szellemi vezetőjének *Duma György* (lévén Györgynapjának előestéje) névnapjának megülése. Az ünnepeltre az első felköszöntőt *Bauer Jozsef* elnök mondotta, ki egyuttal megköszönte neki a szép ünnepély rendezését és a remek felolvasást. A másodikat az ifjuság nevében *Csepek Ferencz* mondotta, az ifjuság szeretetéről és hálájáról biztositván az ünnepeltet. Ezután egymást követték a lelkes felköszöntők, melyek közül emlitendő az ünnepeltnek Bauer Józsefre mondott felköszöntője, melyben többek közül megemlékezett arról is, hogy sikerült neki *Jancsek Gyula* egyes tagrészére külföldi tanulmányutra 300 frtos ösztöndijat kieszközölnie. Végül *Hauf Jozsef* tit. kár Dumára mondott pohárköszöntőjében megemlékezett az ünnepeltnek a királytól kapott kitüntetéséről, ki neki a főgymnaziumi igazgatói czimet adományozta, valamint arról, hogy a polgárság őt városi képviselővé választotta, a miért büszke lehet rá az egyesület. A két ünnepélyen ugy az ifjuság, mint a polgári pártoló tagok is szépszámban vettek részt. A pártoló tagok közül ott voltak az ünnepelten kivül: Bauer József elnök, Hampel József és Lindenbach István alelnökök, Hangl József titkár, Praschievitz Ferencz és Szabó János választmányi tagok, mind ismert budai polgárok.

Az egyetemért.

A müegyetemnek Budán való elhelyezése érdekében alakult bizottság április hó 24-én tartotta meg közgyülését a krisztinavárosi Casinó nagytermében. Az elnök babarczi *Schwarczer Ottó*, jegyző: *Orel Géza*, s az előadó *Dr. Brozik* volt.

Dr Brozik előadó fejtegeti, hogy miért kellene vissza állitani a 70-es években elvett müegyetemet ismét Budára, egyszersmind elmondva, milyen előnyökkel járna e magasabb foku technikai iskolának városrészünkbe való áthelyezése. Szerinte egészségi és megélhetési szempontból egyedül Buda alkalmas e czélra, a hol még az elzüllésnek se vannak annyira kitéve a tanulók. Két eshető ellenvetést is hoz fel, a mit azonban maga czáfol meg. 1.) A budai politechnika a tudomány czentrumától távol esik; 2., a szegényebb sorsu tanulóknak nincs kilátásuk mellékkeresetre. Az elsőt aként czáfolja meg, hogy a professzor urak buvárkodásaikra bejöhetnek a város e nemü tudományos intézeteibe, a másikat, hogy a müegyetemi hallgató annyira el van foglalva, hogy nem igen ér rá mellékkereseti kutforrások használatára. De ha mégis rászorultságából a correpetitorkodásra adja magát, a város bármely részére eljárhat, s a járás már egészségi szempontból is csak hasznára fog válni.

Miután minden oldalról megvilágitotta, hogy mily üdvös lenne ez intézmény Budára tétele, egyszersmint javaslatot is tett arra nézve (ha ez valóban megtörténnék) ugyan hova helyeztessék az egyetem.

Mint legjobbat, legszebb fekvésüt és czélszerüt a *Lágymányost* ajánlja a legjobban. Ennek el nem nyerhetése esetén mint czentrális fekvésüt, és olcsót: a *Vérmezőt*, s végül mint legolcsóbbat s leggyorsabban megszerezhetőt: a *Városmajort*.

Ezekből kifolyólag kéri a t. közgyülést, hogy 1., egy bizottság küldessék Buda országgyülési képviselőihez, hogy szives támogatásukat az ügy megnyerhetéseért kisérjék, 2., memorandum szerkesztessék. E memorandumot egy küldöttség vigye a m. k. vallás és közoktatásügyi ministerhez. 3., Egy küldöttség állittassék össze, a mely arra legyen hivatva, hogy a fővárosi bizottsági tagok elnökét felkérje, ha esetleg városi telket kellene kisajátitani, hogy a czél nemes voltát tekintetbe véve a telek átengedésénél méltányos legyen.

A javaslat végeztével a szólásra jelentkezők fejtették ki nézeteiket.

Kollár Lajos bár II-ik kerületi lakos, szintén óhajtja, hogy az egyetem az I. kerületbe, mint e főiskola legalkalmasabb helyére tétessék. Helyben hagyja az előtte szóló által emlitett helyeket, több más telket is ajánl.

Csillag Benő felszólaló ragaszkodik a Vérmezőhöz, s a Lágymányos meg nem nyerhetése esetén egyedül csak ezt kivánja.

Rupp Zsigmond igen szép beszédben fejtette ki, hogy első sorban a Lágymányoson telekkel biró polgároktól függ az egyetemnek ott letelepitése. Ha azonban a telektulajdonosok ezt nagyon drágán adnák, másodsorban, már városrendezési szempontból is a Vérmezőt ajánlja.

A tárgyhoz szóltak még: *Kozma*, *Freiberger Pál*, *Dr. Jámbor Gyula*, *Schönfeld* és *Kutlányi*. Beszédeikben többnyire anak czélszerüségét fejtegették, bár különböző szempontokból, a mit dr. Brózik előadott. Csupán Schönfeld kivánta egyedül a régi vágóhidat az egyetem helyéül. Freiberger Pál a Dráse-féle telket pártolta.

Dr Brózik zárszava után tett javaslatait a közgyülés elfogadta. A memorandum átadására s a ministerrel való értekezletre dr *Falk Miksát* fogják felkérni. Végül dr *Kertész Aba* mondott köszönetet a polgároknak a megjelenésért és dr. *Schwarczernak* szives közreműködéséért és támogatásáért. *sg.*

Ismerőseink.

Babos Emil.

A déli vasut tisztviselői Buda társadalmi életével össze vannak forrva.

Közügyeinkben nem egy buzgólkodik a derék tisztviselői kar tagjai közül s már nem egynek mutattuk be képét olvasóinknak.

Ezuttal Babos Emilt a kit különben is jól i mernek, mutatjuk be ismerőseink arczkép csarnokában.

Babos Emil született 1848 november 13 án Bagonyán, Zala vármegyében.

1872-ben mint állomási gyakornok lépett a déli vasut kötelékébe s ugyanitt szolgált később, mint hivatalnok.

Az üzletvezetőségnek Budán történt felállításakor az igazgatósághoz jött.

Csakhamar megnyerte főnökei bizalmát és emelkedett érdemei szerint pályáján.

1897 ben történt rendezéskor a menetjegy iroda főnökének nevezték ki, a mi igen fontos és sok tapintatot igénylő állás

Babos Emil jól tölti be ezt a helyet, hova az igazgatóság bizalma helyezte és a közönségnek, az érintkező feleknek is tiszteletét érdemelte ki. Pontos, lelkiismeretes hivatalnok. Udvarias előzékeny és barátságos a felekkel szemben s kötelességét soha el nem mulasztja és becsületére válik a déli vasut köztiszteletben álló tisztikarának, kiket fokonkint mind beiktatunk ismerőseink rovatába, mert nem csak ismerőseink, de barátaink és részes munkások Buda és vidékének emelkedésében.

Közgyülések.

§ A magyar agrár és járadékbank részvénytársaság mult hó 23 án tartotta II. évi rendes közgyülését *Hieronymi* Károly elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentéséből kiemeljük a következőket: A mezőgazdasagi viszonyoknak az elmult évi szokatlan rossz termes következtében beállott kedvezőtlen alakulása, valamint egyre érezhetőbbé vált szüksége annak, hogy a müvelési módok beruházások utján javittassanak, az országban sokféle hitelszükségletet teremtettek E hitelszükségleteknek a penzbeszerzesre hivatott hitelintézetek utján való kielégitése azonban nehézségekbe ütközött, mert az e czélokra szolgáló adóssagi czimletek elhelyezésére hátrányos befolyással volt az osztrak járadékadó és a nem aranyértékre szóló kibocsátásokkal szemben Németországban mutatkozo ellenállás. Kedvezőtlen viszonyok folytán az üzleti tevekenység csak szük határok között fejlődhetett, s azoknak az üzletágaknak a körültekintő továbbvitelére szoritkozhatott, amelyeket az elmúlt évben kezdemenyeztek. Az alaptőkéből az üzletév végén mintegy 8 millió frt volt használatban s a hátralevő rész mint betét üzletbarátoknal volt kamatozásra elhelyezve. Az orsz. mezőg. hitelegylet a kért 2 230,800 frt hitelből 1.343,500 frtot engedélyezett. Az engedélyezett kölcsönök állománya 1897. végén 3.460,700 frt volt, miből 2.0 53,265 frtot vettek igénybe. Szőlőkölcsönt 2555 fel részére 4.441,600 frtot engedélyeztek, miből 2 979,890 frt 13 kr. lett folyósitva. A bankkal szövetkezett vidéki pénzintézetek kedvező eredményeket értek el. Megszerezte a bank a székesfehérvár-sárbogárdi, szolnok-félegyházi h. é. vasutak elsőbbségi részvényeit, ép igy az aradcsanádi vasut 10,000 törzsrészvényét, 2000 darab ily részvényre pedig optio illeti meg. A társas és parczellázási üzletek is kedvezők voltak. — A mult évi decz. 5-én tartott rendkivüli közgyülésen megválasztott *Barla* Arnold igazgatósági tag ur, miután *Enyedy* Lukács min. tanácsos ur, mint a pénzügyminiszterium képviselője, az alapszabályok 33. §-a alapján a bank igazgatóságába küldetett ki, az intézet ügyvezető igazgatójává neveztetett ki s e minőségben a társaság ügyeinek vezetését az 1898. év elején átvette. — A tiszta nyereség 656,564 frt 69 krt tesz, mely összegből részvényenkint 8 frtjával 480.000 frtot fizetnek osztalékul, a fönmaradó 176,564 frt 69 krt uj számlára irják. A közgyülés a jelentést elfogadta és a fölmentvényt minden irányban megadta. Az igazgatóság által javaslatba hozott alapszabálymódositásokat a közgyülés szintén elfogadta. Végül az állásáról lemondott *Veith* Béla helyébe *Tisza* Lászlót választották meg uj felügyelő bizottsági tagnak.

§ Fonciére, pesti biztositó intézet. A Fonciére, pesti biztosi ó-intézet által a mult évre vonatkozólag közzétett zárszámlából a következő számadatokat veszszük át: A törlések levonása után fönmaradt mult évi dijbevételek az elemi- és balesetbiztositási ágazatokban 4 619,712 frt 9 krra és az életbiztositási ágazatban 1 156,356 frt 15 krra, összesen 5.776,068 forint 24 krra rugtak, mig a későbbi években esedékes dijkötelezvények és dijváltók állománya 8.424,695 frt 52 kr. értéket képvisel. Az életbiztositási ágazat összállománya a lefolyt üzletévben 27.761,646 frt tőke és 9 005 frt járadék-összegre emelkedett. A készpénzdijtartalékok és dijáthozatok a viszontbiztositók hányadának levonása után az életbiztositási ágazatban 5 860,880 frt 42 kr és az elemi és balesetbiztositási ágazatokban 987 334 frt 77 krt tesznek ki. A készpénzdijtartalékok szaporodása az előző évi állománynyal szemben ennélfogva 471.956 frt 58 krra rug. Az intézet tőkéi, ide nem értve a képviselőségeknél künnlevő pénzkészletet és a képviselőségek és ügyfeleknél künnlevő követelesi egyenlegeket, következőkép vannak elhelyezve; pénzkészlet az intézet központjában 80 449 frt 64 kr., hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál levő követelésekben 1.373,495 frt 32 kr., az intézet budapesti és bécsi tehermentes házaiban 1 681,858 frt 98 kr., állampapirokban, vasuti elsőbbségi kötvényekben és óvadékképes zálogleveleekben 3 668,148 frt 65 kr., tárczabeli váltókban 134.616 frt 33 kr., jelzalog-kölcsönben 9.314 frt 57 kr., az intézet életbiztositási kötvényeire adott kölcsönökben 880.285 frt, a nem garantirozott tulélési biztositási csoportok tőkéiben 7.551 frt 12 kr. Az igazgatóság a közgyülésnek részvényenkint 5 forintnyi osztalék kifizetését fogja inditványozni.

§ Köszénbánya és téglagyár-társaság Pesten. Már több izben szó volt az emlitett társaság részvényeinek nagyobbszerü emelkedéséről és mindannyiszor utaltunk ama tárgyalásokra, amelyek a Drasche-társaság és a bécsi Bankverein között az annavölgyi kőszénbányák eladása ügyében folyamatban vannak. E tárgyalások most közel vannak a befejezéshez és a társaság az április hóban tartandó közgyülésen felhatalmazást fog kérni, hogy a kőszénbányákat a bécsi Bankvereinnak három millió forinton eladhassa. A Drasche-társaság e tranzakczió folytán 1.3 millió forint nyereségre tesz szert, amennyiben a bányák a több évi leirások következtében 1.7 millió forint értékben vannak a vagyonba fölvéve. Az igazgatóság ez összegre vonatkozólag a közgyülésen javasolni fogja, hogy a jelenlegi részvénytőke 90 százaléka visszafizettessék. A tőke 1 7 millió forintból, vagyis 8500 darab 200 forint értékü részvényből all. A visszafizetés folytán az egész részvénytőkét 170.000 forintra, vagyis minden egyes részvényt 20 forintra redukálják és a fönmaradó összeget tartalékba fogják utalni. A bécsi Bankverein az általa megvett kőszénbányákból uj részvénytársaság alapitását tervezi, melynek alaptőkéje 3 millió forint lesz, vagyis 30,000 darab 100 forintos részvény.

Különfélék.

Az országos Magyar Iskola Egyesület közgyülése. Az országos Magyar Iskola Egyesület, mely évi jelentésében ebben az évben is dermesztő közönyt panaszol, megtartotta évi közgyülését. *Gerlóczy Károly* elnök nagyszabásu elnöki megnyitót mondott. *Buday József* nagy gonddal és szakértelemmel összeállitott evi jelentését felolvasta. *Tóth* József az egyesület alelnöke jelentést tett az egyesület kisdedovóról és sok *megnyugtató* adattal szolgált. A népkönyvtárak ügyével kapcsolatosan elhatározták, hogy a főváros törvényhatóságát arra kérik föl, hogy minden olyan esetben, a mikor iskolát épit, gondoskodjék arról, hogy az uj épületben készüljön megfelelő helyiség a népkönyvtár részére is. A költségvetést 11.000 frttal elfogadták. Ezután megválasztották egyhangulag s nagy lelkesedéssel elnökké *Gerlóczy* Károlyt, alelnökökké *Rupp* Zsigmondné urnőt és *Tóth* Józsefet; a számvizsgáló bizottság tagjaivá *Frey* Józsefet és *Wehner* Gyula Józsefet, a felügyelő bizottságba *Gőőz* Józsefet, *Kugler* Józsefnét, *Pártos* Gyulánét, *Szelestey* Gézánét, *Tutai* Adolfnét, *Gelléri Szabó* Jánost, *Gyulay* Bélat, *Kurtz* Vilmost, *Osztoics* Mihályt, *Szávoszt* Emilt, *Rudnay* Bélat, *Vámossy* Mihályt és dr. *Toldy* Lászlót. Végül *Sigray* Pál mondott köszönetet dr. *Buday* Józsefnek, az egyesület fáradhatatlan és buzgó titkárának a mit zajos éljenzéssel fogadtak. Az Országos Magyar Iskola Egyesület évi jelentésével és általában minden dolgaival többet és terjedelmesebben foglalkozunk, annál is inkább, mert nem csak czéljaink rokonok, de a kiváló és a hazafias egyesülettel oly közeli összeköttetésbe léptünk, mely a *Buda és Vidékére* igen megtisztelő és az egyesületnek is alkalmat szolgáltat, hogy működéséről gyakrabban és terjedelmesen számoljon be a nyilvánosságnak. Erről legközelebb értesitjük olvasóinkat.

— **Kanonok kinevezése.** Esztergomi kanonok lettek lapunk jó akarói és barátai közül *Bogisich Mihály* czimzetes püspök, *Vézinger Károly* apát és *Berger János* egyetemi tanár. A tiszteletreméltó férfiak hasznos tettekkel, állásokban való buzgólkodással tüntek ki és életök beszél jobban minden szép szónál. A legszivélyesebben üdvözöljük őket megérdemelt kitüntetésük alkalmából.

— **Szoborleleplezés Ó-Budán.** Abból az alkalomból, hogy *Halász Gyula*, a III kerület polgári fiuiskola igazgatója hosszas és sulyos betegségéből oly szerencsésen fölépült, kellemes meglepetésben részesitették növendékei nevenapján. Leleplezték e hó 19-én *Stockloss József* fiatal szobrászunk által készitett, kitünően sikerült mellszobrát nagy ünnepségek között . . . Az ünnepély az összes jelenvoltakra nagy hatást tett, különösen, mikor az ünnep szónoka után *Tóth Ferencz* IV. oszt. tanuló elszavalta *Taksonyi József* ez alkalomra irt ódáját. Az igazgató a meghatottságtól alig tudott szólni. Volt még magánének is, a melyet *Schindler Kálmán* I. oszt. tanuló énekelt. Az énekszámokat, valamint az ünnep zenei részét *Gyulay Elek* zenetanár vezstte.

— **A nagy kovácsi út.** Meglehetősen rossz a nagy-kovacsi út, mit a vármegye igazgattat, bár a fővárosi nehéz fuvaros kocsik rontják. Azt hisszük, hogy méltányos lenne, ha a székesfőváros szintén hozzá járulna annak az útnak javitásához, mit legtöbbször székes fővárosiak vesznek igénybe.

— **Több a művész Budán.** Egygyel több művész van Budán. *Spányi Béla* a kitünő művész állandósitja magát itt, ezzel is igazolva a *Buda és Vidékét*, mely lap annyiszor hangoztatta, hogy a szellemi élet székhelye Buda és Vidéke legyen, és egyszer mégis csak megalakul az irók és művészek köre Budán.

— **Életbeléptetés.** Folyó évi május hó 1-ével a csoportositható menetjegyszelvények uj jegyzéke lép életbe, melylyel az 1897. évi május hó 1-től érvényes hasonló jegyzék érvényen kivül helyeztetik. Ezen jegyzék a magy. kir. államvasutak dijszabás eláruitási hivatalában (VI. ker. Csengery-utcza 33. sz.) valamint a magy. kir. államvasutak városi menetjegyirodában, térképpel együtt 50 krért kapható. Budapest, 1898. évi április hóban. Az igazgatóság.

— **Hirek a Kisfaludy szinházról.** Ó-Buda közkedveltségben álló szinháza, a Kisfaludy szinház, április hó 16 án nyilt meg *Fejér Dezső*

igazgató vezetése alatt. A „Sárga csikóban“ lépett fel először a kedves szintársulat, a melyben megmutatta, hogy a fővárosi közönség igényeit minden tekintetben képes kielégiteni. Legjobb erői közé tartozik: *Aczél Szidi*, a ki a „Vigéczekben“, „Falu rosszában“, stb. való felléptével fényesen bebizonyitotta tehetségét. Kedves ügyes forgolódásával s élénk előadásával mindenkinek tetszését megnyerte. *Kápolnay Irén* mint drámai színésznő nélkülözhetetlen tagja e társulatnak. Előadása hű, alakitása művészies. *Berényi Irma* és *Kürthi Sarolta* is az elsőrangu színészek közé számithatók. A férfiak közül *Dajka*, *Balázs*, *Sajó*, *Morvay*, *Kiss János*, *Krémer* és *Iványi* képezik a társulat erejét, a kik igazán megérdemlik azokat a tapsokat, a melyekkel jó játékukért a közönség adózik. Emlitésre méltó még *Lenkeffi Kornél* is, nem egy jelenésével keltvén derültséget s vonván magára a közönség figyelmét. — Jelenleg a hires czigány zeneszerzőnek *Dankó* Pistának a „*Czigányszerelem*“ czimü müvére készülnek, a mely valószinüleg május elején kerül szinre. Hogy e kis társulat már működésének kezdetén ily vállalkozásba fog, csak életre valóságát bizonyitja, s egyszersmint garancziául szolgál arra, hogy *Fejér* igazgató igazán megérdemli a közönség támogatását.

— **Fiume szálloda**. Mult számunkban a következőket közöltük a Buda emelkedéséhez hozzájáruló fényes Fiume szállodáról: A szép szőke Dunánál egyik felén, a Lánczhid utczában a másik felén megifjult, megszépült a volt Corsó szálloda, s felvette a tengergyöngyének Fiuméének nevét. Az uj tulajdonos a vendéglősök között nagynevü Reinprecht czégnek fiatal tagja Reinprecht Rezső valóságos tanulmánynyal és ritka jó izléssel rendezte be ezt a szállodát, melynek természettől adott fekvése is hivatott arra, hogy az előkelő közönség kedvelt szálló helye legyen. Az uj tulajdonos sokat áldozott, hogy minél elegánsabbá tegye a Fiume szállodát és jutányos áron páratlan kényelmet és izléses, a kornak megfelelő berendezésü helyiséget ád a közönség rendelkezésére, s a közönségnek ezt méltányolni is kell a saját érdekében. A földszinten van a szép Café restaurant, a modern konyha minden kellékeivel felszerelve, jó ételek és hamisitatlan italokkal. A szállodába való feljárás nem csak meglepetés, de művészies és nemes izlésü. Egy gyönyörü barlang utánzatban, mit dr. Lend Adolf ügyes keze rendezett, az állatvilág ritkaságai vannak elhelyezve és kellemesen érintik az érkezőt s megadják a jól felszerelt szállodának az elit jelleget s becsületére vállnak az uj tulajdonosnak Reinprecht Rezsőnek, ki apja tapasztalatait a maga sikerült és önálló ötleteivel gazdagitotta. A Fiume szálloda rövid időn az előkelő világ kedvelt szálló helye leszsz, a mire az izléssel párosult áldozat jogosulttá teszi, mert a pazar berendezésen kivül a természet szépségei is kinálják a kényelmet és kincseket. Üdvözöljük a derék fiatal tulajdonost és kivánjuk, hogy a szép szőke Dunánál fekvő remek helyet a közönség kellően karolja fel. A pompás szállodát szak- és müértők és az előkelő világ tagjai nézik nagy elragadtatással. A napokban több külföldi is megtekintette a legelső szállodákkal is versenyző szállodát s a versenyek tartamára többen rendeltek itt salonokat és szobákat, hogy gyönyörködhessenek a Duna és Pest panorámájában. Az ünnepélyes megnyitás részleteiről is befogunk számolni. Megjegyezzük, hogy a Fiume Hotelről izléses és gyakorlati értékü prospektus jelent meg, mely egyuttal fővárosi utmutató is.

— **Az Egészség Bibliája**. Nagy feltünést keltett Gálffy Lajosnak *Az Egészség Bibliája* czimü hasznos és valódi népiesen megirt füzete, mit a kormány és szakkörök nagy elismeréssel fogadtak és terjesztéséhez hozzá járulnak. A közoktatási és földmivelési miniszterek kedvezően nyilatkoztak a becses füzetről, melynek ára 12 krajczár, a mit terjesztésre ajánlunk lapunk tanitással foglalkozó barátainak.

— **Szinköri utalványok**. A Budai Tanitóegylet tagjai számára kedvezményes szinköri utalványok kaphatók *Koncsek Lajos* egyl. elnöknél (II. ker. Toldy-u elemi iskola), *Rácz József*, egyleti pénztárnoknál (II. ker. medve-u. elemi iskola), *Vaskó Bertalan*, egyleti jegyzőnél (I. ker. Vár, iskolatéri elemi iskola), továbbá *Szabó Dezső*, egyleti könyvtárnoknál (II. ker. fő-utczai elemi iskola).

— **Esküvő**. *Karikás Lajos*, lapunk szerkesztőjének egyik legbizalmasabb barátja, az irói és művészi élettel annyira összeforrt tiszteletreméltó Karikás család tagja, mult hó 28-án esküdött meg a Kálvintéri templomban *Horváth Rózsikával*. Kivánjuk, hogy találják meg egymásban és becsüljék meg azokat a tulajdonságokat, melyek a jó házas élet feltételei. A kiállitási csárdához czimezett vendéglő a Kerepesi-út és Klauzál-utcza sarkán az uj és derék háziasszony közremunkálásával virágozzék továbbra is.

— **Krecsányi itthon**. Derék Krecsányink jól szervezett társaságával megérkezett. A szinházat. Géczy István *Fekete Rigó* czimü népszinmüvel nyitották. Darab és az előadók jók voltak. A szinházon több atalakitás történt. Azt hiszszük, hogy az a kitünő müsor mit már Krecsányi bejelentett, az ő rendezői talentuma, művészei képességére a közönségnek sok *telt ház* leszsz a felelete, és a székes fővárosi tanács is kiveszi Krecsányit a mostoha gyermekek sorából az édes gyermekek sorába.

— **Megnyitás**. Munka után édes a pihenés, s még édesebb — sokszor — a szórakozás. Ennek az elvnek hódol nyaranta az az illuszt is társaság is, mely „*Tanférfiak és Tanügybarátok II. ker. Tekézőköre*“ czég alatt a II. ker. medve-utczai iskola tágas udvarán hetenként többször összegyül, hogy munka utáni szabad idejét testedző kuglizással töltse. Télen persze szünetelnie kell az üditő sportnak, ámde tavasz keltével meg megujul a népes tekepálya élete s folyik a kuglizás kicsinyben avagy nagyban, de mindig valami jótékony czélra is. Az ez idei megnyitás április hó 23-án történt meg, még pedig megfelelő ünnepélyességgel. A tekézőkör tagjai csaknem teljes számban jelentek meg ez alkalomra s lehettek vagy 70—80-an. Az ünnepélyes megnyitó beszédet a kör derék uj elnöke *Szerelemhegyi Tivadar* tartotta, a tőle megszokott talpraesettséggel üdvözölvén a visszatért fecskéket — a kör tagjait — s a tekepálya gyakori látogatására kérvén az egybegyülteket. Miután átadta a kuglizót az ujból használatnak, csakhamar megkezdődött a „Kriegspartie“, melyhez hasonlót a spanyolok sem fognak végig játszani az amerikaiakkal. A megnyitás szivünnepélyel is egybe volt kötve. Ugyanis a tekézőkör diszelnökének, *Duma* Györgynek ekkorra esett a névnapja s a jelenvoltak készséggel ragadták meg az alkalmat, hogy őt megérdemelt óváczióban részesitsék. A számos felköszöntő közül megemlithetjük Mocskonyi Gyula, dr. Nagyőszi Ferencz, Duma György és Szenessy Mihály beszédeit. Hogy a nagy társaság köréből nem hiányzott az igazi jókedv, az természetes.

— **Az iskolaszékből**. *Mihálovits Antal*, ki a II. ker. vizivárosi iskolaszéknek hosszu éveken át egyik legtiszteltebb s legbuzgóbb tagja volt, e tisztségéről egyéb bokros teendői miatt lemondott. Az iskolaszék sajnálattal vette tudomásul e derék tanügy barát távozását s az iskolaügy fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül meleg hangu köszönőlevelet intézett hozzá. Mihálovics Antal helyét az iskolaszékben *Rosconi Lipót* soron levő póttaggal töltik be, a ki meggyőződésünk szerint szintén meleg érdeklődéssel viseltetik az iskolaügy iránt s a kit ez uj tisztségében melegen üdvözlünk.

— **Déli vasut**. Folyó évi május hó 1-én a déli vasut vonalain uj menet rend lép életbe, mely a következő lényegesebb változásokat tartalmazza: A budapest-pragerhofi vonalon a gyorsvonatok lényegesen gyorsitva lettek, minek következtében ezen vonatok Budapestről későbben fognak indulni, illetve oda korábban érkeznek be és pedig a reggeli gyors vonat 7 óra 30 perez helyett még csak reggel 8 órakor, mig az éjjeli gyorsvonat 7 óra 45 percz helyett még csak este 8 órakor indul Budapestről. Az ellenkező irányban a gyorsvonatok d. e. 9 óra 50 perczkor és este 9 óra 20 perczkor érkeznek Budapestre, mig az érkezés eddig 10 óra 14 perczkor délelőtt és 9 óra 40 perczkor este történt. A gyorsvonatok Szántód helyett Balaton-Földváron fognak feltételesen megállni. A 214. sz. személyvonat reggel 6 órakor indul Székesfehérvárról és 8 óra 15 perczkor d. e érkezik Budapestre. A székesfehérvár-komáromi vonalon mindegyik irányban egy uj másodrendü személyvonat hozatik forgalomba, melyek közlekedtetése által a helyi forgalom ugy Székesfehérvár, mint Komárom felé és viszont nagyon előnyössé tétetik. A vonatok forgalma ezen a vonalon a következő lesz: Székesfehérvárról indulás reggel 5 óra 30 perczkor, d. e. 10 órakor és este 8 óra 30 perczkor; ezen utóbbi vonatnak Budapest felől az 5 óra 25 perczkor este induló 217. sz. személyvonathoz lesz csatlakozása. Komáromból reggel 4 óra 40 perczkor, d. u. 1 óra 30 perczkor és este 6 őra 30 perczkor. A d. u. 1 óra 30 perczkor induló vonat Székesfehérvárott a 8 óra 15 perczkor este Budapestre beérkező 206. sz személyvonathoz fog csatlakozni.

A „**Budai zeneakadémia**“ f. é. április hó 18-án esti 7 órakor ez idei V. házi hangversenyét tartotta intézeti termében. Közreműködtek: Kund Mariska úrhölgy (ének), és Horváth Elek (zongora), Perényi J. (gordonka), Schmidt G. (hegedü) urak. Horváth Elek tanár úr, ki a müsor nagy részét vállalta magára, szabatos játékáért és fáradhatatlan buzgalmáért méltó elismerést érdemel. — Különös figyelmet keltett a meglepő tehetségü Kund Mariska úrhölgy, ki Abrányi, Lassen és Denra egy-egy dalát énekelte. E három mü, egymást úgy alakilag, mint tartalmilag, kellemesen kiegészitő-jellegével, a müsor fénypontját képezte. A fiatal úrhölgy érzelem teljes szép hangjával képzett technikájával és előkelő előadásával zajos sikert aratott. A választékos és arányos rövidség, mely meg nem lankadó érdekeltséggel engedte figyelemmel kisérni az egész müsort Zseutner Zsigmond igazgató ur tapintatosságára vall. Az élvezetes hangversenyt nagyszámu előkelő közönség hallgatta végig.

— **Hangverseny**. A budai zenekör április hó 25-én a krisztinavárosi polgári leányiskola tornatermében Konkoly Thege Miklós, Ladányi Mariska, Ormai Lili, Jámbor Mariska és Schultz Marianna közreműködésével sikerült hangversenyt rendezett. E kitünően sikerült hangversenyen Wlassits Gyuláné, Konkoly Thege Miklósné s a budai inteligentia számos tagja volt jelen.

307

tkv. 98. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A szentendrei kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy az ó-budai m. kir. korona uradalom végrehajtatónak, Tischler Lőrincz és társai végrehajtást szenvedő elleni 146 frt 70 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a pest-vidéki kir. törvényszék (a szentendrei kir. járásbiróság) területén levő, Vise-

grád község határán fekvő, a visegrádi 43. sz. betétben Tischler Sebestyén, Tischler Lőrincz, Tischler János, Tischler Rozina férj. Szedlacsek Ferenczné, Tischler Zsuzsanna férj. Nyulassy Sándorné és ifj. Tischler Sebestyén tulajdonát képező s az 1881 : LX. t. cz. 156. §. a) pontja alapján egészben elárverezendő az A I. sorsz. a, foglalt 2134. hrsz. rétre 28 forintban, az AI. 2. sor sz. a. foglalt 2561 hrsz. kertre 55 forintban, az AI. 3. sorsz. a. foglalt 2670/4 hrsz. erdőre 3 forintban, az AI. 4. sorsz. a. foglalt 2683 hrsz. rétre 54 forintban, továbbá az ifj. Neiser Jánosné szül. Scheili Anna tulajdonát képező visegrádi 128. sz. betétben AI. 1. sorsz. a. foglalt 750 hrsz. szántóra 211 forintban, az AI. az AI. 2. sorsz. a. foglalt 751. hrsz. rétre 80 forint, az AII. 1. sorsz. a. foglalt 720 hrsz. szántóra 17 forint, az AIV. 1. sorsz. a. foglalt 1869 hrsz. szántóra 19 forint, az AIV. 2. sorsz. a. foglalt 1870 hrsz rétre 97 forint, az AIV. 3. sorsz. a. foglalt 1871 hrsz. kertre 61 forint, az AV. 1. 2. sorsz. a. foglalt 1675—1676. hrsz. legelőre és szántóra 39 forintban, az A† 1. sorsz. a. foglalt 2105 hrsz. legelőre 2 forint, az A† 2. sorsz. a. foglalt 2106 hrsz. legelőre 2 forint, az A† 3. sorsz. a. foglalt 533/1 hrsz. szántóra 5 forint, az A† 4. sorsz. a. foglalt 745/1 hrsz. szántóra 159 forint, az A† 6. sorsz. a. foglalt 2385 hrsz. erdőre 6 forint, az A† 7. sorsz. a. foglalt 3328 hrsz. pinczére 20 forintban, — végül a Neiser János és neje szül. Scheili Anna tulajdonát képező s az 1881 : LX. t. cz. 156. §. a) d) pontja alapján egész. ben elárverezendő visegrádi 728. sz. betétben AI. 1. sorsz. a. foglalt 193 hrsz. 74 nssz. ház és udvarra 400 forintban, az AI. 2. sorsz. a. foglalt 194 hrsz. kertre 138 forintban, az AI. 3. sorsz. a. foglalt 195 hrsz. szőlőre 130 forint, az A† 1. sorsz. a. foglalt s közös legelőből járó 4/547 részre 117 forint, s végül az A† 2. sorsz. a. foglalt közös erdőből járó 4/555 részre 117 forintban, ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1898, évi junius hó 15-ik napján délelőtt 10 órakor Visegrád község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 : LX. t.§-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 : LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szent-Endrén, 1898. évi február 7-én.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Dr, Szücs
kir. aljárásbiró.

Pályázati hirdetmény.

13625/II. 98. A Dunakesz állomáson létesitendő felvételi épület épitése körül előforduló munkák biztositására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesitendő munkák mennyiségére vonatkozó tájékoztató adatok, valamint a munkák végrehajtását szabályozó részletes feltételek az alulirt üzletvezetőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében Terézkörut 62. szám I emelet — a hivatalos órák alatt megszerezhetők, s ez alkalommal a tervek is megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok folyó évi május hó 16-ának déli 12 óráig általános osztályunknál Terézkörut 62 szám I emelet 6. ajtó szám alatt nyujtandók be alábbi felirattal: „Ajánlat a dunakeszi felvételi épület felépitésére."

Bánatpénz fejében legkesőbb folyó évi május hó 14-én déli 12 óráig 1800, azaz ezernyolczszáz forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban budapesti gyüjtőpénztárunknál lefizetendő Az értékpapirok a budapesti illetve bécsi tőzsdei tizennégy napnál nem régibb árfolyam szerinti de névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el.

Az ajánlatok között a szabad választási jogot fentartjuk magunknak, valamint azt is, hogy a fedett perron épitését esetleg elejtjük.

Budapest, 1898. április hó 26-án.

Az üzletvezetőség.

Arverési hirdetmény.

5/898.

Alulirott Zimányi Alajos kir. közjegyző a budapesti I-III. ker. kir. járásbiróság 9358/898. sz. végzése folytán közhirré teszem, hogy Budapesten elhalt Hoff J. Károly hagyatékához tartozó — a budai 6101. sz telekkönyvvi betétben foglalt A†. (1480—1481) helyrsz. városmajor-utczai 12 és 14. sz. ház — melynek kikiáltási ára 16 000, azaz tizenhatezer forint, perenkivüli önkéntes árverés utján eladatik. — Ezen árverésnek a helyszinén — a megjelölt háznál leendő megtartására 1898. évi május hó 4. napját délelőtt 10 órát tüzöm ki.

A venni szándékozókat figyelmeztetem, hogy az árverési idő bekövetkeztéig a megállapitott árverési feltételek királyi közjegyzői irodámban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Budapesten, 1898. április 5 én.

Zimányi Alajos,
kir. közjegyző.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: Koncsek Lajos, Henszler László.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— *Nagy minta sörcsarnok. Bittner Alajos*, ki több mint tiz éven át bebizonyitotta, hogy vendéglősi hirneve teljesen megérdemlett, a krisztinavárosi szinkörrel szemben a casinó épületében a *nagy minta sörcsarnokot* megnyitotta. Mint eddig ugy a megnyitás napján is bebizonyitotta, hogy kitünő konyhája, jó borai, pontos és előzékeny kiszolgálás, udvariassággal a népszerüséget és a keresettséget megérdemli. A tágas helyiségek ujonnan a kor kivánalmaihoz képest vannak áta akitva, hol a kőbányai sörfőző elsőrangu sörei, kiváló minőségü balatonvidéki borai, jóizü magyar és franczia konyhája a közönség rendelkezésére áll. *Bittner Alajos* müködését nem csak a közönség ismeri el, de szaktársai is, kiknek érdekeit ép ugy mint Buda minden közügyét szivén viseli. A *nagy minta sörcsarnok*, csak oly kedvelt és látogatott hely lessz, mint mind-n eddigi üzlete, melyek jó vezetésével hirnevét messze földre megállapitotta

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mésztermeke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti ; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán é- vidékén.

— *Fehérvári* uton, szemben a vámmal, 5 perczenyi távolságra a Ferencz József hidtól, Schönfeld-féle házakban, kisebb és nagyobb modern berendezésü lakások, kilátással a budai hegyekre, májusra olcsón kiadók.

— **Okos szamr eladó** (Bővebb értesités nyerhető Alkotás-utcza 21. sz. a.)

Burkert Konrád épület vizvezetékberendező és diszmü bádogos, pontos és jutányos munkáival a budai közönség bizalmát kiérdemelte. Üzletét ajánljuk lapunk olvasóinak.

— *Eladó telek.* A lövölde környékén 2581 □ öl telek jutányosan eladó Bővebben a kiadóhivatal.

— *Az „Arany Bárányhoz."* Az Arany Bárány vendéglőt Alkotás-utcza 21. sz. ünnepélyesen ma nyitja meg az uj tulajdonos, kinek hirdetésére felhivjuk a figyelmet *Restauration Sans* már bebizonyitotta azt, hogy messze vidékről is érdemes jó konyháját és italait felkeresni. A budaiak jól ismerik ezt a vendégeit mindenben kielégitő vendéglőst.

— *Eladó ház.* A második kerületben kényelmes uj családi ház kerttel, közlekedés közvetlen közelében eladó. A feltételek megtudhatók a kiadóhivatalban.

— *Eladó bérház.* A Krisztinavárosban háromemeletes uj bérház mely adómentes és szép tiszta jövedelmet hoz, eladó. Továbbiakra a kiadóhivatal ad utbaigazitást.

— *Szép kirakat a Krisztina-körúton.* Nagyon sokan bámulják a Krisztina-körúton Nagy J. Jenő előkelő vendéglőjének szép kirakatát, melyből meglátjuk azt, a mit eddig is tudtunk, hogy nála az idény minden ujdonsága kapható és helyiségében a magasabb társaság tagjai is megkapnak mindent, a mit kivánnak Ebéd délután 3 óráig. Társaságoknak külön szoba, névnapokra, esküvőkre és egyéb alkalmakra. Már a kora reggeli órákban választékos reggeli éttlap, frissen csapolt ser.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker., Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemű

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény.

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy kávéházi helyiségeim mellett (I., Alagut-utcza 1. sz. a.) vendéglőt nyitottam

„Zsiga vendéglője"

czimmel.

Árnyékos kerti helyiség.

Kitünő fedett tekepálya.

Csapolt sör, fehérmegyei borok, magyar konyha.

Etkezésre előfizethetni.

Minden nap délután 4 órától este 11 óráig

CZIGANY-ZENE

Kovács József czigánypr. vezetése alatt.

Szinhaz utan friss vacsora!

Számos látogatást kér:

WELLISCH ZSIGA

kávés és vendéglős.

Burkert Konrád

épület és ornament-bádogos, légszesz- és vízvezeték berendező.

BUDAPEST,

II. kerület, Retek-utcza 14. szám.

Elvállal kirakatokba légszesz csillárokat, fürdőszobák és csatornaberendezési munkát ugymint minden e szakmába vágó munkák, valamint

javitások

elfogadtatnak a legjutányosabb árak mellett.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég

fürdők

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében

(Rendelő intézet)

Budapest, IX., Vámház-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványit étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül. női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, *minden-féle* ideg- és bőrbetegség *gyógyitására.*

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kézikönyve"* Irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ára 3 korona.

Csász. kir. szab. délivaspálya-társaság.

2511|A—98.

A részvényes urak ezennel meghivatnak a **f. évi május hó-án délelőt 10 órakor** Bécsben, I., Eschenbach-Gasse 9. sz. alatt (az osztrák mérnök és épitész-egylet termében) megtartandó

negyvennyolczadik közgyülésre.

Napirend:

I. Az évi jelentés felolvasása;

II. az 1897. évi zárszámadás feletti határozathozatal;

III. az igazgatótanácz részbeni megujitása;

IV. a számvizsgálók megválasztása;

V. javaslat az 1869. évi 5%-os különkölcsön kötvényeinek convertálása (lebélyegzése), az ezen czélra, valamint a befektetési szükséglet fedezésére szükséges uj kölcsönök felvétele felvétele és az evvel összefüggőleg, egyetértően szabályozott ügyek tárgyában a magas cs. kir. államigazgatással kötött egyezmény jóváhagyása, valamint az igazgatótanácsnak a beruházási szükséglet fedezése végett felveendő uj kölcsön successiv kibocsátására leendő felhatalmazása iránt;

VI. a bozen-kálterni helyi érdekü vasut (Über, etscherbann) üzemének átvétele;

VII. az alapszabályok 47. 48. és 49. czikkének módositása iránti javaslat, a társaság részvénytőkéjének törlesztését, esetleg még egyéb, evvel összefüggő alapszabályszerű határozmányokat illetőleg.

Az alapszabályok 22. czikke szerint a közgyülésben csakis azon részvényesek vehetnek részt, kik legalább 40 részvénynyel birnak, s ezeket legkésőbb 14 nappal a közgyülés összehivása előtt az alantabb megjelölt pénztárak valamelyikénél letéteményezték, é. p.

Bécsben: A cs. és kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparintézetnél;

Bécsben: Rothschild S. M. urnál, vagy a társaság számvevőségénél a déli vaspálya udvaron (igazgatósági épület);

Budapesten: A magyar általános hitelbanknál;

Triesztben: A cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézet fiókjánál;

M/m. Frankfurtban: Rothschild M. A. és fiai uraknál;

Berlinben: Bleichröder S. urnál, vagy a Discontotársaság igazgatóságánál;

Hamburgban: Behrens L. és fiai uraknál;

Baselben: Speyr és társa uraknál;

Zürichben: A svájczi hitelintézetnél;

Párisban: A társaság letéti pénztáránál Rue Laffitte 17;

Londonban: Rothschild N. M. és fiai uraknál;

Milanóban: a Banca Lombarda di Depositi e Conti Correnti;

Genfben: Lombard, Odier és társa uraknál

Lyonban: Combeford, Saint Olive F. és társa uraknál és Veuve Morin, Pens és társa czégnél.

A letéteményezett részvények helvet letéti jegyek és igazolványok szolgáltatnak ki, mely utóbbiak a közgyülésen való megjelenésre jogositanak.

Távollevő részvényesek irásbeli meghatalmazás utján más, a közgyülésen részvételre jogositott részvényes által képviseltethetik magukat (23. czikk.)

Képviseltetés esetén az igazolási jegyen előnyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó által sajátkezüleg alairandó s legkésőbb f. é. május hó 18-án a társaság számvevőségénél Bécsben (déli vaspálya udvar) felmutatandó, megjegyeztetvén, miszerint az alapszabályok 25. czikke szerint egy részvényes sem egyesithet magában többet 10 szavazatnál saját joga alapján és mint más szavazat jogosult részvényesek meghatalmazottja.

Bécz, 1888. április hó 20-án.

Az igazgatótanács.

(Utányomás nem dijaztatik.)

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű **férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

Budapest III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Vendéglő átvétel!!

Jutányos árak! Pontos kiszolgálás!

Valódi kitűnő italokban nagy választék

!! Avis au lecteures !!

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget tisztelettel értesiteni, hogy a volt

Schaffler Miskához czimzett vendéglőt:

Restauration Sans

czim alatt **az Arany bárányhoz** czimzett **Bittner**-féle házban (I. kerület Alkotás-utcza 21. szám.) helyeztem át.

Ujonan berendezett helyiségemet és árnyas kertemet a n. é. közönség figyelmébe ajánlom. — **Árnyas kerti helyiség.** Társaságoknak **chambre séparé,** a kertben külön **kioszk,** ebédeket, vacsorákat külön meglehet rendelni, a melyek a legujabb konyha izlés szerint készülnek.

! Minden időben franczia és magyar konyha !

Számos látogatást kér

a vendéglős.

Nem mesterségesen csapolt sör!

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyministerium** ellenőrző közegei a Második magy. kir. szab. Osztálysorsjáték I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azokat a főelárusitóknak elárusitás végett kiadattak. — **A Magyar Kir. Pénzügyministerium** által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

100.000 sorsjegy 50.000 nyeremény.

Első osztály. Betét 12 korona. Huzás: 1898. máj. 11—12			Második osztály. Betét 20 korona. Huzás: 1898. jun. 7—8.			Harmadik osztály. Betét 32 korona. Huzás: 1898. jul 6—7-én		
Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona
1 á		60000	1 á		70000	1 á		80000
1 á		20000	1 á		25000	1 á		30000
1 á		10000	1 á		10000	1 á		20000
1 á		5000	1 á		5000	1 á		15000
3 á	2000	6000	3 á	3000	9000	3 á	10000	30000
5 á	1000	5000	5 á	2000	10000	5 á	5000	25000
8 á	500	4000	8 á	1000	8000	8 á	2000	16000
30 á	300	9000	20 á	500	10000	10 á	1000	10000
50 á	100	5000	60 á	300	18000	70 á	500	35000
2900 á	40	116000	3900 á	80	312000	4900 á	160	637000
3000 nyer. K.		240000	4000 nyer. K.		477000	5000 nyer. K.		898000

Negyedik osztály. Betét 40 korona. Huzás: 1898. augusztus 3. és 4-én.			Ötödik osztály. Betét 32 koroua. Huzás: 1898. augusztus 24 és 25-én.		
Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona
1 á		90000	1 á		100000
1 á		30000	1 á		30000
1 á		20000	1 á		20000
1 á		15000	1 á		15000
3 á	10000	30000	3 á	10000	30000
5 á	5000	25000	5 á	5000	25000
8 á	2000	16000	8 á	2000	16000
10 á	1000	10000	10 á	1000	10000
70 á	500	35000	70 á	500	35000
3900 á	170	663000	3900 á	200	780000
4000	nyer. K.	934000	4000	nyer. K.	1010000

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben korona

1,000.000

(Egy millió)

A melyik esen 480 nyeremény közül utósónak huzatik ki, kapja a jutalmat.

1 jutalom	600000	600000
1 kor. nyer.	400000	400000
1 á	200000	200000
1 á	100000	100000
1 á	60000	60000
1 á	40000	40000
2 á	30000	60000
3 á	20000	60000
29 á	10000	290000
50 á	5000	250000
400 á	2000	800000
720 á	1000	720000
1000 á	500	500000
27800 á	200	5560000
30000 nyeremény és jutalom	korona	9550000

1. osztály huzása 1898. május hó 11. és 12-én lesz. A huzások a **Magyar királyi ellenőrző hatóság** és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusitóinál kaphatók.

Budapest, 1898. április 15-én.

Magyar Kir. Szabad, Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lónyay. Hazay.

SCHLAUCHER FERENCZ

VENDÉGLŐJE

I. ker., Alagut-utcza 2. sz. az „Alaguthoz."

Bejárat Attila-utcza 65. sz. alatt is.

A szinkör mellett levő „Alagut"-hoz czimzett vendéglőben

tisztán tartott szobák kiadandók.

Ugyanitt

egész napon át frissen csapolt sör és saját termésü borok állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

— **Minden vasár- és ünnepnap zene.** —

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fioküzletet nyitottam — Liszt. fej. tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— **Kanizsai sör.** —

Galambos U. vendéglős.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 14. sz. (Pünkösd hava.) Május 11

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A budavári felmászók.

— Irta: Tomor Ferencz. —

Ha az utas ember akár a krisztinavárosi oldalon az ugynevezett Gránit-lépcső, akár a viziárosi oldalon az Ilona-lépcső aljáig érvén, fölnéz arra a lépcsőzetre, amelyet meg kell másznia, borzadály fut végig a hátán. Uram Istenem! hogyan kell ezt meggyőzni! Hogyan kell azokat a magas lépcsőket egymás után még csigaléptekkel is meglépkedni. Egy — kettő — száz — százötven — hatvan, — kétszáz stb. stb. Gondoljunk most egy apró, rövidlábú, tömzsi asszonykára vagy egy magemféle hetvenkedő, azaz a hetvenes években legénykedő emberre! A gyermekekről nem is szólok, mert azoknak egyes, ha még oly magas lépcső is kevés, azok zergeugrásokkal két három lépcsőt is összefogva haladnak fölfelé, rohannak lefelé, vagy széles jókedvökben kifogják magokat a lépcsőzet szabályos ütemeinek hámjából, és utczu neki! a lépcsőzeten kivül föl és alányuló nyaktörő vizfolyáson teszik meg vakmerő versenyeiket. De a tömzsi asszonykákat, meg az éltesebb urakat, meg a kisebb-nagyobb terhek czipelőit felvánszorogva látni és sajnálni, és az olyan lépcsőzeteket kifundáló szakértőket és gazdákat visszáról áldani — egy és nem is igen embertelen gondolat.

Uram fia! Hát soha sem láttak azok a műsértő, akarom mondani, műértő szak-emberek urasági palotákat, azokban szép, széles, alacsony lépcsőket, amelyek szinte viszik fölfelé az embert? Vagy sohasem hallotta hirét a velenczei Szt.-Márk-templom tornyának, amelynek csucsára egyetlen lépcső nélkül feljuthatni, aminthogy a nagy Napoleon lóháton fellovagolt?

Különben, nagyon, de nagyon elvétve Budapest bérházainak egyikében — másikában is láthatni oly kényelmes lépcsőzeteket, hogy az, ember mikor fölmegy rajtok, önkéntelenül felkiált vagy felsóhajt magában: „No ennek a háznak okos gazdája van!“

De ha már sem az épitészeti minták, sem az urasági paloták, sem a velenczei torony nem esik keze ügyébe az épittető és épitő uraknak, már azt csak megtehetik, hogy elsétálnak a Donáti-utczába, ahol az a Toldy utczával összeölelkezik; ott láthatnak oly mintaszerü lépcsőzetet, amelyen az ember fölfelé törtetve nem érzi, hogy hegynek megy. Ugy tetszik a lábnak, mintha csak völgynek menne.

Ilyenféle — természetesen pompásabb lépcsőzetről álmodoztam én, mióta azt a tervet megpenditették, hogy a Mátyás templomot az Albrecht-uttal egyenes összeköttetésbe hozzák, szinte ringatóztam abban a kényelemben, a melylyel Pestről haza felé az Albrecht-út kanyarulatáig felballagok, ott pedig a Mátyástemplom kényelmes, uri pompával készülendő lépcsőzetén szép lassu léptekkel a Halászbástyára emelkedem, ott egy bucsupillantást vetek vissza a sikon elterülő Pestre, azontul a végtelen rónára. Aztán jó éjszakát!

De amióta ama lépcsőzetnek felső részét — amely, úgy hiszem, már végleges — néhányszor megjártam, elment minden kedvem attól, hogy arra épitsem kényelmem reményvárát.

Ugyan mennyivel kerülne többe egy olyan lépcsőzet, ha az egyes lépcsőket legalább egyharmaddal alacsonyabbra fürészelnék? Néhány kőlappal és néhány forinttal több, az számitásba sem jöhet, ahol már ezereket kell kiadni. És ezért hány ember áldaná azt a bölcs koponyát, a mely a mostani magas, nehézkes, mondjuk goromba lépcsők helyett amolyan alacsony, könnyed lépcsőkkel örvendeztetné meg a budavári lakókat és a Budavárba zarándokló idegeneket.

Azért emelem föl gyenge szavamat még egyszer és még idején, hogy akik ez ügyben dönteni hivatva, a későbbi szemrehányásokra ne mondhassák, hogy erre nem is gondoltak; erre senki sem figyelmeztette ő kegyelmöket; mert arra el lehetnek készülve, hogy ha az eddigi rendszertől el nem térnek még a Mátyás templom pompájának emelése végett sem, épen ugy megéneklem azt is, mint megénekeltem a budai port, amelynek a mi Dunapartunk, a mi Körutunk és minden széles, mezitlábas utczánk valóságos tenyésztő telepe; ami oly hatalmas folyam partján, aminő a Duna, bizony semmi élelmességre sem mutat. A viszontlátásig!

„BUDA és VIDÉKE „TÁRCZÁJA.

Lóversenyek Budán a XVI. század elején.

(Vége.)

Az 1525. évi versenyek első napját megelőzőleg egy héttel a kincstárnok hat végnyi különböző szinü gyolcsot vásárol s ad át Jakab mesternek, az udvari főszabónak, a ki ebből ruhát varr a versenylovakat megülő királyi lovas apródok részére. a kik egy végnyi szövet terjedelme után itélve, vagy huszan lehettek Április vége volt ekkor, Rothkyrger a lovak föntartására 25 forintot vesz föl egy szerre, a krakói vajda a maga lovai közül ötöt nevez, mely két apród, három szolga s egy Elek nevezetü lengyel főurral egyetemben kilencz nappal az első verseny előtt már Budán van; az egész idő alatt 68 forintba kerül királyunknak ellátásuk.

Május elsején tartották meg az első lóversenyt abban az esztendőben. Akkorára már a magyar főurak versenyző lovai is mind ott voltak a Kelenföldjén elterülő és studiumnak nevezett versenytér istállójában. Miként más udvari ünnepélyek és mulatságok leirásából is tudjuk, Budán korán reggel talpon volt már az egész város lakossága s özönével ereszkedett le a Gellérthegyen tul elterülő sikság felé, hogy tanuja legyen királya sok pénzébe kerülő s a mai lóversenyeknél is látványosabb kedvtelésének.

A számadások csupán kiadásokról szólván, a versenyeknek is csak azon mozzanataira vetnek fényt, a melyek ilyen készpénzzel lerótt költségekkel jártak. Ösmervén a királyi kincstár akkori állapotát, II. Lajos sokféle hitelt igénybe vevő természetét, biztosra vehetjük, hogy sokkal nagyszabásuabbak és fényesebbek voltak a Kelenföldjén rendezett futtatásai is, mint hogy ezekről adataink szólnak. Mindazonáltal az adatok elég alapot nyujtanak ahhoz, hogy teljesen kiegészithessük az akkori lóversenyek képét s igy megállapithassuk, hogy azok több, a mai lóversenyeket jellemző rokonvonást tüntetnek föl.

Miként manapság, II. Lajos király korában is több napon át tartottak a futtatások; 1525-ben május 1-én, 2-án s bizonyára a beállott rossz idő miatt, ismét csak 10-én. Az utolsó versenyt követő napon az Elek nevezetü lengyel ur 100 frt jutalmat kapott királyunktól s május 10 én utra kelt a krakói vajda versenylovaival s apródjaival együtt, tudósitást is vivén urának a futtatások lefolyásáról; fájdalom, sem ez a tudósitás sem más leirása e futtatásoknak ránk nem maradt. Azt sem tudjuk, hogy egy egy nap hány futtatás volt s hogy kik győztek. Hogy azonban a győztes ló, illetőleg a gazdája akkor épen ugy nyert jutalmat, mint ma, annak nyoma megmaradt. II. Lajos tiszteletdijai bizonyára arany, ezüst billikomok és ötvösművek voltak a melyek a julius hó 16-ig lerótt kiadásokat magában foglaló számadási könyvekben nincsenek felsorolva, mivel addig még nem fizették ki a portékát, mely hitelbe készült a budai ötvösmestereknél. Hogy azonban sok és értékes tiszteletdij volt, melyet a versenytéren közszemlére állitottak ki, az egészen bizonyos. A számadási könyv tanusága szerint ugyanis a budai főbiró szolgái, a kikre „e halomra rakott ötvösmű-vek és ajándékok őrizését“ rábizták, május 2 án két forintot kaptak probibalibus a király

Magyar szoborművészet.

Ő felsége apostoli királyunk legfelsőbb elhatározása alapján tiz szobor emlék felállitásának czélja; hazánk történelmi alakjai megörökitését alapitotta meg: ezzel nemcsak megmutatta, mennyire tiszteli elődjeinek nagyjait, hanem egyuttal a mostani képzőművészetek fejlesztéséhez hathatósan hozzá járulni kivánt, a mi hazánk felvirágzásának előnyére is szolgál Ez alkalommal nem lehet elmulasztani, hogy e tiz szobor készitéséhez hozzá ne szóljunk. Mindenekelőtt kivánatos leend, hogy mostani szobrainktól eltérve, nem csak bronzból, hanem fehér márványból is szobrok készittessenek és pedig hazai termő kőből már az uj Országház belső diszitése alkalmával hazánk különféle szinü márványai igen előnyösen lettek felhasználva: Hauszman Sándor kőfaragó mester e téren egy nagyszabásu gépekkel ellátott márvány faragó telepet létesitett; de ó is a hazai fehér márvány hiányában szenved, ámbár van Erdélyben elég, csakis buzditani kell a termelőket megrendeléssel, vagy oly egyéneket kell kiküldeni, kik elég tapasztalással birnak ily fehér márvány után való kutatásra. Ugyan már eddig is történtek ily irányban kutatások, de nem teljes eredménynyel, mert a kutatás, mint magam is meggyőződtem, oly egyénekre bizatott, kik épenséggel nem feleltek meg. Ily fehér márvány anyaggal azt is elérjük, hogy szobrászaink a hazai kőben való működést mivel könyebben hozzá fognak férhetni, gyakorlatilag is elsajátitják. Tudjuk hogy már Michel Angelo is sajátkezüleg készitett cararai márványból müveket; ily munkát minden jó szobrásztól meg kell követelni és igen világos, hogy ha márvány szobrot kap megrendelésre, maga készíti a segéd mintát és csak ő maga fogja azt ugy átérezni tudni márványból is. Ilyenféle kőmunkával szobrászaink több évi teendővel lennének elfoglalva, úgy mint Bécsben is megtörtent, mikor az Arsenal alakjai készültek hogy még maga az academikus szobrász tanár a végleges kidolgozást is végezte. Igen nagy hibát követünk el, hogy szobrász tanitványaink gyakorlatilag nem erre lesznek kiképezve vagy nem adnak nekik alkalmat ennek tanulásához. Van elég példa, hogy műtermeikben csakis külföldiek találnak alkalmazást; elég hátrány fiatal művészeinkre nézve, hogy ők oly korán mindjárt kényszerülve vannak saját kezükre küzdeni az önállósággal; itt is utalok a külföldre, hogy nagyjaik a végső művelődést csakis műtermekben kapják meg. Hogy visszatérjek a bronz és márványszobrok kiviteléhez, utalnom kell a bronz szobrainkra; már többeknek feltünt ezeknek a szine, szemben a külföld bronz patinával; ugy hogy nem tudjuk megmagyarázni mi az oka annak? A mi kitünő szobrász mesterünk Strobl Alajos is, a mesterséges bronz patinához, folyamodott midőn az általa készitett Arany János szobrot befejezte; őt is visszariasztotta az itt feltünt rideg bronz patina. A Duna parton levő szobrokon keményen hat a patina az is hozzá járul még talán, hogy annak idején a Dunaparti szobrok készitői ki voltak téve az akkor divó „Genie" kereső laikusok boldogitó protectiójának. Ott van éppen három szobor mestere, a kinek akkor módjában állott minden országrészből segédművészeket alkalmazni, de nem volt elég erejök azokat egyesiteni egy nemzeti jellegü művészetté; ha még olyan rossz a mű, de egyön tetü legyen, a mint kortársunkban találjuk; Izsó Miklósban igen sajnos, hogy oly korán kellett neki az élettől megválni s hogy több oly jó művet sajátkezüleg márványban megteremteni nem tudott, mint a „busuló juhásza." Egyébként azért is ajánlatosak a márványból faragott szobrok, mert bebizonyult, hogy tartósabbak és hosszabb időre maradtak fent az utókornak, mig a görög és római bronz szobroknak csakis egy csekély része látható

---

kincstárából. Ugyan e kitétellel s ugyanaz nap szerepel két forint, melyet pharahonibus instadio: a versenytéren a futamok közben muzsikáló czigányoknak (faraóknak) adtak, a kik a nádor és az egri püspök négy forinttal megjutalmazott tubicinatoraival: trombitásaival fölváltva pengették huros szerszámaikat,

Kevés az adat, melyet a királyi számadáskönyvek II. Lajos lóversenyeiről magukban foglalnak; azonban elég ahhoz, hogy kiegészitse ama hézagokat, a melyek a XVI. századbeli futtatásokról ránk jutott emlékekben, ez elmosódó halvány vonások közt mutatkoznak. Az igy nyert képből, mint előre bocsátottam, csakugyan az tünik ki, hogy eltekintve a manapság szinte beteges mérvben elharapódzó szerencsepróbálásoktól, a melyek nélkül el se képzelhetők a modern lóversenyek, főbb mozzanataiban csaknem azonosak a régi Budán rendezett futtatásokkal, a melyek leglelkesebb hive és istápolója maga a király volt, a melyek a királyi udvarral együtt az ország szine virágát gyüjtötték össze tavaszonkint a kelenföldi gyepre.

Tarczai György.

A Vérmező beépitése.

(A budai kereskedelmi társaság előterjesztése a székes fővárosi tanácsához.)

Tekintetes tanács!

A Vérmezőnek részben való beépitése iránt már az I. ker. választmány inditványt terjesztett a Tekintetes Tanács elé. A budapesti (budai) kereskedelmi társulat 1898. évi április hó 14-én tartott választmányi ülésén a műegyetemnek a budai részre áthelyezésének kérdésével kapcsolatban szintén foglalkozván az ügygyel, hasonlóképen czélszerünek találta, miszerint a Vérmező területének végleges rendezése tárgyában javaslatot nyujtson be a Tekintetes Tanácshoz, melyben kérje annak lehetővé tételét, hogy a Vérmező egyrészének park gyanánt való meghagyása mellett, a műegyetem czéljaira átengedtessék.

A Vérmező kérdésének sikeres megoldása nem csak a Krisztinavárosnak és a budai oldalnak, hanem az egész székesfővárosnak érdekében áll. A budai résznek dombos fekvése a nagymérvü fejlődést s a Duna balparti része óriási fellendüléshez hasonló arányokban való előrehaladást talán örök időkre elzárta. A vár, a Gellért hegy, a Rózsadomb és a Naphegy mind megannyi természetes akadályai a tovaterjeszkedésnek és a forgalom s a közlekedés gyorsaságának, ezekkel szemben miért nem felhasználni azon egyetlen nagyobb sik területet, a mely ugyan eddig a helytelen, Budának mindig ártani, de sohasem használni akaró közlekedési politika folytán, csak a Lánczhid és az Alagut által volt megközelithető, de a mely a Vámház-téri, de különösen az Eskütéri hidakon és az ezeken létesitendő modern közlekedési eszközök felhasználása mellett hozzáférhetőség tekinteteben az eddiginél sokkal előnyösebb és őt méltán megillető helyzetbe kerül.

Azt, hogy mennyire mesterséges akadálya a vérmező Buda haladásának, legjobban illusztrálja azon körülmény, hogy mig a Vérmező északi és déli oldalán, úgy jelenleg, mint a közelmultban a 2—3 emeletes bérpaloták gombamódra teremtek, addig a keleti és nyugati, az előbbieknél hosszabb oldalon mindeddig egyetlen egy új ház sem épült, hanem helyettük a rozzant, földszintes házak sora csufitja el az egész vidéket, melynek nagyvárosi szinezetet semmi sem ad.

Hozzájárul ehhez, hogy a Vérmező a Krisztinaváros közlekedése gyorsaságának és forgalma biztonságának egyik, mondhatni egyetlen egy gátja, éjjel, különösen nyáron e nagy kivilágitatlan terület nem más, mint a csavargók tanyája, ilyent pedig a székesfőváros közepén megtürni nem szabad.

E hátrányok mind megszünnének a Vérmezőnek részben való beépitése esetén, környékén a diszes paloták egész sora épülne, vidéke lakottabb, forgalma élénkebb és gyorsabb, kereskedelme és ipara, melynek ma a környéken — fogyasztók és megrendelők hiányában — nyomát sem találjuk, fellendülne és virágzásnak indulna.

Nem is részletezzük tovább a részben beépités következményeit, mert a hatóságok maguk is kénytelenek belátni, hogy egy városrésznek, mely részint a hatóságoknak folytonosan tapasztalt közönye folytán, részint pedig a hibás közlekedési politika következtében annyira hátramaradt a pesti rész mellett, lakottá kell lennie, s kereskedelmének és iparának fejlődésére alkalmas területtel kell birnia.

Tervünk nem azt jelenti, hogy a Vérmező teljesen beépittessék, ezt magunk is elitélnők, de hogy egész kiterjedésében igy maradjon, azt feleslegesnek, károsnak tartjuk.

Fővárosunk szemben a külföld nagy városaival terek és sétányok tekintetében tagadhatatlan hátrányos helyzetben van, melyen, hogy — főleg a balparti részen — segiteni kell, azt mindenki regen beismerte De az, hogy az egesz 27 holdnyi terület parkká alakittassék át, e helyen kevésbbé szükséges, mert a Horváth-kert, a Városmajor, a Marczibányi-rét, a közeli Bastya-sétány, Várkert, bőven kielégitik az ezen városrészben lakó s üdülni vágyó közönség követelményeit.

Nézetünk szerint megoldható a kérdés mindkét jogos szempont összeegyeztetésével oly formán, hogy a Vérmező nagyobb részének park gyanánt való felhasználása mellett kisebb részében épittessék be.

Minden esetre a legszerencsésebb megoldás volna a műegyetem idehelyezése, mert tudomásunk szerint a vallás és közoktatásügyi miniszter a műegyetemet a pavillonrendszer alkalmazásával óhajtja létesiteni, minek megvalósitására az itt felhasználandó terület igen alkalmas lenne, — különösen akkor, ha szem előtt tartjuk, hogy egy ilyen idealis elhelyezésü főiskola a főváros szépitéséhez is hozzájárul.

Támogatja tervünket az a körülmény is, hogy a műegyetem felállitásakor Budán, a Várban talált otthont és csak a közlekedés, a hozzáférhetőség hiánya volt az, minek következtében a pesti oldalra helyezték át.

Hogy ezen áthelyezésnek a közoktatásügy sikerességét előmozditó hatásuk nem volt, az tényekkel bizonyitható. Köztudomásu azon körülmény, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter belátván, miszerint a főiskolák elhelyezésére a zajosabb pesti terület egyrészt mivel az utcza zaja, a közúti vasutak szüntelen lármája az előadások csendjét és háboritatlan menetét zavarja, de másrészt az ifjuságra nézve, a mely a modern életnek, mely pedig épen a pesti oldalnak világvárosias természetének fogva ott folyik le, káros kinövéseit követni legfogékonyabb, ezerféle veszélyt rejt magában, — nem alkalmas, a Lágymányosoon kivánta a műegyetemet felépittetni, de ezen tervétől részint, mert a magántulajdonosok a műegyetem oda épitésének hirére telkeikért tulcsigázott árakat követeltek, részint, mert a Duna közvetlen szomszédságában történő épitkezéseknél az épületeknek a közönségeseknél biztosabb, mélyebb, szilárdabb alapot adandó, ez az épitési munkálatok költségeinek tetemes megdrágulását vonta volna maga után, — elállott.

Meg kell tehát ragadnunk az alkalmat arra, hogy Budának, az eredetileg innen elszakitott főiskolát visszabóditsuk, különösen akkor, midőn az egészségügyi követelményeken kivül a műegyetemnek Budán a Vérmezőn való elhelyezése mellett ez a körülmény is harczol, hogy oly területen lesz a főiskola elhelyezhető, mely megadja azt az előnyt is, hogy a műegyetemnek az idők folyamáni nagyobb látogatottságnak nem fogja maga után vonni a műegyetemnek újbóli áthelyezésének szükségét, mert a kibővités kérdése a műegyetem körül létesitendő park elenyésző csekély részének esetleges felhasználása mellett mindenkor megoldható lesz.

Természetes dolog, hogyha ezen tervünk valósággá lenne, első sorban arról kell gon-

doskodni, hogy a katonaság részére más alkalmas gyakorló-tér jelöltessék ki.

E kérdés megoldása nem lehet nehéz akkor, ha figyelembe vesszük, hogy összhangban áll ugy magának a hadügyminiszternek, mint az egész kormánynak politikájával, melynélfogva, mivel megszünt annak szükségessége, hogy a kaszárnyák a város közepén helyeztessenek el, a modern igényeknek többé meg nem felelő, a város belsejében levő ósdi laktanyák leromboltatnak és a városon kivül épittetnek fel.

Ezzel párhuzamban oldandó meg a gyakorló-tér kérdése is, még pedig olyképen, hogy a kaszárnyák a város területén kivül lévén, nem alkalmas már és a katonaság részéről felesleges időveszteséggel jár a mostani gyakorló-terek használása, hanem oly területeket kell a katonaság részére e czélból átengednünk, mely az ő érdekeiknek is megfelel, az pedig nem lehet más, minthogy a gyakorlóterek szintén a város határán kivül állitassanak fel. Ezen feltevésünk helyességének legpraegnansabb példájául hozhatjuk fel, hogy a Marczibányi-rét megszünt a szekerészeknek gyakorló-tere lenni.

A pesti oldalon olykép volna a gyakorlótér kérdése megoldható, hogy e czélra a székesfőváros a Rákoson fekvő nagy kiterjedésü ingatlanainak egy részét engedne át. Ha a katonai hatóság azt tartaná, miszerint kell, hogy a budai részen állomasozó katonaság a budai részen gyakorolja magát, a Petneházy-rét lenne e czélra alkalmas, esetleg a Lágymányos, vagy Kelenföld környéke.

Azzal a kérelemmel járulunk a Tekintetes Tanács elé, miszerint méltóztassék

1. a Vérmező kérdésének tárgyát napirendre venni, ezirant a tárgyalásokat oly szellemben megindítani, hogy a műegyetemnek idehelyezése esetén az épületek által igénybe nem vett terület nyilvanos parknak fenntartassék.

2. ennek fejében kárpótlásul intézkedni az iránt, hogy a Vérmező helyett a katonaság részére esetleg úgy külön a budai, mint a pesti oldalon alkalmas gyakorló-tér jelöltessék ki

3. a mérnöki hivatalt a szabályozási tervek oly értelemben való sürgős elkészitésére utasitani, hogy a Vérmező helyének a csekélyebb részben való beépitése mellett, azon a területen egy nagyobb kiterjedésü park maradjon.

Kiváló tisztelettel a budapesti (budai) kereskedelmi társulat nevében:

Kollár Lajos, kir. tan. ügyész, jegyző. *Freyberger Pál*, elnök.

Községeink.

Pestmegye pomázi járás.

Névjegyzéke Dunabogdány község képviselő-testülete, elöljárósága, szakbizottságai, segéd és kezelő személyzetének.

Legtöbb adót fizetők: M kir. korona urad. erd., Stagel és Schmiedt kőb. kez., M. kir. kincstári kőbánya kez., Wallenfeld Mihály, özv. Stagel Ferenczné, Wallenfeld Károly, özv. Schmiedt Ferenczné kb., Dunabogdány község Urbéresei, özv. Fabián Andrásné, özv. Schmidt Ferenczné, Vogel József, Pizág József, özv. Vogel Péterné, id. Lang Antal, Elter János *Póttagok:* Stágel Márton, Zeller Mihály. *Választottak:* Bergman János, Kuffert György, Lesinszki András, Heer Mihály, Lang András, Spithaler Jakab, Kreisz Mihály, Spáth András, Spáth János, Prikozovits Antal Rudolf József, Knáb János. *Póttagok:* Lang József b. irnok, Fabián Mihály, Vogel Péter, ifj. Schilling Péter.

Helyhatósági közegek. Rittinger János biro, Kormos Ödön jegyző, Spáth János, Spáth János törvényb., Spáth András közgyám, Fabián Mihály községi pénztárnok, dr. Fogolyán Gyula orvos, Neufeld Bertalan állatorvos, özv. Balogh Andrásné szülésznő, Pátz János segédjegyző, Egyud Lajos, Elter András, Rippel Ignácz, Lang János, Puhl Ferencz, Lang Antal, Veidner János, id. Schilling Péter, Schuszter Tamás, Vácz János, Schvarcz Mihály, Fabián András.

Elöljárók: Kis oroszi község elöljáróság és képviselő testület tagok névjegyzéke. 1) Községi biró: Gál András. 2) községi jegyző: Csubák József. 3) Törv. biró: M. Greff Mihály. 4) Pénztárnok: A. Ferbert János. 5) Közgyám: Szücs Lajos. 6) Esküdtek: Sagi Lajos, Szaitz János, Borisza János, Bruder Márton. 7) Körorvos: Dr Fogolyán Gyula 8) Állatorvos: Neufeld Bertalan *Képviselők:* 1) Virilisek: Korona uradalom, Szabó István, M. Greff József, Dobos Ferencz, Vörös András, Sági Lajos (esküdt) B. Czikora István, B. Ferbert József, Gombár György. 2) Választottak: Szüts Lajos (közgyám), Herr Ferencz, Gál András (biró), Fabi Lajos, Borisza János (esküdt), M. Greff Mihály (törv. biró), Mikolai József, Néder Lajos, Bruder Márton (esküdt), Kiss János. 3) Póttagok: A. Ferbert János (pénztárnok), M. Greff János

Névjegyzéke: Visegrád község elöljáróinak és képviselő testületének. 1) Elöljáróság. Biró: Nadler Lőrincz. Törvénybiró: Nadler Ferencz. Pénztáros: Schwartz Ferencz. Közgyám: Id. Scheili Lőrincz. Esküdt: Ifj. Schubauer Antal, Hübler János, Scheili Ferencz. Meszarek József, Fröhlich János, Gutbrod József, Nadler Mihály, Scheili János, Fröhlich József, Meszarek Márton. Jegyző: Metzker Károly. H. körorvos: Dr Benkó Béla. Körállatorvos: Neufeld Bertalan. Közs. szülésznő: Özv. Reiter Józsefné Képviselő testület. Adó alapon: M. kir. korona uradalom, kincstári kőbánya kezelőség, Cserepovszky János, Nadler Lőrincz, Zoller Ferencz, Oblatt Jónás, Nádler István, Neiser Armin, ifj Scheili Lőrincz, Birkl József, Holdampf János, Portelki Tivadar, Papp József, Metzker Károly. Valasztottak: Legifj. Scheili Ferencz, Nadler Ferencz, Scheili János (kovács), Holtság János, Neiser Armin, Neiser János, ifj Friedrich Flóris, id. Zeller Ferencz, Portelki Tivadar, Gerstmeyer Márton, Holdampf János, Heyer Mihály, Eisele János, Preháczky Ferencz. Póttagok: Özv. Andrássy Gyuláné, Nádler Mihályne, ifj. Neiser János, Görgey István, ifj. Scheili Lőrincz, id. Scheili Lőrincz, Teller Frigyes, Hachschild Albert

A visszafejlődő város.

Lapunk kezdete óta figyelemmel kisérte Buda és vidéke lokális érdekeit, kereskedése és ipara fejlődését és hanyatlását, s ott a hol fejlődött azonnal észre vette s dicsérte a fejlődés előmozditói, s viszont észre veszi azt is a hol hanyatlik, s a hanyatlás okait is iparkodik kipuhatolni s ha lehet gyógyitó irt próbál — ha nem is keresni — de ajánlani az intéző köröknek.

Ezt tette eddig s teszi ezentul is, nem törődve azzal, hogy a kimondott szó sokaknak érzékenyen esik. „A közérdek mindenek előtt".

Azt tapasztaljuk, hogy Buda kereskedelme és ipara teng, a közélelmezés drágasága napról-napra elviselhetetlenebb. Kerestük kutattuk a hanyatlás okát s rájöttünk arra, hogy a kereskedelem és ipar hanyatlásának s a közélelmezés drágaságának elsősorban a budai vágóhidak beszüntetése s ezzel kapcsolatban az állatvásárok betiltása az oka

Az olvasóközönség egy részének tán tudomása van arról, hogy f. évi januar 1-ével Buda három kerületének mészárosai magán vágóhidjaik beszüntetése után a főváros pesti vágóhidjára kellett menni marháik levágatása czéljából, — tehát Buda husélelmezését most Pest látja el.

A laikus fogyasztó ezt nem tudja mit jelent ez egy budai iparosra. Némelyiknek a létfentartását ingatja meg. Több cseléd, hidvám és fuvarozás. A mit eddig egy cseléddel végzett, oda most három négy kell, a ki eddig egy lovat tartott, annak most kettő-három kell s mindezen kiadás mellett az üzlete mégis pang, mert ha a nagyobb kiadását rá akarja róni az amugyis keresetképtelen szegény fogyasztóra, az a drága élelmezést nem birja s nem vásárol, a mészárosnak a bevásárolt áruja megmarad, tehát, hogy üzletét fentartsa még veszteség áran is kell neki a jobb jövő reményében küzködni, az ilyen iparos nem gondolhat arra, hogy jövedelme egyrészét akar más vállalatba, akar bevásárlásokra fordítsa, tehát ha ő nem tud megélni, nem nyujthat megélhetési módott más iparos társának vagy kereskedőnek sem . . .

Ha egy lánczszem meglazul, gyengévé teszi az egész lánczot.

A budai vágóhidak beszüntetésének természetes folyománya volt a budai állatvásárok beszüntetése is.

Hogy azt beszüntették, kiszámithatatlan károkat okoztak vele nem csak a kereskedőknek és iparosoknak, hanem a közfogyasztásnak is Láttuk eddig, hogy hány vidéki kocsi kereste fel a budai heti vásárokon, most tessék azt megnézni, hányan jönnek, a hol eddig huszharmincz kocsi szokott lenni, ott alig van most egy kettő, mennyi és hányféle különböző élelmiszereket hoztak azok eladás czéljából Budára, a vásár megszüntetve azok mind elmaradtak S mi ennek a következménye, az, hogy a hol kinálat nincs ott megszünik a kereslet és most ugy a kereskedőnek mint az iparosnak és fogyasztónak az eddig helybe hozott tárgyakért vagy messze kell menni, fáradni, vagy helyben drágán megfizetni.

Hogy mily hátránya van a vásárok beszüntetésének az alábbiakból meggyőződhetik az olvasó.

Buda három kerületének a filoxera által elpusztitott szőlőtulajdonosai s jobb módu kertészei most kivétel nélkül tehenészettel foglalkoznak Addig a mint tehenét egyik másiknak haszonnélkül kellett volna tartani vagy borját el akarta adni, eladhatta a helybeli mészárosnak, ma a változott viszonyok közt azt nem teheti, most muszaj neki a pesti vásárra menni, mert csak ott adhat el valamit, ezt pedig vajmi kevés teheti és teszi is, tehát megkell neki bizni egy ügynököt ki neki a vásáron az eladást közvetiti s a mi eddig haszna volt, ha egy kihizott tehenét el adott — azt most az ügynök teszi el, ebben tehát a mészárosnak semmi haszna sincs, de a tulajdonosnak vagy a termelőnek sincs Igy segitik elő a drágaságot. Ha a vágatást beszüntették is, a vásárok megmaradhattak volna, de a vásárok megmaradása a vágóhidi huspénztárra néhány forint veszteséget idézett volna elő, tehát egy milliós vállalatért a 3 kerület összességét ki kellett szolgáltatni ugy a kereskedelem mint ipar és közfogyasztás tekintetében is.

Mint föntebb emlitettem az állatvásárok beszünte előtt a piaczokra rendesen, 15—30 vidéki kocsin élelmi szer, baromfi, tojás érkezett, melyek mindegyike egy két borjut is hozott magával, ma azok nagyobb része a budai piaczról egészen kimaradt. Azok a vidékiek, ha áruikat eladták, jövedelmük egy részét az itteni kereskedők és iparosoknál költötték el, kik most a vidékiek egy részétől nyert jövedelmüktől estek el.

Az állatvásárok közelében levő iparosok némelyike az üzlet könnyebb lebonyolitása czéljából mázsát is tartott, mi neki üzletéhez nem kellett ugyan, de ezért a vásáros felektől bizonyos dijat vett. Tudok olyan iparost, ki az ilyen vesztesége fejében öt-hatszáz forintot számit üzleti vesztességnek.

De a falusiak hiánya sehol sem oly szembeötlő mint a közélelmezésnél.

A budaiak a baromfit, tojást s más élelmi szereket csak a falusiaktól szerezték be, most nagy ritkánlátni egy egy eltévedt tojásos vagy baromfias kocsit.

Más években, ha még oly rossz tél és tavasz volt is, husvétre a tojás annyira olcsóbb lett, hogy a szegény néposztály csak azzal táplálkozhatott a böjtben, eddig 20—22 db. tojást lehetett venni 40 krjával, ma már rég elmult lehetett venni 40 krjával, ma már rég elmult husvét s még most sem lehet 18—19 nél többet kapni, mert nincs hozatal, a borjukereskedéssel elmarad a tojás kereskedés is.

Ha szép jó és friss tojást akartak a pesti czukrászok vagy vendéglősök a tavasz beáltával venni, ügynökeik által kerestették fel a budai piaczokat jó és friss tojásért, mert ide

csak frissen hoztak mig a pesti piaczokra ládákba csomagolva büdös szalma s polyva között penész szagu s kellemetlen izü volt a tojás.

Ma minden elmarad, elvitték a borvásárt, most beszüntették az állatvásárokat s ezzel a forgalmat annyira korlátozták, hogy e három városrész kereskedelme és ipara csak teng és kinlódik.

Egy város előhaladását az ipar és kereskedelem virágzása s az élelmezés olcsósága emelheti, ha ezeket s az ezekhez vezető eszközöket mesterségesen megszüntetik, megszüntettük a várost a fejlődésében, ezért fejlődik vissza s nem előre a három város.

Ismerőseink.

Szerelemhegyi Tivadar.

E hosszú, de tisztelt és teljesen eredeti magyar név tulajdonosát — merem mondani — egész Budán, minden társadalmi körben a legelőnyösebben ismerik. Pedig Szerelemhegyi Tivadar nem az az ember, a ki a népszerüséget hajhászná s magát mindenáron ismertté tenni iparkodnék. Ez ellenkeznék az ő egyszerü, szerény és mindenek fölött finom modorával, mely őt mindenki előtt kedveltté tette. Vannak erények, melyek hivalkodás nélkül is érvényesülnek s mint a nap tisztán ragyognak Szerelemhegyi Tivadar lelki jó tulajdonai mindenesetre olyanok, melyek tiszteletet s becsülést keltenek. Az a jónevelés, melyben még a szülői házban részesült, áldásos életének valóságos iránytüje. Szelidség, becsületesség, egyenes tiszta jellem, bátor szókimondás, kiváló müveltség azok az erényei, melyeknél fogva egyénisége Buda társadalmi köreiben közkedveltté vált.

Iskoláit részint a szülői házban Kun-Félegyházán, részint Váczott frequentálta, majd később a bécsi Pazmaneumban folytatta, a hol az egyetemet is végezte.

A „quem dii odere"-féle elv ő reá legkevésbbé sem alkalmazható, mert őt az istenek valóságos jókedvökben teremtették paedagogussá, a mit bizonyit az a nagy szeretet és becsülés, mely őt a tanári pályára való lépése óta mindmáig környezi. Első izben a kunfélegyházai városi kath. gimnásiumnál működött, még pedig 4 esztendőn át. Kiváló tehetségeit s a tanári pályára való nagy hivatottságát azonban csakhamar felismerték a magasabb körökben is és igy történt, hogy csakhamar (1884-ben) a budai II. ker. kir. kath. főgimnáziumnál nyert helyettes tanári állást s ugyanitt 1886. elején rendes tanárrá nevezetvén ki, azóta szakadatlanul e kiváló poziczióban működik még pedig felebbvalóinak ugy, mint nagy számu növendékeinek osztatlan igaz örömére, s teljes megelégedésére.

Szerelemhegyi Tivadar alapos nagy készültségét irodalmi működése is bizonyitja. Nem az a „tuczatiró" ő, a ki derü e borura tollhegyre vesz mindent, a mi eszébe ötlik, hanem meggondoltság, a szükségesnek, szépnek s nemesnek helyes felismerése vezérlik őt irodalmi munkassága terén. Első munkája Kun-Félegyháza város monográfiája volt, melyet a város megbizásából adott ki, s a mely ugy stilusa mint történelmi tájékozottságánál fogva általános feltünést keltett. A „Balassa-halom" cz. történeti elbeszélése pedig máig is egyik legkedveltebb olvasmánya a középiskolai ifjuságnak. Budai tanárkodása alatt több jeles szakmunkával gazdagitotta a paedagogiai irodalmat, azonkivül irt egy társadalmi regényt is, mely az Abrányi Emil szerkesztette „Magyar Ujságban" jelent meg. A római és görög világból, valamint a magyar történelemből meritett elbeszéléseit igazi magyarosság jellemzi.

Sok éven át köztiszteletben álló főtitkára volt az orsz. középiskolai tanáregyesületnek s mint ilyen buzgó és fáradhatatlan rendezője annak a tanügyi kiállitásnak, melyet a tanáregyesület 25 éves jubileuma alkalmából rendeztek. A közokt. miniszternek ez alkalomból hozzá intézett meleg elismerő irata igazi érdemek erkölcsi jutalma volt. Szerelemhegyi Tivadar jelenleg amellett hogy tanári állását hüséges pontossággal betölti, a II. ker. főgimn. igazgatói irodát is vezeti, miután ugyanott 12 éven át a jegyzői teendőket is végezte.

A mily derekasan megállja helyét Szerelemhegyi Tivadar a hivatalos müködés terén, ép oly jelesen felel meg azoknak a követelményeknek is, melyeket a társadalmi élet támaszt az egyénnel szemben. Azok a társas körök, melyek Sz. T.-t tagjokul vallhatják, mind fül- és szemtanui az ő szeretetreméltó egyéniségének, az ő jóindulatu, nemes lelkének, szelid, finom modorának.

Bokros teendői mellett ez a mi kedves ismerősünk a szellemi nevelésen kivül a testi nevelészetnek is kedvvel hódol s szabad idejében nagy passzióval üzi a testedző sportokat. Szenvedélylyel vadászik, kitünően vív és tornászik, ügyesen biciklizik és pompásan kugliz. Családi életében mintaember, maga a megtestesült jóság.

Mindezeket pedig abból az alkalomból mondottuk el róla, hogy a II. ker. Tekéző kört a mult héten megnyitották. Ennek a körnek ő az ujonnan megválasztott elnöke, a kit ott mindenki tisztel és szeret, mert tisztelet- és szeretetreméltó.

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	— kr.
Fél évre	3 „	— „
Évnegyedre . . .	1 „	50 „

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	— kr.
Fél oldal	30 „	— „
Negyed oldal . .	15 „	— „
Nyolczad oldal . .	7 „	50 „

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke"
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Változás.** **A Buda és Vidéke 1898-ik évben havonként háromszor jelenik meg. Előfizetőinknek a negyedik szám helyett A MAGYAR czimü szórakoztató ujságot mellékeljük, mi olyan alakban jelenik meg, hogy be is köttethető. A Buda és Vidéke előfizetői „A Magyar" czimü szórakoztató ujságot ingyen kapják. A „Magyar" külön előfizetési ára egy egész évre 1 frt 20 kr.** Megkezdtük **Buda és a vidék** vezér férfiai arczképeinek kiadását. — Lapunk legközelebbi száma május hó 21-én jelenik meg.

— **Országos Magyar Iskola Egyesület.** Az országos magyar iskola egyesület a *Buda és Vidékét* hivatalos közlönyének jelentette ki. Ez a megtiszteltetés egyszersmind diszes olvasó közönségünknek is megtiszteltetés, mert igazolva van ez által, hogy ők a magyarosodás ügyének támogatói voltak, és hogy e megtiszteltetéshez elérhettünk, az ő kitartó sorakozásuknak is köszönhetjük. Az Országos Magyar Iskola Egyesület tekintélye, befolyása, tagjainak kiváló társadalmi állása a *Buda és Vidékének* munkásságát, hatását csak fokozni fogja és megkönnyiti azt, hogy azok is meghallgassák ébresztéseinket, kikhez eddig még el nem jutott. Lapunk erkölcsi erejét izmositja a hazafias egyesület bizalma, a melyre kitartó munkával és lankadatlan lelkesedéssel igyekezünk méltóvá lenni és a hazafias czélt erőnkhöz képest elérni segiteni. Az Országos Magyar Iskola Egyesület életének kimeritő és bő nyilvántartásával pedig lapunk tartalma jelentékeny mértékben fog gazdagodni.

— **Jubileum.** *Rajner* Kálmán, a Pesti hengermalom-társaság vezérigazgatója, e társaságnál eltöltött 25 éves működése alkalmából, szép ünnepély központja volt. A társaság igazgatósága különösen szépen ünnepelte a jubilánst, a mennyiben az igazgatósági ülésen annak ősz elnöke, Kochmeister Frigyes báró meleg szavakkal emelte ki az ünnepelt mindenhai odaadó és fáradhatatlan munkasságát és bokros érdemeit, a melyeket talán alig méltányolhat más jobban, mint ő, a ki e társaságnak annyi év óta elnöke, s a kinek — úgy szólván — szeme láttára küzdötte föl magát Rajner Kálmán kiváló képességei és lankadatlan szorgalma révén mai nagy felelősségü állására. — Ne tekintse ép ezért a társaság igazgatósága által felajánlott értékes ajándékot anyagi jutalomnak, hanem az igazgatóság nagyrabecsülése jelének. — Ezen általános helyesléssel fogadott szavak után minden igazgatósági tag külön üdvözölte a jubilánst s kiki saját arczképét nyujtotta at neki a nap emlékezetére. Az ép oly lelkes, mint szivélyes tüntetés, a melyet a Pesti hengermalom-társaság hivatalnoki kara, a kül és belföldi képviselői ez alkalomból szeretett igazgatójuk számara rendeztek, egész ünnepélylye fejlődött. Az általuk átnyujtott pompás kiállitásu emlékirat diszlapja Lotz Károlynak, a magyar festő művészek atyamesterének szép alkotása, a gyöngyökkel és drágakövekkel ékes foglalat pedig a magyar ötvösművészet remeke s Bachruch A. Budapesti czég jóhirü műhelyéből került. Ez ajándék átadását kisérő beszédében a hivatalnoki kar képviselője a vezérigazgatót mint a szigoru, a mintaszerü kötelesség teljesitésben, mint az odaadó munkásság példaképét ünnepelte s köszönetet mondott ama kiváló atyai gondoskodásáért, a melyet minden alkalmazottjával szemben mindenkor tanusitott. — Majd felkérte, hogy a felajánlott emlékiratot, mint kiváló nagyrabecsülésük és mély tiszteletük jelét fogadja kegyesen. Rajner a kiváló figyelem és az odaadó ragaszkodás e jelét köszönettel fogadja és hangsulyozza, hogy ezentul is csak az lebeg szemei előtt, hogy a vele együtt működők komoly buzgalommal és szorgalmasan dolgozzanak, hogy a vállalat ezentul is mindig kedvező eredményt érhessen el. — Hálásan elismeri azt, hogy az eddigi kedvező eredményben úgy a hivatalnokok, mint a képviselők működésének is tekintélyes része van, s kéri, hogy ezt a jövőben is tartsák szem előtt. — Igéri végül, hogy mint eddig, úgy ezentul is, ugy a hivatalnokok, mint a képviselők érdekeit kiválóan szivén fogja viselni.

— **Legfelsőbb kitüntetés.** Mauthner Ödön világszerte ismert budapesti mag-nagykereskedőnek, kinek az orosz czár által történt magas kitüntetéséről csak a napokban emlékeztünk meg, ő felsége a király a csász. és kir. udvari szallitói czimet adományozta.

— **Az Alkotás utczai járda.** Végre lapunk többszöri felszólalására elértük, hogy az ugynevezett „Sár-utcza" járdáját elkészitik. — E hó 2-án felszaggattak a paratlan számu házak előtt a régi rossz kövezetet, kocskő is van ott eleg már, de nincs a ki lerakja; mikor e sorokat irjuk a felszakitott helyeken viz áll, igy a gyalogközlekedés lehetetlen. Elmondhatjuk, hogy adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne. Most csak arra vagyunk kiváncsiak, mikor tetszik az illető vállalkozónak kövezőket küldeni és hogy a mérnöki hivatal mily álláspontot foglal el a vállalkozó késedelmezésével szemben.

— **A Rudas-fürdő átalakitása.** A főváros tulajdonát képező Rudas-fürdőben a hetvenes évek óta alig történt ujitás. A fürdő nem elégiti ki a mai igényeket s átalakitásokat kell rajta eszközölni. A főváros ugyan évenkint

folyton költ az alakitásokra, de ezzel csak néhány évre hozhatják rendbe a fürdő egyes részeit idővel azonban elkerülhetetlen lesz a teljes átalakitás és rendezés. A Rudas-fürdő igazgatója, Sass István dr. terjedelmes memorandumban javasolja, hogy a népfürdőt alakitsák át női gőzfürdőnek. Az erre vonatkozó javaslatát már két évvel beterjesztette a tanácsnak s a mérnöki hivatal el is készitette az ide tartozó terveket. Azóta azonban az egész nyugszik. Szükséges volna még az is, ha az épületre még egy emeletet épitenének s ez által kiterjesztenék a fürdőt ama lehetőségig, hogy oda alkalmas, elsőrangu vendéglőt, kávéházat, olvasó- és pihenő-termeket rendezzenének be. Végül sürgősen kéri az igazgató, hogy a gyógyforrásokat rendezzék, mert az uj uszoda sok vizet fogyaszt. Az egész átalakitás különben 30,000 forintba kerülne, a mely összeg, tekintve a fürdő nagy forgalmát, semmi nagyobb megterheltetést sem hozna a fővárosra.

— **Kérés.** A lóversenyeket látogató közönségnek azt a részét, mely okvetetlen kimegy akár szép akár rosz idő van: a Lovaregylet főpénztársága tisztelettel felkéri — saját kényelme érdekében — mert künn a versenytéren nagy a tolongás a pénztároknál (pedig 18—20 pénztár van), hogy belépti jegyeit délelőtt benn a városban, a programmokon megjelölt dohánytőzsdékben előre megváltani sziveskedjék. Másrészről felkéretik a közönség, hogy a belépti jegyét az öltönyön kivül láthatólag kitüzni sziveskedjék, s igy az ellenőrség részéről felszólitásokat mellőzhesse.

— **Szinielőadas és tanczvigalom.** A budapesti katholikus legény-egyesület 1898. május hó 15-ikén a Fáczán összes termeiben saját alapja javára szinielőadással egybekötött tánczmulatságot rendez. Előadják Géczy István Leszámolás czimü népszinmüvét. A budai katholikus legény-egylet mükedvelői előadásai figyelemre méltók, mert a legjobb mükedvelők szoktak itt közreműködni.

Krisztinavárosi szinkör. Ne hogy a közönség megtévedjen, figyelmeztetjük, hogy Budán *Fővárosi szinkör nincs*, de igenis van *Krisztinavárosi szinkör*, hol Krecsányi jól szervezett társaságának kitünő előadásait élvezi a közönség. Krecsányi alig hogy tiz napja játszik és több ujdonságot adott elő. *A negyvenéves kis leány* jó bohózat vagy tréfa. Ezt a tréfát jó kedvvel elmésen játszotta végig a szereplők társasága. A kiállitás és rendezés jó volt, a budai közönség sokat nevetett és tapsolt, különösen kedveltjeinek: *Kovács* Mihálynak, *Rétheynek*, *Desérynek és Hahnel* Arankának. *T. Csige* Böske egy bakfist játszott sok természetes kedvességgel. *Vasárnap* Szigligeti örökbecsü Csikósa előadásában gyönyörködtek a nézők.

— **Nagy Sándor „Népszerü Gyorsirása“** Márczius hó 8-án délelőtt 10 órakor az országgyülési gyorsirodában egy gyorsiró szakvizsgálat tartatott meg. A három megüresedett állásra 22 palyázó jelentkezett. Igyekezett a kiküldött bizottság, a melynek elén Berzeviczy Albert állott, — a lehető legnagyobb szigorusággal kiválasztani a villámkezü palyázók közül az állásra legméltóbbakat. Midőn a gyakorlati vizsgára került a sor, már csak 15-en próbálkoztak meg dr. Vikár Béla villámsebesen repülő szavait papirra vetni. A 15 közöl utoljára is 6 maradt. Ezek közöl csak bárom nak fogadták el dolgozatát; sőt ezen 3 gyorsiró közöl is csak egyetlen egy nyert egyhangú képesitést: Inotay László müegyetemi hallgató, ki egy uj rendszernek Nagy Sándor „Népszerü Gyorsirásának zászlaját vitte diadalra. Ezen rendszer most kelt először nyilvános mérkőzésre vetélytársaival, a kik kénytelenek most elismerni, hogy egy erős, dicsőségre méltó rendszerrel allanak szemben. Nagy Sándor rendszerének első fokozatát — melynek tankönyve a IX. kiadását érte el — még a középiskolás gyermek is játszva sajátithatja el, a mi nagy előnyére van a rendszer terjedésének. Második fokozata pedig „Az iskolai gyorsirás“ szintén igen könnyed, egyszerü röviditéseken alapszik és tankönyve tavaly már a 3-ik kiadásban jelent meg. A legmagasabb fokozat a parlamenti „vita-irás,“ a melynek nagy előnyeit Inotay beigazolta a szakvizsgán. Nagy Sándor rendszerének hivei már több évvel előbb a „Magyar Gyorsirók Egyesületét“ alapitották, a melynek közlönyét a „Népszerü Gyorsirót“ (2. évfolyam) maga Nagy Sándor szerkeszti. — Üdvözöljük ezen magyar rendszert irodalmunkban és kivánjuk, hogy győzedelmesen végződjék részéről a küzdelem. — sz.

— **Müvésznő a templomban.** A viziváros (szent Anna) plébánia templomban ez idén is megtartják a szokásos májusi ájtatosságokat — mely ünnepségeket nagyban emeli az a körülmény, hogy a plebános ur kezdeményezéséből ezt az ájtatosságok érdekében jó hangu énekesnők és készülő müvésznőket kérnek fel közremüködésre, kik „Soló piéc“-eik előadásával az ájtatos közönség ihletét fokozzák. — Folyó hó 6-án volt alkalmam egy ily ájtatosságban részt venni, melynek folyamán Pauli Richárd tanár ur egyik tehetséges és a természettől jó hanggal megáldott tanitványa Kadics Szidonia k. a. énekelte Arany János „Toldi szerelme“ nép époszából „Piroska imája“ czimmel Michalovich ur által megzenésitett s egyházi szöveggel alkalomhoz mérten átirt tősgyökeres magyar áriát, — melyet a k. a. nem csak hogy a kellő „Lente“-kban tudott a gyorsabb ütemü acompagnement daczára kezelni, hanem az e dallamban sürün előforduló hangárnyalások nehéz feladatát is kitünő sikerrel oldotta meg. — Ha a mult évben a kisasszonyt megróvtuk — s talán nem méltatlanul — hogy partituráit idegen nyelvü szöveggel szereti énekelni — akkor most kétszeresen meg kell dicsérnünk tapintatáért, hogy ez idén eredeti, zamatos magyar ének résszel kezdte meg müködését — mely partitura — nekünk — mindig szebb, dallamosabb és fülbemászóbb, mint a világ bármely nyelvü más nagy áriája.

— **Az ó budai választás.** A III. kerületi szabadelvüpárt megtartotta értekezletét a küszöbön lévő választás ügyében. A több mint 400 választó polgár által látogatott gyülést Kämeter Antal nyitotta meg, ki Tatay Adolf drt ajánlotta pártelnöknek, jegyzőknek pedig Hauser Ferencz igazgatót és Szende Alajos kuriai tisztviselőt. Tatay Adolf dr. megnyitva az ülést, a kerület érdekében ajánlotta *Országh* Sándor dr. jelölését, mint oly embert, ki már sok czikluson át a kerületet nemcsak képviselte, de annak érdekében eljárt. Azután egy 150 tagu küldöttség ment Országh Sándor dr.-hoz a várba, neki a mandátumot fölajánlani. Dr. Országh Sándornak ma épen születésnapja volt. A nála járt küldöttség erről mit sem tudott s annál inkább meglepte, mikor a jelölt szivélyesen megköszönte a születésé napján kapott szép ajandékot s kijelenti, hogy elfogadja a jelölést, annál inkább, mert ő a kerületet már régen szivvel lélekkel képviselte és most is mindig annak érdekét tartja szeme előtt és ezért fog müködni teljes erejével. Gratulált a kerületnek, hogy szabadelvü polgárai — a kerület vezető egyénei — egyesültek és kérte őket továbbra is, hogy vele karöltve együtt müködjenek a jövőben és ez esetben az a tényleg szegény III. kerület végrevalahára fel fog virágzani. Szerdán este 8 órakor tartja meg programmbeszédjét a Bródy féle teremben.

— **A budavári plébános-választás.** A budavári plébánosi állásra, mely Bogisich Mihály cz. püspöknek esztergomi kanonokká történt kinevezése következtében üresedett meg, az I. ker. fővárosi bizottsági tagok dr. Nemes Antal budavári első káplánt jelölték. Az értekezletből kifolyólag dr. Országh Sándor elnök és Garancsay Mihály jegyző meleghangu felhivást intéztek az összes bizottsági tagokhoz, csatlakozásra és a jelölés elfogadására kérve őket, mivel az ügy érdekében van, hogy a lelkész választásánál első sorban a legközvetlenebbül érdekelt egyházközség óhaja vétessék figyelembe. A várbeli hivek pedig ragaszkodnak Nemeshez, a ki tiz év óta müködik körükben s mint ember és mint mintaszerü pap mindnyájuk becsülését kivivta. A jelölt már 48 éves ember, a ki a fővárosban született. Atyja tekintélyes polgár s főv. bizottsági tag volt. Eleinte jogi pályára készült és a budapesti egyetemen jogtudorrá avatták. A papi pályára érzett azonban hivatást s belépett a bécsi Pázmáneumba, a hol kitünő sikerrel végezte theologiai tanulmányait. Tizenhat év óta működik a papi pályán. Eleinte hittanár volt, tiz év óta pedig várbeli káplán. Kitünő szónok és jeles egyházi iró, a kinek főmüve „A budapesti főtemplom története és leirása“. A budaiak a maguk jelöltje érdekében széleskörü agitácziót fejtenek ki s igy minden valószinüség szerint Nemes lesz a plébánián Bogisich püspök utóda.

— **A budai korcsolyázó egylet gyarapodása.** A budai korcsolyázó egyletbe ujabban a következők léptek be alapitó tagnak: Atzél Béla báró, Karácsonyi Jenő gróf, Emmer Kornél, Széchenyi Béla gróf, babarczi Schwartzer Ottó, Mencsik Ferencz osztálytanácsos, Kollár Lajosné és Semsey Margit. Az egyesület már megállapodott egy előkelő czéggel, mely a Christen féle telek nivellálását és parkozását már megkezdte, ugy, hogy e munkálatokat még májusban be is fejezik és a sporttér átadható lesz a tagok használatára.

— **Az „Egyetemes Könyvtar“ uj kiadványai.** A Győrött *Zoltán Vilmos* szerkesztésében és *Gross testvérek* kiadásában megjelenő „Egyetemes Könyvtár“, mely 10 kros füzetekben nyujtja a magyar olvasóközönségnek a legértékesebb és legérdekesebb olvasmányokat, ismét uj tanujelét adta életrevalóságának. A most megjelent 95—96. kettős szám ugyanis Katona *Bánk bán* jának jegyzetes kiadását tartalmazza. A gazdag történelmi, dramaturgiai költészettani kommentár Zoltán Vilmos tollából származik ki hosszas tanulmányra való, nagy apparátussal igyekszik eloszlatni mindazt, a mi a remek tragédia teljes megértését mindeddig akadályozta ugy, hogy e kiadás Bánkbán-irodalmunkra valóságos nyereség. Különösen melegen ajánlható e mü — mint segédkönyv — az irodalommal foglalkozó tanulóifjuságnak, mely bámulatos olcsó áron használhatja a legértékesebb tanulmányi segédeszközt kap benne. A csinosan kiállitott kis kötet 20 kr.-ért kapható Győrött a kiadóknál s minden magyar könyvkereskedésben. — Az ugyancsak most megjelent 97. szám szintén *Bánk bán* t tartalmazza de kommentár nélkül. E szám ára 10 kr. — A 98. 99. kettős szám a magyar forradalom és szabadságharcz ötvenéves évfordulója alkalmából készült s méltó emléket állit e dicső korszak vértanuinak. A tetszetős kötet czime: *Az 1848—49 iki szabadságharcz vértanui*, s dr. Vajda Emil, a negyvennyolczas idők buzgó és szerencsés kutatójának tollat dicséri. Az emelkedett, szép előadáson kivül különösen az a meleg, hazafias hang érdemel említést, mely az egész müvön átvonul. Az értékes kötet, melyhez két kép is mellékelve van: (1. Batthyány Lajos gróf, az első magyar miniszterelnök, 2. a tizenhárom vértanu) ára mindössze 20 krajczár. — A könyvtárra melynek havonkint kétszer jelenik meg egy egy füzete, elő is lehet fizetni. Előfizetési ára egy évre 2 frt 40 kr., félévre 1 frt 20 kr., negyedévre 60 kr. Egy füzet ára 10 kr. A pénz előleges beküldése mellett bérmentve szállittatik. Teljes árjegyzék ingyen és bérmentve.

— **Nyaraló pinczérek.** Egy emberbarát 3 házból álló nyaraló telepet létesitett Bia-Ettyeken, hol gyöngélkedő pinczérek, kik a szakegyesület tagjai, 12 ós turnosokban ingyen üdülhetnek május 1-től szeptember végéig. Egy-egy turnus 9 hetet tölthet a nyaraló telepen, ugy, hogy egy szezonban 60—70 ember nyaralhat ott. A pinczérek bizonynyal örömmel üdvözlik e szép alkotást, mert a romlott levegőjü vendéglőkben, kávéházakban szinte elepednek egy kis friss levegőért, nyugodt éjszakai álomért, pihenésért. Az ipartestület körében mozgalom indult meg, hogy a nyaralókban díjtalanul étkezhessenek is a nyaralók. A telep most május 1-én nyilt meg.

— **Szünidei gyermektelep.** A Lajos Győző főherczeg védnöksége alatt álló budapesti szünidei gyermektelep tizennegyedik évi értesitője, a XVI ik kitelepités alkalmából, *Szabó* József egyesületi titkár szerkesztésében érdekes adatokkal jelent meg. A lefolyt évben 7 telepen és pedig Ercsiben, Lellén, Hegybányán, Körmöczbányán, Tatán, Trencsénben, összesen 822 gyermek volt kitelepitve, a mi 15,579 frt 48 krajczárba került. A gyermekek sulybeli gyarapodása az idén is kedvező volt. A vagyon és az alapok együttvéve 64,196 frt 37 krt tesznek ki. Az egyesület fontos köz egészségügyi szolgálatot teljesit és méltó, hogy a közönség nagyobb erővel támogassa.

— **Esküvő** Diszes esküvő volt május 7-én délelőtt a Deáktéri evangelikus templomban, hol számosan jelentek meg a budaiak közül. Ekkor e küdött meg egyik keresett budai orvosunk és társadalmunk kedveltje, a közügyekben előljáró lelkes hazafi és polgártársunk *dr. Stipanits Elek, Stessel Margit* kisasszonynyal, *Stessel János* nagykereskedő művelt és kedves leányával. A diszes esküvőn násznagyok voltak: Dr Borbély József orvos, dr. Paradeiser János albiró. Nyoszolyóleányok: Stessel Róza, Stessel Gizella, Zöld Mariska, Kiss Blanka, Stessel Emma. Vőfények: Stipanits József, Radanovics Kozma dr Ostermayer Miklós, ifj. Stessel János, Erben Gusztáv. Kivánjuk, hogy legyenek boldogok.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos. Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

— **Üres lakasok** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakasokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktar.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mésztermeke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vasárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— *Nagy minta sörcsarnok.* Mult számunkban megemlékeztünk Bittner Alajos nagy minta sörcsarnokáról. Amint előre is jeleztük, a sörcsarnok eddig is már nagy látogatottságnak örvend. Legélénkebb azonban vasárnaponkint d. e. 10—1 óráig; ugyanis ekkor tartják itt rendes összejövetelüket az épitő vállalkozók, mérnökök, telektulajdonosok és beszélik meg a kerület érdekeit Bittner Alajos *nagy minta sörcsarnokában* az étel és ital eszközökben is előkelő ujitásokkal találkozunk, ugyszintén a felszolgáló személyzet külső megjelenésében, kik nemcsak csinosan jelennek meg, de ügyesek és figyelmesek és végrehajtják a tulajdonos szándékát a pontos és jó kiszolgálást . . . Buda megkedveltetésében vendéglőseinknek kiváló szerep jutott és ha hivatásuknak mint eddig, ugy ezután is megfelelnek, használnak Budán nemcsak az idegen forgalomnak, de a letelepülésnek is.

— *Átköltözés.* Bosnyákovits Mihály budai polgár tudatja ismerőseivel és barátaival, mi szerint lakását I. ker., Hadnagy-u. 20. sz. a. saját házába helyezte át.

— *Évi lakás,* modern, Buda legszebb vidékén, 4 nagy és 1 kis szoba, augusztus 1-ére kiadó Krisztina-körut 37. sz. a.

— *Eladó telkek,* a Csillaghegy-Árpádfürdő czimü vicinális vasuti megállóhelynél, a fővárostól 28 percznyire, a békásmegyeri tisztviselőtelep tőszomszédságában, gyönyörü fekvésü *ház és nyaralótelkek, kész házak és villák* 4 évi törlesztéses lefizetésre olcsó áron eladók. Értekezhetni a tulajdonossal. Sárkány Arnold igazgatóval. Budapest, Nádor-utcza 16. III. emelet, naponta 2—4 óra között.

— *Krisztinaváros* legszebb pontján, Mészáros-utcza 8. sz. a. két utczai, egy udvari szoba és összes mellékhelyiségekből álló lakás, kert használattal kiadó.

— *Sütőde,* fehér és kenyérsütőde, lisztüzlettel egybekötve, nagy vevőkörrel, 20 perczny re Budapesttől, szabad kézből eladó. Bővebb ertesitést a III. Bécsi ut 60. sz. lisztüzletben adna.

— *Két ház* és egy *képtár* régi olajfestményekkel eladó. A házak 2500 és 4500 frtért. A képtár legolcsóbb áron Czim a kiadóhivatalban.

— *Eladó* az I. kerületben, közvetlen a Krisztina-körut mellett, egy 185 □-ölnyi befásitott telek, $10^1/_2$ öl a Városmajorra néző homlokzattal. Czim a kiadóhivatalban.

— *Árnyas kert.* Petruska András udvari és kerti helyiségében a *Városmajor-utczában* a közönség rendelkezésére állanak. Jó borok jutányosan.

— *Uj vendéglő.* A városmajor-utczai volt Csapkovics házban, hol a pénzügyőri bizottság van a vendéglőt *Richtarszky Vilibald* vette át. Az uj vendéglő jó ételekkel és italokkal látja el a közönséget.

— *A Várban* Uri-utcza 12. sz. a. egyemeletes ház eladó, mely mind az utczára, mind pedig a bástyára nyulik. Bővebb felvilágositást kaphatni a házban Wanek E.-nál 3. ajtó vagy pedig Krámer A.-nál lakik Országház-utcza 43. I., em. 3. ajtó

Nyári lakhelynek Bicskén, Fejérmegye, a bécsbrucki vasut mellett, a fővárostól $1^1/_2$ órányira, 2500 négyszögméter területü, bőven termő, nemesitett gyümölcsfákkal beültetett árnyas kerti helyiség, kitünő forrásvizet tartó kuttal ellátva, nyári lakhelynek kiválóan alkalmas, örök áron eladó. Értekezni lehet Bicskén Faiskola-sor 651. sz. a. ifju Pötördi József tulajdonossal.

— *Nyári lakások.* Bia község határában, az Iharos erdőben (vasuti állomás: Bia Torbágy) 1895 96-ban épült nyaralók, butorral vagy annélkül, a jövő idényre bérbe adandók. Bérelni szándékozók szíveskedjenek az alólirt hivatalhoz fordulni. Metternich Sándor herczegné uradalmi felügyelősége. Bia, Pestmegye.

— *Bártfa fürdőn* kitünő fekvésü villában még *néhány szép szoba* esetleg konyhával is kiadó. Tudakozódhatni dr. *Hintz* Budapest, I., Uri-utcza 10.

— *Bakács-tér* 6 sz. alatt három szoba, fülke, előszoba, erkély, konyha, éléskamra kiadó.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-, elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételét.

Pilis-Szent-László község előljáróságától

635 898. s.

Bérbeadási hirdetmény.

Pilis-Szent-László nagyközség előljárósága ezennel köztudomásra hozza, miszerint a 145 kat. hold erdő és 642 kat. hold mezőgazdasági kezelés alatti, összesen 787 kat. holdból álló s a volt urbéresek tulajdonát képező községi területen gyakorolható **vadászati-jog** az 1883. évi XX. t.-cz. 2. §-a értelmében 1899. évi január hó 1-től kezdve 6, esetleg 12 egymásután folyó évre Pilis-Szent-László község házánál 1898. évi junius hó 26-án d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek bérbe fog adatni

Árverezni szándékozók kötelesek a jelenlegi bérnek megfelelő 10 %-ot, vagyis 57 frt 50 krt az árverés megkezdése előtt, a közs. előljáróság kezéhez letenni.

A jelenlegi jogbér évi 75 frt készpénz, a szarvasok és duvadak által okozott összes károk megtérítési kötelezettsége és egy vadőr-tartás.

A jelenlegi bérlő a cs. és kir. udvari vadászhivatal.

A bérbeadandó terület a pilisi hegyek legszebb s nyaraló telepekre alkalmas központja. Határolják: Visegrád, Duna-Bogdány, Pócsmegyer-Leányfalu, Szent-Endre, Pomáz, Szent kereszt és Dömös községek erdei.

A területen a nagyban elszaporodott szarvasok, vaddisznók, nyulak, rókák — továbbá szalonkák, foglyok és fürjek találhatók.

Kelt Pilis-Szent-Lászlón, 1898. május hó 5-én.

Farnady Pál jegyző. *Dombai Fülöp.* biró.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég
} **fürdők**

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében

(Rendelő intézet)

Budapest, IX., Váltház-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványit étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, minden féle ideg- és bőrbetegség gyógyitására.

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kezikönyve“* Irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ára 3 korona.

A „Budapest jobbparti korona takarék és hitelszövetkezet“ 1898. évi május hó 19-én d. e. 11 órakor a **budai polgári kör** *[Fő u. 10. sz.] disztermében tartja*

I.-ső rendes évi közgyülését

melyre a t. tagokat ezennel meghivjuk.

Napirend:

1., Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről, a mérleg és zárszámadások előterjesztése és a nyereség hovaforditása feletti határozat.

2. A felügyelő bizottság jelentése és határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.

3. A felügyelő bizottság és az igazgatóság dijjazásának, ugy a választmány jelenléti dijjainak megállapitása

4. Két igazgatósági tagnak 6 évre; a felügyelő bizottság 5 rendes és 2 póttagjának 1 évre, valamint a választmány 14 rendes és 8 póttagjának megválasztása.

Jegyzet: A tagsági igazolványok, melyek a közgyülésen való részvételhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlenül szükségesek, a beléti könyv ellenében f. hó 16-ig bezárólag a szövetkezet helyiségében a hivatalos órák alatt (d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-ig) adatnak ki.

A mérleg és a zárszámadások a szövetkezet helyiségében betekintés végett a. t. tagok rendelkezésére állanak

Kelt Budapesten, 1898. évi május hó 9-én.

Az igazgatóság.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX, Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat, kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket, Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a Reggeli Ujságot bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expediczió-költség megtéritéséért

mely

havonkint egy korona.

A Reggeli Ujság, melyet a vidékre küldünk, **minden nap nyolcz oldal** terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napiiap.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ágyányos

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital, kitűnő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és bélyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁSI** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett, legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ „FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Dr. Rónay Károly

budapesti kir. közjegyző irodáját május 1-én I. kerület, Pauler utcza 2. sz. a. az Alagut utcza sarkán, a nyári szinkörrel szemben megnyitotta.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

B.pesti lóversenyek

1898. május 10., 12., 14., 15., 17., 19., 21. és 22-én

Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Beléptijegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak — — — — —	5 frt.
I. „ „	hölgyeknek — — — —	3 frt.
I. „ „	katonatiszteknek — —	3 frt.
II „	urak vagy hölgyeknek — — — — —	1 frt.
Állóhely a versenypálya közepén	— — — —	30 kr.

Egészévi (Saison-) jegyek 30 napra:

(Május 10 nap, augusztus 10 nap, október 10 nap.)

I. oszt. (Passepartout)	uraknak — — — —	100 frt.
„ „	hölgyeknek — — — —	50 frt
„ „	katonatiszteknek — —	50 frt.

A májusi 10 napra.

I. oszt. (Passepartout)	uraknak — — — — —	40 frt.
I. „ „	hölgyeknek — — — —	20 frt.
I. „ „	katonatiszteknek — —	20 frt.

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 10 napra 25 frt.**

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabaden léphetni. Villamos vasutak egész a helyszinig közlekednek. **Katonai zene és frissitőhelyek minden osztálynál.**

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét fölhivni

Budán, Bombatér 7. szám alatt

Petz Ágoston ur jól vezetett vendéglőjére, a hol is kitünő magyar és franczia ételek és jó minőségü hegyi borok, sör az Első Magyar Részvény Serfőzdéből, a nagyérdemű közönség teljes megelégedésére lesz fölszolgálva

Tömeges látogatásért esedezik

MÁTRAI IGNACZ

üzletvezető.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker., Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

Kiadásomban megjelent:

POLGARI SZAKACSKÖNYV

vagy

a magyar konyhaművészet

A legjobb magyar ételek készitésének magyarázata. A takarékosság és izletességre való tekintettel irta: *Lengyel Katicza,* sok éven át szakácsné vendéglő és polgárházakban.

A 128 oldalra terjedő és több mint 300 ételkészitést magyarázó könyvnek ára 35 kr. — Az összegnek beküldése után bérmentve. Utánvéti megrendelések — költséges voltuknál fogva — nem eszközöltetnek.

Budapest, III., Remetehegy.

Bartalits Imre

Mátyás Király csárda

a **Mátyáshegyen**, Ó-Budán, a kisczelli katonai ruhatár felett. Remek kilátás. Tavaszi kirándulásra nagyon alkalmas. Jó és valódi borok. Sör. Mátyás király régi vadásztanyája. Társaságoknak, egyleteknek tágas helyiség a szabad ég alatt. Ozondús levegő. A vidék legszebb élő panorámája.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy kávéházi helyiségeim mellett (I., Alagut-utcza 1. sz. a.) vendéglőt nyitottam

„Zsiga vendéglője"

czimmel.

Arnyékos kerti helyiség.

Kitünő fedett tekepálya.

Csapolt sör, fehérmegyei borok, magyar konyha.

Étkezésre előfizethetni.

Minden nap délután 4 órától este 11 óráig

CZIGANY-ZENE

Kovács József czigánypr. vezetése alatt.

Szinház után friss vacsora!

Számos látogatást kér:

WELLISCH ZSIGA

kávés és vendéglős.

Budapest Jobbparti Korona-Takarék- és Hitel-Szövetkezet.

Nyereség és veszteség számla.

Tartozik.					Követel.				
Házbér			1120	80	Be és átiratási dijak			3528	00
Iroda fentartási költségek			727	34	Kezelési dijak			2784	35
Tiszti fizetések			4320	00	Kamatok:				
Viszleszámitolási kamatok			1763	03	Késedelmi kamat	923	36		
Nyomtatványok	299	46			Kölcsön kamat	7112	22	8035	58
Szervez. költs. 2005. 94-nek $^1/_5$-e	401	19			Felszámolt üzletrészletekből a				
10% leirás a berendezésből	171	98	872	63	szövetk. javára maradt befizetések			993	00
Nyereség			6537	13					
			15340	93				15340	93

Peringer Ferencz s. k. *igazgatósági elnök.* **Krausz Dávid s. k.** *igazgatósági alelnök.* **Schimmerlik Mór s. k.** *vezető igazgató.* **Grünwald Samu s. k.** *igazgató.* **Frey Alajos s. k.** *igazgató.* **Heinrich Armin s. k.** *könyvelő.*

Fenti tételeket az összes könyvekkel összehasonlitottuk és rendben találtuk.

Stampfer Márton s. k. *felügyelő biz. elnök.* **Bányai Béla s. k.** *felügy. biz. tag.* **Steinbock József s. k.** *felügy. biz. tag.* **Wolf Márton s. k** *felügy. biz. tag.* **Biermann J. Henrik s. k.** *felügyelő biz. tag.*

Mérleg számla.

Vagyon.			Teher.		
Pénztári készlet	3284	26	Heti befizetések	117167	00
Kölcsönök	180.300	00	Visszleszámitolt váltók	61300	00
Leltár a leirások után	1847	26	Átmeneti hitelek	2032	14
Szervezés a leirások után	1604	75	Nyereség	6537	13
	187.036	27		187.036	27

Peringer Ferencz s. k. *igazgatósági elnök.* **Krausz Dávid s. k** *igazgatósági alelnök.* **Schimmerlik Mór s. k.** *vezető igazgató.* **Grünwald Samu s. k.** *igazgató.* **Frey Alajos s. k** *igazgató.* **Heinrich Armin s. k.** *könyvelő.*

Fenti tételeket az összes könyvekkel összehasonlitottuk és rendben találtuk.

Stampfer Márton s. k. *felügyelő biz. elnök.* **Bányai Béla s. k.** *felügy. biz. tag.* **Steinbock József s. k.** *felügy. biz. tag.* **Wolff Márton s. k.** *felügy. biz. tag.* **Biermann J. Henrik s. k.** *felügyelő biz. tag.*

Az év folyamán belépett 712 tag 2567 üzletrészszel. — Az év folyamán kivált 72 tag 234 üzletrészszel. — Marad az év végén 640 tag 2333 üzletrészszel.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 15. sz. (Pünkösd hava.) Május 21

BUDA ÉS VIDÉKE

BUDA ÉS VIDÉKE ÉRDEKEINEK ÉS A MAGYAROSODÁSNAK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Magyar helynevek.

Irta: *Navarra József.*

I.

Motto:

Wir suchen die Dinge zu benennen,
Und glauben am Namen sie zu kennen,
Wer *tiefer sieht*, gesteht es frei:
Es bleibt immer was *Anonymes* dabei.
Göthe.

A helynevek értelmezését, magyarázatát sokan megkisérelték már és az ezirányu szellemi kutatás a tudományok egész sorozatára valóságos kincsesbányát nyitott.

De másrészt a dilettantismus szörnyü garázdálkodást vitt véghez e téren. A hangrokonság után indulók erőszakos eljárást követtek el a helynevek értelmezésénél, megmagyarázásában.

Ifj. Réső Ensel Sándor „A helynevek magyarázója“ czimű munkájával téves uton haladt és legnagyobb hibája a délibábos szófejtés. Vesztett hitelü eszmekörben forogván, a tudomány helyett, a tudákosság fegyverével harczolt, azt hivén, hogy reá nézve kötelesség minden helynevet megmagyarázni. És azért kapkodott fűhöz-fához s nem ritkán a legsötétebb Afrikában keres egy-egy magyar helynévnek megfelelő helynevet!

Hál' az égnek, hogy e kisérlet rendszerré nem lett! — Pesthy Frigyes, a m. tud. akadémia rendes tagja, (1878) székfoglalójában és később (1888) „Magyarország helynevei“ czimű munkájával más irányt adott a helynevek meghatározására törekvő szellemi kutatásnak.

Sajnos, hogy hely- és dülőneveinkről még ma sincs rendszeres és teljes gyüjteményünk. A nyelvész és történetiró számára még sok, eddigelé ismeretlen adat fog napfényre kerülni ebből, a sokszor félremagyarázott földrajzi nevek értelmezéséből!

Miként Pesthy Frigyes mondja, oklevelesen bizonyitható, hogy helyneveink hasonlithatlanul nagyobb részökben a magyar nyelvből származnak és ezt a nemzetiségi erő varázshatalmával indokolja; mégis a legtöbb helynévmagyarázó idegen nyelvekben „utazik!“

Előttem van két könyv. Az egyik 1839-ből való. Czime: Magyar Régiségek. Szerzője: Kiss Bálint. A másik 1894-ből való. Czime: A honfoglalás története. Szerzője: Borovszky Samu. Mind a kettő helynévmagyarázással is foglalkozik.

A két művet időleges sorrendben fogom ismertetni; tehát első sorban a „Magyar Régiségek“ czimű munkából mutatok be szemelvényeket.

Mielőtt azonban a helynevekre rátérnék, más mondani valóm volna.

Kiss Bálint uram, a szerző, haragszik a finnekre, sarmatákra, vogulokra, tatárokra és a tótokra s a magyar nyelvet egyenesen a régi zsidó és syró-chaldaeai nyelvből származtatja, még pedig az alábbiakhoz hasonló — délibábos szófejtésekkel:

1) Harah = viselős, a domboru; ebből lett: harahda = hordó! — Hozzá tehette volna még, hogy hordó = hordár; terhekkel viselős, a terhek sulya alatt görnyedő háta domboru...

2) Zéjt = zöd, olajfa: szüntelen zöldellő voltáért vehették ezt fel régi eleink a zöd szin előadására.

3) Tavvasz = tavasz, páva: tündöklő szép zöld szinü tollaiért vehették felőseink a pávát a tavasz előadására.

4) Rapa = orvosolt, gyógyitott. Ebből lett: Ha-rapa-as = oropos orvos · gyógygyal munkás. — Másutt igy okoskodik: As, ás, es, os = tehetős, munkás, birtokos; p. o. orpos vagy orvos = gyógyitni tehetős

5) Talah = fán függő. Avval = gonosztévő. Talah = avval tolvaly, tolvaj: fán függő gonosztévő. Ha ez igaz volna, beh jó dolga lenne a budapesti rendőrségnek. A városliget és a városmajor fáiról könnyü szerrel

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.“

Az állatok szine.

Az állatok a létért való nehéz küzdelemben különböző erőket és tehetségeket fejlesztettek ki magukban. Ezen tehetségek hozzák létre azt az életet, melynek két fő mozzanata a védekezés és élelemszerzés.

A védekezés vagy cselekvő, vagy szenvedőleges; itt csakis az utóbbi fajtáról szólok. — A szenvedőleges védőeszközökkel a természet ruházza fel az állatokat, hogy a rájok váró nehéz küzdelmekben tudják magukat fenntartani. Ezen eszközök között első helyet foglal el az állatok ruházatának különös szine.

A természet az egyes állatokat rendesen olyan ruházattal látja el, melynek szine környezetükkel összhangban van; igy a hófedte vidékeken a fehér szint alkalmazza, a mérsékelt éghajlat alatt a barnás és szürkés szineket használja, a forró égöv alatt pedig, a dús növényzet hazájában az élénk szineket pazarólja. — Jellemző példái a környezethez való alkalmazkodásnak a medvék és rókák, melyek északon fehérek, nálunk pedig sötét szinüek. A tehetetlen nyulat is szürke szine védi meg a szántóföld hantjai között sok ellenségétől; a figyelő vadász is rendesen csak akkor pillantja meg, mikor közvetlen lábai előtt ugrik föl. — A forró égöv alatt az oroszlánok és gazella csapatok is szinük miatt különböztethetők meg oly nehezen a sivatag homokjától.

A madarak közül a havasi fajd (Lagopus albus) fehér mezbe öltözik. A lappantyu (Caprimulgus europaens) pedig, mely rendesen a faágakon huzódik meg, a fahéj barna szinét veszi magára, miért is néha nagyon nehezen lehet meglátni e madarat, — ugy tünik fel, mintha a faágnak egy részét képezné. Ép igy védi meg a természet a pacsirtákat és nádiszalonkákat, oly öltözettel, mely összhangban van a környezet szinével. A foglyok, de kivált a fürjek, csendesen ülve maradnak, a vadász közvetlen közelében is, ugy, hogy az ember néha rájok is lép mielőtt fölrepülnének, — mert jól tudják, hogy szinük által jobban megvannak védve, mintha fölszállnának. — A déli vidéknek papagájai és lepkéi élénk, tarka szinekben pompáznak.

Az alsóbbrendü állatok, melyeket a természet gyámoltalanabbaknak alkotott, még inkább fölveszik környezetük szinét. A halak pikkelyei különböző világitás mellett, olyan szinekben játszanak, mint a viz hullámai. A sziklás és homokos helyek kigyói, gyikjai és békái szürkés, vagy sárgás szinüek; mig a leveli béka, az erdei gyik (Lacerta viridis) ép oly zöld, mint a füszál és erdei lomb. Még érdekesebb jelenséget látunk a lepkéknél és különösen hernyóiknál, melyek néha csalódásig hasonlitanak kis faágakhoz.

A természet még különösebben gondoskodott egyes állatokról; ezek évszakok szerint is változtatják öltözeteiket. A menyét és hermelin télen fehér, nyáron pedig vörösbarna szinüek. — A madarak közül a süketfajdtyuk télen fehér ruhában jár, nyárra pedig a természettel együtt sötétre változtatja ruházatát.

Legbőkezübben bánt a természet a legtehetetlenebb állatokkal — „Egy meglátott kameleon egy elveszett kameleon,“ — mondja egy olasz közmondás. Brehmnél olvassuk, mily sok ellensége van a kameleonnak; ez az állat már rég kihalt volna, ha veszély idején szinét nem tudná változtatni.

Mindezen példákból kitetszik a természetnek czélszerü háztartása. Ezen berendezés azonban a tudomány magyarázata szerint csak lassanként fejlődött ki. Kezdetben az egyes állatfajokban sokféle egyed volt; ezek közül azonban csak azok maradtak fenn, melyek a környezethez alkalmazkodtak és csak hosszu öröklődés után állott be az a czélszerüség, mely bámulatra inditja a vizsgálót.

Élczy Géza.

Aranypor.

Mindenki panaszkodik rossz emlékező tehetsége miatt, de senki sem panaszkodik rosz itélő tehetsége miatt.

—

Az emberek nem élhetnének sokáig társaságban ha nem tudnák egymást ügyesen ámitani.

leszedegetné az o t t f ü g g ő gonosztévőket!

T o r = vadgalamb. B i k k e r = társat keres; t u r b i k o l = a vadgalamb társat keres.

Ebből a féltuczat szófejtésből is már nyilvánvaló, hogy szerzőnk mily vesztett hitelü eszmekörben forog; de a curiosum kedvéért még másik oldaláról is be kell mutatnom a szerzőt.

A mit a zsidó és chald nyelvekből ki nem tud hámozni, annak a hangutánzás révén ád megfejtést; pl:

T a k a h = t a k: egyiket a másikhoz ütötte csattanással; t a k á c s = ütéssel munkás. — Más helyen pedig azt mondja:

A s = á s: munkás; p. o. tak á s vagy tak á c s = t a k-kal munkás. Indokolván, hogy „a t a k természeti hangja a takácsok bordája ütésének“.*)

A s (= ás) = o s: annyit is jelent, mint t e h e t ő s; p. o. orv o s = gyógyitni tehetős; kul a s vagy kul a c s = k u l-t tehető. Mert azt mondja, a „k u l“ természeti hangja a kulacs kotyogásának! — Más helyen megint azt állitja, hogy:

C u l = k u l: edény; tehát k u l a s = k u l a c s = edény, a mibe bor fér!!!

Szegény k u l a c s most már válaszsz, mi kedvesebb néked? A régi zsidóktól származni avagy k u l-k u l hangot adni?

Szegény magyarom, neked pedig nem k o r t y a n többé a csutorád s egy k o r t y bor helyett ihatsz már most egy k u l vizet a kulacsból!

Szerzőnk a nőkkel szemben a köteles kiméletről teljesen megfeledkezett.

Szerinte:

A s z o n = a s s z o n y: kárt, romlást béhozó.

Itt hihetőleg a paradicsomi É v á r a czéloz, a ki kárhozatba ejtette az emberiséget!?

A hölgyekről és lányokról pedig igazán tapintatlanul fecseg:

H o l i d = h ö l d j (hölgy) szülővé lett leány (menyecske?)

L á n L e c h á n = l e á n y és j á n y: éjtszakázó, hálótárs.

Már most tekintettel arra, hogy a f e h é r c s e l é d meg a f e h é r s z e m é l y manapság nem járatos szólásmondás, igazán örülhetünk a h a j a d o n szónak, mert Kiss Bálint uram ezt nem analisálván, tisztes „j á n y“-ra legalább egy illő szavunk van...

Node helyneveket igértem, tehát elég lesz a többiből... Csak azért idéztem mindezeket, hogy eleve is igazoljam magam, ha esetleg a helynevek értelmezését is csak tréfába veszem.

Mert a ki egyszer tudákosságával megnevettetett, annak esetleges komoly tudományát is csak kötve hisszük.

*) E szerint a szóképzés szerint az órást t i k t a k o s-nak, a harangozót b i m b a m o s-nak, a nagydobost pedig b u m b u m o s-nak kellene elkeresztelni és meg volna az inter n á c z i onális v o l a p ü k nyelv. A szedő.

A fővárosi közmunkák tanácsából.

A Rézmál-, Szemlőhegy-, Vérhalom-, Pasarét- és Nyék dülő szabályozási tervének tárgyalásánál a székesfőváros a Lukács-fürdő és Margithid közt fekvő dunaszabályozási telkeket parkoknak kivánta fentartani Ezt a tanács nem fogadta el, mert e helyen parkra szükség nincsen. A főváros mégis ragaszkodik a park eszméjéhez, a tanács azt a feltételt szabta, hogy e telkek 256.896 frtnyi becsértékét fizesse mert ez le van kötve a nagy-körut létesitésére adott kincstári előleg fedezetéül. A főváros azon ujabb kivánságára, hogy ezen összeget 10 év alatt, évi egyenlő részletekben fizethesse, kijelenti a tanács, hogy e módozatot elfogadja ugyan az esetre, ha a székesfőváros a törlesztést már 1899-ben megkezdi, de e tekintetben legkésőbb f. évi május végéig határozott választ vár a fővárostól.

Miután a kérdéses telkek 30 évi rendkivüli adómentességet nyerhetnek, ha 1899. novemberig kiépittetnek, a tanács megtette az előkészületeket arra, hogy ugy ezen telkeket, valamint a Margit-hid alatt fekvő dunaszabályozási telkeket még oly időben irhassa ki eladásra, hogy a vevők jövő évi novemberig azokat be is épithessék. Nevezetesen kérte a tanács a fővárostól a felosztást, de bár a felosztási terv ellen észrevételt a főváros nem tehetett, azt függőben tartotta az emlitett parkkérdés miatt és pedig azokra a telkekre nézve is, melyek a Margit-hid alatt feküdvén a parkkal semminemü összefüggésben nincsenek.

Karai László budai prépost, a könyvnyomtatás meghonositója Magyarországban.

(Kivonat *Fraknói Vilmos* ig. és r. tag a tudományos akadémiában bemutatott értekezéséből.)

Jogosult büszkeséggel szoktuk hirdetni, a magyar nemzet kifejlett culturai érzékének bizonyitékául azt, hogy a könyvnyomtatás meghonositásában hazánk Angliát, Spanyolországot, Ausztriát, Lengyelországot több esztendővel megelőzte Ekkorig az volt az általános nézet, hogy ezt a dicsőségünket Geréb Lászlónak, Mátyás király unokaöcsének köszönjük, mert ő lett volna az, ki mint budai prépost Hess András nyomdászt Olaszországból meghivta, Budán megtelepitette, általa a budai krónikát kinyomatta, a mely 1473-ban az ő hozzá intézett ajánlólevéllel látott volna napvilágot. Azonban Geréb László sohasem volt budai prépost; a budai krónika élén álló ajánlólevél nem ő hozzá van intézve

Mult századbeli történetiróink a rendelkezésökre álló okiratokban 1468—1475 között László budai prépostot, 1476 tól pedig Geréb László erdélyi püspököt találván, ebből a két tényből azt az önkényes következtetést vonták le, hogy budai prépostból lett Geréb László erdélyi főpappá, s igy a budai krónika ajánlólevelének László prépostja Geréb Lászlóval azonos. Ezen combinatio alaposságа iránt ekkorig kétség nem merült föl Ennek alaptalansága felől e sorok iróját is csak imént a levéltári kutatások véletlen szerencséje világositotta föl

Nem rég magára vonta figyelmét a vatikáni levéltárban négy kérvény, melyeket 1470-ben László prépost, mint Mátyás királynak Rómába küldött követe, II. Pál pápához intézett. Mig háromnak élén csak keresztnevét használja, ehhez a negyedikben családi nevét is hozzácsatolja: Ladislaus de Kara: *Karai Lászlónak* nevezi magát. Miután pedig további nyomozásai folyamán kiderült, hogy a vatikáni levéltárban II. Pál egyik brévéjében, a krakkói Czartoryski könyvtár és a pozsonyi káptalani levéltár egy egy oklevelében 1469—1473 között László, budai prépost Karainak neveztetik, nem merülhetett föl kétség az iránt, hogy abban az időben, mikor Hess András a budai krónikát nyomatta, Karai László volt a budai prépost E tény konstatálása arra késztette ez értekezés iróját, hogy politikai és kulturai történetünk ezen ekkorig homályban lappangó nevezetes alakjára világosságot deriteni igyekezzék.

A Karai család a somogymegyei ma is fennálló Kara helységtől kölcsönözte nevét és több tagja már XIII. századbeli oklevelekben előfordul.

Karai László a bécsi egyetemen nyert tudományos kiképzést: 1455 ben iktatta nevét az egyetem magyar natiójának anyakönyvébe.

Mikor vele a közélet terén először találkozunk, 1468 elején, már előkelő állást foglalt el: királyi titkár és budai prépost volt. Brassó város számadásaiból tudjuk, hogy a város polgármestere, mikor az 5000 frtnyi adót a Medgyesen időző királynak meghozta, ezen összeget László prépost kezeihez szolgáltatta át, s neki ajándékul ezüstserleggel kedveskedett. Kevéssel utóbb Karai alcancellárrá mozdittatott elő, és 1470 őszén fontos megbizással küldetett Rómába, hol sikerült neki II. Pál pápa erkölcsi és pénzbeli támogatását Mátyás csehországi vállalata számára kieszközölni.

Az örök városban tartózkodása alatt, mint az ujdonság varázsától környezett nevezetes látványosságot, kereste föl a Massimo-palotában három év előtt német mesterektől föl állitott nyomdát. Természetszerüen fölébredett itt lelkében az az óhajtás, hogy a tudományos müvelődés ezen jelentékeny segédeszközét hazája se nélkülözze tovább. A nyomda német munkásainak egyikével, Hess Andrással egyezségre lépett, a költségek fedezését magára vállalta.

Hess azonnal útra kelt és Budán, valószinüleg az ó-budai prépostság egyik épületében, hozzálátott a műhely berendezéséhez. Mikor ezzel elkészült, rá és pártfogójára nagy csalódás várakozott. Arra számithattak, hogy a király és a főpapok vetélkedve fogják megrendeléseikkel a nyomdát elhalmozni Ez nem következett be Mátyás a könyvnyomtatás iránt nem érdeklődött. Ezen közönyösségében osztoztak korának többi fejedelmi és főrangu könyvgyüjtői, kik a fényesen kiállitott drága hártyacodexekben gyönyörködtek, ellenben a nyomda egyszerübb termékeit, melyeket könnyen, olcsón lehetett megszerezni, lenézték.

Egyébiránt az időpont, a mikor a budai nyomda föllállittatott, a lehető legkedvezőtlenebb volt. Az 1471-ik év nyarára esik a Vitéz János primás és Czezmiczei János pécsi püspök által szervezett összeesküvés, melynek ők, kik leginkább lettek volna hivatva a nyomdát foglalkoztatni, áldozatul estek. Igy történt, hogy Hess András — mint maga panaszolja — „nem kevés ideig foglalkozás nélkül maradt“

Végre, miután megrendelésekre hiába várakozott, maga, saját koczkázatával vállalkozott munkára. Főrangu maecenások hiányában a nagyközönséghez fordult. Olyan könyvet kivánt nyomatni, mely vevőkre számithatott. A német nyomdász éles szeme fölismerte a magyarok kivételes kegyeletét és érdeklődését nemzetök multja iránt. Arra határozta el magát, hogy a magyar nemzet történetét bocsátja közre.

„Azt hiszem — irja ő maga — hogy ezzel minden magyar embernek kedves és örvendetes munkát végzek.“

A könyvet, melynek nyomását 1473. junius 5-én fejezte be, pártfogójához intézett ajánlólevéllel látta el, melyben kiemeli, hogy „a te kegyes meghivásodra — ugymond — jöttem a dicső Magyarországba.“ És igy szól: „Mikor a fölött elmélkedtem, hogy fáradozásaimnak ezen első eredményét kinek ajánljam, mást nem találtam, mint téged, tisztelt uram. Néked ugyanis nagy érdemeid vannak személyem körül, és a munkát, a melyre vállalkoztam, nélküled sem megkezdenem, sem befejeznem nem lett volna lehetséges . . Ha később talán nagyobb könyveket nyomtatunk, ezeket is a te dicső nevednek fogjuk ajánlani“

Ezen szándékát nem valósithatta meg. Nagyobb könyvet nem nyomtatott. Sajtójának csak két apró termékét ismerjük, melyek ajánlólevél nélkül jelentek meg. Ezzel nyomdája rövid

munkásságának vége szakad és ő nyom nélkül eltünik.

Valószinüleg a budai krónikával tett kisérlete balul ütött ki, tétlenül élni pedig idegen földön nem akart. Ajánlólevelében két jellemző vonas tünik föl: az ideális felfogás a könyvnyomtatásról és a humanisták emelygős hizelgéseitől elütő, komoly, mondhatnók, méltóságteljes hang, melylyel pártfogójá iránt háláját tolmácsolja Ilyen ember nem szánja el magát arra, hogy a kegyelem kenyerén élősködjék.

Azonban a budai nyomdának rövid működés után bekövetkezett enyészete Karai László érdemét nem csökkenti; sőt talán fokozza még dicsőségét. Azt látszik elárulni, hogy az általános közönyösség közepett ő volt az egyetlen, ki belátta annak fontosságát és szüségességét, hogy Magyarországnak nyomdája legyen.

A mi az ő életpályáját illeti, kevéssel a budai krónika megjelenése után, „a királyi személyes jelenlét törvényszéki helytartójává", vagyis királyi személynökké neveztetett ki, és ezen magas birói állásban szolgált királyának és hazájának. Püspöki székre nem emeltetett. Valószinü, hogy ő maga vonakodott magasabb egyhazi méltóságot foglalni el, és igy az ő óhajtása teljesült azzal, hogy a budai prépostságban fejezte be (1485 ben) életét.

Azonban kivételes szerencsétlenség érte holta után emlékezetét. A hirnév, a mit a sajtó, mint nagylelkü pártfogójának, neki óhajtott biztositani, másra szállott jogtalan örökség gyanánt; mig az ő emléke négy századig tartó feledés homályába merült el.

Most már az a dicsőség, a mi a hazai müveltségtörténet lapjain eddig Geréb László nevét környezte, Karai László nevére fog többé el nem halványuló fényt arasztani

Az Országos Magyar Iskola Egyesület 1897-ben.

Az Országos Magyar Iskola Egyesület hasznos működésének szép, de sok tekintetben elszomoritó képét látjuk a tartalmas évi jelentésben, melyben ujra olvashatjuk a szivbe nyilaló kifejezést, hogy az egyesületnek, mint a többi közmüvelődési egyesületnek is *dermesztő közönynyel kell* küzdeni, a jövedelem évről évre apad, pedig a nemzetiségi szempontból szükséges teendők száma évről évre gyarapodik. Ez csak egy lassu tengődés, mondja az évi jelentés, a mit a legtöbb közmüvelődési egyesület ugyan igyekezik elpalástolni. — *„Az egyesületek sikeréhez első sorban pénzre van szükség, mert ovódákat, a magyarság e melen getö fészkeit létesiteni, azokat berendezni azokat óvónőkkel ellátni, népkönyvtárakat szervezni, a magyar nyelv tanitásában buzgó tanitókat jutalmazni, munkás kaszinókat, illetőleg olvasó köröket felállitani, szép szavakkal; csattanós mondatokkal a hazaszeretet hangoztatásával semmiből előhozni, megteremteni nem lehet."* *Az Országos Magyar Iskola Egyesület* minden nyomasztó körülmény daczára *„fejlődésük szicstáján"* tartotta meg eddigi intézményeit és alkotásait. Fenntartott a mult évben is két munkás kaszinót egyet az V-ik, egyet a III-ik kerületben. A III-ik kerületi munkás kaszinó Lajos utcza 151 ik szám alatt van. A III-ik kerületi munkás kaszinó szépen fejlődött, a mi első sorban annak a szeretetteljes gondozásnak köszönhető, melylyel a III-ik kerületi választmány egyes lelkes emberei és ezek között *dr. Tatay Adolf* felkarolták. Különösen örvendetesnek tartja a jelentés, hogy e kaszinó fejlesztésében és virágzásában gyöngéd női kezek is közreműködtek. *Tatay Adolfné* urhölgy ebben az évben is jótékony szelleme volt a munkás kaszinónak, melynek tagjai saját költségükön nevezett urnő arczképét elkészittették és a kaszinó helyiségében 1897. április 20 án társas vacsora közben elhelyezték. A kaszinó tagok száma itt 850, kik télen szorgalmasan látogatták a kaszinót.

A kaszinónak 482 kötetből álló könytárból 351 tag vett ki olvasás végett könyveket. A szellemi élet élénk volt". felolvasásokat tartott a magyar népoktatási kör. A kaszinónak 457 frt 85 krajczár bevétele és 454 frt 85 kr kiadása volt. 1805 adag thea elárusitásából 90 frt folyt be.

Az Orszagos Magyar Iskola Egyesület tevékenységének második csoportozat, az óvodák által való hatást a mi illeti, *a felügyelő bizottság* örömmel jelenthet sikereket.

Krisztina-körut—Egyháztér

A budapesti közuti vasuttársaság a Ferencz József-hid budai hidfőjetől a budai Krisztina-körúton át, az Egyház-tértől a fogaskerekü vasutig uj vonalat épittet, a melynek meg volt a mütanrendőri bejárása Stetina József elnöklésével. A vasuttársaság képviseletében ott volt Jellinek Henrik vezérigazgató, Kertser István és Steller főmérnökök, Irsay J. és Gaál Karoly felügyelők. Az elnök ismertette az uj vonalat s föladatát, Rupp Imre miniszteri tanácsos pedig arra kérte az elnököt, terjeszsze ki a bejárást az egész vonalra, hogy az egész vonalat meglehessen nyitni. Vosits Károly főváros tanácsos is hozzájárult ehhez, haraszti Jellinek Henrik igazgató pedig kijelentette, hogy a vasuttarsaság készséggel teljesiti a hatóság kivánságat. Az elnök ennélfogva elrendelte az egész vonal bejárását s a bizottság kiment a helyszinére. Az uj vonal iránya a következő: Krisztina körut, Szent János-tér, Attila-körut, Szarvas tér, Egyház-ter, Ferencz József-hid (s a hidon át a Vámház-térig) A bejárás után a bizottság megállapitotta, hogy nagyobb akadály nem mutatkozik; az uj vasutvonalnak közforgalomba adását azonban az elnök mégis attól tette függővé, hogy a főváros elkeszitteti az Ördög-árkon át vezető s a bizottság követeléseinek teljesen megfelelő ideiglenes hidat. Meg kell dicsérnünk *haraszti Jellinek Henrik* urat a közuti vaspályatársaság vezér igazgatóját, ki Buda érdekében a legjobb szivvel tesz meg minden lehetőt s arra törekedik, hogy Buda közlekedése elérje azt, a mit e téren kivánunk. A *Buda és Vidéke* minden alkalommal tolmácsolta a közönség jogos óhajait és hogy nem kelt ki mint néme lyek szerették volna és szeretnék, a közuti vaspálya ellen, nem gáncsoskodott folytonosan annak oka az, mert látja a vezérigazgatójában a budai érdekek jó barátját, ki a kivánságokat teljesiti Le kell számolni azzal is, hogy akadályok, nehézségek vannak, sokszor egyes ügy a hivatalban vesztegel. Mi megvagyunk győződve, hogy a közuti vaspályatársaság vezérigazgatója a belé helyezett bizalmunkat mindig megfogja érdemelni és csak arra ad nekünk alkalmat, hogy kedvezően számolhassunk be azokról, mit Budáért tesz és tenni fog. Kérjük a közönség és magunk nevében, hogy ne legyen okunk soha az elkeseredett panaszok közlésére és kivánságiak elintézésével fokozza a beléje helyezett bizalmat.

Felhivás a törvényhatoság tagjaihoz.

Igen tisztelt bizottsági tag ur!

Bogisich Mihály püspök ur Ő méltóságának esztergomi kanonokká történt kinevezésével és ezen kinevezés elfogadásával az I. ker. várbeli plébánosi állás megüresedett.

A várbeli egyházközség hivei aláirási iven azzal a kérelemmel fordultak hozzánk, hogy a megüresedett plébánosi állásra ft. *dr. Nemes Antal* urat jelöljük, a ki a várban segédlelkészi minőségben több mint 10 év óta teljes odaadással buzgólkodik azon erkölcsi érdekek szolgálatában, melyek a lelkész magasztos életfeladatát képezik.

A várban lakó kath. bizottsági tagok, szám szerint 14-en, külön értekezletükön 12 szavazattal szintén dr. Nemes Antal jelölésében állapodtak meg és ehhez hozzájárulásunkat kérték, utalással azon erkölcsi kapocsra, melynek a lelkész és hivei között fennállania kell.

E kivánság előtt nagyfontosságu indokánál fogva, az I. ker. bizottsági tagok mai napon tartott értekezletükön készségesen hajoltak meg és 20 szavazatból 17 szavazattal a várbeli plébanosi állásra ft. *dr. Nemes Antal* káplán urat jelölték.

Az ügy érdekében lévén, hogy a lelkész választásánál első sorban a legközvetlenebbül érdekelt egyházközség óhaja vétessék figyelembe, bizalomteljesen kérjük az igen tisztelt bizottsági tag urat, hogy jelöltünket becses szavazatával ugy kerületének értekezletén mint a bekövetkezendő választásnál is kegyesen támogatni méltóztassék.

Kelt Budapesten az I. ker. bizottsági tagok 1898. évi április hó 26-án tartott értekezletéből.

Kiváló tisztelettel

Garancsy Mihály, értekezleti jegyző. *dr. Országh Sándor*, értekezleti elnök.

Krisztinavárosi nyári szinkör.

A krisztinavárosi nyári szinházban mióta Krecsányi pompás társulatával megkezdte a nyári saisont, nap-nap után ujabb és ujabb meglepetésekben van része a közönségnek. Szebbnél-szebb diszletek és butorok díszitik a szinpadot. Minden szinre kerülő darab a legteljesebb stylszerüséggel van kiállitva. Ha valakire, úgy Krecsányira joggal alkalmazható az az ismert szólam, hogy „nem kimél sem költséget, sem fáradságot" Minden idejét, reggeltől előadás utánig a szinpadnak szenteli, minden jövedelmét szinpadi beruházásokra fordítja. Előadásai, fegyelmezett müvésztestületével és az ő geniális rendezésével, a pesti állandó szinházak mellé sorakoznak A közönség nagyon megvan elégedve úgy a drámai mint az operett előadásokkal, ami nem is csoda olyan énekesnők mellett mint a gyönyörü hangu *Anday Blanka*, a sikkes és tempera mentumos *Amon Margit*, a kaczkias, elaven *R. Pataki Róza*, és a bájos kis direktor leány *Krecsányi Veruska* A drama és vigjátékokban különösen tetszenek *Hahnel Aranka*, *T. Csige Böske* a kis naiva, és *T. Hadrik Anna* a hősnő, továbbá *Rubi Erzsi*, *Berzsenyi Julia*. A férfiak közül kiemelendők az operett és népszinműnél *Békéssy* a szép hangu baritonista, továbbá *Kovács*, *Dezséry* és *Ligethy* a kik már régi jó ismerőseink. A drámánál különösen kitünt *Thury Elemér*, *Réthey*, *Berky* és *Bónis*.

Krecsányi föleleventette a régi szebb zenéjü operetteket mint: Kis herczeg, Boccaccio, Ripp, a melyek nagy közönséget vonzottak a szinházba.

Bizony, egy ilyen szorgalmas, fáradhatatlan igazgató mint Krecsanyi, es egy ilyen nagy ambicióval dolgozó müvész testület megérdemelné ha végre állandó tanyat üthetnének valahol, például Budán, akkor mutatnák csak meg, hogy mit tudnak ... Node várjanak még... A türelem állandó *szinházat* terem....

—

A buda-krisztinavárosi nyári szinház heti müsora.

Hétfő: *Egy párisi regény.*
Kedd: *A bányamester*
Szerda: *A cornevillei harangok.*
Csütörtök: *A vasgyáros.*
Pentek: *A rezervisták.*
Szombat: *A madarász.*
Vasárnap: *Bukow a székelyek hóhéra, vagy a mádéfalvai veszedelem.*
Hétfő: *A kék asszony.*

—

A függöny. *Krecsányi Ignácz*, a budai szinkör közszeretetben álló igazgatója — költséget nem kimélve — folyton azon van, hogy a közönség ne csak jól megválogatott személyzetének játékában gyönyörködjék, hanem, hogy a játékhoz szükséges diszletek is folyton lehetőleg az igényeknek megfelelőek legyenek. Igy legutóbb a tavalyi izlésteln reklám függönyt festette át. A függöny a szinművészetek allegoriáját ábrázolja: Derüs égboltozaton hófehér felhők közt látható Apolló a szép művészetek Istene a nap szeke-

rén négy hófehér méntől vonva, baloldalán két muzsa: a táncz és zene muzsái; a lovakat egy amorette vezeti. A függöny baloldalán Apolló temploma látható, melynek lépcsőzetét az ének és zene művészetek női alakja foglalja el, a talapzat alján van a szerelem allegoriája. A középrészt két muzsa foglalja el: Melphomene a dráma és Tália a vigjáték muzsái, ezek lábánál az oroszlán mint a művészetek hatalmának jelképezője. Ezektől balra látható még a bohózat allegoriája: egy bachansnő ki a felhőkön ülve üdvözli Apollót, lábánál játszik egy csörgő sipkás amourette a thyrsus bottal. A jobb oldalon áll a népszinmű allegoriája, jelképezve egy magyar paraszt legény és magyar leány képében, megettök egy alföldi tanya — helytelenül — sötét cziprusok árnyékában, ennek a részletnek előterét egy sphinx zárja be, mint az örök tudás forrásának jelképezője. A lépcsőzet jobb oldalán a magyar czimer paizsa látható körülvéve gyümölcs csoportozattal, mely a közép térig halad, ahol két éneklő amourette zárja be az allegorikus előfüggöny csoportozatát. Az éneklő amourettek a hymnust dalolják egy hangjegyes könyvből, mig a jobb előtér nyitott könyvéből Vörösmarthy Mihály „Szózata“ olvasható, körülvéve egy piros szalaggal, melyre legnagyobb magyar költőinknek nevei vannak felirva. A függönyt dicséretes buzgalommal Vegh István a szinház festője festette meg.

Ismerőseink.

Fadrusz János.

Ki ne emlékeznék szives olvasóink közül a millenária esztendő azon fényes pontjára, a mely fényes pontot a pozsonyi Mária Therézia szobor leleplezése képezte. Ott volt az ország szine-java, élén szeretett királyunkkal, hogy leleplezze azt a márvány darabot, a melybe művészi kéz véste a magyar nép uralkodójához való ragaszkodásának egyik legszebb képét.

A művész, kit e remek alkotása egyszerre Magyarország egyik legkitünőbb szobrászává tett: *Fadrusz János*.

Tehetségével és nagy szorgalmával küzdötte fel magát, fel arra a polczra, a melyen ma mindenkitől tisztelve és szeretve áll.

Pozsonyban, 1858 szeptemberében született. Szegény földmives szülők gyermeke volt, a kit, mivel tanittatni nem birtak, lakatos inasnak adtak. Szorgalmasan tanulta e mesterséget, s ha szabad ideje volt, rajzolgatott és faragcsált. E szorgalmának meg is volt az eredménye. 3 évvel később, most már mint legény, Pozsonyban, egy kapu tervezésért arany érmet kapott. Nemsokára ezután besorozták katonának. A katonaságból való kilépése után sanyaru élet várt reá. Különböző vállalkozásokba fogott, mig végre a zay-ugróczi műfaragó iskolába került, a hol kis tárgyaknak fából való kifaragásával foglalkozott. E közben folyton rajzolgatott s igy nemcsak faragaszati de rajzolási tehetségével is felkeltette feljebbvalóinak figyelmét. Az 1883 iki pozsonyi kiállitásra küldött kisebbszerü szoborművе volt az, a melyek a tárlat rendezőjének *Batka*-nak s egyszersmint a közönségnek figyelmét is magára vonta, a mely ettől fogva érdeklődéssel kisérte városa szülöttjének, a tehetséges fiatal művésznek sorsát. Batka, a ki Fadruszban igen nagy tehetséget látott, *Tilgner Viktor*, kitünő bécsi szobrásznak ajánlotta, a ki fel is hozztta őt Bécsbe, s műtermében alkalmazta. Miután a pozsonyi takarékpénztár 600 frtos ösztöndijját elnyerte, *Hellmernek*, a bécsi szobrászati akadémia tanárának vezetése alá került, a ki 2 és fél évi oktatás alatt a fiatal művész tehetségét minden irányban kimüvelvén, képessé tette remekek alkotására. Elhagyva a bécsi akadémiát, előbb Pozsonyban, majd Budán létesitett szerény műtermet, a melyben sok mellszobrot és allegorikus csoportozatot készitett egyesek megrendelése folytán. E szobor művei közül legnevezetesebbek az emberi korszakokat ábrázoló allegorikus csoportozatok, a melyeket Palugyai Ferencz számára készitett a művész. Nevezetesebb mellszobrai közé számithatjuk Ronay és Neiszidleréit.

Budapesten, a hol mindezen működése mellett Fadrusz még jóformán ismeretlen volt, akkor tünt fel, a mikor a képzőművészeti társulat 1000 frtos pályadiját a „Krisztus a kereszt-fán“ czimü művével elnyerte. Ettől kezdve a dicsőség dédelgetett kegyencze lett. Az 1000 frtos pályadij elnyerésével egyidejüleg szülővárosa a Mária Therézia szobor tervezésével bizta meg. 1896-ban leplezték le e remeket. Ugyanebben az évben nyerte el a kolozsvári *Mátyás* szobor tervezésével az első dijat.

Most e hatalmas művén dolgozik, a mely semmiben sem áll előbb teremtett műve mögött. Mátyás, a szobor főalakja, lován ül; fején korona van, s tekintetéből a szigor és önérzet mellett kisugárzik a jóság is. Most még ugyan csak főbb vonásaiban van meg ez az alak; a részletes kidolgozás hiányzik. A mellette álló főurak, a kik közül egynek mintája teljesen készen van, lelkesült tekintetével, melylyel királyára néz, szinte élni látszik. Oly hatalmas, egyszerü, s e mellett oly remek mü lesz ez, a mely örökre dicsérvén alkotóját, annak egyszersmint nevét is halhatatlanná teendi. E mű leleplezése valószinüleg jövő év májusában történik.

Jelenleg mintázza Wesselényi szobrát is, a mit Zilach város rendelt meg.

Szorgalmasan dolgozik e műveken, a melyekkel egyszersmint egyengeti magának azt az utat, a melyen már eddig is oly nagy távot tett meg; s a melynek végczélja ott fenn a magasban van, a csillagoknál.

Mint műveivel a szobrászat terén kivivta az első helyek egyikét, ép ugy a társadalomban is az elsők közé számithatjuk; megszerezvén szeretetre méltóságával s előzékenységével a budai társadalom jó részének tiszteletét és igaz szeretetét. Egyik legszebb vonása, hogy nem dicsekszik művészi mivoltával, nem kérkedik avval, hogy isten lakik benne, hanem szerényen vonja magát vissza minden ilyesmitől, nem gondolva arra, hogy ép ezen szerénységével emelkedik nem csak polgár, de művész társai fölé is.

Mint budai lakós épittette palotaszerü lakását és műtermét, a mely a Naphegy északi részén mint egy kis vár áll. Megnyerő külsejével, izléses és modern épitkezési modorával már mes ziről elárulja a benne lakozó jólétet. Pedig ez csak igen kis részét fedezi fel annak a jólétnek és boldogságnak, mely e palotában lakozik. A kik közelebbről ismerik őt, lehetnének megmondhatói annak, hogy milyen boldogság és jólét lakozik itt, és annak is, hogy ki az, a ki jelenlétével bearanyozza az egész hajlékot, s mennyországgá, a művész mennyországává teszi azt a naphegyi lakot. Akik ismerik szeretett művészünket, csak azok mondhatnák meg, hogy az Isten nemcsak nagy tehetséggel, de kedves jó feleséggel is megáldotta, a ki igazán megérdemli azt a rajongó szeretetet, a melyel férje hozzá ragaszkodik.

Büszkék is vagyunk arra, hogy Fadruszt mint budai polgárt üdvözölhetjük, de még büszkébbek arra, hogy őt, kedves nejével együtt szintén ismerőseink közé számithatjuk.

Schmidt Gyula.

Különfélék

— **A budai korcsolya- és játéktér.** Hosszabb felhivást közöltünk egyik mult számunkban, melyben a duna-jobbparti kerületek intelligenczíáját hivtuk fel a Christen-telken létesitendő korcsolya-csarnok- és játéktér ügyének támogatása érdekében. Hiszszük, hogy e felhivásunk nem marad a pusztában elhangzó szó s reméljük, hogy e közegészségi tekintetben annyira fontos intézmény létesitéséhez mindenki, a ki csak teheti, lelkesen hozzáfog járulni, nemcsak erkölcsi tekintetben, hanem anyagi áldozattal is. Hogy az eszmét az intéző körök mennyire fontosnak, kivitelét pedig mennyire sürgősnek ismerik, mutatja az a körülmény, hogy a több év óta parlagon hevert, s gizgazzal ölmagasságra benőtt Christen-telket rövid idő alatt megfosztották éktelenségeitől s ma már csaknem egészen planirozva és kicsinositva áll a szemlélő előtt. A korcsolya- és játéktér kérdése tehát immár a legkomolyabb megoldása felé közeledik, annál kivánatosabb tehát, hogy emlitett felhivásunknak — melyet tudtunkkal egyeseknek is megküldöttek — minél nagyobb és minél eredményesebb foganatja legyen. Bizton hiszszük, hogy a kik eddigelé minden jó ügyben jó példával elöljártak, ennek a fontos intézménynek létesitése elől sem fognak félrehuzódni.

— **Az ó-budai választás.** Megtörtént *Ó Budán* a képviselőválasztás, melyen — mint ismeretes — két jelölt állott egymással szemben: *Vészi* József és *Országh* Sándor. A szavazás reggel 9 órakor kezdődött; a választók tizenként mentek a terembe és sorsolás utján a Vészi-párt kezdte a szavazást. Bizalmi férfiak voltak a Vészi párt részéről: *Pichler* Győző orsz. képv. és *Stern* József, az Országh-párt részéről: *Palotai* Jenő és *Kugler* József. A szavazás nagyon lassan indult meg, ugy hogy tiz óráig alig adtak le többet 70 szavazatnál. Déli 1 órakor a szavazatok aránya ez volt: *Országh* Sándor 180. *Vészi* József 90 Délután 2 órakor: *Országh* Sandor 265, *Vészi* József 112. Délután 3 órakor: *Országh* Sándor 387, *Vészi* József 137. Ekkor *Vészi* kijelentette, hogy a jelöltségtől visszalép, mire az elnök délután négy órára kitüzte a választás végét, mely idő leteltéig *Országh* Sándorra leadatott összesen **532** szavazat, ugy, hogy *Országh* több mint *400 szótöbbséggel* az ó budai kerület képviselője lett.

— **Az iskolaszékből.** A VIII. ker. I. sz. iskolaszék tekintettel a mai kaszárnyaszerü iskolaépitési rendszerre, a mely a gyermekeknek egy helyre való zsufolásával a közegészségre csak károsan hat, a községi iskolák decentralisatióját kérelmezte a székes főváros tanácsától. Ez az ügy a vizivárosi iskolaszék legutóbbi ülésén szintén szóba kerülvén, hasonló felterjesztés intéztetett a tanácshoz annál is inkább, mivel az emlitett rendellenesség részben a budai oldalon is tapasztalható, a mennyiben pld. a II. ker. medve-utczai iskolaépületben egy födél alatt 3 igazgatás mellett 1200-nál több tanuló nyer oktatást, természetesen a képzelhető legtarkább váltakozási rendszer mellett.

— **Iskolátogatás.** A székes főváros tanácsa a fővr. iparostanoncz-iskolákban folyó rajz-

tanitás megfigyelése végett két szakfelügyelőt delegált azzal a megbizással, hogy az ipariskolai tanitás ez ágának kellő ellenőrzése után a szakrajz tanitás terén követendő eljárásra vonatkozólag a tanácsnak előterjesztést tegyenek. E szakfelügyelők egyike: *Györgyi Kálmán*, ismert nevű szaktekintély f. hó 15-én látogatta meg a II. ker. Margit-körúti ipariskolát, a hol Trájtler Károly igazgató kalauzolása mellett tüzetesen megfigyelte a rajztanitás mikéntjét s hosszú látogatása alatt szerzett észleleteit a tanitótestülettel közölvén, a tapasztaltak fölött való teljes elismerésének kifejezése mellett hagyta el az iskolát.

— **Tanulók kirándulása.** Az I. ker. Attila-utczai elemi iskola növendékei tanitóik és az igazgató vezetése mellett f. hó 12-én átrándultak a pesti oldalra, a hol megtekintették a Bem-Petőfi körképet s ezután ellátogattak az Állatkertbe, a honnan ismeretekben s tapasztalatokban meggazdagodva tértek vissza, s mindenesetre kellemesen fognak visszaemlékezni e jól eltöltött délelőttre. — Kár, hogy a szekesfővárosban létező s oktató és művelő hatásu látványosságok tulajdonosai nem tették még lehetővé azt, hogy a teljesen szegény szülők gyermekei teljesen díjtalanul tekinthetnék meg az ilyen látnivalókat! 20 krnyi belépődij mindenesetre csekély összeg, de nem csekély azoknak, a kiknek a mai drágaság mellett még kenyérre sem jut 20 krjcar.

— **A Budai Könyvtárt**, mely a II. ker., Toldy Ferencz-utcza 64. sz. a. van, ismételten is figyelmébe ajánljuk lapunk olvasóinak. Olvasó tagok a tartalmas könyvtár használatáért negyedévenként 50 krt fizetnek. Könyvtári órák hetenként háromszor: Kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 4—5 óráig tartatnak. A könyvtár tagjai az egyesület által kieszközölt nagyszámu kedvezményekben is részesülnek.

— **Buda-Eörs ünnepe.** Május 8-án Buda Eörs község lakossága ünnepiesen üdvözölte érdemes lelkészét, *Ulmer* György plébánost esztergomi czimzetes kanonokká való kinevezése alkalmából. Az ünnepség a templomban kezdődött, hol Ulmer az egész község jelenlétében a virágdiszben ékeskedő oltárnál nagymisét czelebrált. Az istentisztelet után a testületek tisztelegtek a kanonoknál; a képviselőtestületet *Tahy* Iván főszolgabiró vezette s ő is mondotta az üdvözlő beszédet. Este fáklyásmenettel vonult a lakosság az ünnepelt háza elé; egy községi képviseleti tag magyar, a másik német beszédet mondott, melyekre a kanonok köszönetet mondott. Ennek utana diszlakoma volt az ünnepelt házában, melyen az ünnepelt a királyi családot, *Beke* József jegyző a herczegprimást, *Székesy* János káplán az esztergomi főkáptalant és Boltizár püspököt, *Reitter* Ferencz dr. orvos az ünnepeltet éltette. Kedden iskolai ünnep volt az uj kanonok tiszteletére.

— **A budapest-promontori viczinális vasut.** A kereskedelmi miniszter e vasut kiépitésére vonatkozó engedélyt megadta. Az engedély értelmében a vasut a Ferencz József-hidtól a budapesti közuti vasuttársaság vonalán fog haladni a fehérvári és kelenföldi átlós utig, innét Albertfalva érintésével saját vonalán Promontorig. Az engedélyesek kötelesek a kereskedelmi miniszter felhivására a fővonalat Tétényig meghosszabbitani és egy mellékvonalat Török-Balintig kiépiteni. A vasut villamos lesz. A budapest-promontori vonal egy év leforgása alatt, a tétényi és török-bálinti rész további két év alatt kiepitendő. Az egész vasut épitése 1.330.900 frtba fog kerülni.

— **Választmányi ülés.** A Magántisztviselők Országos Nyugdij-Egyesülete 1898. május hó 20-án este 7 órakor saját helyiségeiben (VII., kerepesi-út 78. sz.) igazgatósági ülést tartott. A közgyülés május 22-én lesz.

— **Halálozás.** *Idősb Karikás Mihályt*, a Kis Pipa megalapitója, a magyar főzés tudományának mesterét *Miska bácsit* temetik el az őt megillető részvéttel, tisztelettel és szeretettel. Jó apa, nagyapa, jó rokon, jó barát és jó magyar vendéglős volt és e mellett igaz ember, igaz hazafi. Nem csak saját családjának, rokonainak gyásza az ő halála, de az egész magyar irodalomé, művészeté és társadalomé. A *Kis Pipában* nem csak magyar ételt ettek, de beszivták a magyar szellemet azok is, kik soha távol nem voltak a fővárostól. A Karikás család érdemeit ez mutatja, az elhunyt szerénységét nem ismerték érdemjellel felsőbb helyen, ámbár maga a királyné is elismerte a kitünő konyhát... Az öreg Miska bácsi szép kort ért és jó hirt alapitott gyermekeinek s az ő szelleme, az ő hagyományai örködjenek továbbra is felettök. Isten nyugtassa a derék Miska bácsit.

— **Egyesületi élet.** A Budapesti (budai) Tanitóegylet választmánya f. hó 24-én (kedden) d. u. fél hat órakor a Margitkörúti elemi iskolában Koncsek Lajos elnöklete mellett ülést tart, melyen a nyári közgyülés napirendjét fogják megállapitani.

— **Iskolai ünnepély.** A székesfővárosi II. kerületi felső kereskedelmi iskola ifjusága 1898. évi május hó 15-én, d. e. 10 órakor az intézet tornatermében (II. ker., Medve utcza 5. sz.) szeretett igazgatója Péter János névnapja alkalmából sikerült iskolai ünnepélyt rendezett. Az ünnepély sorrendje ez volt; 1. Élj őseink hazája Schumann R.-tól; éneklé az ifjusági daloskör. 2. Üdvözlő beszéd, mondta Czametzer László. 3. Symphonies op. 109., par Ch. Dancla; előadtak: I. hegedün Pál Jenő, II. hegedűn Hubay Aladár, zongorán kisérte Weisz Alfréd. 4. Imre királyfi, Zalár Józseftől; szavalta Parniczky Elemér. 5. a) Rád gondolok Margarétha, Mayer-Helmund Eriktől, b) Kuruc nóták, (Káldy gyüjteménye); éneklé Stekl Ernő, zongorán kisérte Hubay Aladár. 6. Petőfi a Hortobágyon. (Melodráma) irta Dr. Váradi Antal, zenéjét szerzé Kun L., szavalta Speckner Endre; kisérték: zongorán Berecz Vilmos, hegedün Doleschal József, czimbalmon Gundel Károly. 7. Intermezzo sinfonico a „Parasztbecsületből"; zenéjét szerzé Pietro Mascagni, zongorán előadta Gräfl Károly. 8. Cavatine par J. Raff; hegedűn előadta Kozsokár Döme, zongorán kisérő Hubay Károly. 9. Potyajegy (Monolog), irta Gabányi A.; előadta Jakopovits Árpád. 10. Induló, Kücken-től; éneklé az ifjusagi daloskör. Az egész ünnep tanujele volt a kiváló igazgató-tanár és iró s az ifjuság között fennálló szeretet és tiszteleteljes viszonynak.

— **Erzsébetkórházi ágyalapitvány.** *Hausz mann* Alajos müegyetemi tanár az Erzsébet kórház átalakitási munkálataival kiérdemelt 1000 frtnyi összeget a kórház ágyalapitványának adományozta azzal, hogy adománya mint „Hauszmann Alajos és neje ágyalap" kezeltessék. Az igazgatóság köszönetét fejezte ki, s az adakozók nevét az alapitók márványtáblájára vésette.

— **Jogtalan támadás.** Bizony nagyon nehéz dologba kezd az a magyar uri ember, a ki valamire vállalkozni mer. A vállalatokat csak akkor türi el a sajtó jó része, ha a pénzügyi világból lép valaki annak élére. Korholják a magyar embert, hogy nem élelmes, csak ősi örökét tudja költeni és ha vállalkozik, akkor sietnek megingatni a vállalat hitelét. Igy történt ez ifju Cséry Lajossal is, kinek vállalkozása kifogástalan, a székesfővárosra, a közegészségügyre hasznos, 700 embert foglalkoztat, rendszerét külföldön is elfogadják. A lapok a nélkül, hogy látták volna, támadják a vállalatot. Mi a magunk részéről ezt a *hangulat csinálást* elitéljük és arra törekedünk, hogy a budai szemetet is ifju Cséry Lajos vállalata hordja ki.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, kő- és **kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

Tájékoztató.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mésztermeke minőség tekintetében hazankban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával. Igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— **Czukrász a Krisztinavárosban.** A Krisztinavárosban még nem beszélhettünk czukrászról, s annak emelkedését nagyban mutatja, hogy czukrászunk van, *Fischer B., czukrász*, Roham-u. 1. sz. alatt egy nagyon szép és minden igényt kielégitő jól berendezett czukrászatot nyitott, melyet már is számosan keresnek fel mint vásárlók és megrendelők előkelőbb családjaink és dicsérik jó készitményeit. Kivánjuk, hogy *Fischer B.* krisztinavárosi czukrászdája virágozzék és ajánljuk a közönségnek, hogy azt karolja fel.

— **Kirándulók figyelmébe.** A szénatéri Pfanzelt-féle kávéház uj gazdát cserélt. *Pósch József* az uj tulajdonos mi dent elkövet, hogy e jóhirü kávéházat fenntartsa előkelő szinvonalán s a nagy közönség követelményeinek megfeleljen. A kávéház előtt csinos terrászt emeltetett s azt modernül berendezte; kitünő italokat s pompás hideg buffet-t tart. A kiszolgálás minden követelménynek megfel-l. Kirándulásról hazatérőknek pompás pihenő és üdülőhelye e jó fekvésü kávéház. Mindennap czigányzene.

— **Keresztény 15 éves 4 polgári iskolát végzett leány gyermekek mellé** - vagy idősebb magános nőhöz ajánlkozik Czim a kiadóhivatalban.

— *Üzlet áthelyezés. Geizler Kálmán* bádogos, légszesz és vizvezetek berendezési üzletét f. évi május hó 1-től *II. kerület Fő utcza 16* szám alá helyezte át, hol minden e szakmába vágó javitásokat is elfogad és pontosan végez. Mühelye a *Batthányi utcza* és *Iskola utcza* sarkán (Eberling féle ház) 8. sz. a. van.

— **Minta tekepálya.** Az alkotás-utczai „Arany bárány" uj tulajdonosa (a déli vasut érkező oldala mellett, szemben a katona kórházzal) jó ételeivel és italaival bebizonyitotta vendéglősi képességeit, most a szép kertben egy minta tekepályát csinaltatott, melyet a közönségnek és egyes társaságoknak rendelkezésére áll. Ugy a tekepálya, mint felszerelése egy nagy ujjitás és az előzékeny vendéglős több uj tekejátékot szándékozik meghonositani. Ez egy családi tekepálya és hölgyek is használhatják. Az idény alatti több hires tekéző vendégjátéka tekeversenyek és dijak hölgyek és urak számára. A minta tekepályát már kiváló szakértők próbálták ki és arról a legelőnyösebben nyilatkoztak.

— *Minta sörcsarnok.* A krisztinavárosi minta sörcsarnok számos előkelő látogatója ismeri el, hogy éttermeiben mindenki jót, izletest és előkelő pontos kiszolgáltatást talál. A kiváló berendezesü *minta sörcsarnoknak* állandó látogató törzsvendégei: *épitészek, mérnökök telektulajdonosok, vállalkozók, kaszinó tagok, a budai zenekör tagjai, Kreesányi művésznői és művészei és a szinház látogatók*, kik a legnagyobb elismerésöket és megelegedésöket szokták nyilvánitani a figyelmes tulajdonosnak, ki kéri a közönséget, hogy minden előforduló panaszt nála megmondani sziveskedjenek.

Vendéglő a „Noé bárkához"

II. ker., Iskola-utcza 16. és Donati-utcza 41. sz. szép kerti helyiséggel ujból megnyittatott.

Tisztelettel PETZ AGOSTON.

A BUDAPESTI VASUTI VONATOK.

A vonatok **indulása** Budapestről.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X	902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly
◯	192	12	40	„	Bécs, Páris, London
	32	6	2[illegible]	v v	N.-Kanizsa
	604	6	4[illegible]	gy v	Gyfehérv. N.-Szeben
	10	6	5[illegible]	sz v	Bécs, Graz
	402	7	10	gy v	Kassa, Munkács
	1002	7	1[illegible]	„	Zágr., Fiume, Róma
	304	7	30	„	Ruttka, Berlin
#	320	7	3[illegible]	sz v	Hatvan
	906	7	3[illegible]	„	Belgrád, Brod N.-Kanizsa
	1508	7	[illegible]0	„	Kassa,Poprád-Felka
	1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs
	606	8	10	„	Arad, Brassó
	506	8	30	„	Kolozsvár, Brassó
	6	8	50	gy v	Bécs, Graz
	408	8	[illegible]0	sz v	Munkács, M.-Sziget
#	20	9	00	„	Bicske
	1708	9	[illegible]3	„	M.-Sziget, Stanislau
	306	9	35	„	Ruttka, Berlin
X	34	11	2[illegible]	v v	Székesfehérvár

délután

#	512	12	10	sz v	Nagy-Káta
⊙	22	12	15	„	Bicske
	310	12	25	„	Hatvan
	316	1	30	„	Gödöllő
	1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
	602	1	55	„	Arad, Bukarest
	504	2	15	„	Tövis, Körösmező
	4	2	20	„	Bécs, Páris
	16	2	30	sz v	Bicske
	404	2	35	gy v	Kassa, Lawocsne, Lemberg
	904	2	40	„	Konstantinápoly
	312	2	45	sz v	Hatvan
	510	2	55	„	Szolnok
	1004	3	00	gy v	Zágr., Fiume, Eszék
	1022	3	20	v v	Adony-Szab., Paks
	3[illegible]2	3	45	gy v	Ruttka, Berlin
	910	4	00	sz v	Szabadka
	12	4	30	„	Győr, Székesfehérv.
	308	5	20	„	Fülek, Ruttka
	508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
	318	6	25	„	Hatvan
	1706	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
X	18	7	15	„	Bicske
	26	7	35	„	N.-Kanizsa, Triest
	1506	8	00	„	Kassa, Poprád-Felka
	1006	8	30	„	Zágr., Fiume, Eszék
	406	8	40	„	Ungvár, Lemberg
	48	9	10	tszsz	Bicske
	502	9	15	gy v	Kolozsvár, Bukarest
	1304	9	55	sz v	Fehring, Graz
	608	10	00	„	Arad, Brassó
	908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Bród
┼	1510	10	40	gy v	Kassa, Poprád-Felka
	308	10	45	sz v	Bécs
	322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

X Közlekedik kedden és pénteken.
◯ „ szerdán és szombaton
„ ünnep és vasárnapokon máj. 15.—szept. 15.
X „ junius 1.—szept. 15.
⊙ „ május 15.–szept. 15.
┼ „ junius 15.—szept. 15.

A nyugoti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X	702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly
*	102	1	00	„	Bécs, Páris, London
	166	5	55	sz v	Palota-Ujpest
□	110	6	10	ostev	Bécs, Ostende
	124	6	15	sz v	Érsekujvár
	4102	6	30	„	Esztergom
	6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok
	168	6	50	„	Palota-Ujpest
	6012	6	55	v v	Lajos-Mizse
	1402	7	35	gy v	Zsolna, Berlin
	106	8	05	„	Bécs
	708	8	15	gy v	Temesvár, Orsova
	712	8	30	sz v	Temesvár
§	142	8	40	„	Nagy-Maros
	170	9	05	„	Palota-Ujpest
	116	9	25	„	Bécs

délután

	6104	12	05	sz v	Czegléd, Szolnok
	172	12	15	„	Palota-Ujpest
	136	12	25	„	Nagy-Maros
§	146	12	40	„	Nagy-Maros
	174	1	05	„	Palota-Ujpest
§	4106	1	25	„	Pilis-Csaba
	104	1	45	gy v	Bécs, Páris
	126	2	15	h.gy, v	Párkány-Nána
	176	2	20	sz v	Palota-Ujpest
	704	2	30	gy v	Bukarest
	4104	2	35	sz v	Esztergom
	6002	2	45	„	Lajos-Mizse
	144	2	55	„	Érsekujvár
	7 0	3	05	„	Czegléd, Szolnok
	178	4	05	„	Palota-Ujpest
	716	4	25	„	Szeged
	138	4	35	„	Nagy-Maros
§	186	5	05	„	Palota-Ujpest
X	108	5	45	gy v	Bécs
§	148	6	00	sz v	Vácz
	180	6	10	„	Palota Ujpest
△	140	6	30	„	N.-Maros, P.-Nána
	710	7	00	„	Verciorova
	4112	7	10	v v	Esztergom
	6014	7	20	„	Lajos-Mizse
⊙	128	7	45	sz v	Párkány-Nána
	182	7	55	„	Palota-Ujpest
┼	150	8	05	„	Vácz
	218	9	05	tvszsz	Érsekujvár
	184	9	25	sz v	Palota-Ujpest
	118	9	35	„	Bécs
#	706	10	15	ostev	Konstantinápoly
	714	10	35	sz v	Szeged, Temesvár
	1406	10	45	„	Zsolna, Berlin
◯	152	11	20	„	Vácz

X Közlekedik minden vasárnap.
* „ csütörtökön.
□ „ hétfőn.
┼ „ ünnep és vasárnap jun 1—aug. 31.
◯ „ jun 1.—aug. 31.
⊙ „ junius 1-től.
„ minden szerdán
§ „ ünnep és vasárnap máj. 15,—szept. 15.
X „ jun 1 —szept. 15.
△ „ Párkány-Nánáig csak junius 1-ig.

A vonatok **érkezése** Budapestre.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X	101	12	10	k e v	London, Páris, Bécs
◯	901	12	30	„	Konstantinápoly
	643	5	00	t. szsz.	Arad
	321	5	20	v v	Ruttka
	1707	5	45	sz v	M.-Sziget
	607	6	10	„	Brassó, Arad
	47	6	15	t. szsz.	Bicske
	405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz
	7	6	40	„	Bécs, Sopron
┼	1509	6	55	gy v	Poprád-Felka, Kassa
	907	7	05	sz v	Belgrád, Brod
	507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár
	309	7	30	„	Hatvan
	1303	7	35	„	Graz Fehring
	501	7	50	gy v	Bukarest, Brassó
	1021	7	55	v v	Paks, Ad.-Szabolcs
	1505	8	15	sz v	Kassa, P.-Felka
	1005	8	20	„	Fiume, Zágr., Eszék
	1003	8	40	gy v	Fiume
#	319	8	50	sz, v	Hatvan
	309	9	10	„	Szolnok
	11	9	25	„	Győr
	23	10	15	„	Triest, Fiume
	909	10	35	„	Szabadka
	307	10	40	„	Ruttka, Fülek

délután

	311	12	25	sz v	Hatvan
	301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
	903	1	05	„	Konstantinápoly
	601	1	10	„	Bukarest, Arad
	1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
	403	1	30	„	Lemberg, Kassa
	3	1	45	„	London, Páris, Bécs
	503	1	50	„	Tövis, M.-Sziget
	1301	2	05	„	Graz, Fehring
§	21	4	55	sz v	Bicske
	313	5	55	„	Gödöllő
	505	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
	27	6	50	v v	Győr
	5	7	15	gy v	Bécs, Graz
	605	7	20	sz v	Brassó, Arad
	905	7	35	„	Belgrád Eszék
	3[illegible]5	7	45	„	Berlin, Ruttka, Szerencs
	1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
	1705	8	10	„	Stanislau, M.-Sziget
	1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
	407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
X	15	8	55	„	Fiume, N.-Kanizsa, Bicske
	1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
	9	9	20	„	Bécs, Graz
	303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
	603	9	40	„	N.-Szeben, Gyulafehérvár
	25	9	45	sz v	Triest, Fiume
	401	10	00	gy v	Munkács, Kassa
⊙	19	10	05	sz v	Bicske
⊙⊙	511	10	30	„	Nagy Káta
⊙X	317	10	50	„	Hatvan
X⊙	17	11	45	„	Siófok, Székesfehérvár

X Közlekedik kedden és pénteken.
◯ „ szerdán és szombaton.
┼ „ junius 15 —szept. 15.
⊙ „ ünnep és vasárnap május 15.– szept. 15.
„ május 15. kezdve.
X „ junius 1.—szept. 15.
§ „ május 15. szept. 15.

A nyugati pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X	701	12	50	k e v	Konstantinápoly
	161	4	40	sz v	Palota-Ujpest
┼	705	5	30	ostev	Konstantinápoly
	163	5	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙	151	6	20	„	Vácz
	165	6	35	„	Palota-Ujpest
	6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd
	1405	6	55	„	Zsolna, Berlin
	217	7	05	tv.szsz	Érsekujvár
	709	7	15	sz v	Verciorova
	4101	7	25	„	Esztergom
	167	7	35	„	Palota-Ujpest
	117	7	45	„	Bécs
	6011	7	55	v v	Lajos-Mizse
△	139	8	10	sz v	Nagy-Maros
	713	8	25	„	Czegléd
	127	8	50	„	Párkány-Nána
	169	10	10	„	Palota-Ujpest
	143	10	50	„	Érsekujvár
	715	11	05	„	Szeged

délután

	171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
□	141	1	15	„	Nagy-Maros
	703	1	25	gy v	Bukarest
	173	1	40	sz v	Palota-Ujpest
	103	1	50	gy v	Bécs, Páris
	175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
	6001	3	10	„	Lajos-Mizse
	135	3	55	„	Nagy-Maros
	6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
	4103	4	40	„	Esztergom
□	185	4	50	„	Palota-Ujpest
□	145	5	30	„	Nagy-Maros
	177	5	45	„	Palota-Ujpest
	115	5	55	„	Bécs
	711	6	50	„	Temesvár
	179	7	00	„	Palota-Ujpest
	707	7	40	gy v	Orsova, Temesvár,
	125	8	05	sz v	Párkány Nána
□	4105	8	15	„	Pilis-Csaba
	181	8	40	„	Palota-Ujpest
	105	8	50	gy v	Bécs
	1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
	4111	9	30	v v	Esztergom
#	109	9	55	ot.ev	Bécs, Ostende
	719	10	05	sz. v	Szolnok, Czegléd
	183	10	15	„	Palota-Ujpest
◯	149	10	30	„	Vácz
	137	10	40	„	Nagy-Maros
X	107	10	50	gy v	Bécs
	6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
	123	11	20	sz v	Érsekujvár
□	147	11	35	„	Vácz
*	101	11	50	k. e. v.	London, Páris, Bécs

* Közlekedik minden szombaton.
X „ „ csütörtökön.
┼ „ „ hétfőn,
◯ „ ünnep és vasárnap jun. 1.– aug. 31.
· „ jun. 1.– aug 31.
△ „ junius 1-től
„ minden szerdán
□ „ ünnep és vasárnap május 15.—szept. 15.
X „ jun. 1. szept. 15.

A vonatok indulása **Buda-Császárfürdő kitérőről.**

4002	6	24	szv	Esztergom

*4006	1	19	sz v	Pilis-Csaba
4004	2	29	„	Esztergom
4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től szeptember 15-ig.

A vonatok érkezése **Buda-Császarfürdö kitérőbe.**

4001	7	36	sz v	Esztergom

4003	4	46	sz v	Esztergom
*4005	8	19	„	Pilis Csaba
4011	8	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon május 15-től szeptember 15-ig.

Kiadásomban most jelent meg: **TISZTEK ÉS ASSZONYOK. Elbeszélések.**

Irta: Farkas Emőd. A 144 oldalra terjedő szines kiállitásu kötetnek ára 60 kr.

Bartalits Imre könykiadóhivatala.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli föraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCKISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a Reggeli Ujságot bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expediczió-költség megtéritéséért mely

havonkint egy korona.

A Reggeli Ujság, melyet a vidékre küldünk, minden nap nyolcz oldal terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üdítőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Dr. Rónay Károly

budapesti kir. közjegyző irodáját május 1-én I. kerület, Pauler utcza 2. sz. a. az Alagut utcza sarkán, a nyári szinkörrel szemben megnyitotta.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker., Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemű

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény.

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt,-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemű aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza I. sz. alatt** (Hesz-féle házban)

czukrászdát

nyitottam.

Mindent elfogok követni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégithessem.

Szives támogatást kérek.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

Alakult 1848-ban. **Tisztán kölcsönös.**

NEW-YORK

ELETBIZTOSITÓ-TÁRSASAG.

A legrégibb nemzetközi életbiztositó-társaság a világon.

Az összes nyeremények a biztositottak tulajdonát képezik

AZ 53-ik ÉVI ÜZLETI JELENTÉS KIVONATA.

1897. ÜZLETEV.

BEVÉTELEK 1897-ben.

Dijbevétel uj üzletek után és befizetések életjáradékra	kor.	32,867.522.84
Dijbevétel régi üzletek után	„	129,900 112 93
Kamatok, házbérek stb.	„	43,489 595.84
ÖSSZESEN	kor.	206,257.231.61

KIADÁSOK 1897-ben.

Halálesetek	kor.	47,721.392.45
Lejárt vegyes biztositások	„	14,408.898 76
Életjáradékok, biztositottaknak fizetett nyeremények, visszavásárlások stb.	„	33,659 254.12
A BIZTOSITOTTAKNAK KIFIZETTETETT ÖSSZESEN	kor.	95.789,545 33
Jutalékok	kor.	21,263.899 06
Hivatalnokok fizetései, orvosi tiszteletdijak	„	9.270 501 71
Adók, irodák lakbérei és egyéb igazgatási költségek	„	10.928.638.45
ÖSSZESEN	kor.	137,252.584.55

AKTIVÁK.

Ingó értékek	kor.	558,860.821.75
Első helyen betáblázott jelzálog-kölcsönök	„	202,749.969 25
Ingatlanok	„	83.853.983 20
Készlet pénztárban és bankokban, és bankbeli letétek	„	50,556.108.80
Érvényben levő kötvényekre adott kölcsönök és dijkölcsönök	„	44,858.489.34
Rövid lejáratu kölcsönök (ingó értékek által biztositva)	„	22,244.755.99
1897 deczember 31-ig járó kamatok és házbérek	„	7,336 906.10
Behajtás alatti, továbbá az 1897. évhez tartozó, de csak 1897 deczember 31-ike után esedékes dijak	„	20,006,170,15
AKTIVÁK ÖSSZEGE	kor.	990,467.204.68

PASSIVÁK.

Tőkebiztositások és életjáradékok dijtartaléka	kor.	814,091 241 08
A társaság által önként tartalékba helyezett fölösleg	„	79,930 134.00
Kifizetés alatt levő haláleseti és vegyes biztositások, nem követelt hátralékok, még föl nem vett nyeremények	„	9.649.953.15
A kedvezmények számlájára kezelendő letétek	„	1.031.632.94
A passivák többi tételei	„	996.728.14
PASSZIVÁK ÖSSZEGE	kor	905,699,689.31

Az aktivák többlete a passivák fölött, jóváhagyva a New-York állami biztosit. hivatal által. Kor. 84,767.515.37

* Ezen fölösleg és a New-York állam Biztositási Hivatalától jóváhagyott dijtartalék együttvéve oly összegre rúgnak, mely a társaság 1897 deczember 31-én fennálló összes kötvényei 3%-os kamatláb alapján számitott dijtartalékának felel meg.

Az 53. évi üzleti jelentésre vonatkozó megjegyzések.

A bevételek összege 1897-ben kitett több mint 206 millió koronát, ebből közel 163 millió biztositási dijak és életjáradékra történt befizetések czimén folyt be.

A társaság közel 96 millió koronát fizetett biztositottjainak, vagyis a mult esztendő minden köznapjára átlag 319 298 korona kifizetés esik. Ebből több mint 62 millió lett kifizetve halálesetek- és egyéb lejárt biztositásokért és közel 34 millió életjáradék, osztalék és kötvényvisszavásárlások czimén.

Az aktivák meghaladják a passzivákat közel 85 millió koronával ide nem értve a társaság által önként tartalékba helyezett közel 80 millió koronára rugó fölösleg.

Az 1897-ben kiállitott kötvényekből 63.708 kötvényt tényleg rendeztek kor. 668,994.954·55 (hatszázhatvannyolcz millió 994.954 korona és 55 filléri) erejéig, a mely összegben a hatályba visszahelyezett kötvények és a nyereményekből származó tőkeemelkedések nem foglaltatnak bent.

1897. deczember 31-én a hatályban levő és befizetett kötvények száma 332.958, az ezek által biztositott tőke frk. 4,328.273.660 (négy milliárd háromszáz huszonnyolcz millió 273,669 korona) volt.

A társaság csak a teljesen lebonyolitott üzletükre vonatkozó számadatokat teszi közzé. Üzleti jelentésében tehát az 1897-iki év uj üzleteként csak azon biztositásokat vette föl, a melyekért az első évi dijat készpénzben tényleg bevetelezte és nem vette számitásba azon kötvényeket, melyek beváltásáról az év zártáig értesitést nem kapott.

A követk. táblázat megkönnyiti az összehasonlitást az előző év számaival.

		1896		1897.
Dijbevétel	kor	153,672 630 90	kor.	162,767.635 77
Kamatok, házbérek stb	„	39,488,915·74	„	43 489 595·84
Bevételek összege	„	193,161.546 64	„	206,257 231·61
Halálesetek	kor.	46,699.361 59	kor.	47.721.392·45
Vegyes biztositások és életjáradékok	„	18,991.928 31	„	21,632.525 83
Kifizetett nyeremény, visszavásárlások stb	„	25,529.074 78	„	26 435.627 05
Biztositottaknak kifizetett összeg	kor	91,220 364·68	kor.	95,789.545 33
Aktivák	kor	923,752,998 20	kor.	990,467.204·68
Az év végén fen lló biztositások összege	„	4,080,565.521·—	„	4,328,273 669·—
Az év végén fennálló kötvények száma	„	299 785	„	332.958

Alakulása óta, azaz 1845 óta 1898 január elsejéig a NEW-YORK biztositottainak vagy azok jogutódainak kifizetett több mint **1 milliard 256 millió koronát.**

A NEW-YORK több mint 300,000 taggal bir, a kik alkotják a társaságot, a kikké a társaság és a kik kizárólag részesei a társaság összes nyereményeinek.

Az 1898. évben felosztásra kerülő nyeremények **13,695.180 koronára** rugnak, vagyis az 1897. évvel szemben **1,357.180 koronával** emelkedtek.

A New-Yorknak Európában elhelyezett állandó letétei kitesznek kor. 37.600,928
Ezenkivül a társaság palotákat szerzett Budapesten, Párisban, Bécsben, Berlinben Amsterdamban, Belgrádban, melyeknek értéke „ 11.992.536
E szerint az európai kötvénybirtokosok külön biztositékai — — kor. 49.593,464

A budapesti kereskedelmi és váltó törvényszéknél történt czégjegyzése alapján a NEW-YORK a magyar törvényszéknek és a magyar bíróságok illetékességének alá van vetve és Magyarországon elvállalt kötelezettségeit itt az országban tartozik teljesiteni.

Magyarországi vezérigazgatóság:

B.-PESTEN, ERZSÉBET-KÖRUT 9-11 SZ.

a New-York-palotában.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 16. s: (Szt.-Iván hava) Junius 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A műegyetem megfelelő helye.

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

Május hó 14-én 30.293/IV./89. sz. a. a magas m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak egy oly ajánlatot tettem, a melyben az ujságokban emlitett műegyetem részére kijelölt lágymányosi telekről a következőleg nyilatkoztam:

Ez a telek nemcsak czélszerűtlen, hanem nagy mértékben veszedelem is fenyegeti az ártérben levő fekvése által; a telek t. i. 8 méter a Duna 0 pontja felett, az 1838-iki áradásnál a viz szine 9·30 méter volt; miután tudva lévő dolog, hogy 60 év óta a Duna medre emelkedett, biztos, hogyha valaha veszedelmes jégzajlások jönnek, az emelkedés könnyen 2 cm. többet, tehát 3·30 méter körül lenne s az épület, pinczе és környéke, melyet emelni milliókkal sem lehet, vizbe jutna. Azonkivül ez a telek i s z a p o s is, a Duna felé fekvő nagyobb része évtizedeken át az I. és II. kerület szemétlerakó-helyéül szolgált és csak az utóbbi időben fedetett be gyönge földréteggel. A szóban levő telek tehát k e l l e m e t l e n és e g é s z s é g t e l e n. Megbizhatatlan, drága és lassu az alapozása. A közelében levő kaszárnya, a nagy közlekedésü poros fehérvári-ut, nagy lármájával, forró levegőjével épen nem alkalmas a műegyetem elhelyezésére.

Mélt. Seidl Ambrus min. tanácsos és Trübswetter urák, továbbá én és többi érdektársaink erre a czélra ma az I. k e r. V i r á n y o s o n (a villamos vasut állomása közelében) egy körülbelül 21.000 négyszögöl telket ajánlottunk, mely a rohamos épitkezés folytán, mig a műegyetem kiépül, a beltelekhez fog tartozni. Ez a telek szelid lejtőn fekszik, miként Zürichben, tiszta a levegője, csendes, hűvös és fásitott a környéke, jó a közlekedése, könnyü, biztos, olcsó és gyors az alapozása. És miután az érdekeltek mind lekötelezték magukat arra, hogy a kérdéses telek négyszögölét 10 frtért eladják, minden kisajátitási eljárás fölösleges, holott a Lágymányoson a 200 frtos négyszögölét megközelitő követelések ezt szüségessé tennék.

Miután ez a kérdés a közérdeket érinti, kérném azt b. lapjában közzé tenni.

Kérésem teljesitését remélvén, előre is hálás köszönetemet kifejezve, maradtam mély tisztelettel

WIRKER REZSŐ
mérnök,
II., Ilona-lépcső 3.

Mi a feladatunk?

Az egyetem elhelyezésének kérdése ugy látszik ugy jut dülőre, a hogy azt az érdeklődés és állami gondoskodás utjára a Buda és Vidékében országos tekintélyek, dr. F o d o r J ó z s e f, dr. H a t a l a P é t e r, P a l ó c z y A n t a l, S i b r e i c h K á r o l y megirták és tanácsolták. Az egyetemek Budára való helyezése Buda és vidéke fejlődését, emelkedését biztositja ugyan, de azért mi abból az á l l á s p o n t b ó l, hogy az országos érdek a magyar ifjuság érdeke, hogy az egyetemek Budán legyenek. A király trónja körül a legszebb keret itt a müveltség intézményeinek, képviselőinek és jövendő tovább vivőinek elhelyezkedése. Ezt a történeti hagyományok is ugy kivánják. Ha azonban a mit nem hiszünk, nem igy esnék az eset, ugy ezt az ujabb időben elharapódzó t a l a j s p e k u l á c z i ó k okozták.

Hogy Budán és vidékén emelkedjenek a telkek értékei, annak örülünk, hiszen azért ébresztettünk mindenfelé, azért zörgettünk, figyelmeztettünk, hogy emelkedjenek, azonban csak módjával és természetes uton, mert szomoru visszahatása lehet ennek, olyan forma a mit k r a c h n a k szoktak nevezni.

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA."

Egy urról, egy kutyáról.

Irta: *P. Pécsi Jenő.*

Egy kutyáról.

Lőn, hogy hazmesterék kutyája egészséges kutya-gyermeknek adott életet, a mely, miután hetfőn született: Hétfőnek nevezteték. Miután a kicsiny Hétfő némi önállóságra tett szert, ajándékul adatott Adámnak, a pontosan fizető agglegény-lakónak. A kicsiny Hétfő — téli idő léven — pompás fekete bundát kapott, a mit, valószinüleg azért, mert igen kedvére volt, ettől fogva nem is vetett le. Majd beiratkozvan az élet iskolájába, ott különféle dicséretes dolgokat tanult. Igy illedelmesen két lábra állván és két másik lábát levegőben lóbálva szivhez szólóan tudta elkérni mindennapi kenyerét, konczát. Majd parancsszóra hozta vissza az eldobott követ és ugorta át a legmagasabbra tartott mozgóráfa palczát. De mégis legszebb volt tőle hogy mindvégig hű maradt gazdájához, az agglegény Adámhoz. Követte őt utczáról, utczára, hivatalba, korcsmába, kávéházba. Drastikus hasonlattal élve olyan volt majdnem, mint valami hű kutya. Ilyképen befejeztem volna a kutya jellemzését. És most jönne a regény, midőn egy fejezetben emlittetnék egy ur és egy kutya. Regény, a mi különösen kezdődik, különösen folytatódik, de igen érthetően, egyuttal szomoruan végződik.

Öldöklő szerelem.

A történeti hűségnek miatta, de meg azért is, hogy egy s mas dolgok megoldatlan rejtelyek gyanant ne maradjanak, megemlitem, hogy Adam ur, mihelyt barna bundáju, okos szemü Hétfőjét tulajdonanak nevezhette, szép, sárga szemü lánczocskát akasztott a kis eb nyakára és azt lesem igen vette többe róla, hanem az utczán ugy vezette, szobájában pedig avval fektette is le Hetfőt, a kicsiny ebet.

Azonkivül igen vigyázott Hétfőre, hogy ujjal sem bántsa senki, sem kutya, sem ember. Történt azonban, hogy Hétfő, a kicsiny barna eb, fölserdüle. Igen régi elmélet az a bizonyos virágról szóló mondás, a melynek némely bohóságokat el kell néznünk, többek között azt is, hogy kinyiljék. Adam ur azonban ennek daczára sem engedte Hétfőt, a fiatal kutyát, maga mellől. A kis Hétfő tehat — mit volt mit tennie — megadta magat a sorsnak — és megh asadt a szive. Meghalt. Adám ur keservét nem ecsetelem, mert karcsu aluminium pennám nem birná ki e fájdalom-festés papirtépő kinjait, csak azt mondom, hogy Adám urat e naptól fogva nem látta az utcza, nem a setatér, de még a Balta sem.

* * *

Önöknek nem igen fognak tetszeni ezek a sorok, de mivel én már sok lapokat irkáltam tele olyanakkal, a mikről sejtettem, hogy kedvvel fogják olvasni, most hadd szólhassak olyanokról is, mikről tudom, hogy csak engem érdekelnek, engem is csak néha, mikor a Baltában szoktam ülni. *Balta* egy módnélkül kedélyes korcsma neve. A *Balta* névhez nem fűzök reflexiókat, mert ez különben sem szokásom. Ittszoktam hat néha ülni és laikus felfogás szerint sörözni. Laikus felfogás szerint, ismeretlen igy fejezem ki magamat. Laikusok alatt ezuttal felebarátaimat értem, a kik azt hiszik, hogy én, mialatt a kancsót ajkamhoz érintve, sörös tartalmát kiüritem: iszom. Pedig dehogy! Én ilyenkor szomszédaimat figyelem, vizsga szemekkel és kohokok egyikhez másikhoz szomoru regényt, pajzán komédiát, a mint ép jó és a mily fokban friss csapolásu az ital.

Egy urról.

Egy urról ejtek im kevés, szükséges szavakat. Beszédemet magyarázom. Kevés szó azért lészen róla mert sokat nemcsak, hogy nem tudok, de nem is lehet róla mondani. Ugy-e kivágtam magamat? Nagyon is furfangosan ugyan, de legalább alaposan. Szükséges pedig azért szólani felőle, mivelhogy jelen czikkelynek szóban forgó ur a hőse.

Most tehát igéretemhez képest dióhéjban fogom tárgyalni jelen ur élete történetét. Bölcsőkorától kezdve harminczöt éves koraig annyit jegyzek fel róla a történelem számára, hogy ő született és Adám nevet kapott. Hogy egyáltalában született, volt első és legnagyobb hibája. De menti őt az a körülmény, hogy a beszámithatóság első és nem leglényegtelenebb kellékével ekkor még nem rendelkezett. A sza-

Nagyon sok üres lakás van Budán és vidékén, a kül- és beltelkeken, a minek az oka részben a hirtelen felszöktetett házbér, más oldalról az hogy e miatt meszszebb vidékre mennek olcsóbban nyaralni. Legkedveltebb nyaraló helyeink üresek. Nem jó van ez igy, segitsünk rajta, mert alig voltunk az emelkedés kezdetén, alig virradt, már is alkonyul.

A szellemi élet összpontositásából fejlődik az ipar és kereskedelem. Hiában beszéljük mi azt, hogy pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet, ha nincsenek fogyasztók és igy sem iparunk, sem kereskedelmünk nem indul meg a versenyzésben.

A legtöbb ember nem vásárol Budán, mert a tárgyak elégtelenségéről, nem jó minőségéről és drágaságáról panaszkodnak. Ez a panasz csak fele részben igaz, mert iparunk és kereskedelmünk áldozatokkal is a tökéletesedés utján van. Meg van az anyag, csak egy kis jóakarat mindkét részről s a siker el nem marad. Budán és vidékén nem ismerik a budai és vidéki ipart és kereskedelmet, pedig az egyes czégeknek bő alkalmuk van azt a Buda és Vidéke hasábjain hirdetések, leirások alakjában bemutatni. Mi hangoztatjuk ugyan, hogy pártoljuk a budai ipart és kereskedelmet, de a legtöbb iparos és kereskedő nem hangoztatja azt, hogy pártoljuk a Buda és Vidékét, hirdessünk abban és fizessünk arra elő. A lapnak a magyarosodás terén tett szolgálatai, felszólitásának eredményei még számosabbak lennének, ha a szolgálatért több viszontszolgálatot látna.

Bocsánatot kérünk, hogy ezt a kis házi ügyet belekevertük midőn erről arról irunk, de az egyetemek elhelyezésének oly fontos kérdése után, mely a budai ipar és kereskedelem fellendülésének kezdete, más nagy munkához fogunk.

Ez a fürdő ügy rendezése, a hatóság részéről való figyelembe részesitésére való ösztönzés. Ezzel a kérdéssel, melyről már sokat irtunk, még többet, behatóbban, szakszerűbben fogunk foglalkozni. Az egész világon egy csomóban, oly kedvező fekvéssel és szép vidéken anynyi fürdőhely nincs, mint Budán, s ezek szomszédsága a vidék klimatikus gyógyhelyre hivatott. A mint a székes főváros helyes fürdő politikát kezd. Buda a szellem, a művészet, ipar és kereskedés városa a Dunántul központja lessz világ forgalommal.

A kerületi választmányoknak, előljáróságoknak, Pest vármegyének szép és fontos feladata, hogy erről tanácskozni kezdjenek. Az egész után következik a részlet. Fürdőinknek rendezése, ismertetése szóval a fürdőügyek emelése kincseket hordat ide össze Európával. Meleg forrásainkat kertészetre, ipari czélokra használhatjuk fel s Buda és vidéke az egész művelt világ kedvelt találkozási helye lenne, ha élénk a fürdő élet, kényelmesek és jutányosak a fürdők. Vidékünk Svájczal versenyez szépségben, egészségességben. És ez a sok kincs itt hever majdnem értéktelenül.

A Buda és Vidéke a helyi közlekedés fejlesztésénél is közremunkált, valamint a hidak épitésénél is, hogy Buda is legyen Pest, mert Buda nem Pest volt eddig. A hidak és az olcsó közlekedés minden hegyormunkra és a vidékre fejlődésünknek szintén feltételei és biztositékai. Csakhogy az üzérkedést azt mindenünnen távolitsuk el. Elég a tisztességes nyereség, a telkek busás értéke. Eddig és ne tovább, a felcsigázással magunk alá vágjuk a fát.

A kik pedig ezeken az általunk sürgetett hidakon Budára jönnek, legyen okuk, hogy miért jöjjenek ide üdülni, szórakozni, akár télen akár nyáron. Télen lehetnek téli kertjeink. Korcsolyapályánk fekvésében ritkitja párját. Az Istenhegy téli gyógyhely. A legkülönfélébb téli sportokra hivatott Buda és vidéke. Vannak téli uszodáink is. Télen talán, ha állandó szinházunk leszsz, miért több közleményt irtunk, ha a Vigadó, — melynek létesitésében nekünk is részünk van — felépül, vig társadalmi élet lehet Budán. Eljön azonban a tavasz. Majd minden be van épitve. Nincs köztér, nincs gyep, hol játszani, futkosni lehet. A Zugligetben, Istenhegyen, Lipótmezőn, a Gellérten, Lágymányoson csak magánosok kegyelme juttat ezekhez az élvezetekhez és nagyon kevés városi köztér. A quincum, a római fürdő elhanyagolt. A Tabánban köztér nincs, a Viziválosban, Ó-Budán, Ujlakon, Országuton nincs. A Krisztina város elején ott van a Horváthkert s a végén a Városmajor, a Vérmező. A Horváthkert hamar megtelik, vasárnap alig lehet mozogni. A vérmezőből fog maradni egy kis térmi parkirozható. A Városmajor beépitését is kezdik hangoztatni, pedig ez páratlan jó hely és szép park lehetne belőle egy kis gondozással, a nedvesség megszüntetésével (alagcsövezés.) Lenne itt hely az uri nép és a nép és gyermekek számára. Szóval Buda emelkedésének szintén feltétele a helyes parkozás. A lövölde környéke szintén rendezendő, itt a Marczibányi-rét. Ebből szép szórakozó és üdülő helyet lehet teremteni.

Ó-Budán a Remetehegy parkirozásáról beszélnek. Bizony ráférne az ó-budai szép hegyekre egy kis szépités és legelőször a homokbányák és téglagyárak rendezése a hegy csufitások beszüntetése. Tessék egy kicsit tovább menni a tégla- és mészégetőknek.

A Rézmál, Zöldmál, Pálvölgy és Csatárka rendezése a közbirtokosság és annak buzgó vezérei működése folytán munkában van és a közmunkatanács is hozzálátott.

A Sashegy és vidéke ellátása is érdemes arra, hogy erre gondoljanak az intézők s megadják ennek is valamint a Németvölgynek, Orbánhegynek, Mártonhegynek azt a mi megilleti.

Kelenföldön, Lágymányoson történt ugyan már valami, de ez még édes kevés. Szóval sok és nagy munka vár még reánk is, a Buda és Vidékének sok hasábja telik meg addig, mig felébred igazán az a jó érzék, mely hatóság és magánosok részéről Buda és vidéke emelkedését biztosithatja.

Az ördögárokon kivül sok árok, sok ut van a mit rendezni kell; p. o. a Diósárok és utja.

Következik a sürgősségben talán első az elsők között, a hegyi lakók salakjainak elvezetése, a szemétszállitás kérdése, mit a dunabalparti vállalkozóra kellene bizni.

Ezek a feladatok szintén feladatok, de hogy mennyi van, azt legjobban a közönség érzi és tudja és beszélheti el a Buda és Vidékében, a mire mindenkit kérünk. Panaszaink és bajaink nyilvántartásából következhetnek azok orvoslásai.

ERDÉLYI GYULA.

---

bad akaratra czélzok mostan. Mentségére analógiát is emlitek. Azt az urat, a kit legelőször szólitottak Adámnak. Itt azonban nem állapodom meg hosszas időkig, mert valami homályos sejtelem dereng elmémben, hogy e tárgynál számtalan perczekig, talán-talán évmilliárdokig tudnék — ha lehetne — elmélkedni.

Igaztalan valék. Ez az ur még többet is tett életében. Sokkal többet. Sok-sok aktákat intézett el az állategészségügy köréből, ezért azután évi kétezer darab tallérokat emelt el az állam pénztárából több éveken keresztül. Mostan azonban magánéletében fogok turkálni aranygyürüs kezeimmel. Ekkor azt látom, hogy ennek az egyénnek szive is vala, a mely tárgygyal ő nem csupán élettani funktiókat végzett, hanem szeretett is. És sok-sok regények gázzal világitott képei villannak most szemeim elé. A legelsőről nem szólok rögtönösen, hisz azok olyanok, hogy életvégen is világosan, tiszta romanczosan látszódnak. Hanem a többiről. Hősünket látom im fiatalos hévvel csókolni csinos nőket, különféle tulajdonságokkal birókat.

És ezek a csinos nők — olyik érdek nékül is — visszacsókolják barátunkat, a mig ő hullámos barna fürtü fiatal.

Azonban a barna fürtök ritkulnak, sokasodnak a mély ránczok, hősünk egyedül marad. Ő ugyanis elmulasztotta azt, hogy a sok csinos nő közül egyet magánjogi szerződéssel lekössön élte végeig. Egyedül marada. A történetnek pedig vége volna, de im édes idyllt bevezető fuvalom lágy szellője csap meg. Derék ebet látok, mely megosztja hősünkkel az egyhangu életet, közbe pedig csahol, ugat. Édes idyll közelg, ebcsaholást neszelek, kutyaugatást hallok.....

Községi ünnep Budaeőrsön.*)

Már a mult évben rendezett s annak idején e lap hasábjain méltatott budaeőrsi szőlő és gyümölcs kiállitás alkalmából megtartott ünnepségek elvitázhatlan jeleit szolgáltattak a község közönsége minden szép és jóért lelkesülő érzületének, — s mindazok iránt érzett hálás elismerésének, kik az ő jólétök előmozditása czéljából bármily csekélységgel közreműködnek.

A szeretet és hála érzetének mindeme nyilvánulásait, sokszorosan fölülhaladják azonban a legközelebb lefolyt ünnepségek, a midőn a valódi érdem, az önzetlen és odaadó munkásság elismerésére nyilt alkalom

Ezen alkalmat a község közszeretetben és osztatlan becsülésben álló plébánosa Ulmer Györgynek esztergomi czimzetes kanonokká történt kinevezése nyujtotta, — mely legfelsőbb

*) Mult számunkban már közöltük röviden, most a részletes külön tudósitást adjuk.

kitüntetés által a község közönsége is megtiszteltve érezvén magát, határt nem ismerő lelkesedéssel adott kifejezést e fölött való örömének.

Folyó hó 8-án mint a kanonokká történt felavatást követő napon, már kora reggel taraczkdörgések jelentették az ünnepély kezdetét.

A kanonok-plébános által délelőtt 9 órakor tartott ünnepélyes szent mise és bemutatkozó beszéde után, a paulai szent Vinczéről nevezett irgalmas rendü növérek vezetése alatt megjelent 200 fehér ruhás iskolás leány sorfala a templomból kijövő közönség lelkes éljenzése közt vonult az ünnepelt kanonok lakására melynek kapujánál két leányka magyar és német üdvözlő beszéd kiséretében alkalmi felirásu szalaggal ellátott diszes virágcsokrot nyujtott át a könnyezésig meghatott kanonoknak.

11½ órakor ujabb taraczk-lövések közt vonultak föl a községháza, mint gyülekező helyről, a községi előjáróság és képviselő testületnek vezetése mellett a községben levő intézetek s egyletek küldöttségei, élükön a járás közszeretetben álló főszolgabirája Tahy Iván, a helyettes szolgabiró Szabó József s a község jegyzője Beke József tb. megyei számvevővel. Tahy Iván főszolgabiró, fenköltszellemü és eszményi szépségü beszéddel üdvözölte a járás és község nevében a kitüntetett plébánost, mire az ünnepelt meghatottságtól rezgő, hálás szavakkal válaszolt, válaszában kiemelvén, hogy egyházi kötelességének teljesitése mellett fokozott erővel fog törekedni, hogy hivei különösen pedig a gondjaira bizott gyermekek körében az édes haza, annak nyelve s törvényei iránt való tiszteletet és szeretetet istápolja és terjessze.

Ezek után az iskolaszék Dr Reitter Ferencz községi orvos, a tanitói kar Clementis László igazgató főtanitó, a takarékpénztár Albiker János vezérigazgató, az önkéntes tüzoltóság Papp János alparancsnok, a temetkezési egylet Latosinszky József titkár, és a budaőrsi önsegélyző egylet Linder Ferencz titkár vezetése mellett tisztelgett, szép magyar beszédeikkel üdvözölve az érdemdus plébánost.

Este 8 óra után a község közönsége fáklyás menetet s szerenádot rendezett szeretett plébánosának; a község legérdemesebb polgáraiból állott 300 fáklyavivő az összesitett 30 tagból álló zenekar és a dalkör közreműködése mellett. Az ez alkalommal egybegyült s 3—4000. menő közönség nevében Szlevicska József községi képviselő magyar, s Huber Mihály törvénybiró német nyelven tolmácsolta a közönség őszinte szeretetét és ragaszkodását.

A minden tekintetben magyar szellemü ünnepséget az ünnepelt házában a tisztelgő küldöttségek vezetőinek részvétele mellett megtartott estély rekesztette be, melyen az ünnepelt a királyra, Beke József jegyző, s tb. megyei számvevő a herczeg-primásra, Székessy János káplán az esztergomi főkáptalanra és Dr Reitter Ferencz az ünnepeltre mondottak lelkes hangon tartott pohárköszöntőket. — Az elemi fiu iskolák növendékei a következő nap tartották e czélból rendezett ünnepélyöket, hazafias ének és magyar üdvözlő szónoklattal. Az üdvözletre adott válaszban lelkes szavakkal buzditotta az ünnepelt kanonok plébános az ifjuságot a haza s a magyar nyelv iránt való szeretetre s tiszteletre.

Kleeblatt Nándor bucsulakomája

A déli vasut üzletigazgatóságának tisztikara és a vonatmozgósitási külszolgálat személyzete május hó 20-án a krisztinavárosi kaszinó disztermében rendezett társasvacsorán vett bucsut Kleeblatt Nándor főfelügyelőtől, a vontatasi- és műhelyszolgálat osztályfőnökétől, ki 26 évi szolgálat után, jól kiérdemelt nyugalomba vonult.

Kleeblatt Nándor főfelügyelő egyike volt azon főnököknek, kik felelősségteljes szolgálatuk keretében is, igen szépen tudták a főnöki és kartársi fogalmat összeegyeztetni, ki ennélfogva az egész személyzet őszinte szeretetét élvezte és magával is viszi.

Az estélyen a déli vasut üzletigazgatóságának minden egyes osztálya szépen volt képviselve, a vonatmozgósitasi- és műhelyiosztály pedig teljes számban volt jelen, valamint küldöttségek képviselték a szekesfehérvári műhelyt és a székesfehérvári, kanizsai, barcsi, sziszeki és fiumei fütőházakat.

Jelen voltak:

Az általános ügyosztályból: Schlosser Nándor elnöki irodafőnök, valamint Paduch Gyula kiadóhivatal főnök és Kramár ellenőr műszaki vezető, továbbá Lakenbacher Károly számellenőr.

A forgalmi ügyosztály részéről: Palanek Ferencz főfelügyelő és helyettese Franschitz Adolf felügyelő, továbbá Burschits Antal Buda állomás főnöke és Bölcskey helyettese, Weber és Perneczky irodafőnökök, Wenczel József főellenőr és Pergár Ferencz.

A pályafenntartási ügyosztály részéről: Wurka és Grundböck felügyelők, Dorninger, Imreh és Posel főmérnökök és Szálé mérnök.

Az anyagszerkezelési ügyosztályból: Perthl Géza főfelügyelő és Kovács Imre.

A visszkereseti dijvissztérítési osztályból: Daróczy irodafőnök, Postl Ferencz titkár, továbbá Oberhuber Jenő, Bründl Jenő fogalmazók.

A kereskedelmi ügyosztályból: Fischer Bódog irodafőnök, Csillagh Benő főellenőr, Miksch és Pyber.

A vonatmozgósitási ügyosztály részéről: A jelen volt és ünnepelt Kleeblatt Nándor fő felügyelő utódja Breuer felügyelő, Komlóssy felügyelő, Jacob irodafőnök, Jaros, Pogány, mérnökök, Haris, Iglits Donaberger, Konop, Kánt, Kaljavszky, Gabrielli, Schedlbauer, Gillemot, Szabó, König, Smetena és Hackenberg.

A budapesti fütőház részéről: Kudich fütőházvezető.

Székesfehérvárról: Gödl műhely-alfőnök, Winkler mérnök, Bátky András és Bátky Pál, Hutzler Antal valamint a fütőház részéről Wolf Antal, Rieder Nándor és Bach Ferencz.

Kanizsáról: Wittenberg főmérnök, az ottani fütőház főnöke; Vlkolinszky János, Schild Antal, Nöthig, Morics és Seitz Antal.

Szászékről: Pálmay fütőházfőnök és Reberschak.

Barcsról: Thomka fütőházfőnök, Megyimorecz, Ibl és Günther.

Fiuméből: Zeilner Károly fütőházfőnök.

Az ünnepeltet megérkezésekor a jelenlevők legmélyebb tiszteletük kifejezése mellett szivélyesen üdvözölték és a 3. fogásnál felállott Breuer felügyelő és körülbelül a következőket mondotta:

Tisztelt uraim! Midőn a lenyugvó nap sugarai a messze bérczek ormait megvilágitják, a moslim imára készül és hálát ád a Mindenhatónak, hogy a nap fáradalmainak legyőzésénél segitségére volt és az éjjeli nyugalomért imádkozik.

Most midőn Kleeblatt főfelügyelő urat bucsuztatni akarom, jut ez eszembe, mert ő is egy fáradságos multra pillanthat vissza, egy oly multra, mely az élet minden fájdalmát és örömeit magában foglalta és csakis barátai és munkatársai körében érezte jól magát.

Ezen bevezető szavai és néhány hasonlat felhozása után a távozó főnököt élteti és biztositja hivatalnokainak további tisztelete és szeretetéről, egyben kijelenti, hogy nagyrabecsülésük továbbra is fenmarad irányában.

A beszéd a távozó főnök nevének említése alkalmával mindig élénk lelkesedést idézett elő és befejezte után szünni nem akaró eljenzés követte.

Kleeblatt főfelügyelő úr rövid szünet után mindenekelőtt megköszöni az iránta tanusitott tisztelet és ragaszkodás az imént tapasztalt meleg kifejezését és barátjai, illetve kartársaihoz intézi bucsuszavait. Kiemeli első sorban, hogy a déli vasuti tisztviselők összetartását mindig nagyra tartotta és hangsulyozza, hogy távozása csak azért nem esik nehezére, mert meggyőződése az, hogy ezáltal barátai és kartársainak vele szemben eddig táplalt jó viszonya meg nem szünik; sőt továbbra is a lehető legbensőbb barátság fogja azokat hozzá füzni.

Végül biztositja a jelenlevőket arról, hogy a veluk való együttmüködés mindenkor kedves emlékül fog neki szolgálni.

Ezután többek között Wenzel főellenőr egy sikerült beszédjében különösen azt hangoztatta, hogy midőn az ünnepeltet bucsuztatjuk nem fogjuk őt elfelejteni, mert a szív telefonja, melynek vezetékje a szeretet és barátság, ha a világ bármely zugában is élvezni fogja a jól kiérdemelt nyugalmát, mindig összeköttetésben áll azokkal, kik vele együtt működtek.

A társaság a vacsora után is a legjobb kedélyhangulatban együtt maradt éjfélen túl.

Bittner Alajos látta el a bucsulakomát a mit a jelenlevők dicsérettel halmoztak el.

A déli vasut államositása.

Mindig jól esik és örülünk rajta, ha más lapok is foglalkoznak Buda érdekeivel, mert ez arra vall, hogy a mi érdekeink szélesebb köröket is érdekelnek és méltányolnak. *A Háztulajdonosok Lapját* meg kell dicsérnünk, mert előszeretettel és méltányosan tárgyalja a budai dolgokat. Közelebb a városi telkek felhasználásáról irt, a melyből bemutatjuk a következő sorokat:

„Ugy tudjuk, a déli vasut államositása is bevégzett tény. Ez pedig maga után vonja a déli vasut mostani személypályaudvarának a mostani Mészáros utczai teherpályaudvarra való kitolását. A mi által felszabadul az Enyedi-utcza folytatása ugy, hogy a Krisztina-utcza kitérő nélkul egyenes összeköttetésbe jön a Svábhegyre vivő uttal.

Ezek lesznek a főváros telkeinek legczélszerübb felhasználási módozatai. Óhajtjuk, hogy igy legyen s kérjük is az intéző férfiakat, hogy szavunkat figyelembe vegyék.

A mit a parkok által jövedelemben veszit a város, az ugyis megtérül az egészségben s abban, hogy a nagy terekkel biró város nagyobb terjedelmet ölelvén fel: a vámok kintebb helyeztetnek; a most még külső telkek beltelkekké válnak, értékük emelkedik, a város maga nő, terjeszkedik; a jövedelem szaporodik, a gazdaság gyarapszik.

A helyes nemzetgazdászati politika pedig csak az, melynek czélja: a vagyonosodás előmozditása a szépség és egészségre való különös tekintettel öszhangzásban.

Ismételjük, hogy az egészségügyi tekintetben vétkes könyelmüséggel épülő fővárosnak terekre, parkokra van szüksége.

Teremtsünk ilyeneket még áldozatok árán is.“

Az Országos Magyar Iskola-Egyesület óvodái.

Az Országos Magyar Iskola Egyesület hasznos és a magyarosodást terjesztő dicséretes működése, óvodák fenntartása és segélyezése a székes-fővárosban és a székes-főváros környékén. Az óvodák által való hatásban az egyesület örömmel jelenthet sikereket, a melynek láttára a *társadalmi közöny* folytán már-már fásulni kezdő közöny felfrissült. Az óvodák sikereit jó részben *Tóth József* királyi tanácsos tanfelügyelőnek köszönhetik.

Az elmult évben az Országos Magyar Iskola-Egyesületnek óvodáiról igy szól a jelentés:

Egyesületi óvodáink valának:

1. *Haraszti* ban. Ennél az óvodánál már két év óta működő *Gromon Gizella* egy székesfővárosi óvodánál nyervén alkalmazást, az 1897. év végén helyére, 420 frt fizetéssel, szabad lakással és 120 frtnyi dadatartási dijjal *Plachy Aranka* okl. óvónő, helyettesi minőségben alkalmaztatott Ezen óvodára az 1897. évi decz. 31-dikéig ö szesen 7120 frt 43 krt költöttünk.

2 *Pest Hidegkuton* fölállitott óvodánkra eddig 3961 frt 17 krt forditottunk.

3 Bpest X. kerületében. *Kőbányán* levő óvodánk az eddig ráforditott 2801 frt 47 krt áldásosan gyümölcsözteté a magyar nyelv terjesztése terén. Bárha e kerületben — irja je-

lentésében az ezen óvodát szeretetteljes gonddal ápoló *Beretzky Endre* dr., X. kerületi választmányunk alelnöke és az óvodára felügyelő helyi bizottság elnöke — a magyarosodas évről-évre és most már hatványozott mértékben terjed is, de azért az idegen ajkuak bevándorlása és letelepülése folyton igenybe veszi a nemzeti culturank érdekeit szolgáló férfiak figyelmét és czéltudatos cselekvését. Ezen érdekeknek szolgál óvodánk is. Valóban sokszor csodaval volt határos a magyar nyelv elsajátitásában elért eredmény oly gyermekeknél, kik beléptük alkalmával egy szót sem tudtak magyarul. Ilyen növendékeink folytonosan vannak. A helyiség czélszerütlen és szük volta miatt a téli hónapok idején korlátozni kellett a beiratkozni akarók számát. Atlag 60 fizető és 6—8 ingyenes kisded látogatta ezen intézményünket. Az 1897. év karácsonyán a X ker. I. számu iskolaszék óvodai felügyelőbizottsaga, *Bálint Sándorné* urnő elnöksége mellett, karácsonyfát állitott föl az óvodában, mely alkalommal 6 szegény gyermek teljes fölszerelést s 60 növendék különféle ajándéktárgyat kapott.

4. *Solymár* község német ajku lakosságának gyermekeit gondozó óvodánk eddig 3601 frt 52 krba került. Ezen, nemkülönben a Pest—Hidegkúton levő óvodánkat felügyelő-bizottságunk két lelkes hölgytagja *Kugler Józsefné* és *dr. Gőöz Józsefné* urhölgyek 1898. márcziusában meglátogatták. Hidegkúti óvodánk — mondják jelentesükben — igen egészséges, világos, száraz teremben van elhelyezve. Felszerelése a kivanalmaknak megfelel. Atlag naponként 60 gyermek látogatja. A leányok száma tulnyomó. A növendékek öltözködésében nagyobb rend és tisztaság mutatkozik, mint a mult esztendőben. A község derék lelkésze és az ottani iskolaszék elnöke hetenkint kétszer betekint az óvodába, hogy a növendékek haladását figyelemmel kisérje. A magyar nyelvben nagyobb tempoban való haladás óhajtandó volna. Ugylátszik a gyakoribb látogatás a felügyelőbizottság részéről jó hatással lenne arra, hogy ezen intézetünk iránt támasztható, jogos kivánalmaknak mielőbb teljes mértékben megfelelhessen, miért is czélszerü lenne, ha egyesületünk felügyelő-bizottsága ezen óvodát gyakrabban meglátogatná. *Solymári* óvodánk — jelentik továbbá ezen úrhölgyek — oly látogatottságnak örvend, hogy alig képes falai közé fogadni a naponként odajáró kisdedeket. Már reggel 9 órakor 112 növendék van jelen. Itt is tulnyomó számban a leányok vannak, t. i. 39 fiu és 73 leány. Első tekintetre szembeötlő, hogy az óvónő a növendékek rendes öltözködését figyelemmel kiséri. A magyar nyelvben való haladás a kivánalmaknak megfelel. A gyermekek készsége a magyarul való felelésre szembetünő. Az egyházi hatóság is jóakaró figyelemmel kiseri ezen intézetet.

5. *Sziget Becsei* állandó gyermek-menedékházunkra négy év alatt 3626 frt 31 krt és

6. a 23 német és 3 magyar ajku kisdedet ápoló *sziget-szent mártoni* állandó gyermekmenedékházunkra eddigele. hét év alatt. 6405 frt 72 krt költöttünk.

7. *Szödi* óvodánkat 5 év alatt 3203 frt 17 krral tartottuk fenn.

8. *Visegrádi* óvodánkat 9 év alatt 5696 frt 75 krral virágzóvá tettük.

9. Sivár anyagi viszonyaink között örvendetes jelenség gyanánt emlithetjük föl, hogy ezen évben egy *uj óvoda fölállitásáról* is beszámolhatunk. *Békás Megyer* pestmegyei, jobbára németajku község hazafias lakossága ugyanis az óvoda czéljaira egy alkalmas házat ajánlván föl, egyesületünk e községben 420 frt évi segélylyel az 1897. évi julius 1-én, *Petroty Tekla* okl. óvónő vezetése alatt, a legszebb remények között, megnyitá uj óvodáját. A kisdedek magyar szellemben való ápolásához kötött reményeink teljesültéről volt alkalma meggyőződnie egyesületünk felügyelőbizottságának, mely az 1897. évi nov. 22-én ezen óvodát meglátogatta. — Felügyelőbizottságunknak e községben megjelent tagjait a föllobogózott és ünnepi szint öltött község lakossága nagy lelkesedéssel, taraczkdurrogatással s zenével fogadta. Az óvodában a község derék jegyzője, *Küzdő Gyula*, majd birája és lelkes plébánosa üdvözölte hazafias beszéddel a megjelenteket, kifejezvén hálás köszönetüket az Országos Magyar Iskolaegyesületnek az óvoda létesitéseért. Ezután az óvodával igen megbarátkozott szülők nagy részvétele és örömkönnyei között a 100 at megközelitő kisdedek mutatták be az óvoda eddig elért eredményét az erkölcsi s vallási nevelésben és különösen a magyar nyelv elsajátitásában. A megjelentek a legnagyobb elismeréssel tüntették ki az óvónőt, ki a gyermekekkel szemben tanusitott nagy türelmével, bánásmódjával szorgalmával és lelkiismeretes ügybuzgalmával nemcsak a kicsinyek ragaszkodását, hanem a szülők bizalmát is kivivta — Az óvodai ünnepélyt a község lakóiból alakult daloskör Kölcsey Hymnusának eléneklésével fejezte be, mely után a község lakóitól, a megjelentek tiszteletére rendezett és hazafias felköszöntőkkel élénkitett diszlakoma következett.

Ez óvodára, melyre eddig 2 0 frtot költöttünk, a felügyeletet az ugynevezett helyi bizottság eszközli ugy, hogy havonkint felváltva két bizottsági tag gyakorolja az ellenőrzést. E bizottság női elnöke: *Miklós Józsefné*, a férfi elnök pedig: *Thold Béla*, magy. kir. miniszteri számtanácsos. Egyesületünk kötelességének tartja e helyen is köszönetet mondani e bizottságnak szeretetteljes gondozásáért, továbbá a derék, hazafias község elöljáróságának, e község jó szellemének, a plebánosnak és a jegyzőnek azon érdeklődésért, melylyel ezen óvodát fölkarolták és ápolják. Kötelességünknek tartjuk e helyen hálankat lerónunk a jaras nagyérdemü főszolgabirájának, az ünnepélyen szintén jelen volt *Csapó Loránt* dr.nak is, ki nemcsak járása iskolaügyeit viseli aggódó figyelemmel szivén, hanem egyesületünknek Pestmegye egyéb helyein létesitett intézményei iránt is a legnagyobb ügybuzgalmat tanusitotta már az évek hosszú során át.

10. Az *„ó budai Fröbelnőegylet“* (elnöknő: dr. *Tatay Adolfné*, az igazgató tanács elnöke: *Gergelyi Jakab*; jegyző: *Hauzer Ferencz*) az 1892 évben, az Orsz. Magy. Iskolaegyesület kezdeményezésére és fölhivására megnyitotta a Szt-Endre utcza 55. sz. házban gyermekkertjét, mely azóta valóságos áldása az ezen vidéken lakó munkás népnek, mert ezek gyermekei a magyar lelkü ápolás mellett menhelyet találnak az utcza káros hatásaival szemben. Ezen óvodát — melyre eddig 3000 frtot költöttünk — *Gittinger Zeller Anna* vezetése alatt 10 magyar, 78 német és 2 más ajku látogatja. Az óvoda gondnoka: *Mo'tl Jánosné* urhölgy; védnöke és egyszersmind lelke, dr. *Tatay Adolfné* A jelzett nőegyesület választmánya és III. ker. iskolaszék tagjai gyakran meglátogatják.

11. Az *„Aszód és vidéke jótékonynőegyesület“* (elnöke és védnöke: br. *Podmaniczky Gyuláné* urhölgy; titkára: *Sirompf László*) által fenntartott és 22 fiu és 21 leány látogatta aszódi óvodát eddig összesen 200 frttal gyámolitottuk.

(Vége következik.)

Egy kis megrovás.

Tisztelt szerkesztő úr! A természet tavaszi zöldjét élvezők járják a szép budai hegyvidéket, a melynek legmagasabb pontja a *Pozsonyihegy orma*. Nemcsak gyalogjárók, hanem kocsik számara is kényelmes utak vezetnek oda föl. A kocsiut az ottani vendéglőépületig huzódik. A hegyorom tetején találjuk a királyné sétáinak emléket megörökitő emléktáblát, melynek tőszomszédságában a kilátó emelkedik, a mely szük, szellős és — rozoga.

Évek előtt, a mikor Budapest főpolgármestere a székesfőváros tanácsosa volt, őt küldötte ki megfelelő szakkisérettel a polgármester, hogy vizsgálja meg a már akkor is rozoga kilátót.

Ezt a megbizatást, mely hivatva volt a közbiztonságot emelni, *Márkus József* székesfővárosi tanácsos egy kirándulás révén, a mely több bérkocsin történt, végezte el.

Amde a kilátót meghagyta az „előrelátó“ tanács szüknek és rozogának.

A kilátó emeletére fölvezető keskeny, szük falépcső fokainak deszkáját nemcsak televerték vasszögekkel, a melyek az illetők neveinek kezdőbetüit, sőt itt-ott szivet is tárnak elénk, hanem azok, ép ugy a lépcsőkorlátok is, már teljesen korhadtak.

Az emeleten a félelmes állapot ugyanilyen: bicskával összevagdalt (s igy nagyon meggyöngitett) karfák; ezer meg ezer vasszög beverése által meggyöngitett, korhadt padlódeszkák; és szuette, korhadt, gömbölyü (tehát nem ácsolt) tartóoszlopok.

A kikelet napsütött délutánjain több százan is ránduinak föl Budapest határának pompás kilátást nyujtó legmagasabb pontjára; tehát e sorok juttassák eszébe a székesfőváros főpolgármesterének, hogy évek hosszabb sora előtt minő vizsgálattal bizta meg őt a polgármesteri hivatal.

Már akkor is rozoga volt ez a kilátó, ámde az évek mulása még soha sem erősitett meg fából ácsolt kilátót: szükséges hát, hogy azt ujra épitsék, vagy legalább is alaposan kijavitsák.

Közgyülések.

A Magántisztviselők Országos Nyugdijegyesülete megtartotta negyedik évi rendes közgyülését *Weiss* Berthold orsz. képviselő és *Gulácsi* Dezső elnöklése alatt, melyhez a tagok nagy számban megjelentek. A közgyülésnek előterjesztett évi jelentéséből kitünik, hogy a tagok száma több mint ezer, hogy az egyesület vagyona meghaladja a 600.000 koronat és hogy az elmult evben alapitványokban és adományokban 22.000 korona folyt be. Az évi jelentést egyhangulag tudomásul vették és az elnökségnek különösen *Weiss* Berthold alelnöknek, az igazgatóságnak, ügyvezetőnek és a tisztikarnak, az elért szép sikerert köszönet szavaztatott. A tárgysorozat egyik pontja volt az alapszabályok módositása és különösen kiemelendő az intézkedés, mely szerint az 1898. julius 1-én tul belépő tagok az eddigi $7\frac{1}{2}\%$ helyett $8\frac{1}{2}\%$-ot fognak fizetni. A választás alkalmaval az igazgatóságba beválasztattak: *Agoston* József kir. tanácsos, orsz. képviselő és *Prehoffer* Gábor, a m. a. v. alk. fogyasztási szövetkezet gondnoka.

A Budapest jobbparti korona- takarék és hitelszövetkezet f. é. május hó 19-én tartotta első évi rendes közgyülését. A közgyülésen szépszámu közönség vett részt, s ott látjuk a budai kereskedők és iparosok notabilitasait. *Peringer* Ferencz ur mint elnök röviden üdvözölvén a megjelenteket, konstatálta a határozatképességet és felkéri Schimmerlik vez. igazgatót, az igazgatósági jelentés felolvasására. Ez megtörtenvén, Stampfer Márton felügyelő bizottsági elnök jelentést tesz a maga reszéről mire a közgyülés ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak az elmult első üzleti évre a felmentvényt egyhangulag megadta. Az igazgató azután jelentést tett a közgyülésnek ama kedvező körülményről, hogy az igazgatóság és felügyelő bizottság első évi működése fejében minden néven nevezendő dijazásról lemond, mit örvendetes tudomásul vett a közgyülés. A választások lévén napirenden beválasztattak az igazgatóságba: Igazgatósági tagok: Stampfer Márton, Wolf Márton. Felügyelőbizottsági tagok: Bányay Béla, Bartha Oszkár, Löwy Náthán, Steinbock József, Dr. Weber Adolf. Felügyelő-bizottsági póttagok: Kresselbauer Béla, Steiner Mór. Választmányi tagok: Dr. Acsay Antal, Albecker Sándor, Berényi Sándor, Eckstein Mihály, Faludi Agoston, Frankendorfer Lajos, Gilly József, Hódosi Sándor, Kállay Jenő, Krausz Gerson, Kurzweil Vilmos, Nagy Mihály, Ott Lajos Uhlmann Victor. Választmányi póttagok: Ehrenfeld Sándor, Felber Adolf Gamauf Gyula, Gallauner Károly, Ilby Rezső, Kalocsa Ferencz, Singer Géza Vagács Mihály. A választás megejtése után Wolf Márton igazgatósági tag megköszönte az ő valamint Stampfer Márton ur nevében a beléje helyezett bizalmat és kijelenti, hogy magát arra érdemessé tenni mindig törekedni fog. Telkes Simon szám-

tanácsos az igazgatóság önzetlen fáradozásáért és működéséért jegyzőkönyvi köszönetet megszavazni inditványozza a közgyülésnek, mihez egyhangulag hozzájárulnak. Elnök a megjelenteknek megköszöni az érdeklődést, összetartásra buzditja a tagokat és berekeszti az ülést. Mi csak üdvözölhetjük ezt az intézetet és szivből óhajtjuk, hogy a megkezdett uton tovább haladjon és fejlődjön, mert tény az, hogy szolgáltatja a budai ipar és kereskedelem érdekeit. Ez az intézmény azonban csakis oly feltétel alatt fog tovább fejlődni, ha a vezetőség ugyanazokat az alapelveket fogja követni, melyek alapját képezték első évi működésének; és mi reméljük, hogy ez igy lesz, mert bizunk az igazgatóságban, bizunk az elnökben Peringer Ferencz úr személyében, ki egész életén bizonyitotta, hogy erélyes, szorgalmas kereskedő s most méltón foglalja el elnöki székét, melyről vezeti az intézetet szigorral és körültekintéssel, mint azt megköveteli az intézet tekintélye. De bizunk mi Schimmerlik Mór vezető igazgatóban is, ki egyedül van hivatva, az intézet ügyeit és dolgait a szó szoros értelmében vezetni, mert reá nehezedik nemcsak a belső munka phisikailag, de ő reá háramlik az egész ügymenet és vagyonkezelés felelőssége és mondhatjuk, hogy nem csekély a feladat, melynek megoldása egyedül az ő személyétől várható. Mi üdvözöljük őt az első évi kedvező eredményhez és kivánjuk, hogy ernyedetlen szorgalommal és kitartással működjék tovább is, mert tudjuk, hogy ily tevékenység mellett, czéljait, melyet maga elé tüzött, elis fogja érni.

Pünkösd

Midőn a tavasz már végét éri és a szerves élet évi fejlődésének tetőpontjára hágott, abban a pogányok által Maja istennőnek, a katholikus egyház által pedig a boldogságos szűz Mária tiszteletének szentelt Május havában, az év legszebb hónapjában, a csirázásnak és termékenységnek, a természet megujuló erejének idejére esik: *pünkösd*, az az ünnep, melyen a kereszténység a Szent Lélek eljövetelének emlékét üli.

Sok-sok esztendőkkel annakelőtte az apostolok mindnyájan együtt valának Egyiptomban, midőn a Szent Lélek tüzes nyelv alakjában megjelent, *„és kezdének szólni más-más nyelveken, a mit a Szentlélek ád vala nékik szólniok.“*

Istennek *nagyságos* dolgait hirdették azóta Péter és apostoltársainak utódai a világ minden népének nyelvén és megtért a világ minden népének legnagyobb része: *Jézus Krisztus* nevében, *„a bünöknek bocsánatjokra!“*

Régen volt... mégis volt... *de csak volt!*

Az *ész* és *számitás* mai *korszakában*, az *istenismeret* és *istentisztelet* elmulásával, a *szív* és a *szeretet* igaz *nyelve* elnémult, feledésbe ment.

Mert bár *szeretünk* most is, de *szív* nélkül *ismerünk* sokat, csak *istent* nem, és *tisztelünk* mindent, de *felebarátainkat* nem!

Az istenben való *hit*, az isten iránti *szeretet* és az istenbe helyezett *bizalom*: egyenlet *három ismeretlennel*, melyet megérteni és megfejteni senki sem akar; — az erkölcsi és természetes érzületek *csak* az egyéni hajlamok szerint minősülnek; — *megelégedés és alázatosság egyáltalában nem létezik már közöttünk, a tulajdon és a becsület egyaránt alku tárgya* és az emberi méltóság csupán személyes természetü körülmények hatása alatt áll.

És hogy ez igy van, onnan van, mert korunk realizmusának uralkodó planetája az *önzés*!

Oh, jöjj el Szentlélek még egyszer e bünös földre! *Tanits bennüket a megbánásra*, tanits istent ismerni, őt félni és tisztelni; tisztitsd meg érzéseinket, *tanits igazságra és jóakaratra, hogy minden ember felől legjobb véleménynyel legyünk és hogy ne tápláljunk gyülöletet vagy haragot felebarátunk iránt.*

Megbánás, igazság és *jóakarat!* Legyen ez hármas jelszavunk a nyár bevonulásának, a buza termésének és az aratásnak örömünnepén.

A nyár első és legnagyobb ünnepét nem ünnepelhetjük meg méltóbban, mint a *vallást*; *türelem és a törvénytisztelet* nyilvános dokumentálásával.

Mert ha lészen *igazságszeretet*, *felebaráti szeretet* (de nemcsak hitsorsosaink iránt) és *hazaszeretet*, akkor lészen *családi*, *nemzeti* és *vallásos* élet is e földön!

NAVARRA JÓZSEF.

Különfélék

— **Falk Miksa kitüntetése.** Falk Miksát az első kerület tisztelt országgyülési képviselőjét a király egyik legmagasabb rendjellel tüntette ki. Falk Miksa érdemeit minden polgára ismeri a hazának akár politikai ellenfele akár nem. Azok közé tartozik, kik a nemzetnek nagy szolgálatokat tettek s kiknek érdemei elévülhetlenek. A kitüntetés alkalmából a legmelegebben üdvözöljük.

— **A budavári plebánia.** A székes fővárosi törvényhatóság egyik kerületbeli bizottsági tagjai az I. kerületi bizottsági tagoknak dr. Nemes Antal megválasztása érdekében kiadott felszólitását méltányosnak és jogosnak tartják, s a kerületnek azt az óhajtását, hogy *Dr. Nemes Antal* legyen a budavári plebános, mit mi is óhajtunk, támogatni fogják.

— **Park ünnepély.** A budai könyvtár egyesület javára Junius 5-én a polgári tövőldében fényes parkünnepély lessz. Az ünnepély sorrendje változatos, a rendezőség fáradhatlanul buzgólkodik, tehát előre is jelezhetjük a parkünnepély sikeret s az ehez való hozzájáruláshoz felhivjuk az áldozatkész közönséget.

— **Szülők figyelmébe.** A most záródó iskolai év végén egy fontos körülményre hivjuk fel az érdekelt szülőket. Eddig ugyanis a legtöbb szülő, ha gyermekével a tanulitakat a vakaczió folyamán átismeteltetni, avagy javító — illetve felvételi vizsgálatra előkészittetni kivánta, olyan egyéneket fogadott fel, a kik hiján voltak minden paedagogiai szakképzettségnek. *A budai tanitóegylet* szivesen ajánl e czélra teljesen megfelelő, szakmajukban jártas egyéneket, a kik e nemü működésökért teljes garancziát vállalnak. Megkeresések *Koncsek Lajos* egyleti elnökhöz intézendők (II. ker. Toldy Ferencz utczai elemi iskola.)

— **Vége a tanévnek!** Tiz havi kitartó munkálkodás után ismét jól megérdemelt pihenőre térnek az iskola munkásai, tanitók, tanulók egyaránt. Az évzáróvizsgálatokat a budai elemi iskolákban f. é junius hó 16—20-ika között tartják meg. Ezeket a hittani és tornavizsgák fogják megelőzni. A részletes vizsgálati tervek beküldésére tisztelettel felkérjük az iskolák érdemes igazgatóit.

— **Szinházi utalványok.** A budai tanitóegylet tagjai a budai nyári szinkör látogatására ingyen utalványokat vehetnek igénybe. Ezek az utalványok a következő helyeken kaphatók: I. ker. Varbeli elemi iskola; II. ker. fő utczai, medve utczai, Toldi Ferencz utczai és Margit köruti elemi iskolákban továbbá az I. ker. krisztinatéri elemi iskola szolgájánál.

— **Moly elleni védekezés.** Egy előkelő budapesti szaklapban a moly elleni védekezésről a következőket olvassuk: Megtisztelő felhivásának eleget teendő, van szerencsém a moly ellen való megóvásról a következőket közölni: Azoknak, kik nincsenek abban a helyzetben, hogy szőrmeneműiket megbizható és szakértői konzerválásra adhassák át, szolgáljanak tájékozásul a következők: Nagyon elterjedt, de teljesen téves azon hit, hogy erősszagu füvek, aeterolajak, füszer stb biztositást nyujtanak a szőrmeknek és ruháknak a moly ellen való megóvásánál, mert a tapasztalat kétségtelen módon igazolta, hogy a molyok meg a legerősebb szagokat is megszokják. Konstatálom, hogy a molyok ellen csak egy sikeres védelem létezik és pedig minden mesterséges szer kizárásával azon eljárás, hogy a ruhák szakszerüen bizonyos időszakokban alapos tisztitásnak vettessenek alá, mi különben az emlitett szerek használatánál is mint alapfeltétel van előirva. Nem tudom elégge inteni az érdekelteket a kámfor és naftalinnal való behintéstől, mert ezek a bőröknek természetes zsiradékát kiszáritják, a szőrméket homályossá és törékenynyé teszik és elrontják a legszebb szint, a mennyiben a szőrök ódonszinüek és vörhenyesek lesznek, azonfelül azoktól a ruhanemüek impregnálódnak és ezáltal hosszabb ideig használhatatlanekké válnak. A helyiség, a melyben a szőrmék megóvandók, szellős, sötét és hüvös legyen, a megóvandó tárgyak pedig lehetőleg nyers kender vászonba göngyöltessenek vagy legalább is olyanokkal takartassanak be. Nagyobb értékü tárgyak legjobban ónfalazatu szekrényekben óvhatók meg. Minthogy a szőrmék a rossz vagy hiányos megóvás miatt rendkivül sokat szenvednek, ajánlom, hogy jó és értékes darabok semmi esetre se tartassanak otthon, hanem azon idő alatt, mig nincsenek használatban konzerválásra és gondozásra megbizható szakértő szűcsnek adassanak át. Hogy a moly ellen kizárólag ezen eljárás a valódi védelem, bizonyitják a számos elismerő nyilatkozatok. Tisztelettel *Katzer József*, szűcsmester, Budapest.

— **Egyesületi élet.** A budai tanitóegylet junius hó 4-én d. u. felhatkor a II. ker. Margitkörüti elemi iskolában Koncsek Lajos elnöklete mellett közgyülést tart, melyen Ember János, kir. segédtanfelügyelő „a gyengébb tehetségü gyermekek iskolai neveléséről“: — Schön József egyleti tag pedig az elemi iskolai számvetés tanitásáról fog előadást tartani.

— **Alapitó ünnepély.** A magyarországi müvezetők orsz. szövetkezetének „Első kerületi egylete“ pünkösd vasárnapján este a II. ker. Faczán termeiben dallal, szavalattal és tánczmulatsággal egybekötött alapitó ünnepélyt rendez, melyen Búzás István mondja az ünnepi beszédet.

— **Kirándulási hajók.** A magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság május 27-től kezdve további intézkedésig minden vasárnap és ünnepnapon külön kirándulási hajót indit Budapestről Visegrád—Nagy-Marosra, s onnan vissza Budapestre és pedig a szentendrei Dunaágban levő összes állomásainak érintésével. A külön gőzös Budapestről (Eötvös-ter) reggel 7-kor indul Visegrád—Nagy-Marosra s onnan esti 6 óra 45 perczkor, Visegrádról pedig esti 7 órakor indul vissza és körülbelül fél 10 órakor este érkezik Budapestre. A menettérti jegyek igen olcsók, Budapest, Visegrád — Nagy Maros között egy I. osztályu menettértijegy ára 1 frt, egy II. osztályu menettértijegy ára pedig 60 kr. Harmadosztályu jegyet e hajókra nem adnak. Közelebbi értesitést a kifüggesztett hirdetések adnak.

— **Nagy idők tanuja.** Idősb *Hegedüs* Ferencz 1848—49-iki honvedhadnagy, a m. kir. pénzügyi közigazgatási biróság nyugalmazott itélő birája, a Lipót-rend lovagkeresztese május 17-én hetven éves korában meghalt Budapesten. Majus hó 19-én temették el II-ik kerület Főutcza 31-ik szám alatt levő lakásáról a farkasreti temetőbe. Elhunytát a Hegedüs, Holényi és Zdrahal családok és számos rokon gyászolja.

— **Szőlősgazdák könyve.** Tudnivalók az okszerü szőlőtelepités és müvelés köréből. Irta Horváth Sándor mükertész. *Kapható a „Mezőgazda“ szerkesztőségében, Budapest, VIII. ker. Práter-utcza 44. Ára egy korona.* — A kipusztult szőlőterületek ujjáalakitása egyik legfontosabb közgazdasági feladat s annak mielőbb való megoldásán legjobb tehetségünkkel kell közremunkálnunk. A telepités költséges munkája azonban csak ugy lesz gyümölcshozó, ha helyesen végezzük. Nos hát e könyvecske ezt a szükséges tudást adja meg, kimeritő tájékoztatásul szolgálván arra nézve: hol és milyen föltételek mellett lehet a szőlő fölujitására kölcsönt kapni?

— **Reggeli Ujság.** Olvasóinknak ajánljuk a Reggeli Ujságot, melynek hirdetése lapunkban olvasható. *A Reggeli Ujság* t-ljes kiadásának előfizetése ára havonkint egy korona. A lap tartalmas, jól szerkesztett. A régibb irói világ egyik jelese a jó izlésü *Áldor Ármin* szerkesztő. Nem csak olcsóságánál fogva ajánlatos, de fontos a családapákra, mert nincs benne *kétértelmüség* Czikkeit Bartha Miklós és Ábrányi Kornélon kivül több neves iró irja. Miért ne takaritana meg valaki 7 8 forintot évenkint, ha e mellett csak oly jót és választékosabbat kap. Kiadóhivatal Budapest VIII. József-körut 19. Minden vasárnap „A Magyar Nép" czimü néplap mellékelve ingyen. *A Reggeli Ujság* Buda és vidéke ügyeivel többet foglalkozik, mint bármely napilap

— **A budai szinkör** jeles komikusát Kovács Mihályt e héten nagy öröm érte. Közvetlen a Cornevillei előadása előtt ajándékozta meg az ő kedves élete párja egy szép fiu gyermekkel

— **Magyar szobor müvészet.** Századunk müvelődési igényeivel haladni az érdeklődők és az érdekeltekbe az akarat és jó indulat nem hiányzik, mint ezt Budapest fő- és székváros közönsége eddig is tanusitotta; — a duna jobbparti rész — melyet a természet az ő pitoreszk szépségeivel oly tekintélyes bőségben áldott meg, hogy szebb és szebb változatosságairért számos európai főváros irigy szemmel tekint reánk, — épitkezési tekintetben napról napra jobban halad s ujabb időben ismet egy monumentális épülettel lesz gazdagabb Budapest budai oldala s ezen vigadó épület következetesen magával vonja majd környezetének rendezését és palotákkal kiépitését, ugy hogy itt is kivánatos leend a főváros elszórt gyöngyeiből, a melyek Ő felsége magasztos elhatározásából nemzetünk Ős-nagyjai emlékének megörökitésére szobor müvekben emeltetni fognak, egyet egyet elhelyezni. — A tiz szoborból egy — Szent Gellért szobra — tudtunkkal — Budára a Ferencz-József hid axisara jönne; azonban szerény véleményünk szerint a testvér-városnak a contemplált szobor müvek elhelyezésében is testvériesen kellene megosztoznia; az eddig projectált 6 szoborból pedig csak egy jönne Budára és 5 Pestre; ez nagy aránytalanság volna. Az Andrássy-ut ugy is fog szobrokkal ékeskedni, s annak végén a Milleniumi emlék szobrot emelni az esztetika is tiltja; eme szobornak legjobban megfelelne a Gellérthegy csucsa, hol a természet szépsége mellett az emlék szobor messzetávolba hirdetné hazánk ezeréves fennállását Vannak végre alapitványok, melyek szinte a budai oldal szobor müvekkel diszitésére volnának forditandók; igy a többek között a Millacher-féle alapitvány egy szökőkut létesitéséhez, melynek kivitele már-már megérett és a velefoglalkozás annyival komolyabb megfontolást igényel, mert a pályázat előkészitése, mintázatok s a t. időt igényelnek és mert tehetséges szobor müvészeinket pangásba juttatni nem szabad, sőt kötelesség oda hatni, hogy megfelelő foglalkozásban részesüljenek.

— **A buda—krisztinavárosi nyári szinház.** Ismét elmutt egy hét, gazdag, változatos müsorral óriási erkölcsi, — de annál gyengébb anyagi sikerrel. Nem tudom megérteni az idén a budaiak közönyét Krecsányi társulatával szemben, mig a pesti oldalról csapatosan, tömegesen jönnek át ugy a családok, mint a magánosok a hosszu lanczhidon és a legsötétebb alaguton a budai szinkörbe, hogy egy kellemes, élvezetes estét szerezzenek maguknak, addig a budaiak csaknem tüntetőleg távol tartják magukat, pedig ő nekik legjobban kellene minden erejökből támogatni ezen társulatot, ugy a magyarosodás, mint a szellemi müveltség érdekében. Mert ezen társulat miszsziót is teljesit Budán és Krecsányinak elvitázhatlanul nagy erdemei vannak a magyarosodás terén és meltan elvárhatja a pártolást a budaiaktól. Node ami eddig nem volt, az lehet még ezután és azért Krecsányi társulatát bátran a figyelmökbe ajánlhatom a budai előkelő polgároknak éz az intelligenciának, felszólitva, illetve felkérve őket, hogy részesitsék ezt a nagy ambiczióval működő müvész gárdát abban a pártolásban, amiben részesitették évekkel ezelőtt. Vasarnap a *„Falu rosszát"* adták a czimszerepben *Békéssyvel* ki ismét bebizonyitotta, hogy értelmes szinész, kellemes, lágy baritonjával szépen énekelt és szomoru dalaival megrikatta a publikumot. *R. Pataki Róza* mint Finum Rózsi igazi, piros pozsgás paraszt menyecskét mutattot be, dalaival gyujtott. *T. Csige Böske* a kis szerelmes, szenvedő Boriskát kis lányos üdeséggel, kedvesen játszotta. A többi szereplők *Hahnel Aranka, Dezséry, Bónis, Ligethy* kiváló alakitásaikkal hozzajárultak az est sikeréhez. Közönség kevés volt. *Hétfőn* előadták „Egy párisi regény" czimü franczia szinművet összevágó, jó előadásban a hölgyek közül *Hahnel Aranka T. Csige Böske, Ruby Erzsi, T. Hadrik Aranka* jeleskedtek, az urak közül *Réthey, Thúry Bónis, Berky* és *Almássy* gondosan kidolgozták és müvésziesen megjátszották szerepeiket. *Krecsányi* csupa uj diszletekkel és butorokkal lepte meg a közönséget Közönség gyéren volt. Szinrekerült e hét folyamán kétszer is a „Cornevillei harangok" a lehető legjobb előadásban. *Ámon Margit* Serpolette szerepében friss, eleven játékával és szépen énekelt dalaival nagy hatást keltett. *Anday Blanka* mint Germaine ezüstcsengésü, behizelgő hangjával gyönyörüen énekelt. Sok tapsot kapott. *Békéssy* mint Henry márki és *Hunffy* mint Greniső szépen énekeltek és sok jól megérdemelt tapsokban részesültek. A komikumról *Kovács Miska* és *Ligethy* gondoskodtak, kik jóizü humorukkal folyton derültségbe tartották a publikumot. *Dezséry* Gáspár apót erős drámai hévvel játszotta meg. *A karszemélyzet* szintén remekelt és ez *Orbán Árpád* karmesternek az érdeme, ki nem kimélve a fáradságot mindig gondosan tanitja be az operetteket és praecisitással, biztos kézzel vezeti. — Büszke lehet Krecsányi a társulatára és mi budaiak büszkék vagyunk Krecsányira és nagy elismeréssel adózunk neki.

— **A Budai Kerékpár Egylet** f. hó 3 án fényesen sikerült hegymászó versenyt rendezett. Az indulás a déli vasut érkezési oldaláról történt, czél: az Istenhegyi templom tér volt, hol nagyszámban megjelent közönség várta a beérkezőket. I. Főverseny 3980 m. Dijak elsőnek nagy ezüst érem és tisztelet dij, másodiknak nagy ezüst harmadiknak kis ezüst érem. 4 induló. Első Gillemot Ferencz (B T. C) 13 p. 50 mp. Második Kirchknopf Ferencz (M. A. C.) 13 percz. Harmadik Seregi Sándor (Gondor K. A.) II. Juniorok versenye. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak és negyediknek bronzérem. Távolság mint az elsőnél. Tizenhat induló Első Bauer Sándor (Condor K E.) második Papp Ferencz, (Condor K E) harmadik Schener József (Budapesti K. .) A verseny utan bankett volt, melyen Ary Pál elnök kiosztotta a jutalmakat.

— **A budai krisztinavárosi nyári szinház heti müsora** Hétfő: *A kék asszony.* Kedd: *Boccacsio* Szerda: *A tiz parancsolat* (Először) Csütörtök: *A tiz parancsolat.* Péntek: *A kék asszony.* Szombat: *Üdvöske.* Vasárnap: *Tamás bátya kunyhoja.*

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*E rovat alatt közlöttekért nem vallal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Philadelphia kávéház.* Ennek a világvárosnak a nevét választotta ez a világvárosiasan berendezett uj kávéház. Buda emelkedését mutatja az, hogy a kávéházak szaporodnak. A *Philadelphia* kávéházban jól fogja magát érezni a közönség, mert a tulajdonos Fuith Lajos áldozatot nem kimélve a legujabb kor igényeinek megfelelve fényesen és kényelemmel rendezte be az ujonnan megnyilt valóban tetszetős kávéházat Alagut-utcza 3 szám alatt a Horváth kerttel szemben. A fényes berendezés mellett legkitünőbb kávéházi italok, hüsitők, gazdag választéku hideg étkek, számos belkülföldi lap s négy Seiffert-féle kitünő tekeasztal áll a közönség rendelkezésére, s pontos és előzékeny szolgálattal elégiti ki a legkényesebb igényeket is. A kávéház ugy van berendezve, hogy itt nagyobb társaságok is összejöhetnek és *kasinói ellátásban* részesülnek... A kávéház tulajdonosa megérdemli azt, a mit köriratában kér, a közönség pártfogását, mert minden igyekezete az, hogy erre méltó legyen. Budán van és jár ide annyi közönség, hogy a Philadelphiának is számos vendége lehet.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mészterméke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— *Buda gyöngye.* Wéber Mihály fővárosi vendéglős kibérelte a budakeszi uton levő ujonnan épült gyönyörü vendéglő és kávéházi helyiséget. A diszes helyiségben van kuglizó, táncterem s több kisebb-nagyobb étterem ek Ajánljuk a kiránduló közönség figyelmébe.

— *Szálloda a Svábhegyen.* A svábhegyi Skoupil-féle fényesen berendezett szállodát *Lajrovszky Lajos* a Gerbeaud (Kugler utóda) czukrászat kiállitási főszakácsa vette bérbe Sok szerencsét.

— *Libapecsenye.* A liba pecsenye idénye sokakat hoz át Budára s minden estve szép vendégkoszorut látni a jó l ba pecsenyét élvezve s jó bor, friss sör mellett a *Politischer Grajzlernél* (Koronaőr-utcza) és a *Márvány mennyasszonynál* (Márvány-utcza), hol ezen kivül mindig gazdag és a régi jó hirt erősitő étlap van.

— *Nagy Pista kávéháza.* Nagy Pista kávéházában a Margit-körúton közvetlen a Margithid mellett naponkint délutáni feketére és reggeli kávéra, uzsonnára sokan jönnek össze Különösen élénk a délutáni fekete kávé, a mikor a szomszédos utczákból sőt Pestről is sokan jönnek át ide. A családok is összejönnek fagylalt és jegeskávéra. A kávés figyelmesen vezeti a nappali üzletet és igyekezik a vendégeket jól kiszolgálni.

— *Buda emlékedése.* Buda emelkedéséhez épitkezéseink járulnak. Uj épületeink közül azok, melyeket budai müépitészeink emelnek, nemcsak kiállják másokkal a versenyt, de sokszor legelől járnak izlésben és szerüségben. Több háztulajdonos fordult lapunkhoz, hogy egy derék müépitészünknek *Klimes Józsefnek* nevükben köszönetet nyilvánitsunk jó izléséért és tartós épitkezéseért. Ezt mi készséggel megteszszük, mert mi méltatunk minden budai épitészt és felsoroljuk jeles épitkezéseiket. *Klimes József* most több nagyszabásu épület tervén dolgozik.

— **Mátyás király csárda,** az ó budai kis-czelli volt katonakórház felett a Mátyáshegyen Tulajdonosa a Bartalits család. A közel 10,000 □öl nagyságu hegyterületen a tolongás kizárva. — A Mátyáshegy legmagasabb pontja (950' az adr. t és 644' a Duna O p. felett) szintén a Mátyás király csárda teritóriumához tartozik. 255' lábbal magasabb a Gellérthegynél. Páratlan kilátás

Vendéglő a „Noé bárkához"

II. ker., Iskola-utcza 16. és Donati-utcza 41. sz.
szép kerti helyiséggel ujból megnyittatott.
Tisztelettel PETZ AGOSTON.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű **férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesitést kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott **Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet** és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a **Reggeli Ujságot** bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expediczió-költség megtéritéséért

mely

havonkint egy korona.

A **Reggeli Ujság**, melyet a vidékre küldünk, **minden nap nyolcz oldal** terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt ér en fiokü zletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NÖI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazza-tételét.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomasára hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Hesz-féle házban)

czukraszdát

nyitottam.

Mindent elfogok követni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégithessem.

Forma-fagylalt, parfait és crémek minden időben kaphatók.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

OKÁNYI IMRE

első budai szalámigyára és husfüstölde je.

Kassai kolbász, saját olvasztásu disznózsir és füstölt szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Sürgönyczim:

„OKÁNYI Budapest“

Szt-Lukácsfürdő

kávéház és vendéglőjének megnyitási jelentése.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesiteni, hogy a Szt.-Lukácsfürdő részv.-társulattól az **éttermeket, kerti vendéglőt** és a **kávéházat** bérbe vettem s az összes helyiségeket

Vasárnap május 8-án

megnyitottam.

Minden lehetőt elkövettem, hogy a helyiségek a legdivatosabb kényelemmel legyenek berendezve, kitünő magyar és franczia konyháról és különleges elsőrendü borokról gondoskodva van és figyelemmel leszek a legelőzékenyebb kiszolgálásra.

A Szt.-Lukácsfürdő helyisége a következőkből áll: **egy nagy étterem**, egy gyönyörü balkonnal, 500 személyre, nagyszerü kilátással; **egy divatos kávéház** a világ legolvasottabb ujságaival; **nagyszerü kert**, egész nap árnyékkal és pormentes levegővel, gyönyörü sátrakkal, kisebb és nagyobb társaságok részére.

Rossz idő esetére 1000 személyre fedett helyiség.

Reggeli zene és délután **katonazenekar hangversenye.**

Ellátás hetekre és hónapokra. Déjeunner, diener, lakodalmak és bankettek a házon kivül is.

Magyar borok Teleky Ádám gróf, Stubenberg gróf, Horváth Ödön báró, Triesz gróf uraságok pinczéiből. Franczia borok a világ legnevezetesebb czégeitől, valódi magy. franczia és német pezsgők eredeti hollandi és angol liqueurök. **Kőbányai udvari sör.** Mindennemü ásványviz poharankint is.

Számos látogatást kér

FODOR L. J.

vendéglős és kávés.

Török-Bálint.

Három oldalról erdő koszoruzza, kies fekvésü, egészséges levegőjü és télen-nyáron egyaránt kényelmes vasuti közlekedéssel. Török-Bálint község nemcsak mint nyaralóhely közkedveltségü a fővárosi üdülő közönség körében, hanem télen át is kellemes lakóhelye a főváros intelligenciájának.

A közlekedés olcsó. A m. kir. államvasutak központi pályaudvarából II. oszt. 30 kr., III. oszt. 20 kr. Füzetjegyek megváltásánál II. osztály alig 20 kr., III. osztály 13½ kr. Vasuti állomástól társaskocsik. Tiszta és olcsó lakások. Hetenkint 2-szer hetivásár. Bővebb felvilágositást nyujt a község előljársága.

Török-Bálint, 1898. május 8.

Gänz Sándor. jegyző. **Bunth András.** biró.

ÁLLATKERT.

Ma és minden nap ½5 és 6 órakor d. u.

nagyszerü előadás

a központi ketreczben kitünően idomitott

4 himoroszlannal.

Belépti dij mint rendesen 30 kr.

Kávéház megnyitás!

Van szerencsém a nagy érdemü közönségnek becses tudomására hozni, hogy a Krisztina városban **Alagut utcza 3. szám** alatt a Horváth kerttel szemben

PHILADELFIA

czimü kávéházat nyitottam.

Kávéházam kényelmes és fényes berendezésével a n. é. közönség igényeit minden tekintetben kielégitendi, a legkitünőbb kávéházi **italok, hüsitők**, gazdag választéku **hideg ételek** (Büffet) gyors, pontos és előzékeny kiszolgálásával, számos külföldi lapnak beszerzésével óhajtom kielégiteni a legkényesebb igényeket is. A tekeasztal (Billard) kedvelőknek **4 Seifert féle tekeasztal** álland rendelkezésére.

Midőn kávéházam által a n. é. közönség igényeinek teljes és megfelelő kielégitését akarom kinyerni, kérem egyuttal a n. é. közönség és mélyen tisztelt vendégeim szives jó indulatát és becses pártfogását.

mély tisztelettel

FUITH LAJOS

kávéház-tulajdonos.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég

fürdők

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében

(Rendelő intézet)

Budapest, IX., Váltház-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, **biztosan és gyorsan** soványit étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, minden féle ideg- és bőrbetegség gyógyitására.

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető „*A természetes gyógymód kézikönyve*“ irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ara 3 korona.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami szárazzátételi munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag** vidékre is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

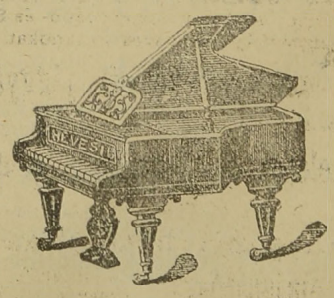

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 17. sz. (Szt.-iván hava) Junius 11

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A műegyetem elhelyezése.

Senkisem vádolhat azzal, hogy a műegyetem elhelyezésének kérdésében érdekelt fél volnék. Nincs nekem se telkem, se földem, melyen túl akarnék adni. csupán meleg érdeklődésem van az ügy iránt, s mindenekfölött bizonyos lokálpatriotismusom, mely azt diktáltatja velem, hogy a műegyetemnek legelső sorban B u d á n van a helye.

Sokat tünődtem azon, hogy hol is illetné meg ezt a nagyrendeltetésű főiskolát itt Budán a legmegfelelőbb hely? Eleintén, mintha magam is akceptálni voltam volna hajlandó a Gellérthegy aljában elnyuló és sík területű Lágymányost, mely a pesti oldalhoz való közelségénél fogva de csakis ennélfogva, erre legalkalmasabbnak látszik.

Később azonban — személyesen is bejárván a kérdéses nagy területet — arra a meggyőződésre jutottam, hogy az a hely a maga teljes egészében semlyékes, feltöltött terület, melynek beépitése városrendezési szempontból amugy is be fog következni, s hogy e különben nem valami egészséges és biztos fekvésü hely beépitését nem lehet, nem szabad épen a fontos rendeltetésü műegyetem odahelyezésével megkezdeni, mert az nem méltó hozzá.

Eltekintve attól, hogy a kérdéses területen — miként értesültem — a telektulajdonosok kapva a kedvezőnek mutatkozó alkalmon, tulon-tul felcsavarták az e czélra használandó telkek árát: maga az épités is rendkivül sokba kerülne e helyen, mivel az alapozási munkálatok tényleg nehézségekkel s tetemes költségekkel járnának.

A gazdálkodás elvét pedig szerintem ennek a kérdésnek az eldöntésénél is szem előtt kell tartaniok azoknak, a kik ebben a kérdésben intézésre s döntésre hivatottak. Miért kelljen az államnak ezreket és százezreket koczkára tennie csupán azért, mivel egyesek minden áron és j ó á r o n tul akarnak adni különben parlagon heverő telkeiken? Az államot erre médiumnak avagy baleknak kiszemelni még spekulációs szempontból sem szabad.

A műegyetem elhelyezésének kérdése bár már nagyon közel áll megoldásához, de fait accompli-król még nem lehet szó. És ha történt volna is már némi megállapodás ebben ez ügyben, a józan visszaszivás ez esetben csak üdvös és hasznos lehet az államra nézve.

Budán valójában sokkal szebb, egészségesebb fekvésű, kevesebb koczkázattal járó és a mi fő: sokkal o l c s ó b b helyül kinálkozik a kies V i r á n y o s, melyről lapunk mult számában tesz említést ugy a maga, mint érdektársai nevében Wirker Rezső mérnök ur.

Igaz ugyan, hogy itt is az a törekvés dominál, hogy bizonyos telkeket az állam tulajdonába adjanak át; csakhogy a spekuláczió vádja itt egészen elesik, mert itt tekintve a lágymányosi és virányosi telkek árai között mutatkozó s az utóbbiak javára eső nagy különbözetet, egy valóságos h a z a f i a s f e l a j á n l á s r ó l van szó, a mennyiben azoknak a telkeknek a négyszögöle már most is és már magában is megéri azt az összeget, melyért az illetők azt az államnak eladni hajlandók.

És szentül hiszem, hogy csakis a műegyetem elhelyezése czéljaira hozzák meg ezt az áldozatot; bezzeg más volna az álláspontjuk, mihelyt valamely kisebb érdekü intézmény elhelyezéséről van szó.

Előnyeit a virányosi telkeknek magam is ismerem és aláirom; a kik azokra nézve az ajánlatot megtették, csöppet sem tuloztak e kies és minden tekintetben alkalmas vidék előnyös, jó oldalainak kiemelésekor; az okos gazdálkodás elve azt diktálná ez esetben, hogy ezt az ajánlatot két kézzel kellene megragadni s igy a műegyetem elhelyezésének régóta vajudó kérdését végre-valahára a legszerencsésebb megoldás utjára terelni.

Ám, nem lehet tudni, miként gondolkodnak ebben a kérdésben az arra leghivatottabbak. Buda emeléséhez és szépüléséhez nagyban hozzájárulna, ha

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA."

Többen vagyunk.

Emlékül Dr. Molnár Károly barátomnak, László fia születésére.

És ha még egyszer élne Napoleon,
És ha még egyszer nyerne nagy csatát,
Öröme győzelmén, — semmi ahhoz
Ami éri az apát, anyát,
Mikor a gólya a háztetőre lép,
S ragyogóbbá lesz a családi kép.

A vendég kedves, — angyaloknak társa;
Szólni nem tud, csak ugy gőgicsél
A szülőknek arcza van kis arczában . . .
És a boldogságról regéket beszél:
Többen vagyunk, . . . több az élet gondja . .
Ki gondolna rá? . . . Mind az ő bolondja . . .

A szeme atyjáé, anyjáé az ajak,
Igy folyik a vendégről a beszéd,
A világ ott van a kis új világban,
Csak úgy lesik a tekintetét:
Mintha szólna, mozdul szalagos keze,
Alig nyitva még, de mosolyog a szeme.

Hol anyja karjain, hol apja kezében;
Még szótlan, de értik a szavát.
Százat egy ellen fogadni mernék,
Most hivja a mamát, majd az apát,
Anyja keblén úgy illik mint a virág,
Almodják szépen, övé lesz a világ.

Megfestik jövőjét, messze kékben látják,
Alig várják, hogy lábára lépjen.
Kicsiny ajkaival szóbeszédet szóljon;
Mindene lesz, oh csak szépen kérjen
Az élet viharja kerülje el messze;
Olyan legyen élte, a mint ki van festve.

Erdélyi Gyula.

Magyar helynevek.

Irta: **Navarra József.**

II.

Motto:

„Gyuródeszka, rézfazék;
„Kis fedő és kis reszelő.
„Frau Mutter, Frau Mutter, az kávé;
„Limonádé, csokoládé;
„Krámpámpuli, punes, friss virsli;
„Rántás, mártás — *jó eledel!?*"
(Tréfás népdal.)

Ime némely *vármegye* nevének értelmezése *Kiss Álint* szerint:

Arad = erős; kemény meredt Phoeniczai és persiai városok. *Árva* = mezitelen, erőtlen.

Bars = Baras és Beros (Bors) = fenyőfa. *Békés* = Bikkes = kereste, kérte. *Bereg* = Berec = Berek = térdhajlás, tisztelet, hálaadás, áldás; — régi eleink az erdőkben tartották isteni tiszteletjeiket, erről nevezhették azokat berekeknek, azaz tisztelet, áldás helyeinek; — ettől vette nevét Beregvármegye is, *hová először jöttek őseink! Bihar* = Bachar = Büchar = kiválasztott, kedves; vagy pedig: Behar = hegy előtt, hegyen.

Csanád = Chanahd = tábort rendelő.

Fejér = Peér (Pér) = ékesség.

Gömör = Gamar = elfogyatkozott, megemésztetett, elvégeztetett. *Győr* = Jeor = folyóviz, patak.

Hunyad = Honad = nyugvóhely, birtok.

Komárom = Camarem = fekete (fő-) város.

Máramaros = Marahmarah = nagy keserűség. *Maros-Torda:* Maruch = Maros = kifényesitett, kitisztitott; Tordah = Torda = határ, körülkeritett.

Nyitra = Nitra = lehulló, mint a falevél.

Szabolcs = Zebulc = Zabólcs = a te lakó helyed. *Szatmár* = Szatamar*) = béra-

*) *Borosjenőn* egy régente szőllővel ültetett dülőnek a neve: *Sodamer* v. *Szodamer*; és ennek a szónak nincs sem zsidó, sem chaldaeai, sem pedig syro-médiai értelme; hanem annyit tesz, mint: *So-ta-ma! So thun wir!*

a műegyetem tényleg a Virányoson nyerne hajlékot. A legfejlettebb közlekedés mai korában nincs már távolság. A Virányos ma már könnyen megközelithető, a mit bizonyit, hogy az elejére ép most épitették a budai uj kórházat.

Ha azonban a müegyetem kérdését ezek daczára a Virányos hátrányára döntenék el, ezt a szép és alkalmas helyet mégis a legmelegebben ajánlom azoknak a többi fontos terveknek a keresztülvitelére, melyek az állam részéről — tudtommal — a legközelebbi jövőben szintén sorra kerülnek.

Buday Ádám.

A Krisztinaváros.

Ha a lánczhid folytatását képező alaguton át törekszünk Buda másik oldalára, mar az út középtáján, a tulsó kijárat tojásdad alaku keretében egy bájos távlati kép tárul elénk, melybe bele ékelődik a nagyváros jellegéből egy-egy palotasarok, miket az Alagut kávéház platán lombjai körülhimeznek a nagy természet legkedvesebb szinének örökzöldjével.

Balról bokrosalju fák sudarai kandikálnak elő a Horváth kert rácsai mögül — libegő galyaik között fényesen bujdosik a baloldali Szent-János utcza házain megtört verőfény s elővillog egy-egy ablakráma tündöklő üvegszöge; hátrább a mérsékelten emelkedő talaj épületeivel egybeborul az apró kertek csalitja s a füszeresen áramló levegő kecsesen himbálgatja bennök a virányos csücskü sárgabaraczk ágait, amiken csipogva billeg meg a hernyót vadászó bőbeszédü veréb madár.

A képnek hátterét egyik felől a svábhegy lejtője foglalja el s világoszöld bársony pázsitja közepén mint egy nagy kérdőjel üti fel fejét a távoli David-gyár kéménye, a többit pedig betölti az örökkévalóság fölségesen derült arcza — a kéklően ragyogó levegőég.

Folytatván az alagut tengely utját a Szent János-utcza keresztezésével ötlik szemünkbe a Krisztinaváros kereszténységének kedves hitháza — az Urnak temploma

Csönd — szelid csönd mindenütt; itt véget ért a foglalkozással nyakig telitett fővárosi embernek ügyei felé való figyelmetlen rohanása, — a lármás nagyvárosi tolongás zaja tul maradt a lánczhidon, csak a szellót nyargaló viszhang hozza néha a tuloldali kocsirobajjal egybevegyült utczai zsibongás elhaló zaját.

Ennek a kis templomnak belseje az ő szerény, de áhitatot parancsoló nemes egyszerüségében jellemzi az őslakó épitők lelki nyugalmát, a melyet megnemesitett az e városrészben trónját felütötte fenséges magánynak hangulata, mi nagyobb gyönyört nyujt az élvezeteknek itt a természet csöndes ölében és szelidebb erkölcsökre vezet a meg nem árasztott vérnek idegmüködése.

A merre szem tekint zöld — mindenütt zöld; a szomszédos János és svábhegyek erdőiből bejárogat a tilinkó szavu sárgarigó a csicsergő kenderikével, mert zavartalan, teljes és biztos nyugalmat találnak a ringó faágakon, öröklött ösztönből tudják, hogy a krisztinavárosi lakótól nem lesz bántódásuk, legjobban tanuskodik e mellett a Gellérthegy-utcza elején a járdaküszöböt szegélyező valamely pinczefenékről előkerült márványkő öregbetüs következő vésete:

„Es liegt allhier,
Ein liebes Thier
Es frass kein Stroh
Es frass kein Heu
Es war ein kluger Papagei.“

S a mint fölértünk a nyaralókkal tellő naphegy fensikjára, megelégedetten tekinthetünk a pesti oldal tömött palota soraira, kőváraira, mert eszünkbe juthat az az örök igazság, hogy ugy köti meg az ember szabad elméjének élvezetes csendes bolyongását — valóságunk e földöntuli adományát és Isteni tüzét — a természettől elvont ilyen kőhalmaz, mint a hogy a ketrecz megtöri — megfékezi a nemes vadat, mig a nyilt szabad mező futásra ösztönzi, — ragadja a lovat — a szabad lég pedig elmélkedésre és bölcsességre serkenti az elmét.

Haeffler István.

Az Országos Magyar Iskola-Egyesület óvodái.

12. *Bpest fő-és székvárosi VII. kerületi rákosi közmüvelődési és jótékony egyesület* (elnöke: *Stelly Géza*; titkára: *Hemmer Márton*) népkönyvtárt tart fönn, vasárnapokon népies estélyeket rendez; van jól szervezett és vezetett dalosköre, és hozzájárul a magyar istentisztelet fentartásához, azonkivül gondoskodik egy óvoda fentartási szükségleteinek beszerzéséről is. — Óvodáját — melyet 111 kisded látogat — eddig 1900 frttal segélyeztük.

13. A serkentésünkre és kedvezményezésünkre, a község buzgalma és az állam segélyével az 1890. évben létesült pestmegyei czinkotai óvodát eddig összesen 1087 frt 15 krral segélyeztük.

14. A bács-bodrogh-megyei *Uj-Futtak* jobbára németajku községben egy magyar óvoda felállitására és fentartására alakult óvodaegyesületet (elnök: *Eigl József* apát-plébános,) eddigelé összesen 250 frttal gyámolitottuk fontos missiója teljesitésében. — Jelenleg az óvodát *Katona Erzsébet* képzett óvónő vezetése alatt átlag 100 gyermek látogatja.

15. Gömörmegye északi, exponált tót nyelvü vidékén hazafias, magyar nemzeti missiót teljesitő és 80 kisded lelkének magyar szellemben való ápolásáról gondoskodó oláhpataki községi jellegü állandó gyermek-menedék-házat, két évi fennállása óta, 150 frttal segélyeztük.

16. A románság nagy tömegébe szigetként beékelt aradmegyei nagyhalmágyi magyar iskolára eddig 300 frtnyi segélyt forditottunk.

17. A *mehalai* (Temesmegye) nőegyesület gyermekkertjét 45 frttal segélyeztük. E gyermekkert a jobbára román ajku községben évente 111 gyermeket ápol magyar szellemben.

18. Krassó-Szörénymegyében, *Suska* községben, az ottani görög-keleti okleveles tanitó *Blasin Sándor*, a felnőttek számára magyar nyelvi tanfolyamot nyitván: kérésünkre a nm. vallás- és közoktatásügyi minister, e tanfolyam számára, különböző fali térképeket, szemléltető képeket magyar és román nyelven különböző irott és nyomtatott fali olvasótáblákat küldött.

19. Az aradmegyei *Magyarád* községben lakó csekély számu magyarság, hogy gyermekeit az elrománosodástól megmentse, Aradmegye tanfelügyelőjének buzditására, házról-házra járva, a szószoros értelmében keregetéssel, összehozta azon összeget, melylyel az 1895/96. tanév kezdetén egy magyar iskolát nyithatott. — Az ottani romanság nem jó szemmel nézte ezen intézményt: a tanitót elvertek, sőt még a nejét is bántalmazták és a magyar iskolaszék elnökét, az anyagi megrontás fenyegetésével lemondásra birták. A közigazgatasilag kinevezett uj iskolaszék azonban (elnök: *Fekler Károly*; gondnok: *Popp Vilmos*; jegyző: *Póder Gyula*) nem csüggedt, jólehet az amugy is szegény magyarság a további segélyt és áldozatot meghozni a legjobb akarat mellett sem volt képes. A különböző egyesületekhez és az államhoz fordultak tehát segélyért. Az állami segély késett, a különböző adományok pedig csak a felszerelésre voltak elégségesek, de nem az iskola további fentartására. Ily körülmények között fordultak sürgős segélyért egyesületünkhöz, mely az illetékes tanfelügyelő meghallgatása után *160 frtot* küldött, hogy ezen iskola fenmaradását legalább egyelőre biztositsa. A vallás- és közoktatásügyi minisz'ernek pedig megszivlelésébe ajánlotta egyesületünk az itteni viszonyokat. Az iskolát — melyet jelenleg az állam is 267 frttal segit — 12 magyar, 6 német és 32 oláh kisded látogatja. A románok beleunva a hasztalan küzdelembe, most már megszüntették áskálódásaikat az iskola ellen és a község különböző ajku lakói barátságos viszonyban élnek.

20. Budapest székesfőváros törvényhatósága az 1891. évi május hó 18-án és folytatva 14-én tartott közgyülésében egyesületünk javára megszavazott *Andrássy Gyula-féle alapitvány* kamataiból évenként, 5 évi kötelezettséggel, 400 frtos évi jutalomdijat létesitett egyesületünk az Andrássyak ősi fészkében, Zemplénmegyében, a magyar nyelv terjesztésében buzgólkodó tanitók, óvónők és tanitónők megjutalmazására. — Eddig e czélra *2000 frtot* forditottunk, mely összegnek ünnepélyes kiosztására évenkint „a magyar nyelvet és népnevelést Zemplénmegyében terjesztő egyesület“-et (első alelnök: *Fejes István*; titkár: *Beregszászy István*) kértük föl. Ezen egyesület az utolsó részlet elküldése után beszámolt az évenként megküldött 400 frtnyi jutalom miként történt felhasználásáról. E szerint a jutalomdijakat mindig a kir. tanfelügyelő javasla tára azon tanerőknek itélte oda, kik a zemplénmegyei tót ajku községekben, ugy az iskolában, mint a társadalmi életben, a magyar nyelv és szellem terjesztése körül a legnagyobb buzgalmat fejtették ki. A jutalmak kiosztását a nép és az illető iskolai előljáróságok közrevonásával a járási főszolgabirák hazafias és tettekre buzdító beszéddel, minden alkalommal nagy ünnepélyességgel eszközölték s a magyar haza iránt való szeretet ébresztése mellett az alapitvány nevét viselő nagy férfiu iránt is leróták a kegyelet adóját. Szóval a jelzett egyesület arra törekedett, hogy a kiosztott jutalmak erkölcsileg minél gazdagabban kamatozzanak, Az Andrássy-féle jutalomdijban 5 év alatt *34 tanerőt* tüntettünk ki 50—100 frtnyi jutalmazásokkal

A felügyelőbizottság elhatározta, hogy az Andrássy alapitvány kamatai egyrészét, vagyis az évi 400 frtot, még egy évig Zemplénmegyében, a jelzett czélra értékesiti, de — tekintettel a különböző vidékekről egyesületünkhöz érkezett jogos megkeresésekre — e kamatokat másutt, esetleg más czélra fogja fölhasználni.

A budapesti nem *magyar ajku*, de a magyar nyelv elsajátitásában kiváló *tanulók megjutalmazására*, a közgyülésileg megszavazott 200 frtnyi összegből az I. kerület 30 frtot, a IV. kerület 40 frtot, az V. 50 frtot és a X kerület 25 frtot, összesen 145 frtot vettek igénybe. Ezen czélra eddig összesen *2555 frtot* adtunk ki.

(Vége.)

---

kott, bérekesztett hegygyel; vagy Szetamár = eltért, hátrament a keserüség (?). *Szolnok-Doboka*: Zanuk = Szónok = vizek folyása; Dabak = Doboka = hozzáragadt.

Tolna = Tólda = nemzés, szülés által szaporitani, tóldani a familiát.

Ugócsa = Uggot = Ugotsa = pogácsák.

Veszprém = Bazprimah = Bőszprim, Veszprim: a prédának széljelszaggatá-a, préda-osztály.

Zala = Czalah = Csala és Szala: aszal, szaraszt; vagy Sala = Csala: csalt.

Most lássunk nehány ismertebb falu és város nevét. Pl:

Azár vagy Azar (két zemplén megyei) község neve, annyit tesz, mint: *harczra készült*, felövedzett. Ebből lett — azt mondja szerzőnk: Kiss Bálint — az araboknál *uzár*, a persáknál *huzár*, mely azt teszi: óltalom az ellenség ellen; lovaskatona. Szegény magyar *huszárnak* tehát nem *húsz az ára* a bakával szemben, hanem egyszerüen arabs, vagy perzsa *jöttment*, ki mint ilyen, „óltalom az ellenség ellen!“

A baranyamegyei *Babarcz* község *Babarcz*-ból származtatja, ami annyit tesz szerinte, mint: *szeme fényje a földnek*, vagyis fekete föld.

(Folyt. köv)

Adakozzunk az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

Alapitó ünnepély.

A magyarországi művezetők országos szövetkezetének „Első kerületi egyesülete,“ özvegyei és árvái segélyalapja javára, május 29 én, pünkösd vasárnapján este tartotta dallal, szavalattal és tánczmulatsággal egybekötött *alapitó* ünnepélyét a II. ker. viziváros*i „Fáczán“* vendéglő összes termeiben előkelő, diszes közönség részvétele mellett. Az ünnepély gazdag műsorának első száma zenenyitvány volt, melyet a bosznia-herczegovinai 3 sz. gyalogezred közkedveltségü zenekara adott elő. Ezután *Buzás István* tanár, kit ez alkalomra az egyesület felkért, a következő ünnepi beszédet intézte a diszes közönséghez:

„*Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!* Mikor szerencsés voltam elvállalhatni azt a megbizást, hogy az emberszeretet magasztos munkájának mai alapitó ünnepén a nemes feladatu egyesület czéljairól Önöknek pár szót én szóljak, azt a megbizást is kaptam, hogy az uj egyesület mindegyik tagja nevében szives szavakban üdvözöljem Önöket.

E kedves megbizatás következtében nagyon szeretnék Kegyeteknek mindegyikével, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, kezet szoritani; de az én szerepem tiz perczre van kiszabva, valószinűleg a gazdag műsor miatt, vagy talán inkább azért, mert a mai mulatságot a táncz igérkezik fűszerezni.

Midőn tehát az emberszeretet magasztos eszményе nevében üdvözlöm Önöket, kérem, fogadják együttesen ily előkelő számu és szives megjelenésükért az egyesület mély háláját és forró köszönetét!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! A régi klasszikus népeknél közmondás volt, hogy édes és dicső a hazáért meghalni. Mi felfogjuk e szép gondolat magasztosságát és igaz lelkesedéssel valljuk, hogy mi a hazáért nemcsak meghalni, de érte élni is tudunk: munkálkodni, hogy az anyagi jólét és szellemi művelődés révén szabadságunkat biztosithassuk és a hazának boldog, megelégedett polgárai, oszlopai lehessünk magunk is, — gyermekeink is.

Az emberi művelődés fokozásával rendesen gyarapszik az a gondosság is, melylyel magunk és szeretteink érdekeit óvjuk és a jövőről gondoskodunk.

A magyarországi művezetők országos szövetkezetének első kerületi egyesülete és annak tagjai is megértették a kor intő szavát, midőn a szerény együttműködés, tömörülés zászlaját kibontva, szellemi és anyagi érdekeik érvényesitését irták zászlajukra, a szövetkezetnek czélul tűzvén ki első sorban, hogy az elhalt művezetők özvegyeit és árváit állandó segedelem nyujtásával a nyomortól megóvja, rokkant és szolgálatra képtelen tagjainak megélhetését biztositja, állás nélkül lévő tagjait uj állás elnyeréséhez segiti és elkallódásukat meggátolja.

A szövetkezet nemes intentiói közül fényesen kimagaslik az özvegyekről és árvákról való gondoskodás. Ki az árvák könnyeit letörli, az égnek nyujt alamizsnát és Istennek tetsző dolgot cselekszik. A művezetők egyesületének tagjai vállvetve törekszenek e nemes, emberbarati czél megvalósitására De, hogy e czél elérhető legyen, szükségünk van a velünk kapcsolatos szakkörök, gyárosok bizalmára és áldozatkészségére, azoknak az intéző köröknek és férfiaknak bizalmára és támogatására, kik a nemes czélok gyámolitásától sohsem vonták meg segitő jobbjukat, és a kik bizonyára legjobban tudják méltányolni, hogy a nagy eszmék és találmányok gyakorlati kiviteleben mennyit ér a buzgó művezető szakképzettsége és igaz becsülettel végzett munkája

Az emberszeretet és családi gondosság geniusza az özvegyek és árvák iránt könyörületre fogja inditani mindazok szivét, kik a művezetők egyesülete iránt rokonszenvvel viseltetnek, a Kegyeteket is minden bizonynyal, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

„Szedjétek föl a morzsákat is, hogy semmi el ne vesszen“ — mondá az Üdvözitő. Épen ezért e nemes czélu egyesület is szivesen fogad, bármily csekély adományt, és mélyen érzett, hálás köszönetet mond érte. Igy lassanként megtermi majd gyümölcsét az emberszeretet e nemes munkája és az elültetett csemete terebélyes fává fejlődik idővel, melynek gyümölcseit az unokák áldólag élvezik majd, és a melynek árnyékában meg fog pihenni a munkában elfáradt vándor,

De mindnyájan tudjuk, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá Isten áldása. Ugy hiszem, hogy valamennyiünk szive együtt dobban, mikor kivánom, hogy a Magyarok Istene töltse el szeretettel, könyörülettel, az összetartás magasztos érzetével a jó emberek szivét; adja szent áldását a tisztességes munkára, az uj egyesületre, annak buzgó elnökségére, az egyesület nemes lelkü barátaira és Kegyetekre, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, s engedje, hogy igaz szeretettel hivek maradjunk a mindnyájunkat tápláló édes anyához, szeretett hazánkhoz, melyen kivül nincsen számunkra hely!

Egyesületi élet.

A budai Tanitóegylet f. hó 4 ikén tartotta a II. ker. Margit köruti elemi iskolában nyári közgyülését, melyen mintegy 50 egyesületi tag jelent meg. A közgyülésen *Koncsek Lajos* elnökölt, ki megnyitójában kegyelettel emlékezvén meg a nemrég elhunyt Zichy Antalról, mint a tanitóság egyik legigazabb barátjáról, a „gyöngéd, szolgálatkész“ idealistáról: az eszményi szépnek szeretetére és gyakorlására hivta fel a tanitóságot.

A közgyülésnek egyik legérdekesebb tárgya *Ember János.* kir. segédtanfelügyelő előadása volt, ki a figyelmet mindvégig lebilincselő beszédben ismertette *a gyengébb tehetségü gyermekek iskolai nevelésének* módozatait s a közgyülés végül határozatban mondotta ki, hogy ezt a kérdést napirendre tüzi s a szellemileg visszamaradott, nyilvános elemi iskolákban kellőképen nem gondozható tanulók részére külön iskolának felállitását szükségesnek tartja.

Második előadó *Schön József* egyleti tag volt, ki a népiskolai számvetés tanitásáról igen érdekesen s tanulságosan értekezett.

Több folyó ügy elintézése után megválasztotta még a közgyülés a pályabiráló bizottságot is, melynek tagjai lettek: *Nagy* László, *Schön* József és *Eperjessy* István rendes; — *Magyar* József és *Witkovsky* Antal póttagok

A sikerült közgyülést társas vacsora követte a Pálffy-téri Kubanek féle vendéglőben.

Ismerőseink.

Krecsányi Ignácz és Somolik Lőrincz.

1883. junius elején egy kis szintársulat jött fel Debreczenből Budára, azzal a czéllal, hogy megkedvelteti a fővárosi közönséggel a magyar szinművészetet. A krisztinavárosi régi, rossz hirü német arénában ütötték fel Thalia vándorló papjai egyszerü templomukat, a mely kopott, jóformán tönkre ment, kényelmetlen épület volt. Ablakai betöredezettek, piszkosak, diszletei rongyosak, a padok tönkretéve, a mellék épületek elhanyagolva voltak s mindenen, a merre az ember tekintett, a pusztulás, rombolás jelei

Ebbe a szinházba jött a vidéki szintársulat, a mely látva e szomoru állapotot, elkedvetlenedett, s szeretett volna vissza térni oda, a honnan jött. Ez azonban még csak kezdete volt a fővárosba helyezett reményei csalódásának. Annyira tönkre volt téve a magyar szinészet neve hitele, hogy lakást sem akart adni neki a budai polgárság. Nagy nehezen jutottak, egy-egy hónapos szobához, s boldog volt az, a ki tisztességes fedél alá juthatott. Arra, hogy a kereskedőség valamit hitelezzen a szinészeknek, még csak gondolni sem lehetett — Ilyen általános rosz hangulat közepette még az államtól sem várhattak semmiféle segélyezést, a melynek akkori miniszterelnöke, Tisza Kalmán, még lebontását is követelte e rozzant, s a várost éktelenül csufitó épületnek, a hozzá érkező számtalan panasz miatt.

Ennek a szintársulatnak és szinháznak volt az igazgatója *Krecsányi Ignácz*. Valóban bámulnunk kell, mikor elgondoljuk, hogy milyen erővel küzdötte le az akadályokat, a melyek, a mint a fentebb vázoltakból kitünik, a lehető legnagyobbak voltak. Leküzdeni a közönyt, vissza állitani a szinész hitelét, ez volt a két legfőbb elve, a miknek teljesitésében azonban igen gyakran háborgatta őt saját szinészeinek zugolódása. Türte a vádakat, a miket azok garmada számra hánytak feléje; látszólag elhitte, hogy csak nagyravágyása hozta fel Budára, sőt még elődjei sorsától, a bukástól is tartott, de bensejében meg volt győződve, hogy e jég pánczélt megtudja törni, kedveltté teszi a magyar szinészetet; s ez lelkesitette, buzditotta, a mi által mesés szorgalmat fejtett ki. Dolgozott, fáradt, de nem lankadt, s munkája meghozta áldásos gyümölcsét. A közönség eleinte enyhén, később nagyobb mértékben kezdett érdeklődni Krecsányi iránt A félig telt házak jobb napokat hoztak a szintársulatra. A szinészek nem zugolódtak többé, mert belátták, hogy oly vezetőjük van, a ki megérdemli a hozzá való ragaszkodásukat és a beléje helyezett bizalmukat.

Igy folyt le az első saison. — Mikor szeptember vége felé az utolsó szinlapot ragasztották fel a hirdető táblákra, a mily közönyösen fogadta a közönség Krecsányi megérkeztét, épp oly érdeklődéssel fordult hozzá elbucsuztakor Közönség és szintársulat mély benyomásokat eszközöltek egymásra, s nem tudjuk, hogy a fájdalmat tekintve a szintársulaté volt-e nagyobb, a mely nem szivesen hagyta itt kedves közönségét; vagy a közönségé, a mely igazán sajnálta a már megkedvelt társulat eltávozását — Jövő tavaszra, mint a fecske, megjött onnan délről Krecsányi is, s már nem talált arra a nagy közönyre, a melyet az elmult év elején észlelhetett.

15 esztendő mulott el azóta. Ma is abban a fa épületben tartják az előadásokat, de az a csiny, a mely minden részén látszik, feledteti velünk az anyagot. Tizenöt évvel lett idősebb a sokat tapasztalt director, de ez a hosszu idő sem akadályozhatta meg szorgalma kifejtésében. Reggeltől késő estig dolgozik. Próbákat tart, tanit, a szinház ügyeiben fáradozik, előadásokat rendez, s fáradalmai után pihenésnek nevezi azt az időt, a mit a benyujtott darabok átnézésére és tanulmányozására fordit. Az anyagi érdeknek minden kilátása nélkül évenkint nagyobbnál nagyobb arányokban áldoz szinházára. Az elmult évben 8, s az idén 18—19 ezer forintot forditott vállalatára, s ezt mind csak azért, hogy a közönség követelményeit minden tekintetben kielégitse.

Már a többi szinházakkal egy szinvonalon való állásáért, s ambiciós voltáért is megérdemelné azt, ami vágyai netovábbját képezte eddig — az állandó szinházat; nem is tekintve, hogy ily nagy lakosságu városrész, mint Buda, joggal megkövetelhetné azt, a miből Pestnek oly bőven kijutott.

* * *

Az alatt a husz év alatt, mig *Krecsányi* szinigazgatóskodott, aligha talált oly buzgó s minden tekintetben használható embert, mint *Somolik Lőrincz.*

Somolik a ki jelenleg a szinház érdemdus titkára, 1864-ben kezdte meg működését, mint zenész a budai népszinházban. Később Bécsbe került, majd 1870 ben Debreczenbe ment, a mely akkor a magyar szinészet mintegy asiluma volt. Itt ismerkedett meg 1881-ben Krecsányival, a ki éles szemével belátta, hogy egy oly szorgalmas és fáradhatatlan embert, mint Somolik, nem szabad kezei közül kieresztenie. Pestre jövet őt is magával hozta, s titkárává tette.

Azóta együtt vannak a szinház élén, osztozva örömben, búban, nélkülözésben, s

együtt fáradva a színművészet megkedveltetése érdekében. — Be is látta Krecsányi, hogy oly embert talált titkárában, a minőt ma már nem igen lehet találni. Az az önzetlenség, fáradhatatlan kitartás, a mely Somolikot jellemzi, nem csak az ő nagyrabecsülését, de a közönség elismerését is megérdemli.

Magunk is örvendünk, hogy ily két, a magyar szót művészettel fáradhatatlanul hirdető férfit mondhatunk ismerősünknek, a kik, fájdalom, csak 6 hónapig tisztelhetnek meg barátságukkal. — De reméljük, nem sokára eljő az idő, a mikor Buda állandó színházat kap, s Krecsányiék is fellesznek mentve a vándor színészkedés átkától.

Schmidt Gyula.

Különfélék

— **Kitüntetés.** Gróf Karácsonyi Jenőt a kiváló és a szó valódi értelmében főurat, a király valóságos belső titkos tanácsosnak nevezte ki. A nagylelkü grófról ép most irják a lapok, hogy inséggel küzdő bérlőinek elengedte a bérlet dijakat. Ott a hol nemes és szép tettekről van szó, gróf Karácsonyi Jenő nevével, vagy kezével mindég találkozunk. Kitüntetése alkalmából a Buda és Vidéke tisztelettel üdvözli a tettek és jó tettekben is gazdag gróf Karácsonyi Jenőt.

— **Az Eötvös-menedékház fölavatása.** A magyar turista-egyesület budapesti osztálya, a Pilis hegység legmagasabb pontján, a *Dobogókő* csucson menedékházat épitett, a melyet báró *Eötvös* Loránd nevére keresztelt. Az uj menedékházat a napokban nagy ünnepségek között avatták föl. A fővárosból dr. *Téry* Ödön orsz. közegészségügyi felügyelő vezetésével mintegy kétszáz turista rándult ki Dömösre és onnan három órai gyalogolással a Dobogókőre. A társaság élén báró *Eötvös* Loránd ment, a ki ma is egyike a legjobb hegymászóknak. A Dobogókőn mozsárágyuk üdvlövései, a környék beli sváb zenekar muzsikája, *Frey* József orsz. képviselő és a polgármester vezetésével az esztergomi küldöttek s Dömös, Szántód és Pilis-Szentkereszt ünneplő ruhás legényei és leányai fogadták a társaságot. Először a Dobogókő mellett levő *Erzsike forrást* avatták föl, melyet a turisták egyetemi osztálya épittetett ki s *Prokop* Géza közalapitványi főerdész feleségéről nevezett el. A felavató beszédet *Mattaszkovszky* István, az egyetem osztályelnöke mondotta. Ezután a dobogókői menedékház elé vonult a társaság, a hol *Kontra* Kálmán főszolgabiró üdvözölte a turistákat, a kiknek nevében dr. *Téry* Ödön elnök mondott nagyhatásu beszédet. Dr. *Földváry* István, az esztergomi torna-egyesület elnöke szép beszédben ünnepelte báró Eötvöst, a ki a turistaság müvelésével a magyar kulturának tesz szolgálatot. Eötvös elismerését fejezte ki Prokop főerdész iránt, a ki a Dobogókő fensikját áldozatkészen ajánlotta fel a turistáknak. Dr. *Pattyantyus* a vágvölgyi turista-osztály üdvözletét adta át. A társaság megtekintette a menedékházat, mely igen csinosan van berendezve s külön helyiségük van a férfi és női turistáknak. A menedékházban meteorologiai megfigyelő állást is rendeztek be. A turisták uj otthonából elragadó kilátás nyilik ugy Budapestre, mint Esztergomra és vidékére. A felavatás után Prokop Erzsike urnő fényes ebédet adott, dr. Téry Ödön pedig pompás népünnepélyt rendezett. A társaság késő este indult vissza a fővárosba.

— **A Kisfaludy szinház** igazgatója *Fejér Dezső* méltán kiérdemelte az óbudaiak pártfogását és elismerését, mert semmiféle költséget és fáradságot nem kimél, hogy szinházát a fővárosi nagy szinházakhoz méltóan vezesse. Változatos műsorát nagy gonddal állitja össze, úgy, hogy a közönség mindig kellemes szórakozást talál. A többek között mult héten került szinre a *Czigánybáró*. *Manyai* Aranka kisasszony ujonnan szerződött tagnak első felléptével, az izr. nőegylet javára. A néző tér zsufolásig telt meg igen előkelő közönség gel. A szinészek szép sikert arattak, s különösen tetszett *Manyai Aranka*, (Szaffi), ki úgy a gyönyörü alt hangjával, — bár egy kissé erőltetve énekelt, — mint egyszerü játékával nagy élvezetet nyujtott. Ének számait megujrázták és az első felvonasbeli belépője után egy szép virág csokorral jutalmazták meg tisztelői. Méltó partnere volt *Horváth* (Barinkai), kinek szép csengő baritonja minduntalan tapsra ragadta a közönséget. Különösen jók voltak: *Kiss, Iványi, Kápolnai, Latabárné Krémer* és *Csáki*. A közönség jó hangulatban és megelégedetten távozott a szinházból.

— **Hollandi életbiztositó részvénytársaság.** Ez évi május hó 26 án a Hollandi életbiztositó részvénytársaság központi irodajában Amsterdamban XVII ik rendes közgyülését megtartotta. Az igazgatósági jelentesből kitünik, hogy az 1897-iki üzletévben, az előző év végével kezelés alatt maradt ajánlatokkal együtt összesen 4279 biztositás 36,744.404.66 korona értékben kezeltetett. Ezek közül elutasittatott 590 ajánlat 5,025 01 ·80 korona értékben, kezelés alatt maradt az év végén mint elintézetlen 77 ajánlat 670.016 korona értékben, ugy, hogy tisztán 3612 biztositás 31,049.376·85 korona értékben köttetett. A szaporodás volt 2595 biztositás 21,910 579·96 korona értékben, ugy, hogy *1897. év deczember hó végével a társaságnál 16.888 biztosi'ás 145,722.269·26 korona értékben érvényben állott.* A dijbevétel 8,735.423·92 koronával emelkedett, a dijtartalék 4,294.450·40 koronával szaporodott és 1897 év végével 22,715 514·60 koronát kitett. 1898 május hó végével a biztositási állomány 17.928 kötvény 155,452.083 — korona értékben volt.

— **A Mattoni féle „Budai Erzsébet" sósfürdő vendégeinek névsora:** Elias Mórné, Markovits Náthán nejével, Szelényi Lukács Aladár és neje, szobaleánynyal, Balás Béláné szobaleánynyal, Sándor Ferenczné, Özv Satori Mari, Eötvös Józsefné, Fried Salamon, Schreiber Ignáczné, Atlas Miksáné, Kulpin Dánielné, Özv. Rácz Lipótné, Reményik Laura, Simkovits Istvánné leányával, Szappanos Péterné, Nagy Gáborné, Szirmai Manóné, Hein Alajosné, Kupferschmiedt Sándorné, Rigó János, Ward Klara de Riquet, Özv. Viola Mihályné, Hegedüs Gyuláné, Klieh Ferenczné, Szepessy Gyula, Meyer Anna Magdolna, Goór Györgyné, Nagy Lajosné, Sándor Ferencz.

— **A budai szinházból.** Krecsányi Ignácz társulata minden előadásával azt bizonyitja, hogy a legválogatottabb és legelőkelőbb testületek egyike. Rendkivüli fegyelmezettség, kiváló intelligenczia, páratlan kötelességtudás jellemzi csaknem minden egyes tagját. Ilyen jeles ensemble méltó arra, hogy a legkényesebb igényeknek is megfeleljen s vére valahára állandó otthont találjon a székes főváros jobbparti részén. — Az utóbbi előadások közül különösen kiemelendők a *Vasgyáros*, a *kék asszony*, a *Tizparancsolat* és az *Üdvöske*. — A legelsőben *Thury* Elemér, *Hahnel* Aranka, *Dezséry Taksonyiné* és *Rhédey* olyan pompás és jól átgondolt összjátékban mutatták be Ohnet jeles drámáját, a minő legelső müintézetünknek is becsületére válnék. Meglátszott minden mozdulatukon a kiváló készültség s nehéz szerepüknek alapos átgondolása. Derblay és Claire személyesitői a szép számban megjelent közönségnek osztatlan, igaz elismerését vivták ki. Varney operettejében a budaiak kedvelt komikusa, a sok oldalu *Kovács* Mihály, továbbá a bájos *Anday* Blanka és az üde temperamentumu *Ámon* Margit, valamint a szép hangu *Békéssy* excelláltak. A zsufolásig megtelt ház nem ok nélkül adózott frenetikus tapsokkal kitünő játékuknak. — Zichy Géza gróf oktató drámájában *Hahnel* Arankáé és *Dezséryé* volt a két kiváló főszerep, melynek pompás eljátszásáért méltó elismerésben részesültek — Audran pompás zenéjü operettjének előadásával különösen azt bizonyitotta be Krecsányi, hogy nála a zenekar is hivatásának magaslatán áll s hogy ilyen jeles zenekarral nagyobb müvek előadására is képes volna ez a mi szinházunk. A szereplők közül ugyanazok tüntek ki, mint a kik a Kék asszonyban szerepeltek, csak még *Ligeti* Vilmost kell kiemelnünk, a ki a kómikai téren igen ügyes és használható erő s szerepeibe mindig igen jól beletalálja magát. — Szóval Krecsányi szintársulata a budaiak részéről a legmelegebb támogatást érdemli meg, mert ő maga is áldozatra kész s az a törekvése, hogy Budán a magyar szinészet iránti szükségérzet állandósuljon s gyökeret verjen. Támogassuk tehát őt egytől egyik.

— **Évzáró vizsgálatok.** Ezekről lapunk zártáig a következő értesitéseket vettük: 1. A kelenföldi el. iskola V—VI vegyes osztálya f. hó 17-én d. e. 9—11 ig, a többi osztály pedig 18-án d. e. 8—11-ig vizsgázik. — 2. A szarvastéri iskola II. fiuosztálya továbbá a fehérvári-uti iskola I. leány- és II. fiuosztálya, a hadnagy-utczai iskola valamennyi osztálya és a Bocskay-téri iskola leányosztályai f. hó 20-án 8—10 óra között tartják vizsgálatukat. — 3. A szarvas-téri iskola fiuosztályai, a fehérvári-uti iskola többi osztályai, valamint a Bocskay-téri iskola fiuosztályai f. hó 21-én d. e. vizsgáznak. — 4. A szarvas téri el. iskola leányosztályai f. hó 22-én tartják vizsgálatukat. A kézimunkakiállitas ugyanitt f. hó 22-én lesz s megtekinthető d. e. 8—12 között. — A II. ker. polg. leányiskolában f. hó 10 én kezdődtek s 25-én érnek véget A tanulók kézimunka-rajz- és szépirási dolgozatai 23—27-ig 8—12 óra között lesznek kiállitva Az évzáró ünnepélyt 29-én d. e. 10 órakor tartják meg, akkor kerülnek kiosztásra a jutalmak, ösztöndijak és bizonyitványok. — A II. ker. vizivárosi el. iskolákban az évzáró vizsgálatok sorrendje a következő: f. hó 18 án d. e. 8—11 óra között a medve utczai és fő-utczai el. iskolák tartják vizsgálatukat. U. e. hó 20 án d. e. 8—11 óra között az iskola-utczai és a Toldy Ferencz-utczai iskolák vizsgáznak. A Te Deum és bizonyitvány-kiosztás f. hó 23-án lesz. — A II. ker Margit-köruti el. iskola záróvizsgálata f. hó 20-án d. e. fog megtartatni, az ugyanott levő ipariskoláé pedig 19-én d. e. 10—12 óra között — Felhivjuk a t cz. szülőket és gyámokat ezúton is, hogy az ifjuságnak ez örömünnepeit a vizsgálatokon való megjelenésükkel emelni sziveskedjenek

— **Park-ünnepély.** A Budai Könyvtár és a Krisztinavárosban létesitendő népkönyvtár javára rendezett *parkünnepély* f. hó 8 án zajlott le nagy diszszel s fényes sikerrel a budai lövölde helyiségeiben. A szép lefolyásu ünnepélyről jövő számunkban kimeritő tudósitást hozunk.

— **Iskolai értesités.** A budapesti I ker. magyar kir. állami főgymnasiumban (I. Várfok-utcza 14) az 1898/99. tanévre szóló beiratkozások a következő rendben fognak eszközöltetni: junius 30 án d. e 8—12 az intézet volt tanitványai, julius 1-én d. e. 8—12 az I. osztályra, julius 2-án d. e. 8—12 a többi osztályokra, julius 3-án d. e. 8—10 a beiratások befejeztetnek. Sem levélben való jelentkezésnek, sem pedig előjegyzésnek helye nincsen. Az I. ker áll. főgymnasium körébe a felsőbb tanügyi hatóság korábbi rendelkezése szerint azok a növendékek tartoznak, kiknek szülei a Lánczilépcsőtől kezdve a Batthyány-, Fazekas-, Csalogány-, Medve- és Vitéz-utczákon át huzódó vonaltól északra, Logodi utczától nyugotra, a Szarvás-tértől a Virág Benedek-, Kökény- és Döbrentei utczákon át a Rudas fürdőig huzódó vonaltól délre eső városrészekben laknak.

— **Egy angyallal több.** Néhai Kapolnai Pauer Lajos hajóskapitánynak, és a csavargőzös-vállalat volt főfelügyelőjének egyetlen kis fia *Bélácska* meghalt. Artatlan kis lelke szeretteihez szállt az édes anyához, az édes apához, kik már nyugszanak a németvölgyi temetőben. Oda tették azt a mosolygó arczu, beszédes ajku szép gyermeket is az édes anya sirüregébe, hogy egyesüljenek itt az anyaföldben is, a mint már egyesültek oda fent a nagy fényességben. Kiterjedt nagy család zo-

kogott sirja felett, a mint néma fájdalommal kisérte az ismerősök és barátok sokasága is a kis koporsót utolsó utjára. És gyászolja mély bánattal gyámja kápolnai *Pauer Kálmán* a m. kir. államnyomda főtisztje, a ki annyi reménységet füzött a kilencz éves Bélácskához. Cs k azt a drága kis testet tették virágos koporsójával a földbe, de az az ártatlan lélek, mely kiröppent, ott pihen a szülők kebelén. Az édes anya ölén legyen álmuk édesen csendes!

— **Szülők figyelmébe.** A most záródó iskolai év végén egy fontos körülményre hivjuk fel az érdekelt szülőket. Eddig ugyanis a legtöbb szülő, ha gyermekével a tanultakat a vakáczió folyamán átismételtetni, avagy javító — illetve felvételi vizsgálatra előkészittetni kivánta, olyan egyéneket fogadott fel, a kik hiján voltak minden paedagogia szakképzettségnek. *A budai tanitóegylat* szivesen ajánl e czélra teljesen megfelelő, szakmájukban jártas egyéneket, a kik e nemü müködésökért teljes garanczián vállalnak. Megkeresések *Koncsek Lajos* egyleti elnökhöz intézendők (II. kerület Toldi Ferencz utczai elemi iskola.)

— **Borgazdai estély.** A polgári lövészegyesületben f. hó 3-án este igen sikerült borgazdai vacsorát rendeztek, melyen 100-nál többen vettek részt. A számos felköszöntő legtöbbje az érdemes borgazdákat, *Bauer József, Lindenbach István* és *Schwalm Nándor* urakat illette.

— **Eljegyzés.** Özv. Záborszky Istvánnét született Fuchs Borbálát eljegyezte Richtárszky Willibáld jó nevü vendéglős a Városmajor utczában.

— **A millenniumi hódoló diszfelvonulás leirása.** Ezen szemkápráztató fényü látványosság közelgő évfordulója alkalmából jelent meg immár harmadik kiadásban. — Tekintve, hogy e munka a napokban megnyiló nagy körkép megtekintésének egyedüli, nélkülözhetetlen segédeszköze, melegen ajánljuk azt a nagyközönség figyelmébe. — De különösen ajánlható a diszesen kiállitott füzet az iskolák, tanintézetek és a tanuló ifjuság figyelmébe, mert a közoktatásügyi miniszterium rendelete értelmében ezen évforduló napján tartandók meg az iskolai ünnepélyek. — A füzet ára 20 kr, s megrendelhető Raucher M. Leó könykiadónál. Budapest, IV. Károly-körut 28.

— **Budapesti kirándulási térkép.** A kerékpár-sport és a turistaság hivei bizonnyal nagy örömmel fogják fogadni Budapest környékének azt a térképét, melyet most adott ki a Lampel Róbert-féle kiadóczég. A térképet Hatsek Ignácz, az ismert jeles térképrajzoló készitette, gondosan feltüntetve rajta mindent, a mire a turistának szüksége lehet: az állami, megyei és községi utakat, gőz és villamos vasutakat, azok állomáshelyeit, a magaslati viszonyokat stb. A Budapest környékén, részint tervezett, részint már készülő uj villamos vasutak már szintén rajta vannak az uj térképen, melyet gondos, és pontos rajza, valamint tiszta, szép nyomása is igen ajánlatossá teszik. A térkép minden irányban, körülbelül 30—50 kilométernyire terjed, magától a fővárostól, ugy, hogy nagyobb tourokra is nélkülözhetetlen kisérője lesz az utasnak. Ara 50 kr.

— **A szabadságharcz főbb alakjai szoborműben.** Stoklasz József a budai művész-kolónia egyik kiváló tagja, megmintázta a szabadságharcz főbb alakjait féldomborműben (relief.) A csoportban ott látjuk mindjárt elől Kossuth daliás alakját, amint a vezérekkel, egy iratcsomóval a kezében, tárgyalást folytat. Előtte Görgei ül komor méltóságosan. Tovább Dembinszky, Bem és Perczel mozgékony alakja látható. Háta mögött Aulich segédkezik a térkép magyarázatánál. Az egész felfogása nagyon szép és művészi kivitelü. Dór oszlopcsarnokban van a csoport elhelyezve, amelynek közép fülkéjében gloriette-szerüen angyal emelkedik, kezében a pálmaággal és a harcz jelvényével, a karddal. Fent a csoportozatot a koronázási jelvények ékesitik. Általában a 48-ra emlékeztető események megörökitése közül ez az egyetlen, a mely a szereplő hősök ilyetén feltüntetésével kiválik. A mü Szoklasz József ur mütermében, I. ker. Gellérthegy u. 15. szám alatt megtekinthető.

— **Esküvő.** Folyó évi május hó 30-án a budai I. ker. tabáni plébánia templomban déli 12 órakor fényes esküvő volt. Ugyanis a budai polgárok egyik legtiszteletre méltóbb családjának özv. Jakovits Józsefné szül. Tagswerkhoffer Rozália nagylisztkereskedőnőnek bájos leányát Irmát oltárhoz vezette Drechsler Agoston szekes főv. háztulajdonos kir. fogy. adóhivatali tárnok. Násznagyok voltak: A menyasszony részéről Osztoics Mihály földbirtokos, I. ker. városbiró, a Ferecz József rend lovagja. A vőlegény részéről Drecsles Miksa szék. főv. háztulajdonos p. ü. ministeri tisztviselő. Aszszonyok: Osztvits Mihályné, özv. Jakovits Józsefné (Tagswerkhoffer Rozália öröm szülő,) Lechnerné Jakovits Lenke, Drechsler Miksáne szül. Szlávik Anna. Nyoszolyóleányok: Osztoits Milka, Jakovits Adél, Aranka, Róza, Arnold Irénke. Vőfélyek: Jakovits Károly, József, Ede, Etterich Ottó, Arnold L. Az izléses és magyar szokás szerint tartott diszebéden az első felköszöntőt Osztoits Mihály városbiró ur az ifju párra mondotta. Drechsler Miksa Osztoits Mihály urra mint e kerületben mindenkor köztiszteletben álló és fáradhatlan odaadással müködő városbiróra. Diszebéd után táncz volt, mely csak késő éjjeli órákban ért véget. Boldogságot e fiatal párnak

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*)E rovat alatt közlöttekért nem vallal felelőséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mésztermése minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával. Igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— **Standard életbiztositó társaság.** Az 1825. évben Edinburghban alapitott „Standard“ életbiztositó társaság elhatározta, hogy üzletét Magyarországra is kiterjeszti. A társaság előkelő helyet foglal el az angol társaságok között és müködését már meg is kezdte.

— *Kalap forrás.* A ki jó és szép, tartós jutányos divatosan izléses kalapot akar venni, az *Mihalovits József* kalapos üzletében I. Alagut utcza 5, jó kalap forrásra akad. A ki itt vásárol, rendel, festet, javittat, átalakittat, vasaltat, az mindenesetre be fogja látni, hogy pontosan és jól szolgálták ki, és mindenkinek ajánlani fogja ezt a jó *kalap forrást.*

— *Minta sörcsarnok.* Bittner Alajos *minta sörcsarnokában* (krisztinavárosi oasinó) mindennap gazdag étlap, kitünő sör és bor. Nagy választék mindenben. Nagyvárosi ellátás és kiszolgalás.

— *Philadelphia.* A Philadelphia kávéházban I. Alagut-utcza 3-ik szám, nem csak budaiak, de a szekes főváros és a vidék minden részéből fordultak meg előkelő vendégek s nagyon dicsérték a berendezést, az italokat, buffet-et, a gyors és előzékeny kiszolgálást. Szinház előtt szinház után alkalmas találkozó és szórakozó hely.

— *A szép Juhásznő.* Bismarck herczeg emlékirataiban megemlékszik a *Szép Juhásznénál* eltöltött kellemes délutánról és estéről, a remek kilátásról. A régi jó *Szép Juhásznét* ma is sokan keresik fel, a hol különösen a tavaszi és nyári mulatságokat szeretik tartani. Több rendezőség nyilvánit lapunk utján elismerést *Dornis Miklós* vendéglősnek, ki jó konyhával és jó itallal elégiti ki a közönséget.

Hirdetmeny.

79926. sz. A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a *Miskolcz-gömöri* pályaüdvaron előállitandó felvételi épület létesitésére szükséges epitési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályazati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött föltételek Budapesten a magy. kir. államvasutak igazgatósága magasépitményi ügyosztályában (Terézkörut 56 sz. III. em. 14 a) és Miskolczon az üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1898 évi junius hó 21-én déli 12 óráig kell benyujtani az alulirott igazgatóság épitési főosztályánál, (Terézkörut 56. sz. II. em. 10. a.)

Az ajánlatokat 50 kros, az ajánlat mellékleteit 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és következő felirattal kell benyujtani: *„Ajánlat a Miskolcz-gömöri felvételi épület előállitására.“*

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyujtását megelőző vagyis 1898. évi junius 20-án déli 12 óráig. 2000 azaz kettő ezer o. é. frt bánatpénzt kell magy. kir. államvasutak főpénztáránál (Andrássy-ut 75. sb. földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel. Budapest, 1898 május hóban. *Az igazgatóság.*

Ajánlati hirdetmény.

A II. ker. Fő-utcza 1. sz. a. fekvő lánczhidépület utczai és udvari homlokzatainak kijavitására és szinezésére ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázni kivánók felhivatnak, miszerint magyar nyelven szerkesztett és szabályszerüen bélyegzett lepecsételt ajánlataikat f. év junius hó 14-ike d. e. 10 óráig a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségéhez (II. ker. Fő-utcza 1. sz.) annál is inkább nyujtsák be, mert később érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A benyujtott ajánlatok az állami hidak felügyelőségénél a benyujtásra kitüzött határidő lejárta után azonnal felfognak bontatni és a munka odaitélése czéljából a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz felterjesztetni.

Az ajánatokhoz mint bánatpénz az ajánlott összeg 5 százaléka csatolandó készpénzban vagy magyar állampapirokban.

A munkára vonatkozó előméret és feltételek a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségénél d. e. 9—12 óra között naponta megtekinthetők.

Budapesti m. kir. állami hidak felügyelősége. Budapesten, 1898. év május 17-én.

Árlejtési hirdetmény.

A budapesti Lánczhid mázolásához szükséges festékek és egyébb anyagok szállitására ezennel árlejtés hirdettetik.

Versenyezni kivánók felhivatnak, hogy magyar nyelven szerkesztett szabályszerüen bélyegzett lepecsételt ajánlataikat f. évi junius hó 18-án d. e. 10 óráig a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségéhez (II. ker. Fő-utcza 1. sz.) annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A benyujtott ajánlatok a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségénél a benyujtásra kitüzött határidő lejárta után azonnal felfognak bontatni és a szállitás odaitélése czéljából felsőbb helyre felterjesztetni.

Az ajánlatokhoz készpénzben, vagy óvadékképes papirokban 10 frt bánatpénz csatolandó.

A szállitásra vonatkozó egyébb feltételek a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségénél naponta d. e. 9—12 óra között megtekinthetők.

Budapesti m. kir. állami hidak felügyelősége, Budapesten, 1898. év junius 1-én.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesitésekkapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a **Reggeli Ujságot** bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expedició-költség megtérítéséért

mely

havonkint egy korona.

A **Reggeli Ujság**, melyet a vidékre küldünk, **minden nap nyolcz oldal** terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt éren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn),

KELENFÖLD, Budaörsi-ut.

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat, kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket, Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Specialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NÖI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza I. sz. alatt** (Hesz-féle házban)

czukrászdát

nyitottam.

Mindent elfogok követni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégithessem.

Forma-fagylalt, parfait és **crémek** minden időben kaphatók.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota.

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon.

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény.

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

OKÁNYI IMRE

első budai szalámigyára és husfüstöldéje.

Kassai kolbász, saját olvasztásu disznózsir és füstölt szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Sürgönyczim:

„OKÁNYI Budapest“

Kávéház megnyitás!

Van szerencsém a nagy érdemü közönségnek becses tudomására hozni, hogy a Krisztina városban **Alagut-utcza 3. szám** alatt a Horváth kerttel szemben

PHILADELFIA

czimü kávéházat nyitottam.

Kávéházam kényelmes és fényes berendezésével a n. é. közönség igényeit minden tekintetben kielégitendi, a legkitünőbb kávéházi **italok, hüsitők**, gazdag választéku **hideg ételek** (Büffet) gyors, pontos és előzékeny kiszolgálásával, számos külföldi lapnak beszerzésével óhajtom kielégiteni a legkényesebb igényeket is. A tekeasztal (Billard) kedvelőknek **4 Seifert féle tekeasztal** álland rendelkezésére.

Midőn kávéházam által a n. é. közönség igényeinek teljes és megfelelő kielégitését akarom kinyerni, kérem egyuttal a n. é közönség és mélyen tisztelt vendégeim szives jó indulatát és becses pártfogását

mély tisztelettel

FUITH LAJOS

kávéház-tulajdonos.

Marz Gizella

Szabászati és varró-tanintézete.

Van szerencsém a tisztelt hölgyközönség becses figyelmét felhivni

szabászati és varró tanintézetemre

hol csakis intelligens növendékek vétetnek fel. Ugy a franczia, mint az angol szabászatot egy első fővárosi szabászati és varró tanintézetben hosszabb ideig tanultam és e mód szerint tanitom is.

A oktatás magyar és német nyelven van.

Kiváló tisztelettel **MARZ G.**

II., Albrecht-ut 17. — Szalagutcza 3. I. emelet.

Kutlánya János

I., Fehérvári-ut 28. és 32. sz.

alatti lakóházában **lakások, boltok, egy kávéházi és egy vendéglői helyiség azonnal és augusztusra olcsón kiadók.**

Augusztustól villamos közlekedés.

„STANDARD“

ÉLETBIZTOSITÓ TÁRSAS.

Edinburghban (Angolhon.)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. szám.

Évi bevétel	27.500.000 kor.
Kiutalt nyereményrészek	150.000.000 „
Vagyon	220,000.000 „
Halálesetek folytán kifizetve	450.000.000 „

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei.

Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság feltétlen fizetés öngyilkosság eseteben egy évi fennállás után. Szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Meghivó.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaságnak szavazatra jogositott részvényeseit t. meghivjuk a társaságnak 1898. junius 30-án délután 4 órakor Budapesten, a társaság helyiségeiben (V., Mária Valeria-u. 14. sz.) tartandó

harmadik rendes közgyülésére.

A Tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1897. üzletévről és az évi mérleg előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a mérleg megvizsgálásának eredményéről és a tiszta nyereség hováforditására vonatkozó igazgatósági inditvány felől.
3. A mérleg megállapitása és a tiszta nyereség hováforditása iránti határozathozatal.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai részére adandó felmentvény iránti határozat.
5. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi tiszteletdijának megállapitása.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak választása.

A közgyülésen való resztvevésre azon részvényeseknek van joguk, a kik a társaságnak legalább 50 (ötven) darab részvényét a még le nem járt szelvényekkel együtt, nyolcz nappal a közgyülés előtt a társaság pénztáránál (V., Maria Valéria-utcza 14.) vagy a Magy. Általános hitelbanknál, vagy a Magy. Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál letettek.

Tisztelettel kérjük tehát részvényeseinket, hogy részvényeik letételéről gondoskodjanak.

A részvények számrendben összeállitva, a benyujtó által sajátkezüleg aláirt s két példányban kiállitott jegyzék kiséretében nyujtandók be. E jegyzéknek egy példányát az átvevő pénztár az átvétel elismerésével visszaadja s a részvényeket csak ezen elismervény visszaszármaztatása mellett fogja a közgyülés után a letevőnek kiadni. A közgyülésre belépti jegyül szolgáló igazolványokat a részvényeket átvevő pénztár azonnal kiszolgáltatja.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényesre akarja átruházni, a megbizott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitölteni és aláirni tartozik.

A mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolcz nappal a közgyülés előtt, a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapesten, 1898. május 31-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

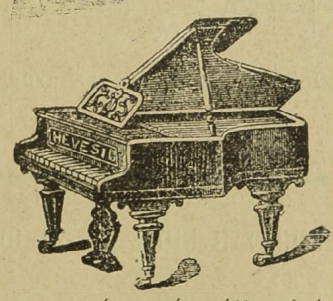

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

A BUDAPESTI VASUTI VONATOK.

A vonatok **indulása** Budapestről.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly
○ 192	12	40	„	Bécs, Páris, London
32	6	25	v v	N.-Kanizsa
604	6	45	gy v	Gyfehérv. N.-Szeben
10	6	55	sz v	Bécs, Graz
402	7	10	gy v	Kassa, Munkács
1002	7	15	„	Zágr., Fiume, Róma
304	7	30	„	Ruttka, Berlin
# 320	7	35	sz v	Hatvan
906	7	35	„	Belgrád, Brod N.-Kanizsa
1508	7	50	„	Kassa, Poprád-Felka
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs
606	8	10	„	Arad, Brassó
506	8	30	„	Kolozsvár, Brassó
6	8	50	gy v	Bécs, Graz
408	8	50	sz v	Munkács, M.-Sziget
# 20	9	00	„	Bicske
1708	9	55	„	M.-Sziget, Stanislau
306	9	35	„	Ruttka, Berlin
X 34	11	25	v v	Székesfehérvár

délután

# 512	12	10	sz v	Nagy-Káta
⊙ 22	12	15	„	Bicske
310	12	35	„	Hatvan
316	1	30	„	Gödöllő
1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
602	1	55	„	Arad, Bukarest
504	2	15	„	Tövis, Körösmező
4	2	20	„	Bécs, Páris
16	2	30	sz v	Bicske
404	2	35	gy v	Kassa, Lawoczne, Lemberg
904	2	40	„	Konstantinápoly
312	2	45	sz v	Hatvan
510	2	55	„	Szolnok
1004	3	00	gy v	Zágr., Fiume, Eszék
1022	3	20	v v	Adony-Szab., Paks
302	3	45	gy v	Ruttka, Berlin
910	4	00	sz v	Szabadka
12	4	30	„	Győr, Székesfehérv.
308	5	20	„	Fülek, Ruttka
508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
318	6	25	„	Hatvan
1706	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
X 18	7	15	„	Bicske
26	7	35	„	N.-Kanizsa, Triest
1506	8	00	„	Kassa, Poprád-Felka
1006	8	30	„	Zágr., Fiume, Eszék
406	8	40	„	Ungvár, Lemberg
48	9	10	tszsz	Bicske
502	9	15	gy v	Kolozsvár, Bukarest
1304	9	55	sz v	Fehring, Graz
608	10	00	„	Arad, Brassó
908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Bród
┼1510	10	40	gy v	Kassa, Poprád-Felka
308	10	45	sz v	Bécs
322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

X Közlekedik kedden és pénteken.
○ „ szerdán és szombaton
„ ünnep és vasárnapokon május 15.—szept. 15.
X „ junius 1.—szept. 15.
⊙ „ május 15.–szept. 15.
┼ „ junius 15.—szept. 15.

A nyugoti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly
* 102	1	00	„	Bécs, Páris, London
166	5	55	sz v	Palota-Ujpest
□ 110	6	10	ostev	Bécs, Ostende
124	6	15	sz v	Érsekujvár
4102	6	30	„	Esztergom
6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok
168	6	50	„	Palota-Ujpest
6012	6	55	v v	Lajos-Mizse
1402	7	35	gy v	Zsolna, Berlin
106	8	05	„	Bécs
708	8	15	gy v	Temesvár, Orsova
712	8	30	sz v	Temesvár
§ 142	8	40	„	Nagy-Maros
170	9	05	„	Palota-Ujpest
116	9	25	„	Bécs

délután

6104	12	05	sz v	Czegléd, Szolnok
172	12	15	„	Palota-Ujpest
136	12	25	„	Nagy-Maros
§ 146	12	40	„	Nagy-Maros
174	1	05	„	Palota-Ujpest
§4106	1	25	„	Pilis-Csaba
104	1	45	gy v	Bécs, Páris
126	2	15	h.gy, v	Párkány-Nána
176	2	20	sz v	Palota-Ujpest
704	2	30	gy v	Bukarest
4104	2	35	sz v	Esztergom
6002	2	45	„	Lajos-Mizse
144	2	55	„	Érsekujvár
7 0	3	05	„	Czegléd, Szolnok
178	4	05	„	Palota-Ujpest
716	4	25	„	Szeged
138	4	35	„	Nagy-Maros
X§ 186	5	05	„	Palota-Ujpest
X 108	5	45	gy v	Bécs
§ 148	6	00	sz v	Vácz
180	6	10	„	Palota-Ujpest
△ 140	6	30	„	N.-Maros, P.-Nána
710	7	00	„	Verciorova
4112	7	10	v v	Esztergom
6014	7	20	„	Lajos-Mizse
⊙ 128	7	45	sz v	Párkány-Nána
182	7	55	„	Palota-Ujpest
┼ 150	8	05	„	Vácz
218	9	05	tvszsz	Érsekujvár
184	9	25	sz v	Palota-Ujpest
118	9	35	„	Bécs
# 706	10	15	ostev	Konstantinápoly
714	10	35	sz v	Szeged, Temesvár
1406	10	45	„	Zsolna, Berlin
○ 152	11	20	„	Vácz

X Közlekedik minden vasárnap.
* „ csütörtökön.
□ „ hétfőn.
┼ „ ünnep és vasárnap jun 1—aug. 31.
○ „ jun 1.—aug. 31.
⊙ „ junius 1-től.
„ minden szerdán
§ „ ünnep és vasárnap máj. 15,—szept. 15.
X „ jun 1.—szept. 15.
△ „ Párkány-Nánáig csak junius 1-ig.

A vonatok **érkezése** Budapestre.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 101	12	10	k e v	London, Páris, Bécs
○ 901	12	30	„	Konstantinápoly
643	5	00	t. szsz.	Arad
321	5	20	v v	Ruttka
1707	5	45	sz v	M.-Sziget
607	6	10	„	Brassó, Arad
47	6	15	t. szsz.	Bicske
405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz
7	6	40	„	Bécs, Sopron
┼ 1509	6	55	gy v	Poprád-Felka, Kassa
907	7	05	sz v	Belgrád, Brod
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár
309	7	30	„	Hatvan
1303	7	35	„	Graz Fehring
501	7	50	gy v	Bukarest, Brassó
1021	7	55	v v	Paks, Ad.-Szabolcs
1505	8	15	sz v	Kassa, P.-Felka
1005	8	20	„	Fiume, Zágr., Eszék
1503	8	40	gy v	Fiume
# 319	8	50	sz, v	Hatvan
509	9	10	„	Szolnok
11	9	25	„	Győr
23	10	15	„	Triest, Fiume
909	10	35	„	Szabadka
307	10	40	„	Ruttka, Fülek

délután

311	12	25	sz v	Hatvan
301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
903	1	05	„	Konstantinápoly
601	1	10	„	Bukarest, Arad
1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
403	1	30	„	Lemberg, Kassa
3	1	45	„	London, Páris, Bécs
503	1	50	„	Tövis, M.-Sziget
1301	2	05	„	Graz, Fehring
§ 21	4	55	sz v	Bicske
313	5	55	„	Gödöllő
505	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
27	6	50	v v	Győr
5	7	15	gy v	Bécs, Graz
605	7	20	sz v	Brassó, Arad
905	7	35	„	Belgrád Eszék
305	7	45	„	Berlin, Ruttka, Szerencs
1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
1705	8	10	„	Stanilsau, M.-Sziget
1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
X 15	8	55	„	Fiume, N.-Kanizsa, Bicske
1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
9	9	20	„	Bécs, Graz
303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
603	9	40	„	N.-Szaben, Gyulafehérvár
25	9	45	sz v	Triest, Fiume
401	10	00	gy v	Munkács, Kassa
•) 19	10	05	sz v	Bicske
⊙ 511	10	30	„	Nagy-Káta
⊙ 317	10	50	„	Hatvan
X 17	11	45	„	Siófok, Székesfehérvár

X Közlekedik kedden és pénteken.
○ „ szerdán és szombaton.
┼ „ junius 15—szept. 15.
⊙ „ ünnep és vasárnap május 15.–szept. 15.
„ május 15. kezdve.
X „ junins 1.—szept. 15.
§ „ május 15.–szept. 15.

A nyugati pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 701	12	50	k e v	Konstantinápoly
161	4	40	sz v	Palota-Ujpest
┼ 705	5	30	ostev	Konstantinápoly
163	5	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙ 151	6	20	„	Vácz
165	6	35	„	Palota-Ujpest
6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd
1405	6	55	„	Zsolna, Berlin
217	7	05	tv.szsz	Érsekujvár
709	7	15	sz v	Verciorova
4101	7	25	„	Esztergom
167	7	35	„	Palota-Ujpest
117	7	45	„	Bécs
6011	7	55	v v	Lajos-Mizse
△ 139	8	10	sz v	Nagy-Maros
713	8	25	„	Czegléd
127	8	50	„	Párkány-Nána
169	10	10	„	Palota-Ujpest
143	10	50	„	Érsekujvár
715	11	05	„	Szeged

délután

171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
□ 141	1	15	„	Nagy-Maros
703	1	25	gy v	Bukarest
173	1	40	sz v	Palota-Ujpest
103	1	50	gy v	Bécs, Páris
175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
6001	3	10	„	Lajos-Mizse
135	3	55	„	Nagy-Maros
6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
4103	4	40	„	Esztergom
□ 185	4	50	„	Palota-Ujpest
□ 145	5	30	„	Nagy-Maros
177	5	45	„	Palota-Ujpest
115	5	55	„	Bécs
711	6	50	„	Temesvár
179	7	00	„	Palota-Ujpest
707	7	40	gy v	Orsova, Temesvár,
125	8	05	sz v	Párkány Nána
□ 4105	8	15	„	Pilis-Csaba
181	8	40	„	Palota-Ujpest
105	8	50	gy v	Bécs
1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
4111	9	30	v v	Esztergom
# 109	9	55	ot.ev	Bécs, Ostende
719	10	05	sz. v	Szolnok, Czegléd
183	10	15	„	Palota-Ujpest
○ 149	10	30	„	Vácz
137	10	40	„	Nagy-Maros
X 107	10	50	gy v	Bécs
6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
123	11	20	sz v	Érsekujvár
□ 147	11	35	„	Vácz
* 101	11	50	k. e. v.	London, Páris, Bécs

* Közlekedik minden szombaton.
X „ „ csütörtökön.
┼ „ „ hétfőn,
○ „ ünnep és vasárnap jun. 1.–aug. 31.
•) „ jun. 1.–aug. 31.
△ „ junius 1-től.
„ minden szerdán
□ „ ünnep és vasárnap május 15.—szept. 15.
X „ jun. 1. szept. 15.

A vonatok indulása **Buda-Császárfürdő kitérőről.**

4002	6	24	szv	Esztergom

*4006	1	19	sz v	Pilis-Csaba
4004	2	29	„	Esztergom
4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től szeptember 15-ig.

A vonatok érkezése **Buda-Császárfürdö kitérőbe.**

4001	7	36	sz v	Esztergom

4003	4	46	sz v	Esztergom
*4005	8	19	„	Pilis-Csaba
4011	8	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon május 15-től szeptember 15-ig.

Kiadásomban most jelent meg: **TISZTEK ÉS ASSZONYOK.** Elbeszélések.

Irta: Farkas Emőd. A 144 oldalra terjedő diszes kiállitásu kötetnek ára 60 kr.

Bartalits Imre könykiadóhivatala.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 18. sz. (Szt.-Iván hava) Junius 21

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A junius 8-iki parkünnepély.

Az emlékezet az egyedüli paradicsom — mondja Bernardin de St. Pierre — a melyből ki nem üzethetünk soha, s a melyből ős szüleinket sem lehetett kiűzni. Ha tehát bárki is maga elé akar idézni egy valóságos kis paradicsomot, az egyszerüen emlékezzék vissza arra a tüneményszerü szép ünnepélyre, mely f hó 8-án folyt a budai lövölde tágas szép kertjében. Gyönyörüség arra még visszagondolni is!

Sok aggódással, sok bátortalansággal néztek pedig eléje számosan s hogy mégis oly fényesen, olyan paratlan diszszel sikerült, az egyesegyedül a derék és kitartó rendezőknek, azoknak a nemes szivü s áldozatra kész hölgyeknek köszönhető, kik mindenkor talpon vannak, valahányszor valamely jó és nemes ügy előbbre viteléről van szó.

Ott voltak most is, a legnemesebb versenyt fejtvén ki egymás között a különféle sátrak czikkeinek elárusitásában. Valóban öröm volt őket látni s konstatálhatni róluk azt, hogy nemcsak a szalónok illatdús levegőjében érzik magukat otthonosan, hanem az igazi háziasság gyakorlásában is megállják a helyöket, a jótékonyság ügyének szolgálatában, a vezetés és rendezés terén is ügyesek, és elragadtatóan aranyosak.

Diszes gárdájuk, azok a szép üde leányarczok, csengő hangjaikkal, bájos megjelenésökkel valóságos paradicsommá varázsolták a lövölde kertjét, a hová Ádám fiai mind szivesen jöttek, s el sem mentek többé Éva lányainak láttára

Azt az otthonos sürgést-forgást, azt a rendkivüli ügyességet, azt a finom raffinériát, a melylyel az áldozatra kész férfiakat a jó ügy érdekében meg-megpumpolták, leirni nem lehet, azt látni kellett volna! Ott voltak Buda gyöngyei mind! Csodálatos valami, hogyan gyülhetett annyi bájos angyali teremtés egy helyre! S hogy ez angyali légyottnak anyagi eredménye is elismerésre méltó, az bizonyos.

De hát hogy is történt, mi is történt ott?

A budai könyvtár alapja s a Krisztinavárosban létesitendő népkönyvtár javára rendezett parkünnepély *Pallavicini Edéné* őrgrófnő és *Hunyady Lászlóné* grófnő vezetősége s Buda elitjének résztvétele mellett folyt le. E választás már magában eléggé dicseri a derék rendezőség finom érzékét, mert a két kiváló főuri hölgy megnyerése által a legelőkelőbb körök támogatását és résztvételét biztositották vállalkozásuknak.

Az ünnepélyt a katonai zenekar nyitánya vezette be d. u. 3 órakor. Ezzel azután megkezdődött az igazi élet. A közönség eleintén lassan gyülekezett, de úgy 5 óra felé már annyian lepték el a tágas szép kertet, hogy abban mozogni is alig lehetett. De azért mindenki megtalálta a maga helyét, a maga várakozását s kedvtelését. A két buffet, a pezsgős sátor, a magyar csárda, a virágos sátor, a czukraszda, a tombolás sátor, a szivaros bódé alig birta befogadni és kielégiteni a nagyszámu jelentkezőket. Mindenütt pezsgő élet folyt, hol habozó pezsgővel, hol tüzes borral, hol megüditő sörrel, melyért az urak szivesen le-leszurták a kiszabott összeget és senkinek sem jutott eszébe drágállani valamit. A sátrakban foglalatoskodó hölgyek emberfeletti munkát fejtettek ki, s kitartással álltak ellene a meg-megújult ostromlásoknak, melyek az egész délután folyamán tartottak. Különösen nagy és élénk volt az élet a pezsgős sátorban, amelynek élén *Garba Gyuláné* urhölgy, a két buffetben, a melyekben *Hauszmann Imréné* és *Gilibert Sándorné* urhölgyek, továbbá a magyar csárdában, a hol *Lázár Olga* urhölgy s végül a tombolás sátorban, a hol *Benedek Sándorné* és *Mocskonyi Gyuláné* urhölgyek vállalkoztak a vezetés nehéz és fárasztó munkájára. Egytől-egyig megérdemlik, hogy neveiket külön is kiemeljük, mert főképen az ő lelkes és odaadó buzgólkodásuknak, az ő lankadást nem ismerő fáradozásaiknak s anyagi áldozataiknak köszönhető az ünnepély fényes sikere. Körülöttük a szép fiatal leányoknak egész serege ügyeskedett elismerésre méltó buzgalommal s kedvességgel

A sátortábor bájos szereplői a következő felosztással működtek:

I. Buffet: *Gilibert Sándorné*, Bauer Lujza, Buchgraber Stefike, Burschitz Józsa, Győrffy Margit, Pál Anna, Palocsay Klári, Uher Gizi.

II. Buffet: *Hauszmann Imréné*, Marschall Emilné, Horváth Anna, Jurányi Ilona, Rosenzweig Juliska.

Pezsgő: *Garba Gyuláné*, Baur Irén, Garba Minus, Geschader Margit, Gold Karola, Horváth Ida, Nyirak Gabi, Paulay Mariska, Péter Anna, Péter Toni, Szobovich Margit, Scapa Regina és Henriette, Szemler Jolán.

Csárda: *Lázár Olga*, Freytag Ilonka, Kalapos Margit és Ilonka.

Czukraszda: *Sternád Rezsőné* dr. *Herrmann Antalné*, Bakics Melánka, Herrmann Zsüli, Lázár Aranka, Ludwig Irén, Novelly Toncsi, Sternád Lenke és Vilma.

Szivarok: *Harmathy Józsefné*, Almásy Mariska, Bosnyákovits Katicza, Gradwohl Laura, Höfflinger Vilma.

Virágok: *Almásy Endréné*, *Jókai Sándorné*, Belicza Aranka, Christián Irma, Halácsy Irén, Hatfaludy Ella, Jókai Márta és Juliska, Jurányi Anna, Sartory Riza és Mariska, Vihelyi Etelka, Englert Anna.

Tombola: *Benedek Sándorné*, *Mocskonyi Gyuláné*, Benedek Margit és Giza, Csepecz Juliska, Killer Margit és Ilona, Rosta Ilona, Sárgay Emike, Tabermann Irma, Horváth Ilona, Herrmann Irénke.

Czigánytelep: Vajda: *Miskey J. Béla*, czigánynők: *Miskey J Béláné*, Tichyné, Rosta Elvira, Staudtner urhölgyek, Tichy urhölgy; czigányok: Herrmann Károly, Purdék: Herrmann Irenke, Miskey Bandy és Erzsike, Paulay Bözsike.

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.“

Magyar helynevek.

Irta: **Navarra József.**

Bag, Bagod, Bagos: étel, eledel; sőt, mi több. *Bagé* annyi mint: *az ő eledele.* Váljék egészségére!!

Bachon = Bakony: leshely; vigyázótorony; az ellenség ellen bátorságos fedező hely.

Balah = vén, régi avult; tehát *Bala-Szent-Miklós*, annyi mint: *vén* vagy *kopott* Szent-Miklós!

Bereczk, Bereczki, Berencs és *Berencze* szerinte: Berucz = béfutott (jött-ment?). —

Berény pedig *Berén*, vagyis: az ő választások, evések; — és tényleg nincs is „*választás*“ a szokásos, áldomásos „*evés*“ nélkül!

Bata, Batta = kimondotta; ebből lett, mint szerzőnk állitja: *Batjan = Battyán*: kimondás, előadás. — E szerint a szófejtés szerint a *Battyániak* ős vagy itéletet *kimondó* biró vagy pedig okos dolgokat *előadó* tanár volt!?

Basán = Bossány: hatalmas, gazdag; — tehát a *Bossányiak* hatalmas és gazdag urak.

Doron = Darány = ajándék.

Zamaj = Zámoj (Zsámoly és Zámor): mesterkedő, praktikáló.

Kalocsa = Chalusa: erőtlen, elveszett.

Halas = Chalas: sorsot vető.

Kalota = Chalata: birtok, saját.

Kamocsa = Chamocz: kovász, savanyu.

Bőngész munkámat a helyneveket illetőleg egy perczre abban hagyva, konstatálom Kiss Bálint nyomán hogy:

Chorman (olvasd: *kormány?*) = kigyó; és ezt sokan el is fogják hinni.. Node tovább:

Turzó = rendbe szedett; *Tállya* = hozzávart, fótos; *Tárkány* = munkás; *Tarcsa* = munka, teher; *Taksony* = rendbe szedő.

Cazar = Kozár: kegyetlen; *Cenisa = Kenese* és *Kanizsa*: gyüléshely, synagóga.

Ledan = Ladány: jelent hüvelyt; *Lehut = Lehota*: munka, alkalmatlanság; *Lason = Losoncz*; nyelv, beszéd.

Mány = edény; *Mád* = mérték, ruházat; *Megyer* = kimért jószág; *Magura* = gabonás ház; *Mányok* és *Monok* = ajándékba adott; *Monor* = szövőnek a járma; *Matók* (Matyók) = édes.

Nadab = önként ád; *Náva* = lakos; *Nyir* = gyep, ugar; *Nyék* = csendesség, engedelmesség; *Nánás* = törpe, kicsiny ember, adóval terhelt; *Naszály* = levetkezett, levetett; *Nádor* = őriz, védelmez, megtart.

Szocén = Széchén: sokaknak használó, királyi udvar praefectusa, kincstár gondviselője. — *Széchényi* is *sokaknak használt!!*

Szapár = Szápár = sáfár; — irást törvényt és számot tudó. — Szapárynak, a volt pénzügyministernek, már csupán csak azért is sikerült a — *rentekonverzió!*

Ebergény = zsidókert; *Ecser* = tilalmas; *Ónod* = lakás, szállás; *Őrs* = vigyázó, strázsa.

Pócs és *Pós* = növekedés, bővelkedés; *Pósa* = kiterjeszkedett. - *Pósa* bácsi *termetes* volta is e mellett bizonyit...?

Csatár = oldal (meglehet és tény, hogy a budaujlaki *Csatárka* nevü dülő: hegyoldalt képez); *Csán*)* és *Csány* = csunya szennyes, szemtelen; *Csokonya* = büdösség; *Káta* = unalom; *Keszi* = véghatár, szél; *Kárpát* = hideg határföldek, havasok; *Réva* = tekintet; *Rima* = féreg, kukacz; *Rátót* = félni, rettegni; *Som* (*Soma*) és *Csoma* = foghagyma (tán azért is szeretik a *Somák h foghagymát?*);

P e r e c z e s : Schwarz Elemér.

E s t i u j s á g : Lázár Lenke

G y u f a : Harmathy Irenke, Lázár Józsi.

Közbe-közben a szemlélődésnek s a mulatási vágynak is nyilt alkalma. Majd virágkorzó s virágesata szórakoztatta a jelenvoltakat, melyekben ismét a hölgyeké volt a diadal koszorúja; — majd meg *élő szorejtványek* vonultak fel *Szabó Lajos* úr ügyes rendezése mellett. Külön teremben *Vikár* Béla magyar népdalokat mutatott fonográfon s tartott humoros előadást *„az aszony eredete“* czimén. *A műtárlatban* pedig *Istvánffy Gyula* úr neves művészek és főrangú műkedvelők festményeit mutatta be külön belépő dij mellett. Szóval, annyi volt a látni és hallani való, hogy a szem, szaj alig győzte s még sem fáradt belé. S mikor aztán leszállt az alkony, ezer és ezer szines lampion árasztotta fényét a nyüzsgő tömegre, mely nem birt betelni a nyujtottak élvezetével.

Az ünnepély fényének emeléséhez nagyban hozzájárultak azok a kitünőségek is, akik az ünnepélyen megjelentek. Ott voltak többek között: Dr. *Darányi* Ignácz, földmivelésügyi miniszter, *Benedek* Sándor, közigazgatási biró, *Axaméthy* Lajos dr. miniszteri t. nácsos, *Rupp* Zsigmond kir. közjegyző, *Tabódy* József cs. és kir. kamarás, *Csorba* Ferencz dr., a budai könyvtáregyesület elnöke, Dr B *day* József egyetemi tanár, Dr. *Kertész* Aba iskolaszéki elnök, *Demeczky* Mihály, a Ferencz József nevelő intézet igazgatója, valamint ez intézetnek növendékei teljes számban, tanáraik vezetése mellett, stb. stb.

A minden izében sikerült parkünnepély befejezéseül este tánczmulatság következett a diszteremben *Berki* Károly czigányzenéje mellett, a mely elrartott világos-virradtig s oly fesztelen jó kedvvel folyt, minőt a lövölde diszterme még nem látott. A tánczban csaknem kivétel nélkül azok a hölgyek vettek részt, a kik a d u. vásár alkalmával serénykedtek s csodálni lehetett azt a bámulatos kitartást, melylyel — daczára nagy fáradtságuknak — az egész éjszakát üdén és vidoran végig tánczolták! Ilyen az igazi aranyos fiatalság!

Az ünnepély sikere, miként a hézagos tudósitásból is gyanitható, teljes volt. A derék férfi rendezőség jól kitett magáért s különösen nagy elismerés illeti *Jurányi* Győző urat, a ki a rendezés élén emberfeletti buzgalmat fejtett ki, s a ki napot s éjet együve tévén, szivós kitartással fáradozott az ünnepély sikerének biztositásán. Jurányi Győző úr ezzel a szereplésével is bebizonyitotta azt, hogy mennyire szereti a Budai Könyvtár ügyét s mennyire szivén viseli ennek az egyesületnek úgy anyagi, mint erkölcsi föllendülését.

Végezetül fel kell emlitenünk azoknak a nemes szivű adakozóknak s felülfizetőknek neveit, a kik az ünnepély anyagi sikeréhez adományaikkal hozzájárulni szivesek voltak.

I. *Adakozók*: Hauszmann Imréné urhölgy (4 hordó sör), Rosconi Lipót úr (275 liter saját termésü bor), Louis Francois (30 üveg pezsgő), Részvényserfőződe (1 hordó sör), Braun testvérek (6 üveg pezsgő s 22 üvegnél 20% engedmény), Littke N. (12 üveg pezsgő), Törley és Társa, Örley Géza (6—6 üveg pezsgő), Rupp Zsigmond úr (5 ért. tombola tárgy), Benedek Sándorné (6 tomb. tárgy), Bendel Gusztávné és Mocskonyi Gyuláné urhölgyek (5—5 drb tombola tárgy), Lenz Ferencz úr (2 tombola tárgy), Tabermann Irma urhölgy (800 drb rózsa) a virágsátorban feltüntetett hölgyek (1—1 kosárka virág), Sternad Rezsőné úrhölgy (czukorkák), Magyar Hirlap (100 drb Esti Hirlap).

II. *Felülfizetők:* Pallavicini Edéné őrgrófnő és Hunyady Lászlóné grófnő 25—25 frt. Mechwart András 25 frt, Hauszmann Imréné 17 frt 90 kr., Hauszmann Sándorné 15 frt., Dr. Falk Miksa 10 frt; Dr. Darányi Ignácz 9 frt 50 kr; Dr. Kertész Aba 9 frt 50 kr; Jankovich János 6 frt; Dr. Mezei Sándor és Benkovits Margit (Verebély) 5—5 frt; Dr. Rónay Károly 4 frt 50 kr., Krinner Norbert 3 frt 50 kr., Kanyó Margit, Strobl Mariska, Szalay Sándorka (egyenként) 2 frt 50 kr. Blaskovich Sándor és Lukács László 2—2 frt, Weisz Kornélia 1 frt 50 kr., Pápay Árpád, Klein Kálmán, Freyberger Pál, Rajkay Mihály, Mayerberg Ignáczné, Gilibert Sándorné 1—1 frt., — Nemes, Pösch József, Schöbitz Ferencz, Ledermayer Valéria, Márth Mária, Popolánzky Mariska, Sártory Béla, Szikszay Edit, N. N., N. N. 50—50 kr.

A nemes szivű adakozók, valamint az ünnepély felülfizetői fogadják a rendezőség nevében a jó ügy érdekében hozott áldozataikért őszinte, hálas köszönetünket.

Tudósitó.

Király-lövészet.

A „Budapesti Polgári Lövész-Egyesület“ 1898. évi junius hó 26, 27, 28 és 29-én tartja király-lövészetét. A lövészet sorrendje: Junius hó 26 án (vasárnap) délelőtt 9 órakor a lövészet megkezdése, mely három taraczklövéssel jeleztetik és déli 1 óráig tart. 1 órakor diszebéd. — Délután 3 órakor a lövészet folytatódik alkonyatig. A diszebédre szóló jegy ára ital nélkül 1 frt 20 kr. Ebéd alatt czigányzene. A diszebédre szóló jegyek előre válthatók az ebéd rendezőinél: Weisz Antal gazda úrnál, II. ker. Szegényhaz utcza 40 sz. és Bauer József gazda urnál, II. ker. Margit-körut 22. sz.; továbbá Lohr Irma urnő virágkereskedésében, II. ker. Fő utcza 1. sz; Freyberger Pál t. főlövészmester urnál, II. ker. Fazekas tér 2. sz. és Járitz András h. főlövészmester úrnál, IV ker. Mária Valéria utcza 7. szám. Az ebéd kellő rendezése szempontjából kérjük, hogy a jegyeket legkésőbb junius hó 25. napjáig váltani sziveskedjék. Délután 4 órakor verseny díj tekézés; külön dijak hölgyek és urak részére. Junius 27—28-án (hétfőn—kedden) a lövészet 9 órakor kezdődik és a déli óra kivételével alkonyatig tart. Junius 29 én (szerdán) délelőtt 8 órától 12 óráig lövészet, ekkor társasebéd (étlap szerint) délután 2 órától folytatólag lövészet pont 6 óráig, 6 óra után a lövések osztályozása és a dijak ünnepélyes kiosztása. 9 órakor tánczmulatság.

A lövészetnél az általános löszabályok irányadók.

Lövészvendégek (kik nem tagjai egyesületünknek) a versenyben részt vehetnek, kötelesek azonban résztvevő-jegyet váltani; a résztvevő jegy ára 3 frt. A rend fentartására, a rendszabályok megtartására a napos lövészmesterek és napi biztosok ügyelnek. Egy és ugyanazon a czéltáblán a lövész csak egy találó és egy középdijat nyerhet. Egyenlő találólövéseknél az utolsó esetleg utolsó előtti lövés eredménye vissza döntő. Csak hat kilónál nem nehezebb és 12 mm.-nél nem nagyobb csőbőségü fegyverrel lehet lőni, ha a fegyveren valamely különös szerkezet alkalmazva nincsen. Szijas fegyvert használni nem szabad. Aczélburkolatu, robbanó és táguló golyók használata tilos. A pisztoly czéltáblára bármily szerkezetü pisztolylyal lőhető, de kimondatik, hogy a golyó 12 mm.-nél nagyobb átmérőjü nem lehet. A mozgó- (vadász) czéltábláknál a vadász czél szabályzatok mérvadók.

Czéltáblák és lövőbárczák.

1. Két ünnepi verseny czéltábla 300 m. távolságra 20 körrel a tiszteletdijak részére. Az első bárcza három lövésre 2 frt, a többi (csere nélkül) 30 kr. Első váltás alkalmával legalább három bárcza váltandó.

2. Két ünnepi verseny czéltábla 150 m. távolságra 15 körrel. Az első bárcza három lövésre 1 frt, a többi (csere nélkül) 30 kr. Első váltáskor legalább öt bárcza váltandó.

3. Két ünnepi pisztolyverseny czéltábla 35 m. távolságra 13 körrel. Az első bárcza 3 lövésre 1 frt, a többi (csere nélkül) 30 kr. Első váltás alkalmával legalább 5 bárcza váltandó.

4. Négy rendes mester czéltábla 150 m. távolságra közép- és találó-lövésekre. Legalább 6 darab tiz lövéses bárcza váltandó, darabonként 50 krért.

5. Négy mezei czéltábla 300 m. távolságra közép és találó lövésekre. Első váltás alkalmával legalább is 3 drb husz lövéses bárcza váltandó darabonkint 1 frtért.

6. Négy pisztoly mester czéltábla 300 m. távolságra közép és találó lövésekre. Első váltás alkalmával legalább is 6 drb tiz lövéses bárcza váltandó darabonkint 50 krért.

7. Két vadász-czéltabla (őz és vadkan) 75 m. távolságra. Első váltás alkalmával legalább is 6 drb tiz lövéses bárcza váltandó darabonkint 50 krért.

8. Egy hölgy czéltábla. Egy bárcza három lövésre 15 kr. és legalább 5 bárcza váltandó.

Lődijak: I. Az ünnepi versenyczéltáblán (300 m.): A tiszteletdijak, melyek a lövészet tartama alatt közszemlére kitéve lesznek. II. Az ünnepi versenyczéltáblán (150 m.): 1 dij 4 darab arany diszitve, 2. dij 3 darab arany diszitve, 3. dij 2 darab arany diszitve, 4. dij 1 darab arany diszitve. 5. a székes főváros dijai. — 6. dij 6 korona ezüstdij 8 korona ezüstben. ben. 7. dij 5 korona ezüstben 8. dij 4 korona ezüstben 9. dij 3 korona ezüstben. 10. dij 2 korona ezüstben.

Állatdijazás Pomázon.

Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegye Gazdasági Egyesületének állattenyésztési szakosztalya és lótenyésztő bizottmanya folyó évi junius hó 5 én *Pomázon* a vármegye szarvasmarha- és lótenyésztésének emelésére és előmozditására *jutalomdijosztást* rendezett.

Jutalmazandók voltak ugyanis a *sikerült szopós csikóval bemutatott anyakanczák* és a *két éven felőli kancza-csikók*, továbbá a *jó tenyészképességet igérő tehenek és üszők.*

A dijazasokat délelőtt 10 órakor kezdették meg. Pénzdijban csakis kis tenyésztőket részesittettek. — Nagytenyésztők diszoklevelet nyertek.

A dijosztó bizottság igy alakult meg:

a) a lótenyésztő bizottmány elnöke: *Beniczky Ádám.*

b) az állattenyésztési szakosztály elnöke: bellusi *Baross Pál* volt;

c) a bizottság többi tagjai: *Dr. Csapó Lóránth*, járási főszolgabiró; *Serfőző Géza*, vármegyei mezőgazdasági előadó; *Szilárd Jakab*, th. megyei állatorvos; *gróf Ráday Gedeon*, *Szabadhegyi Ákos*, százados; *Golub Athanáz*, pomázi biró; továbbá *Lászlófszky Béla*, *Maresch Móritz*, *Schlachta Adolf*, *Takáts Mihály* és *Tregele Jakab* pomázi földesurak és végül *Luppa Péter* országgyülési képviselő ur, mint vendég

---

Sukoró = részeg; *Csepel* = lapályos hely; *Székely* = okos, meggondolva cselekedő, előre néző; *Szopor* = vizpart.

Hála az égnek, hogy *partra* értünk; már szinte elmerültünk a zsidó, chald és médiai nyelvek atyafiságos voltában!!! És körülbelül már elég is lesz a helynevek főnnebbi értelmezéséből! De egy pár történelmileg nevezetes személynevekke' is szolgálhatok. Ime:

Árpád = fundamentum, támasz, erősitő; *Átila* = jele, példája a fáradságig dolgozottnak; *Vajk* = hires, fényes, méltóságos; *Bulcsu* = vizsgáló, tudakozódó, bölcs; *Bittó* = mindent kifecsegő; *Gejza* = törzsök, familia; *Tuhutum* = tiszta, egyenes szivüségnek pusztája; stb.

*) Másutt: *Csán* és *Csány* — csendes, megnyugodott; tehát a *Csányiak csányiak* lehetnek, mert ők nem olyan *csányiak!* Vagyis *nyugodtak* lehetnek, ők nem — *csunyák*

(Vége köv.)

Adakozzunk az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

Elővezettek összesen:

a) szopós csikóval bemutatott 16 anyakanczát;

b) 18 két éven felüli kancza-csikót;

c) 58 tehenet és

d) 30 üszőt.

Az anyakanczák közül dijazták: *id. Steiner György* perbali lakos kanczáját, „*Lator*“ nevü csikajával; *ifj. Steiner György* perbáli lakos kanczáját, „*Gunár*“ nevü csikajával, és *Iflinger András* vörösvári lakos kanczáját, „*Nónius*“ nevü csikajával 2—2 (10 francos) aranynyal; *Manhercz György* vörösvári lakos kanczája, „*Anonymus*“ nevü csikajával pedig 1 drb. 10 frcos aranyat nyert.

A két éven felüli kancza-csikók közül dijaztak *5 darab aranynyal:* Fallenbüchel József perbáli lakos *Gunárját;* 2—2 darab aranynyal: Kupka Antal csobánkai lakos *Liliomját,* s Milbich Tamás solymári és Szauter Jakab vörösvari lakosok *névtelen* kancza csikóit; 1—1 aranyat nyert: Peller Ferencz vörösvári lakosnak *Liliomja* és Walter András perbáli lakos *Gunár* és *Nónius* nevü kancza-csikói.

A jó tenyészképesnek talált tehenek közül: 2—2 aranynyal dijazták *Kupka Antal* és *Mönchhoffer József* csobánkai, valamint *Freisler Árpád* és *Szeszics Döme* pomázi lakosok *simmenthali* jellegü pirostarka teheneit és 1—1 aranyat nyertek *Eschler Jakab, Kopeczky Márton* és *Radovits István* csobánkai, *Gottlieb Móricz* pomázi, valamint *Mauterer János* és *Wittek Antal* vörösvari lakosok simmenthali fajteheneivel.

Aranydiszoklevelet kapott *Radvánszky báró* Pomázról és *Schwarzmann Sebő* Csobánkáról; *ezüst diszoklevelet* nyertek özv. *Ehleiter Györgyné* Csobankáról. *Kollerits Béla* Pilis-Szántóról és *Lászlófszky Béla* Pomázról; *bronzdiszoklevelet* kapott *Podmaniczky báró* Pomázról.

Jó tenyészképesnek talált üszőikkel dijat nyertek és pedig 5—5 aranyat *Bajtek Mihály* és *Marlok György* csobánkai; 2—2 aranyat *Miakics Illyés* pomázi, *idb Steiner György* perbali és *Verebes József* tótfalusi; 1—1 aranyat *Báder Lőrincz* perbáli, *Binder József* és *Brandhuber József* csobánkai, *Drobinoha Pál* perbáli, *Herbst Ádám* vörösvári, *Kampf Andor* budakalászi, *Mauterer József* vörösvári és *ifj Steiner György* perbáli lakosok.

Ugy a bemutatott marhák létszáma, mint a biralat eredménye tekinteteben a dijosztás sikerültnek mondható; daczára, hogy az erre vonatkozó hirdetmények kissé későn tétettek közhirré és daczára annak, hogy a dijosztást a budapest (Medárd napi) országos vásár napján tartották.

A dijosztás után a dijosztó szakbizottságot Pomáz község közönsége a pomázi kaszinó helyiségeiben megvendégelte.

Tudósító

Borosjenő község története.*)

A római katholikus egyházközség 200 éves fenállásának emlékére irta NAVARRA JÓZSEF borosjenői jegyző.

A község erdős hegyekkel bekeritett kies völgykatlanban, elrejtve fekszik a Nagy-Kevély (537 m.) aljában, a természet által bőven áldott szép vidéken.

Nevét hihetőleg a hajdan oly hires borának köszönheti. Mint bortermő hely még a török uralom előtt s már 1351-ben emlittetik. Hogy neve nem családnevről ered, bizonyitja a községnek mar 1695 ben ismert német Weindorf elnevezése. Hogy pedig ez, az 1695. évi porta-rectificationális névsorban Weindorf néven előforduló Borosjenő község azonos-e, a már Beél Mátyás által is emlitett Borony helységgel? nem vitatjuk. Mindazonáltal nyilvánvaló, hogy neve a lakosságnak régente számottevő bortermelésével függ össze; — de immár pusztán állanak régi jeles bortermő szőlei, melyeken csak helylyel-közzel terem meg a kukoricza, burgonya vagy zab. Silány kárpótlás ez, az elveszett bő szüretekért!

*) A borosjenői róm kath. plebánia ugyanis 1698-ban alapittatott.

A község, mint ilyen, a többi budavidéki falvakkal együtt, a török járom alatt elpusztulván, ujból való megtelepedése 1696 ban történt. Legalább a mellett bizonyit a község nek még most is meglevő, legregibb czimeres pecsétje, melynek mezejében egy meuső jobb lábával szőlőfürtöt tartó s kiterpesztett hátsó lábain álló kettősfarku oroszlán van, a szélén „Sigillum Borosgenuiense 1696.“ körirattal A kettős farku oroszlán bizonyára a vármegyének 1659-ben nyert hivatalos pecsétjéből van kölcsönvéve, de a szőlő fürt a bortermelés elvitázhatatlan jelképe.

Borosjenő község 1351-ben, mint szőlő telep, 1525—1528-ban pedig, mint prépostsági birtok előfordul ugyan egyes régi okiratokban, de ennél többet nem mondhatunk régmultjáról.

Annyi bizonyos, hogy e község, környékével együtt, ugy a törökvilág előtt, mint az után is, a margitszigeti, illetve a budai szent Klára apáczák birtokához tartozott s midőn 1782-ben e női testvérrend eltöröltetett, a pilis-csabai uradalomhoz tartozott összes javak, tehát Borosjenő is, a Margitszigettel együtt, a vallás- és közoktatási alapitványokhoz csatoltattak, miglen boldog emlékü József nádorunk pöspök ladányi uradalma árán cserébe vette a pilis csabai uradalmat, kitől István nádor, ennek magtalanul lett elhalálozásával pedig József főherczeg ő fensége örökölte ezt az uradalmat s vele együtt az ennek tartozékát képező Borosjenőt is.

Az 1770 évi (Mária Terézia-féle) urbárium alkalmával Borosjenőn 17 egész és $^3/_4$ jobbágy-telek osztatott ki, minden sessióra 28 hold szántó, 2 pozsonyi mérővel számitva s 12 napszámot igénylő kaszáló adatván. Mind össze 43 alig féltelkes jobbágyot, 25 kis házas zsellért és 5 házatlan lakót számlált a község akkoriban.

Az 1805 ik évi procentuátióban külön fölvéve nincsen s hihetőleg a Dominium (Pilis-) Csaba függeléke gyanánt szerepel, mint főherczegi birtok.

1818-ban — Kollár Gyöngy birósága idejében — aziránt nyilatkozik a község, hogy miután a lakosság nem képes a plebánia földeket megmüvelni, a párbuzát megadni és a plebános részére szénát kiszolgáltatni, ennél fogva tekintettel az általános szegénységre 37—40 frt évi párbért és dupla stólát ajánlanak föl kárpótlásul a fentiekért, mely ajánlatot József, székesfejérvári püspök ideiglenesen elfogadva, jóváhagyta

A szegény lakosságnak jövedelmezőbb kereset forrásokat biztositandó, megengedtetett a földesuraság részéről 1821-ben az u. n. Lazareth dülőbeli közöslegelőnek feldarabolása és szőlővesszőkkel való kiültetése, mely alkalommal minden telkes jobbágy, továbbá a plebános, jegyző és az urasági erdész 570, minden zsellér és az urasági korcsmáros pedig 196 □ ölnyi területet kapott.

1826-ról szomoru dolgot kell feljegyeznünk. A mondott évi április hó 8-án tüzvész dühöngött Borosjenőn. Összesen 15 ház esett a tűz pusztitó lángjainak áldozatul. Az ürömi és solymári becsüsök 15934 frt 37 krnyi kárt irtak össze.

1839 évi julius hó 26-án és augusztus hó 2-án a zápor és jégeső tönkre tette a határbeli összes szőlőket. A község adózói a vármegyétől a kivetett adó mérsékelését kérik.

1857-ben már jobb idők járhattak Borosjenőn. A szőlődézsmát önkéntesen megváltják 18,000 frton, hat egymás után következő esztendő alatt, évi 3000 frtos részletekben 5% os kamat fizetésének kötelezettségével.

A 18000 frt és járuléka, 1863 évi január hó 15-éig a legutolsó krajczárig ki volt fizetve....

* * *

Borosjenőn is, mint mindenütt, kezdetben a község jegyzői tisztség egyesitve volt a kántor tanitói állással s igy érthető, hogy egy és ugyanazon név alatt, hol a „Jurátó Lóci Nótárió“ hol pedig az „Iskola Mester“ czimmel találkozunk.

Egy 1781 évi számadási nyugtából tudjuk, bogy a kántortanitó évi fizetése 25 frt voit, de a jegyzői javadalmazásról régebbi időkből nem találtunk följegyzést. Mindazonáltal nem lehetett sok a jegyző dijazása, mert egy 1859 evi január hó 26-án fölvett jegyzőkonyv szeint a felsőbbség jóváhagyásának reményében az addigelé csekély (9 frt 36 krnyi) birói fizetés 50 frtban, a (60 frtnyi) jegyzői avadalom pedig 20 frtban állapittatott meg.

A régi „Községi Ládából“ napfényre került aktákból álábbi jegyzőtanitók nveit sikerült összegyüjteni: Niegreis Fülöp (1781—1786), Pattokár Jzsef 1811—1818) Holtság Antal (1824—1830) és Klopfer József Antal (1833—1858). Niegreis Fülöp a közaégnek 1786-ban készült első rendszeres földkönyvének szerzője, Klopfer József Antal felől pedig még most is hálásan emlékeznek meg a község éltesebb lakói.

(Folyt köv)

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Buda csalogányai

Nem azokról a kedves dallos madarakról akarok ismertetést közölni, a melyek a Hárs vagy a Svábhegy csendes berkeiben hallatják isteni hangukat, hanem a mi jó Krecsányi bácsink csalogányairól.

Nem hiszem, hogy olvasóink közül ne hallotta volna valaki hirét *Ámon Margitnak*, *Anday Blankának* vagy *R. Pataky Rózának*, hiszen az az igazi művészet és tehetség, mely a Krecsányi társulat e három gyöngyét áthatja, nem csak Budán szerzett hirnevet és általános, megérdemelt elismerést, hanem Pesten is.

Ők a mi csalogányaink, a mi kedves operett énekesnőink, a kik bájos hangukkal gyönyörködtetik és viditják fel a napi fáradalmak után a szinházban szórakozást keresőket.

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy róluk egyet-mást közöljünk egyszersmind büszkeségünk érzetét is kifejezve, hogy őket magunkéinak mondhatjuk.

De, mig egyrészről büszkék vagyunk szinházunk kitünő művésznőire, a kik nemcsak maguknak, de a magyar szinművészetnek is szép, feledhetetlen babérokat aratnak, s bájos énekökkel gyönyörködtetnek bennünket, budaiakat; másrészről fájdalom fog el, mert jól tudjuk, hogy rövid, legfeljebb egy, két év az, melyben őket körünkben üdvözölhetjük. — Kétszeresen csalogányoknak nevezhetjük őket. Nemcsak énekökért, hanem mert azoknak a kis madaraknak a jellegét is magukon viselik. Azok is, ha a borus őszi napokat elunják, elköltöznek más, szebb tájakra, ott hagyva a puszta ligetet, a melybe egykor isteni hanguk lehelt életet.

Krecsányi vezetése és képzése alatt, a bennök rejlő szép tehetség jobb kifejlésnek indul, s ha mint hirnevesebb, ünnepeltebb művésznők elunják azt a „fabódét“, tudjuk, hálátlanok lesznek hozzánk ők is, s elrepülnek oda, a hol zöldebb a babér, nagyobb a dicsőség...

* * *

Az aranyos *Ámon Margit*, a ki nem csak kedves hangjával és művészetével hódit, hanem szépségével és kedvességével is, három és fél évvel ezelőtt, tehát 1895-ben lépett a szinészi pályára. Eleinte, több hajlamot érezvén a dramatikus darabok eljátszásához, drámai szinésznőnek készült, mig aztán többek biztatására le mondott e szándékáról, s *Bellovich Imre* énektanár tanitványa lett. Miután az énekben teljesen kiképezték, *Rákosy Szidi* iskoláját látogatta, honnan a szükséges tanul-

mányok elvégzése után, *Leszkai*, aradi szinigazgató hivására, Aradra ment.

Az aradiak örömmel fogadták uj, tehetséges primadonnájokat; s nem is mulasztották el őt kitüntetéseikkel elhalmozni.

Ekkor lépett fel Ámon arra az útra, a melyen folyton csak hóditás és dicsőség kisérte. — A vidéki városok közül különösen Kolozsvárnak volt dédelgetett kegyencze, a hol egyebek közt még egy *„Ámon Club“* is alakult, feladatául tüzvén ki, a fiatal művésznőt virág csokraikkal s tapsaikkal mindenkor elhalmozni.

Leszkai társulatát, *Krecsányi* hivására, az idén hagyta el s Pozsonyba, majd Budára jött; s most pedig előttünk igazolja be csaknem minden este, hogy a hirek, a melyek eljövetele előtt igen kedvező szinben tüntették fel, legkevésbbé sem valótlanok, mert oly tehetséggel állunk szemben, a mely valóban tiszteletet és becsülést érdemel. — Ugy a szép hang, de különösen a szinpadon való művészies forgolódás oly népszerüvé tette, hogy Krecsányi director nap nap után lépteti fel. Igazán örülünk, hogy szeretett művésznőnket gyakran láthatjuk a szinpadon, de egyszersmint mint jó akarói arra intjük, kiméljé magát, nehogy a tulterhelés által esetleg hangjának kellemes csengését elveszitse.

A mi második csalogányunk *Andai Blanka*, két és fél évvel ezelőtt *Linczné* vezetése alatt kezdte tanulni az éneket, a ki tanitványa feltünően szép és kellemes hangjához sok reményt fűzött. Szini-iskolába nem is járva, miután ének tanulmányait befejezte azonnal *Rakodczainak* kecskeméti szintársulatához szerződött. Ennek meg is volt a káros hatása, mert a mint a legelső estén „Ripp van Winklé“-ben fellépett, lámpalázt kapott, s ajultan vitték el a szinpadról. Elmult azonban a lampa láz is, megszokta a szinpadot és a közönséget, a mely kitünő játékáért es szép hangjáért csaknem bálványozta. A vidéki városok közül többször megfordult Nagykőrösön is, a hol ép úgy, mint Kecskeméten mindig kedves vendég volt. Krecsanyihoz két évvel ezelőtt szerződött, s most már második nyara, hogy kedves dalaiban gyönyörködhetünk, a melyek nemcsak minket budaiakat ragadtak el, hanem pesti collegáinkat is, a kik nem egyszer adnak ebbeli érzelmöknek kifejezést lapjok hasábjain.

A Krecsányi társulat harmadik primadonnája, *Rosenbachné Pataki Róza*, a kiről lapunk az elmult év folyamán többször megemlékezett, mint a Kisfaludy szinház primadonnájáról, öt évvel ezelőtt lett *Káldy* ének tanár és zeneszerző tanitványa; a kinek vezetése alatt három év elteltével teljesen kiképezte magát az éneklésben. Gyönyörü hangja, s hajlama a szinészet iránt a három év elteltével a szinészi pályára való lépésre ösztökélték. Igy került *Rákosi Szidi* iskolájába, a hol két év alatt kiképeztetvén, *Serlynek*, a mult évi Kisfaludy szinházi igazgatónak társulatába lépett. Kellemes csengésü hangja s csinos játéka is itt tünt fel legelőször Krecsányinak, a kinek aztán sikerült is a művésznőt szinháza primadonnájául megnyernie. Az idén már Pozsonyban is volt, s most az évad elejétől mi előttünk bizonyitja be, hogy megérdemli a művésznői nevet.

* * *

Ezzel azután el is mondottuk volna röviden, a mivel a közönséget megismertetni szándékoztunk. Lehet, hogy a dicséretekben s az elismerésben kevés szavuak voltunk a mi kedves énekesnőinkkel szemben, de igazat adva a közmondásnak, mi is azt tartjuk, hogy mindig dicséri önmagát az, a mi jó. Azt az élvezetet, a mit a mi csalogányaink úgy énekökkel, mint játékukkal nyujtanak, csak érezni lehet, de leirni — soha. *Sg.*

Különfélék

— **Budavari plébanos választás.** A herczegprimás a budavári plébánosi állásra Dr. Nemes Antalt, Dr. König Gusztávot és Hock Jánost jelölte. Senki sem vonhatja kétségbe Hock János érdemeit, azonban a lapok tulságosan korteskednek és nagyobb mértékkel mérik Hock Jánost, mint lelkész társait, kik vele pályáznak. Mi a budavári plebános választáshoz már hozzászólottunk s megnyugtatásunkra szolgál, hogy két megüresedett plébánia van, hol mind Dr Nemes Antal, kinek a budavári plébániához joga van, mind Dr. König Gusztáv, ki a palotabeli plébániára minden tekintetben alkalmas helyet talál. Dr. Nemes Antal és Dr. König Gusztáv nem csak papok, de lelkészek, kik Istentől nyert küldetésöknek megfelelnek és Istennek tényleges szolgái. A lelkipásztor ne hagyja el a maga nyáját, aki pedig elhagyja és sok féle állást tölt be, az számoljon le avval, hogy az igazi hivők nem fogják benne megtalálni azokat a kellékeket, melyekkel a jó lelkipásztort mérik. Aki sokkal foglalkozik, az papi hivatásának meg nem felelhet s nagyon kár volna Hock Jánost a politikától, a hirlapirástól elvonni, had arasson ott babérokat a hol kereste. Azok pedig, kik hivatásuknak élnek, a bizalomban, a megválasztásban azaz a kinevezésben leljék jutalmukat.

— **A nemzeti muzeum uj őre.** Az I. kerületi állami főgymn. természetrajzi tanárát, *Dr. Richter Aladárt*, a kit alig egy hónappal ezelőtt nevezett ki a vallás és közoktatási minister egyetemi magántanárnak most egy ujabb rendelet a nemzeti múzeum növénytári osztályának őrévé tette. Igazán örülünk, hogy egy oly mély tudományú férfiu került a múzeum botanikai osztályának élére, mint *Richter Aladár* Dr. — Bár egyrészt sajnáljuk, hogy ez uj állása, mely inkább Pesthez köti, elvonja őt körünkből, de másrészt reméljük, ha esetleg el is hagy bennünket, Budához való érzelmei a régiek maradnak, s csak lakóhelyet, de nem érzelmeket cserél.

— **Iskolai értesités.** A budapesti I. ker. magyar kir. állami főgymnasiumban (I., Varfok-utcza 14) az 1898—99 tanévre szóló beiratkozások a következő rendben fognak eszközöltetni: junius 30-án d. e. 8—12 az intézet volt tanitványai, julius 1-én d. e. 8—12 az I. osztályra, julius 2-án d. e. 8—12 a többi osztályokra, julius 3-án d. e. 8—10-ig a beiratások befejeztetnek. Sem levélben való jelentkezésnek, sem pedig előjegyzésnek helye nincsen. Az I. ker. áll. főgymnasium körébe a felsőbb tanügyi hatóság korábbi rendelkezése szerint azok a növendékek tartoznak, kiknek szülei a Linczi lépcsőtől kezdve a Batthyány-, Fazekas-, Csalogány-, Medve- és Vitéz-utczákon át huzódó vonaltól északra, a Logodi utczától nyugotra, a Szarvas-tértől, a Virág Benedek-, Kökény- és Döbrentei-utczákon át a Rudas-fürdőig huzódó vonaltól délre eső városrészekben laknak.

— **Az aratás.** Hogy a *„Hazánk“* mind azoknak a gyárosoknak, kereskedőknek, iparosoknak s általán azoknak, akik a magyar gazdatársadalommal foglalkozásuknál fogva állandó összeköttetésben állanak, akik a mezőgazda számtalan szükségletének kiegészitésére vannak hivatva — szolgalatot tegyen, elhatározta, hogy éppen ugy, mint az *„Agrár Album“*-nál történt *„Az aratás“*-ban is közöl *nemcsak hirdetéseket, hanem gazdasági gépek, eszközök s a gazdaság, valamint a háztartás más szükségleteinek előállitásával foglalkozó gyárakról és ezek készitményeiről ismertető leirásokat*, amelyeknek sikerét nemcsak az biztositja, hogy ez a mű dijmentesen fog szétküldetni, tehat annak terjedését a vételar, vagy előfizetési dij nem akadályozza, hanem azért is, mert *„Az aratás“* tartalmánál fogva, nemcsak időleges, hanem állandó tanulmány és igy olvasmánytargya lesz a gazdaközönségnek s a magyar gazda, mig ebben a legfontosabb mezőgazdasági munkára vonatkozólag megtalálja a törvényszerü és hatósági utbaigazitásokat, másrészről megtalálja a forrasokat is, ahonnet szükségleteit, — már az aratás előtt, vagy az után, mikor terményeit már értékesitette — bevasárolja. Azokat a tisztelt gyárosokat, kereskedőket, iparosokat, czégeket, akik sajat előnyükre, a draga közvetités mellőzésével *„Az aratás“* czimü gazdasági diszalbum hasabjait hirdetési czélokra akarják használni, kérjük, hogy a gyártmányaik, vagy iparczikkeikre vonatkozó hirdetést mielőbb a *„Hazánk“* kiadóhivatalához (Budapest, VI., Ó-utcza 12.) juttatni kegyeskedjenek, annál is inkább, mert *„Az aratás“* irodalmi és nyomdai kiallitása már folyamatban van s a később érkező közleményeket, hirdetéseket mellőzni volnánk kénytelenek. *a „Hazánk“ kiadóhivatala. Budapest, VI., Ó utcza 12. sz.* Hirdetési dijak: Egész oldal hirdetés ára: 100 frt; fél oldale 50 forint.

— **Zártkörü nyári táncestély.** A Budapesti polgári löveszegyesület 1898. junius hó 29-én (szerdán), zártkörü nyári tánczestélyt rendez. Belépti dij nincs, kezdete este 9 órakor. Belépő jegyül a meghivó szolgál. A kik meghivót nem kaptak, de arra igényt tartanak, forduljanak ez iránt Jatzkó Károly vigalmi bizottsági pénztárnok úrhoz (II., Vám-utcza 7. sz.). A rendezőség.

— **Iskola ünnepély.** Kedves és megható ünnepély folyt le az Istenhegy iskolájának tanitói és tanulói körében. Kedves volt ez ünnepély azért, mert oly szinezete volt az egésznek, mintha a gyermeki naiv lelek áradozó érzelmei teremtették volna. Megható pedig az volt benne, hogy az Istenhegy jobbára német ajku lakosságának körében tapasztalható volt a magyar nyelv és érzés térfoglalása. Ez tisztán az itteni iskola, s 13 év óta itt működő igazgatójának az érdeme. Kedves és megható volt az az öröm, s az az érdeklődés, melyet a közönség az ünnepély iránt tanusitott. Az iskola, illetőleg a templom előtti nagy téren ünneplő ruhába összegyülekezve a nemzeti csokrokkal felékesitett, s az ünnepi hangulattól rózsapiros arczu kis sereg, a következő keretben ülte meg az 1867. évi junius 8-anak 31. évfordulóját: 1. Hymnus: énekli a IV—V. o. 2. Elnöki megnyitó: *Gotléb* György, igazgató. 3. A haza, Pósa L. Szavalja: Krén Mariska, V. o. t. 4. Jó honfiak: énekli a IV—V. o. 5. Honleány, Rudnyánszky Gyula, szavalta: Pleczion Teréz. 6. Beszéd, tarja: *Madarász* László tanitó. 7. Honfidal, Petőfi S. énekli az V. o. két hangon. 8. Magyarország megkoszoruzott térképe előtt beszéd: Krén Margit, V. o. 8. Ki volt nagyobb? Tóth K., szavalta: Eckhardt Gyula. 10. Járjatok be... Petőfi S., énekli a III—IV. o. 11. Ezer év, Móra István, szavalta: Beck Margit. 12. Fóthi dal, Vörösmarty M.: Hadersprunn Jakab. Végül a Szózat. A beszédet melyet Madarász László tanitó tartott, helyszüke miatt máskor adjuk.

— **Vendvidéki Magyar Közmüvelődési Egyesület.** Ez az egyesület, mely a határon a Vendek megmagyarositásán fáradozik, megérdemli a pártfogást. A magyarság fenntartása és erősitése ezen a vidéken egyike a legfontosabb nemzeti érdekeknek. Az egyesület Mura

Szombat és Vidéke czimű lapot nagy áldozatokkal tartja fenn, mely éber őre e nemzetiségi területen a magyarositás szent ügyének.

— **Az Istenhegy veszedelme.** A székesfőváros egyik gyöngyét, az Istenhegyet veszély fenyegeti. A csatornázás hiánya és a hézagos szemétszállitás a pompás levegőben már is zavarokat okoz. A salak ugy távolodik el, a hogy neki tetszik s a különféle vizfolyásokba szakadva kap belőle a Krisztinaváros is s ennek egészségi viszonyait is koczkáztatja. Bizony jó lenne már, ha az Istenhegyre is gondolnának és megtennének minden lehetőt a szép vidék érdekében, hiszen nem az Isten háta mögött van az, hogy ugy elfelejtkezzenek róla és kitegyék veszedelemnek az itteni lakókat. (Reggeli ujság.)

— **A református egyházközség épitkezése** A budapesti református egyházközség nevében Szász Károly I. lelkész és Hegedüs Sándor főgondnok kérvényt intéztek a tanácshoz a fazekas-teri telkeik egyesitése tárgyában. Az egyesület telken diszes háromemeletes bérházat akarnak épiteni.

— **A budai rossz viz.** A székesfőváros közgyülésen *Emmer Kornél* a budai vizvezeték rossz vize miatt szólalt fel erélyesen, bemutatva Dr. *Hankó Vilmos* szakvéleményét az ihatatlan vizről, ami csak úgy dönti a beteg ágyba a gyerekeket, az embereket. Ember az elemeken nem igen javithat, ha belföldi, ha külföldi szakértő. Tegyék meg azt a mit a *Reggeli Ujság* javasolt, szabaditsák fel az eltiltott világhirü egészséges vizü kutakat.

— **Állandó szinház Budán.** A székes főváros közgyülése a budai állandó szinház ügyével foglalkozott. A *Buda és Vidéke* erről a kérdésről már több czikket közölt és álláspontját kifejtette. Az állandó szinház helyéről és művészi igazgatásáról közelebb szakvéleményt fogunk közölni. A *Herczeg* féle részvénytársasághoz és hozzá szólunk, szem előtt tartva azt, hogy ott is legyen szinház, hol azt a magyarosodás érdeke legjobban megkivánja.

— **Uj körutak.** Budának két körutja: a Krisztina- és az Attila-körut néhány nap mulva megkapja az uj házszámozást. Az uj számok a Krisztina körúton 1—173-ig teljesek. A páros számok 2—84-ig haladnak, azontul a Vérmező terül el. Az Attila-körúton a párosak 2—60-ig teljesek, a páratlanok 1—53-ig mennek, a többi helyet ott is a Vérmező foglalja el.

— **Zugligeti Egyesület.** A Zugligeti Egyesület, mint hirdetéseink között olvasható, folyó hó 29-én tartja közgyülését. A Zugligeti Egyesület már is sokat tett a Zugliget érdekében s elvárhatja azt, hogy működését figyelembe részesitsék és méltányolják s minden zugligeti birtokos lelkesen csatlakozzék az egyesülethez, mely nem csak az érdekeket karolja fel, de a magyarositás hazafias munkájában is előljár.

— **Hungária betegsegélyző egylet.** Az 1835-ben alapitott *Hungária* betegsegélyző és temetkezési egylet (I. kerület Vár, Tárnok-utcza 15. szám) 63-ik évi kimutatása 1897-ről megjelent. Az egyesület elnöke *Sommer János*. Sokat buzgólkodik az egyesület felvirágoztatásában *Fischer István* egyleti pénztárnok. Az egyesület megérdemli, hogy minél több tagja legyen, mert igazán jótékony egyesület.

— **Igazgatósági ülés.** A magántisztviselők országos nyugdij-egyesületének igazgatósági ülésén, melyen a legutóbbi közgyülés által megválasztott két uj igazgatósági tag, Ágoston Jozsef, kir. tanácsos, orsz. képviselő és Prehoffer Gábor, a M. A. V. fogyaszt. szövetkezet gondnoka, is részt vett, a következő üzleti jelentést terjesztették elő: A taglétszám 1180. Az ezek részére biztositott összeg 2,436.000 kor. Ez év első 5 havában 180 tag csatlakozott az egyesülethez. Ugyanezen időben befolyt tagsági illetményekben 79,600 kor. Adományokban 9,800 kor. Örvendetes tudomásul vétetett, hogy id. báró Wodianer Albert 500 kor összeggel az alapitó tagok sorába lépett, s hogy legutóbb nagyobb összegű adományokkal gyarapitották az egyesület vagyonát: ifjb. Wodianer Albert, Pesti Lloyd társulat, Bpesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata, Ős-Budavára r. t., Hofherr és Schranz, Gfrerer, Schoch és Grossmann, Galitzenstein H., Goldzieher Géza, Kissebesi granit kőbányák r. t., Gerster Béla, Garay Samu és társa, Fort Oszkár és társa, Dreyfus Louis és társa.

— **Podgyász- és darabáru küldemények megjelölése.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága a nyári utazási és nagyobb áruforgalmi időszak beálltával ismételve kéri az utazó- és szállitó közönséget, hogy ugy saját, mint a vasuti szolgálat pontos és gyors lebonyolitása érdekében a szállitásra *feladott podgyászon a rendeltetési állomást*, egyéb darabárukon pedig ezenkivül még a czimzett nevét, polgári állását és lakását a maga részéről *kitüntetni sziveskedjék*. A czim legalkalmasabban magára a burkolatra, vagy az arra egész terjedelmében ragasztandó papirra irandó s csak ha ez nem lehetséges — szükséges azt a darabhoz erősitendő fatáblácskára, bőrdarabra vagy erős lemezpapirra irni. A közönség a vasut ily irányu támogatása mellett a podgyász illetve darabáruk helyes szállitását és kiszolgáltatását, nagyban megkönnyiti és gyorsitja s különös biztositékot szerez magának arra, hogy a nagyszámu küldeményeknek a vasuti közegek által aránylag igen rövid idő alatt végzendő felvételnél előforduló — teljesen ki nem kerülhető — tévesbárczázások és elhurczolások a lehető legrövidebb idő alatt kideritessenek és helyreigazitassanak. Az utazó illetve szállitó közönség figyelme egyben felhivatik az üzletszabályzat 31. §-ára, mely szerint *„a podgyászdarabokon korábbi vasuti, postai, vagy másnemü szállitási jeleknek lenni nem szabad.* Ha e szabály figyelmen kivül hagyása következtében *a podgyász eltéved, a vasut az ebből származó kárért nem felelős.*" E szerint tehát első sorban a feladónak áll érdekében, hogy a podgyászokon lévő *régebbi ragaszbárczákat* a podgyásznak ujból feladása előtt *eltávolitsa*.

— **Búcsú Borosjenőn.** Junius hó 19-én volt búcsú Borosjenőn. A római katholikus hitközség ezen a napon ünnepelte a plébánia-egyház 200 esztendős fennállásának évfordulóját. A *szent Vidor* védnöksége alatt álló plébánia-templom ugyanis 1698-ban alapittatott. Patrónusa, *Ő-Fensége József főherczeg*, ki a plébánia templomot, 200 éves jubileuma emlékére külsőleg kissé renováltatta. — A borosjenői búcsú, mely kedélyességéről előnyösen ismeretes, az idén is olyan volt. *Reitter Adolf* és *Stampf Ferencz* ottani korcsmárosok el készültek arra, hogy a székes fővárosi és vidéki vendégek szükséget ne szenvedjenek. — Az esztergomi helyi érdekü vasuttal az *ürömi* állomásig s onnan gyönge $^1/_4$ órai gyaloglás után *Borosjenőre* juthatunk, hol nemcsak búcsun, de maskor is jól mulathatunk.

— **Közgyülés.** A *„Budapesti (Budai) Iparossegédek Egyesülete"* f. hó 13-án este tartotta rendes évi közgyülését, mely mint másodszor összehivott (az először összehivott, a tagok csekély résztvétele miatt, az alapsz. értelmében nem volt határozatképes) a megjelentek számára való tekintet nélkül határozhatott. Mindazonáltal a gyülés elég jól volt látogatva, csak a polgári pártoló tagok voltak kisebb számmal képviselve, a közgyülésen összesen mintegy 30 tag volt jelen. A felolvasott évi jelentés arról panaszkodik, hogy a polgári pártoló tagok, daczára annak, hogy ők is többnyire iparosok, föltünő közönnyel viseltetnek e szép czélu egyesület iránt, mely az iparos ifjuságnak otthont adni, azt hazafias irányban nevelni s a kocsmázástól visszatartani igyekszik, nem gondolván meg, hogy közönyukkel a segédeket magoktól elidegenitik s igy e mulasztásukkal hozzájárulnak ahhoz, hogy az e lentéteket a munkát adó és munkása között nem hogy kiegyenlitsék (mint az az egylet czélja), hanem még inkább fokozzák. A jelentésből kitünik továbbá, hogy az egyesületnek 75 pártoló s 60 rendes tagja van, összes évi bevétele az elmult évben 1481 frt 70 kr. volt, melyben benne van a fővárostól nyert 300 frtnyi és a vallás- és közokt. miniszteriumtól kapott 250 frtnyi segély is, ezzel szemben kiadása volt 1465 frt 25 kr., pénztári maradvány tehát 16 frt 45 kr. Ehhez járul még Bauer József elnöknek 8 frt 50 krnyi adománya. A kiküldött számvizsgáló bizottság a számadásokat rendben találta s a h pénztárosnak a felmentvényt megadatni javasolta, mit a közgyülés meg is tett. Következvén a választás, a tisztikarba megválasztattak: az egyesület elnökévé: *Bauer József*, alelnökké: *Hampl József* és *Lindenbach István*, igazgatóvá: *Duma György*, titkárrá: *Hangl József*, pénztárossá: *Hebeda Ferencz*, ellenőrré: *Prashievicz Ferencz*, jegyzővé: *Szántó Béla*; az ifjuság tisztikarába pedig elnökké: *Huszár József*, alelnökké: *Hofbauer Imre*, jegyzőkké: *Zsunga Mihály* és *Molnár János*, gazdákká: *Birkenhaner Tamás* és *Csefkó István*.

— **Menetrendmódositás a kaposvár-fonyód-fürdőtelepi vonalon.** A jelenleg Fonyód fürdőtelepről délelőtt 11 óra 35 perczkor induló 8413 sz. vegyes vonat f. hó 15-étől kezdve a déli vasutnak Budapestről reggel 6 óra 55 perczkor induló 205 sz. vonatának oda érkezése után vagyis d. u. 12 óra 3 perczkor mint 8401 sz. személyvonat fog indulni és Kaposvárra d. u. 2 óra 40 perczkor érkezik; továbbá a junius hó 15-étől szeptemberhó 15-ig bezárólag közlekedő uj fürdővonat szintén mint személyvonat Kaposvárról d. u. 12 óra 5 perczkor fog indulni és Fonyód fürdőhelye délután 2 óra 43 perczkor érkezik. Végül a Fonyód fürdőtelepről reggel 3 óra 55 perczkor induló vegyes vonat ugyancsak f. é. junius hó 15-étől 10 perczczel korábban vagyis 3 óra 45 perczkor indul, Kaposvárra azonban ugy mint eddig reggel 6 óra 45 perczkor érkezik. Budapest, 1898 junius hó 14-én. *Az Igazgatóság.*

— **Egy gyanus plákát.** Mauthner Ödön cs. és királyi udvari szállitó németnyelvü plakatjai diszelegnek a budai részeken. Elvárnánk ettől a magyar czégtől, hogy magyar plakátokon hirdesse áruit.

— **Mártonfalva.** Az öreg *Feldhoffer Márton*, a budaörsi uton becsületes nevének örök emléket emel. Egy telepnek veti meg alapját, melynek neve *Mártonfalva*, s azt fogja hirdetni, hogy a szorgalomnak, takarékosságnak, vallásosságnak, polgári kötelességek betöltésének eredményei nem maradhatnak el.

— **Angol önérzet.** Az angol szereti hazáját és büszke nemzetére, önérzete végtelen és ebből az önérzetből fakad az a nemes tulajdonsága, hogy más nemzetet is megtisztel. Nagy tiszteletlenség az, mikor szép javadalmazasu több nyelvet beszélő müvelt emberek, kik itt vállalatok élén állanak, nem igyekeznek magok megtanulni magyarul, vagy legalább családjaikat nem tanittatják meg magyarul. Az *Apente* keserü forrás angol igazgatója csak pár hónapja van Magyarországon és tanulja a magyar nyelvet s minden alkalmazottal magyarul beszél s aki nem magyarul beszel azt megszólitja.

— **Fejlődő közlekedés.** A mult héten kedélyes társaság jött össze, *Jankovich József* közügyekért buzgó polgártársunk budafoki pinczéjében. A társaság jól mulatott és több eszmét penditett meg, igy azt is, hogy *haraszti Jellinek Henriket* a közuti vaspálya igazgatójat küldöttségben kérjék fel, hogy a villamos vasutat jarassa ott, a hol már akadály nincsen. A küldöttséget *Csillagh Benő* vezette. Haraszti Jellinek Henrik igazgató ur szivesen fogadta és azonnal intézkedett, hogy a *délivasuttal* a *Károlykaszárnyáig* közlekedjenek a vonalak s folyó hó 15-től kezdve ezek csakugyan közlekednek is. Az előzékenységért fogadja az igazgató ur a közönség nevében köszönetünket.

— **Hasznos ujság.** *A Reggeli Ujság* kis és nagy kiadása terjed Budán. A kis kiadás ára 3 hóra 95 krajczár, a nagy kiadásé 1 frt 50 krajczár. Ugy vagyunk értesülve, hogy a budai erdekekkel sokat foglalkozó *Reggeli ujság* kihordóinál a lapban hirdetett s a *Reggeli ujság* kiadóhivatala utján kapható olcsó czikkeket meglehet rendelni és azokat Budára is szállitják. Mutatványszámokat a tartalmas és izléssel szerkesztett Reggeli Ujságból küld a kiadóhivatal VIII. József körut 19. sz.

— **Mesébe való.** Valóban csak mesébe és álomba való az a gyönyörüség a mivel a Margitsziget világra szóló szép rózsái töltenek el. *Magyar György* a rózsa tenyésztésben igazi művész, több ennél, varázsló. Ismeri a rózsák teremtésének titkait. A szép rózsák erősitik a boldogságot, vigasztalják a boldogtalant s a legsivárabb lelket is megtöltik költészettel. Ezek a *Magyar György*-féle margitszigeti rózsák nem csak illatoznak, de beszélnek és dalolnak.

— **Borgazdai estély.** Minden tekintetben jól sikerült borgazdai vacsorát rendezett f. hó 17-én este a polg. lövészegyesület pénteki társasága, melyen a borgazdai szerepet *Abeles* Zsigmond, *Petsits* Márk és *Scheller* Miksa egyesületi tagok vitték. A lövölde diszterme zsufolásig megtelt ez alkalomra, lehettek vagy 150-en a meghivottak. A pompásan elkészitett vacsora második fogásánál *Del Medico* Ágoston főlövészmester állott fel s poharát a vendégekre ürítette. *Rupp* Zsigmond igen elmés ósztban a derék borgazdákat eltette; ezek nevében *Petrits* Márk mondott köszönetet. *Hámpel* Sándor városbiró a megjelent *Darányi* Ignácz, földmivelésügyi miniszterre, mint a II. ker. közszeretetben álló képviselőjére koczintott. A miniszter azután a kerületben tapasztalható egyetértés és egészséges közszellem épségben maradására ürítette poharát. Hogy a kedélyes hangulatban lefolyt vacsora sokáig emlékeze-

tében marad a jelenvoltaknak, annak oka az a kitünő badacsonyi rizling, mely *Abeles* Zsigmond jeles pinczéjét dicsérte, s melylyel a derék gazdák épen nem fukarkodtak.

— **A Kisfaludy-szinházban** mult héten zsufolt ház előtt került szinre *Hiley* Edének a népszinház veterán tagjának *A pénzhamisitok* czimü 3 felvonásos eredeti népszinműve, mely szep sikert aratott. A darab két testvér gyülölködésén fordul meg, az egyik Karán Ferencz bankót hamisit, s azon birtokot vásarol, ilyenformán a hamis pénz István bátyja kezébe kerül, a kinek sejtelme sincs hogy a pénz hamis, s a mikor tulakar adni rajta elcsipik és becsukják, végre nagy sokára derül ki ártatlansága. — A darabban sok hatásos drámai jelenet van, a mi zajos hatást keltett. Az előadásnak az kölcsönzött kiváló érdekességet, hogy a főbb szerepeket a népszinház tagjai *Z. Bárdi Gabi, Gazsi Mariska Csatai Zsofi, Várnai* és *Rasko Géza* játszották; a többi szereplők is, mint *Toth, Iványi, Morvai, Krémer, Kárpáti* stb. derekassan megállták helyüket. Z Bárdi Gabi és Raskó Géza dalait többször megismételték s Bárdy Gabi egy pompás csokrot is kapott. Valóban dicséretes dolog a népszinház tagjaitól, hogy *Fejér* Dezső igazgató nak egy pár telt házat csinálnak. Fejér Dezsőnek társulata jó erőkből van szervezve s Óbuda magyarosodásának nagy szolgálatot tehet

— **Uj törvény a kibiczeknek.** Akármilyenszky elnök ur az elkopott és rossz kibicz-törvény helyett egy ujat hozott, a mi nélkülözhetetlen minpen kávéházban és vendéglőben. A A régulák kaphatók Bartalits Imrénél, Budapest, III., Remetehegy. Ára darabonként 25 fillér. Egy korona beküldése ellenében 5 darabot bérmentve küld a kiadó. A törvény hátulján láthatók azok a kártyák, a melyek a hatvanas években divatban voltak.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*)E rovat alatt közlöttekért nem vallal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék. Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Mész raktár.** Mayer és Schwarz Kislőd-városlődi mésztelep tulajdonosok Budán a déli vasut személypálya udvarán nagyobb szabásu mészraktárt és irodát létesitettek. Amennyiben ez az általában szolid és elismert versenyképes czég mészterméke minőség tekintetében hazánkban az első helyet foglalja el, vidékünkre nézve igen nagy fontosságu dolog, hogy a gazda közönség már 25 kilogrammtól feljebb mészszükségletét e czégnél igen jutányos áron beszerezheti; és pedig métermázsánként 1 frt 40 krjával árusittatik, mig teljes waggonrakományként 1 frt 20 krajczárjával igen előnyös különösen, ha több gazda összeáll és közösen vásárolnak egy egész waggon meszet. Századunkban egyik legnagyobb jótékonyság a takarékosság és csak üdvözölnünk kell azt a derék czéget, mely erre jó áruival és jutányos áraival alkalmat szolgáltat a vevőknek. Ezekkel a feltételekkel a jó czég czikkeit keresni fogják Budán és vidékén.

— **Eladó 5 telek Kelenföldön a vasuti állomás és budaeőrsi ut között 1000—3600 □-ölig. Bővebb értesitést Nagy Györgynél Budaeőrsi ut. Mártonfalva.**

— **Reggeli Ujság.** Ez a czime annak a Budapesten naponkint 80.000 példányban megjelenő politikai lapnak, a melyet a vidéki olvasónak havonkint 50 krajczárért küld meg a *„Reggeli Ujság“* kiadóhivatala (Budapest, József-körut 19). A „Reggeli Ujság“ azért olyan példátlan olcsóságu, mert a megjelenő példányszámok mennyisége ezt lehetővé teszi. A ki a *„Reggeli Ujság“*-ra havonként 50 krral, vagy negyedévenként 1 frt 50 krral előfizet vagyis megtéríti a pesta- és szétküldési költségeket, hetenkint ingyen mellékletül megkapja a *„Magyar Nép“* czimü képes lapot is. A hirlapkiadás terén ilyen recordot még egyetlen ujság sem tudott elérni, sem ami a naponként megjelenő példányok számát, sem ami a lap olcsóságát illeti. Azért figyelmeztetjük az olvasó közönséget a *„Reggeli Ujság“*-ra, a mely megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest. VIII. József-körut 19. Mutatványszámot bárkinek készséggel küldenek.

— **Eladó nyaraló telkek Budán:** *Törökvész dülő:* villával együtt 2200 □ öl. — *Törökvész:* 11000 □ öl. — *Szemlőhegy:* 2000 □ öl — *Szépvölgyut:* 2000 □ öl. — *Orbánhegy:* 1420 □ öl. — *Németvölgy:* 3400 □ öl. — *Trombitásut Götz-féle vendéglő mellett:* 2100 □ öl. — *Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett:* 2455 □ öl. Értesitést ád: *a „Buda és Vidéke“* kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos: VIII. Stáczió-u. 22.

— **Olcsó villa telek eladó.** Rézmál dülőn Trombitás-ut mellett. Kitünő fekvés. Hol megmondja a kiadóhivatal.

MEGHIVÁS

a **Budai Korona Szövetkezet 1898. évi julius hó 10-én délelőtt 10 órakor**
tartja
a II. ker. polgári kör nagy termében, Budapest II., fő-utcza 10 szám alatt

I-SŐ ÉVI KÖZGYÜLÉSET,

melyhez a szövetkezeti tagok tisztelettel meghivatnak

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről a zárszámadások előterjesztése és a nyereség hovafordítása feletti határozat.
2. A felügyelő bizottság jelentése és határozat hozatal a felmentvény megadása tárgyában.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság dijjazása és a választmány jelenléti dijjainak megállapitása.
4. Az alapszabályok 33 és 57 §§-ainak módositása.
5. Három igazgatósági tagnak 6 évre, három felügyelő bizottsági rendes és két póttagnak 1 évre és tizennégy választmányi rendes és három póttagnak 3 évre való megválasztása.
6. Netáni inditványok.

Mérlegszámla.

Vagyon.				Teher.			
Pénztár számla		334	66	Hetibetétek számla		28666	
Kölcsönök		27670		Tartalék alap „		900	
Leltár	686.20			Vagyon egyenleg		947	36
5% leirás	34.30	651	90				
Postatakarék		100					
Nyomtatvány		220	50				
Alakulási költség	1743.90						
20% leirás	348.78	1395	12				
Átmeneti tétel számla (hátr. kamatok)		141	18				
		30513	36			30513	36

Az alapszabályok 40 §-a értelmében kiállitott szavazati lapok a tisztelt tagok által 1898. junius hó 25-től julius hó 6 ig naponként délután 4—6 óráig a szövetkezet irodájában átvehetők.

Budapest, 1898. junius hó 18-án.

A Budai Korona Szövetkezet
igazgatósága.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NÖI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpap, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, **mindennemü aszfaltozásokat**

nedves falak szárazza-tételét.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt (Hesz-féle házban)

czukrászdát

nyitottam.

Mindent elfogok követni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégithessem.

Forma-fagylalt, parfait és crémek minden időben kaphatók.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

Hochhauser István

Szalvetter Ág. utóda

II. ker, Fő-utcza 11. sz.

Gróf Andrássy-féle palota

Ajánlja:

dusan felszerelt és ujonnan berendezett

raktárát

mindennemü

üveg, porczellán, lámpa- és alkalmi ajándék tárgyakban.

Ebédlő, tea, kávé és ivó készletek jutányos árakon

Épület üvegezés és javitások elvállaltatnak. Vendéglősök és kereskedőknek megfelelő árkedvezmény

Auer égőkhöz izzótestek és alkatrészek kaphatók.

Kutlánya János

I., Fehérvári-ut 28. és 32. sz.

alatti lakóházában lakások, boltok, egy kávéházi és egy vendéglői helyiség azonnal és augusztusra olcson kiadók.

Augusztustól villamos közlekedés.

OKÁNYI IMRE

első budai szalamigyára és husfüstöldéje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:

„OKÁNYI Budapest"

Marz Gizella

Szabászati és varró-tanintézete.

Van szerencsém a tisztelt hölgyközönség becses figyelmét felhivni

szabászati és varró tanintézetemre

hol csakis intelligens növendékek vétetnek fel. Ugy a franczia, mint az angol szabászatot egy első fővárosi szabászati és varró tanintézetben hosszabb ideig tanultam és e mód szerint tanitom is.

A oktatás magyar és német nyelven van.

Kiváló tisztelettel MARZ G.

II., Albrecht-ut 17. — Szalagutcza 3. I. emelet.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég

fürdők

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében

(Rendelő intézet)

Budapest, IX., Vámház-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványitó étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, minden féle id.g- és bőrbetegség gyógyitására.

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kézikönyve"* irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ara 3 korona.

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné)

Rákóczi Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénnyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében.

BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

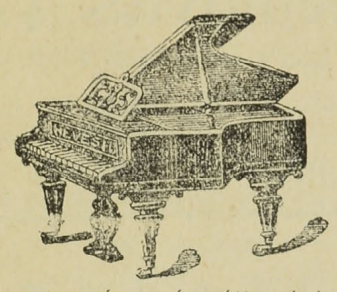

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

Meghivó.

A „Budapest-Zugligeti-Egylet 1898. évi junius hó 29-én Szerdán d. e. 11 órakor a zugligeti iskolában tartja meg évi rendes közgyülését, melyre a tagok tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgysorozata:

1. Az igazgatóság évi működéséről szóló jelentés felolvasása.
2. Az évi zárszámadás megvizsgálása és a jövő évi költségvetés megállapitása.
3. Az igazgatóság, a tisztviselői kar és a választmány ujjáalakitása.

Budapest, 1898 junius 19-én.

EPERJESSY ISTVÁN titkár. SIGRAY PÁL elnök.

KRÁKER PÉTER

hentes üzlete

BUDÁN, I. ker., Alkotás-utcza 12/b.

Raktáron tart friss disznóhust, zsirt, szalonnát és finom felvágottat.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás** mellett legolcsóbban. Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag** vidékre is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a Reggeli Ujságot bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expediczió-költség megtéritéséért

mely

havonkint egy korona.

A Reggeli Ujság, melyet a vidékre küldünk, **minden nap nyolcz oldal** terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

Jelentés.

Van szerencsem a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 19. sz. (Szt.-Jakab hava) Julius 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Évi jelentés

a Budapest I. ker. budavari iskolatéri közs. el. népiskola 1897/98-ik tanévi működéséről.

Tekintetes Iskolaszék!

A székes fővárosi elemi iskolák számára kiadott és érvényben levő „Utasitás“ 59 §-ának 19 potja értelmében van szerencsém a tekintetes Iskolaszék felügyelete alatt álló I. ker. várbeli iskolatéri közs. el. iskola Tantestülete nevében az 1897/98-dik tanévről szóló jelentést a következőkben összefoglalva tisztelettel előterjeszteni.

Az 1897/98-ik tanévben a beiratások szept. 1-én kezdődtek s 6-áig tartottak.

Szept. hó első öt napján csakis a várban lakó szülők, vagy gyámok gyermekei vétettek föl, s csak ezután, amennyiben az egyes osztályok tantermeinek befogadási képessége megengedte, irattak be a szomszédos kerületekben lakó tankötelesek.

Szept. 6-án a beirott róm. kath. tanulók a „Veni-Sancte“-re vezettettek, mely után a pót-, és javitó vizsgálatok tartattak.

A rendes előadások szept. 7-én kezdődtek, melyek zavartalanul 1898. évi junius hó 19-ig folytak.

Szept. hóban beiratott 377 tanuló, és pedig 177 fiu és 200 leány. Tanév közben jött még 15 fiu és 10 leány, igy az egész tanév folyamán a beirt tanulók száma 402.

Az összes beirt tanulók közül illetőségre nézve volt:

Budapesti születésü — —	294
Magy. orsz. egyéb helységeiből	101
Osztr örökös tartományokból	6
Külföldi — — — — —	1
Összesen	402

A tanulók közül tandijat fizetett 132, tandijmentes volt 231.

A tanév folyamán bevétel. 1.) beiratási dijból 185 frt 50 kr. 2.) tandijból 647 frt 50 kr 3.) magánvizsgadijból 240 frt; összesen 1073·00 frt; kiadás az iskolaszéki gondnok Urnak 100 frt 75 kr, a központi pénztárnak: 972·25 frt volt.

A szegénysorsu tanulók között a tanév elején kiosztatott 49 katekizmus, 59 biblia, 10 abc, 10 palatábla, 57 magy. olv. könyv, 39 német olv. könyv, 39 magy. nyelvtan, 57 számtan, 23 földrajz, ezeken kivül az egyes osztályvezetők rendelkezésére bocsáttatott megfelelő számu rajztömb, palavessző, magyar, német, számtani irka, szóval elegendő mennyiségü irószer.

Egy magát megnevezni nem akaró nemes szivü iskolabarát, mint évek hosszu sora óta mindig, úgy e tanév elején is ellátta az iskola összes szegénysorsu róm. kath. tanulóit énekes-imakönyvvel.

Az összes beirt tanulók a következőképpen helyeztettek el az egyes osztályokban:

I. fiu oszt.	42.	I. leány oszt.	51.
II. „ „	54.	II. „ „	54.
III. „ „	52.	III. „ „	57.
IV. „ „	44.	IV. „ „	48.
Összesen:	192.	Összesen:	210.

Az összes beirt 402 tanuló közül a tanév alatt kimaradt 38, meghalt 1, s igy a létszám a tanév végén 363.

Ezen 363 tanuló kor,- vallás, és nemzetiség szerint volt:

Vallás szerint:	r. k.	g. kat	g. kel	ev. ref	ág. ev.	uni tár-	iz-ral	Össz.
6—12 éves fiu	146			12	6		4	168
6—12 é. leány	165			14	13		2	184
13—15 é. fiu	6							6
13—15 é. leány.	5							5
Összesen:	322			26	9		6	363

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.“

Reminiszczencziák a park-ünnepélyről.

A junius 8 iki szép park-ünnepély nevezetes mozzanatai közül sok megérdemli, hogy azokról külön is megemlékezzünk. Alljon itt közülök egynehány.

* * *

A parkünnnepélynek kétségkivül a legillusztrisabb vendége az örök ifju *Darányi Ignácz* miniszter volt, a ki a budai ügyekért mindenkor a legmelegebb érdeklődéssel viseltetik. Hogy valóban örök ifju, leginkább mutatta az a rendkivüli nagy vonzalom, melylyel az ifju szép hölgyikék feléje közelitettek s őt lebilincselték. Szivar, pezsgő, bor, virág, czukorka stb. csak ugy özönlött a kegyelmes úr elé s ő világért sem szabadkozott a kinálgatásoktól; miniszteri tárczája bőségesen megnyilt a jótékony adakozás czéljaira s már már elégülten távozott az ünnepély szinhelyéről, midőn útját állja az élelmes vajda élén az ünnepély agilis czigánynépsége.

— Kegyelmes Uram! csókolom a kezsit, lábát, csak egy garasocskát! Tessek csak megnézsni est á sép rajkót itt, ezs ippen a tizsenhetedik, — tizsenhat mig otthon van.

A kegyelmes úr készséggel nyúl ismét a zsebébe, s midőn mosolyogva tovább megy, alighanem azt gondolta:

— Mégis csak furcsa! A mezőrendőri törvényt is reformáltuk már s ettől a kóborló czigány néptől az ember mégsem lehet békességben . . .

* * *

— Hohó! Most megfogtam ám! — szólt diadalmasan a pezsgősátor előtt egy bájos leányka egy nyalka ifjuhoz. — Ezt a pohár pezsgőt meg kell ám innia — jótékony czélra. Csak egy korona az ára!

— Kérem! hajladozik udvariasan az ifju s épen ajkához akarja emelni a poharat, mikor hátulról megjelenik egy nem kevésbbé nyalka legény — a bájos leánynak épen a vőlegénye — s kikapván kezéből a poharat, felhörpenti.

No, az bizonyos, hogy ez a boldog vőlegény lett ezen az ünnepélyen a *legittasabb*, de senki rosszat ne gondoljon — csak a — *szerelemtől!*

* * *

Nini, hát ott micsoda uniformisos alakok látszanak?! Ah. le a kalappal, csupa nemes verből való deli ifju, délczeg növendékei a Ferencz József-intézetnek! Ilonka k a.. a magyar csárda lelke, annyi bájjal, annyi szeretetreméltósággal sürgölődik körülöttük. Most épen az ifju B. gróf előtt áll:

— No, még egy kortyot! Nem fog megártani! Tiszta, hamisitatlan, jó bor . . . a Rosconi bácsi budai termése . . .

— Csak egy föltétellel, drága nagysám! szól a megos'romolt ifju remegve . . . Ha elfogadja tőlem ezt a csekélységet emlékül.

Elfogadta s az ifju ivott.

A csekélység pedig egy remek mivü aczél kengyel volt, mely finom szijjal karperecz gyanánt a kézcsuklóra füzhető.

— No, gondolhatta magában a bornak bőkezű ajándékozója — ha *egy kortyért* ilyen szép ajándék jár, úgy engem mindenesetre teljesen felnyergelt paripák illetnének meg.

* * *

Jól működött a *Harmathy* Józsefné úrhölgy lelkes gárdája is a trafiksátor körül.

— Szolgálhatok czigarettával? szólitja meg az egyik aranyos „alkalmazott“ az arra menő dandyt, ki teljes életében csak czigarettát szitt.

— Köszönöm, kérrem, rácsolja a megállitott, én rendesen csak szivarrozni szoktam.

— Szolgálhatok szivarral is! mondja a bájos tolakodó s kinyitja dobozának másik felét, a melyből csupa ropogós regalitás mosolyog elő.

— Mi az ára? s kivesz közülök egyet.

— Tetszés szerint!

— Csak korronám van!

— No az épen kifutja! s pajzánan be zsebelvén a fényes pénzdarabot, üde hahotá-

Nyelv, illetve nemzetiség szerint:

Nyelv szerint:	magyar	német.	tót.	horvát	olasz	oláh	más	Összesen.
6—12 é. fiu	162	4	—	2	—	—	—	168
6—12 é. leány	180	3	—	1	—	—	—	184
13—15 é. fiu	6	—	—	—	—	—	—	6
13—15 é. leány	5	—	—	—	—	—	—	5
Összesen:	353	7	—	3	—	—	—	363

A budai ördögárokról.

Most junius 26-án elmult 23 éve annak — tisztán emlekszem rea, egy vasárnapi delután volt — hogy egy irtózatos egihaboru s felhószakadas folytán, a zugligetet környező hegyek és dombokról lezuhanó viztömegek utjokban mindent elsöpörve, embereket és lovakat legyőzve, még a nehéz lóvasuti kocsikat is rakásra feldöntve, rohamos sebességgel az ördögárok felé törtek s azt ott, hol annak idejében még a *régi* bolthajtás volt, nagy nyomással annyira teletömték, hogy végre az nem birván többé ellenallani, *fölfelé* szakadt úgy, hogy számos főleje épült lakohaz a Rácfürdő és Dunapart között beomlott, romja alá temette szerencsétlen mitsem sejtő lakóit. E katasztrófa hatása alatt az ördögároknak ezt a bedőlt aztán feltaszitott részét továbbra is egy ideig nyitva hagyták a Duna közelében úgy a mint ez még ez ideig a vérmezői részszel történt. Később midőn az illetékes hatóságok a főváros jobbparti részével is inkább kezdett foglalkozni, s a körutnak Budára vezetése is meghóditotta az eszméket, előlépett ismét az ördögárok partialis átalakitasának terve, mely a Döbrentei-tér és Attila-utcza rendezésével aztán fokozatos megvalósulást nyert egyelőre a vérmezőség, még pedig olyképen, hogy azt a Dunaparttól idáig ujra beboltozák.

Azonban az ördögároknak ezen utolsó beltelki része a Karácsonyi palotától, a városmajoron keresztül egész a fogaskerekü pálya alanti pályaudvaráig nyitva maradt tovább is, ekképen rendes körülmények közt lassan folyó posvanyos vizétől elbüzitve a levegőt — éveken át valódi ördögi, sőt pokolbeli árokká lett. Végre a Horváth kert és megette fekvő térség uj palotaszerü házai felépülvén, az ottani csatornos természetü kritikai fejtegetésünkhöz. Egy pillantast vetve vissza arra a szörnyü és idegrázó katasztrófára, melynek e czikk irója maga is szemtanuja volt.

Tegyük fel, hogy az ördögároknak a Dunába való torkolódásától egészen föl a fogaskerekü pályaudvarig, vagy még azon is tul a beboltozasa helyes eszme. Tegyük fel továbbá, hogy a beboltozás műszaki keresztül vitele gondos és kifogástalan, tegyük fel végre, hogy a vizrajzi számitások a lefolyható viztömegek mennyiségéről alaposak és lelkiismeretesek, azt kérdezzük egy mélyebbre menő fürkésző tekintettel a tisztelt közmunkatanácstól: Vajjon megvannak e nyugtatva arról önmagokkal szemben is, hogy például egy rendkivüli hosszu és kemény tél után, ha az *Inn*, az arlbergi és ötzthali havasokból junius elején az olvadó havas viztömegeket a Dunába hömpölygeti s a Duna a Morva, Lajtha, a Vág, Nyitra és Garam felvidéki vizei által talán a legmagasabb vizállást is tulhaladva, roppant sebességgel és ennélfogva óriási nyomással halad az előtt a pont előtt el, melynél az ördögárok vizei betódulnak, kérdjük mi történik akkor, ha másrészt ismét az ördögárok természetes csapadék medenczéje: az Istenhegy, Szent-János és Hárshegyek fölött és alatt egy óriási felhőhálózat szakadna meg? Elégségesnek tartják-e intéző épitészeti legfelsőbb közegeink a reconstruált uj ördögárok belső kereszt metszet nyilását — az ily rohamosan s elemi erővel letörő és zuhanó vizmennyiségek befogadására? S ha nem, mi lesz annak világos, elvitázhatatlan s elkerülhetetlen alternativ következménye? Egyszerüen az, hogy a bolthajtás — ott a hol az barmi oknál fogva leggyengébb találna lenni, annál fölfelé felszakad, ujból maga alá temetvén az esetleg rajta épülő házakat, s ha valóban a rajta nyugvó földréteg segélyével ellent tudna állani az ily óriási nyomásnak, az ujból és ujból beözönlő vizek a Duna megdagadt árja által visszanyomva, az ördögárok bolthajtása felső szájánál visszafognak özönleni, — s a körülötte lévő vidéket elfogják árasztani. — Ha azonban az ördögárkot a fogaskerekü pálya udvar bejárás, a városmajor fölött két részre osztották volna, s egyik ágát egy hason menetü csatornával a Krisztina-köruton végig a Pálfytéren keresztül a Dunába vezetik, az uj Vérmező park közepén pedig egy megfelelő nagyságu tavat ásnak, mely természetes tartalék vizmederül szolgálna, akkor minden baj és minden gond, és mi fő minden hiábavaló költség el van terelve, s az ördögárok rendezés a jövőben már többé nem folyton rettegést és boszantást hozó, hanem valóban áldásos megoldást nyert volna. Careant Consuli.

---

val surran tova, magára hagyván az érdeme szerint megsarczolt, fukarkodó gigerlit.

* * *

— Aranyos nagysám! rohan a tombolás sátor egyik bájos teremtéséhez egy elegáns ur; — az Isten is megáldja, adjon gyorsan egy gombostűt!

— Szivesen, 20 fillér az ára .

— Kérem, nagyon szivesen s leszúrván az obulust, elrohan a szerzett mentőeszközzel.

Rövid idő mulva visszatér.

— Bocsánatot, nem vehetem igénybe! Gombostűt elfogadni nem jó. Vegye vissza kérem, nagysám!

— Világért sem!

— De könyörgök!

— Ha még egy koronát fizet bánatpénzül!

Szivesen lefizette.

Lám, még a babona is jövedelmezett a jótékony czélnak!

* * *

— Micsoda? hát itt női pinczérek is vannak? szól csodálkozva egy öreges pesti ur.

Nem pinczérnők azok! szól a kisérője felvilágositó hangon . . .

— Hát az a numerus a mellükön? . . .

— Betük azok, öregem, betük! Egy élő szórejtvényt mutat be, ez a tizenharom angyal, fejtsd meg, nyersz egy üveg pezsgőt! . .

— No, már csak bolondos ez a világ! szól fejcsóválva az öreg . . *Tizenhárom* nőt állitanak az ember elé, mikor a nő egymagában is örök — rejtély.

Kondor.

ládok megelégelhették a dolgot, s ily hathatós társadalmi presszió valamint a Buda és Videke kezdeményezése alatt ismét — ezuttal egy nagyot — de nem szerencsést lépett az árok ördöge. — Fönt elhatározták, hogy legjobb lesz azt is a meddig csak lehet beboltozni ujra, de persze minél olcsóbban, az a fő! Akkor már nem lesz bűz a vérmezőn és körülötte tiszta lesz a levegő, az épitési speculatió erre a nyilt szép vidékre is kinyujthatván karmait. Eddig minden rendén volna. Hisz a párisi „Porte Saint Martin“ canalist is több kilométernyi hosszuságon utolsó részében a Szajnaig szinten beboltozták, hát miért ne nálunk, pedig a mienk jóval kisebb! Csak hogy egyet elfelejtettek az urak, hogy a Saint Denisi magaslatok, a Mont marteneon, Valern stb. se nem oly magasak se nem oly kiterjedtek, mint a mi kedves és szép Budánkat hosszuan elnyuló félkörben övedző hatalmas Vértes hegységünk délnyugati határlancza. Mielőtt kritikus fejtegetésünkben tovább mennénk, pihenjünk egyet, s vizsgáljuk meg, mi a tulajdonképeni czélja a mostani árkolás és beboltozásnak, s mi a mérnöki eljárás az uj ördögárok csatorna épitésénél.

A czél

a mint röviden jeleztem egyszerüen az, hogy az ördög árokba a felsőbb környéken álló házakból és nyaralókból jövő árnyékvizek és excrementumok, melyek a többi eső és csatorna vizekkel az ördögárokba befolynak, kipárolgások által a környéket többé ne infiszciálják, hanem az uj bolthajtás alatt el zártan haladva, egész a Dunáig napvilágot ne lássanak. Emlitettük már, hogy az efluatiokon kivül rendeltetése az uj ördögárok csatornának még azon vizeket is *mind* magába foglalni, a melyek rövidebb vagy hosszabb, esetleg záporeső alkalmával mind erre veszik utjukat. Ha most egy időben az összes utczai csatornák, a háztetők és a körülötte fekvő utczák vizei egybetorlódnak, a vizszin emelkedik és a beboltozott ördögárok belső nyilt része telides teli leend ugy, hogy ujabb rendkivüli vizmennyiségek befogadására azontul teljesen képtelen. És itt eljutottunk a 2. főkérdéshez vagyis az ördögárok beboltozásának *műszaki* keresztül viteléhez, azaz egyszerüen szólva, vajjon helyes e a jelenleg folyó munkálat és az ennél követett egész eljárás? Egy általunk meghallgatott alapos szakember véleménye szerint a beboltozás jelenlegi keresztülvitele és módja teljesen elhibázott.

Miután ha rendkivüli vizmennyiségnél az ördögárok vizszine emelkedik, természetesen annak felső része a most épülő bolthajtásnak alsó belső részére jelentékeny nyomást gyakorol — még pedig fölfelé. A nyomás annál nagyobb lesz, minél kevesebb helye van az ujból és ujból utána tóduló viztömegeknek szabad lefolyást engedni, s az nem is engedhet, mert hisz a bolthajtásnak szélső vonalai lefelé hajlanak s minél inkább összeszoritják az alatta hömpölygő vizeket.

Szakemberünk véleménye e részben az, hogy az uj ördögárkot a melyet most ásnak fölfelé szélesedve vederalakba kellett volna tervezni, a bolthajtástól pedig teljesen eltekinteni, és az ördögárok sajátos esési viszonyainál fogva, azt ugy mint a földalatti villamos vasutnál vizszintes traversekkel és arra fektetett beton falazattal befedni, hogy az emelkedő vizszin esetleges fölöslege fölfelé mindinkább kiterjeszkedve kellő helyet találjon s a Dunába való lefolyás lehetőleg háboritlanul és *veszélytelenül* megtörténhessék

Egy további hibája a jelenlegi munkálatoknak az, hogy a mint szakemberünk meg figyelte, a beboltozásnál az ugynevezett száraz falazást követték, vagyis a boltozat emelésénél a téglákat ugy tisztán szárazon egymás mellé rakták s csak a zárt ivnek tetejére öntötték rá a habarcsot, pedig az ilyféle munkálatoknál a melyek vizmentes hydráulikus habarcscsal lesznek eszközölve, csak jó nedves téglákat szabad használni.

Most térjünk vissza félbeszakitott általá-

Egyesületi élet.

A Budai Könyvtár Egyesület f. é. junius 11-én tartotta meg a II. ker., Toldy Ferenczutczai elemi iskolában az egyesületi tagok nagy részvétele mellett ez idei közgyülését. A közgyülésen *dr. Csorba Ferencz* kultuszminiszt. osztálytanácsos elnökölt. Az ülés elején *Hochholtzer* Károly vál. tag. több társa nevében kifogást emelt a közgyülés legalitása ellen, a mennyiben a meghivók későn küldettek szét s igy a netáni inditványokat nem terjeszthették be az elnökségnek. A közgyülés nagy többsége tekintettel arra, hogy a közgyülés már ugyis hónapok óta halasztást szenvedett, a közgyülést törvényesnek mondotta ki s hajlandónak nyilatkozott a be nem terjesztett inditványok tárgyalására is. E határozattal felszólaló nem elégedvén meg, társaival együtt — számszerint 7 en — elhagyták a közgyülési termet. E sajnálatos inczidens után a közgyülés teljes rendben folyt le

Fontosabb határozmányai közül kiemelendők a következők:

1. Lelkesedéssel fogadta a közgyülés az oszló félben levő I. ker. polg. körnek azt a határozatát, melylyel a kezelése alatt állott

Adakozzunk az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

volt budai olvasó egylet könyvtárát, valamint a tulajdonát képező könyvtárt egyesületünknek előnyös feltételek mellett átengedte, s elhatározta, hogy az átveendő könyvállományból a Krisztinavárosban népkönyvtárt, illetve erre a czélra fiókegyesületet szervez, az előkészitő lépések megtételével az elnökséget bizván meg.

2. Utasitotta a közgyülés a választmányt, hogy a könyvtár végleges és méltó elhelyezése ügyében akcióba lépjen s annak számára az épülő budai Vigadóban megfelelő helyiségeket eszközöljön ki.

3. A közgyülés kimondotta, hogy örömmel csatlakozik ahhoz a mozgalomhoz, melyet a Felvidéki Magyar Közmüvelődési Egyesület a magyar közmüvelődési egyesületek szövetségének szervezése czéljából megindítani készül, s a tervezett központi közmüvelődési egyesület megalakitását a maga erejéhez képest támogatni hajlandó.

4. A közgyülés köszönettel vette az 1897. évi szeptember 18-án tartott tánczmulatság rendezőségének azt a nemes gondoskodását, melylyel a mulatság tiszta jövedelméből az egyesület részére könyvtáralapot létesitett.

5. Köszönetet szavazott a közgyülés, a közoktatásügyi magas kormánynak az egyesületünknek juttatott államsegélyért, továbbá az egyesült fővárosi takarékpénztárnak 100 frtnyi segélyeért, melynek kieszközlése *Rupp* Zsigmond kir. tanácsos úr érdeme. Továbbá köszönetet nyilvánit a közgyülés dr. *Falk* Miksa, *Gerlóczy* Károly, *Wirker* Rezső, *Bagó* Alajos, *Koncsek* Lajos, *Mihalovits* Antal és *Juhász* József uraknak nagyobb könyvadományukért, valamint dr. *Buday* Józsefnek egyesületünk érdekeinek előmozditásáért és az Orsz. Magy. Iskolaegyesületnek a néh. Barsi-féle könyvek átengedéséért.

6. Jóváhagyólag vette tudomásul a közgyülés zárszámadásra és vagyonmérlegre vonatkozó jelentéseket s *Várady* Aladár pénztárnoknak a felmentvényt megadta. A mult évi zárszámadás 1259 frt 39 kr. bevétellel szemben 1125 frt 4 kr. kiadást tüntet fel. A mérleg szerint az egyesület vagyona 6482 frt 34 krt tesz, melyből maga a könyvtár értéke 4791 frt 39 kr. — Ugy szintén jóváhagyta a közgyülés az 1898. évre szóló költség-előirányzatot is.

7. Helyeslőleg vette tudomásul a közgyülés, hogy a szakkönyvtár czimjegyzéke már teljesen elkészült s igy a szakkönyvtár a használatnak átadható. A könyvtárnok jelentéséből pedig tudomást szerzett a közgyülés arról, hogy a könyvtárt a lefolyt évben 355 en használták 6310 esetben. A könyvtár állománya m. é. decz. 31-én 10.518 drb nyomtatvány volt. — Végül köszönetét nyilvánitotta a közgyülés az egyesület buzgó tisztikarának s különösen *Jurányi* Győzőnek az egyesület érdekében kifejtett közhasznu és sok oldalú tevékenységéért. Ezután — *Frommann* István elnöklete mellett a tisztujitást ejtette meg a közgyülés, melynek eredménye a következő:

Elnök lett: *Csorba Ferencz dr.* Ügyvivő alelnök: *Jurányi* Győző. — Titkár: *Miskey* J. Béla. — Jegyző: *Szalontay* Ferencz. — Pénztárnok: *Hangl* József. — Könyvtárőr: *Koncsek* Lajos. — I. Könyvtárnok: *Roxer* János. — II. Könyvtárnok: *Pappert* Gyula. — Ellenőr: *Sauerwein* Károly.

Választmányi rendes tagok: Almási János, Andriska Antal, Blaskovich Sándor, Del'Medico Agoston, Diószeghy Béla, Duma György, Eckermann Ede, Frommann István, Göőz József dr., Gückler Győző, Hámpel Sándor, Hanzély László dr., Haypál Benő, Hegedüs Jénos dr., Hochholtzer Károly, P. Juhász Ödön, Jurányi János, Kazár Adolf, Kertész Aba dr., Kollár Lajos, Krinner Norbert, Lendl Adolf dr., Mechwart András, Mocskonyi Gyula, Nagy István, Nagy Molnár István, Nagyőszi Ferencz d., Petheő Miklós, Racz József, Rupp Zsigmond, Schinabeck Engelbert, E. Szabó Lajos, Szalay Béla dr., Szalay Győző, Szentgyörgyi Mihály, Tóth Márton, Várady Aladár, M. Vörös Sándor. — *Póttagok:* Kanyó Dániel, Móczár Elemér, Rajkay Mihály, M. Vörös Sándor. — *Számvizsgáló bizottság:* Fehér József, Halfer József, Sártory Béla, Schmidt Károly, Schauer Agoston. *Tudósitó.*

Koronaszövetkezet a Krisztinavárosban.

Székesfővárosunk mindenik kerületében egyesültek már a polgárok, hogy kerületük hitelszükségletét ott, a hol azt a nagy takarékpénztárak ki nem elégithetik, tehát a kis ipar és kis kereskedelem terén, szövetkezetek alakjában fedezzék.

Csak a mi kerületünkben hiányzik még az ilyen szövetkezés, a mi mindenesetre egyik oka kerületünk kereskedelme és ipara pangásának. A talaj és az összes kedvező előfeltételek pedig nálunk is megvannak az ipar és kereskedelemhez, csak az eszközök egynémelyike hiányzik, igy nevezetesen az olcsón, közel és könnyen megkapható hitel. Ha a várbeli, krisztinavárosi vagy tabáni kiskereskedő, iparos vagy bárki más pénzre szorúl, itt helyben nem kaphat, kénytelen más kerületbe érte menni, hol ő s viszonyai kevésbé lévén ismeretesek, nem is kaphatja azt meg úgy, a mint viszonyai folytán igényelhetné.

Örömmel értesülünk róla, hogy a Krisztinavárosban most egy ilyen szövetkezet és pedig a már kipróbált u. n. koronaszövetkezet van létesülőben. A Krisztinaváros szine-java egyesül, hogy ezt a szövetkezetet, melynek létjogát és valódi szükségét mindnyájan érezzük, létrehozza.

Az alakitandó szövetkezet hivatva lesz kerületünk kis iparosát és kereskedőjét olyan tőkéhez juttatni, melylyel üzletét megalapithatja vagy folytathatja, s melyet viszont heti kis befizetésekkel, alig érezhető módon, törlesztheti, — hivatva lesz a tisztviselőnek, üzletembernek módot nyujtani, hogy a draga magánhiteltől mentve legyen, — hivatva lesz a takarékosságot is előmozditani, mert az üzletészekre történő heti kis befizetések a legkönnyebb, legkevésbé megerőltető módja a tőkegyüjtésnek.

A szövetkezet — mint halljuk — alakuló közgyülését már legközelebb megtartja, úgy hogy mihamarább már teljes működésben fogjuk láthatni.

Reméljük és óhajtjuk, hogy kerületünk polgárai lelkesedéssel fogadják a szövetkezet eszméjét, mint a mely bizonyos irányban ujabb lendületet fog adni kerületünk életének és egy rég érzett hiányát van hivatva pótolni, — és a kerület összesége vállvetve fog igyekezni annak ügyét felkarolni.

Különfélék

— **Grof Zichy Nándor diszoklevele.** Gróf Zichy Nándor Duna-Adonyból keltezett táviratban kérte föl dr. Herczegh Mihály egyetemi rektort, hogy tudassa vele a napot és órát, a melyen a diszoklevelet átadni akarja. Egyben annak az óhajtásának ad kifejezést, hogy a diszoklevelet a Szent István társulatnál kivánja átvenni. Dr. Herczegh Mihály és dr. Fröhlich Izidor a bölcsészeti kar dékánja julius első napjaiban adják át a diszdoktori oklevelet, mely alkalommal dr. Herczegh Mihály fogja az ünnepi beszédet tartani. A diszoklevél albumszerü tartálya igazi remekmü. Felső részét gróf Zichy Nándor családi szineivel áttört email arany és ezüst ékitmény disziti, közepében a Z. N. monogrammot az aranygyapjasrend szalagja övezi körül, a monogramm fölött kilenczágu koronával. A diploma is müvészi kivitelü kalligrafiával van megirva. Gróf Zichy Nándor érdemeit feleslegesnek tartjuk felsorolni. Ismeri azokat az egész ország s még politikai ellenfelei is tisztelik. Hazafiság, vallásosság magaslanak ki egyéb erényeiből. Ő és nemes lelkü neje Zichy Livia grófnő nemcsak születésre nézve nemesek, de tetteikben is azok és nevökhöz a nemes cselekedeteknek egész sorozata füződik. A budavári fóuri világnak is kedvelt tagjai. Állandóan itt laknak és házok az előkelőség és szellem találkozó helye.

— **Ünnepély a lövöldében.** A budai lövészegyesületben f. évi junius hó 26—29-ike között folytak le élénk érdeklődés mellett az ez idei *királylövészetek*. Ez az alkalmat az első napon fényes lakomával ülték meg, melyen az egyesület vezérférfiain kivül számos illusztris vendég vett részt. Felköszöntőket mondottak: *Del Medico* Agost, fölövészmester, továbbá *Szabó* M. Ferencz, *Duma* György, *Hámpel* Sándor, *Kozma* Gyula, *Freyberger* Pál, *Lakner* János, Louis *François* s a kit elsőnek kellett volna felemlitenünk: *Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter, kinek pohárköszöntőjéből kiemeljük a következő fontos részt: „Egy dologban ez az egyesület, daczára annak, *hogy harmadik századát éli*, a legradikálisabb volt: egész multja, ha nem is idegen szellemmel, de a német nyelvvel volt összekapcsolva; és mégis a magyarosodás zászlaját a fővárosban társadalmi téren ez az egyesület tüzte ki és lényegesen közrehatott arra, hogy Budapest székes főváros ma minden izében magyarnak neveztessék. (Tetszés.) És tette azt nem erőszakkal, hanem csupán következetességgel és erélylyel. Erőszakkal könnyebb valamit csinálni, de azt kedvezőtlen körülmények ujra visszafejlesztbetik. De a mit okossággal, következetességgel és erélylyel csinál az ember, az örökre fennmarad. (Tetszés.) Az egyesület ezt a nagy társadalmi akcióját tapintatosan intézte; és bár nagy érdemeket szerzett a szorosan vett lövészet körül, azok a lövések elhangzanak, a czéltáblák, a melyek azokat megörökitik, el fognak rothadni, talán a képek is eltünnek, a melyek folyosóinkat diszitik, de hogy *Budapest magyarrá lett*, az fenn fog maradni és a történetben el fog ismertetni, hogy *ennek a lövészegyesületnek abban lényeges része van*“ (Igaz! Ugy van! Tetszés.) A miniszter szavai leirhatatlan lelkesedést keltettek, mert mindenki at érezte azok igazát. Mi a magunk részéről is kivánjuk, hogy a lövészegyesület az eddig követett irányhoz ezentul is hü maradjon s továbbra is fennen lobogtassa a magyarosodás zászlaját.

— **Nemzetközi gyermekvédő kongresszus.** A jövő évben Budapesten megtartandó nemzetközi gyermekvédő kongresszus, melynek védnökségét József főherczeg vállalta el, most küldte szét lelkes hangu felhivását, mely a legnemesebb emberbarati eszme pártolására hivja fel a magyar közönséget. Elmondja a felhivás annak történetét, hogy a firenzei kongresszus Budapestet választotta legközelebbi tanácskozása színhelyéül s hogy az 1899. évben a világ összes gyermekvédői Budapestre jönnek, hogy itt propagáljak a gyermekvédelem fontosságát és jelentőségét. A kongresszus bizottsága előzetes munkálkodásából kitünik, hogy mintegy 20.000 frtra van szükség, hogy csak megközelithetőleg olyan vendégszeretettel fogadjuk a külföldi kapaczitásokat, mint a hogy 1896-ban a kis Firenze tette. Ez összeg előteremtése képezi a kongresszus bizottságának gondját. Felhivja tehát az emberbarátokat, hogy 4 frt dij ellenében iratkozzanak a kongresszus tagjai közé, a mi nem is olyan nagy áldozat, mert érte résztvehet a kongresszusi ünnepségeken s részesül a kongresszusnak biztositott utazási és lakáskedvezményekben. Végül pedig ezért az összegért jár a kongresszusnak 50 ivre tervezett nagy naplója is. Tanitók, tanitónők és nevelőnők 2 frt 50 krért kapnak tagsági jegyet. Tagsági jelentkezések, valamint a kongresszus czéljaira szánt adományok a bizottság pénztárosához, dr. *Mandello* Károlyhoz (V., Sas-utcza 6.) küldendők.

— **Keresztelő.** Annak idején megirtuk, hogy *Kovács* Mihályt, a Krecsanyi társulat komikus at, egy szép fiu gyermekkel lepte meg a neje, s most már a keresztelőről is beszá-

molhatunk, amely f. hó 19-én délután 4 órakor folyt le a krisztinavárosi templomban. Szép számu közönség jelent meg többnyire az apa ismerősei és barátai köréből A kereszt apa *Hevesi* József, a keresztanya pedig *Krecsányi* Veruska volt.

— **Nyugotmagyar — osztrák vasuti kötelék.** *Buda — császárfürdő — kitérő fölvétele a dijszabásba.* A nyugotmagyar — osztrák vasuti kötelék II. rész 1. dijszabási füzetébe, valamint II. rész. 2. dijszabási füzetébe *Buda — császárfürdő kitérő* állomás ezennel fölvetetik. Ezen állomással való forgalomban azon dijtételek nyernek alkalmazást, melyek *Ó-Buda — Filatorigát* állomásra nézve fennállanak Buda — császárfürdő — kitérő állomáson azonban csak a Ganz és társa electrotechnikai intézet, továbbá a Hauzmann Sándor kőfaragó ipartelep czége alatt feladott, vagy ezen telepek czime alatt érkezett küldemények kerülhetnek fel- és leadáshoz az esetben, ha a kocsik térfogata kihasználva van, vagy azoknak raksulya legalább 50 % ig van igénybe véve. A küldemények fel és lerakása az illető ipartelephez vezető vágányon eszközlendő A nevezett állomáson gyors és darabáruk, valamint élő állatok, nem kerülhetnek föl- és leadáshoz.

— **Zenevizsga.** *Sipos Antal* a páratlan magyar zongoraművész és koszorus zene költő maganzeneakadémiájában nagy sikerrel tették le a növendékek az osztály vizsgákat. Ezuttal is bebizonyosodott, hogy *Sipos Antal* mint zenepaedagogus is példás. 1898—99 ik tanev szeptember 1 én kezdődik Helyiség IV. Kecskeméti-utcza Geist ház.

— **Famózus vámeset.** Egy fül- és szemtanu elbeszélése nyomán irjuk le az alábbi famózus esetet A junius 8-ki parkünnepély napján történt, hogy *Rosconi* Lipót, tekintelyes budai bortermelő s háztulajdonos a Villa Fecundában levő pinczéjéből több hordó bort szállitott be ajándékképen a parkünnepély czéljaira. A vámhoz érve a borszállitó közeg lefizeti a hordókért járó megfelelő vámot, melyet az állami vám közegei helyesen vetettek ki. Am a fővárosi vám alkalmazottja csupa felületességből hibát vélt észrevenni a kréta körül s egy 115 literes hordót 151 literesnek vett fel s a különbözet lefizetése végett a kocsist visszaterelte a fővámhoz. Szóval olyba tüntette fel a közeg a dolgot, mintha Rosconi Lipót csempészést akarna elkövetni, holott később egész világosan kitünt az illető alkalmazott makacs tévedése, mely az érdekelt tulajdonosnak csak boszuságot, a parkünnepélynek pedig a hosszas késedelmeskedés miatt nem csekély kárt okozott. És daczára, hogy a hordót maguk az illetékes közegek is tényleg 115 literesnek ismerték el, a különbözetért jogtalanul felvett összeget mégsem fizették vissza a károsult tulajdonosnak. — Ajánljuk ezt a famozus esetet a m. t. finánczdirekczió szives figyelmébe.

— **Pótló elszámolás.** A junius 8 iki parkünnepély sikerehez még a következők járultak szives adományaikkal: Cathry Szaléz 20 frt, Bagó Alajos 14 frt 34 kr., Katonáné Thuránszky Irén 5 frt, Gombar Tivadar 5 frt, Fenyő Sándor 4 frt 50 kr. dr. Hanzély László 2 frt, Tatay Adolfné, Bellony L., dr. Erőss Lajos, Kondor József (Csurgó) 1—1 frt és Kükemezey Béla 50 kr., továbbá Freyberger Pál 3 tombolatárgy, Knutz N. és dr. Hartmann Antalné 1—1 kosár rózsával. — Fogadják a felsoroltak a rendezőség hálás köszönetét. — Megemlitjük ezzel kapcsolatban, hogy a parkünnepély rendezősége f. é. junius 27-én tartotta befejező ülését, melyen megállapitották, hogy a parkünnepély tiszta jövedelme *650 frt.* Ez összeg fölött a rendezőség akként rendelkezett, hogy abból 300 frtot juttat az I. ker. polgári kör könyvtárának megvételére, illetve a Krisztinavárosban felállitandó népkönyvtár javára, a többit pedig a Budai Könyvtár alapjához csatolja.

— **Köztisztaság.** Van nálunk egy általános divat, beszélnek arról, mit nem olvasnak, irnak arról, mit nem látnak Ifju *Cséry Lajos* szemét fuvarozási rendszere, telepe párját ritkitja. Európa nagy városai egymásutan jönnek azt tanulmányozni A rendszert a vállalatot telepet nem ismeri hirlapok következetesen támadják, *Cséry* és a tanács között felmerült kiegyenlithetlen ellentétekről beszélnek. *Cséry* a tanácshoz beterjesztette a szerződése sarkalatos pontjait érintő sérelmeket és ezzel alkalmat adott, hogy a köztisztasági és közegészségügyi intézkedések pontos betartásával a tanács elháritsa azokat az okokat, melyek rea nézve joghátrányosak. *Cséry* az igazságot keri, a székesfőváros tanácsa pedig mindig jogtisztelő és igazságszerető volt. Meg vagyunk győződve, hogy *Cséryvel* szemben is az lesz.

— **Gymnázium a III. kerületben.** A Buda és Vidéke többször sürgette már, hogy állitsanak fel a III kerületben gymnasiumot Elmondottuk erveinket, melyekből ismételjük, hogy ezt a magyarosodás érdeke is különösen elodázhatlanná teszik a sürgős felállitását Csatlakozunk a lelkes polgárság óhajtásához

— **Kisfaludy-szinház.** — Az óbudai Kisfaludy szinház iránt az utóbbi idő óta örömmel tapasztaljuk, hogy a közönség nagyobb érdeklődést tanusitva, szorgalmasan látogatja az előadásokat. Az előadások összevágóan folynak le, s a zeneakar is erősitést nyert a szünidejüket élvező magyar szinház zenekarának több tagja által Dienzl Oszkár erélyes vezetése alatt. A műsor eléggé változatos Dráma, operette is népszinmű felváltva kerülnek szinre jó előadá okban. Kivánatos, hogy ez a jó akarat állandó legyens akkor Fehér Dezső a társulat törekvő és szorgalmas igazgatója is kifogja egésziteni személyzetet, hogy minden szerepkör kellően legyen betöltve. A székesfőváros törvényhatósága csütörtökön tartott közgyülésén a folyó évre ujból megszavazta a subventiót a szinház részére, s reméljük, hogy az igazgató első sorban ezen összegből a társulat tagjait fogja kielégiteni s nem követi elődjének példáját, a kinek nagy része van abban, hogy a társulat a mult évben olyan szomoru helyzetbe jutott. A derék igazgatót nagyban támogatja Linczenpolcz János óbudai tanitó elnöklete alatt nagy részt óbudai ifjakból álló asztaltársaság, kiknek tagjai kötelező igéretet tettek hetenként egyszer az összes szinházjegyek elárusitását magukra vállalni, hogy ezáltal a magyarosodás czéljat tehetségükhöz képest ők is előmozditsák. Az óbudai szinpártoló egyesület, mely ez idén Kepes Albert gyógytártulajdonos elnöklete alatt ujból megalakult, mint halljuk szintén megigérte erkölcsi is anyagi támogatását A hazafias érzelmü elnök ebbeli működéséhez — az óbudaiak közt közkedveltségnek örvend — nagy reményekkel nézünk elébe s azt hisszük, hogy az egyesület több eredményt fog felmutatni, mint a mult évben, a midőn a hangzatos czim viselésén kivül vajmi keveset lendített a magyar szinészet érdekében. Most még csak a kerület polgáraihoz fordulunk, hogy ezen társulatot a mely a kerületben oly fontos missziót teljesit, támogassa, hogy ezáltal a magyar szinészet Ó Budán is az őt megillető méltanyásban részesüljön. Ugy a társulat tagjairól, valamint az előadásokról lapunk legközelebbi számában fogunk bővebben foglalkozni.

— **Esküvő.** Mult hó 11-én a polgári házasság megkötése után vezette oltárhoz a krisztinavárosi templomban Goczigh Stefánia kisasszonyt Janicsek Andor a fővárosi tüzoltóság tüzfelügyelője, Goczigh József kir. törvényszéki biró, a menyasszony bátyja és dr. Janicsek József kiralyi albiró, a vőlegény unoka testvére mint tanuk jelenlétében. A szertartast *Rostaházy Kálmán* plébános végezte, lélekemelő beszédet intézvén a fiatal házasokhoz. Őszinte szivből kivánunk boldogságot és szerencsét a kedves ifju párnak.

— **A nyári szinkörből.** Krecsányinak a mult héten szerencsés estéi voltak. Négy estén át *Kiss Mihály*, a népszinház jóhangu tagja vendégszerepelt a Fenelányokban telt házak előtt s a legkitünőbb ensemble mellett. — Ujdonságképen bemutatta Krecsányi *Szalóky* Eleknek, „Selyem Ágnes“ cz verses népszinművét, melyben különösen T. Hadrik Anna tünt ki, s melyet a közönség igen szivesen fogadott. — Egyáltalán örömmel konstatálható, hogy Kreesányi minden igyekezetével társulatának tökéletesitésére s a közönség legkényesebb igényeinek kielégitésére törekszik.

— **A budai kerékpár-egylet országos versenye** a mult héten folyt le a csömöri úti versenypályán. Magyarország bajnoksága czimét és aranyérmét a pécsi *Lauber* nyerte el. A megnyitó versenyben *Kirchknopf* a M. A. C. tagja lett a győztes. Az első versenyben *Papp Ferenczé*, a M. T. K. tagjáé lett a kis ezüst érem. A versenyeket óriási küzönség nézte végig.

— **Az agrárbank Budapest székesfőváros és vidéke szőllőbiztosa.** A következő sorokat kaptunk: Van szerencsém tisztelettel becses tudomására hozni, hogy a Magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság igazgatósága folyó évi május hó 1-ével engem nevezett ki helyi szőllőbiztossá Budapest főváros területére a hol is az elpusztult szőllőterületek felujitására a telekkönyvi tulajdonosok kataszträlis holdanként 6, 7 sőt 800 frt kölcsönt nyerhetnek $5^1/_4$% kamat és $^1/_2$% kezelési dij mellett, még pedig 5 éven át törlesztőrészlet fizetés nélkül — az 5 év elteltével 15 évig egyenlő évi részletekben való visszafizetés mellett. A kölcsönhöz szükséges telekkönyvi és kataszteri iratok nem külömben a be és kitáblázás bélyeg és illetékmentes a törvény értelmében a mi szintén nagy megtakaritás a birtokosokra nézve, hogy értektelen elpusztult területüket értékessé tehessék. Felvilágositás és kérvénymintákkal bárkinek is készséggel szolgálok lakásomon Budapest II. kerület Vám-utcza 11. szám alatt. Budapest, 1898. julius hó elején. Teljes tisztelettel Gere Zsigmond szőlő-biztos. A Magyar Agrárbank *Gere Zsigmond* személyében olyan biztost nevezett ki, a ki teljesen képesitett a szép és reánk nézve fontos állásra. Ajánljuk őt a budai és vidéki közönség figyelmébe.

Legujabb.

Lapunk zártakor veszszük a hirt, hogy budavári plébánossá dr. Nemes Antalt választották. Az uj plébános méltó arra az állásra, mit betölt. Magas müveltségü, egyházi értelemben vett jó szónok, valódi buzgó pap. A társadalom minden rétegében kedvelik, a legelső főurtól kezdve a legszegényebb emberig. Az irodalomban is vannak sikerei. A Mátyás-templom története megirásával, mint alapos történettudós mutatta be magát. Üdvözöljük a népszerü lelkipásztort megválasztatása alkalmából.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— **Üres lakások.** Temérdek üres lakás van Budán, a minek többek között az is az oka, hogy a budaiak nem akarnak hozzászokni ahoz, hogy az üres lakásokat a Buda és Vidékében hirdessék Egy lakás hirdetés egyszer 60 krajczár. Ennyit mindenki megadhat azért, hogy lakását könnyebben kiadhassa.

— **Szép helyiség. Posch Jozsef** *kávéházát (Krisztinakörut 1.) a legdiszesebben és a korhoz illő izléssel alakitotta át. A különben is otthonias kávéház ezzel még otthoniasabbá lett. Fagylalt, jeges kávé és egyéb kávéházi kitünő italok, jó czigányzene, technikusan elhelyezett billiárdok. Pontos és jó kiszolgálás. Délután és estve előkelő társaság gyülekezik a* **családi kávéházba.**

— **Eladó 5 telek Kelenföldön a vasuti állomás és budaeőrsi ut között 1000—3600 □-ölig. Bővebb értesitést Nagy Györgynél Budaeőrsi ut. Martonfalva.**

— **Reggeli Ujság.** Ez a czime annak a Budapesten naponkint 80 000 példányban megjelenő politikai lapnak, a melyet a vidéki olvasónak havonkint 50 krajczárért küld meg a *„Reggeli Ujság“* kiadóhivatala (Budapest, József-körut 19). A „Reggeli Ujság“ azért olyan példátlan olcsóságu, mert a megjelenő példányszámok mennyisége ezt lehetővé teszi A ki a *„Reggeli Ujság“*-ra havonként 50 krral, vagy negyedévenként 1 frt 50 kral előfizet vagyis megtériti a posta- és szétküldési költségeket, hetenkint ingyen mellékletül megkapja a *„Magyar Nép“* czimü képes lapot is. A hirlapkiadás terén ilyen recordot még egyetlen ujság sem tudott elérni, sem ami a naponként megjelenő példányok számát, sem ami a lap olcsóságát illeti. Azért figyelmeztetjük az olvasó közönséget a *„Reggeli Ujság“*-ra, a mely megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, VIII. József-körut 19. Mutatványszámot bárkinek készséggel küldenek.

— **Uj fürdővonatok forgalomba lépése a kaposvár—fonyód fürőtelepi vonalon.** *Kaposvár és Fonyód fürdőtelep között f. évi junius hó 15-től szeptember hó 15-ig bezárólag mindkét irányban egy egy uj fürdővonat fog naponként az alábbi menetrend szerint közlekedni. Indulás Kaposvárról d. u. 12 óra 5 pkor, érkezés Fonyód fürdőtelepre d. u. 2 óra 53 percz; az ellenkező irányban indulás Fonyód fürdőtelepről este 7 óra 26 pkor, érkezés Kaposvárra éjjel 10 óra 20 perczkor*

Kőszénbánya s téglagyár-társulat Pesten

MEGHIVÓ.

A Kőszénbánya s téglagyár-társulat Pesten f. évi **1898. julius hó 6-án délelőtt 10 órakor** a társulat irodai helységeiben, Budapesten, V., Nádor-utcza 16 sz. alatt

rendkivüli közgyülést

tart, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghivjuk.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1898. április 18-ik rendes közgyülésen a társulat 200 frt névértékü részvényeinek 2—2 darab 100 forint névértékü részvényre való kettéosztása és a társulat bányászati birtokának elkülönitése iránt hozott határozatok végrehajtásáról s az Esztergom-Szászvári kőszénbánya részvénytársaság alapitásáról s határozathozatal a jelentésről.

2. Az igazgatóság jelentése az általa az Esztergom-Szászvári kőszénbánya részvénytársasággal a bányászati birtok átruházása iránt kötött szerződésről s a bányabirtok átadásáról s határozathozatal a jelentésről.

3. Az igazgatóság jelentése a 3 millió forintnyi ellenérték bevételezéséről.

4. Az igazgatóság inditványa a befolyt vételár hovaforditása, minden 100 frt, névértékü részvényre 90 frtnak visszafizetése s az alaptőke megfelelő leszállitása iránt s ezekről határozathozatal.

5. Az igazgatóság inditványa a társulat részvényesei javára minden 10 darab részvény után az Esztergom-Szászvári kőszénbánya részvénytársaság 9 drb részvényére nézve a névértékben való átvételi jogának megállapitása iránt. Határozathozatal erről s az igazgatóság felhatalmazása az átvételi jog gyakorlása s a tőkeleszállitás keresztülvitele részleteinek megállapitására, s tőkeleszállitásához a kir. törvényszék engedélyének kieszközlésére s az összes egyéb kapcsolatos teendőkre.

6. A társaság alapszabályainak a fentiekről hozandó határozatok értelmében s különösen 4. §-ának módositása.

☞ A szavazati jog gyakorolhatására a részvények a le nem járt szelvényekkel együtt az alapszabályok 13. §-a értelmében legkésőbb 3 nappal a közgyülés előtt leteendők. Ezen közgyülésre nézve az igazgatóság letéteményezési helyekül a társulat pénztárát Budapesten (V. ker., Nádor-utcza 16. sz. II. em.) és a Wiener Bank-Vereint Bécsben jelölte ki. — Öt részvény birtoklása egy szavazatra jogosit fel.

Budapesten, 1898. junius 20-án.

Az igazgatóság.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,

mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételét.

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Hesz-féle házban)

czukrászdát

nyitottam.

Mindent elfogok követni, hogy a legkényesebb igényeket is kielégithessem.

Forma-fagylalt, parfait és crémek minden időben kaphatók.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett:

2455 □ öl.

Értesitést ád:

a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:

VIII. Baros-utcza **22**

OKÁNYI IMRE

első budai szalamigyára és husfüstöldeje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:

„OKÁNYI Budapest“

Marz Gizella

Szabászati és varro-tanintézete.

Van szerencsém a tisztelt hölgyközönség becses figyelmét felhivni

szabászati és varró tanintézetemre

hol csakis intelligens növendékek vétetnek fel. Ugy a franczia, mint az angol szabászatot egy első fővárosi szabászati és varró tanintézetben hosszabb ideig tanultam és e mód szerint tanitom is.

A oktatás magyar és német nyelven van.

Kiváló tisztelettel MARZ G.

II., Albrecht-ut 17. — Szalagutcza 3. I. emelet.

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné)

Rákóczi Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vaszonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,

BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

„Krisztina Kávéház“ Budán

Krisztina-körut 91. sz.

Minden szombaton nagy

zene-estély

jó hirnevü zenekar

Sohay Károly karmester vezetése alatt

Elsőrangu helyiség családok számára.

Ugyanott f. hó 3-an este ½9 órakor Mösslacher György a világ legnagyobb billard művésze előadást tart.

Hideg ételek és kitünő italok pontos kiszolgálásáról gondoskodik és számos látogatást kér

tisztelettel

BAYER FERENCZ

kávéház-tulajdonos.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a Reggeli Ujságot bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expediczió-költség megtéritéséért

mely

havonkint egy korona.

A Reggeli Ujság, melyet a vidékre küldünk, minden nap nyolcz oldal terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üdítőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

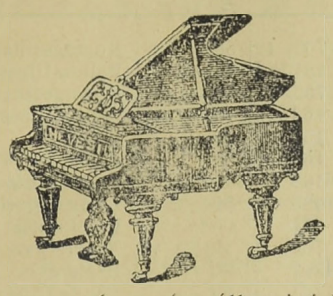

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

HIRDETÉSEK felvétetnek
a kiadóhivatalban.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű **könyvkötészeti és diszmunkák** teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait**, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

A Pfanzelt-féle kávéházat
(II., Krisztina-körut I. sz.)
uj tulajdonosa
POSCH JÓZSEF
teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel
ajánlja
a nagy érdemü közönség figyelmébe.
Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.
A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.
Hideg buffet.
Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.
Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

ÁRJEGYZÉK

Markus Jakab

füszer, csemege-, bor-, tea-, rum és ásványvizek kereskedése.

Gizella és Első budapesti gőzmalmi liszt raktára. — A központi tejcsarnok fiókja.

Telefon 90—53 **BUDAPEST, Attila-utcza 58. szám.** Telefon 90—53.

Czukor

Elsőrendű koczka kimérve	1	kilo	napi ár szerint.
Koczka 5 kilós dobozokban	1	„	
Törött czukor házilag törve	1	„	
Liszt czukor	1	„	
Süveg czukor	3, 5, 10, 11	„	
Hulladék pille	1	„	

Kávé

Cuba portorico elsőrendű	1	kilo	2.60
Ceylon legfinomabb	1	„	1.65
Mocca arabiai	1	„	2.10
Gyöngykávé legfinomabb	1	„	2.20
Arany Jáva	1	„	2.20
Ceylon és Jáva vegyes	1	„	2.—
Pörkölt kávé elsőrendü	1	„	2.20
„ „ másodrendü	1	„	1.70

Saját pörkölés hetenkint háromszor.

Pótkávé

Fassbänder	1/4 15, 1/8	8	kr.
Füge kávé 1/8 kilós csomagban		5	„
Frank kávé	1/2 24, 1/4 14, 1/5 12, 1/8	10	„
Tschinkel-féle 1/5 kilos dobozban		10	„
Kneipp malátakávé 1 csomag	5, 10 és	25	„

Ásványvizek

minden nemben és friss töltésben a legolcsóbb árban számittatnak.

Csokoládé

Suchart-féle finom csokoládé — Bensdorph-féle cacao a legjobb gyártmány árjegyzék szerint.

Felvágottak

Legfinomabb kevert felvágott	1	kilo	1.50
„ strassburgi	1	„	2.80

Prágai sódar

nyersen	1	kilo	1.10
főve felszeletelve	1	„	2.80

Sajtok

Grojer	1	kilo	—.90
Ementhaler	1	„	1.30
Liptói májusi turó	1	„	—.80
Székely-turó	1	„	1.20
Roquefort	1	„	2.50
Gorgonsola	1	„	1.40
Eidami	1	„	1.80
Strachino	1	„	1.50
Hagenberger	1	drb	—.35
Herbensdorfer	1	„	—.26
Kincsem	1	„	—.18
Romadur	1	„	—.40
Schwarczenbergi	1	„	—.40
Fogarasi	1	„	—.35
Imperial	1	„	—.14

Minden itt fel nem sorolt üzletemhez tartozó czikkek a legolcsóbban számittatnak.

Orosz teák.

Császár keverék	1	deca	10 kr.
Souchon Java	1	„	06 „
Pecco virág tiszta	1	„	10 „
Mandarin igen jó minőség	1	„	08 „

Legfinomabb tea dobozokban 1 doboz ára 5, 10, 15, 20, 25, 45, 50 és 60 kr.

Angol tea-sütemény Osvego Albert			1.20
Patience és Méed vegyesen	1	kilo	1.60
Victor Schmidt-féle teasütemény keverék	1	kilo	1.50

Rum

Jamaikai legfinomabb	1	liter	3.00
„ **	1	„	2.50
„ *	1	„	2.—
Cuba elsőrendü	1	„	1.50
Cuba	1	„	1.20
Braziliai igen jó	1	„	1.40

Silvorium

Valódi ó-szerémi 1864-iki literes üvegben	1	liter	1.50
Valódi ó-szerémi	1	„	1.10
Valódi törkölypálinka I-rendü	1	„	1.20
II-rendü „	1	„	—.80
Borovicska eredeti trencsényi	1	„	1.20

Magyar cognac

Gróf Keglevich István-féle Promontori, azonkivül raktáron tartom a III. kerületi cognac gyár és a Kecskeméti cognac gyár gyártmányait.

Franczia cognac

Prúnier & Comp. cognac			4.50
V. S. O. P. Dupuy & Comp cognac			8.00

Különféle likörök

Gessler-féle Altvater növénylikör félliteres üvegben			70
„ „ „ egyliteres „			1.20
Kis lapos utazó üveg			—.35

Franczia mustár

Viktor Schmiedt-féle különféle nagyságban

Dréher Antal-féle palaczksörök

1 nagy üveg király sör			15 kr.
1 kis „ „ „			11 „
1 nagy „ korona „			15 „
1 kis „ „ „			11 „
1 nagy „ ászok „			15 „
1 kis „ „ „			11 „
1 nagy „ bajor „			15 „
1 kis „ „ „			11 „
1 nagy „ maláta „			16 „
1 kicsi „ „ „			12 „
1 nagy üveg dupla márcziusi sör			16 „
1 „ „ pilseni			20 „

Müncheni Pschorrbräu

I. II. és III-ik kerületi főraktára.

A fentnevezett sörök minden időben jégbe hűtve kaphatók.

Fehér borok

Fehér asztali	1	liter	38 kr.
Kitünő Erdélyi fehér asztali	1	„	40 „
Badacsonyi	1	„	50 „
Rizlingi	1	„	60 „
Neszmélyi	1	„	45 „

Vörös borok

Bikavér	1	liter	60 kr.
Siller	1	„	28 „
Vörös asztali	1	„	40 „
Egri	1	„	50 „
Dalmantini vérbor	1	„	90 „

Továbbá mindennemű gyógy és csemege borok.

Üres üvegek egyliteres 6 krért és félliteres 4 krajczárért vétetnek vissza.

Gizella és Első budapesti gőzmalmi liszt raktára a legolcsóbb napi árban.

Gyertya és szappan

a legjobb minőségben és napi árban.

Mindenféle finom piperecziklek.

Olaj és petroleum

Kiváló finom sesám olaj	1	liter	1.10
Finom asztali	1	„	1.—
Aixer	1	„	1.40
Égető legfinomabb	1	„	—.45
Amerikai petroleum legjobb minőség	1	„	—.17
Magasfoku denaturált szesz	1	„	—.30

A BUDAPESTI VASUTI VONATOK.

A vonatok **indulása** Budapestről.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly
◯ 192	12	40	„	Bécs, Páris, London
32	6	25	v v	N.-Kanizsa
604	6	45	gy v	Gyfehérv. N.-Szeben
10	6	55	sz v	Bécs, Graz
409	7	10	gy v	Kassa, Munkács
1002	7	15	„	Zágr., Fiume, Róma
304	7	30	„	Ruttka, Berlin
# 320	7	35	sz v	Hatvan
906	7	35	„	Belgrád, Brod N.-Kanizsa
1508	7	50	„	Kassa,Poprád-Felka
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs
606	8	10	„	Arad, Brassó
506	8	30	„	Kolozsvár, Brassó
6	8	50	gy v	Bécs. Graz
408	8	50	sz v	Munkács, M.-Sziget
# 20	9	00	„	Bicske
1708	9	55	„	M.-Sziget, Stanislau
306	9	35	„	Ruttka, Berlin
X 34	11	25	v v	Székesfehérvár

délután

# 512	12	10	sz v	Nagy-Káta
⊙ 22	12	15	„	Bicske
310	12	35	„	Hatvan
316	1	30	„	Gödöllő
1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
602	1	55	„	Arad, Bukarest
504	2	15	„	Tövis. Körösmező
4	2	20	„	Bécs, Páris
16	2	30	sz v	Bicske
404	2	35	gy v	Kassa, Lawoczne, Lemberg
904	2	40	„	Konstantinápoly
312	2	45	sz v	Hatvan
510	2	55	„	Szolnok
1004	3	00	gy v	Zágr., Fiume, Eszék
1022	3	20	v v	Adony-Szab., Paks
302	3	45	gy v	Ruttka, Berlin
910	4	00	sz v	Szabadka
12	4	30	„	Győr, Székesfehérv.
308	5	20	„	Fülek, Ruttka
508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
318	6	25	„	Hatvan
1706	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
X 18	7	15	„	Bicske
26	7	35	„	N.-Kanizsa, Triest
1506	8	00	„	Kassa, Poprád-Felka
1006	8	30	„	Zágr., Fiume, Eszék
406	8	40	„	Ungvár. Lemberg
48	9	10	tszsz	Bicske
502	9	15	gy v	Kolozsvár. Bukarest
1304	9	55	sz v	Fehring, Graz
608	10	00	„	Arad. Brassó
908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Bród
┼1510	10	40	gy v	Kassa, Poprád-Felka
308	10	45	sz v	Bécs
322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

X Közlekedik kedden és pénteken.
◯ „ szerdán és szombaton
„ ünnep és vasárnapokon május 15.—szept. 15.
X „ junius 1.—szept. 15.
⊙ „ május 15. - szept. 15.
┼ „ junius 15.—szept. 15.

A nyugoti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly
* 102	1	00	„	Bécs, Páris, London
166	5	55	sz v	Palota-Ujpest
□ 110	6	10	ostev	Bécs, Ostende
124	6	15	sz v	Érsekujvár
4102	6	30	„	Esztergom
6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok
168	6	50	„	Palota-Ujpest
6012	6	55	v v	Lajos-Mizse
1402	7	35	gy v	Zsolna, Berlin
106	8	05	„	Bécs
708	8	15	gy v	Temesvár, Orsova
712	8	30	sz v	Temesvár
§ 142	8	40	„	Nagy-Maros
170	9	05	„	Palota-Ujpest
116	9	25	„	Bécs

délután

6104	12	05	sz v	Czegléd. Szolnok
172	12	15	„	Palota-Ujpest
136	12	25	„	Nagy-Maros
§ 146	12	40	„	Nagy-Maros
174	1	05	„	Palota-Ujpest
§4106	1	25	„	Pilis-Csaba
104	1	45	gy v	Bécs, Páris
126	2	15	h.gy, v	Párkány-Nána
176	2	20	sz v	Palota-Ujpest
704	2	30	gy v	Bukarest
4104	2	35	sz v	Esztergom
6002	2	45	„	Lajos-Mizse
144	2	55	„	Érsekujvár
7 0	3	05	„	Czegléd, Szolnok
178	4	05	„	Palota-Ujpest
716	4	25	„	Szeged
138	4	35	„	Nagy-Maros
X § 186	5	05	„	Palota-Ujpest
X 108	5	45	gy v	Bécs
§ 148	6	00	sz v	Vácz
180	6	10	„	Palota Ujpest
△ 140	6	30	„	N.-Maros, P. Nána
710	7	00	„	Verciorova
4112	7	10	v v	Esztergom
6014	7	20	„	Lajos-Mizse
⊙ 128	7	45	sz v	Párkány-Nána
182	7	55	„	Palota-Ujpest
† 150	8	05	„	Vácz
218	9	05	tvszsz	Érsekujvár
184	9	25	sz v	Palota-Ujpest
118	9	35	„	Bécs
# 706	10	15	ostev	Konstantinápoly
714	10	35	sz v	Szeged, Temesvár
1406	10	45	„	Zsolna, Berlin
◯ 152	11	20	„	Vácz

X Közlekedik minden vasárnap.
* „ csütörtökön.
□ „ hétfőn.
† „ ünnep és vasárnap jun 1—aug. 31.
◯ „ jun 1.—aug. 31.
⊙ „ junius 1-től.
„ minden szerdán
§ „ ünnep és vasárnap máj. 15,—szept. 15.
X „ jun 1 —szept. 15.
△ „ Párkány-Nánáig csak junius 1-ig.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6	24	szv	Esztergom

*4006	1	19	sz v	Pilis-Csaba
4004	2	29	„	Esztergom
4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től szeptember 15-ig.

A vonatok **érkezése** Budapestre.

Érvényes 1898. évi május hó 1-től.

A keleti pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 101	12	10	k e v	London, Páris, Bécs
◯ 901	12	30	„	Konstantinápoly
643	5	00	t. szsz.	Arad
321	5	20	v v	Ruttka
1707	5	45	sz v	M.-Sziget
607	6	10	„	Brassó, Arad
47	6	15	t. szsz.	Bicske
405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz
7	6	40	„	Bécs, Sopron
┼ 1509	6	55	gy v	Poprád-Felka, Kassa
907	7	05	sz v	Belgrád, Brod
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár
309	7	30	„	Hatvan
1303	7	35	„	Graz Fehring
501	7	50	gy v	Bukarest, Brassó
1021	7	55	v v	Paks, Ad.-Szabolcs
1505	8	15	sz v	Kassa, P.-Felka
1005	8	20	„	Fiume, Zágr., Eszék
1003	8	40	gy v	Fiume
# 319	8	50	sz, v	Hatvan
509	9	10	„	Szolnok
11	9	25	„	Győr
23	10	15	„	Triest, Fiume
909	10	35	„	Szabadka
307	10	40	„	Ruttka, Fülek

délután

311	12	25	sz v	Hatvan
301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
903	1	05	„	Konstantinápoly
601	1	10	„	Bukarest, Arad
1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
403	1	30	„	Lemberg, Kassa
3	1	45	„	London, Páris, Bécs
503	1	50	„	Tövis, M.-Sziget
1301	2	05	„	Graz, Fehring
§ 21	4	55	sz v	Bicske
313	5	55	„	Gödöllő
505	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
27	6	50	v v	Győr
5	7	15	gy v	Bécs, Graz
605	7	20	sz v	Brassó, Arad
905	7	35	„	Belgrád Eszék
305	7	45	„	Berlin, Ruttka, Szerencs
1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
1705	8	10	„	Stanilsau, M.-Sziget
1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
X 15	8	55	„	Fiume, N.-Kanizsa, Bicske
1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
9	9	20	„	Bécs, Graz
303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
603	9	40	„	N.-Szaben, Gyulafehérvár
25	9	45	sz v	Triest, Fiume
401	10	00	gy v	Munkács, Kassa
• 19	10	05	sz v	Bicske
⊙ 511	10	30	„	Nagy Káta
⊙ 317	10	50	„	Hatvan
X 17	11	45	„	Siófok, Székesfehérvár

X Közlekedik kedden és pénteken.
◯ „ szerdán és szombaton.
┼ „ junius 15 —szept. 15.
⊙ „ ünnep és vasárnap május 15. - szept. 15.
„ május 15. kezdve.
X „ junins 1. — szept. 15.
§ „ május 15. - szept. 15.

A nyugati pályaudvaron

vonat-szám	óra	perez	vonat neme	délelőtt
X 701	12	50	k e v	Konstantinápoly
161	4	40	sz v	Palota-Ujpest
┼ 705	5	30	ostev	Konstantinápoly
163	5	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙ 151	6	20	„	Vácz
165	6	35	„	Palota-Ujpest
6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd
1405	6	55	„	Zsolna, Berlin
217	7	05	tv.szsz	Érsekujvár
709	7	15	sz v	Verciorova
4101	7	25	„	Esztergom
167	7	35	„	Palota-Ujpest
117	7	45	„	Bécs
6011	7	55	v v	Lajos-Mizse
△ 139	8	10	sz v	Nagy-Maros
713	8	25	„	Czegléd
127	8	50	„	Párkány-Nána
169	10	10	„	Palota-Ujpest
143	10	50	„	Érsekujvár
715	11	05	„	Szeged

délután

171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
□ 141	1	15	„	Nagy-Maros
703	1	25	gy v	Bukarest
73	1	40	sz v	Palota-Ujpest
103	1	50	gy v	Bécs, Páris
175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
6001	3	10	„	Lajos-Mizse
135	3	55	„	Nagy-Maros
6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
4103	4	40	„	Esztergom
□ 185	4	50	„	Palota-Ujpest
□ 145	5	30	„	Nagy-Maros
177	5	45	„	Palota-Ujpest
115	5	55	„	Bécs
711	6	50	„	Temesvár
179	7	00	„	Palota-Ujpest
707	7	40	gy v	Orsova, Temesvár,
125	8	05	sz v	Párkány Nána
□ 4105	8	15	„	Pilis-Csaba
181	8	40	„	Palota-Ujpest
105	8	50	gy v	Bécs
1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
4111	9	30	v v	Esztergom
# 109	9	55	ot.ev	Bécs, Ostende
719	10	05	sz. v	Szolnok, Czegléd
183	10	15	„	Palota-Ujpest
◯ 149	10	30	„	Vácz
137	10	40	„	Nagy-Maros
X 107	10	50	gy v	Bécs
6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
123	11	20	sz v	Érsekujvár
□ 147	11	35	„	Vácz
* 101	11	50	k. e. v.	London, Páris, Bécs

* Közlekedik minden szombaton.
X „ csütörtökön.
┼ „ „ hétfőn,
◯ „ ünnep és vasárnap jun. 1.- aug. 31.
• „ jun. 1.- aug. 31.
△ „ junius 1-től.
„ minden szerdán
□ „ ünnep és vasárnap május 15.—szept. 15.
X „ jun. 1. szept. 15.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdö kitérőbe.

4001	7	36	sz v	Esztergom

4003	4	46	sz v	Esztergom
*4005	8	19	„	Pilis Csaba
4011	8	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon május 15-től szeptember 15-ig.

Kiadásomban most jelent meg: **TISZTEK ÉS ASSZONYOK. Elbeszélések.**

Irta: Farkas Emőd. A 144 oldalra terjedő diszes kiállitásu kötetnek ára 60 kr.

Bartalits Imre könykiadóhivatala.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 20. sz. (Szt.-Jakab hava) Julius 11

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Évi jelentés

a Budapest, I. ker. budavári iskolatéri közs. el. népiskola 1897/98-ik tanévi működéséről.
(Befejező közlemény.)

A tanszemélyzet a következő volt:

1.) Petzina Ödön osztálytanitó, tanitotta az I-ső fiu osztályt heti 19 órában, azonkivül a IV. fiuosztályban a tornát heti 2 órában. Heti óráinak száma 21. — Ő volt egyuttal a könyvtáros.

2.) Farkas József igazgató-tanitó, tanitotta febr. 3-ig a II fiu osztályba járó tanulókat, Krünner Anna megbetegedése után pedig, márczius hó 15-től a tanév végéig az I-ső leány osztályt, heti 20, illetve 19 órában, s vezette az iskola ügyeit.

3.) Vértesi Jenő osztálytanitó; február 3-ika óta Hutka Aladár megbizott segédtanitónak a VI-ik ker. Szent-László uti iskolához való áthelyezése után, tanitotta a II. fiu osztályt a tanév végéig, heti 20 órában.

4.) Vaskó Bertalan osztálytanitó; tanitotta a III. fiu osztályt heti 20 órában, s ugyanott a rajzot heti 2 órában s a tornát heti 2 órában. Heti tanóráinak száma 24. Ő volt a tantestület pénztárosa.

5.) Michalecz József osztálytanitó; a IV. fiuosztály vezetésére volt beosztva, de 1897. évi április hó 20-tól tartó betegségéből fel nem épülvén, a tek. főv. Tanács által az egész 1897/98. tanévre felmentetett a tanitás alól.

6.) Oszoly Kálmán segédtanitó; tanitotta Michalecz József helyettesitőjeként a IV. fiuosztályt a tanév elejétől végig, heti 20 órában, ugyanott a rajzot heti 2 órában. Heti óráinak száma 22. Az iskolai ünnepélyek alkalmával ő készitette elő a magasabb osztályok növendékeit az énekre, s ugyancsak ő vezette a római kath. tanulók egyházienek tanitását s az ifjuság részére szolgáltatott szt. misén ő kisérte orgonán a gyermeksereg énekét. Ő volt a tantestületi értekezletek jegyzője.

7.) Krünner Anna osztálytanitónő; tanitotta márczius 15-ig az I-ső leányosztályt heti 19 órában, s azon kivül felügyelt a kézimunka-tanitásra, de ekkor megbetegedvén, osztályában a tanitást Farkas József igazgató végezte a tanév végéig.

8.) Appl Lajosné osztálytanitónő; tanitotta a II. leányosztályt heti 20 órán át.

9.) Csonka Józsa osztálytanitónő; tanitotta a III. leányosztályt heti 20 órában, s ugyanott a sulyosan megbetegedett özv. Czagányi Gáspárné helyett a kézimunkát heti 2 órában. Heti tanóráinak száma 22.

10.) Farkas Józsefné, tanitotta a IV. leányosztályt heti 20 órában, s özv. Czagányi Gáspárné helyett a kézimunkát heti 3 órában. Heti tanóráinak száma 23 volt.

11.) Özv. Czagányi Gáspárné kézimunka tanitónő a tanév elején súlyosan megbetegedvén, az egész tanév folyamán nem tanithatott. Csonka Józsa és Farkas Józsefné helyettesittették az egész tanév folyamán.

12.) Bazóky Géza róm. kath. áldozár, várbeli segédlelkész; tanitotta a hit-, és erkölcstant az összes osztályokban. Heti tanóráinak száma 16.

13.) Fábián János ev. ref. lelkész heti 4 órán át részesitette az ev. ref. vallásu tanulókat a vallásoktatásban.

A tantestület tagjai részint betegség, részint családi, vagy egyéb körülmények és okok miatt összesen 579 félnapot mulasztottak.

És pedig: Petzina Ödön —, Farkas József: 21; Vértesi Jenö: 4; Vaskó Bertalan: 4; Michalecz József az egész tanévben (357;) Krünner Anna: 116; Appl Lajosné: 1; Csonka Józsa: —; Farkas Józsefné: 4: Özv. Czagányi Gáspárné: 71; Oszoly Kálmán: —; Bozóky Géza 1; Összesen: 579 félnapot.

Helyettesitésüket Oszoly Kálmán várbeli, Móhr Krisztina, Garay Gizella, és Sauersitz László krisztinavárosi segédtanerő végezték.

A tanulók mulasztásai a következők voltak:

I. fiuosztály	—	—	953 félnap.
II. „	—		664 „
III. „		—	850 „
IV. „	—	—	655 „

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.“

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Krecsányi társulata.

Négy tehetséges, a szinművészet Muzsájától bőven megáldott és áthatott művésznőt mutatunk ma be kedves olvasóinknak.

Nevök, tudom, nem ismeretlen, mert ugy a fővárosi lapok, mint lapunk hasábjain is többször találkozhattak a szép *Hahnel Aranka* a szimpatikus *T. Hadrik Anna,* a kedves *T. Csige Böske* és *Krecsányi Veruska* nevével.

Röviden már akkor is elmondottunk egyet mást művészetökről és kedves személyökről s erőnkhöz képest elhalmoztuk szerény, de jól megérdemelt, igaz szivből eredő elismerésünkkel, melyben, tudjuk, egyszersmind a budai közönség érzelmeit tolmácsoltuk, a mely kedveli az oly tehetségeket, a minő a Krecsányi e társulat kitünő tagjaiban nyilványul.

A tisztelet irányukban s az igazi tehetség előtt való meghajlás birt reá bennünket, hogy szerény méltatásunk kiséretében eddigi szini életpályájokról is röviden informáljuk a közönséget.

* * *

A Krecsányi társulat szép drámai primadonnája *Hahnel Aranka* öt év óta halad pályáján, a melyen eddig még mindig dicsőség és ünnepeltetés érte.

Rég óhajtott vágya, a szinésznővé lehetés, akkor teljesült, a mikor még mint fiatal leánykát 1892-ben az Országos Szini Akadémiába adták Itt csakhamar feltünt tanárainak, Nagy Imrének, Váradinak és Ujházinak, a kik a szép tehetségü művésznő jelöltet oda adással tanitván, 1893 ban már annyira kiképezték, hogy Halmai szabadkai director hivására elfogadhatta a szabadkai szinház dráma primadonnai állását. Itt lépett fel legelőször az „Öröktörvényben“ óriási sikert és dicsőséget aratva. A szabadkai közönség nagyon szerette, s nem szivesen engedte el a kedves művésznőt, aki 1895 ben bejárván a nagyobb vidéki városokat, 1896-ban beutazta az örök szép Italiát s üdülten tért haza gyengélkedése után. 1896 végén elfogadta Rakodczainak Kassára való szerződését, de itt csak rövid ideig lehetett a közönség kegyencze, mert ugyan abban az évben Eperjesre ment. Hogy mikép hóditott itt a bájos művésznő, még csak vázlatosan sem irhatjuk le a hely szüke miatt s csak azt emlitjük fel, hogy február 7-diki jutalomjátékán a rengeteg virág ajándékok közepette ezüst koszoruval tüntették ki őt az eperjesi jogászok s legmélyebb hódolatukat fejezték ki a nagy tehetségü művésznővel szemben. Mielőtt Krecsányihoz jött, az ő régi, kedves szabadkai közönségét is meg akarta látogatni, a mely valóságos tüntetéssel fogadta. Este csaknem minden jelenésében megtapsolták, s az első felvonás után, a viszontlátás örömére ezüst koszorut nyujtottak át neki s ő a meghatottságtól könyezve fogadta el a közönség szeretetének e csekély jelét.

1897 májusába már Budára jött, honnan a saison végével Temesváron és Pozsonyban megfordulva, most egy év után ismét körünkben van, s folytatja köztünk is a már mult évben megkezdett hóditásait.

Művészetét, mint azt a vidéki városok is elismerték és ünnepelték, mi is méltányoljuk, mert tapasztalatból tudjuk, hogy nagy, kitünő tehetséggel állunk szemben, a mely a dráma minden nemében, de különösen a modern salon drámai szerepek előadásában utolérhetetlen.

I. leányoszt.	—	—	944 félnap.
II. „	—	—	1148 „
III. „	—	—	1067 „
IV. „	—	—	791 „

Összesen: 7082 félnap.

Ezekből igazoltatott: 7078 félnap, igazolatlanul maradt 4 félnap

A lefolyt tanévben három iskolai ünnepély tartatott.

Legkegyeletesebb volt a szent karácsony estélyén tartott, decz. 24-én, melyen a tek. Iskolaszék, a tantestület, a nemesszivü emberbarátok, számos szülő, s a tanuló ifjuság vett részt.

Ez alkalommal 78 tanuló ajándékoztatott meg. Kiosztatott: 23 télikabát és nadrág, 58 pár czipő, 20 drb. télikendő, s 34 leányka kapott összesen 170 méter meleg ruhaszövetet.

A második ünnepély április hó 16-án tartatott az 1848-ik évi törvények szentesitésének évfordulója alkalmából.

Magyarország ezeréves fennállása, s a koronázás 31-ik évfordulója emlékére rendeztetett junius 8-án a harmadik iskolai ünnepély, s mind a három alkalommal ünnepi oktató beszédek, alkalmi énekek és hazafias szavalatok képezték az ünnepély műsorát.

A tantestület a lefolyt tanévben 13 értekezletet tartott, s az azokról felvett jegyzőkönyvek mindenkor a tek. Iskolaszék elé terjesztettek.

A lefolyt tanév alatt a tekintetes Iskolaszék tagjai 171 esetben szerencséltették iskoláinkat látogatásaikkal, és pedig az I-ső fiuosztályban 17, a II-ik fiuosztályban 14, a III-ik fiuosztályban 20, a IV-ik fiuosztályban 22, az I-ső leányosztályban 24, a II-ik leányosztályban 15, a III-ik leányosztályban 24, a IV-ik leányosztályban 25, s a fiu tornában 11 látogatás történt.

Október hó 30-án a székesfővárosi kir. segédtanfelügyelő: Ember János látogatta meg iskolánkat s a tapasztaltak fölött teljes megelégedését nyilvánitotta.

A tanulók előmenetele a tanév végén a következő:

	Fiuk:		Leányok:
Kitünő	31.		28.
Jeles	37.		40.
I. rendü	87.		96.
II. rendü	17.		22.
Osztályzatlan	2.		3.
Kimaradt	17.		21.
Meghalt	—.		1.
Összesen	191:		Összesen: 211.

E szerint 155 fiú és 164 leány, összesen 319 tanuló magasabb foku osztályba léphet, mig 17 fiu és 22 leány, összesen 39 tanuló az osztály ismétlésére, esetleg ha csak egy, vagy legfölebb két tantárgyból nyert elégtelen jegyet, javitó vizsgálatra utasittatik.

Az évzáró vizsgálatok junius hó második felében tartattak a következő sorrendben.

Junius hó 17-én a III. fiuosztályban torna, junius 18-án a IV. fiuosztályban tornavizsgálat. Junius hó 20-án I—IV. fiuosztályokban hittani és osztályvizsgálatok, 21-én pedig az I—IV leányosztályokban hittani és osztályvizsgálatok.

Ez alkalommal osztattak ki az iskola rendelkezésére álló alapitvány kamatai, és pedig:

1. A „Rökk Szilárd“-féle 40 frtos ösztöndijat Gulich Rezső IV. osztályu tanuló nyerte.

2. A „Zichy Antal“-féle alapitvány kamatait 4 frt 74 krt Gaál Lajos IV. oszt. tanuló kapta.

3. A „Pap Ranholdné szül. Baumann Mária“-féle 5 frtos ösztöndijat Zsiray Margit IV. oszt. tanuló kapta.

4. A „Petheő Jakab“-féle 16 frt 80 kr, valamint a „Schürer Waldheim Károly“-féle 2·10 frtos alapitvány kamatain az alapitók intenczióihoz képest jutalomkönyvek vásároltattak s azok 13 fiú és 13 leány tanuló között osztattak ki.

Az ünnepélyes „Te Deum“ junius 22-én tartatott meg, mely után a tanuló ifjuság az iskolába vezettetett, s ugyanakkor osztattak ki a bizonyitványok, év végi értesitők, irásbeli dolgozatok, kézimunkák, s szedettek be a tanév elején használatra adott tankönyvek.

Ezzel az 1897/98-dik tanév — miután még kihirdettetett, kogy a jövő 1898/99-ik tanévben a beiratások szeptember hó első 5 napján eszközöltetnek — bezáródott.

Budapest, 1898. junius hó 22-én,

Farkas József s. k.
igazgató-tanitó.

A fővárosi községi iskolák hatóságai számára irt „Utasitás“ 19-ik §-ának 10. pontja értelmében az iskola belső ügyeire, valamint a tantestület egész évi működésére vonatkozó évi jelentést felolvasása után tudomásul veszszük.

Budapest, 1898. junius 22-én.

Farkas Józsefné s. k.	Oszoly Kálmán s. k.
Appl Lajosné s. k.	Petzina Ödön s. k.
Krünner Anna s. k.	Vaskó Bertalan s. k.
Csonka Józsa s. k.	Vértesi Jenő s. k.

Az Országos Magyar Iskola Egyesület évi jelentéséből.

A *Nemzeti-Casinó* egyesületünk javára az 1896. évben 100 (ötszáz) forintnyi alapitványt alkotván: ennek kamatai, az alapitványi okirat szerint, évenként a nemzeti fejlődés előmozditása és a magyar nyelv terjesztése körül kiváló érdemeket szerzett egyén jutalmazására fordittatnak és e jutalom évenként lehetőleg az egyesület közgyülésén nyilvánosan osztatik ki. A felügyelőbizottság *visegrádi* óvodánk lelkes buzgalmu óvónőjét, *Tabiczky Józsát* tartja a legméltóbbnak arra, hogy ezen alapitvány első évi kamataiban, vagyis 20 frtnyi jutalomdijban részesittessék. Nevezett óvónő szakképzettségével, a kisdedek iránt tanusitott nagy türelmével, a szülők bizalmát megnyerő tapintatos modorával s általán lankadni meg nem szünő ügybuzgalmával meglepő eredményeket képes fölmutatni a német ajku kisdedek lelkének a magyar szellemben való ápolása és gondozása terén.

A „*Gerlóczy Károly ösztöndij-alapitvány*“ kamataiból kihasitott 50 frtnyi jutalom az alapitványi okirat intézkedései szerint, ezen évben a III. kerületi iskolák valamelyik, az alapitványi okirat szerint, minősülő tanulóját illetvén: ezen összeget a III. ker. választmányunk ajánlatára *Hiros Anna*, a III kerületi

---

A második drámai primadonna *Taksonyiné Hadrik Anna* 1894-ben végezte a szinész Akadémiát szép eredménynyel. Tanárai között ott látjuk hazánk legnagyobb művészeit Jászait, Ujházit, s másokat, a kiknek vezetése alatt nem csoda, ha az amugy is a tragika és dráma felé vonzodó kedély a mely Hadrik Annát jellemzi, oly szép eredményt ért el. Pályáját Rakodczainál Kecskeméten kezdte meg honnan nem sokára Győrbe Csóka társulatába szerződött Kedves szimpatikus alakja volt a szinpadoknak, s azok közé tartozott, akik lassan lassan, de biztosan hóditják meg a közönséget, Győrött alig félévi szereplés után a nyugalmas családi életbe vonult, a melynek rózsa lánczaiból csak az idén tépte ki magát, a mikor Krecsányihoz szerződött.

Fellépte előtt kevés reményt füztünk hozzá, attól tartva, hogy két évi nyugalma alatt sokat feledett attól, a mi a szinpadi élet körébe tartozik, de mikor első alkalommal a „Fekete rigó“ ban fellépett s tanui voltunk életteljes játékának, feledtük előbbi véleményünk, s elsők voltunk, a kik a kellemes csalódáson örültünk. Azok az apró cseprő hibák, a mik még az első előadásokon észlelhetők voltak, ma már teljesen elenyésztek s a közönséggel együtt Krecsányi is örülhet, hogy ily folyton javuló, tehetséges művésznője van.

A Krisztinavárosi szinkör naivája, a kedves *T. Csiga Böske* szini iskolát nem végzett. 1895 ben egy ideig Temesváron tartózkodott s innen mint volt zárda növendék ment Szabadkára Halmai directorhoz, a ki alkalmasnak találván a naiv szerepek eljátszására szerződtette és tanitotta.

A vidéki városok közül Pozsonyban, Becskereken s Ujvidéken fordult meg legtöbbször s különösen az utóbbi helyen dédelgetett kedvencze volt a közönségnek, mely a még szinpadon kivül is naiv Csiga Böskét nagyon szerette. A budai szinkörnek két év óta érdemes, s általánosan szeretett tagja a kit nem csak pályatársai, de a közönség is kegyeibe fogadott, s művészetéért a tisztelet nimbusával övez.

Krecsányi Veruska a mi kezdő énekesnőnk szintén nem végzett szini iskolát, hanem a polgári iskolai tanulmányok elvégeztével atyjának társulatába lépett Később a jó oktatás következtében a tehetség, a melyet Krecsányi director hamar fellelt a leányában, mindinkább kifejlett s alkalmassá vált nagyobb szerepek előadására. Igy jutott lassanként Krecsányi Vera arra a pontra, a melyen ma áll pályatársai között. Reméljük azonban, hogy mint eddig is, tehetségével és szorgalmával kiviszi, hogy egykor nagy, ünnepelt művésznő leszen, annál is inkább, mert a tényezők, a melyek egy művésznő egyéni, művészi s egyéb mi voltához megköveteltetnek, benne bőven megvannak.

* * *

Négy művésznő mellett bemutatjuk Krecsányi Ignácz társulatának egy hasznos tagját, *Keleti Mártont* az ügyelőt. Szintársulatoknál a jó rendezést a pontos ügyelés biztositja. *Keleti Márton*, ki maga is jól játsza a reá bizott szerepeket, át van hatva Krecsányi Ignácz művészi czélzataitól és pontosan, szorgalmasan tölti be a reá bizott feladatokat. Kötelességét soha sem mulasztja el. Mint a jó katona vitézül áll meg helyén. A közönség elismerésével, mint ügyelő nem találkozhatik, mert hivatása a szinfalak mögé rendeli. Mi nyilvánosan megdicsérjük a szorgalmas embert, kit mint apát az az öröm érte tövises pályáján, hogy fia kitünően tette le az érettségit s nagy áldozatainak ez a családi öröm a kárpótlása.

Aranypor.

Két szenvedélye lehet az embernek, de csak egy szerelme.

Adakozzunk az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

tanuló-utczai elemi iskola IV. osztálybeli legkitünőbb növendéke kapta, kinek édes anyja özvegy, 5 élő gyermekkel. E tanuló négy év előtt még mitsem tudott magyarul.

A néhai *Ivánka Imrétől* a III. kerületi lakosság magyar érzületének és a magyar nyelv fejlesztésének előmozditása czéljából tett alapitvány kamatainak szétosztására az alapitótól kijelölt bizottságból két tag helye részint elhalálozás, részint lemondás folytán megüresedvén: mivel az alapitó egyesületünket jelölte ki, mint a mely egyesület tagjaiból az alapitótól kijelölt helyek megüresedése esetén a bizottság kiegészitendő és mivel az alapitvány szerint ezen kijelölés azon megszoritással tétetett, hogy a kijelölendő tag mindenkor csak a III. kerület polgára lehet: azért a III. kerületi előljáróság javaslatára felügyelőbizottságunk a megüresedett helyekre *Kugler József* és *Tatay Adolf* dr. tagokat jelölte ki.

A *Barsi József*-féle és előző jelentésünkben részletesen ismertetett bonyolult hagyaték körül felmerült per még lebonyolitva nincs, mert az ország különböző videkein lakó nagyszámu alperesek tartózkodási helyét fölkutatni nagy nehézségekkel jár. A hagyaték könyvtárának egyesületünk részére történt átengedésébe az összes érdekelt felek minden további föltétel nélkül beleegyeztek és egyesületünk a hagyatékban talált könyveket minden kötelezettség elvállalása és azok felett való szabad rendelkezés kikötése mellett az 1896. évben átvette és a „Budai könyvtáregyesület“ tulajdonába átengedte, mely a könyveket könyvtárában a többi könyvektől elkülönitve elhelyezte.

Egyesületünknek érdekében állván, hogy a Barsi-hagyatékot képviselő néhány ezer forintnyi összeget mielőbb rendelkezésre fölhasználhassa: egyesületünk érdekeit már évek óta önzetlenül és ingyen, hálás köszönetünkre méltó ügybuzgalommal képviselő megbizottunk, *Csengey Gyula* dr. ügyvéd főleg arra törekszik, hogy egyesületünk egy bizonyos fix-összeget kapjon minden föltételtől menten és minden korlátozás nélkül

Egyesületünk felügyelőbizottsága a magyar szabadság szülő napjának ötvenedik évfordulóján, az 1848 dik évi márcziusi napok emlékének benyomása alatt inditványozza, hogy az egyesületünktől hazafias tevékenységért adományozni szokott Andrássy-érmet ezen évben kizárólag *Jókai Mórnak*, az 1848 diki márcziusi tizek egyetlen élő alakjának, a nagy korszak egyik legnagyobb harczosának, a tollával és szavával mindnyájunkat megbűvölő költőkirálynak adjuk, ki többet tett egymaga a magyar nyelv terjesztése és megkedveltetése körül, mint a mennyit az összes közművelődési egyesületek legbuzgóbb törekvéseikkel eddig tettek és ezután tehetnek és kinek éppen ezért egyesületünk, az 1893. évben, Jókai 50 éves irói jubileumakor, a nemzetnek a költőt koronázó ezen ünnepélye alkalmával, üdvözlő iratot küldött. Egyszersmind az alapszabályok 6. §-a szerint inditványozzuk, hogy *Jókai Mórt*, az egyesületünk előtt lebegő eszmék és törekvések legnagyobb apostolát a közgyülés *tiszteletbeli taggá* válaszsza meg. A felügyelőbizottság elfogadta továbbá *Gerlóczy Károly* azon inditványát is, hogy a t. Közgyülés egyesületünk *tiszteletbeli tagjává* válaszsza meg *Kassa* hazafias és nagynevű püspökét, *Bubics Zsigmondot*, ki nagy mértékben mozditotta elő a magyarositás ügyét, a mennyiben az ezredéves ünnepeket fölhasználta arra hogy 3 politikai megyére kiterjedő egyházmegyéje több mint 500 nem magyar ajku községben, hol azelőtt elvétve is alig lehetett magyar szót hallani, elrendelte az isteni szolgálatnak állandóan magyar nyelven való megtartását. Arról is intézkedett, hogy a magyar nyelv a kath. felekezeti iskolákban a legnagyobb buzgósággal tanittassék s ezen a réven évenként mintegy 40 ezer iskolás gyermek részesül egyházmegyéje kath. iskoláiban a magyar nyelv alapos tanitásában. Legujabban pedig az 1848-iki nagy idők megünneplését nemcsak az összes templomokban, hanem a hatósága alatt álló összes iskolákban is elrendelte és ezzel is élesztő a magyar államhoz, alkotmányhoz és nyelvhez való ragaszkodását és szeretetérzetét.

(Folyt köv)

Adatok a tüdővészben elhaltak lakásviszonyainak statisztikájához.

Irta: dr. **Szalay Béla**, II. kerületi tiszti orvos.

Ismeretes, hogy mily nagy befolyása van a lakásnak a tüdővész terjedésére; ez irányban számos kutatás történt és sok nagyértékű statisztikánk van. Ezen kutatások azonban a lakás nagyságára és népességére, illetőleg arra, hogy ezek mily viszonyban vannak a tüdővészben elhaltak számával, nem terjedtek ki; erről nincsen feldolgozott statisztikánk. Érdekesnek és fontosnak találtam ezeket az adatokat is összegyüjteni és összefüggést keresni a lakások nagysága, népessége és az előfordult tüdővészes halálesetek száma között. Még érdekesebb lett volna természetesen az összes tüdővészes megbetegedéseket számitásba venni, de erre nincsen semmi adatunk és meg kell elégednünk a halálozási statisztikával, melyet a székesfővárosi statisztikai hivatal szives hozzájárulásával sikerült összeállitanom

Ezek a statisztikai adatok az 1891., 1893., 1895. és 1896. évekből vannak véve és a székes főváros területén összesen elhalt tüdővészesekre vonatkoznak

A székes fővárosi statisztikai hivatal kimutatása szerint 1891 ben 2580 egyén halt el tüdővészben; ezek közül 2122-nek sikerült megtudni a lakásviszonyait. 1893 ban 2415 tüdővészes halott közül 1930-nak, 1894-ben 2236 halott közül 1781-nek, 1895-ben 2570 halott közül 2035-nek, 1896 ban 2432 halott közül 1994 nek ismeretesek a lakásviszonyai. A többi halott részint olyan kórházi halott, kinek lakásviszonyairól mit sem tudni, részint utról jött, vagy minden lakásadat nélkül volt feljegyezve a halotti bárczán.

A halálesetek tulnyomó része az egyszobás lakásokra esik; nevezetesen 1891 ben a halálesetek 80·58%-a, 1893 ban 79.17%, 1894 ben 79 62%, 1895 ben 79·66%, 1896 ban pedig 81·09%. Ellenben a legkevesebb volt az oly lakásokban, melyekben a szobák száma legtöbb volt. Igaz ugyan, hogy egyszobás lakás is legtöbb van, de nem ily arányban

A tüdővész-halálesetek $^4/_5$ része tehát az egyszobás lakásokra esik, mig az ily lakások a fővárosban a lakásoknak csak $^2/_3$ részét teszik ki.

Mig 1891 ben azokra az egyszobás lakásokra esett a legtöbb halálesett (450), a hol a lakásban 6 személy lakott, addig 1896-ban a legtöbb eset (503) a 4 személytől lakott lakásokra esik, a közbeeső évek adatai pedig fokozatosan haladnak az 1896 évi adathoz.

Nem lehet ezt puszta véletlenségnek tartani, hanem minden bizonyára az az oka, hogy a közegészségi viszonyok javulásával lépést tartva, évről évre fogy a zsufolt lakások absolut száma is és igy absolute kevesebb lévén az ilyen lakás, a tüdővészes halálesetek absolut számának is fogyni kellett.

A lakók számát tekintve, azt tapasztaljuk, hogy legtöbb haláleset jut a 2—6 személy által lakott lakásokra, sokkal kevesebb a 7—10 személy által lakottakra, mig alig jut valami az 1 személy által lakottakra és a 11 és több személytől lakottakra, a hol aránytalanul kevés haláleset jut egy lakásra. Ennek az a magyarázata, hogy ilyen tulnépes lakásokban egyáltalán alig lakik már tüdővészes beteg, mert ezek a lakások többnyire éjjeli szállók, munkás-telepek, stb. a hol a lakók többnyire nem is igen állandók és ha valamelyik tüdővészes lesz, a lakást ott hagyja és más lakásba vagy kórházba vonul. Az előfordult néhány eset inkább csak a véletlen műve.

Nem ellenőrizhetjük ugyan, hogy hányszor fordult elő egy évben tüdővész ugyanazon lakásban ugyanazon családnál, vagy ugyanazon évben beköltözött más családnál, de ezen körülmény a százalékszámok jellegzetes nagy különbségében alig lehetett mérvadó. Mint látjuk az 1 személytől lakott szobák 5·9%-ában fordult elő tüdővész, mig a 6 személytől lakott szobák 63 6%-ában. Innen tovább csökken a szászalékszám. Olyan lakás, hol egy szobára már átlag 8 nál több személy jut, egyáltalán nem sok van, tüdővészes haláleset pedig kevés ilyenben fordult elő és inkább csak véletlenül jut az ily lakásokba, azon okból, hogy az ily lakások legtöbbnyire éjjeli szállók, munkáslakások stb., hol állandóan nem is laknak és ha valamelyik lakó tüdővészes lesz, az onnan más kisebb lakásba, vagy kórházba huzódik.

1891 ben mindössze csak 74 (3 5%) olyan haláleset volt a 2122 tüdővészes között, a kik oly lakásban laktak, a hol egy szobára átlag 1 személy jutván, a tüdővészes betegek elkülönitéséről és igy a direkt fertőzés megakadályozásáról gondoskodni lehetett volna.

A további években a lakásviszonyok ily kimutatása nem állván rendelkezésünkre, a viszonyok behatóbb folytatólagos észlelése nem vihető keresztül.

Első megtekintésre ez az eredmény kedvezőtlennek látszik és ugy tünik fel, mintha az 1 személytől lakott szobák is mindinkább fertőződnének tüdővész által. Tényleg azonban az arányszám fenti emelkedésében csak azon körülmény jut kifejezésre, hogy a tulzsufolt lakások száma fogy. Ennek kétségtelen bizonyitékául szolgál a tüdővész-halálozás folytonos csökkenése. Igy pl. mig 1891 ben 10.000 lakosra 50·9 tüdővészes haláleset jutott, addig 1896 ban már csak 39·7 az utról jöttekkel együtt, azok nélkül pedig csak 36·2. Ez a javulás azonban lassu, sőt egyes években helylyel-közzel visszaesések mutatkoznak, mert a tüdővészes betegeknek még tulnyomó része nincsen jó lakásviszonyok között, pedig hogy mily üdvös eredménye lenne ennek, mutatják épen az imént előadott adataink.

A tüdővész gyakorisága tehát kétségtelen összefüggésben van a lakásviszonyokkal.

Az egészségügyi közigazgatásnak egyik legfontosabb teendője tehát egy részt és első sorban a lakásviszonyok javitása általában (tulzsufolt lakások kiüritése, kapcsolatban munkáslakásokról való gondoskodással), másodsorban a tüdővészes betegeknek helyesebb elhelyezése ugy saját maguk, mint lakótársaiknak — esetleg (kórházakban) más betegeknek — érdekében (tüdővész-sanatoriumok).

A székes főváros hivatalos lapjának reformja.

A „Főváros“ czimű fővárosi érdekekkel és ügyekkel buzgóan foglalkozó lap, egy igen fontos kérdést vetett fel, mit mi is támogatunk és közöljük a helyes inditványt, mit ajánlunk a tanács higgadt figyelmébe:

„1889-ben az az eszme lett irányadó, hogy a fővárosnak szüksége lévén egy egészen hivatalos közlönyre, olyanra, melyet ne magán ember adjon ki, hanem maga a főváros, a közgyülés elhatározta, hogy ily lapot „Fővárosi Közlöny, Budapest főváros hivatalos lapja“ czimmel, maga a főváros adjon ki, s abban semmi más ne legyen, mint pusztán a fővárost illető tárgyak. Ezért le is mondott a „Fővárosról“ és utasitotta a tanácsot, hogy tegye meg ez ügyben a szükséges előterjesztést. Ez megtörténvén 1890. januárban megindult a hivatalos közlöny.

Ily közlöny magánember kezén meg nem hagyható. A magánembert, legyen bármily részrehajlatlan, mégis csak befolyásolják a személyes rokon és ellenszenvek. De meg az oly magánember, aki kivül áll az adminisztrácziő keretén, egészen más szemmel nézi a dolgokat mint az, aki ismeri annak minden csinját-binját,

s igy soha sem lehet eléggé alkalmas arra, hogy egy, különösen ily nagy hatóság hivatalos lapját szerkeszsze.

A fővárosi törvényhatóság dolga az volna, hogy a „Fővárosi Közlöny“ ügyét más utra terelje, mint a milyenen az jelenleg halad. Hogy miben kellene változtatni, az nem az én dolgom kifejteni, hanem dolga azon egyénnek, a kire a főváros közlönyének szerkesztését ezentul bizná. En csak azt az eszmét akartam e sorokban felvetni, hogy a Fővárosi Közlönyt egy a fővárosi administrátió szolgálatában álló egyénre kellene bizni, ki állásából kifolyólag ismerős a főváros egész administratiójával, és képes arra, hogy e közlönyből egy eleven, mozgékony, a főváros ügyeit valósággal elébbre vivő közlönyt teremtsen; vagyis oly egyénre kell azt bizni, aki a főváros tisztviselői karának tagja.

Párizsban, Bécsben, Berlinben, és egyéb nagyobb városokban a hivatalos lap szerkesztését, az ügyosztályoknak egyik főnöke végzi, kinek a szükséghez képest nehány e czélra használható hivatalnok, külön honorarium mellett a hivatalos órákon kivül segédkeznek. Ezek legtöbbnyire olyanok, kik egyszersmind a hivatalos gyorsirói teendőket végzik.

Most midőn a közigazgatásnak ujjá alakitása napirenden van, megfontolandó volna, hogy a „Fővárosi Közlöny“ kizárólagosan hivatalos uton szerkesztessék.

A székesfőváros közigazgatásának nagymérvü és fokozatos emelkedése szükségessé teszi, hogy a hatósági tárgyalások lefolyásáról hiteles gyorsirói tudósitások legyenek. E czélra a székesfőváros tisztviselői karnak oly tagjaiból, kik okleveles gyorsirók is, — vannak köztük nehányan — a közgyülésekhez és bizottsági tárgyalásokhoz rendeltessenek ki.

Hogy a fővárosi közigazgatásunkra mily szükséges és milyen fontos az inditványozott gyorsirói fölvételek, fölösleges itt fejtegetni. Ezekre a munkálatokra pedig a „Fővárosi Közlöny“ is felhasználható.“

E módszer folytán alapos és szakszerü számitások szerint, a „Fővárosi Közlöny“ kiadásában tetemes megtakaritás volna elérhető és a közlöny teljesen megfelelne az igényeknek.“

Ezt az alapos felszóllalást midőn közöljük kénytelenek vagyunk a saját és a közérdek szempontjából azt tovább fűzni. A székesfőváros pályázatai és hirdetései a *Fővárosi Közlönyben* jelennek meg, mit csak a hivatalnokok és a törvényhatósági tagok láthatnak és nem a nagy közönség. Itt Budán egyetlen egy nyilvános helyen sem láthatjuk. Az I—III-ik ker. hirdetéseinek feladása sokkal sikeresebb abban a lapban, mely majdnem minden nyilvános helyen meg van Budán és a nagyközönség nem csak olvassa, de annak munkatársa.

A kerületi választmányok közül a III-ik kerület választmánya és előljárósága megkeresésünkre kérte is ezt a tanácstól, de nem vették figyelembe a kérést. A hirdetések után járó dijak nagyon busásan megtérülnének, mert több vevő lenne és nyilvánosabbak lennének az árlejtések és árverések.

A székesfőváros tanácsának az all érdekében, hogy az árlejtések eredménye jutányosabb, s az árverések jövedelme nagyobb legyen... Ezt a székesfőváros gazdálkodási politikája diktálja. Előhoztuk azért, mert lehet, hogy erre még a tanács nem gondolt, s alkalmat adjunk *nyilvános ajánlatunkkal* a meggazdálkodásra és jövedelem fokozásra.

A budai női kereskedelmi iskola záró vizsgálatai.

A II-ik kerületi polgári leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyamban az évzáró vizsgák junius 21-én és 22-én tartattak meg, *Mártonfy* Márton miniszteri osztálytanácsos és főigazgató elnöklete mellett. A vizsgálaton a keresk. Miniszteriumot dr. *Bernáth* Gusztáv képviselte, a budai kereskedelmi társulat részéről pedig *Freyberger* Pál társulati elnök jelent meg. A vizsgázott növendékek általában jó készültségnek és sokoldaluságnak adták bizonyitékait. A beirt 63 növendék közül kimaradt 3, pótlóvizsgálatra utasittatott 8 növendék. A vizsgázott 52 növendék közül általános *jeles* 26%, *jó* 39%, *elégséges* 30%, elégtelen 5% A bukottak szeptemberben tehetnek javitóvizsgát. Tiszta jelesek: *Cserépy* Ilona, *Cseresznyés* Rózsi, *Czirbesz* Ilona, *Frey* Mariska, *Kronstein* Erzsébet, *Maros* Ilona, *Schlesz* Antónia, *Szakkay* Rózsa, *Veisz* Erzsi és *Zander* Adel.

Életkorra nézve 15 éves volt 14, 16 éves 23, 17 éves 8, 18 éves 4, 19 éves 5, 20 éves és ennél idősebb 9 növendék. Illetősegre nézve helybeli volt 44, vidéki 16.

A tanári kar részint felső kereskedelmi iskolai szaktanárokból, részint a polgári leányiskola tanáraiból alakult meg. Tagjai voltak: *Kozma* Gyula igazgatón kivül: *Hajnal* Márton, dr. *Körömy* Árpád, *Dinterits* Károly, *Prámperger* Dezső, *Schlachta* Lajos, *Vajda* Pál, *Sauersitz* Margit, és *Kozma* Dénesne, szül. *Tiszay* Elza. Az iskola előnyére emlitjük fel, hogy a fővárosi összes női keresk. tanfolyamok között ez az egyedüli, melyben kizárólag kereskedelmi szaktanárok tanitanak. A növendékek gyakorlatias irányu készültségén ez meg is látszott s a vizsgáló bizottság elnöke, a főigazgató is teljes elismeréssel adózott ezért az intézeti igazgatónak.

Mártonfy főigazgató és osztálytanácsos különben humánus eljárásának és soha nem muló jókedvének a felelemből majdnem elalélt növendékekkel szemben is fényes bizonyitékait adta. Bizalomgerjesztő fellépésével, a kérdések feladásával, ötletes megjegyzéseivel derültségre hangolta a vizsgazókat s habár az anyagból mit se engedett, olyan fölvidulás áradt az egész vizsgálatra, hogy nem győzött a jelölt eleget mosolyogni s nevetve mondotta el, a mit fáradságosan megtanult. De ha nem is tudott mindenre felelni, akkor se látott ijesztő arczot maga előtt, mert a mellett, hogy a főigazgató arczában van valami bizalomgerjesztő, benne egyszersmind a kiváló szakembert tanulta becsülni. Mert Mártonfy egyszersmint paedagogus, ki maga is két evtizeden át ült a kathedrán s valóban mestere volt annak, hogy mikent kell felgyujtani tanitványai agyában az értelem szövétnekét. Valóban kellemes emléket hagyott mind a tanárok, mind a tanulók előtt maga után.

A II. ker. női kereskedelmi iskolát a nők keresetképességének emelésére a székesfővárosi tanács állitotta. Most hatodik éve záródott le. Ez alatt a 6 év alatt nemcsak fokozatosan fejlődött, de bizonyságot tett életképességéről, kiérdemelte az illetékes hatóságok elismerését, fölkeltette az intézmény iránt kezdetében tartózkodó körök és kereskedők érdeklődését. A most végzett növendékek közül kereskedelmi foglalkozásokra, ügyvédi irodákban leendő alkalmazásra, valamint gyakorlott gép- és gyorsirókat *Kozma Gyula* igazgató szivességből készséggel ajánl. Reszünkről is melegen ajánljuk e kiválóan gyakorlati intézetet s növendékeit az érdeklődők figyelmébe. Az uj tanár szeptember 1-én kezdődik.

A zugligeti egyesület közgyülése.

A „Budapest-Zugligeti-Egylet“ junius hó 29-én Sigray Pál elnöklete alatt tartotta évi közgyülését. Jelen voltak: Dr Steinbach István, Freund Vilmos, Eisele József, dr. Bauer Mór, dr. Halperth Ákos, dr. Szécsi Ferencz, Szente Lajos, dr. Löwinger Samu, Walther Gida, Schőja Antal, Jellinek Adolf, Weiner Mór, Ferencsik Gábor, Löw Ede, dr. Friedrich Jenő, Szelke József, dr. Kunharth József, Lotter Ágoston, Eperjessy István stb. stb.

Elnök a közgyülést megnyitván, melegen üdvözli a szép számmal egybegyült tagokat, az ülés jegyzőkönyvének hitelesitésére Steinbach István kir. tanácsos urat, és dr. Bauer Mór urat kérte fel. A közgyülés tárgysorozata alapján titkár felolvassa az igazgatóság évi működéséről szóló jelentést, a zárószámadást és a jövő évi költségelőirányzatot. A titkári jelentés azon pontja kapcsán, mely a zugligeti közbiztonság, a zugligeti rendőrségi expositura kérdésével foglalkozik, hosszabb vita fejlődött, melyben dr. Steinbach István, dr. Szécsi Ferencz, dr. Kunharth József, dr. Bauer Mór, Szente Lajos vettek részt. A legtöbb felszólaló konstatálta azt, hogy a zugligeti közbiztonsági állapotok nem megnyugtatók, egy rendőrségi kirendeltség felállitása föltétlenül szükséges, e mellett azonban a hegyi sétautakon — a külföldi példákra — útfelügyelők volnának alkalmazandók, kik az útakat rendben tartanák, s nemileg a közbiztonság őrszemei volnának. Ilyen állásokra kisebb napidij mellett idősebb emberek is volnának alkalmazhatók. Dr Bauer Mór a székesfővárosi tanácsnál a mezőrendőrök és az erdőőrök szaporitását kérné. A többi felszólaló konkrét esetekre hivatkozva, szintén igen kivánatosnak tartották egy kirendeltség felállitását. Egyik-másik felszólaló külön hangsulyozta, hogy a közbiztonsági kérdés, eminens létkérdése egy olyan nyaralótelepnek mint a Zugliget. Az elnök ennek értelmében határozatilag kimondta, hogy ismételten kérvényezni fogunk ebben az érdemben, úgy a székesfővárosnál, mint az államrendőrségnél.

Az évi zárószámadás és a jövő évi költségelőirányzat elfogadtatott s az igazgatóságnak és pénztárnoknak a felmentvény megadatott. Az inditványok során Szente Lajos inditványára határozatilag kimondotta a közgyülés, hogy az elnöknek, pénztárosnak és titkárnak buzgó működésükért jegyzőkönyvileg köszönetet mond.

Az igazgatóságba dr Bauer Mór választatott meg, a választmány ujolag egyhangulag lőn megvalasztva

Elnök tárgysorozaton kivül még tudomására hozta a közgyülésnek, hogy a Zugliget-budakeszi-villamos-fogaskerekü vasut közigazgatási bejárása a jövő hónapban fog megtörténni.

Ezzel a közgyülés befejezést nyert

Tudósitó.

Régi nyári mulatságok.

A régi *pestiek* közül csak azok jártak nyaralni, a kiknek otthon, a falujokban volt jó, ócskamódi, oszlopos, tornáczos kuriájuk — és igy elméne Dubraviczky Simon *Ordinarius Vice-Ispány* Tápió-Szelére, a Földváryak Tassra, a Beleznay grófok Pilisre, Halászék Dabasra és igy tovább, csupán *haza* mentek üdülni a harminczas meg a negyvenes években a vezető vármegye törvényt tévő urai

A pesti patriciusoknak pedig voltak szép villáik a városligeti fasorban, az *Auwinkel*, meg a *Stadtmaierhof* ban, a hová elhuzódtak a kánikula elől.

Auwinkel és *Stadtmaierhof*... igy mondották azok a régi jó, németül beszélő, de magyarul érző burgerek, a kik 1848 ban leglelkesebb hivei voltak a nemzeti eszmének.

Miután egy csomó intelligens ember maradt a városban, vagy legalább nagyon közel hozzá, temérdek volt a nyári mulatság és bál.

A mult század végén, meg ennek az elején, leginkább a *Hilf*, meg a *Kerajtsi* kertekben tartották ezeket a mulatságokat, az alsóbb rendü polgárság pedig, mint egy régi irás mondja: *A Rókus mezején lévő „Gyöngytyuk“-nál tánczolt vasárnaponkint.*

A Rókus-mezejének még a mult század nyolczvanas éveiben is azt a területet hivták, a hol az 1798-ban elkészült, de ma már a bontó csákányt váró kórház, és a kerepesi-utnak azon tul eső része van. A *Gyöngytyuk*-ról nevezett házban pedig, a melyik a mostani gyöngytyuk-utcza helyén állt, egy nagy polgári vendéglő volt, kuglizóval és nyári tánczhelyiséggel.

1809-ben a nemesi fölkelés idejében, különösen rendkivül élénk volt Pesten a nyári szezon. A mulatóhelyek mindig tele voltak a megye minden részéből a székhelyre özönlő

nemes urakkal, ugy, hogy Luzsénszky *obester* alig győzte beaszentáltatni a temérdek jelentkezőt.

A vármegyeháza is olyan volt, mint egy szálló és Szentkirályi László az alispán, meg Thury a *preceptor*, ugyancsak izzadtak, hogy az ismerős urfiakat mind elhelyezzék.

Temérdek dinom-dánom is volt városszerte és Halzelnak — a mai bécsi utcza táján lévő *A paradicsomhoz* czimzett restaurácziója késő éjszakakig hangzott az insurgensek dalától. Maga a palatinus, a nemesi sereg fővezére is adott egy nagy majálist a *„palatinális erdőtskének“* nevezett kies ligetben, a hol Bihari bandája huzta a szebbnél szebb hallgatókat.

A huszas és harminczas években kedvelt mulatóhely volt a budai *Lásztovszky*. Az arany ifjuság itt szivesen rendezett bálokat, de ezek nem váltak be egészen, még pediglen az akkori közlekedés hianyos volta miatt.

Egy tizeddel később a *Horváth kerti* reuniók jöttek nyáron át nagy divatba. Az előkelőbb szinművészeket, szinművésznőket is meghivták ezekre a mulatságokra s Wild, a bécsi hires énekes is többször mulatott az árnyas fák alatt és holdvilágos, enyhe nyári éjszakákon, ha nagyon kérték, rázenditette *Zampá*-nak hires, a harminczas esztendőkben oly divatos bordalát:

Csaljon a lányka bár, ha
Mint szokta asszonyi szív — —

és a vidám, fiatal urak, magasra emelve poharaikat együtt énekelték vele az ösmert dal utóját:

Tartom a kancsót, hah, éljen a bor
Czimbora légy vig, ne aggj a multon,
Holnap tán egy vihar mélybe sodor...

Ezeken a reuniókon Bunkó János bandája muzsikált de csak *hallgatónak* huzta a magyarokat, *szapora* csárdást még nem tánczolt akkor senki.

(Vége köv.)

Kérjük azokat, kik a folyó évi előfizetést még be nem küldték, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Lapunkból négy mutatványszámot ingyen küldünk. A ki tovább megtartja, azt előfizetőnek tekintjük. Kérjük barátainkat a Buda és Vidéke terjesztésére. Kérjük azt a főváros mindkét partján és a vidéken az összes nyilvános helyeken: kávéházakban, vendéglőkben stb.

Tisztelt előfizetőinknek megbizásait készséggel elvégezzük.

Előfizetési áraink:

Egész évre . . .	6 frt	—	kr.
Fél évre	3 „	—	„
Évnegyedre . . .	1 „	50	„

Hirdetési áraink:

Egy egész oldal . .	60 frt	—	kr.
Fél oldal	30 „	—	„
Negyed oldal . .	15 „	—	„
Nyolczad oldal . .	7 „	50	„

Többszöri hirdetéseknél %-ot engedünk.

A „Buda és Vidéke“
kiadóhivatala
Bpest, I., Városmajor-utcza 28. Br. Bánffy-ház

Különfélék

— **Egy polgártársunk tanulmányutja.** *Zettl Ágoston* okleveles hajós-kapitány a magy. kir. orsz. meteorológiai intézet adjunktusa jól ismert és tekintélyes polgártársunk egy érdekes füzetet irt. Czime: *Északamerikai tanulmányutam*. Zettl Agostont a mult évben a meteorológiai intézet hoszszabb tanulmányutra küldte ki *Észak Amerikába*. Erről az utról számol be a becses füzet, mely a szakkörökben általános feltünést keltett és dicséretére szolgál a szellemes irónak.

— **Küldöttség a polgármesternél.** Küldöttség járt a polgármesternél, természetesen nemcsak azért, hogy tisztelegjen, hanem hogy valamit kerjen is. A küldöttség Rózsadomb telek tulajdonosaiból került ki, a mely arra kérte a polgármestert, hogy a Rózsadombhoz vezető szerpentin utnak kiépitését sürgesse meg, mert ha az ut nem készül el, a közlekedés megakad s a lakosság nem férhet hozzá a szépen fejlődő telephez, a melynek pedig mindenesetre nagyobb jelentősége van mint a gombamódra szaporodó kültelki házepitő szövetkezeteknek. A polgármester természetesen a küldöttséget barátságosan fogadta és megigérte, hogy kérelmüket támogatni fogja.

— **Érdekes könyvek.** A tudományos irodalom terén utóbb megjelent könyvek közül kétségkivül külön megemlitést érdemel kettő. Ezek egyike *„Budapest régiségei“* czimen dr. *Kuzsinszky* Bálint egytm. tanár szerkesztésében jelenik meg, s a főváros területén talált műemlékek és történelmi nevezetességü helyek leirásával foglalkozik és sok érdekes dolgot hoz napfényre. Tartalma a következő: A Nagybol dogasszonyról nevezett budavári főegyház. Irta gömöri *Havas* Sándor. — Régi zsidó sirfeliratok Budáról. Ismerteti *Weisz* Miksa. — Budapest a népvándorlás korában. Irta *Nagy* Géza. — Az aquincumi muzeum és kőemlékei. Ismerteti dr. *Kuzsinszky* Bálint. Az érdekes tartalmat számos művészi kivitelü illusztrácziő magyarázza. — A másik könyvet dr. *Thirring* Gusztáv, a fővárosi statiszt. hivatal aligazgatója irta s a czime: *Budapest székesfőváros a millennium idejében*. A legpontosabb statisztikai adatoknak nagy szorgalommal és kiváló szakértelemmel történt egybegyüjtése ez; beszélő számok, melyek hivatva vannak a kellő szinben feltüntetni fővárosunkat ugy itthon, mint a külföld előtt. A szép müvet 10 grafikus rajz diszíti. — Ugyancsak Thirringtől jelent meg még két kisebb munka is, meg pedig: *A felvidéki kivándorlás hatása népesedésünkre* és *Városaink népesedési viszonyai 1777 ben*. Mindkettő méltó figyelmet érdemel.

— **Névváltoztatás.** A m. kir államvasutak igazgatóságának értesitése szerint, kereskedelemügyi m. kir. minister ur Ő Nagyméltósága rendeletéből a bakócza felső-mindszent-komlói helyiérdekü vasuton fekvő Jánosi rakodó-állomás neve „Baranya Jánosi“-ra változtatott.

— **A III. ker. torna- és vivóegylet** megtartotta idei első uszóversenyét a Lukács fürdő uszodájában. A verseny lefolyása a következő. I. *Megnyitó verseny*, 110 m. 1 Fodor G (III. T. V. E) 1 p. 28 mp., 2. Fliegl P (T. V. E) 3 Biegelbauer A. (M. U. E) II. *Kezdők versenye*. 110 m. 1. Klein S (M. U. E), 2 Lindtner J. (III T. V. E.). III. *Háton uszás*. 1 Kugler S. (III. T. V. E.). 2. Pédery Gy. (M. U. E.) IV. *Junior verseny*. 440 m. 1. Klein V. (M. U E.) 2. Fliegl K. (III T V E.). V. *Térelőnyverseny* 220. m 1. Csákberky Z (M. U. E.). 2 Fliegl K. (III. T. V. E.). 3. Braunberger H. (M. U. E)

— **Az ó budai tornaegylet** vasárnap d. u tartott athletikai versenyének eredményei a következők: I. *50 m. síkfutás*. 1. Barlay Oszkár (6½ mp.) 2 Sasse Béla (6⅗ mp.). 3 Kovács Nandor (6⅘ mp) II. *Hármas-ugrás*. 1 Sasse Károly (12.53 m) 2. Kovacs Nándor (11.82 m.). 3. Lenz Jozsef (11.81 m.). III. *Síkfutás* 804½ m 1 Kovács Nándor, 2. Szánthó László. IV. *Rud ugrás* 1. Sasse Károly (2·90 m). 2. Sasse Béla (2·70 m.) 3. Szőts András (2.60 m.). V. *402¼ m. gátfutás*. 1. Barlay Oszkar (1 p. 9⅘ mp.). 2. Kovács Nándor, 3. Kornay Arpád. VI. *Gerelyfutás*. 1. Lenz Rezső (29·20 m.). 2, Lenz József.

— **Magyar folyam- és tengerhajózás.** *A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* meg tartotta évi közgyüléset gróf Széchenyi Pál igazgatósági elnök elnöklete alatt. Az évi jelentés szerint a merleg 255,94·33 forint tiszta nyereséggel zárul A jelentekeny csökkenés a rossz aratásra, a mely tudvalevőleg a Tisza Duna vidéket sujtotta az általános kedvezőtlen szállitási viszonyokra s a gyönge vizállásokra vezethető vissza. Ha a társaság mindazonáltal abban a helyzetben van, hogy megfelelő osztalékot adhasson, abból az a bizonyság merithető, hogy a vallalat egységes alapon nyugszik és eléggé megvan erősödve ahhoz, hogy rendkivül kedvezőtlen viszonyok között is megállja a helyét. A vállalatnak 1897 végén volt 39 gőzöse 5.088 lóerővel, 218 uszálya 107.970 tonna teherkepességgel és 74 kikötőhajója. A hajóállomány-erték 7,432.995 frt 55 kr. Az orsovai mühelyben megkezdtek az üzemet s átvitték oda Bazásból a mühelyberendezeseket. Komaromban az üzemet az őszszel inditják meg. Pozsonyban, Becsben, Passauban és Regensburgban intezkedtek az üzem berendezése és kiterjesztésére nézve. A társaság gőzösei az elmult évben 4887 járatot végeztek, köztük 3224 személyjáratot. A gőzösök 762 362 kilométer utat tettek meg, az uszályok megterhelten 655.873 kilométert, üresen 553.677 kilométert. A *bevétel* a személyforgalomból 359.865 utas után 244.588 forint volt, a teherszallitasból 1,680.040 frt. Az elsőbbségi kötvények az év végen 4,639 200 frt összegre szallottak le. A leirás 289.714 frtot tett. Az alakitandó hivatalnok nyugdijalaphoz 10.000 forintot csatoltak. Az igazgatosag 250.000 forintot javasolt ötperczentes osztalék kifizetésére. A közgyülés a jelentést tudomásul vette.

— **A Ferencz-csatorna részvénytársulat** megtartotta *Türr* István tábornok elnöklete alatt rendes közgyülését. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentésének felolvasása után a közgyülés a felmentvényt egyhangulag megadta. Ezután Gévay Lajos országos képviselő meleg szavakban emlékezik meg azokról az elévülhetetlen erdemekről, melyeket Türr István tábornok a hazai vizi utak fejlesztese körül és különösen a Ferencz csatorna körül szerzett, mely az ő alkotása Inditvanyozza, hogy a közgyüles fejezze ki Türr tábornok iránt érzett őszinte bizalmat és elismeresét. A közgyülés lelkes eljenzessel fogadta ezen inditványt, mire Türr István meghatva köszönte meg a bizalom és ragaszkodas nyilatkozatait. Egyuttal inditványozza, hogy a közgyüles jegyzőkönyvileg fejezze ki kegyeletes megemlékezését a társulat vezérigazgatója *Kiss* József ezredes iránt, a ki 25 éven át volt buzgó és felkiismeretes vezetője a társulat ügyeinek. Ezután megtörténtek a szabalyszerü választások.

— **Budapest krisztinavárosi koronatakarék- és hitelszövetkezet** f. hó 3-an tartotta alakuló közgyülését devai Szőllősy István elnöklete alatt, mely alkalommal a szövetkezet megalakulását kimondották, az alapszabályokat megvizsgálták és az igazgatóság, felügyelő bizottság és választmányba a következő urakat választották meg: Igazgatóság: Hosszu József, Grünwald Samu, Barna József, Felügyelő bizottsági tagok: Schlosser Nándor, Argay Janos, Goldmann Henrik Valasztmányi tagok: Aussenek Karoly, Bittner Alajos, Blaskovich Sándor, Boros József, Breuer Mór, Czincz Lajos, Dombay Albert, Endresz Ferencz, Engel Adolf, Fodor István, Franschitz Adolf, Hübner Ferencz, Kertscher István, Kováts Alajos, Krausz Jakó, Lackenbacher Károly, Petri Ottó, Schall Miksa, Dr. Skalniczky Henrik, Spády Sándor, Sturm Gergely, Sugár Pál, Dr. Szőke István, Devai Szőllősy István, Vitályos Kálmán, Ugron Akos, Wagner Vilmos, Dr. Weiszmann Karoly, Wolf Lipót Záborszky János. A közgyülés végén Csillag Benő ur örömének adott kifejezést, hogy a rég erzett hiány végre pótolva lesz s egyben köszönetet szavazott az előkészitő bizottságnak.

— **Esküvő.** *Richtarszky Vilibald* oltárhoz vezette *özvegy Záborszky Istvánnét*. Tanuk voltak *Jankovich József* és *Vichtarszky Ernő*.

— **A fővárosi közmunkak tanacsa.** A közép. bizottság a közmunkak tanacsában megüresedett helyre a maga részéről *Eckermann* Ede biz. tagot küldötte ki. A Mátyás templom körüli Halász-bástya rendezésére és az Albrechtutról felvezető monumentalis lépcső épitésére Schulek Frigyes tanár által kidolgozott terveket a miniszterelnök kivitelre elfogadta s ugy rendelkezett Hogy ez a Halász-bástya deli karjánál a munkak, melyeket az állam vállalt magára mielőbb foganatba vétessenek. Ehhez képest felhivja a tanács a tervezőt és művezetőt, hogy a munkaprogrammot, az egyes munkák arjegyzékét, továbbá az általános és részletes vállalati feltételek megállapitás végett sörgősen mutassa be. A munkák felügyeletére

Rupp Imre min tanácsos elnöklete alatt vegyes bizottság alakittatik, melynek tagjai lesznek a miniszterelnök részéről dr. Romy Béla osztálytanácsos, a tanács részéről Hauszmann Alajos, Pucher József tanácstagok, Bakos János és Garancsy Mihály osztálytanácsosok. Épitési ellenőrül a tanács Sigrai János min. főmérnököt küldi ki. A tervek hozzájárulás végett a székesfővároshoz tétetnek át azzal, hogy mennyiben az őt illető munkák végrehajtását szintén a közmunkák tanácsára kivánja bizni, képviseletéről a vegyes bizottságban gondoskodjanak.

— **Bogisich püspök bucsuja.** Tizenkét esztendeig volt *Bogisich* Mihály czimzetes püspök budavári plébános. Érdemeit, a melyeket e közben ugy az egyház, mint az egyházi zeneszerzés terén szerzett, mindenki ösmeri. A herczegprimás tudvalevőleg esztergomi kanonokká nevezte ki. Az érdemes püspök egykori beiktatásának évfordulóján, julius 10-én, vasárnap bucsuzott el budavári hiveitől. Ezen a napon délelőtt 10 órakor ünnepi nagymisét tartott a koronázó Mátyás templomban. Mise alatt tette le az esküt *Frey* Alajos főváros tekintélyes polgár, az ujjonan megválasztott templomgondnok. Mise után a püspök bucsubeszédet tartott. Este toronyzene volt a budavári Mátyás templom tornyán.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.
Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek. t

— *Kertünnepély. Sans Lipót* előnyösen ismert Alkotás-utczai vendéglőjében *„Az Arany Bárányhoz“* minden vasárnap és ünnepnapon kertünnepély kedvelt czigányzene mellett. Jó ételek, valódi italok, mindig *igazán* frissen csapolt sör. Pompás helyiség. Kitünő kiszolgálat.

— *Szép Juhászné.* A régi *Szép Juhászné* vendéglőben *Dornis Miklós* mindent elkövet, hogy a lehető legjobbat adja. A tövekvő vendéglős és a szép hely megérdemli, hogy a közönség hű legyen a multhoz és minél többször keresse fel a *Szép Juhásznét.*

— *A Margitszigetről. A Margitsziget* alsó és felső vendéglőjét budai tekintélyes polgártársunk a jó hirü *Kapsi József* bérli. A legelőkelőbb társaság keresi fel naponként a kényelmes és minden igénynek megfelelő kellemes vendéglőket és a legszebb nyári mulatságokat rendezik itt Kapsi József a Margitszigeten is kivivta a közönség tetszését.

— *Pályázati hirdetmény.* 84174/98. sz. Az alulirott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1899. évben illetőleg 1901 év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet, m: p: I. Festékek, vegyi szerek és különfélék. II. Fürdőszivacs. III. Olvasztó tégelyek. IV. Vizállást mutató üvegek. V. Üveg áruk. A kiirás tárgyát képező egyes czikkeket előtüntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintákul szolgáltatnak, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes módozatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési A V. szakaszosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 78 sz. II. emelet 74. ajtó szám) kaphatók. A szabályszerüen kiállitott, ivenkint 50 kros magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb *f. évi augusztus hó 18-iki déli 12 óráig,* a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta utján oda küldendők és a boriték ezen külczimmel látandó el: *„Ajánlat 84174/98 számhoz“* Később benyujtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módozatok betartása mellett állitatnak ki, — nem vétetnek figyelembe. Budapest, 1898. julius hóban. *Az igazgatóság.*

1383
tkv. 899

Arverési hirdetményi kivonat.

A szent-endrei kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi hogy a m. kir. államkincstár végrehajtatónak Reiter György és neje végrehajtást szenvedő elleni 62 frt 98½ kr. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a pestvidéki kir. törvényszék (a szent-endrei kir. járásbiróság) területén lévő Csobánka község határán fekvő a Reiter György és neje szül. Frank Katalin tulajdonát képező Csobánkai 959 sz. betétben Az I. 1—3 sorszám a. foglalt 3447, 3448, 3449 hrsz. ingatlanra 672 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1898. évi augusztus hó 2-ik napján délelőtt 10 órakor Csobánka község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881 LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szent-Endrén 1898. év iáprilis hó 19-én. Kir. járásbiróság mint tkkvi hatóság

Dr. SZÜCS.
kir. aljárásbiró.

SMÁK KAROLY
szobrász műterme.

Buda I. Krisztinakörut 91. és Bors utcza 1. átjáró házban létezik, hol mindennemü szobrászati munka a legolcsóbb árban elkészittetik.

Épitőmestereknek különösen a diszitési munkát ajánlja.

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénynyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

OKÁNYI IMRE
első budai szalámigyára és husfüstöldéje.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek-utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapest“

BIEHN JANOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfalt-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Eladó nyaraló telkek Budán.
Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.
Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.
Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Mihalovits József
kalapos mester
BUDAPEST,
I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.
Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.
Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.
Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

Budapest—Krisztinavárosi korona takarék- és hitelszövetkezet.

Aláirási felhivás.

Van szerencsénk t. cz. Uraságodat tisztelettel értesiteni, hogy a „**Budapest—Krisztinavárosi korona takarék- és hitelszövetkezetet**“

I. kerület (Krisztinaváros) Pauler-utcza 1. szám alatt

létesitettük.

Ezen intézmény czélja egyrészt tagjainál a takarékossági szellemet fejleszteni, másrészt azoknak olcsó és heti kis részletekben visszafizetendő kölcsönt nyujtani.

Vállalatunk hivatva van a budai iparosok, kereskedők és magánosok érdekeit minden irányban előmozditani, kiknek mód van arra nyujtva, hogy egyszerre nagyobb összeghez jussanak, melynek visszafizetése nagyobb gondot nem okoz, mivel azt csekély heti befizetéseivel törleszti. Ezen törlesztések után a szövetkezeti tag a vállalat évenkénti jövedelmének osztalékát is élvezi, miáltal a kölcsön olcsó és előnyös visszafizetési feltétel.

Minden üzletrész után hetekint **egy korona** fizetendő 6 éven át s tag lehet mindenki, ki legalább egy üzletrészt jegyez.

Kölcsönt csak tagnak nyujtunk és pedig üzletrészenként 200 illetőleg 300 korona erejéig, **mely összeget visszafizetni nem köteles**, hacsak az illető tag jegyzett üzletrészeire a heti befizetéseit és a kölcsön utáni kamatokat pontosan fizeti. Az évtársulat 6 év utáni feloszlatása után azon tagok, kik kölcsönt igénybe nem vettek, tőkéiket és a szövetkezeti nyereséget visszakapják, mig oly tagok, kik kölcsönt felvettek, ennek levonásával kapják vissza befizetéseiket és járulékaikat.

Az alulirott igazgatóság felhivja ennélfogva t. cz. Uraságodat, hogy a budai ipar és kereskedelem érdekében vállalatunkat pártfogásba venni és azt támogatni sziveskedjék.

Felkérjük tehát, hogy a „**Budapest—Krisztinavárosi korona takarék- és hitelszövetkezet**“ tagjai közé lépjen s rokonainál és ismerőseinél is ez eszmét terjessze.

Az első befizetést **f. é. augusztus hó 1-én** kell teljesiteni, mely alkalommal üzletrészenként 1 korona beiratási költség is fizetendő, mig f. é. aug. 31-ike után belépő tagok 2 korona beiratási költséget fizetnek.

Előjegyzések már most is fogadtatnak el a szövetkezet irodájában: **I. kerület, (Krisztinaváros) Pauler-utcza I. sz. I. emelet délután 5—6 óráig.**

Kitünő tisztelettel

Hosszu József s. k. elnök. **Barna József** s. k. alelnök. **Grünwald Samu** s. k. vezető igazgató.

A Pfanzelt-féle kávéházat
(II., Krisztina-körut 1. sz.)
uj tulajdonosa
POSCH JÓZSEF
teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel
ajánlja
a nagy érdemü közönség figyelmébe.
Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.
A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.
Hideg buffet.
Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.
Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

HIRDETÉSEK felvétetnek
a kiadóhivatalban.

ERDÉLYI LAJOS
könyvkötő és diszmű-készitő
II. ker., Iskola-utcza 40. sz.
Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű **könyvkötészeti és diszmunkák** teljesitésére.
Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.
Szalagnyomásokat azonnal elkészit.
Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.
Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

Dornis Miklós
vendéglője.
A Szép Juhászné hoz
Budakeszi-ut.
Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

Hevesi Balázs
utóda
Harkai Mária

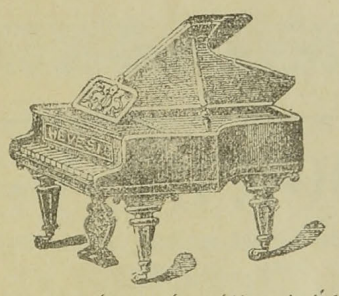

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.
BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

Margitsziget.
A margitszigeti alsó és felső vendéglőben mindenkor friss és jó ételek, kitünő italok. Frissitők. Katona és czigányzene. Nyári mulatságokra pompásan berendezve. Tartalmas étlap. Társas ebédeket és vacsorákat a legnagyobb megelégedésre szolgáltatok.
Kapsz József,
vendéglős.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktara**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest. II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és ércziintődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

Bérbeadási hirdetmény.

Pócsmegyer község elöjárósága közhirré teszi, hogy a Kis-Duna által ketté osztott vadászterületét, nevezetesen külön a leányfalusit és külön a szent-endrei szigetben fekvő pócsmegyeri határt f. é. julius hó 17-én d. e. 10 órakor Pócsmegyeren a községházánál megtartandó szóbeli nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek 1899 évi január 1. napjától kezdőleg egymásra következő 6 (hat) évi időtartamra vagyis 1904 évi deczember 31-ig bezárólag bérbe adja.

A leányfalusi vadászterület kikiáltási ára 302 azaz háromszázkét frt; a pócsmegyerié 260 azaz kétszázhatvan frt; — ezen kikiáltási árak esetleg fokozatosan lejebb is szállittatnak, ezen most megállapitott kikiáltás árak 10%-a az árverés megkezdése előtt az azt vezető községi biró kezeihez készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban bánatpénzképen leteendő.

A részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt, Pócsmegyeren a községi jegyzői hivatalban betekinthetők, nem helyben lakóknak kivánatra postaköltség előzetes megtérítése mellett egy példányt készséggel megküld.

Kelt Pócsmegyeren 1898 évi Junius hó 29. napján.

Dumtsa Gyula jegyző. Kajos Mihály biró.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fiókiizletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn),

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemü gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Specziálista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 21. sz. (Szt.-Jakab hava) Julius 21

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Válasz a „Budai ördögárokról“ czimü czikkre.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becses lapja legutóbbi számában a fenti czimen egy terjedelmes czikk jelent meg.

E nagyszabásu csatorna mű kétségkivül első sorban a Dunajobbparti város résznek képezi vitális érdekét, s igy érthető, hogy a „Buda és Vidéke“ mely a budai részek városrendezési ügyeinek nem csak lelkes szószólója, de egyszersmint hű őre is, a fentnevezett beboltozási munkálatokkal bővebben foglalkozik.

De valóban elszomoritó, — tisztelt szerkesztő ur, s udvariasságból csak ily kifejezést kell használnom, — mennyire a való tényálladéknak nem megfelelő, s merőben téves nézetek s állitások foglaltatnak emlitett czikkben.

Nem akarok jelen soraimmal hosszadalmas lenni, s igy csak azokra óhajtanék kiterjeszkedni, a melyekben azon tisztelt szakértő ur tájékozatlanságot, s bocsánat a kifejezésért, tudatlanságot árul el.

Szó van a beboltozott csatorna czéljáról, s az van mondva, hogy „— a felsőbb környéken álló házakból és nyaralókból jövő árnyékvizek (?) és excrementumok, melyek a többi eső és csatorna vizekkel az ördögárokba befolynak kipárolgásuk által a környéket többé ne inficiálják, s hogy az efluatiokon kivül rendeltetése még az uj ördögárok csatornának azon vizeket is mind magába foglalni, melyek nagyobb zápor eső alkalmával erre veszik utjokat.“ — Azon tisztelt alapos szakértő ur véleménye szerint az uj ördögárok e rendeltetésének, nagyobb viztömegek összetorlódása esetén nem tud megfelelni, s szerinte a „beboltozás jelenlegi kereszttül vitele és módja teljesen elhibázott.“ Alulirt véleménye szerint ha most egyáltalján elhibázásról lehet beszélni, ugy a tisztelt szakférfiu érveléseit lehet teljesen elhibázottnak mondani Hogy az uj ördögárok csatornájának szelvénye nem helyes és a czélnak nem megfelelő, mert annak veder alakot kellett volna adni, erre nézve alulirt azon felvilágositást adja, miszerint valamely vizlevezetés czéljára szolgáló csatorna rendeltetésének egyformán meg tud felelni, csak akkora nyilást és esést adjunk neki amekkorára annak a viztömeg levezetése czéljából szükség van. Ezen értelmezés mellett tehát, ha egy oly nagy csatornára van szükségem, melynek magassága 6 méter, szélessége pedig 4 méter, a nyilásnak területe tehát 24 00 m², ugy ezen czélnak ép ugy megfelel egy oly csatorna is, a melynek magassága 3 méter szélessége pedig 8 méter, vagy fordítva, mert a belső nyilásnak területe mindkét esetben ugyanaz, s igy tehát az idő egység alatt egyformán képesek ugyanazon viztömeget levezetni.

Hogy hol, minő alaku csatornát használjunk, veder alaku vagy függélyeges falazatut, — boltozattal vagy pedig vas traverses csatornát, azt a fentemlitettektől külön álló, más okok és körülmények határozzák meg. Veder alaku, vagyis felfelé szélesedő illetve lefelé keskenyedő csatornát a gyakorlatban nem is használnak és tökéletesen helyesen. De mondjuk, hogy a szakértő ur tojásalaku csatornát akart mondani. Ezen alaku csatorna czélszerü akkor, ha rendes körülmények közt kevés viz folyik le. Ilyenek a közönséges utczai csatornák. Itt szükséges, hogy a fekaliákat s egyébb anyagokat tartalmazó viz a csatornában ne terjedjen szét, hanem minél kisebb területen folyva, usztassa le azon fenti anyagokat rendeltetési helyére.

Felső boltozat nélküli csatornát csak szükségből csinálnak ott, ahol igen csekély a fedőréteg Itt aztán a boltozat helyett vastartókat használnak. Példa reá az Andrássy-uti földalatti vill. vasut, hol a vastartókon mind járt az utburkolat fekszik. Merő tévedés tehát, hogy itt más alaku szelvényt kellett volna használni, s plane vederalakut.

A kérdéses czikkben a falazásra vonatkozó adatok s megjegyzések azon szakvélemény koronáját képezik Az van ugyanis mondva, hogy az ilyféle munkálatoknál, melyek vizmentes hydraulikus habarcscsal (??) lesznek eszközölve, csak jó nedves téglákat szabad használni. Mit értsünk vizmentes hydraulikus habarcs alatt? Annyit mint vizmentes leves, avagy fából vas karika alatt. Az van állitva, hogy a tisztelt szakértő ur megfigyelte azon munkákat Bizonyára akkor láthatta, midőn a boltozást már bevégeztek, a midőn tul tehát már nem falaztak, téglát nem helyeztek el, hanem a boltozat külső felületét be vonták malter réteggel. — Azon állitás pedig mintha az ördögárok beboltozásánál elhasznált téglákat az elsőtől az utolsóig kellőleg nem áztatták volna meg, teljesen valótlan s a tényállásnak nem felel meg. Hogy e tekintetben felvilágositással szolgáljak, — midőn napjainkban a földalatti épitkezésekhez kizárólag hydraulikus mész (czement) habarcsot használunk, még szólni sem lehet arról, hogy száraz téglákat használunk. Azt különben a legfiatalabb tót napszámos is tudja, hogy szárazon a téglát nem szabad az épitéshez illetve a falazáshoz vinni Az ellenőrzésnek itt csak az a szerepe van, hogy a téglák „kellőleg“ áztattassanak, de hogy ez nem történne, az absolute ki van zárva.

Ami a továbbiak folyamán azon felfogást illeti, hogy az ördögárok belső méretei kicsinyre vannak véve, e szerint tehát, feltéve, hogy a felső Duna vidékén egy szokatlan kemény tél után, junius havában oly nagy viz tömeg jön be, a mely a magyarországi ágak által még szaporitva a legmagasabb vizállást is tulhaladva, roppant sebességgel és ennélfogva óriási nyomással halad el azon pont előtt, melynél az ördögárok vizei betódulnak, — azon kérdés van felvetve, mi történnék akkor, ha másrészt az ördögárok vizgyüjtő területén egy felhőszakadás állna be?

Erre nézve alulirt először is azt a felvilágositást nyujtja, hogy az ördögárok belső nyilása nem csak hogy nem kicsiny, de a vérmezőn tul határozottan nagyobb mint kellene. Itt ugyanis lehetett volna már a nyilást szükiteni, és csakis a „Gut ist gut, — besser ist besser“ — elve alapján lett a szelvény nagysága megtartva. Ha tehát a fentemlitettek alapján egy Junius hónapban magas Duna vizállás következnék be, s a Duna viztükre pl. 7·00 a Duna 0 pont felett foglalna helyet, ugy akkor már valóban magas vizállásról beszélhetnénk, mely elöntené az alsó rakpartot több mint 1 méter magasságban. A Duna viz még magasabbra nőve, 8 sőt mondjuk 9 méterre, — akkor már árvizi katasztrófáról lehetne beszélni, a mely elöntené a Duna balparti városrészt. De tudvalevő dolog, hogy ez idő szerint már ha a Duna Budapestnél 7 méteren felül emelkedik, akkor már a Csepel sziget környékén átszakitja a soroksári gátat s a fővárosnál apadás fog beállni. Vagyis szó sincs arról, hogy junius havában a Duna vize 8 métert elérjen. Télnek idején jegtorlódás alkalmával még lehetne arról beszélni. — Tegyük azonban fel, hogy 9 méter magas a Duna vize a 0 pont felett. Ekkor természetesen az ördögárok nyilása teljesen el van fedve, s a viz feltódul benne, de meddig? Nem tovább mint a szarvas tér környékeig Ezen helyen feljebb tehát már az ördögárok a Duna feltóduló vizétől már teljesen mentes Ha most egy felhőszakadás az ördögárkon nagy viztömeget hoz le, ugy ezen magasabban fekvő viztömeg a természet örök törvényeinél fogva még le mehet a Dunába, mindaddig, mig a két különböző magasságu viztömeg közt ezen niveau differentia ki nincs egyenlitve. Vizsgáljuk tehát azt, hogy mily magasra kellene a Duna vizállásnak emelkedni, hogy az ördögárok vizének lefolyását megtudja akadályozni. Erre nézve megmondom, hogy 17 méteren felül kellene a Dunának emelkedni, hogy az ördög árokban a Karácsonyi palota előtt annak talpáig felhataljon. Ekkor azonban az egész balparti városrész majdnem viz alá kerülne. A Diófa-utczában például a földszintes házak ki sem látszanának.

Miután az ördögárok csatornája a Karácsonyi palota előtt 4·70 méter magas, ezenfelül még mintegy 2·30 métert kellene emelkedni a viznek, hogy a Vérmező legalacsonyabb pontjáig felhatolhasson. Ha most a Duna vize még tovább nőne és pedig mondjuk 2·50 méterrel, s feltéve, hogy azon eset tényleg beállna mit szakértő ur gyanit, hogy t. i. a nagy viznyomas a boltozatot felszakitaná, akkor az ördögárokban felnyomuló viz elöntené az egész vérmezőt s azt szinéig megtöltené. Ekkor azonban a Duna magassága 26 és fél méter volna, vagyis még a balpart legmagasabban fekvő városrésze, Kőbánya, is annyira viz alá kerülne, hogy a földszintes házaknak csak teteje látszanék ki. — Ez azonban természetesen egy merő képtelenség, mert akkor nem dunai árvizről beszélnénk, hanem egy vizözönről.

Semmi értelme nincs tehát annak, ha *ily* kérdést teszünk fel mint aminőt a szakértő *ur* ezen czikkben felállitott. Az egyik abnor*mis* eset ugyanis nem alterálja a másikat. Vagyis ha egy rendkivüli nagy Duna vizállás van junius hónapban, akkora, hogy az egész ördögárok nyilását elfödi, s ugyanakkor a budai hegyeken át egy felhőszakadás vonul végig, az fog történni, hogy mint fentebb már mondva volt, a természet örök törvényeinél fogva a sokkal magasabb helyről jövő esőviz le fog folyni a Dunába, természetesen azon határig, a midőn a dunai viznek és az ördögárokban levonuló esőviznek niveauja ugyanazon magasságban vannak.

Nem is ezt a kérdést kellett volna felvetni tisztelt uram, hanem azt, hogy tekintettel

arra, miszerint az ördögárok a folyó évben a Csaba utczáig be lesz boltozva, ennélfogva tehát, föltéve, hogy egy uj 75-iki felhőszakadás fordulna elő, idézhetne e ez a felhőszakadás oly mervü katasztrófát elő, minő a 75-iki volt, figyelembe véve azt, hogy most már a Vérmező sem szolgálhatna egy tartalék reservoir czéljára ugy mint ez a mostani beboltozás előtt volt? Ezen kérdésre megadja a feleletet a következő hasonlat Nincs az a nagy szinház egész Európában a melyből a közönség 5 perez alatt ki ne tudna jönni, ha azon szinház a teljességig is zsufolva van. És mégis minő borzasztó katasztrófákról tudunk az utóbbi időkből. Kérdezen most már helyes eljárás volna-e ha ily katasztrófák elhárításának czéljára csak oly természetü intézkedéseket tennénk, melyek nagyobb számu kijáratok létesitésére vonatkoznak?

Bizonyára nem, a szerencsétlenségek csak ismétlődhetnének Hanem igenis igyekezünk minden aron azon, hogy az esetleg keletkezhető tűz kis területre terjedhessen ki, szóval a tűz megfékeztessék. Teljesen igy vagyunk az ördög árokkal is, mint egy szinház veszedelménél Meg kell akadályoznunk, hogy torlódás ne létesüljön. — A budai hegyek közt levő árkok ugyanis elvannak ugynevezett bukókkal látva, a melyeknek az a rendeltetésük, hogy a szilaj sebességgel lerohanó viztömeg azáltal, hogy magasról a mélységbe bukik, elveszti sebességet, a mi által meg van akadályozva az, hogy a viztömeg romboljon, s gyors idő mulva gyülekezzek össze a beboltozott csatornánál Ezenkivül az ugynevezett kőfogók is létesültek 75 óta, a melyeknek rendeltetésük az, hogy a viz által lesodort különböző anyagok ne juthassanak a beboltozott csatornába.

Most ezek után azt gondolom megfelelhetünk azon feltett kérdésre, hogy előfordulhat-e oly katasztrófa a milyet a 75 iki felhőszakadás előidézett Bizonyára nem. — A budai hegyi árkok lehet mondani teljesen rendeztettek. A budai hegyi vizek levezetésének kérdését szakférfiaink alaposan megvitatták, s ezeknek eredményeként 75 óta igen sok történt, és ezért nem kell már katasztrófától tartanunk. Azért tehát nagyon naiv vélemény az, hogy a vérmezőn egy tavat kellene ásnunk stb., mert ezen tóba az emlitett feltevések mellett viz soha sem jönne. Lehetnek ugyan a budai tisztelt polgártársaink öregebbjei között olyanok, a kiknek meggyőződésük, hogy a Vérmezőt nem szabad bántani mert az egy felhőszakadás alkalmával tartalék reservoir czéljára szolgal Ők azonban a változott viszonyokkal nem számolnak, azokat figyelembe nem veszik, s innét van az ő tévedésök.

Végül pedig szabadjon nyiltan és határozottan kijelentenem, miszerint az ördögárok beboltozási munkái a legszigorubb ellenőrzés mellett történnek, s erről bárki a helyszinén meggyőződhetik. Az alkalmazott szigorról fogalmat szerezhet az, a ki az épitési naplót megtekinti. És a midőn ezen szigoru ellenőrzésről van szó, nem lehet említés nélkül hagyni azon buzgalmat, a melyet az épités ellenőrzésére kiküldött felügyelő bizottmány tisztelt tagjai: Arnstein, Biscera, Garancsy, Mauks, Osztoits, Ohlhauser és Scheich urak kifejtenek, a kik minden alkalommal jelen vannak, valahányszor az épitésre vonatkozó bizottmányi ülések tartatnak.

Az ördögárok beboltozott részének szelvény alakja valamint annak iránya úgy van legjobban, ahogy az tényleg létesült. Ejtse tehát el a tisztelt szakértő ur annak a tónak az eszméjét, s legyen inkább támogatója az I. ker. érdemes előljárójának azon lelkes törekvésében, hogy a vérmezőt adja át a katonai hatóság a fővárosnak, s használtassék az fel városrendezési czélokra.

Budapest, 1898. julius 12.

Maradtam szerkesztő urnak
kiváló tisztelettel

Pirovits Aladár
székesfővárosi mérnök, az ördögárok beboltozási munkálatok müvezetője.

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József.*

(Folytatás.)

Minthogy Borosjenőn csak 1880 óta van rendszeresitve a jegyzőség, tehát érthető, hogy csak attól az időtől kezdve találunk rendszeres irattári kezelést.

A régi iratok, mint sajtos boltban a makulaturák, össze-vissza hevertek a községháza padlásán, martalékául az idő és az egerek mindent megsemmisitő fogának . . .

Mindössze a birói számadások és az árvatári számadások maradtak meg az utókor részére.

De ezek is eléggé érdekes fényt vetnek a község háztartási ügyeire.

A régi időben, mikor még az *áldomás* járta, ugy volt, hogy biró uramnak és az esküdt uraimék fizetést nem igen kaptak a községtől, de azért volt *áldomás* — bőviben!

A törvénytevő urak *áldomás* révén eldáridózták a község minden activ jövedelmet, a többit pedig kivetették — pótadóba!

Innen magyarázandó, hogy Borosjenő községnek 1834. évi költségvetési előirányzatának csak szükségleti része van; más fedezetet, mint a kivetendő pótadót, nem találunk abban felemlitve. Pedig a községi korcsmáltatási jog, meg aztán a községi földek után csak járt valami kis haszonbér?

Az érdekes költségvetést egész terjedelmében ide igtatjuk:

„Egyszersmind azt is megjelentem Tettes Fő Szolga Biró uramnak, hogy mennyi költsége vagyon Borosjenő Helységnek egy Esztendőre:

1. Plépanus urnak és Cántornak esztendei fizetésük	210 frt — kr.
2. Szőllő pásztorok még Csőszöknek esztendei fizetésük	90 frt — kr.
3. Egynehány község ünepeki Misékre	16 frt — kr.
4. Az uraság kaszájába a Deputátus faért, a mi a plépánus urnak és Cantornak Esztendőre jut . . . ,	112 frt 30 kr.
5. Repartitióra	856 frt 59 kr.
6. Téntára és papirosra	25 frt 48 kr.
7. Esztendei Diurnumokra	62 frt — kr.
8, Esztendei kiadás mindenféle Reparatiókra	164 frt — kr.
9. Községnek *különös* költsége . . .	160 frt — kr.
10. Tettes Vármegyének Huszárjaikra és az Executiókra	40 frt — kr.
. . . . . Öszvesen:	1737 frt 17 kr.

Költ Borosjenőn, Mayus 12-kén 1834.

Klopfer s. k. yegyző.

Az 5-ik positióban a Repartitióra kivettetett Summa 800, a 8-ik, 9-ik és 10-ik pontok alatt foglaltatott egyes Summak pedig öszvesen 264 forintokra reducáltatván, ezen yegyzék foglalatja egyébberánt helyben hagyattatik s e szerént a kivetendő Summa tészen öszvesen 1580 fkat 18 Xkat.

Kelt U-Budán, 14. May, 1834.

Simontsits János s. k.
FőSzolgaBiró.“

Ebből is látszik, hogy nemcsak *áldomás*, de *különös költség* is volt 160 frt erejéig.

Hogy miket soroztak a községnek *különös* költségei közzé, arról tanuskodik az alábbi

„Összeadás.“

„Azon Költségeknek, melyek *Verbungi* alkalmatosságán Boros-Jenői Helységben tétettek, ugy mint: F. X.

1. Az musikusoknak	10	—
2. 42 Itze borér, az Itzét 6 kr. számálván	4	12
3. 9 fut Hussér Vatsora alkalmatosságán	1	39
4. 39 Semleér	2	18
5. Az föröstökömér	2	30
. . . . . Összesen	20 frt	39 kr.

Sig. Boros-Jenő, 9-dik X-ber 1822.

† *Mátyás Stampf* Biró és Esküttek.“

Ebből látni, hogy a *muzsika* mindig az első! Hogy a *bor* olcsó volt és hogy akkoriban egy font *hus* éppen 11 krba került. Hogy a *zsemlye* máskor is drága volt és hogy a biró uram jól *fölöstökölt!*

Node ez szükséges is, mert hisz — enni vagy nem — enni, nagy különbség! No meg aztán nem is ér semmit se az éhes ember. Az „esküttt“ urak sem koplaltak. *Áldomás* nélkül nem letezett hivatalos eljárás

És ezzel beigazolták, hogy az adminisztráczió azelőtt is *drága* volt . .

Boros-Jenő község folyó 1898 évi költségvetési előirányzata szerint:

a szükséglet	6000 frt 00 kr
a fedezet	5476 frt 05 kr.
a kiadási többlet tehát	523 frt 95 kr.,

mely 3274 frt 72 kr. állami egyenes adó után 16 % os községi pótadóval fedeztetik.

Az elmult 1897. évi községi zárszámadás szerint volt:

Összes bevétel	7078 frt 84 kr.
Összes kiadás	65 2 frt 07 kr,
Pénztári maradék	556 frt 77 kr.
Megtakaritás	403 frt 06½ kr.
Tehát rendelkezési alap	959 frt 83½ kr.

Vagyis nyilvánvaló, hogy a községnek pénzügyei most, a drágának és rosznak hiresztelt jelenkorban sokkal jobban állanak, mint azokban az agyondicsért régi jó időkben!

Az 1834. évi költségvetés szerint kitesz a pótadóba kivetendő fedezetlen hiány 1737 frt 17 krt *) a mi a mai értékben megfelel 2084 korona 74 fillérnek; 1898-ban, vagyis az idén ezen szükséglet csak 1047 korona 90 fillért teszen.

Tehát 64 év alatt majdnem 50%-kal javultak a pénzügyi viszonyok!

A községi lakosság általánosan ismert példás tisztaságának dicséretére legyen még fölemlitve, hogy Borosjenő takaros egy kis falucska.

Már 1853 ban *„a községbeli utzák és házak tisztaságára, csinosságára és kármentességére ügyelendő bizottmánya“* van ennek a helységnek, melyben most is sokat adnak az épitkezésekre és a — szépészetre!

A népmozgalmi adatokat illetőleg az 1850. és 1857. évi népszámlálási eredményeket közölhetjük.

Volt 1850-ben:	Férfi	Nő	Összesen
Nőtlen (Hajadon) . . .	166	176	342
Nős (Férjes)	140	140	280
Özvegy	8	23	21
Összesen:	314	339	653

A marhalétszám állt 99 lóból, 9 csikóból és 205 tehénből.

1857-ben volt:	Férfi	Nő	Összesen
Nőtlen (Hajadon) . . .	197	213	410
Nős (Férjes)	120	120	240
Özvegy	9	39	48
Összesen:	326	372	698

A marhalétszám állt 85 lóból, 13 csikóból, 194 tehénből, 21 borjuból és 176 sertésből.

Ma közel 1200 lélek lakja a községet. — A hasznos házi állatok tavaszi összeirása pedig a következő számokat adja és pedig van ez idő szerint: 134 ló, 257 tehén, 41 üszőborju, 70 sertés és 50 kecske.

(Folyt. köv.)

*) Egy forintot 60 krral számitva!

Méltatlanul.

Egy Budapesten alkonyat felé megjelenő lap Slarafia czimü czikkében *Mechwart Andrást* a Ganz-gyár igazgatóját festi oly módon, melyről nem ismerhetünk rá tisztelt és hazafiui érdemekben gazdag polgártársunkra. Sem Mechwart Andrást, sem a Ganz gyárat és annak személyzetét nem illetheti a *németesités vádja.*

Ha czikkiró figyelemmel kisérné a budai társaséletet, úgy jobban megközelithette volna czikkében az igazságot és beteljesiti Deák Ferencznek egyetlen egy pontból álló sajtó törvényét, hogy csak azt *szabad irni a mi igaz.* Akármelyik budai körben jelenik meg ott, csak szépet és jót hallhat *Mechwart* Andrásról és a Ganz-gyár tisztviselőiről. *Mechwart András* családja teljesen megmagyarosodott és ő maga is beszél magyarul, anynyit a mennyit az ő idejében és a székesfőváros viszonyaihoz képest megtanulhatott. A Ganz-gyár ügykezelése

magyar, tisztviselői a magyar nyelv terjesztésében példásak, a munkások és a személyzet egy dalkört alakitottak, a dalárversenyeken dicsérettel vettek részt és évenkint többször nyilvánosan hangversenyeznek ápolva a magyar dalt és magyar szellemet.

A gyár egy perczre sem felejtkezik meg alapitója *Ganz Ábrahám* hagyományairól, ki a szabadságharczban a magyar hadseregnek ágyukat öntött.

Mechwart Andrással megnevezve, de még többször megnevezetlenül, minden jótékony adakozásnál találkozunk. Vezérszerepet játszik közéletünkben és a budai társasággal ő és személyzete össze van forrva. A hazai gyáripar terén világszerte szerzett érdemeit a *Magyar Tudományos Akademia is elismerte és megjutalmazta.* Ez a támadás méltatlan és alapja rosszul tájékozottság. *Mechwart András* és a Ganz gyár egész igazgatósága és személyzete a magyarosodásnak anynyi jó szolgálatot tett, hogy őket inkább elismerés, mint valótlan megrovás illeti

Bajtársak találkozója.

A Bosznia és Herczegovina megszállásaidejében a Mária Terézia császárnő és királynő nevét viselő 32 sz gyalogezred kötelékébe tartozottak soráből alakult alulirott rendező bizottság tisztelettel hivja meg az összes bajtársakat és azok családjait az *1898 augusztus hó 13 án reggeli 9 órakor* a budavári helyőrségi templomban, a megszállás alatt elesett bajtársak lelki üdvéért mondandó *ünnepélyes gyászmisére* valamint *az 1898. augusztus 21-én*, Budapesten, a „Szép juhászné“ hoz czimzett vendéglő helyiségeiben, a 32. sz gyalogezred zenekarának részvétele mellett rendezendő huszéves találkozóra. A rendező bizottság: Poplavsky Lajos alelnök Hermann Béla elnök Götz Adolf, Hofbauer Károly, Kaltenekker Ferencz, Kirnast Lajos, Lorberer Lajos, Mártonfalvi Fülöp Károly, Praxl József, Patisti Lároly, Stein Péter, Schmelovszky Agoston, Schumy Antal, Testory Antal, Wohl Kornél. Jelvények kaphatók: Praxl József urnál, II ker., Tégla-utcza 22. szám; Prindl Nándor vendéglősnél, Oktogon tér, Andrássy-ut és Terez-körut sarkán; a rendező bizottsági tagoknál és az ünnepély napján a „Szép juhászné“-nál. A huszéves találkozó sorrendje: 1. Reggel 9 órakor találkozás az I. kerületbeli budakeszi uton fekvő, a „Szép juhászné“-hoz czimzett vendéglő helyiségeiben. — 2. Délelőtt: zene társasjátékok, világposta, dijtekézés. — 3. Délben: emlékbeszéd, ebéd. — 4. Délután: a társasjátékok, világposta, dijtekézés folytatása. — 5. Este: a nyeremények ünnepélyes kiosztása. Táncz éjfélig. — 6. A sötétség beálltával: kivilágitás lampionokkal. *Tudnivalók:* 1. Az összejövetel kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tartva. — 2. A felmerülő költségek fedezésére a résztvevő bajtársak mindegyike *egy koronát* fizet; mig a családtagok külön dij fizetése nélkül vehetnek részt az összejövetelben. — 3. Minden bajtárs részvételi jelvényt kap, a mely akként tüzendő fel, hogy a résztvevő bajtársak külön igazolása szükséges ne legyen. — 4. Közlekedési eszközök: *a)* villamos vasuttal a zugligeti „Szarvas“ vendéglőig és onnan vagy gyalog vagy társaskocsin; *b)* közvetlenül a budakeszi társaskocsikkal az V ker. Harminczadutczából, vagy a II. ker. Szénatérről. — 5. Étkezés étlap szerint; az ételek és italok előre megállapitott árjegyzéke külön kifüggesztve; a fizetés — esetleges kellemetlenségeknek elejét veendő — azonnal történik. — 6. A netán fenmaradó pénzbeli felesleg jótékony czélra fog fordittatni. A ravnicei és stoláci közös sirokban fekvő bajtársak siremlékeire 1898. évi augusztus 13 án leteendő koszoruk 1898. évi augusztus hó 1-től 6-ig Weiner Mátyás ur Andrássy uti és Wünsch Róbert ur VII. ker. Erzsébet-körut 19. sz. üzletének kirakatában lesznek közszemlére kitéve *)

*) Valamelyik budai virágüzletben is lehetett volna rendelni koszorut. *Szerkesztő.*

Régi nyári mulatságok.

Nem érdektelen fölemliteni azt sem, hogyan öltözködtek a gavallérok 1833—34 táján, nyári bálok alkalmával. Birtokomban van egy levél Klasszy Venczel, akkori keresett szabómestertől, a ki azt egyik rendelőjének irta, a nyári bálokra vonatkozó hely a következő: „... a mi pedig a nyári tánczhoz való Anzugot illeti, kommendálok Méltóságodnak, kegyes Uramnak, sötét-zöld felső köntöst, bársony shawl gallérral, a mely hasonló szinü paszománttal van beszegve. Fehér *pantallont vakondok bőrből;* vagy sötétzöld frakkot, apró arany gombokkal, hozzá szürke *casimir* pantallont és gomb nélküli *laibit*, vagy egészen fehér, vagy virág *girlándos* pikéből, ez most *hoch módi*, és a Baron Wenckheim Béla urnak hatot küldtem a héten...“

A nyári bálok fénypontja mindazonáltal az 50-es esztendőkre esik és a leghiresebbek voltak ennek a tizednek az elején a *császár fürdői bálok.*

A politikai élet teljesen pangott Tetszhalott volt a nemzet, társadalmi téren kellett fölébreszteni, nehogy végzetessé váljon a lethargiája.

Hervadhatatlan érdemeket szerzett ebben Szekrényessy József, a ki azokban a szomoru időkben a császár-fürdőt bérelte s oda gyüjtötte az itthon lévő jeleseket, a társaság szinét javát.

A *platánok* — minden vidéki leány vágyaink ez volt akkor a *netovább*-ja és kalász termő Alföldünk, az erdős lankás *Cserhát*, a kincses hegyoldallal dicsekvő felvidék, csakugy ontotta a gentryt, a mely a *medárdusi* vásárra mind tömegesen jött fel nyaralni a császár fürdőbe.

Nem is volt igazi gavallér, a ki nem itt kezdte meg bálrendezői pályafutását és a Berecz *Hölgyfutár* ját rongygyá tépték a kisasszonyok, ugy kapkodták egymás kezéből, hogy a báli tudósitásokat olvassák.

A lány mind tündér volt, az asszonyok villik, szemük csillag vagy nefelejcs, hajuk *aranynyá vált hullámos patak*, vagy sötét, *mint a tengeri zivatar csillagtalan éjszakája*, szóval Vojtina poétai receptje szerint gyartódott egytől egyig.

Az öreg *Hölgyfutár* tudósitásainak nagy részük volt a császarfürdői bálok és a társaslélet emelésében, mert az a remény, hogy *kiirják* őket, hozta oda a nők, sőt a szereplő férfiak egy részét is.

Különben pompás bálok voltak ezek, és a rendezők, Pompéry János, Dobsa Lajos, Virozsil Hugó, Papp Laczi, Kovács Laczi, Harsányi Ignácz, Kürcz János és még többen, mindig olyan női közönségnek örvendezhettek, a minő azóta sem verődött össze nyári bálokon.*)

A szép Orczy-leányok: Leona és Sarolta, Bajza Lenke, Halász Ida, Bertha Erzsi, Beniczky Lotti, Fröhlich Irma, Madarassy Klotild, aztán kedves, vidám, fiatal asszonyok: Kovács Gusztiné, Mártonffyné, Kisfaludy Teréz, Tóthné Kandó Sophie és még számosan annak a *régi Pestnek* az asszonyaiból, a kiknek ma már a fiai is embernyi emberek és az unokáik tánczolnak.

A császárfürdői bálok sokáig, majdnem a hetvenes évekig tartották magukat, de már távolról sem voltak azok a fényes elite-bálok, mint a Szekrényessy József idejében.

Fényes bálok voltak még azok is, a melyeket a regényes Tahy Károlyné rendezett a Margitszigeten, de teljesen exclusivek voltak és csak azok vehettek részt bennök, a kiket a háziasszony meghivott.

A szép, szeszélyes asszony, a ki ugy pazarolt, mint egy nabob, az egész szigetet bérelte és a romok közelében épült *sárga kastélyban* valami csodalatos, mesébe való álomélet folyt akkor...

*) Kimeritőbb visszaemlékezéseket közöl az 1893-ik évfolyamunkban ezekről Milassin Vilmos.

Iskolai évzáró.

Az I-sö kerületi krisztinavárosi községi polgári leányiskolában junius hó 27-én folyt le az intézet tágas tornahelyiségeiben az évzáró ünnepély, a mely ez alkalommal szorongásig megtelt diszes közönséggel, kik a tikasztó nagy hőségben figyelemmel kisérték az ünnepély lefolyását, s teljes megelégedésüket fejezték ki ennek meglepő eredménye felett. Hogy az egész ünnepély hazafias szellemben folyt le, azt felesleges megemlitenünk, mert e tekintetben elég garantiát nyujt az intézet kitünő vezetője Szabó József igazgató. Az ünnepély műsora igen ügyesen volt összeállitva s ezért első sorban Spády Sándorné tanárnő érdemel dicséretet, mint az ünnepély főrendezője. Az intézet III. és IV. éves növendékei Hoppe Rezső az intézet jeles zenetanárának vezetése alatt négy szólamu dalokat adtak elő szépen és szabatosan Huber Károly, id. Abrányi Kornél és Verő Györgytől. Arnold Tilda *„Takaritás közben“* czimű monologot adta elő kedvesen zajos derültséget keltve humoros előadásával. Ugyanezt mondhatjuk Grünwald Ilonáról, ki *„Vitéz János“* szavalatával nevetette meg sokszor a közönséget. Szavaltak még Wieland Mariska *„A kewlaári bucsú“* czimű költeményt Heinetől és Szőllősy Mariska *„Keleti történet“* költeményt Fülöp Arontól. Ezután *„Melyiket a kilencz közül“* czimű drámai apróságot mutatta be az intézet 11 növendéke Jókai Mórtól, melyben a mosóné főszerepét Janycsek Olga jó alakitásban mutatta be s méltán megérdemelte a többi szereplőkkel együtt a közönség zajos tapsait. Az apróság után *„Vadrózsa“* daljátékot adták elő az intézet növendékei Várady Antaltól, a melyhez a kellemes dallamu zenét Poldini Ede irta. Hoppe Rezső nagy munkát végzett a midőn e darab előadásával ilyen kitünő eredményt ért el. Ugy a sólok valamint az összdalok szép előadása élvezetet nyujtott a jelenvolt közönségnek. A *„herczeg“* szerepében Csige Ilona az intézetnek egyik kitünő növendéke tünt ki, ki úgy megjelenésével, de különösen ügyes játékával lepte meg a közönséget. Hiába, a szinészvér csak elárulja magát. A *„vadrózsa“* czimszerepének Somolik Vera volt az ügyes előadója. Szépen előadott éneke már most is figyelmet érdemel. A csalogányok, baglyok és boszorkányok személyesitői is jól töltötték be szerepeiket. Csinos volt a szinpadi dekoratió valamint a jelmezek, a melyeket mint halljuk a szinkör igazgatója engedett át e czélra. A daljáték után Janycsek Olga az intézet végzett növendék bucsuzott el a IV. osztály növendékei nevében az intézet növendékeitől és tantestülettől megható és hálás szavakban, a mely után Szabó József igazgató évzáró beszéde következett. Előadta az évközben előfordult nevezetesebb eseményeket, megelégedését fejezvén ki a növendékek tanulása és magaviselete fölött s érzékeny szavakban vett bucsút az intézettől távozó növendékektől. Záradékul *„Itt a szünidő“* ügyesen összeállitott élőképet mutatta be az intézet néhány növendéke, a mely után úgy a nagy közönség, valamint a növendékek zajos óvációkkal tüntették ki úgy az igazgatót, továbbá Spády Sándornét az ünnepély derék rendezőnőjét és Hoppe Rezső zenetanárt, ki az énekelőadásoknak volt jeles betanitója és kisérője. Az ünnepélyt megelőzőleg *„Te deum“* volt a krisztinavárosi plébánia templomban, a melyet König Gusztáv pápai kamarás s intézeti hittanár tartott fényes segédlettel. Az ünnepélyen a fővárost Hahóthy Sándor székesfővárosi felsőbb leányiskolai igazgató képviselte. (R—ch.)

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Gróf Zichy Nándor.

Zichy Nándor gróf született Pozsonyban 1829. november 16-án. Atyja *Zichy* György

gróf, anyja *Pálffy* Ludovika grófnő volt. Középiskolai tanulmányait Bula Theofil vezetése mellett Lángon végezte, azután a budapesti egyetemen a bölcseleti tudományokat hallgatta, s ugyanitt a bölcselet tudorává avattatott. Azután az osztrák jog tanulmányozása céljából Bécsben tartózkodott, majd tanulmányok tétele végett nagyobb külföldi utazást tett, honnét gazdag tapasztalatokkal tért vissza hazájába, s Fejérvármegyében, hol atyja terjedelmes birtokai voltak, csakhamar jelentékeny szerepet vitt a közügyek terén.

Az abszolut idő alatt az egyedül nyitva álló gazdasági egyesületi téren működött, nevezetesen megalapitotta a fejérvármegyei gazdasági egyesületet; — politikai téren pedig az alkotmány visszaállitása érdekében az ó-konzervativekkel együtt Kremsierben és Bécsben közben járt, és Pesten ő felsége körutjakor benyujtott emlékiratnak felterjesztésében is részt vett. — A 60-as években a sajtó terén is folytatta az alkotmány visszaállitása érdekében való tevékenységét, igy 1863-ban a „Hon“ czimű lapba czikket irt, melyben azt fejtegette, hogy a kibékülés csak ugy lehet üdvös, ha az a *jogfolytonosság* elve alapján Magyarország régi törvényeinek és jogainak tiszteletben tartásával történik. A czikk nagy feltünést keltett politikai körökben, s miatta Jókaival együtt fogságra, azonfelül czim és rangvesztésre itéltetett el Zichy gróf; később ez a büntetés enyhittetett és nehány hétre leszállittatott, grófi rangját és kamarási méltóságát azonban csak 1865-ben nyerte vissza ő felsége kegyelme folytán, mikor *Apponyi* György gróf, *Sennyey* báró és *Majláth* György gróf által felkérve a helytartó tanács alelnöke lett. — 1867-ben mint a rácz almási kerület képviselője vett részt a kiegyezési tárgyalásokban, s támogatta Deák Ferencz kiegyezési irányát. Magába a Deák-pártba azonban soha sem lépett be, mert mindenkor katholikus és konzervativ iránya elválasztotta Deák Ferencztől. 1869. és 1870. években a katholikus autonomiai kongresszus tanácskozmányaiban *Csiráky* János és *Apponyi* György grófokkal együtt leglelkesebb hive volt a tiszta katholikus felfogásnak, s bőségesen kimutatta, hogy mily szikla szilárdan ragaszkodik vallásához és egyházához. 1875-ben, *Tisza* Kálmán uralomra jutása után a Sennyey pártnak volt egyik oszlopos tagja (ezuttal mint Székesfehérvár képviselője), de az uj választások alkalmával már nem vállalt képviselőséget, hanem elfoglalta helyét a főrendiházban, a hol azóta is a keresztény-konzervativ irányuak egyik buzgó vezére.

E részben felemlithetjük, hogy mikor *Tisza* Kálmán a keresztények és zsidók közötti házasság megengedése tárgyában törvényjavaslatot nyujtott be, *Csiráky* János gróffal együtt *Zichy* Nándor gróf volt az, aki ezt a javaslatot a keresztények legnagyobb örömére megbuktatta.

1887-ben nagy ünnepet ült a kereszténység világszerte: 50 éves jubileumát annak, hogy XIII. Leo pápa első szent miséjét az Urnak bemutatta. Ez alkalommal igen sokan zarándokoltak el Rómába, a kereszténység fejéhez; Magyarországból is 600-an mentek el *Simor* János a boldogult primás vezetése alatt. A magyar zarándokok indulás előtt a városháza dísztermében gyültek össze, köztük *Zichy* Nándor gróf is. A primás üdvözlő beszédének felolvasása után felállott *Zichy* Nándor gróf, s a hithü katholikusok végtelen örömére lelkesült beszédben a pápa souverenitása és függetlensége elvét követelte.

1889-ben az ország legelső katholikus egyesülete, a Szent István társulat elnökévé választotta meg, s azóta ugy itt, mint a Paulai Szent Vincze egyletben, s a Szent László társulatban, melyeknek szintén elnöke, a keresztény egyesületi téren is nagy buzgalommal szolgálja egyháza érdekeit.

A Szapáry Gyula miniszterelnöksége idejében keletkezett elkeresztelési ügy ujabb küzdelemre szólitotta a katholikusokat, mikor pedig Szapáry bukása után a Wekerle kormány beköszöntött programmjával, melyben a polgári házasság, felekezetnélküliség s a zsidó recepció is benfoglaltatott, Zichy Nándor gróf volt az, aki ezen programmal szemben nyomban a katholikus álláspontot hangoztatta, s ez irányban az akicziót még az nap megindította. Nem lankadó buzgalommal igyekezett a katholikus közvéleményt addig tanusitott közönyéből kimozditani, ami sikerült is neki. A budapesti katholikus nagygyülés, a székesfehérvári, soproni, pozsonyi stb. katholikus gyülések mindmegannyi impozáns megnyilatkozásai voltak a katholikus közvéleménynek, melyek csak nagyobb nyomatékot adtak annak az elszánt küzdelemnek, melyet a főrendiház konzervativ ellenzéke az egyházpolitikai reformjavaslatok ellenében a kormánynyal megvivott. — Mikor pedig a javaslatokat hallatlan erőfeszités árán a kormánynak mégis sikerült a főrendiházban keresztül hajtania, minden igyekezetét egy keresztény politikai párt, a *nép párt* megalapitására forditotta, melynek programmja sokkal inkább ismeretes, semhogy itt külön méltatásra szorulna.

—

A közpályán való működése mellett figyelmet érdemel Zichy Nándor grófnak gazdasági tevékenysége is. Nagyterjedelmű uradalmait évek óta a legnagyobb szakértelemmel kezeli, s általában mint az ország legjobb gazdáinak egyike ismeretes. De különösen felemlitendő az az atyai gondoskodás, melylyel uradalmának cselédsége iránt viseltetik nemcsak az alatt, mig szolgálatában állanak, — de később, elaggott korukban is, mikor megfelelő nyugdijjal, — (melyet igen helyesen nem pénzben, hanem eleségben ad ki) — igyekszik nekik a megélhetést lehetőleg megkönnyiteni. Innét van, hogy nagyszámu cselédsége a legnagyobb hűséggel és ragaszkodással viseltetik iránta, s hogy cselédei között a szoczializmus mindeddig egyáltalán nem tudta lábát megvetni.

Különfélék

— **A főispán megszökött.** Pestvármegye közgyülésén leleplezték Kossuth Lajos arczképét. Ez alkalommal Fazekas Gusztáv főjegyző a tőle megszokott ékesszólással tartotta nagy szabásu remek beszédét. Több lap érdekes akart lenni az által, hogy a szabadságon levő közszeretet és tiszteletben részesülő főispán Beniczky Ferenczről azt terjesztette, hogy az ünnep elől megszökött. Beniczky Ferencz határozottabb jellem és bátrabb ember annál, minthogy nyiltan ne merné kimondani, hogy valamiben részt nem akar venni ha még oly népszerü tötréneti alakot ünnepelnek is, mint Kossuth Lajos. Neki ilyen kendőzésekre szüksége nincs. Mindig nyilt homlokkal férfiasan vallotta elveit. Hazafiságának már az ötvenes években is tanujelét adta, a mikor a szabadságharczról hetykén nyilatkozó tisztet keményen megleczkéztette. A meggondolatlan hirlapi gyanusitásra reméljük a vármegye közönsége megadja a választ bizalom nyilatkozat utján a legközelebb összeülő közgyülésen.

— **Huszár Adolf ünneplése.** A miniszterelnökség személyzete megünnepelte *Huszár Adolf* királyitanácsos huszonöt éves szolgálatának évfordulóját. Az ünnepeltre *Tarkovich József* államtitkár mondotta az első pohárköszöntőt. *Huszár Adolfot* nem csak azok szeretik, kikkel egy hivatalban működik, de az egész budai társadalom és társaság. Mi is minden jót kivánunk Huszár Adolfnak és óhajtjuk, hogy a közügyek javára sokáig éljen.

— **Uj törvényszéki orvos.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy az igazságügyminister *Andreánszky* Jenő dr. fővárosi gyakorló orvost a pestvidéki törvényszék orvosává nevezte ki, s a törvényszék területén felmerülő orvosi tennivalóknak második törvényszéki orvos minőségében való rendes ellátásával bizta meg. Andreánszky Jenő ebben a tisztében is meg fog felelni a hozzákötött várakozásnak s érvényesiti tehetségét és hivatottságát. A budaiak örülnek velünk együtt azon, ha a szép reményü fiatal orvos és iró előmenetelét látják és sikereiről olvasnak

— **Tanulmányok.** A „Buda és Vidéke“ szerkesztőségébe mint belmunkatárs belépett *Görgey Kornél* Görgey Arthur tábornok fia. Uj belmunkatársunk rendszeresen foglalkozik Buda és környéke jövőjével. Minden pontot, minden községet bejár és alaposan tanulmányozza a helyszinét. *Görgey Kornél* erre valóban hivatott, nagy müveltségü és tehetségü, széles látkörü ember. Beutazta egész Európát és jól ismeri azokat a helyeket, melyek Buda és környékéhez hasonlitanak. Nagybecsü tanulmányokkal fogja gazdagitani lapunkat, kérünk ennélfogva mindenkit, hatóságokat, községeket, hogy őt utbaigazitásokkal, felvilágositásokkal lássák el.

— **Uj sertésvásár.** A főváros a bikaréti dülőben sertés-konzum és szabad vásárt akar létesiteni. A terveket is megcsinálták s csak azért nem fogtak az épitéshez, mert nem tudták hogy kapnak-e elegendő vizet. Artézi kutat furtak s a kut vizét megvizsgálta a bakteriológiai s a vegyészeti intézet. Mind a két intézet azt jelenti most a tanácsnak, hogy a viz kifogástalan.

— **A Kriszten-féle telek.** A főváros néhány évvel ezelőtt vásárolta meg a Kriszten-féle telket, hogy ott parkot épitsen. *Preuszner* József volt bizottsági tag a park tervét is megcsinálta. A tervet valamennyi fórum elfogadta, végrehajtani azonban nem lehetett, mert nem volt rá pénz. A mérnöki hivatal tehát azt javasolta a tanácsnak, mondja ki határozatilag, hogy a Preuszner féle terv végrehajtását nem kivánja, hogy ne kisértsen örökké a Preuszner-féle terv s ne vándoroljon egyik hivatalból a másikba. A középitési bizottság talán az időközben elhalt Preuszner iránti kegyeletből ragaszkodott a terv végrehajtásához s utasitotta a mérnöki hivatalt hogy a tervet a mai viszonyoknak megfelelően alakitsa át. A mérnöki hivatal ma ujból azt javasolja, hogy tegyék örök időkre levéltárba a Preuszner-féle tervet, mert annak végrehajtása több mint kétszázezer forintba kerül s az eredmény nem éri meg a ráforditott költséget.

— **A dunai rakodópartok.** A dunai rakodó partok építése, ugy látszik rohamosan halad. Az épitőbizottság elnöke, *Zsák* Hugó előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a Gellért rakodónak a Ferencz József-hid és a Rudas-fürdő közt való részének az építését mielőbb befejezik. A Margit hid fölötti rakodó építését a jövő évben kezdik meg A rakodópart építésére a kormány 600.000 forintot, a főváros 78.934 forintot ad. A rakodópartok építése minden tekintetben fontos és hálásak lehetünk, hogy a budai ügyekért buzgó oly országos tekintély mint *Zsák H gó* érdekeinkért minden alkalommal lelkesen szál sikra.

— **Esküvő.** Dr. *Pehán* László budakeszi körorvos a napokban tartotta esküvőjét *Hafner* Friczi urnővel. Tanuk voltak: dr. *Niedermann* Gyula miniszteri tanácsos a vőlegény nagybátyja és *Tahy* Iván főszolgabiró.

— **Egy hivatott népszinmű énekes.** A krisztinavárosi nyári szinházat látogató közönség Kis Mihály szinművész távozása óta a baritonisták dolgában folytonos próbálkozásoknak volt csendes szemlélője, türelme azonban sohasem hagyta el, mert mind megannyi szentül meg volt győződve arról, hogy a szinkör bérlő igazgatója Krecsányi Ignácz fáradságot nem ismerő odaadással keresi a tehetséges müvészeket, müvésznőket és hogy azokat meg is fogja találni. Ez idény elején a várakozást nemcsak kielégitette, hanem még meg is lepte a derék igazgatónak az a sikere, hogy Békéssy Gyula szinmüvészt baritonistának szerződtette. Ez ideig erről a széphangu és kedves játéku ifju művészről még nagyon keveset irtak, pedig ha valaki megérdemli, akkor bizonyára ő az a kinek művészetéről és énekéről dicsérettel kell megemlékezni. Ezzel a derék művészszel egészen uj korszak veszi kezdetét, mert a mig a mult évben a népszinmüvek oly gyenge előadásban kerültek elénk, addig mostan minden egyes népszinmü előadás mint a *Csikós, Faluroszsza*, a *Gyimesi vadvirág* stb. egy-egy lelket emelő hatást gyakorol a szemlélőre. Hogy pedig kié a főérdem, azt mondani is fölösleges, mert kalapot emelve az énekesnők tehetsége előtt, még is be kell vallani, hogy a főszemély a lükrető központ csak *Békéssy*, a kire, ha nem is ma, de talán már holnap ellehet mondani, hogy Magyarország egyik legjobb népszinmű énekese, legelső baritonistája, ha igyekezete nem lankad és ha vigyáz hangjára. Szivből üdvözöljük Békéssy Gyulát és reméljük, hogy főczélja az leend, hogy benne njra feltámadjon. — Tamásy.

— **A gloriett a Széchenyi-hegyen.** Az ezredévi müemlék felállitása folytán el kellett távolitani az artézi forrás fölött épitett glorietet. A „Budapesti hegyvidéki turista-egylet“ annak idején arra kérte a fővárost, hogy a gloriettet a Széchenyi hegyen állittassa fel, hogy a közönség a szép kilátásban gyönyörködhessen A közgyülés a kérelem teljesitéséhez hozzájárult és az e czélra szükséges költségeket megszavazta. Az emléket ennek folytán felállitották és a Budapesti hegyvidéki turista egylet — az emlék elkészülte és az egyesület fennállásának tizéves jubileuma alkalmából e hó 9-én — szombaton este 7 órakor diszlakomával és tánczmulatsággal egybekötött ünnepélyt rendezett, rákosfalvi *Mérő* János, az egyesület elnöke, a ki hosszas fáradozásának gyümölcsét látja az emlék elkészülte által és dr. *Demkó* Béla egyesületi titkár. Az ünnepély programmja a következő volt: 1 Gyülekezés este hét órakor a Széchenyi hegyen, a szép kilátási müépitménynél. 2. Ének. Előadták a svábhegyi iskolás gyermekek. 3. A turista-egylet által a müépitmény falában elhelyezett emléktábla leleplezése. Az alkalmi beszédet *Mérő* János elnök tartotta. 4. A müépitményt a közhasználatnak beszéd kiséretében átadta *Halmos* János polgármester. 5. Este 8 órakor diszvacsora a svábhegyi szállodában, utána tánez. Az ünnepély napján délután 6 órakor külön villamos vasut indult a Károly-kaszárnyától és $6^1/_2$ órakor a fogaskerekü vasut különvonata a Széchenyi emléktábláig.

— **More patrio.** A fiatal főurak egyik szép müveltségü tagja, legifjabb gróf *Teleki* Géza, — ki több elbeszélést és utirajzot irt és mint mükedvelő festő is jelét adta tehetségének — hogy hazája megismerésében gyarapodjék, Budáról gyalog ment haza nyaralni Erdélybe. Azelőtt a régi időkben alig volt olyan diák, ki a hazát keresztül-kasul ne gyalogolta volna Ma már ritkaság számba megy és csak dicsérhetjük a szép reményü fiatal grófot, hogy a more patrio utazásra példájával követésre méltó ösztönt adott ifju kortársainak.

— **A budai vásárcsarnok.** A főváros a Döbrentey-téren akarta a vásárcsarnokot épiteni. Meg is szerezte már a vásárcsarnok czéljára szükséges területet. A tervek is készen vannak. Az eskü teri hid épitése és a vele kapcsolatos szabályozás folytán azonban a vásarcsarnokot nem lehet a Döbrentey térre épiteni. A tanács fölhivta a mérnöki hivatalt, hogy a Döbrentey tér közelében keressen más sik területet. A mérnöki hivatal az Árok utcza mellett jelölt ki olyan területet, a hol a budai vásárcsarnokot meg lehet épiteni.

— **Uj iskolák.** Néhány év előtt még egészen lakatlan volt a fővárosnak egyik szép területe, a Lágymányos Csak akkor gondoltak rá először, a mikor a milléniumi kiállitásnak kerestek területet. Sokan a Lágymányost ajánlottak s valószinüleg alkalmasabb hely lett volna, mint a Városliget A kiállitási esztendőben egy mulatót épitettek oda, de a vállalat megbukott Lassanként a vidék benépesült és most a tanács uj iskolát tervez és buzgólkodik másban is, hogy Lágymányost emelje.

— **Felebbezés a kábelvasut engedélyezése ellen.** A közgyülés határozata ellen, a mely ben a kábelvasut engedélyezésével a területhasználati szerződés megkötését elhatározták, felebbezést adott be a fogaskerekü vasut részvénytársaság. A felebbezésben előadják, hogy a székes fővárossal kötött szerződés értelmében a János hegy, Széchenyi-hegy és Istenhegyre vezetendő gőzvasutak épitésére vonatkozólag a fogaskerekü vasutnak előjoga van és a fővárosnak a területhasználati szerződés megkötése előtt három hónappal fel kellett volna a társaságot szólitani arra, hogy megjegyzéseiket és kifogásaikat megtegyék. Végül utalnak arra, hogy ők eddig már több mint félmillió frtot épitettek bele a vasutba, a mely összegnek még a kamatait sem tudják bevenni, tehát már méltányosságból sem kellett volna a fővárosnak engedélyezni a kábelvasutat az ő megkeresésök nélkül.

— **A kereskedelmi miniszter a statisztikai hivatalban** *Dániel* Ernő báró kereskedelemügyi miniszter, titkára, *Ary* Pál dr. kiséretében meglátogatta a m. kir. központi statisztikai hivatalt uj otthonában. A miniszter, a kit a hivatal igazgatója kalauzolt, közel két órát töltött a hivatalban, behatóan megvizsgálta az egyes ügyosztályok ügymenetét, a különböző statisztikai adatgyüjtések földolgozási módját s élénken érdeklődött a hivatal munkálatainak menete iránt. Megtekintette az összes hivatali helyiségeket, köztük a közel nyolczvanezer kötetre rugó könyvtárt, a melyet a nyilvánosság számára már ez évi szeptember hónapban meg fognak nyitni. A miniszter igen meg volt elégedve a tapasztalt renddel s távozásakor teljes megelégedését fejezte ki a látottakon. A hivatalban a miniszter látogatásakor 64 rendes tisztviselő, 57 állandó napidijas, 101 külmunkaerő, összesen 222 ember foglalkozott. A statisztikai hivatal épületében elhelyezett posta- és táviróhivatalt tekintette meg, hol *Szepesi* Ágostonnak a hivatal főnökének teljes elismerését fejezte ki.

— **Jókai kör.** Ó-Budán a magyar szellem terjesztésére uj kör, a Jókai kör alakult. Jókai Mór a védnökséget elfogadta. Kivánjuk, hogy az uj kör elérje azt a mit akar, tudniillik, hogy Ó-Buda magyar szellemü legyen egészen.

— **Park a Kelenföldön.** A kelenföldi átlós út mentén park leszsz. A terveket már be is mutatta a mérnöki hivatal.

— **Közigazgatási bejárás** A budapesti közuti vaspálya-társaság zugligeti végállomásától, a Sigray Pál fővárosi bizottsági tag tulajdonában lévő Harang-völgyön át a Fáczán- és Norma fa irányában Budakeszig vezető villamos helyiérdekü vasut közigazgatási bejárása *Papp* Árpád miniszteri titkár vezetése alatt folyó évi augusztus hó 16-án lesz

— **Halálozás.** *Saxlehner Árpádot* a magyar kereskedelmi világ kitünőségét nagy csapás érte, szeretett neje a női és anyai erényekben gazdag *Haggenmacher Frida* meghalt. A mélyen szomorodott férjet ért csapásban előkelő rokonok és ismerősök osztoznak.

— **Uj primadonna.** A Krecsányi-társulat volt népszinmü primadonnaja *Pataky Róza* helyébe Krecsányi direktor a szabadkai szinház volt primadonnáját, *Aldor Juliskát* szerződtete, a ki, tekintve eddigi sikeres működését, úgylátszik ki lesz képes segiteni a budai közönség igényeit.

— **A polgármester Budán.** A polgármester Budán volt és megvizsgálta a rózsadombi bajokat. Ez csak a kezdet. Ugy értesültünk, hogy a polgármester ur minden héten átjön Budára panaszokat hallgatni és a helyszinén szemléket tartani. Bizony ránk fér, hogy a tanács s közelebbről a polgármester szem és fültanuja legyen bajainknek

— **Összeviszsza fogadó.** *Krecsányi* egy furcsa bohózattal *az összeviszsza fogadóval* pénztárának jó üzletet csinált. Jól játszottak, a közönség jól mulatott. Kaszsza darab. Agglegényeknek és szalmaözvegyeknek való. Az ifjuságnak nem ajánlatos.

— **Kisfaludy szinház.** A Kisfaludy szinház igazgatósága *Csete Lajostól* az ismert humoros népirótól egy „*Pitypalaty*“ czimü három felvonásos népszinművet fogadott el. A Jókai kör mozgalmat indithatna a többi társaskörökkel a szinház látogatásra.

— **A budai borjuvásár.** A közgyülés elejtette a Budára tervezett közvágóhid épitését és ennek folytán a vágóhidi kényszert elrendelte a budai oldalon lakó mészárosok részére is, egyben pedig a budai borjuvásárok megtartását is beszüntette. Az I. kerület előljárója előterjesztést tett a tanácsnak, a melyben kéri, hogy a pénteki és szombati borjuvásárok megtartását ujból rendelje el, mivel a vásárok beszüntetése által elmaradt forgalom a kerület kereskedő és iparos-lakósságának érdekeit sulyosan érinti. Szegény Buda! Nem sokára kiállitást rendezhetünk nem teljesitett kérelmeinkből. A jövő századok oklevéltár kiállitásain szép számu elutasitott kéréseinket kutathat ki a történetbuvár s azt a mérleget is, mely a törvényhatósági közgyülés kezében volt és ritkán billent az igazság sulyával Buda felé.

— **Gyermek-barátok.** A most zárult iskola év alkalmából a vizivárosi el. iskolák tanulói iránt több nemesen érző emberbarát mutatta ki igazi rokonszenvét az által, hogy kisebb-nagyobb összegekkel járultak a szorgalom és előmenetel némi elismeréséhez. E jelesek közül első helyen említendő Dr. Darányi Ignácz, földmivelésügyi minister ur, a ki 10 darab 10 koronás aranyat juttatott jutalmazásokra. Továbbá Hámpel Sándor, iskolaszéki elnök, ki összesen 42 frtot ajándékozott erre a czélra; dr. Weinek József 2 darab, Éberling István és Lakner János urak pedig 1—1 darab 10 koronás aranynyal szerepelnek az adományozók között. Vavra Gyula ur 6 ezüst frtot ajándékozott. Ezeken kivül Toldy Lajos és Szalay Győző iskolaszéki tagok nagyobb mennyiségü jutalomkönyveket ajánlottak fel kiosztás czéljából. Kétségkivül, e nemes lelkü gyermekbarátok üdvös szolgálatot tettek az iskolának, a melynek müködését ösztönző ajándékaikkal elősegiteni iparkodtak. Találjon minél több követőre nyujtott példájok!

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— **Szép helyiség. Posch Jozsef** *kávéházát (Krisztinakörut 1.) a legdiszesebben és a korhoz illő izléssel alakitetta át. A különben is otthonias kávéház ezzel még otthoniasabbá lett. Fagylalt, jeges kávé és egyéb kávéházi kitünő italok, jó czigányzene, technikusan elhelyezett billiárdok. Pontos és jó kiszolgálás. Délután és estve előkelő társaság gyülekezik a* **családi kávéházba.**

— *A Margitszigetről. A Margitsziget* alsó és felső vendéglőjét budai tekintélyes polgártársunk a jó hirü *Kaps József* bérli A legelőkelőbb társaság keresi fel naponként a kényelmes és minden igénynek megfelelő kellemes vendéglőket és a legszebb nyári mulatságokat rendezik itt. Kaps József a Margitszigeten is kivivta a közönség tetszését.

— *Kitünő szappan* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Stuart* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer. Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Kertünnepély. Sans Lipót* előnyösen ismert Alkotás-utczai vendéglőjében *„Az Arany Bárányhoz“* minden vasárnap és ünnepnapon kertünnepély kedvelt czigányzene mellett. Jó ételek, valódi italok, mindig *igazán* frissen csapolt sör. Pompás helyiség. Kitünő kiszolgálat.

— *Szép Juhászné.* A régi *Szép Juhászné* vendéglőben *Dornis Miklós* mindent elkövet, hogy a lehető legjobbat adja A tövekvő vendéglős és a szép hely megérdemli, hogy a közönség hű legyen a multhoz és minél többször keresse fel a *Szép Juhásznét*.

HIRDETMÉNYEK.

18909 szám.
III.—98

Pályázati hirdetmény

A m. kir. államvasutak Lugos állomásán most létesitendő pályaudvari vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat nyittatik.

A pályavendéglőhöz a következő helyiségek fognak tartozni: 1 ször: a földszinten I. és II. oszt. étterem, III ad oszt. váró és étterem, tálaló, 2 előtér, cselédszoba, 2 szobából álló vendéglős lakása és pinczér szoba; 2 szor: a pinczében 1 konyha, mosogató, tálaló, edény kamra, élés kamra, zöldség pincze, bor és sör pincze, fapincze, mosó konyha és külön álló jégverem.

Az 50 kros bélyeggel és *„Ajánlat a m. kir. államvasutak Lugos állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletére“* felirattal ellátott, lepecsételt borítékba zárt, nem különben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1898 évi augusztus hó 21 én déli 12 óráig az alulirt üzletvezetőség általános osztálya főnökénél vagy személyesen, vagy kir posta utján benyujtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 300 azaz Háromszáz forint készpénzben, vagy allami letétre alkalmas érték papirokban a szegedi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál 1898 évi augusztus hó 19 én déli 12 óráig vagy személyesen leteendő, vagy kir. posta utján beküldendő.

Az értékpapirok a budapesi vagy bécsi tőzsdén legutóbbi jegyzett 14 napnál nem régibb, a névértéket meg nem haladó napi arfolyamnak 90% szerinti értékben számittatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlitendő ugyan, de a letétről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 3 ajtó) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők miért is az ajánlat tevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják

A fönnebbi feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok melyek táviratilag tétetnek — s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett figyelembe vétetni nem fog.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged 1898 évi julius havában.

Az üzletvezetőség

107230 98 szám.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a miskolczi műhelytelepen előállitandó mozdonyszerelő, kazánkovács és rézmüves műhely, tüzoltó szertár, munkás étterem, viztorony, munkásárnyékszék, lemez-fészer és csatornázás létesitésére szükséges épitési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetések, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek valamint a munkák végrehajtásához kötött föltételek Budapesten, a magyar királyi államvasutak igazgatósága magasépitményi ügyosztályában (Teréz-körut 56 sz, IV. em. 27 sz.) és Miskolczon az üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők

Az ajánlatok legkésőbb 1898 évi augusztus hó 5 én déli 12 óráig nyujtandók be alulirott igazgatóság épitési főosztályánál (VI Teréz-körut 56 sz. II em. 10 ajtó)

Az ajánlatokat 50 kros. az ajánlat mellékleteit ivenkint 15 kros bélyeggel ellátva lepecsételve és következő felirattal nyujtandók be: „Ajánlat a miskolczi műhely bővitési munkáira.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni

Az ajánlat benyujtását megelőző napon vagyis 1898 évi augusztus hó 4 én déli 12 óráig 6000 az az hatezer o. é. frt. bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak főpénztáránál (Andrássy-ut 75 sz f ldszint.) akár készpénzben akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban A bánatpénzről szóló betétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel.

Budapest 1898 Julius hóban.

Az igazgatóság.

885
1898

Árverési hirdetmény

Pilis Szent László község elöljárósága ezennel közhirré teszi, hogy a f. évi 635 sz. a. hirdetett vadászati jog bérbeadási határnapján az az 1898 évi junius hó 26 án megtartott árverésen a bérbe adás nem sikerülvén, erre a községi képviselő testület 1898 évi julius hó 18 án tartott közgyülésén hozott határozat értelmében megállapitott föltételek közlése mellett a vadászati jognak az 1883-ik évi XX. évi t. cz. 3-ik §-a értelmében 6 esetleg 12 évre leendő bérbe adására az ujabbi határidő 1898 évi augusztus hó 28 ának d. e. 10 órája a község házánál tartandó árverésre kitü etik.

Jelen árverési hirdetmény a járás Tek. főszolgabirósága utján közöltetni s egy lapban közzététetni határoztatott.

Az árverési föltételek a következők.

A község vadászati joga 145 cat hold erdő és 642 cat: hold szántó összesen 787 cat: holdat tevő és a volt urbéresek és zsellérek tulajdonát képező községi területre szoritkozik, mely jog 1899 év január hó 1-től számitandó 6, esetleg 12 egymásután folyó évre foga legtöbbet igérőnek bérbe adatni.

Kikiáltási ár a jelenlegi évi bérösszeg azaz 75 frt. melynek 10% át árverezni szándékozók az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a községi elöljáróság kezeihez letenni tartoznak. A bérlő az évi vadászati jogért évente előre, és pedig minden év január hó 10-ig a község pénztárába, ellennyugta mellett befizetni tartozik.

A bérbeadás hirdetési és bérszerződési bélyeg költségeit a bérlő tartozik viselni.

A községi határt környező erdőségekben nagyban elszaporodott s a községi határ terményeiben nagy kárt okozó szarvasok lehetőleg irtandók. — A tilalmi időben pedig a bérlő gondoskodni tartozik, hogy a szarvasok az erdőbe vissza szoritassanak, miben a községi mezőőr segétkezni tartozik. Mulasztás esetén a községi Elöljáróság a felügyeletről, a bérlő költsége és terhére intézkezik.

A községi elöljáróságnak a községi képv. testület határozata értelmében, joga van ezen bérföltételeket a körülményekhez képest az árverés megkezdése előtt megfelelőleg módositani.

Kelt Pilis Szent Lászlón 1898 évi julius 18-án

Farnady Kálmán jegyző. *Dombay Fülöp* biró.

OKÁNYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstölőleje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapest“

BIEHN JANOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak száraz.a-tételét.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég
} **fürdők**
Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében
(Rendelő intézet).
Budapest, IX., Váthház-körut 7 szám.
Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványit étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, *minden féle* ideg- és bőrbetegség *gyógyitására.*
Prospectus ingyen.
Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kézikönyve“* irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ara 3 korona.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke"** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)

Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet késziteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

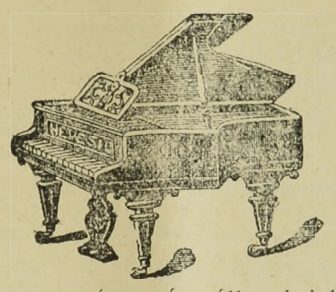

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Öt–hat szobás családi ház kerttel megvételre kerestetik.

Czim a kiadóhivatalban.

Dornis Miklós

vendéglője.

A Szép Juhászné hoz

Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasutifölszereléseket, transmissiókat.

Speciálitási B) kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, miud pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Facsiszoláshoz, papir- és czellulozagyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Acélöntés.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalát.

Reggeli Ujság t. olvasóihoz!

Tisztelettel értesitjük a vidékre vagy fürdőbe utazó közönséget, hogy a **Reggeli Ujságot** bárhova naponkint postával utána küldjük,

a postabélyeg és expedició-költség megtérítéséért

mely

havonkint egy korona.

A **Reggeli Ujság**, melyet a vidékre küldünk, **minden nap nyolcz oldal** terjedelemben jelen meg és egy teljes, tökéletes, jól szerkesztett politikai napilap.

Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 19.

HIRDETÉSEK felvétetnek

a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

ERDÉLY…

könyvkötő és …

II. ker., Isk…

Ajánlja: régi jó… könyvkö… telje…

Különösen ajánlja: bokré… nyomásait, melyek … lyéből kerültek ki … izlésesebb …

Szalagnyo… elkés…

Könyvkötői javitás… és pontosan …

Jutányos és szolid … állást …

Jel…

Van szerencs… becses tudomásá… Egyháztéren fiok… Liszt, tej, tejszin … pék-sütemény a … ban frisse…

LŐVENST…

cs. és kir. udv. …

Szálloda a sö…

Budapest, II., ön…

Olcsó szobák … zésre állanak. — … mert jó konyha, … tatlan borok kimér… tos kiszolg…

— Kanizsa…

Galambos …

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztabb egyenes

SAVANYU-KUT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Speczialista épület- és dis… …amentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Elvállal épület és épület-diszitmény …ákat vizvezeték, légszesz, csator…, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés … ellőztetési berendezést.

…CHER KÁROLY

vendéglője

…árton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

…ELENFÖLD, Budaörsi-ut,

…onmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

…ndulóknak kellemes üdülő hely.

…RÁL GYULA

kőfaragó mester,

…, Kelenföld, az állomás mellett.

…űrészelő-,

gyaluló-

és esztergályozó.

…llalja a homokkő, mészkő, már… és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

…-Lukácsfürdő

…éli és nyári

…ógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

…afe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely gyuttal fővárosi utmutató is, inyen kapható.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája

Budapest. 1898. VII. évfolyam 22. sz. (Kisasszony hava) Augusztus 1

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre **12 korona,** fél évre **6 korona,** évnegyedre **3 korona.**

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Évforduló.

A *„Buda és Vidéke“*-ben 1897 julius 25-én a következőkben ismertettem Zimándy Ignácz könyvét: *Kossuth Lajos a világtörténelem itélőszéke előtt:*

„Zimándy Ignácz uj könyve. — Zimándy Ignácz Török-Bálint község plébánosa nagy hatásu *„Ébresztő hangok“* czimű művének XIV. kötetét adta ki. A most megjelent tartalmas kötet veszedelmes kérdést bolygat meg, a *Kossuth kultuszt.* A ki erről ir, az nem követ el népszerü cselekedetet, ha még oly higgadtan és annyi tanulmánynyal, annyi tekintély nyilatkozataival érvel is, mint Zimándy Ignácz. A *„Buda és Vidéke“* nem hagyhat említés nélkül oly irodalmi eseményt, mely itt körünkben merül fel. Mi nem politizálhatunk, tehát csak mint eseményével, egy könyv megjelenésével foglalkozhatunk.

Zimándy Ignácz nagy szorgalommal gyüjtötte össze Kossuth Lajos életének adatait és azokat a véleményeket, miket Széchenyi, Kemény Zsigmond, Szemere Bertalan, Dezseőffy, Görgey, Deák Ferencz, Vukovich stb. mondottak, és azokat egészszé füzte élénken és érdekesen, ugy hogy Kossuth Lajos tisztelőit sem háboritja fel. Az más kérdés, helyeslik-e és nem e szül sokaknál rossz vért. A könyv megjelent és nem lehet tagadni a nagy tanulmányt, sok olvasást és sok helyen a kornak alapos rajzát s mindvégig az érdekességét.

Zimándy Ignácz akár tetsző, akár nem tetsző dolgokat ir, még ha a dolgok sokakra nézve ellenszenvesek is, mindég iró számba jöhet, mert gondolatai, eszméi vannak és azokat élvezhetően adja elő. A biráló — hiszen lesznek e könyvnek birálói — is megbonczolhatja azt jobban, de egy egyszerü ismertetés csak ismertetés és a mi keretünkbe csak az ismertetés tartozik. A könyv megjelenését jelezzük. Az iró nézeteit akár irjuk alá, akár nem, a munka értékéből semmit le nem von s az egy gondos jól megirt irodalmi tanulmány, ha irányát nem fogják helyeselni is. Az *Ébresztő Hangokban* ezenkivül a legégetőbb társadalmi kérdéseknek hazafias lendületü megbeszélését találjuk, nagyon sok elfogadható inditványnyal.“

A könyvet kivülem többen elolvasták, tisztességes, becsületes jó hazafiak és nem botránykozott meg rajta senki. A könyv, a tartalom nem változott, csak az emberek hangulata. Ha ennek a könyvnek hazaárulás lett volna a tartalma, ugy a „Buda és Vidéke“ nem emlékszik meg arról és nem közöl belőle mutatványokat.

A „Buda és Vidéke“ előkelő és hazafias olvasó közönsége közül senkinek sem jutott eszébe, hogy az ismertetésért se a megjelenéskor se a megjelenés után felszólaljon. Egy éve épen, hogy a könyv megjelent. És ma ország szerte elégetik és iróját hazaárulónak, Kossuth rágalmazójának nevezik. Az eseményeket valóban furcsán rendezi a sors. Miskolczon leleplezték Kossuth Lajos szobrát és szobrot állitanak Szemere Bertalannak, kinek Kossuth Lajosról irt véleményét Zimándy Ignácz könyvébe felhasználta. És mikor ennek a véleménynek irójának szobrot emelnek, kikelnek Zimándy Ignácz ellen, ki azt idézte. Széchenyi István szobra, emléke áll rendületlenül s azt, a ki e nagyság szavait leirja, megbélyegzik és Kossuth Lajos gyalázójának nyilvánitják.

Nem czélom nekem, hogy Zimándy Ignácznak akár fogadott akár fogadatlan prókátora legyek. Megfelel ő majd saját magáért legujabb érdekes könyvében, de az idők változandóságáról mégis elmélkednem kell, miután én a könyvet t. i. a magyar kiadást olvastam, ismertettem, s álláspontomat meg kell védenem.

Egy sajátságos tünettel állunk e könyv ügyénél szemben. Utczákon, lapokban, vendéglők törzsasztalainál, egyletekben, politikai pártkörökben halljuk, hogy itélik el Zimándy Ignáczot, mint Kossuth Lajos rágalmazóját. Irnak a kormányhoz, püspökhöz, primáshoz, hogy itéljék el, mozditsák el Zimándyt, deportálják vagy legalább küldjék deficientiába. És végül kitünik, hogy az *itélethozók* a könyvet nem olvasták. A székesfehérvári olvasóegylet elégeti a könyvet; *„ami különben ott volt a könyvtárban, de senki sem olvasta.“* Hogy lehet hozni itéletet a felett, a mit nem olvastunk, az érthetetlen. Hogy a Buda és Vidéke közönsége itéletet hozhasson, figyelmeztetjük hirdetési rovatunkra, melyben a szerző könyvét olcsó áron hirdeti. Tessék elolvasni és megitélni nem e igazat irtam-e én a Buda és Vidéke 1897. julius 25. számában?

A Jézus Krisztust megbirálta sok atheista, és a Jézus Krisztusnak és hitének ereje csak erősödött és hatásában izmosodott. Támadják, ingatják napról napra és mégis itt van az ő országa ebben az országban is.

Kossuth Lajos sokak szivében él és fog élni s nem lett kisebb Zimándy könyve által. Kicsiny hitü tisztelője az Kossuth Lajosnak, ki őt a birálattól félti. A nagy embert bemutathatják egész élete pongyolájában, az nagy ember marad, az igazi nagyságot a történelem, az idők folyása nagyobbá teszi. Maga Zimándy is kimondja könyvében, hogy ő nem akarja Kossuthot kisebbiteni. Miért olvassnak valakire más szándékot, mint a mit szándékozott?

Ez a politikai- és sajtó-divatok felületes-

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA.

Welf és Habsburg.

Irta: Zarándy A. G.

Majdnem minden lap azt irja Ferencz Ferdinand főherczeg és Mária Lujza cumberlandi herczegnő küszöbön álló eljegyzése alkalmából, hogy a Habsburgok részéről az lesz az *első* házasság, melyet a Welf uralkodó családdal kötnek. Ez az állitás történelmi feledékenységen alapul. Nemcsak, hogy többszörösen összeházasodtak a Habsburgok a Welfekkel, de egyszersmind közösen leszármaznak a két család mai tagjai az Árpádoktól, névleg I. Béla királyunk Zsófia leányától, III. Béla leányának, Konstanciának vérségébe meg épen három ága házasodott be a Welfeknek.

A nemzedékek sorrendje addig, a mig I. Béla két gyermekének utódai egy párrá egyesültek, a következő:

I. Béla magyar király († 1063). — Zsófia († 1095), Magnusz szász herczeg neje — Billing Wulfhilda († 1126), Fekete Henrik, bajor herczeg neje — Büszke Henrik, bajor és szász herczeg († 1139), Oroszlán Henrik, bajor és szász herczeg († 1195) — *Luneburgi* Vilmos († 1213) — Gyermek Ottó, *Brauncshweig és Luneburg herczege* († 1252) — I. (nagy) Albert, Braunschweig herczege († 1279) — II (kövér) Albert, Göttingen herczege († 1318) — I. (kegyes) Magnusz, Braunschweig herczege († 1368) — II. Mágnusz Torquátusz, Braunschweig herczege († 1373), a ki I. Béla magyar király egy másik ükunokáját vette el, Askan Katalint.

Ennek nemzedékrendje, nem terjeszkedve ki a mellékágakra a következő:

I. Béla, magyar király († 1063) — I Géza magyar király († 1077) — Álmos — II. (vak) Béla magyar király († 1141) — II. Géza magyar király († 1161) — III. Béla magyar király († 1196) — Konstánczia († 1240), I. Ottokár cseh király neje — I. Venczel cseh király († 1255) — Bozena Beátrix, III (kegyes) Ottó, *brandenburgi* őrgróf neje — Hosszu Ottó brandenburgi őrgróf († 1229) — Hosszu Henrik brandenburgi őrgróf († 1308) — Agnes, I. Valdemár brandenburgi őrgróf neje — Askan Katalin, a kinek első férje II. Mágnusz Torquátusz, Braunschweig herczege, a leendő királyné őse volt.

Ettől a pártól származik ugy Ferencz Ferdinánd főherczeg, mint leendő menyasszonya s ez a pár a *Welf-ház* mai összes ágainak megalapitója. Ime Ferencz Ferdinánd főherczeg származási rendje:

II. Mágnusz Torquátusz braunschweigi herczeg és Askan Katalin Bernát, Lüneburg herczege († 1434) — Kegyes Frigyes († 1459), Brandenburgi Magdolna férje — Nagylelkü Ottó († 1471) — ifjabb Henrik, Lüneburg herczege († 1532), szász Margit férje — Ernő, Celle herczege († 1546).

Ennek az Ernő herczegnek két leányutódja ült a magyar trónon, mint egy Habsburg neje. A két leány Ernőnek Vilmos és Henrik fiaitól származott.

Ernő, Celle herczege, mecklenburgi Zsófia férje — ifj. Vilmos, Luneburg herczege († 1592), dán Dorottya férje — György († 1641), Hessendarmstadti Anna Eleonóra férje — János Frigyes, *Hannover* herczege *(a cumberlandi herczegnő*, leendő királynénk őse), Pfalz-Simmeri Benedikta Henrika férje († 1697) — Hannoveri Vilhelmina Amalia, I. József német *császár* és *magyar király neje*, az első Welf leány a Habsburg házban.

Cellei Ernő herczegnek és mecklenburgi Zsófiának második fia Henrik, Luneburg herczege († 1598), szász-lauenburgi Orsolya férje — Agost. *Braunschweig-Wolfenbüttel* herczege († 1666) — Antal Ulrik († 1714) Lajos Rudolf,

☛ **Adakozzunk az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.** ☚

sége. A sajtó ma felemel, holnap lerántvalakit minden alap nélkül. A közönségből kinevelte az önállóságot. Kevés az önálló vélemény. Az ujság irta, el kell hinni. Az ujságok, a sajtó boszorkány konyhájában a legtöbbször furcsán készülnek és sok érdekességet szül a felültetés, tájékozatlanság. Halljak a füvet nőni akkor is, mikor nem nő. A vezércikkben tündöklik egy jól értesültség, mit az apró hirek között burnótoznak visszza.

Kossuth Lajos halála után a *Magyar Hirlap* sok pongyolaságot irt róla és a Magyar Hirlapot nem égették el, szerkesztőjét sem a rágalmazás sem a hazaárulás vádjával nem illették, *mert olvasták.* Zimándyt elitélték, *mert nem olvasták* . . .

Azok a könyvek, melyekből Zimándy munkájában adatokat használt, ismeretesek, megvannak több könyvtárban, a Nemzeti Muzeum könyvtárában is. Kiváncsian várjuk, hogy a kultuszminister fogja-e kényszeriteni a sajtó, hogy ott ezeket maglyán égessék el. Azok a kik irták a nemzet halhatatlanai és nagyjai közé vannak iktatva, kiváncsian várjuk, fog-e a sajtó izgatni arra, hogya halhatatlanságból kitöröljék őket. A meghalt nagy lelkek és jellemek az élő szobrokhoz fogjak-e oda vagdalatni a rágalmazás és gyalázat vádját? Ha Zimándyt, ki a kortársak véleményét könyvében adatul használta, elitélik, nem semmisitik-e meg a történelmet, nem e fogják Kliot a történelem muzsáját czéda hazug nőnek nyilvánitani? Vajon nem e döntik le ezeket a nagyságokat, nem e tépik ki a történetnek azt a lapjait, melyekre ezek irták nevöket. Ezek után a *nem olvasóktól* el lehet várni, hogy proscribálják a halhatatlanokat. Vagy nagy emberek voltak ezek vagy nem? Ha igen, ha szavuknak és a történetnek sulya van, illessék ezeket a rágalom vádjával, a nem az ő elveiket és pártérdekeiket, börzeérdekeiket követő nagyok becsületét rabolják el és verjék végig azokat, kik Széchenyi billikomából megujitják emlékét, mert a politikai és sajtódivatok vesztegzárt vonhatnak a történelmi alakokra és történeti igazságokra, s czenzurát gyakorolhatnak a történelem lapjain. Szülőföldjükről kiköltöztetnek és megtiltják a lakózást, nyaralást, mint a nyaralókkal most is — a nota Zimándy után — is tulzsufolt Török Bálinttal tették.

Zimándy könyvéről, vagy bárki könyvéről csak az beszélhet, ha olvasta és a ki elolvassa a nagy idők alkotóinak véleményét és mégis sérelmet lát Kossuth ellen, az ne Zimándyt itélje el, hanem száljon perbe a nemzetnek eddig még hazaárulónak nem tartott nagyjaival. Ezeknek Zimándy ugyszólván csak impressáriója volt. Ha bűnt képeznek ezek az irások, nem az a bünös a ki idézi, de a ki először leirta. Zimándyt állitani ebben a perben még bűnbaknak sem lehet. Ki a vasvesszővel! verjék meg vele a szobrokat. Az akadémiában és megyék termében ünnepekkel felfüggesztett képeket tépjék össze s a képeket ábrázolók családfáinak tiltsák meg, hogy tovább viruljanak és gyümölcsözzenek. Ha én avatkoztam volna ebbe a perbe nem *Zimándyval*, de egy korszakban a teremtés, az alkotás munkáját végző nagyokkal vívtam volna csatát, ha már minden áron kedvem lett volna a mai sportvilágban a szélmalommal játszani vitézi tornát . . . De szélmalom ellen harczra nem vállalkozom.

Most már várom a rögtönitélő biróságot, mely a halhatatlanokat, azok szavait, tettét közönséges halálra itéli, a mely ellen Kossuth Lajos szelleme tiltakoznék, kinek nem kényuralom, nem zsarnokság, de a szabadság szeretete véste a nemzet sokaságába emlékét.

Erdélyi Gyula.

Koronaszövetkezet a Krisztinavárosban.

Egy lépéssel előbbre vagyunk!

Ne tagadjuk azt, hogy szegények vagyunk, nincs abban semmi szégyen, ha a sors csapása sokszor megbéniija a munkás és dolgos kezet.

Nincs hová fordulni annak a kiskereskedőnek, iparosnak, tegyük hozzá a kinevezett alantosabb tisztviselőnek, ha egyszer önhibája nélkül szükségbe jutott.

Régen elmult már az az idő, a mikoron a szomszéd szomszédjának, a koma komájának minden irás nélkül kölcsönt adott. Még csak a becsületszavát se kötötte ki, de meg volt a tisztessége lelke mélyében, hogy ezt a kikölcsönzött pénzt vissza kell fizetni.

És nagyot fordult azóta a világ kereke, megcsikorogtatta szép hazánk szekerének tengelyét is. Bizalmatlanok, önzők lettek az emberek. Nem hiszi a rokon, a jóbarát az igazi szót, a mit ajkára ad a szükség.

És ekkor a tehetősek összeállnak, megvitatják a kérdést, vajjon hogyan lehet segitségére jönni a társadalom eme becsületes osztályának, a mely dolgozik, fárad, keservesen keresi kenyerét, hogy fentarthassa családját, iskolába vihesse gyermekeit.

Arról van szó, hogy a becsületes, dolgos munkás, kiskereskedő, iparos vagy bárki más olcsó hitelhez juthasson.

A krisztinavárosi koronaszövetkezet nemes czélt tüzött feladataul, és ra lehetne irni „Felhivására“ azt a jelszót: *„Boldogulj!“*

A gond, az a mi nem ad nyugtot se testnek, se léleknek, ha ettől szabadul az ember, örömmel fog minden munkájához.

Ettől a gondtól akarja megszabaditani a krisztinavárosi koronaszövetkezet a tisztességes polgári elemet, a kik itt élnek köztünk, szeretik a székes fővárosnak ezt a jobb parti részét, törekvő iparosok, kiskereskedők, es nem kivánkoznak idegenbe a megélhetési forras keresésére.

Tessék elolvasni azt a felhivást, a mit a krisztinavárosi koronaszövetkezet kibocsátott!

A Krisztinaváros szine java irta alá és olyan kedvezményekben részesiti a beallott tagjait, a mely a mint humánus, ugy páratlan is.

A takarékosság egyike az ember legnagyobb erényének, erre az erény-e hivja fel a szövetkezet a polgártársakat, hogy okuljanak, és ne hagyják magukat az uzsorások körmei által megfojtatni.

Módot nyujt arra, hogy tisztességes tőkéhez juthasson mindenki a ki akár gyaluval, akár kalapácscsal, akár pennával keresi kenyerét.

A krisztinavárosi korona hitelszövetkezet egyedüli czélja, hogy a belépett tagok takarékossági szellemét fejlessze, azoknak olcsó és heti kis részletekben visszafizetendő kölcsönt nyujtson.

A vállalat aláirási felhivásából kiszakitjuk ezt a pontot: „Vállalatunk hivatva van a budai iparosok, kereskedők és magánosok érdekeit minden irányban előmozditani, kiknek mód van arra nyujtva hogy egyszerre nagyobb összeghez jussanak, melynek visszafizetése nagyobb gondot nem okoz, mivel azt csekély heti befizetésével törleszti. Ezen törlesztések után a szövetkezeti tag a vállalat évenkinti jövedelmének osztalékát is élvezi. Minden üzletrész után hetenként egy korona fizetendő 6 éven át, s tag lehet mindenki ki legalább egy üzletrészt jegyez.“

A krisztinavárosi korona takarék- és hitelszövetkezet megalakult, aláirási felhivását kibocsátotta.

Most már a midőn ösmerjük a kiváló és érdemes polgárok által aláirt nemes czél inditotta koronaszövetkezet mozgalmát, egyetlen óhajtásunk az, hogy *Isten áldása vezesse munkálkodásukat, törekvésüket!*

Braunschweig Blankenburg herczege († 1731), Öttingen Krisztina Lujza herczegnő férje — Braunschweigi Erzsébet Krisztina herczegnő, III. (VI.) Károly *magyar király* (német császár) felesége, Mária Terézia *magyar király* anyja, a második Welf leány a Habsburg-házban.

Mária Teréziától II. Lipóton, I. Ferenczen, Ferencz Károly főherczegen *(királyunk apján)* és Károly Lajos főherczegen át köztudomásu Ferencz Ferdinánd trónörökös leszármazása, a ki, a mint kimutattuk, leányágon Welf ivadék s ezt a nevet épen oly joggal használhatná, a mint ma él a Lorraine-Vaudemont név helyett Mária Terézia fiusitása révén a kihalt Habsburg család nevével.

Érdekes, hogy a Habsburgok ősei közt nem csupán az Arpád-ház királyai szerepelnek magyar vérrel. A Szapolyaiak is ősei királyunknak, a mennyiben Henrik Gyulában, Braunschweig-Wolfenbüttel herczegében az Arpádok és Szapolyaiak vére találkozott.

Ez a harmadik Welf, a kinek ága szintén őse Ferencz József királynak és Ferencz Ferdinándnak, miután unokája, anhalti Dorottya szépanyja volt Mária Teréziának.

Szapolyai János király testvére, Borbála Zsigmond lengyel király neje lett. Leányukat Joachim, Brandenburg őrgrófja vette el, kiknek gyermeke, Hedwig Braunschweig-Wolfenbüttel Gyula herczeg felesége lett. Az ő frigyükből származott Henrik Gyula, Mária Terézia ötödizi öse.

Az Arpádok vére a XIV. században vegyült a Welfek vérével Askan Katalin és Mágnusz braunschweigi herczeg házassága utján. Ettől kezdve a Welf-ház igen elágazott. Ágai voltak a Lüneburg-Celle (Callenberg-Hannover), a Lüneburg-Dannenberg (ifj. Wolfenbüttel-Dannenburg) és a Wolfenbüttel herczegi házak, a melyek közül ma csupán a hannoveri ág ül trónon. Igaz, hogy a világ első trónján, a britenn. A másik, az ifjabb ág 1866-ban elvesztette trónját, mikor Németország ellen fogott fegyvert Ausztria mellett. Az országát vesztett király nem nyugodott bele sorsába. Miután hadserege nem volt, platónikus kiáltványokban tiltakozott a rablók, már mint a poroszok ellen és haláláig felségnek hivatta magát.

A maga nemében unikum volt, ha Bécsben összejöttek V. György, Hannover királya, továbbá V. Henrik, Franciaország királya (Chambord gróf) és II. Ferencz, mindkét Szicziliá és Nápoly királya s mosoly nélküli komolysággal adták meg egymásnak a felséged czimet, a mihez minden meg volt: jog, pénz, csak épen a legszükségesebb hiányzott: az ország!

V. Györgynek egy leánya is volt, Friderika herczegnő, a kinek házassága annak idején óriási feltünést keltett. Az öregedő királyleany ugyanis, miután herczegre nem tudott szert tenni, Parvel Rammingen bárónak ment nőül családja beleegyezésével. Fivére a ki jogilag Hannover királya lenne, nem utánozta példáját, letette a Hannover nevet és fölvette mint angol herczeg a Cumberland czimet. Az bizonyos, hogy Mária Lujza herczegnőre, kivált ha szive is beleegyezik a valóban szép főherczeggel való házasságba, nagyobb szerencse nem nézhetett volna az osztrák császárság és a magyar királyság fényes koronájánál.

Margit-Liget.

A magyar Svájcznak a székes fővároshoz oly közel eső, eme szépséges vidékéről, a nemsokára ünnepélyesen is megnyitandó *Dr. Mártin Sándor-féle üdülő intézet* által elmaradhatatlan felkarolásra praedestinált *Margit Ligetről*, hadd mondjak el egyet-mást . . .

Valaminthogy igaz, miszerint a *Margit-sziget* földi paradicsom s a kontinens legragyogóbb fürdője, azonképen igaz, hogy a *Margit-Liget* méltó párja, melynek bübáját leirni nem, csak megnézni lehet.

Az u. n. *Dr. Mártin Sándor féle sanatorium* pazar fénynyel épitett, palotaszerü épület, pompásan berendezett szobákkal

Az üdülő vendégek számára tehát a ligetbeli nagy szállóban, valamint a külön álló villákban is, páratlan elegánciával berendezett és minden kényelemmel ellátott *számos* szoba áll rendelkezésre . .

Dr. Mártin Sándor, mint ideggyógyász illetékes körökben előnyösen ismert orvos, midőn a betegek szamara a maga nemében páratlan üdülő intézetet *nagy anyagi áldozatok árán* létesiteni vallalkozott, egyuttal az egeszségesek reszere remek mulatóhelyet teremtett.

A nagyszabásu *kerti-* és *zárt helyiségek, táncztermek, teke* és *„Lawn Tennis“* palyak a szórakozni vágyók kedvtelésere szolgálnak.

A vendéglőt *Hornyicsek Sándor*, volt békásmegyeri (állomási) vendéglős kezeli s ugy ételei és italai, mint a kiszolgálás nemcsak kifogástalan, hanem dicséretesen jó

A közlekedes elég kényelmes és olcsó

A *Margit-Liget* ugyanis Pomáz és Csobánka között, a 329 méter magas remek sziklaalkotásu *Oszoly* hegység kanyarulatánál, a *Dera* patak mellett fekszik.

Vasár- és ünnepnapokon a pomázi vasutállomáshoz közlekedő számos omnibusz kocsi hozza a vendéget ide, ebbe a kies helyre.

Az Óbudáról, Pomázon át vezető s jól fentartott országut a *kerekpárosok* egész hadát csalja a ligetbe és a hegyet mászó *turista* ide gyalog is eljön.

Ebben a gyönyörüséges ligetben, illetve a ligetbeli vendéglő nagytermében volt folyó hó 19-én az évnegyedes járási értekezlet.

A pomázi járás összes községeinek birái, jegyzői orvosai és állatorvosai gyültek egybe *Dr. Csapó Loránt*, járási főszolgabiró elnöklete alatt, megbeszélendő a járás közigazgatási-, rendészeti-, egészségi és állategészségi ügyeit.

Kiválóan fontos tárgyát képezte ezen értekezletnek a sorozási székhelynek Budapest-Budáról *Pomázra* leendő áttétele és a katonai, honvéd- és népfölkelési ellenőrzési szemlék megtartási helyének végleges megállapitása iránti mozgalom megindita a.

Értekezlet után társasebéd következett. Felköszöntőkben sem volt hiány.

Dr. Csapó főszolgabiró a járásbeli birákat, jegyzőket, orvosokat, állatorvosokat és a főszolgabirói hivatal tisztviselőit, különösen pedig az ebéden résztvett hölgyeket, *Martinyi Dezső* pomázi jegyző pedig *Dr. Mártin Sándor* urat éltette.

Dr. Mártin Sándor sikerült rögtönzéssel és aranyszájra való beszéddel felelt és éltette vendégeit.

Délután kuglizás, este pedig táncz volt.

A társaság kedélyes hangulatban, a késő esti órákig együtt maradt.

Jelen voltak: *Badics Jánosné*, *Dumtsa Gyuláné*, *Farnadyné* és bájos leánya, *Küzdő Gyuláné* és kedves nővére, *Mártin Gyuláné*, *Navarra Józsefné*, továbbá *Szendéné*, *Zbórayné*, a *Barkóczy* és *Vukay* kisasszonyok és még többen.

A férfiak közül kifáradhatatlan tánczosoknak bizonyultak a *kisoroszi jegyző*, a *pomázi segédjegyző* és *Mártin János* urak.

E ténynek puszta konstatálása legyen — *az érdem elismerése.*

(*Boros Jenő*).

Magyar helynevek. *)

(Folyt. és vége.)

Motto:

Ich will wohl deuten, was ich kann; aber ich kann lange nicht Alles deuten, was ich will.

(Grimm).

Ein wahrer Prophet kann sich auch einmal irren, ein falscher aber einmal die Wahrheit treffen.

(Lessing).

„Mindig elragadó tüneménynek tartottam azt, hogy őseink, elfoglalt uj hazájokra már annak legelső kezdetén nemzeti jellegüket egy ezredévre rávésték. *A meddig csak okleveles nyomokon visszafelé lehet ternünk, a helynevek hasonlithatatlanul nagyobb részökben a magyar nyelvből származnak*, — és ez eset bizonyára nemcsak a lakott helységekről áll, hanem állnia kell aránylagosan minden kisebb-nagyobb topographiai elnevezésre is. *A nemzetiségi erő itt varázshatalmat gyakorolt* Miveltségtörténetünk pedig e ténynyel kezdődik“

Pesthy Frigyes eme szavaival kezdjük sorainkat, melyekben *Borovszky Samu* helynev magyarazásairól kivánunk megemlékezni.

Borovszky Samu fejtegetései komolyabb beszámitás ala esvén, jeligeül kettős idézetre volt szükségünk.

Tudományos magyarázatai általaban elfogadhatók; de azért *tévedés nincs kizárva!*

Szerzőnk Magyarország helynevei között római korbelieket, kelta szarmazasuakat, *avar* és szláv eredetüeket, de szertelenül sok germán neveket talál és idéz

A *Duna*, *Tisza*, *Dráva* és *Száva* folyó nevek eredete — szerinte — abba az időbe nyulik vissza, mikor e folyamok partjait *kelta* népek lakták.

Római korbelinek tartja az alábbi helyneveket: *Szerémség* = Sirmium, *Sziszek* = Siscia, *Szombathely* = Sabaria, *Répcze* = Rispia, *Marczal* = Mursella, *Rába* és *Győr* (németül Raáb) = Arabona, *Carlburg* (magyarul Oroszvár) = Gerulata, *Ompoly* = Ampelum, *Berzava* = Bersobis, *Cserna* = Tierna.

Avar eredetünek gyanitja *Pozsony* és *Győr* város nevét.

A *Nyitra* folyó partján épült *Nyitra* városának nevét és azután a felvidéken általában túlsulyban a helyneveket a *szláv* nyelvből származónak állitja.

Kimutatja, hogy a *róna* (ravinu), *puszta* (pustu), *pilis* (plesi), *mocsár* (moca, mocer), *patak* (potoku), *árok* (jarak), *haraszt* (hvrastu, hrast), *répa* (repa), *széna* (seno), *medve* (medved), *bárány* (baranu), *macska* (mac), *malom* (molna), stb. magyar szavak szláv eredetüek.

Szerzőnk abból kiindulva, hogy Magyarország területét a honfoglalást megelőző időben, a szlavokon kivül, kisebb nagyobb megszakitásokkal, körülbelül mintegy ezer esztendeig *germán* népek is lakták, helységneveink jórészét germán eredetünek deklarál. — Nevezetesen:

Morva = Maraha; *Mâri* az ónémet nyelvben fénylőt, csillámlót, *aha* pedig vizet jelent.

Vág = wâg; ónémetül magában is folyó vizet jelent.

Garan = Granua, gruoni, gruani, grün, vagy is zöld.

Ipoly (németül Eipel) = äpl, äppel, appel, epli, aphol, apfel, vagyis alma.

Hernád = hornaht (ófeln.), ágasbogas, kanyargós.

Kőrös = Grisia; az ófelnémét *griez* = föveny (?) homok (?) szóból származik

Hortobágy = Hartebach !?!

Száldobágy = Saltabach (Salzbach).

Fátra = fadar, fatar, vater: atya!

Mátra = muoter, muater, mutter: anya!

Tátra = dauhtar, dauhtr, tochter: leány!

Foglár = Fogilari (fogal, vogel = madár); az ófelnémet fogalari *madarászt* jelent.

*) Lásd *Buda és Vidéke* f. é. 15., 17. és 18. számát.

Alun = Alaun, timsó; *Baczallár* = Ivazarlar (Wasserleer), vizben szegényt jelent; *Baromlak* = Wurmloch, kigyólyuk; *Béltek* = Waldeck, a mi erdővéget, erdőalját jelent *Bereg* = Berg, hegység, hegyvidék; *Bingula* = Winkela; Winkel = szeg, szeglet; *Boholt* és *Bukócz* = Buchholz, bükkfa; *Feled* = Feld, föld; *Garáb* = Grab, sir; *Garta* = Garte, Garten, kert; *Hátszeg* = Katzeck, macskazúg; *Heves* = Heuwiesen, rét, legelő; *Hosdát* = Hochstadt, magas helyet jelent; *Kelenföld* = Kraejenfeld; *Krähe* = varju; *Kereki* = Kirche, egyház, templom; *Késmárk* = Geizmarkt, kecskepiacz, kecskevásár; *Kesztölcz* = Kestenholtz, gesztenyefa; *Kolozsvár* = Klausenburg, remetelak? hegyszoros? *Komárom* = Camarun vagy Kamarun (Kammern) az ófn.; kamara szóból.

Kőszeg = Günseck. A Gyöngyös (Günsbach) folyó kanyarulatában, szögletében. *Longodár* = Langenthal, hosszu aszó (aszó = völgy)

Majtény = Meuting, Meitingen, az ófn. magatin, középfn. megetin, meitin (Mädchen = leány) szóból; tehát annyi mint Leányfalu, Leányvár.

Munkács = Munkácz, Munkász, Munkhausz, Münchhausen; a Mönch (barát, szerzetes) szóból.

Namény = Namen, Name, név; *Odoma* = Adelman, nemes ember; *Ofen* (Buda német neve = kemencze; *Pest* (szláv szó) szintén kemenczét jelent; *Perkász* = Berghaus; *Torontál* = Duerventhal, száraz völgy; *Vajtha* = Waide, legelő; *Veszprém* = Weissenbrunn, fehér kút, fehér forrás; *Vingárt* = Weingarten szőlőskert; Volf = Balf = Wolf, farkas.

(Borosjenő.) *Navarra József.*

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József* borosjenői jegyző.

(Folytatás.)

A lakházak száma 1770-ben 68, 1850-ben 98, 1880 ban 127, 1890 ben 134 és ez idő szerint pedig 170.

Érdekes, hogy a legutóbb lefolyt négy év alatt nem kevesebb, mint 25 uj ház épült. Holott 1770-től 1850 ig, vagyis kerek 80 esztendő alatt csak 30 laképület emeltetett.

Szomoru, de való, hogy mig *a 80 as évek elején* még circa 230—240 katasztrális holdat tettek a határbeli szőllők, addig ma legföljebb 3—4 holdra rúg a szőllővel kiültetett területek térmértéke.

Visszatérve a tagositásra, annak történetét a következőkben adjuk.

A pestpilismegyei cs. kir. I-ső foku urbéri törvényszék 1857. évi október hó 14-én kelt 1412. sz. itéletével *Ghyczy Ignácz*, mint István cs. kir. főherczeg ő felsége meghatalmazottjának keresete folytán az urbéri per folyamatba tétetvén, Borosjenő község határának urbéri rendezését, tagosztály eszközlését, legelőjének elkülönitését és az erdei haszonvételek szabályozását elrendelvén a szükséges előmunkálatok foganatositása iránt a budai cs. kir. külvidéki járásbiróság megkerestetett.

A nevezett járásbiróság által teljesitett előmunkálatok folyamán jött létre (1858 évi ápril hó 23-án) a földesuraság és a község között az urbéri rendezés ügyébeni egyezség, mely ugyanazon évi május hó 6-án meghitelesittetvén, a határ felmérési térképével, a telekkönyvvel, dülőosztályozási és erdőbecslési okmányokkal s egyéb tárgyiratokkal együtt a cs. kir. urbéri főtörvényszékhez jóváhagyás végett leendő fölterjesztés végett megküldetett. A fölterjesztés az előmunkálatok meghitelesitése után történt.

A borosjenői volt földesuraság és a volt urbéresek között létrejött és meghitelesitett ezen urbéri egyezség a cs. kir. urbéri főtörvényszek által 1859 évi ápril hó 19-én 224 szám alatt jóváhagyatott s végrehajtása elrendeltetett.

A végrehajtási, kihasitási és bevezetési eljárás 1861. évi márczius havában teljesen befejeztetett a következő eredménynyel:

Kiosztatott 17 egész és $^3/_4$ telek à 41 becsholdakban; esett egy-egy féltelkesre 20 és $^1/_2$ hold. E kompetenczia ba azonban a belsőség is be van tudva. Mindössze volt 32 jó felhelyü gazda és 2 háromnegyed telkes.

A volt urbéri birtoku telkes gazdák összesen 37 hold belsőséget, 693 hold külsőséget, mindössze tehát 730 holdat kaptak.

A volt urbéri zsellérek, számra nézve ötvennyolczan, 736 négyzetöl és 2 hold 576 négyzetöl között aránytalan módon váltakozó részekben összesen 29 hold belsőséget, 39 hold külsőséget mindössze tehát 68 holdat kaptak.

Maga a *földes-uraság* összesen 608 holdat kapott; ebből *1 hold beltelek, 25 hold szántó* és *a többi erdő*, — a *községre*, mint jogi személyre esett 20 hold; ebből *1 hold beltelek, 9 hold szántó* és *a többi rét*. A *szabadosok* közül esett *a róm. kath. plébánosra* 33 hold, *a tanitóra* 7 hold, *a községi jegyzőre* pedig csak 5 hold.

A telkes gazdák közös legelő illetősége 195 holdban, a zselléreké 40 holdban, a telkesek, zsellérek és szabadosok közös erdeje pedig 81 holdban hasittatott ki.

A telkes-gazdák közösen fentartott legelőjéből utólagosan még circa 55 hold lett egyénenként felosztva.

A szőllőbirtoknak kiterjedése tagositáskor 233 becsholdra rugott (1200 négyszög ölével számitva); — a földadó alá nem eső haszontalan (terméketlen) terület térfogata pedig 83 hold.

Az egész határ összesen tehát 2100 hold; holdját 1200 □ ölével számitva; — vagyis 1582 katasztrális hold.

A szántóföldek jó része barnás szinü, homokkal kevert, televényes agyag talajjal bir; csak elenyésző kis része szürkés szinü, sovány agyag, és illetőleg szikla talaju.

A 380—390 katasztrális holdra terjedő uraságí és urbéri erdőterület mérsékelt televényü és üde, agyagos homok-kőzetü; — az erdei fanemek közül itt diszeleg a fürtös, molyhos és csertölgy, szórványosan pedig a kőris és juhar.

Az erdőről lévén szó, helyén valónak vélem megemliteni, hogy 1839-ig sokszor hajba kaptak a telkesek és zsellérek az évi faosztáskor, mivel a részesedési arány, minden jogalap nélkül és önkényes módon szokott volt meghatároztatni ugy, hogy az uraság részéről, *Ladomérszky Imre* ügyész által, *Miskey Imre* főszolgabiró közbenjöttével, 1839. november 15-én a zsellérek kérelmére, rendeletileg kimondatott, hogy az uraság által adott évi fajutalékból, a jövőben 3 zsellérre essék egy féltelkes gazdát illető osztalék.

Jelenleg a zsellér $^1/_{254}$-ed részt, a féltelkes pedig $^4/_{254}$-ed részt élvez a közös erdőből; — tehát 4 zsellérre esik annyi, mint egy féltelkes gazdára.

A faizással kapcsolatosan és egy 1838. évi február hó 28-áról datált okiratból felemlithetjük, hogy *Üröm* és *Borosjenő* község gyarmatositott (telepesitett) alattvalói *) kötelesek voltak a legmagasabb udvar részére Budára (für den höchsten Hof nach Ofen) a pilis-csabai uradalmi faraktárakból fát szállitani és pedig ölenként 8 kézi napszámot tevő robott betudásával; mely szolgálatérti *robott-betudás* a két község lakosságának együttes kérelmére 8-ról 12-re emeltetett.

(Folyt. köv.)

*) Az eredetiben: *¼Colonical-Unterthanen.*

Margitszigeti fürdőlevél.

A didergő, esős és szeles napokat végre kellemesebb időjárás váltotta fel s ennek meg is látszik a hatása, mert a fürdő vendégek tömegesen keresik fel e mintaszerüen berendezett gyógy és üdülőhelyet.

Vannak itt vendégek külföldről, hazánk minden részéből, de különösen nagy számmal a székes fővárosból.

A ki mult évben látta az idény kellő közepén az árviz által tett pusztitásokat, az ugyan csak még almodni sem merte volna, hogy a székes főváros paradicsomkertjét az iden a fürdőidény megnyiltával már teljes pompajában élvezheti. Pedig ez ugy van. A nagy árviznek még nyoma sem látható. A fenséges tulajdonos József kir. főherczeg az évad megnyiltá előtt tett látogatást Libits Adolf kir. tanácsos és jószágigazgatóval, a mely alkalommal bejárta a sziget minden zugát s örömének adott kifejezést, hogy a mult évi pusztitások után e szép üdülő helyet ily szépen rendbe hozta a fürdő intézősége. Azóta ismét magas látogatásával örvendeztette meg a Margitszigetet és pedig fenséges családjával együtt a hol nagy séta és fürdés után megebedeltek a felső vendéglőben, mely alkalommal Kaps József, a sziget uj vendéglőse, abban a kitüntetésben részesült, hogy a fenséges család Libits Adolf jószágkormányzó utján teljes megelégedését fejezte ki a jólzüen elkészitett magyaros menü felett.

Hogy a fürdővendégek kényelme és kivánságainak elég tétessék, arról gondoskodik. Hofeld Rezső, a fürdő örökké ifju vigkedélyü figyelmes felügyelője; a lakás ügyeket a legnagyobb pontossággal végzi el Hofhauser Ödön előzékenységéről ismert főpénztáros. Az orvosi teendőket, ugy mint az előző években pedig Dr. Bauer Antal főherczeg udvari és margitszigeti általánosan közkedveltségnek örvendő orvos látja el a legnagyobb lelkiismerettel.

A Margitsziget ez idén uj vendéglőst kapott Kaps József jónevü vendéglős személyében, ki éveken at a budai „Sörcsizma“ nevü vendéglőnek volt tulajdonosa. A fürdővendégek az uj vendéglőssel minden tekintetben megvannak elégedve. Az ételek és italok kifogástalanok s tiszteséges adagban lesznek kiszolgálva, s az árak mérsékeltek. A felső vendéglőben ez évben Dankó Gábor bajai zenekara szórakoztatja zamatos szép nótáival háromszor napjában a közönséget. Őt szerződtette ez idényre a felügyelőség Piros Józsi főherczegi udvari czigányzenekara helyére, ki hét évi működés után már nagyon vágyódott haza felé s most a palicsi-fürdő vendégek élvezik jó nótáit. Dankó Gáborban különben a felügyelőség jó aquisitiót nyert s különösen magyar nótái részesülnek tetszésben. Az alsó vendéglőben naponként délután 4 órától 10 ig a 32-ik házi-, a 3 ik bosnyák-, és 38-ik Molinárv ezred zenekara játszik fuvóhangszereken. Itt gyülnek össze a budaiak, valamint a neptun és nemzeti hajós egylet tagjai.

És most pár sort a sziget egyik nevezetességéről, értve alatta ennek nagyszabásu kertészetét. A rózsa-sziget e lapok hasábjain már több izben meg lett említve. Ugyan itt létesitett Magyar György, a sziget genialis főkertésze, egy nagyszerü gyümölcskertet, mely minden tekintetben érdemes a megtekintésre. Kétszáz fajta körte, a mely dusan el van látva gyümölcscsel már országos hirüve vált, mert csak is a legkitünőbb fajonczok lesznek tenyésztve. Ezekből kerül a körte a fenséges tulajdonos asztalára, a többit pedig a budapesti és bécsi első rangu szálloda tulajdonosoknak szállitja a sziget kertészete. Megemlitendő még a fürdőház előtti nagy pázsit, a szép pelargonia csoportozat élénk vörös szinével. De a mit leginkább megbámul a közönség, az a fürdő mögött lévő s szalagként huzodó négy nagyszabásu millfleur ágy a minőt csak Magyar György tud előállitani. Ugyanitt érdekesek a nagy vanilia fák, plumbagokból fává nevelt csoportok és tündöklő vörös virágu hybiscusok. Közbe látunk ritka nagyságu pálmákat is cannákat. Érdekes még a sziget fenyvese, hol a fenséges család is szivesen tartózkodik, melyet bátran nevezhetünk „margitszigeti Tátrának“ valamint az óriási nagyságu platánfa a főherczegi lak előtt.

A Margithid közepéről a már régen tervezett áthidalás épitését, mint halljuk, még az idén megkezdik. A hid körül épitenek majd egy gőzfürdőt és uszodát, s ugyanakkor behozzák a szigetre a villamvilágitást is.

F. Er—Kó.

A m. kir. Ferencz József nevelő-intézet.

A hazai magasabb fokú nevelő-intézetek között kétségkivül az első helyen áll a budapesti II. ker. kir. egyetemi katholikus főgymnáziummal kapcsolatos *m. kir. Ferencz József nevelő-intéze*, mely immár 9-ik évét töltötte be fennállásának.

Ezen intézetnek az 1897/98. tanévről most megjelent értesitője kellő világitásban tarja elénk az intézetben uralkodó példás rendet, a kitünő fegyelmet s a czélszerü nevelés és oktatás kiszolgáltatásának módozatait. Örvendetesen konstatálható, hogy az intézet *Dr Demeczky Mihály* kormányzó vezetése mellett a legjobb, leghivatottabb kezekre van bizva. Nagy gondot fordítanak itt arra, hogy a szellemi nevelés mellett a testi nevelés is kellő mértékben gyakoroltassék, miért is a növendékek az előirt rendes gimnáziumi tantárgyak tanulásán kivül a játékokban s társasgyakorlatokban, továbbá az uszás-, vivás-, lovaglás- és tánczban is rendszeres oktatást nyertek. Azonkivül a müvészeti tantárgyak, minők a festés, ének, zene, valamint a kézmüvesség tanitása is programmon voltak.

Gondot fordítottak még a rendszeres sétákra, valamint a kirándulásokra, melyek egyrészt az egészségügy, másrészt az ismeretek bővitésének szolgálatában állottak. A müveszi érzék fejlesztése czéljából pedig megtekintették a növendékek a különféle müintézeteket, végig hallgattak több operai előadást s a nemzeti szinházban több klasszikus darabot.

Látni való mindezekből, hogy az intézetben a nevelés és oktatás a legczéltudatosabb kezelés alatt áll s a szellemi képességek fejlesztése a legokosabb harmóniában van ugy a testi, mint a müvészi érzék fejlesztésével. Csakis ilyen nevelési rendszer mellett várható, hogy a jövő nemzedéke testben, lélekben egyaránt és helyesen kifejlődjék. Az intézetben müködő tanári kar, élén az érdemes kormányzóval, hivatásának teljesen tudatában van, midőn az előkelő intézet növendékeit ily irányban igyekszik nevelni, majdani hasznára a társadalomnak, a mely e kiváló ifjaktól majdan nem ok nélkül fog nagy és érdemes szolgálatokat kivánni, nagyon is óhajtandó tehát, hogy az ő nagy fáradozásuk valósággal termékeny s fogékony talajba hulljon s minden tekintetben gyümölcsözővé váljék. Csakhogy félős: vajjon e nevelés alatt álló ifjak megbirnak-e majd kellőleg birkózni azzal a rengeteg tanitási anyaggal, a melyet ugy nagyjából felsoroltunk? Mert azok közül még kifeledtük az idegen nyelveket, melyeknek megtanulása szintén időbe kerül.

Örömmel tapasztalható, hogy a magyar nyelv, irodalom s fogalmazás terén az intézet növendékei dicséretre méltó jártassággal dolgoznak. Az értesitő elején Br. Banffy Endre, Tomcsányi Pál és Fáy István intézeti VIII o. növendékek igen talpraesett értekezésekben ismertetik Anonymust, Verbőczy Istvánt és Tinódy Sebestyént. E rövid értekezéseket hazafiság s önálló felfogás jellemzik, a mi kiváló érdemök.

Az intézeti növendékek száma 75, kik 3 szakaszra osztva, 7 tanár felügyelete mellett végzik tanulmányaikat. A növendékek különben a gimnázium egyes osztályait látogatják, a hol a gimnáziumi tanári kar részesiti őket a rendes oktatásban.

Az értesitőből megtudjuk még, hogy összesen 13 alapitványos és ösztöndijas növendék frequentálja az intézetet, a többi pedig mind teljes ellátási dijat fizet, mely évi 800 forint.

Sokkal több helyet kellene e jeles intézménynek szentelnünk, ha annak beléletét, a benne uralkodó rendet, valamint részlet s programmját, a kimeneti szabályzatokat s az intézetben megtartott ünnepélyek lefolyását behatóbban ismertetni akarnók. Nagyjából kiemeltük kimagaslóbb szervezeti pontjait és csak örömmel ismételjük, hogy az intézetben tapasztalható katonás rend és fegyelem s a növendékeknek a tanulásban elért kiváló előmenetele főképen *dr Demeczky* Mihály kormányzó nagy tapintatosságának, kiválóan finom érzékének tulajdonitható s annak a rátermettségének, melylyel — a gimnázium példaszerü igazgatásán kivül — Magyarországnak ez előkelő nevelőintézetét oly szerencsés kézzel vezeti.

Az Országos Magyar Iskola-Egyesület évi jelentéséből.

Tisztelt közgyülés! Ez évben is a legháláasabb köszönetünket kell kifejeznünk a Pesti Hazai Első Takarékpénztár iránt is, mely folyószámbeli követeléseinket ez idő szerint 4%-al kamatoztatja, folyó számlánk s letétben levő papirjaink kezelését és a folyószámla terhére teljesitett fizetéseket az 1897. évben is díjtalan eszközlé és mindezeken kivül még anyagilag 100 forintnyi adományával is növelé egyesületünk erejét

A „Függelék" ben foglalt és helyesnek talált vagyonmérleg és pénztári kimutatás átvizsgálása után a számvizsgáló bizottság el készité az 1898. évre szóló költségvetést, melyet a felügyelőbizottság lényegtelen módositásokkal elfogadott és a „Függelék"-ben közzétett.

E költségvetés szerint culturintézményekre 7150 frtot irányoztunk elő

Az egyesület fennállása (1884.) óta egyesületünk pénztárába befolyt 122265 frt 11 kr. elkölthető összeg, továbbá 900 frtra tehető iró s tanszereket és könyveket gyüjtöttünk össze Azonkivül óvodáink felszerelési és bebutorozási eszközei, nemkülönben népkönyvtáraink is megérnek 1200 frtot; kiadtunk 1884 től kezdve az 1897 év végeig 103115 frt 44 krt.

A vagyonmérleg tanusága szerint egyesületünk az 1897. évi decz. 31 én összesen 101538 frt 2 kr. vagyonnal rendelkezik, mely vagyon alapszabályaink értelmében, mint alapitvány 95311 frt 77 krral lévén megterhelve, mint elkötethető rendelkezési alap, illetőleg tőkeként marad 6026 frt 25 kr.

Az egyesületnek van jelenleg 1792 tagja; kik közül örökös 89, alapitó 945, rendes 472, pártoló 286 A tagok e számába nincsenek fölvéve a Magyar Egyesület azon tagjai, kik az egyesülés után egyesületünknek is tagjai lehettek eddigi tagdijaiknak lefizetése mellett. E tagok névsorának összeállitása most van folyamatban.

Az 1892. év végén és az 1893. év elején ujabb alapszabályaink értelmében megalakult kerületi választmányaink mandatuma lejárván, az egyes kerületi választmányok uj megalakitására Gombár Tivadar dr. t (I kerület), Göőz József drt (II. ker.), Kugler Józsefet (III. ker.), Agoston Józsefet (IV. ker.), Mezey Lajost (V. ker.), Fülöp Károly drt (VI. ker.), Fektor Ferenczet és Weitzenfeld Jakabot (VII ker.), Pártos Gyulát (VIII. ker.), Hindy Kálmánt (IX. ker.), és Beretzky Endre drt (X. ker.) kértük föl az 1898 év első negyedében. A választmányok megalakitására fölkértek ezen névsora biztositékát képezi annak, hogy az uj megalakulás mielőbb meg fog történni. Eddig már ujra megalakult a *III. ker. választmány*, megválasztván elnökké *Kugler Józsefet*, alelnökké *Lindner* Károlyt és *Weisz Gézát*, jegyzővé a kerületből eltávozott és egyesületünk ügyei körül buzgón munkálkodó *Kovács Rezső* tanár helyére *Watzula Rezsőt* A választmány tagjai a régiek maradtak. E kerületi választmány arra törekedett, hogy a III. kerület minden iskolája részére egy-egy Gerlóczy féle iskolaegyesületi ösztöndij alapot teremtsen. Eddig kettőt létesitett. A többi alapitvány létesitése czéljából május hóban nagyobb szabásu hangversenyre készül, melynek rendezésére a választmány *Göőz József* dr. polgári iskolai igazgatót kérte föl.

Ujjáalakult *V. kerületi választmányunk* is. Elnök lett *Mezey Lajos* Alelnök: *Beck Dénes Schlesinger Pál;* jegyző *Gyulay Béla* dr. Szervező továbbá választmányat is, melynek tagjait jövő évi jelentésünkben teszszük közzé.

A régi választmány főleg az V. kerületi munkáskaszinó ügyeivel foglalkozott nagy buzgalommal és áldásos sikerrel.

II. kerületi választmányunk buzgó elnöke, Rupp Zsigmond, más téren való nagy elfoglaltsága és a kerületből távozta miatt az elnökségről lemondott Az elnöki teendőket *Göőz József* dr, eddigi lelkes alelnökünk vezette *Derlik Sándor* jegyzősége mellett. A választmány az évzáró vizsgálatok alkalmával a kerület 5 elemi és 2 polgári iskolájában 40 frt értékü 69 jutalomkönyvet osztott ki a választmánynak sajat alapjából *VII. kerületi választmányunk* elnöke, *Morzsányi Károly* nagy elfoglaltsága miatt szintén leköszönt tisztségéről. *IV. kerületi választmányunk* (elnök: *Agoston József*, alelnök: *Vámossy Károly*, jegyző: *Klinda Gyula) Hahóthy Sándor* inditványara elhatározta, hogy a 100 tagu választmányból időközben kieső tagok a Magyar Egyesület tagjaiból pótoltassanak.

A Magyar Egyesületnek egyesületünkbe való beolvadását a magy. kir. belügyminiszterium a tavalyi jelentésünkben közzétett szerződési föltételek mellett 79364.—V/1897 sz a. jóváhagyván, egyesületünk átvette a magyar Egyesületnek 3600 frtnyi tényleges értékü 4% os magyar járadék kötvényből. 995 frtról szóló 2 drb. pesti hazai első takarékpénztári betétkönyvecskékből és 299 frt készpénzből álló vagyonat. Átvettünk továbbá egy ezer forintról és egy száz forintról szóló kötelezvényt, mintegy 50 frtnyi értéket képviselő és népkönyvtáraink részére előnyösen értékesithető könyveket, továbbá irattárunkba elhelyeztük a Magyar Egyesület 1897 évi febr. 21-én és márcz. 8-án megtartott közgyülésének, továbbá központi választmánya és kormányzó tanácsa 1897. évi október 5-én tartott együttes értékezletének jegyzőkönyveit.

A Magyar Egyesületnek tagjai, a szerződés értelmében, egyesületünknek is tagjai lehetnek a Magyar Egyesületnél fizetett tagdijak mellett. Egyesületünk ezen tagdijak beszedését meg fogja kisérelni és ezután megállapitható lesz, valjon a testvéregyesület tagjai sorából kik kivánják magukat egyesületünk tagjainak tekintetni

Ismerőseink.

(Fények és árnyak.)

A „Buda és Vidéke" mult számában *Méltatlanul* czimü czikkünkben azt a vádat, mit Mechwart András tisztelt személye és a Ganz-gyár ellen a hazafiatlanság és germanisatió czimén emelt egy lap, már visszautasitottuk.

A *Hét* és *Ország-Világ* czimü szépirodalmi lapok hozzák ebből az alkalomból Mechwart András sikerült arczképét, életrajzát és a Ganz gyár méltatását. Mi is mellékeljük mai számunkhoz a tisztelt férfiu arczképét.

A Schweinfurtban született egyszerü fiu fényes pályát futott be s tehetsége és akaraterejével a magyar gépiparnak a külföldön is becsületet szerzett, a Ganz-gyárt megmagyarositotta s hazafiságát az is bizonyitja, hogy *Erdélyből harmincz* székely fiut hozatott fel a vasmesterség megtanulására.

Mechwart András gépészmérnök, született Schweinfurtban 1834-ik évben, a hol a nép- és ipariskola befejezte után előbb kitanulta a lakatosmesterséget s csak azután ment az augsburgi műegyetemre, a hol felsőbb tanulmányait végezte. — Nemsokára a Károly-Lajos-vasuti igazgatóságnál kilátásba helyezett mérnöki állomás elfoglalása végett Pestre jött. Itt megismerkedett Ganz Abrahámmal ki az intelligens fiatal mérnököt annyira megkedvelte, hogy a gyarába való belépésre és később végleges ittmaradásra birta. — A Ganz-féle gyar óriasi fejlődésének további története szoros összefüggésben van Mechwart élettörténetével. — Ganz halála után Mechwart és igazgatótársa Eichleiter társulatot szerveztek, a mely gyarat az örökösöktől átvette. 1874. évben Eichleiter, kilépett a gyár kötelékéből s ez időből kezdve a gyár sorsa és jövője teljesen Mechwart kezeibe volt téve. — Az általános nagy pénzügyi válság, mely különösen a vasúti felszerelések előállitásával foglalkozó gyarakat rázkodtatta meg, többeket el is buktatott, a Ganz és Társa-féle részvénytársaságot is fenyegette, de Mechwartnak eppen akkor sikerult a malomipar terén korszakot alkotó hengerjaratokat oly tökélyre emelnie, hogy a munkahianyban szenvedő gyár ezen válságos időkben is fentarthatta magát. Mechwart ajánlatára a társulat csakhamar átvette a pesti vagongyarat, mely az ő vezetése alatt nagyszabásu gyárteleppé fejlődött. 1879-ben figyelme az elektrotechnika felé is fordult e téren megtetette a kisérletezéseket s nemsokára megalakult az elektrotechnikai osztály, mint külön gyartelep, mely ezen a téren is világra szóló hirnévre tett szert s készitményei nemcsak az országban, hanem a külföldön, sőt a tengeren túli világrészekben is hirnevet szereztek a magyar gépiparnak. — Érdemeinek elismeréseül a Ferencz-József renddel, majd pedig a vaskorona renddel tüntették ki; kereskedelmi érdemeinek méltányolásául pedig az osztrak magyar bank igazgatósági tagjául választatott

Az *Ország-Világ*, ez a tekintélyes szépirodalmi lap ezeket irja többek között derek és tekintélyes hires budai polgártársunkról:

„A Ganz-gyar produktumainak 30—40 százaléka marad itthon, a többiért a külföld pénze árad be Magyarországba; magyar mérnököket, magyar munkásokat táplal. Egész mérnöki kart nevelt Magyarországnak s alkalmat adott sok fiatal, törekvő tehetségnek, hogy külföldön tanulhassanak — Magyarország javára. Évente egész munkásosztályt nevel gyarában. Az idén harmincz székely fiút vett fel tanonczul; azok teljes ellátásban és alapos kikepzésben részesülnek. Derek, jó magyar iparos-munkások lesznek belőlük, mint az a tizezer ember, a kit a gyár ez idő szerint foglalkoztat. Apja és barátja tisztviselőinek és munkásainak. Száz meg száz epizódot tudnak felőle a gyár emberei, csupa olyat, a melyből megérti az ember, miért csüggnek rajta mindnyájan valódi rajongással A jóság, igazság és emberiesség kisugárzik minden szavából, minden tetteből. Müveltség, felvilágosodottság és jólét árad szét tőle A telepen óvodát és iskolat tart fenn, esti ipartanfolyamot rendezett be, két nagy koloniát alapitott munkásainak, a hol igen olcsón, igen jól élnek. Teremtett a tisztikarnak nyugdij alapot, alapitó vagy pártoló tagja minden közhasznu egyesületnek s ezreket költ évenként szegény embertársainak támogatására.

A szakemberről, a technika terén szerzett érdemeiről, a vállalat felvirágoztatásáról nem szólok. Ezen a téren nem támadták meg, hisz ezen érdemei előtt kalapot emelnek barátai és ellenségei egyarant De en azt hiszem, Mechwartnak nincsenek ellenségei. A kik nevét ok nélkül, kósza mendemondák ötletéből, egy érdekes riport kedveert, tollukra veszik, nem tudják kiről irnak s nem tudják, mit irnak. Hisz még azt sem tudják, — a miről pedig bármely pillanatban meggyőződhetnek — hogy a Ganz-gyar tisztviselőinek *90%-a magyar*, 6% a német, 2%-a olasz s 2%-a más nemzetiségü; a mi tehat azt jelenti, hogy Mechwart András vezetése alatt a *Ganz-gyár teljesen magyar vállalat lett.* Oly vállalat, mely külföldön a magyar iparnak nagy becsületet szerzett

már s fog szerezni ezután is Olyan nagy szükségünk van jó és nagy iparvállalatokra, hogy igazán — illenék megkegyelmezni azoknak is, a kik egy emberöltőn át dolgoztak a magyar érdekek javára

Mechwart András pedig maradt tovább is, a ki volt "

Személyzete munkásai csakugyan úgy tisztelik, mint atyjokat. Ugy is gondoskodik róluk A hengerszékek feltalálásáért az igazgatóság által felajánlott 15,000 forintot szegény munkások között osztatta szét Atyai gondoskodásának bizonysága a *Ganz és Társa* vasöntő és gépgyár részvénytársaság nyugdijalapja, melyet ő kezdett meg 5000 frttal s a melynek ma 840.000 forint a vagyona.

Adja Isten, hogy Mechwart András sokáig éljen és használjon magyar szivvel, magyar lélekkel továbbra is a hazának

B G

Különfélék

— **Angol önérzet**. Megemlékeztünk arról, hogy az *Apenta* keserű források angol igazgatója szorgalmasan tanul magyarul és mindenkivel magyarul beszél Az angol megtiszteli a más nemzetet önérzetet ébresztő eljárásával. Szép példája nyilatkozott meg közelebb ennek az önérzetnek a Londonban tartott nemzetközi kongresszuson, melynek megnyitásakor az elnök felszólította az ott levő nemzetek képviselőit, hogy mindegyik mondjon a maga nyelvén imát A *Lorántffy Zsuzsánna* nőegyletet képviselt budai polgártársunk *dr. Szabó Aladár* tudós theologiai tanár imádkozott példát adva, hogy a magyar idegen országban is magyarul dicsérje az Istent, a melyből okulhatnának azok, kik még mindig nem magyarul dicsérik.

— **Uj körutak és utczák**. A figyelmes sétáló figyelmét nem hiszem, hogy elkerülték volna azok az uj házszámok, a melyek a régi Krisztina-, Attila-, és Szent-János utczák házain már messziről szembe ötlenek. A fehér alapon, a mely vörös kerettel van diszitve, nagy fekete betükkel van feltüntetve az utcza uj neve, s alatta a szám. Ezekről aztán mindenki megtudhatja, hogy sem Krisztina-, sem Szt.-János-utcza nem létezik többé. Ezek helyét elfoglalta a világvárosi *körut*. A *Krisztina körut*, a mely eddig is létezett ugyan, most jóval meghosszabbodott, a mennyiben hozzácsatolták a Krisztina- és Szt.-János-utczákat. 173 házszáma van Ennek mintegy folytatása az *Attila körut*, a mely a Szt.-János téren veszi kezdetét, s a Döbrentei és Egyháztérig vonul 60 házszáma van. E kimetszett részszel az azelőtti Attilla-utczát röviditették meg — Az uj utczák megemlithetők a Naphegyen: a *Dezső-utcza*, északdéli irányban, a mely a Czakó-utczába nyilik; a *Fém-utcza*, kelet-nyugoti irányban, mely a Lisznyay-utczát köti össze a Dezső-utczával, s végre a *Fenyő-utcza*, kelet-nyugoti irányban, mely a Lisznyay-utczát fogja összekötni a Nyárs-utczával.

— **Két esküvő**. Két esküvőről adhatunk hirt, mind a 2 uj férj tanitó s az egyik nő is az. — *Garay* Antal igazgató-tanitó Gizella leánya, ki szintén tanitó julius 23-án esküdött örök hűséget *Fehérváry* Ferencz főv. tanitónak a krisztinavárosi plébánia templomban. Az eskétési szertartást König Gusztáv lelkész igen szép beszéddel végezte be. Legyen áldás frigyükön. — *Pogány* József julius 26-án vezette oltárhoz *Gecsovics* József honvédminiszteri számtiszt Irma leányát a II. ker. margit-körúti plébánia templomban. A menyasszony nevelő-atyjánál *Pusztai* Ferencznél fényes lakoma volt. Legyen boldogságuk tartós!

— **Kisfaludy-szinház**. A III. ker. polgárság még mindig lanyhán viseli magát a Kisfaludy-szinházzal szemben s igy nem igen mozditja elő a magyar szinészet ügyét ezen nagyrészt német ajku lakosság körében. Tudtunkkal pedig a szinpártoló egyesület derék elnöke Kepes László mindent elkövet, hogy a magyar szinészet Ó-Budán kellő támogatásban részesüljön, s igy hát csakis a kerület hazafias érzelmü polgárságától függ, hogy a tevékeny egyesület működése hajótörést ne szenvedjen. Eddig azt láttuk, hogy a közönség zömét a pestiek és a margitszigeti fürdővendégek képezik, kik különösen Holfeld Rezső főherczeg uradalmi felügyelő buzditására rándulnak időnként szép számmal a Margitszigetről a Kisfaludy-szinházba. A szinház fáradhatatlan igazgatóját azonban figyelmeztetjük először, hogy a darabok betanulására nagyobb gondot forditson.

— **Elővigyázatot kérünk** Az iskolákból kitóduló gyerekek között sok szerencsétlenséget okozhat az elrobogó villanyos vasut, különösen, ha az iskolák előtt nincsen óvó keritès. A krisztinatéri iskola előtt nincsen ilyen. Sürgősen kerjük a tanácsot és az iskolaszéket, hogy itt az óvó keritést mielőbb készittesse el.

— **Közigazgatási bejárás**. A közuti vaspálya társaság zugligeti végallomásától Budakesz és Pátyon át Zsámbékig tervezett kelyi érdekü vasut zugliget—budakeszi szakaszának közigazgatási bejárása augusztus hó 16-án lesz *Papp* Arpád miniszteri titkár vezetése mellett. Az összejövetel az uj városháza tanácstermében lesz. A kereskedelemügyi miniszter ma fölhivta a főváros közönségét, hogy a közigazgatási bejárásnál képviseltesse magát és gondoskodjék egyuttal a magánfelek részvételéről is

— **A Mayer féle árvaház növendékei báró Eötvös József sirjánál** A székes fővárosi Mayer-féle árvaház jeles képzettségü igazgatója Somlyay József növendékeivel együtt — abból az alkalomból, hogy a népoktatási törvényt hazánkban harmincz évvel ezelőtt alkották meg — az intézet növendékeivel Ercsibe tett egy kirándulást, a hol első sorban néhai Eötvös József báró közoktatásügyi miniszter sirját keresték fel a kegyelet adóját lerovandó A sirnál a növendékek egy alkalmi gyászdallal nyitották meg az ünnepélyt, mely után Somlyay József igazgató rövid beszédben vázolta a törvény keletkezését és méltatta annak létrehozóját báró Eötvös Józsefet. Ezután két intézeti növendék Eötvös Józseftől „A megfagyott gyermek" és „A bucsu" cz. költeményét szavalta. Az ünnepélyt ismét egy gyászdallal fejezték be, mely után az igazgató növendékeivel s az időközben hozzájuk csatlakozó vendégekkel együtt lement a sirboltba, hol a nagy államférfi porladozó hamvait megtekintették. Dicsérettel emlitjük meg ez alkalommal a cs. és kir szab. Dunagőzhajó társaság igazgatóság azon előzékeny eljárását, hogy a növendékek oda és visszautazását dijmentesen eszközölte s ezáltal a kegyeletes és hazafias ünnepély sikerét nagyban előmozditotta. (R F.)

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Kitünő szappan* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Stu. art* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer. Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Horniesek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához*.

Remek dolgok A mióta dr. *Lendl Adolf* oly müvésziesen tömi ki az állatokat, egymást érik nála a remek dolgokra az elökelő megrendelések. *Dr. Lendl Adolf* remek dolgai nem csak az országban, de az egész Európában feltünést keltettek. Műterme a *Donáty*-utczában van, mit sokan látogatnak a vadászat és természet barátai közül.

— *A Mátyáshegy*. Sohasem felejti el azt az élvezetet, ki a Mátyáshegyen volt Mátyás király egykori vadásztanyáján a Bartalits-féle vendéglőben a szép kilátásban gyönyörködvej egy ital jó bort ivott A szép vidéken nagyobb az étvágy és fokozódik a jó kedv.

Palyazati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Budapest-budai üzletvezetősége a budapest-terézvárosi osztálymérnökséghez tartozó, s a Budapest székes főváros V. és VI. kerületében fekvő valamely pályaudvari hivatalos épületek és lakóházak, valamint az államvasutak tulajdonát képező ugyan e két kerületben fekvő, s ezen üzletvezetőség felügyelete alatt álló lakóházak kéményseprő munkainak 1898. évi augusztus 1-től számitandó három évre leendő biztositása czéljából, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen kéményseprő munkák kiadásánál mindenek előtt kiköttetik, hogy a két kerületbeni munkák ért a követelendő munkabér, egy-egy átalány összegben megállapitassék és hogy az ajánlattevők ugy a hatósági szabályrendeletek, valamint a m. kir. államvasutaknál, kéményseprő munkakra nézve érvényben lévő különleges feltételek határozmányainak pontos és lelkiismeretes betartására magukat kötelezzék.

Felhivatnak tehá ezen munkákra pályázni szándékozó, a Budapest székes főváros V. és VI. kerületbeli hatósági iparengedélyekkel biró kéményseprőmesterek, hogy az 50 kros magyar okmány bélyeggel ellátandó ebbeli kerületükre vonatkozó ajánlatokat bepecsételve és: „Ajánlat kéményseprő munkák végrehajtására" felirattal ellátva f. évi augusztus hó 10-ének déli 12 óráig az üzletvezetőség általános osztályánál (Terézkörut 62. sz. I, em. 5.) nyujtsák be; bánatpénz fejében pedig 50 frtot készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, f. é augusztus hó 9-én 12 óráig, az üzletvezetőség gyüjtő pénztáránál tegyenek le.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizennégy napnál nem régibb, utolsó árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Az összes munkákat kitüntendő kimutatások valamint a különleges feltételek a m. kir. államvasutak budapest terézvárosi osztálymérnökségénél (nyugoti pályaudvar) naponta reggel 9 órától, déli 12 óráig megtekinthetők, ahol egyszersmind ezen munkákra vonatkozólag bővebb felvilágositásokkal szolgálnak.

Budapesten, 1898. julius 27-én.

Az üzletvezetőség.

OKÁNYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstöldeje.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes"

BIEHN JANOS
Budapest, IX. Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazza-tételét.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél ven déglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leany nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke“** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Ba os-utcza **2**

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyi Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénnyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Hevesi Balázs
utóda
Harkai Mária

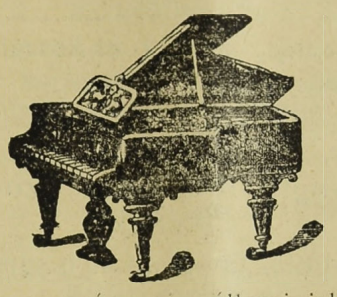

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.
BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü asphalt anyag vidékre is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut 1. sz.)
uj tulajdonosa
POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel
ajánlja
a nagy érdemü közönség figyelmébe.
Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.
A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.
Hideg buffet.
Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.
Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Zimándy Ignácz

legutóbbi könyve
(Ébresztő hangok 14-ik kötete.)
Azaz *Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt,* mely 366 lapra terjed 20 krért kapható.
Megrendelhető a szerzőnél Törökbálinton.

Dornis Miklós
vendéglője.
A Szép Juhászné hoz
Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

„STANDARD“
ÉLETBIZTOSITÓ TÁRSAS.
Edinburghban (Angolhon.)
Alapittatott 1825-ben.
Magyarországi fiók:
Budapest, V., Fürdő utcza 4. szám.

Évi bevétel	27.500.000 kor.
Kiutalt nyereményrészek	150 000 000 „
Vagyon	220 000 000 „
Halálesetek folytán kifizetve	450 000 000 „

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei.

Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak Szabad világkötvények. Kötvényekérvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.
Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkászárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek. Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalát.

HIRDETÉSEK felvétetnek
a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és Duplex kala ok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű **könyvkötészeti és diszmunkák** teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait**, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.ér 1. sz. alatt fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: **II., (Viziváros) Retek-u. 14.**

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 23. s (Kisasszony hava) Augusztus 11

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A vérmező rendezéséről.

Az ördögárok majdnem teljes befalazásához közelegvén, a budai vérmező rendezésének kérdése előtérbe lépett s dominálólag kezdi foglalkoztatni úgy a főváros épitészeti és város rendezési vezető közegeit, valamint a Duna jobbparti lakosságának nemcsak előkelőségét, hanem mondhatni összes rétegeit.

A különféle rendezési tervek közül két fő ellentétes projectummal találkozunk: az egyik álláspont azt vitatja, hogy a budai vérmezőt úgy mint eddig, teljesen szabadon kell hagyni, annak egyengetése után jó kerti földdel befedni s azt egészséges erős fűmaggal bevetve szorgalmas öntözéssel viruló rétté kellene fejleszteni. Ugy hogy ez a zöld nagy térség nem csak a szorosan vett budai lakóknak, hanem a mindinkább óriássá fejlődő balparti város részek lakóinak pajzán mozgó s állandó gyülekezési helyéül szolgálhat, melyen a családok apraja nagyja az üde reggeli és hüvősebb esteli órakban jól kisétálhatja magát. Az egyetlen engedmény, melyet ennek az iskolának hivei hajlandók volnának tenni, egy nagy vendéglő lenne, hogy a gyomor és torok is megkapja a magáét. Természetes dolog, hogy a sokat mozgó el is fárad s nem is akar mindennap, vagy talán nincs is módjában vendéglőben költekezni, tehát azt is kivánja, hogy a zöld rét térségének szélei egész hosszú sora *ingyenes* padoknak álljon rendelkezésére; e padsorokat körös körül a vérmező szélén gyorsan növekvő erőteljes és dúsan lombozó fák kell, hogy vegyenek körül.

Az zöld térrétséget pedig mi nem úgy gondoljuk beosztva, hogy azt keresztül-kasul járó számos út szelné át, hanem akkép, hogy a padsorok és a rét között egy eléggé széles körút ugy gyaloglók mint kocsikázók részére tartatnék fenn. — Az emlitett vendéglő vagy kávéház pedig nem zöld mező közepére, hanem a tojásdad alaku zöld mező egyik végpontjara helyeztetnék el úgy, hogy az egész tér a közönség szabad mozgására szolgálna.

A vérmezőnek ilyen uj képe hasonlitana a londoni nagy Hyde-parkhoz, mely a londoni előkelő társaság s az idegenek ezreinnek álandó gyülekezési pontja. — A Hyde-parknak közepét szintén teljesen szabadon hagyták; semmiféle tilalmi tábla, öt forintos rendőri büntetés, vas, vagy egyéb kerités nem gátolja a rétre özönlőket. Ha pedig a fű megnő, azt nem kaszálják, hanem ra eresztett tekintélyes kecske nyájjal legeltetik le, mely egyszersmint trágyázza is mindjárt s a rét még is mindig — persze téli hónapokat kivéve — üde és friss.

Önként érthető, hogy a mi szárazabb klimánk folytán az angol tengeri párát itt öntözéssel kell pótolni.

Ennek az iskolának előnyeit azonban mi kellőképpen majd e czikk végén fogjuk méltányolni.

Hanem előbb a másik ellenkező haladó álláspontot adjuk elő, mely a vérmezőnek szabad térségként való hagyása helyett annak egészben vagy részben való beépitését kivánja és sürgeti.

Annak a szükségét, hogy a vérmezőt okvetlen épitő helyül kell felhasználni, egyszerüen azzal indokolják a haladó apostolok, hogy a főváros pénzügyi helyzete nem engedi meg azt a fényüzési politikát, hogy az osztrák császári és m. kir. katonai kincstártól draga pénzen a vérmezőt megváltsa és aztán ha majd annak birtokába lépett, azt nagylelkü önzetlenséggel saját lakóinak üdülésére bocsássa a helyett, hogy saját ürülő pénztárának megtöltésére forditsa. Tehát a vérmezőt szépen, szabályosan fel kell osztani s az ekkép nyert nagyszámu épitő helyet nyerészkedő szellemmel megáldott házi urak és épitő mestereknek jó pénzért elkell adni, kik azután azokon még drágábban tuladni vagy maguk ugyan drágán, de minden szépészeti fogalom mellőzésével épiteni igyekezzenek.

Ez az épitkezés természetesen, úgy történnék, hogy a vérmezőnek legészakibb csücskétől a Krisztina körúton az ördög árok fölött a Karácsonyi palota felé húzódnék a 3 és 4 emeletes bérkaszárnyák gyöngysora, a másik oldalon pedig a Mikó utczával párhuzamosan, meg az Attila-utcza alatt folytatódnék ez az elzárási épitészeti politika.

Miután a műegyetem áldásától a vérmező immár szerencsésen megszabadult, lévén az már véglegesen a lágymányosra jutandó — a vérmező közepén a m. királyi tudomány egyetem-bölcsészeti és orvosi karának uj épületei helyeztetnének el.

Fönt a bástya mentén igen is továbbra is gyönyörü kilátás fog nyilni a budai hegyek regényes körvonalaira, lefelé pedig egy kisebb méretü háztengerre, tetőkre, udvarokra és füstölgő kémények erdejére. Ezzel vége is van a romanticismusnak. Ha jámbor és üdülni kivánó ember és családja leigyekszik mondjuk a Krisztina körútra, fog majd látni nyüzsgő és

„BUDA és VIDÉKE TÁRCZÁJA."

Husz éves emlék.

Irta: *B. Eszti.*

Egy csók, egy könyeken átcsillanó mosoly, egy kézszoritás és vége, tán örökre vége annak a kedves gyermek barátságnak mely oly közel hoz egymáshoz a zárda csendes falai közt. Julius 20, ez volt a vizsganap, ezen a napon mehettünk haza — szabadok vagyunk, sirtunk valamennyien, hogy soká nem látjuk egymást — tán soha az életben, de az öröm verőfényes mosolya átragyog a könyeken, a hányan voltunk annyi féle hang kiáltá — haza — édes anyámhoz

Polyányi Emi volt az egyetlen, ki nem édes anyát várt, neki nincs — meghalt, ő neki mindene a nagymama az ő végtelen jóságával volt — És ez a nagymama volt az első, ki megérkezett a kis unokaért. Nem tudom, a szeretet lángja vagy a büszkeség mámora ragyogott-e azokból az örökké ifju fekete szemekből a kis unoka felé, sirva ölelte magához és örömtől reszkető hangon kérdezte: — Mit adjak egyetlen kis leányom jutalmul szorgalmad, jóságodért?

— Sokat, egyetlen jó nagymama. — Először a te régi nagy szeretetedet, azután a nagy atyust, egy csókot, az erdőt, hol én olyan boldog vagyok, minden virágát, csendjét, madar dalát. Ezt a sokat add nekem és én olyan jó kis leányod leszek

— Oh te rajongó bohókás gyermek, még mindég nem feledted el azt a csunya erdőt? Oda viszlek, ott vár már türelmetlenül az a te nagy gyerek öreg atyusod, a ki tán azon aggódik e pillanatban, nem e feledtedd el őt és az erdőt.

Alig volt vége a vizsgának. Emi — vagy Pipiske, a hogy őtet hivták a társai, sietve bucsuzott el is indult el a nagymamával — Gondolj ránk Pipiske, kiálták utána a leányok, de ő már nem hallott semmit, az ő lelkének szárnyai nőttek, az vitte mindennél gyorsabban az ő öreg atyusához az erdőbe, az ő fészkébe, az ő kedves tanyájára.

A jó nagyatyus Csapó főerdész ur, majdnem reggel óta sétál már az erdő szélén vizsgálja az ott kanyargó országutat, mikor bukkan elő az a két pejkó amelyik az ő kis unokáját, pajtását, szeme világát hozza, hogy meg aranyozza életalkonyát ez a kis vadmadár annak a komoly, szigoru, de áldott nemeslelkű aggnak!

Alig látni a kocsit a felszálló nagy portól, de ő érzi, hisz ugy megdobbant a szive, hogy az ő kis vadonca jön, leemeli válláról puskáját, elsüti a levegőben, hogy tudja az a kis leány, hogy várják ám!

— Nagyatyus édes — megyek, István álljon meg, leszállok, ezek a vén lovak nem tudnak szaladni — én előbb oda érek, engedj édes jó nagyanyám.

— Már ezt kis leányom nem hiszem, hogy előbb érsz ha leszállsz, bármily fürgék is azok a baba lábak!

— Oh engedj futni, repülni akarok, lásd itt az erdő, az atyus, ugy érzem szárnyaim nőttek — boldog vagyok nagyon

— Állj meg hat Pista, hadd repüljön ez a kis leány, látom kitárta már a karjait az az öreg gyerek, hadd repüljön bele. Azután csak ballagj haza felé, nem jön velünk a kis leányom az majd tudom az erdőn keresztül megy és előbb otthon lesz, mint mi, — mig ezt a nagy hegyet megkerüljük.

Igaza is volt, mert mire az az öreg hintó befordult az udvarra, a kis unoka vigan kiál

Adakozzunk az Orszagos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

pezsgő üzleti életet, 3 és 4 emeletes házak változékonynál változékonyabb diszes homlokzatait, szabad eget is fog látni, — de csak fölfelé, — de zöldülő hegyeket, lélek emelő conturákat, viruló Gellért-hegyet, imponáló budai királyi palotát bizony nem fog látni; mert oda van és megszünt az a párját ritkitó hatalmas perspektiva, melyet eddig élvezett, midőn például a Kriszten telektől lefelé jöve az Attila-utczai polgári iskola előtt véletlenül megállott, hogy daczára por és hamunak elbüvöltesse magát, az előtte elterülő magasztos tájkép által.

Komolyan és minden satira nélkül javasoljuk azért a közmunka és fővárosi tanácsnak, nem emlitve a sok fő- al-, kül , és beleipitészeti bizottságokat, hogy a vérmező közepén emeljenek a beépitési eszme legfőbb apostolának egy második, belül csiga lépcsővel ellátott oszlopot, hogy az ekképen a mozgás és üdüléstől elzárt fővárosi és vidéki adófizető legalább ott fönn a magasban kárpótoltassék az eddigi szabad élvezetért.

Hogy mily nagy veszteséget foglal magában a vérmezőnek ily agyonrendezése, azt könnyen átérti az a kissé világban megfordult egyén, ki nagy európai városainkban megfordulva, személyesen meggyőződött arról, mily nagy áldás, mily nagy közgazdasági és közegészségi haszonnal jár egy ily már meglevő szabad térség egy nagy emporium minden tagjára, ha azt örökké zöld szabad parknak hagyták meg s a közönség szabad rendelkezésére bocsátják.

Ez a két ellentétes az ultra konservativ és radikál liberalis iránynyal szemben a mi álláspontunk az ugynevezett eclectikus szerepet foglalja magában, s oda irányul, hogy a kecske is jól lakjék meg a káposzta is megmaradjon.

A vérmezőnek az Attila-úti szelvény közepét tehát körülbelül a déli vaspályával szemben a tudomány egyetem bölcsészeti és orvosi karának csarnokaival épitsék be. A fentebb emlitett vendéglő vagy kávéház ellen sincs kifogásunk, de azzal kérjük alásan elég legyen.

A többi maradjon meg egész teljében, ahol a londoni Hyde park példájára apraja nagyja naponta forgolódhatik. — Annál is inkább, mert Budának úgy sincs ez idő szerint arra alkalmas gyermekkertje, hol az uj nemzedék villamos vasut elgázolástól menten

A törvény törvény marad és szerény nézetének ad kifejezést e sorok irója, hogy szünjék meg vasárnaponként a gőzgép, kalapács, pöröly és a csákány zaja.

Legyen a vasárnap az Úrnak napja, a pihenés 24 óraja.

A zugligeti egylet közgyülésének jelentése.

Tisztelt közgyülés!

Csendben, zajtalanul, s minden feltünést kerülve dolgozó kis egyesületünk immár a negyedik évét betöltötte E négy évi működést, ha nem is jellemzi szemkápráztató, csillámló siker, de feladatához, céljához képest maradandó nyomokat hagyott hátra abban a körben, a melyben és melynek érdekében fejti ki tevékenységét.

Már egyesületünk megalakulásakor megállapitottuk munkaprogrammunkat Eddigi jelentéseinkben is körvonaloztuk céljainkat, melyeknek érdekében nagyobb tevékenységet fejtettünk ki Egyesületünk főtörekvése volt megalakulása óta a közlekedésnek a Zugliget felé való meghosszabbitása. Az alakulás óta négy év veszte életét, e négy év óta azokkal az eszközökkel, melyekkel az egyesület rendelkezik, jelentékenyebb erőkifejtést, nagyszerü alkotásokat kivánni nem lehet, de egyesületté tömörülve társadalmi uton elért sikereink azt a megnyugtató tudatot kelti föl bennünk, hogy tevékenységünk, bar még mindig a kezdet nehézségeivel küzdünk, a siker reményével kecsegtetnek.

Eddigi jelenteseink részletesen föltárták alkotásainkat, törekvéseinket a fölmerült tervek megvalósitasa terén Ugy a székesfőváros tanacsanal, közgyülésénél, mint a közuti vaspályatarsaság elnökségénél és igazgatóságanál a zugligeti villamos vasut meghosszabbitása érdekében megragadtuk mindazon eszközöket, mikkel egy egyesület működhetik és foganatositani törekedtünk mindazt, a mit egyesületi uton elérni lehet.

A jelen év folyamán ismét adtunk be kérvényt ebben az ügyben a székesfőváros tanacsahoz A budapesti közuti vaspályatarsaság a székesfőváros kivánságára köteles ugyanis zugligeti vonalat a „Fáczán“ vaskapujáig meghosszabbitani, ha a főváros a szükséges területet akként bocsájtja rendelkezésre, hogy az emelkedés a folyó pályánál 5%, a végállomásnál pedig ennél mérsékeltebb lesz. A székesfőváros a pályatest kiépitésére költségvetésében fel is vette a szükséges összeget, de az 1897. évi junius 14 én tartott közgyülés oly értelmü határozatot hozott, hogy a tarsulattól csak azt a (hozzavetőleg 300 méternyi) meghosszabbitast igényli, mely ujabbi befektetés nélkül a rendelkezésre álló kész uton akként létesithető, hogy a pálya emelkedése a kikötött 5% nal nagyobb nem leszen. A közmunkak tanácsa a közgyülés ezen határozatához forgalmi és müszaki szempontból nem járult hozzá, s igy a közgyülés ujabban elhatározta, hogy a müszaki kerdések mas megoldásának tanulmányozására utasitja a székesfőváros mérnöki hivatalat.

Ezt a kérd st továbbra is felszinen tartani kötelességünknek fogjuk ismerni.

Egyesületünk más irányban is törekedett a kérdést a megoldás felé vezetni. Dr. Vajda Adolf egyesületi alelnök utjan érintkezésbe lépett a kábelvasut konzorcium vezérembereivel nem-e volnanak hajlandók az Istenhegyről egy szarnyvonalat épiteni a zugligeti Fáczánig? A konzorcium főgondját ez idő szerint csakis a fővonal kiépitése képezi s csak ennek megtörténte után foglalkozhatik érdemlegesen az egyesületünk által felvetett szárnyvonal kiépitésének eszméjével.

Véleményünk szerint nagy jelentőséggel fog birni egy tervezésben levő vasut a Zugliget és környékének fejlődésére — melynek eszméje szintén egyesületünkből szivárgott ki. A vasut kiindulási pontja a budapesti közuti vaspályatársaság zugligeti végállomása, végpontja — Fáczán, — Harangvölgy, — Csillagvölgy, — Normafa, — Mária Makk, — budakeszi erdőn át — Budakesz Tervezője Csengery Árpád. A vasut villamos erőre fogaskerekü rendszerben lesz kiépitve. A zugligeti birtokosok törzsrészvények jegyzése és a szükséges telkek átengedése által segitik a vállalatot, melynek létrejötte által Budapest ismét egy nagyszerü technikai nevezetességgel fog szaporodni.

Mióta a főváros a kincstártól megvette a budakeszi erdőt, folyton hangoztatjuk, hogy ezt a remek kiránduló helyet, mely annyi természeti szépségben bővelkedik, megközelithetővé kell tenni a nép számára. Hány ember van Budapesten, ki az igazán remek, elragadó kilátással biró Normafánál, a Jánoshegyen nem volt, mert gyalogszerrel bizony nehéz oda jutni. A Városliget, az uj Népliget parkjai a fővárosnak, hol a ritkitott fák között csak az utakon sétálhat a közönség a gyepre világért sem szabad lépnie. Az uj villamos vasut olcsó tarifával a kirándulók ezreit és ezreit szállithatja ki a budakeszi erdőbe, hol fesztelenül járhat kelhet vagy végig fekhetik az istenadta pázsiton Ily kiránduló helyre van szüksége népünknek. Azt hisszük, hogy a székesfőváros már ebből a szempontból is szivesen támogatni fogja a vállalatot.

Egyesületünk kérelmére a székesfőváros tanacsa elrendelte, hogy a Remete-út, Arnyas-út, Csermely-út, Labancz-út kivilágitassék.

Midőn a magyar nemzeti kultura, a nemzeti közmüveltség támogatásáról van szó, bárhova is tekintünk, dermesztő közönnyel találkozunk. Berzsenyi Danielként nem „a lelkesedésnek szent óráit“, nem az istenülés perczeit éljük. Midőn egyesületünk alapszabályaiban szentesitett céljainak megfelelőleg az iskolában élesztett hazafiui érzületet jutalmazások által igyekszik melengetni, ha néhány porszemmel is, de még is hozzajarulunk a magyar nemzeti államépület megszilárditásához. Mint minden évben, ugy a jelen év folyamán is 10 frtot adományoztunk a zugligeti-úti iskola jóviseletü és jeles előmenetelü tanulóinak jutalmazására

A mint már mult évi jelentésünkből kitünik, a székesfővárosi Tanács a Labancz úti iskola felépitésével tervbe vette a zugligeti-úti iskola megszünteteset Behatóan indokolt kérelmünk alapján az iskola további fennállása biztosittatott sőt az uj iskola felépitéséhez szükséges tervek már el is készültek, csak a közgyülés jóváhagyására várnak.

A legutóbb tartott igazgatósági ülésen több oldalról panasz merült fel az iránt, hogy a Zugligetben a köz és vagyonbiztonság nem kielégitő. Több izben betöréses lopás történt, csavargók és koldusok pedig folyton veszélyeztetik a vagyonbiztonságot. Ezért elhatározta az igazgatóság, hogy ujólag megkeresi ugy a székesfőváros tanácsát, mint a rendőrséget egy rendőrségi expositura felallitása tárgyában.

Az igazgatóságba — Haggenmacher Károly lemondásával — egy uj igazgatósági tag volna beválasztandó Az alapszabályok 15 §-nak 6. pontja értelmében a választmány ujra alakitandó s a számvizsgáló bizottságba 3 tag választandó.

Ezek után bemutatjuk egyesületünknek folyó évről szóló zárszámadását és jövő évi költségirányzatát azzal a kérelemmel, hogy azt jóváhagyólag tudomasul venni, az igazgatóságnak és a penztárosnak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Budapest, 1898. junius 29-én.

Eperjessy István, titkár. *Sigray Pál*, elnök

Mért nem emelkedik Buda és vidéke?

Buda hátramaradásának az az oka, hogy még mindig hallatlan és sehol a világon nem létező magas hidpénzeket folyvonosan szedik a teher- és egyéb kocsik után. Néhány példával

---

megbocsajtani, mert nem haragudtam, vártam ezt a perczet mindennap, itt vagytok, én boldog vagyok. Te még édes kicsi lányom, menj ha még mindig szeretsz az eczetes üvegeken dobolni, verd kedvedre. De várj, majd én még is előbb kimegyek.

— Már nem játszom öreg nagymamám Én már nagy leány vagyok, — szól nem kis büszkeséggel, — én tizenkét éves vagyok már, ezentul hosszu ruhát hordok ám, és van ám már gazdaságom is, egy tehén, a bornyuja, hat fekete jércze, egy kakas, megyek is megetetni őket Te is eljössz megnézni ugy e? én majd vezetlek ha nehezedre van a járás. És ott maradsz ma, — holnap, — mindég én velem egy szobában, ha éjjel viz kell, én adok, reggel én huzom fel a harisnyád, a puha czipőd, meglásd ügyesebben fogom tenni, mint a te öreg Zsófid.

Az az öreg asszony pedig elragadtatva ettől az élénk, mindent tenni és tudni akaró gyermektől, mintegy megfiatalodva és nem kis büszkeséggel eltelve, felállt, megfogta fehér csont végü ébenfabotját, szinte gunyosan mondta: — No kis segitség, menjünk, a mint látod még tudok menni támasz nélkül is, de azért csak kapaszkodja karomba, hadd mondják viszem a leányom unokáját. De várj csak kis leány, hogy nagyobb legyen a gazdaságod, mondd a Zsófinak fogja meg azt a négy fehér jérczét, az is kontyos ám, még pedig fekete a kontya. Ilyen nincs több a faluba, azután ott a boszorkány, kiáltsd csak el, rögtön itt lesz.

— Csakugyan két korom fekete galamb szállt a szép anya vállaira és hizelkedve csipték jobbról és balról is arczát. Ezeket is elviheted, meg azt a rosz kis fehér gidát is oda adom, az is olyan fürge, rakonozátlan, mint te voltál eddig És még valamit, de ezt édes kicsi leányom megbecsüld ám, mert én nyolczvan esztendeje őrzöm, akkor kaptam az édes anyámtól. Azon a is konyha berendezésem tanultam én meg főzni, kicsiben mindent megtalálsz ott, mint egy szent ereklyét őriztem, se a leányom sem az unokám, a te boldogult édes anyád nem kapta meg — legyen a tied az is, próbáld meg te kis kicsinyen légy szorgalmas, ha én már nem is érhetem meg, de a nagyanyádnak hadd legyen meg az a végtelen öröme, hogy hallja móndani: *de jó gazdaasszony vagy. Ez a legszebb ék és ez legyen mindég a legnagyobb büszkesége is az asszonynak*

— No te öreg gyermek, meg vagy az anyáddal elégedve?

— Meg édes anyám. Egy aranyos napsugár tévedt a két ősz fejü öregre, kiket gyermekké tett áldott nemes szivük nagy szeretete; boldogok voltak, hogy örömet szerezhettek annak a kis leánynak, az pedig mint egy szentet ugy tekinté őket. Élénk képzelete elragadta oda a szentek légiója közé, kikről olyan sokat hallott a zárdában kereste köztük vajon melyikek höz hasonlit az ő két öreg mamája? Egyszerre hangosan felkiált, tuláradó szivvel felel gondolatara:

— Ti mindnél jobbak vagytok. Megfeledkezve, hogy ő támasznak igerkezett az öreg nagymamának, forgó szél módjára tánczolt ki a szobából, szedte el Zsófitól a csuda jérczéket gyors, tempóban megindult haza az erdő szélén álló főerdészi lakba honnan pár lépés és ott az a hűs csendes eredő, békenyugalmas csendjével. Emi örömével

*

Husz éve e kedves napnak. Az a három öreg rég pihen, valjon az az élénk gyermek szeretetre teremtett heves szivével fogékony lelkével, kit az a három öreg ugy elkényeztetett, szeretett, megtalálta-e azt a szeretetet, mi őt boldoggá tudná tenni?

leszek bátor bebizonyitani állitásom valódiságát, hogy egy várost nem úgy lehet fejleszteni, hogy előbb betelepitünk hivatalnokokat, végrehajtókat, adóhivatalt, ügyvédeket és ügynököket, hanem első sorban is szükséges, hogy ott iparosok, kereskedők és munkások ezrei teleped jenek le. Ezek azután maguk után vonjak a nem termelő osztályokat. Már most vegyük pl. hogy a Lagymányoson, Kelenföldön vagy Ó Budán vesz egy asztalos, esztergályos, hangszerkeszitő stb. egy telket. Oda lakóházat, műhelyhelyiséget 20—30 ember részére, épit. Megkezdi az iparát folytatni, iparterméketnek legnagyobb részét a központba, Pestre adhatja el. Ezen iparczikkek szállitására kocsira és lóra van szüksége és kénytelen naponta legkevesebb négyszer átjönni a pesti oldalra. Ezért a négy kocsifordulóért 2 frt hidpenzt kénytelen fizetni, mely 2 frtok egy évben 730 frtot tesznek ki 700 frt azonban a mai szük világban nagy pénz Buda szépségeért és jó levegőjeért nem hozza meg azt az áldozatot, mert nem is képes sem egy iparos, sem egy kereskedő.

Ez az elvitázhatatlan oka annak, hogy fővárosunk, Ujpest, Rákos-Palota, Zugló, Kis pest, Erzsébetfalva, sőt Puszta Szt. Mihály fele olyan rohamosan épül és terjeszkedik, mert ezen falvakból a közlekedést semmi sem gátolja. Nekem van pl. egy iparos ismerősöm, a ki 60—80 családos embert foglalkoztatott az iparos-telepen Budán. Évenkint fizetett 1400 frt hidpénzt a 3 kocsija után. F. évben áthelyezte műhelyeit az Angyalföldre, és igy Buda népessége 80 családdal csökkent. Továbbá, ott van a hajóforgalom. A pesti oldalon a rakpartok annyira el vannak foglalva különféle társaságok által, hogy csak 280 f. m. szabad kikötő létezik. Megkérdeztem egyszer egy gabonakereskedőt, hogy miért vesztegelnek a rengeteg sok hajói a budai oldalon. Mire ő azt felelte: „Nincsen hely hol kikötni". Erre én azt mondám: „Hisz ott van a draga budai kikötő, melyet százezrekkel épitettek". Az igaz, — mondá, — de nekem 10.000 kocsirakomány gabonám van a hajóban. Ennek a hidpénze kitenne 5000 frtot, tehát inkább megvárom, hogyha 2 hétig is kell várni, mig Pesten kirakodhatok.

Engedelmet kérek, az állam ilyen eljárásával sohasem fogja Budapestet világhirü kikötő várossá fejleszteni.

A közuti vasutak átalányt fizetnek a hidpénzért, de azért Pestről Budára is beszedik a 2 krt minden jegy után ugyszinten Budáról Pestre is beszedik a 2 krt minden jegy után, daczára annak, hogy minden ember Budáról Pestre hidpénzfizetés nélkül átjöhet. A főváros az utóbbi 2 hidépités költségeihez is hozzájárult két és fél millió frttal, de a hidpénz jövedelméhez azért semmi köze nincs neki. Mik tulajdonképen azok a budapesti dunai hidak? Közönséges postautak, közlekedési utak, akár csak a Nagy körut vagy az Andrassy ut, melyek néhány millió frtba kerültek, mely összeget már rég bevette az állam.

Ilyen szükkeblü eljárás mellett a székes főváros is megtehetné azt, hogy a Nagy körúton, melynek épitése 17 millió forintjába került, hogy minden teherkocsi után 50 kr. dijat szedjen. Igazan elmondhatjuk Attilával: *Óh Buda, Oh Buda!*

Horváth István
hangszergyáros.

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József.*

(Folytatás.)

Borosjenő, melynek főkincse valaha szőleiben volt, immár nem *Weindorf*, hanem *Steindorf*.

Hegyes határa *kőszikláiban* nem szegény és a szőlőmivelést már-már elfelejtő lakosságának jó része a *kőfejtő* és *kőfaragó* ipart üzi.

A kőfejtőtelepek közül említést érdemel a *Koller János* által a telkes gazdáktól bérelt u. n. *ürgehegyi* kőbánya és a *Koller József* által József főherczeg Ő fensége pilis-csabai uradalmi intézőségétől bérbe vett u. n. *kevélyhegyi* mészkőbánya, valamint ugyancsak az ezen uradalomtól a budapesti (óbudai) *Renner és Thym-féle* tégla- és mészégető czég által bérelt u. n. *magas erdei* uj bányatelep.

Saját mivelésü kőbányáiban egyuttal a *kőfaragó* mesterséget üzik: *Brunner Jakab, özvegy Krausz Ferenczné* jogán *Áprily János* és *Zahlbrecht Vilmos*.

Megemlitendő e helyen, hogy a főherczegi uradalmakhoz tartozó borosjenői u. n. „*Szarvas*" téglagyár, évek óta már kiváló bérlője, *Schwarz Adolf* révén, meglehetős jó hirnévre tett szert és az itt gyártott téglák, *mint a legjobb budavidéki téglák*, ismeretesek.

A gyártelep és az agyagbányák *keskenyvágányu iparvasuttal* vannak összekötve...

... Mint nyaralóhely *Borosjenő* község csak a *Budapest-esztergomi helyi érdekü vasut* megnyilta óta keresetik fel, de még mindig csak alig szamottevő arányban; — a kényelmet szerető székesfővárosiak *ugy látszik* félnek az egészségre egyébként jóhatasu kis hegymászástól.

Az erdők és hegyek közt, regényes helyen igen kiesen fekvő *tiszta és csendes* község, szabályos belrendezettségével, a szilárdan és tüzmentesen épitett csinos lakházaival, szinte *önmagát ajánlja* kellemes nyári üdülőhelyül.

Nagyon emeli a község tetszetősségét, hogy majd minden házban van kert, tele gyümölcsfákkal és hogy az árnyas erdők közel esnek a községhez.

Az egészségi állapot a községben igen kedvező. Ezt, a lakosság jóllétre és mértékletes életmódja mellett, nagyon előmozditja az erdős hegyi levegő és az egészséges jó kútviz, melyben csak a község „*Vár*" nak elnevezett kisebb része szükölködik; mig ellenben az „*Ebdomb*" nevü és legszebb része a legegészségesebb és legjobb kutvizben bővelkedik.

Ragályos kórok itt teljesen ismeretlenek és járványos betegség már emberek emlékezete óta nem volt. Csak a tagositási térképen „*Contumáczia*" néven jelzett hely maradt fenn annak emlékére, hogy itt, valaha a régmult időkben *kholera* dühöngött.

Most legfeljebb a „*dühöngő*" egészség ejti kétségbe az itt székelő körorvost.

Hátrányára van a községnek, hogy félre esik a *bécsi* országut vonalától és hogy az *ürömi* vasuti állomásra még nincsen omnibusz közlekedés. Ez az oka, hogy ezen meglepő és ritkaszépségü, üde és egészséges levegőjü község oly kevéssé ismert és oly kevéssé látogatott... Pedig a lakhatási és megélhetési viszonyok elég előnyösöknek mondhatók: — van itt 3 vendéglő, 1 *modern berendezésü kávéház*, 2 mészárszék és 4 vegyes kereskedés. *Sütő (pék) is van kettő.*

Felemlitendő még a *Mayer József és társai* által 1896 ban alapitott szikvizgyár, melyben igen jó minőségü szódavizet és higitott gyümölcs szörpöt (kracherlit) gyártanak és árusitanak.

Közvetlenül a forrásoktól *szántói* vizet a község *egyetlen zsidó* vallásu lakója szállit a házakba s az isten adta oly szegény, mint a templom egere. Igazán csak *vizből* él! Egyetlen fia összel szépen elvégzi a közmunkát és néha még napszámba is eljár.

Valóságos *fehér holló* ez — a *palesztinaiak* között...

...E mindinkább magyarosodó község német lakosságának nagy része *beszél*, vagy legalább is *ért magyarul* és az előljárósági tagok, a községházán, ha törve is, de *magyar nyelven* adják elő hitelt érdemlő tanácsaikat.

A községbeliek főjellem vonásuk — *hangya szorgalmuk* és a mezőgazdaság sehol nagyobb gonddal és renddel nem üzetik, mint itten.

Az állattenyésztés csekély ugyan, de a tejtermelés annál jelentékenyebbnek mondható.

A lakosság életre való kalmár szelleme mellett bizonyit az a körülmény, hogy *a regálét maga a község kezeli* és nemcsak valamennyi üzletember, de az egész község *római katholikus* lévén, köztük *Mózes ivadékai* meg nem élhetnek. *Antisemitizmusról azonban itt mit sem tudnak!*

A dolgos nép munka szeretete mellett a szórakozast sem veti meg; mindazonáltal a néha napjan mulatni is vagyó jó kedvük soha sem viszi őket a közönséges tivornyákat rendszerint követni szokott verekedésekbe.

Még a legények között is csak ritkaszámba jön a birokra kelés vagy hajbakapás. *Megférnek egymással és nem bántanak mást sem.*

A fiatalság, különösen a gyengébb nembeli, egyaránt szivesen jár táncziba, templomba!

A szekesfejérvári püspökség évkönyve azt mondja, hogy az itteni róm. kath. anyaegyház *1698 ban* keletkezett, tehát az idén volt fennállásának *200* esztendős évfordulója, mely alkalomból a szent *Vidor* tiszteletére szentelt *templom*, a kegyuraság által külsőleg, de különösen annak tornya és teteje, alaposan renováltatott.

Tatároztatott még a folyó évben a szent *Rózália* védnöksége alatt álló *kápolna* és az *iskola-épület* is.

A templom történetének fontosabb mozzanatait és lelki vezetőinek névsorát, *hiteles adatok hiányában* sajna nem közölhetjük.

A József főherczeg Ő fensége, mint iskolafentartó *patronátusi joghatósága alatt álló* róm. kath. hitközségi *elemi népiskola* 1895 ig az egyetlen kántortanitóra volt bizva, a ki *100—150* tankötelés gyermeket volt kénytelen oktatni — *egyedül!* Azonkivül a kántori teendők ellátása is az ő vállát nyomta.

A jelenlegi kántortanitó, *Miltz József*, már közel egy negyed századon át viseli terhes hivatalát és csak az idén részesül az első *50 frtos kórpótlék okozta* örömben!

A község, mint politikai testület *jóvoltából* szerveztetett *1895-ben* a második osztálytanitói állás. — S igy, az immár *160—180* tankötelés gyermek *két tanerőtől* nyer rendes oktatást. Nagy baj, hogy a *365 frtban* megállapitott *csekély* fizetés és a tanitói méltósággal össze nem egyeztethető *putri* lakás miatt évről évre van változás az osztálytanitó személyében *a népnevelés nem csekély hátrányára.*

1895/96-ban *Keller Antal*, 1896/97 ben *Krausz József*, 1897/98-ban *Koller Károly* tanitóskodtak *Miltz József* kántortanitó oldala mellett.

A közoktatás és közmivelődés, de főleg a magyar nyelv terjedésének előmozditása tekintetéből a község vezéremberei most egy magyar tannyelvü óvoda létesitésen fáradoznak.

(Folyt köv.)

A villanyos viteldijai.

A budai kereskedelmi társaság a következő kérvényt intézte a közuti vasut igazgatóságához:

Tekintetes Igazgatóság!

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat, mely 200 éves fennállása óta mindenkor nemcsak a társulati tagok, de az összes, a fővárosnak Duna jobbpartján lakók érdekeit is tehetségéhez képest képviselni és előmozditani iparkodott, ezuttal is azon tudatban, hogy a társulati tagok, ezek családjai, de főkép a kerület lakosságának érdekében cselekszik, a midőn a tekintetes Igazgatóság bölcs vezetése alatt álló „Budapesti közuti vasuttársaság" budai vonalain levő némely visszásságokra a tekintetes Igazgatóság szives figyelmet felhivva a társaság érdekében is orvoslásért folyamodik.

Mi a Duna jobbpartján levő lakosai a székes fővárosnak minden tekintetben hátrányban vagyunk a Duna balparti lakosságával szemben s azért ketszeres figyelemmel kell lennünk azon intézményekre, a melyek hivatvak anyagi és szellemi jóletünket előmozditani. — Az anyagi jólét előmozditására nagy befolyással van a jó és olcsó közlekedés, melylyel a pestiek igen, de mi budaiak bizony nem birunk.

Hogy a társaság budai vonalainak szakasz-

beosztása és árszabása nem felel meg az igényeknek és a méltányosságnak, legjobban igazolják a következők :

A Ferencz József hidon át a Zugligetbe közlekedő vonalon a Krisztina városban, illetőleg a Krisztina-körúton vasárnaponként soha de soha kocsit nem kap a budai ember, mert azok a kocsik már a pesti végállomáson telnek meg s igy a budai ember el van ütve attól, hogy családjával a vasárnapi munkaszünetet élvezze.

E bajon ugy lehetne segiteni, ha már a Ferencz-József-hid budai oldaláról, akár a budai Horváthkerttől közvetlen kocsik indulnának.

Helytelen a vonalszakasznak olykép való megállapitása, hogy a szakasz végpontja a déli vasut. E szakasz végpontjául sokkal jobban megfelelne a Krisztina-körutnak azon része, mely a vérmező felső részén, az Attila utczával derékszöget képez, és a hol a várból és vizivárosból jövő utak is találkoznak. E hely mintegy predeztinálva van szakasz végpontnak.

A viteldij tekintetében is a pestiek előnyösebb helyzetben vannak, a mennyiben sokkal nagyobb utat sokkal olcsóbban tehetnek meg, mint mi. A mig a nyugoti pályaudvartól a Ludoviceumig 10 krért lehet menni, nekünk a Ferencz-József hidtól a Krisztina körutig, illetve a fogaskerekü vasut állomásáig 15 krt kell fizetnünk ; a vonal tehát sokkal rövidebb, a viteldij pedig majdnem felével több

Méltanytalan, hogy a fogaskerekü vasuttól a Zugligetig vonalszakasz nincs, méltánytalan azért, mert a zöldbe ránduló közönségnek igen nagy része, talán tulnyomó része a Lipót-mezőre megy és igy a Szép Ilonánál kénytelen kiszálni, de azért a társaság egész a zugligeti végállomásig fizetendő viteldijat szedi be. Ha valahol, úgy bizonyara itt van indokolva a szakaszjegy behozatala.

Nem méltányos, hogy a társaság a budai közönségnek évek hosszu során at sürgetett azon kérelmét maig sem hallgatja meg, hogy a berlet cserejegyek érvényét a láncz hidtól a fogaskerekü vasutig terjessze ki. A mig a társaság a közlekedest lovakkal tartotta fenn, mindig az volt a kifogása, hogy előfogatokat kell tartania ; ez azonban megszünt és igy megszünt a budai közönség kérelmének megtagadására felhozott ok is — A Láncz hidtól a fogaskerekü vasutig terjedő vonal akkora sincs mint akár a Lanczhid—óbudai vagy a nyugoti pályaudvar—ludoviceumi vonal, és mégis itt érvényes a cserejegy, de amott nem, a mi pedig se nem méltányos se nem igazságos. — Igazságos és méltanyos lenne, ha a társulat a bérlet cserejegyek érvényét a Ferencz József hid budai végétől a fogaskerekü vasutig kiterjesztené

Nagy visszatetszést szül, de a forgalom gyors lebonyolitasa érdekében is káros azon anomalia, hogy ugyanazon az uton, ugyanazon a társaságnak kocsijaval az egyik kocsin 6 krt, a másik kocsin 10 krt kell fizetni. — Értjük azalatt a Palffy tértől a Láncz hidig terjedő szakaszt, melyen ha Ó-Buda Lanczhidi kocsira ülünk fel, a Lanczhidig 6 krt, ha pedig Zugliget—Lanczhidira ülünk fel, 10 krt kell fizetnünk. — Ennek sem értelme sem indoka nincs!

Indokolt, igazságos és méltanyos lenne, ha a társaság a Krisztina körúton haladó vonalon is a társaság összes vonalaira szóló átszálló jegyet szolgáltatna ki.

Ezek lennének azon óhajaink, kivánságaink, illetve kérelmeink, melyeket társulati tagjaink, azok családtagjai, de az összes Duna jobbparti polgárság nevében a társasághoz intézünk, bizva abban, hogy a tekintetes Igazgatóság, mely a jogos igényeknek mindenkor igazságos birája volt, kerelmeinket teljesiteni s sérelmeinket orvosolni fogja.

A budapesti (budai) kereskedelmi társulat: *Freyberger Pál* elnök. *Ott Lajos*, alelnök. *Kollár Lajos*, kir. tanácsos, jegyző.

Leánygymnázium a Krisztina-városban.

Manapság a nőemanczipatió oly magas nivón áll, hogy szükséges minden valamire való kis városban is a női gymnázium mint a magasabb kiképzések tudomány kertjének ápolása és megteremtése — Mint értesülünk a budai oldalon is a szülők közös támogatása folytán a szeptemberi tanév kezdetével egy női gymnázium fog megnyilni ; hol mindazok kik hivatást éreznek magukban a mai tudományos korral haladó lépést tartani, kiképzést nyerhetnek. — Nem csak a szülőknek fog ez nagy örömet szerezni, hanem a budai oldal haladásának is, a mely igy mihamarabb eleri magasabb kifejlődését is — Köszönettel adóznak a budai szülők a derék tantestületnek, kiket első sorban illet a dicséret, hogy lehetővé tették a leány gymnázium megvalósitasat s igy megmentették a szülőket azon aggodalomtól, miszerint nem lesznek kénytelenek órákig tartó utazasokat tenni a zöldfa utczai gymnáziumig. — Tehát felhivatnak ezuton is a szülők, kik leányaikat a tovább képzésre hajlandók adni, hogy szeptember 1—15 ig lehet felvételért az igazgatósághoz fordulni.

Ez ügyben nyert megbizható információnkat a következőkben ismertetjük :

Ugy értesülünk : hogy a koronaőr utczai tantestület a beálló tanev kezdetével a szülők kérelmére hajlandó nehany kiváló tehetségü tanulót a gymnázium V-ik osztalyaból magánvizsgálatra előkészíteni. Minthogy pedig a nevezett intézet igazgatója, — a ki tudtunkkal okleveles főgymnáziumi tanári oklevellel is bir — készségesen elvallalta ezen előkészitő tanfolyam vezetését, nem szenved kétséget, hogy az igy betanitott tanulók bármely nyilvanos középiskolanál a magánvizsgálatot eredményesen fogjak majd kiállani.

A budai szülők örömmel üdvözlik a derék tantestületet a kerület érdekében hozandó áldozatukért, s kivanatos volna, ha ez előkészitő tanfolyam idővel valóságos női gymnáziumma nőne ki magát; mert csakugyan nem lehetnek közömbösek a budai szülők az iránt, hogy serdülő leánykáik edes anyjuk szárnyai alatt nyerhessek meg teljes kimüvelésüket, s nem kénytelenek azért órákig tartó utazásokat tenni esetleg a zöldfa-utczai női gymnáziumig.

Megjegyezzük ugyan, hogy nem óhajtandó semmiképen az a hirhedt febris gymnasialis stupida beoltasa a női körökbe, — nem kivanatos, hogy minden nő valódi hivatásától elvonassék, a házias nevelés elhanyagolasával bizonyos nagyvilagias külszin fitogtatására szoktattassék, — de igen is, hogy a legkivalóbbak, a kik tehetségeik és hajlamaik folytán hivatást éreznek, vagy körülményeik, családi helyzetük miatt mintegy kényszeritve latják magukat, gyakorlati pályara lépni, — előkészitést nyerhessenek a létérti küzdelemben vivandó nemes harcznak fölvételére.

Ugy tudjuk, hogy az előkészitő tanfolyamra való fölvételert folyó évi szept. 1—15 ig lehet az igazgatóságnál jelentkezni.

A régi és az uj Szent-János korház.

Nehány nap óta az uj Szent-János kórház a szenvedő emberiség javára megnyilt.

Az uj intézet belső berendezése, beosztása is külseje a jelen kor kivanalmainak mindenekben teljesen megfelel. Hogy mi lesz a régi Szent-János kórházból, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy az a vezető kéz, az a jó szív, az az önzéstelen feláldozó tevékenység, mely hosszú évek során a régi Szent János kórház bármily állasu betegeinek a kórházban való hosszabb rövidebb tartózkodást még a legsulyosabb körülmények közt is tűrhetővé tette, az uj alkotmányba átment. Hiszen ott van ismét *dr. Ludvik* Endre a magyar orvosi karnak ez a kimagasló alakja, kinek vezetése alatt a régi Szent-János kórház szerény külsejének daczara az orvosi tudományok legmagasb fokán álló intézmények egyikévé lett. Ha valakinek, úgy leginkább a szegény sorsu betegnél fél üdülés számba megy a kezelő orvos bánásmódja, türelme és a szerencsétlenek irányában oly jótékony hatásu gyöngédség. Már pedig nem ismerünk embert, ki *dr. Ludvik* Endrében a ritka tudományossággal párosult ezt az áldásteljes tulajdonságot kiváló mértékben ne tapasztalta volna.

Az élet halál közt végrehajtandó műtét válságos perczeiben *dr. Ludvik Endrét* példabeszéddé vált türelme épp oly kevéssé hagyja el, mint kezének biztos, soha sem tévedő működése.

A hozzá tanácsért forduló beteget állapota felől felvilágositja ugyan, de nem volt rá eset, hogy a beteg dr. Ludvik Endrétől könnyebbült szivvel ne távozott volna.

Az orvosi vezérkar, melyet Ludvik évtizedek lefolyása alatt magának a Szent-János kórházban nevelt, mindenekben nyomában jár. Sebészeti műveteknél *dr. Laczkovits Elemér* és Ludvik tulajdon édes fia *dr. Ludvik Elemér*, mesterük szemeintéseit is megértve neki a nehéz munkánál segédkezet nyujtanak.

A Szent János kórház rendelő fő- és al orvosai tudományosan mivelt és tapasztalt férfiak, kik ernyedetlen szorgalommal mindent megfigyelnek, mi az orvosi szaktudományok terén a folytonos haladást jelezi — Valamint az orvosi kar, úgy a házi kezelés s az élelmezés nehéz teendőivel megbizott intézeti tisztviselők is nevszerint *Petheő Miklós* gondnok és *Pogány Ferencz* ellenőr a helyzet magaslatán állnak. Egy szóval helyét mindenki és mindenkor állja. *Dr. Ludvik Endre* mellet rendjelek nem diszitik, neve elé nagy hangzasu czimeket nem adtak, de azért őt széles e hazán mindazok tiszteletteljes kegyelettel emlegetik, kik életük és egészségük fenntartásat *dr. Ludvik*nak köszönik.

Különfélék

— **Kórházavatás** A kutvölgyi kórházat felavatták és átadták rendeltetésének. Az uj kórház igazgatója *Dr. Ludvik Endre* a magyar orvosi kar egyik legtekintélyesebb tagja, kiben a tudás igazi emberszeretettel párosul, hivatásának az önfeláldozásig megfelel. A kórház épitkezése helyes és czélszerü s *Peterek* és *Wagner* lelkiismeretes és pontos munkálkodását dicséri.

— **Zászlóavatás** A „Budapesti Munkás-Dalárda“ f. évi augusztus hó 20-án a „Fáczán“ összes helyiségeiben (II., Medve-utcza 6. sz.) Liebscher Vilmos egyleti karnagy ur vezetese alatt hangversenynyel és tanczestélylyel egybekötött zaszlófelavatasi ünnepélyet tartja. A zászlóanyai tisztseget *Hauszmann Sándorné* urnő volt kegyes elfogadni. Következő dalegyesületek fognak ez alkalommal közreműködni : Budapesti Polgári Dalkör, Budapesti Typographia Dalkör, Ébredés, Első Hazai Jótekony Egylet Dalköre, Érczhang, Törekves, Ujpesti Dalkör, Visszhang. A zenét a császári és királyi 3-ik számu bosznia hercegovinai gyalogezred zenekara szolgáltatja. Ez ünnepélyhez való belépés csak meghivóval ellátott személyeknek engedtetik meg. Az ünnepély sorrendje. 1. A zászlófelavatasi ünnepély kezdete d. u. 2 órakor. 2. Egy küldöttség menesztése $^1/_2$3 órakor, mely a zászlóanyat diszhintón meghozza. 3. Nagyságos *Hauszmann Sándorné* urnő zászlóanya ünnepélyes fogadtatása. 4. Ünnepi beszéd. Tartja Buzás István tanár ur. 5. A zászlószalag feltüzése és szegbeverés a zászlóanya által ; a Kölcsey hymnusz eléneklése és a notabilitások és egyesületek szegbeverése. 6. A zászló leleplezése és az ünnepi kar éneklése az összes jelenlevő dalkörök által. 7. A dalegyletek hangversenye és a szegbeverés folytatása. 8. A tánez kezdete 9 órakor este.

— **Mátyás király szobra.** *Fadrusz* János, a kolozsvári Mátyás király szobor készitője, arról értesitette Kolozsvár város tanácsát, hogy a szobor alapzatából még hiányzó részt már a legközelebb ki fogja egészittetni. A mester egyben azt is tudatta a tanácscsal, hogy a szobor-talapzat föld feletti részét az idén semmi esetre sem lehet felállitani, mert a talapzatot léczből és könnyü anyagból előbb műtermében állitja föl, hogy a legutolsó részletig teljes összhangba hozhassa az architecturát a figuralis részszel. E munkálattal csak késő ősszel készül el és csak ezután adhatja ki az architectura részletrajzait és igy a télen át elkészül a kőfaragómunka, valamint a szobor bronzöntése is. A nivellirozás, összeállitás és a szobor felállitása el fog tartani *a jövő nyár végéig*, a mely időre azután a szobor leleplezési ünnepélye megtartható lesz. A szobor talpazati munkálatainak befejezése czéljából Fadrusz János még e hó végén Kolozsvárra megy, hogy minden szükséges intézkedést személyesen vezethessen.

— **A czitadellát nem röpitik légbe!** Hogy a Gellérthegy tetején álló fellegvár mogorva, lapos falaival mennyit von le a város szépségéből, azt mindenki, s igy a tanács is már évek előtt tudta, a mely akkoriban, mikor ez eszmét megpenditék, többek inditványára elhatározta, hogy lepusztitja valami módon azt a csúf épületet. Ezt azonban még máig sem tette meg, mivelhogy a czitadella még most is ott áll, a hol évek előtt. — Folyó hó 4-én volt ez ügyben értekezlet, a mely ugyan határozatával nem fujta le a hegytetőről, de mindenesetre közelebb juttatta megérdemelt sirjához. E gyülésen ugyanis azt a régies szokást, hogy a többé nem használt várépületeket felrobbantják, tekintettel a hegy alján és a körül fekvő épületekre, elvetették s legközelebb árlejtést irnak ki, átadván annak a lebontás jogát, a ki arra a legelőnyösebb feltételeket ajánlja a tanácsnak.

— **Ének a vérmezőről.** A katonaszolgák és lovászok nemcsak a városmajorból csinálnak czirkuszt, de a vérmezőből is. A nem huszárfajta szolgák gyakran lemaradnak a lóról, s ezek neki száguldanak gazdátlanul az utczáknak életet veszélyeztetve. A vérmezőről lapunk más helyén is emlékezik egy czikk, kifejtve ujabban annak rendezésének szükségességét és azt, *hogy az egyetemen kivül oda legfellebb egy vendéglő épüljön*, a többi legyen park. A kérdés ismét fel van vetve, tessék hozzászólni.

— **A főváros gyógyforrása.** A Rudasfürdő közelében levő „Propeller“ szálloda udvarán egy brom és lithium tartalmu forrás van, a melynek gyógyhatása az ilyen összetételü forrásvizek bármelyikével kiállja a versenyt különösen a vesebántalmaknál, a gége- és a légcső bántalmainál használhatják nagy sikerrel. Ezt a forrást most az a veszedelem fenyegeti, hogy betömik. A szálloda az esküteri hid tengelyébe esvén, azt rövid idő mulva lebontják és a forrás, ha addig nem történik a fentartása mellett semmi intézkedés sem, megszünik létezni Miután a megejtett vegyelemzések kétségtelenül konstatálták azt, hogy a forrás vize kiváló gyógyhatásu anyagokat tartalmaz, dr *Sass* I., a Rudasfürdő igazgatója ma kellően indokolt előterjesztést tett a tanácsnak, a melyben javasolja, hogy a forrás vizét vezessék be vagy a Rudasfürdő udvarába, vagy pedig a fürdő és az uj hid között létesitendő park valamelyik részében csináltassanak egy medenczét, a melyben a csövekből jövő vizet felfogni lehet A fürdőigazgató javaslataihoz a tanács remélhetőleg hozzá fog járulni.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter ez évi julius hó 19 én 48.874 számu alatt kelt rendeletével *Irsay* Ignácz vasuti főfelügyelő budapesti lakosnak, a budapest-szentendrei helyi érdekü vasut *Szent Endre* állomásától Leányfalu-telep és Duna Bogdány nagyközség irányában *Visegrádig* vezetendő helyi érdekü gőzmozdonyu vasutvonalra az 1895. évi julius hó 11-én 46.381 szám alatt kelt rendeletével kiadott és mult évi julius hó 10 én 39.026 szám alatt meghosszabbitott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további egy év tartamára ujból meghosszabbitotta

— **Mulatság.** A lipótmezei nyaralók m. hó 30-án a Schüller-féle vendéglőben fényes sikerrel tánczestélyt rendeztek Részt vettek: *Asszonyok:* Dr Bálint Béláné, Borovsky Lászlóné, Czajlik Lajosné, id Holtzspach Nándorné, ifj. Holtzspach Nándorné, Kunczn Frigyesné, Sigmund Józsefné, Tabermann Gusztávné, Wimpfel Józsefné és többen. *Leányok:* Bargiel Geni, Höcker Olga, Holtzspach Lujza, Kunczn Hilda, Machik Ilonka, Tabermann Irma, Wancsay Irén és többen.

— **Az uti podgyásznak a háztól való el fuvarozása.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint az utazó közönség kényelmére a „budapesti városi menetjegyiroda“ (Hungária Szálloda) az ott személyesen vagy telefon utján történő bejelentésére a feladandó uti podgyászt az illetők lakásán veszi át és azt az alábbi fuvarozási illeték beszedése mellett a megjelölt vonatokhoz az illető budapesti pályaudvarra kiszállitja s a kivánt vonathoz feladja. A fizetendő fuvarozási dij a következő: 25 kgm összsulyig 38 kr. minden további 10 kgmért 3 kr. Az átvett podgyászra vonatkozó hivatalos feladási vevény, valamint a szükséges va uti menetjegy a fentnevezett irodában kiszolgáltatik. Bpest, 1898. Augusztus hó 1-én. *Az igazgatóság.*

— **Távozó müvészek.** *Kovács Mihályt*, a budai szinkör kitünő komikusát a mult hét folyamán szerződtette Magyarország egyik legkiválóbb szinműintézete, a Népszinház. Ilyenféle sorsban osztozott vele a szinház egy másik komikusa *Dezséri Gyula*, a kit a Vigszinház választott tagjául. — Midőn egyrészről sajnáljuk művészeink eltávoztát, másrészről sok szerencsét kivánunk nekik, s óhajtjuk, hogy uj pályájukon is annyi taps, elismerés és babér érje őket, mint a régin. (Ez év végéig még Krecsányinál maradnak).

— **Kedélyes épitkezés** Az ördögárok épitkezésénél embervér ugyan nem folyt még eddig, de annál többet gyönyörködhet az épitkezést szemlélő közönség valami Horváth János nevü pallér üzelmeiben. Nevezett alig vetkőzött még ki a suhancz évekből, már pallér és kitünően tud káromkodni és munkásai közül öreget ifjat — pofozni. Ha pedig a közönség közül valakinek mégis megesik a szive ily felpofozott fehér rabszolgán, ki melesleg megjegyezve még családapa is — és szóvá teszi az eljárást, hát akkor főpallérostól rontanak az illetőnek és mellüket verve magyarázzák meg nékie, hogy ne avatkozzék bele mert még majd övele is elbánnak; természetes, hogy a legtöbb el is mén, s örül, hogy irhaját megmenthette. Legutóbb folyó hó 8-án történt ily botrányos dolog, a mikor Horvath Janos pallér ismét pofozkodó kedvében volt, de ez egyszer aligha rajta nem vesztett, mert a közbelépő rögtön elhivatta a rendőrbiztost és nemcsak a kapitányságnál, hanem a büntető járásbiróságnál is megtette a jelentést.

— **A budaörsi ut** Panaszt kaptunk a budaörsi ut mentén lakó háztulajdonosoktól, hogy a budaörsi ut kiépitése által a Novák Ignácz féle vendéglőtől lefelé a Krisztinavárosi temető mellett a közlekedés is élénkülni fog, de az arra vezető mély út, mely tele van homokkal és porral, mindeddig oly rossz állapotban van, hogy p. o. Divald és Novák-féle vendéglők között a kocsiközlekedés majdnem lehetetlen a nagyfoku emelkedés miatt sem. Ez a szóban forgó utszelvény pedig oly rövid, hogy kevés költséggel meg lehetne igazitani annál is inkább, mert ezt már illetékes helyen megigérték.

— **Eljegyzés.** *Horánszky Lajos* az Agrárbank főtisztviselője Horánszky Nándor fia eljegyezte *Babarczi Schwarzer Pálmát.* Ezt az eljegyzést közölték a lapok. A szerencsekivánatokat legelőkelőbb helyekről kapják a szülők és a jegyesek. Mi is minden jót kivánunk az eljegyzéshez, a vőlegény megérdemli a méltó arát, ki fenkölt szellemü s női erényekben gazdag szép és kedves leány.

— **Halálozás.** *Scholt János* a délivasut főellenőre meghalt 61 éves korában. Nagy részvéttel temették el. Nem csak tisztviselő társai szerették a buzgó és fáradhatatlan hivatalnokot, hanem a polgárság is. Jó barát, jó hazafi, jó budai ember volt. Nyugodjék békével.

— **Kürtösök.** A társaskocsi vállalat a hasznost összeköti a széppel. Megzenésitett járatai vannak a *városmajor-utczában* A kocsisok végig tülkölik az utczát s kipróbalják a fülek türelmét. A tülkök sivitva búgnak ugy, hogy nem minden tehénpásztor emelkedik a hangok ily magaslatára. Gyengébb idegü emberek ájulási gyakorlatokat végezhetnek, az erősebbek ugyan kiállják, de nem kerülnek belőle. Az uj hangzasu kürtökre nem tudjuk *rendőri engedélye* van e a kocsisnak, vagy csak *önkénytes szabadalmak.*

— **Pályázati hirdetmény.** A magyar kir. államvasutak Budapest-Ferenczváros állomásán létesitendő kocsimosó és ezzel összefüggő épitmények helyreállitása czéljából, ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk. A tervek, költségvetés, a szerződési tervezet, a feltét füzetek és pályázati feltételek budapest-jobbparti üzletvezetőség pályafentartási és épitési osztályánál (külső Kerepesi-ut) a hivatalos órák a att megtekinthetők. Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. évi augusztus hó 19-én déli 12 óráig I. osztályunknál nyujtandók be, lepecsételve eme feliratta: „Ajánlat Budapest-Ferenczváros állomáson létesitendő kocsimosóra“ Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Bánatpénz fejében legkésőbb f. é augusztus hó 8-án déli 12 óráig 2000 frt, azaz kétezer forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, gyüjtőpénztárunknál (külső Kerepesi-út) lefizetendő. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén a legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régibb árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Pósta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértivevénynyel adandók fel. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fentartjuk. Budapesten, 1898. évi augusztus hóban. *Az üzletvezetőség.*

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.
Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

OKÁNYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstöldéje.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapest“

BIEHN JÁNOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételét.

Takarmány eladás.
I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükköny eladó.
Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

Eladó nyaraló telkek Budan.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél ven déglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leany nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda es Vidéke“** kiadóhivatala, ugyszinten a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **2**.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választek

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyi Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné.)

Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

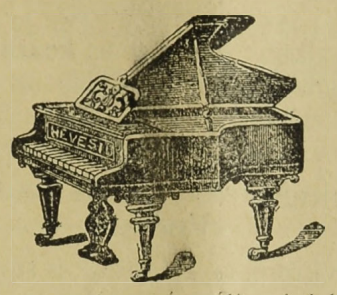

zongora-gyarosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett** legolcsóbban. Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag** vidékre is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Zimándy Ignácz

legutóbbi könyve

(Ébresztő hangok 14-ik kötete.)

Azaz Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt, mely 366 lapra terjed 20 krért kapható.

Megrendelhető a szerzőnél Törökbálinton.

Dornis Miklós

vendéglője.

A Szép Juhásznéhoz

Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

„STANDARD“

ÉLETBIZTOSITÓ TÁRSAS.

Edinburghban (Angolhon.)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. szám.

Évi bevétel	27.500.000 kor.
Kiutalt nyereményrészek	150 000 00 „
Vagyon	220.000 000 „
Haladesetek folytán kifizetve	45 0 0 0 000 „

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei.

Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak Szabad világkötvények. Kötvényekérvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság feltétlen fizetés öngyilkosság eseteben egy évi fennállás után. Szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek.

Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki béreini vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalát.

HIRDETÉSEK felvétetnek

a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fiokürletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

— Kanizsai sör. —

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

...lebb egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és bolyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest 1898. VII. évfolyam 24. s. (Kisasszony hava) Augusztus 21

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL.
hol előfizetni lehet és hirdetések felvetetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Zimándy Ignácz könyve.

Motto: A szabad vélemény nyilvánitás a népszabadság talpköve.

Azt hittem, hogy egyelőre nem leszsz alkalmam azzal a felületességgel foglalkozni, *hogy olyan könyvről beszélnek, mit nem olvastak.* Nem akarják belátni azt a természettani bizonyosságot, hogy a ki valamit nem olvasott, arról semmit sem tudhat. Hiába teszi a gyermek a könyvet vánkusa alá, abból igy nem tanulja meg a leczkét. Egyelőre a Zimándy Ignácz könyvéről nem beszéltem volna, ha beszéltetésre nem kényszeritenek s a meggyőződésem ujabban megszólalásra nem késztet.

Az igazság szeretettel homlokegyenest ellenkező tájékozás utjan némely lapokban egy tudósitás jelent meg, melyekből hianyzik a történeti hűség. A *Buda és Vidéke* még a mult évben ismertette *Zimándy Ignácz Kossuth Lajos a világtörténelem itélőszéke előtt* czimű művét. Ez a mű az *Ébresztő Hangok* XIV ik könyvében van, melyben még a következő kérdéseket tárgyal a szerző: *A népámitó liberálismus A társadalom molochja Pánszlávismus A vallások különfélessége* Mind olyan tárgyak, mit a szerzőnek rendületlen és bátor hazaszeretete sugalt.

Olvassa el valaki a könyvet, azután itéljen. Nem egyforma szinü a világ, a nézetek sem egyformák. Vannak elfogult és elfogulatlan nézetek. A ki nem olvasott el egy könyvet az nem tudhatja mi van benne, a ki elolvassa, ebből a könyvből *hazaárulást*, ha még oly elfogult is, nem olvashat ki.

Miután 1897 ben — már egy évvel a könyv megjelenése után — ismertettem, abból mutatványokat közöltem s az 1896 ban kiadott tartalma ma sem változott és szélteben hoszszában olvastam a nem olvasók vádjait, irtam *Évforduló* czimű czikkemet, melyre sok levelet kaptam egyszerü és előkelő emberektől, melyekben azt mondják, hogy nekem igazságom van és elitélik azoknak a lapoknak az álláspontját, kik olyanról irnak a mit nem olvastak, tehát egyszerüen felülnek és felülltetnek.

Hogy pedig azt bebizonyitsam, hogy én nem hazudok, és lelkem, meggyőződésem szerint *Évforduló* czikkemben is az igazat irtam, én és barátaim Zimándy Ignácz 1896 ban megjelent könyvét a közönség rendelkezésére bocsátottuk, hogy alkalmat adjunk az igazságos elbirálásra. Hogy pedig ez nem hazafiatlan cselekedet, mutatja az, hogy jó hazafiak meg botránkozás nélkül olvasták el *a könyvet és czikket is*. A czikkben utaltam arra, hogy hol kapható a könyv. Nyilt kártyákkal játszom. Ha bünt követtem vele feltéve, de meg nem engedve, itéljenek el, de csakis a tényálladék ismeretének alapján. Megvagyok győződve, ha azok, kik e kérdésben a szenvedélyesség legvégső határáig mentek, e könyvet nyugalommal elolvasták volna, s az a kin a szenvedélyesség lejátszódott nem mondja, hogy nem olvasta, de olvasásra utalja a számonkérőket az ügy felett szépen napi rendre térnek és nem történik az olvasatlan könyv országos elitélése.

Én bátran, nyilt homlokkal álltam oda, kezemben a könyvvel és a csatát nagy, komoly gondolkodásu közönség előtt nyertem meg. A kik elolvasták, azok ma bátran hirdetik, hogy a könyvben nem találták fel a vádak anyagát. Az ország minden részéből kérnek könyveket s a székes fővárosból és meggyőződnek róla, hogy Zimándy Ignácznak ebben a könyvében hazaárulás nincsen és a sajtó e kérdésnél nem követte Deák Ferencz törvényét, hogy csak azt szabad irni a *mi igaz*. És semmi szenny nem ragadhat e kérdésben papi talárjához. Megfelel ő mindenbe uj könyvében.

Alig 10—12 ember — a nem olvasók közül — fejezte ki elégedetlenségét a felett, hogy a sajtóval szem között az igazat mondtam. Egy a könyvet nem olvasó lelkes polgártársam alairásokat gyüjt, hogy a Buda és Vidékére ne fizessenek elő. Ez könnyebb mint előfizetőket gyüjteni. Tisztelt polgártársam inkább gyüjtene Kossuth Lajos szobrára és vinne látogatókat gróf Kreuth Béla barátom Kossuth muzeumába és gyüjtene Gracza György Kossuth élete czimű munkájára. Ez alaposabb Kossuth kultusz.

Engem az én nézetemtől elvemtől, miért harmincz éve nyilvánosan küzdök, az *igazság kultuszától* eltéríteni nem fog. Az anyagi megsemmisülést nem félem. Küzdök hazámért, a magyar nyelvért, magyar gondolkodásért a Krisztus moráljáért, mint küzdöttem eddig huszonkét regényemben, 5—600 elbeszélésemben, sok ezer czikkemben az eszmény, a hazafiság imádásával a *pénz szeretete* nélkül és minden evben leteszem a magam kis viragcsokrát gróf Széchenyi István szobrára, mert azt hiszem, *hogy a Széchenyi kultusz nem lehet hazafiatlanság* Arról is meg vagyok győződve, hogy ezen az uton haladva *a Buda és Vidéke* előfizetőiből léphetnek ki buzgó gyüjtésre, de a magyarosodás közlönyét én áldozatokkal is fenn fogom tartani, hogy beteljesedjék az: *minden ember e hazában legyen ember és magyar* és pártoljuk a hazafiság nevében a *budai ipart és kereskedelmet*

Tetszett valakinek, a tájékoztatónak *Büttel János* barátom nevét is bele keverni az ügybe és őt jó akaratnak nem nevezhető ferde tudositással hivatalbeli előljárói előtt befeketiteni akarni. Holott *ha van bün a bünös csak én vagyok.*

Nem hiszem, hogy a kereskedelmi miniszter, kinek igazságossága közmondásszerü, egy oly könyv ajándekozasában, a mitől a postai szállitás megvonva nincs, fegyelmi vétséget látna s egy magyar kiralyi tisztviselő hajaszala görbedne egy oly könyv ajándékozása miatt, mely eléggé lojális.

Büttel Jánost a tájékoztató ur belekeverte ebbe az ügybe. Ez nem lehet baráti szolgálat, de nem is diplomatikus, mert reklámot csinált Zimándy művének s több előkelő társaskör kért erre a könyvből, tehát a meghurczoló önkenytelenül terjeszti azt, a miben *bünt, hazafiatlanságot lát.* Ha a kereskedelmi miniszter ur, a minisztertanács elolvassák ezt a könyvet, el a *Buda és Vidéke* Évforduló czimü czikkét, ugy a czikkben rejlő igazságokat kénytelenek elfogadni.

Egy derék és lelkes hazafi *Szabó Árpád* nevét is emliti a czikk, ki Büttel Jánost megszalasztotta volna. Ez káprázat. Nem Büttel János, hanem megbizottam Büttel Imre kinálta Szabó Arpádnak a könyvet, és figyelmeztette a Buda és Vidéke czikkére. A könyvet és czikket nem olvasó hivatásában lehet igen derék beteg ápoló erre azt mondotta, hogy nem is olvassa a czikket, mert *engem félmeszely* borért arra vesz meg a mire akar. Nem emlékezem, hogy valaha irodalmi vagy üzleti összeköttetésben lettem volna tisztelt birálgató polgártársammal. Egyet mondok csak rá, hogy engem sem félmeszely borral, sem pénzzel az én elveimből harmincz éves nélkülözésekben gazdag pályámon eltériteni nem lehetett és ezt senki nem is próbálta, de Szabó Arpád ur, kivel sem beszélni sem érintkezni szerencsém nem volt, sem próbálhatta. Tessék! próba szerencse. Mikor erről az őszinte, de nem nagyon megtisztelő nyilatkozatról értesültem, Szabó Arpad ur egyik előljárójánál kifejeztem azt, hogy én az alkalmazottaimat rendreutasitanám, ha meltatlanul és igazságtalanul mondanak valamit. Egyebet nem kivántam és nem is kivánok, mert van elég lelki erőm, hogy a bűnt megbocsassam. Különben ott sem voltam, mert őt sem barátaim, sem ismerőseim közé nem sorozhato n.

A mi pedig Szemere, Kemény, Desseöffy és Széchenyi véleményeit illeti, ezekre én még is többet adok, mint Szabó Arpád ur és társaira, kik lehetnek igen jó magyarok, jó hazafiak, mig az ellenkezőről nem győződöm meg, azoknak is tartom, véleményükben meg nem ingatom, csak beszéljenek tovább is olyanról, mit nem olvastak, de azt engedjék meg még is, hogy ha akármily jó u sag czikkek képére alakult magyarok is, hogy én azt tartsam *a legnagyobb magyarnak*, a kit a történelem is igy emlit *gróf Széchenyi Istvánt;* kinek hazafiságában talán Szabó Arpad ur sem kételkedik. Zimandynak ha van bűne, ha ragalmazó, ugy bűntársa a legnagyobb magyar gróf Szechenyi István, kinek és elveinek inkább vagyok bűntársa, mint — Szabó Árpád ur és társainak elvtársa.

Egyebekben pedig igen t. Szabó ur maradjon mindenki a saját kaptajánál. Igyekezzék ön is, én is igyekezni fogok hivatásomnak megfelelni.

Zimándy könyvét elolvasták és el nem itélték sok ezeren, a kik jó hazafiak, kiket a sajtó is annak tart, kiknek hazafiságat kétségbe nem vonhatja Szabó Arpád ur kenyéradója sem, mert többnek bizalmas barátja.

Nyilt sisakkal:

Erdélyi Gyula

Ujabb korszak küszöbén.

Fogadjuk örömmel, sőt — mint meggyőződésünk sugallja — egy jobb és ujabb korszak hajnalának beköszöntőül azt a közuti vasutvonalat, mely a Ferencz József hidon átjőve, a Tabán és Krisztinaváros területeit átszeli, s igy a jobbparti város lokális forgalmának eleget tesz, azaz: a budai terület sajátos vasutja. De nem csak a budai oldal *első közuti vasutjául* tekintjük ez ujonnan megnyilt vonalat, hanem diagonális helyzete e városrészben arra is predesztinálja, hogy alapját — mondjuk *gerinczét* — képezze a jobbparti városrész leendő s *észszerü forgalmi háló-*

Adakozzunk az Orszagos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

satának, melynek most már mielőbbi kiépitése iránt valahára jobb remények kecsegtetnek.

Mondottuk, hogy imminens jelentőségü városépitő momentumot tulajdonitunk ez uj közuti vasutvonalnak. Be fogjuk ezt bizonyitani azzal, hogy a városépitő tényezőkre való közrehatását kifejtjük.

A forgalmi igényekről már elmondottakon kivül, e vasut a főváros területének *racionálisabb* felhasználására fog nemcsak figyelmeztetni, de a miatt, hogy e figyelmeztetés folytonos és állandó, rá okvetetlenül *hatással* is lesz. Mert e közuti vasutvonal Budapest budai részének *belső* városi területén halad át, központos a helyzete, s igy helyi forgalmát közvetitve, e városrész élénkitéséhez a legintenzivebben járul hozzá.

E vonal kiegészíti, bezárja a székesfővárosnak a Duna mellett fekvő két alkotó része körül vezető kört, mely a balparti városban addig, mint *belső körut* szerepelt, a nélkül, hogy valósággal *körutat* képezett volna.

E körut csak most vált teljes körutté, az által, hogy a pesti, valamint a budai belső városrészeket *folytonos* vonalozásban körülzárja: a közuti villamos vasut!

S világossá válik, a mire ismételten ráutaltunk, hogy e körvonalozással zárt városi terület az, mely az itt fejlődő nagyváros legbensőbb magját, centrumát, belvárosát fogja képezni; ez a városi terület egész összességének — a mi meggyőződésünk szerint — centrális városrésze; kristálypontja annak a nagy- és világvárossá fejlődő Budapestnek, a mely a Duna partjain, a fölséges természeti ékességgel megáldva, e páratlanul álló természeti előnyökkel magában egyesiti az ország legelőkelőbb, legfontosabb épületeit: a király szék helyét, a törvényhozás, a városi közigazgatás palotáit, legelső és legfölsőbb közművelődési intézetelnket!

Hogy e vasutvonallal megnövekedett helyi forgalomról, s a nyomában járó hatásról, annak nagyreményü befolyásáról képet alkothassunk magunknak, meghivjuk tisztelt olvasóinkat, hogy velünk együtt járják be a vonalat. Fölszálva a Vámház körutou, kezdjük meg tanulmányutunkat, de nem mint egyszerü kéjutazók, hanem fölfegyverkezve a városépitő tudomány higgedt meggondoltságával és itélőképességével, megkülönböztetve a jelen állapotot a leendő, a nagyváros igényei következtében itt mulhatatlanul bekövetkezendő átalakulásoktól; tehát elmélkedve, itélve és következtetve indulunk utra.

A Ferencz József-hidon való haladtunkban gyönyörü várospanorámánkat élvezzük, a mely ez oldalról tekintve, szintén festőibbnek látszik, nagyszerü mint a már ismertebb álláspontokból.

A parton föltünik a hid tengelyét folytató ut, azaz annak a levegő által elnyelt, ideiglenes végződése.

Kétfelé ágazik itt a vasut. Balra Kelenföld felé tart, jobbra a Gellérthegy sziklaalján visz tova a városba. E kétirány nincsen egymással összekötve, a mi mutatja, hogy habár mind fölfelé, mind lefelé, ez a terület *egy városrészé*, a jobbparti városrészé, ezek nem számittattak egymáshoz tartozó területekül, hanem világosan kifejezi városépitésünk eddigi tendenciáját, a mely szerint: Budapesten az összes forgalmi utak *csakis pesti oldalról* indulnak el és oda is visznek vissza.

A hidtól kezdve felsővezetéküvé válik a villamosvasut, tehát jele hogy a városból *kifelé* vagyunk indulóban, hogy máris *külsőbb* területen haladunk.

A Gellérthegy lába és a most kiépülő dunapart között, csak oly utvonalszélesség marad, hogy oda házakat épiteni lehetetlen. Egész a Rudas fürdőig, tehát puszta területen haladunk. Kivánatos, hogy ide mégis kerüljön legalább valami épitészeti disz! Szép thema volna épitészeink számára rendezendő tervpályázatnak.

Emlékszünk ugyan rá, hogy terv ben volt, legfőképp biztonsági szempontból, a Gellért hegy lábát fallal körül venni; de azt hiszszük, hogy e feladatot olyképpen is meg lehetne oldani, hogy az *esthetikai* érzék is kielegitetnék.

Ez azonban a jövő zenéje és sokkal közvetetlenebb előttünk az a jövő, melyet a Rudasfürdő körüli mozgalmas élet sejtet; és a majdan elkeszült *Esküteri-hid* által elővarázsolt nagy alkotásokon legeltetjük szemünket, midőn a most még rendezetlen területen hadaátlunk.

Sőt olyba kell vennünk csaknem az egész utat, melyet itt bejárunk. Enyésző jelen és sarjadzó jövő állapotokkal találkozunk tovahaladtunkban, minden lépésen. Tehát mi sem természetesebb és megokoltabb annál, mint hogy vizsga szemeinkkel az *itteni állapotok szándékolt, illetőleg tervezett megváltoztatását* is figyelembe vegyük.

Utunk természetszerü iránya — az esküteri hidtól — e hegyesvölgyes vidék völgyfenekén keresné folytatását, ugy hogy a beépitésre jobbról és balról maradjon még elegendő sik tér. E helyett azonban ime már itt van előttünk egy uj háromemeletes ház, mely a természetszerü irány *utjába* illesztetett oda, és az „Attila körut"-nak minősitett utat — jobbra, a hegy irányába kanyaritani kényszeriti.

E ház a Fővárosi Közmunkák Tanácsának palotája.

Nincs is Budapesten — a sik városban — más ház, kiveve a belvárosi Csekonicspalotát, mely igy, hátsó oldalával állana az utczának.

De folytassuk utunkat, mely mint jeleztük, hegynek visz. Ez irány végén egy emlékszerü *falikut* bukkan elő. Tehát végre, párisi minták szerint, *perspektiva az ut tengelyében!*

A kut valóban ott is van az uttengelyben, diszitené és élvezetessé tenné a benyomást; de ime a kut elé magas ház épült, és tekintetünk egy meredek, izetlen *tüzfalon* akad meg, *mely a kut felét* elfödi; s igy szerencsésen megfosztja művészi hatásától.

Többszörös törésben, föl és lefelé menő szakaszokban halad azután ennek a vidéknek és városrésznek főutja. *Első rangu utja*, 19 (tizenkilencz) *méterre tervezett szélességben!* Elhalad az ujonnan fölépitett *királyi palota* előtt, a melynek impozáns magassága arra kényszeriti a nézőt, hogy, ha csak látni is akarja, *vizszintesen hajtsa* hátra fejét!

Nincs időnk elmélkedni, mert a vasut most tér át, emelkedve és nagy kanyarulattal a *„Szent János-körutra"*, mely szélességre és kiképzésre nézve *épp olyan* mint az Attila-körut! Élénk sürgés-forgás van a krisztinavárosi templom körül, hogy azután ismét csend következzék, a melyben a Vermezőnél való utunk közben elámulunk a várhegy oldalán támadó *roppant éktelen uj alkotásokon és épitkezéseken!* Megkerülve a Vérmezőt, odaérünk a már kiépitett körutra, a hol sik területen földszintestől háromemeletesig magas házakkal találjuk be- és elépitve a Városmajor oldalát. Itt torkol be vonulunk a Zugligetbe vivő régibb vonalba, s evvel bejártuk azt a közuti vasutvonalat, melyet a *jobbparti városrész* néz és vall *első sorban magáénak*, mely Buda helyi forgalmát van hivatva fejleszteni, és a melynek végtére az egész városépitésünkre nézve oly nagy fontosságot tulajdonitunk, a minek — igaz — a bizonyitásával még tartozunk.

De hát térjünk erre!

Mondottuk, hogy e most bejárt terület, helyzeténél fogva, a székes-főváros *belső részéhez tartozó városrésznek* tekintendő, s ezért ugyis lesz kiképzendő. Hogy ez *ma* még nincs igy, kilátszik az itt alkalmazott épitő alkotásokból, illetőleg *mértékükből, méreteikből.*

Mert noha utvonalunkon ott találtuk a *m. királyi székpalotát:* ime oda a székesfővárosban csak *oly alárendelt méretü „körut"* visz, a minőt *vidéki* városban talán annak minősithetni — *de nem Budapesten a király székvárosában.*

És erre — erős reményünk — e vasut rá fogja terelni a közfigyelmet is, és pedig csakhamar és oly időben, a midőn ezen talán még segiteni is lehet!

Ki fog világlani, hogy a jobbparti városban létesitendő 19 m.-nyi körut, és velejárólag az egész környéknek alacsony városi szinvonala *nem lehet méltó* és *megfelelő*, hogy Budapest balpartjának *kiegészitő részét* képezze, még kevésbbé arra, hogy a m. királyi székpalota (mely csak most lesz *állandó székhelylyé*) *ily alacsony fokon álló környezettől körülvétessék!*

S annál világosabb lesz, hogy a városépités mértéke itt nagyon szerényre van véve, ha összehasonlitjuk e városrész mai állapotát avval az állapottal, mely a 70-es évek elejével a VI. ker. Andrássy-út helyén állott fenn.

Minő ellentét az akkori *Könyök-utcza, Kőmives-utcza és a mai Andrássy-úttól* elővarázsolt állapotok között! Vajjon előállhatott volna-e ilyesmi akkor, ha oda Andrássy Gyula is csak azt *a szük mértéket* alkalmazta volna, *a minőt itt a királyi palota* előtt alkalmaznak. Pedig ma már távol állunk attól az *egész város nivójával*, a hol akkor Pest városa állott. S ma az *erőtől duzzadó nagyvárosban* szerénykedünk és mintha a jövőjében nem biznánk, mint ha nem is a *nagyarányu Budapest* földjén, mai talaján volnánk, hanem messze a multban, jóval azon kor előtt, midőn a kicsiny, de nagyreményü város a *Sugár-út vállalatát* megindítani merészkedett.

De nemcsak a rendező munkákon mutatkozó szük méret és kishitüség az, mely itt kiri, még szembetünőbb *az a hibás beépitő mód*, a melylyel a Várhegy oldalait *zárt* sorban épitett három, sőt négyemeletes házakkal ugy beépitik, hogy a messze távolba is csak *nyilt folyosókkal körülvett udvarok látszanak*, s a tekintet *csupa tüzfalra, folyosóra és árnyékszékablakokra* esik!

Tehát téves városépitő alkotások az egész vonalon!

Hogyis ne, midőn — e városrészről — a *jobbparti* városról eddig mintha megfeledkez-

tünk volna; midőn e területről, mely épp úgy képezi Budapest alkotó részét, mint Pest, sőt mely Budapest rengeteg területének (20.090 ha) *nagyobb felét* (10.430 ha) teszi, még az egyeseknek is csak alig volt sejtelmük, mert *hozzáférhetetlennek* tartották!

Igy vagyunk a *közlekedésügy* terén is, melynek minden rendező tervezetében csak a *balparti* városrész játszik szerepet. Ez kitünik abból is, hogy a Zielinszkytől tervezett *budapesti központi fővasut* csak a balparti város érdekét tartja szemmel! Csak *Pestet* látjuk itt szerepelni Budapest helyett.

Ezen egészségtelen, — mert a nagy bölcsességgel és előrelátással szerkesztett, *egyesitő* törvénynyel ellenkező — viszonyokon, a jobbparti városrészben most már lehetővé vált *forgalomkifejlés* okvetetlenül nagyot fog változtatni; az uj vasutvonal a székes-főváros polgárságának figyelmét e jobbára nem is ismert, egészséges és szép vidékre fogja terelni, s igy a székes-főváros alkotó részeül csakhamar le fogja foglalni.

A kifejlődő forgalom hatása a főváros e területrészének a polgárság szeme elé vonása, ezek a momentumok lelkesitenek arra, hogy a mint eddig is, az *egyetemleges Budapest* érdekeiért szálljunk sikra, és üdvözöljük e most alkotott vasút vonalat, mint *hathatós szövetségesünket*, mint küzdő társat, mely következményeivel támogatni fog abbeli törekvésünkben, hogy az *egységes Budapest* székes-főváros végre valósággá váljon!

A fejlődő forgalmi életnek következése ész mihamarabb az általános elégületlenség, nemcsak a lokális — a budai polgárság részéről, hanem a pesti ember is észre fogja venni, hogy itt Budapest egészséges és legszebb területe előle is el van zárva, hogy e terület beépitésével nem bánnak okszerüen, s a nagy város igényeihez mérten. S ez ime egy hathatós érvvel is több lesz arra, hogy végrevalahára lássanak hozzá hatóságaink a *Magyar Mérnök és Épitész-Egylet, az Országos Iparegyesület, az Országos közegészségi egyesület azon kivánalmának teljesitéséhez: hogy Budapest összes területére ujabb általános szabályozó és rendező terv szereztessék be!* Mert igy tovább haladni — a jobbparti városrésznek eddigi figyelmen kivül hagyásával — csakugyan nem lehet többé! Erre fognak ösztönözni ez uj vasutvonal nyomán beálló fejlemények; s igy meg fogják adni az impulzust arra, hogy a városépités terén Budapestnek uj és szebb korszaka meginduljon, és hogy az *egységes nagyváros — Buda és Pest* összeolvadásából valóban elő is álljon!

A Csepelsziget megmentése.

A „Budapesti Közlöny“ e napokban *Zsák Hugó* miniszteri osztálytanácsos a csepelszigeti ármentesitő társulat miniszteri biztossá történt kinevezését hozta.

E kinevezéssel a földmivelésügyi miniszter ur a Csepel szigeten a nagy Duna mentén tervezett vezér és védtöltésnek a gyors kiépitését biztositani akarta, mivel nevezett osztálytanácsos kiváló szakember, pontos hivatalnok és a reá bizott teendőket a legnagyobb szivóssággal szokta keresztülvinni. Ő már a hetvenes évek óta jelentékeny részt vesz a Duna szabályozási munkákban sőt azokat most már évek óta személyesen is vezeti.

A csepelszigeti töltések felépitését ő már 1878-ban tervezte, de azokzak az érdekeltségnek idegenkedése végett csak most kerültek kivitel alá, a mi különösen Dr. Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter ur energiájának és jóakaratának köszönhető.

Ezeknek a töl éseknek kiépitése nagy jelentőségü, mert csak a promontori dunaág szabályozásának utolsó részletét képezik és a szabályozott promontori dunaág a székes főváros árvizbiztonságának főkelléke, mivel most a jég sem a főváros alatt, sem Erdnél, sem Battánál, de még Ercsi es Adonynál sem torlódhatik össze és igy nem állkatnak elő az állapotok, melyek 1838, 1876, 1878 és 1893-ban előállottak és a fővárosra nézve vészt hozók voltak.

S mikor a fővárostól a vész elhuzódott, mindig a szegény Csepelsziget volt az, a kinek az elárasztást türnie kellett. 1676 és 1878 ban a viz a nagy Dunából a szigeten at a soroksári ágba ömlött s útjában a földekről a termő humust magával vitte

Ezek az árvizek után 1878/9 ben épült a szigeten egy rövid 8 kilométer hosszu töltés, de ez még korántsem képes az egész szigetet az elárasztól megmenteni; s minthogy most már a főváros mentén és innen le egész Rácz-Almásig a Duna medre tökéletes rendbe hozatott és az által a székes főváros árvizbiztonsága a legmagasabb fokra emelkedett a földmivelésügyi miniszter ur egész helyesen a Csepelsziget megmentéséről is gondoshodik.

Az aquincumi muzeum.

A főváros régiségeinek érdemes buvára, *Kuzsinszky* Bálint dr. beterjesztette a tanácshoz az aquincumi muzeum s a vele kapcsolatos régészeti ügyek mult évi állapotáról szóló jelentését. A jelentés szerint az u. n Papföld mellett két olyan helyet jelöltek meg a hol a kutatások eredménynyel kecsegtetnek. Az egyik a Krempelmalom előtti terület melyen a vasuti földmunkálatok alkalmával *Midrasra* vonatkozó 5 föliratos oltárkő került napvilágra. A második hely Ó-Budán van a Vihar-utczában, a hol a légszesz-csövek lerakása alkalmával terazzomaradványokat, két domborművet és kőtáblát találtak, melyeknek egyike Jupitert és Junót, a másik Isist és Serapist, Mercuriust és egy Isis papnőt ábrázol. Az idén az ó budai kaparóházig folytatják a kutatásokat. Azután a Mithraeumtól északra fekvő erősen hepehupás terület felásására térnek át. A Papföldön megtörtént ásatások alatt találtak: 1 kőszoborrészt, 8 márványt, 5 stuccot, 1 falfestménydarabot, 88 terra sigillata-töredéket s 125 másfajta edényrészt, továbbá 13 bronz-, 6 csont-, 19 üvegtárgy és 23 érem került napfényre. Egyéb szerzeményei a muzeumnak: 3 bronz fibula, 5 agyagmécs, köztük egy ép háromlángu, 17 ép edény, 19 terra sigillata-töredék, 6 ezüst és 5 bronz római érem. A fővárosi muzeum számára beszereztek egy héberfeliratu sirkövet a XV. századból, az Attila és Roham utczák sarkáról, Szent Flórián szobrát a Lipót-utcza 6. sz. házáról, Dánielt az oroszlánok között ábrázoló zárókövet a Sebestyén-utcza 3. sz. házának kapujából, 1 nagy barokkfaragásu kőkapudiszt és 30 darab bélyeges középkori vízvezetéki csövet a régi ujvilág-utczai egyetemépületből. A muzeum igazgatója különben fölpanaszolja a fővárosnak, hogy az ásatások helyszinéről nem készittetett térképet. E nélkül pedig igen nehéz a munka, a mihez még az is hozzájárul, hogy a telektulajdonosoktól sok esetben csak sok utánjárás és kapaczitálás mellett lehet az ásatási engedélyt kieszközölni.

Ha ez az anquincumi muzeum nem a székesfővárosban van, hanem bárhol Európában, a tudományos és műbarát világ valóságos nepvándorlását látjuk s itt a székesfővárosi müvelt

Mi ennek az oka, hogy nálunk kevés a történeti érzék. Ezek a beszélő régi remek kövek nem gyüjtenek közönséget. A III-ik kerületre nézve az Aquincum olyan kincs, melyből igazi gyors fejlődése várható. A III ik kerületből nagyon szép dolgot lehet alkotni. A pompás fekvésü hegyek fejlődés képessé teszik s ha a székes-főváros a faültetésben szenvedélyesebb lenne, ez a hegyvidék is oly keresett volna, mint a többi. A harmadik kerület előljárósága, a bizottsági tagok, a kerületi választmány lelkesen karolta fel a kerületet, csak felsőbb helyen is támogassák erélyjel és gyorsan.

Iskolai értesitők.

A Budapest székes fővárosi I. kerületi felsőbb leányiskola Hatodik értesitője, szerkesztette *Pora Ferencz* igazgató. Az értesitő közli a felsőbb leányiskola czélját és alapelveit s ezek között azt a fontos kijelentést, hogy kerüli a müveltség luxusát. A tiz szobor ünnepélyen *Györy Ilona* tartott fennköltt szellemü beszédet. A tanári kar irodalmi müködéséről is beszámol. *Dr. Anderki Aurélt* a földmivelési miniszter külföldi tanulmányutra küldötte

György Ilona felolvasást tartott a „Népszerü felolvasásokat rendező egyesület“ ben „Körjellemző nőalakok“ czimen. Szerkesztette a „Párisi Divat“ czimü hetilapot. Forditott a „Szép Fernand“ és a „Szeret? Nem szeret?“ czimü regényeket; irt továbbá prózai és verses közleményeket a „Pesti Hirlap“-ba.

Póra Ferencz sajtó alá rendezi „Magyar Szinonimika“ czimü munkáját, melyet a M. T. Akadémia 1896-ban a Marczibányi féle nyelvtudományi pályadijjal koszoruzott.

„Magyar szókincs“ czimü munkáját néhai Szarvas Gábor nyelvtudósunk a M. T. Akadémiának kiadásra melegen ajánlotta. E munka szintén meg fog jelenni.

Társadalmi téren működik mint a „Budapesti népszerü felolvasásokat rendező társulat“ elnöke; továbbá mint a várbeli iskolaszéknek, az „Országos magyar iskola-egyesület“ I. ker. valasztmányának és számos tudományos és társadalmi irányu társulat tagja.

A beirás szeptember 2., 3. és 4. napján végeztetik a felsőbb leányiskola helyiségeiben, reggeli 9—12 óráig. (I. ker. Vár, Iskola-tér 1. szám. 1. emelet, balra.) A rendes tanitás szeptember 9 én kezdődik.

Elkésve jelentkező tanulók csak a még netán rendelkezésre álló helyre való tekintettel vehetők fel.

Az I. osztályba olyan leányok vétetnek fel, kik az elemi iskola IV. osztályát sikeresen végezték, vagy a felvételi vizsgálaton megfelelő ismereteket tanusitanak.

A tanulók létszáma az 1897—98. tanévben. 1. Általános áramlat szerint: Beiratott 169, az itteni alsóbb osztályokból fellépett 166, ismételt 1, más iskolából jött 52, kimaradt 7, maradt a tanév végén 162, osztályoztatott 160, vizsgálatlan 2; *2. Születési hely szerint:* Budapesti 124, vidéki 44, külföldi 1; *3. Vallás szerint:* róm. kath. 147, görög kel. 1, ev. ref. 6, ágostai hitv. evang. 6, izraelita 9; *4. A szülők lakhelye szerint:* helybeli 168, vidéki 1.

A budapesti I. kerületi magyar kir. állami főgymnasium értesitője Közzéteszi *Badics Ferencz* igazgató. A terjedelmes és az intézetnek hü képet adó tartalmas jelentésből adjuk a következő részt:

Az ifjuság vallás erkölcsi állapota. A tanári kar a folyó évben is különös gondot forditott a vallás-erkölcsi nevelésére. A róm. és gör. kath. ifjak az intézetben nyertek oktatást s karácsony, husvét és pünkösd hetében végezték el a sz. gyónást és áldozást; sz. misét pedig minden vasár- és ünnepnapon tanári felügyelet mellett a várbeli Mátyás templomban, iskolai ünnepélyek alkalmával a Krisztina városi templomban hallgattak. *Ns. Vezinger Károly* apát s kir. palotai plébános ur mint érseki biztos két izben meglátogatta a hittani órák alatt az intézetet; az év vége felé Ő Felsége által esztergomi kanonokká neveztetvén ki, az évvégi vizsgálatok Ő eminentiája, a herczegprimás ur intézkedése folytán, *ft. Dömötör Gedeon* II. ker. plébános ur elnöklete alatt tartattak meg: jun. 14-én. — A másvallásu tanulók közül az intézet épületében nyertek még saját hitoktatóiktól oktatást az ág. hitv. evangelikusok és az ev. reformátusok, a többiek az intézeten kivül;

mindnyájan tartoztak továbbá a saját vallásuk szerint rendezett istentiszteleteken szoros ellenőrzés mellett megjelenni. — Az ifjuság erkölcsi magaviselete az évvégi osztályozás szerint összegezve: 347 nyilv. tanuló közül 229 jó, 116 szabályszerü, 2 kevésbé szabályszerü. Nagyobb kihágások, melyek egyenes kizárást vontak volna maguk után, nem fordultak elő; de az iskolai rendszabályokba ütköző rossz magaviseletért három tanulót kellett eltanácsolni és kilenczet igazgatói megrovásban részesiteni.

A jövő iskolai évben megnyilik a *hetedik osztály.*

Budapest székes fővárosi II. ker. községi felső kereskedelmi iskola. Szerkesztette *Péter* János, igazgató. *Emődi* Antal: „A pénzügyi müveletek elméletéből czim alatt közli egy nagyobb dolgozat II részét. A tanárkarban volt egy igazgató. 9 rendes, 3 óradijastanár s 4 hitoktató; rendkivüli tárgy tanitasával foglalkozott 1 tanár. Irodalmilag is munkálkodtak a tanárok közül: *Péter* János. *Emődi* Antal, *Ferdinándy* Gejza, *Hajnal* Marton, *Zachár* Gyula, dr. *Ürmössy* Gyula. A könyvtárakról és gyüjteményekről érték kimutatások nincsenek az értesitőben. Volt az iskolának Verseghy-önképzőköre. Ösztöndijul 9 tanuló kapott összesen 760 frtot. A tanulók száma volt a 3 évfolyam 6 osztályában (100 + 70 + 61) összesen 231 Érettsegi vizsgálatra jelentkeztek összesen 83-an, kik közül jeles nem akadt, megbukott ellenben 40 (= 48%). Igen jellemzőnek és mélyen elszomoritónak találjuk a tanárkarnak az iskola történetéről szóló fejezetben foglalt következő leplezetlen kijelentést:

„A tanitás menetének megfigyelésénél most is kénytelenek vagyunk már sokszor hangoztatott panaszunkat megismételni, hogy a szervezet követelményeinek a tanulók csak nagyon csekély százaléka tud megfelelni. A legszorgalmasabb és leglelkiismeretesebb tanárt is kétségbe ejtik a jelenségek, melyeket a szabályzat követelményeinek komoly végrehajtása sánál tapasztalni kénytelen. Az alsó osztály tanulóiról megállapitható, hogy nagy jóakaratot, dicséretes szorgalmat, de átlag gyarló fizikumot és készültséget hoznak magukkal Évről-évre növekszik köztök a jobb tehetségüek, de a csenevész testalkatuak száma is. Egyébként azt tapasztaljuk, hogy a tanulókon, abban az arányban, a mint a felsőbb osztályokba lepnek, szellemi elerőtlenedés vesz erőt.“

Budapest székes fővárosi II. ker. polgári fiuiskola értesitője. Szerkesztette *Szenesy Mihály* az intézet buzgó és lelkiismeretes igazgatója. Ugyancsak ő ismerteti az okokat a melyeknél fogva az intezetnel tervbe vett ötödik és hatodik osztaly az elmult tanévben megnyitható nem volt.

Az ő érdeme, hogy az intézetet látogató növendékek ugy a vivásban, mint a ránczban oktatást nyernek.

Az elmult tanévben a szokásos szünnapokon kivül a tanitás szünetelt 1898. évi szeptember 20-ikán, II. Vilmos német császár Ő Felsége ünnepélyes fogadtatásakor, mely napon az ifjuság az egész tanári testület vezetése alatt az Albrecht-uton várta az ünnepélyes bevonulást. Továbbá szünnapul adatott 1898. évi február hó 23-ika, mely napon koronás királyunk Ő Felségének ama közörömet okozott fejedelmi elhatározása alkalmából, hogy nemzeti történelmünk tiz kimagasló alakjának a székes fővárosban szobrot emeltet, iskolai ünnepély tartatott.

Az intézet statisztikai adatai *az általános áramlat szerint*: beirtak 348, kimaradt 33, meghalt 1, maradt a tanév végén 314 tanuló.

A beiratások az 1898—99 tanévre folyó évi szeptember hó 1—5 ig az intézet fekete tábláján annak idején közzé teendő módon történik.

Koronaőr kaszárnya.

A honvédelmi miniszter felhivta a fővárost, hogy a koronaőrség részére épitsen ujkaszárnyát.

A közgyülés már el is határozta a kaszárnyaépitést s vegyes bizottságot küldött ki, hogy keressen alkalmas telket s alapitsa meg a kaszárnya épitési programmját. A vegyes bizottság először a Mészáros utcza és Koronaőr-utcza sarkán szemelt ki telket, de a főváros iskolát épitett oda. Elmentek hát az Ostrom-utczába, de ott meg a közmunkák tanácsa nem engedte meg a kaszárnya épitését, mert az villaterület. Végre is a királyi palota épitőbizottsága segitette ki a telekkereső bizottságot a bajból s a koronaőrök kaszárnyája czéljára a Palota-utcza és Logodi-utcza sarkán levő telket ajánlotta fel, a melynek négyszögöléért 17 forintot kért. A vegyes bizottság az ajánlatot el is fogadta s megcsinalta az épités programmját, mely szerint a kaszárnya 172,000 forintba kerülne.

A pénzügyi és gazdasági bizottság elé azért került ez ügy, hogy a 172.000 frtnyi épitési költség fedezetét mutassa ki. A targyalas során a bizottság tagjai fötvetettek azt a kérdést, hogy a főváros köteles e a koronaőröknek kaszárnyát épiteni. Azt is kifogásolta a bizottság, hogy a kiküldött vegyes bizottság nemcsak a koronaőrök számara, hanem a honvedelmi miniszterium altiszt-irnokai s a kezelőtiszti iskola számara is a fővárossal akart kaszárnyat epittetni. Konstatalta a bizottság, hogy sem a véderőről, sem a beszállasolásról, sem a honvédségről szóló törveny nem kötelezi a fővárost a koronaőrök elszállasolasára, még kevésbé irnokok és katonai iskolák elhelyezésere. Igy állván a dolog, a bizottság nem is mutatta ki a fedezetet, hanem azt fogja javasolni a közgyülésnek, hogy ne épitsen uj kaszárnyát.

Ha azonban a honvédelmi minisztérium, hogy — hogy nem, mégis be tudná bizonyitani, hogy a fővárosnak kötelessége a koronaőröknek kaszárnyát épiteni, hát jól van, ő megépiti, de csak azzal a föltétellel, ha erre a czélra olcsóbb telket keresnek, a melyen azután a kaszárnyát is olcsóbban lehet előállitani.

Eddig van mostanáig a koronaőrök kaszárnyájának ügye a mire pedig égető szükség van és a mit elodázni nem szabad.

Bucsu.*)

Gyönyörü verőfenyes napsugár ölelkezett a remek csoportozatu budai hegyek erdőpártazta oromzataival is lesimult a kies völgynek haztömbei közt hullamzó sokadalomra.

Zsúfolva telitettek a Pauter és Ronam utczák terei, ily nagy közönséget rég nem latott a krisztinai bucsu; a környék természeti szépségei — a mindenek fölé helyezkedő üditő balzsamos levegő, meg talán az ujkor haladásának eszköze a rég vart s most vigan sikló villamos járultak hozzá az ünnep nagy látogatottságához.

Kétfelé szelődött a bucsu szinhelye; a villamos által ketté osztott Szent János-teret reszben az amerikai fényképészek foglalták le feles számmal — a kik e czélra egyenest „Párizsból“ érkeztenek és a helyőrség legénysége meg a cselédvilágnak emlékezetes örömére potom öt percz alatt kenegetik badogra az ember képmását régi helyükön a tornacsarnok déli oldala mellett; szomszéd lett hozzájuk a körhintás, aki mozgó szerkezetét oly elmésen használja ki a gyerekseregből harácsolt szelemeny hajtókkal, hogy mig a hinta küllőit 8—10 gyerek mozgatja a felső ernyő alatt, addig az alsó félen vaspóznára erősitett lófejü fakecskéken „bájos zenének hanginál“ jó pénzért nyargalász a másik sereg, — soha szocziális kérdés még szebben meg nem oldódott: a gyerekek potyára izzadhatnak fent — a hinta fennakadás nélkül müködik s a vállalkozó elég jó képpel rakja zsebre a tiz filléreseket.

Bezzeg másként van ez az első magyar-amerikai hajóhintánál; itt már kék csótáros tengerész-jelmezben lóbbálják a sárgaréz sodronyra akasztott szegedi papucsformáju csónakot a fentebbi, — kizárólag szárazföldi tengerészeti hivatalnokok, s egy kerékre járó sipládaórias borzasztó kürtharsogással okádják hogy: Maros vize folyik csendesen....

Kőmives iparunk trencsénvidéki kellékesei pedig több faju angolkeserüknek és italványoknak bőséges kortyogatása után félre billentett kalappal és szajszögletbe szorult olyan szivarcsutkával, a mely csak hátulról fogyasztkozik, kéjes ingással mozogtatódnak a „magasabb“ ürben — oda se hederitvén a velük ingerkedő s fillértelenségük miatt künnrekedt inasgyerekekre a kik folyton kiabálják: Janó! csocse kutykuruty!!

Közvetlen a járda mellett, hajlitott nádpalczáról csüngő rézkarikán gubbaszt egy nemzeti szinüre festett szürke vércse, a ki mint disz papagáj hivatva van a néhai kaldeusoknak csizióba öntött jósló bölcsességet egy bádog válluból — a planétáknak megfelelő, szinezett sorrendü papirosokból kihuzogatni — hozzá jövendölvén a kis lutri számait is — meg a jövendőbelijét is a szobalánynak — a mit a „Frajter“ ur szokott elolvasni.

Az immár „Krisztina-köruttá“ emelkedett János utcza most búcsu sétánynya alakult, mert a templom körüli utczákban van az igazi latni való. Sátor sátor mellett, — rekedt hang áradoz ki belőlük s bódító dicsergetéssel akarnak menekülni az árusok portékaiktól — miknek megvetele óriási előnynyel van szerintök a háztartás és gyermeknevelésre még a társadalmi átalakulasra.

Mások a legujabb bakanótát énekelve marékra fogott daloskönyvük megvételére csábitják a szolgálaton kivüli viszonyba helyezett inasgyerekeket — mig egy finom modoru — most letargyalt vigécznek látszó uriember, gyalogszeken állva s balkezében egy emberi koponyának fazekas kéztől eredt utánzatát szorongatva válogatott kifejezésekkel kinálgatja azon indiai kigyótojásokat, miknek kiköltéséhez csupán egy szál kéntelen gyufa igényeltetik.

Az apróbb gyerekek mézes tésztába fogalt kék üvegeken át szemlélgetik a jó világot, alapos kilátással arra, hogy az imént elvezett amerikai limonadetól masnap reggelre olyan lesz a szájuk sarka mint a fecskefióké..... Mindenki visz haza valamit, mindenkinek van olyan valakije, — a kinek kedveskedéssel akarja emlékezetessé tenni e napot — vagy látni és élvezni vagyik ezek átadásakor az otthon várakozó kicsinyek örömtől sugárzó orczáját... boldog mosolygását.

Haeffler István.

*) Közöljük, habár elkésve is ezt az érdekes leirást. Szerk.

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Szilassy Imre.

Mindég a régi jó világ jut eszünkbe, midőn Szilassy Imrét önálló szerepben látjuk, ez a jó világ jut eszünkbe, ha vele a társaságban beszélünk. Egy letünt korszak művész képviselője, azé a korszaké, melyben valaki szinészé vagy iróvá hivatásból lett, nem félje választott pályáján sem azt, hogy fázik sem azt, hogy éhezik.

Hogy Szilassy Imrét Krecsányi szerződtette, azt igen jól tette, mert alig találunk ma már oly szinészre, ki magyaros zamatu szerepeket még játszani tud. Szilassy Imre régi kegyeletes modoránál fogva nem lehet kegyencze a hirlapirásnak, a benne rejlett érték azért hevert oly soká felhasználatlanul, bizvást reméljük tehát, hogy most megtalálta az alkalmat és helyes teret, hol tudását és művészetét kifejtheti, lévén Krecsányinak elve, hogy társulata tagjaiban felismeri a tehetséget és őket erejükhöz képest szerepkörhöz juttatja. Szilassy szerepköre: népszinművek, magyar társadalmi vigjátékok kedélyes alakjaiban van.

Reméljük, hogy nevével a szinpadon többször fogunk találkozni.

Békéssy Gyula.

Krecsányi Ignácz társulatának egyik legkitünőbb énekese, kiről már megemlékeztünk s kinek művészetét már méltattuk. *Békéssy Gyula*, a baritonista 1888. tavasza óta müködik pályáján. Ekkor lépett ugyanis — 1887 ben kijárva Kecskeméten a gymnásiumokat — Balassa és Zöldi társigazgatók társulatába, a kik szivesen fogadták a kellemes hangu, szimpatikus megjelenésü ifjut, s egyelőre a karba helyezték Itt azonban nem sokáig tartózkodott, mert Balassát egy fél év mulva elhagyta, s vándorutra indult, hogy átszenvedje azokat a fáradalmakat, a melyek nemcsak akkoriban, de még jelenleg is nehezednek a vándorszinész vállaira. Szerződve Pesti, majd Egri Kálmán társulatába, bejárta fél Magyarországot mig végre 1891 ben a Népszinház szerződtette. Eleinte itt is csak a karban énekelt, de Evvan ik az igazgatónak csakhamar feltünt a szép hang, s a tehetség is, a mely Békéssyben rejlett Tanitatni kezdte. Leghiresebb zene tanáraink, s művészeink közül három, Szabados, Erkel Elek s Vanda Gusztáv mindent elkövettek, hogy a művész jelöltet igazi művéssze neveljék ; a mi sikerült is. A tehetséges fiatal ember gyorsan haladt. Már 1892. kivették a karból, s másod baritonistává tették. Ilyen minőségben 1893. nyaraig maradt meg a Népszinháznál, a mikor is Komjáthihoz szerződött, s első bari onistája lett a győri, soproni és debreczeni szinházaknak. Mindenütt, de különösen Debreczenben nagyon szerették, s maga a művész is legszivesebben az ő debreczeni közönségére gondol vissza

Krecsányihoz ez év virágvasárnapján jött Pozsonyba, s a szintársulattal együtt május elején közénk Budára, hogy mint a vidéki városok közönségét megnyerte, minket is meg hóditson. Fáradozásai nem is vesznek kárba, mert gyönyörü hangjával s életteljes játékával már e rövid idő alatt a budaiak kegyenczévé tette magát Mi, a kik a budai közönség érzelmeit első sorban hivatva vagyunk tolmácsolni, teljes elismeréssel adózunk, s igen örülünk, hogy barátjaink közé egy oly tehetséges művészt számithatunk, mint Békéssy. Nem csak mint barátjai, de mind igaz tisztelői is, kivánjuk, érje sok babér azon a pályán, a melyen eddig állhatatosan küzdve, kivivta magának már a „művész"-i nevet.

Bónis Lajos.

Szinházunk bonvivantja, *Bónis Lajos*, 1881-ben csapott fel Thalia papjának. Az ő pályájának kezdete is, mint mindenkié, igen szerény volt. A né szinházi karban énekelt majdnem két évig, s ez alatt az idő alatt nem szünt meg bámulója lenni kápolnainak, az akkori tenoristának. A példa ösztöne, de meg a tehetség érzete is, feltüzeltek az ifju színészt. Szorgalmasan tanult, művelte a han_ját, s annyira vitte, hogy mikor kápolnait egy időre betegsége távol tartotta a szinpadtól, a gyakorlott művész tenorista szerepét egész bátran rábizták a fiatal Bónisra. Igy jutott a Nemzeti szinház másod tenoristai állására, a melyen majdnem 3 évig állta meg becsülettel helyét. 1885 ben, a mikor már annyira ki volt képezve, hogy egy kisebb igényü szinház első rangu tenoristája lehetett, Nagy Vinczétől, a szegedi szinház igazgatójától kapott meghivást. Ezt elfogadta, de még mielőtt leutazott volna Szegedre, a szinház leégett, s a szegedi szinház szerződtetéséből semmi sem lett.

Mivel azonban a Népszinházat már el hagyta, s visszatérni sem szándékozott, Kolozsvárra ment, a hol mint önálló tenorista $1\frac{1}{2}$ évig működött, a mely idő alatt kegyeltje lett a kolozsvári közönségnek. Még később is, mikor már nem volt állandóan körükben, s nehány napi vendégszereplésre eljött hozzájuk, ovációkkal fogadták, s ajándékaikkal halmozták el a szeretett művészt.

Egy és fel év elteltével elhagyta Kolozsvárt is, s 1896-ig megszakitott időközökben megfordult Debreczenben, Sopronban, s számtalan vidéki városban, mindenütt szép emlékeket szerezve magának s a közönségnek.

1896-ban Krecsányi hivására a Buda Temesvár-Pozsonyban állomásozó társulatba lépett. 1896-ban még többnyire ő vette át a tenor színésznek való szerepeket, de hangja gyöngülése folytán a következő évben erről már lekellett mondania. — 1897 óta tehát, szimpatikus, elegáns megjelenése és alakja lévén, ő a Krecsányi-társulat bonvivantja, s ép oly kitünően megállja helyét e minőségben, mint az előző években a tenor énekesében. Kovács Mihály, a társulat komikusa mellett ő egyike a legrégibb ismerőseinknek, a ki a budai közönségnek ragaszkodását úgy az elmult években, mint a jelenben is, többször tapasztalhatta.

Thury Elemér.

A Krecsányi-társulat első hős szerelmese, *Thury Elemér*, rövid de kellemes emlékel bőven megrakott színészi palyára tekinthet vissza. Tanulmányait Rákosy Szidi színész iskolájában végezte, honnan 1891 ben, mint kiképzett növendék kikerülve, Rakodczay társulatába szerződött Kecskemétre. Itt tünt fel legelőször Krecsányinak, a ki a szép jövőjü fiatal művészt 1893-ban szerződtette is. Tényleg augusztus 1-én kezdte meg működését, s azóta folyton, egy év kivételével, a mikor is katonai kötelezettségének tett eleget. Krecsányinál van. Ugy a téli állomásokon, Temesvárou és Pozsonyban, de különösen nálunk, Budán, dédelgetett kegyencze a közönségnek, a mely mindig szivesen látta szinpadon ezt a folyton javuló, ifju, tehetséges művészét a Krecsányi társulatnak.

Különfélék

— **Diadal.** Az aradi dalár ünnepélyen a Ganz gyár hazafias munkásaiból és alkalmazottaiból szervezett kitünő dalárda vitte el a legnagyobb dijat, a billikomot. Szivünkből köszöntjük a sok babért aratott dalárdat ezért az ujabb babérért és óhajtjuk, hogy őrizzék, és terjeszszék a magyar legdrágább kincset a magyar dalt mindég diadallal Éljenek.

— **Parczellázás Szent Lőrinczen.** Dr. Bokay Árpádné és nővérei a Budapest mellett fekvő Puszta Szent-Lőrinczen fekvő ingatlanukat parczellázzák. A feltételeket pontosan közlik egy szép kiállitásu füzetben és részletesen sikerült fénykep nyomatokban mutatjak be a telep fekvését és a szebb kilátásokat. Az ilyen ismertetésnek több sikere van, mint a puszta leirásoknak Ezt az eljárást ajánlanánk a budai érdekeltségeknek 3 különösen telepekre alkalmas községeinknek, a szép pilisi hegyvidéknek, szóval a pilisi alsó és felső járás községeinek. Az ilyen ismertetés, különösen a képek, megragadják az olvasót és szemlélőt és gyorsabban és elhatározottabban nyilatkozik a vételkedv. A „Buda és Vidéke" leirásokra és a képek felvételére felszólitás esetén vállalkozik miután több művészszel lepett összeköttetésbe

— **A héja zsákmánya.** Az I. ker. Madárhegy dülőben f. é. julius 22-én d. u 4 órakor egy héja egy postagalambot vágott le — Az arra járó mezőőr a héjat elriasztotta s az elpusztult galamb lábáról a rajta l vő sargaréz gyürüt leszedte. — A karikan *HOFF 142 jegyek vannak*

— **A budai plébános beiktatása** volt a várbeli bucsun melyet a szokottnál élénkebbé tett az installáczió. A Mátyás templom az utolsó helyig megtelt előkelő közönséggel, a szentszékben *Frey* Alajos templomatya foglalt helyet több fővárosi bizottsági tag társaságában. Két oldalt a budai katholikus legény-egyesület tagjai állták sorfalat, Pontban tiz órakor kezdődött az ünnepi mise, melyet *Kanovich* józsefvárosi apátplébános mutatott be fényes asszisztenczával. Mise közben történt meg az uj plébános beiktatása. *Bozóky* káplán fölolvasta a kinevezési okmányt s erre *Kanovich* apát beszéddel iktatta be az uj plébánost állásába és átadta neki a templom aranyozott kulcsait, az evangéliumot és a rituálist. *Nemes* Antal dr. mélyen megindulva mondott köszönetet s átvette uj állása jelvényeit. Ezután tovább folyt az istentisztelet Mise után számosan tisztelegtek az uj plébánosnál.

— † **Zettl Agoston.** A budai közéletnek egy kedves részesét temettük el. A halál utai kiszámithatlanok és váratlanok. *Zettl Ágoston* életerős munkabiró férfias alakjával még pár nappal ezelőtt itt járt közöttünk, megfelelve kötelességeinek, mint jó családapa, buzgó polgár, és példás hivatalnok Egy meghülés következtében váratlanul hunyt el övei és mindnyájunk fájdalmára. Ifjuságában, mint hajóskapitány érdemelte ki az elismerést Nyugdijaztatta magát s az országos meteorologiai intézetnél alkalmazták, hol a hivatalos teendők ellátásán kivül is szolgált. Az országos kiállitás alatt ő ügyelt fel a városligeti tavon közlekedő kis gőzhajókra A földmivelés miniszterének megbizásából a mult évben tanulmány uton volt *Észak Amerikában*. Erről a tanulmányutról irt tartalmas és érdekes munkáját a Buda és Vidékeben is méltattuk. Lapunkban több czikke jelent meg, melyek mind feltünést keltettek A köztiszteletben állott munkatársunkat özvegye és gyermekei, nagyszámu rokonság, sok jó barát, a közelet s a tudomány gyászolja.

— **Halálozás** *Gamauf* Ferencz Károly, idősb Gamauf Károly kiváló polgártársunk fia, a ki Buda közéletében, s különösen az I-ső kerületnek Taban nevezetü részében mindég szerepet vitt s előkelő pozicziót foglalt el, augusztus hó 15-én hosszas szenvedés után meghalt. Neje, gyermekei s nagyszámu rokonsága siratja.

— **Buda uj tere.** A fő és székvárosi tanács egy nem regen tartott ülésében a Naphegy tetején levő telket, a melyet a Dezső, Lisznyai és Fém utczák határolnak, *Naphegy térnek* keresztelte el.

— **Magyar kegyhelyek.** Egyre másra olvasunk hirdetéseket és tudósitásokat, melyek külföldön tett magyar zarándoklatokról szólnak. Nagyon szép és lélekemelő és vallásosságot edző a *zarándoklat* de a külföldre irányitott zarándoklatokkal elhanyagoljak a magyar kegyhelyeket, melyek elhanyagolása nem egyezik meg a hazafisággal.

— **Egy kis tótfiú.** *A Buda és Vidéke* minden alkalommal inti és ébreszti a közönséget, hogy a mindenfele nyelven kiabáló árusokat kényszeritse a magyar kiáltásra La punknak egy jó barátja egy kis tót fiut többször megszólitott, hogy magyarul kinalja aruit s a megszólitás fogott is, mert elhagyva a *blehgsir kaufot* a kis tót fiu melankolikus hangján hiáltja ezóta *Vegyenek bádogedényt.* Ne legyünk ebben a kérdésben közönyösek.

— **Magyar állami alkalmazottak.** Megjelent a magyar állami alkalmazottak második értesitője Élén *Falk Zsigmond* az egyesület jóltevője arczképe van, melyhez szép életrajzot irt Madarász János egyesületi titkár. Az értesitő az egyesületi életről hiven tudósit és ugyancsak Madarász János értekezik talpra esetten *A magyar állami szolgák és altisztek helyzetéről* és egy másik czikkben *birói határozatok kézbesitőiről.* Az egyesület érdemes a pártolásra. Az elnöksége I. kerület Vár, magyar királyi honvédfőparancsnokság épülete.

— **„A m. kir. államvasutak Rendeletek Tára"** czimü kézikönyvet az igazgatóság megbizásából már másodszor rendezi sajtó alá Erdélyi Bala osztályvezető titkár. E rendkivüli kasznos kézikönyv rendszeresen összegyüjtve tartalmazza a körözvényekben, körlapokon és a m. kir. államvasutak hivatalos lapjában szétszórva megjelent rendeletek szokaságát A munka négy főrészre oszlik, ezek: 1 Általános igazgatás 2. Jogügyek, Palyafentartas, Forgalom és Anyagkezelés. 3. Pénzügy. 4. Keres kedelem és végül Gépeszet. Az igazgatóság e

teljesen bevált munka megszerzését melegen ajánlotta a tisztikarnak. A mü ára példányonként 4 kr. s így kötetenkint 1 frt 50—60 kr. lesz, mely összeg az államvasutak kötelékébe tartozó megrendelőktől 1 forintos részletekben hivatalból vonatik le. Szerzű a *„Betegsegélyezés és Egészségügy“* valamint a *„Kereskedelem“* körbe vágó rendeletekből külön kivonatos kiadást is rendezett sajtó alá. Megrendelhető az előbbi *egy* korona, az utóbbi *három* korona előzetes beküldése mellett a szerzónél (Szeged M. Á. V. üzletvezetőség). Az első kötet a napokban már kikerül a sajtó alól.

HIRDETMÉNYEK.

Pályázati hirdetmény

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Pécs állomáson elő állitandó következő épitményekre, u. m. felvételi épület verandával és melléképületekkel, postaépület verandával és udvarral, gyorsáruraktár rakodóval, áru- és vámraktár irodákkal, egy 165 m. hosszu, 15 m. széles nyilt rakodó, I. oszt. falazott marharakodó, falazott pályafentartási raktár, vizállomás és toldaléképület, kettős emeletes őrház melléképülete, őrházi kut, őrházi sütőkemencze és állomási kut létesitésére szükséges épitési munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az egység árjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek, Budapesten a magy. kir. államvasutak igazgatósága magas épitményi ügyosztályában (Terézkörut 56 sz. III. em. 14. sz.) és Zágrábott az üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1898. évi szeptember hó 6-án déli 12 óráig kell benyujtani, alulirott igazgatóság épitési főosztályánál (VI. Terézkörut 56 sz. II. em. 10. ajtó.)

Az ajánlatokat 50 kros, az ajánlat mellékleteit ivenként 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és következő felirattal kell benyujtani: „Ajánlat a pécsi állomáson létesitendő magas épitmények előállitására.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni Az ajánlat benyujtását megelőző napon vagyis 1898. évi szeptember hó 5-én déli 12 óráig 8000, azaz nyolczezer o. é. frt bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak főpénztáránál (Andrássy-ut 75 sz földszint) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban letenni A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénynyel adandók fel.

Budapest, 1898 augusztus hóban.

Az igazgatóság.

— **Pályázati hirdetmény.** A magyar kir. államvasutak Budapest-Ferenczváros állomásán létesitendő kocsimosó és ezzel összefüggő épitmények helyreállitása czéljából, ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk. A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet, a feltét füzetek és pályázati feltételek budapest-jobbparti üzletvezetőség pályafentartási és épitési osztályánál (külső Kerepesi-ut) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. évi augusztus hó 19-én déli 12 óráig I. osztályunknál nyujtandók be, lepecsételve eme feliratal: „Ajánlat Budapest-Ferenczváros állomáson létesitendő kocsimosóra“ Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Bánatpénz fejében legkésőbb f. é augusztus hó 18-án déli 12 óráig 2000 frt, azaz kétezer forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, gyüjtőpénztárunknál (külső Kerepesi-út) lefizetendő. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén a legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régibb árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Pósta utján beküldött ajánlatok és bánatpenzek térti vevénynyel adandók fel. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fentartjuk. Budapesten, 1898. évi augusztus hóban. *Az üzletvezetőség.*

— *Pályázati hirdetmény.* Nyitra állomás felvételi épületének átalakitása és bővitésével kapcsolatos munkák biztositására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk A teljesitendő munkák mennyiségére vonatkozó tájékoztató adatok, valamint a munkák végrehajtását szabályozó részletes feltételek, az alulirt üzletvezetőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében (Terézkörut 62 sz. I. em.) a hivatalos órák alatt megszerezhetők s ez alkalommal a tervek is megtekinthetők. Jogérvényes kellőleg bélyegzett ajánlatok f. évi augusztus hó 25-én délelőtt 12 óráig általános osztályunknál (Terézkörut 62. sz. I. em. 6 ajtó sz. a.) nyujtandók be alábbi felirattal: „Ajánlat a nyitrai felvételi épület átalakitására és bővitésére.“ Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi augusztus hó 24-én déli 12 óráig 1800 forint, ezernyolczszáz forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban budapesti gyüjtő pénztárunknál lefizetendő. A letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a budapesti, illetve bécsi tőzsdei tizennégy napnál nem régibb árfolyam szerinti, de névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Az ajánlatok között a szabad választási jogot fentartjuk magunknak. Budapesten, 1898. augusztus hó. *Az igazgatóság*

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Épitőknek. Novák Iguácz* czementöntődéje, márványkő, márványtáblák, mozaik és granit raktára készit agyagcsöveket, csatornázást, betonirozást, nedves falakat kiszárit, szökőkutakat szerel. Nagy készlet fürdőkádakban. Lakik: Budaörsi-ut 285/a. Ajánljuk az olvasóknak.

— *Parczellázott házhelyek* Kelenföldön, 300 □-öl nagyságban, az uj hidtól 20 percznyire, a Fehérvári-ut és Sósfürdő közötti Erzsébet-telepen, 3 évi részlettörlesztésre eladók a tulajdonos, Gamaut Károly által, I. ker., Tabán, Keresztutcza 6. sz., d. u 3—5-ig vagy Makó Mihály vaskereskedőnél, Üllői-ut 2. sz.

— *A Sósfürdőből* A Sósfürdő közönsége élvezete fokozódott mióta *Horváth* az Erzsébet-sósfürdő vendéglőse előzékenyen látja el a vendégeket. Kellemesen töltik el a látogatók idejöket. A szép kertben czigányzene. Jó ételek és italok.

— *Nemzeti művésztársulat.* E hó 11-én 25 tagból álló erőmüvésztársulat ütötte fel tanyáját itt Budán az I. ker Várfok-utcza 16. sz. a. fekvő telken. Van mindennap kötéltáncz, némajáték. bűvészet stb. stb. Az előadásokat mindig igen sokan nézik.

— *Kitünő szappan* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Sut. art* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer. Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Remek dolgok.* A mióta dr. *Lendl Adolf* oly művészieson tömi ki az állatokat, egymást érik nála a remek dolgokra az elökelő megrendelések. *Dr. Lendl Adolf* remek dolgai nem csak az országban, de az egész Európában feltünést keltettek. Müterme a *Donáty*-utczában van, mit sokan látogatnak a vadászat és természet barátai közül.

— *A Mátyáshegy.* Sohasem felejti el azt az élvezetet, ki a Mátyáshegyen volt Mátyás király egykori vadásztanyáján a Bartalits-féle vendéglőben a szép kilátásban gyönyörködve egy ital jó bort ivott. A szép vidéken nagyobb az étvágy és fokozódik a jó kedv.

HIRDETÉSEK.

Takarmány eladás.

I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos- bükköny eladó.

Bővebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég } **fürdők**

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében
(Rendelő intézet)
Budapest, IX., Váma-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványitó étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, minden fele idegen- és bőrbetegség gyógyitására.

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kézikönyve“* Irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ára 3 korona.

OKANYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstőldeje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapest“

BIEHN JANOS
Budapest, IX. Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal -fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazra-tételét.

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénnyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében.
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél ven déglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leany nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda es Vidéke“** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baross-utcza **2**.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

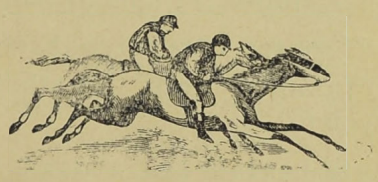

Budapesti lóversenyek

1898. Augusztus 14, 15, 18, 20, 21, 23, 25, 27, 28 és 30-án.
Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Beléptijegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	5 frt.
I. „ „	hölgyeknek	3 frt.
I. „ „	katonatiszteknek	3 frt.
II. „	urak vagy hölgyeknek	1 frt.
Állóhely a versenypálya közepén		30 kr.

Az augusztusi 10 napra.

I oszt. (Passepartout)	uraknak	40 frt.
I „ „	hölgyeknek	20 frt.
I. „ „	katonatiszteknek	20 frt.

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 10 napra 25 frt.**

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, **ugy után** is szabadon léphetni. Villamos vasutak egész helyszinig közlekednek. **Katonai zene és frissitőhelyek minden osztálynál.**

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

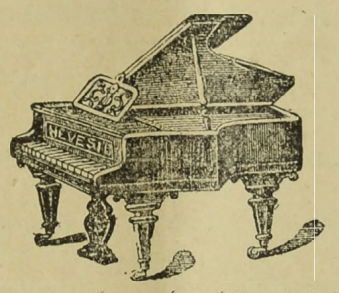

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valami **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

!!!Nem hazaárulás a tartalma!!!

Zimándy Ignácz

legutóbbi könyve

(Ébresztő hangok 14-ik kötete.)

Azaz *Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt,* mely 366 lapra terjed 20 krért kapható.

Megrendelhető a szerzőnél Törökbálinton.

Dornis Miklós

vendéglője.

A Szép Juhászné hoz

Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

„STANDARD“

ÉLETBIZTOSITÓ TÁRSAS.

Edinburghban (Angolhon.)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. szám.

Évi bevétel	27.500.000 kor.
Kiutalt nyereményrészek	150 000 000 „
Vagyon	220,000 000 „
Halálesetek folytán kifizetve	450,000.000 „

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei.

Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak Szabad világkötvények. Kötvényekérvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek

Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki béreini vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalát.

HIRDETÉSEK felvétetnek

a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest. II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü **férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű **könyvkötészeti és diszmunkák** teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legelsőbb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fióküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza 1. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgású vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

[illegible] TONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

[illegible] egyenes

SVÁBHEGY-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

[illegible]tünő hatásunak bizonyult köhögésnél, [illegible]gyebajoknál, gyomor- és [illegible]olyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

[illegible]dapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 25. s: (Szent-Mihály hava) Szeptember 1

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Ne bántsák a Vérmezőt!

Nem érezi egyes szerveit, tagjait az egészséges ember, csak az, a melyik beteg. Mondják, hogy volna, ki csak főfájás nyomán tud arról, hogy ő néki feje is légyen.

Az egészséges Buda városának még eddig soha sem okozott bút, hogy a Vérmező helyén, szabad üres térrel rendelkezik. Kedvező közegészségi viszonyok közepette, mindig hasznát tudta venni a szabad Vérmező-től alkotta üres térségnek Azonban most, hogy némileg kicsinosult, hogy fölületét kiegyengették, igyekeznek állandó volt porfellegeit lekötni és megszüntetni, ime most a jobbparti város lakóinak szemét szurja az a fenséges ür.

Mert láz gyötri jelenleg Budát!

A bérház épitő láz! Az a kór, az az epidémia, mely telek-és épitkező spekuláczió alakjában, megelégelve balparton véghezvitt rombolásokat, utat talált magának át a Dunán a jobbpartra, hogy itt hatalmába keritse a még szűzies talajt, s hogy telepithessen jövedelmező bérkaszárnyákkal itt is, mint oda át, minden talpalatnyi tért.

A bérház épitő spekuláczió, mely Budának e tájékain rövid idő óta lábra kelt, már is ijesztő mérveket kezd ö teni, sőt valósággal orgiákat ül.

E bérház épitő láz már is oda rakta és rakja még förtelmes arányu bérkaszárnyáit föl a magasba, oda, a hová ilyenek csakugyan nem valók!

A hegymagaslatokon a hegylejtőkön már négyemeletes óriási házak ormai és tetői meredeznek! Kietlen, nivár és csupasz tűzifalak letekintenek a magasból a messzetávolba, azokról a hegylejtőkről, a honnan rövid idővel ezelőtt, még a vegetáczió üditő zöld lombja ragyogott, kellemetessé és kivánatossá téve a környezetében való tartózkodást. Belepi ma a hegylejtőket, a folyosókkal körülvett magas bérházudvar elszomoritó látképe, a hol, természetszerüleg csak is zöld lombozat között előbukkanó egyes házikók, családi házak csinos alakjait kell vala láthatóknak lenni!

Szinte bizonyos hogy az igy természetellenes irányban megkezdett épitkezésnek, ez irányban tova haladva csakhamar sikerülni fog a Várhegy oldalait csuffá tenni, a magas bérházak tűzfalai- és udvarainak a szemlélő felé való fordításával az egész környezet kies képét a szó szoros értelmében elrontani!

A ki pedig rontani, rombolni kezd, ugy tanitja a tapasztalat, az nem hagyja abba, hanem azt rontási kedve, rombolási dühe csak egyre tovább ragadja.

Látjuk eztittis. Mert ime nem elég, hogy a hegylejtőket rosszul alkalmazott, és oda nem való beépitő módon tönkreteszik, nem elég továbbá, hogy a Krisztinavárosnak eddigi nyaraló karakterét, magas és aránytalan kiterjedésü bérkaszárnyák oda épittetésével megszüntetik, még több áldozat kell a herostratosi mániának, a hydra fejü telek- és bérház épitő üzérkedésnek!

Ide a Vérmezővel, annak szabad üres területével!

Ide csak, hadd lakmározhassék itt és általa a telek- és épitkező spekuláczió, az üzérkedés!

Sajnálatos, vészthozó kivánság.

A heves, romboló láz betegség tünetei nyilvánulnak abban, a most föltámadt követelésben, mely ugy hangzik: hogy be kell épiteni a Vérmezőt!

Miként, ha a vizben szabad uszó elvesztve egyensulyát, vele hidegvérét is veszti, és azután kapkod, mind jobban kapkod, a mivel csak sietteti elmerülését, olybá tünik előttem is az itteni állapot.

Egy helytelen épitkező rendszernek ide való applikálásával, mintha csak megtévesztetett volna a higgadt gondolkozási képesség, felcsigázva a hirtelen meggazdagodás vágyától, sem látnak sem hallanak azok, kik a jobbparti városrészben a Vérmező-nek beépittetését sürgetve, e városrész agyonépittetését siettetik!

De szóljunk és itéljünk higgadtan, és nem a fájdalomtól keltett kesergő ironia hangján.

Nehány éve még, hogy ama lelkes és magas látkörü férfiak társaságában találtam magamat, a kik Budapest székesfőváros nagy s fényes jövőjében: a Vérmezőt kivántuk az ujonnan épitendő egyetemi épitkezések szinhelyévé tenni!

A majdan kifejlődött nagy világvárosban valóban nincs alkalmasabb, nincs megfelelőbb, nincsen méltóbb helye a tudományos egyetemnek, mint a mélyet a Vérmező területe nyujt.

1895-ben hosszabb tanulmányban, a városépitéstan összes érveivel, a szituaczió alapos mérlegelése alapján igyekeztem ezt kimutatni és bizonyitani. Sokak helyeslésével találkoztam.

Kitüntettem ott, hogy a nagy világvárosban a Vérmezőn elhelyezett tudomány egyetem, arra létesit, hogy vele a királyi palotát lehet térbelileg vonatkozásba hozni, a mint azt az egyetemek tradiciódus története, az elhelyezés mindmegannyi példája által szinte föltétlenül megszabja!

Ha ma még nem, de idővel bizonyos, hogy Budapest összterületének megmásithatatlan szituacziója kényszerüleg is érvényesiteni fogja és valósággá érlelni azt: hogy az egyetemnek a Vérmezőn van a helye.

Ez hitem, ez reményem!

A jobbparti város csak ez uton jut majd fejlődése igaz és helyes medrébe. Csak ez uton leend Budapest — valóban azzá, mivé lenni a törvény előirja, a mivé megtenni a tisztult s magasb láthatáru közóhaj igyekszik.

Épitő hatóságunk itteni helytelen és elégedetlen ténykedései, a melyekről a helyi szituacziónak meg nem felelő épitő mód meghonositásával oly kirivó bizonyitékot szolgáltatott, engem meg nem tévesztenek.

Mert várost, plane nagy várost — igy a hogy most — terv nélkül in infinitum nem lehet tovább épittetni!

Minden létesitmény itt a jobbparton elárulja a tervszerütlenséget, az összefüggéstelen rhapsodikusságot, és kivált azért tartom imminens veszélyesnek, ha a még fönnlévő szabad terület, a hová a rontás szele még ma nem ért, minden jól megfontolt terv ellenére, idő előtti s igy oda nem való épitkezéssel: a természetszerü rendeltetésétől eltérittetnék.

Azért ne bántsák még most a Vérmezőt!

Semmi esetre se engedjenek, a csak is vészthozó, és rontást előidéző jelszónak: hogy a Vérmezőt beépitsék.

Maradjon az szabad nak, avagy alakittassék át parkra, de egészében semmi rövidités sel!

Mivel ez utóbbi esetben is, a parkban elhelyezendő egyetemi épitkezések elébe gátat nem emelünk. De a mi leginkább és legelső sorban szükséges, az az, hogy ne induljanak el egy-

Adakozzunk az Orszagos Magyar Iskola Egyesület perselyébe.

oldalulag, terv nélkül. Terv kell először is, és pedig általános városépitő terv az egész budai oldalra: az egész főváros egyetemleges szituacziójára!

Az épitő hatóságunk eddigi jóakaró dilletantizmusa meg nem fogja állhatni az utókor kritikáját, itélőszékét, ha továbbra is, ha ezután is csak részletről-részletre, al alomról-alkalomra fogna haladni. Mert Budapest mai fejlett állapota, annak előkészitendő jövője a lehető legsürgősebben követeli: hogy ujabb általanos városrendező és besoztási terv szerezttessek be, a mine- hiányában csak-ugyan tovább épiteni a várost nem lehet.

Egész hosszu sora a téves, hibás városépitő alkotásoknak jellemzi eddig, kivált a székesfőváros dunajobbparti városrészét, sekhaos-ban a lehető legtévesb lépés volna még az, ha a Vérmező területét is a beépittetéssel tönkre tennők!

Azért ne bántsák a Vérmezőt!

Paloczi Antal
épitész.

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József.*

A megyebeli községeknek a török uralom alóli felszabadulás után történt összeirásakor (1690-ben) *Borosjenő*, mint lakatlan hely emlittetik, az 1695 iki *portaigazitás* szerint pedig *portával* még nem birt, mert szegény lakosainak semmijök sem volt.

A lakosság szegénysége mellett bizonyit a már közölt 1818-ki *nyilatkozat* és az 1821-ki *legelő-felosztás* *,

Az ismertetésünk során vázolt adminisztraczionális gazdálkodás, az eszem iszomáldomás**) és a kántortanitójegyzők manipulácziói hozzájárultak a községek vesztét mielőbb előidézni

Ekkor mondatott ki, hogy a kántortanitói és a községjegyzői állás *incompatibilis*.

És 1858 ban *Borosjenő Ürömmel* már *körjegyzőséget* képez, melynek székhelye *Üröm* volt.

Ekkor *Thoma Antal*, ürömi kántortanitó lemond ezen állásáról és felsap — körjegyzőnek; de ezen első körjegyző működése sem különbözik sokkal a volt kántortanitójegyzők működésétől és az elvégzendő munka egyre szaporodott.

1878. évi jan. 26 án, az e napon tartott közgyülésen bevallja *Thoma Antal*, hogy ő, mint Üröm-borosjenői körjegyző, nem képes a „*temérdeg*“ sok munkát „*sajátlag*“ elvégezni; erre a két község képviselő-testülete 50—50, összesen tehát 100 frt segédtartást ajánlt és szavazott meg. De *Thoma* nem vette hasznát a megszavazott segédtartásnak; — bűnös manipulácziói révén a börtönben fejezte be földi életét.

Utóda ***Stuhlreiter Antal***, jelenleg is ürömi jegyző, mindössze csak egy évig (1879 ben) adminisztrálta *Borosjenő* községet, mert a borosjenőiek, mint értelmes gazdák és mint a bő szüretekkel jutalmazott virágzó szőlőmivelés szorgalmas munkasai, a költségektől sem riadva vissza, jobbnak látták az *önállósitást*.

Még 1880-ban, mint „*nagyközség*“ szervezkednek és önálló jegyzőt választanak *Kormos Ödön*, jelenleg dunabogdányi jegyző szemelyében. Az 1881 évi nov. 19 én kelt adásvételi szerződés tanusága szerint 2000 frtnyi örökáron megveszik *Wimme Lőrincztől*, a (néhai *Kelndorfer József*, volt járási orvos által épitett) jelenlegi községházát és a jegyzői hivatalt felszerelve, megállapitották egyidejüleg annak fütési és világitási átalányát.

1883. évi márcz. 1-én szerveztetik a községi szülésznői állás, mely alkalommal, a még most is működő *Czánkáss Julia* választatott meg bábának.

1888. évi jul. 15 én egy négytagu bizottság nyer teljes felhatalmazást egy a község számára vásárolandó tüzifecskendő beszerzésére (Megvették Walsernál 550 frton.)

1890. évi nov. 14 én *Luppa Péter* pomázi nagybirtokos és országgyülési képviselő 1000 darab termő szőlővesszőt ajánl fel a községnek teljesen dijtalanul és a község elfogadva a nagylelkü ajánlatot. 1892. évi aug. 7-én tartott közgyülésében határozatilag kimondja, hogy a községi földekből négy katasztralis hold lesz kiültetendő és pedig 1—1 holdra Ripária Souvage, Vitis-Solonis, Jácquez és Jork Mádeira nevü americai szőlőfaj ültetendő; — de ebből semmi sem lett. Mert a községi képviselőtestület 1893. évi márcz 25 én tartott közgyülésében elrendeli, hogy tekintve, miszerint a talajforgatás (rigólozas) sokba kerül, az államtól — ingyen — kapott 6000 darab americai szőlővessző eladandó

Borosjenő községnek a közügyek iránti hajlandóságában már nem egyszer áldozatkészségesnek bizonyult értelmes képviselő testületének ezen határozata annál megbocsájthatatlanabb és nem eleggé megrovandó, mivel ez a község lakosságának legsajátosabb érdeke ellen elkövetett sulyos és olyan hiba, melynek jóvátételére egyhamar kedvező alkalom nem fog kinálkozni.

Igaz, hogy a szőlők felujitásához pénz, sok pénz kell, tetejébe meg türelem, kitartás és idő; de hát koczkázat nélkül nincsen nyereség kerek e világon.

Midőn az állitólag Flandriából Borosjenőre beköltözött 18 család elszánta magát a parlagon heverő földet megmivelni, — *az is áldozat volt ám;* — de értelmes gazdálkodás mellett, a szőlőmivelés virágzásnak indult és az Ur Isten bő szüretekkel jutalmazta a szőlőmunkások szorgalmát.

Borosjenő község mindig szőlőmivelő község volt, annak ismerte az egész környék és arra kell törekedni, ismét azzá lenni. Ez a község legfőbb érdeke.

Mert abból, hogy az utóbbi időben a földmivelés belterjesebb, hatályosabb lett s hogy a volt kapások már nem irtóznak az ipari és gyári munkáktól sem, *mert az is jól pénzel*, még nem következik, hogy a szőlőmivelés fölösleges

Egy kezem öt ujján tudom előszámlálni azokat, a kik ma bortermelést üznek Borojenőn és ezek valóságos missiót teljesitenek; mert különben ma-holnap teljesen feledésbe megy a lakosság ősfoglalkozása.

Mert, valljuk be, hogy az állitólag Flandriából beköltözött és ide letelepedett svábok 1695-től 1821-ig nagyon szegények voltak; csak a szőlő és borászati kultura intenzivebb mivelésével nőtt a jólét és a mód; — annak köszönhető, hogy Borosjenő még ma is a vagyonos községek sorába tartozik.

Az itt letelepedett szorgalmas szőlőmunkások csakhamar összevásárolták Békásmegyer, Budakalász, Csobánka, Ó-Buda, Solymár és Üröm községek határában, az ide közel fekvő ingatlanokat; — ugy hogy ma alig van család, a melyiknek a fenti községek valamelyikének határában birtoka nem volna!

Tény, hogy a szőlők elpusztulása óta a mezőgazdasági kultura, gazdasági gépek, okszerü trágyakezelés és helylyel közzel mütrágyázas folytán intenzivebb lett és tény az is, hogy a tej termelésére és kezelésére, valamint a fejős tehenek ápolására és takarmányozására nagyobb gond fordittatik; de a szarvasmarha czélirányos tenyésztését itten, alkalmas legelő hiánya teszi lehetetlenné; lótenyésztés egyáltalában nincsen, a sertési tenyésztéstől pedig a sertésvész okozta pánfélelem riasztja el a lakosságot.

Utóbbi időkben a község fajjelleggel biró jó tenyészbikák kiválasztására különös figyelemmel volt, a községbeliek is jó testalkatu teheneket tartottak és a jó minőségü borjukat szivesen vették meg a budai mészárosok

De az a körülmény, hogy a székesfővárosi tanács beszüntette a budai hetivásárokat, igen elkedvteleniti az itteni tehéntartó gazdákat.

Az 1894. évi XII. t. cz alapján megalakult gazdasági egyletek minden fáradozása karba vész *a székes fővárosnak mindent Pestre központositó ferde politikája* mellett; mert a budavidékieknek eddigi haszna mind a hid- és kövezetvámok pénztáraiba és a közvetitők zsebébe vándorol.

Van olyan mészáros is ugyan, a ki vesz magának annyi időt és fáradságot és maga jön ki borjut vásárolni; de ezt az időt és fáradságot a husfogyasztó nagy közönség fizeti meg — *drágán!*

Nagyon csodálom, hogy a budaiak ezt szó nélkül eltürik!!

...Node nem birálgatni, hanem egyszerüen regisztrálni lévén szándékom, minthogy már az állattenyésztésről szóltunk, ezzel kapcsolatban felemlithetjük, miszerint a nagy községgé szervezkedett Borosjenő község közönségének derogált, hogy pásztorháza a község belsejében van s 1892-ben a pásztorház és bikaistállónak a községen kivül elhelyezése határoztatván el, ezen kérdés az u. n. községi kovácsház átalakitásával oldatott meg annál is inkább, minthogy a községi pajta ugy is ott volt már.

Az ekként eredeti rendeltetésétől megfosztott régi pásztorház egyideig a községi szolga- és őrszemélyzet laktanyájául szolgált, de később a szolga- és őrszemélyzet bérfizetési viszonyai szabályoztatván, az épületre a községnek szüksége már nem volt, miért is annak nyilvános árverésen való eladása elrendeltetett.

Az 1895. évi decz. 4 én megtartott önkéntes árverésen e házat, udvart és kertet 760 frtért *Zahlbrecht Vilmos*, itteni kőfaragómester vette meg a ki a házat restauráltatván, az most a község legcsinosabb házainak egyike Említést érdemel még az 1896-ban Berner József óbudai ács mester által épitett nyaraló is, de csak — mint első és eddig a maga nemében egyetlen *emeletes* épület Borosjenőn.

Igy legyen megemlitve, hogy *Kormos Ödön*, volt itteni jegyző, 1894. évi február havában Dunabogdány község jegyzőjévé megválasztatván, borosjenői állásáról lemondott Helyettesül *Stuhlreiter Antal* ürömi jegyző neveztetett ki.

1894. évi deczember hó elején e sorok irója, *Navarra József*, albertfalvai helyettesjegyző, előbb törökbálinti segédjegyző választatván Borosjenő község jegyzőjévé, általa a jegyzői iroda 1894 decz. 11-én vétetett át.

Helyén valónak találom e helyen a községi levéltár ügyében néhány észrevételt tenni.

Borosjenő község irattára felette szegény régi iratokban és okmányokban.

Régi levéltári kincseitől különböző utonmódon különböző időben fosztatott meg.

Különösen sokat szenvedett a kántortanitói jegyzők és a körjegyzőség idejében.

Legrégibb okmány a levéltárban 1770. évből való. Ez a Mária Terézia-féle urbárium.

Továbbá 1786. évről a község első rendszeres földkönyve. 1797. évről az állomások (stácziók) szerinti távolsági kimutatás (Tabula-Stationum) — 1804/1805 ből a községbirói számadás, 1809-ből az árvák (követelési) főkönyve, 1817/18 ból a községbirói számadás, 1820-ból az árvatári adósok (tartozási) főkönyve, 1-21-ből a Lazareth dülőbeli szőlők kiültetéről szóló okmány és felosztási jegyzék, 1826. évről a tüzkárkimutatás, 1828-ból pedig a határbeli szőllőknek napszámok szerinti összeirása, mely szerint a községben (1828. jan.

*) Lásd: Buda és Vidéke f. é. 18. számát.
**) Vidéke f. é. 21. számát.

25-én) összesen 468 napszámot igénylő szőlő volt stb...

1834-től fogva megvannak ugyan a község számadásai, szerződései, egyezségei, jegyzőkönyvei, költségvetései és főkönyvei, de a hiányos és rendetlen kezelés folytán azoknak teljes és kifogástalan megőrzése immár lehetetlen.

A községi közigazgatás és ügyvitelre vonatkozó tárgyiratok az 1880 év előtti időkből teljesen hiányoznak; 1880-tól 1890 ig rendetlenül. 1890-től mostanáig pedig rendben megvannak.

(Folyt köv.)

A budapest-zugligeti-budakeszi vasút.

A zugliget-budakeszi fogaskerekü villanyos vasut közigazgatási bejárása m. hó 16-án történt meg Papp Árpád miniszteri titkár elnöklete alatt. A vonal a terv szerint a közúti vaspályatársaság zugligeti végállomásától indul ki, a Fáczánhoz vezető fasoron keresztül a Harangvölgy Csillagvölgyön keresztül, a Normafát és Mária Makkot érintve, a vadregényes budakeszi erdőn keresztül Budakesz község Kossuth-telepéig haladna, a későbbiek folyamán Pátyon keresztül Zsámbékig vezethetne.

A bizottsági ülésen Rupp Imre miniszteri tanácsos a közmunkák tanácsa képviseletében, Kún Gyula székesfővárosi tanácsnok a székesfőváros tanácsa képviseletében különösen hangsulyozták, hogy a vasut létesülése, mely felöleli a budai hegyvidék legszebb részeit — fölötte kivánatos. Az engedélyesek Csengery Árpád és dr. Kardos Dezső.

A kik a közigazgatási bejáráson a helyszinen részt vettek többször hangsulyozták, hogy ennek a vasutnak jövőjének kell lennie, mert a természeti szépségekkel pazarul megáldott hegyvidéken, a fővárosi közönség legkedvesebb kiránduló helyén megy keresztül. Tény az, hogy a vasut megépitéséhez egyeseknek nagy áldozatokkal kell hozzájárulni. A Fáczán tulajdonosa Ferencsik Gábor egy gyönyörü 500 méteres árnyas fasorán engedi keresztül a vasutat, Sigray Pál a Harangvölgyben egy párját ritkitó gyümölcsösét, melynek fái roskadozásig telve voltak gyümölcscsel, áldozza fel birtokát a vasut úgyszólván kertészeli.

Sok előnyt biztositt e vasut Budakesz községnek, a nyaraló közönség nem lesz rászorulva az omnibuszra, melyen oly végtelen hosszú az út Budakeszig, szóval a község a fővárossal közvetlenebb összeköttetést nyer.

Csak a nagy közönség körében kifejezett óhajt tolmácsolom akkor, midőn a vállalat érdekében is kivánatos, nagyobb forgalom szempontjából, nem helyeslem a vasut kiindulási pontját. A nagy közönség érdeke és kényelme magával hozza azt, hogy a vasut kiindulási pontja közel legyen a városhoz. A kiindulási pont nézetem szerint a Fogaskerekü vasutnál lett volna leghelyesebb, s az útirány a virányos dűlőn keresztül a zugligeti Fáczánig.

A budakeszi erdőben tervezett tüdőbetegek sanatoriuma számára is nagy előnyöket biztosit ez a vasut.

Mint technikai mű, mindenesetre szaporitani fogja Budapest érdekesebbnél érdekesebb látványosságait, szép képet nyujt majd a Harangvölgy erdejében egy hegyszakadékon átvonuló 70 méteres vashid, mely a délamerikai őserdőkön keresztül vezető Missisipi vasut áthidalásaira emlékeztet.

Adja Isten, hogy mielőbb létesüljön!

Tudósító.

Az I. kerületi lipótmezei elemi iskola épitkezése.

Az I. ker. lipótmezei elemi iskola: 4 fi és ugyanannyi leányosztály, eddig *egyetlen tanteremben* volt elhelyezve az útvonalban álló földszintes házban, mely eredetileg vendéglőnek épült; később azután a székes főváros birtokába jutván, iskola czéljaira használtatott föl.

Mivel ez a *régi iskolaépület* czéljának már semmikép sem felelhetett meg, elhatározta a székes főváros, hogy új iskolaépületet épit, s pedig 6 *osztályút*, fiuk és leányok számára. E czélnak kellene, hogy szolgáljon az uj épület.

A rendelkezésre állott telek körülbelül 200 m. hosszú, de csak 25 m. átlagos szélességgel biró, négyszög, mely talajszinével nyugotról keletfelé erősen lejt. (Egész hosszúságban mintegy 7—8 métert tesz a szintkülönbség.) Kétségkivül igen alkalmatlan telek nemcsak alakjára nézve de még inkább az emlitett szintviszonyok miatt. Ezt elismerjük. De éppen ezért fokozódik a kivánság, hogy e körülményekkel a tervező alaposan számoljon. Az iskolaépitésben bizonyos szabályokat származtatott le a tapasztalat, a mely szabályok, különösen az *orientálásra*, az elhelyezésre nézve fontosak és zsinórmértékül szolgálnak. E miatt lehetett és volt is szó már arról, hogy az iskola épitkezésekre *szabvány-terveket* kellene készittetni. A székes-főváros tanfelügyelőségének ez irányú inditványát, annak idején melegen is pártoltuk. Kár, hogy az inditványt elejtették. Bizony sok hibás alkotástól megmenekedett volna a székes-főváros, s bizonyára a szóban forgó épitkezés is szerencsésebben oldatott volna meg, ha az inditvány értelmében legalább a *főprincipiumok* irányában történhetett volna megállapodás.

Kifogásunk ez iskolaépitkezésre igen sok van. Lássuk egyenként és sorjában.

Először a gyermekeknek az iskola helyiségéhez való bejuthatását kell kifogásolnunk.

A keskeny, de rendkivül hosszúságra kinyujtott épületet, a lejtős telekbe úgy illesztették be, hogy az eszközlendő szint-egyengetések miatt, az épülethez való *férhetés* rendkivül megnehezittetett. A tanuló ifjuság útja az iskolahelyiségekhez — téli időben — valósággal veszedelmes. Az utczáról már lejtős út visz le a telek belsejébe, azután *szabad* lépcső a *leásott* (1·30 m. re) lejebb fekvő területre, a hol csak keskeny út marad az iskola körül, a melyen tanulók az iskola bejárójához érkeznek. A bejáró előtt alig van 2 m. nyi szabad sik tér; a többi lejtős sikokból, töltésekből és bevágásokból áll.

6 fi- és 6 leányosztály számára 3, szóval három tanterem áll rendelkezésre.

A tantermek délnek, a folyosó északnak van forditva!

Tehát a józan ész parancsolta követelésnek határozottan ellenére.

A jobbára földmivesnéphez tartozó gyermekeknek, a tanitás ideje alatt a napvilág alkalmatlankodik, ha pedig az órák közti szünetben a folyósón üdülni-akarnak, a nap éltető világától meg vannak fosztva, mert e folyósónak nincs kijárása a napsütötte déli terasszra. A szabad levegőhöz szokott ifjuság, az iskolában a szabad ég alatt való tartózkodástól teljesen el van tiltva, még szünetek közben is; nincs más helyök, csak a zárt folyósón; a tanitás ideje alatt pedig a teremben fölösen bántja őket a napsugár, s a táblára irottat vagy rajzoltat kellőleg meg se láthatják, mert a nap fényétől a fekete tábla is fényesen tükröződik.

A tantermek tehát egészen *észszerütlenül vannak orientálva*, s e miatt alkalmatlanok, czélszerütlenek lesznek majd a használatban. Az iskola körüli szabad területet pedig töltésekkel annyira földarabolták, hogy ott a tanuló-ifjuság szinten nem tartózkodhatik, legföljebb pajkosságból le-lehempereghetnek a 2—2·5 méter magas töltésen!

De nem csak a tanitóhelyiségek vannak ily rosszul orientálva, épp oly rosszul orientálták az iskola épületében elhelyezett igazgató-tanitói lakást. Itt sem tartatott meg a világtájak szerinti orientálás. A lakószobák nyugatnak néznek, a konyha délre. — s a zord éghajlat majd megmutatja minden télen a vizvezetéki csövek befagyásával, hogy mennyire nem volt helyes a klozettet és fürdőt még azáltal is jobban exponálni, hogy — földszintes és minden oldalról szabad épületben! — még *világitó udvart* is iktattak közbe.

Ugyanazok a befagyási esetek ismétlődnek majd a szabadon álló árnyékszékek házikójában is, mely, mivel magas dombon van, még a zord időjárás ártalmas behatásának is ki van téve.

Alakra, elhelyezésre és orientálásra nézve ez az iskolaépitkezés, mintha csak példa akarna lenni arra nézve: *hogy hogyan nem kell iskolát épiteni!*

De még egyet.

Az a terület, a melyen az iskola telke van, *nyaralóterületnek* van minősitve, a hol az uj épitésügyi szabályzat értelmében csak úgy szabad épitni, hogy az épület legalább is 5 méternyire legyen az úttól. Világos, hogy itt a régi épület még a *szabálytalan* vonalon áll. Most uj ház épül e telekre.

Ha magánember, a kinek ily szabálytalan vonalon álló háza van ott, *uj és nagyobb* épitkezésbe akar fogni, a hatóság az épitő engedély kiadása alkalmával arra szokta kötelezni, hogy a szabálytalan állapotnak vessen véget, illetőleg kiköti a régi ház lebontását vagy a szabályozó vonalra való visszahelyezését. Tudtunkkal ez a rendes szokás.

Ha a magánemberre nézve áll a szabály és eljárás, miért nem áll a gyakorlat a fővárosi hatóságra is?

S ime, a helyett, hogy a régi épületet a szabályozó vonalra visszahelyeznék, vigan kitatarozzák és állni hagyják, — a szabály ellenére!

Már a példaadás szempontjából is megfelelő lett volna, hogy a *hatóság* ne éljen oly jogokkal, melyeket a *magánembernek* semmi körülmények között meg nem adtak volna.

Végül mi a tanulság az egész helytelen épitkezésből?

Tudtunkkal a székes főváros épitkezéseit a mérnöki hivatal vezeti. De az is ismeretes, hogy az egyes épitkezésekre sok esetben napidijas épitészeket fogadnak föl, s ezekre bizza a hatóság a tervezést. Nincs tudomásunk róla, hogy ki tervezte ezt az épitkezést, de bizonyos, hogy e tervezés bizony nem sikerült. Tervezéshez sok tapasztalat, sok gyakorlat kell. Pedig a mostani szokás szerint, egészen gyakorlatlan és avatatlan kezekbe is lehet adni a városnál az épület tervezést, oly egyénekre, kiket — minthogy csak napidijasokként működnek, — semmi felelősségre nem lehet vonni azért, a mit csinálnak.

Régóta tervbe van véve a városi mérnöki hivatalban egy külön *tervező-szakosztálynak* fölállitása melynek élére elismert épitész való.

A leirt esetből levont tanulság segitni fogja az újjászervezésnek mihamarább való életbe-léptetését.

Zászló szentelés Duna-Bogdányon.

Hogy a közönséges testben is lehet szépért és nemesért dobogó szív, legjobban bebizonyult Duna-Bogdányon a kőbányai munkások zászlójának szent István napján tartott szentelése alkalmával.

Az ünnepély gyönyörü, s oly általános volt, hogy boldog, boldogtalan arczán mást nem lehetett látni, mint az örömérzet nyugodtan pihenő rózsás alakját. A zászló anyja ő méltósága Horváth Béláné, kit kedves férjével a hontmegyei főispán úrral, meglepő lelkesedéssel fogadtak.

Maga az ünnepély oly nagyszerüen folyt le, hogy annak, a ki látta, lelke a német kijejtéses „eljen“ ekkel együtt a magas mennybe szállott: mert azok a szivből törő éljenek csak is oda szálhattak. A templomba való bevonulás és kivonulás oly szép, oly művészies volt, a maga falusi egyszerüségében!

A gyönyörü zászlót, melyet a bájos Horváth Irma kisasszony és Pácz F. egyleti jegyző úr őriztek, vivő kocsi előtt, négyes oszlással hosszú sorban fehér ruhába öltözött leánykák lépdeltek, a helybeli tűzoltók zenéjének üteme szerint. Ezután következett a főispán úr és a többi vendég fogata. Hogy a kőbányai munkások megszámlálhatatlan sokasága is a menetből nem maradt el, fölösleges fölemliteni.

A szentelést főtisztelendő Prikosovits Antal plébános úr végezte. Gyönyörü beszéde áthatott minden szivet. Nagyban emelte az ünnepély sikerültségét az ó-budai dalegyesület kivalogatott tagjainak résztvevése. Kiknek a szentelés előtt és után tartott éneklése örökké emlékezetes lesz a bogdányi nép előtt. És úgy a templomban, a banketten és a kaszinóbani éneklésükert, meleg köszönetet mondanak. A bankett épp oly fényes és sikerült volt, mint az egész ünnepély. De nemcsak az ünnepély volt lelket emelő, hanem a toasztok is, melyeket a főispán úr és Csapó Loránt főszolgabiró úr mondottak.

Itt ezen az ünnepélyen lehetett látni, hogy a falusi közönség keblében, a szerény érzelmeket termő virágos kertben is megteremhet az érzelem legszebb rózsája, csak vetni kell bele. — Ezt Vallenfeld Mihály bányatulajdonos úr, ki az egész ünnepély rendezője volt, meg is tette.

Miért a bogdányiak nagy hálával és köszönettel tartoznak.

A statisztikai hivatal jelentéséből.

Budapest egészségügyi viszonyai, mint Dr. Körösy József fővárosi statisztikai hivatali igazgató terjedelmes jelentése mutatja, az utolsó években ismét nagyon figyelemreméltó javulást mutatnak és egyuttal tanulságos bizonyitékát nyujtják annak, hogy mily nagy befolyással vannak hygienikus intézmények az emberek életének megóvására. Mikor a statisztikai hivatal ezelőtt egy negyedszázaddal első közleményeivel lépett a nyilvánosság elé, reámutatván a városnak akkortájt egészen ziláti egészségügyi viszonyaira, valóságos vihart keltett maga ellen. Minden támadások daczára azonban a hivatal tovább folytatta a lakásviszonyokat, a tulzsufolt és pinczelakásoknak a járványos betegségekre való befolyását, az oltás elhanyagolását az óvrendszabályok hiányát illető vizsgalatait (az óvrendszabályok behozatala, a ragályos betegségek körüli bejelentés, elkülönités és fertőtlenites kötelezővé tétele egyenesen Körösy igazgató inditványai folytán létesitettek) s igy kétségtelenül érdemeket szerzett a város egészségügye dolgában. Időközben természetesen alaposan meg is változott a közvélemeny megbizható statisztikai kimutatások értéke felől. A város felvilágosodott főorvosok és technikusok befolyasa alatt egész sorozatát létesitette a legfontosabb közegészségi intézményeknek (vizvezeték, csatornazás, óvrendszabályok, járványkórházak, vásárcsarnokok, fertőtlenitő intézetek stb.) s ma ezek folytán büszkén mutathat azon eredményre, hogy lakói közül jelenleg felével kevesebb hal el, mint egy negyedszazad előtt. 1874 ben ugyanis tiz-tizezer lakó közül 495 halt el évente, mig jelenleg ezen szám csak 242-őt tesz ki, a mi a jelenlegi közel 700.000 főnyi lakosságnál évenként 12.000 emberélet megtakaritását jelenti.

Körösy idézett munkája részletes tájékozást nyujt a halandóság és a halandóság csökkenésének okairól és beható vizsgalodásokat tartalmaz több kérdésről, igy: a vagyonosság, a hitfelekezet, a lakásviszonyok, a foglalkozás befolyásáról. Ezen utóbbi fejezet nevezetesen egész lánczolatat tárja fel azon logikai és technikai nehézségeknek, melyek folytán ezen feladat megoldása a statisztika majdnem legyőzhetetlen problémái közzé tartozik; az idevágó anyagnak nagy gonddal keresztülvitt feldolgozása után azonban kitünik, hogy helyes statisztikai észleléssel a kérdés bizonyos fokig megis megoldható. Nem bocsátkozhatván ezen vizsgálatok részleteibe, csak még egynéhány érdekesebb eredményt kivánunk a következőkben kiemelni. Ugy látszik, hogy a szabadban űzött foglalkozások inkább hajlamositanak tüdőgyuladásra, a zárt helyen, különösen görnyedt testtartással üzöttek inkább tüdővészre; ellenben az idegbajok gyakrabban képezik a halál okát a szellemi munkasoknál, mint azon foglalkozásoknál, melyek a szabadban tartózkodással, vagy nagyobb testi erőkifejtéssel vannak egybekötve. (Az ügyvedek, orvosok, tanitók, művészek és papok minden száz halottja között nem keves bb, mint 22 halt meg idegbajban, mig kőmivesek, ácsok és kocsisok közül csak $8^1/_2\%$). A nyomdászok foglalkozása a legegeszségtelenebbek köze tartozik (a nyomdászok majdnem kivétel nélkül tüdővészben halnak el, sohasem hal meg közülök egyetlen egy sem aggkórban!) könnyen terjednek még a szellemi munkások közt az emésztőszervi bajok, a mérges anyagokkal és a hőségben dolgozóknál a tüdővész.

A *Körösy József* által szerkesztett *budapesti népszámlálási* műnek most megjelent III-ik kötete a lakosság keresetforrásainak kimutatását tartalmazza. Budapest, mely első fellendülését a kereskedelemnek köszönhette, az idők folyamán, mint a legtöbb más nagyváros, iparvárossá alakult át, jelenleg a kereskedelem és forgalomből élők száma 30.000, ellenben az iparból élőké 85.000, mely utóbbiakhoz még hozzászámithatjuk a 111 000 főnyi napszámos és munkástömeg legnagyobb részét, mint a melyet az ipar lát el munkával. Egy uttal láthatólag ismétlődik nálunk is a kisipar hanyatlása és az átmenet a mindinkább terjeszkedő nagy gyáriparra. — Jellegzetes gyarapodást mutat az értelmi munkasok, a forgalom, a tőkepénzesek, — de egyuttal a vagyontalanok és proletarok száma is.

Eltekintve a vaskos kötetnek (348 old.) főképpen helyi és adminisztrativ érdekü egyéb gazdag tartalmáról, különösen két szempont tarthat számot általános érdeklődésre, t. i. a keresetképes lakosságnak egyrészt állami hozzátartozóság, illetve *nemzetiség*, masrészt *hitfelekezet* szerinti eloszlása. Az idegenek száma állandóan csökken, de a keresetképes lakosságnak még mindig egy nyolczada osztrák és külföldi; sőt van két rendbeli foglalkozás, melyek körében az idegenek képezik az absolut többséget; e két foglalkozás a téglavetőké (erős bevándorlás Galicziából) és a betegápoló növendéké (többnyire a német örökös tartományokból, de 6% magából Poroszországból), idegen továbbá a zeneszek egyharmadrésze (cseh), a vasöntők egynegyedrésze (cseh, morva) valamint a vendéglősök és pinczérek egynegyedrésze és a házalók egyhatodrésze (lengyel zsidó); Németországból származik számos technikus és tanitónő, mely utóbbiak egyharmadrésze idegen és pedig 7% nyira osztrák és német, 10% nyira svajczi, 7% franczia és $1^1/_2\%$ angol.

Érdekes eredményeket ad a hitfelekezet szerinti eloszlás is. Egyes foglalkozások egész kifejezett felekezeti jelleget mutatnak. Igy a vinczellérek és az épitőiparból: a kőmivesek, cserépfedők és kövezők majdnem kizárólag katholikusok; ezenkivül tulnyomóan katholikusok: a kádárok, sörfőzők, mázolóipar, hajóépitészet, gőzhajói alkalmazottak. Aránylag legnagyobb a katholikusok száma továbbá a házbirtokosok és a napszámosok között. Aránylag legtöbb protestánst (helvét és ágostai) számlálnak a földmivelők, tanitók, hivatalnokok, pintérek, czipészek, szabók, lakatosok, cselédek és a mérnökök. — Tulnyomóan zsidó jellegü a legtöbb kereskedelmi ag; majdnem kizárólag zsidók a buza- és a kezműárukereskedők és a ruhakereskedők.

Iskolai hirek.

A beiratások a *II. ker. polg. leányiskolába* és az azzal kapcsolatos *női kereskedelmi tanfolyamba* az 1898/99-iki tanévre (II. ker. Batthyányi-u. 10.) f. evi szeptember 1-én kezdődnek s következő sorrend szerint tartatnak meg: a) *A polgári leányiskola* I-ső osztályaba szept. 1-én, — II-ik osztályaba szept. 2-án, — III-ik osztályaba szept. 3-án, — IV-ik osztályaba szept. 4-en délelőtt 8 12-ig vétetnek fel a tanulók. *A felvételi, pótló- és javitóvizsgálatok* augusztus 31-én 8—12 ig. — *a magánvizsgálatok* pedig szeptember 5-en 3—6 ig tartatnak meg.

A beiratásnál az iskolai bizonyitványon és a keresztlevelen kivül a himlőoltási (12 éveseknél az újraoltási) bizonyitvány is bemutatandó.

A rendes tanitás szeptember 6-án kezdődik; később jelentkezők csak kellő okadatolás mellett vehetők fel.

Az I. osztályba felvétetnek azok a tanulók, *a kik az elemi népiskola első négy osztályát sikeresen végezték.*

Azok, a kik valamely nyilvános elemi iskola V. és VI. osztályát jó sikerrel végeztek, *felvételi vizsgálat* alapján képességük és korukhoz képest felsőbb osztályba is *felvehetők.*

A tanév végével tartandó magánvizsgálatokra a tanári testület csak oly tanulókat bocsáthat, a kik a beiratások idején jelentkeznek. Később jelentkezőknek az engedelyt a királyi tanfelügyelőség adhatja meg. *A magánvizsgálat dija* 53 frt.

Minden tanuló első felvételre szülője vagy ennek helyettese kiséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

A beiratási dij 3 frt, *a tandij* félévenkint 10 frt. *A franczia nyelvet tanulók félévenkint 5 frt külön tandijfizetésre köteleztetnek.*

Azok, a kik a zongora-, aquarell-festeszeti-, műhimzo- és művirag készitesi, valamint a külön tornajaték s a gyorsirasi-tanfolyamok bármelyikében is részt venni óhajtanak, szükséges, hogy már a beiratások alkalmával jelentkezzenek. A zongora-tanfolyamban résztvevők 1 frt beiratasi dijat és havonkint előlegesen 2 frt 50 kr. tandijat fizetnek az iskola igazgatóságánál. A rendkivüli torna, műhimzés, művirágkeszites, gyorsiras és aquarell-festeszet tanulasaert szinten külön mersekelt dij fizetendő.

b) *A női kereskedelmi tanfolyamba* oly leánynövendékek vétetnek fel, kik a *polgári* vagy *felsőbb* leányiskola 4. osztályát, vagy a *felső leány-iskolát* legalább elégséges eredménynyel végezték. A tanfolyam csak egy évig tart,

Felvétetnek továbbá azok is, a kik hanem is végezték az emlitett iskolakat, de *felvételi vizsgálattal* igazoljak, hogy van kellő elő képzettségük a tanfolyam sikeres elvégzéséhez.

A *beiratások szeptember hó* 1—5 napjain délután 3—5 ig, a polgári leányiskola igazgatósági irodajában történnek.

A felvételi vizsgak szeptember 7-én délután tartatnak. A tanitas szeptember 7-én kezdődik. A felvételi vizsgákert 10 frt dij fizetendő. A tandij — a rendkivüli tantárgyakkal együtt — havonként 7 frt. Beiratási dij 2 frt.

A budai női kereskedelmi tanfolyamot — mely már hat év óta szolgálja a közérdeket — a nm. vallás és közoktatási miniszterium kezdeményezésére a székes főváros hatosaga állitotta.

A tanfolyam *czélja* a nőknek előkészitése és szakszerü kiképzése kereskedelmi foglalkozásokra, nevezetesen *könyvvezetői, pénztárnoki, levelezői*, stb. állasokra.

Tantárgyak: kereskedelmi számtan, könyvvitel, kereskedelem- és váltóisme, irodai munkálatok, magyar- és német levelezés, árúisme, kereskedelmi földrajz, gyorsiras, szépiras és gepiras; utóbbi mint rendkivüli tantárgy.

A tanitást kereskedelmi szaktanárok teljesitik. *A növendékek állandóan női felügyelet alatt állnak.*

A női kereskedelmi tanfolyamban a tanitási idő egy iskolai évre terjed — A tan-

folyamot sikerrel végzett növendékek *elbocsátó bizonyitványt* kapnak.

A női kereskedelmi tanfolyam elvégzése nemcsak a *pénzintézeteknél, biztositó-társulatoknál, kereskedelmi vagy ipari üzletekben biztosit a nőknek tisztességes megélhetést, hanem a legegyszerübb háztartásban is nagy sikerrel értékesithető.*

— **Iskolai értesitők.** *A Budapest székesfővárosi II. ker. közs nyilvános polgári leány iskola és női kereskedelmi tanfolyam értesitője az 1897/98. tanévről.* Szerkesztette *Kozma Gyula* igazgató. Ez a gondos összeállitásban előttünk fekvő füzet 48 oldalon kimeriti képét adja a lefolyt tanév eseményeinek. Bevezetésül *Váradi Antalnak* az intézet 25 éves jubileumára irt „Virágos kertben“ cz. gyönyörü költeményet közli, melyet a decz 5-én tartott ünnepélyen *Török Irma*, a Nemzeti szinház müvésznője s az intézet egykori tanitványa szavalt. A 2-ik közlemény a jubileumi ünnepély lefolyásáról szól s közli az igazgató ünnepi beszédjen kivül azokat az üdvözlő beszedeket, melyek az ünnepélyen elhangzottak s élenken festi azon hatast, melyet *Abrányiné Wein Margit*, az operaház müvésznőjének ovekdarabja keltett. — Ezután adatok következnek az iskola történetéhez, melyekből látni, hogy az iskola minden alkalmat megragadott, hogy növendékeiben a hazafias lelkesedés tüzét és magyaros szellemet elessze. A tantestüle tagjai közül irodalmi téren is munkáltak: *Kozma Gyula, Balásy Dénes, Turcsányi Dezső*, és *dr. Melczer Gusztáv*. A növendekek száma 434 volt, az osztályoke pedig *kilencz*. Szintén a történeti adatok között találjuk közölve Wlassics kultuszminiszternek az igazgatóhoz intézett levelét, melyben megköszöni a tanári testületnek az „Alker Gusztav“ nevére tett 2000 koronas alapitványt. A polgári leányiskolai tanári kar 14 tagból és 6 hittanárból allott, a női keresk tanfolyam tanári testülete pedig az igazgatón kivül 8 tagot számlált, kik között két felügyelőnő volt. Rendkivülileg *zongorázást, gyorsirást, aquarellfestészetet, mühimzést müvirágkészitést, tornajátékokat* és *tánczot* is tanitottak az intézetben. — A növendekekről szóló kimutatás általános jó tanulási eredményt mutat. Ösztöndijat és jutalmat nyert tanulók is nagyszámmal vannak. Végül statisztikai adatok, a használt tankönyvek jegyzéke és jövő tanévi tudnivalók zárják be a kiváló gonddal szerkesztett értesitőt, melynek második része egészen *a női kereskedelmi tanfolyamnak* van szentelve, kimeritően világitvan meg minden oldalról ez iskolat.

— **A budai Zeneakademia.** *A Budai Zeneakadémia* zeneiskolajaba a beiratások f. é. *szeptember hó 1 ével* vették kezdetüket. A növendekek énekben, hegedü, fuvola, zongora, gordonka, orgona és czimbalom hangszereken, valamint összhangzattanban nyerhetnek oktatást. Az összhangzattan a IV. és felsőbb zongora osztályba járó növendékekre nézve kötelező és minden, valamely más zenetargyban oktatásban részesülő növendékre nézve dijtalan. *A zeneoktatás folyó év szeptember hó 5 ével veszi kezdetét.* Minden tanfolyamban tiz növendék hetenkint kétszer 2—2 óraban nyer oktatást. Az igazgatóság, hogy a fenforgó szükségletnek megfeleljen és a magasabb zeneoktatást is előmozditsa, elhatározta, hogy már a jelen tanévben a *zongora osztályokat* kibóviti és a haladottabb növendekek magasabb kiképzése czéljából még *két kiművelési* osztályt allit fel. A tanitványtól megkivántatik, hogy a hét éves kort elérte, hogy zenei képességgel birjon és hogy szülője vagy gyámja az elvallalt kötelezettségek pontos teljesitésére magát alairasával kötelezze. A *beiratási dij minden növendék után 2 frt; a tandij évi 30 frt, mely havi 3 frtos részletekben fizetendő.* A zongora tanszakban ezenkivül a hangszer elhasználása fejében havonta 50 kr. az iskolai tudósitvany után egyszer s mindenkorra 40 kr. fizetendő. A beiratások az egyesület helyiségében (II. ker. Fő-utcza 30 sz. a Kapuczinusok zárdaépületében I. emelet) *naponta délután 4—6 óra közt* eszközölhetők. Bővebb értesitést ugyanott a zeneiskola igazgatója *Szautner Zsigmond* ad.

Különfélék

— **Istentisztelet a Zugligetben.** A krisztinavárosi iskolaszék legutóbb tartott ülésén Zsák Hugó elnöklete alatt behatoan foglalkozott a tanulók vallás erkölcsi nevelésének kérdésével. Zsák Hugó, ki annyi jóindulattal és ügyszeretettel foglalkozik a tanügyi kérdésekkel, nyomatékosan hangsulyozta, hogy a tanulók vallás-erkölcsi nevelésére nagyobb gondot kell forditani s ebben kivánatosnak tartja, hogy a tanitók az egyhazak lelkeszeit támogassák. Sajnalattal konstatáltatott, hogy a külterkek tanulói evenként alig egyszer vesznek részt a vallásgyakorlatokon, templomba járásról a nagy távolságok miatt alig lehet szó. A vallásos érzület hanyatlásának okat abban találja, hogy a nep, a nép gyermekei, kerülik az Isten hazat, a templomot. A külterki iskolakban vasárnaponkent istentiszteleteket kellene tartani, imaval, énekkel magasztalva a Mindenhatót. Reszünkről, kik szintén napról-napra tanui vagyunk a vallasi élet hanyatlásának, örömmel csatlakozunk a Krisztina-városi iskolaszék érdemes elnökének inditványához, kérve őt, hogy azzal a lelkesedéssel, melylyel inditványát megtette, működjön továbbra is közre az ügy érdekében, a Mindenható áldása fogja őt kisérni ebben a tevekenysegeben.

— **Szent Istvánnapi beszéd.** *Hála és bizalom Szent István első magyar királynak.* Ilyen czimen jelent meg *Fetser Antal* papai kamaras s a nagyvaradi püspöki igazgatósági titkarnak Bécsben a kapuczinusok templomában tartott beszede, melyet ahitattal hallgattak a Bécsben lakó magyarok. A szép beszéd hazafias es vallásos Bécsben magyarul beszéltek Szent Istvan ünnepén. De beszeltek-e magyarul itt Buda környeken levő falvakban mindenütt? Szent Istvan napján megis csak magyarul kellene dicserni az Istent.

— **A budavári plébánia uj káplánja.** *Nemes* Antal dr. helyebe, a kinek plébanosa választásával az egyik kaplani allas megürült, Vaszary Kolozs herczegprimas *Kutsera* Józsefet, eddigi komaromi plébános helyettesi nevezte ki, a ki folyó hó augusztus 15-iki plébános beiktatás alkalmaval már az egyik szerpap szerepét vitte Bozóky Antal mellett.

— **A budai várpalota és a parizsi kiállitás.** Most festegeti egy kitünő münchení festő, *Weser-Kréel* a budai királyi palotanak madartávlati képét, a mit 1900-ban. Ő felsége engedelmével a párizsi kiallitason is kifognak állitani. A müvész, a ki már több fejedelmi palotát festett le az ő saját rendszere szerint, elragadtatassal beszélt a magyar kiraly palotájáról, s annak fekveseről, azt állitva többek között, hogy ilyen szép palota nincs több egész Európában. — Megfesthette volna bizony ezt magyar festő is.

— **Halálozás.** Leányfalun egy igen derék polgárt *Eisner Jánost* temettek el nagy részvéttel. A megboldogult, ki 70 évet élt, Gödöllőn született és fia volt Gödöllo egykori szeretett és erélyes birajának Eisner Jánosnak. Mint vendéglőst jól ismerték és tisztelték a szekes fővárosban. Pár évvel ezelőtt visszavonult és Leányfalun telepedett le és itt elt övéitől és ismerőseitől szeretve és tisztelve. Halálat özvegye, leanyai *Ilona Palkovics Edéné*, és *Mariska Nessi Gyuláné* s unokain kivül sok jó barat, rokon és ismerős gyaszolja.

— **Zászló szentelés.** A szekes főváros egyik legjobb dalárdája a *Budapesti munkás dalárda*, mely a *magyar dallal a magyarosodást* nagy arányokban terjeszti, megtartotta zaszló szentelését. Szép közönség gyultanyolta meg jelenésével a dalárdanak a *magyarosodás* körül kifejtett érdemeit. Zászlóanya *Hauszman Sándorné* urnő volt, ki minden alkalomma megmutatja, hogy nemes lelke a *hazafiságra* fogékony. Ünnepi beszédet *Buzás István* polgári iskolai tanitó mondott, ezzel is tanusitva a munkásokhoz mindig kifejezett rokonszenvét. Az ünnepély, hangverseny és a mulatság szépen sikerült.

— **Csak azért is németül.** Szalmaszál ügyeken botránykozunk meg, de arra csak nem akarunk tömörülni, azért sikra szálni, hogy a magyar nyelv végre oly tiszteletben részesüljön, mint megérdemli. Kereskedőink közül többen németül leveleznek, a czégeken német felirás is van. A német szó több mint a magyar. A mit az iskola épit, azt a család lerontja. A legtöbb nyilvános helyen a magyar szó fehér holló. Bizony jól tenné a *Magyar Iskola-Egyesület*, ha táblákat nyomatna, melyekre ra volna irva: *Magyarul beszéljünk.*

— **Lajos napja.** Lajos napját ünnepelyesen tartottak meg az Alkotas-utczai Arany Bárányhoz czimezett jó hirü vendéglőben. A kerti helyiség ünnepelyesen volt feldiszitve. Az asztalfőn növény disz között *Kossuth Lajos* nemzeti szalaggal ellátott dombormü szobra volt, mit *Stoklasz József* jeles fiatal szobrasz készitett. A poharköszöntő közben kigyult a görögtüz, s lelkes éljenek hangzottak fel.

— **Nevváltoztatás.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságanak“ eredesitése szerint kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága rendeletéből a kecskemét fülöpszallasi h. é. vasuton fekvő „Kerekegyházai tanyák“ feltételes megallóhely neve „Beretvas telep“-re, Ballószeg állomás neve „Korhanköz“-re és Köncsög állomás neve „Ballószeg“-re változtattatott.

— **A Természet.** Ez a czime annak a remek kiallitásu és gazdag tartalmu könyvnek, mit *Dr. Lendl Adolf* a kitünő természet buvár Budapest, *II. Donáti-utcza 7. sz.* szerkeszt és ad ki a legjelesebb természettudosok és irók közremunkálasával. Hazankban a természettudományoknak, s igy az állattannak és a vele összefüggő tudományos dilettantizmusnak is a terjesztése és fejlesztése a nagy közönség köreiben egyik legfontosabb feladat, különösen akkor, ha látjuk, hogy a külföldön mennyi gondot fordítanak a közmüvelődesnek ilyen módon való terjesztésére. Dr. Lendl Adolf erre a nehéz feladatra vallalkozott s bár a legkitunőbb munkatarsak támogatására számithat, mégis csak nagy erőmegfeszitessel igaz, lelkesedéssel és ügybuzgósággal, és sajnos, anyagi áldozatokkal is, igyekezik annak megfelelni. Ajánljuk olvasóinknak *A Természetet*, melyből költői ihlettel tünik ki a természet szeretete s a mi a vadászoknak is kedves olvasmányok lehet. Előfizetési ára egy évre 5 frt.

— **A dunai torpedók.** Azok a szép fehér hajók, a melyek gyakran nagyszamu néző közönséget vonnak a Duna partjara, aug. 25-én érkeztek meg a néhány hetig tartó tengeri hadi gyakorlatoktól. Ugy a három nagyobb naszad, a *Körös*, *Maros* és *Szamos* mint a két kisebb torpedó, a *Patrouiller-Boot* és a *Torpedó Boot* a budai oldalon a várkert rakpart alatt kötöttek ki. Sok ember nézi nem csak őket, de a rajtuk gyakorlatozó és dolgozó matrozokat is. Valóban szép latvanyt nyujtanak e csinos, a tisztasagtól ragyogó hajócskát.

— **A Gellérthegy szabályozása.** A budapesti mérnök- és épitő egyesület a napokban palyazatot adott ki, a mely a Gellért hegynek, az alatta levő rakodópartnak és útnak szabályozására s atalakitasara vonatkozik. A feltételek legkevesbbe sem korlátozzák a tervezőket, csak azt kötik ki, hogy a 26 méter magas, a tervben felveendő terraszra kényelmes útnak kell felvezetnie; ugyanitt szokő-kutakat és vizeséseket kell alkalmazni, s a felallitandó szent Gellert szobornak is szép, lehetőleg teres helyen megfelelő területet fentartani. A palyazatokat 1899 januar 2-aig kell benyujtani. A nyertes arany eremben és 600 forint jutalomban részesül.

— **Krisztinavárosi szinkör**. Krecsányi Ignácz ismét ujdonságot hozott szinre. *Három ikrek* a czime az élénk darabnak. Ugy látjuk *Ős Budavára* sok közönséget el fog Budáról. Az elszoktatott közönség jobban szereti ott a kézzel fogható sikamlósságokat Sokaknak már a látható csipősségek nem érnek semmit. Mikor ébred már fel a hazafias önérzet és mikor érzi át a szinház *magyarositó hivatását?*

— **Vitás szubventió**. A Várszinház, melynek napjai már meg vannak számlálva, tudvalevő dolog, hogy a főváros birtokát képezik. A főváros e szinházat az Opera és Nemzeti szinház igazgatóságának adta bérletbe, s ennek szubventiót is fizetett. Most azonban, mivel a miniszterelnöki palota kiépitésével e helyre is szükség van, a főváros a miniszterelnöknek adta el a szinházat. Ezt a belügyminiszter is jóvá hagyta, de azzal a feltétellel, hogy a szerződésben megállapitott 7 évig a város, a nevezett műintézeteknek a szubventiót fizetni fogja Mivel pedig a város nem hajlandó a követelt segélyezést oly szinházért adni, a mely nem létezik, ha a követelést az Opera és a Nemzeti szinház fentartja, a miniszterelnök lesz kénytelen a vitás szubventiót megtériteni, ha palotáját a várszinház területével nagyobbitani akarja.

— **A kedvezményes fuvardijtétel**. A budapesti királyi kereskedelmi és váltótörvényszék felebbezési tanácsa 1898. évi E. 97. sz. itéletével egy előfordult eset alkalmából döntőleg himondotta, hogy a kedvezményes fuvardijtételt csak akkor lehet igénybe venni, *ha az áru a dijszabásnak megfelelő módon jelöltetik meg a fuvarlevélben.* A kellő megjelölés hiányában nem lehet annak vizsgálatába bocsátkozni, vajjon az áru faja és minősége szerint, mely a fuvarlevélben bevallva nem lett, minő kedvezményes dijtétel alá esik

24123 szám
1898.

Pályázat.

Az alulirott üzletvezetőség egy Orsován, illetőleg Eszéken, Bródban, Vinkonczén, vagy Oraviczán elfoglalandó elemi iskolai tanitói állásra ezennel pályázatot hirdet.

Ezen állás uj kinevezés esetén évi 420 frt fizetéssel és természetbeli lakással nagy 100 frt (amennyiben az állás Bródban lesz elfoglalandó 150 frt) lakáspénzzel van egybekötve.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, tanitói képzettségüket, eddigi alkalmaztatásukat, horvát nyelvben való jártasságukat és hadkötelezettségi viszonyaikat igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt pályázati kérvényüket f évi szeptember hó 15-ig és pedig a szolgálatban levők felettes hatóságuk utján, különben pedig közvetlen az alulirott üzletvezetőségnél nyujtsák be.

Szeged 1898. augusztus 22-én. A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hevvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *A Sósfürdőből* A Sósfürdő közönsége élvezete fokozódott mióta *Horváth* az Erzsébet-sósfürdő vendéglőse előzékenyen látja el a vendégeket. Kellemesen töltik el a látogatók idejöket. A szép kertben czigányzene. Jó ételek és italok.

— *Épitőknek. Novák Iguácz* czementöntődéje, márványkő, márványtáblák, mozaik és granit raktára készit agyagcsöveket, csatornázást, betonirozást, nedves falakat kiszárit, szökőkutakat szerel. Nagy készlet fürdőkádakban, Lakik: Budaörsi-ut 285/a Ajánljuk az olvasóknak.

— *NEMZETI MŰVÉSZTÁRSULAT. Az I. ker. Várfok-utcza 16 sz. a. egyre folynak a legváltozatosabb műsorral az előadások. Van mindennap kötéltáncz, némajáték, bűvészet stb. Vasár- és ünnepnapokon két előadás. Ülőhely 20 kr., állóhely 10 kr.*

— *Magán-Zeneiskola.* 4-ik évfolyam. Felvétel, 1898. szeptember hó 1-től kezdve. Tananyag: zongora,- ének,- zeneelmélet és tárogató (utóbbi esti-tanfolyamon is.) Bővebb felvilágositással szolgál tisztelettel *Eisvogel Ferencz* zenetanár, a „Budai zenekör" karnagya. Budapest, I. ker., Krisztina-körut 30. sz.

— *A Szarvas vendéglő.* Jó társaság szokott össze jönni *Csizik Szarvashoz* czimezett vendéglőjében az Alagut közvetlen közelében. Jó konyha, jó bor vonza a vendéget, jutányos árak és pontos kiszolgálás tartja meg, . . . itt és meg van, ezért dicsérik vendégei.

— *Bajtársak találkozója.* A boszniai bajtársak 20 éves találkozójukat Dornis Miklós *Szép Juhásznéhoz* czimezett vendéglőjében tartották meg. A társas mulatságoknak ezen a kedves helyén jól érezték magokat s a hangulatot a jó ételek és italok fokozták. A vendégek dicsérték a vendéglős pontos és jó kiszolgálását. Több mulatság van a Szép Juhásznénál előjegyezve.

OKÁNYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstöldéje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapest"

BIEHN JANOS
Budapest, IX. Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénynyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vaszonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Takarmány eladás.
I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos- bükköny eladó.
Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett:
2455 □ öl.

Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke" kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Mihalovits József
kalapos mester
BUDAPEST,
I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

VENDÉCLŐ ÁTHELYEZÉS.

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni miszerint, I. kerület Alagut-utcza 2 szám alatt közel 9 évig fennálló „**Zöld keritéshez**" czimzett vendéglőmet 1898 Szeptember hó 11-én az áttellenben levő Schachnerféle házvan a „**Fekete bakhoz**" czim alatt a volt kávéház helyiségekben nyitom meg.

Jó konyhám ismert természetes boraim és a kész kiszolgálás bátorit kérni a további pártfogást.

Tisztelettel
Zimerman Fülöp
vendéglős.

ROHONCZY GIDA

törökbecsei nagybirtokos és országgyülési képviselő
uradalmi kertészetének
és csemege-szőlő telepének
Árjegyzéke.

Asztali csemege-szőlő (Chasselas és muskatály-fajok) ára egy 5 kg. elegysúlyu postakosárnak a szerint csomagolva, a mint a különböző fajok időről-időre beérnek o. é. 2 *frt 40 kr.*
Exquisit-fajokból egy kosár ára — „ „ 3 „ — „
Szállitási idő: augusztus 20-tól október végéig.

Tisza-gyöngye („Rózsa-turkesztan" és „keleti királyné" czukordinnyéből nyert különlegesség. Ára egy 5 kr. sulyu kosárnak, nagyság szerint 4—5 darab tartalommal — — — — o. é. *1 frt 20 kr.*
Szállitási idő: augusztus 1-től október közepéig.

Kajszin baraczk Egy kosár tartalma 60—100 darab, ára — — — o. é. *1 frt 80 kr.*
(Kéretik mindenkor megjelölni, hogy csemege vagy befőzni való gyümölcsre van-e szükség, mert az utóbbi kevésbbé érett állapotban lesz szállitva. Szállitási idő: Junius 20-tól julius 20-ig.

Ezenkivül szállittatik: Vörös-óriás szilva, Ananas-Phisalis, birsalma, paradicsom, zöld paprika kosaranként *1 frt 20 kr.*
Ezen árak postán bérmentve utánvéttel küldve értendők.
Dinnye *nagyobb (30—40 klgr. sulyu, 15—25 darabot tartalmazó) kosarakban vasuton is szállittatik.*
Ára: a török-becsei vasuti állomáson feladva elegysulyban kilogrammonként — — — — — *10 kr.*
Szőlő, vasuton nagyba szállitva kilogrammonként *40 kr.*

Minden egyes dinnye R betüvel és felette 5-águ koronával van billegelve.
Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

Levél és sürgönyczim:
Rohonczy kertészet Török-Becse.
Budapesten: Főraktár József-körút 33. szám.

Eladó.

Egy teljes szerszámkészülék vöröskalbász stb. gyártáshoz, egy ló és kocsi egész jó karban rögtön eladó.
Czim a kiadóhivatalban.

KOSSUTH LAJOS

élete és működése
Irta: GRACZA GYÖRGY.

Legnagyobb nyolczadrét, 230 lap, 39 képpel.
Ára 1 frt 20 kr. Diszkiadás velinpapirra nyomtatva 2 frt.

Az egyszerü kiadás ötszörös szinnyomatu, a diszkiadás tizenötszörös szinnyomatu boritékban füzve.)

Kapható minden könykereskedésben. Megrendelhető a *„Buda és Vidéke"* kiadóhivatala utján is.

Magyar királyi államvasutak. II7900 98. szám.

Pályázati hirdetmény.

(Pirszén (coax) szállitása iránt.)

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1899. évi január hó 1-től számitandólag egy illetőleg három éven át évenkint mintegy 14000 q. koczka pirszén és 2500 q. darabos pirszén szükségletét biztositani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok az 1898. évi szeptember hó 29-ig beterjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, úgy szintén az általános szállitási feltételek, a magyar kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. II. em. 43. ajtó) valamint minden üzletvezetőségnél megtekinthetők, vagy a megállapitott ár előzetes lefizetése mellett a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta utján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 25 kr fizetendő.

A feltételeknek posta utján való küldése esetén 10 kr. posta költség is beküldendő.

Budapest, 1898. augusztus hóban.

Az igazgatóság.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

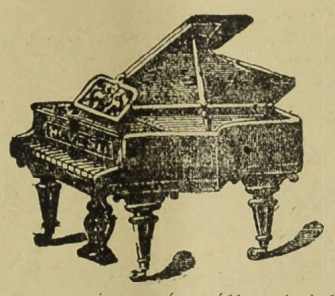

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut 1. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

!!!Nem hazaárulás a tartalma!!!

Zimándy Ignácz

legutóbbi könyve

(Ébresztő hangok 14-ik kötete.)

Azaz *Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt,* mely 336 lapra terjed 20 krért kapható.

Megrendelhető a szerzőnél Törökbálinton.

Dornis Miklós

vendéglője.

A Szép Juhászhoz

Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni miszerint a *Kubinszky-féle* cs. és királyilag szabadalmazott és ujolag javitott bajuszkötő gyárat I. Pauler-utcza 5 sz. alá helyeztem át.

Kitüntetve Ő kir. fensége Humbert, Olaszország királya által a koronás érdemkereszttel kitüntetve (hordandó az olasz nemzeti szalagon.)

Továbbá több rendbeli diszoklevél és elismervények által.

A magyar bajuszkötő az egyedüli, mely nemcsak legajánlatosabb, de fölötte egyszerü kezelést igényel, gyorsan és biztosan működik.

Használata: A bajuszkötő reggelenkinti mosakodás után vétetik használatba. A kötő középső részével a felső ajk felett a még nedves és formázott bajuszra helyeztetik, mig a szabad kézzel annak egyik része a lesimitott bajuszra tétetik s a fülre kapcsoltatik. Miután ily módon a kötő másik oldala is elhelyezve lett, a vörös szallagok a fej hátsó részén összekapcsoltatnak. A szabályozás a gombvégi zsinórok megh uzása által történik.

10 percz után a kötő eltávolitható.

Kubinszky-féle fülleszoritó kapható minden kesztyü- és kötszer-üzletben.

Tisztelettel

IRZINGER M.
Kubinszky György utóda.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalát.

HIRDETÉSE Kfelvétetnek

a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait**, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult kohógesnel, gégebajoknál, gyomor- és holyagharutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 26. sz. (Szent-Mihály hava) Szeptember 11

BUDA ÉS VIDÉKE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Erzsébet királyné

született 1837 deczember 24-én meghalt 1898 szeptember 10-én.

Mély gyàszba borult Magyaror-szàg. Meghalt a honvédasszonya. Ezzel betelt a magyarnak búval teljespohara. Nemeslelkeelszàlt és most imádja Istent érettünk

! Imádkozzunk !

A népnevelés.

Népnevelésünk egyik sarkalatos hibája, hogy a népiskolából kikerült tanulók, ha csak a középiskolába nem járnak — nevelése és továbbképzése teljesen el van hanyagolva. Éppen abban a korban, midőn a nevelés állandó tartalmat adhat a jellem kifejlődésére, szakad félbe a nevelő munkája, mely hivatva volna a nemesebb hatás befolyása alatt kellő gondozással és ápolással az ifjuságot vallás-erkölcsi, nemzeti és hazafiui erényekben tovább nevelni.

Az öntudatos, egységes, magyar nemzeti kulturpolitika nem szoritkozhatik csak az iskola négy fala közé, hanem minden lehető alkalmat megragad a közmüveltség fejlesztésére. Jól tudom, hogy ezen a téren is történtek kisérletek, de részemről azt tartom, rossz úton halaadunk, mikor népies modorban jog- és államtudományi előadásokat tartunk a népnek, mert különösen a téves, szocziális tanoktól saturált hallgatóságnál éppen az ellenkezőjét fogjuk elérni annak, a mit el akartunk érni. Az University Extension eszméje is szép, de nem gyakorlati A népnek egy pesti diák még nem imponál a tudásával, a nép csak a tanitóját vagy papját hallgatja meg szivesen és bizalommal. Másfél évtizedes tanitói pályámon többször volt alkalmam erről meggyőződni A népnevelés munkáját ne ruházzuk át az egyetemi hallgatókra, egyetemi tanárokra, hagyjuk azt csak a néptanitó kezében, kinek munkásságát nagyban elősegiteni a kulturegyesületek erkölcsi és anyagi támogatása, vezető és irányitó szelleme.

Ha az iskola nem adhatja meg az egyénnek azt a teljes összhangzatos és általanos müveltséget, melyre az életben szüksége van, akkor a kulturegyesületek egyik főczélja lehet sőt kell, hogy legyen, gondozni és fejleszteni a közmüvelődés azon tényezőit, melyek a közmüveltséget előmozditják.

A tél folyamán a vezetésem alatti álló iskola tanulói számára ködfátyolkép előadást rendeztem s legnagyobb csodálkozásomra az előadás iránt a felnőttek között is igen meleg érdeklődés mutatkozott. A földrajz és természettudomány köréből tartott előadás, oly nagy közönséget vonzott az iskolába, hogy az előadási terem zsufolásig megtelt. A közönség körében elhangzott megjegyzések azt a meggyőződést érlelték meg bennem, hogy ez az egyik út, melyen a népmüveltség fejlesztésének sikeresen haladnia lehet. Az észszerü paedagogia az iskolai tanitás eszközei és módszerei között előszeretettel keresi már azokat, melyek nélkülözik a tanitás ridegségét, s az ismeretek megszerzését könnyüvé és élvezetessekké teszik. A felnőttek oktatásánál is követnünk kell ezt a módot, mulattatva tanitani. Előadásom, melyet egy kis népiskolai vetitőgéppel rendeztem, már is elég érdeklődést tudott kelteni, fokozódottabb mértékben fogna az érdeklődés mutatkozni akkor, ha egy oly gép állana rendelkezésre, melylyel művészi tökélyü képeket mutathatnánk be. Változatosság kedvéért közbe-közbe egy művészi ének vagy szavalati előadás volna tartható. Az előadásokra a kültelki iskolák termei volnának felhasználhatók. Azt hiszem, ez a népmüveltség fejlesztésének egyedüli és leghelyesebb módja. A Zugliget, Lipótmező, Istenhegy, Kelenföld lakossága, mely leginkább német ajkú kertész-, majoros-, napszámos emberekből áll, a legnagyobb örömmel ragadná meg az alkalmat, hogy az ilyen előadásokon részt vehessen. Fővárosunkat környező falvak lakossága is jól tudom, nagyon érdeklődnék ily előadások iránt. Ezt az érdeklődést fel kell használni a magyar nemzeti kultura javára.

Az illetékes körök figyelmét hivom fel inditványomra, s csak Vilmos császár imént elhangzott szavait idézem; „Minden eszközt és alkalmat meg kell ragadnunk a nemzeti müveltség, a nemzeti eszme, a hazaszeretet ápolására, mert ez ad életet, ez ad erőt egy nemzet fennállásához!“

Eperjessy István.

Az eskütéri hid.

A balparton a caisson-munkák már be vannak fejezve, a jobbparton azonban a caissonba még leszállhat az erdeklődő, ha megengedik neki. Az aknacső felső végen kis ajtó van, a melyen bebujva aknacső létrajához jutunk. Az aknát és a munkakamrat villamos izzólámpák világitják meg. Ha létrán lefelé haladunk, a légnyomás növekedése mind kellemetlenebbül érezhető. Először a fülünk kezd zugni, a mi csakhamar szuró fájdalomba megy át, majd mellünkre nehezedik a nagy nyomas ugy, hogy ijedten kapkodunk levegő után, megfulástól félünk. Mire azonban leérünk, már annyira megszokjuk, hogy nem is veszszük észre a nagy nyomást. Legutóbbi lentlétemkor csak négytized légkörnyi tulnyomas volt a caissonban azért jó félóráig tartozkodtam lent. Elhizott vagy csak köpczös, szív vagy tüdőbajos embereknek azonban nem tanacsos lemenni, mert könnyen orrvérzést kaphatnak, sőt esetleg a szelütést is. A munkasokat 6—6 órankint váltják fel. Az ugynevezett caisson betegség, a melyről néhány év előtt Becsben oly sok szó esett, nálunk, hala a kellő óvintézkedéseknek, egyetlen egyszer sem mutatkozott. A caisson munkalatok, beleértve a hidoszlop alapozasat is, körülbelül 1—1½ hónapot vettek igénybe A Lancz-hid épitésekor egy piller épitése ugyanannyi évig tartott Ime mennyire haladt a müszaki tudomany alig ötven év alatt! A Lancz hid épitésekor caissonok helyett záró gátakat használtak. Kanadából, Éjszak-Amerikából 12 öles szalfákat hozattak és ezeket óriási bakokkal lesulykolták a Duna medrebe az oszlop helye körül, vagyis keritést csináltak. A szálfák közeit agyaggal betömték és azután a bezárt térből a vizet kiszivattyuzták. Elképzelhető, hogy ily rengeteg vizmenynyiséget az akkori tökéletlen szivógépekkel csak igen lassan távolithattak el. Mikor aztán a bezárt tér vizmentes lett, a száraz mederben kezdették meg a hid pillérpitését ugy, a hogy most a caisson tetején történik.

Ennek az óriási időveszteségnek tudható be, hogy a Láncz hid tiz évig épült, mig a Ferencz József hidat két év alatt befejezték, az eskütéri-hid épitése pedig három évig fog tartani.

A caissonban dolgozó munkások mindaddig ásnak, a mig szilárd talajra, azaz kősziklára akadnak. Akkor megszüntetik az ásást és kezdetét veszi a munkakamra üres terének betonnal való teletömése. Rétegenkint emelkednek a munkasok mindig magasabbra a szekrényben, ugyanazon az uton nyervén a betont, a melyen eddig a kiásott földet vitték ki. Ha a munkakamrát teljesen megtöltötték betonnal, akkor csak egy munkás marad lenn, az aknacsövet kiemelik és a lent maradt munkás az aknacső betonozasához fog. A betont medrekben bocsájtják le, ő pedig vas sulyokkal ledöngöli. Ilyképpen emelkedik, mig végre az egész üreg ki van töltve és az oszlop alapja elkészült. Az alapra helyezik azután a nagy gránit tömbökből faragott köveket. Ezzel az alépitmény be van fejezve és megkezdődhetik az oszlop vastornyanak összeállitasa, a mely tornyok a lánczokat fogják hordani.

Az oszlopok elkészülte után a horgonykamrákat és a hidfőket épitik fel. A horgonykamrák épitése rendkivül gondos és lelkiismeretes munkát kiván, mert itt erősitik meg az egész hidat tartó lánczok végeit, a mint az oszlop tornyairól a parthoz leérnek. A gyalogjárók és a kocsi-ut között lesznek e lánczok, ugy, mint a Lánczhidnál minden oldalon kettőkettő. A két part között egyetlen lefelé görbült lánczvonalat fognak ezek mutatni, a partokon azonban, az oszlopoktól a hidfőkig szintén lesz lánczvonalu áthidalás, itt a lánczok az alsó és a felső rakpart fölött fognak elhuzódni. Az oszlop tornyáról a láncz lefelé haladva, a hidfő kezdeténél a földbe ér, a hol a horgonykamrában végződik. A lánczok e hid nál igen nagy erőltetésnek lesznek kitéve, erre következtethetni már abból is, hogy mig a Lánczhidnál egy lánczszem 11 vaslemezből van összeállitva, addig az eskütéri uj hidnál 21 ugyanoly vastag vaslemez fog egy lánczszemet alkotni. A horgonykamrában a parhuzamos lánczokat széthuzzák, mert a nyomás egy helyre koncentrálódva, a falakat tulságosan igenybe venné. A lánczok megerősitésére vas saruk szolgálnak, a melyeknek tengelye közös a lánczokéval. A lánczok a horgonykamrába a láncz csatornán keresztül jutnak. A lánczcsatorna épp olyan széles, mint a láncz, magassága azonban megengedi, hogy egy ember a széthuzott lánczok között meghajolva elmehessen. Ez által elejét veszik annak, hogy esetleges javitások szükségességének esetében a hidfő nagyrészét fel kelljen szakitani, a mint ezt néhány év előtt a Lánczhidnál tették, a hol a horgonykamrát befalaztak annyira, hogy a felszakitáskor gyémánthegyü fürával masfél évig dolgoztak, mig a lánczhoz hozzájuthattak.

A fent emlitett lánctartó saruk a lánczcsatornan keresztbe fektetve a horgonykamra falához támaszkodnak és tisztán a hid sulya tartja őket, a falhoz azonban nincsenek hozzá erősitve.

Fennt a lánczokra függesztik a tulajdonképpeni hidpályat. A hidpálya egész szerkezete folyasztott és hengerelt vasból készül a magyar államvasutak gépgyárában. Az összeállitása ugy történik, hogy a Dunába nagy szálfákból pilléreket vetnek, a melyeket ideig lenes fahidakkal kötnek össze, ügyelve arra, hogy a hajózást ne akadályozzák. Ezekről az állványhidakról fogják a hidat összeállitani.

A Lánczhidon tapasztalható ingások az eskütéri hidnal a hidnyilás nagysága miatt természetesen még sokkal erősebben lennének érezhetők. Ennek elkerülése czéljából azonban itt merevitő tartókat alkalmaznak, a melyek csuklószerkezettel vannak ellátva ugy, hogy a hőhatások miatt kitágult vas függélyes sikban emelkedhetik ugyan, de a vizszintes sikban nem inoghat jobbra-balra.

A caisson-munkálatok alatt a Duna medrében érdekes ó kori leletekre is bukkantak. Ezek között egy gazdagon aranyozott, drága kövekkel kirakott sisak a legfigyelemreméltóbb, a mely már a nemzeti muzeum régiségtárában látható.

Kiválóan érdekes még egy őskori állatnak a foga, a mely hasonlit a szarvasmarha fogához, de akkora mint egy jól kifejlett nagy kutyának a feje. Ebből elképzelhető, mekkora lehetett maga az állat.

A budai oldalon a horgonykamra épitését kellemetlen inczidens zavarta meg a hét elején. A próba-furások alkalmával egy hőforrásra akadtak, a melyet akkor szorgosan betömtek. A munkálatok közben a forrás ujból felfakadt és most a horgonykamrát null viz fölötti 7 méter magas viz boritja, a mely 35° C. hőmérséklettel bir. Az épitésznek tehát szünetelni kell addig, a mig a forrást betömik és a vizet kiszivattyuzzák, a miért is nagy villamos erővel hajtott szivattyukat állitanak fel. A hidépitésnél eddig 700 munkás volt alkalmazva, a fentebb emlitett inczidens következ-

tében azonban 150 munkást elbocsátottak és igy az épitkezés néhány heti veszteséget szenved.

A pesti oldalon az oszlopok null viz alatt 7 méternyi mélységben vannak kék agyagba ágyazva, a budai oldalon három méter nyire vannak, bár 7 méter mélységre irányoztattak elő, de ez a mélység utólag fölösleges nek bizonyult.

Érdekes lesz még Budapest legimpozánsabb hidjának költségeiről és anyagbeszerzéséről egyet-mást megemliteni. A hid összes költségei $5^1/_2$ millió forintra rugnak, a melyből a vasszerkezetre $3^1/_2$ millió, az alépitményekre $1^1/_2$ millió, a vezetők költségeire $^1/_2$ millió jut.

Az egész hidhoz *kizárólag Magyarországból szállitják az anyagot,* kivéve a nagy granitkőből készült szerkezeti köveket, a melyeket a felsőausztriai Neuhausból és Ferdinánd fő herczeg prezumptiv trónörökös konopischti bányájából szállitanak. Ezek a szerkezeti kövek négy köbméter ürtartalommal birnak, tehát egy kő egy vaggonrakományt tesz ki. A hidpálya kocsiutját betonalapon fakoczkakkal fogják burkolni, a gyalogjárókat aszfaltozzák.

Ezekben röviden vázoltuk Budapest legmonumentálisabb hidját, a mely méltó büszkeséye lesz fővárosunknak, hiszen a kontinens egyetlen hidja lesz, a mely 290 méter nyilással fog birni. Meg kell azonban még emlékezni azokról is, a kik e geniális munka szellemi részét végezték, a hid terveit készitették. A kereskedelmi miniszterium hidepitési osztályát illeti ezért az elismerés, melynek tagjai: *Czekélius* Aurél miniszteri osztálytanácsos, *Szántó* Albert műszaki tanácsos, *Nagy* Virgil, *Gruber* Antal, *Beke* József főmérnökök és *Gallik* István, *Pischinger* Gyula és *Liczmándy* Tamás m. mérnökök legjobb tudasokkal és szorgalmukkal évek óta dolgoznak a nagy müvön.

Lukács Gusztáv.

Budapesti őszi gyümölcskiállitás.

Már említettük egy izben, hogy az Országos Magyar Kertészeti Egyesület ez évi ősszel gyümölcs és általános kertészeti kiállitás tartását határozta el és e tárgyban a földmivelésügyi m. kir. minister támogatását kérte ki.

Miután Darányi minister a kiállitás támogatását kilátásba helyezte — az egyesület kiállitási bizottsága tegnap Emich Gusztáv elnöklete alatt ülést tartott, melyben a programm véglegesen megállapittatott.

E szerint a kiállitás f. é. október 9—16-ig fog tartatni a Városligetben, a mezőgazdasági muzeum (Vajda-hunyadi várépület) helyiségeiben.

A kiállitás sulypontja a gyümölcs és szőlőre van ugyan fektetve; de ki fognak állitani konyhakerti termények, virágok, virágkötési és diszitési munkák; végül pedig a gyümölcsfeldolgozására és értékesitésére szolgáló gépek és eszközök is. Ezen utóbbi gépek kiállitása nemzetközi lesz, mig a többi tárgyak kiállitásában csak magyarországi termelők vehetnek részt.

Ezen kiállitás czélja: a pomologiai ismeretek gyakorlati terjesztése, továbbá a kertészeti érdekeltség ébrentartása; másrészt alkalmat fog ezen kiállitás szolgáltatni arra is, hogy ugy a fővárosi fogyasztó közönség, mint a meghivott külföldi kereskedők is a termelőktől közvetlenül szerezhessék be téli szükségleteiket.

Az idei év ugyan nem valami sikerült gyümölcstermő év az ország egész területét tekintve; mindazonáltal egyes vidékeken szép gyümölcstermés mutatkozik; sőt a szilva- és dióból nagyobb kivitelre való is akad. A kiállitók jutalmazására számos arany-, ezüst- és bronz-érem, továbbá különféle pénzdijak állanak rendelkezésre.

Már előre figyelmeztetjükte hát termelőinket és kertészeinket, hogy e kiállitásban saját érdekükben minél többen és minél méltóbban vegyenek részt.

Bejelentési iveket, megkeresésre postafordultával küld az „Országos Magyar Kertészeti Egyesület“ titkári hivatala (Budapest, IV ker. Koronaherczeg-utcza 16 sz. földszint) vagy az országos gyümölcsészeti ministeri biztos a földmivelésügyi m. kir. miniszteriumban (Budapest, V. ker. Nádor-utczai palota).

Egyről-másról.

A gyümölcsfatenyésztés közgazdasági jelentőségét hazánkban csak másfélév.ized óta kezdik méltányolni. A törvényhozás a mező gazdasági és mezőrendőrségi törvény megalkotásával adott nagyobb lendületet a gyümölcsfatenyésztésnek, s azóta a gyümölcsfatenyésztés ügye a községekben, a községi faiskolák, a népiskola — legujabban pedig a gazdasági ismétlő iskolák útján hódit mindinkább nagyobb tért.

Az ország több vidékén, mint Kecskeméten, Nagy Kőrösön 1894-ben 427.500 frt. értékü gyümölcsöt termeltek kivitelre, Máramaros 1895-ben csak 56.000 frtot vett be almáért, stb. Buda és vidékén mióta szőlőink elpusztultak a gyümölcstermelés fontosságát még nem méltányolják eléggé. A budai kertészeti tanintézet és József főherczeg ő fensége alcsuthi gyümölcsfaiskoláján kivül alig találunk említésre méltó faiskolát. Ez a tény mindenesetre megérdemli, hogy azon okok után kutassunk, melyek ezt a megbocsájthatatlan elmaradást előidézik.

A faiskolák, de különösen a csemete iskolák alakitásánál fontos szerepet játszik a talaj minősége. A csemete iskola talaja laza, könnyen művelhető legyen, a mi által a rostos, hajszalgyökerek képződése könnyen történik, a mi az alany fejlődésére és életképességére nézve bir nagy jelentőséggel. Amde a Buda vidéki talaj leginkább fehéres, sárgás, szürkés agyagtalaj, mely a rostos, hajszalgyökerek képződésére nem kedvező, s igy a mi faiskolánkban nevelt alanyok nem birván elég bokros gyökérzettel, nem állják ki a versenyt a könnyű, laza, homokos talajban felnevelt alanyokkal.

A ki figyelemmel kiséri a mi vidékünkön a faiskolákban az alvó szemzésre vagy ojtásra nevelt alanyok növekedését, gyökérképződését, minden bizonyára igazat fog adni abban, hogy összes gyümölcsnemek között a mandula (Amygdalus communis) magvából kikelt csemeték birnak legkönnyebben erős gyökérzetre szert tenni. A mandula, kiváló gyümölcsészünk Molnár István szerint is, meszes, márgás, agyagos, sőt köves talajon is jól diszlik. Ezt a mandulát kell a magról nevelt csemeteiert szaporitani, hogy a nemesebb mandula, valamint a kajszin- és őszi baraczk alá alanyul használhassuk.

* * *

A társadalmi téren mutatkozó emberbaráti mozgalmak egy nagy része a szegény iskolás tanulók istápolására alakult. Van számtalan gyermekfelruházó egyesületünk, van meleg ételt osztó „Gyermekbarát“ egyletünk, van olyan egyesületünk, melynek czélja a szegény, beteges gyermekeket legalább 4 hétre egészséges vidékre kitelepiteni. Nagy áldás ez az emberbaráti gondoskodása az egyesületeknek a mai tanuló ifjuságra nézve, én azonban a népnevelés, a néperkölcs szempontjából, a jótékonyság ilyetén gyakorlását nem helyeslem.

A szegény nép gyermekeit már is hozzászoktatjuk ahhoz az eszméhez, hogy a gazdagok könyörületességéből is meg lehet élni, pedig az élet arra tanit bennünket, hogy a megélhetés főfeltétele a *munka*. Munka által kell kiérdemelni mindent a mi a lét fenntartásához szükséges. Nagy hiba az, hogy a gyermekeket elárasztjuk kegyadományainkkal, csak azért, mert szegények, véleményem szerint ezt az adományt is munkával kellene kiérdemelni, mert csak munka által lehet munkára nevelni. Én ezt a nyilvánvalós megajándékozását a gyermekeknek, lelkületökre nézve dehonestálónak, a jövőre nézve demorálizálónak tartom.

A kecskeméti állami Miklósszőlőtelep faiskolájában naponként 100—120, 10—14 éves iskolás fiu nyer foglalkozást. Ezer számra készitik julius és augusztus havában, tehát a szünidőben az alvó szemzéseket, s naponként 60—80 krajczárt keresnek könnyü munkával, a szabad ég alatt, a jó levegőn. Ime a téli ruhára, meg a malaczra való. Nagy-Kőrösön Papp Gedeon szőlő és gyümölcsfatelepén szegénysorsú iskolás gyermekeket tanit ki szemzésre és ojtásra, ez által alkalmat nyujt a szegény családok gyermekeinek, hogy könnyü módon keresetre tegyenek szert, hogy hasznos és jövedelmező foglalkozással töltsék el a szünidőben idejöket.

A svelczi árvaházak növendékei a tanitási időn kivül ipari vagy mezei munkával foglalkoznak. Londonban „Geranium“ egyesület alakult, mely czélul tüzte ki a geranium termelését, s a növények ápolását a környékbeli falvak iskolás gyermekeire bizzák.

Fontoljuk meg ezt a felvetett eszmét jól.

* * *

Becses lapja egyik számában megemlékezik a Buda külterki lakosság gyermekeinek hiányos vallás-erkölcsi neveléséről. Csak meleg szív, gondolkozó fő, ismerheti fel azt a válságot, mely hazánkat a vallástalanság terjedésével fenyegeti. Az erős vallásos érzület hanyatlóban; az erkölcsi tökély, az igazi jóság, a titkon maradó jótett utáni törekvés nyomát alig látni; az emberek egyedüli törekvése az élet örömeiből a lehető legnagyobb osztalékot kivenni. Széchenyivel elmondhatjuk: „A te oltáraid megritkultak az országban. Vajjon a világosság terjedése az oka e ennek, vagy a sötétségé?“

Chateaubriand igen szépen kifejti, hogy a vallásnak nemcsak az egyén, nemcsak a család, hanem az államok s az egész emberiség életében kimagasló szerep jutott osztályrészül. A hit forrása az élet nehéz küzdelmei között az erőnek és kitartásnak; a szenvedések, a nélkülözések között a békességes türésnek; a csalódások között a megnyugvásnak; a fájdalmak közt az enyhülésnek és vigasztalásnak, s az örömek közepette az igaz boldogságnak. A hit az élet varazsa, kútfeje az erkölcsnek, s az erkölcs talpköve az állami életnek, mely ha kivész az állam ledől s rabigába görnyed.

Tessék elképzelni a népet, a tudatlan nyers tömeget vallás nélkül, mely kizárólagos és ösztönszerü követelménye az emberi természetnek. A szocializmus terjedése gyógyithatlan sebet ejthet szegény, sokat szenvedett hazánk szivén. Ezer éves fennállásunk egén, felfeltünedezik a kozmopolitizmus borúja a nép szivéhez hozzáférköztek az istentagadó agitátorok. Mily szánalomra méltók azok az állati szinvonalon álló emberek, kik vallás nélkül élnek!

Az ember, kit az élet ezernyi gondja és bánata meggörnyesztett, midőn imával fordul az Egek Urához, fékezi és tisztitja szenvedélyeit. Imához szoktassuk tehát a nép gyermekeit! A külterkeken azonban erre alkalom nincs, a tanulók a nagy távolságok miatt nem járhatnak istentiszteletre. Legyen tehát az iskola egyuttal Isten háza, egyik teremben az egyik a másik teremben a másik vallás hivei dicsérjék legalább vasárnaponként az Urat, imával és énekkel, tanitóik vezetése és felügyelete alatt. A főváros háztartása tényleg igen meg van terhelve kultusz-kiadásokkal, ez azonban nem fog nagyobb kiadásokkal járni. Tanitóink önként fognak jelentkezni arra, hogy a tanulókat istentisztelethez összegyüjtsék; ők érzik, ők tudják legjobban, hogy a nevelést mennyire megkönnyiti a vallásosság.

Most csak arra kérjük az igen tisztelt

nditványozó urat, hogy a felvetett eszmét ne ejtse el, hanem ismert ügybúzgóságával hasson oda, hogy az illetékes körök is behatóan foglalkozzanak ezzel a kérdéssel.

Pysta.

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József*,
Borosjenő község jegyzője.

(6-ik folytatás.)

Az 1849-ik évi október hó 20-án kibocsájtott patens 2-ik §-ával fogva Magyarországba behozott földadó provizórium számára szolgáló *vallományi telekkönyv* Borosjenő községben csak 1856-ban készült el; de a befejezett tagosztály után ezen munka 1864. évi márczius havában ujból volt elkészitendő, mely ismét az 1875. évi VII. t.-cz. alapján a községi földadóbizottság által felvett változások eredménye szerint módosult.

A voltaképpeni becsés és osztályozás 1880-ban kezdődött a kataszteri felmérés pedig 1885-ben fejeztetett be és pedig az alábbi eredménynyel:

Találtatott	Kat. hold
Szántóföld	577
Kert	15
Rét	5
Szőlő	244
Legelő	258
Erdő	383
Termő terület	1481
Terméketlen	100
Összesen	1582

A birtokrendezés tekinteteből oly szükséges telekkönyvi átalakitás, illetőleg *betétszerkesztés* itt már 1889-ben történt.

Borosjenő község erdeje, mely a volt urbéresek birtokát képezi, mint ilyen fel nem osztható és rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezeltetik.

A borosjenői volt urbéres közbirtokosság erdejének üzemtervét *Pékh József* jár. főerdész készitette 1884. évben, mely 1885 deczember 28-án a budapesti kerületi m. kir. erdőfelügyelőség által, 1886. október 13-án pedig az országos főerdőmester által megvizsgáltatván, jóváhagyatott.

Az üzemátvizsgálati munkálatot pedig az 1884-ik évtől az 1893-ik évig terjedő I. ső fordaszakra vonatkozólag 1894. évi januar hóban *Rappensberger Andor* m. kir. főerdész teljesitette, mely 1895. jul. 23-án a budapesti kerületi erdőfelügyelő által, 1895. okt. 14-én pedig az országos főerdőmester (helyettese) által megvizsgáltatván, jóváhagyatott.

E szerint vágás alá kerül az 1894—1903. évig terjedő II-ik fordaszakban és pedig minden második évben 3—3 holdnyi erdőrész 122—160 köbméter fatömeggel.

Megjegyzem még, hogy az erdő *gazdasági* térképe már 1886-ban lett az államerdészet központi erdőrendezősége által jóváhagyva.

Az 1895. évi VIII. törvényczikkben elrendelt *általános mezőgazdasági statisztikai összeirás* szerint találtott Borosjenőn:

Szarvasmarha	332
Ló	161
Kecske	33
Sertés	165
Baromfi	1657
Méhkas	10
Még nem termő (fiatal gyümölcsfa)	2255
Termőképes gyümölcsfa	2519
Már nem termő (öreg) gyümölcsfa	418

A község összes területe mivelési ágak szerint ily számarányokat adott:

Találtatott	Kat. hold
Szántóföld	819
Kert	16
Rét	5
Legelő	258
Erdő	383
Összes termő	1481
Terméketlen	101
Összes határterület	1582

A község területén levő, osztatlan állapotban, közösen birt és közösen kezelt birtokokon legeltetett állatok létszáma volt az 1895. évben:

Szarvasmarha	151
Sertés	149
Kecske	14

A borosjenőiek a vetéseknek más községekben szokásos egymásutánját, az u. n. *vetésforgót*, mint ilyent, voltaképen nem ismerik, mert a gazdálkodás itt nem *nyomásos*, hanem *szabad*, annyiban, a mennyiben kiki ott ugaroltat ahol neki tetszik és a hol azt szükségesnek tartja.

A *mezei* és *hegyi* őrök száma 2; az őrök összes évi bére 250 frt.

A község által alkalmazott pásztorok száma 2; azok átlagos évi bére, készpénzre átszámitva 220 frt.

A községben levő tenyészapaállatok száma és pedig:

a) tenyészbika, pirostarka . . 3 darab,
b) tenyészkan . . . . . 2 darab.

A községi faiskoláról azt mondja a mezőgazdasági statisztikai összeirás, hogy az 438 négyszögölnyi kiterjedésü és hogy van benne 143 darab vadoncz s 86 darab ojtvány (?)

A község lakosságának, vagyis a földmivelő köznépnek vagyoni és erkölcsi állapotait illetőleg konstatálja az összeiró bizottság, hogy a földmivelő gazdák jómódúak, takarékosak, jól táplálkoznak, iparkodók és szorgalmasak, értelmesek, kik a gazdasági haladás iránt fogékonysággal birnak, józan életüek és békés természetüek. A munkásnép egész éven át talál foglalkozást a községben és más vidékre nem megy el munka végett. — Nagy munkaidőben más községekből is jönnek ide munkások.

A más községekből vagy más vidékekről ide jövő földmivelési napszámosok, gazdasági cselédek és más munkások többnyire itt alandóan le is telepednek; mert közmondás, hogy a ki egyszer megizlelte a borosjenői vizet, az többé innen el nem kivánkozik!

És tény, hogy az egymáshoz oly közel eső, és körülbelül egyforma helyi érdekek és viszonyok között levő *Üröm* és *Borosjenő* községek lakói között szembeötlő és óriási nagy különbség van. A társadalmi viszonyok mérlegének igazságot meg nem tagadó serpenyője bizonyára a borosjenőiek előnyére kénytelen megbillenni.

És itt helyénvalónak találom a néprajzi viszonyok leirását; mert a község földrajzi és történeti ismertetése mellett kell, hogy a nép természetének monografiáját is adjuk.

A község lakossága *német* ajku és állitólag flandriai származásu. A hagyomány szerint a *Blattner, Bősinger, Fiehl, Frantz, Gieser, Hauser, Kaiser, Koller, Lieb, Mayer, Metzler, Miltz, Polák, Reitter, Scheck, Schmiedt, Stampf* és a *Wimme* családok ősei voltak itt az első települők. Nyelvük inkább *német* mint *sváb*. A magyarországi németséget általában két csoportra osztva, csak az erdélyi és szepesi *szászokat* és a *svábokat* szokták egymástól megkülönböztetni és ide számitják nemcsak a würtenbergi sváb kerületekből valókat és a bajor osztrákokat, hanem a többi, bárhonnan bevándorolt németeket is. E réven a borosjenőiek is svábnak neveztetnek. A különbség köztök azonban óriási. Utalok itt egyszerüen a *hienczek, krikehájok* a soproni *ponzichterek* és a németpróna *svábokra* . . .

A borosjenői nép szorgalmas, takarékos és vállalkozó szellemü, a mellett eszes, leleményes és bár szeret másoktól tanácsot kérni, mégis mindig a maga esze után cselekszik, pénz dolgában nem fösvény, de szerencséjében *kevély*, bajban *gyáva* és ha valakinek segitségére szorul, *alázatos*.

Háztartásában, viseletében és minden dolgában szereti a tisztaságot és rendet.

Termetük *közép*, de van *zömök*, *alacsony* és *magas szálu* is; arányosan kifejlett csontváz, erős izomzat, széles mell, inkább kerek arcz, gömbölyü fej, barnás bőr- és szőke hajszin jellemzi az ittenieket, akik nyirott, rövid hajat viselnek, álluk beretvált s rendesen csak bajuszukat hagyják meg. Szemük kék vagy inkább szürke.

A férfiviselet nyáron csak a legszükségesebbre vagyis ingre, gatyára és nemez kalapra szoritkozik; de a csizma télen-nyáron állandó láböltő. Szokásos még az ing fölé egy ujjatlan posztómellényt ölteni.

Vasár- s ünnepnapokon — és télen is — sötétszinü posztóruhában (magyar szabásu nadrág, nyakig begombolt mellény és gallérnélküli, derékig érő zubbony) és fekete báránybőr vagy asztrakhán sapkában járnak.

Van még egy férfi ruhadarab, mely kötött gyapjuszövetből való; ezelőtt kék, most barna szinü; testhez simuló ujjas, melyet a férfiak — télen — a mellény ala vesznek fel.

A nők keményitett szines kartonszoknyát hordanak; de ünneplő ruhájok sötétszinü finom és nehéz posztóból vagy épen tiszta selyemből való. A tehetősebb és szegényebb emberek öltözete közt csak az a különbség, hogy ezeké jobb minőségü, amazoké pedig gyengébb anyagból való.

A táplálkozás kifogástalan és jellemző, hogy lakodalmak és más ünnepek alkalmával el nem maradhat a tejben főtt rizs, czimet és czukorral; továbbá a tyúkleves és aszaltszilva főzve s az ételeknek se vége, se hossza.

Általános ital *otthon* a viz és szódaviz, *korcsmában* a bor és sör, *kávéházban* pedig a fekete kávé vagy tea. Palinkát nem igen isznak. A dohányzás divatos, de a bagózást itt nem kultivaljak.

A kényelemszerető és gazdálkodó lakosok házai tisztak és csinosak; azoknak homlokzatán külső ékességül rendesen ott áll a házigazda érdemes nevének kezdő betűi s az épitési évszám — nem ritkán holmi fantasztikus czirádák között.

(Folytatás.)

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Ligethy Vilmos.

A Krisztina-városi nyári szinkör egyik fiatal és előretörekvő tagja — ki Krecsányi Ignácz jeles vezetése alatt álló társulatnál már a mult évben is felkeltette kisebb szerepekben, ügyes és tulzástól mentkomikus játékával a közönség figyelmét, ez idén már annyira fejlődött, hogy bátran sorozhatjuk őt a társulat első rendü tagjai közé. Igaz, hogy nagy érdeme van ebben Krecsányi igazgatónak is, ki az olyan fiatal tagokat akikben a tehetséget felismeri, mindenkor az őket illető szerepkörhöz is juttatja.

Ligethy Vilmos, kit ismertetni kötelességünknek tartjuk, született 1870-ben Budapesten, iskolai tanulmányait alig, hogy befejezte, maris egy ellenállhatatlan ösztöntől sarkalva, a világot jelentő deszkákra lépett 1887-ben, a tehát akkor alig 18 éves sejtelmes reményekkel telt ifju, ez ösztönének engedve, erős elhatározással és önbizalommal belépett. Balassa Károly szintársulatába, Kecskeméten. Itt általános ismereteket szerezven, legfőbb törekvése az volt, hogy magát tovább képezze, egy bizonyos irányban; ez iránynyal még nem volt egész tisztában a tapasztalatlan ifju, a midőn Jakab Lajos szintársulatába lépett be Szekesfehérvárott. Tulajdonképeni szini pályájának kezdete. Innen, már mint — bár csak kezdő, de mégis — komikus 1890-ben Feld igazgató társulatához szerződött. Rövid idő mulva a népszinház deszkáin tünik már fel; szorgalma, ambitiója fokozódik, mig egyszerre csak se látjuk, se halljuk, eltünik; kénytelen volt ugyanis bevonulni katonának. Hadkötelezettségének teljesitése után Leszky András

szerződtette aradi és nagyváradi társulatához, 1894 őszén.

Itt már határozottabb alakot öltött, egyénisége kidomborodott, izlése fejlődött; de arra nézve, hogy tudásának érvényt szerezhessen, csak 1896. virágvasárnapjától nyílt alkalma, ekkor szerződtette őt ugyanis Krecsányi Ignácz igazgató. Mint fentebb említettük, feltünt ő már tavaly is kisebb szerepekben, de egész valódiságában Ligethy Vilmos csak az idén mutathatta be magát, ki hitte volna ezt még tavaly, kiemelt volna oly alakításokat tőle mint „Tom“ (Kis alamuszi) „Graffini Goliát“ (Diplomás kisasszonyok) „Bülbül.“ (Szultan) „Csura Marczi“ (Gymesi vadvirág) „Ezredes“ (Kertészleány). stb. Ez várakozáson felüli! Igaz az is, hogy egy Kovács Mihálytól sokat lehet tanulni, (Pardon Ligethy úr), de ugy tanulni, hogy saját egyéniségét megőrizze, utánzásba ne essék, ide nem csak szorgalom, hanem hivatás is kell.

Üdvözöljük Ligethy urat! És ha tavaly még nem mertünk a fiatal művésznek nagy bizalmat előlegezni, ugy a most tanusitott bizalom többletet vegye előlegül a jövőre nézve és legyen azon, hogy a leendő állandó budai szinháznak ő legyen első és állandó komikusa, a nemzetnek egy második — Fáncsyja. *(M—a)*

Különfélék

— **Harminczévi adómentesség**. A budai háztulajdonosok kezdeményezésére a második kerületi választmány előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a Lánczhid, Fő utcza, valamint a Margit-körutra eszközölje ki a harminczévi adómentességet. Nevezett utczák a kerület főközlekedési pontjai, de ezek oly rendetlenek, hogy az aránylagos nagy forgalomnak nem felelnek meg. Hogy Buda fejlődés dolgában mennyire háta mögött van Pestnek, ez mindenki előtt ismeretes és éppen ezért hisszük, hogy a tanács nem fogja megtagadni a most tobb kerületek háztulajdonosainak képviseletében benyujtott kérelmét illetve előterjesztést s viszont hisszük, hogy a budai háztulajdonosok élni fognak a kedvezménynyel sietni fognak az ósdi viskók helyett diszes házakat épiteni. (Háztulajdonosok Lapja.)

— **Az ujpesti m. kir. anyakönyvvezetői állásra** a jelölés Pestvarmegye közigazgatási bizottsága által most történt. A 37 pályázó közül jelöltetett: első helyen *Rákóczi Aladár*, az ujpesti fogyasztási adóhivatal volt főnöke; *második helyen Navarra József, buda borosjenői jegyző; harmadik helyen Németh Béla, Pest idegkuti jegyző*, negyedik helyen *báró Tunkler Jenő*, államihivatalnok és ötödik helyen *Bakonyi Sándor*, állami anyakönyvvezető-helyettes. A kinevezést a belügyminiszter eszközli. Az állás, a m. kir. állampénztár terhére *1100 frt* törzsfizetéssel és *200 frt* lakpénzzel van dotálva.

— **Buda uj anyakönyvvezető helyettese.** A belügyminiszter a napokban az I—III kerületek első osztályu anyakönyvi helyettesének *Alleman* Aladárt nevezte ki.

— **Felolvasás**. *Dr. Szabó Aladár* a tudós theologiai tanár a protestans ifjusági egyletben egy nagyhatásu felolvasást tartott ezen a czimen: *Az Ur a mi orvosunk*. A remek felolvasást nagy figyelemmel hallgatta a lelkes közönség.

— **A Fekete féle gymnasium megszünt**. A vallás és közoktatasügyi m. kir. miniszter egy a mult héten kelt rendeletével beszüntette Budának egy régi, nyilvánossággal felruházott VIII osztályu gymnasiumát, *a Fekete* félét, azt adván okul, hogy Fekete József, a kinek az intézet nevét viseli, már meghalt. Budán okvetlen szükség van magánnevelő intézetre s azt hisszük, hogy a miniszter ha valaki kér erre engedélyt is ad.

— **Az irgalmasok kórházának ügye**. Az irgalmasok kórházának gondnoksága a napokban folyamodványt nyujtott be a fő- és szkvárosi tanácshoz, a melyben azt kéri, hogy a kórházat, még pedig azt a részét, a melyen a gyogyszertár áll, kibővitsék. Kérelmének azt adja indokul, hogy a gyógyszertár helysége kicsiny, már pedig egy jó és nagy berendezésü gyógyszertárra már azért is szükségük van, mert az egész kórház ennek bevételéből áll fenn. — Azt hisszük nem mi vagyunk az egyedüliek, a kik óhajtják, hogy a fővárosi tanács e szép intézmenynek e kérelmet teljesitse.

— **A székesfőváros jubileuma**. Ez évi október hónap 25-én lesz huszonöt esztendeje Pest, Buda és Ó Buda városok egyesitésének. Egy bizottságot küldtek ki annak megállapitására, hogy miképen ünnepelje a város ezt a jelentős évfordulót. Elhatározták, hogy nagyobb szabásu ünnepet nem javasolnak, mert 25 év egy törvényhatóság életében még ha olyan párját ritkitó eredményeket is értek el, nem olyan nagy idő, hogy nagy ünnepségeket lehetne rendezni. Ezért azt javasolják, hogy október 25-én a belvárosi plébánia templomban ünnepi istentiszteletet tartsanak, azután pedig diszközgyülést, melyen a polgármester mondjon beszédet az egyesitésről s annak eredményeiről. A tanács ehhez hozzájárult s a közgyülésnek elfogadásra ajánlja.

— **A szalonasztal kincse**. Régi kedves ismerőst üdvözöl minden müvelt ember a *Fővárosi Lapok*-ban, mely most uj alakban, gyönyörüen illusztrálva a leggondosabban szerkesztve jelenik meg. *J. Virág Béla* szerkesztő számonkint meglepően szép és nagy irodalmi izléssel megszerkesztett lapot ad ki, melynek pontos megjelenését és fönmaradását biztositja az, hogy Budapest egyik elsőrendü kő- és könyvnyomda müintézet tulajdonosa *Károlyi György* vette át e páratlanul álló szépirodalmi lap kiadását. Hölgy olvasóinknak fölösleges ajánlani a *Fővárosi Lapok*-at, mert ők bizonyára ismerik, de a ki most nem járatna és érdeklődik iránta annak szivesen küld mutatványszámot a kiadóhivatal: Budapest, V. ker. Dorottya u. 10. sz.

— **Egy uj rendelet.** A budapesti I—III ker. szállodások, vendeglősök, bor- és sörmérők ipartársulat tagjait ezuton is a követ kezőről értesiti. Körözvény. A nagyméltóságu m. kir. belügyminister úrnak a tüdővész terjedésének meggátlása tárgyában 4985197. sz. alatt kiadott körrendelete értelmében értesitjük a t. tagokat, hogy a szállodákban, vendeglőkben és korcsmákban használt köpőladák két héten belül szigoru büntetés terhe alatt félig vizzel telt köpőedényekkel helyesitendők, s hogy a helyiségekben a földre való szertelen köpködést *eltiltó figyelmeztető feliratokról* gondoskodjanak. A köpőedények tartalma naponkint a házi csatornába öntendő és az edények megmosandók. A köpőedény tartalmának a földre való kiöntése szigoruan tilos. A figyelmeztető feliratok a társ. irodájában, a köpőedények pedig a már az elnökség által kialkudott árért a Schopper féle vaskereskedésben kaphatók. Budapest, 1898. szeptember hó 1-én *Pecz Károly* elnök.

— **Elmaradt pásztorlevelek**. Ezt a czimet adta *Detre Ferencz* egy röpiratnak, melyben élesen tárgyal igen fogas kérdéseket. Mereszen elmélkedik *apapságról* nemcsak csipős, de pikáns részletekkel. A szerző tiszteletet ad a kivételeknek és folytonosan általánosságban beszél. Ára 20 krajczár. *Schenk Ferencz* bizománya Budapest, IV. Ujvilág utcza.

— **Földrajz**. *Volák Lajos* székesfővárosi tanitó *Földrajz* czimü munkája a székesfővárosi népiskolák III-ik osztályai számára egy koronáért *Toldi Lajos* könyvkereskedésében kapható. Ez a tankönyv igen érthetően van irva s függeléke melyben Budapest rövid történetéről szól, tanitóknak és minden értelmes embernek hasznos. Ajánljuk a becses könyvet olvasóinknak.

— **Krisztinavárosi szinkör.** A müsor ezen a héten is élénk és változatos volt. Minden darab jó előadással került szinre. Két jó régi népszinmüvet is adott Krecsányi — Viola és a Mátyás deák tetszett is közönségünknek. — A szép tehetségü kész müvészt: *Thury Elemért* jutalomjátéka alkalmával rokonszenvesen és megérdemelt elismeréssel tüntette ki a közönség. Az előadás a megrendítő gyászhir következtében felbeszakasztatott.

— **Német számla.** Sok felül kapunk panaszt, hogy iparosaink és kereskedőink német számlakat állitanak ki. Erre legjobb orvosság lenne, ha a bélyeg és illetékkiszabási hivatal a német számlakat ugy tekintene, mintha nem volnának bélyegezve és kemenyen leleteztetné.

— **Wird nicht angenommen**. A Buda és Vidékéből küldött mutatványszámokat gyakran küldik vissza azzal, hogy a czimszalagra irják: *Wird nicht angenommen*. Rá lehet ezt irni magyarul is.

— **Zsigmond kápolna uj plébánosa**. *Weringer* Károly apát, a Zsigmond kápolna volt plébánosa helyébe ő felsége *Kántor* Károly áldozárt nevezte ki.

— **Latabrané jutalomjáték**. A Kisfaludy szinház egyik leghasználhatóbb tagjának, *Latabránénak* f. hó 10-én volt a jutalomjátéka Fellő Klári czimszerepében. A darab eljátszásában *Aczél* Szidi a szatmári szinház naivája is segitségére volt, a kinek Latabrané mellett jól kijutott a megérdemelt tapsból.

— **Kisfaludi szinház**. Fejér Dezső minden igyekezete sem tudja az óbudaiakkal a magyar müvészetet megkedveltetni. Elég baj ez és nem válik dicseretére az óbudaiaknak. Ugy látszik, mintha a vagyonos lakosság nemhogy haladna a *magyarosodásban*, de visszaesik a merev németségbe. Ha valahol, ugy Ó-Budán hazafias kötelesség az, hogy a magyar nyelv terjesztése érdekében látogassák a szinházat. Vagy talán az üres szinház tüntetés akar lenni a magyarosodás ellen?

— **Magyar királyi államvasutak**. *A zágrábi üzletvezetőség* pályázatot hirdet a kaposvári állomáson szükséges magas épitkezésekre. Bánompénz 200 forint. Határidő szeptember 14. — *A magyar királyi államvasutak igazgatósága* reexpeditionális kedvezményt adott a békescsabai termény- és áruraktárreszvénytársaság csabai közraktáraiba betárolt gabonaküldeményekre nézve. — „*Pécs külváros*“ nevü állomást 1898 évi szeptember hó 15-én személy, podgyász kocsirakományi és teheráru forgalomra megnyitották. *A magyar királyi államvasutak* tem. acél és vasnemü anyagok szükségletére pályázni lehet szeptember hó 30-ika déli 12 óráig. Feltételek az anyagbeszerzési osztálynál, Andrássy-ut 75., megtekinthetők.

— **Fővárosi statisztikai hivatal**. Nagybecsü és a tudomány magas szinvonalán álló köteteket és füzeteket ad ki a székesfővárosi statisztikai hivatal. A székesfőváros fejlődésének nagy szolgálatot tesznek ezek a könyvek csak azt nem értjük, miért van ezekben *német szöveg is*. Ha a külföldnek szól, ugy elég jó lenne a franczia. Azt hisszük, hogy e felszólalásnak lesz annyi eredménye, hogy a német szöveg a hivatal kiadásaiból elmarad.

— **A Kisfaludy-szinház premierje**. Szept. 1-én *Csete Lajos* zeneszerzőnek *Pitypalaty* cz. népszinmüvet adta elő a Kisfaludy szinház személyzete szép sikerrel. A közönség jól mulatott.

— **Lejáró pályázat**. Szeptember 19-én jár le a tanácsnak az árlejtési hirdetése, mely a II-dik kerületi kereskedelmi s elemi iskolának épitésére vonatkozik. A tanács e czélra 130.992 frtot szándékozik áldozni. Az uj iskola a szalag- és ponty-utczák sarkán fog felépülni.

— **A svábhegyi kábelvasut**. A mult hónap utolsó napjaiban tanácskozások folytak ez ügyről a tanácsban, miknek végeredménye az lett, hogy a tanács szerződést kötött a svábhegyi kábelvasut társasággal. — E társaság ugyanis egy gőzzel működő fogaskerekü vasutat szándékozik az *Egyháztérről a Svábhegyre* vezetni s már rég óhajtott vágyat teljesitette a tanács a szerződés megkötésével. Legközelebb már hozzáfognak az épitéshez.

— **Főv. nyári szinház**. A budai krisztinavárosi szinkörben szombaton vette kezdetét a jutalom játékok sorozata, melyek közül az első Anday Blankáé volt. E szép hangu s kitünően iskolázott énekesnő a „Kerteszleány“-ban Mikaela szerepét játszotta s ugy gyönyörű énekével valamint játékával és szépen lejtett tarantella tánczával elragadta a közönséget, mely a tágas szinkört zsufolásig megtöltötte. Megjelenésekor egész halmazát különféle virágkészitményeknek nyujtották föl a kedvelt művésznőnek a közönség zajos tapsai között, közben virág esőt rögtönzött a páholy és földszint közönsége. Temesvári tisztelői egy ezüst koszorut küldtek a jutalmazandónak. Kivüle még Békéssy Gyula a társulat szép hangu baritonistája aratott nagy tetszést hatásos énekével Gaetanó szerepében. Nagy tetszésben részesült Hunffy Imre és Krecsányi Vera kettős dala a második felvonásban. Kovács Mihály és Ligethy Vilmos jóizü komikus játékuk által a közönséget többször megnevettették. (R. F.)

— **Kovács Mihály jutalomjátéka és bucsu fellépte**. Kovács Mihály a budai szinkört látogató közönség kedvenczef. hó 14-én vesz bucsut a „Zsidó honvéd“ czimü népszinműben, a mely egyszersmind jutalomjátéka is lend. A szinhaz latogató közönség ugy halljuk nagy ovacziókrakészül, hogy fáradhatatlans a sziknörben annyi derültséget okozó művészétaz őt meg illető kitüntetésben részesitse. Ezen előadásra felhivjuk a fővárosi közönség figyelmét, hogy kedvenczének bucsuzóján minél nagyobb számmal vagyen részt az ünnepélyen. (M-a.)

— **Egy derék lap**. A „*Vendéglősök Lapja*,“ mely már a XIII ik évfolyamát éli, hazafias lelkesedéssel munkálja és képviseli a vendéglősök, kavésok és azok alkalmazottjainak érdekeit. Hasznos szakközleményeit a legjelesebb irók irják, s nemcsak a vendéglősöknek nélkülözhetlen organuma a „*Vendéglősök Lapja*,“ hanem a nagyközönségnek is tanulságos közleményeket hoz. A lap előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., mely a kiadóhivatalba, Budapestre, VII., Akáczfa-utcza 3. sz. alá küldendő. Mutatvány számokkal szivesen szolgál *Ihász* György szerkesztő és kiadó. „A Vendéglősök Lapja“ a magyarosodásnak sok szolgálatot tesz, érdemes a vendéglősök pártolására.

— **Uj forrás**. Az esküténi hid épitésénél a mult héten hatalmas meleg forrásra akadtak. Ugyanez a forrás már nehány hónappal ezelőtt kitört, de akkor czementtel s kövekkel tapasztották be. Azóta azután azt hitték, hogy a forrással többé semmi bajuk sem lesz, mig a mult héten kitörve a hidat épitő munkások telepének jó részét eldöntötte. A forrás, melynek vize sokkal nagyobb mennyiségben jó a melyből, mint a Rudasfürdőé, forróbb s dusabb is ásványi tartalomban mint amaz. Ez uj forrás keletkezése a körül levő forrásokra (Rudasfürdő, Hungária) is hatással volt, a mennyiben vizmennyiségök vagy nagyon megcsappant, vagy teljesen elapadt, a miből az következik, hogy valamennyien egy közös medenczéből erednek. E veszedelmes forrásnak vizét, a mely már most is sok kárt tett, és sok fölösleges számitásba nem vett munkát tett a hidépitési vállalkozónak, eleinte beakarták tömni. Az óriási vizmennyiséget azonban, mely a forrás karvastagságu nyilásán szakadatlan ömlik kifelé, semmiféle képen sem lehetett elállitani; a miért is legközelebb intézkedni fognak az iránt, hogy a viz csatornákon a Rudasfürdőbe fürdési czélokra vezettessék.

— **Wohnung zu ergeben**. Miről apám nagy busan szólt, csakugyan feher hollo ritkaságszámba megy némelyek közönye és elfelejtkezése. Sok kapun németül hirdetik a kiadó lakásokat. Minden házban lakik olyan ember, ki magyarul tud, ne piritsák el a hazafiakat azzal, hogy Budán több a német szó és irás, mint egy egész német városban. Ez csak egy rossz szokás, a mit könnyü elhagyni és el is kell hagyni, igy kivánja azt a hazafiság

— **Pályázati hirdetmény**. 21340/II. A magyar királyi államvasutak, Buda-rs, Bia-Torbágy, Herczeghalom Bicske és Bánhida állomásain a kelenföld-győri II. vágány épitésével kapcsolatban létesitendő magas épitmények előállitása czéljából szennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk. A terve , a költségvetés, a szerződési tervezet, a feltét füzet k és a pályázati feltételek budadest-jobbparti üzletvezetőség pályafenntartási és épitési osztályánál (külső kerepesi-út) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. — Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. é. szeptember 15-ig déli 12 óráig I. osztályunkuál nyujtandók be, lepecsét lve eme felirattal „Ajánlat a kelenföldgyőri II. vágánynyal kapcsolatban létesitendő magas-épitményekre.“ — Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. — Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi szeptember 14. déli 12 óráig 2500 frt azaz kétezerötszáz forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban gyüjtő pénztárunknál (külső kerepesi-út) lefizetendő. — A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. — Az értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén a legutóbb jegyzet, 14 napnál nem regibb árfolyan szerint számittatnak, de névértéken felül szamitásba nem vétetnek. — Pósta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénynyel adandók fel. — Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak fentartjuk. — Budapest, 1898 évi szept. hó 5-én. *Az üzletvezetőség.*
24503 II. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet Ipolyság állomáson a jelenlegi felvételi épületben eszközlendő átalakitás továbbá a pályafentartási raktár meghosszabbitása, egy uj váltóőrház melléképülettel, kuttal és sütőkemenczével, egy két á lásu 213 m. 2 területű favázas mozdonyszin, belső tisztitó gödörrel kézi műhelylyel, laktanyával és viztoronynyal, külső tisztitó gödör oldenburgi daruhoz való aknával, munkás árnyékszék, csatornázás s belső és külső tisztitó, gödrök viztelenitése is, végre szabványos szénraktár épitése végett szüksége munkák végrehajtására.

A tervek, az egység árjegyzék a szerződési tervezet, ajánlati minta, a pályázati föltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek, *Miskolczon a magy. kir. államvasutak az üzletvezetőség pályafentartási osztályában Szemere-utcza 29. sz. I. emelet* a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb *1898. évi szeptember 15-én déli 12 óráig* kel benyujtani alu irott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 50 kros, az ajánlat mellékleteit ivenkint 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és következő felirattal kell benyujtani:

„Ajánlat Ipolyság állomás bővitése folytán végrehajtandó magas épitményi munkákról.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyujtását megelőző vagyis 1898. évi szept. 14-én déli 12 óráig 800 azaz nyolczász o. é. frt bánatpénzt kell a m. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetőség gyüjtőpénztárával akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szolhatnak a tárgyalás alapjául. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek téritvevénynyel adandók fel.

Miskolcz, 1898. évi szeptember hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné.)

Rakóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vaszonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,

BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Takarmány eladás.

I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos- bükköny eladó.

Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Ba.os-utcza 2.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választek

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

VENDÉGLŐ ÁTHELYEZÉS

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni miszerint, I. kerület Alagut-utcza 2. szám alatt közel 9 évig fennálló „**Zöld keritéshez**“ czimzett vendéglőmet 1898 Szeptember hő 11-én az átellenben levő Schachnerféle házban a „**Fekete bakhoz**“ czim alatt a volt kávéház helyiségekben nyitom meg.

Jó konyhám, ismert természetes boraim és a kész kiszolgálás bátorit kérni a további pártfogást.

Tisztelettel

Zimerman Fülöp
vendéglős.

ROHONCZY GIDA

törökbecsei nagybirtokos és országgyülési képviselő
uradalmi kertészetének
és csemege-szőlő telepének
Árjegyzéke.

Asztali csemege-szőlő (Chasselas és muskatály-fajok) ára egy 5 kg. elegysúlyu postakosárnak a szerint csomagolva, a mint a különböző fajok időről-időre beérnek o. é. 2 *frt 40 kr.*
Exquisit-fajokból egy kosár ára — „ „ 3 „ — „
Szállitási idő: augusztus 20-tól október végéig.

Tisza-gyöngye („Rózsa-turkesztán" és „keleti királyné" czukordinnyéből nyert különlegesség. Ára egy 5 kr. sulyu kosárnak, nagyság szerint 4—5 darab tartalommal — — — — o. é. *1 frt 20 kr.*
Szállitási idő: augusztus 1-től október közepéig.

Kajszin baraczk Egy kosár tartalma 60—100 darab, ára — — — o. é. *1 frt 80 kr.*
(Kéretik mindenkor megjelölni, hogy csemege vagy befőzni való gyümölcsre van-e szükség, mert az utóbbi kevésbbé érett állapotban lesz szállitva. Szállitási idő: Junius 20 tól julius 20-ig.

Ezenkivül szállittatik: Vörös-óriás szilva, Ananas-Phisalis, birsalma, paradicsom, zöld paprika kosaranként *1 frt 20 kr.*
Ezen árak postán bérmentve utánvéttel küldve értendők.
Dinnye *nagyobb (30—40 klgr. sulyu, 15—25 darabot tartalmazó) kosarakban vasuton is szállittatik.*
Ára: a török-becsei vasuti állomáson feladva elegysulyban kilogrammonként — — — — — — *10 kr.*
Szőlő, vasuton nagyba szállitva kilogrammonként *40 kr.*

Minden egyes dinnye R betüvel és felette 5-águ koronával van billegelve.

Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

Levél és sürgönyczim:
Rohonczy kertészet Török-Becse.
Budapesten: Főraktár József-körút 33. szám.

Duna kávéház

I. ker., Döbrente-utcza 4. szám.

Minden vasarnap
HANGVERSENY
Jónás Gyula
elsőrangu zenekara által.

Kezdete este 8 órakor.

Tisztelettel
Laudon Lajos,
kávés.

Eladó.

Egy teljes szerszámkészülék vörös-kalbász stb. gyártáshoz, egy ló és kocsi egész jó karban rögtön eladó.
Czim a kiadóhivatalban.

KOSSUTH LAJOS

élete és működése
Irta: GRACZA GYÖRGY.

Legnagyobb nyolczadrét, 230 lap, 39 képpel.
Ára 1 frt 20 kr. Diszkiadás velinpapirra nyomtatva 2 frt.

Az egyszerü kiadás ötszörös szinnyomatu, a diszkiadás tizenötszörös szinnyomatu boritékban füzve.)

Kapható minden könykereskedésben. Megrendelhető a *„Buda és Vidéke"* kiadóhivatala utján is.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

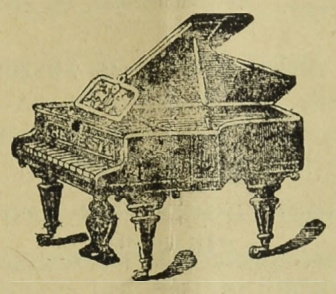

zongora-gyá[illegible], [illegible] iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A t. szülők és tanférfiak figyelmét fölhivjuk arra, hogy „S. R." védjegyü **zöld** vászonpapir fedelü irófüzet és irka **nem romlik, nem gyürődik, nem szakad** és ennek daczára **nem drágább.** Sok pénzt takaritanak meg ezek használásával.

Szénásy és Reimann

Budapest, IV. kerület Ferenczieki-tere 9. szám.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut 1. sz.)
uj tulajdonosa
POSCH JÓZSEF
teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel
ajánlja
a nagy érdemü közönség figyelmébe.
Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.
A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

!!!Nem hazaárulás a tartalma!!!

Zimándy Ignácz

legutóbbi könyve
(Ébresztő hangok 14-ik kötete.)
Azaz *Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt,* mely 366 lapra terjed 20 krért kapható.
Megrendelhető a szerzőnél Törökbálinton.

Dornis Miklós

vendéglője.

A Szép Juhásznéhoz

Bud kelezi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kis ellátás.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni miszerint a *Kubinszky-féle* cs. és kir. ily. szabadalmazott és ujolag javitott bajuszkötő gyárat I. Pauler-utcza 5 sz. alá helyeztem át.

Kitüntetve Ő kir. fensége Humbert, Olaszország királya által a koronás érdemkeresztttel kitüntetve (hordani jo az olasz nemzeti szalagon)

Továbbá több rendbeli diszoklevél és elismervények által.

A magyar bajuszkötő az egyedüli, mely nemcsak legajánlatosabb, de fölötte egyszerü kezet sem igényel, gyorsan és biztosan működik.

Használata: A bajuszkötő reggelenkinti mosakodás után vétetik használatba. A kötő középső részével a felső ajk felett a még nedves és formázott bajuszra helyeztetik, mig a szabad kézzel annak egyik része a lesimitott bajuszra tétetik s a fülre kapcsoltatik. Miután ily módon a kötő másik oldala is elhelyezve lett, a vörös szallagok a fej hátsó részén összekapcsoltatnak. A szabályozás a gombvégi zsinórok meghuzása által történik.

10 percz után a kötő eltávolitható.

Kubinszky-féle fülleszoritó kapható minden kesztyü- és kötszer-üzletben.

Tisztelettel
IRZINGER M.
Kubinszky György utóda.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalát.

HIRDETÉSEK felvétetnek
a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomasu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjárő gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbzéki emeltyű szerkezettel.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt éren fiokürletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

[illegible]TONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legjobb asztali- és üdítő ital.

[illegible] hatásunak bizonyult [illegible], gégebajoknál, gyomor- és [illegible] rutnál

[illegible], Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üdítőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest 1898. VII. évfolyam 27. sz (Szent-Mihály hava) Szeptember 21

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERZSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL.
hol előfizetni lehet és hirdetések felvetetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Beniczky Lajos alispán gyászbeszéde.

Mint mikor a kezdődő vihar első rohama legyinti meg arczunkat, midőn az egymásra torlódó fellegekot villám czikázza át s félelem és remegés közt nézünk a vihar kitörése elé, épp ily megdöbbenve állunk meg egy rémes hir hallatára, mely a baljóslatu vihar bus morajánál is kétségbeejtőbben szállta meg lelkünket és sokáig habozva kételkedtünk abban, hogy a szivek legnemesebbike, a népek bálványozott királynője, orgyilkos kéz áldozata legyen. Fellázadt e hir hallatára bennünk minden emberi érzés s önkéntelenül fakadt elő lelkünkből a kérdés, hogy miért kellett ennek igy történni?

Hiába minden kétkedés, minden remény. Aldozat lett ő, a ki mindenkiért mindent áldozott, a ki mindig csak jót tett s nem vétett senkinek.

Keserű csapása a sorsnak! Hát a végzet könyvéből a kiérdemlett jutalmak lapja kimaradt? Vagy a jók jutalma csak szenvedés és kárhozat?

Ő neki, a szeretett és imádott királynőnek kellett martirhalállal kimulnia, kiért népe milliói hálaszolozsmákat küldtek az egek urához. Te jó Uram! — bocsáss meg és világositsd fel halandó gyermeked értelmét, mely nem birja felfogni mindenható akaratodnak bölcsességét! . . .

Elhallgatott a sziv, nem dobog többé, öröme és szenvedése el van temetve, de emléke él és élni fog örökké, mert az a sziv oly nagy volt, hogy népei iránt érzett szeretetéből mindenkire jutott egy-egy dobbanás. Oh, boldogult királynőnk, mi minden voltál te nekünk? Biztató reményünk, vezető csillagunk; vigasztaló harmatcseppek voltak a te örömkönnyeid összetört szabadságunk avarán; az örömkönyeket a hódoló Pestvármegye küldöttei előtt hullattad, midőn először léptél e hon földére s Visegrád mellett fogadott hüséges alattvalóid serege.

A te munkád volt, hogy a király megértette nemzetét s a nemzet királyát s visszaadtad a királyt nemzetének s a nemzetet a királynak.

És midőn zengzetes anyanyelvünkön megszólaltál, midőn dalában és költészetében a népet fölismeréd, e nemzet rajongó szeretetét biztositottad magadnak, mely most mély bánatában keserü könyeket hullat ravatalod felett.

Mérhetetlen volt a te szereteted, mely vigasztalt és ápolt egyaránt, bizalmat öntött a kétkedőkbe és tettekre buzditotta a bátrakat. Aldott volt kezed minden munkája s a kegyelet őrangyala veszett el benned. Mintha most is látnám a haza bölcsének ravatala fölött hullatott forró könyedet.

A királyné — ugymond — Pestvármegyében otthonát találta föl és ha bánat nyomta lelkét, ide jött, itt keresett vigaszt, ha családi örömei közt akart pihenni, minket keresett fel.

S most mindennek vége! Bármennyire szerettük is, bármily imádattal vettük is őt körül, ő itt hagyott, elköltözött, betölthetetlen mélységes ürt hagyva a szivekben. Gödöllő és kies vidéked, madárdaltól zengő berkeid, nem fogjátok őt többé látni, ő többé vissza nem érkezik!

Te pedig, özvegyen maradt s bánatokban megőszült bölcs királyom, fájdalmaid közepette keress vigaszt veled együtt érző nemzetedben; keress vigaszt a munkában, amelyhez adjon neked erőt az Ég s engedje a Mindenható, hogy népeid örömére, boldogságára még sok éveken át tartsd biztos kezeidben a kormány gyeplőit.

Pestvármegye részvétirata.

Felséges Császár és Apostoli Király!
Legkegyelmesebb Urunk!

Mint a sebes tűzláng, melyet midőn nagy erővel kitört száguldó szelek vesznek szárnyaikra; vagy mint a rohanó folyam, mely gátjait széttépve, sik földre ért, oly gyorsan és váratlanul jött a kétségbeejtő, szivfacsaró hir, hogy Felséged angyali jóságu hitestársa, a mi drága Nemtönk, vigasztaló szentünk, a ki felé egy egész nemzet igazi szeretete ragyogott fényességgel és melegséggel, gyalázatos orgyilkossá y áldozata lett.

Nemzet és király keserveikben összeforrva mélyen megrendült szivvel állják körül azt a ravatalt, mely egy áldott jó sziv porhüvelyét takarja, mert a Felséged könyeiben, mélységes fájdalmában mindnyájan osztozunk, e koporsó körül egyetlen nagy család, az egész Nemzet s Felséged v sztesége mindnyájunké, kesergése közös velünk.

Vajha miben igy milliók osztoznak, lecsökkenhetne, megenyhülhetne a még oly mérhetlen fájdalom is.

Leirhatatlan keserüség, kipótolhatatlan veszteség érte Felségedet, mert minden bánat örömre forditható az életben, de egy jó házastárs üresen maradott helyet az emberi szivben nincs többé, a ki pótolja. Egy jó házastárs koporsója felett hullatott könyeket nincs kéz a földön, mely többé letörölje. Sirunk egy örömvirág lehervadásán, bár a helyett más nyilhatik; de az elveszett jó feleség többé vissza nem adatik s annak vesztesége miatti keserüség árja a szivből soha ki nem apad.

De kimondhatatlan a nemzet vesztesége is, mert ő volt a mi jóságos őrangyalunk, a kinél jobban nem ismerte, nem szerette ezt a nemzetet, buzgóbban nem óhajtotta boldogságát, nagyobb örömmel nem kisérte sikereit senki e világon, mert sziv volt ő a mi szivünkből és lélek a lelkünkből, örömünk az ő boldogsága, bánata a mi szomorúságunk.

Elesve, elcsüggedve, nehéz szivvel tekintünk arra a ravatalra, mely mellett az egész nemzet égető fájdalma és Felséged, a mi jóságos királyunk áll, s mely mellett ujra érezznie kell a sorscsapás kegyetlen megpróbáltatását; de nyujtson vigaszt e kétségbeejtő helyzetben a mindenség urának változhatatlan akaratában való megnyugvás és az, hogy egy egész vele gyászoló és könyező nemzet fohásza száll az ég felé, hogy enyhülést kérjen nagy királya számára Isten kegyelméből, kimerithetlen jóságából.

Azon reményben, hogy az embert érő bánatok mélységes tengerének zugása közben is meghallja Felséged népeinek áldást kérő fohászkodásait és megérzi népei szeretetének vigasztaló hatásait,

hódoló tisztelettel maradunk Császári és Királyi Felségednek hű alattvalói:

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye közönsége:

Beniczky Ferencz
val. belső titkos tanácsos, főispán.

Beniczky Lajos
alispán.

A nemzet gyásza.

Megható őszinte részvéttel — mondhatjuk, az egész világ őszinte részvétével temették el szeretett nagy királynénkat, ki Budán örömnapjaiból annyit töltött, ki lélekkel, szivvel, gondolkozással, tettben és beszédben egygyé forrt a magyarral s a legelső magyar asszony volt!

Szerette Budát. Itt született a magyar főherczegnő *Mária Valéria*. A várpalota fényes termeiben tartott udvart hű magyarjaival s elfogadta hagyományos jelszavunk *Extra Hungariam*. Mindnyájunkat ugy eltölt a fájdalom, hogy gondolataink, könyeink elapadnak. Mit szóljunk, mikor a király sir, pedig a *királynak sirni nem szabad*. Őszi szél, virág hervadás még bánatosabb hangulattal szinezi azt a szép vidéket, a melyben költői lelke annyiszor vigasztalódott.

A legnagyobb bánat szükszavu. Fátyolba van takarva a lant s a fájdalom sajgása bénitja meg költői a ihletet. A csapás ugy elfogta az érzéseket, hogy *ezt az egyet ki sem lehet mondani*.

Sziveinkben emléke élni fog és szobor-emlékének is itt kell lenni *Budán, hol a király palotája van*.

Az eskütéri hidat elnevezik majd *Erzsébet királyné* hidnak, valószinü, hogy *a Hárshegynek*, hol ugy szeretett időzni, is ezt a nevet adják. Szó van róla, hogy *bebalzsamozott szivét* Szt. István jobbja mellé helyezik, azaz ünnepélyesen oda temetik. Legyen ez a bebalzsamozott ereklye a mi enyhitő könynyet nem találó bánatunknak balzsama.

A budai testületek fennkölt gyászünnepélyei tanubizonyságai, hogy mennyire szerettük őt.

Koszoruk nagyobb sebet ennél még nem akartak enyhiteni. Szép koszorukat küldöttek, de legszebb gondolatok egyike volt Darányi miniszteré, a *gödöllői koszoru*, a hol a mi jó királynénk oly sok szép, derült napot töltött közöttünk, hü magyarjai között. A koszoru küldésének szép eszméje *Darányi* földmiveles ügyi minisztertől ered. Az ő rendeletére a gödöllői koronauradalom igazgatósága gödöllői enyőgal lyakból és virágokból egy hét láb magas hatalmas koszorut fonatott, melyet Deininger Imre koronauradalmi igazgató személyesen

vitt Bécsbe a magyar nemzet őrangyalának koporsójára, hogy azok a virágok, melyek életében annyi örömet szereztek a felséges asszonynak, utolsó utjára is elkisérjék. A koszorun függő és gyászfátyollal bevont két méter hosszu nemzeti szinü szalagokon a következő felirat olvasható:

Felséges asszonyunknak hódolatteljes hálája és kegyelete jeléül a gödöllői m. kir. koronauradalom

A vallás és közoktatásügyi miniszter gondoskodott arról, hogy a gyermekek is megértsék a haza bánatát, mit lelkes tanitóink ismert hazafiságukkal fognak tolmacsolni. Az ártatlan gyermekek imája vigasztalást kér a királynak és hazának, a jó Isten meghallgatja és bölcs kegyelmével oszt a királynak s a hazának bánattal megszentelt örömöket is. A király enyhülése a haza boldogsága. Mint embernek kevés öröme lehet, megfosztotta ettől a lehetőségtől egy nem keresztény érzésü ember gyilkos tőre.

A „*Budai Dalárda*“ imádott királynénk, édes hazánk védőangyalának elhunyta feletti gyászának akként ad kifejezést, hogy dalpróbáit a temetési szertartások befejeztéig felfüggesztette, f. hó 24-én szombaton d. e. 10 órakor pedig a budavári Mátyás templomban gyászistentiszteletet rendez, melyen Engesszer Mátyás férfikarra irt nagy requiem-jét adja elő.

Lapunk a gyászt méltóbban nem ülheti, minthogy Pestvármegye alispánjának, Beniczky Lajosnak szép beszédét s az emelkedett s Fazekas Gusztáv főjegyző által irt részvétiratot közli.

A frigyre lépett bánat és bu által facsart szivek égő sebeire olajcseppek ezek a mély érzésü részvét nyilatkozások.

A bujdoso kincs.

(Uj erős ésb ő ógyforrás.)

Az épülő félben lévő eskütéri hid Duna jobbparti hidfőjének alapmunkalatainál a Rudas fürdő előtti földrétegek kiemelése közben a legutóbbi időben 40 C hőmérsékü erős forras bugyogott ki, melynek bősége napról napra fokozvan eleinte 7000, utóbb — majdnem mesés leirni — 54.000 hl. vizet szolgáltatott 24 óra alatt.

Ez az eleinte fölötte örvendetes tünemény azt a reményt táplálta, hogy itt egy teljesen uj, eddig a rajta nyugvó földrétegek által elzárt föld alatti, gyógyerejü vizmedenczével állunk szemben. — S az épitést intéző körök nagy zavarban voltak, hogy mikép járjanak el a hidfőtervezet megbontása nélkül a természeti kincs hasznositása végett.

Különféle módozatok javaslatai léptek már előtérbe, hogyan és miként lehetne ezt az ujból és ujból fokozódó erővel felbúgyogó vizerőket illő és megfelelő keretbe foglalva egy uj remek hévviz fürdőnek kincses házává teremteni a szenvedő emberiség javára.

De alig mult el 10 nap, az eleintén oly merész reményeknek lényegesen alább szálltak, a mennyiben párhuzamosan ez a folyton kiömlő uj forrás vizmennyiséggel egyrészt a régi Propeller szálloda addig létező hires és értékes lytion forrása lassan megszünt, másrészt a szomszédos Rudas fürdőnek vizmennyisége ijesztően apadni kezdett s igy nem egy uj külön gyógyforrásnak létezéséről lehet szó, hanem csak arról, hogy a hidfőalapzatát képező földrétegek átfurásával egy közös vizmedenczét nyitottak fel, mely úgy az emlitett *Lytion* forrásnak valamint a Rudas fürdőnek s eddig szolgáltatta a vizet s most egyszerre egy harmadik közbeneső nyilást nyervén azon óriási erővel felfelé törvén, az eddig uralkodó hydrostaticai törvényeket megbontotta még pedig idősebb szomszédjainak kárára.

A hidépités vállalkozója, ki elejétől kezdve kötelezve volt minden napfényre lépő esetleges forrást vagy alapvizet saját költségére ismét befedni, úgy segitett magán, hogy az uj oly bőséges forrás szájába egy hosszú magas csövet illesztetett be, melyben a felbugyogó viz bizonyos magasságra felbugyogván, megállt és saját viz oszlopának súlya által a további vizkiömlésnek gátot vetett s a megbomlott hydrostaticai egyensúlyt helyreállitva egyuttal a Rudasfürdő viztükrének emelkedését is ismét maga után vonta.

De eddig nem értesültünk arról, vajjon az az oly felette értékes lytion forrás üregében is visszakerülte a viz? Ez annyival inkább fölötte sajnálatos lenne, a mennyiben ha ez jóvá nem tétethetnek, elhamarkodott furási műveletek által egy valódi gyógykincset vesztettünk volna el.

Hisz dr. Korányi Frigyes, az országos közegészségügyi tanacs elnökének szakavatott véleménye alapján, ebben a — reméljük csak ideiglenesen néhainak mondható. — Propeller szállodai forrásban az európai continens egyik legerősebb *lytion forrását* birtuk, melynek hólyag bántalmaknál alkalmazott gyógyhatásával a hirneves orvos felejthetlen emlékü nagy államférfiunk néhai *gróf Andrássy Gyula* életét évekre meghosszabbitotta.

Azt hiszem ezek a rövid adatok eléggé igazolnák azt, hogy a belügyminiszter úr, a közegészségügyi tanacs, valamint az „országos balneologiai egyesület és annak kon resszusa egy már bő tapasztalatokkal ellátott vizi geologus, mint a milyen a hires néhai Zsigmondy Vilmos volt, alaposan tanulmányozna és úgy a forrásnak megmentése, valamint külső méltó alakban leendő hasznositása végett, — mondjuk egy nagy lytion fürdő épület emelése czéljából a székes főváros valamint a főváros közmunkák tanácsának előterjesztéseket tenne, még pedig a mig nem késő. —*y*—

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József*,
Borosjenő község jegyzője.

(7-ik folytatás.)

A konyhának nem ritkán mind a négy fala tele van akgatva kisebb alaku cserép és porczellán bögrekkel és findzsákkal, czifra tálakkal és tányérokkal, melyekhez, minthogy azok a háznak diszéül vannak ott, csak nagy ritkán nyulnak.

A „*tiszta szoba*“ (klaare Zimmer) főkelléke a magas, tornyos ágyak, egész a padlásig megrakva duzzadó párnákkal. Ezeket a czifrábbnál czifrább párnahajakat rendszerint maguk a női nemen lévők varrják vagy slingolják (czifrázzák) ki. Az ágyakban a szép párnákon kivül meleg dunnák is vannak s paplan helyett mindig ezzel takaródznak.

A népszokások itten, minthogy a község tiszta röm. kath. vallásu, többnyire az egyházi ünnepekkel vannak összeköttetésben. Az általánosan ismeretes *karácsonyi misteriumok* itt is ápoltatnak.

Három királyok napján napkeleti bölcseknek öltözött gyermekek adják elő a keleti királyok látogatását Jézusnál.

Május elsején a legények a községi jegyző és plébános ablaka alá, de minden korcsma elé is u. n. *májfát* állitanak, melyért 1—1 hordó sört kapnak.

Husvétkor szokásban van a locsolás.

Esküvő alkalmával a lakoma, vendégség, zene és tánez csak a legritkább esetekben marad el*).

A keresztelésnél u. n. *Kindl-mahlt* tartanak és a komaasszony, a komaság jussán, több kevesebb ideig, leginkább egy-két hétig vendégli meg a gyengélkedő gyermekágyast.

Halottas háznál a szokásban volt *virrasztás* már divatját multa, mert borban vagyon a hiány; a *halotti tornak* pedig még az emlékét sem őrzik már; de a *disznótor*, mint ősiség, változatlanul fennmaradt.

*) A lakodalmi szertartások leirását alkalmilag külön czikksorozatban fogjuk közölni.

Legnevezetesebb ünnep itt a *bucsu*; ezen a napon boldog, boldogtalan vendégséget ád; a fiatalok pedig harsogó bádogzene mellett kora délutántól kezdve késő éjjelig tánczolnak. A *csárdást*, minthogy magukat örömest magyarnak mondják, különös büszkeséggel tánczolják kedvencz *czeperl*, *hopsz*, *mazur*, *polka* és *keringőjük* mellett.

A *farsang* 3 utolsó napját a korcsmában ünnepli a fiatalság — szokott mulatozásával, t. i. tánczczal és dalolással.

A kik már sem nem dalolnak, sem nem tánczolnak, borozgatás közben szivesen el-el-mulatoznak; tréfás beszédjök sokszor igen találó és pattogó (szatirikus) a mit ők a maguk nyelvén *viczczesnek* neveznek. A jó kedvet egyáltalában el nem rontják.

A köznép müvelt emberrel szemben *figyelmes* és *szivélyes*; természetes esze és müveltsége, a mennyiben a *becsülettudást* is idevesszük, tagadhatatlan. A *bizalom* soha sem fajul *tulbizalmassággá* és ki van zárva, hogy valaki a *tolakodás* hibájába essék.

A társadalmi életben kiváló jelentőséggel biró házassági hajlam nagyon ki van fejlődve és a férfiak a katonaköteleztettségek elégtétele után azonnal megnősülnek. Agyassági viszony nem fordul elő.

A mi a szorosabb értelemben vett *társas életet* illeti, az csak a közvetlen szomszédokra terjed ki; ugy, hogy a korcsmán és kávéházon kivül egymást nem igen szokták távolabb lakók fölkeresni. A müvelődés és társas szellem terjedésének egyik örvendetes jeléül üdvözölhetjük ujabban, a polgárságból alakult *dalárdát*, melynek érdemes szervezője és lelkes vezére *Koller Károly* fiatal osztálytanitónk*).

A kávéházban *billyárd*, *dominó* és *tarokk* járja. Az *ujságolvasás* napirenden van, de a *politikával* és *szocializmussal* nem igen szeretnek foglalkozni az itteniek.

(Folyt. köv.)

A közmunkák tanácsának mult évi működéséről.

A fővárosi közmunkák tanácsa a napokban adta ki mult évi jelentését. Hatalmas, vaskos füzet, a mely arról a nagy munkásról számol be, a melyet a közmunkák tanacsa a mult év folyamán nehézséget és fáradalmat nem ismerve igazán mintaszerüen végzett el. Átlapozva örömmel látjuk, hogy figyelme mindenre, szinte lényegtelennek látszó dolgokra is kiterjedt, a melyek azonban összesegükben nagyban hozzájárulnak székesfővárosunk emeléséhez s közelebb viszik a tökéletesebb nyugoti városokhoz. — Jelen sorainkkal, a melyekkel nem csak a közmunkák tanácsa által végzett hatalmas munkát akarjuk méltányolni, de egyszersmind annak egyes részeit röviden ismertetni is, csak Budára fogunk kiterjeszkedni.

A jelentés, a mely fejezetenként tárgyalja a mult évben végzett hatalmas munka anyagot, legelőször a főváros legujabb szabályozását adja elő. Mint ilyen tüzetesen tárgyalja a *Kelenföld* szabályozását, a melyre nézve *Siebreich Károly* nyujtott be tervezetett, a mely mellett levő emlékiratban melegen ajánlja az ott épitendő családi házak számára az *angol rendszer*. A tanács ugy a tervezetet, mint a hozzácsatolt ismertetést átnézve, több féle, *Siebreich* terveit nek épen nem kedvező észrevételt tett. Kifogásolta mindjárt magát a rendszert, a mely, ugymond, egyáltalán nem alkalmazható, mert sem viszonyaink, sem hajlamaink nem olyanok, hogy *egy* családnak *több* emeleten való elhelyezkedését elfogadna. Hogy példával illusztrálja, mily alkalmatlan e rendszer, a „Százházat“ emliti fel, a mely szintén ily módon épült. Hibának tartja, hogy a tervező nem

*) A kit most Budaeörs község róm. kath. hitfelekezeti iskolaszéke az ottani elemi népiskolába rendes osztálytanitónak megválasztott. Szerk.

gondoskodott eléggé, hogy a Kelenföld a főváros balparti részével megfelelő összeköttetésbe jusson, s azt is, hogy a vizek lefolyásának utjába természetes akadályokat gördit, a mostani vizvezető medenczéket beépitendő tömbökkel zárván el. Nem fogadta el azt sem, hogy az egyetemet s a kórházakat olyan helyére tervezi a Gellérthegynek, a hol már szép, modern épitésü nyaralók és parkok vannak. Siebrich Károly tervét tehát nem vehették figyelembe.

A II-ik kerületben a *Plébánia-utczát, s annak környékét* vették rendezés alá, elhatározva, hogy az eddig ferde irányu utcza derékszöget képezzen a Fő utczával, s 8 öl széles legyen. Később azonban tekintetbe véve a leendő forgalom nagyságát 12 ölre tervezték az utcza szélességét.

Ó-Budán is nagy mérvü szabályozások vannak tervbe véve, a mik közül mult évben eldöntésre került a Vörösvári-ut meghosszabbitása az Ó Budán létesitendő hid előtti térig; e tér már megállapitott 30 ölnyi szélességének 50-re való változtatása. Szélesiteni fogják a Lajos utczát a Határ-utczától 3 öllel, a Bokor-utczát 2-vel s a Mókus utczát szintén annyival. Hosszabbitás alá kerülnek a Serfőző, Tavasz, Kert, Akácz-, Viador-, Tél és Raktár utczák s az utóbbival kapcsolatban a Miklós tér is nagyobb lesz.

A katonai laktanyák beváltása, mely a nagyméltóságu magyar királyi pénzgyüminiszter úr 1894 augusztus 16-án 58,841. sz. a. kelt leirata által szintén a fővárosi közmunkák tanácsára lett bizva, a mult évben csak nem teljesen elintéztetett. A beváltott laktanyák közül a budai részen csak a Gellérthegyi erőd szerepel, a mely 1897. évi okt. 29-én megy az oda vezető uttal a székesfőváros birtokába. A tanács, a mely az erőd átvétele után megszüntetni szandékozott annak jellegét a falakat egyelőre nem rombolja le, csak a belső épületeket semmisiti meg. Ebbe a cs. és kir. 4-ik hadtestparancsnoksága is bele egyezett azt kötvénki, hogy a lebontásig fentartja magának a jogot arra, hogy azt megszállva tarthassa, Kéri továbbá a fővárosi tanácsát egy 25 □ méternyi terület átengedésére, a tábori távirdó és megfigyelő állomás czéljaira, a mibe a tanács készséggel belegyezett.

Az uj nidakkal kapcsolatban a budaioldalon, hogy azok használhatók legyenek különféle rendezések váltak szükségesekké. Igy az el mult évben kezdték meg s az idén fogják be fejezni teljesen a Ferencz József-hidhoz közel eső rakpart falának a hid tengelyétől véve felfelé 300 méter, lefelé pedig 70 méter hosszaságban való megépitését, s a rakparti utnak makadamszerü burkolását. A Gellérthegy alatti utat már a mult évben gránittal burkolták, a hid előtti teret föltöltötték s nagyobbitották; e munkálatok alkalmával egyszersmind kitöltve a Promontori utnak is jó részét. E munkákat Dénes Zsigmond vállalkozó vállalta magára, ki a Budán eszközlendőkért 206,240 frtot kért.

Az eskütéri hid épitésével beállott szabályozási szükségek nagy változást fognak az I. kerület illető részében tenni. A közmunkák tanácsa ugyanis tervbe vette, hogy a közlekedésre nézve amugy sem igen fontos Döbrentey utczának a Döbrentey tértől lefelé eső részét elzárja, s ugy ezt a kerületet, mint azt, a melyen az előtt házak állottak, s a Gellért-rakpartot a Döbrentey utczától elválasztották parkká alakitják egy bizonyos terület kihagyásával, a mely terület a Rudasfürdő, s annak mellék épületei számára lesz fentartva. A hid feljárói az Attila-körutba, s a Gellért rakpartba torkolnak, a melyek közül az utóbbi metszeni fogja ugyan a parkot, teljesen elválasztani azonban nem, mert a hid alatt levő átjáró lesz hivatva a közlekedési akadályokat leküzdeni. A hid környékének rendezésével egyidejüleg Buda e részére nézve több fontos kérdés merült fel, mint a pld az Attila-körut rendezése, a vácsárcsarnok elhelyezése, ez Alsó-Hegy-utcza rendezése stb., a mi a körülményekből itélve, nem sokára tárgyát fogja képezni közmunka tanácsunk teendőinek.

A *Dunai rakpartok* folytatólagos kiépitése a Budai oldalon, a mely a Margithidtól a Dráva utczáig, lentebb pedig a Rudasfürdőtől a Ferencz József hid után 70 méternyi távolságra vonatkozik, szintén a mult évben lett elintézve. A költség előirányzat 1,078 934 frt, a mely összegből az állam 600,000 frtot vállalt el, mig a fenmaradt összeget a főváros közönsége fogja megtéritени. A rakpartok 3 év alatt fognak teljesen elkészülni.

A közmunka tanács tettemesen módositotta az épitésügyi szabályzatot is, a mely módositás csaknem egész terjedelmében a Gellérthegyre vonatkozik.

A jelentés VII-ik szakasza „Utépités“ czimen bőven foglalkozik a rendezett vagy egészen uj utak épitésével. Ezek közt látjuk az uj Attila-körut, Szarvastér, s a Szent János-utcza részben ideiglenes rendezését; a Szépvölgy utcza, s a kelenföldi átlós ut letesitését. A mi a székesfőváros által eszközölt többi rendezéseket és burkolásokat illeti, a követ kező utczákra vonatkoznak: I. kerületben: Bécsikapu-tér, Labancz ut, Aladár-utcza, Czinege ut, Jánoshegyre vezető-ut, Kőmüves-utcza. Jardát fektettek az Alkotás és Csend utczákban. A II-ik kerületben: Margit rakpart, Medve-, Török-, Kis Rókus-, Oszlop-, Menház, Fő-, Donáti és Zsigmond-utczákra. A III-ik kerületnek szintén kb. 11 utczája került javitás és rendezés alá.

Vizvezetéki csöveket raktak, illetve engedélyeztek az I. kerületben az Orbánhegyi dülő, Mártonhegy-, és Mártonyhegyi dülő utakon. A Mozdony, Pauler-, valamint a Városmajor-utczákban; később még a Sashegyi és Virányosi dülő utakon is. A II-ik kerületben a Kis- és Nagy Rókus-utczákban. A III-ik kerületben a Lelkész, Szemlőhegyi és Föld-utczákban. — Az elmult év legnagyobb csatornázási munkálata az Ördögárok boltozása volt, a mely még az idén sem készült el egészen. Az 1897 év folyamán 18 utcza csatornázásához adta meg hozzájárulását a közmunkák tanácsa az I—III. kerületben. E csatornák hossza összesen 3961 méter. A magyar villanyossági részvény társulat kábeleket fektetett a Disztéren, Fő- Albrecht Főherczeg- és Oszlop-utczákban. Légszeszcső lefektetést 23 utczában eszközölt a tanács.

A mi Buda közlekedési eszközeit s azok mennyiségét illeti szintén nagyobb mérvü javitások és nyitások történtek. Vizmentesitő munkálatokat végeztek a Zugligeti vonal pálya testén és a Budakeszi-uton, a honnan a vizet az ördögárvkba vezetik az alkalmazott csöveken. Rendezték a budai belső köruti villamos közuti, a Kelenföldi köruti villamos, a Lipót-mezőre, azaz a hüvösvölgyi népligetbe vezető, a svábhegyi fogaskerekü és a budapesti szt. Gellérthegyi vasutak ügyeit, a melyeket itt azonban még vázlatosan sem közölhetünk az anyagnak nagy, s a helynek szüke miatt. Lehet azonban, hogy később még tüzetesebben fogunk foglalkozni e themával.

Kötelességünknek tartjuk megemliteni azt is, hogy a közmunkák tanácsa, a mely eddig a lánczhid épületben volt elhelyezve, a kincstár felmondása következtében *Francsek* Imre müépitész által készitett tervek szerint uj helységet épitetett s az év elején már saját helységébe költözött. E diszes épület a Döbrentey, Egyház és Kőkény-utczák sarkán áll, 3 emeletes s egészen a tanács czéljaira épült. Ára a telekkel együtt 199.980 frt 15 kr. az előirányzathoz képest tehát 5232 frt 10 kr. megtakaritást értek el.

Nehány kevésbbé fontos statisztikai adat kivételével ezekben számoltunk volna be röviden a közmunka a tanács mult évi működésének arról a részéről, mely Budára vonatkozik. Nyilvánvaló ebből, s különösen akkor, ha az elmult évi jelentésekkel az ideit összehasonlitjuk, hogy évről-évre a közmunka tanács mindig nagyobb gondot fordit *Buda szépitésére s rendezésére*, bölcsen belátvak, hogy az eddig annyira elhanyagolt városrész sürgösen nagy, széleskörü ujitásokra szorul. E belátásának már a mult évi működés iránya is elvitázhatlan jelét adta, nem számitva ide, hogy a jelenben a felvett terveket valósitva oly állhatatosan fáradozik városrészünk szabályozásán, hogy nehány év mulva Buda nem csak hasonló, de talán szebb is lesz az eddig mindig dédelgetett Pestnél.

Sch. Gy.

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Zettl Ágoston.

A sors a legtöbb esetben nem csupán csak kérlelhetetlen, de egyuttal igazságtalan is s ha az ember ezen filozofálni kezd, önkénytelenül szeme elé tárul Spangemberg Gusztáv nagy konczepcióju festménye, a „halál menete“, a hol is a halál miséző ruhában, csengetyüvel a kezében vezeti a koszoruzott kis gyermekeket, kik után egy menyasszonyi ruhában halad a menyasszony szüz fátyolával, ezek után pedig beláthatatlan távolságig nyulik a fáradtan lépők sora, a kik az emberiség legkülönbözőbb osztályából lettek messze uton összeszedve. Polgárok, szegények, lovagok, közöttük egy püspök képezik ezen borzasztó menetet. Midőn már reánk borul az alkony s felkel az esthajnal ssillaga, a Szüz Mária-kép mellé támaszkodik az ifju s siratja a menetben haladó menyasszonyát, mig a másik oldalen ül egy kövön egy összetört öreg koldusasszony, összetéve tartja kezét az ég felé könyörögve a halálnak, hogy őt is vigye magával! Nem. Rá sem néz, őt ott felejti, az élettől megtörtet — kifáradtat!

Hány ilyen van a földön, a kire valóban jótétemény lenne, ha a halál felvenne őt kiséről közé; nem dehogy! olyanok maradnak — de a kikre családjuknak, barátaiknak, a társadalomnak szüksége van, azokat kérlelhetetlenül ragadja magával, ugy, hogy valóban néha a legmaterialisabban gondolkozó ember is babonássá válik, ha ilyen eseteket észlel, mint midőn Zettl Agoston barátunkat és szeretett tisztviselőtársunkat elvesztettük — eltemettük.

Zettl Agoston született 1852. augusztus 26-án Budán s miután ugyanott a realiskolát végezte, a hajós pályára érzett hajlamot s beállott a Dunagőzhajózási társulathoz, a hol is 1881. október 7-én a hajóskapitányi oklevelet elnyerte s eleinte mint másodkapitány, később mint parancsnok a társulatot hűségesen szolgálta mert Zettl mindig az a jellem volt, hogy a mit ő reá biztak, arra jobban vigyázott, mint sajátjára. Zettl ép oly ügyességet tanusitott a legnagyobb vontató hajók vezényelésénél, mint midőn a gyorsfutó Budapest-Récsi utasszállitó hajókat vezényelte s utóbbiakon szeretetreméltó s kedélyes modora miatt mindenki megszerette. Ha valahol arról volt szó, hogy biztos kapitány kell koronás főket vinni, Zettlt szólitották elő. Igy vitte ő két izben a perzsa Sahot az „Iris“ hajón, a „Fecskén“ pedig a német Császár ő felségét s a mi legmagasabb uralkodónkat. Zettl daczára, hogy igen bátor kapitány volt, rendkivüli elővigyázattal hajózott, ugy, hogy neki azon idő alatt-mig hajózott, számottevő balesete nem is volt.

Egészsége azonban soha sem volt a legjobbak közé sorolható; sokat szenvedett gyomorbajban s állandó gégekatarrhusa is volt. Hogy gyenge konstituczióju ember volt, abból is látható, hogy a katonai szolgálatra nem volt alkalmas s még a bicziklizést sem birta; bár nagy tűzzel kezdte meg azt, kénytelen volt abbahagyni, mert mindjárt kifulladt, ha csak fél őráig ment is a kereken.

*) Az Időjárásból.

1893. nyarán eszébe jutott azon jó ötlet, hogy eljön a meteorológiai országos intézethez mint tiszteletbeli kalkulátor, hova is az igazgató őt 1893. október 1-én kinevezte s 1893. november 1-től 1894. márczius 1-ig a klimatológiai osztályban versenyt dolgozott a többi tisztviselőkkel, a kiknek az nagy tréfát csinált hogy ők a hajóskapitányt, a kivel nyáron hajóztak s barátjuknak nevezhették, most a meteorológiai iveh feldolgozására tanithatják. — Zettl jó felfogásu ember lévén, tisztviselő társaiban — meert szerették is — oly sok jó indulatra talált, hogy törekvése nem volt hasztalan.

1894. tavaszán azonban a kötelesség ujból a Dunára hivta őt s akkor vezette utoljára az „Iris" hajót Budapest és Bécs között, mert akkor már elhatározta, hogy többé nem fog hajózni, mert a hüvös és nedves éjjelek, a melyeket mint lelkiismeretes hajóparancsnoknak keresztül kellett visztania, egészségét már is megrongálták, különben is vagyonos ember lévén, nem akarta azt tönkre tenni, a mit azután neki senki sem pótolhat e világon Elhatározta tehát, hogy nyugdijaztatja magát, ami, hála a bölcs fölebbvalóinak, akik szintén emberek és Zettl iránt, mint kolléga iránt jól éreztek, rövid idő alatt sikerült is neki.

Most azonban Zettl küzdött önmagával, hogy mi tevő legyen? A vagyonából éljen s ő a nyugdiján kivül ne keressen s ha valaki azt kérdezi, ki ő, ugy beszéljenek róla, hogy a „kávéház törzsvendége"? Ez a különben tevékeny és takarékos embernek kevés volt, s elhatározta, hogy belép aktiv kalkulátornak az országos meteorológiai intézethez, a hol is az igazgatóval már régi idők óta személyes barátságban volt s a ki őt 1894. október elsejétől kezdve valóságos kalkulátorrá nevezte ki. Az igazgató azonban ismerte Zettl feltétlen megbizható jellemét, pedanteriáját s rendszeretetét, többé nem osztotta be a klimatológiai osztályba, hanem maga mellé vette az elnöki osztályba s tejhatalmulag megbizta a pénztár kezelésével.

Zettlnél a pénztár kezelésére s a háznagyi teendők végzésére alkalmasabb embert nehéz lett volna találni. — Ő az őszinteség mintaképe volt s őszinteségével néha a nyerseségig ment, de azt végre senki sem vette tőle rosz néven, mert mindenki tudta, hogy az csakis az ügy iránti előszeretet s példás ragaszkodás kifolyása. Gyakran az igazgatót is megszidta, ha többet költött, mint talán épen a pénzben lehetett volna, a ki azonban őszinteségéért, a mi csak a ragaszkodásának kifolyása volt, soha sem haragudott reá, legfeljebb is nevetett egyet, vagy pedig belátta, hogy igaza van, mert bizony — valljuk be — sokszor igaza is volt szegény, becsületes, jó Gusztinak!

1895. május 26-ikán 27,521/VII. 2. 6 miniszteri rendelettel Zettl Agoston czimzetes adjunktussá lett kinevezve mint pénztárnok s ekkor régi kollegái több tréfát eresztettek meg. Midőn az egyik a másiktól azt kérdezte, hol a Zettl? a válasz az volt: „Oh barátom, annak most jó dolga van, az most a holdat tisztogatja!" Persze itt ismét összezavarták a meteorológiát a csillagászattal.

1897. évben Zettl részben államköltségen egy körutat csinált Észak Amerikában, a hol is sok obszervatoriumot s intézetet látogatott meg s tanulmányutját leirta: „Észak Amerikai tanulmányutam" czimü müben, mely a meteorológiai intézet kiadványában 1898. év elején jelent meg 3 és fél nyomtatott iven.

1898. évi április 30 án kelt 3501 számu miniszteri rendelet alapján Zettl Agoston valóságos adjunktussá lett kinezve, mely különben szép állását szegény csak rövidideig tölthette be, mert a kiméletlen s kegyerlen halál 1898. aug. hó 19 én reggeli 2 órakor kiszólitotta a jó embert baráti s családjának köréből.

Zettl a perzsa Sahtól a IV. oszt. nap és oroszlán rendet, a némei Császár ő felségétől pedig a IV. oszt. koronarendet kapta.

Zettl Agoston igen rövid ideig volt beteg, bár betegeskedése több hétig tartott. A juni usi hónapot Karintiában töltötte családjával s valószinüleg onnan hozta kegyetlen betegségét, mert midőn aug. elején ujra elfoglalta hivatalát, mindig fejfájásokról panaszkodott s még 13 án is bent volt hivatalában, a honnan azonban az igazgató már délben haza küldte pihenni, ki is még aug. 15-én meglátogatta s bár apathikus állapotban volt, de beszélt vele, nem is sejtve a hétnek gyászos lefolyását, pedig már 18. és 19. közötti éjjelen megszünt élni.

Zettl Agostonban neje szül. Dörflinger Terézia és három gyermeke, a jó és takarékos férjet és a kedves apát gyászolják, a m. kir. országos Meteorológiai intézet tisztikara az őszinte jó barátot, a szorgalmas tisztviselőtársat, a kit mindannyian becsültek, sorok irója pedig . . . . . legragaszkodóbb barátját vesztette benne! Áldás hamvaira!

Konkoly Thege Miklós.

Különfélék

— **Gyászunk.** Elhunyt kedve ünk szobrára az adakozások a nemzet mél ósághoz képest folynak. A budai templomokban, egyesületekben a gyászt kifejezte a vallásos hazafiság. *A Buda és Vidéke* mielőtt tervezett gyászünnepét megtartaná, munkatársa *Görgey Kornél* által a királyné legkedvesebb és legmagyarabb őrömet és gyászt jelentő virágát *három szál rozmaringot* helyeztetett a királyné koporsójára ezzel a felirással a gyászszalagra: *Buda és Vidéke tünderének.* Komoly a mi gyászunk és csak a nótával beszélhetünk:

A csillagász rá vigyázni nem tudott
Egy szép csillag az égboltról lehullott.

— **A magyarszó.** Ő felsége a boldogult királyné szép példát mutatott arra, hogy a magyar hölgyek magyarul beszéljenek. És mit tapasztalunk itt Budán? Azt, hogy előkelő urnők nem Árpád nyelvén társalognak. A magyar nyelvvel szem között dermesztő a közöny. Nem csoda, mi csak frazisoknak hódolunk.

— **Nagy érem.** Az országos magyar iskola egyesület *nagy érmét* ebben az évben *Jókai Mórnak* a költő királynak adta, annak a ki a magyar nyelv terjesztése érdekében a mult évben legtöbbet tett. Nagyon jól van. Jókai ezt megérdemli, de elvárjuk tőle, hogy ne csak adományával mozditsa elő a hazafias *Országos Magyar Iskola Egyesület* munkásságát, de tolla hatalmával tegyen valamit ezért az egyesület ért, mely leginkább méltó a nemzet lelkesedésére, mert legtöbbet tesz édes anyanyelvünk terjesztéséért. Minden beszédnél többet ér a tett.

— **A tüdőbajosok szanatóriuma.** *Batthyány* Lajos gróf elnöklete alatt olyan egyesület alakult a fővárosban, a mely a tüdőbajos embereknek szanatóriumot akar épiteni. Az egyesület a fővárostól kért telket. A tanács fölhivására a mérnöki hivatal most terjesztette be javaslatát arról, hogy hol lehetne a szanatóriumot megépiteni E szerint a szanatórium legczélszerűbben volna elhelyezhető: 1. A „Szép Juhászné" mellett levő dülőut mentén a Petneházy-réten. A kijelölt hely talaja nem nyirkos, levegője száraz. 2. A Petneházy-réttől északra a Város-réten. Ennek a területnek azonban hátránya, hogy az Ördög-árok szeli ketté s a levegőt párával teliti. 3. A Fazekas-hegy. 4. A Bátor-hegy lankás oldala. 5. A hidegkuti út mellett levő Állatkert-szántó, a melyet fenyvesek vesznek körül. 6. A Szépvölgy. 7. Az Isten-hegytől nyugatra a Mária-Makk és végül a budaörsi út és uj-szőnyi vasut keresztezésénél levő Kőérberek. — Mi a *Buda és Vidéke* erről régen beszélünk, körülbelől két éve inditványoztuk. Örülünk, hogy felszólalásunknak viszhangja van.

— **A svábhegyi turisták jubileuma.** A budapest-hegyvidéki turista-egyesület megtartotta tizedik évi rendes közgyülését a svábhegyi szálló nagytermében. A jubiláris gyülésen *Mérő* János elnökölt és a tagok rendkivül nagy számmal jelentek meg. *Mérő* elnöki megnyitójában üdvözölte a megjelenteket s vázolta az egyesület tizéves multját Utána dr. *Demkó* Béla titkár olvasta föl évi jelentését Egyuttal kiterjeszkedett az egyesület tiz évi működésére Felsorolta, hogy mily buzgóságot fejtett ki a Svábhegy csinositásában, diszitésében és müemlékekkel való ellátásában. Tekintettel volt azonban a gyakorlati élet követelményeire is. Uj útakat és üdülőhelyeket létesitett, megjavitotta a csatornázást, a világitást a közegészségügyi és közbiztossági viszonyokat, úgy, hogy a Svábhegy most a fővárosnak legszebb és legkedvesebb kirándulási és nyaralóhelye. A közgyülés örömmel vette tudomásul a jelentést s *Fenyvesi* Adolf inditványára *Mérő* elnöknek, *Demkó* titkárnak, valamint a buzgó tisztikarnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. *Resch* Károly pénztárnok terjesztette elő ezután a pénztári jelentést és a jövő évi költségvetést, melynek egyenlege 3000 frt körül forog. A közgyülés a jelentéseket egyhangulag tudomásul vette és a felmentvényt megadta. Végül a választást ejtették meg, melynek eredménye a következő: Elnök: *Mérő* János, másodelnök: *Pucher* József, alelnökök: *Garay* Károly és *Kriegner* György, titkár: *Horn* Vilmos, pénztáros: *Resch* Károly, ügyész: *Layer* János, igazgató: *Majorossy* Céza, továbbá 20 igazgatósági és 40 választmányi tag. Ezután kimondták, hogy a Svábhegyen a kocsiközlekedés szabályozása végett átiratot intéznek a fővárosi rendőrséghez.

— **Krisztinavárosi szinkör.** — A krisztinavárosi szinkörben vasárnap Feleki Miklós által drámai erővel megirt *„Angyal Bandi"* czimü nép szinművét elevenitették fel, még pedig dicséretére a derék igazgatónak kitünő elő adásban. Ugy látszik, hogy Krecsányi részéről a darab szinrehozatala gyengéd figyelem akart lenni a legnagyobb élő magyar szinművészszel szemben, kiről ugy a nagyváradi, mint a debreczeni szinházakban tartott jubileumkor elfelejtkeztek, pedig ő az uttörők közül való. — A czimszerepet Thury személyesitette, a hü szolgát Berky; mondhatni, hogy mindketten megérdemelték a részükre bőven kijutott tapsokat A többi szereplők: T. Szakál R., Hahnel A., Varnay Paula, Rétey, Dezsery, Kovács, Bonis és Ligeti mindannyian szépen oldották megfeladatukat: ha e páratlan összjátékhoz hozzá vesszük még, hogy Aldor Juliska asszony a csaplárosnét kedvesen alakitotta és szépen énekelt, és hogy Bekessy a betyár szerepet oly virtnositással jatszotta és a szomoru dalokat oly remekül énekelte, hogy a kinek szerencséje volt hallhatni nem fogja elfelejteni soha; ekkor önkéntelenül fájó szivvel gondolunk október 3-ára, a mikor is ez a kitünő társulat a fáradtságot nem ismerő derék igazgatójával az élén téli honába Temesvárra utazik. Elutazása előtt még a gyermekeket is meglepi egy ujsággal. Ujság lesz Budán a *délutáni előadás.* Jövő vasárnap délután a *Hófehérke* czimü tündérregét adják félhelyárakkal, következő vasárnap pedig *Piroska és a farkas* czimü látványosságot. A gyermekvilág persze nagyban varja, hogy a gyermekszinházból ismert darabokat felnőtt szinészek előadásában is láthassa. Valóban ideje lenne már, ha az intéző körök a budai állandó szinház ügyét jobban felkarolnák, mert nem képzelhetnénk magasztosabbat, minthogy abban ily derék, értelmes, szakavatott igazgató vezetése alatt, mint Krecsányi Ignácz, játszana ez a kitünő erőkből álló társulat. Sajnálattal hallottuk, hogy a leendő állandó budai szinház elnyeréséért egy consortium már mostan mozgolódik, de biztosithatjuk őket, hogy ott szemben fog találni bennünket, mert mi kik a budai ügyet szolgáljuk nem fogjuk megengedni, hogy a nagy közönség és a művészet rovására vásár csináltassék. *Csáthy.*

— **Uj igazgató.** Az I. kerületi állami főgymnásiumba dr. Badics Ferencz helyett, a n. magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *dr. Bozóky Endrét* nevezte ki helyettes igazgatónak. Tekintve azonban Bozóky dr. ianügyi érdemeit, egész biztosra vesszük, hogy nem sokára megerősitését is megnyeri; s a

mint eddig tanára, ugy ezután köztiszteletben álló igazgatója lesz a fent nevezett intézetnek.

— **A Kisfaludy szinház.** A rendőrség a mult héten szüntette be a Kisfaludy szinház előadásait. E lépésre az inditotta, hogy Fejér Dezső igazgató daczára a lejárt, s az előljáróssággal is tudatott határidőn túl bejelentés nélkül tartotta meg előadásait. Ugy értesülünk, hogy az annyi viszontagságot ért Kisfaludy szinházat uj igazgatója Kövessy Albert mint halljuk október hó 8-án nyitja meg. A szinházban bohózatok, népszinművek és egy felvonásos énekes vigjátékok fognak előadatni. A tevékeny igazgató a szinházat egészen ujjá alakitja, a páholyokat feljebb emelteti s ezek alá erkélyszékeket helyeztet; bevezetteti a fütő készüléket valamint az egész szinház helyiségébe a villamvilágitást. A mennyiben Kövessy Albert az óbudaiak közt közkedveltségnek örvend s két izben való ottlétekor a szinházlátogató közönség kedvencze volt reméljük, hogy a jobbparti közönség megerdemelt pártfogásban fogja részesiteni.

— **A Budapest-hegyvidéki turista egylet** ülésén Mérő János elnök megemlékezett arról a szomoru eseményről, mely a királyt és a nemzetet mely gyaszba ejtette Erzsébet kiválynė tragikus halála különösen is sujtotta az egylet tagjait, a kik ezen a kies vidéken laknak, a mely a megdicsőültnek kedves szórakozó és üdülő helye volt. Inditványára az egylet elhatározta, hogy az elhunyt királynő emlékét jegyzőkönyvileg megörökiti; részvétét a miniszterelnök utján a trón zsámolyához juttatja; a Széchenyi-hegyen levő messzelátó rudjára gyászlobogót tűz. Az egylet tagjai 30 napig gyászjelvényt viselnek; a királyné szobrara pedig az egylet 100 forintot ad.

— **Uj iskola Budán.** A II. ker. ponty és szalag-utcza sarkán épitendő kereskedelmi és elemi iskola munkálataira megtartották az árlejtést *Szabó* Károly tanácsos elnöklése mellett. Az eredmény a következő: a *földmunkákra* a legelőnyösebb ajánlatot $5^7/_{10}$ engedménynyel tették, a *kőfaragómunkákra* 11 százalékkal, az *ácsmunkákra* $10^1/_{10}$ százalékkal, a *cserépfedőmunkákra* $11^1/_2$ százalékkal, a *padolati munkákra* $11^7/_{10}$ százalékkal, a *vasmunkákra* $5^5/_{10}$ százalékkal s a *czementmunkákra* 20 százalék engedménynyel

— **Esküvő.** *Hászman István* kereskedő s háztulajdonos és neje *Guth Mária* leányát, *Annát* oltárhoz vezette *Tikács Adolf* könyomdasz. Tanuk voltak: *Teschauer Vincze* épitész és *Veiser Rezső* kéményseprőmester. Vőfény volt *Teschauer Róbert*, nyoszolyó leány *Hászman Gizella* Az esküvő orgonakiséret mellett a krisztinavárosi templomban volt, mit kedélyes mulatság követett az örömszülők házánál.

— **Gyászünnepek.** A II. ker. községi polgári fiuiskola boldogult királynénk emlékezetére szept. 19-én gyászünnepélyt ült az intézet tornatermében, melynek falai ez alkalomra fekete posztóval voltak bevonva. Középen a királyné gyászfátyollal körülfont arczképe függött. A gyászünnepet *Szencssy Mihály* igazgató nyitotta meg; utána *Buzás István* tanár megható emlékbeszédet mondott, mely után az ifjuság gyászfátyollal bevont zászlaja alatt a bombatéri templomba vonult, a hol *Thym Adolf* hitoktató gyászmisét mondott, mise után pedig megható imát.

— **Kérelem.** A lóversenyeket látogató t. közönség azt a részét, mely okvetlen kimegy akár szép, akár rosz idő van, a Lovaregylet főpénztárnoksága tisztelettel felkéri — saját kényelme érdekében — mert künn a versenytéren nagy a tolongás a pénztároknál (pedig 18—20 pénztár van) hogy belépti jegyeit délelőtt bent a városban a programmokon megjelölt *dohánytőzsdékben előre megváltani* sziveskedjék Másrészről felkéretik a t. közönség, hogy belépti jegyét az öltönyön kivül *láthatólag kitüzni* sziveskedjék s igy az ellenőrség részéről felszólitásokat mellőzze.

Hirdetmény.

Folyó évi szeptember hó 16-tól kezdve a Budapest és Siófok közötti forgalomban levő 211, és 212 számu személyvonatok (indul Budapestről 4 óra 50 pkor délután, érkezik Siófokra 8 óra 7 pkor este; indul Siófokról 8 óra 45 pkor este, érkezik Budapestre 11 óra 25 pkor este) továbbá a délelőtt 11 óra 50 pkor Budapestről induló és 3 óra 10 pkor délután Székesfehérvárra érkező 219 sz. vegyesvonat többé nem fognak közlekedni s helyettök Budapestről Székesfehérvárra a 217. sz. személyvonat (indul Budapestről 5 óra 25 pkor délután, érkezik Székesfehérvárra 7 óra 39 pkor este), to ábbá Budapest és Kelenföld között a 295. sz. vegyesvonat (indul Budapestről 4 óra 36 pkor délután) fognak forgalomba hozatni. A 214. sz. személyvonat a vasár- és ünnepnapokat követő napokon már nem Siófokról, hanem Székesfehérvárról fog Budapestre közlekedni.

2619/1398. tkv. sz. Érk. aug. hó 4-én.

Árverési hirdetmény kivonat.

A szentendrei kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtatónak Steczky György és neje végrehajtást szenvedő elleni 1 03 frt 37 kr tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a pestvidéki kir. törvényszék, a szentendrei kir járasbiróság területén levő, Szentendre város határában fekvő, a Steczky György és neje szül. Szlaminka Mária tulajdonat képező szentendrei 1427. számu betétben A. l. 1—4. sorig a. foglalt 2111., 2112., 2113., 2114. hrsz. a. ingatlanra 89 frtban es az A. II. 1. 2. sorig a. foglalt 317., 318. hrsz. kert es 144. számu házra az árverest 211 frtban ezennel megallapitott kikiáltási árban elrendelte es hogy a fennebb megjelölt ingatlan az *1898. évi november hó 16-ik napján délelőtti 9 órakor a szentendrei kir. járásbiróság árverező helyiségében* megtartandó nyilvanos árverésen a megallapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsarának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal szamitott és az 1881. évi november hó 1-en 8333. szam alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz 170. §-a értelmében a banatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szentendrén, 1898. évi augusztus hó 5-én.

Királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság

Rose
kir. járásbiró.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *A Sósfürdőből* A Sósfürdő közönsége élvezete fokozódott mióta *Horváth* az Erzsébet-sósfürdő vendéglőse előzékenyen látja el a vendégeket. Kellemesen töltik el a látogatók idejöket. A szép kertben czigányzene. Jó ételek és italok.

— *Épitőknek. Novák Iguácz* czementöntődéje, márványkő, márványtáblák, mozaik és granit raktára készit agyagcsöveket, csatornázást, betonirozást, nednes falakat kiszárit, szökőkutakat szerel. Nagy készlet fürdőkádakban. Lakik: Budaörsi-ut 285/a. Ajánljuk az olvasóknak.

— *NEMZETI MŰVÉSZTÁRSULAT. Az I. ker. Várfok-utcza 16 sz. a. egyre folynak a legváltozatosabb műsorral az előadások. Van mindennap kötéltáncz, némajáték, bűvészet stb. Vasár- és ünnepnapokon két előadás. Ülőhely 20 kr., állóhely 10 kr.*

Magán-Zeneiskola. 4-ik évfolyam. Felvétel, 1898. szeptember hó 1-től kezdve. Tananyag: zongora,- ének,- zeneelmélet és tárogató (utóbbi esti-tanfolyamon is.) Bővebb felvilágositással szolgál tisztelettel *Eisvogel Ferencz* zenetanár, a „Budai zenekör" karnagya. Budapest, I. ker., Krisztina-körut 30. sz.

— *A Szarvas vendéglő.* Jó társaság szokott össze jönni *Csizik Szarvashoz* czimezett vendéglőjében az Alagut közvetlen közelében. Jó konyha, jó bor vonza a vendéget, jutányos árak és pontos kiszolgálás tartja meg, . . . itt és meg van, ezért dicsérik vendégei.

— *Bajtársak találkozója.* A boszniai bajtársak 20 éves találkozójukat Dornis Miklós *Szép Juhászné*hoz czimezett vendéglőjében tartották meg. A társas mulatságoknak ezen a kedves helyén jól érezték magokat s a hangulatot a jó ételek és italok fokozták. A vendégek dicsérték a vendéglős pontos és jó kiszolgálását Több mulatság van a Szép Juhásznénál előjegyezve.

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorféle villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

— *Nemzeti művésztársulat.* E hó 11-én 25 tagból álló erőművésztársulat ütötte fel tanyáját itt Budán az I. ker Várfok-utcza 16. sz. a. fekvő telken. Van mindennap kötéltáncz, némajáték. bűvészet stb. stb. Az előadásokat mindig igen sokan nézik.

— *Kitünő szappan.* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Sut. art* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer. Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Remek dolgok.* A mióta dr. *Lendl Adolf* oly müvészíesen tömi ki az állatokat, egymást érik nála a remek dolgokra az előkelő megrendelések. *Dr. Lendl Adolf* remek dolgai nem csak az országban, de az egész Európában feltünést keltettek. Műterme a *Donáty*-utczában van, mit sokan látogatnak a vadászat és természet barátai közül.

— *A Mátyáshegy.* Sohasem felejti el azt az élvezetet, ki a Mátyáshegyen volt Mátyás király egykori vadásztanyáján a Bartalits-féle vendéglőben a szép kilátásban gyönyörködve egy ital jó bort ivott A szép vidéken nagyobb az étvágy és fokozódik a jó kedv.

— *Parczellázott házhelyek* Kelenföldön, 300 □-öl nagyságban, az uj hidtól 20 percnyire, a Fehérvári-ut és Sósfürdő közötti Erzsébet-telepen, 3 évi részlettörlesztésre eladók a tulajdonos, Gamaut Károly által, I. ker., Tabán, Kereszt-utcza 6. sz., d. u 3—5-ig vagy Makó Mihály vaskereskedőnél, Üllői-ut 2. sz.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztők: **Koncsek Lajos, Henszler László.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

BIEHN JANOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket,
mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételét.e

OKÁNYI IMRE

első budai szalámigyára és husfüstöldeje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:

„OKÁNYI Budapes“

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné.)

Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,

BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Takarmány eladás.

I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükköny eladó.

Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

Villamos fény
Villamos homok
Nap- és lég } **fürdők**

Dr. Palócz Ignácz gyógyintézetében

(Rendelő intézet)

Budapest, IX., Vámház-körut 7 szám.

Elhizottság és a vele járó bajok ellen, biztosan és gyorsan soványit étrend-változtatás és a foglalkozás megzavarása nélkül, női bajok, reuma, köszvény, gyomorbajok, vérszegénység, minde f-le id-g- és bőrbetegség gyógyitására.

Prospectus ingyen.

Ugyanitt kapható és megrendelhető *„A természetes gyógymód kézikönyve“* Irta: *Dr. Palócz Ignácz.* — Ára 3 korona.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesiteni, hogy I. ker. Krisztinakörut 109-ik szám alatt mészáros és hentes üzletet nyitottam, Több évet krisztinavárosi üzletekben töltöttem, s ez bátorit arra hogy a pártfogást kérjem

Tisztelettel

Kollár Gábor.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Ba.os-utcza **22**

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

VENDÉGLŐ ÁTHELYEZÉS

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesiteni miszerint, I. kerület Alagut-utcza 2. szám alatt közel 9 évig fennálló **„Zöld keritéshez“** czimzett vendéglőmet 1898 Szeptember hó 11-én az átellenben levő Schachner-féle házban a **„Fekete bakhoz“** czim alatt a volt kávéház helyiségekben nyitom meg.

Jó konyhám, ismert természetes boraim és a kész kiszolgálás bátorit kérni a további pártfogást.

Tisztelettel

Zimerman Fülöp
vendéglős.

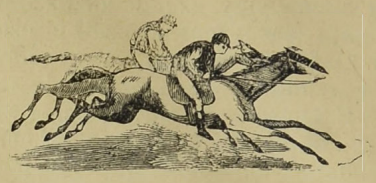

Budapesi lóversenyek

1898. szeptember 25, 27 és 39. október 1, 2, 4, 6, 8 9 es 11-én.

Kezdetük mindig délután 2 óra 15 perczkor.

Beléptijegy naponkint:

I. oszt. (Passepártout)	uraknak	5 frt.
I. „ „	hölgyekuek	3 „
I. „ „	katonatiszteknek	3 „
II. „		1 „
Állóhely a versenypálya közepén.		30 kr.

Az őszi 10 napra.

I. oszt, (Passepartout)	uraknak	40 frt.
I. „ „	hölgyeknek	20 „
I. „ „	katonatiszteknek	20 „

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 10 napra 25 frt.**

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabadon lépheti. Vi lamos kocsik egész é helyszinig közlekednek. — **Katona-zene és frissitőhelyek minden osztályánál.**

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet Ipolyság állomáson a jelenlegi felvételi épületben eszközlendő átalakitás továbbá a pályafentartási raktár meghosszabbitása, egy uj váltóőrház melléképülettel, kuttal és sütőkemenczével, egy két á lásu 213 m. 2 területű favázas mozdonyszin, belső tisztitó gödörrel kézi műhelylyel, laktanyával és viztoronynyal, külső tisztitó gödör oldenburgi daruhoz való aknával, munkás árnyékszék, csatornázás s belső é külső tisztitó, gödrök viztelenitése is, végre szabványos szénraktár épitése végett szüksége munkák végrehajtására.

A tervek, az egység árjegyzék a szerződési tervezet, ajánlati minta, a pályázati föltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek, *Miskolczon a magy. kir. államvasutak az üzletvezetőség pályafentartási osztályában Szemere-utcza 29. sz. I. emelet* a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb *1898. évi szeptember 15-én déli 12 óráig* kell benyujtani alulirott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 50 kros, az ajánlat mellékleteit ivenkint 15 kros bélyeggel ellátva, lepecsételve és következő felirattal kell benyujtani:

„Ajánlat Ipolyság állomás bővitése folytán végrehajtandó magas épitményi munkákról.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyujtását megelőző vagyis 1898. évi sz pt. 14-én déli 12 óráig 800 azaz nyolczász o. é. frt bánatpénzt kell a m. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok szol álhatnak a tárgyalás alapjául. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek téritvénynyel adandók fel.

Miskolcz, 1898. évi szeptember hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

1898.

Pályázat.

Az alulirott üzletvezetőség egy Orsován, illető leg Eszéken, Bródban, Vinkonczén, vagy Oraviczán elfoglalandó elemi iskolai tanitói állásra ezennel pályázatot hirdet.

Ezen állás uj kinevezés esetén évi 420 frt fizetéssel és természetbeli lakással nagy 100 frt (amenynyiben az állás Bródban lesz elfoglalandó 150 frt) lakáspénzzel van egybekötve.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, tanitói képzettségüket, eddigi alkalmaztatásukat, horvát nyelvben való jártasságukat és hadkötelezettségi viszonyaikat igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt pályázati kérvényüket f évi szeptember hó 15-ig és pedig a szolgálatban levők felettes hatóságuk utján, különben pedig közvetlen az alulirott üzletvezetőségnél nyujtsák be.

Szeged 1898. augusztus 22-én. A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége.

ROHONCZY GIDA

törökbecsei nagybirtokos és országgyülési képviselő
uradalmi kertészetének
és csemege-szőlő telepének
Árjegyzéke.

Asztali csemege-szőlő (Chasselas és muskatály-fajok) ára egy 5 kg. elegysúlyu postakosárnak a szerint csomagolva, a mint a különböző fajok időről-időre beérnek o. é. 2 *frt 40 kr.* Exquisit-fajokból egy kosár ára — „ „ 3 „ — „
Szállitási idő: augusztus 20-tól október végéig.

Tisza-gyöngye („Rózsa-turkesztán" és „keleti királyné" czukordinnyéből nyert különlegesség. Ára egy 5 kr. sulyu kosárnak, nagyság szerint 4—5 darab tartalommal — — — — o. é. *1 frt 20 kr.*
Szállitási idő: augusztus 1-től október közepéig.

Kajszin baraczk Egy kosár tartalma 60—100 darab, ára — — — o. é. *1 frt 80 kr.*
(Kéretik mindenkor megjelölni, hogy csemege vagy befőzni való gyümölcsre van-e szükség, mert az utóbbi kevésbbé érett állapotban lesz szállitva. Szállitási idő: Junius 20-tól julius 20-ig.

Ezenkivül szállitatik: Vörös-óriás szilva, Ananas-Phisalis, birsalma, paradicsom, zöld paprika kosaranként *1 frt 20 kr.*
Ezen árak postán bérmentve utánvéttel küldve értendők.
Dinnye *nagyobb (30—40 klgr. sulyu, 15—25 darabot tartalmazó) kosarakban vasuton is szállittatik.*
Ára: a török-becsei vasuti állomáson feladva elegysulyban kilogrammonként — — — — — — *10 kr.*
Szőlő, vasuton nagyba szállitva kilogrammonként *40 kr.*

Minden egyes dinnye R betüvel és felette 5-águ koronával van billegelve.
Viszonteladók kedvezményben részesülnek.

Levél és sürgönyczim:
Rohonczy kertészet Török-Becse.
Budapesten: Főraktár József-körut 33. szám.

Duna kávéház

I. ker., Döbrentei-utcza 4. szám.

Minden vasarnap
HANGVERSENY
Jónás Gyula
elsőrangu zenekara által.

Kezdete este 8 órakor.

Tisztelettel
Laudon Lajos,
kávés.

Eladó.

Egy teljes szerszámkészülék vörös-kalbász stb. gyártáshoz, egy ló és kocsi egész jó karban rögtön eladó.
Czim a kiadóhivatalban.

Érdekes és tanulságos

Elmaradt pásztorlevelek

Irta **Dertre Ferencz.**

Ára 20 krajczár.

Budapest, IV. Ulvilág-utcza.
Schenk Ferencz bizománya.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

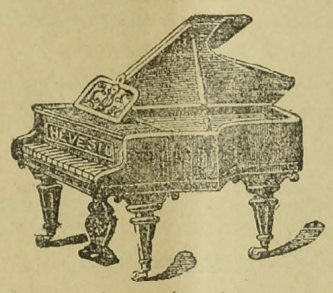

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Balaton mellett

egy négyszobás, verendás villa, szőlővel körül ültetve, viz- ás fürdő-joggal, a szőlő és villatelep közvetlen a Balaton partján s teljesen **veszélytelen** gyönyörü kilátás Füredre, Tihanyra stb. orvosnak vagy sanatorium gyanánt kiválóan felhasználható, olcsó áron eladó. Bövebbet **Biró Margit** Budapest, Iskola-utcza 4. II. em. 2.

Dornis Miklós

vendéglője.

A zép Juhászné hoz

Budakeszi-ut.

Kellemes kiránduló hely. A legalkalmasabb helyiség nyári mulatságokra. Társas ebédek és vacsorák megrendelésre. Jó konyha. Valódi italok. Pontos kiszolgálás.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemü közönséget értesiteni miszerint a *Kubinszky-féle* cs. és királyilag szabadalmazott és ujolag javitott bajuszkötő gyárat I. Pauler-utcza 5 sz. alá helyeztem át.

Kitüntetve Ő kir. fensége Humbert, Olaszország királya által a koronás érdemkereszttel kitüntetve (hordandó az olasz nemzeti szalagon.)

Továbbá több rendbeli diszoklevél és elismervények által.

A magyar bajuszkötő az egyedüli, mely nemcsak legajánlatosabb, de fölötte egyszerü kezelést igényel, gyorsan és biztosan működik.

Használata: A bajuszkötő reggelenkinti mosakodás után vétetik használatba. A kötő középső részével a felső ajk felett a még nedves és formázott bajuszra helyeztetik, mig a szabad kézzel annak egyik része a lesimitott bajuszra tétetik s a fülre kapcsoltatik. Miután ily módon a kötő másik oldala is elhelyezve lett, a vörös szallagok a fej hátsó részén összekapcsoltatnak. A szabályozás a gombvégi zsinórok meghuzása által történik.

10 percz után a kötő eltávolitható.

Kubinszky-féle fülleszoritó kapható minden kesztyü- és kötszer-üzletben.

Tisztelettel
IRZINGER M.
Kubinszky György utóda.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek. Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalát.

HIRDETÉSEK felvétetnek
a kiadóhivatalban.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait**, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz napon kint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 28. sz. (Mindszent hava) Október 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERZSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Nagy Erzsébet emléke.

A királyné emlékét törvénybe iktatták. A nemzet leányainak, fiainak szivében is ott van, ott lessz, ott marad. Nemes alakját fehér márványba vésik, hadd hirdesse késő unokáknak, hogy volt egykor egy nagy királyné.

A királyné emlékét másutt nem lehet elhelyezni mint Budán, hol a természet, a vidék szépsége kinálva kinálja a legszebb helyeket. Hoytsy Pál az Egyetértésben pálmaligetben akarja elhelyeztetni a királyné emlékét, mert a fehér márvány nem állja a mi éghajlatunkat. A pálmaligetet az Andrássy-ut végére javasolja, hol az artézi vizet fel lehet használni a kert melegitésére.

A kitünő természettudósnak az a terve, hogy a hővizet felhasználják, megerősiti a Buda és Vidékének több czikkét, mely a meleg forrásoknak a kertészet érdekében való értékesitését javasolja.

A királyné szobra a fenséges pálmák között csak emelné a kegyeletet és művészi hatást, ámde az Andrássy-ut porában és zajában ennek az emléknek nem lenne olyan otthona, mint például a Gellérthegyen hol a Pálmakert egyesület fog létesülni. A természet csendjében a szobornak illőbb helye van s nem is szabad máshová tenni úgy valódi kegyhely lenne, hova nép milliók zarándokolnának . . . imát rebegni a boldogult királyné lelki üdveért. A királyné emlékét ezen a szobron kivül meg kell örökiteni a legutolsó faluban is, hogy mindenki előtt lebegjen az örökké. Nevezzenek el Nagy Erzsébetről hegyet, völgyet, fát, virágot patakot, hogy folytonosan folyton ápolhassák az emlékét, mely élni fog mind az idők végeig szivben, természetben, népdalban, népmesében, hol a nép kedvesei emlékét legszivesebben ápolja.

A „Budapesti Hirlap“ is beleszólt abba a vitába, mi a sajtóban indult, hogy hazai vagy külföldi művész készitse a szobrot? Lovagias hangon erélyesen szóllal fel a czikkiró a magyar szobrász művészek érdekében és helyesen mondja, hogy a magyar királyné szobrát csak magyar geniusza teremtheti meg. Ideje, hogy a művészetünkben a magyar geniusz felemelkedjék, mert a kosmopolita szellemnek magyar irodalomban magyar művészetben nincs helye. . . Művészeinknek, iróinknak adjon maga a közönség ihletet megtisztult izlésével, hogy ne kövessenek el hűtlenséget a magyar geniusz ellen.

Van elég jó szobrászunk s igy tiltakozunk a nemzetközi pályázat ellen, bár kitünő szobrászainknak nincs a versenytől mit félni.

Aláirjuk, elfogadjuk a Budapesti Hirlapnak ezt a kijelentését: Tessék megérteni, hogy itt bizonyos esetekben kőnek, ecsetnek, vésőnek magyarul kell beszélni stb. Csak azt tesszük hozzá, hogy nem bizonyos, de minden esetben...

Nagy Erzsébet szobrát csak magyar szobrász készitheti.

Nem csak egy szoborról van szó, de többről, mert a gödöllői szobrot sem szabad elejteni. A nemzet egyik legmagyarabb művésznője Blahánné kezdette meg az adakozást a gödöllői szoborra. Kövesse a nemzet a nagy művésznőt.

Gyászbeszéd.

A II ker. közs. polg. fiuiskolában, 1898. szept 19-én tartotta *Buzás István* tanár.

Kedves tanuló ifjuság!

Nehány napja egy hir szárnyalt a művelt világon keresztül, s e röpke hirben annyi fájdalom! „Éreztük, a mint e föld szive megrendül, és átvonaglik róna, völgy, halom.“

A hihetetlennek látszó hir eleinte félelmes kétséget, majd rémséges megdöbbenést, végre mérhetetlen fájdalmat okozott, s e végtelen fájdalmas érzés átnyilallott a Kárpátoktól Adriáig minden magyar sziven, midőn igaznak bizonyult a szomoru hir, hogy egy nyomorult orgyilkos tőrétől megszünt dobogni szeretett királynénk szive, az a nemes, jóságos szív, mely a királyi trónt a nemzettel összekapcsolta s a melyért a maga szivét egy egész nemzet odaadta.

Édes, jó királynénk, tündöklő csillagunk borús égen, hazánk védő asszonya, nemzetünk őrangyala, kit a gondviselés annyi lelki és testi bajjal megáldott és választott ki fejedelemasszonyunknak, bánatos anyai sziveddel hűséges magyarjaidnak nem haltál meg.

Emlékedet, képedet megőrizzük szivünkben örökre; megérdemled ezt tőlünk valóban, ki a hazát szivedben hordozád

Kedves tanuló-ifjak!

Ti bizonyosan hallottátok már, hogy 1849-ben, a világosi katasztrófa után hazánkra az elnyomatás gyászos korszaka következett, mely nemzetünk életerejét erős próbára tette. Alkotmányunkat elvették; nyelvünket jogaitól megfosztották, s helyette a közigazgatásba és iskolákba a német hozatott be; a magyar szellem minden nyilatkozata erőszakkal fojtatott el A magyar sziv vérzett, sajgott, de a szót kimondani nem volt szabad. Maguk a költők, irók, a hazafiság és nemzetiség apostolai is csak félve szólaltak meg itt ott, s csak fátyol alatt mutogatták a nemzet vérző sebeit. Igy tartott ez hosszu ideig, mig aztán a nemzet kitartó ellenállása, melyet sem erőszak, sem édesgetések nem voltak képesek megtörni, és a nagy világesemények nagyot fordítottak az időn és elkövetkezett 1867, mikor alkotmányunk visszaállittatott s jóságos királyunkat, és megdicsőült nejét, Erzsébetet, megkoronáztuk.

Hogy igy nemzetünk saját sorsának ura lett és ezredéves dicsőséges multtal dicsekedhetik, nagy érdeme van ebben a mi boldogult, jóságos királynénknak, kit a Gondviselés hozzánk vezérelt, nemzetünk védőasszonyává, őrzőangyalává, avatott s a ki összekötő kapcsává lett a koronának és nemzetünknek.

A Gondviselés idegenből ajándékozta nemzetünknek megdicsőült Erzsébet királynénkat: Miksa bajor herczeg és Ludovika herczegné leánya volt és 1837-ben deczember 24-én született Possenhofenben, Bajorországban. Már gyermekkorában szerette a szabad természetet, s nyilván e vonzalma őrzötte meg fogékony szivében a költőiséget.

Mikor elérte a 16-ik évet, jó királyunk Ischlben megtartotta vele eljegyzését 1853. évi aug. 18-án, nem egészen egy év mulva pedig esküvőjét Bécsben, 1854. évi április 24-én. Az ifju királyné a szépség és ifjuság teljes pompájában ragyogott; de szivének jósága, lelkének nemessége, tultett szépségén s nagy igazságot mondtak, mikor azt állitották, hogy a legjobb királyné Bécsben lakik.

A Bécsben megtartott esküvő fényéből Magyarországra kevés jutott; de az ő jó szivének tulajdonitják, hogy ez alkalom emlékezetére sok politikai elitélt kegyelmet kapott, s hogy országunkban az ostromállapotot megszüntették.

A királyné magyar földre először 1857-ben lépett, a mikor felséges férje, királyunk kiséretében az ország legnagyobb részét bejárta. A magyar nép mindenütt lelkesen, szeretettel fogadta; sejtette, hogy ez a jóságos és nemes szivü asszony áldást terjeszt maga körül.

Nemzetünk remélni és hinni kezdett ezután a dolgok jobbrafordulásában. Szinte vallásos hitté vált, hogy ez a csodaszelkü fejedelmi leány más utra tereli a velünk ellenséges osztrák politikát. Megerősitette ezt a hitet egy különös véletlen: a fiatal királynét onnét hozta Ferencz József, a honnan szent Istvánnak neje, e bajor Gizella jött, és a nemzet nem csalódott sejtelmében: a királyi esküvő napja a magyarság feltámadásának születésnapja.

Az áldott lelkü királyné lassacskán meg-

ismerte és megszerette nemzetünket és megszerettette másokkal is, tudván rólunk, hogy nemes erényeink számosabbak hibáinknál és hogy lovagiasságunknál, nemzeti önérzetünknél csak hazaszeretetünk nagyobb és szentebb.

Hozzánk való őszinte vonzalmának számtalan jelét adta a felséges asszony. Diszes magyar öltözetben jelent meg köztünk, megtanulta nyelvünket, megkönyezte sorsunkat, s az elhagyott budai várlak ezután már sokszor benépesült fejedelmi vendégekkel.

Ma már történelmi igazság, hogy a 67-ki kiegyezést Erzsébet királyné készitette elő, s hogy a nemzet és fejedelme kibékültek, azt annak köszönhetjük, hogy két szószólónk volt a királynál: az igazság és a — királynénk.

Jóakarata Magyarország iránt még inkább fokozódott, midőn 1866 nyarán a porosz háboru idején Gizella és Rudolf gyermekeivel a Zugligetben megvonult s midőn később Gödöllőn a nép között élt, mint a vidék jótevő geniusza, egyre fokozta a magyar nemzet szeretetét iránta s magát népénél legendaszerü alakká avatta. Hát még mikor felséges férje oldalán 1867 junius 8 án magyar királynénak koronázták! Akkor fensége és bájos megjelenése oly leirhatatlan lelkesedésbe hozta a nemzetet, a melyhez foghatóban csak Mária Teréziának lehetett része.

Sokat szenvedett árva nemzetünk soha sem felejti a neki ajándékozott vonzalmat és százszorosan visszasugározza — mint a gyémánt — a reá pazarolt szeretetet. Nem is tudjuk elfelejteni soha a megható jelenetet Deák Ferencz ravatalánál, s a köny, melyet a királyné a haza bölcsének koporsójára hullatott, milliók szeméből hull vissza az ő gyászos koporsójára és e könyeken áttör a szeretet, mely milliók szivéből sugárzik vissza és égi fényben ragyogtatja a trónt, melynek zsámolyánál egy nemzet zokogva térdel és igy imádkozik:

Magyarok Istene, te hatalmas Isten, kegyelmes áldásoddal áraszd el fiadat, a mi jó királyunkat, kegyes atyánkat és adj neki erőt a szörnyü veszteség elviselésére, és küldj balzsamot, vigasztalást sebzett lelkére, melyet millió hü szivek részvéte alig gyógyithat, csupán a te mindenható kezed.

Mi is oda térdelünk, hűséges magyarok, jó királyunk mellé, nemzetünk védőasszonyának koporsójához, zokogva, imádkozva siratjuk a nemzetet szerető, elvesztett egyetlen fiáért kesergett édes anyát, s kit igaz lelkesedésünkben az égig emeltünk, őszinte fájdalmunkban szentté avatjuk és szivünk oltárán örökké égő lángot gyujtunk, s hova jóságos lelke költözött az égbe imádkozni nemzetéért, könyes szemekkel igy fohászkodunk a Boldogságos Szűzhöz:

„Boldog Asszony anyánk,
Régi nagy pátronánk!..
Kegyes szemeiddel
Tekintsd meg népedet,
Segéld meg áldásra
Magyar nemzetedet:
Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el, szegény magyarokról!“

—

A budapesti őszi gyümölcs- és általános kertészeti kiállitás elhalasztása.

Szomoruság tölti el a magyar nemzetet — hódolatteljesen szeretett Királynénk gyászos elhunyta miatt; a mindnyájunkat betöltő mély gyász nem engedi, hogy kiállitások tartassanak. Ebből kiindulva, halasztottuk el a jövő évre a folyó év október 9—16-ra tervezett kiállitást; de el is kellett halasztani e kiállitást, mert a nép könyeivel áztatott és a szent ravatalra helyezett koszorukba kötöttük azon virágokat, a melyek az őszi kiállitást ékesithették volna.

Tanulságok.

Gondoljuk csak el egy pillanatra, mily nagy szégyen lett volna Magyarországra nézve, ha a keresztyén nők londoni congresszusán s az evangéliumi keresztyén ifjusági egyletek baseli gyülésén képviselve nem lett volna. Mind a két gyülésen nemcsak Európa müvelt országai vettek részt, hanem igazán az egész világ jelen volt küldöttei által. „Az evangéliumi keresztyénség előrehalad nálunk“ — ezt hirdették nemcsak Anglia, Észak-Amerika, Németország, Svéd- és Norvégország, de még Franczia-ország, sőt még Olaszország, Spanyolország, Japán, Finnland és Dél-Afrika is. Baselben pedig az osztrákok és csehek is ott voltak és jelentették, hogy az evangéliumi szellemü ifjusági egyletek ügye mindjobban diadalmaskodik, s mint egyik küldött mondá: „addig nem nyugszunk, mig minden gyülekezetben nem lesz ifjusági egylet.“

Valóban, azok az evangéliumi mozgalmak, a melyeket hazánkban oly sokan kárhoztattak, nemcsak azáltal használtak, hogy sok lelket az Isten országába vezéreltek, vagy legalább arra figyelmessé téve, sok lelket nemes és jóravaló igyekezettel megtöltöttek, hanem azáltal is, hogy a magyar evangéliumi egyházakat s általában Magyarországot a külföld előtt nagy szégyentől óvták meg. Ha az Isten Lelke ezeket az evangéliumi mozgalmakat nem keltette volna, s ha épen ennek folytán Magyarország úgy a londoni, mint a baseli gyülésre küldötteket *nem* küldött volna: lett volna majd nagy kérdezősködés! Hol vannak a magyarok? Hátrább vannak a spanyoloknál, meg a finneknél? Elfelejtették talán az evangéliumot? — Bizony nemcsak nagy szégyen, de nagy kár is lett volna Magyarországra nézve, ha a világ minden részébe szét nem vihették volna az örvendetes hirt a legkiválóbb keresztyének, hogy: Magyarországban is Isten erejének bizonyul az evangélium s kezdi éleszteni, segitő, mentő munkára vinni a lelkeket.

Igazán Istennek kell ezért hálát adnunk. Az Úré a dicsőség, s a „Lorántffy Zsuzsánna-egylet“ meg a „Budapesti ref. ifjusági egylet“, a mely küldötteiről gondoskodott, csak eszköz volt az Ur hatalmas kezében. Különben is az nem lett volna elég, hogy a küldöttek elmenjenek, hanem az is szükséges volt, hogy valamiféle jó munkáról — a mit evangéliumi keresztyén nők és ifjak a Krisztus szeretete által indittatva, hazánkban végeztek — jelentést tehessenek. Természetesen még jobb lett volna, ha valami 400—500 küldött valami 2000—3000 ifjusági egyletről s ugyanannyi nőegyletről és arról tehetett volna jelentést, hogy a kételkedés, hitetlenség, hagyadtság korszaka nálunk már eltünt.

Épen azért az élő Isten szerelmére kényszeritünk mindenkit, hogy jöjjön velünk. Jöjjön velünk először az Úr kegyelmének forrásához és újuljon meg abban. Azután pedig szálljon szembe az élvvágygyal, a sötétséggel, a mindent felforgató istentelenséggel és a megcsontosodott merevséggel. Imádkozzunk ezután többet, tegyünk bizonyságot az Úr Jézus szeretetéről és áldozzuk életünket a Megváltónak. A mai társadalom beteg és a gyógyszer nem embereknél van, hanem Istennél. Forduljunk azért az Istenhez! Térjünk meg hozzá! Ne azért térjünk meg, hogy a legközelebbi congresszusokon hazánkat még szebb fényben s még többen mutathassuk be, hanem térjünk meg azért s vezessünk másokat is a keskeny ösvényre azért, mert az Ur boldoggá tesz és üdvözit. Nagyon természetesen, minél többen határozzuk el magunkat igazi, keresztyén életre, annál nagyobb számban jelenhetünk meg a keresztyének legközelebbi nagygyülésein.

És még csak egyet! Ugy Londonban, mint Baselben a legkülönbözőbb *nemzetek* és evangéliumi *hitvallások* képviselve voltak. De ezt senkinek sem szabad akár szándékos rossz akaratból, akár tudatlanságból úgy magyarázni, mintha az *egyes hitvallásokat* vagy az *egyes nemzeteket* megvetették volna. Sőt ellenkezőleg megbecsültek ott minden nemzetet. Imádkozzék mindenki anyanyelvén, erre kértek bennünket Londonban a gyülés első napján. S a nemzeti és az egyetemes keresztyéni érzés együttes fenséges érvényesitése volt az, a mikor Baselben egy alkalommal minden nyelven, a mit csak beszéltek a küldöttek, mondhottuk el egymásután az áldást, vagy más alkalommal a Miatyánkot! ***A keresztyénség nem nyomja el, hanem kibékiti és megdicsőiti a nemzeteket.*** A mi pedig a hitvallásokat illeti, e tekintetben is a legnagyobb méltánylással találkoztunk. Nem elnyomni a hitvallásokat, de nem is egymás elleni küzdelemre késztetni, hanem ***megkeresni bennök a közöst, az evangéliumit, a keresztyénit*** — *ez volt a jelszó.*

Azért a ki hazáját és nemzetét, meg földi egyházát igazán szereti, az csak készüljön velünk a legközelebbi találkozóra. Vértezze fel magát az evangéliummal, kérjen Istentől élő hitet és meleg szeretetet, vesse ki szivéből a ledér és léha gondolatokat, munkálkodjék az Isten országáért s menjen a 3—4 év mulva tartandó evangéliumi keresztyén congresszusokra. Bizony erőt hoz onnan nemzete és egyháza javára, mint mi hoztunk! Mert egy ilyen congresszus minden hitetlenséget megczáfol s valósággal óriási erővel tesz bizonyságot e szavak igazsága mellett. E világnak országai a mi Urunkéi és az ő Krisztusáé lesznek, a ki mind örökkön-örökké uralkodik.*)

Sz. A.

Városi tűzbiztositó intézet.

Az ujabb tervezgetések között, a melyekkel a főváros financziális viszonyain javitani iparkodnak, kiváló fontosságu lesz *a hatósági tűzbiztositó intézet*: az első lépés a kötelező tűzbiztositás életbeléptetése felé.

A VI. ügyosztály az általános pénzügyi reformok közé felvette azt is, hogy miképp lehetne a főváros vállairól leemelni a városi tűzoltóság egyre szaporodó fentartási költségeit, a melyek 1898-ban 195.000 forintot tesznek ki, 1899-ben pedig már jóval több lesz a 200.000 forintnál. Az a terv, hogy a tűzbiztositó társaságok járuljanak hozzá a fentartási költségekhez, a társaságok ellenkezése miatt nem vált be.

Ekkor merült fel az az idea, hogy hatósági biztositó intézet létesitésével lehetne a tűzoltói költségeket behozni. Miután az eszmét a tanács is magáévá tette, dr. *Bárczy* tanácsjegyzőt és *Fridrich* számtisztet a tanács Prágába küldötte, hogy az ottani városi tűzbiztositó intézetet tanulmányozzák.

A kiküldöttek örvendetes eredménynyel tértek vissza. A Prága városi tűzbiztositó intézet, a melynek több evtizedre menő multja van, fényesen prosperal s rendkivül csekély adminisztrativ költségek mellett nagy bevételei vannak. Tarifatételei jóval olcsóbbak a magántársulatokénál, a melyekkel különben a viszontbiztositás tekintetében összeköttetésben áll.

A VI. ügyosztály a tanulmányai eredményéhez képest rövid javaslatban terjeszti az ügyet a törvényhatóság elé, a melynek elvi jóváhagyását kéri a városi tűzbiztositó intézet felállitása tervéhez. A mennyiben a törvényhatóság a tervet elvileg elfogadja, az ügyosztály kidolgozza az uj intézmény részletterveit, költségvetését, tarifáit és szervezetét s az egész elaborátumot lehetőleg rövid idő alatt tárgyalás alá juttatja.

Nálunk a községi tűzbiztositás eszméjével nem igen foglalkoztak, pedig ez helyes eszme. Alig néhány községben van községi tűzbiztositás. A *Buda és Vidéke* többször ajánlotta a *községi tűzbiztositást* és ezért üdvözli a székes főváros tervét is.

---

*) A **Keresztyén Hiradóból** veszszük át ezt a szép és tanuságos czikket. A „Keresztyén Hiradót“ dr. Szabó Aladár a tudós theológiai tanár szerkeszti. Előfizetési ára egy évre egy korona. Kiadóhivatal I. Városmajor-utcza 48. Ajánljuk minden olvasónknak a jó irányu lapot. *Szerk.*

Felhivás az erdőbirtokosokhoz.

Az 1879: XXXI. t.-czikk 165. §-ában megjelölt kopár- és futóhomokterületek beerdősitését elősegiteni kivánván, felhivom azokat a birtokosokat a kik a jövő 1899-ik evben az állam részéről csemetekben *ingyen* részesülni kivánnak, hogy 50 krajczáros bélyeggel ellátott folyamodványukat, *az illető kerületi kir. erdőfelügyelőségnél, legkésőbb folyó évi deczember hó 15-ig* annál is inkább adják be, mivel *a később beérkező folyamodványok figyelembe nem vétetnek.*

A folyamodványban megjelölendő, hogy mely község határában, hány kat. hold nagyságu, melyik talajnemhez tartozó területet, milyen faju és hány éves csemetékkel óhajt a kérvényező beültetni, s továbbá, hogy a csemeték mily czim alatt, mely vasuti állomásra és a jövő év tavaszán, vagy őszén szállitandók e? Egyuttal a folyamodó lakhelye is pontosan megjelölendő.

A kopárok erdősitésére adandó csemeték termelési, kiemelési, csomagolási s a vasuthoz való szállitási költségeit az országos erdei alap fedezi, a vasuti gyorsáruk szerinti szállitási dijat azonban — melyre nézve a hazai vasutak mérséklést engedélyeztek — az átvétel alkalmával a kedvezményben részesitett birtokos köteles megfizetni.

Megjegyeztetik ezuttal, hogy a mennyiben a rendelkezésre álló csemetemennyiség megengedi vágásterületek felujitására is fognak adományoztatni csemetek; még pedig *azon kis s középbirtokosok részére a kik kis terjedelmü és csekélyebb jövedelmezőségü erdejük fenntartásához a szükséges csemetéket a saját területökön és költségükön termelni nem képesek*, ép ugy, mint a kopár területek erdősitésére *ingyen*, a vasuti szállitási költségek fizetésének kötelezettsége mellett, *a nagybirtokosok részére pedig ezenfelül még a csemeték árának, vagyis kezelési-költségének megtéritésére mellett* engedtetnek át a csemeték.

Kelt Budapesten, 1898. évi augusz. hó 26.

Földmivelésügyi m. kir. minister.

A kültelkek parczellázása.

A főváros extenziv fejlődésének meggátlása, illetőleg szabályozása czéljából uj szabályrendelet készült a kültelkek parczellázásáról. Az uj szabályrendelet szerint kétféle telek van: olyan, a mely bár a kültelken van, de beleesik az általános szabályozási vonalba s megfelelő uthálózattal bir, és olyan, a mely már kiesik az általános szabályozási vonalból. Az első esetben a telkét felosztó tulajdonos köteles a szabályozásban meghatározott utak területét ingyen átadni a fővárosnak. Az uttestek kiépitése, csatornázása, vizcsőlefektetés, világitás bevezetése a főváros kötelessége. A második csoportba tartozó telkeknél, a melyek egyáltalán nincsenek szabályozva, a főváros csak abban az esetben engedi meg a felosztást, ha a telektulajdonos a parczellázás alkalmával kijelölendő utak területét ingyen átengedi a fővárosnak, az utakat a maga költségén kiépiti, csatornázza s a vizvezetéket és világitást bevezeti. Az uj szabályrendelet-tervezet már legközelebb a középitési bizottság elé kerül.

Dreyfus és Gurré.

Ki hitte volna, hogy a Dreyfus-ügy szálai mihozzánk is elnyulnak? Igenis, hazánkban is lakik egy férfiu, ki önkénytelenül szintén szerepet játszott a Dreyfus-ügyben. De hallgassuk az események lefolyását történeti sorrendben.

Igy egynehány évvel ezelőtt különös szenvedélylyel kezdett dolgozni azon tervén, hogy Franczia-ország kapitalistáit is pénzükkel hazánkba tereli. E végett több izben Párisba utazott, első bankárokkal, közöttük zsidókkal is érintkezett s nagyszabásu levelezést folytatott e bankárokkal. Ő, a ki hazánkba óhajtotta beültetni Krőzus és Dárius kincseit, fáradhatatlanul dolgozott ama tervén, hogy hozzánk mennél több pénzmagot hozzon.

Gurré Ferencz, kinek Budapesten, VI., váczi körut 39. sz. a. „Ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézete“ van, már több éven át sikerrel hozott be magyarországi birtokokra külföldi tőkét.

Lassanként több millió frank tőke magyar jelzálogkölcsönné változott át, a midőn egyszerre kezdte észrevenni, hogy Párisban szemmel kisérik, hogy minden lépése nyilvántartatik, szóval, hogy valakinek érdekében áll az ő üzleti titkaiba magát beavatni.

Mint ügyes kereskedő azonnal segitett magán, bankáraival ezután chiffre-levelezést folytatott egyrészt hirlapokban, másrészt poste-restante küldött levelekben, a midőn egyszerre az általa küldött minden levél válasz nélkül maradt s a bankárok vele szemben mindinkább nehézkesebbekké lettek.

Gurré Ferencz azonban, a ki a „The National Trust Company Limited“ londoni financz-csoport képviselője is volt, nem szokott akadálytól visszarettenni. Összeköttetésbe lépett angol hollandi s belga bankárokkal, kik ezer örömmel álltak rendelkezésére s jelzálogkölcsönökre a legmagasabb összegeket ajánlták fel. Azonban Gurré Ferencz mégis nyomára akart járni annak is, hogy versenytársai minő cselt vetettek neki Franczia-országban.

És rea is jött a dolog nyitjára. Egyszerüen német kémnek denunczialták őt. És ennek következtében több levele a hadügyminiszterium értesitő irodájába vándorolt, hol azokból a hires szakértők azt betüzték ki, miképen Dreyfuss ellenes bizonyitékok. Csak a mikor Cavaignac tábornok nézte át a Dreyfuss dossiert, jöttek rea a tévedésre, hogy a Gurré-féle levelezés semminemü bizonyitékot nem képez, minek folytán az e tárgyban eljárt detektivek és szakértők csunya blamázsban maradtak. Gurré Ferencz pedig beállott üzleti káráért a franczia kormánytól elégtételt akart ugyan követelni, de örömében az elrendelt revizió felett is, meg afelett is, hogy a Crédit Foncière magát teljesen rendelkezésére bocsájtotta, ettől is elállott, megelégelvén az erkölcsi győzelmet.

Mi azonban felette sajnáljuk, hogy ezen felsülés végtargyalásilag és hivatalosan nem lesz konstatálható. Mily pokoli kaczajt idézett volna ez elő!

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József*,
Borosjenő község jegyzője.
(8-ik folytatás.)

A lakosság néprajzi leirásának folytatásában konstatálandó, hogy a borosjenőiek, mint jó honpolgárok, hazaszeretetének és a felséges uralkodóház családtagjai iránti hódolatteljes ragaszkodásának számos jelét találjuk; és ezt be is igazolandó, közöljük az alábbi két okirat teljes szövegü tartalmát:

I. „vom k. k. Vorstande des Pest-Pilischer Comitates. 472 präs. *An die Gemeinde von Boros-Jenő!*

Seine k. k. apostolischen Majestät haben die Ausdrücke jener treuen Gefühle, welche aus Anlass der glücklichen Rettung Allerhöchst Ihrer Person aus Meuchelmörders Hand, von Seite dieser Gemeinde dargebracht worden sind, mit voller Anerkennung und allergnädigstem Wohlgefallen aufzunehmen geruht; was in Gemässheit des diesfalls erlassenen aller höchsten kaiserlichen Befehles dieser Gemeinde hiemit bekannt gegeben wird. — Pesth, am 20. Juni, 1853. Kapy sk.“

II. *„Borosjenő község közönségének!*

Az Istenben boldogult, feledhetlen László fiam elhunyta alkalmából hozzám intézett fájdalmas részvétirata mélyen megindította atyai szivemet. Sajgó kebellel, de megadással olvastam a meleg érzéstől áthatott sorokat; megadással, melyet az isteni gondviselés másithatlan végzésébe való belényugvás szent kötelessége reánk parancsol; megadással, mert fejethajtva az Ur akarata előtt, az örök világosság országában való majdani viszontlátás tart fenn engemet mély banatomban. Némi enyhitő irt találunk mélyen sujtott szivünkre annak vigasztaló tudatában, hogy sokan vannak és a tisztelt közönség is azok közé sorakozik, kik velünk gyászolják korán elhunyt flamat, hajlott korom egyik reményét; kik ezen gyászt oly meleg szavakkal tolmácsolják. Fogadják kegyeletes érzetőknek ezen megnyilatkozásáért legbensőbb hálás köszönetemnek kijelentését. Kelt Alcsuthon, 1895. szeptember 24-én. József fhg. sk.“

De nemcsak papirra tett, édes szavakkal tolmácsolt érzelmekkel volt eltelve e község lakossága; de a magyar hon oltárán egyébként is áldozni volt egyik kiváló erénye.

Midőn a haza veszélyben volt, midőn *Kossuth* pénzt és katonát kért a nemzettől, akkor *Borosjenőn* 60 önkéntes gyalog nemzetőr jelentkezett. És még most is zeneszóval mennek ujoncaink a sorozásra s legfőlebb csak az busul, a ki be nem vált!

Régebben, midőn a katonai pálya csak foglalkozás volt; midőn zsoldért és bérért az életunt proletárizmus alkotta a hadi erőt; midőn mi nálunk is verbuváltak — kötéllel, akkoriban az itteniek is *kiváltották* védköteles fiaikat. Mindössze egy—két ujoncz esett a községre és volt mindig vállalkozó *verbungolá salkalmával*, aki 1—2 száz frt zsoldért és a hadsereg kötelékéből való elbocsájtatása után netán leendő családja itteni illetősége árán felcsapott katonának a község hadjutaléka javára. Igy találunk a borosjenői árvák követelési főkönyvének 1842. évi 146-iki számlalapján *Kretzy Károly* nevére, a ki, mint önkéntesen bevonult ujoncz 200 frtot kapott a községtől, mely összeg gyümölcsözőleg kezeltetett a községi árvatárban. Évi kamatjövedelméről szóló nyugtáit az illető *Vizensa*, *Verona* és *Mantuából* mutatta be kifizetés végett; de 1849-ben elesett a *nvoarrai* ütközteben és a 268 frtra felszaporodott követelés ismét a község tulajdonába került. A következő számlalapon ilyenül *Dluhlutsky László* szerepel, a ki azonban 6 évi szolgalati ideje alatt hűségesen elköltötte 200 frtos tőkekövetelését és járulékait.

Az emlitett árvafőkönyv 1820. évi 52-iki, illetőleg 1840. évi 126-iki számlalapján *Wittmann Miklós* szerepel, mint 1813-ban beállt önkéntes katona; de az illető, ugy látszik, nem szorult pénzre; — mert *1848. okt 1-ig* egyetlenegy krajczárt sem vett fel s a község az 50 frtról, időközben 195 frt 26 krra felszaporodott összeget 200 frtra kikerekitvén, hasonló okból *Schiebl Andrásnak* (Hidegkutról) és *Rityofszky Jánosnak* (Szentgyörgymezőről) 100—100 frtot adott.

1849. évi jan. 1-én *Erdey Dániel* (Feketehegy) és *Batta István* (Deménd) 250—250 frtot kapnak ilyen czimen.

1851. évi jan. 1-én *Manzer György* (Maglótzáról), mint 8 évre bevonult katona 700 frtot kapott a községtől.

Ime egy tükördarab a régi katonavilágból! Mennyivel szebb manapság katonának lenni!!

(Folyt. köv.)

Pesth und Ofen.

Az angolok a legszorgalmasabb utazók és ők szemlélik meg gyakran kinos alapossággal, széles e világ minden nevezetességét, kicsinyt és nagyot egyaránt. A hosszu, merev gentleman, koczkás kabátjával, tüzoltósisak formáju utikalapjával, messzelátó üvegével és végül kezében az elmaradhatatlan bedekerrel meg a jegyzőkönyvvel, ugyszólván szimboluma a nyugot-európai utazónak. Az angol ember nem nézi meg a látnivalót, hanem megvizsgálja és bármit lásson nem csodálkozik. Ismerik ők már Afrika sivatagait, fölkapaszkodtak a piramisokra, jártak olyan helyeken, a hol kivülök állitólag csak a madár járt és ismerik ezeket a helyeket is, sőt van róluk utleirások, utikönyvük, melyet azután nagy, de el nem árult érdeklődéssel bujnak az utódok, a kiket rendszerint a hálás jelzővel szoktak megtiszteltni. Azok az utazók azonban nehezen lesznek hálásak, a kiknek ez az angol utikönyv kerül a kezébe: *Fetridge's Handbook For Travellers 1898*. Ezzel a könyvvel ugyanis csunyaul megcsalja kiadója az utazókat. Az 1898. évszám van ugyanis rajta és az ötven évvel ezelőtti viszonyokról szól. A Magyarországról szóló fejezet igazi remekmű s remekmű a Budapest mappája is. Egy jó tenyérnyi nagyságu papiros. Rajta van a Duna, a melyen azonban a mappa rajzolója szerint csak egy hid vezet keresztül, a lánczhid. A többinek nyomuk sincs, valamint a magyar tudományos akadémia palotájának sem, a helyén ez a fölirás olvasható: *Auslade-Platz*. Meg van azonban a mappán a régi gyapju-utczai és a még régibb gizella téri *németszinház*, a melyeknek pedig hála Istennek még a porát is elhordta tólünk a szél. A kerepesi temető „Uj temető“ név alatt szerepel a hiteles mappán, a melynek rajzolója a mi összes szinházainkat, közuti vasutainkat, nyilvános épületeink háromnegyed részét, sőt az egész Andrássy-utat is elsikasztotta. Igy kell lennie. Mert ellenkező esetben ez a mappa nem egy *legujabb* kiadásu utinaplóba való, hanem mint érdekes kulturhistóriai relikvia egy muzeum — talán éppen a British Muzeum régiségtárába

R U.

A fülke titka

Bár a czimből azt lehetne következtetni, még se valami pikans, hanem igazán komoly dologról szólunk e helyen. Az illemhelyeken a felügyelő nők számara van egy fülke, a melyben ők tartózkodnak és a hova holmijukat lerakják. Minden egyes illemhely fülkéjében a falra akasztva egy kis tábla található, melyen nyomtatott betükkel az illemhez tartozó leltári tárgyak vannak felsorolva. Igy: *Eimer Bartwisch, Schrubber* stb. stb. Hat jutott volna-e valaha valakinek eszébe, hogy ezek a helyek még arravalók lesznek, hogy ott az alkalmazottakat *Betz* uram a bécsi vállalkozó és az ő budapesti megbizottja: Tichler germanizálják? Pedig ugy-e ezt is megértük A főváros tanácsa ezzel természetesen nem törődik. Köszönjük meg, hogy Betz eljött Bécsből hozzánk és a milleniumra nekünk fényes illemhelyeket épitett, a melyek mindenikében neki, hiteles adatok szerint, átlag naponként legkevesebb 12—15 frt jövedelme van. Ennek fejében, no meg a milleniumnak is nagyobb dicsőségere, talán csak szabad neki ugy képzelni magát nálunk mintha Bécsben volna.

R. U.

Déli vaspálya-társaság.

2475/G. szám.

Pályázat.

A cs. kir. szab déli vaspálya-társaságnak a magyar korona területén fekvő vonalai számára 1899. évben szükséges 1200 köbméter azaz egyezerkettőszáz köbméter kemény és 1400 köbméter szóval egyezernégyszáz köbméter puha tüzelő hasábfa szállitására ezennel pályázat hirdettetik.

Az ajánlatok legkésőbb **f. évi november hó 1-ig déli 12 óráig** a cs. kir. szab. déli vaspálya társaság budapesti üzletigazgatóságnál (budai pályaudvar) benyujtandók és megjegyezzük, hogy ugyanott az anyagszerkezelési osztálynál a különleges ajánlati feltételek és a szállitási feltétiv is megtekinthetők és megszerezhetők.

Budapest, 1898. szeptember hó 20.

Az üzletigazgatóság.

Az Egyetértésből veszszük át a déli vaspálya hirdetését. A déli vaspálya ügyeit a budai közönséggel tartozó kötelességünk megismertetni. Ezekben a hirdetésekben azonban egy nagy sajtó hiba van, a mit azt hiszszük a fogalmazványban nem találunk meg t. i. *Cs. kir.* szab. déli vasut társaság. A déli vasut igazgatósága nem követhet el olyan hibát a közjog ellen, hogy a *Cs. kir.* köze az *és* szót oda ne irja. A második számu hirdetésben tévedésből egy egész *német mondat van*. A bécsi katonai hatóságok is elfogadják a magyar felirasu pályázatokat. Reméljük, hogy a déli vasut hazafias magyarországi üzletigazgatósága többek között az üzletigazgató ur *bárdányi lovag Brühm Alajos* ur gondoskodni fog, hogy hirdetéseik a közjogot és magyarságot sértő sajtóhibák nélkül fognak megjelenni.

Az iparostanuló iskolák mizériái.

A vallás- és közoktatásügyi miniszternek tudomására jutott, hogy az iparos és kereskedő inasiskolák növendékei rendszeresen elkerülik az iskolát s igazolni nem tudják elmaradásukat. Az első foku iparhatóság a mulasztásokert az illető iskolakerülők gazdáit megdorgálja, a helyett, hogy velük szemben az előirt büntetést alkalmazná. Miután az iparostanuló oktatás sikeret legfőbbként a pontos iskolázás biztosithatja a miniszter utasitotta a a kir tanfelügyelőségeket, hogy a mulasztás ügyét szigoruan ellenőrző inasiskolai bizottságokat, ezek utjan pedig az igazgatókat arra utasitsa, hogy az igazolatlan elmaradások ügyében fennálló rendeletekhez pontosan és felelőség terhe alatt alkalmazkodjanak.

Ezt irja a *Reggeli Ujság*. Mi meg pótoljuk egy más hotranynyal. Mikor az iparostanulók az iskolából kijönnek pajkosságukkal felverik az utczak csendjét és megfélemlitik a járó kelőket. Ezenkivül élesen *németül nyelven* zajonganak. Felhivjuk az *Országos Magyar Iskola Egyesületet*, hogy az iparos tanonczok magyarositasat is vegye fel égető kérdései közé s adjon életjelt e téren is magáról.

6743/K. 98. számhoz

Pályázat.

A cs. kir. szab. déli vaspálya társaság Zákony allomasan a *pályaudvari vendéglőnek* f. é. november hó 15-től kezdve bizonytalan időre való bérbeadása iránt ezennel pályázat hirdettetik.

A vendéglő bérletére felhivatnak, hogy képesitésüket igazoló iratokkal felszerelt ajánlatokat legkésőbben f. é. *november hó 1-ig* alulirott üzletigazgatósághoz nyujtsák be, hol egyszersmind a bérletre vonatkozó feltételek iránt közelebbi felvilágositást nyerhetnek.

Budapesten, 1898 szeptember hó 22-én.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatósága.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

Szállitási hirdetés.

A bécsi anyagszerkezelőség az osztrák vonalak kocsiépitése czéljaira az 1899. évben szükséges, a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság bármely állomására bérmentve küldendő **600 m³ szilfatönk** szállitását pályázat utján szándékozik foganatositani.

A szállitásnak legkésőbb 1899. május hó végéig befejezve kell lennie.

A szállitandó tönköknek 1898. évi november, deczember vagy 1899. évi január, február hónapokban ledöntött törzsökből kell készülve lenniök.

A méretek és egyéb feltételek benfoglaltatnak az anyagszerkezelőségnél (Bécs, déli vaspálya udvar, vendéglő épület I. em.) megtekinthető, átvehető vagy onnan posta utján hozatható, erre vonatkozó feltételfüzetben.

Az áruk ugy a kérges, mint a hámolt tönkökre nézve feltüntetendők.

Az ajánlatok 1 kr. ért. bélyeggel és ezen megjegyzéssel, „**Offert für die Lieferung von Rustenrundklötzen**“ ellátva és lepecsételve, legkésőbb **f. évi október hó 6-ig** déli 12 óráig kell, hogy beérkezzenek.

Az ezen határidőn tul beérkező avagy szabályszerüen fel nem szerelt ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Az ajánlatok vagy az egész szükségletre, vagy csak annak egyik részmennyiségére vonatkozhatnak, de a feltétfüzetben előirt hosszusági méretek az utóbbi esetben is érvényesek, szintugy jogában áll a cs. kir. szab. déli vaspálya társaságnak, hogy az ajánlatokat az egész ajánlott mennyiség vagy csak egyik része tekintetében elfogadhassa vagy teljesen elutasithassa.

Bécs, 1898. szeptember hó 20. 1244

Az üzletvezetőség.

Kerékpár verseny.

„*A Budapesti Kerékpár Egyesület 1882*“ vasárnap október hó 2-án délután ½3 órakor tartandó kerékpárversenye rendkivül érdekes küzdelmeknek szinhelye lesz.

A többüléses gépek versenyében, mely *nemzetközi* lesz, először van alkalmuk az iden fővárosi versenyzőinknek erejüket a külföldi erőkkel összemérni. A verseny érdekességét nagyban emeli *Larwinnak* (ausztria hegymászó semmeringi) bajnokának *biztos* startolása.

Budapesti pénzintézetek.

Nagyon érdemes foglalkozni velük, nem csupán azért, mert Magyarországnak financiális ereje és a vállalkozás, amely itt nyilvánul, főleg a pénzintézetek körül csoportosul, hanem azért is, mert ezen pénzintézetek, ellentétben egyes gazdasági ágakkal, legnagyobb foku és jóformán meg nem szakitott prosperálás jeleit mutatják. Az adatok, melyeket itt fel akarunk használni, a fővárosi statisztikai hivatal folyóiratának ez évi áprilisi számában jelentek meg. 30 intézetre terjednek ki, a melyek közül 28 részvénytársasági alapon áll.

Ezen 28 intézetnek tőkéje a mult év végén 126,520,000 frtra rugott. Az emelkedés 1897-hez képest 7 millió forint. Összehasonlitva a 20 év előtti állapotot a mult év eredményeivel, azt látjuk, hogy 20 év előtt Budapesten 19 pénzintézet volt részvénytársulat formájában. Ezek száma 10 év alatt 13-ra apadt le; 1897. azonban már 28-at találunk körülbelül négyszer akkora alaptőkével, mint 20 év előtt. Érdekes, hogy ezt a nagy alaptőkét jóformán az utolsó 20 év alatt hozták össze, mert a jelzett időben nem kevesebb mint 13½ millió forint ment vesszendőbe.

A mostani részvénytőkének körülbelül fele az utolsó 6 év alatt keletkezett; 1877. évben a tartaléktőke 7 és ⅓ millió forint volt, jelenleg 49.1 millió forint.

Ezt a nagymértékü emelkedést lehetetlen lett volna elérni, ha a jól vezetett vállalatok évről évre nem tettek volna szert igen szép nyereségre. 1877-ik évben a számbavett intézetek mindegyike nyereséggel zárta le mérlegét, s az összes nyereség 15.4 millió forintra rugott, ez körülbelül 11%-os kamatozásnak felel meg. A tiszta nyereségnek 67—71%-át osztalékra, 9—13% át a tartalékalapra, 8—10 %-át jutalékokra fordítják, a többit pedig a nyugdijalap dotálására, jotékony czélokra adják ki, vagy pedig a következő év számlájára irják.

Az osztalék a nyolczvanas évek második felében folytonosan emelkedett. 1890-ben volt a legnagyobb, (11.3%) aztán némileg csökkent, s a csökkenés az utolsó két évben a börze válság miatt még erősebb volt

A betétek 1873 óta 42½ millióról kerekszám 180 millióra emelkedett; ha azonban a takarékbetétekhez a pénztárjegyek alapjában s folyó számlán levő összegeket is hozzászámitjuk, az emelkedés sokkal erősebb, mert eléri a 422 milliót.

Az egyes üzletagak közül legerősebb a jelzálogüzlet, mely 483 millió forintot mutat, a váltótárcza 143 millió frttal szerepel, a lombardüzlet 86 millió forintot vett igénybe.

Az intézetek birtokában 96 millió értékü papir van. Nagyon érdekes az igazgatóság és felügyelő-bizottság dijazására forditott összegek kimutatása. Az összes kiadás e czimen a bankoknál és takarékpénztáraknál, továbbá a kisbirtokosok földhitelintézeténél nem kevesebb mint 1.073,000 forint.

Figyelembe véve azt, hogy ez a tekintélyes összeg aránylag kevés egyén közt oszlik meg, mert vannak kik 2—3 sőt több igazgatóságban is benn ülnek, lehetetlen tagadni, hogy a merkántilizmus dusan dotálja az ő híveit.

Régi ügyek.

Buda multjából két régi dolgot közlünk. Az első az olcsóság behozatalával, a másik a kőmives sztrájkkal foglalkozik 1701-ben.

Rendelet az olcsóság behozataláról:

„A nagy tekinteti subdelegált császári komiszszió kegyes parancsára Buda királyi *fő* és szabad királyi város polgármestere és tanácsa utján mindenkinek tudomására hozandó. Minthogy jelenleg a közügy legnagyobb hátrányára az oly káros elővétel minden inhibilas daczára, belopózott annyira, hogy az által minden élelmiszer jelentékeny megdragulása mutatkozik; ellenben a közügy azt követeli, hogy kedvező olcsóság hozassék be: Ennélfogva mindenkinek tudomására hozandó, hogy minden élelmiszer vagy bárminéven nevezendő dolog elővételétől tartózkodjék, nem kevésbbé attól, hogy quaestus gratia utjain után keresés czéljából a közel fekvő falvakba utazzék, vagy az utakon várakozzék és az élelmiszereket eladásra behozó emberektől elcsalja; annál is inkább, mivel ellenkező esetben nemcsak az eladott holmi fog elkoboztatni, hanem a kihágást elkövető még érzékenyebb büntetéssel fog okvetlen sujtatni, ellenben a hetivásárok rendesen látogattassanak; a mely tilalom ezennel nyilvános kidobolás utján publikáltatik, hogy mindenki kártól ovakodhassék "

Buda fő és szabadkirályi város 1701 jun 21-én tartott gyülésében rendeletet bocsátott ki a kőmivesek bérének rendezése tárgyában. akőmivessegédek nem elégedtek meg a 30 krnyi napi bérrel, hanem 33 krajczárt kértek és azzal fenyegetődztek, hogy ellenkező esetben a munkából kiállanak. A tanács tekintettel az élelmiszerek olcsó árára elrendelte, hogy a kőmivessegédeknek harmincz krajczárnál magasabb bért a *„mestergarason"* kivül nem szabad fizetni.

Magyarul beszéljünk.

Lapunk egy barátja levelet irt, melyben felszólitja az Országos Magyar Iskola Egyesületet, hogy nyomasson táblákat ezzel a felirással: Magyarul beszéljünk és azt függesztesse fel a közlekedési vállalatokban és nyilvános helyeken. A levél irója arról is panaszkodik, hogy az Országos Magyar Iskola Egyesület perselyeit Budán sehol sem látja. Jól tenné az elnökseg, ha perselyeit elhelyezné a nyilvános helyeken, tőzsdékben stb. Mi készséggel közölnénk azokat a helyeket, hol a közönség a nyilatkozó dermesztő közöny megszüntetéséhez hozzá járulhatna fillérjeivel.

Zsámbéki vasut.

A magyar királyi kereskedelmi miniszter engedélyt adott két vállalkozónak Budakesztől *Pátyon* át *Zsámbékig* vezetendő vasutra. Ha ez a vasút kiépül hasznára leszsz egy jelentékeny vidéknek s hozzájárul a forgalommal a megérdemlett emelkedéshez. A kerület képviselője *Földváry Miklós* nem marad el a vasut létrehozatalánál s szivére veszi a kerületnek ezt a fontos érdekét.

Must, Most.

A vendéglőkben egy nem ép művészi kivitelü képen ez a felirás olvasható. A *must* magyarul, van a *most* németül. Megértik azt magyarul is. Bünös az a nyomdász, ki igy germanizál. A must különben jó minőségü és van is kelete a budai korcsmákban is. Szüreti zaj hallatszik mindenfelé Meglátszik, hogy sok szőllőt ültettek ujra. Budaeörsön körülbelül 8000 hektoliter bor termett.

Buda emelkedése.

Az az óhajunk, hogy, mint régen, ismét Buda tetessék a tudományok, művészetek, s az ezeket pártoló társulatok központjává; egy a képzőművészetet pártoló, s egy a régészet barátait összevonó társulat irodáinak városrészünkbe való áthelyezésével megint közelebb lépett czéljához. — Ugyanis, a *„Műbarátok köre"*, Magyarország e legelső helyen álló, a képzőművészetet pártoló egyesülete, s az *„Országos Régészeti és Embertani társulat"* irodait Pestről Budára (I. ker. Városmajor-utcza 47.) helyezte titkárának, *dr Szendrei Jánosnak* lakására, a kiben társadalmunk egy nemcsak mély tudományu s széles körben ismert férfiát, de egyszersmind rokonszenves alakját is nyerte. — Midőn e sorokkal egyrészt örömünket fejezzük ki ezen, Buda fellendüléséhez nagyban hozzá járuló intézményeknek, másrészt üdvözöljük azoknak titkárát, s kérjük, tegye magaévá uj lakóhelyének érdekeit; hogy a budai társadalomban is elfoglalhassa azt a helyet, melyet a pestiben birt.

Falk Miksa Visszaemlékezései.

Falk Miksa Visszaemlékezései Erzsébet királynéra kétségtelenül a legérdekesebb munkálatok közé tartoznak, melyekkel a megdicsőült fejedelemasszony emlékének az irodalom áldozott. Csak elismerést érdemel hát a „Magyar Könyvtár" szerkesztősége, midőn ez eddigelé csak a lapokban szétszórtan megjelent dolgozatokat most összegyüjtötte és külön füzetben bocsátotta közzé, hozzáadva a királynénknak azt a kétségtelenül legszebb arczképét melynek Schrotzberg festette eredetijét a müncheni képtárban őrzik. A „Magyar Könyvtár" most megjelent uj sorozatának egyéb nagyérdekü füzetei is vannak. Első helyen áll *Jókainak* egy még eddig kiadatlan drámája, a „Helvila" czimü, mely az 58 és 59-es kettős számot tölti meg. A 60. szám legujabb orosz elbeszélő gárda egyik legzseniálisabb tagját mutatja be, *Csehov* Antalt, a kit nálunk Szabó Endre tett népszerüvé. Ő forditotta a „Falusi asszonyok" czimü elbeszélés- és rajzgyüjteményt. A 61. számban *Kölcsey* Ferencz válogatott beszédeit teszi közzé Radnai Rezső, aki a magyar szónoklat ez egyik atyamesterének legjobb munkáit válogatta össze. A 62. sz. füzet egy szenzációs amerikai regényt tartalmaz; czime *„Ujjászületés"* szerzője Charles Yke. E füzetet ismét egy magyar tárgyu szám követi: Elseje a „Magyar Könyvtár" programmjában igért történeti életrajzoknak. Pázmándy Péter életét mondja el benne *Áldássy* Antal egyetemi magántanár budai polgártársunk, röviden és tömören ismertetve nemzeti történelmünk e nagy alakjának szereplését. A füzetet nyolcz, a szöveg közé nyomott nagy érdekü kép gazdagitja. — Ezeket nyujtja legujabb 6 füzetében a „Magyar Könyvtár" kétségtelenül a legsokoldalubb, legtartalmasabb és legolcsóbb az e nemü vállalatok közül. Egy-egy szám ára 15 kr.; a kiadóczég Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) — szivesen szolgál teljes jegyzekekkel.

Magyar kir. államvasutak üzletvezetősége Debreczen.

26896 szám.
III—1898.

Pályazati hirdetmény.

A m. kir államvasutak Szatmár állomásán 1898. évi deczember 31-én a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyan azon időponttól számitandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel ismételve zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és — „Ajánlat a m. kir. államvasutak Szatmár állomásán levő vendéglői üzlet bérletére" — felirattal ellátott, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt, boritékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1898. évi október hó 15-iki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához pósta utján, térti vevénnyel nyujtandó be; ugyanazon időpontig bánatpénz fejében pedig 300 frt (háromszáz frt) *készpénzben* küldendő be függetlenül az ajánlattól a debreczeni üzletvezetőség gyüjtőpénztárába pósta útján jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg és keresk.) osztályban (Tisza palota épület II. emelet 25. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 óráig és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők; miért is az ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul beérkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fentartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára szabadon választhasson.

Debreczen, 1898. szeptember hó 21-én.

Az üzletvezetőség.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Kitünő szappan.* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Stuart* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorféle villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő mindszenti ERDÉLYI GYULA

2619/1398. tkv. sz. Érk. aug. hó 4-én

Árverési hirdetményi kivonat.

A szentendrei kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a m kir. államkincstár végrehajtatónak Steezky György és neje végrehajtást szenvedő elleni 103 frt 37 kr tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a pestvidéki kir. törvényszék, a szentendrei kir járásbiróság területén levő, Szentendre város határában fekvő, a Steczky György és neje szül. Szlaminka Mária tulajdonát képező szentendrei 1427. számu betétben A. I. 1—4. sorig a. foglalt 2111., 2112., 2113., 2114. hrsz. a. ingatlanra 89 frtban és az A. II. 1. 2. sorig a. foglalt 317.. 318. hrsz. kert és 144. számu házra az árverést 211 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az *1898. évi november hó 16-ik napján délelőtti 9 órakor a szentendrei kir. járásbiróság árverező helyiségében* megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak. Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. § ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 8333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szentendrén, 1898. évi augusztus hó 5-én.

Királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság

Rose
kir. járásbiró.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett:
2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke“** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza 22

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.
Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

BIEHN JANOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat
nedves falak szárazzá-tételét.

OKÁNYI IMRE
első budai szalámigyára és husfüstölődeje.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek-utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes“

Takarmány eladás.
I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükköny eladó.
Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénnyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

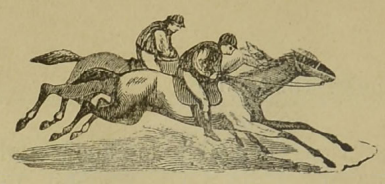

Budapesi lóversenyek
1898. szeytember 25, 27 és 39. október 1, 2, 4, 6, 8 9 és 11-én.
Kezdetük mindig délután 2 óra 15 perczkor.

Beléptijegy naponkint:

I. oszt. (Passepártout) uraknak	— — —	5 frt.
I. „ „ hölgyekuek	— — —	3 „
I. „ „ katonatiszteknek	—	3 „
II.	— — — — — — — — —	1 „
Állóhely a versenypálya közepén.	— — —	30 kr.

Az őszi 10 napra:

I. oszt, (Passepartout) uraknak	— — —	40 frt
I. „ „ hölgyeknek	— — —	20 „
I. „ „ katonatiszteknek	—	20 „

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 10 napra 25 frt.**
A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabadon lépheti. Világos kocsik egész a helyszinig közlekednek. — **Katona-zene és frissitőhelyek minden osztályánál.**

Mihalovits József
kalapos-mester
BUDAPEST,
I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék
URI ÉS NÖI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

!! Uj törvény a kibiczeknek !!

Akármilyen szky elnök ur az elkopott és rossz kibicz-törvény helyett egy ujat hozott, a mi nélkülözhetetlen minden kávéházban és vendéglőben. A régulák kaphatók Bartalits Imrénél Budapest, III., Remetehegy. Ára darabonként 25 fillér. Egy korona beküldése ellenében 5 darabot bérmentve küld a kiadó. A törvény hátulján láthatók azok a kártyák, a melyek a hatvanas évekig divatban voltak.

„Polgári szakácskönyv vagy a magyar konyhaművészet“ czime annak a Lengyel Katicza által a takarékosság és izletességre való tekintetből megirt 300-nál több ételnek elkészitési módját magyarázó könyvuek, melyet Bartalits Imre budapesti könyvkiadóhivatala 35 krnak beküldése ellenében bérmentve küld men.

Érdekes és tanulságos

Elmaradt pásztorlevelek

Irta Dertre Ferencz.

Ára 20 krajczár.

Budapest, IV. Ulvilág-utcza.

Schenk Ferencz bizománya.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

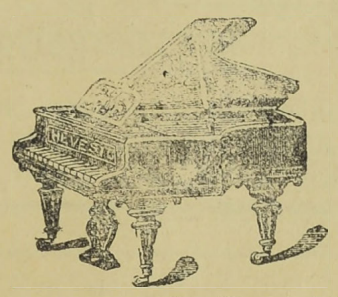

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-út 11. szám.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

HIRDETÉSEK felvétetnek

a kiadóhivatalban.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Balaton mellett

egy négyszobás, verendás villa, szőlővel körül ültetve, viz- ás fürdő-joggal, a szőlő és villatelep közvetlen a Balaton partján s teljesen **veszélytelen** gyönyörü kilátás Füredre, Tihanyra stb. orvosnak vagy sanatorium gyanánt kiválóan felhasználható, olcsó áron eladó. Bövebbet **Biró Margit** Budapest, Iskola-utcza 4. II. em. 2.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.

Specziálitási B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Aczélöntés.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalát.

Árlejtési hirdetmény.

A szentendrei kir. járásbiróság hivatalos helyiségeinek és fogházainak fütésére 1899 évben szükségelt összesen 84.79 köbméter($21^3/_4$ öl) száraz kemény tüzifa beszerzésére 1898 **évi október hó 15 napjának d. e. 9 órára** a szentendrei kir. járásbiróság hivatalos helységébe **árlejtési tárgyalást** tüzök és arra a vállalkozókat az ajánlatok megtétele végett ezennel meghivom.

Kelt Szentendrén 1898 évi szeptember hó 27-én

A kir. járásbiróság vezetője

Rose Gyula
kir járásbiró

Vörösvár községe elöljárósága.

1920. sz.
1898.

Árverési hirdetmény.

Vörösvár község alolirott elöljárósága részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint a vörösvári 415 sz. telekközbetétben Vörösvár község nevén álló A I 2. 3. sor sz. a. felvett 475 476 helyr. sz. 153 népsor sz. ház, udvar 436 -öllel és kert 125 □-öllel vagyis az öreg községháza a községi képviselő testületnek f. évi január hó 27-én kelt 11 tag 1898 sz. és Pesti Kis kun vármegye t. bizottsága részéről 749 hgy. 898. sz. a. megye hatóságilag jóváhágyott határozata folytán f. évi október hó 6-án délelőtt 9 órakor Vörösvár községházában megtartandó önkéntes árverésen a legtöbbet igérőnek el fog adatni.

Miről a venni szándékozók oly megjegyzéssel értesittetnek, hogy az árverési feltételek Vörösvár község kőrjegyzői irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Vörösvár község a vasuti állomásához csak 5 percznyire van távol, és a fővároshoz szintén közel, az eladó ház átalakitva. nyárilakásul is nagyon alkalmas.

Kelt Vörösvárt 1898. szeptember hó 20.

A közs. elöljáróság,

Eckhardt Géza körjegyző. *Müller János* biró.

Karikás étterme

IV. Magyar utcza 3. sz.

Minden közel, vármegyeház, törvényszék, takarékpénztár szomszédságában.

Vidékiek összejövetele.

Minden időben magyar ellátás.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntöház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztabb égvenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üdítőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 29. sz (Mindszent hava) Október II.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSEG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Szobrot a királynénak!

Eltemettük eszményképét a fejedelmi nőnek; eltemettük őrangyalát a magyar nemzetnek; eltemettük, ki úgy ismert bennünket, a földünket, nyelvünket, történelmünket, embereinket, a költőink dalait s népünknek szivét, mint senki a világon: eltemettük nagyasszonyunkat, Erzsébet királynénkat, ki mindig magyarul érzett, magyarért cselekedett.

Nehéz és sötét napokban tanultunk meg úgy tekinteni fel a királyné szépségtől tündöklő alakjára, mint őrangyalunkra, mert hisz az ő lábának nyomán rózsa fakadt mindig: a szeretet és szabadság piros rózsája

A násza ünnepén egy általános nagy amnestiában virradt föl először a magyar nemzet.

A kiegyezés tárgyalásaiba az ő angyali jósága lehelte a lelket, s e szabadságunk napjainak az ő angyali szépsége adta meg bűbáját.

Velünk sirt minden bajunkban, velünk, mikor a haza bölcsé koporsójánál zokogott a nemzet.

Királyné sohasem fért ugy nemzete szivéhez mint Erzsébet királyné, mert édes drága álmodással megálmodta a mi szabadságunkat, részese volt a mi keserves munkánknak, és balzsamos füvet hintett szabadságharczosaink sebei fölé.

Lehet-e olyan hálátlan sziv, a mely mindarról megfeledkeznék, midőn drága halottunk temetésére megkondulnak a harangok. Nem, nem lehet. Szivünkben ugyan oltárt emelünk dicső emlékének, a melyhez áhitattal járulunk könyezni és imádkozni; de ez mind nem elég, mutassuk külsőleg is látható jelét szivünk dobbanásának, emeljünk szobrot érczből, nagyot, maradandót, örököst, annak a királynénak, a ki sziv volt a mi szivünkből, lélek a lelkünkből, a kinek boldogsága volt a mi örömünk, bánata a mi szomoruságunk.

Sokat könyezett jóságos királyasszonyunk a magyar nemzetért, de minden könye lehullott a magyar nép, a magyar nemzet szivébe, mélyen, mélyen a szivébe. Oda fordulunk tehát ahoz a szivhez, a melyben felséges nagyasszonyunk könyeinek hullásától gyémánttá lett a magyarság szeretete.

Adakozzunk tehat mindnyajan forintokat, filléreket, járuljunk nemzeti szobrunk felállitasához tehetségünk szerinti adományokkal; adakozzon a szegény filléreket, hiszen fillérekből lesznek a forintok; az a legfőbb adomanyainknal hogy részt vegyen benne mindenki, a kiben sziv van és magyar mert mindnyájunkra esett egy sugára nagyasszonyunk gyöngéd szeretetének, mindnyájunk hálajaból emelkedjék fel nagy királynénk érczszobra.

Beniczky Ferencz, főispán. *Beniczky Lajos*, alispán.

Fazekas Ágoston, főjegyző.

Falk Miksa a Királynéról.

A magyarországi hirlapirás világhirű koszorusa, a tekintélyes államférfi s az első kerület tisztelt és érdekeinket szivén viselő képviselője **Falk Miksa** könyvet irt Erzsébet királynéról. Érdekes és becsés vissza emlékezései fényes adatokat szolgáltatnak a nagy királyné nemes és független gondolkodásáról és még jobban megerősitik azt a tényt, hogy a boldogult királyné menynyire szerette a magyarokat.

Falk Miksa tanitotta magyarul elhunyt királynénkat, Nagy Erzsébetet. Nem csak leczke órákat adott, de megismertette a királynét viszonyainkkal, irodalmunkkal és történetünkkel, vezéreinkkel, kik közül báró *Eötvös József* iránt szintén nagyon érdeklődött. *Végrendelet* czimü versét a királyné Falkkal lefordittatta németre, hogy testvérével a nápolyi királynéval is megismertese

A királyné példáját követhetnék a magyar nők azzal, hogy szeressék és tanulják *a magyar klaszikus irodalmat* ugy mint a felséges asszony szerette és tanulta. A magyar tisztességes irodalom felvirulása által várható, hogy a magyar nők vegyék pártfogásukba és ne vegyenek kezükbe olyan könyveket, melyeknek tartalmától csak pirulhat a nő.

Falk Miksa emlékezései szellemesek és élvezetesek s daczára, hogy a könyv terjedelmére nézve rövid, egy könyvtárra menő tanusággal ér fel, és szaporitja Falk nagy érdemeit és a hazának tett fontos szolgálatait.

A könyvből idézzük a következő részletet:

„Gastein környékén van egy meglehetősen magas fekvésü mulatóhely, melynek neve „Pyrkerhöhe“ (Pyrker hajdani érsekről elnevezve). Ő felsége oda csak korán reggel sétált, a mikor még alig járt ott valaki. A mint egyszer onnan lejő, megállitja őt egy öreg úr, aki lihegve mászott fölfelé és éppen megállott volt, hogy homlokáról a verejtéket letörölje.

„Bocsánat, kisasszony, igy szólitá meg a királynőt, ön biztosan a Pyrkenhőhéről jön — vajjon még nagyon messze van-e innen és gondolja-e, hogy egy hetvenesztendős ember odáig eljuthat?“

„Bizony kissé messze van még, felelt a királyné nevetve, de egy óra alatt talán még hetven éves ember is feljuthat... Hát ön nem ismeri ezt a vidéket?“

— Nem én, még sohse jártam itt. Én nagyon messziről jövök.

— Például?

„Aus Hermannstadt!“

Ah! kiáltott fel a királyné örvendő hangon és magyarul folytatá: „Nagy-Szebenből? Hát magyar ember?“ Ő felsége aztán tovább beszélt magyarul, a miből azonban a szász atyafi egy kukot sem értett és végre kissé szégyenkezve bevallotta, hogy biz ő nem tud magyarul.

„Schade“, jegyzé meg a királynő röviden és egy fejbólintással elbucsuzva, folytatta utját lefelé.

Alólról épen egy kis társaság iparkodott fölfelé, mely ő felségét megpillantva, mely meghajlással félre állott az útból. Az öreg ur onnan felülről nézte ezt a dolgot és kezdte magát kissé kényelmetlenül érezni. Alig várhatta, hogy a társaság fölérjen, aztán pedig ingadozó hangon kérdé, vajjon ismerik-e az urak azt a kisasszonyt?

— Miféle kisasszonyt?

„Hát azt, aki az imént lefelé ment s a kinek önök köszöntek.“ Amazok hangos kaczajra fakadtak.

„Hisz az a császárné!“

Az öreg ur egy darabig ugy állott ott, mintha a mennydörgős mennykő belecsapott volna; aztán elbeszélte, hogy mi történt vele, s azzal fejezte be siralmas előadását: „Egyszer életemben lett volna alkalmam egy királynéval beszélni és akkor se tudtam vele beszélni. Bizony igaza van ő felségének: Kár, hogy nem tudok magyarul!...“

Ime beteljesedett: „az emlékek egész raja zsibong körül“ és én majdnem ugy járok, mint Göthe Zauberlehrlingje: „die ich rief, die Geister, werd ich nun nicht los!“ Hanem erőt veszek magamon, kinyitom az egy időre behunyt szemet és ime rémülve látom, mily nagy helyet foglal el máris az én igénytelen csevegésem. Mert amit az imént elmondtam,

ennél egyéb nem igen akar lenni, legkevésbbé pedig az ünnepelt fejedelemnőhöz illő jellemrajz. Hiszen a ki a nőkről méltó módon akar irni, annak Diderot szerint: „tollát a szivárványba kell mártania, és egy lepkeszárny himporát hinteni soraira.“ Hát még ilyen nőről! De a mire én nem vagyok képes, megtette más, a legköltőibb kedély, melyet valaha ismertem, felejthetetlen barátom és mesterem, b. Eötvös József. Egyik levelében, melyet 32 évvel ezelőtt, 1867. május 14-én, tehát még a koronázás előtt intézett hozzám, e rajongó szavakat irja: „Magas tanitványa nálunk viragokkal fogadtatott és napról napra nő a lelkesedés, mely irányában nyilvánul. Valamint hiszem, hogy soha egy országnak nem volt királynéja, ki ezt inkább érdemlé, ugy tudom, hogy soha sem volt ilyen, a kit igy szerettek. És én a jövőhöz való bizalmat ép ezen érzésre alapitom. Az érzelmek, legalább a népnél, sokkal nehezebben változnak, mint meggyőződései és én mindig ugy voltam meggyőződve, hogy ha egy korona, ugy mint 1848 ban a magyar — széttört: azt csak a nép szivében ébresztett nagy érzelmek lángjai forraszthatják össze.

Három századon át megkisértettük a hittel, azután megpróbáltuk a reménynyel is több izben, de egy még hátra volt, az, hogy a nemzet a dynastiának valamely tagját igazán, szive mélyéből szeresse és minthogy ezt most elértük, nem aggódom a jövő iránt...“

A költő látnok és Eötvös is jól látott a jövőbe; hite igazolva lett, reménye teljesült, a szeretet pedig nem csak összeforrasztotta a magyar koronát, hanem olyan fénynyel árasztotta el, amilyenben talán soha azelőtt nem tündökölt.

Ezüst lakodalom.

A magyar nagyuri társaság egyik kiválóan magyar családjában szép ünnep volt. Ez az ünnep minket is érdekel, mert ugy őrgróf *Pallavicsini* Ede, mint neje született *Majláth Etelka* grófnő hudaiak. Budai palotájokban találkozik az előkelőség és a szellem. Az őrgrófné a *Mária Erzsébet* egylet egyik elnöknője s a szegények valódi őrangyala. Gróf *Hunyady László*nével ő rendezte a sikerült bástya-ünnepeket, és szerkesztették a *Buda és Vidéke* ünnepi számait. *Majláth Etelka* grófnő a művészetben is számot tesz s e tekintetben is többször emlékeztünk róla lapunkban. *Őrgróf Palavicsini Ede* mint több pénzintézet igazgatója s a *Magyar általános hitelbank* igazgatója, őre az üzleti tisztaságnak. Mi mindig szivesen látjuk azt, ha a főurak mint ő az üzleti világtól nem vonulnak vissza s a *noblesse oblige* elveivel ott tért foglalnak s példát adnak a magyar fajnak, hogy itt is van számára hely.

A Pallavicsini család mély vallásosságával szintén elöljár. Családi ünneplük t. i. Mosdoson tartott ezüst lakodalmuk is vallásos ténynyel kezdődött. A grófnő testvére gróf *Majláth Gusztáv* áldotta meg ujból a valóban boldog frigyet beszéd kiséretében a mise elvégzése után. A megható szertartás a mosdósi őrgrófi kastély remek kápolnájában folyt le, mely t a mély vallásos érzületü főuri pár tizenötezer forinton felüli költségen épittetett.

A főuri párt levélben és táviratban is sokan üdvözölték. Mi is szivünkből kivánjuk, hogy boldogságukban sokáig éljenek családjok, a haza s az emberiség javára. Ehez a kivánsághoz a szegények buzgó imája is hozzájárul.

Zsindelyezik.

Országszerte hangzott a napokban *Zsindelyezik a kaszárnya tetejét*. Pántlikás kalapu bokrétás legények vonultak be ezredeikhez. A közel fekvő falvakból Budán keresztül vonuló ujonczok azonban nem ezt énekelték. *Német nyelven* énekelték a *német nótákat* és kurjásztak németül. Tizenkilencz, husz éves legények, kik már az iskolaban magyarul tanultak, követték el ezt a *megdöbbentő visszaesést*. Ezek a legények tudnak, de nem akarnak beszélni magyarul még a törvényszék, vagy a biróság előtt sem.

Hol a hiba? Az országban *általánosan hanyatló magyar szellemben*. Nem elég, ha magyarul tudunk, ha kihaló félben az ősi erkölcs, a magyar szellem, a magyar gondolkodás s a nemzetköziség a legkisebb faluban is tanyát ütött. Ha abba a németnek született fiuba a magyar *szóval* magyar szellemet nem csepegtetnek, akár közönséges *svób fiu*, akár *hausherrsohn*, *bürger*, vagy *Ofnerkind* az visszaesik.

Mit várhatunk a falusi svablegénytől, ha budai kabátos emberek németül beszélnek, német modra mulatnak, jodlereznek stb?

Az *Országos Magyar Iskola Egyesületnek* ki kell terjeszteni működési körét, és nem csak az ovodákkal folytatni a magyarositást, de minden eszközökkel s ki kell terjeszteni a magyar egyesület jelszavát, mert *nem csak nyelveben, de jellemében és szellemében él egy nemzet.*

Az Országos Magyar Iskola Egyesület dicséretes buzgalmának csak akkor lehetnek eredményei, ha *működését és czéljait* jobban megismerteti a közönséggel és a közigazgatást munkatársául nyerheti . . . *Országos mozgalom.* Ez a fő, minden eszközök kézhez ragadásával s a *magyar nők fellelkesitésével*, hogy ők is terjeszszék a magyar szót és magyar szellemet.

Az Országos Magyar Iskola Egyesület hazafias czeljat a *magyar dallal* is küzdheti. Példa a magyar dal jótékony hatására olyan német község, melyben magyar dalárda van p. o. Békás Megyeren.

A *dermesztő közöny* megszüntetéséhez módot nyujthat, ha városról városra járnak apostolai a czélt megmagyarázva s a hiveket toborzák, mert azok magoktól nem jönnek. Hangversenyek, felolvasások az egylet javára. Szóval folytonos munkában létel.

Egy *országos sorsjáték*, sorsjátékokban *való részesedés, aláirások gyüjtése, birságokból való részvétel, tagok gyüjtése, népies irodalmi kiadások*, és sok és sok módon kereshet eszközöket, hogy czélját elérje.....

Mi a magunk részéről a közönségnek nem tudjuk elégge ajánlani a bálok és hangversenyek rendezőit, a szinigazgatókat kérni, hogy adakozzanak az *Országos Magyar Iskola Egyesület czéljaira*

Lajos kút.

A *Buda és Vidéke* a tavasz végén egy a magyar szobrászmüvészetről szóló czikkben szóba hozta *Millacher Lajos* 20,000 forintos hagyatékát, melyet ő oly czélból hagyott, hogy Buda egyik nyilvános terén állitsanak az ő szobrával kutat s nevezzék el azt Lajos-kútnak. A székes főváros képviselőtestületi bizottság több képzőmüvészeti tárgyat intézett el s közöttük a *Lajos kútat* is, fölkérve a tanácsot, hogy a pályázat kihirdetésére adja meg a fölhatalmazást . .

Örülünk, hogy a Lajos kút megleszboldogult Millacher Lajos emlékére, azonban még jobban örülnénk, ha *Árpád* szobrára is megkezdődnék a mozgalom, ki végrendeletében nem hagyott mást csak a *hazát*, s az örökösök — a magyar nemzet hü fiai — *Árpád*ra is gondolnának s felállitanák müvészi szobrát az egykori *Fehéregyházán*, mert hát a ki a hazát elfoglalta, arról sem szabad elfeledkezni a hálás utókornak, annál is inkább, *mert a honfoglaló magyarok szellemét immár idegen szellemre kezdik váltani.*

Kifelé.

A székes főváros kifelé terjesztése keene volt a polgármester székfoglalójában. Egymásután alakulnak házépitő egyesületek, nem csak a székes fővárosban, de a szomszédos községekben is.

A város és vidékek rendezésének ügyeit szivökön viselők mindent elkövetnek, hogy a fejlődések és alakulások helyes irányban történjenek. Igy is kell lenni, ne hogy az állapotok elbetegesedjenek. Egészség a rendszerben, egészség a testben, ez a fő. Maga a táplálkozás kérdésének jó megoldása is azt követeli, hogy a vidéken is települjenek a szerényebb javadalmazásuak.

Szivesen veszszük, ha ehez és ehez hasonló kérdésekhez a tekintélyes szaklapok hozzászollanak, mert ezek a tudományra helyezkedve a kérdést fontosabba teszik. A *Magyar Közigazgatásban* Lukács Emil egy alapos czikket irt Budapest népesedése és közegészségi viszonyairól, mely elmélkedés tárgya lehet s melyből adjuk a következőket:

„És most visszatérhetünk oda, a honnét kiindultunk, t. i. ahoz a kérdéshez, hogy vajjon abból a jelenségből, hogy Budapest lakosságának elhalálozási arányszáma csökken és kisebb mint tiz év előtt volt, és hogy ez akkor történik igy, a mikor pedig a főváros lakosságának összes száma rohamosan emelkedik, *ebből a jelenségből vajjon lehet-e arra a konklusióra jönni, hogy Budapest közegészségügyi viszonyai jók is?* Nem akarjuk azt mondani, hogy a viszonyok *rosszak*, hanem azt, hogy a népesedési arányszámnak és az elhalálozási arányszámnak olyatén kombinacziója, mely az eredményt a közegeszségügyi viszonyok előnyös mérlegelésére számitolja le, a tudomány mai állásanak nem felel meg; és felette veszélyes dolog lenne, ha illetékes tényezők szintén ilyen következtetést vonnának le abból a kombináczióból és és ha *ehhez a téves következtetéshez mérnék hozzá* a székesfőváros közegészségügyi viszonyainak javitása iránti *gondosságukat és törekvésüket!*

Hogy lehessen egyébiránt megbiznunk abban a kijelentésben, hogy a főváros egészségügyi viszonyai javulnak, mikor maga az évi jelentés beismeri, hogy a főváros évek sora óta küzd a vizvezetéki mizériákkal; mikor a közélelmezési bizottság jelentéséből azt tudjuk meg, hogy nagy reményekkel és várakozásokkal létesitett vásarcsarnokok nem váltak be egészen, sőt talán éppen nem, mert hiszen az élelmezés *drágább* lett, a főváros népességének tulnyomó része meg kevésbbé táplálhozhatik jól, mint azelőtt. És nogy tudjunk megnyugodva lenni abban, hogy a főváros egészségügyi viszonyai javulnak, mikor, daczára annak, hogy az egész világon mindenütt oda vergálnak a világvárosok, hogy epitkezéseik körül a pavillon- (tehát extensiv irányu) rendszernek tudjanak tért biztositani, hát mért éppen a mi fővárosunk évi jelentésében van kilátásba helyezve egy egészen ellentétes épitkezési politika, a mely t. i. a *„belső területeken való épitések intenzivebbé“* tételét jelenti ki fő czélnak! Mit jelentsen ez? Még nagyobb összezsufolása a lakosságnak, csak azért, hogy a mai dátum zártáig telket szerezni tudott emberek boldoguljanak, s hogy nekik konkurrenciát az uj emberek ne csináljanak? Szerintünk ez nem helyes irányzat s a főváros közegészségének valóságos koczkáztatása. Tessék éppen ellenkezőleg minél jobban terjeszkedni az épitkezéssel, minél könnyebbé tenni a pavillonszerü épitkezést és *olcsó közlekedést* teremteni! Tessék az élelmezési árucsarnokokat ugy berendezni, hogy azokban ne csak a *nagyban* vásárlók, de a legszegényebb ember legapróbb szükséglete is fedezhető legyen.“

Budai Zenekör.

A Krisztina-városban harmadéve megalakult „Budai Zenekör“, mely női-, férfi- és vonós zenekarával különösen a hazai zeneszerzők termékeit karolja fel s a classicus

zenét műveli, működése fonalát ismét felvette. A Koronaőr utcza 3. sz. a. sikerült hangversenyek keretében évente négyszer mutatja be művészi haladását, mely érdemessé teszi a közönség pártolására. A rohamosan fejlődő Krisztina-városrész már amúgy is égetően érzi hiányát kerületében egy zene iskolának s kellő pártolás esetén lankadatlan kitartásánál és művészi ambitiójánál fogva a „Budai Zenekör" van arra hivatva, hogy azzá kifejlődjék. A „Budai Zenekör" pártoló tagjai évnegyedenként 1 frt 50 krt fizetnek s minden hangversenyre 2 szabadjegyet kapnak rendelkezésre. Felvételre jelentkezhetni (irásban is) minden hétfőn esti 8 órakor I. k. Koronaőr-utcza 3. szám alatt, vagy naponta az egylet titkáránál I ker. Mészáros-u. 12 szám I. em. 4. ajtó.

Minél többször zeng a magyar dal annál jobban terjed és erősödik a magyar szellem. A Budai Zenekör hasznos szolgalatot tesz a magyar szellem terjedésének is, méltó a pártolásra Elnöke *Bogisich Mihály* püspök, ki annyi szép magyar dalt és éneket szerzett és mentett meg. Alelnöke *König Gusztáv* pápai kamarás, az egyesület buzgó terjesztője. Karmester *Eisvogel Ferencz*, kinek a magyar zenevilágban előkelő neve van. A *Budai Zenekör*-t ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Falk Miksa.

Falk Miksa az első kerület tisztelt képviselője, a politikai, társadalmi és irodalmi élet kitünő vezéregyénisége, 70-ik születésnapját ünnepelte. A jót kivánók sorából lapunk sem maradhatott el, annál is inkább, mert a „Buda és Vidéke" egyik legjobb barátja és terjesztője Falk Miksa, ki minden alkalommal és mindenütt nemcsak méltatja a Buda és Vidéke hivatását, de azt terjeszti és előkelő összeköttetéseivel, befolyásával erősiti. Tisztelt és szeretett képviselőnknek ki Buda érdekeit szivén viseli és Budáért annyit tesz, szivünkből kivánunk tartós és boldog életet.

Harmincz éves találkozó.

A budai főreáltanoda volt növendékei, a kik 1868-ban végezték tanulmányaikat, e hó 20-án tartják 30 éves találkozási ünnepélyüket. A volt pályatársak reggeli 8 órakor gyülnek össze a budai zeneakadémia egyik termében s innen hálaadó isteni tiszteletre vonulnak a kapucinusok templomába. A szent misét Cseörgheö Aladár az intézet volt hittanára fogja bemutatni volt növendékeinek segédlete mellett. Mise alatt a Mátyás-főtemplom énekkarának több tagja Vavrinecz Mór karnagy vezetése alatt több régi magyar egyházdalt fog előadni Dienzl Oszkár orgona kisérete mellett. Mise után a budai kir. főreáltanoda igazgatósági irodában díszülés leend Hofer Károly kir. főigazgató elnöklete alatt. Az ülés után Budai Goldberger Samu volt pályatárs karton festő és nyomó gyárának megtekintése következik. Az ünnepélyt $1/_2$ 2 órakor társas-ebéddel fejezik be az első kerületi polgári casinó dísztermében.

Egyetemi ifjuság.

Az egyetemi ifjuság ügyeit, ha nem is hanyagolja el a sajtó, de bőven, ugy ahogy kellene, nem mindég kiséri figyelemmel.

Nagyon fontos az, hogy milyen a *magyar ifjuság?* Hogy él? Hogy gondolkodik? Hogy cselekedik?

A müegyetemnek Budán leendő biztos elhelyezése s az egyetemek többi részének is Budán leendő elhelyezésének jogos reménye folytán az egyetemi ifjuság érdekei a mi érdekeink is. De érdekünk az különösen azért, mert a nemzet jövője a fiatalság kezében van.

Szemenyei Kornél az egyetemi kör elnöke székfoglalójában olyanokat mond, mit *Szemere Miklós* nagy hatásu munkájában a „*Fiatal Véreimben*" az ifjuságnak lelkesen ajánlott.

Üdvözöljük az ifjuság elnökét azon a téren, mit *Szemere Miklós* ajánlott.

Ezeket mondja beköszöntőjében Szemenyei:

„Ép test ép lélek. Vitézi torna neveli a jellemet. A sport és a lovagiasság, a *lélek delice* — ahogy Széchenyi mondta — összefüggő fogalmak. Az ifjuságnak saját erejéből kell élénk sportéletet létrehoznia, hogy megmutassa életrevalóságát és hogy erős ellen állást fejtsen ki a hanyatló, dekadens életmóddal szemben. Az ifjuság csak mint a márcziusi ifjuság követője, a régi magyar katonai szellem ébrentartása és fejlesztése által érheti el lesülyedt tekintélyének régi polczát."

Legyen az ifjuság erős, egészséges, edzett testében legyen nemes és ép lélek. Ne felejtse el soha, hogy magyar ifjuság! Éljen a magyarságnak és ne türjön magában *nemzetközi* s a magyar fajhoz nem illő törekvéseket.

Szüret Jókainál.

Jókainak egyik, talán az irás után legnagyobb szenvedélye a *szőllő termelés*. Az Istenhegy alapitó lakója sok kedves és hasznos dolgot irt a szőllő termelőnek. Szereti azt a kis otthont szép budai hegyvidékünkön. Maga ültette s maga mentette meg harczolva a szőllőre veszélyes elemekkel. Az istenhegyi nyaraló szőllős kertje volt egyebek között az ő vigasztalója, reménye, s büszkesége.

Ebben az évben is megtartotta a szüretet *Jókai Mór*. Nem volt ez amolyan szélesjókedvü szüreti mulatság, amelytől a koszorus házigazda présháza negyvenöt év alatt (amióta szőllejét ápolgatja) nem egyszer visszhangzott. Nagyon is ráborult a nemzeti gyász a szivekre, különösen „a svábhegyi vinczellérre", amint Pósa Lajos egy elmés felköszöntő versben Jókait elnevezte. Inkább amolyan családias ünnep volt ez, melyen több említés esett a régi szép időkről, mint minden egyébről. A dévaj tréfára senkinek se volt kedve. A házigazda tisztében a nagy iró leánya, Róza és ennek férje, Feszty Árpád, a kitünő festőművész osztoztak. Ők fogadták a nagy vendégtársaságot. A pompás vacsora, és a tüzes borok mellett reggelig együtt volt a társaság. Amiben alig hittünk, alig biztunk, szüretelnek nem csak Jókainál, de Budán és vidékén. Előkerülnek a nagyobb szüretelő edények és jó terméssel telnek a hordók legalább minőségre nézve jóval, mert sok helyen többet vártak. Nagy áldás az a népre, hogy a szőllők szaporodnak, dicsérve *Darányi Ignácz* a földmivelés miniszterének és munkatársainak ernyedetlen buzgóságát és áldozatkészségét. A hires szervita pincse is megbővitette tartalmát. Jó szüretről értesitenek *Pomázról*, hol a községnek van szőlleje s ahol a Luppa féle bor világhirü. Most már nagy területek lesznek és nem hiu remény a *zsámbéki* vinczellér iskola Vármegyénk gazdasági egyesülete, alispánja és gazdasági előadója is hálára kötelezte a vidéket. Szóval a szó nem hangzott el a pusztában. *Jókainak* nagyon sokat köszönhetünk, mert az ő tolla és példája is hatott és vonzott.

Olvasóinkhoz!!!

A „Buda és Vidéke" úgy szeretné tartalmát berendezni, hogy minél több tárgyról irhatna. Felkérjük tehát mindazokat, a kik lapunkat közleményekkel tisztelik meg, hogy röviden irjanak. Ezzel a beosztással több kérdéshez szólhatunk hozzá. Rövid czikkekben is ellehet mindent mondani. Mindent kiadunk a mi Budát és a vidéket érdekli, véleményt és ellenvéleményt. Czélunk a magyarosodás és Buda és vidékének emelése. Törekvésünk, hogy Buda legyen a szellemi élet központja, s kereskedése és ipara erősödjék. Buda lépjen összeköttetésbe a községi előljáróságokkal a vele szomszédos helyeken, hogy érdekeikben egyesüljenek. A kapocs lapunk. Buda vidéke messzire terjed, a Dunán tul jó részének Budával és Budától kell emelkednie. Mi a magunk részéről ezért mindent elkövetünk s magunkat olvasóink jó akaratába ajánljuk.

Nyugotmagyar-stiriai vasuti forgalom.

(Reexpeditionális kedvezmény a szombathelyi mezőgazdasági takarék és hitelbank részvénytársaság szombathelyi nyilvános tárházaiba betárolt gabona stb. küldeményekre nézve.)

A szombathelyi mezőgazdasági takarék és hitelbank részvénytársaságnak Szombathely állomással sinösszeköttetésben álló szombathelyi nyilvános tárházába vasuton érkező és onnan vasuton továbbitandó gabona-, hüvelyes-, olajmag-, olajpogácsa és őrlemény küldeményekre nézve, teljes kocsirakományokban való szállitás esetén, az osztrák-magyar monarchia tárházaiban betárolt és onnan reexpediálandó küldemények kezelésére és elszámolására 1889. február hó 1-től érvényes határozmányok fenntartása mellett a reexpeditió kedvezménye, vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendeltetési állomásig a továbbitás idején fennálló közvetlen díjtétel alkalmazása a *nyugotmagyar- stiriai vasuti forgalomban* az alábbi feltételek és modozatok mellett engedélyeztetik.

A reexpeditió kedvezménye általánosságban csak oly viszonylatokban elszállitandó küldemények után nyer alkalmazást, amely viszonylatok forgalma a fennálló irányitási szabályok értelmében Szombathelyen át vezettetik.

A reexpeditió kedvezménye csak akkor nyer alkalmazást, ha az illető küldemények a szombathelyi mezőgazdasági takarék- és hitelbank részvénytársaság szombathelyi nyilvános tárházaiba czimezvék és ez által a betárolás napjától számitandó 12 hónapon belül továbbitás czéljából ujból feladatnak. Meg van azonban engedve a fuvarleveleken azon czéget is megnevezni, mely tulajdonos, illetve közvetitő gyanánt szerepel.

A közvetlen díjtételeken kivül reexpeditionális illeték gyanánt 100 kgkint 6 fillér számittatik.

A reexpeditió kedvezményéből kizárvák oly küldemények, melyek utirány előirással ellátott fuvarlevelekkel adatnak fel.

A reexpeditió kedvezménye rendszerint a küldeményeknek közraktárakból való továbbitása alkalmával *rovatolás utján* alkalmaztatik és pedig a Szombathely állomás által a küldemények beérkezése alkalmával kiállitott rovatlapkivonatok alapján, melyeknek a tárházi gondnokság azon irásbeli megkeresésével kell ellátva lenniök, hogy a közvetlen dijtételek alkalmazása mellett továbbittassanak.

Egyebekben a küldemények betárolására, valamint a reexpeditionális kedvezmény alkalmazására és a szállitási dijak kiegyenlitésére nézve a tárházakban betárolt és ott reexpediált küldemények kezelésére és elszámolására vonatkozó 1889. évi február hó 1-től érvényes fentidézett határozmányok mérvadók.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, egyszersmind a többi kötelékí vasutak nevében is.

Ujitások a Margit-szigeten.

Most, hogy az országgyülés határozatából a Margitszigetet hid köti össze a fővárossal, *József* főherczeg is nagyszabásu átalakitásokat tervez, melyek a Margitszigetet ki fogják vetkeztetni mostani szerény viszonyaiból. A szigetre tervezett hid alsó fejénél, a szigeten nagy kocsipark lesz a vendégeket szállitó kocsik részére. A szigetnek Pest felé eső részén közel a parthoz óriási korzót terveznek sétautakkal, szökőkutakkal. Ettől távolabb, ugyanesak a pesti part felé lesz a teljesen elkülönitett biczikli korzó megfelelő öltözőkkel és buffet-helyiségekkel. Az egész szigeten villamos világitást vezetnek be s különösen a parti nagy korzót tünderies fénynyel fogják megvilágitani. A szigetre való belépés dija ügyében még nem határoztak. A terv az, hogy a sziget lehetőleg látogatott legyen, de sulyt helyeznek arra is, hogy főképp az az inteli-

gensebb társadalmi osztály találjon ott szórakozást, amely a fővárosi ligetek zajos helyeit nem keresheti fel, másrészt nincs módja arra, hogy a nyarat a fővárostól távol töltse. Éppen ezekre való tekintettel a belépő dijakat fenntartják valamely formában.

Vaszary Kolos.

Vaszary Kolos biboros herczegprimás az eddigi megállapodások szerint, az egész telet Budapesten tölti s csak néha rándul egy két napra Esztergomba. Mellette csupán dr. *Kohl Medárd* titkár marad, mig a primási udvar papsága Esztergomban lesz állandóan Dr. *Walter Gyula* kanonok, a primás irodaigazgatója, hetenkint egyszer jő Budapestre, hogy a fontosabb szentszéki ügyeket közvetlenül a herczegprimásnál referálja, melyek azután itt is nyernek elintézést. A többi ügyeket Esztergomban végzik.

Ismerőseink.

(Árnyak és fények.)

Szirmay Andor.

Az első kerület kapitánya szirmai *Szirmay Andor* egyike legképzettebb rendőrtisztviselőinknek. Arra a pályára, melyre lépett, határozott hivatása van. Mint született magyar uri ember, művelt, készült, igazságos és méltányos s egyéb gavallér erényekben is gazdag. Tisztviselőtársai és az egész személyzete, a hivatalos körébe beosztott rendőrség tiszteli és szereti.

Fiatal férfi. Tetterős. Hivatalos teendőit nem immel-ámmal, de kedvvel látja el. A kötelesség teljesitésében első.

Az első kerületben a rendőrkapitánynak sok és nehéz teendői vannak, amiknek elvégzéséhez erély és kitartás kell, e mellett nem hiányozhatik a hivatalos képviseletnél a legmagasabb körökkel szemben a társadalmi magasabb müveltség és modor sem Ezek a képességek is meg vannak *Szirmay Andorban*.

A legjobban kiélesedő ügyeknél sem teszi a rendőrséget népszerütlenné, sőt inkább fokozni fogja a testület által megérdemlett bizalmat.

A parádénak nem embere. Sokkal keve sebbet árul el magából, mint a menynyit valójában ér. Jellemének egyik szép vonása a szerénység.

A budai első kerület rendőrkapitánya szivén viseli a közönség érdekeit és kivánságait s előtte az ügyes bajos dolgoknál ép úgy, mint derék tiszttársai előtt *ur vagy szegény egyenlő* Ellene senki nem emelheti a részrehajlás, vagy elfogultság vádját és senkinek nem lesz alkalma megczáfolni azt a pár vonást, miben őt méltattuk.

Krecsányi bucsuja.

A budai állandó színészet tervének megvalósitása késik, nagyon késik. *Krecsányi*, ki rendezett és jól szervezett müvészi erőkből álló társaságával és nagy rendezői talentumával szinház látogató közönséget teremtett, elbucsuzott. Ebben az évben is, mint mindig, megérdemelte a közönség és sajtó elismerését. Az idén a magyar szini irodalom termékei többször kerültek a műsorra s Krecsányi ezzel is kivált s kimagaslott más szinigazgatók közül. Szivesen óhajtjuk a viszontlátást.

Krecsányi bucsubeszédét itt közöljük:

Mélyen tisztelt és nagyrabecsült műpártoló közönség!

A budai nyári szini évadnak immár vége. Bevégeztetett. Thalia oltárán ismét kialudt az áldozati láng. A magyar kulturának, nemzeti nyelvünk symbolumának messze sugárzó, messze világitó szövétneke e pillanatban az utolsó lobbot veti. Bocsássanak meg, hogy e szövétnek lángjának végvillanásánál becses figyelmüket még egy pár perczre igénybe venni bátorkodom.

A most elhangzott taps és kihivás, méltánylásuknak és elismerésüknek ez általam nagyrabecsült nyilvánulása bátoritottak és ösztönöztek arra, hogy ezen ugynevezett világot jelentő deszkákon ez évadban még egyszer és utoljára megjelenjek és néhány bucsussót intézzek önökhöz. Amde elfogultságom és egyáltalán a rögtönzésben vagy szónoklásban való járatlanságom gátolnak abban, hogy kellő szavakkal tudjam kifejezni mindazt, a mit e pillanatban gondolok és érezek. Azonban ebbeli fogyatkozásomat mentse ki jó szándékom és önök iránt való határtalan tiszteletem és nagyrabecsülésem. Mert hiszen részemről jelen esetben a czél szentesiti az eszközt, és én azt gondolom, hogy a legkisebb, legigénytelenebb falusi kápolna csengetyűjének hangja épp ugy az ég felé tör, épp ugy az Istenhez emelkedik, mint a világvárosok legdiszesebb, legimpozánsabb templomainak távolra elhalatszó nagy harangjai.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Ma hármas ünnepet tartok, s ünneplésem egyikének táblájára ez évszámok vannak följegyezve: 1888—1898.

Most, épp ez órában tizenegy esztendeje annak, hogy a budai-krisztinavárosi nyári szinháznak megszakitás nélkül vezetője, igazgatója vagyok.

Köszönet, hála ezért a budai közönségnek!

Az önök pártfogása és áldozatkészsége tette lehetővé azt, hogy Thali e szerény csarnoka a lefolyt tizenegy esztendő alatt szellemileg emelkedett, anyagilag virágzott és évről évre mind nagyobb látogatottságnak, mind nagyobb népszerüségnek örvendett.

Az önök pártfogása és áldozatkészsége tette lehetővé azt, hogy most, budai nyári szinigazgatásom 11 éves évfordulati napján megelégedéssel és önérzettel ismételhetem a mit ezelőtt tizenöt esztendővel, az 1883-ik év szept. hó végén ugyanezen helyről hangoztattam:

„A mint megfogadám,
A koldusbotot kivirágoztatám. . . .“

Örömmel tapasztaljuk, mélyen tisztelt közönség, hogy a koldusbot évről-évre mindjobban söldül, mindjobban virágzik, s maholnap terebélyes, lombdus fává növi ki magát. Remélem, hiszem, meg vagyok győződve arról, hogy az a fa, mely a száraz koldusbotból vert magának e városrészben gyökeret, rövid idő mulva az állandó budai szinház épületét fogja megteremteni.

Adja Isten, hogy ez mielőbb bekövetkezzék!

Többen lehetnek e diszes közönség sorai között, a kik igénytelen beszédem hatása alatt e pillanatban igy gondolkoznak: hisz ez mind nagyon igaz, mind nagyon szép. Hanem ebben a küzdelemben, ebben a tizenegy évig tartó szellemi harczban a szinigazgatónak is van némi része, némi érdeme. Mert hisz a szinigazgató Petőfi Sándornak nem a közönség pártfogására, hanem a szinészet haladására vonatkozó versét követte; vagyis nem azt gondolta, hogy „...Pártolj közönség, és mi haladunk . .“ hanem azt mondta, hogy „ . . . Haladj szinészet, és mi pártolunk . . . “

A budai közönség megértette, fölfogta, méltányolta és áldozatkészségével viszonozta a mi buzgalmunkat és törekvésünket. Övé tehát a siker érdeme. Elismerés, hála, dicsőség önöknek, kik a szinészet iránti érdeklődésükkel és műpártolásukkal naponkint beigazolják a költő azon mondatát, hogy „Nyelvében él a nemzet.“

Mélyen tisztelt közönség!

Sajátságos játéka a véletlennek, hogy 1873. év október hó elsején, vagyis tegnapelőtt 25 esztendeje lettem szinigazgatóvá.

Huszonöt esztendő!... Egy negyedszázad.. Egy emberöltő. Huszonöt év alatt az ifjuból férfi, a férfiból aggastyán, az aggastyánból pedig porhüvely lesz. Ha végiggondolom a lefolyt huszonöt esztendőt, ugy rémlik előttem, mintha egy kripta födelét emelném föl, s a mohos, homályos üregben huszonöt év eseményeinek csontvázait látnám összehalmozva, összezsufolva és eltemetve. Mennyit küzdöttem, mennyit szenvedtem e huszonöt év alatt!... Mert, mélyen tisztelt kölgyeim és uraim, én nem voltam ám mindig budai szinigazgató, hanem igen is, kezdő koromban szinigazgattam a többek között kocsiszinekben, magtárakban és istállókban, a melyeket magam alakitottam át szinházakká és magam szereltem föl. Vagyis körülményesebben megmagyarázva, vonszoltam Thespis kenetlen, nyikorgó kordélyát falukban és mezővárosokban egyiránt. Igaz, hogy a szerencse kereke nagyon forgandó volt, s néha-néha fölfelé is került velem. Ilyenkor aztán bejutottam egyik-másik elsőrendű vidéki városnak muzsahajlékába.

Vágyam végre sikerült. Küzdelmem, fáradságom gazdagon meg van jutalmazva. A sajka, melyet huszonöt év előtt az élet zajló, zúgó, hullámzó tengerére bocsátottam, gyakran szenvedett hajótörést, gyakran fonyegetett elmerüléssel, de végre mégis virágos révpartra jutott. Hisz ime, abban a szerencsében részesülök, hogy ma a fővárosi közönség előtt fejezhetem ki köszönetemet mindazon városoknak, melyekben a lefolyt huszonöt év alatt müködtem s melyek szerény törekvésem iránt elnézők voltak. De legnagyobb köszönettel tartozom Budának, hol immáron tizenegy éven keresztül élvezem a közönség szives pártfogását és rokonszenvét.

Azonban van még egy gordiusi csomó, melyet Budán a közel jövőben meg kell oldani, ez az állandó budai szinház. Sajnálatos állapot, mélyen tisztelt közönség, hogy mig a tulsó oldalon, a főváros balpartján, utóbbi években gombamódra épülnek és emelkednek a szinházak, a budai rész, a jobbpart teljesen el van hagyatva, el van hanyagolva. Budanak rohamos épitkezése, uj hidjai, szellemi és anyagi föllendülése, fölvirágzása sürgősen megkövetelik, hogy polgárai számára alkalmas, diszes, olcsó helyekkel ellátott tágas szinházat épitsenek, melyben a szinmüvészet minden ága, minden válfaja ápoltassék, fejlesztessék és fölvirágoztassék.

Az állandó budai szinház az én egyetlen vágyam, egyetlen törekvésem. Ha e szinháznak létesitéséhez egy porszemmel hozzájárulhatok, örömmel fogom elmondani:

„. . . Szent hazám,
Megtevém azt, a mivel csak tartozám.“

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Bocsássanak meg, de nem távozhatom e deszkákról a nélkül, hogy egy pár szóval meg ne emlékezzem arról, a ki huszonnégy esztendőn keresztül családi boldogságomnak megalapitója, otthonomnak drága gyöngye, szinigazgatásomnak pedig fényes koronája volt. Ő osztotta meg velem a vándorlásnak nem ritkán életveszélyes fáradalmait. Osztozott balsorsomban, vigasztalt bánatomban, ápolt sulyos betegségemben, biztatott nehéz munkámban, sikereimben pedig okos tanácsaival, fenkölt lelkületével és ihletett müvészi becsvágyával támogatott. Ez nőm. Ő a jó, a hű asszonyok mintaképe, a kit szerénysége, galambszive angyallá, gyöngédsége és szerelme pedig szentté avattak előttem.

De végzem kissé hosszura terjedt bucsuzásomat. Hisz fövenyórám már lejárt. Bármily nehezemre essék is, kénytelen vagyok válni, bucsuzni önöktől.

Tehát viszontlátásig a jövő tavaszszal. Ha majd a rózsák ismét fakadni, a fák, levelezni, a mezők virányai illatozni fognak, ujra visszatérünk. Elhozzuk majd szivünkben azt a reményt, hogy talán már nem sokáig kell Budáról ismét és ismét eltávoznunk. A mi pedig hivatásunkat, pályánk iránti kötelességünket illeti, jövőben is oda fogunk törekedni, hogy magya-

rosodásunknak emelésére, terjesztésére munkálkodjunk.

Addig is viruljon Buda, viruljon édes hazánk szive, a főváros, s zavartalan jólét, öröm és boldogság áradjon annak minden lakosára. Éljenek!

III. Béla király temetése

Rövid idő mulva ünnepélyesen eltemetik *III Béla* királynak és nejének, antiochiai *Annának* földi maradványait. A temetésen, mely tudvalevően a király rendeletére történik — értesülésünk szerint — az összes magyar törvényhatóságok küldöttségekkel képviseltetik magukat. A kormány már felszólította a megyéket és városokat, hogy a küldöttségek megalakitása felől intézkedjenek. Az Árpádházi király és nejének temetése szép alkalom a nemzeti kegyelet felbuzdulására, nem csalódunk, ha azt hisszük, hogy a nemzet méltóan vesz részt ebben a kegyeletes tényben.

1436. sz.
1898. év.

Árlejtési hirdetmény.

A budapesti m. kir. állami hidak 1899., 1900. és 1901. évi szén szükségletének szállitására ezennel árlejtés hirdettetik.

Az összes szükséglet hozzávető számitás szerint 1000 m. mázsa első minőségü darabos porosz kőszén, a megrendelés azonban kiterjedhet ennél nagyobb mennyiségre is, mit vállalkozó minden kifogás nélkül tartozik teljesiteni.

A megrendelés lehetőleg az évi szükségletnek megfelelő mennyiségről fognak kiadatni, köteles lesz azonban vállalkozó egyes kocsi rakományokról kiállitott megrendelőlevelet is foganatositani és a megrendelt szenet, a szükséghez képest a budapesti magy. kir. állami hidak felügyelőségének raktári kelyiségébe (II. ker., fő-utcza 1. sz.), vagy a hidak vámházaiban kijelölendő helyre saját költségén szállitani.

A szállitmányokat mindenkor az állami hidak felügyelőségének egy tisztviselője fogja átvenni s az azokért járó összegek vállalkozónak csak az esetben fognak kifizettetni, ha az átvétel kifogástalan voltát az átvételre kiküldött tisztviselő a számlán igazolja.

A szállitás biztositására tartozik vállalkozó 50 frt biztositékot letenni és ezen jogügylettel egybekötött bélyeg és egyéb költségeket fedezni.

A szállitásra vonatkozó, magyar nyelven szerkesztett, szabályszerüen bélyeggel és 50 frt bánompénzzel ellátott zárt ajánlatok f. évi október 27-én délelőtti 10 óráig a budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségénél (II. ker., fő-utcza 1. sz.) nyujtandók be. Később érkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

A benyujtott ajánlatok az állami kidak felügyelőségénél a benyujtásra kitüzött határidő lejárta után azonnal fel fognak bontatni és a szállitás odaitélése czéljából felsőbb helyre felterjesztetnek.

Budapesten, 1898. év szeptember 30-án.

Budapesti m kir. állami hidak felügyelősége

Magyar kir. államvasutak üzletvezetősége Debreczen.

26896 szám.
III.—1898.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir államvasutak Szatmár állomásán 1898. évi deczember 31-én a vasuti vendéglő bérlete lejár; ugyan azon időponttól számitandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérletére ezennel ismételve zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és — „Ajánlat a m. kir. államvasutak Szatmár állomásán levő vendéglői üzlet bérletére" — felirattal ellátott, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt, boritékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1898. évi október hó 15-iki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához pósta utján, térti vevénnyel nyujtandó be; ugyanazon időpontig bánatpénz fejében pedig 300 frt (háromszáz frt) *készpénzben* küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyüjtő pénztárába pósta útján jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozással.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg és keresk.) osztályban (Tisza palota épület II. emelet 25. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 óráig és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők; miért is az ajánlattevőktől feltételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul beérkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fentartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérletösszeg nagyságára szabadon választhasson.

Debreczen, 1898. szeptember hó 21-én.

Az üzletvezetőség.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Kitünő szappan.* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Stuart* ope szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorfélo villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

N.-Kanizsai sör. Több budai, közöttük a „Buda és Vidéke" munkatársai Szántódra rándultak ki, a Balaton mellé, hol Kántás István, révbeli csárdás kitünő halászlével látta el a társaságot, mely alkalomra Galambos Ulrik, ismert jó hirü budai vendéglős s a kanizsai sörgyár képviselője kanizsai sörrel lepte meg a társaságot; és ez a sör itt is általános tetszést aratott és ez is biztositotta a kanizsai sör jóságát.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő mindssenti ERDÉLYI GYULA

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke"** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

Nyilttér*)

Császárfürdő
Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfal-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

OKÁNYI IMRE

első budai szalámigyára és husfüstöldéje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.

Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes"

Takarmány eladás.

I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükköny eladó.

Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)

Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénnyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet késziteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében.
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Budapesti közuti vaspalya-társaság.

HIRDETMÉNY.

A budapesti közuti vaspálya-társaság igazgatósága az 1895. évi első kibocsátványu részvényekből 10.000 darab és az 1898 évi második kibocsátványu részvényekből 6000 darab, összesen 16.000 darab részvény értékesitését határozta el.

Ezen részvényekre nézve a t. czimü részvényeseknek, czimletbirtokuk arányában, a budapesti közuti vaspályatársaság forgalomban levő részvényei és élvezeti jegyei után az elővételi jog biztosittatott és a következő feltételek mellett ezennel felajánltatik:

1. Az elővételi jog gyakorlása czéljából a részvények és élvezeti jegyek 1898. október hó 17-ig a délelőtti órákban, vasár- és ünnepnapok kivételével, a társaság főpénztáránál (Budapest, V, Lipót-körut 22.) lebélyegzés végett jegyzékkel bemutatandók, a mely bemutatás alkalmával a 3-ik pontban megállapitott első vételári részlet a társaság főpénztáránál egyidejüleg befizetendő.

A mennyiben az elővételi jog, a mint az előzőleg meghatározva van a fent kitett időpontig nem gyakoroltatott, az végleg megszünt.

2 Minden bemutatott 5 darab részvény, illetve 5 darab élvezeti jegy alapján egy darab 100 forint névértékre szóló uj részvényre gyakorolható ez elővételi jog.

A mennyiben az elővételi jog egyes czimletek alapján gyakoroltatik, az csak az uj részvény megfelelő hányadára ad jogot, oly megszoritással azonban, hogy a mennyiben az ily hányadról szóló elismervények 1899. év április hó 30-ig a végleges czimlet átvétele végett, még pedig egy egész uj részvény átvételéhez szükséges számban, a társaság főpénztáránál be nem mutattatnának, ezen határidőtől kezdve az ily hányadelismervény értéke teljesen, még pedig a társasági tartalékalapok javára megszünik.

3. A részvények vételára, a mely darabonkint 330 (háromszázharmincz) o. é forintban állapittatott meg, következőleg rovandó le: Az elővételi jog gyakorlásánál, azaz:

1898. október 17-ig 110 frt,
1899. január 8-ig 110 frt,
1899. február 15-ig 110 frt.

Azonban a befizetések egyszerre is teljesithetők.

A megtörtént befizetésről ideiglenes elismervény fog kiszolgáltatni.

4. Ha a 3-ik pontban meghatározott határidőkön belül az előirt összegek befizetése elmulasztatnék, az esetre az igazgatóság a hátralékban maradt ideiglenes elismervények birtokosait a Budapesti Közlönyben egyszer közzéteendő hirdetmény által fogja fizetésre fölhivni.

E fölhivás tartalmazni fogja a hátralékban levő ideiglenes elismervények számait, az igazgatóság által az elmulasztott befizetésre kitüzött ujabbi határidőt, valamint a mulasztások itt megállapitott következményeit.

Az ideiglenes elismervény birtokosa, a ki a fölhivásban kitüzött időn belül fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, köteles a 3. pontban meghatározott egyes esedékességi időpontoktól a fizetésre a fölhivásban kitüzött időpontig a hátralékban levő vételári összeg után 5% késedelmi kamatot fizetni.

Ha az ideiglenes elismervény birtokosa a fölhivásban meghatározott ujabbi fizetési határidőt is elmulasztaná, ugy tekintetik, mintha a már teljesitett fizetésekről a társulati tartalékalap javára lemondott volna. Az ideiglenes elismervények a fölhivásban az ujabb befizetésre rendelt és elmulasztott határidő lejártával érvényüket vesztik és a társaság részéről semmiseknek fognak tekintetni.

5. Az uj részvények 1899. évi január hó 1-sö napjától kezdve a társaság nyereményére a forgalomban levő részvényekkel egyenlő igénynyel birnak.

6. A végleges czimletek kiadása legkésőbb **1899. április 30. napjáu** fogja kezdetét venni.

A részvényeket megillető alapszabályszerü jogok csakis a végleges czimlet birtoka alapján gyakorolhatók.

Budapest, 1898 október 7-én.

Az igazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly	⊙ 22	12	15	sz v	Bicske
○ 102	12	40	„	Bécs, Páris, London	310	12	35	„	Hatvan
32	6	25	v v	N.-Kanizsa	1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
604	6	45	gy v	Gyfehérv. N.-Szeben	602	1	55	„	Arad, Kolozsvár
10	6	50	sz v	Bécs, Graz	4	2	20	„	Bécs, Páris
402	7	10	gy v	Kassa, Munkács	16	2	30	sz v	Bicske
1002	7	15	„	Zágr., Fiume, Róma	404	2	35	gy v	Kassa, Lawoczne, Lemberg
304	7	20	„	Ruttka, Berlin	904	2	40	„	Konstantinápoly
906	7	35	sz v	Belgrád, Brod N.-Kanizsa	312	2	45	sz. v	Hatvan
1508	7	50	„	Kassa, Poprád-Felka	510	2	55	„	Szolnok
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs	1004	3	00	gy v	Zágr., Fiume, Eszék
606	8	10	„	Arad, Brassó	1022	3	20	v v	Adony-Szab., Paks
506	8	30	„	Kolozsvár, Brassó	302	3	45	gy v	Ruttka, Berlin
6	8	50	gy v	Bécs, Graz	910	4	00	sz v	Szabadka
408	8	50	sz v	Munkács, M.-Sziget	12	4	30	„	Győr, Székesfehérv.
1708	9	15	„	M.-Sziget, Stanislau	308	5	20	„	Fülek, Ruttka
306	9	35	„	Ruttka, Berlin	508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
✕1028	10	30	v v	Budafok	318	6	25	„	Hatvan
					1706	7	05	„	M.-Sziget, Stanislau
					26	7	35	„	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	„	Kassa, Poprád-Felka
					1006	8	30	„	Zágr., Fiume, Eszék
					406	8	40	„	Ungvár, Lemberg
					48	9	10	tszsz	Bicske
					502	9	15	gy v	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	30	sz v	Pécs, Eszék, Bród
					1304	9	55	„	Fehring, Graz
					608	10	00	„	Arad, Brassó
					908	10	20	„	Belgrád, Eszék, Bród
					8	10	45	sz v	Bécs
					322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

✕ Közlekedik kedden és pénteken.
○ „ szerdán és szombaton.
⊙ „ bez. november 15-ig.
„ csak a hajózás szünete alatt.

A vonatok **érkezese** Budapest k. p. udvarra.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
X 101	12	10	k e v	London, Páris, Bécs	⊙1027	12	20	v. v.	Budafok
○ 901	12	30	„	Konstantinápoly	311	12	25	sz v	Hatvan
643	5	00	t. szsz.	Arad	301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
321	5	20	v v	Ruttka	903	1	05	„	Konstantinápoly
1707	5	45	sz v	M.-Sziget	1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
607	6	10	„	Brassó, Arad	403	1	30	„	Lemberg, Kassa
47	6	15	t. szsz.	Bicske	3	1	45	„	London, Páris, Bécs
405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz	503	1	50	„	Kolozsvár, Arad
7	6	40	„	Bécs, Sopron	1301	2	05	„	Graz, Fehring
907	7	05	„	Belgrád, Brod	† 21	4	55	sz v	Bicske
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár	313	5	55	„	Hatvan
309	7	30	„	Hatvan	305	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
1303	7	35	„	Graz Fehring	27	6	50	v v	Győr
501	7	50	gy v	Bukarest, Brassó	5	7	15	gy v	Bécs, Graz
1021	7	55	v v	Paks, Ad.-Szabolcs	655	7	20	sz v	Brassó, Arad
1505	8	15	sz v	Kassa, P.-Felka	905	7	35	„	Belgrád Eszék
1005	8	20	„	Fiume, Zágr., Eszék	305	7	45	„	Berlin, Ruttka, Szerencs
1003	8	40	gy v	Fiume	1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
# 319	8	45	sz, v	Hatvan	1705	8	10	„	Stanislau, M.-Sziget
509	9	15	„	Szolnok	1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
11	9	25	„	Győr Szfehérvár	407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
23	10	15	„	Triest, Fiume	1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
909	10	30	„	Szabadka	9	9	20	„	Bécs, Graz
307	10	35	„	Ruttka, Fülek	303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
					603	9	40	„	N.-Szaben, Gyulafehérvár
					25	9	45	sz v	Triest, Fiume
					401	10	00	gy v	Munkács, Kassa

X Közlekedik kedden és pénteken.
○ „ szerdán és szombaton.
„ csak a hajózás szünete alatt.
⊙ „ bez. október 15-ig.
† „ „ november 15-ig.

Érdekes és tanulságos

Elmaradt pásztorlevelek

Irta Dertre Ferencz.

Ára 20 krajczár.

Budapest, IV. Ulvilág-utcza.

Schenk Ferencz bizománya.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

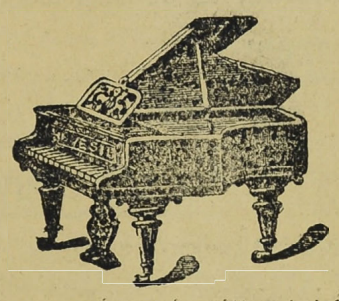

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként BERKI KÁROLY jóhirü zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

HIRDETÉSEK felvétetnek

a kiadóhivatalban.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint szárazzátételi munkák teljesitését **jótállás mellett** legolcsóbban. Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Balaton mellett

egy négyszobás, verendás villa, szőlővel körül ültetve, viz- és fürdő-joggal, a szőlő és villatelep közvetlen a Balaton partján s telje en **veszélytelen** gyönyörü kilátás Füredre, Tihanyra stb. orvosnak vagy sanatorium gyanánt kiválóan felhasználható, olcsó áron eladó. Bővebbet **Biró Margit** Budapest, Iskola-utcza 4. II. em. 2.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fö-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.

Speciálitási B) kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrleshez s egész malomberendezések.

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilinek, csövezetékek frictios kapcsolások rotatios dynamométerek. Aczélöntés.

Senki el ne mulassza! A ki házat, tělket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalát.

Árlejtési hirdetmény.

A szentendrei kir. járásbiróság hivatalos helyiségeinek és fogházainak fütésére 1899 évben szükségelt összesen 84.79 köbméter(21 3/4 öl) száraz kemény tüzifa beszerzésére 1898 **évi október hó 15 napj nak d. e. 9 órára** a szentendrei kir. járásbiróság hivatalos helységébe **árlejtési tárgyalást** tűzök és arra a vállalkozókat az ajánlatok megtétele végett ezennel meghivom.

Kelt Szentendrén 1898 évi szeptember hó 27-én

A kir. járásbiróság vezetője

Rose Gyula
kir járásbiró

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Heszféle házban) levő

czukrászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény	kiló	1 ftr	40 kr.
paciense „	„	„	1 „	80 „
mandula „	„	„	2 „	— „

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel

Fischer B.

„Hivatalnok Budán butorozott szobát keres esetleg délután két órai ebédkoszttal keresztény uri családnál. Szives ajánlatok ármegjelöléssel — Hivatalnok — czimmel e lap kiadóhivatalába kéretnek"

Karikás étterme

IV. Magyar utcza 3. sz.

Minden közel, vármegyeház, törvényszék, takarékpénztár szomszédságában.

Vidékiek összejövetele.

Minden időben magyar ellátás.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű **könyvkötészeti és diszmunkák** teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait,** melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-,

gyaluló-

és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÓCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

GIESSHÜBLER

legtisztább égrenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyagbajoknál!

Hattori Henrik, kanizsai és budapesti

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: **II., (Viziváros) Retek-u. 14.**

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 30. sz. (Mindszent hava) Október 21

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Elfelejtett emlék.

Van egy érczszobrunk a Duna-parton. Egy élőszobor, a legnagyobb magyar gróf Széchenyi István szobra. Ennek a szobornak csakugyan fájhat minden tagja, mert a tettek emberének hagyománya kihalt a nemzet szivéből. A tisztelet áldozatok lángja nem a tettek apostoláért gyul ki, hanem a nagyhang és szóvirágokért lobog.

A történelemből mindenki tetszése szerint választhatja Penateveit. Ehez szó nem fér. Izlések felett meddő a vita. Ámde a hálának a melyre nagy tettek kötelezneknek, nem az izlés szeszélye a forrása, de a nemzet becsület érzése.

A szóvirágok, az áldozatoktól félő hazafiság korszakának, hogy nem lehet eszménye gróf Széchenyi István, azt fájdalommal tapasztaljuk. Beszélni könnyü, cselekedni nehéz. A hiuságot, önzést kielégiteni játék, a tapsokat élvezni, mindenkinek tetszeni akarni szenvedély, politikai passió, az ezekről való lemondás erény.

Az a kit az az érczszobor akar ábrázolni semmit nem tett magáért, hanem a hazáért. Ezeket a szavakat: önzés, hiuság, önérdek nem ismerte. Tettel, pénzzel, küzdött az előitéletek, a kicsinyes guny ellen hangoztatva jelszavát Magyarország nem volt, hanem leszsz.

Nem ő az oka, hogy Magyarország nem lett, legalább nem olyanná a minőnek ő álmodta, a miért ő küzdött komolyan — szóvirágok nélkül.

A Széchenyi István Magyarországában a nemzet nem lett volna szegény, a jellem jobban kifejlett volna, a becsület nem ment volna ritkaság számban, bátorság, őszinteség, igaz szó irányitotta volna a szellemet. Ma a „szóbajnokok“ vezetnek a társadalomban.

Szegény az az ország, hol sok a szó, kevés a tett s még szegényebb, hol nemzeti felindulások szóvirággal kirakott szónoklatok nélkül nem történhetnek. Napoleon csak a Pyramisokra mutatott s az évezredek dicsőségére hivatkozott s elindult a hadsereg kivivni a dicsőséget.

A spártaiaknak nem tartottak diktiókat, meghaltak vagy győztek szónoklatok nélkül a hazáért. Az ifjuságot tettekhez és nem szavakhoz szoktatták. A hanyatló ideálismus nem tud fellángolni nagy hangzatok nélkül, a valódi fakad magából, a forumon tartott öles beszédek nélkül.

Ha csakugyan azt akarjuk, hogy Magyarországból legyen valami, ugy a tettekre kell nevelni az ifjuságot. Az eszmények között nem szabad elhanyagolni gróf Széchenyi Istvánt, ki a tettek embere volt. Pedig elhanyagolják. A nemzeti kasinó és egy két nevéről elnevezett kört kivéve mások nem szentelik meg emlékét. Az iskolákban mig másoknak az imádásig fokozzák emlékét Széchenyit nem ünnepelik. Egy-egy személyre lefoglalják a hazafiságot, a nagyságot, némety kultuszokat majdnem törvénybe iktatnak s a kegyeletet elforditják Széchenyi Istvánról. Utját állják a történelemnek s abból mások javára sokakat, közöttük Széchenyi Istvánt is, kikebeleznek.

Mindenféle nagy nevekre vannak egyleteink, asztaltársaságaink, de minél kevesebb veszi fel a legnagyobb magyar gróf Széchenyi István nevét. Hizik a szóvirág. Sovány a tettető.

A sokaság előtt nem zengzetes a Széchenyi István neve. Tegyük zengzetessé. Alakitsunk nevére asztaltársaságokat, egyleteket, melyekben ápoljuk a jellemet, becsületet, igazmondást, bátorságot és az igazi szóvirágra nem szoruló hazaszeretetet. Vonjuk ezekbe bele az ifjuságot és kiáltsuk ki a legnagyobb magyart a legnagyobb ideálnak.

Tanitsuk meg már gyermekeinket arra, hogy a magyar boldog és nagy csak akkor lehet, ha Széchenyi István hagyományait megőrzi és végrehajtja.

Bontsunk zászlót a Széchenyi kultusznak és bizzunk, higyjünk Széchenyi minden szavában, ugy úr marad a magyar faj saját hazájában s a „szóbajnokok“ nem vetkőztetik ki nemzeti sajátságaiból. Ne csak papiroson legyen a legnagyobb magyar Széchenyi István, de vessük igy szivünkbe és induljunk tettekre példája és tanitása nyomán.

A Széchenyi kultusz legyen az első minden más kultusz felett. A tettek ápolják, a szóvirágok elnyomják a jellem kifejlődését. Vezessük be ezt a kultuszt egy nagy történelmi ténynyel, nevezzük el alkotását a lánczhidat Széchenyi hidjának, a Vaskaput Széchenyi kapujának. Legyen az ideálban első vezérünk annak az emléke, ki a hazáért nem csak beszélt, de tett is, s akkor csakugyan lehet még Magyarország, hol virágzik a jellem, őszinteség, munkaszeretet, igazmondás, becsület, bátorság és hazafiság hol népszerüségre nem vadásznak, hol a hazafiság nem erény, de kötelesség, hol sokat cselekesznek keveset beszélnek, tartván szem előtt azt, hogy: sok beszédnek sok alja van.

Koszoruzzuk meg halottak napján gróf Széchenyi István szobrát. Akkor eljöhet az az idő nem sokára, hogy Szemere Miklós a Széchenyi lakomán a Széchenyi billikomot emlékére ürítve, ezt mondhatja: Boldog a magyar.

Erdélyi Gyula.

Molnár Viktor.

Wlassics Gyula miniszterről mindenki elismeri, hogy a tettek minisztere. A *Buda és Vidéke* a miniszter székbe ülésekor teljes meggyőződéssel és megnyugvással jelezte azt, hogy a közoktatás és közművelődés ügye jó kezekbe került. Az alkotások egész sora történt ezen a téren, megörökitve Wlassics Gyula nevét. A legutóbb benyujtott törvényjavaslat a népiskolák szaporitásáról is igazolta azt, amit a Buda és Vidéke szerkesztője e lapok ban Wlassics Gyulához intézett nyiltleveleiben a miniszértől várt, ki ezzel még nem meritette ki a meglepetéseket.

Wlassics Gyula egész táborkara, a közoktatási miniszterium minden tisztviselője nemes eszmékben gazdag és buzgó hive, munkása a magyar kulturának, munkatársa a miniszternek. Ebben a táborkarban a munkából oroszlánrésze jutott Molnár Viktornak, az elnöki osztály vezetőjének, *ki a miniszter tanácsosi czimet kapta.* A magyar közművelődés és tanügy emberei jól ismerik ***Molnár Viktort,*** ki sok ügyben jobb keze a miniszternek s a kinek nézetei, eszméi önállóak és hazafiasak.

Molnár Viktor kitüntetését nemcsak a közoktatási miniszteriumban, de országszerte örömmel fogadták s ebben elismerését látják a magyarosodás és hazafiság körül kifejtett valódi érdemeknek.

Molnár Viktor tehetséges, szellemes jó magyar ember, ki a magyar kultura fejlődését magyar forrásokból várja s a ki idegenkedik minden *nemzetköziségtől*

Molnár Viktor minden idejét a magyar kulturának áldozza hivatalában és hivatalon

kivül, nagy tehetsége, nagy képessége, munkabiró ereje a magyar művelődésre nézve nagy áldás s méz sok alkotásával, munkásságának nagy eredményeivel fog találkozni.

Bizottsági tagjaink.

A székes főváros közgyülésén a budai bizottsági tagok rendesen résztvesznek és ott hozzá szólnak a minket érdeklő kérdésekhez. A bizottsági tagok és a kerületi választmányok hiven teljesitik kötelességeiket. Azok a bizottsági tagjaink, kik kerülik a közgyüléseket, példát vehetnének a lelkiismeretes többségtől. A mult közgyülésen is fogas kérdésekhez szóltak hozzá bizottsági tagjaink. *Delmedici Ágoston* a Kacsa utcza komikus rendezése felett tartott élczes birálatot interpellátió alakjában. Ezen a gyülésen került szőnyegre a lipótmezei vasut ügye. Ennek a vasutnak már készen kellett volna lenni, de hát a telkek árának felszökése megakasztott minden jó akaratot. Jó volna, ha egy kis áldozatkészséget is látnánk a közügyeknél, ne mindig a telek-spekulatiót. Ugyancsak e közgyülésen tünt ki, hogy a vizmérő órák sokszor igen bolondul járnak. Ezuttal a budai bizottsági tagoknak figyelmébe ajánljuk, hogy jó volna, ha az I—II—III kerületbeli bizottsági tagok koronként felváltva más-más kerületben gyüléseznének s az elöljáróságokkal és a kerületi választmányokkal a helyszinén meggyőződve tanácskoznának ügyeinkről s bajainkról. Meginterpelláljuk a közönséget ezen a helyen arról is, valjon tudja e: *létezik e még és hol a budai érdekek emelésére alakult végrehajtó bizottság?*

A Gellért-rakpart rendezése.

A közmunka-tanács a Gellért-rakpart rendezésével kapcsolatban javasolja, hogy a Döbrentei-tértől a rudasfürdőig terjedő terület parkiroztassék. Az esküténi hid lesz az uj királyi palotához vezető ut középpontja, a budai oldal pedig az uj királyi palotának közvetlen környezete. A közmunkatanács tehát a tervezett parkot szükségesnek véli, mert a Margithidtól a Ferencz József hídig egyetlen üdülő helye sincs a közönségnek. Az esküténi hid budai feljárója részben nekimegy a Gellért-hegy aljának, részben rákanyarodik a Döbrentei-térnél az Attilla-körutra. A feljárót a hegyoldal mostani kopár területének nem lehet szembe vezetni. A közmunkatanács terve tehát az, hogy a feljáró két oldalán de főkép a rudasfürdő házáig diszes parkot létesit. A parkkal szemben a Gellérthegy zord oldalát művészi alkotásokkal népesiti be. A hegyoldal sziklás részét elegyengetik. Egy helyt romalaku csoportozatot, odább hatalmas vizesést, köröskörül parkozott részeket architektonikus diszitésekkel, szobrász munkákkal terveznek. A park létesitésére a fővárostól a terület átengedését kéri és a szükséges növényzetet. A rendezéssel, ültetéssel, a feljáró környékének diszitésével járó munkát a tanács maga végezteti, a költségeket pedig a hid környékének rendezésére szánt tőkéből fedezi. Az egész terv azonban attól függ, hogy a főváros átengedi-e a park czéljaira a tabáni vásárcsarnok részére kisajátitott területet ingyen, vagy tovább is ragaszkodik ahhoz, hogy a közmunkatanács, illetőleg a kereskedelmi kormány kárpótolja a kisajátitásba fektetett összegért. A fővárosnak a tervezett park mindenesetre nagy érdeke, mert azzal nemcsak a város, a közönség, hanem a rudasfürdő is sokat nyerne. A közmunkatanács terve jó. Szegények vagyunk közterekben. A budai ember Budán, ha csak messzire nem megy, nem sétálhat. A gyermekeknek üdülő helyök nincs. Kiépitettük magunkat a sétahelyekből.

A magyar nyelv a katholikus iskolákban.

Pestmegye közigazgatási bizottságának ülésén *Tóth József* tanfelügyelő nagy dicsérettel emlékezett meg arról a nemes és hazafias feladatról, melyet a megyében levő katholikus iskolák teljesitenek. Előadta, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a magyar nyelv sikeres oktatása és terjesztése körül tanusitott szorgalmuk elismeréseül *Tomasits Sándor* szentistváni róm kat. és *Pich Aranka* hidegkúti tanitó részére egyenként 50 frt jutalomdijat engedélyezett, a mit a tanfelügyelő nekik ünnepiesen adott át. Örömmel jelenti a tanfelügyelő, hogy a szent-istváni róm. kath. iskolában, ahol ezelőtt 15—20 évvel a magyar nyelven való tanitás csak pium desiderium volt, ma már a tanitás nyelve teljesen s kizárólag a magyar s *Burger Ferencz*, *Tumhász Lázár* és *Gruber Mária* tanitók egyaránt vetekednek a magyar nyelv tanitásában. Éppen ilyen örvendetes tapasztalatról tesz jelentést a tanfelügyelő *Császártöltés* róm. kath. iskolájáról, a hol *Eppler Márton*, *Stadler Dezső* és *Fáncsy Emil* tanitók tüntetik ki magukat a magyar nyelv és szellem terjesztésében. A kalocsai érsektől fentartott és Nádudvarhoz tartozó *Érsekhalom puszta* római katholikus iskolája valóságos missiót teljesit, mert igazi menedéke a jó magyarság pusztai gyermekeinek. Ez iskola alapitásával és fentartásával nagy hálára kötelezte maga iránt a lakosságot az érsek. Pestvármegye a magyarositás érdekében mindent elkövet s ebben előljár az egész közigazgatás, s az érdemben az első helyek egyike a tanfelügyelőé, kinek nevéhez a vármegyében a magyarosodásnak sok tényе fűződik. A királyi tanfelügyelő Tóth József a pártolásra méltó *Orsz. Magyar Iskola Egyesület* egyik vezérférfia, a ki ezt az egyesületet erélyesen népszerüsiti.

Magántisztviselők orsz. nyugdij egyesülete.

A Magántisztviselők országos nyugdijegyesülete Weiss Berthold képviselő elnöklete alatt választmányi ülést tartott, mely alkalommal a következő üzleti jelentés terjesztetett elő: A folyó évben belépett 314 uj tag, ezekkel együtt a taglétszám 1240. Ezek részére biztositott összeg 2.494 752 korona. Az egyesületi vagyon a félmillió értéket meghaladó kerepesi uti bérházán kivül 289.600 korona n. é. értékpapirokból és 26,272 kor. készpénzből áll. 1898. január 1-től szept. 30-ig befolyt tagsági illetményekben 150.003 korona, ezenkivül pedig adományokban 15.092 korona. A 262 adakozónak, akik a folyó évben nagyobb és kisebb adományokkal gyarapitották az egyesületi vagyont, a választmány jegyzőkönyvileg is hálás köszönetének adott kifejezést. Az adakozók névsorából kitetszik, hogy nemcsak a közvetlen érdekeltek, vagy is a kereskedelmi és iparvállalatok, hanem a társadalom minden köre élénk érdeklődéssel és jóindulattal viseltetik az egyesület iránt. Igy a főnemesség és főpapság sorából is többen nagyobb összeggel járultak a nemes czélu ügy támogatásához Ezek közt van Vaszary Kolos herczegprimás, Slauch Lőrincz bibornok, Bübics, Hidassy püspökök, gróf Szechenyi Gyula, gróf Nakó Kálmán, gr. Zichy Béla, id. és ifj. Wodianer Albert báró, gr. Festetich Pál, br. Edelsheim Gyulai Lipót, br. Harkányi Frigyes, id. Luczenbacher Pál stb.

Trilby Budán.

A budai iparossegédek egyesülete folyton és minden lépésével, tettével a magyarosodás ügyét szolgálja. Az iparosok működvelői társaságainak terjesztése és szaporitása szép feladatát képezhetné az *Orsz. Magyar Iskola-Egyesület* nek, melynek minden módot meg kell ragadni, hogy magyarositson és a társadalom minden rétegében hóditson és magának hiveket szerezzen, hogy czéljaihoz eszközök legyenek. A budai iparos segédek szivesen népszerüsitenék az *Országos Magyar Iskola-Egyesület perselyeit is* s a *munkás kaszinók* eszméjét. A budai iparos segédek működvelői előadásai különben mindig számot tesznek és magas szinvonalon állanak. Közelebb *Trilby* került szinre Lebeda Ferencz ügyes rendezése mellett. A közreműködők megérdemelték a lelkes éljeneket és tapsokat. Különösen ki kell emelnünk Mihina Annuskát és ifj. Mihina Péter urat; nagyon jól adták szerepüket még Szabó Géza, Lebeda Ferencz, Poltzer István, Molnár János és Brandmayer Vilmos urak.

Vásár Vörösváron.

Az előljáróság buzgalma folytán fejlődésnek indult és szép jövőre hivatott *Vörösváron* november hónapban lesz az első vásár, mit a derék község nagy ünnepélyességgel fog megtartani. A budai iparosoknak és kereskedőknek alkalmuk kinálkozik, hogy a vásárt áruczikkekkel lássák el s ezzel is erősitsék az összeköttetést Buda és a községek között. Az első vásárhoz sok szerencsét kivánunk s kövesse azt több jó vásár a község és lakosság javára.

Sáros ez az utcza.

Kövezési kölcsönről lévén szó, a jó akaratu tanácsot kérjük, tekintsen Budára, mert itt sok utcza sáros, amelyen járunk, többek között a Csaba utcza és Bors uteza is, hova ha áldásosan hull az őszi eső, csak dereglyén lehet járni s ha ez nincs, egymást lucsokban hordatva látogatják a lakosok. Reggel, miután világitásról alig van szó, mindig lehet a lábról lemaradt czipőket találni. A *Vérmező utcza* világitása is mesébe való. Az emberek álmodnak lámpásokról, de nem látnak. Az ördögárok munkálatai folytán beállott rendetlenségek sárban lámpa nélkül életveszélyessé teszik a közlekedést és orvoslást várnak. Nem óhajtoznak a lakosok sem görögtűz sem villanyfény után, csak becsületes *gázlámpákat* kérünk. A krisztina-köruti sár is érdekes geologiai tüneméný, nemkülönben a Városmajor s Buda legnagyobb része, ahol a járdataposók nem élhetnének meg, mert köztudomás szerint nem virulhatnak a sárban. Ma holnap a kecskemétiek, ha sarat akarnak látni, Budára kéjutaznak Jöjjenek nappal, mert éjjel nem látnak — ott ahol lámpa nincs — sarat, de belefulhatnak. És mit szól ehez Nagy Kőrös?

Csitt! magyarul!

A mindennapi történetek közé tartozik, hogy országunk szivében gyöngyében Budán igen intelligens uri embereknek az a rossz szokásuk van, hogy magukat Bécsbe, Berlinbe képzelve, németül beszélnek. Még a *Buda és Vidékét* is németül itélgetik nemelyek. Az iskolákban minek is volna a kötelező német nyelv, ha a családokban és körökben németül beszélnek.

Egy nyilvános társaságban történt, hogy valami tarokk-parthie után a lefolyt játszma felett elmélkedtek és pedig németül elég hangosan.

Ekkor egy tréfás ur berohan és elkiáltja magát: *Csitt! magyarul, itt a miniszter.* A vita magyarra fordult s folyt mindaddig magyarul, mig kisült, hogy ezuttal nincs itt a miniszter, s ekkor ismét németre zökkent s valaki egész nyugalommal ezt mondá:

„Er kann auch deutsch sprechen.“

Borosjenő község története.

Irta: *Navarra József*,
Borosjenő község jegyzője.

(9-ik folytatás.)

Hogy a községi képviselő-testület a község belső közigazgatására vonatkozó kötelességein és teendőin kivül, társadalmilag is elég figyelmes tud lenni, kiviláglik az alábbiakból: 1895. évi február 9 én néhai *Földváry Mihály* pestmegyei alispán dicső emlékét és tündöklő érdemeit örökiti meg jegyzőkönyvileg;

1895. évi márczius 28-án az *Albrecht főherezeg* elhunyta alkalmából kiadott legfelsőbb királyi kéziratnak a községbeni publikáltatását rendeli el;

1895. évi szept. 8-án *László főherczeg* halála feletti gyaszának ád jegyzőkönyvi kifejezést;

1896. évi márczius 19-én a községnek 200 esztendős *latin* pecsétje helyett, *magyar* feliratu uj pecsétnek használatba vétele rendeltetett el;

1896. évi május 10-én tartatott meg a *millenniumi díszgyülés*;

1898. évi február 1 én Borosjenő község közönsége előterjesztést tesz *a tömeges névmagyarositások könnyitése érdekében*;

ugyanezen közgyülésben a község közönsége 50 forintnyi tagsági díjjal *az országos magyar iskola-egyesület kötelékébe lépett*;

1898 évi ápr. 11-én *az 1848-iki törvények szentesitésének 50 esztendős évfordulója alkalmából* díszgyűlés tartatik;

1898. évi augusztus 13 án a község nevének *Pilis-Borosjenő*-re leendő átváltoztatása ügyében hozatott egyhangu határozat;

ugyanakkor a község *Fazekas Ágost* megyei főjegyző urat üdvözli *Kossuth Lajos* arczképének a vármegyeház üléstermében lett elhelyezése alkalmából mondott ünnepi beszédeért és elbúcsuzik *ifj. Mihálovics Béla* távozó járási szolgabiró úrtól;

1898 évi augusztus 31-én pedig nagyságos *Libits Adolf* urnak, kir. tanácsosnak, *József főherczeg ur Ő fensége* uradalmi (központi) *jószágigazgatójának gratulál* (a képviselő testület) *25 éves jubileuma alkalmából*.

Mire az uradalmi főtiszt következőleg válaszolt:

Borosjenő község érdemes előljárósága!

Őszinte szivből köszönöm azon lekötelező figyelmöket, hogy pályám negyedszázados évfordulója alkalmából rólam megemlékezni és szerencsekivánataikkal felkeresni szivesek voltak.

Kiváló tisztelettel,

Alcsuthon, 1898. szeptember 5.

Libits Adolf, s. k.
kir. tanácsos,
a főherczegi uradalmak és javak központi igazgatója.

A nemzet gyászában Borosjenő község illő alakban vett részt.

És pedig:

Borosjenő község képviselő-testületének 1898. évi szeptember hó 12-én tartott rendes őszi közgyűlésének napirendje előtt Navarra József községi jegyző az alábbi előterjesztést teszi:

„Tisztelt Közgyülés!

Tegnap előtt, az esti órákban, a napi lapok külön kiadásai hozták ama megrendítő gyászos eseményről szóló első rettentő hirt, hogy Erzsébet Királyné Ő Felségét egy párisi születésü és pármai illetőségü olasz ember megölte!

E gyászos és rettenetes hirnek, e váratlanul jött szörnyü csapásnak oly lesujtó hatása alatt alig talált méltó kifejezést az a fájdalmas érzés, mely mindannyiunkat egyformán elfogott,

Erzsébet Királyné tragédiája hihetetlennek, lehetetlennek tartatott és senki sem akart hitelt adni a lapok első rémhireine k.— Pedig igaz. A világ legnemesebb asszonya, Magyarország Királynéja nincs többé!

Megölték! Tőrrel döfték át azt a Szivet, melynek minden dobbanása a mienk volt. — Mint hó fehér galamb jött Ő közibénk abban az időben, amidőn Király és nemzet között differenciák voltak és magával hozta a béke olajágát..

A ki egész életén át csak jót tett, csak áldást osztott és békét szerzett, a ki senkinek sem vétett, a ki mindenkit szeretett és a kit mindenki szeretett: Magyarország Őrangyalát nem védte meg az Ég!

Hitünk majd, hogy meg nem rendül bele!

A mélységes fájdalomtól lesujtottan, az emberi gonoszság démoni nagysagától megdöbbenve, szivünk, szemünk tele búval, könnyel. És méltan De szavunk nem a zúgolódás, hanem a fájdalom szava.

Isten akarata szent és kifürkészhetetlen.

Ne merüljünk el tehát egészen fájdalmaink özönében. Sajgó kebellel, de megadással szolgáljon tudomásul e borzasztó rémnir kérlelhetlen valósága: megadással, melyet az Isteni Gondviselés másithatlan végzésébe való belényugvás szent kötelessége parancsol ránk; megadással, mert fejet hajtva az Úr akarata előtt, némi enyhitő irt találhatunk mélyen sujtott szíveinkre annak vigasztaló tudatában, hogy az egész világ minden országának összes népei velünk gyászolják e nagy, e drága Királynét!

A nemzet áldása, hálája és szeretete követi dicső emlékét a siron tul, késő századokon át, amig csak magyar a magyar!

És Te Isten, a megpróbáltatás e nehéz óráiban térdre borulva járulunk elédé és kérvekérünk Téged, vigasztald, erősitsd meg azok szivét, kiket e rémületes csapás a legborzasztóbban érint! Kegyelmeidnek bőséges áldásával enyhitsd meg hőn szeretett koronás Királyunk és a Fönséges Családnak mélységes szenvedéseit! Kérünk Téged, ón irgalmas Isten, hogy gyászoló nemzetünknek adj erőt és bátorságot e világrendítő gonoszság által fakasztott égető fájdalom és szomoruság érzelmeinek nemes elviselésére, boldogult és felejthetlen Királynénknak pedig annyi földi szenvedés és oly keserves martiromság után, add meg a mennyei békességet és a végnélkül való boldogságot

Áldás és béke emlékére annak, aki életében maga volt a megtestesült béke és áldás! Amen...“

A közgyülés tagjai mély megilletődéssel, állva hallgatták e beszédet és a kegyeletes érzeteknek néma megnyilatkozása közben be állott síri csendben előadó községi jegyző elfogadás végett a következő inditványt terjesztette elő:

Mondja ki a közgyülés határozatilag, hogy:

„A község közönsége nagy fájdalmának, mély gyászának és kegyeletes részvétének jegyzőkönyvileg ád kifejezést és ezt, amennyiben illő és megengedhető, hódoló tiszteletének és alattvalói hűségének jeléül, Alispán ur Ő nagysága útján juttatja a Magas Trón zsámolya elé.

A község képviselete a helybeli r. kath. templomban f. hó 14-én, reggeli 8 órakor tartandó gyász isteni tiszteleten testületileg résztvesz.

Az általános gyász külső jeléül addig, amig Erzsébet Királyné Ő Felségének holttestе ravatalon fekszik, minden zene és táncmulatság a községben eltiltandó, a községházán 30 napig lengjen a gyászlobogó és ugyanezen időben gyászkeretü papiron és fekete pecsét alatt történjék a község hivatalos levelezése. A temetés napján pedig hivatalos órák ne tartassanak“

A borzasztó katasztrófa feletti mély és őszinte részvéttel eltelt jelenlevők, az annyi szivet tépő gyász és borzasztó fájdalom hatása alatt, a keblüket betöltő kegyeletes érzelmeknek megfelelő fenti inditványt magukéva téve, elnök általános helyesles között, ezen inditványt egyhangulag elfogadottnak kijelenti.

K. m. f.

Navarra, s. k. (Ph.) *Oppenauer*, s. k.
jegyző. biró.

(Vége következik.)

Műegyetem.

A műegyetem ünnepélyes megnyitóján *Wartha Vincze* a lelépő rektor megemlékezett a kormánynak arról az örvendetes elhatározásáról, hogy az uj műegyetemet a *Lágymányosra* épitteti. Ezt a tényt a *Buda és Vidéke* megelégedetten tekintheti, mert ez a siker első lépes az egyetemeknek Budára való helyezéséhez, melyért lapunkban országos tekintélyek szálltak sikra. Nem önhittség miatt emlegetjük ezt, de azért, mert jól esik látni, hogy nem pusztának beszélünk és komoly szavainkat az illetékes helyen meghallgatják. Megemlitjük, hogy a lágymányosi egyetem eszméjét lapunkban először *Heim Lipót* polgártársunk vetette fel. *Wartha Vincze* beszéde után *Kisfaludy Sándor* az uj rektor tartott székfoglalót, melyben ezeket is mondotta:

„Századunk elején, a modern teknika szarny-bontasakor, hazánk még küzdelmes multja hálátlan örökét, a gazdasági és szellemi téren való teljes elmaradottság szomoru képét mutatta. Elnyomott helyzetünk és ósdi belállapotaink miatt a nemzet szellemi életének a század első évtizedeiben történt ujjáébredése sem változtathatott sokat hazánk kedvezőtlen gazdasági helyzetén, amelyet csak *Széchenyi István* grófnak titáni munkája terelt kedvezőbb áramlatok felé. Hazánk csak a század közepe táján kezdett részesülni a teknika áldásaiban: a budapesti lánczhid, a mely rést ütött a nemesség kiváltságain és példát nyujtott a jövedelmezőségre alapitott közmunkák megalkotására, maradandó emléke a reánk nézve korszakos fordulatnak.“

Megjegyezzük, hogy Kisfaludi Lipthay Sándortól a *Buda és Vidéke* korábbi évfolyamában közölte *gr Széchenyi István* műszaki alkotásait.

A rektor jól tette, hogy a műegyetemi ifjuság elé ideálnak *gróf Széchenyi Istvánt* állitotta.

Uj előkelő virágüzlet.

Az alcsuthi udvari, a margitszigeti és fiumei főherczegi kertészet a székesfővárosban termékeinek elárusitására üzletet állitott fel. Az elárusitó hely a Váczi utcza és Városház-téren ujonnan épült Szapáry házban folyó hó 22 én szombaton délután 5 óra tájban nyilik meg. Maga az üzlethelyiség rendkivüli előkelő izléssel van kiállitva, s ugy látszik angol minta után készült, élénken emlékeztetve a londoni Regentstreeten levő első rangu virágkereskedésekre. Benne a műkertészet legpompásabb délszaki növényei és virágai lesznek folyton friss állapotban kaphatók. Az üzletihelyiség példányképü felszerelésénél közremüködtek József kir herczeg ő fenségének *alcsuthi*, *Magyar György* margitszigeti főkertésze, nemkülönben *Giergl* és *Thék* fővárosi előkelő diszitők. A budai közönségnek melegen ajánljuk az uj üzletet.

—*g*—

Jogos szocialismus.

Dr. Hatala Péter, a tudós egyetemi tanár és iró, egy jól megirt füzetben szóll hozzá a szociális kérdéshez. Helyesen és minden oldalról megvilágositja a kérdést és igazságokat mond. Kimutatja a méltányos orvosszereket. Erősen kikél az uzsora ellen s a *hasafiságot* és *vallást ajánlja* a társadalmat gyógyitóknak. Az értékes füzet tartalma: Mit kiván a magyar nemzet? Socialismus és Comunismus. A vá-

lasztási jog kiterjedése. *A magántulajdon és ususra.* Az igazságszolgáltatás reformja. A közterhek. A hasátlanok. *Az Isten nélkülieh.* A köztestvériség és közgyűlölködés. Ára 20 krajczár. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Táncz.

A táncz a nevelés elengedhetlen kelléke. A jó magyar táncz csak jó magyar szellem és gondolkodás eredménye. Budán nagyon furcsán vagyunk a tánczoktatással, de Pesten is ugy áll a dolog. Az énekhez és tánczhoz tehetség kell. Zenei hallás nélkül, az egyik zürzavar a másik ferdeség. Ha a lapokban a tancziskolák hirdetéseit olvassuk, mindjárt meglátjuk, hogy fővárosi hangulatu és származásu emberek tanitanak tánczolni. A társas tánczok, keringők stb. nem divatuak a pusztán, azt ebből a szellemből is meglehet tanulni, de a járdák szellemében tanitott magyar tánczok a bálokban valódi furcsaságokká lesznek. Ezeket a Király utczából származott csárdásokat nevezte el boldogult Róka Jani *római csárdásoknak.* Mint mindenben ugy a tánczban is meg kell nyilatkozni a magyar szellemnek és jellemnek, különben es csak szánalmas vergődés az ugyancsak karakteréből kivetkőzött zene mellett. Fektessünk nagyobb sulyt a magyar tánczok magyar szellemü tanitására.

Falk Miksa anekdótája.

Az I. ker. társaskörök küldöttsége *Széll Ignácz* államtitkár vezetése mellett tisztelgett *Falk Miksa* előtt, akit, mint a kerület képviselőjét hetvenedik születése napja alkalmából üdvözöltek. *Falk Miksa* szép beszéddel mondott köszönetet s többek között ezzel az érdekes visszaemlékezéssel mutatta ki, hogy milyen erős kapocs fűzi őt választókerületéhez.

Reám nézve — ugymond az ünnepelt Falk Miksa — igen boldogitó annak tudata, hogy en életem estéjén ezt a kerületet vagyok szerencsés képviselhetni Van aztán a dolognak egy masik — ha szabad ugy mondanom — szivbeli oldala is. Már 16 éves koromban kezdtem irkalni az ujságokba, még pedig két nyelven: magyarul és németül. Már akkor irtam Frankenburg Életképeibe, Vachot Imre Divatlapjába, Petricsevics Horváth Lázár Honderüjébe és ezenkivül még nemet lapokba. Nekem bizony már akkor is igen sokat kellett dolgoznom De ha aztán este egy-két szabad órám volt, akkor *átmentem a fahidon,* lefizettem előbb az *egy pengő krajczárt,* — mert nem volta a nemes, hat meg kellett fizetnem — azután pedig *alagut nem lévén megkerültem a Várhegyet* a baloldalan, elmentem a Horvath-kertbe a Krisztinavárosba, ahol legjobb barátaim voltak együtt vagy pedig elmentem a *Három almához* czimzett vendéglőbe, a mely, mint hallottam, még ma is exisztál. — *Ott töltöttem életem legkedvesebb részét.*

A megjelent I. kerületi választókat rendkivül meghatotta ez a szép visszaemlékezés.

A *Három alma,* — miről szeretett képviselőnk emlékezett — ma is áll, ha bar többé nem vendéglő. Ez a ház *Rueblein József* érdemes polgártársunk tulajdona, hol ma is méri az utczára jó borait Rueblein bacsi sok emlékezést tud a *Három alma* multjáról. Meg igérte, hogy majd elbeszéli a „*Buda és Vidéké*“-nek, s ha megteszi, mi közöljük az érdekes régi képeket.

Örökzöldek.

Közeledik halottak napja, amikor mindenki tesz kedves halottjainak sirjára koszorut. Sok ember keresi meg egész évre valóját a koszorukból, virágokból. A kegyelet itt a székes fővárosban annyi örökzöldet igényel, hogy a hazai termelésből nem telik. Más országokból szállitanak örökzöldféléket, különösen puszpángot, a mi azt jelenti, hogy hazai kertészeink nem elég élelmesek. Ez a bokor itt Budán és környékén is otthon van, csak egy kis szorgalom és élelmesség s Buda és vidéke sokat pénzelhetne belőle. Nemcsak a helyi piaczot láthatná el, de kivitellel is kereshetne pénzt.

A mi Darányink.

Ha a kitünő földmivelési miniszter, *Darányi Ignácz* közöttünk Budán megjelenik, azt mondja, *haza jött.* Szivén viseli érdekeinket, de mi is örömmel látjuk, mily sikerekkel halad pályáján. Örülünk, hogy mennyi eredményt irhat a történelem az ő javára. A földmivelési miniszterium mult évi előrehaladásáról elmélkedve, a kitünően szerkesztett és őszinte véleményeiről ismeretes Magyar Közigazgatás ezeket mondja többek között a mi Darányinkról:

„A mezőgazdasági érdekeknek a belső kormányzati és gazdasagi politika egyéb ágaiban s a külfölddel való gazdasági viszonylatainkban való érvényesitése szintén a földmivelésügyi miniszter feladatkörébe esik. *Darányi Ignácz* az első földmivelésügyi miniszterünk, a ki már a feladatkör fontosságát 1896. évi budgetbeszédében hangsulyozta s azt az 1897. év folyamán a földbirtokhitelviszonyok javitását czélzó 1897. évi XXXII. törvényczikkben, a szövetkezetekről szóló törvény előkészitésében, az olcsó marhasó behozataláról szóló 1897. évi I. törvényczikkben, valamint a kiegyezési javaslatokban érvényre is hozta. A jegybankról szóló törvényjavaslatban például a mezőgazdasági hiteligények kielégitéséről való gondoskodás oly intézkedés, a mely még csak a franczia nemzeti bank egy év előtt módositott alapszabályaiban van meg.

Sajnos, hogy a politikai viszonyok nem engedték meg Darányinak, mikép ügykörének érdekeit a helyi igazgatás szükséges szervezeti kiegészitésében és ujjáalkotasában is érvényesitse. Ismerve azonban minden fontos kérdésre kiterjedő lelkiismeretes gondosságát, nincs okunk abban kételkedni, hogy ez irányban is foglalkozik az előkészületekkel s mihelyt a viszonyok engedik, oda fog hatni, hogy helyi igazgatásunk is képes legyen méltó részt venni mezőgazdasági haladasunk nehéz munkájában.“

Mesterségek szótára.

A budai irói világ s a polgári élet egyik tekintélyes tagja *Frecskay János* igazgató a Hon czimü lap egykori érdemes szerkesztője, Jókainak kedves tanitmánya nagy és hasznos munkát végez a magyarosodás és magyar szellem javára. Közjóra adja a *Mesterségek szótárát* Nem lehet eléggé dicserni ezt a munkát, melyből már több kötet jelent meg s minden kötete igy a legujabb is azt igazolja, hogy a tudós szerző a magyarosodas nemes ügyét szivén viseli, a magyar gondolkodás, a magyar szellem apostola. Mi Frecskay Jánost jobban szeretnénk megdicsérni, de takarékoskodunk a dicsérettel, mert lapunknak munkatarsa és barátja, ki minden irásában és minden tettében a hazafiságnak és magyarságnak volt bajnoka. *A Mesterségek szótára* iparosainknak második könyve legyen a biblia után, mert nem illik az, hogy magyar iparos a szerszamjait németül keresse és kérdezze. *Az Országos Magyar Iskola Egyesület* erkölcsi befolyásával részt vehetne ebben a hazafias munkásságban, hogy a *Mesterségek szótára* utján az ipari nyelvet magyarositsa. Ez nem csak az ő ügy körébe vág, de a *Magyar Egyesülettel* átvett örökség.

Himfi dalai.

Berczik Árpád miniszteri tanácsos, a szellemes vidjátékiró Kisfaludy Sándor szerelmét egy sikerült vigjátéknak dolgozta fel. A darabot fényes hatással játszották a nemzeti szinházban. *Berczik Árpád* örökös érdemet szerzett ezáltal nevének, mert a laza modern etkölcsök világából jó kedvü, eleven Muzsájával elvezette a közönséget egy szép, becsületes, magyar világba. Azt hiszszük, hogy a kitünő vigjáték irót ezen a nemes uton több iró követi majd s vége lesz annak az arczpiritó irodalomnak, melynek vége a házasságtörés, idegesség, öngyilkosság és sok más társadalmi betegség.

Szántódon.

Mult számunkban megemlékeztünk arról a kirándulásról, mit a Buda és Vidéke szerkesztője és munkatársai és több ismerőse *Szántódra* rendezett. Erről a kirándulásról még egyszer meg kell emlékezni, mert az említésre méltó, hogy a kitünő sört a *kanizsai sörgyár* juttatta a társaságnak. A *kanizsai sör* már nemcsak az országban, de a külföldön is hódit s a versenyben sok sört előzött meg. Tartalmas, egészséges, izletes ital s a felsőbb rendek asztalán is népszerü. A sört halpaprikás előtt és után fogyasztotta a társaság. A halpaprikást *Kántás Ferenczné*, a korcsmáros felesége készitette és sokáig szájába marad a társaságnak az ize. A mulatságba belevegyültek a révészek s magyar kedvvel jó magyar nótákat énekeltek a legrégebbekből. Jól esett ez a valódi magyar kedélyben és magyar szellemben való részesedes. Pohárköszöntőt egy 78 éves magyar ember, az öreg Boronyay mondott, megáldva a társaságot és kivánva minden jót. Örül az ember lelke, ha azt látja, hogy a magyar jellem épségében virágzik és szép szállas fiai a népnek igazán magyarul éreznek és gondolkodnak. Éljenek.

Gróf Kreuth Bélánė.

Egy derék, igazi nőt és hitvest temettünk el, *Gróf Kreuth Bélánét.* A végzet kegyetlenül sujtotta a szerető férjet, kinek az elköltözött őrangyala és élete minden viszonyai között hű társa volt. Az a vonzalom, szeretet, mely a két szivet összekapcsolta nem mindennapi volt Igaz, törhetetlen szeretet. Két élet egy szivben. Drámai csapás ez a veszteség a mi minden rokont és ismerőst megdöbbentett. Az összerombolt kedves meleg fészek, a házitüzhely romjain gyászoló férjet nem vigasztalhatja más, mint az általános részvét. Fájdalmas sebére csak Isten adhat balzsamot.

Budai Zeneakadémia.

A müvészetre nézve oly jelentékeny *Budai Zeneakadémia*, melynek Buda magyarosodásában irányadó szerepe van, folyó hó 26-án szerdán este 6 órakor tartja közgyülését egyleti helyiségeiben. A *Budai Zene. Akadémia* magas is hazafias szinvonalon áll. Nem egy számottevő müvészt képezett a zenevilágnak. A közgyülés tárgysorozata a következő: 1 Évi jelentés. 2. Zárszámadás. 3. Költségvetés. 4. Titkár és egy választmányi tag választása. 5. Esetleges inditványok.

A Vérmező.

A Vérmezőn szépen kizöldült a fű. A sok költséggel sikerült ezt a sivatagot szép zöld bársonyos pázsittá varázsolni. Örült az ember szeme és felébredtett az ábránd s lefestette a Vérmező egyik részébe az egyetem valamelyik fakultásának épületét körözve egy tündérkerttől. Az ábrándot aznoban szétfoszlatta a való. A katonaság ujra elfoglalta gyakorló térül s a szép pázsit neki indult a pusztulásnak, a szegény bakák talpa és a lovak patkója alatt pusztulásnak indult. Ezt a katonaság elhirtelenkedte. Ha a hadtestparancsnoksággal beszélnek — ugy is esős az idő — a Vérmezőt nem foglalja el a katonaság. Kár volt különben, hogy világosabban nem állapodtak meg.

A II. kerületi utak állapota.

Melyik budai nem ismeri a Retek-utcza egyik mellék utczáját a Fillér utczát? azaz utcza név alatt nem, hanem Fillér árok pocsolya alatt, mert utczához semmiképen sem hasonlit annak daczára, hogy ezen utczának nevezett árok mentén számos telek és villa tulajdonos lakik, kik évente pontosan lefizetik adójukat anélkül, hogy ezért legcsekélyebb kedvezményben is részesülhetnének utczájuk szabályozásában.

Nos tehát ebben az utczában vasárnap este oly esemény történt, mely ugyan nem a főváros kerületén belül, de még az egész országban is ritkítja párját s a viszonyokat a főváros e részében úgy tünteti fel, mintha a Cordillierák vagy a Himalaya vadregényes vidékein tanyáznánk.

Ottan hol az előbb emlitett Fillér-utcza a bosnyák kaszárnyából kiágazó utczával találkozik, a kaszárnya utcza mintegy 4 m. magasságnyira fekszik a Fillér-utcza fölött. Ez a különbözet úgy egyenlitődik ki, hogy a kaszárnya utcza egy darabig párhuzamosan halad az alsó úttal s azután kis lejtővel egybe olvad a Fillér-utczával. A magasabban fekvő úton hajtatott vasárnap este egy ismert budai bérkocsi fuvaros (ki jellemzőleg a legcsöndesebb s legjózanabb férfiak egyike s fuvaros mesterségét ugyancsak érti) utasokkal, midőn az esőtől megpuhitott s a lezuhanás ellen semmiképen sem védett felső úton haladó kocsi a 4 m. magas töltésről a Fillér utczába zuhant. Két utasnak sikerült a komolyabb bajtól a kocsiból való kiugrás által megmenekülnie, de a másik két utas egyike lábtörést, a másik lábzúzódást szenvedett s a helyszinén megérkezett mentők segitségére volt utalva.

Kevésbbé szerencsésen menekült meg a lovat hajtó fuvaros, ki a kocsi alá került, kulcscsonttörést s egyéb belső sérüléseket szenvedett, melyek e sorok irásánál még határozottan megállapitva nincsenek. Mint anyagi kárat pedig szétroncsolt kocsiját s döglött lovát sajnálja.

Hogyha emberi élet biztonságáról van szó, érdemesnek tarthatná a mi igen tisztelt városi tanácsunk egy kissé személyesen is a dolgok tényéről meggyőződni és bizonyos helyeket Budán, melyek alig 5 percznyi távolságra vannak a régi Szt. János kórháztól alaposabban megtekinteni.

Gondoskodjanak első sorban a szükséges elvégezendő teendőkről s csak azután mulatóhelyek épitéséről, mert elvégre köszönöm az olyan mulatságot, ha útközben nem vagyok biztositva személyem biztonságáról.

Kérem tehát a szerkesztőséget is, kisérje figyelemmel a budaiak dolgát s ne engedje az ily a közbiztonság ellen elkövetett bűnök és mulasztások szaporodását.

A mélyen tisztelt városi atyáknak pedig gyakori séta kocsikázást ajánlok a budai útakon, hogy saját biztonságuk érdekében a budai útakat szabályozzák.

A szerencsétlenség egy szemtanuja
l. T. A.

Kereskedők kongresszusa.

A kereskedők Szegeden kongresszust tartottak. A budai kereskedelmi társulat tagjai közül **Szávoszt Alfonz** és a mindenért buzgó, lelkes *dr.* **Kollár Lajos** vettek részt a tanácskozásokban. A kongresszus **Auer Róbert** inditványára a kereskedelem megmagyarositását is tárgyalta és úgy találta, hogy eléggé magyar. A ***Buda és Vidéke*** az év elején czikket közölt a magyar kereskedelmi nyelvről és nem nyughatik meg a kongresszus kijelentésében, hogy a kereskedés elég magyar. Német számlák, német könyvvezetés, német levelezés, német beszéd az üzletekben. Sok még a teendő, hogy a kereskedés ***magyar nyelvü*** és ***magyar szellemü*** legyen s itt is sok a teendője a magyarosodás zászlóvivőjének az *Országos Magyar Iskola Egyesületnek.*

Passziójátszók a Krisztinavárosi szinkörben

Allesch Ede, ó-bajor passziójátszó társaságával f. hó 15-én érkezett meg Budára, s azóta a Krisztinavárosi szinkörben mutatja épületes előadásait. A játék *Jézus Krisztusnak* életét, halálát s dicsőséges feltámadását ábrázolja néma igen sikerült élőképekben, a melyeket az igazgató többnyire hires festők, mint Leonardo da Vinci s mások hires festményei után állitott össze.

A közönség nagy érdeklődéssel fogadta az első előadást s többször megtapsolta a sikerültebb képeket.

A szereplők játékával magunk is teljesen meg vagyunk elégedve s igen örülünk, hogy egy ily, a vallásosságot mindenesetre fejlesztő társaság van körünkben, a melyet különben úgy egyes családoknak, mint különösen az ***iskoláknak*** is ajánlhatunk, annál is inkább, mert a tanuló ifjuság fél helyárakban részesül. A társaság most Németországba készül, s igy tehát csak átmenőben van fővárosunkon, a mi főoka annak, hogy ***Allesch*** igazgató budai előadásainak számát 9-re tervezte.

Az állami telepek gyümölcsfáinak és csemetéinek árszabályozása.

A különböző állami intézetek által előállitott fák és csemeték ára eddig eltérő volt és a mig az állami faiskolák az oltott fákat kor- és fajkülömbség nélkül 25 krajczárért adták el a közönségnek, addig más intézetek ugyanily, vagy még gyengébb oltványokat 35-60 krajczáron értékesitettek. — Ezenkivül téves vélelem folytán a közönség a gazdasági sorfákat az éves magcsemeték árában követelte, a miből vitás esetek keletkeztek. Ugyancsak ily árkülömbözetek fordultak elő az állami telepeken a szőlővesszők és szőlőojtványoknál is.

Ezen állapotokon segitendő: Darányi miniszter most úgy a fák, mint a csemeték és szőlővesszőkre nézve is az árakat egyöntetüen és méltányosan szabályozta, mely szabályozás következtében az elsőrendü magastörzsü oltott fák ára 40 krban, — az ugyancsak elsőrendü félmagas törzsüeké pedig 30 krban lett ugyan megállapitva; de viszont a másodrendü — továbbá a csonthéjas féltörpe fák ára 20 krra lőn leszállitva. A lehető legolcsóbbra lettek leszállitva az amerikai szőlővesszők árai is. Egyéb csemetékben, oltóvesszők — és fűzdugványokban a régi és az uj árak között alig van jelentékeny külömbség.

A miniszternek ezen árszabályozással nemcsak az a szándéka, hogy az árak a fa korához és minőségéhez képest igazságos irányba kerüljenek; hanem igy reméli elérhetni azt is, miszerint a vagyonosabb közönség szükségletét nem kizárólag az állami telepekről fedezvén, több fa marad vissza a telepeken rendelkezésre oly czélból, hogy azokból főleg kis parasztgazdák, lelkészek és tanitók ingyenesen részesithetők.

Az uj árszabály szintugy az állami telepeken készletben levő és kiadható fák és csemeték jegyzéke, az országos gyümölcsészeti miniszteri biztostól (Földmivelésügyi miniszterium), valamint az egyes állami intézetek és telepektől ingyen megkaphatók.

1848—1898. Deczember 2.

Régi mondás tartja: „Nem lesz jó valaki az által, hogy megtér, hanem megtér, mivel jó vala.“

Felséges Uralkodónk nem azért a ***legalkotmányosabb Király***, mivel megadta a Magyar Nemzetnek az Alkotmányt, hanem azért adta meg Alkotmányunkat, mivel alkotmányos érzületü volt.

A mag, melyből az alkotmányos Szabadság szép növénye kivirágzott, már a trónralépéskor lett elhintve, azért e napnak ötvenedik évfordulóját mi is hálás hódolattal óhajtván megünnepelni, ujra épitjük az Ő Felsége költségén épült szófiai misszióházunkat és ***Hazánk békeangyalának: Erzsébet Királynénak*** emlékezetére ugyanott kápolnát épitünk. E czélra szolgálnak a munkámból befolyó összes pénzek.

E czélra *Ő Felsége 8000, a Fejedelem 2000 frankot* adományoztak.

Az e czélra szánt kegyes adományok „A szent Missziók Gondnokságának“ Budapest, kapuczinusok zárdája, czimzendők.

Éljen szeretett Királyunk!

Éljen boldogult Királynénk áldott emlékezete!

Dvorzsák János,
apost. főjegyző.

Az anarchisták ellen.

A belügyminiszter az ország valamennyi törv. hatóságához körrendeletet intézett, melyben elrendelte, hogy minden esetben, vala hányszor egy anarchistát akár a város, akár pedig az ország területéről kitiltanak, előző leg vegyék fel az illető pontos személyleirását és lehetőleg hü fotografiáját s ezeket azonnal terjeszszék fel hozzá. Ezenkivül intézkedés történt az iránt is, hogy a külföldi hatóságok az anarchistákkal szemben a magyar törvényhatóságokkal egyező módon járjanak el és a beszerzett adatokat, a névvel, személyleirással és arczképpel együtt, küldjék meg valamennyi államnak. Ezzel a nagyarányu intézkedéssel a belügyminiszterium azt a tervet igyekszik megvalósitani, hogy az anarchisták neve, személyleirása és fotografiája ismeretes legyen valamennyi állam valamennyi törv. hatósága előtt. A belügyminiszterium megkeresésére már válaszolt is a svájczi szövetségtanács, a mely kijelenti, hogy a legnagyobb készséggel tesz eleget e meghivásnak és a már eddig kitiltott anarchisták névjegyzékét, a pontos személyleirással együtt, azzal a kérelemmel küldte meg a belügyminiszteriumnak, hogy a Magyarország területéről kitiltott anarchisták névjegyzékét küldje el viszont nekik. A svájczi szövetségtanács megjegyezte még, hogy a kitiltott egyének, a kiknek legnagyobb része olasz alattvaló, csaknem valamennyien mint a legveszedelmesebb anarchisták ismeretesek.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Kitünő szappan.* Senki ne mulaszsza el, hogy dr. *Lisznyay Elemér* népszinházi orvosnak *Mária Stuart* epe szappanját megvegye. Ez a szappan sömör, arczseb, kiütés, szeplő, mitfresser ellen kitünő szer Különösen ajánlható *katonatiszteknek, vadászoknak, utazóknak*, kiknek bőrét a betegségtől megóvja. Kapható IV. Rózsatér 5. szám alatt Hornicsek Kornél gyógyszerésznél: *A fekete kutyához.*

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorféle villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

N.-Kanizsai sör. Több budai, közöttük a „Buda és Vidéke" munkatársai Szántódra rándultak ki, a Balaton mellé, hol Kántás István, révbeli csárdás kitünő halászlével látta el a társaságot, mely alkalomra Galambos Ulrik, ismert jó hirü budai vendéglős s a kanizsai sörgyár képviselője kanizsai sörrel lepte meg a társaságot; és ez a sör itt is általános tetszést aratott és ez is biztositotta a kanizsai sör jóságát.

— **Izletes és egészséges.** Izletesek és hasznosak, de diadalt is arattak mindenfelé a mosonyi *Hillebrandt-féle* liqueureök, melyek a külföldi gyártmányokat is megelőzik. Egészségesek, kellemes izüek. Nagy választékban kaphatók *Bayer* krisztina köruti keresett kávéházában.

— **Casinó sörcsarnok.** A *krisztina városi casino sörcsarnokban* minden csütörtökön és szombaton *disznótor, töltött káposzta, kolozsvári káposzta.* Társas kocsi közlekedés. Villanyos vasut.

— **Balatoni halestélyek.** Alkotás utcza 21. szám alatt az *„Arany bárány"-hoz minden szerdán és pénteken* **balatoni halestély** friss balatoni halakból. Villanyos vasut.

— **Kiadó lakások.** A *Kormuth-féle házban,* három emeletes palota bérház az Alkotás utcza elején, villanyos vasut közvetlen közelében mindenféle lakások, kisebbek és nagyobbak kiadók.

— **Kiadó lakások.** Az alkotás utczában a *Szőke-féle házban* szép lakások kiadók. *Városmajor utczában* több lakás kiadó.

— **Lakást keresek.** 1889. május hó elejére egy lakást keresek kisebb házban kerttel. Szükséges 4 szoba minden kényelemmel, vagy három szoba verandával. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz.

— **Korcsma üzlet.** Korcsma üzlet a *Városmajorban* az Eisdorfer-házban kiadó.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kö- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

BIEHN JANOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

OKÁNYI IMRE
első budai szalamigyára és husfüstöldéje.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek-utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes"

Takarmány eladás.
I-ső kerületben Sasad-dülőben Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükköny eladó.
Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

Mihalovits József
kalapos-mester
BUDAPEST,
I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.
Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.
Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.
Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

ÉBRESZTŐ HANGOK.
XV-ik könyve megjelent
Zimándy Ignácztól
A vaskos könyv tárgya
Kossuth Lajos.
Zimándy e könyvében az ellene intézett támadásokra felel
Ára 1 forint.
Kapható a szerzőnel Török-Bálinton.

Eladó nyaraló telkek Budán.
Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.
Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett:
2455 □ öl.
Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke"** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza 22

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénynyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.
Kapható **TOLDI L.** könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.
Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.
KÉSZIT:
A) gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.
Speciálitási B) kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.
Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.
Facsiszoláshoz, papir- és czellulozagyártáshoz való gépek.
Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.
Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Aczélöntés.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

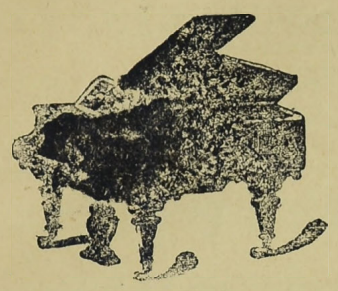

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,
Kerepesi-ut 11. szám.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag vidékre** is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Érdekes és tanulságos

Elmaradt pásztorlevelek

Irta Dertre Ferencz.

Ára 20 krajczár.

Budapest, IV. Ulvilág-utcza.

Schenk Ferencz bizománya.

Balaton mellett

egy négyszobás, verendás villa, szőlővel körül ültetve, viz- ás fürdő-joggal, a szőlő és villatelep közvetlen a Balaton partján s teljesen **veszélytelen** gyönyörü kilátás Füredre, Tihanyra stb. orvosnak vagy sanatorium gyanánt kiválóan felhasználható, olcsó áron eladó. Bövebbet **Biró Margit** Budapest, Iskola-utcza 4. II. em. 2.

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Hesz-féle házban) levő

czukrászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény	kiló	1	ftr	40	kr.
paciense „	„	„	1	„ 80	„
mandula „	„	„	2	„ —	„

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel
Fischer B.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Gaidusehek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Karikás étterme

IV. Magyar utcza 3. sz.

Minden közel, vármegyeház, törvényszék, takarékpénztár szomszédságában.

Vidékiek összejövetele.

Minden időben magyar ellátás.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban.

Senki el ne mulassza! A ki házat, telket akar eladni vagy venni. A ki bérelni vagy bérbeadni akar. A ki nyaralni akar. A ki szolgálatot keres, A ki szolgálatot ád, azok közül senki el ne mulassza felkeresni a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalát.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték **III. Sorsjáték** I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusitóknak elárusitás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1898. november 17. és 18-án lesz. A huzások a **Magzar királyi ellenőrző hatóság** és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyt elárusitóinál kaphatók.

Budapest, 1898. Október hó 23-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Lónyay. Hazay.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku,

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: **bokréta- és koszorúszalagnyomásait**, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzeseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legfiszt[illegible] egy[illegible]

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest 1898. VII. évfolyam 31. sz (Szent-András hava) November 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERS LYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A halál kertjében.

Hatalom nélkül való a szó az elvesztett életet siratók szivek vigasztalására; a lelkes szeretetből fakadó fájdalom örök sebet üt bensőnkön s csak némiképen hegesztgeti azt a kénytelen megnyugvás nehéz szomorusága.

A kifürkészhetlenül alkotó őserő midőn létre kelt bennünket a föld világegyetemének tápláló rögjén való életre, mintegy feltételül szabja elénk: vagy rögtön megsemmisülve vissza halni titkos elemeinek örök országába, — avagy gyarló életünkön keresztül kesergő fájdalommal veszitgetni el azokat, kiket talán jobban, vagy másként szerettünk, mint ahogy kellett volna.

Sors! Te kegyetlen kicsiny szó, aki az emberi szivek bágyasztására születtél... félelmetes voltod hányszor renditi meg a végtelen bölcsességü Mindenható iránti hitet és ragaszkodást a titkaid kulcsát tapogató szivekben; keservet ontó munkálkodásod felett kisarjad a bánat s csak az esztelen kárörvendők tesznek azon vigasságot, — pedig ők sem szökhetnek majd előled.

*

Itt állok a tabáni kereszttéren, ahol hat évtizednek előtte még domboru sirhalmokon fakadtak el az emlékezés fájó könnyei és ma már a teret szegélyező háztömbökből kitoluló vidám gyermeksereg üde kaczagással futkossa be a simára nyúlott pázsitot; az ivadékból kihalt az emlékező kegyelet — csak a tér közepén megmaradt rácsolt kőfeszület, a sorsnak e megtestesülése, jelzi némán a nyüzsgő emberiségnek az elmulás örökét.

Mulandó minden. Visszaszáll-e vajjon az anyaföld ölébe érzelem világunk bűvös ereje, amiket a föld pora, e négyes hatalom, nyujtott létrekeltésünkkor? Hova vész el a tengernyi bánat, — a ragyogó boldogság, ikertestvéreivel: a hiuság- meg a gonoszsággal? Miért esengi maradékaitól a halálnak vált, hogy majdan csendesen nyugovó porai fölé egy czedrust, vagy szomoru kőrist ültessenek... talán kapcsolatot keres az anyaföld palástjának gyökerein át az itthagyott természettel?

A harmadik ivadék nem törődik ezzel; mintha letarolhat mindent a nyomuló változás, min az öreg rácz-városi temetőnek egyik dűledező siremlékét, melyen kőbe van vésve e jajkiáltás:

Itt nyugszik szivemnek legkedvesebb
Istentől kiválasztott férjem . . . † 1862

* *

Vajudó bensőből szálló keserüséggel birálgatja a sorsnak szerinte okszerütlen megtorlását egy másik kővéset a kénytelen megnyugvás eme soraival:

Együtt mind a hárman
Egy sir kebelében
Apa —, anya —, leány
Egymás mellett szépen
Mind itt lakunk,
Csendes lakunk;
Két száraz ág
S egy *tört* virág.

De hát van-e ember a földnek kerekén, ki elég bölcs és erényes még ideföntt megtalálni a szivnyugalom tiszta igazságát — és kihámozni a sors bölcsességét; a parányi állatnak is elkeseredve kell küzdeni élősködői ellen — mignem erőt vesztve elhull, tetemét lakomául hagyván elemésztőinek. Ki tudja, mit érzett ő belsőleg halálának küszöbén?... a hangyának is megvan öröklött gondolat- és érzelemvilága... hát az ő sorsa mi?

Elosztott sugár vonalakon pihennek a németvölgyi sirkertben; az alsó kaputól balra szép sorrendben a bánatos szülői szivek elásott kincsei — az elragadott kicsinyek országa; — mily gonddal-teljes szeretet beszél le minden halomnak a külsejéről. A főuttól jobbra egy sziklatömbön ülő alak kelti fel figyelmünket — egy kőből faragott munkás az ő nemes egyszerüségében, amely mindenkit megihlet; a tisztes munka alakot ölt e megnyilatkozásban s kézműves társai szebb emléket valóban nem állithattak volna, mint ezt — amelyen megszólal a gondolkozó becsület és a családfő iparkodása.

Fent az utszegély alatt sorrendben épült s rüregek fölé a tehetősek meg a gazdagok állitottak emléket szeretteiknek; vagyont érő fekete gránit oszlopépitmények, ezüst és aranyfényü rácsozatok közt az egyik síron egy letört dóriai oszlophoz támaszkodva áll fehér márványból vésve — egyszerü köntösben a nemes szabásu — szép arczu hitves, merengő szemeit a záró kövön pihenteti, mintha mondaná:

— Őrt állok feletted — mert most is csak te vagy az én boldogságom; kővéváltan osztom meg veled a gazdag nyomoruságot — az unalmas magányt!

Szerintem ez itt a legdrágább sirüreg mindenhogy — s méltán rámondhatnók, hogy e helyt... siron fognak kezet a fájdalom... s a hű emlékezet.

Haeffler István.

Ácsmesterség.*)

Az ács (Zimmermann) mindazokat valamely épülethez tartozó famunkákat végzi, melyekhez egyes részeik összefoglalására enyv nem kell. Munkáit, a mennyiben azokat nem az épületen magán kell végeznie, az *ácsszérün* (Zimmerplatz) az *ácstéren*, *páhón* (Bauplatz) teljesiti. Hogy az ácsok kényelmesen dolgozhassanak, a *törzsökök*, *tönkök* (Stamm) *faragóbakokra*, *ácslószékekre*, *ácslótőkékre*, *ácslókra* (Haubank, Unterlager) *bakolják*, *kecskélik* (aufbanken, auflagern). A gyöngébb törzsöket kezzel emelik rájuk a nehezebbet azonban *nyilalófákkal* *hengerítik*, *hömpölygetik* föl (aufwälzen). Miután a törzsöket úgy fektették, a mint alkata szerint leginkább kihasználható, az ács a törzsök felső *kerekségéből* (Rundung) vízszintesen vékony *fargácsot* (Span) *farag* le (abhauen). Most úgy fordit rajta egyet, hogy a *csapás* (Hauflächen) függőleg essék mire a másik oldalon le aragja az ezen csapással egyvonalba eső *fekvést* (Lager), a melyben visszafordítva biztosan nyugszik a bakon. Ekkor hozzálátnak a *megszabott* (vorgeschriebene) *sujtoláshoz*, *meg csapáshoz* (Abschnüren). E végre a festékes *csapózsinort*, *csapóideget*, *sujtóideget*, *csaptatót* (gestrichene Schlagnur) a törzsök két *bütüjének* (Stirnend) ketten neki tartják, mire egy harmadik a közepén *megsujtja*, *megcsapja*, *megkapatja* (anschnellen) E *sujtás* (Schnurschlag) jelöli a lefaragandó függőleges oldallapnak élét (Kante). A sujtás után a törzsök mindkét oldalába egy egy *kajmót* (Klammer) vernek, melyek egyik szára az acslót, másik szára a fatönkőt fogja. A faragás könnyebbségére, a tönkőt legelőbb *megcsapolják*, *megkajkolják* (ausstechen) vagyis *rovásokat* (Kerbe), *hajkokat* (Stiche) vágnak belé a sujtástól kiindulva függőleg. Mikor ez mindkét oldalon el van intézve, egyik munkás a törzsök jobb felén állva a *fejszével* (Axt) *lehasítja* (abspellen) a törzsökről a *hajkácsokat* (Schwarte), mi alatt egy másik munkás a törzsök bal felén állva a *bárddal* (Breitbeil) követi őt s a lapot simára faragja, *leszineli* (glätten). Nem minden tönkőt faragnak

*) Mutatvány Frecskay János nagybecsü művéből „*A Mesterségek szótárából.*"

teljes élre (vollkantig), van olyan, melyet *hajas élűnek* (wahn-, baumkantig) hagynak. A görbére nőtt tönkőket több *szakasz*ban (Absatz) faragják ugyanannyi sujtással. A már megfaragott fákat rendeltetésük szerint szintén sujtásokkal jelölik. Az egy két vagy több egyenes sujtásjelen kivül alkalmaznak *keresztsujtást* (Kreutzschlag), *középsujtást* (Mittelschlag) s *általsujtást* (Spitzschlag).

Az ács *eszközei* (Geräth), *szerdéke* (Zeug) 1. a *verőkos* (Zugramme) czölöpök beveréséhez a *fenékszék*be (Grundbau). Főtesze a megvasalt eres tölgyből való súlyos *bucsak tusak* (Block) s ez maga a *kos*, *bika*, *sulyok*, *bakó* (Rammbär, Bock, Hund), mely *gyürükön*, *fülek*en (Ohr, Horn) jár a *bálvány*on (Läuferruthe); emezt *gyámol*ok (Streben) tartják meg állásában. A bálvány tetejében levő *csigán* (Scheibe) átvetődik a kosra erősitett kötél, másik vége meg, a *farkalló* (Schwanz) lelóg a bálvány mögött. Erre a farkallóra *ürk*, *kötélesat* (Rammknebel) van vetve vagy vaskarika kötve, melyhez annyi *vontatókötél* (Zugleine) van erősitve, a hány szükséges, illetőleg a hány rángató napszámos a gyámolok közti téren a *sátorban* (Stube) elfér. Van *két bálványos verőkos* is. (Zugramme mit doppelten Läufer.) A két bálvány a csiga mellett *csatlással* (Zange) van összefoglalva és köztük jár el a kos. A *hajszás* (Schwanzmeister) szavára a munkások egyszerre húzzák föl a kost a magasba s egyszerre ejtik le; az ily ütések egy sorát (pl. 20-at), egy píhenéstől a másikig, egy *hajtás*nak (Hitze) mondják. Mikor a kos a *czölöp*öt (Pfahl) már el nem érheti, a czölöp fejére *vendégkos*t (Rammknecht) helyeznek. Vannak *művi verőkos*ok (Kunstramme), a hol a kos fölérve a magasba, magától kapcsolódik ki, ezek a *bökkedő kosok* (Klinkenramme) s olyanok, melyeket nem emberi erő hajt. Vékonyabb czölöpöket kézzel hajtanak a földbe a *döngölők*kel, *kótis*okkal (Handramme), melyek kétoldalt markolatos tuskók. — 2. A *gugora*, *vitla*, *járgány*, *kankarék* (Erdwinde, Haspel, Hornhaspel) teher emelésére való. Ez áll az állványban fekvő *tengely*ből (Welle), mely két vascsapjánál fogva *csapágy*akban, *vaczkok*ban *serpenyők*ben (Zapfenlager, Pfannen) forog, midőn két *forgattyú*val (Kurbel) vagy két keresztbe tett rúddal, a *forditó*kkal, *ráfortók*kal (Haspelhörner) hajtják. A tengely körré kötél van tekerve, melyen a teher csüng. — 3. A *csigásgerenda* (Richtbaum) az épületállvány elejére állitott gerenda, melynek felső végibe csiga van alkalmazva a *leágyalt* (abgebunden) fa felhúzására. — 4. A *görgetők*, *görgők* (Walze) a sík földön való odábbtolásra valók. — 5. A *nyilalófák* (Hebebäume) 1·40—1·80 m. hosszú, 10—15 cm vastag fák terhek odábbitására; néha vas *sarú*juk (Schuh) van. — A terhek emelésére vagy odább helyezésére szolgáló fontos eszköz a *csiga* (Rolle). Ez vagy helytálló (feste), ha csupán csapja körül forog, vagy *lebegő* (beweglich), ha a teherrel együtt száll föl le. Több csiga összefoglalásából előáll a *csigasor*, a *többes csiga* (Rollenzug, Flaschenzug). A csigákat *tokba*, *sikoltyú*ba (Kloben, Flasche) illesztik. Ily sikoltyúban több csigát fognak össze egymás fölé vagy mellé. A hozzájuk tartozó kötelek neve: *járókötél* (Auffahrtau), *vezérkötél* (Schwengtau). Ujabban lánczos csigasorokat használnak.

A budapesti I. ker. főgymnasium.

Szépen fejlődő, egyre gyarapodó első kerületünkben tudvalevőleg valóságos missiót végez a kiegészités stádiumában levő m. kir. állami főgymnasium, melynek most nyilt meg VII. osztálya s jövőre válik teljes nyolcz osztályu főgymnásiummá. Az iskola, melynek első három osztálya parallel, most sajnos, küzködik még a helyiségi viszonyokkal, mert három — a várfok- és bors-utczákban levő — bérházban vannak az osztályok, igazgatói, irodai és szertári helyiségek elhelyezve, de mihelyt — az Attila Logody és Sarló utczák összeszögellésén kisajátitott területen — felépül az első kerület főgymnasiuma, hatalmas intellektuális erejét egész teljében fogja kifejteni. Ez az idő hova előbb elérkezik, mert hely dolgában a legmegfelelőbbet találták ott a rohamosan épülő kerület góczpontjában, az alagút, mint fő közlekedési érhez és a a villamos körvasúthoz közel.

A volt igazgatók: *Jancsó Benedek* és *Badics Ferencz* után a folyó október hó végén foglalja el az iskola legutóbb kinevezett igazgatója: *Himpfner Béla* uj állomását. Himpfnerben a kitünő hirnevü főgymnasium a direktorságra termett erőt kapott, ki universalis képzettségével — egyformán otthonos a classikai s modern nyelvekben, valamint a reáliákban, hisz eleinte a mérnöki pályára készült — és az administratióban való jártasságával csakhamar bele fogja magát élni a mi Budánk speciális viszonyaiba. Az uj igazgató javakorbeli ember; most negyvennégy éves. Egyetemi tanulmányai befejezte után az országos tanárképzőnek is tagja volt, majd a kaposvári főgymnasiumnál, rövid ideig a belvárosi főreáliskolánál s hat évig a beszterczebányai főreáliskolánál tanároskodott. — Két évig a jászberényi főgymnasiumnak volt igazgatója s legutóbb hét év óta az aradi kir. főgymnasium élén állott. Jászberényben ő létesitette a nyári torna- és játszó-teret, mely első efajta intezmény volt hazánkban. Himpfner a tollat is ügyesen forgatja; számos paedagógiai közlemény jelent meg tollából a paedagógiai lapokban és a vidéki sajtó hasábjain s azon iskolák évkönyveiben, melyeket a multban igazgatott volt. Az Ungarische Revue „Toldi's Liebe I. Gesang“ czimü közleményét hozta, de sürün forditgatott Petőfiből és Madáchból is.

Himpfner nemcsak az igazgatói, de az igazgató-helyettesi széket is, melyet *Bozóky Endre* dr. az ismert pedagogus és tankönyviró, az országos középiskolai tanáregyesület budapesti körének agilis, tudós titkára töltött be, hivatott erők kezéből veszi át. Bozóky dr., ki eleinte a budai állami főreáliskolának és évek hosszu során a pozsonyi áll. főreáliskolának, majd budai első kerületi főgymnasiumunknak tanára, nemcsak mint tanár szerezte meg a szülék közbecsülését és szeretetét, hanem mint az iskolának évek óta igazgató-helyettese a szülőkkel való előzékeny és tapintatos, igazságos érintkezésével is olyan temperamentum, mely egyenesen a direktorságra termett.

I. kerületi iskolánk tanárkara most már teljes. Bejáró tanárokra már szüksége nincsen, mert ez idén foglalták el classica-philologiai tanszékeiket *Vajda Károly* dr és *Szőke Adolf* — az előbbi a fehértemplomi, utóbbi a losonczi áll. főgymnasiumtól jött —, a természetrajz-földrajzi tanszéket pedig *Lasz Samu*, előbb a győri magy. kir. állami főreáliskola tanára vette át.

Óhajtjuk, hogy a már is kiváló hirnevet szerzett, Budánkban valóságos kulturmissiót teljesitő iskola hova előbb uj palotájában hirdethesse a tudományokat és nevelhesse erkölcsben, hitben, hazafiui szeretetben és tudományban a mi zsenge fiatalságunkat.

Az Istennélküliek.*)

Irta: Dr. *Hatala Péter.*

Valahányszor egynémely szocziálista ezt kiabálja: „Nincs isten!“ ... mindannyiszor eszembe jut, a régi, a bibliai zsidó bölcsnek következő itélete: „Mondá az esztelen szivében nincs Isten!“ .. Valóban esztelen! Aki fel nem éri észszel, az ok és az okozat örök törvényét! ... Aki látja maga körül, a nagy világegyetemben, a mindenségben, azon rengeteg életet, a szervtelen és szerves lények milliardjait, megszámlálhatlan tömegeit, a kisebb nagyobb értelmiséggel biró lényeket, a világot, a világokat mozgató óriási ős erőket: és nem látja ezek fölött a legnagyobb erőt, a legnagyobb értelmiséget, az örökké tartó mert öröktől való életet az Istent ... azt a zsidó bölcs csakugyan helyesen itélte meg ....

Az ember oly értelmiség, mely felkiván-kozik az Istenhez, tehát az állatiságig lefokozni nem szabad! ...

Az ember az Isten képe és hasonlatossága; értelmiség, mely a legfőbb értelmiséget, az Istent keresi ...

Midőn Schiller, a nagy német költő azt mondta az emberről: „Noch auf dem Grabe pflanzt er die Hoffnung auf!“ ... Hogy a sirhalmára is oda ülteti a reményt, ... az emberiség ősrégi vigasztalását érti: a lélek halhatatlanságának reménységét ...

Az ember szellemi, gondolkodó része nem akart soha megsemmisülni: hanem továbbra, a végtelenségig kivánt élni ..., örökké ..., miként az Isten! ... Az erkölcsös élet bölcseszeti alapját, a lélek halhatatlanságában fedezte fel ... A jó és rossz fogalma közötti különbség okozza, hogy az emberek fel nem falják egymást ...

E különbség pedig a lélek halhatatlansága által nyeri szentesitését ... azzal: hogy van biró a felhők felett, aki itéletet mond e földön és a siron tul ...

Ezt már a legrégibb gondolkodók, az ember történetének őskorszakában, igy látták ... Ez a józan ész bölcselkedésének eredménye ...

Erre az ős alapra épültek a vallások ... Hogy mikép tisztelje, imádja az ember a legfőbb értelmiséget, a mindenhatót; azt koronként az embernek miveltségi állapota határozta meg. Ezen fordult meg a vallások fejlődésének története ...

Az embernek az Istenhezi viszonyából ered: az emberek köztestvérisége, egyenlősége ..

Ezt is belátták már a régi bölcselkedők ... És ezen régi bölcseség sok százados küzdelem után, megtörte az ember önérzés, önimádását, melylyel, — miként a vad állatok — igájába hajtotta a gyengébb embertársát, azt egyuttal maganál alsóbb foku lénynek tekintvén ...

Mert a vallásbölcsélet természetes alapján testvérek vagyunk mindannyian, ezen testvériségből szükségkép következik a felebaráti szeretet ...

Azért mondotta Jézus is: Szeressed felebarátodat mint önön magadat ...

Épen a szocziálismusnak alapelve az emberi egyenlőség, a köztestvériség ...

Ne legyetek tehát oly esztelenek, hogy e köztestvériségnek legfőbb támaszát, bölcseleti, természetes alapját, megtagadjátok! Épen a szoczialistának kellene leghathatósban az Istenben való hitet terjesztenie ... Isten nélkül, az ember önmagával és embertársaival, meghasonlott, reménytelen kóborló ... zsarnok .. a legönzőbb egoista. Ezt a történelem, az emberiség ős emlékezete tanusitja ...

Azért fajunk, mióta e földön él, mindig az Istent látta, ... Istenben bizott, ... Istenben reménykedett ...

Ne zavarjuk össze az Istent, a felekezetiség ezernyi nyomoruságaival. Ennek hibáit, bűneit látván, tapasztalván, igyekezzünk azokat elháritani, akadályozni, szóval, tettel, intézményekkel. De ne találkozzék köztünk esztelen, aki azt állitsa: Nincs Isten! ...

A vallásosság intenzivebb terjesztésére; a nagy szentegyházakon, a bazilikákon kivül, igyekezzünk kisebb szentélyeket épiteni a nagy városokban szerte szét; s kevesbiteni a nagyon elszaporodott pálinka méréseket, a népbutitás, a demoralisatio barlangjait ... A sátán templomait ...

*) Jogos szocziálismus

Harmincz éves találkozó.

A budai kir. főreáltanoda volt növendékei — a kik tanulmányaikat 1868-ik évben ezen intézetben végezték — 30 éves találkozási ünnepélyt rendeztek, a melyen ugy az intézetnek még életben lévő tanárai, valamint a volt növendékek szép számmal vettek részt családjaikkal együtt az ünnepélyen

A találkozásra a volt pályatársak a budai zeneakadémia diszermében gyültek össze, melyet a zeneakadémia elnöke *Szobovics Jenő* a legnagyobb szivességgel engedett át e czélra. Innen *Cseörgheő Aladár* volt intézeti hittanár vezetése alatt testületileg a kapucziniusok zárdájának házi kápolnájába mentek hálaadó isteni tiszteletre. A misét *Cseörgheő Aladár* mondotta s a miniszstransi teendőket pedig volt tanitványai *Bruck Ferencz* és *Rosenbach Ferencz* végezték. Mise alatt a Mátyás főtemplom énekkarának több tagja dr. *Paradeiser János* gödöllői aljárásbiró vezetése alatt Seyler G. C dur miséjét adták kitünően s gyönyörü összhangzattal *Dienzl Oszkár* zenetanár orgonakisérete mellett. Betétül az énekkar *Bogisich Mihály* czimzetes püspök által atirt XV-ik század eli régi egyházi dalokat adott elő. *Schmitt Gusztáv* pedig evangeliumkor „Isten dicsősége“ czimü dalt énekelte nagy hatással.

Mise után a budai kir. főreáliskola diszermébe vonult fel a társaság, hol nagy éljenzéssel fogadták *Mayer József* igazgatót és *Cseörgheő Aladár* nyug. hittanárt. *Mayer József* igazgato a tanárok nevében üdvözölte volt növendékeit s egyidejüleg sajnálkozásának adott kifejezést, hogy volt tanártársai közül *Hofer Károly* kir. főigazgató betegsége miatt nem vehet részt a találkozási ünnepélyen, mit a jelenvoltak sajnálattal vettek tudomásul. Ezután *Virágh Lajos* az ifjuságnak 30 év előtti vezére tolmácsolta remek beszédben a pályatársak érzelmeit, köszönetet mondva végül a tanári karnak, a kiknek első sorban köszönhetik, hogy mindannyian a hazának számottevő polgárai lettek. *Cseörgheő Aladár* a tanárok nevében mondott köszönetet a kitüntető figyelemért azon megjegyzéssel, hogy ők hasonló ünnepélyeken, — mint a minő a mai — mindenkor örömmel vesznek részt volt tanitványai körében Úgy volt tanitványainak, valamint ezek családtagjainak állandó boldogságot és szerencsét kivan Végül *Rosenbach Ferencz* tett jelentést a rendezőség nevében azon pályatársakról, kik az öt év előtt tartott 25 éves találkozás óta pályájukon előléptek s magas kitüntetésben részesültek. Ez alkalommal *Cseörgheő Aladár* tanárt is üdvözölték tanitványai azon magas kitüntetésért, amelyben Ő Felsége a király által a tanitás terén szerzett érdemeiért részesült. A kitüntetett tanár megható szavakban mondott köszönetet

Diszülés után a jelenlevők a Mátyás templomban levő *III. Béla király és neje Antiochiai Anna királynő* ravatalát nézték meg, *Ehmann Lajos* és *Papp Jenő* pedig a pályatársak megbizásából a betegen fekvő *Hofer Károly* kir. főigazgatót keresték fel, s egyidejüleg sajnálkozásuknak adva kifejezést, hogy a szeretett volt tanár nem jelenhetett meg az ünnepélyen.

Az ünnepélyt igen sikerült diszebéd fejezte be. A diszebéd *Bittner Alajos* vendéglőjének egyik külön termében tartatott meg. A menu hat fogásból állott s a kitünően és jóizüen elkészitett ételekért Bittner Alajos valóban megérdemli a dicséretet A rendezőség külön menu kártyákat készittetett, amelynek felső részén a budai kir. főreáliskolának sikerült rajza volt bemutatva s ez alatt volt felsorolva az étrend. Azonkivül a megjelent hölgyek mindegyikét csinos bokrétával tüntette ki a rendezőség. Az ebéd a legjobb kedély hangulatban folyt le. A harmadik fogásnál *Bruck Ference* igen sikerült beszédben a még életben lévő tanárokra s ezek családjaira mondott felköszöntőt. *Cseörgheő Aladár* tanár volt tanitványaira s ezek családjaira s később *Hofer Károly* távol levő kir. főigazgató egészségére üritette poharát. *Rosenbach Ferencz* első izben azokat éltette, a kik a hálaadó misén dr. *Paradeiser János* vezetése alatt szép énekükkel tették feledhetetlenné a jelenvoltak előtt az ünnepélyt, később pedig a távollevő pályatársakat éltette. Dr. *Schmitt Jenő* talpra esett beszédében a tanárok működését méltatta Volt azonkivül még számtalan komoly és tréfás felköszöntő. Ebéd alatt *Virágh Lajos* olvasta fel az üdvözlő táviratokat, a melyeket *Rank Rezső* Fehértemplom, *Hevesi Adolf* Szeged és *Molnár Attila* pályatársak Orsováról küldtek az ünnepélyre. Ebéd után a jelenlevők egy kötelező nyilatkozatot irtak alá, amelyben a legközelebbi találkozást 1903 ik évre tüzik ki.

A találkozási ünnepélyen jelen voltak: *Bruck Ferencz* állami kereskedelmi iskolai igazgató Ujvidékről, *Fitz Gyula* kir. mérnök Pozsonyból, *Fröchnert Károly* közös pénzügy miniszteri számtanácsos Bécsből, *Hort József* magyar államvasuti főmérnök Nagy Váradról, *Jancsó Emil* körjegyző Szombatságról, *Krammer Samu* gazdasági intéző Tápió Györgyéről és *Virágh Lajos* városi főmérnök Aradról, a fővárosból pedig *Ehmann Lajos* titkár a déli vasut igazgatóságánál. *Házmánn János* magyar államvasuti főmérnök. *Krenmer Rezső* magyar államvasuti főellenőr. *Papp János* magyar államvasuti főellenőr, *Plaveczky Aurél* állampénztári főtiszt, *Rosenbach Ferencz* postatávirdai főtiszt, *Schmitt Gusztáv* felügyelő a kassa—oderbergi vasutnál és Dr. *Schmitt Jenő* hirlapiró

Távolmaradásukat kimentették: *Felmayer Lajos* földbirtokos Szegedről, *Hevesi Adolf* épitész vállalkozó Szegedről. *Molnár Attila* hajós kapitány Orsováról, *Rank Rszső* miniszteri főmérnök Fehértemplomról. *Schleicher Antal* épitési vállalkozó Bajáról, *Vér László* városi tisztviselő Czeglédről; — a fővárosiak közül *budai Goldberger Samu* gyártulajdonos, *Iső Pál* posta távirda felügyelő, *Kohn Adolf* magánzó, *Münzberger Ferencz* min osztálytanácsos és *Singer Samu* az „Anker“ biztositó társulat főtisztje. *(—nb—)*

Bujdosó kincs.

Az épülő uj hid budai fejénél kibuggyant forrás ugyancsak sok bajt okoz. Hátráltatja a hid épitését s ezért egyremásra tanácskoznak, miképen lehetne a veszedelmet megszüntetni, anélkül, hogy a fürdők vize vallana a kárát. A napokban értekezlet volt ebben az ügyben. Cheörgeő államtitkár elnöklésével ott voltak az értekezleten a főváros, a Rácz-fürdő, a Rudas fürdő, a geologiai intézet, a közmunkatanács, a müegyetem, a hidepités vállalatának és müvezetőségének képviselői s Zsigmondy Jenő. Megállapodott az értekezlet abban, hogy a forrás betömését addig folytatják, a mig kesszont lehet bebocsátani és akkor a kesszonban dolgoznak tovább Zsigmondy Jenő azt mondotta, hogy ha a betömés e munkája hosszabb ideig tart, elfogy a Rudas-fürdő vize és igy azt ajánlotta, hogy furják meg oldalt a forrást és vizét vezessék be a Rudas fürdőbe. Szóval a forrás előidézte veszedelem még nincs megszüntetve. — Egy kis találós mese, egy kis kemény dió a bujdosó kincs. A tudósok a természet, a vizek folyásának szeszélyét nem csillapithatják, de kitanulhatják. A források a hegyekben vannak, onnan jönnek a völgyekbe. A források fekvését és helyét, természetét kutassák, ott ahol vannak és ebből az eredményből védekezzenek.

Kun László szekere.

A tisztviselők helyzetök javitása érdekében országos gyülést tartottak. A gyülésen is bebizonyosodott, hogy a magyar tisztviselői kar erős értelmiség. Ő rajtok, az ő lelkiismeretökön nyugszik az egész ország. Ők a nemzet igazi napszámosai, kik czifra nyomoruságban húzzák a *Kun László szekerét*, s kik nagyon is jogosultak a szociális elkeseredésre A gyülésen *Orel Géza* és *Berczik István* budai polgártársaink nyomós beszédeket tartottak s *Orel Géza* a vezérkarban volt. A tisztviselők sorsának javulása közelről érdekli Budát s vidékét, annak iparát és kereskedését s az egész polgárságot.

Buda ugyszólván a tisztviselőktől él, a közeli községek és nyaraló telepek lakói tisztviselők. Reánk nézve fontos, hogy a tisztviselők nehéz sorsán könnyitsenek. *A polgárságnak, az egyesületeknek, községeknek is kellene mozogni, kérvényezni a tisztviselőkért.* Budán több mint 10,000 tisztviselő van Ezek nagyobb része kisebb javadalmazásu. A tisztviselők emlékirata *Falk Miksa* kezében van, ki hathatós szavával és nagy tekintélyével fogja a nemzet napszámosai ügyét pártolni. De azért jó volna, ha a polgárság is kérvényezne a tisztviselőkért.

Gróf Zichy Jenő.

Gróf Zichy Jenő, a közügyek, a hazafiság, a vallásosság példás utmutatója, ki most is a magyar oknyomozó történet és nyelvtudomány s a néprajz érdekében saját nagy költségén, fáradtságosan és veszélyesen utazik, mint értesülünk, budai palotájába költözik. A budai palotában helyezi el néprajzi és tudományos gyüjteményét. A nemes gróf ezzel azt fogja megmutatni, hogy Budát szereti s mindenesetre részt fog venni társadalmi életünkben s tapasztalatait és izlését Buda és vidéke érdekében érvényesiti.

Községi könyvtárak.

Temesvármegye elrendelte, hogy a községi jegyzőségek könyvtárakat szervezzenek A könyvtárakat a községi pénztárak terhére szervezték is meg 1896-ban. A községi jegyzőségek könyvtárában szakdolgok, szaklapok, szabályrendeletek és törvények gyüjteménye van. Tehat szakkönyvtár A többi varmegyék is a példa követelésének utján vannak.

Ez az első lépés a *magyarosodást* és a magyar szellemet *terjeszti községi népkönyvtárak szervezéséhez* a miben az *Országos Magyar Iskola Egyesület* majd vezéreskedhetik.

A lelkészek, tanitók és községi előljárók a holtanyagot életre ébreszthetik a terjesztés közreadás, magyarázatok és felolvasások utján. Az olvasás által az iskolában megtanult magyar szó nem mehet feledásba. Az olvasást megszeretik és a magyar nyelvet is. Az az alap, mit iskolában, kisdedóvóban letettek épül tovább

A népkönyvtárokba csak jó *magyarul, magyar szellemben s a keresztény vallás erkölcsöt nem sértő munkák juthatnak.*

A közoktatás minisztere szakférfiak meghallgatasával ajánlja ezeket a könyveket. Nem az a fő, hogy egy népkönyvtárban sok ezer könyv legyen, de az, hogy a mi ott van legyen jó és a selejtes, rossz erkölcsöt tartalmazó könyvek oda be ne juthassanak, ha a sajtó irodalmi divatczikké tette is ezeket.

A mi vidékünkön, hol a visszanémetesedés tüneménye látható különösen hasznosak lennének a jól szervezelt községi népkönyvtárak, Úgy értesültünk, hogy a munkásságában ernyedetlen *Országos Magyar Iskola Egyesület* a munka alapját készül letenni és belefog a községi népkönyvtárak szervezésébe, először Buda vidékén. A vármegye; a járási és köz-

ségi közigazgatás e munkában lelkes munkatársa leszsz az *Országos Magyar Iskola Egyesületnek*, melynek feladataiból nem szabad hiányozni a *Népies Irodalom* megtere.tésének, támogatásának s a régi jó Népies irodalom felevenitésének.

Az *Országos Magyar Iskola Egyesület* őrködjék a jó magyar nyelv érzik felett is.

A tanitással foglalkozóknak is ügyelni kell, hogy ne legyenek magyartalanok. Az iskolai könyvek közül a oszsz magyarsággal irtakat, tehát a legtöbbet tiltsák ki, egessék el.

A nyelvtudósok tudományos úton is elitélik az iskolai magyartalanságot. Elég ha *sassi Nagy Lajos* czikkére hivatkozunk *(Szózat az iskolai helyes magyarság ügyében.)* Ki azt hangoztatja, hogy iskolai Antibarbarusokra volna szükségünk, a melyek az elemi és közép meg a fő- és szakiskolákban biztos óvó szerek volnának az elharapodzó idegenszerüségek ellen. Figyelmökbe ajánljuk az olvasásnál *Szigetvári Iván* czikkét: *Tanuljunk magyarul olvasni.*

Esküvők.

Két fényes esküvőről számolunk be olvasóinknak. *Bárczay Annát* vezette oltárhoz *dr. Madarász Adorján* csász. és kir. tartalékos huszárhadnagy, Pest vármegye szolgabirája a várkápolnában *Násznagyok* voltak: *Br. Bohus István, Madarász Elemér.* — *Vendégek: Őrgróf Pallavicini Adolfné. Madarász Etelka, Laura* és *Margit, Madarász Elemérné* és leánya, *dr. Nemes Antal, ifj. Madarász Elemér.* — *Tanuk: Báró Bohus István, Madarász Elemér. Nyoszolyók: Madarász Margit és Sárika. Vőfélyek: őrgróf Csáky-Palavicini Roger* és *ifj. Madarász Elemér.*

Dr. Nemes Antal fenkölt beszédet intézett a *szeretetről* az ifju párhoz, mit a fényes hallgató közönség meghatottan hallgatott.

* *

A budavári Mátyás-templomban nagy és előkelő közönség jelenlétében esküdött *hóra- és tótfalusi Horánszky Lajos*, az agrár bank főpénztárnoka, *Horánszky Nándornak* a nemzeti párt elnökének fia *babarczi Schwartzer Pálma* urhölgygyel, *babarczi Schwartzer Ottó* egyetemi tanár leányával. Az esküvőre a templom hajója egészen megtelt a fővárosi társadalom előkelőségeivel, akiknek sorában ott voltak a nemzeti párthoz tartozó országgyülési képviselők, *Falk Miksa, ifj. Ábrányi Kornél* képviselők, *Jendrassik, Bókay, Tauffer, Verebélyi* egyetemi tanárok. A fényes esküvői szertartást, mely este hat órakor kezdődött, *Szmrecsányi Pál* szepesi püspök végezte nagy segédlettel. A násznépben az örömszülőkön és rokonokon kivül részt vettek: mint násznagyok: *gróf Apponyi Albert* és *Hieronymi Károly*, — nyoszolyó leányok: *Keller Edit, Turnovszky Margit, Alter Margit, Hódy Lenke.* Vőfélyek: *Schwartzer Ottó, Kubik Gyula, Horánszky Gyula* és *Dezső.* Az uj párhoz *Szmrecsányi Pál* püspök remek beszédet intézett, a mely mély hatást gyakorolt mindenkire. Az esketési szertartás alatt *Tarnay Alajos* zongoraművész játszott művészi virtuozitással a Mátyás templom hatalmas orgonáján — és pedig a násznép érkezésekor a Tannhäuser bevonuló karát játszotta, azután *Zilahiné Singhoffer Vilma* bájos nászdalt énekelt. A püspök beszéde után pedig Tarnay Alajosnak külön ez alkalomra szerzett *Ave Mária* zeneművét adta elő. Végül a Kölcsey hymnusz hangjai mellett vonult ki a násznép a templomból, a honnan az egész lakodalmas menet a menyasszony szülei házához hajtatott. Az esküvő alkalmából az örömszülőkhöz és a fiatal párhoz közéletünk jeleseitől számtalan üdvözlet érkezett.

Mind a két ifju párnak kivánjuk, hogy legyenek boldogok.

Az ó-budai Péter-Pál templom renoválása.

Az ó-budai Péter-Pál templom ez év juniusában megkezdett átalakitása befejezéséhez közeledik. A corus kivételével, a melyen most állitják fel az uj orgonát, a templom hajójában lévő összes munkálatokat elvégezték. Az összes, valamikor bearanyozott, de már részint elkopott, részint elhomályosodott kereteket, képrészeket s egyéb diszitéseket pazar módra ujra bearanyozták; a padokat, rácsokat, gyónószékeket, ajtókat ujra mázolták és fényezték; a mennyezetett egészen ujra festették, a melyen lévő jelenetek s diszitések a templom főtisztelendőjének, *Kirchofer Károlynak* izlését dicsérik. A kövezet javitva lett, a templom világitására szolgáló gázlángok helyett auer égők diszlenek, a karcsu oszlopokon. Az ablakokat szellőztető szabályozókkal látták el.

A corus és a sekrestye kivételével tehát mindent elvégeztek; nemsokára azonban ezek.e is rá kerül a sor, a mennyiben ezeket is festeni, butorait, hangszereit javitani, illetve ujjal helyettesiteni fogják.

A templom külső és belső, teljes átalakitása az eddigi számitások szerint körülbelül 20.000 frtba fog kerülni. E nagy összeghez főt. Kirchofer Károly hosszú utanjárása által a fő- és székvárosi tanácstól 15.000 frtot eszközölt ki. Három és fél ezer forintot a templom pénzéből pótolnak, mig a többit részint a már begyült, részint a még begyülendő adományokból fogják fedezni.

A templom felszentelése jövő év juniusában lesz, a mikor a felszentelessel együtt a 150 éves jubileumot is megülik.

E kettős ünnepélyhez azonban valószinüleg egy harmadik is fog járulni. Kirchofer Károly főt. már az idén folyamodást nyujtott be a herczegprimáshoz, azzal a kérelemmel, hogy a Péter-Pál templomot mely eddig csak kápolna számba ment, plébániává szentel e fel.

A folyamodást, mely a felszentelést még az idén kerte a herczegprimás az idő előhaladottsága miatt nem teljesithette, azonban megigérte, hogy jövőre, ha maga talán nem is, de valamelyik püspöke által ez alsóbb rendü templomot plébániává avattatja.

Istentisztelet a Zugligetben.

A zugligetiek régen vágyakoznak arra, hogy legalább az iskolában tartsanak Istentiszteletet. *A kereszténység elzüllik itt, ha nem tartanak Istentiszteletet.* Egy zugligeti birtokos a Buda és Vidékének, — mely e tárgyban kezdeményező és sürgető czikkeket hozott, — levelet irt, melyben a késedelem okául azt adja, hogy nehéz ide papot kapni. Azt hiszszük nem nehéz és megkeresés esetén maga a herczegprimás tartaná *az első Istentiszteletet.* Tessék ide fordulni.

Ezüst lakodalom.

Huszonöt év egy férfi életében!.... Mily hosszu, mily beláthatatlan térség ez a kiindulási ponttól. Járatlan utain mennyi bú, gond, öröm s gyakran a szenvedés is hány szor lepi meg a rajt bolyongót?!

Huszonöt esztendő!... Hosszu, hosszu idő, mely alatt férfiuvá fejlődik a gyermek, s ismét gyermekké a férfi; megváltozik az, mi régi volt, s az őrült sebességgel rohanó kor uj köntöst dob a földre, az elkopott fölé; — idő, amely alatt sokat felejt az agy, s hideggé lesz a lángoló szenvedély, az élet viharaitól edzve keményebb a szív....

Mily boldog az, ki e negyedszázados, az élet utain való barangolásban egy hü, szerető társra akad, kit hitvesének nevez, ki megosztja vele azt, amit a sors nyujt; kinek szeretete ir a fajdalmakra, s hatványozó az örömökre.

Egy ily boldog embernek, *Szabó József* polg iskolai igazgatónak huszonöt éves menyegzője emlékéről akartunk megemlékezni, mert, midőn néki s szeretett nejének, rokonai, ismerősei s hozzátartozói legigazabb szeretetöket fejezik ki e napon, mi, kik szintén ösmerősei közé számitjuk magunkat, kötelességünknek tartjuk e nehány sorral igaz örömünket tolmácsolni.

Kivánjuk, hogy példát meritve a multból, megerősödve lépjenek a jövő elé, hitben, reményben, szeretetben s megérjék teljes boldogságban azt, a mi az ezüst után következik, — *az arany lakodalmat.*

Kisfaludy szinház.

Kövessi Albert — az ismert komikus és bohózatiró — nevét bátran *Kötörőre* változtathatja. Ó-Budán könnyebb betörni, kitörni, követ törni, mint a magyar szinészetnek utat törni. Az ut köves, kivánjuk, ha az is, boldoguljon Kövessi. Neki az *Országos Magyar Iskola Egyesülethez* kell fordulni. A magyar nyelvet és magyarosodást terjesztő egylet erkölcsi befolyásával sokat tehet a magyar szinészetért annál is inkább, mert Ó-Budán fiókja és munkás kaszinója van. A Kisfaludy szinháznak oly sociális jelentősége van, hogy annak fenntartásához a belügyi kormánynak is hozzá kell járulni. Ezt a szinházat támogassa minden *munkásképző intézmény.* — Az ó budai gyáraknak is erdelében áll, hogy a munkások szinházi szórakozásokkal vonassanak el az izgatóktól. A Kisfaludy szinház külön ben, ha a *Margit szigeten* és *Szent Endrén* is kiköt, megélhetéséhez több biztositékot szerez.

Közgyülés.

A budai zeneakadémia f évi október hó 26 án tartotta évi rendes közgyülését *Szobovics Lajos* osztálytanácsos elnöklete alatt.

Az elnök üdvözölvén a nagy számban megjelent tagokat, meghatő szavakban ad kifejezést ama sulyos veszteség felett, mely országunkat *Erzsébet Királyné Ő Felségének* gyászos elhunyta által érte és inditványozza, hogy az egylet gyásza a közgyülés jegyzőkönyvében kifejezést nyerjen.

Az inditvány egyhangu elfogadása után a közgyülés a választmány évi jelentését és vagyonmérlegét egyhangulag elfogadta s a felmentvényt a választmánynak megadta. A költségvetés elfogadása után a megüresedett állások töltettek be s titkárnak dr Ernyei Pal, választmányi tagul pedig Clauser Mihály választattak meg. Fellner Ferencz volt titkárnak sok évi buzgó és kitartó működéseért a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Egyesités

Szép csendben, eddig minden ünnep nélkül mult el Buda és Pest egyesitésének *negyed százados forduló napja.* Sok viz lefolyt a Dunán, sokat változott az egyesült székes főváros. Van a min örülhetünk, búbánatra is akad ok. Budán is történt sok, a mit kivántunk, de olyan is a mit nem kivántunk. A törvényhatóság nem ismerte még fel, hogy mi is Buda rendeltetése? A budai bajok, nem teljesitett óhajok, el nem intézett emlékiratokat *Béla* király névtelen jegyzője egész életében sem tudta volna feljegyezni, ha egyebet nem tett volna is. A tanács jó akarata az csak megvolna, de a törvényhatóság pesti és igy tulnyomó része azt tartja, hogy *Buda nem Pest.* Buda, ha jogait nem követeli, nem kap semmit. A tanács tervez a törvényhatóság végez s nem mindég nekünk üt be az osztálysorsjáték. Adja Isten, hogy a közös frigyben Budának egyenlő jogait ezután elismerjek.

Kézimunka kiállitás.

Megnyitották a magyar királyi állami nőipariskola növendékei által készitett kézimunka kiállitást az Albrecht-ut 3—5. számu palotában igen nagy számu érdeklődő közönség és szülők jelenlétében. Ezen kiállitás czélja megmutatni a leánynyal biró szülőknek, hogy mily hasznos ezen iskola, hol nem csak szépet és szórakoztatót, hanem hasznosat is tanulhatnak, hogy esetleg szükség esetén tisztességes munkájuk által állandó kenyeret biztosithatnak maguknak.

Belépve a kiállitásba, mindjárt szemben találjuk magunkat a fehérnemüek halmazával, melyeket *Héger Lajosné* szakszerü utmutatása után szorgalmas növendékek készitettek. Van itt minden, a mi a háznál csak szükséges, a legközönségesebbtől a legdivatosabb fehérnemüig, melyeket kézzel és géppel készitenek, ugymint férfi lábravalók és ingek, női ing — lábravaló, háló kabát, fésülő köpeny és különféle ágynemü. E munkák között a kézzel csinált ajour munkák meglepően szépek, innen tovább menve a himző terembe jutunk, melyben legkiválóbb izlésü és a maga nemében páratlan remek müveket találunk. Ezen osztályt *Stumft Gizella* tanitja, ki is finom izlését átülteti a kitartó munkásságu növendékeibe. Végre is eljutunk a felső ruha varró osztály ugynevezett szabászati műtermébe, hol igen finom diszitésü ruhákkal találkozunk, melyeknek látásánál eszünkbe jut, hogy ha feleségünk és leányaink mindegyike maga varrná ruháját, ugy házi kiadásaink nem igen mutatnának deficitet. Ezen osztály *Klein Adolfné* szakszerü vezetése alatt áll.

A közmunkatanács uj tagja.

Scheich Károly, a budai érdekek legbuzgóbb bajnoka, a ki valódi tribununk, ki a közügyekben őszinte, érdektelen buzgó részt vesz, a fővárosi közmunkák tanácsában foglal helyet. Ez azt jelenti, hogy a közmunkatanács jó akaratát az ő buzgósága is fokozni fogja.

Az uj kórház lelkésze.

Teljes erőnkkel foglalunk állást a mellett, hogy az uj Szent János kórház lelkészi javadalmai a Krisztina városi plébániát Messék. Ez a méltányosság. A Krisztina-városi plébánosunk nincs nagy jövedelme, de dolga a nagy kerületben annál több. Meg kell ezt fontolni és gondolni s a Krisztina városi plébánia javára határozni

Felhivas Magyarország hölgyeihez!

Az a mérhetetlen fájdalom, a mely országunkat s apostoli királyát sujtotta, megrenditett minden szivet, kétszeresen az „Előkelő Világ“ olvasóiét, a kik a nemesség hagyományainak: a haza- és faj-szeretetnek, lovagiasságnak s a Szent Korona iránti önfeláldozó hűségnek az ápolói Rangra és müveltségre kiváló olvasóinak óhajtására határozta el tehát az „Előkelő Világ“ szerkesztősége, hogy meginditja ezt a mozgalmat a melynek az a czélja, hogy a magyar nők — a legelső magyar asszony, az ország védelmezője rettentő halála alkalmából — külön is kifejezzék Felséges Királyunk előtt hódolatteljes részvétüket, méltón ahhoz a levetkezhetetlen gyászhoz, a mely őket, nemük disze, koronája elvesztésével érte. Hogy ennek a fájdalomnak és gyásznak a kifejezése mentől nagyszerübb, e részvét megnyilatkozása mentől meginditóbb és vigasztalóbb legyen, az „Előkelő Világ“ szerkesztősége a magasztos terv kivitelét ugy intézi, hogy abban a magyar hölgyek lehetőleg teljes számmal részt vehessenek.

E végből diszes albumba foglalja a Felséges Urunkhoz szánt emlékiratot, amelyet külön lapokon követnek az aláirások. Az aláirók — ha többel nem — egy koronányi összeggel is járulhatnak az album költségeinek fedezéséhez hogy az fényre, müvészi és irodalmi becsre büszkesége lehessen a magyar nők összességének. Az albumot társadalmunk kiváló hölgyeiből alakuló küldöttség alkalmilag adja át a Király Ő Felségének a budai várpalotában. Az átadás ideje és módja a magy. kir miniszterelnök ur ő nagyméltósága utjan lesz megállapitva. Az album — átadása előtt — közszemlére lesz kiállitva, mit a hirlapokban adunk a közönség tudtára

Magyar nők! a kik tudjátok, hogy magyar nőnek születni mily szép és nagy gondolat! magyar nők! a kik hazátok sorsából annyira ismeritek a gyászt! Jöjjetek és örökitsétek meg bőven omló, gyémántnál ragyogóbb könnyeiteket Felségek Urunk és Királyunk vigasztalására s a jövendő buzdulására!

Aláirástokkal adjátok mindnyájan bizonyságát annak, hogy mindnyájan egyként érez tük a fájdalmat, mindnyájan együtt rebegjük a magyarok leghőbb imádságát: *Isten óvja minden bajtól a mi magyar hazánkat! Isten áldja, védje a királyt!*

Előkelő Világ szerkesztősége
VII. István ut 32/B.

A Kisfaludy szinház megnyitása.

Sok huzás, halasztás után végre e hó 25-én megnyitották Buda egyetlen állandó szinházát, a Kisfaludyt, mely az alatt az egy és fél hónap alatt, mig a közönség elől el volt zárva, alapos változásokon ment keresztül. *Kövessy Albert*, a szinház uj igazgatója, ez annyira elhanyagolt csarnokát a szinészetnek kivül belül kitatarozta tta; a mult évi kellemetlen kőszén helyett a gőzfütést vezettette be, s általában nagy áldozatokkal ugy alakitotta át, hogy az a közönség igényének, kényelmének teljesen megfeleljen.

Megnyitó előadásul a városligeti szinkörben oly nagy hatást ért *„Száraz kenyér“* czimü életképet adták

A főszerepet *Kövessy Albert* igazgató s általában ismert kitünő komikus vitte, a ki legelső felléptével megnyerte az ó budai — sajnos nem nagy közönség tetszését. A legelső este alkalmával nyilt szinen kilenczszer tapsolták meg *Morvai Antal* (Muki) szintén jó volt, ügyesen adván a szczéniális eszmékért rajongó urat, aki mikor szegénységbe esik, leghamarább eszméiről mond le

A hölgyek közül a kis *Kápolnay Irénke* (Terka) vált ki különösen, aki temperamentumtelt játékával, örökösen jó, játszi kedélyével, majd áthatott, érzésteljes jeleneseivel mindenki szivét meghóditotta Igen sikerülten adta a hárpia asszonyt Latabárné, (Foltosné), Foltos. Krisztina s Rudi személyesitőivel is teljesen meg lehetünk elégedve.

Az egy hétre már előre megállapitott műsorból világosan látszik az igazgató törekvése. Egy maga forditotta ujdonsággal (Osztozkodás), s más általános, jó hirnévnek örvendő darabokkal lép fel, mint a Vigéczek, Náni, Molnár és gyermeke, Folt a mely tisztit, Vasgyáros, Háromláb kapitány, a melyekkel — nemcsak ő, de mi is reméljük — megtőri az ó-budai közönség közönyé s állandó vendégeül teszi, amit azért az áldozatért, s általában a lelkesedésért, melylyel az ügyet felkarolta, méltán megérdemelne.

Állandó szinház.

Csak röviden szóllunk az állandó szinházhoz, melylyel a közgyülés is foglalkozott. Az állandó szinház helye meghatározását *Delmedici Ágoston* igen helyesen rövid határidő alatt kérte. Az állandó szinház helyét megtalálni könnyü. *Legyen az a várpalotához közel.* A krisztinavárosi szinkör is megragadhat. *Szelestey Géza* boldogult és feladhatlan emlékü polgártársunk ide várszinházat sürgetett. *Kresánvi* a legnehezebb feladatot oldotta meg: Közönséget varázsolt, közönséget teremtett Vele méltányosan kell elbánni. A krisztinavárosi szinkör eltüntetése, a Krisztinavárosnak anyagi károkat okozna s a legtisztességesebb vendéglő ipart ingatná meg. Ugy is kevés a nyári szinház. Nem szabad ettől már egészségi okokból sem a közönséget megfosztani.

Szaporitsuk a postai kézbesitőket.

A következő sorokat kaptuk: „Pénzutalványt kaptam, a kézbesitő négyszer is keresett, de nem talált otthon. Hátrahagyta az értesitést, m nek következtében én kimentem a *Verseny utcza 3. szám alá*, bosszankodva a f lett, hogy miért nem jön a pénzes kézbesitő akkor, mi or én otthon vagyok. A telepen l tottak, futott k, sürögtek, f rogtak, mintha valami Csombor csomagot keresnének. Megkérdeztem egy emberséges öreg altisztet: „Miért szaladgálnak?“ — „Hajtja ezt a dolog uram mind“ — beszélt az öreg. Reggel 6 órától estve 8 ig, sokszor fél tizig folytonosan átvesznek s ekkor elindulnak kézbesiteni a geb kkel. Jó, ha a kerületbe érnek 10 óráig, mert addig az állatvédelem nevében 4—5 rendőr állitja meg a kocsit, ha rá ágnak a gebék e. Pedig rájok kell vágni, mert különben nem mennek. Kerületébe érve, megkezdi a kézbesitő a kézbesitést, mely 1, sokszor 2 óráig tart... Délután azután ujra kezdődik és folyik a kézbesités... Jól beszélt az öreg, hogy tul vannak terhe ve s nem csodálom, hogy ha négyszer, ötször keres valakit, mint engem, hogy nem talál. Mennyit szaladhatnak, ugrálhatnak ezek a szegény kézbesitők. Megkérdeztem az okát, m ért nem szaporitják őket s a kérdezett azt válaszolta, hogy a főnök és főnök helyett s ur azon fáradoznak, hogy tiz kézbesitővel szaporitsák a létszámot s a miniszterium kegyességétől s a nemes szivü igazgatótól függ a kérés teljesitése“

A tisztelt levél iró igaz és méltányos ügyet pendített meg. Valóban el kellene, hogy a postai értékközbesitők számát szaporitsák s azt hiszszük, hogy ugy a miniszterium, mint a posta és távirda-igazgató ur a közönség érdekében mielőbb szaporitják a postai érték-kézbesitők számát. . .

Morvay Antal.

A Kisfaludy-szinháznak egy szerény, de igen rokonszenves alakját mutatjuk be ma Morvay személyében. Pesten kevésbé, Budán azonban azt hiszem, általán san ismerik őt, a ki az oly szomoru sorsot ért Fejér féle Kisfaludy-szinháznak, Latabárné és Kápolnay Irénke mellett egyik legtiszteletre méltóbb alakja volt.

Hozzánk Rakodczaytól, a kecskeméti szinház igazgatójának társulatától 1897 ben jött, de a budai szinházba járó közönség jó része már 1882. óta ismeri, mint a mikor a krisztina varosi szinkörnek volt lyrai szerelmese. Azóta bejarta az országot, tűrt, szenvedett, nélkülözött s mégis igaz lelkesedéssel rajongó szeretettel viseltetett e palya iránt, amelyre nemcsak hajlama, a világot jelentő deszkákhoz, de tehetségének érzete is vitte. 16 évi távollét után ismét visszajött közénk, de csak azért, hogy szenvedései számát szaporitsa.

Szenvedései mellett 24 éves szinészkedése alatt szerzett tapasztalatai is szaporodtak itt; látta, mint indul el szép reményekkel egy ifju társaság, pártfogolva, segélyezve; s a gondatlan, rendetlen vezetés alatt hogy téveszti el a czélt, a csillagokhoz vezető utat, s rohan eszeveszett gyorsasággal le a lejtőn, — a megsemmisülésbe.

A jobb tagok egy része még ideje korán elillant a sülyedő hajóból, s a többi 3—4, a ki ott maradt, egykedvüséggel nézte, hogy merül folyton lejjebb lejjebb s ebben az elfásultságban, a mikor már csak azért volt szinész a szinész, hogy megélhessen, mikor a müvészies játék csak puszta fogalom volt a tagok előtt: az az egy-két szál emberből álló publikum egy igaz lelkesedéstől áthatott, soha sem csüggedő férfit látott maga előtt a szinpadon, azt, a kit e nehány sorunkkal volt szándékunk némileg jellemezni

Ő táplálta legtovább a reményt, hogy a sülyedő hajót meg lehet menteni, fáradott, dolgozott annak érdekében, de hiába, annak veszni kellett. Kereset nélkül, egy és fél havi hátralékban maradtak a szinészek Ebben a nélkülözésben tünt fel benne az a vonás, amit már a hétköznapi életben nem győzünk eléggé tisztelni, annál kevésbé a szinpadon.

Személy-díjszabás életbeléptetése.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint, a bicske—szé es-fehérvár—sárbogárdi h. érd. vasuton a bicske—székesfehérvári vonal megnyitása napján uj személydijszabás lép életbe, me ylyel az előbb emlitett vasuton jelenleg fennálló dijszabás érvényen kivül helyeztetik.

Ezen dijszabás a magy. kir, államvasutak díjszabás-elárusitó irodájában (Budapest, Csengery utcza 33. sz.) 10 krért kapható.

— Felkérjük azokat, kik előfizetési dijakkal tartoznak, hogy mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Barátainkat kérjük lapunk terjesztésére.

M. kir. államvasutak. Bpest-balparti üzletvezetőség.

35361 szám.

I.

Pályázati hirdetmény.

A vonalainkon 1899. évben, esetleg a következő 1900. és 1901. évben szükséglendő különféle pályafentartási fák szállitását biztositani óhajtván, azok szállitására nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az ajánlatok f. évi november hó 19-ig az üzletvezetőségünknél (Teréz körut 62. szám, I. emel t, 5.), a bánatpénz pedig ugyanott a gyüjtőpénztárnál november hó 18-ig teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nemkülönben a megközelitőleg szükséges mennyiségekről szerkesztett jegyzékek ajánlati ürlapok általános osztályunkban (Terézkörut 62. sz. I. emelet, 8 szám alatt), valámint az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők és ugyanott megszerezhetők.

Budapest, 1898. évi október havában.

Az üzletvezetőség.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— **Eladó telek.** Eladó a Városmajor-utczában szép fekvésü, szőllővel beültetett, bekeritett 1200 □öl telek. Ölenkint 24 forintjával. Uraságoknak villának, kastélynak, bérháznak, középületnek, hivatalnak nagyon alkalmas. Bővebben a kiadóhivatal.

— *Ki tud és hol?* Ki tud és hol egy **mészárszéket** korcsmaüzlettel elszámolásra? A ki tud, értesitse **Fehér Károlyt, Tihany, Zalamegye.**

— *Vasuti podgyász házhoz szállitása.* Az államvasutak igazgatósága a Budapest keleti és Budapest nyugati pályaudvarok érkezési oldalain a közönség kényelmére podgyász házhoz szállitási hivatalt rendezet be. A szállitási hivatal átvételi elismervények ki-zolgáltatása mellett — szabványos árakért — elvállalja a kézi és feladott podgyászok házhoz szállitását, valamint egyik pályaudvarról a másik pályaudvarra való átszállitását. A podgyászkézbesités az I—III. kerületbe naponta **kétszer**, a többi kerületekbe a reggeli vonatoktól délelőtt, a délelőtti vonatoktól délben, a déli vonatoktól délután, a déluáni vonatoktól az esti folyamán, s az esti vonatoktól a sürgősebbek esti tiz óráig, a többiek másnap délelőtt félkilencz óráig történik. A kézbesitő dijak mindjárt az átadás alkalmával, vagy pedig a házhoz szállitáskor fizethetők.

— *Kerestetik* megvételre a II. kerületi országuton egy kisebb ház —

továbbá a fehérvári uton a vámon kivül kisebb ház-épitésére alkalmas telek.

Cz m a kiadóhivatalban.

— **Kiadó lakások.** Az alkotás utczában a *Szőke féle házban* szép lakások kiadók. *Városmajor utczában* több lakás kiadó.

— **Lakást keresek.** 1889. május hó elejére egy lakást keresek kisebb házban kerttel. Szükséges 4 szoba minden kényelemmel, vagy három szoba verandával. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz.

— **Korcsma üzlet.** Korcsma üzlet a *Városmajorban* az Eisdorfer-házban kiadó.

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorféle villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

— **Casinó sörcsarnok.** A *krisztina városi casino sörcsarnokban* minden csütörtökön és szombaton *disznótor, töltött káposzta, kolozsvári káposzta.* Társas kocsi közlekedés. Villanyos vasut.

— **Izletes és egészséges.** Izletesek és hasznosak, de diadalt is arattak mindenfelé a mosonyi *Hillebrandt-féle* liqueureök, melyek a külföldi gyártmányokat is megelőzik. Egészségesek, kellemes izüek. Nagy választékban kaphatók *Bayer* krisztina köruti keresett kávéházában.

— **Balatoni halestélyek.** Alkotás utcza 21. szám alatt az *„Arany bárány"-hoz minden szerdán és pénteken* **balatoni halestély** friss balatoni halakból. Villanyos vasut.

— **Kiadó lakások.** A *Kormuth-féle házban,* három emeletes palota bérház az Alkotás utcza elején, villanyos vasut közvetlen közelében mindenféle lakások, kisebbek és nagyobbak kiadók.

Mihalovits József

kalapos mester

BUDAPEST,

I kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKÁK,

valamint **szőrme-árukból.**

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
Délelőtt.				
✕ 702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly
✡ 102	1	00	„	Bécs, Páris, Lond.
# 164	5	30	sz. v.	Dunakesz
+ 166	5	55	„	Palota-Ujpest
□ 110	6	10	ost.e.v.	Bécs, Ostende
4102	6	30	sz. v.	Esztergom
6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok
168	6	50	„	Palota Ujpest
6012	6	55	v. v	Lajos-Mizse
1402	7	35	gy. v.	Zsolna, Berlin
106	8	05	„	Bécs
708	8	15	gy. v.	Temesv., Orsova
712	8	30	sz. v.	Temesvár
170	9	05	„	Palota-Ujpest
116	9	15	„	Bécs
Délután.				
6104	12	05	šz. v.	Czegléd. Szolnok
172	12	15	„	Palota-Ujpest
136	12	25	„	Nagy-Maros
§ 174	1	05	„	Palota Ujpest
◯ 4106	1	25	„	Pilis-Csaba
104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris
176	2	20	sz. v.	Palota-Ujpest
704	2	30	gy. v.	Bukarest
144	2	35	sz. v.	Érsekujvár
4104	2	40	„	Esztergom
6002	2	45	„	Lajos Mizse
720	3	05	„	Czegléd, Szolnok
178	4	05	„	Palota-Ujpest
716	4	25	„	Szeged
138	4	35	„	Nagy-Maros
180	6	10	„	Palota-Ujpest
128	6	30	„	Párkány Nána
710	7	00	„	Verciorova
4112	7	10	v. v.	Esztergom
6014	7	20	„	Lajos Mizse
182	7	55	sz. v.	Palota Ujpest
118	9	35	„	Bécs
◯ 706	10	15	ost.e.v	Konstantinápoly
712	10	35	sz. v.	Szeged, Temesvar
1406	10	45	„	Zsolna, Berlin

✕ Közlekedik minden vasárnap
✡ „ „ csütörtökön.
\# „ április 1 ől
\+ „ bez márcz. 31-ig
□ „ minden hétfőn.
§ „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
⊙ „ ünnep és vasárnap
⊙ „ minden szerdán.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
Délelőtt.				
✕ 701	12	50	k. e. v.	Konstantinápoly
+ 705	5	30	ost.e.v	Konstantinápoly
163	5	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙ 165	6	35	„	Palota-Ujpest
6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd
1405	6	55	„	Zsolna, Berlin
709	7	15	„	Verciorova
4101	7	25	„	Esztergom
167	7	35	„	Palota-Ujpest
117	7	45	„	Bécs
6011	7	55	v. v.	Lajos Mizse
127	8	20	sz. v.	Párkány-Nána
713	8	25	„	Czegléd
169	10	10	„	Palota-Ujpest
143	10	55	„	Érsekujvár
715	11	05	„	Szeged
Délután.				
□ 171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
703	1	25	gy v	Bukarest
173	1	40	sz v	Palota-Ujpest
103	1	50	gy v	Bécs, Páris
175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
6001	3	10	„	Lajos-Mizse
135	3	55	„	Nagy-Maros
6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
4103	4	40	„	Esztergom
177	5	45	„	Palota-Ujpest
115	5	55	„	Bécs
711	6	50	„	Temesvár
179	7	00	„	Palota-Ujpest
707	7	40	gy v	Orsova, Temesvár
X4105	8	15	sz v	Pilis-Csaba
137	8	30	„	Nagy-Maros
181	8	40	„	Palota-Ujpest
105	8	50	gy v	Bécs
1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
4111	9	30	v. v.	Esztergom
# 109	9	55	ost.e.v	Bécs, Ostende
719	10	05	sz. v.	Szolnok, Czegléd
6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
✡ 101	11	50	k. e. v.	Lond., Páris, Bécs

✕ Közlekedik minden csütörtökön.
\+ „ „ hétfőn.
⊙ Ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik.
□ Közlekedik ünnep és vasárnap.
X „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
\# „ minden szerdán.
✡ „ „ szombaton.

A vonatok indulása **Buda-Császárfürdő kitérőről.**

4002	6	24	sz. v	Esztergom	*4006	1	19	sz v	Pilis Csaba
					4004	2	29	„	Esztergom
					4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap bez. november 20-ig.

A vonatok érkezése **Buda-Császárfürdő kitérőbe.**

4001	7	36	sz v	Esztergom	4003	4	46	sz v	Esztergom
					*4005	8	19	„	Pilis-Csaba
					4011	9	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon bezár. november 20-ig.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a **„Buda és Vidéke“** kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza 23.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**

ÉBRESZTŐ HANGOK.

XV-ik könyve megjelent
Zimándy Ignáctól
A vaskos könyv tárgya
Kossuth Lajos.
Zimándy e könyvében az ellene intézett támadásokra felel
Ára 1 forint.
Kapható a szerzőnél Török Bálinton.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) I rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk

BIEHN JÁNOS
Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Takarmány eladás.
I-ső kerületben Sasad-dülőben- Sashegy mellett két kisebb fuvar árpás,- zabos bükkőny eladó.
Bőrebben I-ső kerület Szent János-utcza 51. ajtó 4.

OKÁNYI IMRE
első budai szalámigyára és husfüstölője.
Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.
BUDAPEST, II., Retek-utca 3.
Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes“

TOLDI LAJOS
kiadásában éppen most jelent meg!
MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,
irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénynyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készitení.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Érdekes és tanulságos
Elmaradt pásztorlevelek
Irta Dertre Ferencz.
Ára 20 krajczár.
Budapest, IV. Ulvilág-utcza.
Schenk Ferencz bizománya.

Karikás étterme
IV. Magyar utcza 3. sz.
Minden közel, vármegyeház, törvényszék, takarékpénztár szomszédságában.
Vidékiek összejövetele.
Minden időben magyar ellátás.

A Magyar Asphalt részv. társ.
BUDAPEST, Andrássy-ut 30.
Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag** vidékre is szállittatik.
Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Tea estélyekre!!
Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt (Heszféle házban) levő
cznkjászdámban
a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény	kiló	1 ftr	40 kr.
paciense „	„	„ 1	„ 80	„
mandula „	„	„ 2	„ —	„

Továbbá mindennemü crém sütemény.
Teljes tisztelettel
Fischer B.

JOGOS SOCIALISMUS.
Irta: Dr. Hatala Péter.
Ára 20 krajczár.
A nagy feltünést keltett és keresett mü megrendelhető a szerzőnél.
Budapest, IX. kerület Ferenczkörut 3-ik szám.

Gaiduschek Mór és társa
férfi-szabók.
Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.
Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek
Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Vörösvár község előljárósága.

1920/98 szám.

Árverési hirdetmény.

Vörösvár község alulirott előljárósága részéről ezennel közhirré tétetik mi szerint a vörösvári 415. sz. tkvi. betétben vörösvár nevén áll„ A I. 2. 3, sor sz. a. felvett 475. 476. hrsz. 153 népsor 2. ház, udvar 436 □ öllel és kert 125 □ -öllel vagyis az öreg községháza a közs. képviselőtestületnek f. é. január hó 27-én kelt 11. kgy. 898. sz. a. és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye t. bizottsága részéről 749. kgy. 898 sz. a. megyehatóságilag jóváhagyott határozata folytán f. évi november hó 17-én d. e. 9 orakor Vörösvár községházában megtartandó önkéntes árverésen a légtöbbet igérőnek el fog adatni.

Miről a venni szándékozók oly megjegyzéssel értesittetnek, hogy az árverési feltételek Vörösvár község körjegyzői irodájában a hiv. órák alatt megtekinthetik.

Vörösvár község a vasuti állomáshoz csak 5 percznyire van távol és a fővároshoz szintén közel, az itt ó ház átalakitva nyári lakásnak is nagyon alkalmas.

Kelt Vörösvár 1898. november 2-án.

Eckhardt József, körjegyző. **Müller János,** biró.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az *„Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka“* czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat. virágasztalok berendezését és azok gondozását.
Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka“
Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben egyedüli főraktára

Mechlov ts Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

ERDÉLYI LAJOS

könyvkötő és diszmű-készitő

II. ker., Iskola-utcza 40. sz.

Ajánlja: régi jónevű üzletét mindennemű könyvkötészeti és diszmunkák teljesitésére.

Különösen ajánlja: bokréta- és koszorúszalagnyomásait, melyek eddig is az ő műhelyéből kerültek ki a legcsinosabb és legizlésesebb kiállitásban.

Szalagnyomásokat azonnal elkészit.

Könyvkötői javitásokat is szivesen fogad és pontosan eszközöl.

Jutányos és szolid munkáról teljes jótállást vállal.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és holyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 32. sz. (Szent-András hava) November II.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Széchenyi a nagy lélekről.

A tespedő, anyagiasságban tultengő társadalom szóbajnokai ugyancsak viritanak. Nagyon sokat beszélnek, keveset gondolkodnak, még kevesebbet tesznek. Ki halt az eszme, ki halt a tett A szóvirágok vezettek, olyan szóvirágok, melyeknektartalmok nem volt. Lidérczfények után indultunk és benne vagyunk a mocsárban... s tovább imádja a sokaság a lidércz fényt. A komolyabban gondolkodók, a történet czáfolhatlan igazságain épülve a holt vezérek szellemeihez fordulnak s megtalálják ezek között a legigazabb prófétát Széchenyi István grófot. A nagy szellem hagyományai szerint elmélkedők és cselekvők arra törekednek, hogy ugy legyen megszentelve Széchenyi emléke, amint azt megkell szentelni. Szóval a Széchenyi kultuszt ébresztgetik jobbjaink. A Széchenyi elveinek követése mentheti meg a beteg társadalmat és adhatja vissza a magyart a magyarnak. — Széchenyi István nagy lelke a mi mentsvárunk.

Széchenyi szelleme felé fordulnak ma már többen, nem csak a magasabb műveltségüek, de az egyszerűbb észjárásu emberek is. Epednek, hogy valósuljanak Széchenyi hagyományai, annak a Széchenyinek, ki „mezőgazdaságunk hanyatlásának okait kimutatta, kereskedésünk és közlekedésünk elé biztos irányponlokat tűzött, folyamokat szabályozott s várost épitett, ki a magyar szellemi életnek mélyére tekintett, történelmünk bölcsészetét éles vonásokkal vázolta, irodalmunk s nyelvujitásunk kérdéseinek tiszta formát adott, ki, mint mindentudó orvos, állapitotta meg a százados bajt s bölcsen rendelte el, hogy a lábadozó beteg ovakodjék az idegizgalmaknak s a szenvedélyeknek romboló hatásától s meggondoltan szivja magába a szabadság friss levegőjét.“

Ezzel a találó vonással vezeti be egy komoly gondolkodásu, költői szellemü bölcselkedő, a tudós Papp Ferencz a Budapesti Szemlében „Széchenyi gondolatai a nagy lélekről“ czimü becses tanulmányát.

Hálánkat érdemelte ki Papp Ferencz, hogy annyi szeretettel, annyi hazafisággal tanulta Széchenyit és oly hiven mutatja be nagy lelkét és azokat a mozgató okokat és érzéseket, gondolatokat, melyek Széchenyit nagy tettekre hevitik, s melyekkel Széchenyi a nagy lélek körvonalait rajzolta.

Széchenyi a nagy lélek zarándok utjának már a Hitelben két követelést szab a zarándok elé:

„Ha a közlelkek tömegéből ki akarsz emelkedni, felejtsd el önmagadat, szenteld életedet a szenvedőknek, tévelygőknek, elnyomottaknak, a milliónak. Csak a gyönge szereti önmagát s az erős nem akar, nem is tud egyedül meg-légedett lenni, örvendeni, az erős egész nemzeteket hordoz szivében.“

A második követelés ez: „Ha czélod embertársaid boldogitása, jobblétre emelése, tekints az örök igazság mélyébe, a természetnek megdönthetlen szent törvényeibe.“

Az egyik követelés — mondja Papp Ferencz — önzetlenséget, a másik messze tekintő értelmet kiván a nagy lélektől. Föltétlenek és szükszavuak e kivetelések, akárcsak a kolostorba lepő karthausi fogadalmai.

Papp Ferencz tovább megy Széchenyi jellemzésében és munkáin elmélkedve Széchenyi gondolatait a nagy lélekről özelebb hozzá egymáshoz.

A Világa kitünő tanulmány irója szerint magasztos óda, a természet valójába tekintő, önzetlen lélekről.

Milyen szép ez a felfogás: Az a lélek, mely a mindenség harmoniáját érzi, nincs a földi élet szük korlátai közé szoritva, öröktől fogva élt s élni fog, független, mert önmagában hordja tetteinek rugóját, melyre semmiféle körülménynek, sincs hatalma szeretni fogja hazáját és életét adja nemzetéért.

Hogy miért szereti honát, nemzetét, arra feleletet a Stádium ád.

Papp Ferencz igy folytatja tanulmányát:

Az emberiségnek egy nemzetet megtartani, az Széchenyi szerint a hazafiköteleséggé ... Meredek zarándok utat óriási fejlődést kiván Széchenyi a nagy

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Mesék Erzsébet királynéról.

Kegyeletes és szép az a terv, melynek valósitásához az „Előkelő Világ“ szerkesztője fogott. A magyar hölgyeknek a királyhoz intézett részvét emlékirata diszes albumban a hölgyek névaláirásával a király bánatos szivére enyhitő vigasz.

Ezsébet királyné valóban a legelső magyar hölgy volt és majd mint a bánat első elsajgása után — kerülnek elő a valóságok, a regék, a mondák arról; ki a királyasszony nem lett volna is, a történelem egyik legnagyobb nő alakjává emelkedik.

A magyar hölgyek részvét emlékirata csak akkor lesz igazán méltóságos, ha azt minden nő aláirja; ki átérzi, hogy magyar hölgynek születni szép és nagy gondolat...

A királyné már életében benne volt a népmesében A kit a magyar nép szeret, annak alakját meséibe szövi. Ez az igazi halhatatlanság A történet hamarább semmisülhet meg, mint a mesebeli hit...Ezt kiirtani nem lehet. Népek veszik át népektől. Nemzedékek adják szájról szájra nemzedékeknek.

Erzsébet királynéban meg volt a fennköltségnek mind az a kelléke, mely valakit a mese királynéjává ken fel.

A hol volt, hol nem volt elégikus bevezetése után megjelenik az ő fényes népszerü lénye, vigasztalására a nemzetnek az idők határaiban

A gyermek, meg a nép nem érti mi az az eszmény; de átérzi. Mesei megközelithetlen eszményekkel vannak tele Egy egy mese jobban megmagyarázza az ideálizmust, mint a tudósok kötetei. A mese a kunyhóban épp ugy otthon van, mint a királyi palotákban. Világgyujtó ereje, világbiró-hatalom.

A koldus gyermekét csak ugy álmokba ringatja, mint a királyét. A zsarnok gyermeke apja birodalmánál hatalmasabbnak látja az álmok birodalmát.

Erzsébet királyné a mesékben és mondákban a jó tündérek szellemét fogja képviselni. Az elmulás, az enyészet alakja szintén mese, a min csak a mesék tündérei győzedelmeskednek.

A nép a mesékben együtt él a királylyal. A legtöbb jóság, a legtöbb szeretet a királyokban van. Ez a mesebeli hit a koronák legszebb gyémántja.

A történet veti el a mese magját. A mese kalászait a történet aratja. Két egymásból indult és egymás körül forgó örök kör. A történet alakjai nem mindig halhatatlanok, a mesék alakjai azok; mert mindig eszményiek. Az anyag halandó. Az eszmény halhatatlan.

* * *

Erzsébet királyné már életében beleszövődött a népmesékbe. A szenvedő sebesült katona ágyánál. Alig merte elhinni a szegény katona ágyánál vigasztalta a fájdalmak közöttszi-szegöt. Ottült Fájdalmai enyhültek, meggyógyult. Alommesének tünt fel az egész, hogy ágyánál egy királyné ült megsimitotta lázas homlokát s talán ez az érintés kergette el onnan a halál angyalát. A katona orvosok beszélik, hogy beteg katonák a jobbra fordulás előtt ma is sokszor látják ágyaiknál a királynét.

* * *

lélektől — fejtegeti tovább — megmondja a fejlődésnek egyetlen eszközét is, ez az eszköz a léleknek ereje, tisztasága. Széchenyi magasztalva emliti azt az eszközt, mely csodákat művelt, a méreg poharat ivó Sokratesnél, a bilincsek között gyötrődő Galileinél, a börtönben lihegő Tassónál. Költővé lesz, mikor arról a boldogságról ir, mely a teremtő, független, nagy lelket a teremtés pillanatában eltölti. A tanulmány fennkölt szellemü irója a Keletnépében már ugy látja Széchenyit, mintha más világból szólna a föld porában csuszó emberekhez. Lelkének egész fényét kiragyogtatja e művében, hogy a tündöklő fény hatása alatt elnémuljon előtte minden köznapi szenvedély s megtérjen a legelfásultabb lélek is.

A Politikai programm töredékekben már fölemelkedett lélekkel kiáltja a rajongó tömegnek: „Tisztán érzem, hogy én több vagyok, mint magyar, lelkes lény, mely csak Isten előtt bókol.“

Papp Ferencz magas röptü elmélkedését folytatva ezt kérdi:

„Ha a századvég ellentétben van Széchenyi gondolataival talán saját kora értette meg?

Mint a legtöbb nagyságnak neki Kassandra sorsa jutott osztályrészül. Széchenyit nem értette meg saját kora. Nagy távolság volt közte s a nemzet nagy része között. Csak a Kelet népét kell Kossuth Feleletével összehasonlitanunk s azonnal feltünik a mérhetetlen távolság.

Széchenyi nagy szempontjai Kossuth felfogásában csak a költői képzeletnek gyönyörü, de csalóka játékai, szines délibábok, melyek után megbabonázott gyermek szaladgál. Kossuth szerint a nagy lélek a kornak nem vezetője, csak óramutatója, Kossuth sokkal szükebb látkörü, földön jár, a jogra hivatkozik s arra a hatalmas bálványra, melyet minden korszak önmaga alkot önmagának“...

A tanulmány irója Széchenyi nagy lelkét adta találó soraiban, annak a Széchenyinek lelkéét, kinek Akhilles sarkai nincsenek.

Papp Ferencz tanulmánya a legszebb s világ irodalmi értékü magyar tanulmányok egyike, a mely tanulmány irója ezzel a nagy irók közé emelkedett. Nyelvezetében is előkelő tanulmányában kimutatja Széchenyi hatását a magyar szépirodalomra, mely Széchenyinek köszönheti legfényesebb korszakát.

A szép tanulmány befejezése méltó arra, hogy minden magyar aláirja, óhajtsa teljes szivéből s kövesse azt s foglalja imájába:

„Nem bonczolás, hódolat illet meg téged nagy szellem, ki minden gondolatod s érzésed a mindenségnek adtad! Törhetetlen hittel, vallásos áhitattal tekintsen rád korszakunknak minden fia!

Borús korból sóhajtunk hozzád. Szellemi életünkben a hiuság, önérdek, gyülölet s pajtásság a vezető hatalmak. Irodalmunk és közéletünk szentélyeibe kufárok kezdenek elhelyezkedni. Vajha mint egykor a pusztában tévelygő nép előtt feltünt a vezető tüz oszlop, te is megjelennél előttünk. Eszményképet állitanál elénk, s a hanyatlás és sülyedés korából magasabb életre vezetnél bennünket.“

Ugy legyen.

Erdélyi Gyula.

Erzsébet királyné szobra.

Nagy Erzsébet királyné szobra a *Szent-György téren* fog állani. Mintha csak végrendelete teljesedett volna a király elhatározásában nagy királynénknak. Szellemét hirdető szobor Budán lessz, a melyet ugy szeretett életében.

A király elhatározását nem lehet felül birálni, annál inkább nem, mert ez a nemzet kegyelet érzését fejezi ki.

Hálával fogadták mindenfelé a király akaratát. A király ott akarja látni vértanu hitvese emlékét palotája közvetlen közelében.

Ez a hely, méltó helye az emléknek. Körös-körül történelmi keret s ha a ministerelnöki palotát máshová épitik, ugy Pest felől is láthatólessz egy szép téren, virágok között... A közmunkatanácson áll, hogy irányt szabjon az elhelyezésnél az izlésnek s elegendő téren álljon a szobor. Művészeink becsvágya és ereje biztositja a szobor sikerét.

Abba semmi esetre sem egyeznénk bele, hogy nemzetközi pályázat döntsön. Dőljön el a verseny hazai művészeink között.

A feladat szép és lelkesitő s megilleti a magyar művész vésőjét.

A magyar királyné szobrához idegen kezeknek semmi közé.

Cs. k.

Igen tisztelt szerkesztő Ur! *A Buda és Vidéke* a hazafias Délivasut üzletigazgatóságát figyelmeztette, hogy magát ne Császári királyilag szabadalmazott, de Császári és királyilag szabadalmazott déli vasutnak nevezze. Egy társaságban azt mondták erre a czikkre, hogy a déli vasut nem állami intézmény, de magántársulat, tehát ugy használhatja czimét, a hogy czégezve van s a hogy tetszik. Ez az állitás közjogi tévedés. A hadsereg is császári királyi volt és ma *császári és királyi*. A magánosok közül felemlitem az udvari szállitókat, kik császári királyiak voltak, ma *császári és királyiak* ... A szabadalmazottak közül is a császári királyi szabadalmazottak ma császári és királyilag szabadalmazottak A közjog követeli, hogy ez az *és* szó ott legyen s elhagyása közjogi sérelem. Ez egy kis mulasztás, mit pótolni kell, mert csak a *Déli vasut* és a *Duna gőzhajózás* használja a császári királyilag szabadalmazott czimet a császári és királyilag szabadalmazott helyett.

Fogadok rá, hogy mind a déli vasut, mind a Dunagőzhajózás érdemes igazgatói mikor a királytól kitüntetést kaptak a királyi levelben *császári és királyi* kifejezés áll. Mindenesetre érdekes és felsőbb hely eldöntése elé tartozik, nem e közjogi sérelem az *és* szó kihagyása. Ne tessék a kérdést elaludni hagyni.

Egy jogász.

A királyi palota uj plébánosa.

A budai királyi palota Szent Zsigmond-kápolnájának uj plébánosát *Kántor Károlyt* beiktatták

A Szent Zsigmond-kápolnában délelőtt 10 órakor kezdődött az ünnepség, a melyen nagyszámu előkelő közönség jelent meg. A piros posztóval bevont első padsorokban arisztokrata hölgyek, az oltáregyesület tagjai ültek, élükön özv. *Cziráky Jánosné* grófné elnöknővel. Ott voltak továbbá a fővárosban időző udvari hivatalnokok *Loebenstein* lovag szertartásmester és *Ybl Lajos* lovag várkapitány vezetésével. Az istentiszteleten részt vett *Vézinger Károly* esztergomi apátkanonok, az uj plébános elődje. *Kanovics Béla Mór* budapesti esperes, józsefvárosi apátplébános végezte a beiktatást. Fölolvasta a kinevezésről szóló királyi keziratot s beszéd kiséretében átadta az uj plébánosnak a templom kulcsait és a szertartáskönyvet. Mise közben az angol kisasszonyok növendékei énekeltek. A szertartás után az uj plébános lakomát is adott, a melyen egyházi férfiak és az udvari tisztviselők vettek részt.

Kivánjuk, hogy az uj lelkész hivatásának megfeleljen. Legyen nyájának őriző pásztora, a hitnek védője, a hazafiságnak ébresztője és a magyarságnak éltető szelleme.

Novella nevek.

A névmagyarositásban *Szemere Miklóssal* tartunk. Tessék a neveket magyarositani, de ne meglévő család nevekre. A *Buda és Vidéke* felvette a vitát e tárgyban a névmagyarositó társaság elnökével s utalt a forrásra, melyből neveket lehet meriteni.

Az erdőben sétált a felséges asszony. Ősze járt az idő. Két szegény asszony szedegetett galyakat az erdőben ... Beszélgettek arról a jó melegről, a mit majd a galyak tüze ád. Még az éhség, a kinlódás sem olyan kegyetlen a meleg kemencze mellett... Csak az erdővéd ne fogja meg őket... Nem kivánna az Istentől többet, csak szabad lenne mindig galy fát szedni... szólt az egyik asszony A királyné Ferenczy Idával feliratta a beszélgető asszonyok nevét és meghagyta az erdőmesternek, hogy kapjanak egy kis télire való fát. Küldött nekik pénzt és ruhát. A galyszedő asszonyok ma is lesik, mikor jelenik meg a szegényt gyámolitó tündér-királyné. Szegény királyné! Szegények pártfogója! Szegények szószólója! A szegényeknek ma csak a népmesében élsz.

* * *

Valéria dajkájának egy rokona esküdött. Napszámos leánya volt. Minden vágya az volt, hogy legalább egy tehenet vigyen az ura házához. Nem tudott annyi pénzt szerezni. A királyné egy lovaglás alkalmával leszállt leánya volt dajkájánál és azok észre sem vették, mikor a kis ajtót kinyitotta s meghallotta a leány beszédét s szótlanul visszafordult s teljesedett a mesebeli remény... A tehenet odahajtották. Férjhez menő leányok mese álmába igy került a boldogult királyné.

* * *

Magyar hölgyek! Ne maradjon el senki a részvét-emlékirat aláirásából. Annak emléke megérdemli; ki a trónon is az eszményeknek élt, szeretett, szenvedett, meghalt.

Ez az emlékirat, a hölgyek névaláirásával balzsam a szenvedő király szivére.

E. Gy.

Csak a ki hasonló sorban volt, érti és érzi embertársainak bajait.

A névmagyarositások mégis tapintatlanul folynak s jobbra balra vesznek fel ősi neveket. A név is vagyon. Magyar gondolkodásu és szellemü ember idegen vagyonhoz, idegen névhez nem nyul.

Még a novellákban, regényekben és szindarabokban sem illő a meglevő családi nevekre keresztelni a hősöket.

Ez az eljárás arra vall, hogy az irók a magyar társadalmat, vagy nem ismerik, vagy semmibe nem veszik, mert ha ismernék és tisztelnék ugy a közéletben szereplő és ismert egyének neveit nem kennék rá cselszövőkre és gonosztevőkre.

Ez ellen tiltakozunk és ajánljuk az iró uraknak, hogy gyekezzenek megismerni Magyarországot s a magyar társadalmat

Igaz, hogy a pesti kávéházakban ezt megtanulni nem lehet. Mozogjanak more patrió a hazában és többi nem vétkeznek.

A budai vásárcsarnok.

Az az egy bizonyos, hogy az első budai vásárcsarnokot a Bomba-téren fogják felépiteni, de az meg már nagyon bizonytalan, hogy mikor épül föl. A mérnöki hivatal egyre-másra készíti a budai vásárcsarnok terveit, de nem sok szerencsével, mert mindig találnak valami kivetni valót bennük. Az első izben elkészült terv szerint a vásárcsarnok czéljaira szükséges telkek kisajátitása és a vásárcsarnok felépitése 923.142 frtjába került volna a fővárosnak. A vásárcsarnoki bizottság, éppen a tulmagas költségek miatt, ezt a tervet nem fogadta el és Heltai Ferencz dr. javaslatára elhatározta, hogy a jövőben létesitendő vásárcsarnokoknál a legmesszebb menő takarékosságot fogja szem előtt tartani és inkább fedett vásártereket fog létesiteni. A mérnöki hivatal ezután három alternativ tervet dolgozott ki: egyet fedett vásártérre, kettőt pedig pinczével ellátott vásárcsarnokra. A költségeket, ha nem is jelentékenyen, de mégis redukálták, a mennyiben a pinczével ellátott és diszesebb csarnok költségeit 729.610 frttal irányozták elő. A közélelmezési ügyosztály most azt javasolja a vásárcsarnoki bizottságnak, hogy ezt a tervet fogadja el. A nagyvárosok élelmezése fontos kérdés. Magok a vásárcsarnokok csak enyhitik a bajokat, de nem gyógyitják gyökeresen. A székes főváros már is levonhatja a tanuságokat és hozzá foghat az olcsó megélhetés berendezéséhez, a minek alapja a vidékkel való szövetkezés.

Korcsolya egylet.

A budai korcsolyázó-egyesület tartotta *Lipthay* Béla báró elnöklésével első rendes közgyülését. Az elnök üdvözlő beszédben a szervező és épitő bizottságnak a közgyülés hozzájárulásával köszönetet szavazott nagy munkájáért. *Áry* Pál dr. titkár terjesztette elő az évi jelentést, mely a jégcsarnok és a pályának berendezett Krisztan-telek körülményeiről részletesen beszámol. *Balassa* Gyula pénztáros előterjesztése szerint a jövő évben 9400 frt bevételből és 6200 frt kiadásból áll a költségvetés. Az idén a bevétel 15.215 frt 50 krt, a kiadás pedig 18.055 frtot tett ki. A tisztujitásnál elnökül egyhangulag *Lipthay* Béla bárót választották meg. Alelnök *Ország* Sándor dr és *Kollár* Lajos, igazgató *Demény* Károly, titkár *Áry* Pál és *Holfeld* Pál, pénztáros ifj. *Ujhelyi* Sándor lett. A választmányt és felügyelő bizottságot szintén egyhangulag választották meg. A jégcsarnok már teljesen be van rendezve.

A szervező és épitő bizottság valóban megérdemli a dicséretet. Lankadatlan buzgósággal vezette az ügyeket, toborzott tagokat. A csarnok izléses, a pálya jól rendezett. Most már csak jég kell annak idején, és a korcsolya pálya a székes fővárosi közönség legelőkelőbbjeit fogja vendégeül látni.

Budai Zenekör.

Él magyar! áll Buda még, a jelszava derék zenekörünknek. Hogy a budai életben a budai zenekör számot tesz, azt megtartott tizenegyedik hangversenyével is bebizonyitotta, a mely ismét fényes tanujel *Eisvogel Ferencz* egyleti karnagy müvészi képességei mellett. A budai zenekör jól tenné, ha a vidéken *Szent-Endrén*, *Pomázon* *Budafokon*, Zsámbékon stb. szintén tartana hangversenyeket.

Ezzel jó hirnevét is terjesztené s a társadalmi összeköttetést vidékünkkel fokozná. A tizenegyedik hangverseny egyik kimagasló pontja volt a *tárogató*. Ezen az ősi magyar hangszeren ifju *Stowasser János* mutatott be müvészies magyar darabokat. A *Stowasser* féle tárogatót már messze földön ismerik a hazán kivül is és nem sokára elengedhetlen része leszsz minden zenekarnak. Ezt a *Stowasser* féle javitott tárogatót a királyi udvarok is megszerették s a magas köröknek legkedveltebb hangszere Büszkék lehetünk rá, hogy egy budai iparos kötelezte le a tárogató feléleszésével a magyar nemzetet s az egész zenei világot.

Dr. Romy Béla kitüntetése.

A magyar királyi miniszterelnökség kitünő tisztikarának egyik tiszteletreméltó, tehetséges és széles ismeretkörü tagja, az irodalmi munkásságban is elismerésre méltó tagja dr *Romy* Béla osztálytanácsos. Közelebb ő felsége a király a vaskorona renddel tüntette ki III-ik Béla király eltemetése és az egész rendezés, eljárás körül tanusitott érdemeiért, a miért irodalmi koszoru is illeti Dr *Romy Béla* budai polgártársunk a budai közügyekben is elévülhetlen érdemeket szerzett. A királyi kitüntetéshez fűzzük mi a polgárság méltánylását. Adja az Isten, hogy *Romy Béla* kifejthesse mindazt a mire képes és a mire hivatva van, mint kiváló tehetségü ember

Eljegyzés.

Kranz Alajos magyar királyi posta és távirdai számtanácsos, a budai érdekek ernyedetlen előharczosának, a tisztelt polgáruak leányát *Ilonát* eljegyezte Zsák I. Alajos épitész és épitőmester. Minden jót kivánunk a jegyeseknek és az örömszüleknek.

A főváros a királyhoz.

Budapest székes főváros közgyülése lelkes egyhanguasággal tette magáévá az ellenzéki bizottsági tagok részéről felvetett nemes eszmét, hogy a király Ő Felségét hódoló felirattal üdvözöljek. *Márkus József* főpolgármester terjesztette elő az erre vonatkozó inditványt, melyet a közgyülés állva hallgatott meg s a végén hosszantartó éljenzéssel fogadott. A főpolgármester inditványa igy szól a király Ő Felségéről:

„Mint nemzetünk annyi hő vágyának teljesitését, akként fővárosunk egyesitését is Neki köszönjük. A mit az 1848-iki törvényhozások az ország fővárosáról törvénybe iktattak, az az Ő királyi elhatározásával vált valóvá, szebben és ragyogóbban, mint az alkotók legmerészebb álmaikban kieszelték.

Királyi elődeitől három kis várost örökölt; ezekből áldásos uralkodása hatalmas arányokban fejlődő nagy várost teremtett, a melynek minden nagy utja, kőpartja, kőpartok közé szoritott Dunája, hatalmas hidjaival, mind az Ő törvénybe foglalt gondoskodását és a nemzet áldozatkészségét hirdetik nekünk és a jövő nemzedéknek.

Fejedelmi szavára tünik el a Gellérthegy erődje, hullanak le a várfalak, hogy helyet engedjenek a királyi székváros uj királyi palotájának. Mátyás korának mesés dicsőségét ujra élesztő királyi palotánk előtt, az Ő nemes elhatározásából fog állani nemzetünk megdicsőült védőasszonyának fejedelmi szobra, a melyhez az idők végeig fog zarándokolni a magyar, hogy imáiba foglalja a királyt, ki egy a nemzettel.

A hova a fővárosban szemünk tekint, mindenütt a királyt látjuk nagy alkotásaiban.

És mindez az alatt a huszonöt év alatt lett, a mely a főváros egyesülése óta eltelt.

Ez év november hó 24-en lesz huszonöt éve, hogy a főváros törvényhatósága az Ő akaratából megkezdette eredményes munkáját.

Vigyük e nap évfordulóján hűségünket, hálánkat és imádattal párosult hódolatunkat a trón zsámolyához.“

A közgyülés a nagy lelkesedéssel elfogadott inditvány végrehajtásával az elnökséget bizta meg.

Felszámoló ipar-részvénytársaság.

A Budapestvidéki kőszénbánya- és ipar-részvénytársaság igazgatósága rendkivül közgyülésre hivja össze a reszvényeseket oly czélból, hogy a *társasági vagyon értékesitése* és a vállalat felszamolása iránt tegyen javaslatokat. A Budapestvidéki kőszénbánya és ipar-részvénytársaság 1895 elején alakult 1,000 000 frt rés vénytőkével, bányái Solymáron, Nagy-Kovácsin és Szent-Iványon vannak és azonkivül van téglagyára, mészkőbánya és mészkemenczéje Budán. A társaság mindeddig veszteséggel müködött, mig a mult évi junius 27-én tartott közgyülésén az igazgatóság bejelentette, hogy bányáit a Société Belge-Hongrois de Charbonnage et l'Industrie Brüsszelben 1,400.000 frankért megvette. Akkor a közgyülés ezt az eladást jóváhagyólag tudomásul is vette. Most azonban ismét eladó a társaság vagyona, melyet pedig már egyszer eladtak. Ugy látszik tehát, hogy a belgák még idejekorán visszaléptek a vásártól, mert különben a most egybehivott rendkivüli közgyülés napirendje érthetetlen.

Csitt! magyarul.

II.

Ő nagyságaik ülnek együtt és kávésgatnak! Beszélnek, divatról, politikáról és egyleti ügyekről.

Természetesen németül. És a *Vereins-Damen* hivatalos nyelve.

Maguk között vannak. Nincsen idegen. A német nyelv különben arra is jó, hogy per *Frau von* beszélhessenek egymással, a mi előkelőbb czimzés.

A dajka a gyermekkel magyarul beszél. *Frau von Vereinsberg* unja a lármát, rá szól németül.

A napokban egy ilyen társaságba valamelyik tag egy vidéki hölgyet vezetett be.

Mindjárt tova lebbent suttogva: *Csitt, magyarul.* Ő nagyságaik a született *bárónővel* kénytelenek voltak magyarul beszélni, s egy kicsit *honleánykodni*...

Mikor a bárónő távozott a *Frau von Vereinsbergek* ismét visszasökkentek a német beszédbe elfelejtkezve arról, hogy magyar *nők* és *magyar anyák*.

Szinházi hét.

Kövessy Albert és társulata derekasan működik, a minek már e rövid idő alatt is, a mig körünkben van sokszor bizonyságát adta.

Minden fellépte egy-egy ujabb siker, ujabb tanujel arra, hogy életre való, s a közönség bizodalmát, pártolását teljes mértékben megérdemli

A jó vezetés, a mely e sikerekre juttatja, minden esetre legelső sorban érdemli meg a méltánylást mert a helytelen ügykezelés rendszerint még a legjobb nőkre is oly bénitó hatással van, hogy azokat tönkre teszi.

Kövessy egyébb érdemei mellett különösen a műsor kitünő összeállitása emelendő ki, a melynek eddig legnagyobb szenzatiója az *osztozkodás* czimű franczia szinmű volt (melyről mult számunkban, a darab előadásakor már lapzárlat lévén mit sem szólhattunk.)

A szinmű különben az egész sajtó elismerésével találkozott. A szereplők igen jól játszottak, kik közül különösön *Arday Ida*, mellette Kresz Irma, Alpáry Irén, Latabár Árpád, Kovács Lajos s Morvai tüntek ki. A szabatos forditás Kövessyt dicséri. Kövessyné, a kedves temperamentumos koloratur énekesnő *Nán*-ban lépett fel legelőször, s mondanom sem kell, hogy egyszerre kedvencze lett a publikumnak. *A vigéczek* ben Fodor Rózsi, a szinház szép subretteja, *A háromláb kapitányban* pedig *Latabarné* s a kedves *Kápolnay Irénke* szereztek elvitázhatatlan érdemeket. Figyelemre méltó szép komikus tehetség *Nyitrai* is, ki a Nániban, Molnár és gyermekében stb. nem egyszer nevettette meg a közönséget.

A már nov. 21-ig megállapított műsor kiválóbb darabjai: Otthon, Debora, Bánkban, Gyurkovics ur (ujdonság), O-budai varrólányok, Goldstein Számi, Keresd a szived, A pálinka stb.—Egy nehány érdekes ujdonságra is készülnek már, mint az „Öld meg!“ „Annakiak“ és „Ki akar férjhez menni?“

Hogy a közönség olcsóbban jusson egy egy élvezetes estéhez, Kövessy direktor minden héten egy két félhelyárú előadást rendez ezentúl.

Hülyék menháza.

Magyarországban a legutolsó népszámlálás adatai szerint 15.894 hülye egyén él s ezek számára egyetlen állami intézet áll fenn, a melybe csak gyermekeket helyeznek el. A felnőttek szakszerü ápolásáról és foglalkoztatásáról mindez ideig nem történt gondoskodás s ezek a község rémei maradnak s bárha látszólag ártalmatlanok, soha sem biztos senki sem, hogy egy ilyen szerencsétlen felizgult pillanatában nem őt fogja-e életveszélyesen megsebesiteni. Ez történt nem régen, amidőn egy ilyen felizgatott szerencsétlen a gyanutlanul haladó községi birót szúrta le egy konyhakéssel.

Ezeknek a szerencsétleneknek csak zárt intézetben van helyük, ahol gondos ápolásban van részük s a hol megfelelő foglalkozással telik el az idejük.

Ilyen intézetet létesitett a „Szeretet“ országos egyesület, — mely hazánk fenkölt lelkü herczegprimásának Vaszary Kolosnak védnöksége alatt alakult meg s a melynek elnökei gróf Batthyány Gézáné és Rakovszky István — Budán a legegészségesebb helyen, a mely intézet deczember hóban nyilik meg.

Ez intézetben 600, 400 és 250 frt évi dijért fogadnak el ápolásra 10 éven felüli korban levő mindkét nembeli hülye egyéneket, azonkivül vannak ingyenes helyek is vagyontalan hülyék számára.

Jelentkezni lehet Scherer István egyesületi titkárnál (Budapest, VIII. Sándor-utcza 38. sz. a.), a ki a szükséges utbaigazitást s bővebb felvilágositást bárkinek szivesen megadja.

Remény.

Ausztriában a magas kormány és törvényhozó testület fényesen beváltotta igéretét, a mennyiben az állami tisztviselőknek fizetését újból felemelte s már ez évi október hó 1-től folyósitotta, továbbá kilátásba helyezte, hogy az altisztek és szolgák javadalmazására vonatkozó törvényjavaslatot is napok mulva szentesités alá bocsátja.

Arról, hogy osztrák kartársaink milyen fizetésemelésben részesülnek, egyelőre csak annyit tudunk, hogy a törvényjavaslat szerint ott a legalsó fizetés 400, a legmagasabb pedig 700 frt lesz s ezen felül pótlék czimén is kapnak valamit.

Hogy biztosak lehessünk ezen állapotok mibenléte felől, az ottani egyesület elnökségét megkérdeztük és reméljük, miszerint módunk lesz mindezekről meggyőződést szerezhetni.

Ausztria magas kormánya és törvényhozó testülete a legszebb példával lépett előtérbe, mert az államszolgálat és államjavadalmazás között fennálló elégedetlenséget egy csapással megszüntette s a megelégedettségnek és a munka kedvnek helyet engedett.

Hogy a magyar állami altisztek és szolgákra mi sors vár?.... Fogják-e még soká várni a jóságos királynak azon legbölcsebb elhatározását, hogy mig ott Lajtán túl az alkalmazottak ezen része boldoggá fog tétetni, addig itt a másik rész a legnagyobb nélkülözés és nyomorban fetreng.

Mi, a magyar állami alkalmazottak üdvözöljük a boldog korszakot, mely osztrák kollegáinknak a fizetés ujbóli felemelésével nyilik. És reméljük, miszerint végre-valahára megszünik az akadály, mely a magyar állami altisztek és szolgák helyzete javitásának útját állotta. Ezzel mi is el fogjuk érni azon kort, hogy a magas kormány és törvényhozó testület által elismert nehéz nyomasztó helyzetünkön segitve leend.

A remény uralta már évek óta a magyar állami alkalmazottak lelkületét. A remény és kételkedés mérő serpenyője hol le, hol pedig felbillent s csaknem harczot vivtak egymással.

A fizetésjavitás most már többé el nem odázható. Igen óhajtanók hallani azon kijelentést, hogy valjon sanyaru helyzetünk javitására meddig kell várnunk?

A magas kormánynak ezen kijelentésével eleje vétetnek, hogy az elkeseredettség és a szolgálat iránti közömbösség lelkünket gyötörje. És ezen kijelentés üdvös hatással lenne az alkalmazottak összességére.

Minden oldalról halljuk a hangokat, melyek egy ujabb emlékirat benyujtását s ujabb kérvénynek a törvényhozás elé való terjesztését inditványozzák és követelik.

De mi csak türelemmel várunk, mert nem akarunk ferde irányba jutni, hiszen a fizetésjavitás ügyet úgy sem lehet már tovább feltartóztatni és jobb lesz ezen ügyet a mozgalom elkerülésével szép csendesen a gyors megoldás felé irányitani.

—

Ezt a czikket a *Madarász János* által ügyesen szerkesztett *„Magyar királyi állami alkalmazottak értesitője“* legujabbi számából vettük át és az állami alkalmazottak ügyét legmelegebb rokonszenvébe ajánljuk.

Mi a spiritizmus?

A spiritizmus sürün ismétlődő sajátszerü tünemények, csodás jelenségek során született meg, hogy a hitetlenné vált, megtévedt embereket vallásukhoz visszaterelje s lelkökbe erőt, reményt, hitet s a jövő életbe vetett megnyugvásteljes bizodalmat öntsön! — mondja *Dessewffy* Arisztid abban a könyvében, mely a fenti czimet viseli. Azt is kijelenti, hogy a spiritizmus *„isteni törvényeken alapszik“*, azt tréfaszamba venni, gunynyal illetni a *szentségtelenséggel határos* legyelettelen cselekedet. Sőt hozzáteszi, hogy a kik nem ismerősek a spiritizmus lényegével, azok hiába kisérletezznek és kivancsiskodnak, mert „a szellemvilág segédkezet nem nyujthat ahhoz, hogy *Isten törvényeit véges elmével mérlegelés, elbirálás* stb *tárgyává tegyék.*“

Dessewffy Arisztid, a kit finom lelkü, európai müveltségü és komoly embernek is mer mindenki, oly határozottsággal mondja ezt, hogy ezzel elvágja az utját a *hivővé* még nem lett emberek birálatának. Mi tehát, a kik szintén nem vagyunk hivők, csak „véges elmével“ biró emberek, ezek után nem merjük „mérlegelés, elbirálás“ tárgyává tenni a spiritizmust és nem akarunk, szentségtelenséggel határos cselekedetet sem elkövetni azáltal, hogy gunynyal illessük azt. Maradna tehát csak az a feladatunk, hogy a spriritizmus helyett *Dessewffy* Arisztid *könyvét* biráljuk. Azok az *elméleti* fejtegetések azonban, melyek *Dessewffy* könyvének egy részét teszik, csak ugy állhatnak meg ha elhisszük azokat az adatokat, melyeket a szerző mint *tényeket* sorol fel. E tények előadása előtt azonban a szerző a következő nyilatkozatot teszi könyvében:

Mindazon tényekért, melyek velem történtek, valamint mindazon szellemnyilatkozatok szószerinti hü közléseért, melyeket médiumi uton kaptam, vagy jelenlétemben szük baráti körben kaptunk, *becsületszavammal* szavatolok.

A többi nyilvánulásokat és tényeket mint a legteljesebb hitelt érdemlő komoly egyénektől kapott adatokat teszem közzé.

Dessewffy Arisztid.

Dessewffy Arisztidet annyira perfekt gentlemannek ismerjük mindannyian, hogy kijelentése kizár minden kételkedést, vitatkozást és kritikát.

Vig opera.

Silberstein Eötvös Adolf, *Bartók* Lajos és *Basch* Árpád Budapesten vig operát akarnak épittetni a beyreuti Wagner-szinház mintájára. A szinháznyitás engedélyeért a fővároshoz folyamodtak s abban kiemelték, hogy a belépti dij 50 krajczár lesz s azonfelül a szinházban kávéházat s egyéb szórakoztató helyiségeket is berendeznek. A folyamodók nem jelölték meg a szinház helyét, csupán annyit emlitettek, hogy a városligetben, vagy annak környékén óhajtják felépittetni. A közoktatási bizottság a szinházengedély ügyében nem nyilatkozott, mert a helyet nem preczizirozták a folyamodók s különben is a városligetben Feld Zsigmonddal kötött szerződés értelme szerint 1900-ig nem engedélyezhetnek más szinházat. A tanács a bizottság nyilatkozata után felhivta a folyamodókat, hogy a helyre nézve tegyenek határozott nyilatkozatot. Bartókék most bejelentették, hogy a szinházat a Hungária, Hermina- és az Erzsébet királyné ut közötti teljesen szabad területen óhajtják épittetni, a mely kiesik a városligeti területéből. E bejelentés alapján a közoktatásügyi bizottság legközelebbi ülésén ujból tárgyalás alá veszi a szinház engedélyezésügyét. A régi Konstantinápoly helye volna legalkalmasabb a vig operára.

Darányi miniszter a budai hegyek között.

Az utóbbi pár hét alatt dr. Darányi miniszter többször volt látható a budai hegyek között. Bizonyára a parlamenti zivatarok elől menekül ide, vélik a jövő menő jó budai hegyi lakók. Pedig aligha ugy van. Ez a rendkivüli tevékeny agilis miniszter ide is a reszortjához tartozó munka után farád. Mint választóinak a szó igazi értelmében vett képviselője, érdeklődik azoknak a filokszeravaL folytatott küzdelmei iránt s ilyenkor be tér egyik másik szőlős kertbe is. — Legutóbb *Fromann Istvánt*, a budai polgári kör megujhodott derék igazgatóját lepte meg a miniszter, a mint ugyancsak neki gyürközve igazgatta féltett fáinak koronáját.

A miniszter jó munkát kivánva tovább megy, egy ujászőlő ültetvény előtt megáll, élénken, figyelmesen nézegeti: ojtvány? honi faj?

Szeme csakhamar elborul, a mint a kis oázokról a filokszera által letarolt kopár területeken végig tekint. Hol vannak a világszerte hiros nektárt nyujtó venyigéktől ékes budai hegyek?!

A máskor derült homlok gondolatokba huzódott: Miképen lehetne e kopár területeket

ismét drága gyöngygyel, a régi szőlővel felékesiteni?

Halálozás

Martinyi János nyugalmazott jegyzőt, Pomáz község szeretett és tisztelt jegyzőjének *Martinyi Dezsőnek* édes atyját temették el nagy részvéttel. Az elhunyt halála egy igen tekintélyes családot s nagy számu rokonságot boritott gyászba.

A budai kör igazgatója.

Örömmel értesülünk, hogy folyó hó 8-án a *budai kör* választmánya nagy lelkesedéssel egyhangulag ujból *Fromann Istvánt* választotta meg igazgatójának.

Gyermek szinház.

Feld Zsigmond egyéb vállalatai között gyermek szinházat is igazgat. Hogy a gyermekeknek szinházba járatása helyes e vagy helytelen? — ezt a kérdést oldják meg a nevelők. Mi csak a hazafiság szempontjából, a magyar szellem és gondolkodás érdekében szólunk hozzá. Ha már megengedik ezeket a gyermekelőadásokat, játszanak magyar szellemü darabokat. Irjanak meg szindarabnak *magyar népmeséket* és lélekemelő részleteket a magyar történelemből. Lebegjen az irók szemei előtt a keresztény vallás erkölcs és ne válasszanak *nemzetközi tárgyakat* a koszmopolita hangulatu, a magyar fajt nem ismerő irók.

Városi menetjegy iroda megnyitása Varsóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint folyó évi október hó 15-től kezdve a nevezett igazgatóság Varsóban városi menetjegyirodát állitott fel, amely a nemzetközi hálókocsitársaság által kezeltetik.

Ezen jegyiroda nemcsak csoportositható menetjegyfüzeteket, hanem Magyarországba és Magyarországon át szóló egyéb közvetlen menetjegyeket is kiszolgáltat. — Budapest, 1898 november hó 4-én. *Az igazgatóság.*

Magyar Agrár és Járadékbank.

A Magyar Agrár és Járadékbank ma már nem csak előnyös szőlő felujitási kölcsönöket ad a feleknek, hanem 1000 frttól egész egy millióig jelzalog és épitési kölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilagositással és nyomtatványokkal barkinek készséggel szolgál kiadóhivatalunk, esetleg a főváros és vidékének szőlő biztosa (lakik II ker. Vám-u 11. sz. alatt)

Csősz ruhába bujtatott sinter.

Az ó-budai hegyek között néhány hét óta egy hosszu puskával járó, rőt szakállu ökölnyi emberke garazdálkodik. Az első tekintetre azt hinnők, hogy valami csőszszel van dolgunk, azonban e nézetünk igen téves. A csősz ruhába bujtatott emberke egy közönséges sintér, illetőleg kutyákat öldöső peczér; de ebben aztán ember a talpán. A különbség csak az, hogy drót helyett puskát szorit a hóna alatt. — A fent érintett csősz vagy micsoda, legutóbb, e hó 9-én, lapunk nyomdászának Bartalits Imrének Nero nevü érdemekben meg őszült hü kutyáját lőtte le orozva a tulajdonosnak távolléte alatt a saját telkén s aztán amugy melegében levágta a lesrétezett kutyának farka hegyét, a melyért 20 kemény karajczárok üték vala a vitéz jáger markát, a ki még annyi időt sem vett magának, hogy az ebet tisztességesen elföldelte volna. Másnap maga a tulajdonos találta meg hü ebének összeroncsolt tetemét, a melyet aztán az egész kör-nyezetnek őszinte részvétele mellett földeltetett el a kertjébe. — Hát szépnek szép a szolgálati buzgalom, ott a hol helyén van: puffantsák össze a *kóbor* ebeket, de az ártatlan házőrző kutyákat csak azért lövöldözni össze, hogy 20 krajczár sápra tehessenek szert, — szeliden szólva — embertelenség.

Magyar könyvtár.

A „Magyar Könyvtár" most küldi szét 65—70. számait, melyek ismét örvendetes tanuságai annak a jó izlésnek, mely e derék vállalat szerkesztését vezeti. A sorozat élén a classicus irodalom egyik legüdébb terméke áll: *Cicerónak gyönyörü művecskéje „Az öregségről"*, melynek mély életbölcseségtől áthatott vigasztaló oktatásait még most is ép annyi élvezettel lehet olvasni, mint majnem 2000 évvel ezelőtt. A könyv *Fábián Gábor* régi jó forditásában jelent meg; de a szerkesztőnek volt gondja rá, hogy ennek elavult fráziait, itt-ott előforduló nehézkességeit egy derék szakember *Latkóczy Mihály* kiirtogassa. Az ezután következő füzet az angol irodalom egyik legujabb kitünőségét, Rudyard *Kiplinget* mutatja be, még pedig abban a munkájában, mely rá nézve legjellemzetesebb: az *„Indiai Történetek"*-ben. Forditója Mikes Lajos. Már az elbeszélések helyszine is — az angol India — nagyon érdekes; az ide átszármazott európaiak életének leirása még Kiplingnek remekül festett jellemző és virtuozitással elmondott meséi nélkül is le tudná bilincselni az olvasók figyelmét. — Az angol után egy magyar novellista következik: *Kabos Ede*, egyike ujabb elbeszélő-irodalmunk legtartalmasabb tehetségeinek, a ki ebben a füzetben is — czime *„A csengeri kalapok"* — a modern élet finom megfigyelőjének és a könnyed elbeszélői hang művészének mutatja magát. — Magyar tárgyu a következő füzet is: egy XVII. századbeli történetirónak *Szalárdi Jánosnak „Siralmas Krónikā"*-ja, melyből *Angyal Dávid* kitünő históríkusunk, szedte ki a legérdekesebb részleteket, kivált *a Betlen Gáborra, az I. és II. Rákóczi Györgyre vonatkozókat*. Ugyanő látta el e nagyérdekü füzetet bevezetéssel és jegyzetekkel is, megvilágositván mindazt, a mi modern olvasóra nézve magyarázatra szorul. Végül az utolsó kettős füzet nagy vivmányt jelent irodalmunk piaczán: a *„Magyar Könyvtár"* besorozhatta olcsó füzetei közé *Arany Toldi*-ját. Hogy ez mit jelent, bizonynyal felesleges fejtegetni. Üdvözöljük e téren a *„Magyar Könyvtár"*-t, amely ha igy halad, megbecsülhetetlen szolgálatokat fog tenni nemzeti culturánknak. — Minden szám ára 15 krajczár.

Pályázati hirdetmény.

Pest-Pilis-Solt Kis-Kunvármegye közönsége által ujonnan szervezett járási számvevői állások közül nyolcz egyenként évi 800 frt fizetéssel, 150 frt lakbérrel és 150 frt utiátalánynyal javadalmazott **járási számvevői**, továbbá a kinevezések valamint a számvevői szakban ez ideig a központban alkalmazottaknak a többi járási számvevői állásra való kihelyezése következtében a központban esetleg megüresedő és évi 950 frt fizetéssel és 200 frt lakbérrel javadalmazott **segéd számvevői**, évi 850 frt fizetéssel és 200 frt lakbérrel javadalmazott **számtiszti**, és évi 500 frt fizetéssel javadalmazott számgyakornoki állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat, akik ezen állások valamelyikére pályázni óhajtanak, hogy az 1883. I. tcz. ben előirt minősitettséget igazoló okmányokkal és születési bizonyitványukkal felszerelt pályázati kérvényeiket nálam folyó évi deczember hó 10-ik napjáig nyujtsák be.

Budapesten, 1898. évi nov. 7-én

Beniczky Ferencz s. k.
főispán.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Kerestetik* megvételre a II. kerületi ország uton egy kisebb ház —

továbbá a fehérvári uton a vámon kivül kisebb ház épitésére alkalmas telek.

Czim a kiadóhivatalban.

— *Megjelent: Lendl Adolf dr. könyve az állatok kitöméséről*, bő tartalommal, szakszerü és gyakorlati utmutatásokkal számos képpel; megrendelhető 1 frt 50 kr. előfizetési dij beküldésével Lendl Adolf dr. állattani laboratóriumában, Budapest, II. Donáti-utcza 7. — Ugyanott megrendelhető *A természet* czimü állattani, vadászati és halászati képes folyóirat is 3 frt évi előfizetéssel.

— *Thuja- és puszpáng cserjék osztályozása.* Felmerült kételyek eloszlatása végett közzéteszük, hogy thuja és puszpángcserjék, illetve csemeték szállitására a helyi árudijszabásunk (II. rész) XV. kivételes dijszabásának érvénye nem terjed ki, hanem ilynemü küldemények után a dijszabás I. rész áruosztályozásának N-9 tétele szerint az ott megjelölt csomagolásban való feladásnál a terjedelmes áruk dijtételei alkalmazandók. Budapest. 1898. november hóban,

Az igazgatóság.

— *Kedélyes estvék.* Szép társaságok jönnek össze *Nagy József* krisztinakörüti vendéglőjében. A diszes és kényelmes helyiség, a jó konyha, friss sör és valódi borok, pontos, figyelmes, előzékeny kiszolgálás gazdag étlap tették keresetté a kedvelt vendéglőt, hol kedélyes estvéket töltenek a vendégek. Ebéd két órán tul friss tálalással. Választékos reggeli.

— *Házmester*, megbizható, ügyes, tisztaság szerető nagyobb házba ajánlkozik. Czimét megmondja a kiadóhivatal.

— *Bolti szolga* helyi ismerettel, szorgalmas alkalmazást keres. Bővebben a kiadóhivatal.

— *Érdemes megizlelni.* Etyeki must és uj boron kivül jó ó-borok kaphatók *Petruska Andrásnál* a Városmajor-utczában.

— **Izletes és egészséges.** Izletesek és hasznosak, de diadalt is aratnak mindenfelé a mosonyi *Hillebrandt féle* liqueureök, melyek a külföldi gyártmányokat is megelőzik. Egészségesek, kellemes izüek. Nagy választékban kaphatók *Bayer* krisztina körüti keresett kávéházában.

— **Balatoni halestélyek.** Alkotás utcza 21. szám alatt az *„Arany bárány"-hoz minden szerdán és pénteken* **balatoni halestély** friss balatoni halakból. Villanyos vasut.

— **Casinó sörcsarnok.** A *krisztina városi casino sörcsarnokban* minden csü örtökön és szombaton *disznótor, töltött káposzta, kolozsvári káposzta.* Társas-kocsi közlekedés. Villanyos vasut.

— **Eladó telek.** Eladó a Városmajor-utczában szép fekvésü, szőllővel beültetett, bekeritett 1200 □öl telek ö-enkint 24 forintjával. Uraságoknak villának, kastélynak, bérháznak, középületnek, hivatalnak nagyon alkalmas. Bővebben a kiadóhivatal.

— *Ki tud és hol?* Ki tud és hol egy mészárszéket korcsmaüzlettel olcsón? A ki tud, értesitse Fehér Károlyt, Tihany, Zalamegye.

— *Vasuti podgyász házhoz szállitása.* Az államvasutak igazgatósága a Budapest keleti és Budapest nyugati pályaudvarok érkezési oldalain a közönség kényelmére podgyász házhoz szállitási hivatalt rendezet be. A szállitási hivatal átvételi elismervények kiszolgáltatása mellett szabványos árakért — elvállalja a kézi és feladott podgyászok házhoz szállitását, valamint egyik pályaudvarról a másik pályaudvarra való átszállitását. A podgyászkézbesités az I—III. kerületbe naponta kétszer, a többi kerületekbe a reggeli vonatoktól délelőtt, a délelőtti vonatoktól délben, a déli vonatoktól délután, a délutáni vonatoktól az est folyamán, s az esti vonatoktól a sürgősebbek esti tiz óráig, a többiek másnap délelőtt félkilencz óráig történik. A kézbesitő dijak mindjárt az átadás alkalmával, vagy pedig a házhoz szállitáskor fizethetők.

— **Lakast keresek.** 1889. május hó elejére egy lakás keresek kisebb házban kerttel. Szükséges 4 szoba minden kényelemmel, vagy három szoba verandával. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz.

— **Korcsma üzlet.** Korcsma üzlet a *Városmajorban* az Eisdorfer-házban kiadó.

— *Kiadó lakás.* A németvölgyi uton, a Fodorféle villában két szoba és konyhából álló éves lakás f. é. november hó 1-jére kiadó. Kedves szép vidék párját ritkitó jó a levegő.

— **Kiadó lakások.** Az alkotás utczában a *Szőke-féle házban* szép lakások kiadók. *Városmajor utczában* több lakás kiadó.

Tölgyfa-u. 4. a. Margithid közelében I. em. 2 utczai, 1 udvari sz. előszt. stb. 330 frt II. em. utcza alkov, konyha stb. 300 frt.

Toldy-Ferencz-ú. 50. Több 2 és 3 sz. lakás fürdősz. jutányosan azonnal kiadó Bolthelyiség lakással.

Attila-körut 34. ujonnan épült házban 1899 májusra félem. 2 nagy utczai sz. elő, fürdősz. konyha stb,

Fehérvári-ut 25. Uraságilakás: 4 szoba, elő, fürdő, cselédsz. Különálló kertészlak és nagy konyhával, gyümölcsös kert kioszkkal, kertbutorral együtt 1200 frt.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke" kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.
Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai
BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD
Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült
valódi Aszfal-fedlemezek
Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin
Vállal és készit legjobb kivitelben:
Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Mihalovits József

kalapos-mester
BUDAPEST,
I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék
URI ÉS NŐI-SAPKÁK,
valamint **szőrme-árukból.**

OKÁNYI IMRE

első budai szalámigyára és husfüstölöldéje.

Kolbász és szalámi gyár, zsir és szalonna kiviteli üzlet.

BUDAPEST, II., Retek-utca 3.

Telefon szám 90—95.
Sürgönyczim:
„OKÁNYI Budapes"

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:
Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.
Ezeregy vénynyel és leirással
Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.
Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.
Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Érdekes és tanulságos
Elmaradt pásztorlevelek
Irta Dertre Ferencz.
Ára 20 krajczár.
Budapest, IV. Ulvilág-utcza.
Schenk Ferencz bizománya.

Karikás étterme

IV. Magyar utcza 3. sz.

Minden közel, vármegyeház, törvényszék, takarékpénztár szomszédságában.

Vidékiek összejövetele.

Minden időben magyar ellátás.

A Magyar Asphalt részv. társ.

BUDAPEST, Andrássy-ut 30.

Elvállal minden néven nevezendő **ASPHALT BURKOLÁS** valamint **szárazzátételi** munkák teljesitését **jótállás mellett legolcsóbban.** Elismert legjobb minőségü **asphalt anyag** vidékre is szállittatik.

Megrendeléseket elfogad a kiadóhivatal is.

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemü közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Heszféle házban) levő

cznkjászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény	kiló	1	ftr	40	kr.
paciense „	„	„	1 „	80	„
mandula „	„	„	2 „	—	„

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel
Fischer B.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.
Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)
uj tulajdonosa
POSCH JÓZSEF
teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel
ajánlja
a nagy érdemü közönség figyelmébe.
Különösen alkalmas a kávéház előtti
csinos felszerelésü terrasz
az üdülni óhajtó közönség számára.
A legfinomabb italok
mindig készletben vannak.
Hideg buffet.
Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirü zenekara hangversenyez.
Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az *„Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka"* czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat, virágasztalok berendezését és azok gondozását.
Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-sziget, és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnokai, Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli föraktára**

Mechlovts Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményü **férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

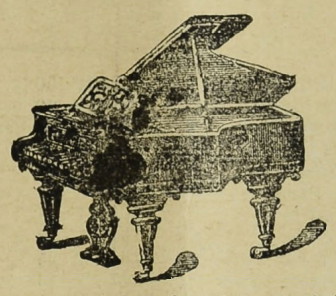

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt́éren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a sörösкocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ásványos

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és helyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. **Mindennemü gyógy- és üditő-fürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt** hetenkint. — **Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.**

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly	6104	12	05	šz. v.	Czegléd, Szolnok
☼ 102	1	00	„	Bécs, Páris, Lond.	172	12	15	„	Palota-Ujpest
# 164	5	30	sz. v.	Dunakesz	136	12	25	„	Nagy-Maros
+ 166	5	55	„	Palota-Ujpest	§ 174	1	05	„	Palota Ujpest
□ 110	6	10	ost.e.v.	Bécs, Ostende	◯4106	1	25	„	Pilis-Csaba
4102	6	30	sz. v.	Esztergom	104	1	45	gy. v.	Becs, Páris
6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok	176	2	20	sz. v.	Palota-Ujpest
168	6	50	„	Palota Ujpest	704	2	30	gy. v.	Bukarest
6012	6	55	v. v	Lajos-Mizse	144	2	35	sz. v.	Érsekujvár
1402	7	35	gy. v.	Zsolna, Berlin	4104	2	40	„	Esztergom
106	8	05	„	Bécs	6002	2	45	„	Lajos Mizse
708	8	15	gy. v.	Temesv., Orsova	720	3	05	„	Czegléd, Szolnok
712	8	30	sz. v.	Temesvár	178	4	05	„	Palota-Ujpest
170	9	05	„	Palota-Ujpest	716	4	25	„	Szeged
116	9	15	„	Bécs	138	4	35	„	Nagy-Maros
					180	6	10	„	Palota-Ujpest
					128	6	30	„	Párkány Nána
					710	7	00	„	Verciorova
					4112	7	10	v. v.	Esztergom
					6014	7	20	„	Lajos-Mizse
					182	7	55	sz. v.	Palota-Ujpest
					118	9	35	„	Bécs
					◯ 706	10	15	ost.e.v	Konstantinápoly
					712	10	35	sz. v.	Szeged, Temesvar
					1406	10	45	„	Zsolna, Berlin

✕ Közlekedik minden vasárnap
☼ „ „ csütörtökön.
„ április 1-től
\+ „ bez március 31-ig
□ „ minden hétfőn.
§ „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
⊙ „ ünnep és vasárnap
⊙ „ minden szerdán.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 701	12	50	k. e. v.	Konstantinápoly	□ 171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
+ 705	5	30	ost.e.v	Konstantinápoly	703	1	25	gy v	Bukarest
163	5	40	sz v	Palota-Ujpest	173	1	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙ 165	6	35	„	Palota-Ujpest	103	1	50	gy v	Bécs, Páris
6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd	175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
1405	6	55	„	Zsolna, Berlin	6001	3	10	„	Lajos-Mizse
709	7	15	„	Verciorova	135	3	55	„	Nagy-Maros
4101	7	25	„	Esztergom	6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
167	7	35	„	Palota-Ujpest	4103	4	40	„	Esztergom
117	7	45	„	Bécs	177	5	45	„	Palota-Ujpest
6011	7	55	v. v.	Lajos-Mizse	115	5	55	„	Bécs
127	8	20	sz. v.	Párkány-Nána	711	6	50	„	Temesvár
713	8	25	„	Czegléd	179	7	00	„	Palota-Ujpest
169	10	10	„	Palota-Ujpest	707	7	40	gy v	Orsova, Temesvár
143	10	55	„	Érsekujv	X4105	8	15	sz v	Pilis-Csaba
715	11	05	„	Szeged	137	8	30	„	Nagy-Maros
					181	8	40	„	Palota-Ujpest
					105	8	50	gy v	Bécs
					1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
					4111	9	30	v. v.	Esztergom
					# 109	9	55	ost.e.v	Bécs, Ostende
					719	10	05	sz. v.	Szolnok, Czegléd
					6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
					☼ 101	11	50	k. e. v.	Lond., Páris, Bécs

✕ Közlekedik minden csütörtökön.
\+ „ „ hétfőn.
⊙ Ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik.
□ Közlekedik ünnep és vasárnap.
X „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
„ minden szerdán.
☼ „ „ szombaton.

A vonatok indulása **Buda-Császárfürdő kitérőről.**

4002	6	24	sz. v	Esztergom	*4006	1	19	sz v	Pilis Csaba
					4004	2	29	„	Esztergom
					4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap bez. november 20-ig.

A vonatok érkezése **Buda-Császárfürdő kitérőbe.**

4001	7	36	sz v	Esztergom	4003	4	46	sz v	Esztergom
					*4005	8	19	„	Pilis-Csaba
					4011	9	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon bezár. november 20-ig.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarra. A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám.	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám.	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly	⊙ 22	12	15	sz v	Bicske
◯ 102	12	40	„	Bécs, Páris, Mondon	310	12	35	„	Hatvan
32	6	25	v v	N.-Kanizsa	1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
604	6	45	gy v	Gyfehérv. N-Szeben	602	1	55	„	Arad, Kolozsvár
10	6	50	sz v	Bécs, Graz	4	2	20	„	Bécs, Páris
402	7	10	gy v	Kassa, Munkács	16	2	30	sz v	Bicske
1002	7	15	„	Zágr., Fiume. Róma	404	2	35	gy v	Kassa Lawocne. Lemberg
304	7	30	„	Ruttka, Berlin	904	2	40	„	Konstantinápoly
906	7	35	sz v	Belgrád, Brod	312	2	45	sz v	Hatvan
				N.-Kanizsa	510	2	55	„	Szolnok
1508	7	50	„	Kassa, Poprád-Felka	1004	3	00	gy v	Zágr, Fiume, Eszék
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs	1022	3	20	v v	Adony-Szab, Paks
606	8	10	„	Arad, Brassó	302	3	45	gy v	Ruttka! Berlin
506	8	30	„	Kolozsván, Brassó	910	4	00	sz v	Szabadka
6	8	50	gy v	Bécs, Graz	12	4	30	„	Győr, Székesfehérv,
408	8	50	sz v	Munkáes, M-Sziget	308	5	20	„	Fülek, Ruttka
1708	9	15	„	M-Sziget, Stanislau	508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
306	9	35	„	Ruttka, Berlin	318	6	25	„	Hatvan
# 1028	10	30	v. v.	Budafok	1706	7	05	„	M-Sziget Stanislau
					26	7	35	„	N Kanizsa, Triest
					1506	8	00	„	Kassa, Poprád-Felka
					1006	8	30	„	Zágr, Fiume, Eszék
					406	8	40	„	Ungvár, Lemberg
					48	9	10	tszsz	Bicske
					502	9	15	gy v	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	30	sz v	Pécs, Eszék, Bród
					1304	9	55	„	Fehring, Graz
					608	10	00	„	Arad, Brassó
					908	10	20	„	Beldrád, Eszék, Bród
					8	10	45	sz v	Bécs
					322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

✕ Közlekedik kedden és pénteken.
◯ „ szerdán és szombaton.
⊙ „ bez november 15-ig.
„ csak a hajózás szünete alatt.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám.	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
X 101	12	10	k e v	Londoé, Páris, Bécs	⊙1027	12	20	v v	Budafok
◯ 901	12	30	„	Konstantinápoly	311	12	25	sz v	Hatvan
643	5	00	t. szsz.	Arad	301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
321	5	20	v v	Ruttka	903	1	05	„	Konstantinápoly
1707	5	45	sz v	M. Sziget	1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
607	6	10	„	Brassó, Arad	403	1	30	„	Lemberg, Kassa
47	6	15	t. szsz.	Bicske	3	1	45	„	London, Páris, Bécs
405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz	503	1	50	„	Kolozsvár, Arad
7	6	40	„	Bécs Sopron	1301	2	05	„	Graz, Fehring
907	7	05	„	Belgrád, Brod	† 21	4	55	sz v	Bicske
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár	313	5	55	„	Hatvan
309	7	30	„	Hatvan	305	6	20	„	Brassó, Kolozsvár
1308	7	35	„	Graz, Fehring					Győr
501	7	50	gy v	Bukarest Brassó	27	6	50	v v	Bécs, Graz
1921	7	55	v v	Paks, Ad.-Szabolcs	5	7	15	gy v	Brassó, Arad
1505	8	15	sz v	Kassa P.-Felka	655	7	20	sz v	Belgrád, Eszék
1005	8	20	„	Fiume, Zágr, Eszék	905	7	35	„	Berlin, Ruttka
1003	8	40	gy v	Fiume	305	7	45	„	Szerencs
# 319	8	45	sz v	Hatvan	1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
509	9	15	„	Szoluok	1705	8	10	„	Stanislau, M. Sziget
11	9	25	„	Győr Sz.-fehérvár	1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
23	10	15	„	Triest, Fiume	407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
909	10	30	„	Ssabadka	1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
307	10	35	„	Ruttka, Fülek	9	9	20	„	Bécs, Graz
					303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
					603	9	40	„	N.-Szaben, Gyulafehérvár
					25	9	45	sz v	Triest, Fiume
					401	10	00	gy v	Munkács, Kassa

X Közlekedik kedden és pénteken
◯ „ szerdán és szombaton.
⊙# „ csak a hajózás szünete alatt
⊙ „ bez. október 15-ig.
† „ „ november 15-ig.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 33. sz. (Szent-András hava) November 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Túlzott lojalitás.

Megjelent az „Ébresztő Hangok“ XV-ik könyve, melynek mindenesetre más lett volna a tartalma, ha Zimándyt bele nem kényszeritik, hogy védekezzék és a történelemre hivatkozzék...

Ebből a vaskos és adatokban gazdag könyvből ismét legelőször is az tünik ki, hogy nem Zimándy a bűnös egyedül abban, hogy Kossuthnak nem fényesitett oldalait mutatja be, de mindazok közül sokan, kik a kor küzdelmeiben vezető részt vettek... Egy egész irodalmat tesznek ki azok a könyvek, melyeknek szerzői nem lelkesedtek úgy Kossuthért, mint sok mások, kik a nagy embereknek hibái, tévedései és gyengeségeinek elhallgatásával a történelem meghamisitásához semmiben nem segédkeztek.

Ha én valakit ezeknek az adatoknak a csoportositásáért bűnösnek tartok, az a valaki nem Zimándy Ignácz, hanem annak a kényszerhelyzetnek megteremtői, kik őt abba sodorták...

Ha az „Ébresztő Hangok“ XIV-ik könyvét nem katholikus pap irja, ha a végén keresztény szellemü egyéb tanulmányok nincsenek, csak úgy napirendre tértek volna felette, mint mindazok felett, kik erről a kérdésről — az éremnek ezt az oldalát mutatva — irtak.

Nem Kossuth Lajos miatt zúdultak fel, hanem a miatt, hogy a keresztény jogos szocializmus a nem keresztény fajok zsarnoksága és visszaélése ellen szólalt fel a katholikus pap.

Miután a keresztény szellem megnyilatkozásainak némelyek nem szeretnek reklámot csinálni, csak a rémuralmak idejében lehetséges eljáráshoz nyultak: eltiltották a könyvet s a Kossuth pártot beleugrasztották elégetésekbe, hazaárulóvá nyilvánitásokba.

Hazaárulóvá nyilvánitottak tehát Kossuth Lajoson kivül mindenkit, ki a 48- és 49-iki évekről komoly birálatokat irt. Hazaárulóvá Széchenyit, Deákot, Szemerét, Vukovichot, Keményt, Görgeyt, Dessewffyt, Perczelt, Egressy Gábort stb.

Ez furcsa történeti izlés, de hát meg kell lenni. Ezzel félrevezetik a közönséget, azaz a közönség figyelmét, bizonyos keresztény szellemü ébredésektől.

Zimándyt a legsötétebb bűnténynyel feketitették be a lapok, pedig értelmes és jó érzésü zsidók sem botránkoztak meg úgy ezen a könyvön, mint a hogy a sajtó ezt bemutatta. — A jó érzésü zsidó nem ellensége a keresztény szellemnek s nem fél attól, ha a keresztény vallás erkölcsi tételeket hangoztatják s a Jézus Krisztus nevében védekeznek a társadalmi bűnök ellen.

A zsidó kérdést nem a keresztények, de a zsidó sajtó csinálja ilyen igazolatlan és alaptalan felhevitésekkel, melyektől a jó érzésü zsidók is elfordulnak.

Ennek a sajtónak félremagyarázásai okozták, hogy Zimándy Ignácz az „Ébresztő Hangok“ XV-ik könyvében apellál és hivatkozik azokra, kik Kossuth Lajosról nem a legnagyobb elragadtatással irtak. A történelem kinek a javára fog dönteni, csak az idő kérdése?...

Zimándy uj könyve bevezetésében elmondja azokat, a melyeket mi fentebb idéztünk. Ebből a bevezetésből és könyve egyéb részeiből kitünik a túlzó lojalitás és dynasztikus érzés. A felség személyének olyan rajongó tiszteletével találkozunk, mely a legaulikusabb körökben is ritkaság.

Zimándy „Ébresztő Hangok“ cimü művének XIV. könyve, mely Kossuth Lajosról szól, 20,000 példányban fogyott el. A nagy elterjedéshez hozzájárult a sajtó terrorizmusa. Akár helyeseljük, akár nem, Zimándy XV-ik könyvében a hozzá érkezett sok ezer elismerő levélből sokat idéz. A sajtó s a könyvnek politikai czélokra való felhasználása okozta tehát azt, hogy Zimándyn kivül ma legalább

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Szeretetházak.

— Szőts Andrástól. —

Erkölcsileg elzüllésnek indult csavargó gyermekek, tolvajcsemeték, fiatal gonosztevők megmentése és rendszeres nevelés által leendő megnyerése, nemzeti erőnk gyarapitására élénk óhaját képezi társadalmunk jobbjainak napjainkban is.

E czélnak szolgálatában áll a szeretetház.

Hazánkban először a 40-es években állitották fel a zeleméri és nyitrai intézeteket, ezeket azonban a 48-iki viharok csakhamar elsodorták.

Néhai jó Molnár Aladár dicsőségéhez füződik a ma is nemes feladatot teljesitő balatonfüredi szeretetház.

Az ő önzetlen, nemes lelke fel tudta fogni a főváros utczáin csavargó, koldusgyermekek szánalmat gerjesztő helyzetét s addig töprengett azok kinos nyomorának enyhitésén, mig Svájczban tett fáradságos tanulmányozás után, nemes szivéhez ölelvén a szerencsétlen kisdedeket, saját kis házikójában 1870-ben B.-Füreden megnyitotta a szeretetházat.

Az ő anyagi ereje azonban nem volt elégséges ahhoz, hogy ilyen intézetet fenntarthasson; a nemzethez fordult segitségért. Kiáltó szava, hogy: állitsunk szeretetházat! a fogékony magyar nemzet lelkületében visszhangra talált. Az adományok lehetővé tették, hogy ez intézet alapvetője legyen édes hazánk s áldozatkész nemzetünk intenczióinak az elhagyatott gyermekek megmentése és felnevelése körüli nemes törekvésében

Akkori közoktatásügyünk lánglelkü minisztere, a nagy Eötvös, ez annyira fontos nemzeti ügyben is az első volt az adakozók között. Az ország első szeretetháza az ideiglenes, szerény kis hajlékból csakhamar, alig pár hó alatt, saját kényelmes és tágas mai helyiségébe költözhetett át.

Boldog emlékü miniszterünk nemes példája magával ragadta a nemzet áldozatkészségét, mely megértette, felfogta kulturvezetőinek szándékát: Mentsük meg embertársainkat önmagunknak, s a magyar nemzetnek.

Ez a lelkesülés a nemzet lelki tulajdonságainál szokásos hévvel jutott el a szalmafödeles kunyhókba is. A füredi szeretetház nem annyira a nagyobb adományok, mint inkább a sokoldalu, számos forrásnak természetszerü összefolyásából nőtt ki. A magyar néptanitók itt is tiszteletreméltó módon követték nagy mesterüket. Szerény fizetésükből soknak jutott a szeretetházra.

A nemzeti áldozatkészségébe helyezett bizalom nem tévesztette el útját. Várakozásukat, ha nem is csodás, de elég fényes siker koronázta arra, hogy vezérembereink, már is több szeretetház létesitéséről gondolkozzanak.

Jól tudták ők, hogy a legnemesebb emberi intézmény is csak az esetben felelhet meg a hozzá kötött várakozásnak, ha annak munkálása ahhoz értő, arra alkalmas emberek gondjaira van bizva.

Ezért hozta Molnár Aladár magával Wéber Edét Svájczból. Ott ő különös és kedvencz tanulmánytárgyává tette a szeretetházakat. A schlireni szeretetház derék igazgatója, Tsudi Péter, a legnagyobb elragadtatással beszélt nékünk 1883 ban Brocskó Lajos kartársammal

200,000 intelligens embert lehet a Kossuth gyaláző czimmel jelelni. Ennyien legkevesebben olvasták művét.

A történetirás nincs iparengedélyhez kötve. Mindenkinek joga van irni. Tessék azt megczáfolni. Erőszakkal nem lehet czáfolni, adatokat megsemmisiteni. Ez a terrorizmus nem használ a Kossuth kultusznak.

Zimándy ujabb könyvében a következőket mondja: „Mikor a történetirók, emlékiratok, adomák kezdettek foglalkozni Napoleonnal, a Napoleonisták közül sokan szintén terrorizmussal akarták elfojtani. A nagy császár egyik tisztelője előtt ugy nyilatkozott, hogy nem hogy elfojtani kell a pletykákat, de tűzzenek ki pályadijat, hogy a ki tud akármit, az adja közre, mert a nyilvánosságra hozott pletyka vagy ráfogás hamarabb mulik ki, mig a titkos örökké él . . .“

Igy kerekedett ki a halhatatlanságnak jobban biztositva Napoleon alakja.

Zimándy könyveit a kik elolvassák, akár a Kossuth kultuszhoz tartoznak, akár nem, nem itélik ugy meg, mint a kik el nem olvassák. A kik elolvasták, azok nem háborodtak úgy fel, mint a kik el nem olvasták.

Az „Ébresztő Hangok“ XV. könyvében Zimándy élesen bánik el azokkal, kik őt megtámadták s e támadásokat értékökre szállitva, önéletéből is közli azokat az adatokat, melyek széles körben tették tiszteltté.

Uj könyvében Török-Bálint község valódi magatartását, tántorithatlan bizalmát és szeretetét is bemutatja és okmányokkal igazolja.

Zimándy 1848-ban mint 17 éves végzett főgymnazista Szenicz mellett sortűzben áll a Hurbanisták ellen és megsebesült.

Zimándynak a magyar országgyűlés a rendületlen hazafi Dettrich képviselő inditványára 1868 elején elismerést szavazott egyhangulag azért, hogy a budai főreáliskolában alkalmazott német, magyar gyűlölő tanártársainak germanizáló törekvései között is hazafiui érzéseket iparkodott a tanitványai szivébe csepegtetni.

Báró Eötvös József az elpánszlávosodott besztercze-bányai főgymnásiumhoz midőn áthelyezte Zimándyt, ezt levelében igy indokolta. „Legyen meggyőződve Nagyontisztelendőséged, hogy ezen intézkedésem azon föltétlen bizalom kifolyása, amelylyel Nagyontiszteletüséged iránt viseltetem, s a melyet az által tanusitok, hogy oly helyre küldöm, a melyen jelen szomoru viszonyok között egyedül teljesen megbizható egyének működhetnek sikerrel.“

Zimándy beszámol uj könyvében az „Ébresztő Hangok“ XV. könyvének jövedelméről és hová forditásáról. Ezek szerint 60,000 forintnál többet adott hazafias és vallásos czélokra, jótékonyságra. — Egyebek között a magyar nyelv tanitásában kitünt tanitók és a tanulásban kitünt tanulók jutalmazására 5000 forintot adott.

Ezeket a szép és hazafias, vallásos adakozásokat a „Buda és Vidéke“ többször ismertette és adott elismerést Zimándynak, a mit vissza nem vonhat minden rémitgetés daczára sem. Sem Zimándy, sem a „Buda és Vidéke“ nem változott, csak némelyek változtak a sajtó nyomások következtében. Zimándy a maga elveit a hazafiságban ma sem adta fel. Ugyanaz, a ki volt, mikor tapsolták, dicsértók; ugyanaz ma, midőn követ dobálnak hozzá és ő kenyérrel dob vissza.

Az „Ébresztő Hangok“ XV könyve Törökbálinti csöndéletem cz. részében érdekes epizódokat olvashatunk törökbálinti dolgokról, melyekből Zimándy Ignácz hithűsége és lelkipásztorkodásának kimagasló vonásait olvashatjuk ki . . .

A terjedelmes — 42 nyomtatott ivnyi — munkát a ki elolvassa, világosan lát minden kérdésbe, mit Zimándy Ignácz felvetett. Tisztán, egyenesen, őszintén tárgyal mindent és soha nem hűtelen elveihez és felfogásához s a hol talán érdekesebb vonásait akarja láthatóbbá tenni, ott is megnyilatkozik benne a túlságos lojalismus és rajongó hűség az uralkodóházhoz. Ez őszinteség, mert a lojalitást ő nem tudja összeegyeztetni a detronizációval és ennek következményeivel.

Mottoul választotta dr. Rácz Géza tételét: „A dinasztikus érzelem fejlesztése a magyarság létkérdése.“

Zimándy uj könyvében Perczel Mór és Egressy Gáborral szaporitja azoknak a sorozatát, kikből adatait idézte s kiket vele együtt a Kossuth kultusz ellen vétő sok számtalan nagy emberrel együtt megvádolhat a történelmi tájékozatlanság.

Tessék azonban elolvasni s csak azután itélni.

Erdélyi Gyula.

Királyi köszönet.

A Buda és Vidéke annak idején ismertette azt a zarándoklatot, mit kiváló munkatársunk *dr. König Gusztáv* pápai kamarás f. év május hava végén vezetett ő szentsége a pápa elé.

Dr. König Gusztáv 150 magyar katholikussal nyilvános audientián üdvözölte a 86 éves pápát, pápaságának 20, áldozárságának 60 éves jubileuma alkalmából.

Dr. König Gusztávot az a kitüntetés érte, hogy a pápa megengedte, hogy latin beszéddel üdvözölje s a ritka kitüntetést csak fokozta az, hogy személyesen válaszolt a pápa.

Dr. König Gusztáv mind a két beszédet megküldötte Ő Felségének a királynak, ki igen jól *tud latinul* s élvezettel olvasta, megköszönte a figyelmet s elfogadta. Erről a király személye körüli miniszterium a belügyminiszterium utján *a legmagasabb köszönetnyilvánitással* értesitette *dr. König Gusztávot.*

---

tett tanulmányutunk alkalmával Molnár Aladár fáradhatatlanságáról s az ügy iránti lelkesüléséről.

Ott tanulta ő meg, hogy az ezen intézetekbe kerülő, többnyire lelki betegségekben sinylődő, az elhagyatottság következtében elzüllött gyermekek megjavitásához korántsem elégséges eszköz a puszta elméleti iskolai tanitás, hanem az csak az arra alkalmas, észszerü nevelői ráhatás s ehhez alkalmazkodó életmód és munkálkodás által érhető el.

Az első szeretetház létesitése után legégetőbb szükség volt tehát egy olyan képzőintézetre, hol a később létesitendő intézetek vezetői nyerjenek szakszerü, alkalmas kiképzést. E czélból nyitották meg 1872. év elején ugyancsak Balaton-Füreden a szeretetházzal kapcsolatban a *Szegény nevelői képzőintézetet.*

Az intézet czéljának, életmódjának és hivatásának tüzetes leirásával felhivást intéztek a hazai összes tanitóképző intézetekhez, hogy ezek azon tanulóik közül, kiket hajlamukhoz képest ez életmódra s egyéni tulajdonaiknál fogva a hivatásra alkalmasnak találnak s arra vállalkoznak is, hozzanak javaslatba a szegény nevelői képzőbe való felvételre. Akkor még igy válogatták az embereket!

Ilyen előzmények után 10 képzőintézeti tanulóval nyilt meg a szép reményekre jogositó intézet. Telve lelkesültséggel, igazi örömmel, nemes elszántsággal fogtunk a munkához, hiszen soha sem feledem el: „az ország szeme nézett reánk!“

Tiz felállitandó szeretetháznak a kész terve várt reánk! . . .

Eötvösünk nyugodni tért, Molnár Aladár magára maradt. Nyomasztó közöny borult a szeretetházak tervére. A képzőintézet 1873-ban megszünt.

1877-ben nyilt meg a fővárosban a mai Klotild-szeretetház Molnár Aladár, György Aladár és Weisz B Ferencz kezeményezésére. Budapest székesfőváros törvényhatósága 1888 ban létesitette a fővárosi községi szeretetházat.

A háromszékmegyei árvafiu szeretetházat a buzgó székely főispán, a derék Pótsa József létesitette s 1893-ban nyitották meg a megye székhelyén, Sepsi-Szt.-Györgyön.

E négy szeretetháza van ma szép hazánknak, hol a végtelen számu csavargó s az elhagyatottság folytán elzüllésnek indult gyermekek közül mintegy 200 nyer oltalmat és javitó nevelést.

A kiskoru büntettesek javitását czélzó intézkedések alapját nálunk az 1878. évi V. t.-czikk vetette meg Ezen törvény szelleme azt rendeli, hogy a fiatalkoru elitélt gyermekek fogház helyett javitó intézetekbe vétessenek fel

E rendelkezésnek czéljából létesült 1884-ben Aszódon az első javitóház, később a kolozsvári, utóbb a székesfehérvári fiuk s a rákospalotai leánygyermekek részére Van még egy leányjavitó intézetünk Ó-Budán „a jó pásztorhoz“ czimü, de ez nem állami s nem a fent idézett törvény rendelkezése alatt áll.

A világot és tengert csak viharban ismerjük meg. De a vén tengerész tekintetében megmarad valami a halál fönségéből, melylyel oly sokszor szembe szállt

---

Ne foszd meg hitétől se a szegényt, se a gyermeket, se az állatot. Ők védtelenek, reménytelenek és nem ismerik a holnapot.

Erzsébet királyné emlékfái.

Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter boldogult Erzsébet királynénk névnapjának évfordulója alkalmából hatóságokhoz, földbirtokosokhoz stb körlevelet intéz, a melyben azon kérésének ad kifejezést, hogy nagy halottunk emlékezetére emlékfákat ültessenek. Mily szép és nemes elhatározás volna, — mondja a körlevél, — ha hegyen és völgyön, a városok népáradata s csendes falvak egyszerü lakói között szomorufüz, terebélyes hárs, viharral daczoló tölgy és örökzöld fenyő hirdetné a nemzet őrangyalának emlékezetét.

Mert a kinek bölcsője ott ringott egy erdőkoszoruzta tó bűbájos partjain; a kinek kedélye annyiszor vidult fel erdeink zugó fái közt és a kinek sebzett lelke oly édes enyhülést talált távol vidékek mithoszi ege alatt magasba nyuló százados erdők mélyén; a ki a természet szépségeinek oly csodálója volt: annak emlékét fák millióinak kell hirdetni; annak tiszteletére, mint az ó-kor mesés világában, szentelt berkeknek kell támadniok, hova áhitattal közeledjék az utas; hol a fáradt vándor a nap heve ellen enyhelyet találjon s nemes érzelmekre gerjedjen a lélek!

E végből teljes bizalommal fordul a miniszter az országhoz kérésével, megemlitve azt, hogy az ültetendő fák között méltóan foglalhatnának helyet a leboruló koronáju fák, minők a szomorufüz, kőris, és szomoru bükk, ép ugy a megdicsőült királyné kedvencz fái: a tölgyek és a fenyők, valamint az egyéb hosszu életü fák fajai. Az ültetett fák, csoportok vagy ligetek „Erzsébet királyné emlékfái“ nevet viseljenek s ilyen feliratu táblákkal is legyenek megjelölve, hogy mindenki gondozásban részesitse.

Egyuttal felkér a miniszter mindenkit, hogy az emlékfák ültetésének eredményéről közzététel czéljából is, még a jövő év első felében értesitse őt. Hirdessék és őrizzék a megdicsőült királyné nevében ültetett emlékfák milliói a nemzet hálás kegyeletét!

Születések és esküvők Budán november hóban.

Az I. kerületben: Keller Béla, Fábián Margit, Scherbaum Borbála, Schoenert József, Laczházi Erzsébet, Ilinek Olga, Csernyánszky Imre, Veiszlämlein Ferencz, Sokovsek Erzébet, Schinagl Ernő, Skultész János és József (ikrek), Gyömörey Margit, Bögi Károly, Bramstrahler Erzsébet, Stefán Erzsébet, Brandszeisz Lajos, Frech József, Schumajer Erzsébet, Benedek Róbert, Hochbaum István, Sztojanovics János, Jeiteles Katalin, Stengel Mária, Buzás Keresztély, Slavek Margit (atyja dr. Slavek Ferencz aljárásbiró), Pafkovics Katalin, Grosz Johanna, Reitter Gyula, Petró Katalin, Horváth Ferencz, Brucker Erzsébet.

A II. kerületben: Szkok István, Sipos Gizella, Szathmári Anna, Feldmann Dezső, Röschenthaler Olga, Hinterviser Erzsébet, Cservenka Anna, Szibert Anna (atyja dr. Szibert Gyula aljárásbiró), Schiller Anna, Lehel Andor, Hellebranth Mária (atyja Hellebranth Gyula földbirtokos), Tingenauer Margit, Kussman Ferencz, Wieder Erzsébet, Huber Béla, Gibas Emil, Ocsovai Oszkár, Wimmer Erzsébet, Schifner Kálmán, Foerk Ernő, Strmen Emma, Hanesch János, Buzál Ignácz, Hornyánszky Flóra (atyja dr. Hornyánszky Gyula tanár), Praxel Ferencz, Huszár Julia, Németh Mihály, Eliás Elemér, Kollár Mária, Gabas Sándor, Bartus János, Rohrmann Emma, Hajdu Teréz, Arzt Berta, Tenczer Tivadar, Scheidthauser Erzsébet.

A III. kerületben: Keppel Ferencz, Seger Erzsébet, Drexler Antal, Kovács Mária, Biernát Mária, Varjú Mária, Stollár Mária, Aigner Rezső. Pillein Márton, Znamenak József, Faust Erzsébet, Tomecsko Karolina, Gilik Károly, Silbersky Anna, Oravecz György. Münczkirchner István, Varsányi Erzsébet, Krátky Károly, Tölösi István, Varga Ernesztina, Vangha József, Satasz Anna, Varga Károly, Biró Zsófia, Kavony József, Budka Rudolf, Schiller Paula, Rabel Elenora, Sterba József, Lipowski Ferencz, Seitler Erzsébet, Filip Erzsébet, Skalec János, Rehacsek Ferencz, Barkovics József, Limbrunner Erzsébet, Kovats József.

Esküvők.

November 3 án *Kauderer József és Behrinder Katalin* keltek egybe. Tanuk Brüneker János és Majer Ferencz voltak. Ugyan e napon továbbá *Natovitz Lipót és Klein Johanna* (tanuk: Pleska János és Bleyer Henrik), *Nyitrai Ferencz és Szurok Mária* (tanuk: dr. Maiti Ferencz s Tóháti József). November 5-én: *Ihász János és Császár Zsófia*, *Hadossy Béla és Pintér Margit* (tanuk: La Booda Sándor és Szabó László), *Magyar József és Kopniczky Borbála*, *Szalay Gyula és Kohári Teréz*, *Brendel Gusztáv és Deutsch Aloizia*, *Schmidt Frigyes és Boaqueneur Mária*, huldenfeldi báró *Wucherer Frigyes Alajos és Hartmann Dorottya*, (tanuk: Schneller Arnold és dr. Moravcsik Gyula), Vormündl Antal és Hendl Etelka. November 6-án; Sopousek Alajos és Schubka Anna, Deutsch Károly és Bartos Mária, Tordai Sándor és Ódor Rozália, Protsch Bertalan és Procs Anna, Pőth Péter és Németh Zsófia, Leitmann János és Czeizel Veronika, Mattó Károly és Neubrand Mária, Kronberger János és Schidek Johanna, Zeisel János és Elischer Gizella, Kohn Gyula és Günter Klára, Takács János és Spitalszky Viktória, Kemény Esigmand és Friedmann Magdolna, Csicsics Mátyás és Krammer Borbála, Jäger Ferencz és Brunner Mária, Róth Zsigmond és Herz Regina, Pőtk Károly és Faul Borbála. November 8-án Jakubec Gyula és Dobrovits Mária, Sehr István és Kreiwich Józsa, Füle István és Gerstel Anna, Straub József és Szegeutner Erzsébet, Melczner Károly és Srimme Anna, *Áts Gusztáv Adolf és Ladányi Mária*, (tanuk: Gyulai Elek és Belányi Imre), Szabó Péter és Uti Erzsébet. November 10-én: *Dr. Perényi Dezső és Raisz Hermina* (tanuk: dr. Kövér Kálmán és Raisz Viktor), Miklós Vazul és Roncz Julianna, Szigethi István és Sárközi Appolonia, Herde István és Felndler Mária. November 12-én: Leporisz István és Horánszky Borbála, *Halm Rudolf és Straub Ilona* (tanuk: *Dr. Gőőz József* és Brighoffer József), Zeitler Lipót és Kerekes Ilona, *Száva Gábor és Goldinger Mária* (tanuk: Lohr József és Breszlinger Márton, Schirschinger Antal és Schiller Julianna, November 13-án: Sebestyén Gyula és Martinidesz Julianna, Kubesch Nándor és Pech Teréz, Vörös József és Kohus Mária, Kronmayer József és Sztudeni Amália, Máté Mihály és Tölösi Anna, Stiffel Ignácz és Mária, Deutsch Lajos és Rosner Róza, Kribusz Mikály és Mór Katalin, Maucsucska Péter és Janó Vilma, Somogyi Pál és Sztachó Ilona, Pizdurka Béla és Benka Amália.

Zászló szentelés.

A *báró Edelsheim Gyulai* hadastyán egylet megtartotta zászló szentelési ünnepélyét, melyet szeptember hó 18-án kellett volna megtartani, azonban szeretett boldogult királynénk halálának országos gyásza végett elhalasztatott.

Már reggel 6 órakor kezdtek gyülekezni a testvér és társegyletek a II. ker. Medveutczai „Fáczánhoz“ czimzett Mulató udvarán. Az ünnepélyen részt vettek: a József Főherczeg Budapesti hadastyán egylet zenekarával, Palaczk Sándor elnök és Ferter Imre, Schmidt Bálint alelnökeivel: az első budapesti lövész hadastyán és jótékonysági egylet zászlóval Novák Ignácz elnök és Kassay János alelnökével, a Ganz gyár tűzoltói ékes egyenruháikban, Ossezky főparancsnok, Kolumbini Antal vezénylete alatt; az első csász. és kir. szab. Dunagőzhajózási társaság gőzhajó kormányosainak betegsegélyző és temetkezési egylete zászlóval szinte ékes egyenruhában, Komáromy János és Fejős István vezetése alatt; — a Szt. Noé temetkezési egylet zászlóval Manner István elnökével, a Báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet női osztálya és tiszteletbeli védhölgyei, Petkovics Ljubomir alelnök vezetése alatt zászlóval; a József Főherczeg Budapesti női betegsegélyző és temetkezési egylet Leichtgäber Gusztáv elnök vezetése alatt zászlóval: az Ó budai mész égető és téglagyár egy küldöttsége; azután a Br. Edelsheim Gyulai Budapesti hadastyán egylet zenekarával és uj zászlójával Bertly Károly alelnök vezénylete alatt.

Pontban 8 órakor megindult *Pleska János* egyleti elnök vezetése alatt a küldöttség a zászlóanyáért *nagyságos Zimányi Alajosné* szül. Fekete Aranka úrhölgyért, nagyságos Zimányi Alajos kir. közjegyzőnek kedves neje, ki oly kegyes és szives volt *Báró Edelsheim Gyulai Lipótnét* sz. Odeskalchy Irma herczegnő ő főméltóságát mint zászlóanya képviselni, ki az udvari gyász és Budapestről távolléte miatt személyesen meg nem jelenhetett.

Pleska János egyleti elnök üdvözölvén a zászlóanyát, mire *Hennig Erzsike* megható köszöntőt mondott s erre *Vukovits Adél* egy gyönyörü szép virágcsokrot nyujtott kezéhez, mire meghatottan köszönetet mondott nagyságos Zimányi Alajosné urhölgy, erre a négy fehér lófogatu hintón Pleskó János elnök jobb oldalán foglalt helyet, két kosszorus fehér ruhás leánykával, kiknek nemzeti szinü szalag diszitette vállukon át mellüket ezen felirattal: „Báró Edelsheim Gyulai Budapesti hadastyán egylet — Királyért és Hazáért“. A küldöttség többi tagjai fehér ruhás lányokkal a négyfogatu hintó után hajtottak; — a „Fáczánhoz“ czimzett mulatóba érkezve, *Protschkó Pál* rend. biz. elnök figyelmeztette a kivonultakat a zászlóanya megérkezéséről, mire a zenekar a Rákóczy indulóval fogadta és *Pleska János* elnök zajos éljenzések között vezette a zászlóanyát fel a terembe, hol ujból lett felköszöntve és viharos éljenzésekkel elárasztva.

Protschkó Pál r. biz. elnök azután megindította a menetet, mely a Csalogány és Kapás utczákon s a Margit körúton át vonulva a Ferenczrendiek templomába ért. Ott a rend plébánosa *Hamhaber Gentilis* főtisztelendő úr nagy misét tartott fényes segédlettel s ennek végeztével az uj zászlót a szokásos szertartással felszentelte, melynek rudját a szentelés tartama alatt Nagyságos Zimányi Alajosné urnő kezében tartotta. Ez alkalommal zsufolásig telve volt a templom előkelő közönséggel, mely ezen igazán szép jelenetet meghatottan figyelte.

Az első zászló szeget *Hamhaber Gentilis* főtisztelendő ur verte a zászlórudba Isten és a szentegyház nevében, azután Nagyságos *Zimányi Alajosné* urnő a zászlóanya képviseletében; ezt egy százados követte, a ki *Rohonczy György* altábornagy és térparancsnok ő excellenciáját képviselte; végül egy százados a *32. számu gyalegezred tisztikara* nevében ütött szeget. Ez alatt a templom chórusán a *Munkás Dalárda* szivre ható an énekelte a Kölcsey *„Hymnus“* át. Miután a templomban a szentelési ünnepély véget ért, a zászlókat — melyeknek csúcsait gyönyörü koszoruk diszitették — az uj zászló előtt meghajtották s egymással keresztezték, jeléül az egyetértés és testvériségnek.

Erre megint *Protschkó Pál* r. biz. elnök vezetése alatt a menet megindult most a Margit körut Zsigmond, Fő és Csalogány utczákon át vissza a „Fáczán“ mulató helyiségeibe. A Fő utczán a négy fehér lovas fogatu hintó megállott, megfordulva az egyletek felé, kik aztán tisztelegve vonultak el a zászlóanya előtt, ki meghatottan fejét hajtogatva köszöngetett a zenekarok kiséretében.

A Fáczánba a menet a Rákóczy induló hangjai mellet érkezve vissza, ott a zászlóanya *Pleska János* elnök jobb oldalán, küldöttségek kiséretében ment fel a terembe, a hol őt az elnök ujból üdvözölve, hálás köszönetet mondva az egylet nevében a zászlóanyai tisztség képviseléséért, az egyletet to-

vábbra is kegyes és szives pártfogásába ajánlva. Az elnök beszédét viharos éljenzés követte; azután a szeg beverések folytatódtak. Ezalatt a zászlóanya *Pleska János* elnök jobb oldalán, küldöttségek által kisérve, a Rákóczy induló hangjai mellett négy fogatu hintóban hazahajtatott.

A szegek beverése után — mely este 6 órakor ért véget — az egylet tagjai uj zászlójuk alá sorakoztak, melyet Mendl Lipót az egylet választmányi tagja vitt; ezután az egyletek tagjai, a vendégek s nagy számu érdeklődő közönség kiséretében *Pleska János* elnök vezetése alatt az uj zászlót átvitték az egylet helyiségébe a II ker. fő utczai Peyer József-féle vendéglőbe.

Mielőtt a menet megindult, *Pleska János* egyleti elnök a következő szép beszédet intézte az egylet tagjaihoz s a jelenlevőkhöz:

„Husz éve már annak, hogy elődeink sok küzdelem, fáradság és önfeláldozás után elérték kivánságuk azon magasztos czélját, hogy diadalmasan és ünnepélyesen felszentelt diszes zászlójuk alatt kivonulhassanak.

Azon ünnepélyesen felszentelt és akkor diszes fényben ragyogott zászló, — mint a hadastyánok felszentelt zászlója — Magyarországon a legelsők közül volt; akkor támadt és kezdett ébredni a polgárságban a katonai szellem „Királyért és hazáért"; nálunk Magyarországon még nem találta gyökereit, csak alvó félben gyarapodik Mert Magyarországunk csak ujonnan szült gyermek, mely most hagyta el bölcsőjét és csak most kezd lábain állni, tehát még nem érte meg azon időt, hogy azt gyarapitani és tovább fejleszteni lehetne királyért és hazáért.

Fogadjuk most ezen ünnepélyesen felszentelt és diszes fényben ragyogó zászlót, mi a Báró Edelsheim Gyulai egylet tagjai, mely egyletünk tündöklő fényét képezi, sorakozzunk melléje és legyünk e diszes zászló alatt hű ragaszkodással, szeretett apostoli királyunkhoz, hazánkhoz és egyletünkhöz és ennnek agg harczos hű bajtársainkhoz.

És esküdjünk, esküdjünk a mindenható Istennek és a boldogságos szűz Máriának, a magyarok védasszonyának, hogy ezen megszentelt diszes zászló alatt hű tagjai leszünk és maradunk a Báró Edelsheim Gyulai hadastyán egyletnek és nem riadunk vissza, bármi vész fenyegetne is bennünket, legyünk — mint katonákhoz illő — kitartóak az egyetértésben és testvériségben és törekedjünk egyesült erővel mi, mint a Báró Edelsheim Gyulai hadastyán egylet tagjai, hogy egyletünk ezen felszentelt diszes zászló alatt fényben virágozhassék egyleti tagjaink jóvoltáért, királyért és hazáért."

Miután a menet elindult és az uj zászló az egyleti helyiségben szokásosan elhelyeztetett,

este 7 órakor megkezdődött a tánczvigalom, a mely hajnalig tartott és a melyen a 69. számu gyalogezred zenekara működött.

Jelen voltak: Pleska Jánosné, Protschkó Pálné, Petkovits Ljubomirné Bräutigam Györgyné, Pillmayer Antalné, Zupka Andrásné, Schalling Mátyásné, Pfeiffer Ferenczné és Holzingerné, Wimmer Mártonné, Szép Magdolna, Stipernitzné.

A kisasszonyok: Bertly Róza, Beran Anna, Fischelmayer Lina, Kasztner Irma, Hennig Erzsike és Emma, Katona Anna, Koszka Lina, Rieszner Emma és Lina, Rosovits Mária, Wimmer Anna és Erzsébet, Mayer Mina, Wagner testvérek, Ecker Róza, Müller Gizella, Szauer Teréz, Schimandl Anna, Hirl Teréz, Tenner Anna.

Családok: Pleska János, Protschkó Pál, Bertly Károly, Petkovits Ljubomir, Beran József, Pfeiffer Ferencz, Praxl József, Reisz József, Turba Károly, Petrovits András, Palaczk Sándor Ferter Imre Schmidt Bálint, Bereczky Rezső, Bursch Miklós és Bursch Sándor, Wimmer Márton, Praxl István.

Este 10 órakor megjelent a zászlóanya kedves férjével, *nagyságos Zimányi Alajos* urral, kinek igen tetszett a mulatság és a táncz, melyről többször dicsérőleg nyilatkozott; de a legjobban tetszett a négyes, melynek szép változatossága *Laibl Ferencz* táncz rendező ur ügyességéről tanuskodott. A zászlóanya és kedves férje két órát töltve e kedélyes mulatságban, egy párszor eltánczolta a katonai zenekar által előadott darabokat; — végre zajos éljenzések között s a katonazene hangjai mellett, az ott levő vendégektől kisérve, elhagyák a termet s kocsin hazahajtattak.

Szinházi hét.

Drámai hétnek is joggal elkeresztelhettük volna, mert alatta egymást érték a szomorunál szomorubb szinművek.

A „Folt, mely tisztit", „Otthon", „Deborah", majd „Bánk Bán" csaknem egymás után kerültek előadásra, a melyek közül csak itt ott tünik fel egy vigabb, mint az „Ó-budai varrólányok", délutáni előadáson „Stern Izsák" stb.

Mind az által ne vegye ezt hibáztatásnak részünkről Kövessy direktor, sőt ellenkezőleg: igaz elismerésnek, mert társulata drámai erőinek — igen sikerült — több oldalról való feltüntetése nemcsak a művész, vagy a művésznő egyéni sikere, hanem az övé is.

A drámai esték ünnepelt művésznője *Arday Ida* volt, a kiről valóban el kell ismernünk, hogy nagy drámai tehetség. Az „Osztozkodás"-ban való feltünte óta minden fellépte egy-egy diadal. A közönség kitünő előadásaért, alakitásaiért megszerette kegyenczévé tette a rokonszenves művésznőt, a kit, mint ilyent, — kegyének minden jelével elhalmoz.

Diadalaiban csaknem minden este osztozott vele a szinház drámai szendéje *Gyurmann Alice* is, a ki mindig méltó partnere volt Ardaynak.

Az „Otthon"-ban *Horváth Irén* mutatkozott be, ki mellett praeciz játékáért *Kápolnay Irén* érdemel dicséretet. — A férfiak közül *Kovács Lajost* és *Rélay Gyulát* kell mindenek előtt kiemelnünk, mint a kik a „Folt, mely tisztit", „Otthon", s egyéb darabokban leginkább megérdemelték elismerésünket.

A Kisfaludy szinház ujdonsága e héten az „Ó budai varró lányok" czimü bohózat volt, a mit Kövessy forditott, illetve alkalmazott a magyar szinpadra.

A közönség jól mulatott s jó coupléiért sokszor megtapsolta *Kövessyt*, valamint nejét *Kövessynét*, a ki — bár a legelső előadásra nem igen volt népes a ház — még is páratlan jó kedvvel játszotta a csintalan „ó-budai varró leány"-t. Dicséretet érdemelnek mellettük *Gyurmann Alice*, *Morvay*, *Rélay*, *Latabárné* s a német helyszerző magyar nyelvi kinlódásait sikerülten előadó *Latabár Árpád* is, nemkülönben *Sarkady Aladár* általános kacagást keltően maszkirozva s utánozva a becsipett inast.

Szent István szobra.

A budai várnak egyik ékessége lesz az első magyar apostoli királynak, Szent Istvánnak a szobra. Ez az emlékmű a Halászbástyára jön, a budavári koronázó Mátyás templom mögé, a melynek mintegy kiegészitő része lesz. A bástya szegélyére ugyanis hatalmas oszlopcsarnokot épitenek és ennek a közepén fog emelkedni Szent István érczbe öntött lovas alakja. A nagy király az alant elterülő fővárosra fog tekinteni. A szobor talapzatán, négy domborművön, történeti vonatkozású eseményeket örökitenek meg. Az első dombormű a koronázás, a második a templomalapitás, a harmadik a törvénykezés és a negyedik Bécs város elfoglalása. Az egyes alakok a jelenleg élő kiváló emberek képmásai után készülnek, mivel az egykoru szereplők közül egyetlen egynek az arczképe sem maradt ránk. Az egész emlékmű államköltségen épül- és alkalmasint 1902 re lesz kész, a mikor az uj országházzal egyidejüleg avatják fel.

Az uj esküteri hid.

Az uj esküteri hid épitése nagy arányokban halad előre. A fölmerült akadályok daczára is sikerült a két hidfő alapozási munkálatait annyira befejezni, hogy a hidfő kőépitménye már több méterrel magasabbra van a viz szine fölött. A beállható jégzajlás ellen erős fagátat épitenek. A munkálatokat a kereskedelmi minisztérium hidépitési osztálya vezeti, élén Czekelius osztálytanácsossal és Szántó műszaki tanácsossal. Mialatt a hidfőket épitik, az állami gépgyárakban javában készitik az uj hid vasszerkezetét, mely egyetlen nyilásu levén, páratlan a maga nemében.

Az irgalmasok telke.

A főváros az irgalmasrend kórháza előtti területet a rendnek ajándékozta kórház czéljaira, daczára annak, hogy a terület a fővárosi pénzalapé s igy a közmunkatanács tulajdona. Észrevevén e tévedést a főváros, átirt a közmunkatanácshoz, hogy nyilatkozzék a telek tulajdonjogáról. A közmunkatanács visszairt, hogy a telekhez semmi köze, ez nem az övé. De a főváros sem akarta a magáénak vallani s igy a darab telek gazdátlanul maradt, vagyis az irgalmasrendnek a kezét megkötötték. A bizottságok azonban folyton tárgyalták a rend kérelmét s elvben odaadták a telket s azt is megengedték, hogy arra kórházat épitsenek. Most utóvégre előáll a közmunkatanács s beismeri, hogy a Dunaparton a kórház előtt levő telek tényleg az övé, illetőleg a fővárosi pénzalapé. Igy aztán megkerült a telek gazdája, s most már a rend is tudja, kivel kezdje meg a tárgyalásokat. A közmunkatanács különben ahhoz szintén hozzájárul, hogy a telekre kórházat épitsenek, de oly kikötéssel, hogy a kórházban sem ragályos, sem pedig elmebetegeket nem vehetnek fel.

Nyilt levél a „Magyar Hirlap" szerkesztőjéhez.

A hirlapirói tisztesség érdekében.

A Magyar Hirlap f. é. okt. 22-iki számában azt irta a „Jogos Szoczializmus" czimü most megjelent füzetemről: „H. ur benne 77 oldalon végig azt magyarázza, hogy jogos az a socialismus, mely a zsidóktól el akarja venni a pénzüket" . . .

„De, azt furcsáljuk H. tanár ur fejtegetéseiben, hogy csakis a zsidók pénzére uszitja a vagyontalanokat, holott egy-egy kis vagyon a hitbizományokban és a főpapi dominiumokban is van".

Levélben felkértem a szerkesztő urat, hogy olvassa el a füzetet, s akkor meggyőződik hogy ez alaptalan ráfogás, melynek a füzetben nyoma sincs; egyuttal figyelmeztettem a gyors birálót, a ki az öt ivre terjedő füzet igen gyors ismertetésével, ugy alkalmazta Rákosi Jenőnek hirlapirói jeligéjét „Frissen a frisset", hogy a füzetet fel sem vágva, csak belepillantott, a második lapon meglátta a Rothschild nevet, rögtön azt képzelte, hogy az egész füzet a zsidók ellen szól, azoknak pénzére uszitja a sociálistákat; s megirta fentebbi kritikáját.

A t. biráló urnak becses figyelmébe ajánlottam egyuttal, Deák Ferencz egyetlen paragrafusból álló sajtótörvényét: „Hazudni nem szabad . . .

A Magyar Hirlap mai, okt. 31-iki számában: „Hatala Péter és az antisemitizmus" czim alatt, hallgatag, — nyiltan beismerni a valótlanságot nem meri —, elejti a fentebbi képtelen vádat. Ma már, nem osztogatom a zsidók pénzét a sociálistáknak . . . nem uszitom aranyaikra a vagyontalanokat.

Ma az antiszemitizmus, általános vádjával illet, miután ama részletes vádat bizonyitani nem lehet. De ma is ugy ir, mintha ezelőtt is csak erről lett volna szó. Az antiszemitizmust pedig ugy bizonyitgatja, hogy kiragad sorokat, állitásokat, a szöveg összefüggéséből, elhallgatva az előzményt, és a végkövetkeztetést. — Én ugyanis, felsorolván a zsidók ellen támasztott ellenvetéseket, igy szólok: „Ilyen hibák és bűnök okozták az ellenszenvet, gátolják a köztestvérisülést . . . A zsidók iránti testvériség . . . a messze távolban marad . . . Pedig e testvériségnek meg kellene valósulnia, közös érdek kényszerit reá. A javulásnak első feltétele: a bünnek, a hibának beismerése innen is, onnan is A zsidók és a nem zsidók részéről is. A nemesebb szellemü zsidóknak,

szép terük nyilik itt a köztestvériség akadályainak elháritására“ . . . (68. l.) A M H. ugylátom, nem számitja magát ez utóbbiak közé . . . Hát ilyen módon a bibliából is bebizonyithatom, hogy nincs Isten; a zsoltáros ugyanis igy szól: Mondá az esztelen szivében: nincs Isten; tehát csak el kell hagynom az előző mondatot. A biráló most is ugy tesz, hogy az olvasó elhigyje miszerint a 20 kros füzetben 77 lapon át csakis a zsidókkal foglalkozom. Mintha nem látná a kilencz szakasz külömböző tárgyait. I. Mit kiván a magyar nemzet? (Jogot és kenyeret, de nem a zsidók szájából, mint reám fogta) II. Socialismus és Communismus. III. A választói jog kiterjesztése. IV. A magántulajdon és az uzsora. V. Az igazságszolgáltatás reformja. VI. Közterhek. VII. A hazátlanok. VIII. Az istennélküliek. IX. A köztestvériség és a közgyülölködés. E szakaszban szólok e hazának mind a tiz faju polgárairól. Altalán azt vitatom, hogy a socialismus jogos kivánságai teljesitendők, s részletezem is azokat Hol tényeket emlitek, pontosan idézem forrásaimat, a hazai lapokat: A Budapesti Hirlapot, a Pesti Hirlapot, az Alkotmányt, a Magyarországot, a Reggeli Ujságot, Magyar Estilapot stb. Persze, hogy megrovom Kayserling Mór drt is, amiért igy legénykedett egy közgyülésen: „Magyarország tudja mit köszönhet a zsidóknak. Bátorságuknak és hazafiságuknak. Zsidók nélkül a szabad Magyarország nem érte volna el azt az állást és azt a jelentőséget, melylyel ma az európai államok között bir“. „Jövő“ izr. hetilap ápr 6 iki sz.

Tehát csakugyan romlásnak, végpusztulásnak indult hajdan erős magyar! Sőt rumuny, szláv, német is . . . . . Magyarország melyik polgára fog ehhez éljent kiáltani? . . . . A Magyar Allam október 27 iki száma: Vekerle Sándor ur nevét emliti fel, aki szerinte, a lipótvárosi Kaszinó megnyitási bankjettjén, pezsgős pohárral a kezében igy tószt ozott volna: „Magyarország intelligentiáját a lipótvárosi Kaszinóban képzelem!“ . . . Én nem hiszem, hogy ezt mondotta volna. Feltételezem ezt józan eszéről és polgári becsületességéről. Még hálából sem mondotta azért, hogy egyszer Bécsből hazajövet, váltott lovakon hozták el a vasutról. A M. H. szerint még néppárti is vagyok. Hirlapirónak tudnia kellene, hogy a néppárt fődogmája a Revizió. Azért alakult, hogy az egyházpolitikai törvényeket, tehát a polgári házasságot is kitörölje e törvénykönyvből.

Én pedig azt állitom füzetemben, hogy a polgári házasság egyik előmozditója a köztestvériségnek . . . Én is Reviziót kivánok, a Dreyfus-pör revizióját, hogy kiderüljön: vajjon a franczia hadsereg fővezérei oly gazemberek-e, mint az internációnális zsidó sajtó hirdeti, hogy ők deportálandók az ördögszigetre. A revizió oly criteriuma a néppártnak, mint önöknek a circumcisió, melynek elmulasztását: Jehova Isten a népből való kiirtással bünteti. Ilyen a néppárt is, a revizió ellenzékét kiirtja a néppártból . . . Vagy talán Zichy Nándor gróf jeligéjének felhasználása miatt vagyok antiszemita. Talán Bismarck mondását alkalmaztam volna: Die Juden haben schon jedes Terrain unsicher gemacht? . .

Azt tartja a közmondás: „Egy bolond százat csinál“ . . . Vagy mint a bedavi költő mondja: Ha egy sakál elorditja magát, a többi is sorra vonyit, hogy az egész puszta visszhangzik vonyitásaiktól . . .

A Nagyváradon megjelenő Szabadság október 25-iki számában a következőket olvasom:

„Hatala a czikkely iró. Hatala Györgyikének, a mi szinházlátogató közönségünk kedves drámai hősnőjének az apja, a ki különben szabad óráiban egyetemi tanár, czikkelyt irt a Szocziálismus létjogosultságáról. Olvastuk a röpiratban kiadott czikkelyt s végtelen sajnálatunknak adunk kifejezést, hogy megirta. Nem csak azért, mert antiszemita Hatala Péter ur, hanem azért, mert szerfölött ostoba a czikke. És arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a jó szinésznőknek nem minden esetben van normális gondolkozásu édes apjuk.“

Hát ennek a tollrágónak fantáziájában, — mert nyilván csak üres óráiban nyul a penna után, — igy alakult át a M. H. okt. 22 iki ismertetése.

Ezek után ki fog csodálkozni, ha a sociálisták ily s hasonló tapasztalataik után megundorodva felkiáltanak: „Piszkos csőcselék az, mely a „Közvéleményt“ gyártja Magyarországon“! . . . (Népszava, a magyarországi socialdemokrata párt központi közlönye, f. évi okt. 18-iki szám.)

Én is megundorodtam, de azt mondom: A M. H. itt Budapesten és a Szabadság ott Nagyváradon, éppen ujabb bizonysága a napisajtóról, a füzetben nyilvánitott itéletemnek. Azért hirdetem Deák Ferencz paragrafusát; hirdetem: hogy az olvasó közönség jóhiszeműségével visszaélni nem szabad . . . A hirlapirói tisztesség érdekében A kinek nem inge, ne vegye magára! . . .

Budapest, 1898. okt. 31-én.

Hatala Péter dr.

Cs. és K.

A déli vasut által a császári és királyi czimből elhagyott é s-ről sokat beszélnek a jogász körökben és elitélik ezt a sérelmet ép ugy mint a Dunagőzhajózási társaság által elfelejtett é s-t. Ugy értesülünk, hogy az elhagyott és miatt a képviselőházban interpellátió lesz. Ez csak két betü az igaz, de a közjogon csorba. Kormány körökben is feltünést keltett a mi felszólalásunk.

A legujabb viczinális-vasut.

A legujabb viczinális vasutat tudvalevőleg Budapesttől Budafokig akarják megépiteni. Hogy azonban lesz-e valami a vasutból, az még most is kétséges, mert a főváros és a vasutat épiteni akaró vállalat nehezen tud megegyezni. A pénzügyi és gazdasági bizottság hosszas huzavona után legutóbbi ülésén megint tárgyalás alá vette a legujabb viczinális ügyet, de a vállalat részéről megajánlott feltételeket nem fogadta el. További tárgyalás végett kiadatott tehát az ügy a vasuti albizottságnak, a melynek tegnapi ülésén a vállalat megbizottjai is jelen voltak. A vasuti albizottság, a pénzügyi és gazdasági bizottság intenczióihoz hiven, különösen azt a kérdést feszegette, hogy a vasut bruttó bevételéből hány százalékot kapjon a főváros, mert a vállalat által felajánlott 2 százalékot kevésnek találták. A bizottság végre is abban állapodott meg, hogy a vasutnak addig, a mig 100,000 frt az évi bruttó-bevétele, a bevétel 2 százalékát, 150,000 frtig 3 százalékát, 200,000 frtig 4 százalékát, 250,000 frtig 5 százalékát, azontul pedig a bruttó-bevétel 6 százalékát kell beszolgáltatnia a fővárosnak. A vasut megbizottjai a bizottság határozatát szépen meghallgatták, de nem nyilatkoztak, mert nyilatkozattételre nem kaptak meghatalmazást a társaságtól. A társaság majd irásban fogja bejelenteni, hogy elfogadja-e a főváros feltételeit, vagy nem.

Farkasréti vasut.

Balogh Gusztáv lelkesitése és ösztönzésére a németvölgyi érdekeltség egy küldöttsége járt a polgármesternél, a közmunka tanácsnál és a kereskedelmi államtitkárnál a farkasréti vasut kiépitése végett. A küldöttséget, melynek szónoka Csillag Benő volt, szivélyesen fogadták mindenütt és megigértek mindent. Reméljük, hogy ezek az igéretek nem fagynak be, hanem mielőbb tényekre változnak. A Németvölgy fejlődése joggal követeli ezt, s a kegyelet is, mit halottainkért táplálunk. A Németvölgyben épül a katonai raktár is, mely sok száz munkást foglalkoztat. Ez a szép vidék megérdemli, hogy a mostoha elbánásból kivergődjön és vasutja, közlekedése egyen.

Mérleg.

Budapest-jobbparti korona takarék és hitelszövetkezet. A szövetkezet közlés végett félévi mérlegét küldte be mely szerint:

Befizetések **214203.**— Beiratás 2379 — Kölcsönkamatok 15175. 47 Késedelmi kamat 635.68. Kezelési dijak 2447.92. Osztalék 3570. 84. Tartalékalap 1027.65. Visszleszámitás 111640.— Összesen: 351,079.56

Berendezés 1657.44. Szervezés 2726 45 Nyomtatványok 695.86. Irodai költségek 1113. 52. Házbér 560.40. Kölcsönök **334010.**— Tiszti fizetések 4130.— Postatakarékpénztár 200.— Visszkamatok 3549.35. Készlet 2436.54. Összesen: 351.079.56.

I. és II-ik évtársulatba belépett 1215 tag 4106 üzletrészszel.

Mi már több izben elismerőleg emlékeztünk meg e szövetkezet tapintatos vezetéséről. Hogy elismerésünkben mások is osztoznak, közöljük a *„Szövetkezeti Szemle“* f. hó 15 iki számában megjelent következő pár sort:

„Márt a mult évi deczember hó 15 iki számban tettünk említést ezen szövetkezet helyes és correkt vezetéséről és ma, midőn a második évfolyam első félévi működéséről számol be, csak megerősitjük azt, amit annak idején ezen szövetkezetről mondottunk. *Schimmerlik* vezető igazgató, számolván a budai helyi viszonyokkal és ismerve a lakosság természetét, a tagokkal való előzékeny és mégis szigoru bánásmódja által ezen intézet kedveltjévé vált s e szövetkezeti tagok tisztelettel veszik őt körül. És éppen ez az, a mi a szövetkezetnek jövőjét biztositja. Mi kivánjuk és óhajtjuk, hogy ezen szövetkezet a megkezdett uton tovább haladjon, hogy mintaképe legyen a budai szövetkezetnek.“

70070. szám.

közig 898.

Pályázati hirdetmény.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei, kecskeli th. utmesteri állás áthelyezés folytán megüresedvén, — ezen állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Az utmesteri állás évi 450 frt fizetés, 280 frt utiátalány, — 15 frt iroda átalány és 60 frt évi lakpénz élvezetével van összekötve.

Felhivom tehát mindazokat, akik ezen állásra, különösen pedig azokat akik az 1873. évi II. t. cz alapján mint kiszolgált igazolványos altisztek pályázni óhajtanak, — hogy a szabályszerüen felszerelt kérvényeiket (keresztlevél, katonai okmány s erkölcsi bizonyitvány) Beniczky Ferencz valóságos belső titkos tanácsos úr ő nagyméltóságánál, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye főispánjánál f. é. deczember hó 20-áig nyujtsák be.

Budapesten, 1898. november 15-én

Beniczky
alispán.

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek joga van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Személyszállitó vonatok megállásának megszüntetése.* A csavargőzös meneteknek Esztergom város és Esztergom—csavargőzös megálló hely között folyó évi november hó 15-ével leendő megszüntetése folytán a budapest—marcheggi vonalon közlekedő személyszállitó vonatok ezen megálló helyen folyó évi november hó 16-ától kezdve további rendelkezésig nem fognak megállani és ugyanezen okból e vonatokhoz, jelzett naptól fogva Esztergom városra szóló közvetlen menetjegyek nem adatnak ki. — Budapest, 1898. november 14. *Az igazgatóság.*

— *Házmester*, megbizható, ügyes, tisztaság szerető nagyobb házba ajánlkozik. Czimét megmondja a kidóhivatal.

— *Bolti szolga* helyi ismerettel, szorgalmas alkalmazást keres. Bővebben a kiadóhivatal.

— *Helyi személyvonatok további közlekedése.* A Budapest-keleti pályaudvarról délután 12 óra 15 perczkor induló és Bicskére délután 2 óra 3 perczkor érkező 22. számu, valamint a Bicskéről délután 2 óra 52 perczkor induló és Budapest—keleti pályaudvarra délután 4 óra 55 perczkor érkező 21. számu helyi személyvonatok november hó 15-én tul is, további intézkedésig forgalomban maradnak. Budapest, 1898. november 13. *Az igazgatóság.*

— *Az utipodgyásznak a háztól való elfuvarozása és feladása a budapesti városi menetjegy iroda által.* A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint az utazó közönség kényelmére a „Budapesti városi menetjegy iroda (Hungária-Szálloda") az ott személyesen vagy telefon utján történő bejelentésére a feladandó uti podgyászt az illetők lakásán veszi át és azt az alábbi fuvarozási illeték beszedése mellett a megjelölt vonatokhoz az illető budapesti pályaudvarra kiszállitja s a kivánt vonathoz feladja. A fizetendő fuvarozási dij a következő: 25 kgrm összsulyig 38 kr. minden további 10 kgrmért 8 kr. Az átvett podgyászra vonatkozó hivatalos feladási vevény, valamint a szükséges vasuti menetjegy a fentnevezett irodában kizsolgáltatik. Budapest, 1898 november hó 15. *Az igazgatóság*

— **Balatoni halestélyek.** Alkotás utcza 21. szám alatt az *„Arany bárány"-hoz minden szerdán és pénteken* **balatoni halestély** friss balatoni halakból. Villanyos vasut.

— **Casinó sörcsarnok.** A *krisztina városi casino sörcsarnokban* minden csütörtökön és szombaton *disznótor, töltött káposzta, kolozsvári káposzta.* Társas kocsi közlekedés. Villanyos vasut.

— **Lakást keresek.** 1899. május hó elejére egy lakást keresek kisebb házban kerttel. Szükséges 4 szoba minden kényelemmel, vagy három szoba verandával. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz.

— **Kiadó lakások.** Az alkotás utczában a *Szőke-féle házban* szép lakások kiadók. *Városmajor-utczában* több lakás kiadó.

Tölgyfa-u. 4. a. Margithid közelében I. em. 2. utczai, 1 udvari sz. előszt. stb. 330 frt II. em. utcza alkov, konyha stb. 300 frt.

Toldy-Ferencz-ú. 50. Több 2 és 3 sz. lakás fürdősz. jutányosan azonnal kiadó Bolthelyiség lakással.

Attila-körut 34 ujonnan épült házban 1899 májusra félem. 2 nagy utczai sz. elő, fürdősz. konyha stb,

Nyilttér*)

Császárfürdő

Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizű gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfal-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat

nedves falak szárazzá-tételét.

Eladó nyaraló telkek Budán.

Törökvész dülő: villával együtt 2200 □ öl.
Törökvész: 11000 □ öl.
Szemlőhegy: 2000 □ öl.
Szépvölgyut: 2000 □ öl.
Orbánhegy: 1420 □ öl.
Németvölgy: 3400 □ öl.
Trombitásut Götz-fél vendéglő mellett: 2100 □ öl.

Végre Istenhegy, Dianna-ut sarok a gróf Károlyi-féle leány nevelő intézet mellett: 2455 □ öl.

Értesitést ád:
a „Buda és Vidéke" kiadóhivatala, ugyszintén a tulajdonos:
VIII. Baros-utcza **22**

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKAK,

valamint **szőrme-árukból.**

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,

(férj. Hettner Károlyné.)

Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénynyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készíteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében.

BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Heszféle házban) levő

czukrászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény kiló 1 ftr 40 kr.
paciense „ „ „ 1 „ 80 „
mandula „ „ „ 2 „ — „

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel
Fischer B.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek

Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az *„Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka"* czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat, virágasztalok berendezését és azok gondozását.

Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-sziget, és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnokai, Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovts Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

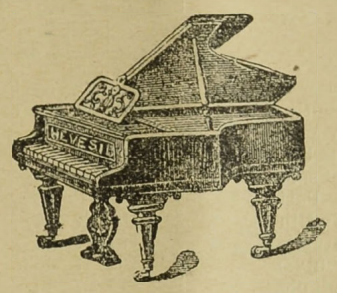

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható.

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 702	12	00	k. e. v.	Konstantinápoly	6104	12	05	šz. v.	Czegléd, Szolnok
✡ 102	1	00	„	Bécs, Páris, Lond.	172	12	15	„	Palota-Ujpest
# 164	5	30	sz. v.	Dunakesz	136	12	25	„	Nagy-Maros
+ 166	5	55	„	Palota-Ujpest	§ 174	1	05	„	Palota Ujpest
□ 110	6	10	ost.e.v.	Bécs, Ostende	○4106	1	25	„	Pilis-Csaba
4102	6	30	sz. v.	Esztergom	104	1	45	gy. v.	Bécs, Páris
6102	6	40	„	Czegléd, Szolnok	176	2	20	sz. v.	Palota-Ujpest
168	6	50	„	Palota Ujpest	704	2	30	gy. v.	Bukarest
6012	6	55	v. v	Lajos-Mizse	144	2	35	sz. v.	Érsekujvár
1402	7	35	gy. v.	Zsolna, Berlin	4104	2	40	„	Esztergom
106	8	05	„	Bécs	6002	2	45	„	Lajos Mizse
708	8	15	gy. v.	Temesv., Orsova	720	3	05	„	Czegléd, Szolnok
712	8	30	sz. v.	Temesvár	178	4	05	„	Palota-Ujpest
170	9	05	„	Palota-Ujpest	716	4	25	„	Szeged
116	9	15	„	Bécs	138	4	35	„	Nagy-Maros
					180	6	10	„	Palota-Ujpest
					128	6	30	„	Párkány Nána
					710	7	00	„	Verciorova
					4112	7	10	v. v.	Esztergom
					6014	7	20	„	Lajos-Mizse
					182	7	55	sz. v.	Palota-Ujpest
					118	9	35	„	Bécs
					○ 706	10	15	ost.e.v	Konstantinápoly
					712	10	35	sz. v.	Szeged, Temesvar
					1406	10	45	„	Zsolna, Berlin

✕ Közlekedik minden vasárnap
✡ „ „ csütörtökön.
„ április 1 öl
\+ „ bez márcz. 31-ig
□ „ minden hétfőn.
§ „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
⊙ „ ünnep és vasárnap
⊙ „ minden szerdán.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 701	12	50	k. e. v.	Konstantinápoly	□ 171	12	55	sz v	Palota-Ujpest
+ 705	5	30	ost.e.v	Konstantinápoly	703	1	25	gy v	Bukarest
163	5	40	sz v	Palota-Ujpest	173	1	40	sz v	Palota-Ujpest
⊙ 165	6	35	„	Palota-Ujpest	103	1	50	gy v	Bécs, Páris
6101	6	45	„	Szolnok, Czegléd	175	3	00	sz v	Palota-Ujpest
1405	6	55	„	Zsolna, Berlin	6001	3	10	„	Lajos-Mizse
709	7	15	„	Verciorova	135	3	55	„	Nagy-Maros
4101	7	25	„	Esztergom	6103	4	05	„	Szolnok, Czegléd
167	7	35	„	Palota-Ujpest	4103	4	40	„	Esztergom
117	7	45	„	Bécs	177	5	45	„	Palota-Ujpest
6011	7	55	v. v.	Lajos-Mizse	115	5	55	„	Bécs
127	8	20	sz. v.	Párkány-Nána	711	6	50	„	Temesvár
713	8	25	„	Czegléd	179	7	00	„	Palota-Ujpest
169	10	10	„	Palota-Ujpest	707	7	40	gy v	Or-ova, Temesvár
143	10	55	„	Érsekujv	X4105	8	15	sz v	Pilis-Csaba
715	11	05	„	Szeged	137	8	30	„	Nagy-Maros
					181	8	40	„	Palota-Ujpest
					105	8	50	gy v	Bécs
					1401	9	20	„	Zsolna, Berlin
					4111	9	30	v. v.	Esztergom
					# 109	9	55	ost.e.v	Bécs, Ostende
					719	10	05	sz. v.	Szolnok, Czegléd
					6013	11	00	v v	Lajos-Mizse
					✡ 101	11	50	k. e. v.	Lond., Páris, Bécs

✕ Közlekedik minden csütörtökön.
\+ „ „ hétfőn.
⊙ Ápr. 1-től Dunakesztől is közlekedik.
□ Közlekedik ünnep és vasárnap.
X „ ünnep és vasárnap bez. nov. 20-ig
„ minden szerdán.
✡ „ „ szombaton.

A vonatok indulása Buda Császárfürdő kitérőről.

4002	6	24	sz. v	Esztergom	*4006	1	19	sz v	Pilis Csaba
					4004	2	29	„	Esztergom
					4012	7	05	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap bez. november 20-ig.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.

4001	7	36	sz v	Esztergom	4003	4	46	sz v	Esztergom
					*4005	8	19	„	Pilis-Csaba
					4011	9	34	v v	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon bezár. november 20-ig.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarra.

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám.	óra	perez	vonet neme	hová	vonat-szám,	óra	perez	vonat neme	hová
✕ 902	12	20	k. e. v.	Konstantinápoly	⊙ 22	12	15	sz v	Bicske
○ 102	12	40	„	Bécs, Páris, Mondon	310	12	35	„	Hatvan
32	6	25	v v	N.-Kanizsa	1302	1	45	gy v	Fehring, Graz
604	6	45	gy v	Gyfehérv. N-Szeben	602	1	55	„	Arad, Kolozsvár
10	6	50	sz v	Bécs, Graz	4	2	20	„	Bécs, Páris
402	7	10	gy y	Kassa, Munkács	16	2	30	sz v	Bicske
1002	7	15	„	Zágr., Fiume. Róma	404	2	35	gy v	Kassa Lawocne. Lembevg
804	7	30	„	Ruttka, Berlin	904	2	40	„	Konstantinápoly
906	7	35	sz v	Belgrád, Brod N,-Kanizsa	312	2	45	sz. v	Hatvan
					510	2	55	„	Szolnok
1508	7	50	„	Kassa,,Poprád-Felka	1004	3	00	gy v	Zágr, Fiume, Eszék
1008	8	00	„	Zágráb, Fiume, Pécs	1022	3	20	v v	Adony-Szab, Paks
606	8	10	„	Arad, Brassó	302	3	45	gy v	Ruttka! Berlin
506	8	30	„	Kolozsván, Brassó	910	4	00	sz v	Szabadka
6	8	50	gy v	Bécs, Graz	12	4	30	„	Győr, Székesfehérv,
408	8	50	sz v	Munkáes, M-Sziget	308	5	20	„	Fülek, Ruttka
1708	9	15	„	M-Sziget, Stanislau	508	5	45	„	Kolozsvár, Brassó
306	9	35	„	Ruttka, Berlin	318	6	25	„	Hatvan
#1028	10	30	v. v.	Budafok	1706	7	05	„	M-Sziget Stanislau
					26	7	35	„	N Kanizsa, Triest
					1506	8	00	„	Kassa,Poprád-Felka
					1006	8	30	„	Zágr, Fiume, Eszék
					406	8	40	„	Ungvár, Lemberg
					48	9	10	tszsz	Bicske
					502	9	15	gy v	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	30	sz v	Pécs, Eszék, Bród
					1304	9	55	„	Fehring, Graz
					608	10	00	„	Arad, Brassó
					908	10	20	„	Beldrád,Eszék, Bród
					8	10	45	sz v	Bécs
					322	11	00	v v	Ruttka, Miskolcz

X Közlekedik kedden és pénteken.
○⊙ „ szerdán és szombaton.
⊙ „ bez november 15 ig.
„ csak a hajózás szünete alatt.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarról

Érvényes 1898 október hó 1-től.

Délelőtt.					Délután.				
vonat-szám.	óra	perez	vonat neme	hová	vonat-szám	óra	perez	vonat neme	hová
X 101	12	10	k e v	Londoé, Páris, Bécs	⊙1027	12	20	v v	Budafok
○ 901	12	30	„	Konstantinápóly	311	12	25	sz v	Hatvan
643	5	00	t. szsz.	Arad	301	12	50	gy v	Berlin, Ruttka
321	5	30	v v	Ruttka	903	1	05	„	Konstantinápoly
1707	5	45	sz v	M. Sziget	1901	1	25	„	Gyékényes, Pécs
607	6	10	„	Brassó, Arad	403	1	30	„	Lemberg, Kassa
47	6	15	t. szsz.	Bicske	3	1	45	„	London, Páris, Bécs
405	6	35	sz v	Lemberg, Miskolcz	503	1	50	„	Kolozsvár, Arad
7	6	40	„	Bécs Sopron	1301	2	05	„	Graz, Fehring
907	7	05	„	Belgrád, Brod	† 21	4	55	sz v	Bicske
507	7	10	„	Brassó, Kolozsvár	313	5	55	„	Hatvan
309	7	30	„	Hatvan	305	6	20	„	Brassó, Kolozsvár Győr
1303	7	35	„	Graz, Fehring					
501	7	50	gy v	Bukarest Brassó	27	6	50	v v	Bécs, Graz
1021	7	55	v v	Paks, Ad,-Szabolcs	5	7	15	gy v	Brassó, Arad
1505	8	15	sz v	Kassa P.-Felka	655	7	20	sz v	Belgrád, Eszék
1005	8	20	„	Fiume, Zágr, Eszék	905	7	35	„	Berlin, Ruttka
1003	8	40	gy v	Fiume	305	7	45	„	Szerencs
# 319	8	45	sz v	Hatvan	1007	8	00	„	Fiume, Zágráb, Pécs
509	9	15	„	Szoluok	1705	8	10	„	Stanislau, M. Sziget
11	9	25	„	Győr Sz.-fehérvár	1001	8	35	gy v	Róma, Fiume, Zágr.
23	10	15	„	Triest, Fiume	407	8	40	sz v	Munkács, M.-Sziget
909	10	30	„	Ssabadka	1507	9	05	„	Kassa, P.-Felka
307	10	35	„	Ruttka, Fülek	9	9	20	„	Bécs, Graz
					303	9	25	gy v	Berlin, Ruttka
					603	9	40	„	N.-Szaben, Gyulafehérvár
					25	9	45	sz v	Triest, Fiume
					401	10	00	gy v	Munkács, Kassa

X Közlekedik kedden és pénteken
○ „ szerdán és szombaton.
„ csak a hajózás szünete alatt
⊙ „ bez. október 15 ig.
† „ „ november 15-ig.

Budapest, III., Remetehegy, BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 34 sz. (Karáhsony hava) Deczember 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDELYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Létesitsünk Erzsébet-alapot...

Lorántffy Zsuzsánna-egyesületünk f. évi szeptember 18-iki választmányi ülésében elhatározta, hogy elvérzett nagy királynénk áldott emlékét Erzsébet alap létesitésével fogja megörökiteni.

Az Erzsébet-alap kamatait szegények és árvák segélyezésére fogja forditani, hogy a jóságos királyasszony, a ki életében annyi szegénynyel és árvával tett jót, ezt a könyörületes munkát halála után is folytassa körünkben a nevéről nevezett alapitvány által.

Ennélfogva teljes bizalommal fordulunk minden nemes szivü honfitársunkhoz, hogy szives adományával az alap létesitését előmozditani sziveskedjék; különösen fölkérjük lelkészeinket, tanárainkat és tanitóinkat, hogy a gondozásuk alatt levő gyülekezetekben és intézetekben a nép és a tanuló ifjuság között adományokat gyüjteni sziveskedjenek.

Meg vagyunk róla győződve, hogy ugy az elvérzett jó királyné iránti kegyelet, mint a szegények és árvák iránti könyörület sokakat felbuzdit arra, hogy legmagyarabb királynénk emlékének hozzá méltó megörökitésében minket hathatósan támogassanak s egy tekintélyes Erzsébet-alapot létrehozni segitsenek.

Az adományokat kérjük akár egyesületünk pénztárosához (Szőts Farkasné, Budapest, IX., Erkel-utcza 3.), akár a gyüjtésre vállalkozott egyházi és vallásos lapok szerkesztőihez küldeni

A Lorántffy Zsuzsánna-egyesület nevében és megbizásából:

Szilassy Aladárné, elnök. *Vargha Gyuláné*, alelnök

Szőts Farkasné, pénztárnok

Alkoholizmus és vallás.

Az alkoholizmus kérdése már jó ideje van napi renden.

Az állam az ő megfoghatatlanul lanyha és elnéző törvényeivel szinte pártfogolni látszik az alkohol terjedését. Az emberek mind könnyebben férhetnek hozzá a szeszes italok méregforrásaihoz s a honpolgarok ma már jóformán a kormányok égise alatt ihatják le magukat.

Ennek aztán az a következménye, hogy az alsóbb rétegek mind inkább elzüllenek s hogy az általános halandóság ijesztően emelkedik; a bünügyi statisztika adataiban rejlő bozalmas tanulság pedig kézzelfoghatólag az, hogy az alkoholizmus valóságos katasztrófával, általános összeomlással fenyegeti az egész civilizált társadalmat.

Valóban, mindenütt és mindenfelé jogos és alapos a jóknak és igazaknak aggódása, s bizonyára semmi túlzás sincsen benne, ha felemelve szózatukat, hangosan a fülünkbe harsogtatják, hogy: „a haza veszélyben van!“

A jó hazafiaknak, a becsületes embereknek egy válogatott csapatja — megindulva ezen a nagy nyomoruságon — összeállott a veszély pillanatában, hogy megmentse azt, a mi még megmenthető. Egy szép és nemes példa lebegett szemeik előtt, melyet a kis Svájcz adott az emberiségnek. Az ottani „Kék kereszt-egylet“ mintájára, alkohol-ellenes szövetkezetet alkottak és mértekletessági kávéházakat alapitottak. Millió és millió példányban terjeszti ez a liga a megfelelő röpiratokat és tanulságos publikációkat; tömeges értekezleteket rendez mindenfelé, a melyeken a kérdést megvitatják s az aktuális veszélyt az érdekelt közönséggel megismertetik; elboritják a városok falait alkohol ellenes hirdetésekkel és falragaszokkal. Megnyerték szövetséges társakul a napi sajtót is, a politikai, társadalmi, gazdasági, vallási és irodalmi lapok egész tömegét; ugy hogy ma már alig van valamire való helyiség, a melyben ott ne volna üveg alatt, vagy a kirakatban, valami alkohol-ellenes hirdetmény és alig vehet az ember kezébe lapot, a melyben az alkohol veszélyeiről ne olvasson valamit.

Mindez nagyon szép és dicsérendő dolog; de eddig bizony még nem nagy az eredmény. Kivált itt Magyarországon, a hol oly kevesen törődnek a „Kék kereszt“ mértékletességi egyletek ügyével.

Alapitsunk azért mi is mindenféle

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Szeretetházak.

— Szőts Andrástól.

Az 1878. évi V. t cz. kimondja, hogy nem csak a fiatal koru büntettes, a birói lag elitélt, hanem a kiskoru csavargó, koldus, elzüllésnek indult, elhagyatott s az erkölcsi elromlás veszélyének kitett gyermekek is felvétessenek a javitóházakba.

Kétségkivül nemes, nagy horderejü intézkedés ugy a humanitás, mint nemzeti erőnk gyarapitása szempontjából. De lássuk csak, hogy állunk vele eredmény dolgában.

Konstatálva van, hogy a fiatalkoru büntettesek száma nálunk évről-évre ijesztő módon növekedik.

Ez idő szerint 10.000 ilyen ifju csemetéből alig 300 nyer elhelyezést javitó intézeteinkben Valóban kétségbeejtő szomoru valóság!

Nem megdöbbentő állapota-e ez a mi kulturánknak; kivált, ha azokra a szerencsétlen csavargó koldus s a bün tanyáiban fetrengő gyermekek légióira gondolunk, kiket a rendőrség tetten nem ér, a biróság el nem itél vagy el nem itélhet?

Nem lehet ezt az állapotot kicsinyelni, nem szabad e felett napirendre térni! Hiszen ezen szerencsétlenek népesitik be középületeink között a legnagyobbakat — a börtönhelyiségeket.

Hová vezet ez? Van-e intéző és vezető köreinkben, ki erre gondolni tudna s e nyomasztó semmittevés közben szavát felemelné az áldásos munkára, hogy lelkesülten kövessük őt a nemzetünk jólétére vezető uton, Isten dicsőségére! Minden napi halogatás kiszámithatlan anyagi és erkölcsi vesztességgel jár, kipótolhatatlan mulasztást von maga után. Ideje, hogy felébredjünk s meglássuk azt az észrevétlenül működő molochot, mely az elhagyott gyermekek seregével, a nemzet testén feltartóztathatlanul rágódik.

Nem bizom a magyar nemzet géniuszában, hogy akad, ki vétót kiált a molochnak s mi megértjük tüzes szavát, hogy segitsünk megsemmisiteni hazánk kulturájának e megszégyenitő szenyfoltját.

Ugy a napilapok, mint a szaklapok naponként szemünk elé tárják ez igazán piritó állapotot.

Legyen elég már!

Fogjunk munkához!

A ki ezt a zászlót kezébe veszi, hazánkban üdvösebb munkát végez bármely politikánál s példa bizonyitja, hogy hatalmasabb sereg követi bármely hadseregnél. E seregnek épités a feladata a szó legszorosabb, legintenzivebb értelmében: felépiteni lélektani alapon, individualiter, az emberi formához hasonló alakban, az Isten képmására teremtett embert.

E munkához a helyes eszközök megválasztása, azok czélszerü alkalmazása feltétlenül szükséges kellék.

Hogy a javitóházak szervezete- és létesitésénél mennyiben voltak, vagy nem voltak tekintettel e szükséges kellék megállapitására, nem vitatom. Eléggé megvilágitja e kérdés eldöntését maga a javitóházak története, nemkülönben időközönként a lapok hasábjain a javitóházak működéséhez kötött várakozásban való csatlakozás élénk ecsetelése.

mértékletességi egyleteket s legyen ezeknek fundamentoma a megfeszitett és feltámadott Jézus Krisztus és váljanak ezek az egyletek az emberek üdvözülésének megannyi ujabb eszközeivé. Ne törekedjenek hát csupán arra, hogy elvonják az embert az ő véges ellenségétől, az alkoholtól, hanem törekedjenek főképen arra is, hogy megtéritsék őt az ő örök barátjához, az Istenhez. Úgy leszünk erősek a küzdelemben és úgy lesz mienk a diadal, ha biztositjuk a magunk részére az Ő szövetségét, ki bennünket annyira szeretett!

Mert hogyha nem az Isten a mi iránytűnk s a mi vezérlő csillagunk, ugyan hogyan akarunk majd eligazodni?

Pedig kell, hogy a mértékletesség ügye győzelmesen kerüljön ki a küzdelemből; ha csak azt nem akarjuk, hogy elleneinknek gúny tárgyául szolgáljunk s a részegeskedés a börtönöket és az őrültek kórházait megtöltse. A ki mértékletességi egyletet akar alakitani, forduljon e sorok irójához, Gergely Antal ref. lelkészhez ily czimen: Budapest, Kálvin-tér 7. Ő majd szivesen ad felvilágositást.

A budai katholikus egyletek.

A budai katholikus egyletekről akarunk egyet mást a *„Buda és Vidéke“* olvasóinak ez alkalommal elmondani annál inkább, mivel ez évben ezek egyike fennállásának már 30 dik évfordulóját üli.

A legtöbben csodálkozni fognak azon, hogy már ily nagy idő óta létezik ez egyletek némelyike, mikor még nem hallottak felőle semmit. Igazok van! Csendben működnek, a nagy világ zajától elvonulva akarják lassan, de biztosan czéljokat elérni.

Mit is akarnak ez egyletek? A legnemesebb czéljok van! Tagjaikban a vallásos, hazafias, magyar szellemet akarják felkelteni. És hogy akarják ezt elérni? Ugy, hogy tagjaik számára felolvasásokat rendeznek, őket az egylet helyiségeiben nemesen szórakoztatják, oktatják a szakmájokhoz legszükségesebb tantárgyakból és a mit legelőször kellett volna elmondanunk, rendes vallás-előadásokat tartanak számokra.

E kis bevezetés után kezdjük most már sorba venni az egyes egyleteket, kezdve a legrégibbnél, *a budai katholikus legényegyletnél*, mely még ez évben üli alakulásának 30-adik évfordulóját. Ezt az egyletet 1868-ban alapitotta *Pellet* és *Fellermayer*, az akkori budai katholikus papság két tagja. A kezdet bizony nem nagyon volt biztató, mert kevesen léptek be ily nemcsak Budán, hanem még egész Magyarországon is meglehetősen ismeretlen egy letbe. A kezdet nehézségei még sem riasztották vissza a kezdeményezőket, bátran kitartottak és lelkesedésöknek, munkásságoknak eredménye is volt. A legények nemsokára nagy számban iratkoztak be s pontosan látogatták az elnökök által rendezett felolvasásokat és oktatásokat. Még nagyobb sikerrel működött az egylet, mikor *Lehmann* hittanár vette át az elnökséget. Lehmann a fősulyt a magyarosodásra fektette és a ki, tudja tapasztalja, hogy bizony Budán még most is mennyire járja a német szó, az elgondolhatja, mily nehézségekkel kellett küzdenie 15—20 év előtt. Igen helyes módon vélte ő a magyarosodást előmozditani: a tagokkal magyar szindarabokat adatott elő, no és ki nem akart volna szerepelni, ha csak valami kis szerepben is, hogy rokonainak megmutassa, ő is tud ám valamit? És a tagok, kik hétköznap a műhelyekben végezték nehéz munkájokat, ünnepkor szép zengzetes nyelvünkön játszották el szerepeiket a szinpadon. Az utolsó években nagy buzgalommal *Vézinger Károly* kir. palotai plébános volt az egylet élén, a kinek Felséges urunk más munkakört jelölt ki. Am azért az egylet jövője felől nem kell kétségbeesni! Uj, ifju erők álltak annak élére, kik minden erejöket a jó Istenbe vetett bizalommal arra fektetik, hogy a tagokat vallásos, hazaflaséletreserkentsék.

És most vessünk egy pillantást az egylet beléletébe. Ha ugy vasárnap délután az egylet helyiségeit (II. Toldy Ferencz-utcza 30) meglátogatjuk, jól esik tapasztalnunk azt a sürgés forgást, azt az élénkséget, mely ilyenkor itt uralkodik. A tagok legtöbbje olvas, mások élénken beszélgetnek a hét eseményeiről, ismét mások a tekeasztalt foglalták le magoknak, vagy más társas játékot játszanak. Sokan a dékáni irodában szorongnak, hogy filléreiket az egyletben fennálló takarékpénztárba tegyék, vagy tagdijaikat lefizessék. 1/26 ra a tagok a nagy teremben gyülnek össze, hol vagy az elnök, *Pokorny Emmánuel* hittanár, tart előadást valamely társadalmi kérdésről, vagy az alelnök, *Thym Adolf* végzi a vallásoktatást. Am hétköznap se üresek a helyiségek, akkor is mindig foglalkoztatják az egylet tagjait. Igy kedden este helyes irás- és fogalmazásból, csütörtökön számtanból, pénteken illemtanból tartatnak oktatások, szombaton meg ének van, sőt legujabban *Turcsányi Dezső* tanár vállalkozott arra, hogy majd a történelemből is tart előadásokat az egyletben.

Igazán annyit nyujt az egylet a tagoknak, hogy megérdemelné, hogy jobban felkarolják. Ha a mester urak igazán szivökön hordják legényeik sorsát, nem tehetnek jobbat, mint hogy ajánlják nekik, lépjenek be tagoknak, ők magok pedig emelnék az egylet hirnevét, ha pártoló tagjai lennének.

Karácsony másodnapján ünnepli az egylet 30 éves jubileumát, mint keresztény egylet első sorban ugy, hogy a templomban Istennek hálát ad, a szentségekhez járulnak az egylet tagjai, azután meg ünnepi gyülés s este szini-előadás fejezi be az ünneplést.

Most meg térjünk át és mutassuk be a szives olvasóknak a másik egyletet, mely ugyanazon házban birja helyiségeit, a *„Katholikus Tanonczotthon“*-t. Ez az első e nemü intézmény hazánkban, mely csak nehány éve folytatja áldásos működését. Ha valaki az olvasók közül ugy vasárnap délután ellátogatna a „Tanonczotthon“ helyiségébe, — hogy a legnagyobb szivélyességgel fogadják, arról bizonyos lehet, — bámulattal észreveszi, mily boldogan érzik ott magokat az inasifjak. Hogy is ne! Hát milyen a sorsuk? Egész héten dolgozniok kell, kora reggeltől estig, akkor is még fáradtan kell az iskolát látogatniok, vasárnap délelőtt is bizony a templom helyett az iskolában kell ülniök, hát ilyen gyermek nem volna boldog, mikor látja, hogy van valaki, aki szeretettel foglalkozik vele, ki idejét feláldozza érte. Pedig csakugyan ilyen *Pokorny Emmánuel* hittanár, ki az intézmény élén áll, azt igazgatja. És miben áll ez az igazgatás? Hát jó könyveket kapnak a fiuk olvasni, majd kis beszéd tartatik hozzájok, uzsonnát kapnak, végül játszhatnak este 7 óráig. No és most valaki azt kérdezi: Hogy lehet inastól követelni, hogy egyletbe lépjen, pénzt fizessen? Nem kell egy fillért se fizetni. Semmit se követelnek, mindent csak adnak. Hát hogyan egzisztálhat akkor a „Tanonczotthon“? Vannak jó lelkek, kik erre adják megtakaritott pénzecskéjöket és a mint hallottuk, azok a hitbizományok, azok a holtkezek mégis csak jók, kiterjed az áldásuk ide is titkon, csendben, ne tudja senki, csak a jó Isten.

Végül még a harmadik és legifjabb intézményről kellene beszélnünk, mely csak egy éve áll fenn: az *„Ó Budai Tanonczotthon“*-ról (III Korona-utcza), melyet *Labuda Ferencz* vezet; de mivel vezetése, belélete teljesen olyan, mint az előbbié, a fentebbi sorokra utalunk.

Kedves Olvasó! Megismerkedtél e rövid vázlatban katholikus egyleteinkkel, melyek Budán terjeszteni akarják a vallásosságot, a hazaszeretetet, a magyarságot. Akarsz Te is közreműködni e fenséges czél elérésében? Megteheted! Ismersz egy becsületes, jóravaló legényembert, látsz egy szegény inasfiut, felszólitod, avagy utbaigazitást adsz neki, hogyan, miképen léphet ez egyletekbe, hogyan, miképen töltheti el szabad, ünnepi délutánjait jól. Ha csak egy lelket is megnyertél a nemes czélnak, Istennek tetsző dolgot cselekedtél!

„Az asződi javitóintézetnél több mint 13 éves fennállása óta a nevelési rendszer csupa kisérletezésből állott. Az utóbbi kisérletezés szintén nem érte el az óhajtott eredményt. Ez ok vezethette az igazságügyminisztert arra, hogy fölhivja a működő tanférfiakat, miszerint a fennálló javitónevelési rendszerről nézeteiket előadják s főleg kifejtsék azon eljárási módot, miképen lenne a javitónevelés vezethető, hogy a családfőnevelő eljárásában az individuális nevelési rendszer kifejezésre jusson?“

E tények a mellett a föltevés mellett törnek lándzsát, mintha ezen intézetek már keletkezésükben eltévesztett lépést árulnának el, melynek természetesen a most működő s valóban nemes és nagy feladatot teljesitő egyének egy cseppet sem lehetnek okai.

Nem, mert az a szellem, legyen az jó, vagy rosz, mely bármelyik intézetben meghonosodott, nem egy könnyen küszöbölhető ki.

És én itt beigazolva látom akkori tanügyi vezetőnknek, az asződi javitóházhoz kinevezendő egyén feladata és egyéni tulajdonairól szólván, azt a jóslatszerü véleményét, hogy ez az ügy nem személyi ügy, hanem országos érdek, a mennyiben ezen intézet sikeres működésének eredményétől fog függni a többi hasonló intézetek felállitása.

Köztudomásu dolog azonban, hogy a kultuszminiszteri javaslat kikérése és figyelmen kivül hagyása mellett az első igazgató egy váczi fegyintézeti tanitó lett. Mint ember, vihetett-e az más szellemet Asződra, mint a milyet Váczon látott?

Mult év január és február havában a Magyar Jogászegylet mintaértekezésein magas szinvonalon álló, tudományos eszmecsere folyt a javitóintézetekről és az ifjukoru bünösökről.

Ez értekezések alkalmával különösen két figyelemreméltó óhajtás nyert kifejezést az egyes felszólalók részéről.

Az egyik az, hogy az elzüllésnek indult, csavargó gyermekek felnevelése érdekében szükség van mentől több preventiv nevelőintézetre.

A másik, hogy szaporittassanak a biróilag elitélt ifju bünösök befogadására szánt intézetek. Ez értekezletben szerencsém volt kifejteni, hogy ez a preventiv természetü intézet nálunk a szeretetház, s ugy ebben, mint a javitóházban kizárólag csak nevelői tényked[illegible]ről lehet szó, csak a lélektani alapon épülő paedagogiai eljárás vezethet czélra. A törvény intenciója szerint a javitóházak is oly köznevelő intézetek czélzatával létesittettek, melyek hivatva vannak a törvénybe ütköző cselekményt elkövetett ifju vétkesek erkölcsi megjavitását eszközölni. Tehát ezek az intézetek első sorban nevelő, nem pedig letartóztatási intézetek. A nevelőintézetre kell bizni annak elbirálását, hogy oda utalt ifju mikor mutat oly erkölcsi javulást, melyben a társadalomnak ismét visszaadható.

A magas kormány támogatása és helyes irányitása káros következmények nélkül ép ugy nem vonható el e munkától, mint a hogy a kormány nem nélkülözheti az ez irányu egyesületi tevékenységet. Állam és társadalom, hatóságok és egyesek összhangu munkásságára van elodázhatatlan szüksége a gyermekvédelemnek.

Az államkormány jól szervezett mintaintézeteivel példát szolgáltat az egyesületi intézeteknek, szakfelügyelet gyakorlásával ébren tartja s élénkiti a társadalom érdeklődését és működését, méltánylásával és elismerésével fokozza a társadalom áldozatkészségét s jótékony befolyást gyakorol tanusitott érdeklődé-

A felszakgatott gyalogjárók.

A gyalogjáró ember bizony sok kellemetlenségnek van kitéve a mi szépséges fővárosunkban. Eddig azonban csak a robogó bérkocsiktól és a csilingelve száguldozó villamosoktól, — no meg a vadul keringőző bicikliktől kellett különösebben őrizkednie a közönségnek.

Most egy ujabb veszedelem is van: a *felszakgatott gyalogjáró.*

Mindenfelé folynak a rombolások és az épitkezések, a minek természetes következménye, hogy az épitkezés szinhelyén levő aszfaltburkolatot, az épitkezés czéljaira való tekintetből, össze-vissza kaszabolják. Nos, hát ez még hagyján, ezen talán nem is lehet segiteni.

A baj másutt van. Most, hogy közeledik a tél, az épitkezéseket sok helyen már beszüntették, ugy, hogy tavaszig nem is folytatják.

Ez is rendjén van igy, meg az is, hogy a félben maradt bérpaloták vakolatlan falaikkal szomoruan merednek a ködös levegőbe.

Az azonban már nem járja, hogy az épitkezések alkalmával felszakitott gyalogjárókat nem hozzák rendbe, sőt mi több, — ezeknek a rendbe hozásával mindaddig késlekednek, mig az épités befejeződik. Ez igy nincs rendjén.

Kivánatos volna, hogy akkor, midőn az épitési munkálatokat a tél küszöbén beszüntetik, legalább a kövezetet hozzák helyre, mert annak nem szükséges tavaszig felszakitva lenni.

A felszakitott kövezet miatt sokat szenved a gyalogjáró publikum és különösen este valóságos veszedelem az ilyen helyeken megfordulni. A hatóságnak okvetlenül intézkednie kell, hogy a felszakitott gyalogjárók, ha az épitkezés hosszabb ideig szünetel, erre az időre helyreállittassanak. *(R. Ujság.)*

Zierer Károly.

A budapest-tabáni plébánia ez érdemekben megőszült vezetője iránti igaz tiszteletünknek vélünk kifejezést adni, midőn őt, illetve pályafutását e szerény sorainkkal vázolva, a közönséggel megismertetni szándékozunk.

Zierer Károly, a fentnevezett plébánia plébánosa testestől lelkestől budai ember. — Budán született 1822 okt. 13-án itt ringott bölcsője, s itt töltè el ifju tanuló éveit is. Budán végezve a főgymnasium osztályait Nagy Szombatba ment s a papi szemináriumba lépett, a hol négy évi theologiai tanulmányai befejeztével 1848 decz. 12-én áldozárrá szenteltetvén fel, Nógrádmegye Patak-Déta községébe káplánná neveztetett ki. Két évig káplánkodott csak a vidéken, mert 1851. már Budára, a krisztinavárosi plébánia káplánjává tették, honnan azonban 1853-ban Pestre, a terézvárosi templomba helyeztetett át, szintén előbbi minőségében. 25 évig volt itt, hivatalos teendőin kivül egyedül az ifjuság nevelésének élve. E 25 év alatt mint hittanár 16 éven át működött az Erzsébet leányárvaházban, ugyanannyi ideig az Angol kisasszonyok zárdájában. 29 éves káplánkodása alatt folyton hittan tanitója volt a plébániákhoz beosztott iskoláknak. Hosszabb ideig ő adta elő a hittant a vasárnapi iskolákban, s a Matlekovics féle nevelő intézetben is.

Bokros érdemei jutalmaztattak meg akkor felettes hatósága által, mikor 1879-ben az elhalálozott budapest—tabáni plébános, Dégen helyébe ő neveztetett ki.

Minden tekintetben elhanyagolva vette át a plébániát. Maga a templom kivül, belül rongált állapotban volt, a mely rombolásokat a 48/49-iki viharos időkben, különösen Pest ágyuztatásakor az ágyu golyók vitték végbe. Az akkor mellette lakó szerzetesek, a kik a templom ügyeit is hivatva voltak vezetni, szegénységök miatt nem igen eszközölhettek javitásokat, s igy ezek, mikor a templom az 1870-es évek elején plébániára emeltetett egészen az uj plébános gondjaira lettek bizva. Dégen, az első plébános sem tehetett sokat, mert a templom pénztára, a mely az adakozások hijján ugyancsak üres volt, ezt nem engedte.

Ilyen állapotban vette át ezt Zierer 1879 s alapos renováláshoz fogott. A leégett templom tornyot egészen ujra épittette; a mikor is a régi egyszerü négyszegletes, disztelen torony helyett a mai szép diszest emeltette. Az orgonát a mely e tűz eloltása alkalmával csaknem teljesen hasznavehetetlenné vált, alaposan megjavittatta, a megrepedt nagy harangot átöntette, a templomot kivül belül megfestette, figyelme szóval mindenre kiterjedt.

Ez ujitásokat pedig mivel a templom pénztárából nem fedezhette, nagyobbrészt a várostól hosszu után—járás és fáradozással szerzett részben pedig a szük adakozásokból befolyt pénzekből eszközölte.

A mi a templom s hivei erkölcsi vezetését illeti, azt mindenkor legnagyobb lelkiismerettel végezte, s igazán megérdemelte ezt a szeretetet s ragaszkodást, a melyben hivei mindig részesitették.

Az egyház vezetése körül szerzett érdemeit jutalmazta meg méltán akkor a püspök, mikor a közel multban barátai, s paptársai örömére őt szentszéki ülnökké nevezte ki.

Zierer Károly azonban társadalmunkban való szereplése által nem csak azt bizonyitotta be, hogy hivatásához mérten a reá bizott nyájnak jó pásztora, hanem azt is, hogy annak hasznos tagja, a kielvitázhatatlanul megérdemli azt a pozicziót, a melyen mindenkitől szeretve s tisztelve, áll.

sével a társadalom tevékenységére. Talán a közel jövő pirkadó hajnala felébreszti jobbjainknak ez irányu tevékenységét s meghozza a várt munka üdvös áldását.

Örömmel iktatom ide, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1896. évi október hó 31-én kelt magas leiratában a következőket mondja:

„A mi ezen intézetek (szeretetházak) szakfelügyeletét illeti, teljes készséggel fogadom azt a vezetésem alatt álló miniszterium ügykörébe, a mint a megfelelő szakférfiak kiképzéséről is hajlandó vagyok gondoskodni.“

Hinni merjük, hogy ő excellentiája nem marad meg puszta igéreténél.

Hangsulyoztam, hogy ezek az intézetek nem letartóztatási, hanem nevelő intézetek, miért is inditványozni bátorkodom, hogy a javitóházak is, valamint a szeretetházak és árvaházak, mint nevelőintézetek a kultuszminiszterium ügykezelése alá helyeztessenek, — a hol ezen intézetek — nem mint iskolák, hanem mint speciális szegény nevelésügygyel foglalkozó intézetek — ügyeinek ellátása és gondozása czéljából szerveztessék és mielőbb állittassék fel a szegénynevelési ügyosztály

Ráczvárosi bucsu.

Tél apó elsőszülött fiát, Szent András havát ugyancsak megtréfálta a nagy természet, mikor enyhén fuvalló verőfényes napot bocsátott le az őszutó első advent vasárnapjára; az öröklött ösztönnel munkálkodó keresztespókot előcsalta a tavasziasképü hajnal s az ereszek alatt kifeszitett hálóján már zsákmányra éhes készenlétben találta őt a virradat — vajjon jutott e neki bucsu fia valamely, az éghajlattól szintén megtévesztett bogárkának kelepczébe jutott halálában.

Hogy elkondult a déli harangszó, a helyiérdekü kettős ünnep jelentőségét a ráczvárosba sarándokolt fővárosi sipládások hangversenye törekedett kiemelni, amibe aztán ékes rikogással kinálkozott egy mutatványos bódé klarinétosa is — eleve hirdetvén a Bocskay-téren ezidőszerint látható legnagyobb világcsodát: a csipőtől leágazó végtagok nélkül szükölködő s mégis dérült hangulatban élő eleven embert.

Az volt a szerencsés aki előbb letehette a kanalat s a hegyről lefuthatott fentebbi atyafinak potom 20 filléren való meglátogatására; a mekanika valóban remekelt eme félember megteremtésével, kinek csodálatos voltát a menybolt féle tárt karokkal és elapadt hangon magasztalta egy vármegyei hajdu kiszolgált áttilájában buzgolkodó másik eleven úr, akit a csudától távozó hivek még számos tarka czimekkel is felruháztanak.

Atellenben a hajóhinta mellett egy mozdonyszerü masinából kiváló hatásu rummal vegyest csak 8 krajczárért csurog egy pohár tea — mig az „angol rendszer“ szerint gőzpárolt „virsli“ ikreket a másik feléből szedegetik 4 vasért, holott a töltelék húsrésze egész közel való rokoni viszonyban állhat valamely természetes halállal kimult állat származékával — külseje mégis világosan elárulja henteskéz szigoru mellőzését.

A Bocskay-tér alján huzódó Arok-utcza kocsiutját habarcsszerü arasztos sár fekszi meg s a bársonyczipős leányzók ugyancsak megvannak akadva az átkeléssel; ha néhai jó Mac Adám, kinek világhirü rendszere után (csak a közelmultban) készitették el ezt a „székesfő“ utat — felébredne, ijedtében menten Kátyu vagy Latyak Mihályra fordittatná becsületes nevét belügyi engedelemmel.

Erős csillingeléssel és lomhán kúszik a máskor fürge villamos a szarvastéri emberáradat között; négyszögelt számitással 5—6 ezer főnyi nép tolong ma a búbos sátrakkal telitett téren. A városháza előtt egy paraszt poeta körül tömörül a nótás cselédvilág és folyton növekvő karban dalolják a szarvas-térre átültetett legujabb, állitólag eddig hangászfület még nem érintett, szerelmetes édesbús nótát, mely imigy végződik:

Ha meghalok, eljöjj hozzám elbucsuzni örökre
A szent födelet te tedd a kiszenvedő szivemre,
Ha meghalok, ne sirass meg, ki ne mondd a nevemet
Csengő hangod a sirból is vissza hina engemet.

Legjobban a Buda és vidéke németajku lányai fujják az uj nótát, amiért tisztelet a magyarosodás ily réven való terjesztőjének ki egyébként oda irta a nóta végére, hogy: Utánnyomás tilos!

Kokuszdió — szenteltviztartó, koszorufüge — viperatojás, csokoládé — borotvaköszörü, bukott gyáros — olcsó varrótü stb. kiáltozások közepett elbrekegi magát mellettünk egy furcsa gépezet — mely a heggyébe aggatott mézgacsövekkel olyan formát mutat, mint egy tengeri polyp — pedig hát: Grafomogrofon és egy öreg lengyel zsidó mozog mellette a lábatlankodó gyerekekre.

Valamivel odébb már egy jövendőlő gép is működik, melynek párkányára elszüllött fényképeket támasztottak csalogatónak, s amint az egyik zöldséget áruló bolgár hazánkfia próbát tett 2 krajczárokért ezen ujkori Rhadamantussal — a neki emlékül nyujtott fényképben boldog emlékezetü Gőz Jóska czimborámra véltem a félhomályban ráismerni — akit anno 86-ban kisértünk ki Kenderesen a ref. temetőbe.

Korán lehajlott a nap s helyébe a végtelenség azurkékjéből szivesen mosolyog le a megtellett hold s bevilágitja a szerteágazó utczákat — hova lassan beszélednek a bucsut megjárók egy búfelejtőre vagy, akinek van hova, hagyományos vendéglátó estebédre.

Haeffler István.

A Kisfaludy szinhaz ujdonsága.

A Kisfaludy szinház ujdonsága az elmult hónapban *Márkus József*, ismert nevü hirlapiró szinműve, az „*Öld meg!*“ volt. Premierjét előkelő s nagy közönség hallgatta végig, a mely az iró világ kedvelt alakját, a szerzőt, minden felvonás után lelkesen megtapsolta.

Szinművével mi ugyan nem vagyunk teljesen megelégedve, mert itt ott bizony elég követelni valót hagy maga után, védelmére szolgál azonban az, hogy azt 19 éves korában, tehát oly korban irta, a melyben sem bő tapasztalatot, sem pedig egy szinmű sikeres feldolgozására megkivántató technikát még nem szerezhetett magának.

Vannak azonban hatásos jelenetei is, a melyeket a közönség nem is késett tapsaival jutalmazni.

A szinmű hősnője *Ardai Ida* (Margit) volt, a ki nagyban előmozditá annak sikerét precir játékával. Mellette *Gyurmann Alice* és *Kresz Irma* érdemelnek dicséretet, kik közül az utóbbinak remek toalettjét méltán bámulta a közönség.

A férfiak közül *Kovács Lajos* (Derney), *Rélay Gyula* (Boltay), *Kovács Sándor* (Réthy báró) s *Morvay Antal* (Szendrőy) szerezték meg a közönség megérdemelt elismerését.

Megfelebbezett becsületbirósági itélet.

Nemrég a büntető járásbiróság egy oly rágalmazási pört tárgyalt, a melyeknek szereplő egyénei Budán általánosan ösmeretesek.

A szokatlan körülmények között lezajlott pör alatt nagyon sok érdekes psychologiai momentum merült fel, a melylyel érdemes foglalkoznunk.

A nyáron történt, hogy *Starker Károly* székes-fővárosi tanitó egy budai tánczmulatság előtt oly nyilatkozatot tett, hogy ha *Hutka Aladár* óradijas tanitó — a kinek több elintézetlen ügye van — a mulatságon részt vesz, akkor több hölgy *Hutka* miatt a mulatságon meg nem jelenik

Hutka erre provokáltatta *Starkert*, a kinek segédei azonban az elégtétel adást *Hutka* elintézetlen és nem éppen hótisztaságu ügyei miatt megtagadták *Hutka* a becsületbiróság itéletére bizta az ügy eldöntését.

A becsületbiróság előtt *hét vádpont* feküdt, a mely vádak bizonyitására többek között *Békey Imre Gábor*, *Jurányi Győző*, *Henberger Rezső*, *Witkovsky Károly*, *Barabás Ferencz* stb. urak lettek megidézve, a kik becsületszó alatt vallva, minden subjectiv elem mellőzésével, pusztán való tényeket soroltak fel. A becsületbiróság *Hutkát* diszkvalifikálta. Hutka erre csupán Starker, Békey, Jurányi és Henberger ellen emelt rágalmazás czimén vádat.

Ez az ügy magában véve nem olyan, a mely a figyelmet leköti. de érdekessé teszik egyrészt egy némely fővárosi lapnak a közönség szándékos félrevezetésére irányult tervszerü hirlapi hiresztelései és koholmányai, a melyekkel nemcsak az ügyet készakarva hamis megvilágitásba helyezték, hanem még a tárgyalásokról is a valósággnak meg nem felelő tudósitásokat közöltek, másrészt pedig az által, hogy Hutka mily ravasz fondorlattal igyekezett a védelmet lehetetlenné tenni.

A „Magyarország“ például f. é október 13-iki számában azt állitotta, bogy: *vádlottak a bizonyitó eljárás során mást vallottak, mint a mire a becsületbiróság lesujtó itéletét alapitotta.* Hogy mily rosszakaratú volt ez a hir, mutatja az, hogy a becsületbiróság tárgyalásáról és a tanuk vallomásáról még a segédek sem szereznek tudomást, — tehát a büntető járásbiróság a vallomások közötti különbséget meg sem állapithatta, azon egyszerü oknál fogva sem, mivel a jegyzőkönyv a biróság elé sem lett terjesztve.

Nemkülömben a „Pesti Napló“ november 19-iki számában *Hutka* becsületének kirepelálása érdekében olyan reclam izü tudósitást közöl, a melynek tartalma és éretlen gondolatmenete élénken emlékeztet az iskolás gyermekek között divó incselkedésekre.

Hutkáról pl. azt irja, hogy hőse volt az iskola báloknak, disze a tanférfiak tisztes testületének, hogy hóditott, a hol megjelent (?), Budán nélküle bál nem sikerülhetett (?). Keresték a társaságát, tekintély volt a lovagiasság dolgában (!) — *és mégis ledöntötték erről a magaslatról (!!)*

Starkerről azt irja, hogy: félszeg, vézna és *szintén fiatal*. Erősen rövidlátó, a szemüvege adja meg arczának a karakterét és ruhája kegyetlenül rossz szabásu.

Ehhez magyarázat nem kell, különösen akkor, ha Hutka maga dicsekedik azzal utonutfélen, hogy ezt a gyönyörü czikket ő sugalmazta.

Igy terjesztik a közvéleményt!

A közönség, — a mely azt hiszi, hogy a lapok hü és becsületes tudósitásokkal szolgálják — könnyen magáévá teszi azokat a ferde felfogásokat és rosszhiszemü állitásokat, a miket igy eléje tálalnak és furcsa véleményt alakithat azokról, a kik ebben az ügyben szerepelni voltak kénytelenek és a kik az igazság tudatában a közvéleményt nem igyekeztek ilyen utakon saját részükre megnyerni.

Tekintve azt, hogy ezen ügy kizárólag Budát érdekli, — mert az ügy szereplői budai lakosok — azért most, a midőn az ügy már tisztázódott, a valódi tényállásról hü képet tárunk a t. közönség elé.

Érdekes mindenek előtt azon hajsza, a mit Hutka több lapban a becsületbiróság tárgyalása előtt a megidézett tanuk egynémelyike ellen intézett, csupán azért állitva valótlanságokat az illetőkről. hogy ezáltal azok erkölcsi értékét megsemmisitve, a becsületbiróság előtt ellenök kifogást emeltethessen. Igy többek között Békeyről azt állitotta a „Magyar Hirlap“ és a „Budapesti Hirlap“ szerkesztőségében, hogy az mindenütt mint e lapok munkatársa, mutatkozik be és igy e czimet bitorolja. A lapok elhitték ezt a hazugságot és óvták a közönséget. Figyelemre méltó, hogy a „Magyar Hirlap“ megtagadta a helyreigazitást.

Jellemző, hogy Hutka csak azokat a szerkesztőségeket vezette félre, a hol Békey tényleg sohasem működött. A becsületbiróság azonban felismerte ezt a nemes szándékot és figyelembe nem vette ezeket a hireket.

A becsületbiróság előtt — mint már fent emlittetett — *hét vádpont* feküdt, a melynek túlnyomó része oly sulyos természetü volt, hogy a becsületbirák a tanuvallomások értékének mérlegelése után — minden jóakarat és méltányosság dacára — kénytelenek voltak Hutka ellen itélni.

Ennek előre bocsájtása azért vált szükségessé, mert Hutka a járásbiróság előtt a becsületbiróság elnökét és tagjait többször, mint lelkiismeretlen és könnyelmü embereknek tüntette föl, a kik készakarva rontottak ellene.

A becsületbiróság a következő urakból alakult: Elnöke volt *Klein István* honvédalezredes; tagjai: *Fromann István* államvasuti főellenőr, tart. huszárszázados, *Pethő Miklós* kórházi gondnok, *Stolp Ferencz* bankigazgató és *Vig Bertalan* közig. biró.

És ezeket az urakat *Hutka* maga választotta, mert tudta, hogy mind jóakarói; kötelező nyilatkozatot irt alá, hogy megbizik bennök és itéletökben feltétlenül meg fog nyugodni; a becsületbiróság összeülése előtt azonban már napokkal előbb, erkölcsi pressziót gyakorolt a birákra azzal a kijelentésével, hogy főbe lövi magát, ha elitélik. — Ennek mind az ellenkezője történt és *Hutka*, most — midőn ezeket az urakat nemcsak a biróság, de hirlapokban a nagy közönség előtt is kompromittálni igyekezett — most egyenként felkeresi és arra kéri őket, hogy — *üljenek ismét össze és vizsgálják meg az ügyet ujolag!*

A büntető járásbiróság elé azonban megcsonkitva került az ügy, még pedig azért, mert Hutka a *hét vádpont* közül csak *a négy legkönnyebb* és igy reá nézve a legkényelmesebben védhető vád miatt tett följelentést. Ez volt egyrészt oka annak, hogy a vádlottak a büntető járásbiróság előtt az ügyet nem világithatták meg kellően, másrészt pedig Hutka, javára forditva ezen kényszerhelyzetet, a hirlapokban folyton azt hangoztatta, hogy a becsületbiróság ilyen csekély jelentőségü dolgok miatt tört fölötte pálczat.

Még ravaszabbul volt kieszelve az, hogy *Hutka* Starkernek a becsületbiróság előtt megjelent tanuit szintén mint vádlottakat szerepeltette, ezzel megakadályozva azt, hogy azok a büntető biróság előtt ismét mint *Starker* tanui szerepelhessenek.

Tudvalevőleg a tanukat, illetőleg azok vallomásait törvény védi, mert ellenkező esetben senki sem kaphatna tanut. Hutka ezt tudta s mivel a tanuk vallomásaitól félt, azokat szintén mint vádlottakat szerepeltette, hogy ez által a védelmet lehetetlenné tegye.

Ez volt egy fő momentuma ennek a különös pörnek, ez volt az oka annak, hogy a vádlottak közül kettő, Starker és Heuberger pénzbüntetésben lett elmarasztalva s csak *Jurányi*, a ki okmányokkal bizonyitotta be állitásának valóságát, lett felmentve.

Megemlitésre méltó, hogy *Hutka*, miután átlátta, hogy ama pontok közül, a melyekre nézve *Békey* a becsületbiróság előtt tanuskodott, egy sem képezi a vád tárgyát, nehogy e miatt *Békeyt* a büntető biróság felmentse, a mely alkalmat adna viszonvád emelésére, a vádat ellene elejtette, minek alapján a biróság *Békey* ellen az eljárást beszüntette. Az elitéltek felebbeztek.

Egynémely fővárosi lap azon is megütközött, hogy a vádlottak nem voltak hajlandók Hutka részére elégtételadásul azt elismerni, hogy ők tévedtek. *Hutka* tudniillik a tárgyalás alkalmával azt mondta, hogy ő nem akarja, hogy bocsánatot kérjenek, azt sem akarja, hogy a vádlottak sajnálkozásukat fejezzék ki, de azt követeli, hogy ösmerjék be, hogy tévedtek. Ez az ellenkezés nagyon természetes volt, mert a tanuk, — a kik később vádlottak lettek, — a becsületbiróság előtt becsületszó alatt vallottak és igy mint uri embereknek nagyon meg kellett fontolniok minden szavukat, e szerint csak igazat mondhattak, a mi kizárja annak lehetőségét, hogy az igazság elmondása tévedés lehet; tehát ha beösmerték volna azt, hogy tévedtek, akkor erkölcsileg tönkre ment emberekké lettek volna. — Egy rafinált kivánság!

Feltéve, hogy Hutka tévedésnek lenne áldozata, akkor érthetetlen, hogy miért látta szükségesnek az igazságot ily kerülő és ravasz utakon keresni. Az ártatlanság csak is egyenes és nyilt utakon jár.

A védelem az itélet megfelebbezésekor különösen kiemelte ezeket a momentumokat, és különös súlyt fektetett arra, *hogy a becsületbiróság előtt megjelent tanuk vallomásait a rendes bíróságok nem minősithetik rágalmazásnak, már csak azon egyszerü oknál fogva sem, mert egy — a nyilvánosság kizárásával megtartott — becsületbiróság előtt erkölcsi kényszer alatt megjelent tanuk, minden sértő szándék kizárásával, pusztán a felvetett kérdésekre adott válaszai nem képezhetnek a büntető törvényekbe ütköző vétséget.*

Kiváncsian tekintünk a II-od foku biróság itélete elé, a mely előre láthatólag ezeket a felsorolt momentumok és a szokásos társadalmi törvények figyelembe vételével — a büntető birósságnak téves indokokon alapuló itéletét meg fogja változtatni.

Igazmondó.

A kelenföldi kaszinó.

Csak nehány héttel ezelőtt pendítették meg azt az eszmét, hogy a fővárostól majdnem teljesen elszigetelt városrésznek, *Kelenföldnek* mozgalmasabb, pezsgőbb társadalmi

életet teremtenek egy kaszinó létesitése által, s ime, nehány héttel később az ott lakó intelligensebb polgárság ernyedetlen fáradozása következtében e megpenditett eszme megvalósitásához már rohamosan közeledik.

Az I. kerület *kelenföldi, gellérthegyi és lágymányosi* részének fejlesztését, valamint társadalmi életének előmozditását czélzó *„Kelenföldi Casinó“*-nak szervező bizottsága, melynek élén *Rónay László* áll, ugyanis nov. 27-én a fent emlitett I. kerületi részeknek polgárságát az alakuló gyülésre összehivta

Az alakuló közgyülés tárgyait a korelnök és jegyző választása, az előkészitő bizottság jelentése, az alapszabályok megállapitása és a Casino létesitésének elhatározása, elnök, két alelnök, a választmányi és számvizsgáló bizottság megválasztása, s az inditványok tárgyalása képezte, a melyekről következő számunkban fogunk terjedelmesebben beszámolni.

A Kaszinó helysége I. ker. Fehérvári-ut 32. szám alatti Zidarits-féle kávéház külön termében van, hol közgyülés után ismerkedés czéljából társas vacsora volt.

Gyászünnepély Erzsébet királyné emlékére.

November hó 19-én, Istenben boldogult Erzsébet királynénk nevenapján a polgáriiskolai tanárjelöltek a Felséges asszony emlékére gyászünnepélyt rendezteh

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött az ifjuság egy alkalmi dalával, mely után dr. *Kiss Áron* igazgató rövid megnyitó beszédben vázolta a nap jelentőségét s a szót *Garami Zsigmondnak* adta át, ki megható emlékbeszédben fejtegette szeretett királynénk emlékét.

Az ünnepély negyedik pontját Chopin gyászindulója képezte, melyet az ifjusági zenekar valóban dicséretre méltóan játszott el. Utánna *Pálmay Kálmán* Abrányi Emil „A kapuczinusok templomában“ czimü versét mondta el.

A müsort szép számu közönség hallgatta végig, mely egy szivreható s lélekemelő ünnepély emlékével távozott.

Kitüntetések.

Lapunk egyik legjobb barátját, *Kléch Istvánt*, ki az *Országos magyar iskolaegyesületnek* is elnöke, a napokban nagy kitüntetés érte Ő Felsége a *„magyar királyi udvari tanácsos“*-i czimmel ruházta fel, a mivel Budapest fő- és székváros fejlesztése, de különösen a Népszinház megalapitása körül szerzett érdemeit jutalmazta meg.

Kléch István kitüntetése széleskörében igaz örömet keltett, s barátai, valamint ismerősei nem is késtek az általánosan tisztelt férfi előtt annak kifejezést adni.

A budai intelligentia két tagját, *Rupp Zsigmondot* és *Scheich Károlyt* is kitüntetés érte, a mennyiben Rupp, ki különben a II. kerület vezérembere, *a harmadosztályu vaskorona rendet*, *Scheich Károly* pedig, a veterán városatya és a vár vezére a *Ferencz József-rend ovagkeresztjét* kapta.

Mind a kettőnek a város fejlesztése körül szerzett érdemei jutalmaztattak meg.

Hangverseny.

A fővárosi vigadóban (szinházi terem) 1898. deczember 4-én, vasárnap, este $^1/_2$8 órakor nagy rendkivüli czitera-hangversenyt rendez Goldinger (Ehall) Janka asszony, a jóhirnevü és elismert czitera-tanárnő. Ezen hangversenyen szivességből közreműködnek:

Ehall Klára asszony (cziteramesternő), „Egyetértés“ Budapesti Férfi-Dalegylet Stark Henrik karmester ur személyes vezetése alatt, valamint mindkét cziteramesternő legjobb tanitványai, és pedig: Daffinger Janka, *Gabrieli Anna*, *Gaitz Vilma*, Gartner Berta, *Gilly Gabriella* Háberler Karola, Knollhofer Rózsika, Kreisel Rózsika, Peschák Melánia, Rulf Anna, Miss Thornton Julia, Trajer Margit, Singer Józsa, Weber Octávia, Willers Irma kisasszonyok; *Brinkmann Henrik*, *Gabrieli Oszkár*, Hirschek Gusztáv, Hornick Ede, Lüders Károly, Stojanovits Stojan, Szitta Ferencz, *Wolfarth Nándor* urak.

A hangversenyt táncmulatság követi, jól szervezett zenekar közreműködésével, Ehall Márton karmester ur vezetése alatt.

Belépti dij: előreváltott jegyek: I. és II. sorban személyenkint 2 frt, a többi sor személyenkint 1 frt. Este a pénztárnal személyenkint 1 frt 20 kr.

Jegyek válthatók Rózsavölgyi és társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedésében Kristóf-tér 3. sz., *a hangversenyzőnél II. ker. Szalag utcza 3. sz.* és este a pénztárnál.

A vasember.

A Budapesti (budai) Iparossegédek Egyesülete, mely egyesületi életének fejlesztése czéljából (igen helyesen) szini előadásokat rendez bizonyos időközökben, nov. hó 27. és 28-án Csiky Gergely *Vasember* czimü 3 felvonásos tragédiáját adta elő.

Bárdi Gábort, a „vasembert“ *Szirmay György* játszotta dicséretre méltóan, ki mellett első sorban még *Poltzer Istvánt* (Bráz Márton), Brandmayer Vilmost (Andor), Mihályi Miklóst (Szentgáli) és Kovács Gyulát (Várhelyi) kell megemlitenünk. Kesztner Irma, Schäffer Giza és Janky Ödön szintén sikerülten játszták meg szerepeiket.

Az előadást mindkét napon nagy közönség hallgatta végig, mely lelkesült tapsaival jutalmazá az egyesület buzgó tagjainak ezen dicséretet érdemlő törekvését.

S.

Perselyek.

Adakozás végett mindig megemlitjük az *Országos Magyar Iskola Egyesület* perselyeit, hogy alkalma legyen ezekbe adakozni minden jó magyarnak. Az *Országos Magyar Iskola Egyesület* perselyeit évek óta nem látjuk nyilvános helyeken. Kérjük az Országos Magyar Iskola Egyesületet, hogy a perselyek kitételével adjon alkalmat a közönségnek, hogy a magyarosodás czéljaira adakozhasson.

Disztornázás.

A *„budapesti (budai) tornaegylet“* f. évi deczember 7-én esti $^1/_2$7 órakor saját csarnokában disztornázást rendez, melynek müsora a következő:

1. Bevonulás. — 2. Szabadgyakorlatok. 3. Csapattornázás. — 4. Iskolatornázás a magas korláton. — *5. Minta csapattornázás* két buzogánynyal. — *6. Verseny tornázás (összetett verseny)* a magas korláton, a magas nyujtón és *magas ugrás. 7. A versenydijak kiosztása és elvonulás.*

A hamis borok.

A promontori pincze tulajdonosoknak valóságos réme lett *Tahy*, biai főszolgabiró, a kinek közigazgatási járásába Promontor községe tartozik. A mióta *az Engl féle borhamisitási manipuláció* napfényre került, a főszolgabiró sorba járja a promontori pinczéket s kérlelhetlen szigorusággal vizsgálgatja az azokba beraktározott borokat. Az egyik pinczében *hatvan hektoliter hamisnak talált bort eresztett ki a főszolgabiró.* Természetes, roppant riadalom támadt, a mikor a főszolgabiró csapra verette a hordókat s aztán egészen flegmatikusan megeresztette a csapokat, melyeken át erős sugárban ömlött a bor a köves pinczetalajra. — Egy másik sokkal nagyobb borpinczében is tartott vizsgálatot a főszolgabiró. A főszolgabirónak ugyanis besugták, hogy a czég pinczéjébe feltünően sok vizet szállitottak nagy hordókban a Dunából. A czég a kiváncsi kérdezősködőket azzal nyugtatta meg, hogy a hordók mosásához szükséges a töméntelen sok duna viz. Azt is beszélik Promontoron, hogy az egyik pinczetulajdonos czég már készen kapja a mű, illetve hamis borokat Bécsből, a hol a czégnek műborgyára van. Roppant meg vannak ijjedve a budaörsi és környékbeli parasztok is, a kik spekulációra vettek *Engléktől* borokat. A főszolgabiró ezeknek a pinczéit is sorra járja s szigoru vizsgálatot tart. A szegény svábok kétségbe vannak esve, mert sokat veszitenek. Ők ugyanis akként spekuláltak a borral, hogy 10—12 forintért vették hektóját az Engl czégtől, a melyet aztán mint saját termésüket, drágábban adták el a fővárosi és vidéki korcsmárosoknak.

Hajnal.

Dr. Szabó Aladár, a tudós református theologiai tanár szerkesztésében *„Hajnal“* czim alatt havi vallásos folyóirat jelenik meg. A „Hajnal“-t *Hornyánszky Viktor* adja ki. Előfizetési ára 1 frt egy évre. *Szerkesztőség I., Városmajor utcza 48.* Ez a kitünően szerkesztett havi folyóirat vallásfelekülönbség nélkül érdekelhet minden egyes embert. Hogy irányát megismertessük, lapunk élén közöljük az **Alkoholizmus és vallás** czimü czikket. Tanuságos a szép és lélekemelő keresztény szellemü tartalomban a predikációkra való alap gondolatok minden napra a házi áhitatosságok fokozására. Egyik számában közli a *bázeli református keresztény ifjusági egyletek* központi bizottságának *felhivását*, amelynek végét követhetnénk Magyarországon is. A felhivás a vallásosság munkája köré csoportosulásra szólitja a kereszténveket. Közli az evangeliomi szövetség felhivását az év elején megtartandó imahétre. Ez a felhivás békekötés a keresztény vallás felekezetek között s igy szól:

Unum Corpus sumus in Christo.

„Az egyház és az egyházak“. Ez a kifejezés feltételezi, hogy a Krisztus láthatatlan egyházát a különböző egyházak tagjai alkotják és hogy az Egyház ügye erdekli az összes egyházakat. A szentirásban olvassuk „az egyház, mely az ő teste“ és olvashatunk a „pogányok egyházáról“, a „Krisztus egyházáról“, „a galatiai egyházról“, „a judeabeli egyházakról“ és „az Isten anyaszentegyházáról“ is.

Bármely egyház minden igaz tagja egyuttal a láthatatlan egyháznak is tagja. — Ugyanaz az élet működik a Szentek egyházában, mint a Krisztus egyházában. Mindazáltal némi különbség van az Egyház és az egyházak között. Az egyház lényegileg szellemi, egész teljességében lelki. Az egyházak, bár az Egyháznak részei, nagyon eltérnek egymástól a kormányzat, a rendtartás az Isten tiszteletének, módjának és a dogmáknak dolgában.

Az egyházak egyesülésének ezer és ezer akadálya van, s köztük sok olyan, a melyek egymagukban is meg tudják gátolni az Egyház tagjainak egyesülését. Az egyházak tetszésök szerint szövetségbe léphetnek egymással, avagy távol maradhatnak egymástól. Az egyház pedig tényleg egy, mert az összes tagjai egy test, egy és oszthatatlan.

Midőn a hivőket imáink egyesitésére hivjuk fel, csak arra kérjük, hogy vallást téve, mutassák ki a tényleg létező egységet. Egyek vagyunk, egyeknek óhajtunk a világ előtt föltünni. Ennek kimutatására ajánljuk az imahét megtartását.

Mindazok, a kik a Krisztus testét együttesen alkotják, együttesen jelenjenek meg imáikkal együtt *Fejünk* előtt, megegyező kéréseikkel esedezzék az egész testre a szükséges áldásokat.

Buzditsuk egymást együttes dicséretre,

imára és vallástételre. Sok dolog van, amiért közösen zenghetünk dicséretet. Sok dolog van, a miért az egész egyháznak könyörögnie kell. Sok közös hibánk, fogyatkozásunk és bűneink vannak, a melyekről együttesen kell vallást tennünk.

Istenünk kegyelmesen fogadja az imahetet; sok ország lakosait egyesitette már s meg is áldotta. Szükségeink még mindig sok-i félék. Istenünk még mindig be tudja tölteni azokat. Sok és fölöttébb nagy dolgokat megigért. Szószólónk most is Isten jobbján van még. A Szentlélek még mindig elég hatalmas, hogy bennünket gyöngeségeinkben gyámolithasson. Istenünk kész betölteni szükségeinket; és az Ur Jézus betölt minket az Istennek teljességéig. Minél többen egyesülünk imáinkban, minél többeket vonunk magunkkal Isten dicsőitésére, annál inkább dicsőitjük Urunkat és Királyunkat.

Ezek után vagyunk, kedves atyánkfiai, az evangéliumi szövetség nevében, hű szolgáitok a Jézus Krisztusban.

Stampfel Károly

kiadása Pozsonyban. Megjelent és nála és minden hazai könyvkereskedésben kapható: A tudományok zseb-könyvtára.

„A tudományok zseb-könytára" időhöz nem kötötten, 60 filléres kis füzetekben jelenik meg s tudományok minden ágára kiterjeszkedik. „A tudományok zseb-könyvtára" idővel mindazt felöleli, a mi az általános műveltség körébe tartozik.

A csinos külsejü füzeteket, rendhivüli olcsóságukra való tekintettel, bárki könnyen megszerezheti, a ki pedig a hasznos tudnivalók ismeretét a legkényelmesebb módon akarja elsajátitani, az föltétlenül vegye meg „A tudományok zseb-könyvtárá"-t.

A jó magyarsággal és eleven stilussal megirt füzetek főbb vonásokban világos képet adnak az illető tudományokról és megismertetik az olvasót azzal, amit az illető szakmából okvetlenül tudnia kell.

Eddigelé a következő füzetek jelentek meg: 1. Földrajzi és statisztikai tabellák Összeállitotta Hickmann A. és Péter J. 2. Arithmetikai és algebrai példatár. Irta dr. Lévay E. 3, Kis latin nyelvtan. Irta Schmidt M. 4. Magyar irodalomtörténet. Irta Gaal M. 5. Görög nyelvtan. Irta dr. Schmidt M. 6. Franczia nyelvtan. Irta dr. Pröhle Vilmos. 7. Angol nyelvtan. Irta dr. Pröhle Vilmos.

Törvényhatósági naptár.

Megjelent a dr. Toldy László által szerkesztett Törvényhatósági Naptár 11-ik évfolyama 1899-re. E könyv, mely évről-évre gazdagabb tartalommal jelenik meg, az idén 75 lappal bővebb a 98-ikinál Ezt a bővülést főképen a pénzügyi kormányzat alá tartozó összes közegek czimtárának gazdagsága okozza s e tekintetben túltesz a hivatalos tiszti ctimtáron; okozta továbbá a törvényszékek és járásbiróságok czimtárának kibővitése is. A rendes czimtárak tartalmán s a fent emlitetteken kivül megvan benne az ország összes iskoláinak, összes anyakönyvi hivatalainak jegyzéke. Több oldalról kifejezett óhajtásnak eleget teendő, a szerkesztőség fokozatosan nagyobb betűkkel nyomatja a hivatalok ügykörét, ugy, hogy ebben az évfolyamban apróbetűs rész már alig található. Ez a naptár, mely első sorban nélkülözhetetlen segédkönyv a közigazgatási tisztviselőknek, az orvosoknak, ügyvédeknek s mindazoknak, kiknek bármi összeköttetésök van a hivatalokkal, szintén hasznos és szükséges. Adatai a legmegbizhatóbbak, a mennyiben mintegy hatezer helyről vannak beszerezve. A könyv ára mindezen előnyök és tetemes bővülése daczára is a régi olcsó, t. i, fűzött példánya 1 frt 50 kr., kötött 1 frt 80 kr., s kapható Singer és Wolfner főbizományosoknál (VI., Andrássy-ut 10, Budapest) s általok minden hazai könyvkereskedésben.

Társaskör Budakeszen.

November hó 27-én azaz vasárnap megalakult „Budakeszi Társaskör" czélja a magyarosodás és a társadalmi műveltség terjesztése esetleg közművelődési és gazdasági felolvasások által s minden politika kizárásával.

A tagok száma daczára, hogy a mozgalmat csak 3 hét előtt inditottuk meg már eddig csak a helybeliekből 45 de rémelhetőleg, megfogja haladni a 70-et is fenállásának első félévében mig a második félévben már tetemes számu nyaralókat kivánunk az évente itt időző circa 2700 nyaraló személyből toborzani részben mint bel és kültagot.

Nagy köszönettel veszi a társaskör, ha a most létesitendő *magyar* könyvtárunkhoz könyvekkel vagy folyóiratokkal járul valaki. Ez utóbbi hozzájárulás történhet vagy ajándék gyanánt vagy esetleg kölcsönadás gyanánt is, a kölcsönadott könyvek értékének meghatározásával mely értékig szavatolnánk, esetleg egy használaton kivüli könyvszekrény jutányos áron vagy ajándék gyanánti átengedésével.

Az alakuló közgyülés jegyzőkönyv kivonata a következő: *Jegyzőkönyv* a „Budakeszi Társaskör" 1898. évi November hó 27 én a Koller-féle vendéglőben megtartott alakuló közgyülésről Ideiglenes elnök: Rajz Floris községi jegyző ur. Előkészitő bizottság elnöke: Basch Ernő gyógyszerész úr. Ideiglenes jegyző: Bohnenstingl Ferencz káplán úr.

Jelenvoltak még: Kovács Alajos, Saághy Gyula községi tanitó, Feilein József, Stofflitz Antal községi pénztárnok, Winkler József községi tanitó, Treskony Kálmán községi tanitó, Reisz János takarékpénztári könyvelő, ifj Frankhauser József hitelszövetkezeti könyvelő, Fischer Antal, Koller Antal, Schaller Emil, Essl Alajos, Holl Antal, Schäffer József, Follath Jakab, id. Frankhauser József, Gruber János, Reich János, Geisselhard Jakab, Frankhauser Antal, Werle András, ifj. Pfendtner Ferencz, Schultz Jakab, Schenek János, Heller János, Jagicza György fővárosi főerdőőr, Merkl Ferencz, Schäffer Ferencz, Pfentner János, Pfendtner X. Ferencz.

Rajz Floris i. elnök megnyitja a közgyülést és Basch Ernőt, mint a kiküldött ötös előkészitő bizottság elnökét felkéri, hogy az 1898. november 20-án felolvasott alapszabálytervezetekről a bizottság véleményét előterjessze. Basch a bizottság nevében az általuk kidolgozott uj alapszabályokat két rendbeli okból elfogadásra ajánlja. Egyhangulag elfogadtatik és ezek alapján az i. elnök a „Társaskör"-t megalakultnak nyilvánitja.

A jelenvoltak a belépési nyilatkozatok aláirása után a következő tisztikart választották meg. Elnök: Rajz Floris. Alelnök: Stofflitz Antal, Jegyző: Bohnenstingl Ferencz. Pénztárnok: Winkler József. Könyvtárnok: Treskony Kálmán. Háznagy: Basch Ernő. Rendes választmányi tagok: Dr. Pehán László községi orvos, Kovács Alajos községi másodjegyző, Fischer Antal, Reisz Antal, Hoffer Jakab.

Választmányi póttagok: Saághy Gyula, Martin Lőrincz, Reich János, Heller János.

Basch a beérkezett ajánlatok közül az ötös bizottság nevében helyiségül a Koller Antal fő-utczai helyiségét ajánlja, mint legczélszerübbet. Egyhangulag elfogadtatik.

A helyiség ünnepélyes megnyitása 1899. Január 1-ére tüzetett ki. Az elnök, ujabb indítvány nem lévén, a jegyzőkönyv hitelesitésére ifj Gruber János, Koller Antal és Fischer Antal tagokat kéri föl.

Az elnök megköszönve a tiszti karban és választmányban helyezett bizalmat bezárta az ülést.

Beboltozás után.

A Vérmező-utczát beboltozták, igaz, nincs már az a veszélyes gödör a mi volt, de tessék most meggyőződni róla, hogy most hogy néz ki az utcza, a paloták felépülnek sorban és egy ideig lámpánk sem volt az utczában.

Gyalog menni sem lehetett a nagy sártól, most már gyalogjáró van, most meg olyan gödröket, kőhalmazokat, földet hordtak oda, hogy Isten mentsen valakit megpróbálni oda kocsival bemenni. E napokban be ment egy szenes kocsi, két erős lova volt ugyan, de alig husz lépésnyire bele ment. Nem tudott sem ki, sem bemenni, daczára annak, hogy még két erős lovat hozott a fuvaros, nem segithetett magán, a sárban le kellett raknia és ugy hordani messze, az ötödik házhoz a szenet Az üres kocsiját pedig sok gyü-hő hó után kihuzta négy ló.

A napokban egy m. kir. póstakocsi is igy járt két rossz lovával Az intézők jól tennék, ha ilyen helyekre jobb és erősebb lovakat adnának. A lapokból olvastam, hogy a póstakocsisok sebesen hajtanak. Itt, tessék megnézni, itt nem gázolnak el senkit, biztos lehet mindenki. Megemlitem még egy nősülő pár fogadott, 3 fiakert, vendégeit a Vérmező-utczából a templomba és vissza elvinni. Egyik flaker belement, a kettő nem, mondván: Uram, ha aranyakat fizet sem mehetek ilyen utczába kocsimmal. A nősülendő követelte, hogy ugy fogadta, hogy a háztól a templomig. A kocsis igy szólt: Tetszett volna azt is megmondani, hogy itten még sárban, gödörben is kell menni, de az nem volt az alkuban. Mit csináltak? Az a kocsis, a melyik be ment, az nem tudott kijönni, az azért nem kapott fizetést, a melyik nem ment be, az meg azért nem kapott semmit, a násznép pedig gyalog ment a templomba.

Egy vérmező-utczai.

Rothschild báró a magyar magántisztviselőkért.

Örvendetes jelenség, hogy a magántisztviselők nagy társadalmi osztálya iránti érdeklődés immár nemcsak a közvetlen érdekelt kereskedelmi és iparvállalatoknál nyilvánul, hanem a társadalom minden körében. — Legutóbb a bécsi Rothschild czég is a Magántisztviselők orsz. nyugdij-egyesületének alapitó tagja lett és az alapitványi összeget — a magyar általános hitelbank utján átutalta. Az utolsó napokban nagyobb összeget adományoztak ezen egyesületnek: Dr. Samassa József egri érsek, a Zirczi apátság, Sárkány Sámuel ev. püspök, dr Zalka János győri püspök, Metanu János aradi g. k. püspök, a váczi káptalan, Szabó János szamosujvári püspök, báró Harkányi Frigyes, Károly és János, gróf Kornis Károly, báró Inkey József, Lukács Antal főrendiházi tag, dr. Weinmann Fülöp kir. tanácsos, Osztrák-magyar bank stb.

Családi ház.

Családi házat vagy villát keresek kerttel a Krisztinavárosban; megkivántatik 4—5 szoba, cseléd- és fürdőszoba, hozzá tartozókkal. Ajánlatokat levélben kér Dr. Rupp Kornél főgymn tanár IX. Soroksári-utcza 31. sz.

1616. sz.

1898. év

Árverési hirdetmény.

A budapesti m. kir. állami hidak felügyelőségénél f. évi deczember hó 5-én délelőtt 9 órakor nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni, a melyen különféle kiselejtezett, együtt 106 frt 60 krra becsült anyagok és tárgyak fognak eladatni.

Az árverési feltételek, valamint az eladandó anyagok és tárgyak a budapesti magy kir. állami hidak felügyelőségének raktári helyiségében (II. ker. fő utcza 1. szám alatt) naponta d. e. 9—12 óra között megtekinthetők.

Bpesti m. kir. állami hidak felügyelősége.

Ajánljuk a czégeknek a „Buda és Vidékét" Karácsonyi hirdetésekre

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti **ERDÉLYI GYULA**

BIEHN JÁNOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfal-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biehnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Heszféle házban) levő

czukrászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény kiló 1 frt 40 kr.
paciense „ „ „ 1 „ 80 „
mandula „ „ „ 2 „ — „

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel
Fischer B.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az *„Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka“* czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat. virágasztalok berendezését és azok gondozását. Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-sziget, és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnokai, Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

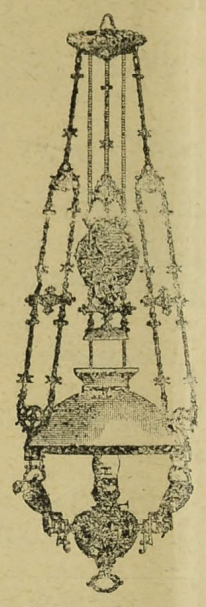

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU-GYAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST—KŐBÁNYA.

—o—

Petróleum-lámpák

minden czélra.

FÉM- ES DISZMŰ TÁRGYAK.

VALÓDI KIRÁLYOLAJ

biztonsági petróleum.

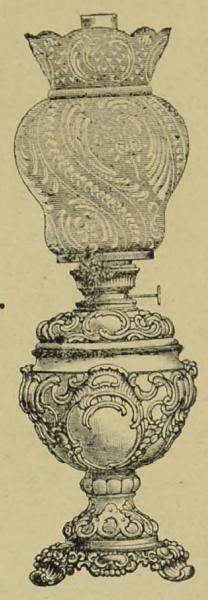

Raktárak Budapesten és Vidéken:

V. Gizella-tér I. szám.
VI. Teréz-körut és Király-utcza sarkán.
VIII. Üllői-ut 12. szám, a Kálvin-tér sarkán.
X. Jászberényi-ut
POZSONY: Lőrinczkapu-utcza.
KOLOZSVÁR: Wesselényi-utcza 20.

Füszer és vegyeskereskedő urak, illatszerészek, szatócsok, fodrászok, czukrászok, korcsmárosok továbbá mindennemü iparosok és gyárosok rendeljék meg

BACSKAI M. TIVADAR

a

„Kereskedelmi Vegyészet“

czimű, most megjelent művét

melynek utmutatásai alapján üzletök jövedelmét 35—40%-al emelhetik.

Tisztviselő, tanitó. postamester és körjegyző urak, nyugdijasok és magánzók e mű előirásai alapján

havonta 150—200 forint

mellékjövedelemre tehetnek szert.

Segélyével minden háztartásnál évente 200—400 forint megtakaritás érhető el.

A terjedelmes művet 1 frt 70 krnak postautalványoni beküldése ellenében portómentesen ajánlva küldi meg a

„KERESKEDELMI VEGYÉSZET“
könyvkiadó-vállalata.
UJPEST, István-utcza 2. szám.
(Utánvét mellett is rendelhető.)

JOGOS SOCIALISMUS.

Irta: Dr. HATALA PÉTER,
Ára 20 krajczár.

A nagy feltünést keltett és keresett mű megrendelhető.

Örlei és Radics könyvkereskedésében
Budapest, VIII., Józsefkörut 79.

Cs. és kir. udvari szállitóvá történt kinevezésem alkalmából hozzám érkezett számos szives üdvözletért ezuton fejezem ki legbensőbb köszönetemet.

François Louis

Louis François & Cie, cég

Budafok.

TOLDI LAJOS

kiadásában éppen most jelent meg!

MAGYAR NEMZETI SZAKÁCSKÖNYV,

irta:

Toronyai Rákóczy Karolina,
(férj. Hettner Károlyné.)
Rákóczy Erzsébet, Ilona, Mária, Terézia, Zsuzsanna közreműködésével.

Ezeregy vénnyel és leirással

Ara kötve 2 frt, vászonkötésben 3 frt.

Az egyedüli szakácskönyv, melynek utasitásai szerint kevés költséggel izletes magyar ételeket lehet készziteni.

Kapható TOLDI L. könyvkereskedésében,
BUDAPEST, II-ik kerület, Fő-ut 2. szám.

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKAK,

valamint **szőrme-árukból.**

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu **Imperial** és **Duplex** kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű **férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.**

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány a legjutányosabb árak mellett.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

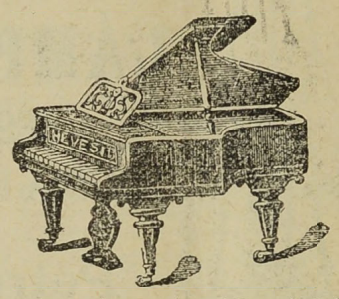

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az

1900. évi

Budapest

Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházt.éren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej. tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfürészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos Ú. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetelegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest. 1898. VII. évfolyam 35. sz. (Karácsony hava) Deczember 11.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonkint háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Mi hir Budán?

Valaha a falura vetődött fővárosi embertől azt kérdezték mi hir Budán? Azóta sok viz folyt le a Dunán. A fővárosok egyesültek. A király gondoskodása, a főváros áldozatkészsége eredményeket teremtettek. Egyesült fővárossal, a haza büszkeségéről Budapestről beszélnek s kevesen kérdezik: mi hir Budán? A kiváncsi kérdezősködésre keserű felelet lehetne az, hogy tessék elolvasni a Buda és Vidéke nyolcz évfolyamát s megtudják mi a hir, megtudják, hogy Buda egész létezése mostoha s nem bánnak vele ugy a mint megérdemelné és követelhetné.

Az egész országnak kutatni, kérdeni kellene: *Mi hir Budán?* mert itt sok a hir. Buda és vidékenek megerősitése az egész országra nézve fontos s ezért kérheti a *Buda és Vidéke* azt, hogy ne tekintsék olyan helyi lapnak, a mely csak is Budát és közel vidékét érdekli.

Lapunkban kiváló szakférfiak állandóan és lelkesen sürgették az egyetemek áthelyezését. Felszóllalásainkat siker koronázta, mert Wlassics Gyula kultuszminiszter bölcsen szintén ugy gondolkodott, hogy Budának a szellem városának kell lennie s ide települjön az *ifjuság, müvészet, irodalom* és *tudomány*. A műegyetem a Lágymányos egy szép pontján épül, letéve alapját *Uj Budának*, mit ugy lehet rendezni, a hogy az egészség, épitös és az izlés törvényei megkövetelik. A *Hyde parkhoz* hasonlóan berendezett vérmező egyik felében az egyetem egy más részének kinálkozik a hely s a *Kutvölgy* egyéb egyetemi részeknek nyujthat otthont. A magyar ifjuság otthona az egész ország kiváncsiságát keltheti fel és mindenki joggal kérdezheti ujból: *Mi hir Budan?* Erre a *Buda és Vidéke* felel meg, ezért is számithat joggal az *országos elterjedésre*.

A vidéki városok megerősitése is megkezdődött. Az állam hozzájárulásán kivül maguk a városok is buzgólkodnak azon, hogy az országnak ne csak egy városa legyen fejlődött és erős, de valamennyi. A fejlődésökért küzdő városok szintén tanuságot meritheznek Budáról és a *Buda és Vidékéből*, mert meglátják mit kell tenni és mit kell elkerülni. Lapunkban kitünő technikusok czikkeznek olyan dolgokról, mely nem csak Budán és vidékén, de az egész országban irányt adhat az épitkezésnek és városrendezésnek, a magának a vidéki sajtónak is utat mutat, hogy milyen tennivalókat sürgessen és mitől riaszszon el. Mi a hasznos és szép, mi a haszontalan és izléstelen?

Mint Budának ugy minden városnak arra van szüksége, hogy a közeli vidéket, melylyel természetes fekvésénél fogva összeköttetésben van érdekkörébe vonja és a nyaraló és állandó települést az észszerüség határai között előmozditsa.

Buda közelében a pilisi alsó és felső járása Pestvármegyének ugy szintén Esztergom és Székes Fehérvármegye beékelése szerencsésen teremti meg ezt az érdekközösséget s lehetővé teszi, hogy a vidék és Buda egyesüljön erkölcsi erőben egy olyan mozgalomra, mint a *Tatraügy* volt s a *Tatrapark* tervéhez hasonlóan *Buda és vidéke parkja* czimen teremtse Budából és e vidékből azt, a mit Svájz és a külföld remek vidékei megteremtettek. E czélból *Pest, Esztergom,* és *Székes Fehérvármegyék* közönsége mindenesetre elöljárni fog, hogy a tervek valósulhassanak. A cs. és kir. déli vasuton Budáról lepi el a közönség a *Balatont*, tehát Balaton vidéke is beilleszthető, s ez a mozgalom teremtheti meg a *budai ipar és kereskedés* virágzását és a szomoru pangásból való kiemelkedését.

A vidéki városok ugyanazt tehetik. Minél több kör támad, annál erősebb a vidék. *Minél erösebb a vidék, annál nagyobb a székes főváros.* Nemcsak Budának vannak világhirü fürdői, de a fürdőkben az egész ország gazdag. Buda fürdőinek a kor szinvonala szerint való kezelése az egész ország fürdőügyének jobb sorsra fordulása. Az egész Magyarország, a legutolsó falu is, a mai kiterjedett közlekedésnél fogva legalább is üdülőhelyre, sanatoriumra alkalmas. Hiszen az afrikai sivatagok homokjával gyógyitanak. — Buda és vidékének a nyaraló, üdülő, lakó telepekre, sanatóriumokra való felhasználásának figyelemmel kiséréséből az egész ország tanuságot vehet s hasznára fordithatja a *Buda és Vidéke hasabjait*, tehát a községek, városok, magánosok és *fürdőintézetek*.

Mi hir Budán? Erre felel tehát a *Buda és Vidéke*, melynek czélja az, hogy olyan irányokat szolgáljon, melyek *minta*

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Széchenyi István utazásai 1825-ig.

Irta: **Kemenyfy Dániel.**

I.

Tagadhatatlan, hogy vannak emberek, kiknek értékéről most is ugy beszélünk, mintha élnének. A legnagyobb magyar, Széchenyi István emlékét mindenki kegyelettel tiszteli s épen azért kiváncsi minél többet tudni felőle. Fény, regényesség, önfeláldozás, nagy szivből szőtt élet, érdekes pályafutás az, mi e hatalmas alak felé vonz s mi a tradiczió által mintegy szentesitve, a jövő kor nemzedékében folytonosan megifjitja őt.

Azok közé tartozott, kik nem tudják szivük belső vágyait és érzelmeit titokban tartani. Kitört az belőle s „Naplói“-ba rakta le őket, mint belvilágának tükrét. Korában a naplóirás már nagyon divatos volt. S mig sokan inkább kortörténetet festettek benne, Széchenyié *lelkének történetét* vázolja. Jegyzékbe vette benyomásait, álmait, emlékeit, sikereit, bajait és vallomásait, még a legártatlanabbakat is. Látszik, hogy nemcsak azért irt, hogy megmutassa, mint forgatja a tollat, hanem hogy tisztázza egy hires ember életét, ki magát többé nem igazolhatja. Főuri szokás szerint elment ő is világot látni s a mit látott, azt hiven feljegyezte, kritikájával kisérte, benyomásaival élénkitette. Élni, mulatni vágyó ifju volt, mikor első utjára kelt; még nem érezte jövő hivatását, még nem tudta, mily kicsiny Árpád ivadéka a nyugot felserdült, kimüvelt nemzedéke mellett.

Utazásaiban fordult meg a koczka, — ekkor pattant ki a burok alól a fény s láttatá vele az ürt, mely hazája és a többi czivilizált államok között létezett. E hatás eleinte gyülöltté teszi előtte az elmaradt hazát, de a Gondviselés prófétai lelket s szellemet önt belé s a gyülölet a szeretet tolmácsa lesz; elveti benne a magot s virágot hajt a reformátori öntudat lombos fája. Látóköre tágul s az otthon való működés gyujtó szikrái szivébe szállnak. S a mint e szikra éledni kezd, azóta megszünik utazásának mulatozási vagy szórakozási vágya. Felváltja azt a tanulmány, a megfigyelés s a mily mérvben jellegzi ez utazásait, oly fokban nő benne a *tennivágyó* erő. A szív embere kezd az észre is hallgatni s mig egyrészt búskórságát növeli hazája állapota, másrészt 1825 öt megelőző utazásai már kidomboritják a nagy hazafit, a korszakalkotó reformert. Nagy lelkesedéssel, élénk figyelemmel kereste mindazt, a mint épülnie, vagy a miből tanulnia kellett. Festőt, tudóst visz kiséretében, csakhogy kamatoztassa a megtalált tőkét. Akkor mindenki mindenekelőtt Olaszországot nézte meg, hogy el legyen ragadtatva természeti s művészeti kincsei által. Széchenyi is odament s szert tesz arra az esztetikai műveltségre, a mely később nagy tudásának alapja lesz. A költészet s képzőművészetek megitélésében kortársait megelőző elfogulatlanságot s mélységes fejt ki. Szive ugy is tele volt költői érzelmekkel. Utazási naplói visszhangozzák

társadalmi életet segitenek teremtnni. Ezért szól hozzá minden társadalmi kérdéshez bátran sem a hatalmat, sem a népszerüséget nem hivalkodva. A hol a magyar ifjuság nevelkedik, ott a társadalmi életnek, erkölcsöknek példásnak és minden izében *magyarnak kell lenni*. Társadalmunk rendezésének fontos kérdése mellett minden más kérdés mellékes. Ebből merit az ifju vallásosságot, hazafiságot. Erre ébreszt a *Buda és Vidéke* s ezzel nélkülözhetlenné teszi magát minden *körre és egyesületre nézve*.

Legyen Buda és vidéke magyar és magyar szellemü. Lapunk ernyedetlenül küzd a magyarositásért. Buda és vidékének magyarositásához nyujtson segédkezet minden hatóság, intézet, vállalat, község, egyesület és minden jó hazafi. Lapunkból az ország idegen ajku népeivel lakott vidékek megláthatják mi a teendőjök erőszak és hatalmaskodás nélkül . . . Magának az államnak is sok a teendője a magyarositás terén Buda és vidékén. Mig Budán és vidékén a tulnyomó többség nem *magyarul beszél* és *érez*, addig más vidékek nem sokat érhetnek el.

Ezért nem terjedhet lapunk a ***Buda és Vidéke***, *—mit levelezőlapon kijelentett kivánságra minden nem tisztán magyar ajku község tanitójának ingyen küldünk.* Ezért beszélhetnénk mi is közönyről és ezért kérjük Buda és vidéke magyarositása miatt folytatett munkásságunkhoz a hazafiak pártolását. . . Eredményeket is sorolhatnánk fel, de csak arra utalunk, hogy a kik ezekből az eredményekből okulni. lelkesülni akarnak olvassák a *Buda és Vidékét*, mely nehéz talajon küzd azért, hogy; *csak magyarok legyünk.*

Midőn Buda és vidékéért folytatott országos érdekü küzdelmeink támogatóinak áldozatkészségét megköszönnénk, kérjük a hazafiakat, hogy lapunkat, a *Buda és Vidékét* segéljék előfizetéssel a nagy czélok eléréséhez.

A *Buda és Vidéke* izgatások elkerülésével a nélkül, hogy ezzel más vallásokat bántana, őrködik azon, hogy a *keresztény szellem* tartsa fenn a társadalmi békét s arra törekedik, hogy a *vallások* egymással kezet fogjanak az emberiség jólléteért, az erkölcsért és becsületességért.

Czélunk, hogy a közönséggel patriarchalis viszonyban legyünk, ezért a kész kiadások mélányos felszámitásával előfizetőink minden megbizását elvállaljuk, a mi előnyös reájok nézve, mert Budán számtalan *hivatal, hatóság van. Paedagoginm, kórházak, kertész képző intézet, hadparancsnokság, stb. Beadunk és sürgetünk minden kérvényt, közbenjárunk, hitel, biztositási és engedély ügyekben. Kérdésekre levélben felelünk. Már beadott ügyeknél kérjük az ügydarab számát közölni. Kihallgatásokra előjegyeztetünk. Tudakozódás, felvilagositás magánügyekben is*

Ezekkel akarjuk visszadni azok szivességét, kik lapunkra előfizetnek és ezzel erősitik a *magyarosodsért* folytatott törekvésünket.

A Buda és Vidéke kiadóhivatala: Budapest, I., Városmajor-utcza 28. sz. Báró Bánffy ház.

Előfizetési árak:

Egy évre	6 forint.
Félévre	3 „
Évnegyedre	1 frt 50 kr

Erdélyi Gyula,
Buda és Vidéke Szerkesztője és kiadótulajdonosa.

A budai uj korcsolyázó pálya.

Ezt a három év óta vajudó kérdést oldotta meg fényes sikerrel a „*Budai Korcsolyázó Egylet*“, mikor a már megszünt I. ker. Polgári kör régi elhanyagolt, a főváros birtokában levő pályáját teljesen átalakitotta, s ez által a budai intelligentiának egy, már évek óta nélkülözött téli szórakozó helyet szerzett

A czél, melyet az egylet a pálya létesitése által maga elé tüzött, igen nehéz volt ugyan, de bátran állithatjuk hogy a nehézségeket legyőzve fényesen oldotta azt meg, mert reményeinket melyeket annak létésitéséhez kötöttünk, nagyon fölülmulta

Oly czélszerüség, pompa, fény és kényelem tünik előnkbe ugy az uj épületben, mint annak környékén, s magán a pályán is, hogy bámulva kell bevallanunk, hogy a létesitők gondja mindenre kiterjedt, s a pályában oly alkotást teremtettek, melynek az országban nem egyhamar akad párja.

Legelőször a nagy pálya lepi meg a szemlélőt, s különösen azt, a ki a testület előbbi viszonyaival is ismerős volt. Még csak a mult évben is a meredek falú óriási gödör tátongott, a mibe sok száz kocsi földet hánytak, mig jelenlegi magasságát elérte.

A töltés által, mit a korcsolyázó egylet végeztetett, 9200 m²-nyi terület keletkezett, mely a felszin alatt 1 méternyi mélységben a mai pálya felületét képezi.

A pálya délnyugati részén van a korcsolyázó közönség használatára fentartott helyiségek pompás épülete, melynek terjedelme 470 m².

Magának az épületnek fekvési iránya északnyugot délkaleti, mely a hátsónak mondható rész is igen egyszerü. Ez oldalon van a bejárat, mely egyenesen a „gadrop“-ba vezet, hol a nagy látogatottságra számitva, kl. 400 igen elmésen szerkesztett fogas van felállitva. E helységből egy ajtó az irodába, egy pedig arra a folyosóra vezet, a melyen át a nagy társalkodó terembe, s az óriásnak mondható terraszra vezet.

A nagy társalkodó termet üvegfalak választják el a terrasztól s az egész pályára remek kilátást nyujtanak. Az üvegfallal szemközt csekély hajlásu félkörben állnak a terem falai, melyeknek körül-belül a közepén egy nagy alkovszerü bemélyedésök van. E bemélyedés két oldalán két hatalmas Meidinger-féle kályha áll, mely a termet meleggel lesz hivatva ellátni, mig a négy-öt hatalmas Auer-féle égőkkel ellátott gázcsillár tündéri fénybe fogja vonni világosságával azt. A padozatot hatalmas kókuszszőnyegek boritják, s a falakon két méternyi magasságig szép japáni gyékényből fonott fali szőnyeg fut körül.

A nagy terem butorzatát hatalmas zöld plüssel bevont kör alakú pamlagok, kis asztalok s székek képezik, s melyeknek izléses és czélszerü elrendezése az épület rendezése körül fáradozó egyleti ifjak érdeme.

A nagyteremből s minden kényelemmel berendezett női öltözőbe, s ismét egy másik folyosóra vezető ajtó nyilik. Ez utóbbi folyosón át juthatni az elegáns buffetbe. Ugy innen nyilnak a gondnok lakásának s a férfi öltözőnek ajtai is.

Az épület előtt lévő már emlitett nagy terraszra két hosszabb lépcső vezet le. A terraszt a pályától fehérre festett diszes fakerités választja el, a melyről néhány lépcső segélyével lehet majd a jégre jutni. A terrasz padozatát jelenleg egyszerü deszkák képezik, de mint a társalgó terem padozatát, ezt is hatalmas kokus szőnyegek fogják teljesen beboritani.

Esténként a pályát 10 nagy iv lámpa

---

lelkének fönkelt gondolkozását; megértette a rokonhangot, benyomásai sokszor el is ragadják. Még ifju s költői hangulata oda viszi, hogy maga is versel; igaz, hogy németül De hát ki botránkozik meg ezen, mikor még köd boritotta magyar irodalmi ismereteit? Regényféléket is belekap, müfordításokat is végez, nekiül Platónak, Horáczinsnak, kiktől — saját vallomása szerint — megtanulja, hogy költői müvet ne irjon, mert csak *középszerüségre* vinné, mitől pedig az ő magasra szárnyaló ambicziója irtózott Nem csoda tehát, ha költői hangulata miatt áradozó feljegyzéseket találunk naplóiban egyik másik költő királyról. Utleirásait különben külön választotta azon érzelmek vagy benyomások szavakba öntésétől, melyek utjában a vér-lelkét megostromolták. Ezért kiált fel Páduában: „Ah, csak én tudnék ma, csak én tudnám magamat kifejezni! Istenemre, érzem, hogy rejlik bennem valami.“ Növelték ez önérzetét az idegen klasszikusok olvasása. Byron, Tasso, Horáczius, Göthe, Schiller, Alfieri és Shakespearból sokat idéz Petrarcával nem tud rokonszenvezni; untatja hogy oly sokat s sokáig énekelgetett a szerelemről s ellenébe állitja a *boldog házasságot*, mely által eléri a férfi az ő teljes értékét s szolgálja hazáját és az egész emberiséget Tasso börtönének látogatásakor egészen elmélyed „kedvencz“ költőjének nagyságába, kinek lovagiassága, szerelme — szerinte — a gyengéd és nemes érzés diadala. Virgilius fölé emeli. A nagy római költő neki szerfölött ünnepélyes, mig Tasso csupa érzés. Mindig sirni tudna, ha élete folyamát átgondolja, mert szenvedése irigylésre méltó. Csak is úgy szerelne ő is szeretni, mint a „Megszabadított Jerusalem“ Tankredje. Társaival való lelkesülése *szerelme* történetének lélektani megitéléséhez adja a kulcsot kezünkbe. Ariosto iránt már nem tud lelkesülni. Ferrarában székében ült egy félóráig s egy versét sem birta emlékezetébe idézni Flórenczben a képzőmüvészetekbe merül. Egész irányelveket ir a szobrászatról. Benvenuto Perseusa szerfölött erős teste s görbe lábai miatt nem nyerte meg tetszését. Canova Perseusát se tartja igazi remekműnek, mert arcza nagyon nőies, mint egy Adonisz. Fabrét inkább világfinak, mint szeninek tartja, kiben nincs se exaltáczió, se ábrándozás; csak jól tud élni. A Palazzo Pitti mükincsei közül csak Rafael Madonnáit és Perugino Magdolnáját vinné el. Rómában a Vatikán álom gyanánt tünt fel előtte. Rafael Madonna di Foligno-ját megbámulja s ha a festőket osztályozná, Rafaelt első helyre tenné utána sokáig senkit s csak azután jönnének Michelangelo, Caravaggio, Leonardo da Vinci stb. Rubensről elismeri, hogy roppant talentum, de Rafael tökéletesség, biztosság, kompozicziói szempontjából sölötte áll. Thorwaldsen, a szobrász, a kinek alkotásait kimeritőleg méltatja, előtte nagy tehetség; gyönyörüen komponál, de nem ért a kő megválasztásához. Canovát föléje helyezi, mert alkotásai végtelenek Az épitészetből Palladio épitményei nyerték meg leginkább tetszését.

Ime, Széchenyit utazásaiban először a poézis és képzőmüvészet nemtője vezette s a világfi, a galant udvarló már egyuttal figyelmes utazó, esztetikai müveltségü férfi lett Az első kardvágás meg volt, de ő a vivást tovább folytatta. És kellett is. Még csak a magánembert látjuk benne fejlődni, nem a közéletét. A nemzeti közszellem, mely jobbjainkat megragadá, még medrében pihent. Még csak két útat lát maga előtt: vagy senkihez sem csatlakozva, idejét absztrakt tudományoknak szentelve feddhetlen életmóddal eltölteni, — vagy pedig a boldog házasságot. Az előbbi eszmét az angolok, németek és franczikák teszik benne

(Vége következik.)

fogja bevilágitani, melyhez még az épületen felállitott 4 iv lámpa fénye is hozzá fog járulni. Az oszlopok egyenlő távolságban, ügyelve arra, hogy a pálya minden részére elegendő világossággal szolgáljanak lámpáik, már fel vannak állitva.

A korcsolyázókat katona zenekar lesz hivatva felviditani, a melynek számára az épület kupolája alatt levő csinos, csak egy oldalán nyitott erkély van fentartva.

Ezekben röviden leirtuk volna magát az épületet, annak berendezését s a pályát is, de nem egészen érdektelennek találjuk feljegyezni annak épitési költségét, s az ehhez ugy erkölcsi, mint anyagi támogatásaikkal hozzájáruló, társadalmunk kiválóbb alakjainak névsorát is.

Az épitkezés, berendezés, a pálya helyreállitása stb. eddig mintegy 20—22.000 frtba került, amelynek csaknem felét a pályatest átalakitása emésztette fel.

Ez összeget, melyre már csak igen lényegtelen tartozása van, a B. K. E. az alapitó tagok által befizetett pénzekből fedezte, a melyek sorába sikerült nem csak a budai intelligentia kiválóbb alakjait, de a főnemesség számos tagját is megnyernie.

Az alapitók közt itt látjuk első helyen a minden közügyért szivesen áldozó *Bánffy Györgyné bárónőt*, *Fehérváry bárót*, *Liptay Béla bárót*, *Kornisékat*. *Andrássy*, *Pallavicini és Hunyadi grófokat*, *Dr. Országh Sándor* orsz. képviselőt, *Rupp Zsigmondot és Imrét*, *Kollárt* s másokat, kik a szép czél eléréséhez 100—100 frttal járultak. Száz forint lefizetésével az alapitótagok sorába a fent emlitetteken kivül a budai előkelőségnek még vagy 160 tagja lépett.

Mielőtt e rövid ismertetésünket befejeznők, melyben a B. K. E. ezidei működésének eredményét, a pályát volt szándékunk röviden megismertetni az érdeklődő közönségnek, s egyszersmind a B. K. E. fáradozásait is méltányolni, kötelességünknek tartjuk az egyesület tisztikarát névleg bemutatni.

Az egyesület fáradhatatlan elnöke *Liptay Béla báró*, ki mellett az alelnöki tisztet *Kollár és Országh Sándor* birják. Titkárok, kik egyszersmind a felállitott irodát is vezetik. *Dr. Ary Pál és Holfeldt Pál;* pénztárnok *Ujhelyi*, ellenőr *Argay János*, mig az igazgatósági ügyek *Damjén* posta- és távirdai igazgató kezében összpontosulnak.

Az igazgató helyettese *Dr. Vein*, ki egy 30 tagú bizottság élen áll.

A pálya használatáért az igazgatóság határozata folytán bérlet jegyeket bocsátanak ki, melyeknek ára egy idényre 5 frtban állapittatott meg. E mellett azonban az első évben még három forint beiratást is kell fizetni. E bérletjegyek a korcsolyapálya irodájában (Vérmező-utcza 3—6 óra között) válthatók meg. A bérletjegyeken kivül azonban egy egy napra szóló olcsóbb áru jegyek is lesznek kaphatók.

Hogy a korcsolyapálya nagy látogatottságnak fog örvendeni, annak már az is élénk bizonyitása, hogy az iroda, mely csak a napokban nyilt meg, máris meglehetős menynyiségű jegyet adott el.

S. Gy.

Kitüntetések.

Ő Felsége a király uralkodói félszázados évfordulója alkalmából *dr. Babarczi Schwarczer Ottót*, — a nagyhirü tudóst, a magyar orvosi kar diszét, a páratlan emberbarátot, a „Vörös kereszt egylet“ főgondnok helyettesét — a *vaskorona renddel* tüntette ki. Az *Erzsébet-renddel* dr. *nyilhegyi Rupp Zsigmondnét* diszitette fel a király, ezzel is méltányolva a kiváló honleánynak női érdemeit. — Vezérférfiaink közül a közügyek rendületlen oszlopait *dr. nyilhegyi Rupp Zsigmondot* és a budai tribunus plebist *Scheich Károlyt* tüntette ki a király. — A *magyar udvari tanácsosságot* *Kléh Istvánnak*, a magyarosodás zászlóvivőjének ajándékozta Ő Felsége.

Serak Károly negyedszázados jubileuma.

Huszonöt esztendő óta igazgatója a budapesti állatkertnek *Serák Károly*. Igazgatóságának negyedszázados évfordulóját ünnepiesen ülte meg folyó hó 4-én az „Allat- és növényhonositó társaság“, a mely *Seráknak* életnagyságu képét is megfestette ez alkalomra *Vastagh Géza* festőművészszel. Az állat és növényhonositó társaság délelőtt 11 órakor rendkivüli közgyülést tartott, a melyen a választmány a 25-ik évforduló alkalmából különféle javaslatot terjesztett a közgyülés elé. A közgyülés e javaslatok fölött hozott határozatait hivatalosan közölték a jubilánssal. Az elnök remek szavakkal köszönte meg a megemlékezést, mely után az arcsképet ünnepélyesen leleplezték. Délben, a közgyülés után diszebéd volt *Vampetics* vendéglőjében. *Serák Károlynak* az állat és növényhonositó társaság körül nagy érdemei vannak. Ezt a társaságot ő teremtette és az ő szorgalma tartotta fenn. Mi is minden jót kivánunk neki. Bárcsak oly virágzásnak indulna az állatkert, hogy a Városmajorba is jutna belőle.

Magyar Isten-tisztelet.

A „*Buda és Vidéke*“ folytonosan ébren őrködik a magyarosodás felett. Több czikkben óhajtottuk a magyar Istentiszteletet. *Jekelfalussy Józsefnek* az akadémiában tartott tanulsagos felolvasásából az tünik ki, hogy a templomokban nem mindenütt uralkodik a magyar nyelv.

A felolvasás erről a következő képet adja, ezzel is serkentve az „*Országos Magyar Iskola Egyesület*“-et erélyesebb munkára:

„Az adatgyüjtés kiterjedt arra a nemzeti tekintetben fontos szempontra is, hogy *mily nyelven mondják a szent beszédeket*, énekeket és vecsernyéket. Az eredmény a következő: Az *unitárius* egyházban egyetlen lelkészség sincs, a hol az egyházi élet nyelve nem volna kizárólag *a magyar*. — A *reformátusoknál* már számos két nyelvü lelkészség is van, nagyobbára magyar fő és egyéb mellékesen használt nyelvvel, feltünő azonban, hogy eme köztudat szerint teljesen magyar egyházban több tiszta német (Bács-Bodrogvármegyében 4, Tolnában 3 és Temesben 1) és egy tiszta tót egyház is (Ungvármegyében) működik, a melyeknél *a magyar nyelv még mellékesen sincs behozva*. A többi felekezeteknél az egyházak körében a magyar nyelv még mindig nem foglalja el azt a helyet, a mely azt nemcsak állami jelegénél fogva, de egyszerüen a népességből ráeső számbeli aránynál fogva is megilleti. — A *római katholikus egyházban* kerekszámban 150 oly plébánia van, a melyekben valamely más fő nemzetiség mellett 100-nál, 200-nál, 300-nál 500 nál, sőt 1000 léleknél is többre rug a magyarság, a nélkül, hogy e plébániákban a magyar nyelv legalább mint második nyelv mellékesen volna alkalmazásban. — Ugyanily lelkészségek szórványosan *az ág. ev. egyházban* is találhatók. A *görög katholikus és görög keleti egyházakban*, — a melyeknél a szertartási nyelv a nemzetiséggel összefüggésben van s a mely egyházak életében a magyarság ügye még rosszabbul áll — némi javulást is csak a magyar szertartási nyelv behozatalától és a magyar püspökség felállitásától lehetne remélni.

Aránylag legrosszabbul áll azonban a magyar nyelv használata az *izraelita hitközségek* egyházi életében. Az 569 izraelita anyahitközség közül 153 kongresszusi, 64 statuskvo és 260 orthodox hitközségben tartottak hitszónoklatokat, 92 hitközségben hitszónoklatok tartása nem volt szokásban. Az együttvéve 477-re rugó amaz izraelita hitközségek közül, a melyekben hitszónoklatokat tartani szoktak, *a magyar nyelv* csupán 85 esetben, tehát az emlitett hitközségeknek nem több mint 17·8%-ában volt kizárólagos használatban, mig *a német nyelv* kizárólagos használata 126 esetben, az összes hitközségek számának 26·4%-ában jelentetett be. Negyven hitközségnél *héber nyelven* tartották a hitszónoklatokat a többieknél *magyar-német német-magyar*, továbbá *héber-magyar* és *héber-német* kettős nyelvek voltak használatban. Különösen elszomoritók az adatok az orthodoxoknál, a kiknek hitszónoklatokat tartó 260 hitközsége közül csak nyolczban volt a hitszónoklatok nyelve *magyar*, ellenben 109 hitközségben tiszta német, a többiben héber vagy vegyes nyelvü.“

Arpád-sirok az ó-budai határban.

Az Árpád sirok felkutatására kiküldött bizottság *Thaly Kálmán* országgyülési képviselő vezetése alatt megszemlélte a békásmegyeri és kalázi határt elválasztó patak mellett levő romokat. A Duna közelében több ölnyi magas épületmaradványok és alapok azt mutatják, hogy azon a helyen valamikor templom volt. Azt, hogy a templom *az Árpádok korából* származik-e, vagy nem, a későbbi ásatások lesznek hivatva felderiteni. A romok melletti dombon ismét számos épületmaradvány és törmelék bizonyitja, hogy ott nagyobb épületek emelkedtek. Talán valami zárda. Ez esetben a romok talán megfelelnek a régi határlevelekben emlitett *Fehéregyházának* — E feltevés mellett szól az is, hogy a békásmegyeri sváb lakosság „Weiskirchen“-nek nevezi a romhalmazt. Ezt a nevet számos hazai példa szerint a régi magyar lakosságtól vehették át a mai lakosok. *Thaly* szerint elég ok szól a mellett, hogy a társulat tavaszszal ezen a helyen ásatásokat rendezzen. Akkor talán kiderül, hogy a kérdéses romok helyén volt e a kérdéses Fehéregyház, a hol tudvalevőleg az Arpád-sirok vannak. Ezt az érdekes jelentést *Thaly Kálmán* tette meg a *Magyar Történelmi Társulat* választmányi ülésén.

A háztulajdonsok Egyesülete.

A Háztulajdonosok Egyesülete e hó 4-én délután tartotta meg nagy érdeklődés mellett alakuló közgyülését. A tárgysorozat megvitatása után a tisztikart következőleg alakitották meg: *Elnök*; nagybányai Jósa Kornél. *Alelnökök*: Dr. Szuper Lajos honvéd főtörzsorvos és Miske-monostori Thassy Imre. *Választmányi tagok*: Fejér Gyula, Kugler Henrik, Lafleur Lajos, Dr. Láng Gyula, Löwy Dávid, Löwy Mór, Dr. Nobel Hülöp, Dr. Perl Soma, Rittinger Károly, Dr. dombovári Schulhof Géza, Szávoszt Emil és Vikár Béla. *Titkár*: Gerő Mór, a Háztulajdonosok Lapja szerkesztője, kit ideiglenesen a pénztár kezelésével is megbiztak.

Hirek a „Műbarátok köré-“ből.

A „Műbarátok köre“, a mely már nehány hónap óta körünkben, Budán vezeti ügyeit, még az év elején három művészi pályázatot hirdetett, a melyre beérkezett müvek az ipar muzeumban voltak kiállitva. A biráló-bizottság deczember 1-én döntött a pályázatok felett. A kisebb szinezett terra-cotta szoborra özv. gróf Pálffy Pálné által kitüzött 100 forintot *Damkó József*, vágvidéki paraszt asszonyt ábrázoló szobrának, s a magyar tárgyú aquarellre, gróf Dessewffy Aurélné adományából kitüzött 200 frtot pedig *Edvi Illés Aladárnak* itélte oda. A gobelin módjára festett panneaura beérkezett müveket bár megdicsérte a bizottság, de a Lyka Döme által adományozott 250 frtos dijat egyiknek sem szavazta meg és igy az ujból kifog tüzetni.

Disztornázás.

A budapesti (budai) tornaegyesület megtartotta disztornázását a Kriszten-féle telken épült uj tornacsarnokában. A tágas tornacsarnok zsufolásig megtelt érdeklődő közönséggel, különösen hölgyekkel. A fölvonulás után szabad gyakorlatokat mutattak be, majd pedig csapattornázás és magas korláton fokozatos gyakorlatok voltak. Rendkivül tetszett a mintacsapat tornázása két busogánynyal, melyet *Bély Mihály* egyesületi művezető vezetett

Ezt verseny tornázás követte, melynél a verseny-birák *Kollár Lajos* királyi tanácsos, *Demény Károly* és *Bély Mihály* voltak. — Az első dijat, — nagy ezüst érmet — *Salamon Róbert* nyerte el, második lett kis ezüst éremmel *Segner Pál*, a harmadik dijat — az egyesületi bronz érmet — *Gruber Román* nyerte el. A versenydijak kiosztása után a csapatok elvonultak. A sikerült disztornázást vidám vacsora követte. — *A budai torna egyesület* 1900-ban ünnepli huszonöt éves fennállását. A választmány elhatározta, hogy ez alkalomra megiratja az egyesület történetét. Miután azonban az 1873—1876. évekből kevés adat maradt birtokában, fölkéri azokat, kik ez időben tagjai voltak az egyesületnek, hogy az egyesület akkori működésére vonatkozó érdekesebb adatokat az igazgatósággal közöljék.

Iparhatósági megbizottak választása.

Az iparhatósági megbizottak választása megtörtént a főváros elöljárósági épületeiben meglehetős csekély érdeklődés mellett. Megválasztattak :

I. kerületben. Rendes tagok : Arnold Róbert, Adamasky József, Bertsik Kálmán, Csókás Gusztáv, Gaizler Béla, Hegedüs Lajos, Hirschler Mór, Horváth Béla, Jankovits József, Kühne Ferencz, Pertl István, Pleskó István, Reisz Antal, Róth Lajos, Schmelbeger Nándor, Stettner Géza, Stockinger Ferencz, Sulzberger József, Trettina József, Walther Ernő. *Póttagok :* Friedländer Lajos, Kozanek Antal, Kurczweil Vilmos, Mattmann Lipót, Noszek Ignácz.

II. kerületben. Rendes tagok : Bauer József, Biberal József, Weisz Jakab, Lindenbach István, Danczer Ferencz, Tabermann Gusztáv, Okányi Imre, Stowasser János, Kubanek Venczel, Birkenhauer József, Juhász József, Behringer István, Schnellein Antal, Szabó János, Lelmayer Nándor (iparosok), továbbá Lencz Ferencz, Wehninger Mihály, Tóth Gyula, Richtárszky Ernő, Keresztény István kereskedők. *Póttagok :* Alnach Ferencz, Bodrogi Lajos, Varga István, Buczák Ágoston, Elbl Ferencz.

III. kerületben. Rendes tagok : Bauer Mátyás, Berger Armin, Gebhardt József, Kugler József, Kuncze Rezső, Muskovits Károly, Lenarduzzi János, Szolnoky László, Varga Ignácz, Engl Márk, Haszmann István, Schaffler István, ifj. Lencz Ferencz, Dworzsák Ferencz, Kranczl Gyula, Kéky Imre, Mosel Ferencz, Róth Mihály, Epstein Jakab, Schödl István. *Póttagok :* Fillinger Sándor, Weber János, Kronstein Lajos, Sárkány Ferencz, Weier Simon.

Karácsonyi könyvek.

A *Szent István-Társaság* szép és becses és igazán gyermekeknek és ifjuságnak megirt tartalmu könyvekkel kötelezi hálára a vallásos szülőket. Bármely szülő félelem nélkül adhatja a gyermek kedélyhez alkalmazott és a hitbuzgóságot fokozó könyveket a gyermekek kezébe. Nem külföldi másolatok ezek, hanem eredeti kincsei az irodalomnak. Jó magyarsághoz szokik az olvasó gyermek s nem romlik a nemzetközi hitetlenséggel. Ajánljuk olvasóinknak.

A Szent-István Társulat kiadásában legujabban megjelentek :

„A Miklós országa." Verses elbeszélés jó gyermekek számára. Irta *Pap bácsi* Budapest, 1898. 4-ed rét, 32 lap. Igen diszes kiállitásu, szines czimlappal, szebbnél-szebb eredeti képekkel kedveskedő könyvecske 7—12 esztendős gyermekek számára. A gyermekek kedélyéhez, észjárásához illő s e mellett költői műnek is beillő elbeszélés. Szerző Miklós püspöknek, a gyermekek jutalmazójának vagy büntetőjének csodás országába veszeti el a kis olvasót. A *„Miklós országá"*-n meglátszik, hogy irója a gyermekek barátja, nevelője s e mellett költő is a szó szoros értelmében. A könyvecskéhez *Hegedüs László* készitett sikerült rajzokat. Ára kötve 60 kr.

„Magyar szentegyházak regéi". — Irta *Latkóczy Mihály*. Budapest, 1898. 8-rét 245 lap. — Szerző régi könyvek lapjairól böngészte s a népek örökifju képzeletéből kérte kölcsön azt a sok szépet és jót, melyet e kötetben a serdültebb ifjuság részére halmozott össze. Huszonnégy szentegyház regéivel találkozunk e dusan illusztrált kötetben, jeléül, mily gazdag a magyar népkedély ugy vallásosság, mint költői érzék dolgában *Latkóczy Mihály* e műveivel a leghasznosabb ifjusági elbeszélők sorába emelkedett s valóban az ifjuság javára munkál közre, a ki az ifju szivek vallásos, hazafias és költői érzelmeinek n velésére minél jobban terjeszti. A könyv ára izléses kötésben 1 frt 20 kr.

„Karácsonyi Aranykönyv," Irta *Pap bácsi*. Budapest. 1898. 4-rét 112 lap. — Tartalmára és külsejére nézve egyaránt előkelőnek mondható diszmű. A *Szent-István-Társulat* ezzel olyan könyvet akar adni a 7—12 éves gyermekek kezébe, a melyben minden versike, minden mese és a való életből ellesett kép azért készült, hogy minél több fényt, minél több meleget vigyen a gyermek zománczos kedélyvilágába. A nélkül, hogy unalmassá válnék, csinosan csengő versekben ir *Pap bácsi* az ő behizelgő apró meséiben mindenről, a mi a gyermeknek nemcsak kedves, hanem lelkére fölemelő, szivét nemesitő hatással van. Vig és komoly thémák változatosan követik egymást a könyvben, melyet *Hegedüs László* képei sűrün tarkáznak. — Ára szines egész vászon kötésben 2 forint.

„A csendes oczeánon" Utazási élmények. Irta *May Károly*. Forditotta *Szekrényi Lajos*. Budapest, 1898. 8-rét 677 lap. Nincs a világirodalomban utleiró, illetőleg utazási, kalandos regényiró — Verne-t se véve ki — a ki Mayt tulszárnyalná, akár érdekfeszités, változatosság, vidék- és népleirás, vagy bármi más tekintetben. Bámulatos közvetlenséggel tudja az egyes helyeket s vidékeket leirni, helylyel-közzel valóságos költői szárnyalással. E jó tulajdonságait May rengeteg utazásainak, éles, megfigyelő tehetségének köszönheti. Kitünő tulajdonsága a vallásos, erkölcsös szellem, a mely összes művein végighuzódik, ugy, hogy May könyveit nyugodt lélekkel akárkinek kezébe lehet adni. A fölsorolt jó tulajdonságok inditották a *Szent-István-Társulatot*, hogy mutatóba egy kötettel szolgáljon a magyar olvasó közönségnek May művéből s e czélra az *„Am Stillen Ocean"*-nak czimzett elbeszélés kötetet választotta ki, a mely öt elbeszélést tartalmaz. A diszes egész vászonkötésü munka ára 3 frt.

„Kicsinyek áhitata." Vallásos vezérkönyv kisdedóvóintézetek, elemi iskolák, óvónőképzők, nevelők és családok számára. Összeállitotta *Számord Ignácz*, az esztergomi óvónőképző igazgatója. Budapest, 1898. 8-rét, 256 lap. E hézagot pótló segédkönyvben dús anyagot találnak az óvónők, nevelők és szülők a kisded vallásos érzelmének felébresztésére, táplálására. A *„Kicsinyek áhitata"* a vallásos gyermekirodalomból a legszebb verseket és elbeszéléseket tartalmazza, melyek irodalmilag s pedagogiailag kellő szinvonalon állanak s melyek formás kerekdedség, egyszerüség, magyarosság által is kiválnak. — *Karácsonyra, a gyermekek e kedves ünnepére kiválóan bő anyag található benne.* — Ára egész vászonkötésben 1 forint.

„Martini Gusztáv életrajza" Irta *Gruber Mátyás S. J.* Forditotta *Hörl Gyula. S. J.* Budapest, 1898, 8-rét, 174 lap. E rövid életrajz sok tekintetben érdekes, főleg hazánk nemes ifjusága előtt, a mennyiben oly fiatal hőst látnak benne maguk előtt, a ki épen a jelenkor nehéz megpróbáltatásai közepette emelkedett a hit- és erkölcsös élet magaslatára. Szerző nem szórakoztató, hanem épületes könyvet akart irni s mint ilyent — ajánljuk a diszes kiállitásu könyvecskét a magyar olvasó közönség figyelmébe. Ára egész vászonkötésben 80 kr.

„Beppo, a lazzaróni fiu". Nápolyi történet. Irta *Rolfus Károly* Forditotta *Pleskái Rudolf*. Budapest, 1898. 8-rét, 199 lap. Ez érdekes elbeszélés keretében ügyesen, tanulságosan ismerteti meg szerző az olvasókkal Nápolyt és vidékét, a Vezuvot, Pompeit és népét, a halászokat, lazzaroniakat és az utczai életet. — Négy igen sikerült, eredeti kép diszíti a kötetet, melyet ugy érdekesség, mint tanulság szempontjából melegen ajánlunk a szülők figyelmébe. Ára vászonkötésben 80 kr.

A békás-megyeri Casinó felavatási ünnepélye.

— Saját tudósitónktól. —

Békás-Megyer község 1893. évben az ő budai feloszlatott jószágigazgatóság illetmény földjeinek egyrészét szérüs kerteknek létesitése czéljából az államkincstártól megkapta. Hogy örök adás-vevés utján e, vagy csak bérben és milyen feltételek mellett, az nem tartozik ugyan ide, de magának a ténynek felemlitését azért tartjuk szükségesnek, mivel a nevezett községnek az állam részéről nyujtott ezen kedvezménye adta az első lendületet meg, egy, akkoron még Ujpesten lakott néhány lelkes állami tisztviselő által megindított mozgalomra, kiknek élén *Király Béla* és *Rada Géza* osztálytanácsos állottak, s a melynek eredménye az lett, hogy az emlitett kincstári földnek 16 holdnyi masikfele, a kormány intézkedése folytán egy 43 állami tisztviselőből álló egyesületnek házépitési czéljából örök áron átengedtetett.

Az eszme megpenditése után, a mely a fentemlitett férfiak érdeme első sorban, különösen akkor, midőn a kormány a kivánt telket a kérelmező családoknak megadta, a település ténylegesitéséhez, tehát az eszme megtestesitéséhez kellett fogni. Király s Rada ekkor sem lankadtak, de maguk mellett többeknek alkalmat adtak arra, hogy az eszme iránt való lelkesedésöknek az ügy megnyerése körül tett fáradozásaik által adjanak kifejezést.

S e férfiak közt, kiket egyszersmind a legnagyobb elismerés illeti meg, első helyen állanak *Thold Béla*, *Martiny László*, *Agoston Antal*, *Mezőczky Elek* s mások, a kiknek munkássága tette lehetővé, hogy 1895-ben, a ma már oly szépen virágzásnak indult telep alapköve letétetett.

A telep tagjai, kik eddig csendesen működtek, s mit sem hallattak magukról, a jelenben casinójuk nagy nehézségek legyőzése után történt megalapitásával vonták magukra a sajtó valamint a müvelt világ figyelmét, s adták egyszersmind fényes példáját annak, hogy a vállvetett munkával, s igaz egyetértéssel mi mindent lehet rövid időn belül létrehozni. Bizonyitékát adta továbbá ez intézmény megalkotása által a telep annak, hogy benne jólét, barátság, egyetértés uralkodik ; hogy telepét nem csak egyszerü lakóhelynek tekinti, hanem oly otthonnak, a melyen a rangjához méltó társadalmat s e társadalomnak életet adni kötelességének tartja ; szóval életképes, s teljes mértékben megérdemli minden oldalról s minden tekintetben a pártolást.

A casino, a melynek minden telepes tagja, a település után csakhamar megalakult. Eleinte csak bérházakban tengődött, mig most, három év után megvetették alapját jelenlegi diszes, uj épületüknek, melynek tánczvigalommal való felavatását f. hó 3-án tartották meg.

A tisztviselő telep mind a 43 családja, s velök a környék inteligentiájának számos tagja jelent meg a felavató mulatságon, a mely a casinó valóban izlésesen feldiszitett táneztermében folyt le.

8 órakor este kezdte meg a „csárdással" a fiatalság a mulatozást, s a legkedvesebb fesztelenséggel, mintha mindnyájan egy családnak volnának tagjai, érték meg még mindig vig, eleven kedélylyel a reggelt.

Az éjféli szünetben *Thold Béla*, a casinó elnöke *Martiny László* annak érdemes titkára s mások tartottak sikerült tosztokat, mikben a nap jelentőségét fejtegették, s üritettek számtalan poharat a casinó jövőjére, Ő felsége a király s egymás egészségére.

A rendezés, s a kényelem, a mint a közönség lépten nyomon tapasztalhatott *Zeitler Sándor*, a telep egyik igen rokonszenves alakjának érdeme, ki a beléhelyezett bizaloknak fényesen megfelelt.

A hölgyek névsorát kik ugy toilettejeik, mint egyéb szépségeik által egymást látszanak fölülmulni, a következőkben adjuk.

Az asszonyok közül *Thold Bélánén*, az elnök kedves nején kivül jelen voltak : Agoston Antalné, Berczsényi Jánosné, Berg Antalné, Boda Zsigáné, Böhm Péterné, Császár Ervinné, Frankenstein Kontné, Herald Lajosné, Hőbert Béláné, *Király Béláné* Lecsó Elemérné, Láng Frigyesné, Mondok Józsefné, Miklós Józsefné, *Martiny Lászlóné*, Mayr Ottóné, Roth Arpádné, (B. Kalászról), Sopronyi Gitáné, Socanin Antalné, Szabó Józsefné, Wajnics Lipótné, Zeitler Sándorné. Továbbá :

Berczsenyi Emma, Boda Sark, Fekete Julianna, Höbert Vilma, Hübner Bertuska, Kányó Ilona, Király Aranka, K. Csopért Margit, Kollár Berta, Kleberg Rozsi, Láng nővérek, Miklós Irma, Szikszai Edith, Szépligeti Clementa, Thold Margit, Thold Malvin és Zeitler Manczika kisasszonyok.

S Gy.

A kelenföldi casinó.

Mint már a mult számunkban jeleztük, a tágymányosi gellérthegyi s kelenföldi intelligentia „*Kelenföldi Casinó*“ czim alatt egy a társadalmi életet fejlesztő kört szervezett.

Az alakuló gyülés után teljes pontossággal még nem tudtuk megállapitani tisztikarának névsorát, miért is a jelen sorainak kiséretében adjuk. A Casinó elnöke *Dr. Kertész Aba*, az első kerület tabáni részének általánosan ismert s tisztelt alakja lett, ki tapintatos vezetésével e kört is, reméljük, nemsokára arra a nivora fogja helyezni, a milyen a főváros hasonló czélu egyletei nyugszanak.

Az elnökök: Angyal Dezső és Kutlányа János lettek. A 24 tagu választmányba bevétettek: Alm Károly, Benedikt Márk, Drohobeczky Miklós, Eiser Ede, Dr. Győry István, Hagelmann Lajos, Hatsik Béla, Hein Lipót, Juhász Ignácz. Kirnig Jakab, Leimdörfer Lipót Müller J. Lajos Dr, Rakovszky Géza Révész István Rónay László Rummel Tivadar, Dr. Sarudy Endre Schneller Jenő Dr Strélinger Samu id. Sztankovits Ferencz Dr. Sztankovits Ferencz Trozonyi Géza Várnai Jakab Vörösvári Szigfrid. Választmányi póttagok: Bajkay József Botta István Kronberger Ede Pálházy András Sibálszky Kálmán Túry Imre. A számvizsgáló bizottság tagjaiul pedig Fischer János, Grün Károly, Kremsier Mihály választattak meg

A Kelenföldi Magyar Asztaltársaság tánczmulatsága.

A Kelenföldi Magyar Asztaltársaság jótékony czélokra, valamint saját könyvtárának gyarapitására f. hó 4 én zártkörü tánczmulatságot rendezett Kelenföldön, a *Kretter József*-féle vendéglő tágas tánczermében.

A tánczestе 7 órakor kezdődött meg, a melyben igen előkelő közönség, s nem egy Kelenföldi notabilitás vett részt.

Éjfélkor a tombolán nyert apróságok kiosztása keltett egy-egy tárgyával általános derültséget, mely a közönség jóhangulatát csak fokozta.

A közönség a legjobb hangulatban egész reggelig együtt maradt, a mi első sorban a derék rendezők érdeme, a kik mindent megtettek, hogy a jelenlevők egy kellemesen el töltött éj emlékét vigyék magukkal.

A kitünő zenét Dőme János általánosan ismert alcsúthi zenekara szolgáltatta.

Keresztény szövetség.

Keresztény szövetség van alakulóban, melynek már alapszabályai is elkészültek.

A „Keresztény Szövetség“ mint ilyen a legnemesebb czélt tűzte ki maga elé: mert úgy a korona mint a különböző felekezetek közt levő súrlódásokat és ellentéteket kiegyenliteni, a keresztény felekezeteket társadalmi, közgazdasági, közmivelődési és jótékonysági téren egyesiteni van hivatva; ez által elérni óhajtja azt, hogy az ellenségekből testvérek és szerető felebarátok váljanak, s igy a létkérdést és egymást közös egyesült erővel támogassák.

Nem kivánnak semmivel sem többet létesiteni, nagyobb összetartást, eredményeket elérni és a kereszténység érdekeinek nagyobb templomot emelni; mint a minőt rövid negyedszázados léte óta az „Izraelita-Országos-Központi Iroda“ elért ezáltal, hogy ismert elveit vallási alapon a társadalmi térre vitte át.

Ezekből nyilvánvaló, hogy mi a „Keresztény Szövetség“ czégére alatt nem a felekezetek elleni harczért, hanem a felebaráti szeretetért, a keresztények érvényesüléséért, vagyis élet kérdéseért küzdenek.

A gyűjtőiveket és minden irásbeli közleményt Kuthy István nyug. m. állami tisztviselő és földbirtokos czimére (II., Retek-utcza 49. I. 7 szám alá) beküldeni kérik.

Ha felekezeti gyülölség szitása nélkül egyesülnek a keresztények, azt más vallásfelekezetek nem fogadhatják ellenségesen. Mindnyájan egy atyának vagyunk gyermekei. Ki-ki tehet mindent, ha nem izgat és nem szit gyülölséget.

A szervező bizottság.

A lövöldetagok jubileuma.

A fővárosi napilapokból olvassuk, hogy a polgári lövész egyesület 25 évig részt vett tagjai tiszteletére áldomást rendezett. A polgári lövész egylettől minden hazai egyesület tanulhat. Nemcsak czélba lőnek, de hasznosan beszélnek közügyekről s a mint a budai dolgokban mindig szivesen résztvevő *Darányink* többször ismételte a magyarosodásban is hervadhatlan érdemei vannak Üdvözöljük a negyedszázados tagokat és kivánjuk, hogy továbbra is munkálkodjanak a haza, a magyarosodás és Buda érdekében.

Ernő szoba.

A boldogult *Bellobradics Lipót* nyugalmazott kapitány a *Buda és Vidékében* inditványozta az *Ernő szobát*, mely egy kis casino a polgárok és katonaság között a barátság edzésre a tartalékosok belevonásával. Ő vetette fel az eszmét, hogy az ezred ünnepelje nagy közvitéze Petőfi Sándor emlékét a törvényhatóságok és közönség hozzájárulásával. Megtörtént. A sirjában porladó inditványozó emlékének tartoztunk azzal, hogy ezt megemlitsük. Nem hallgathatjuk el ezeket, hogy az Erzsébet fák ültetését is legelőször lapunk inditványozta. Ebből láthatják olvasóink, hogy a *Buda és Vidéke nem henyél*

Arvák.

A megváltó születésének ünnepe, a szeretet, a jószív ünnepe. Adakozzon kiki tehetsége szerint, a szegényeknek, özvegyeknek, árváknak. A székes főváros árva- és szeretetházai szét küldötték aláirási iveiket, hogy gondozottaik karácsonyfája örömet okozzon az árváknak. Adakozni lehet pénzben és tárgyakban. Adományokat elfogad a *Mayer árvaház* Városmajor-utcza, *Klotild szeretetház* Városmajor-utcza, *Községi szeretetház* Nagy Rókus-utcza.

Budai állandó szinház.

A székes fővároshoz az I. kerületi törvényhatósági bizottsági tagok az állandó szinház ügyében a krisztinavárosi aréna mellett foglalva állást, kérvényt adtak be. — E tárgyhoz visszatérünk.

A lakásviszonyokról.

Szibreich Károly a kitünő technikus és a Buda és Vidéke sokat utazott munkatársa az *Országos Közegészségi Egyesületben a lakásviszonyokról* értekezett. Angolos rendszer szerint szerkesztette meg egy a Kelenföldön épitendő házcsoport tervét. A mind a négy oldalán utczával határos házcsoport házszeleteinek kis előkertjük van, az egész belsőség pedig mindegyik házszelet hátulsó kertjéből van összeteve, a belső közlekedésre az utczától elzárható belső ut szolgál. Az előadó még egyéb terveit is ismertette, ebből kivált a nőtlen férfiaknak épitendő közös lakóház tervét emlitjük meg Ily módon lehetővé válna, hogy a nőtlen emberek is állandóbb lakásokba jutnának, nem szorulnának albérletre. Hajadon munkásokról is lehetne nők számára épitendő közös lakóházakban gondoskodni. Az előadáshoz hozzászólott Palóczi Antal, a Buda és Vidéke munkatársa, a ki különösen arra mutatott rá, hogy külföldi példák igazolják, hogy a czélszerü és egészséges épitkezés nemcsak jó tőke-elhelyezés, hanem a lakóknak is olcsóbb, sőt a saját ház szerzését is lehetővé teheti. Ő is ilyen értelemben szerkesztette egyik kongresszusi jelentését. Kauser József szintén lapunk munkatársa, nagy elismeréssel van az előadó ideálisan szép s mégis megvalósitható tervéről. Ő is azt hiszi, hogy ilyen módon egyrészt a lakásuzsorát lehetne korlátozni vagyis azt a képtelen állapotot, hogy az összezsufolt albérlők fizetik ki a lakásbérlő helyett a házbért, másrészt erkölcsi szempontból is figyelmet érdemel, hogy a nőtlen meg hajadon munkások s középosztálybeliek ne szobabérlők, sőt ágyrajárók legyenek, hanem olcsó kis lakáshoz jussanak. Végül Csapodt István elnök mondott az előadónak és hozzászólóknak köszönetet.

A Gellérthegyre vezető vasut.

A kereskedelemügyi miniszter leiratilag tudatja a székesfőváros hatóságával, hogy a Gellérthegyre vezető vasut épitésére és üzletére vonatkozó engedély-okiratot Novák Ferencz műépitésznek kiadta. A vasut viztulsulylyal mozgatott hegyipályaként lesz épitendő s kezelendő.

Gála naptár.

A Bolond Istók szerkesztője nagyon szép és tartalmas kiállitással adta ki a *Gála Naptárt* A sok képpel tarkitott mulatságos szövegü naptár ára 1 forint és megrendelhető a Bolond Istók szerkesztőségében. Nem csak politikai élczek és karikaturák vannak benne, de adomák is. A *Gála Naptár* kedvelt naptára lesz a művelt közönségnek és sok évfolyamban fog élni.

Uj iskolák.

A székes főváros áldozatkészségéből a budai külterken két év alatt három uj iskola épült. A labancz uti, mely épitészeti, iskola-egészségügyi- és paedagogiai szempontból valódi minta iskola, a hidegkuti-uti, mely az idén nyilt meg, s most épitik a zugligeti uti iskolát, mely szépészeti szempontból is méltó lesz környezetéhez. Reméljük, hogy a folyó épitkezések alatt a vállalkozó kimélni fogja az iskola kertjében felállitott ezredéves emléket s az ezredéves emlékfákat, melyek sem az. épitkezés, sem a szabályozás utjában nem állnak Az ilyen emlékek nem egy-két évre készülnek, hanem a késő utókor számára.

Figyelemmel fogjuk kisérni.

Szinházi hét.

E héten ismét változatos műsorban gyönyörködhetett a *Kisfaludy szinházba* járó közönség. Régi jó darabjaink csaknem minden válfaja képviselve volt benne, a mi minden esetre legfőbb oka annak hogy esténként ha nem is telt, de népes házak előtt játszottak a szinészek.

A műsorban a vigabb jellegü darabok közt különösen a „*Nőemancipáczió*“ s a „*Diplomás kisasszonyok*“ tetszettek, a melyekben *Kápolnay* Irénke, a szinház e tehetséges, kedves művésznője mutatkozott be több oldalról, s aratott valóságos tapsviharokat. Temperamentumos játéka mellett, melyről mát többször megemlékeztünk, különösen ama preczizitást kell kiemelnünk, melylyel a fent emlitett két szindarab énekszámait előadta. — „*Elektrában*“ *Nagy Bellát* láthattuk, ki ha tehetségét tovább fejleszti, s némi egyéniséget is lesz képes művészetében szerezni, még sokra viheti. Mellette *Gyurman Alicet*, *Morvayt* s *Kovács Lajost* kell első sorban felemlitenünk, mint a kik szerepeiket a legjobban játszották meg. — A hét kiválóbb drámai közül még, mint legsikerültebben előadottat a „*Vasgyárost*“ sem szabad elfelejtenünk, melyben *Kovács Lajos*, ez a valóban kiváló művészi erője a Kisfaludy szinháznak, fejtette ki s tüntette fel különböző, igen kedvező szinekben művészetét. — A *Dolovai nábob leányában* *Morvay Antal*, *Kresz Irma* érdemelnek első sorban dicséretet s aztán, mint a közönségnek, kitünő alakitásaikkal mulattatója: *Latabár Árpád*, *Sarkady Aladár és Nyitrai*.

Forgalom.

A magy. kir. államvasutak szombathelyi üzletvezetőségének (központ) kezelése alá tartozó bicske—székesfehérvár—sárbogárdi h. érd. vasut bicske székesfehérvári vonala Felsuth, Acsa, Lovasberény

és Pátka állomásokkal Vértes-Boglár, Csala és Pákoszd rakodó állomásokkal, továbbá Felcsuth megállóhelylyel f. évi november hó 22-én a nyilvános forgalomnak átadatott.

Valamennyi állomás és rakodó állomás az összes, Felcsuth megállóhely pedig csakis a személy és podgyász forgalomra van berendezve.

A bicske—székesfehérvári vonal a székesfehérvár—sárbogárdi helyi érd. vasut kiegészitését képezi, minélfogva ezen vasut jövőre „bicske—székesfehérvár—sárbogárdi helyi érdekü vasut" elnevezést visel.

„Czipész Szaklap."

Bodh József szerkesztése alatt egy uj, a czipészek érdekeit szem előtt tartó lap, a „*Czipész Szaklap*" jelent meg a napokban. Bodh József ez uj lapja mintegy folytatását képezi a „*Magyar Czipészek Szaklapjá*"-nak, a mely eddig ugyan saját szerkesztése alatt jelent meg, de nem képezte magántulajdonát.

Mint ilyenben, a tulajdonosnak egyes nézeteit természetesen kifejezésre juttatni kötelessége volt. Ezek pedig, mint azt uj lapja „Nyilatkozatá"-ban kifejti, csupán károsak voltak, mert a tulajdonos lemondva (talán a reakczió hatása alatt) előbbi szakszerü irodalmi álláspontjáról, inkább hajlik a nem szakember kezén lévő „*Magyar Czipész Ujság*" felé, a melylyel egyesülni is óhajt.

Ez a tény, melyben ő a magyar czipészet érdekeinek csorbitását látja, birta rá uj lapja megindítására.

Az első szám nov. 15-én a következő érdekes tartalommal jelent meg: Czipészipari szakiskola. Nyilatkozat Szabászati, minta melléklet magyarázata. A rövidebb lábhoz való czipő készités. Hogy kezeljük varrógépeinket? stb.

A lap felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa, mint már többször emlitettük *Bodh József*, munkatársai *Sperai János és Horváth János*. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Szerkesztősége s kiadóhivatala II. ker. Donáti-utcza 46. szám alatt van.

A lapot, a mely első száma után itélve komolyan szándékozik felvenni a harczot czipészeink érdekében a szakembereknek melegen ajánljuk.

A budai szinház.

A mérnöki hivatal részletes jelentést tett a tanácsnak, hogy hova épitsék a budai állandó szinházat. Véleményt mondott valamennyi területről, a melyre a szinházat tervezték. A Szarvas-teret, a Margit híd mellett levő területet, a Pálffy-teret s a Várt nem tartja alkalmasnak a mérnöki hivatal, mert a lakott terület szélén van. A Vár ellen meg azt a kifogást teszi, hogy nincsen megfelelő közlekedése. A Flórián kaszárnya helyét sem tartja alkalmasnak, mert közel van a Ganzgyárhoz s igy tüzveszedelmes. A Bomba-teret nem akarja a mérnöki hivatal áldozatul adni s nem akarja, hogy a teret akármilyen czélra beépitsék. A bombatéri vásárcsarnok telke nagyon drága s ha oda épitenék a szinházat, nehezen találnának megfelelő területet a vásárcsarnoknak. A mérnöki hivatal a szinház czéljára a Horvát-kertet tartja egyedül alkalmasnak. A Horvát kertben van most a krisztinavárosi szinkör. A mérnöki hivatal ugy tervezi, hogy az állandó szinházat a tornacsarnok mellé épitsék s előtte park legyen. Ebben az esetben a szinkörben megtarthatják az előadásokat egészen addig, a mig az állandó szinház elkészül. A mérnöki hivatal fölveti azt az eszmét is, nem volna e czélszerü, ha a szinkört meghagynák nyári szinháznak. Akkor természetesen az állandó szinházat máshova kell épiteni.

Hirdetmény.

Több izben tapasztaltatott, hogy tejes kannák és tejet szállitó kocsik moslék, zöldség és más effélék szállitására is felhasználtatnak. Miután ezen szállitás a mezőgazdasági termények, termékek és czikkek hamisitásáról szóló 1895. évi XLVI. törv.-cz. végrehajtása tárgyában 1896. évi junius 9-én 82893, sz. a. kelt földmivelésügyi m. kir. miniszteri szabályrendelet 8. §-a értelmében tilos, közegészségügyi szempontból pedig megkövetelendő, hogy a tej kihordására s tartására szolgáló edények s a tej szállitására szolgáló kocsik csakis e czélra használtassanak, *figyelmeztetnek alulirott kerület területén levő összes tejkereskedők és tejelárusitók, hogy a tejes kannákban s tejet szállitó kocsikon moslékot, zöldséget és más efféléket tartani, vagy szállitani annál inkább óvakodjanak, mert a fentebbi rendelet áthágása esetén az illetők ellen a kihágási eljárás folyamatba fog tétetni*, és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a alapján a kihágást elkövetők *szigoruan büntettetni fognak.*

Budapest, 1898. évi november hó 15-én.

Az I. ker. előljáróság, mint elsőfoku egészségrendőri hatóság.

Olhauser Pál, s. k.
előljáró.

Magy. kir. államvasutak üzletvezetősége Debreczen.

32092/1898. szám.

I.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége 1899. évre, kedvező ajánlatok tétele esetében 1900. és 1901. évekre szükséges pályafentartási fák szállitására nyilvános pályázatot hirdet, jövő évben az alábbi fákra lesz szüksége:

13.020 köbm.	erdei fenyő	deszkára
106,537 „	jegenye „	„
4.432 „	lucz „	„
1.255 „	tölgyfa „	„
0.900 „	vörös „	„
25.865 „	szélmetszetlen fenyő	deszkára,
330.030 „	faragott fenyő fára 12 mtr. hosszuságig	
2.812 „	faragott fenyő fára 12 méter hosszuságon felül	
212.968 „	faragott tölgyfára 4 mtr. hosszuságig	
161.702 „	„ „ 4—7 m.	„
11 140 „	„ „ 7—12 m.	„
30.018 „	szurkos, vagy erdei fenyő faragott fára	
9 307 „	erdei fenyő	pallóra
35.920 „	jegenye „	„
54.913 „	tölgyfa pallóra 4 mtr. hosszuságig	
38.743 „	tölgyfa „ 4 méteren felüli hosszuságban	
0.570 „	vörös fenyő	pallóra
41 027 „	fenyő szálfára.	

Az 1899 évben szállitandó pályafentartási fák méretei a 32092/98. szám alatt kiadott méretjegyzékben vannak felsorolva; a következő években szükséges fák méretei a szállitási évet megelőző november hó 1-ig közöltetnek szállitóval.

Az egyes évekre megrendelt fák ugyanazon év február havától kezdve április hó végéig feltétlenül beszállitandók. Az üzletvezetőség kiköti magának, hogy az egyes évekre előirányzott famennyiségből 40%-kal többet vagy kevesebbet rendelhessen.

A pályázati feltételek alapján készült ajánlatok legkésőbb *1898. december hó 28-án* déli 12 óráig nyujtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. általános osztályánál: az 5% bánatpénz ellenében 1898. évi deczember 27. napjának déli 12 óráját leendő le a debreczeni üzletvezetőség gyüjtő pénztáránál.

A pályázati részletes feltételek és méretjegyzékek valamennyi üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőségtől dijtalanul megszerezhetők; — mig a 122291/96. számu általános anyagszállitási, valamint a 136719/92 sz. különleges szállitási feltételek ugyanott megtekinthetők; de csak készpénzért szerezhetők meg a magy. kir. államvasutak nyomtatványtáránál (Budapest, Andrássy-ut 73.), előbbi 25 kr, utóbbi 15 krért, postai szállitás esetén 10 krajczáros levéljegy mellékelendő.

Debreczen, 1898. november hó 20.

Magy. kir. államvasutak.

Üzletvezetőség Debreczen.

Ajánljuk a czégeknek a „Buda és Vidékét" Karácsonyi hirdetésekre

Tájékoztató.

Ebben a rovatban minden előfizetőnek jog van évenkint egyszer ingyen hirdetni. Kérjük a szöveg beküldését. Több leirás vagy hirdetés megegyezés szerint. Csak olyan hirdetést közölhetünk, mit beküldenek.

— *Helyi vegyes vonatok forgalomba helyezése.* F. évi november hó 24-étől kezdve a hajózás szünete tartamáig Budapest k. p. u. és Budafok között a Budapest k. p. u.-ról d. e. 10 óra 30 perczkor induló és Budafokra d. e. 11 óra 15 perczkor érkező 1028. sz. valamint, valamint a Budafokról d. e. 11 óra 30 perczkor induló és Budapest k. p. u.-ra d. u. 12 óra 20 perczkor érkező 1027. sz. vegyes vonat fog forgalomba helyeztetni.

— *Tanuló leányok felvétetnek.* Irzinger M.-nél ezelőtt Kubinszky György fodrász és illatszerész cs. és kir. szabadalmazott bajuszkötő és cs. és kir. szabad. szabályozható gyermek fül leszoritó kötszer készitő Budapest, I. ker. Pauler-utcza.

— *Kiadó istálló.* Elkülönitett istálló 2 lóra kiadó. Bővebben I. Szent János-utcza 41. sz. Ugyanott egy jégszekrény és korcsma állvány eladásáról felvilágositanak.

Karácsonyi és ujévi kalauz.

Bartalits Imre könyvnyomdája és kiadóhivatala III., Remetehegy.

Heisler Jaroslav kő- és könyvnyomdája I., Várkert-rakpart.

Balitkay Mihály üveg- és edény-kereskedés, Krisztina-tér.

Beck Adolf liszt nagykereskedése II., Széna-tér, 1.

Berger Adolf II., Fő-utcza 1. férfiszabó-üzlet.

Biehn János. Valódi aszfalt fedlemezek.

Braun testvérek. Pezsgők.

Burkert Konrád. Vizvezeték, épület és diszornamentika, II., Retek-u. 12.

Csókás Gusztáv I., Borz-utcza, 4. Asztalosmunkák.

Eiser Ede. I. Fehérvári-ut, 13.

François Lajos és társa pezsgőgyár Budafok.

Freyberger Pál. II., Fazekas-tér. Vaskereskedés.

Fischer B. czukrász, Roham-utcza, 1.

Gilly József, I., Krisztina-tér 7, bádognemüek.

Goszleth István fényképész. IV., Kristóf-tér.

Grünwald Samu. I. Krisztina-tér 1. Női- és férfidivat kereskedés.

Gaiduschek Mór és fia férfiszabó. II,- Fő-utcza 76.

Harkai Mária Zongora-terem. VIII. ker., Kerepesi-ut, 10,

Keller Ignácz füszerkereskedő I. ker., Palota-utcza 28.

Kugler József. III,, Zsigmond-u. 65. Mézeskalács és méz.

Löwenstein Antal. I., Attila-utcza 77. finom sütemények.

Hartman István. I., János-utcza, finom sütemények.

Lenz Ferencz II. ker., Fő-utcza. Papir és irószerek.

Löwenstein Fülöp Nándor IV. ker., Eskü-tér, Kishid-utcza. Vámház-körut, saját csemegárúk.

Makó Mihály. IX. ker., Üllői-ut, 2. Vaskereskedés.

Főhercsegi kertészet IV., Hatvani-utcza, Cziráky-palota!

Márkusz Jakab. I., Attila-utcza, 58. füszer és csemege, bor.

Matteni és Wille. Teréz-körut, 37. ásványvizek.

Németh Károly Géza füszer és vaskereskedés. II, Széna-tér 1,

Pettrich Márton. I. Márvány-utcza, 15. Asztalosmunkák,

Röszler Károly. I. ker., Pálya-utcza 7. Sütemények.

Ruda és Blochman Pezsgő és cognac. V., Akadémia-utcza, 16,

Rosberger Elemér. Alagut-utcza. Női és férfidivat.

Mihalovits József. Alagut-utcza. Kalapos.

Mechlovits Béla kalapok, férfifehérnemüek, divatczikkek.

Stampfer Márton, II. ker., Fő-utcza, 11. Füszer.

Stoklasz József. I. ker., G llérthegy-utcza, 15. Szobrász.

Stowasser János. II., Lánczhid-utcza, 5. Cs. és kir. hangszergyáros.

Szénássy és Reiman IV., Ferencziek-tere, 9, papir- és diszmüáruk.

Törley József. VIII, ker., Eszterházy-utcza, Pezsgő.

Willinger Ferencz. Füszer és vas. Krisztina-körut.

Wirker és társa. II., Fő-utcza. 48. vaskereskedés.

Dr Lend Adolf, II. ker., Donaty-utcza, kitömött állatok

Pápai és Náthán. Vasbutor és varrógépek. Andrássy-ut.

Hölle Márton Buda-Őrs Pezsgő.

Erdélyi L. Könyvkötő. II., Iskola-utcza.

Toldy Lajos. II., Fő-utcza. Könyvkereskedés.

Werner Adolf, I. ker., Batthiányi-utcza, ásványvizek.

Családi ház.

Családi házat vagy villát keresek kerttel a Krisztinavárosban; megkivántatik 4—5 szoba, cseléd- és fürdőszoba, hozzá tartozókkal. Ajánlatokat levélben kér Dr. Rupp Kornél főgymn. tanár IX. Soroksári-utcza 31. sz.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Tea estélyekre!!

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **I. ker. Roham utcza 1. sz. alatt** (Heszféle házban) levő

czukrászdámban

a teázás ideje alatt kapható saját gyártmányu

vegyes tea sütemény	kiló	1 frt	40 kr.
paciense „ „	„	1 „	80 „
mandula „ „	„	2 „	— „

Továbbá mindennemü crém sütemény.

Teljes tisztelettel
Fischer B.

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.
Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az *„Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka“* czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat. virág asztalok berendezését és azok gondozását.
Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-sziget, és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnokai, Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU-GYAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST—KÓBÁNYA.

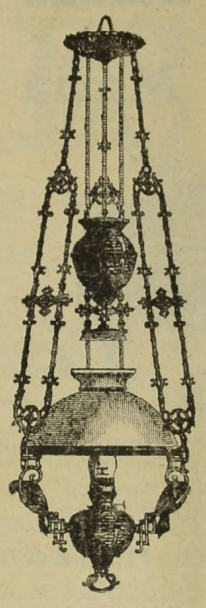

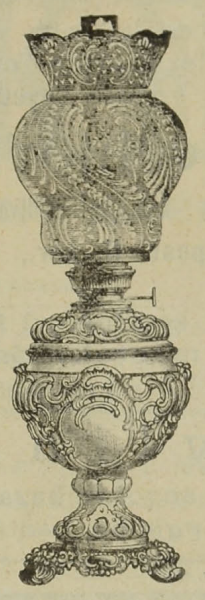

Petróleum-lámpák

minden czélra.

FÉM- ÉS DISZMŰ TÁRGYAK.

VALÓDI KIRÁLYOLAJ

biztonsági petróleum.

Raktárak Budapesten és Vidéken:

V. Gizella-tér I. szám.
VI. Teréz-körut és Király-utcza sarkán.
VIII. Üllői-ut 12. szám, a Kálvin-tér sarkán.
X. Jászberényi-ut
POZSONY: Lőrinczkapu-utcza.
KOLOZSVÁR: Wesselényi-utcza 20.

Első rangu hazai gyártmány.

Pontos czim:
ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára** mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással dijmentesen szolgálunk.

Gőzcséplők. Vetőgépek. Boronák. Ekék. Szecskavágók. Morsolók.

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utca, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKAK,

valamint **szőrme-árukból.**

Budapest-Krisztinavárosi koronatakarék-és hitel szövetkezet I. ker. Krisztinaváros, Pauler u. 1. sz.

MEGHIVÓ

a „Budapest—Krisztinavárosi koronatakarék— és hitel szövetkezet“ 1898 évi deczember hó 29 én este 6 órakor saját helyiségében (I. ker. Pauler u. 1. sz.) rendkivüli **közgyülést** tart melyre a t. tagokat ezennel meghivjuk.

NAPIREND:

2 igazgatósági tag, 2 felügyelő bizottsági póttag, 5 választmányi rendes és 4 választmányi póttag választása.

Kelt Bpesten 1898. deczember hó 10 én

Az igazgatóság.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfal -fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetéket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

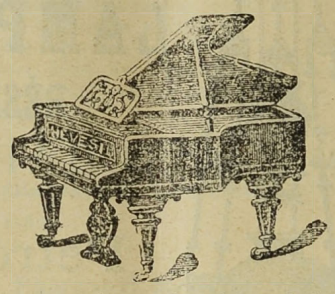

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

Előjegyzéseket az 1900. évi

Budapest Párizsi

társas kirándulásra elfogad és ugyanott bővebb értesités kapható.

HEISLER J.

II. Várkertrakpart.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-, gyaluló- és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.

Budapest 1898. VII. évfolyam 36. sz. (Karácsony hava) Deczember 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

ADAKOZZUNK AZ ORSZÁGOS MAGYAR ISKOLAEGYESÜLET PERSELYÉBE.

Szerkeszti: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: **Városmajor-utcza 28.**

Megjelenik havonkint háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: **Városmajor-utcza 28.** Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Olvasóinkhoz.

A *Buda és Vidéke* izgatások elkerülésével a nélkül, hogy ezzel más vallásokat bántana, őrködik azon, hogy a *keresztény szellem* tartsa fenn a társadalmi békét s arra törekedik, hogy a *vallások* egymással kezet fogjanak az emberiség jólléteért, az erkölcsért és becsületességért.

Célunk, hogy a közönséggel patriarchalis viszonyban legyünk, ezért a kész kiadások méltányos felszámitásával előfizetőink minden megbizását elvállaljuk, a mi előnyös reájok nézve, mert Budán számtalan *hivatal, hatóság van. Paedagogium, kórházak, kertész képzőintézet, hadparancsnokság, stb. Beadunk és sürgetünk minden kérvényt, közbenjárunk hitel, eladás, bérlet, biztositási és engedély ügyekben. Kérdésekre levélben felelünk. Már beadott ügyeknél kérjük az ügydarab számát közölni. Kihallgatásokra előjegyeztetünk. Tudakozódás, felvilágositás magánügyekben is.*

Ezekkel akarjuk visszaadni azok szivességét, kik lapunkra előfizetnek és ezzel erősitik a *magyarosodásért* folytatott törekvésünket.

A Buda és Vidéke kiadóhivatala: Budapest, I., Városmajor-utcza 28. sz. Báró Bánffy ház.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 frt
Félévre	3 „
Évnegyedre	1 „ 50 kr.

Lapunk ernyedetlenül *küzd a magyarositasért*. A magyarositáshoz nyujtson segédkezet minden hatóság, intézet, vállalat, község, egyesület és minden jó hazafi. Lapunkból az ország idegen ajku népeivel lakott vidékek megláthatják mi a teendőjök erőszak és hatalmaskodás nélkül... Magának az államnak is sok a teendője a magyarositás terén Buda és vidékén. Mig Budán és vidékén a tulnyomó többség nem *magyarul beszél* és *érez*, addig más vidékek nem sokat érhetnek el.

*A **Buda és Vidékét** levelezőlapon kijelentett kivánságra minden nem tisztán magyar ajku község tanitójának ingyen küldjük.*

Csak dombormü?

A székes főváros a nagy Vesselényi Miklós emlékére, az árvizi hajósnak hálából egy dombormü emléktáblát szentel. A hőslelkü és bátor báró Vesselényi Miklós nagy tettekben gazdag életéből magasan emelkedik ki az a cselekedete, midőn életét koczkára téve, az árvizből ment életet és vagyont. Ezt a magasztos jelenetet örökiti kitünő szobrász művészünk, a történeti érzékben gazdag s magyar izü Holló Barnabás egy jól átgondolt és ihletgazdag dombormüben. A kiről a nemzet nagy költője a Széchenyi szellemével rokon Vörösmarty Mihály zengett, annak férfias alakját örökiti a művész.

A székesfőváros jól tette, hogy a nagy férfiu életének lélekemelő s az ifjuságra tanuságos bátor nagylelküség jelenetét kőben örökitteti.

Báró Vesselényi Miklós is azok sorában van, kiket a halhatatlanság divatkészitői eldugnak és nem a méltó világitásban mutatnak be.

Széchenyi hagyományait nem követi korunk, „az ép testben az ép lélek“ elveit csak részletekben valósitja. A testedzést tanitják ugyan, de erre nem nevelik az ifjuságot.

A becsület, őszinteség, lovagiasság, igazmondás, bátorság az ifjuság legszebb ékessége. A hol az ifjuságban ezek az erények jobbára csak kivánságok, az a nemzet nagy tettekre nem hevül. Ezt a holt tőkét nagy példákkal kell ébreszteni, gyümölcsöztetni. Ezért kérdezzük, hogy csak dombormüvet érdemel a nagy dalia báró Vesselényi Miklós?

A székesfőváros kegyelete szép és elismerésre méltó, ám de Vesselényi Miklós nemcsak a székesfővárosé, de az egész nemzeté. Van szobra a nagy Vesselényinek szülőföldén is, de ő a nagyok között is oly nagy, hogy emléket az egész ország köteles neki emelni.

A Széchenyi és Vesselényi tisztelete az ifjuság nevelésének nemesebb irányt ád. Vajjon hány ifju szive dobban meg ma e két név hallatára?

Valódi fények, jellemek, hiuság és önzés nélkül, a hazaszeretet áldozatai és emléküket nem hogy ragyogóbbá

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA

Széchenyi István utazásai 1825-ig.

Irta: **Keményfy Dániel.** (Vége.)

fogékonnyá, az utóbbit a költők s a kör, a melyben forgolódik. Lassankint azonban több után vágyódik Nagy utakat tesz s beleéli magát azon népek világába, melyeket megfigyelt. Lemegy a Keletre, ott II principe d'Ungheria néven szólitják a bennszülöttek s mindenfelé respektálják. Konstantinápoly, Nikomedia nem teszi rá a várt hatást. A keletieket egyénenkint szereti, de egészben utálja. A törökországi útat olyannak tartja, mint a nálunk éjjel, esőben, rossz úton, részeg posztilonnal való utazást. Sokat talál olyat, mi kellemesen lepi meg s hazájára emlékezteti. Nagy érdeklődéssel viseltetik minden iránt s keleti útját legkörülményesebben irja le. A szigeteken különös előszeretettel időzik, eltelik a természet gyönyörüségével, mert mindent kedvel, mi az Isten alkotó erejének és az ember ügyességének egy egy bizonyitékát képezi. A görög szigetek kolostorai nevelik benne a romanticizmust; sejtelem támad benne, nem fogja e ő is életét valami szép tájon, magányosan s egyedül befejezni, mikor e helyek ugyis legalkalmasabb lakásul szolgálnak egy tudósnak, vagy bünbánó remetének.

Az archeologia vivmányaiért, melyek Kis-Azsiában szemébe ötlenek, nem igen lelkesedik s nem hiszi, hogy az igazi Hannibal lenne Gebisében eltemetve Szmirna kikötőjét a legjobbak közé sorolja. A török részéről a kereskedelmet elhanyagoltnak találja s elérkezettnek látja az időt az államot alvásából fölrázni. Chiosz szigetén soká időzik s egyik-másik haladást jelző momentumát, pl. főiskoláját örömmel irja le. Midőn emliti, hogy ott egész télen egy felsőkabáttal, alatta melénynyel kibirják s csak abban az esztendőben fagytak el a narancsfák, mikor a tél Napoleont Oroszországból elkergette: eszébe jut a világhóditó gyászos végzete, ki hogy bünhődjék, idáig is elért az Isten haragja. A görög alkotásokat nézve, sajnálkozik e nemzet rabszolgaságán, melynek az erőszak fölött nincs más előnye, mint élénksége, ravaszsága s jóizlése. Óhajtaná, ha találkoznék hatalmasság, mely megmentené. Chiosz annyira tetszik neki, hogy ha más lakói volnának, ott is maradna; kertjeiben talán a házáról is meg lehetne feledkezni. Már gyakrabban kezd hazájával foglalkozni, de még ugy látja, hogy ő annak nem tud használni, azért nem is érdemli, hogy ott éljen. Különféle hajósokkal érintkezik s általuk nemzetgazdasági ismereteit gyarapitja, tökéletesiti.

Csezmenél a török kereskedelmet tanulmányozva, rendszeres nemzetgazdasági elveket hallunk tőle. Az angolt legjobb kereskedőnek tartja, ki pénzét nem hozza holmi fényüzési czikkekért Törökországba, mint Ausztria. Minden nemzet hazafias fia jól megfontolja: a nyerstermelőhöz tartozik-e, vagy gyáriparhoz? Magyarországban kétszer annyi gabonát, hust, bort, gyapjut, stb. termelne, mint eddig, mert azok a népek, melyek élelmüket nekünk köszönik, vonzódni fognak hozzánk. Egy kenyér-

tenné, de mohositja az anyagot és szóvirágot tömjénező kor.

Csak dombormű Vesselényinek? Nem egy hatalmas érczszobor az ország szivében a székesfővárosban és e mellett nevének ülljenek évenkint az iskolákban és körökben ünnepeket.

Bátorság. Becsület. Lélekjelenlét. Elszántság. Kitartás. Türelem. Ezek a szavak benne vannak a szótárban, de benne vannak e a lélekben? Ezek jellemezték a hajdan erős magyart, mig faját jobban tisztelte és vére vegyitésében nem volt könnyelmü, a mikor még a megyeházakra sokszor tűzték ki a fehér zászlót annak jeléül, hogy nincsen rab. Bezeg gazdag ma a törvényszéki rovat a lapokban s a bűnösök között ott van a gyermekifju is.

Miért nevezik magukat a testedző körök idegen nevekkel, mikor gazdagok vagyunk hősökben, daliákban. Az ország első testgyakorló körének az Athléta klubnak fel kellene venni Vesselényi nevét. Ez a kör czéljaihoz illenék.

Nagyon fájdalmasan érinti az a hazafiasan gondolkodót, hogy a kozmopolitizmus divatja uralkodik. Sokkal szebben hangzik a Báró Vesselényi Miklós testedző kör, mint az athletikai klub.

Évekkel ezelőtt Szemere Miklós és Kisbaári Kiss Ferencz többekkel a báró Vesselényi Miklós vivókör alakitását kezdették. Vajjon megalakult-e?

Az ifjuság a testedzésre sok hajlamot mutat, folytassa ezt báró Vesselényi Miklós szellemében az ő hagyományai szerint s állitson szobrot a magyar ifjuság az ország szivében báró Vesselényi Miklósnak.

Erdélyi Gyula.

Budai könyvtáregyesület.

Az évkönyv elején *Ábrányi* Emilnek „A könyv“ czimü s prológ gyanánt irt lendületes költeményét és dr. *Csorba* Ferencz kultuszminiszteri osztálytanácsosnak, az egyesület elnökének a junius 11-iki közgyülésen mondott megnyitóbeszédét találjuk, ezekután XIII fejezetben tárgyalja az évkönyv az egyesület fontosabb mozzanatait.

Bevezetésében a hazai közmüvelődési mozgalmakról értekezik. Rámutat a közm. egyesületek amaz általánosan felhangzó panaszára, hogy majdnem valamennyi, az anyagiakat tekintve a nagyközönség részéről kétségbeejtő közönnyel találkozik. E sajnálatos jelenség okait a nemzeti erők szerfölötti szétforgácsolásában, főleg pedig abban a körülményben találja fel, hogy nincs közmüvelődési mozgalmainknak oly lánglelkü vezére, ki egy nagyszabásu programmot felállitani, a tespedő lelkesedést felébreszteni és az összes tényezőket szerves egészbe tömöriteni képes lenne. Az évkönyv bővebben foglalkozik A Felsőmagyarországi Közmüvelődési Egyesületnek a hazai közmüvelődési egyesületek ujjászervezése érdekében a vall. és közokt. miniszterhez intézett emlékiratával. A közmüv. egyesületeknek ebben tervezett szövetkezetének létesitése előtt szükségesnek látja mindenekelőtt egy oly *Központi közmüvelődési egyesület* alakitását, mely az egész ország figyelmét a közmüvelődési mozgalmakra terelve, a székesfőváros nagy szellemi és anyagi erejére támaszkodva inditaná meg az országos szervezkedést.

Megemlékezik az évkönyv a nyomdatermékek köteles példányainak beküldéséről szóló törvényről és a kultuszminiszternek a muzeumok és könyvtárak országos felügyeletét, szervezését és gyarapitását czélzó intézkedéseiről.

Attérve az egyesületi tevékenységre, az egyesület budai könyvtár czimen tartalmas szakkönyvtárt állitott és azt egy nagy nyilvános központi könyvtárrá fejleszteni törekedik. Az egyesület a II. kerületben tartalmas népkönyvtárt tart fenn, intézkedéseket tett egy krisztinavárosi népkönyvtár felállitása iránt, és ujabban egy munkáskönyvtár felállitását is elhatározta. A szakkönyvtára kebelében hirlaposztályt is szervezett, mely részére az ország minden részéből mintegy 300 hirlap és folyóirat dijtalanul küldetik meg. A könyvtárnak van alapja is, mely ez évben a junius 8-iki parkünnepély mintegy 650 frtnyi tiszta jövedelmével gyarapodott.

A könyvtáraiban egybegyüjtött könyveinek száma a m. év végén 10,518 darab volt, ehhez járult már ebben az évben a feloszlott I. ker. polgári kör mintegy 10,000 kötetre menő könyvtára. A könyvtár mult évi gyarapodása 1558 mü volt, 2161 drbban és 326 apró nyomtatvány. A gyarapodás tulnyomó része adomány. Nagyobb könyvadományokat tettek: dr. *Falk* Miksa, dr. *Csorba* Ferencz, *Wirker* Rezső, *Gerlóczy* Károly, *Mihalovits* Antal, *Bagó* Alajos, a m. tud. egyet. nyomda és még számosan.

A könyvtár az egész évben 146 napon volt nyitva; használta 355 egyén 6130 esetben.

A tagok száma 411. Készpénzbevétel 1897-ben 1259 frt, a kiadás 1125 frt volt. Az egyesület vagyona az év végén 6482 frt, vagyonszaporulat 1407 frt.

Az egyesület kiadványai közül megemlitjük a szakkönyvtárnak ez évben elkészült és 236 oldalra terjedő vaskos katalogusát és az egyesület értesitőjét, a „Budai Könyvtár Közlönyét“, mindkettőt *Jurányi* Győző könyvtárőr szerkesztette.

Az egyesületet a közoktatási kormány államsegélyben részesiti, e mellett a muzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége is rokonszenvvel kiséri működésüket és hálásan emlékezik meg az évkönyv a sajtóról is, mely nem késik buzditó elismerésének kifejezésével.

Budai állandó szinház.

A budai állandó szinház kérdéséhez az I. kerületi bizottsági tagok hozzá szóltak. Ez a kérdés sok hullámot fog verni s minden oldalról meg kell világositani. Mi minden felszólalásnak tért adunk s a magunk véleményét is elmondjuk. most az I. kerületi választmányi tagoknak a tanácshoz beadott kérvényeből adjuk a következőket:

Budapesten az utolsó évtizedekben négy állandó szinház épült, és pedig a Népszinház, a m. kir. Operaház, a Vigszinház és a magyar szinház. E szinházak elhelyezésénél a jobbparti városrész soha szóba sem jött. Miért? Egyszerüen azért, mert az elhelyezéssel a lakosság zöméhez kellett alkalmazkodni. És ezt mindenki természetesnek találta, ép ugy, mint természetesnek találta, számolni azzal a követelménynyel, hogy a közlekedési hálózat fővonalára jusson a szinház. Ez utóbbi követelményt csak a Magyar szinháznál tévesztették szem elől, de a szinházlátogató közönség tehet róla bizonyságot, mily körülményes, mily terhes e szinházba jutni, mennyi időt veszit, még az is, ki a helyi viszonyokat jól ismeri és mennyire boszantó az idegenre, hogy kalauz nélkül nem is tudja e szinházat megtalálni.

Ha tehát a szinházak elhelyezésével az egész világon mindenütt lehetőleg központi elhelyezésre törekednek, e szónak nem éppen helyrajzi mint inkább az érdekelt lakosság zöméhez viszonyitott értelmet tulajdonitva, s ha e részben a közlekedési hálózatba való czélszerü beilleszkedést is uralkodó szempontnak veszik, azt hisszük, hogy ebből az adott esetre is levonhatjuk a következtetést, miszerint

---

ország ugy viszonylik e kerékországhoz (gyáriparhoz), — mint egy gazdag ur egy szegény művészhez, kit házánál tart. A csezmei csatorna a Balatonra emlékezteti, Mimar hegye a Badacsonyra s itt a hazához hasonló tájon már hullámzásba jő hazafias lelke, kicsap medréből, elmereng fölötte és ha szegénynek is találja, futó homokjai, felfuvalkodott lakói daczára „hűségesen“ szereti. *„És te jó Fertőtavam* — füzi tovább gondolatait — *téged is szeretlek, habár szép nem vagy; csak maradj meg nálunk, arra kérlek, mert partjaid nem levén, elég szivesség töled, ha el nem szaladsz.* Mégis legkedvesebb az, a mivel birunk s az a levegő, melyben születtünk s melyet mint gyermekek magunkba szivtunk, a legegészségesebb, valamint az a nő, kit ifju korunkban megszerettünk, mindig a legkedvesebb marad előttünk. Bejárjuk a világot, megszeretünk mindent, mi utunkba esik, de utóljára mégis visszatérünk a régi hazához, a régi kedveshez.“ *) Athénnál büskomorrá teszi az elmult nagyság szemlélete s összehasonlitja azzal az ő dicstelenül áttöltött ifju éveit.

*) Gróf Széchenyi: Külföldi utirajzai s följegyzései. 216. l.

Lelkében a szunnyadás korszaka tehát már mulik s minden jel arra mutat, hogy immár ébred, sőt hullámokat is ver. Az iskolát, a gyermekkort az ébredés kora követi, hogy kirepüljön a közélet terére. Az összegyüjtött anyagnak tárháza van, csak idő s ügyesség kell, mely azt kidolgozza és közhasznuvá tegye. Az alkalom erre fokozatosan kinálkozik. Kezd már többet forgolódni a közélet szereplői között, megnyitja előttük szivét. Látóköre a hazai viszonyok iránt már terjedtebb és látva a sülyedést, panaszra fakad, hogy oly kevés természetes tehetség és erő van ebben az országban, pedig egy népnek eredeti jellege olyan, mint a fognak a zománcz. Amerika forog nyugtalan elméjében, hátha ott lehetne igazán tanulni? De mégse hajóz át, hanem elmegy Erdélybe s ez útja, habár csak huszonnégy napig tartott, lényeges befolyást gyakorolt jövendő magatartására. Megköti ugyanis báró *Wesselényi* Miklóssal a barátságot; lelket talál, ki növeli benne a reformátori szellemet. Azon elhatározása, hogy a hadsereg kötelékéből kilép s több időt szentel nemzetének, mind erősebb lesz.

Vonzódást érez e durva néphez, *„melyet váltakép hőn szeret.“*; tudatlansága meghatja, oktatni, emelni, nagygyá szeretné nevelni, életével, vérével segiteni rajta s osztozna, *„vele együtt szenvedve“*, sorsában. Ajánlják, hogy lépjen a diplomácziai pályára, erre azzal felel: „Először is többet éltem, semhogy nálamnál ostobább emberektől most kezdjek routinet s unalmas ügyvitelt tanulni; korunkban diplomatákká csak szegény embereknek kellene lenniök.“ **) Ez időben, 1821—1822-ben a lótenyésztés ügyét már megmozgatta, össze is hivta az ügybarátokat, de alig jött el egy kettő, azok is inkább csak ebédre. Ez a mostohaság bántja az ő szárnyaló lelkét s szerencsétlennek mondja azt az országot, melynek legjobb s legfelvilágosultabb tagjai az alkalmat elszalasztják, hogy hazájuknak hasznos szolgálatokat tegyenek. Megrójja a főnemességet, hogy szegény földünkből kinos fáradsággal szerzett ezreiket külföldön fecsérlik el s páni félelem fogja el őket, ha a haza javára csak legkisebb fáradságot vagy áldozatot kivánunk tőlük.

Széchenyi buzgó könyein már a hazafi fájdalma ömledezett. Szivében a reformtörekvések örök lámpája ég, de fénye még gyenge, nem hathat el távolabbra. Érzi, hogy ki kell

**) Gróf Széchenyi: Naplói. 126. l.

a jobbparti állandó szinház e városrésznek lehetőleg a központjába helyezendő és pedig

oda, hol az a közlekedési hálózat segélyével a város valamennyi többi részével a legczélszerübb kapcsolatba jut.

Egy pillantást vetve a jobbparti városrész térképére, azt találjuk, hogy Ó-Buda, Ujlak és a viziváros a Duna miatt át sem léphető határt képeznek keletről ahhoz a területhez, melyen az elhelyezést keresni kell; a volt országut éjszakról határolja a beépitett és lakott területet; a Dunától tehát nyugat felé, emettől pedig dél felé kell haladnunk, hogy oly pontot találjunk, mely centrumot képezhet. E tekintetben a vár helyrajzilag már kétségtelenül közelebb áll a felállitott követelményhez s el nem vitatható méltányossági okok szólanak mellette. Nem tartozik feladatunkhoz ezen okokat részletesen kifejteni. Tény azonban, hogy aminek egy századot meghaladó hosszu időszakon keresztül birtokában volt, azt: a várszinházat, az egyetlen intézetet, ahol szellemi szórakozáshoz juthatott, most elveszti. Tény továbbá, hogy tulnyomó nagy részben az értelmiséghez tartozó lakosságának culturális igényéhez tartozik a szinház és a közlekedési nehézségek miatt leginkább el van zárva a város valamennyi szinházától.

Minthogy azonban a vár külön érdeke, bár mennyire méltányos legyen is, az adott körülmények között a jobbparti városrész egyetemes érdekével szemben döntő tényezőt nem képezhet, a vár területét elkülönitett természeti fekvése miatt sem vehetjük számitásba.

Hátra van még a Krisztinaváros és a Tabán. Ez az utóbbi a beépitett és tömörebben lakott városrészt délnyugatról határolván, benne a jobbparti városrész centrumát hiába keresnők. És bár a Tabán a pesti oldal déli részeivel máris szoros kapcsolatban áll és az esküteri-hid által még szorosabb kapcsolatba fog jutni, ámde a balparti város többi részeitől annál távolabbra esik. Ehhez járul, hogy a Tabánban nincs is alkalmas telek. A szarvas-tér, melyet egy izben elvétve emliteni hallottunk, komolyan számitásba nem vehető. A mostani iskola telke, melyre utalás történt, városi tulajdont képez ugyan, de a szabályozási terv keretében ott a szinházat megfelelően felépiteni nem lehetne. Másrészt nem szabad feledni, hogy ennek a teleknek magas forgalmi értéke van, melyet a szinház számára lekötni annyit jelentene, mintha a város pénztárát az értéknek megfelelő készpénz kiadással terhelnők meg.

Marad tehát egyedül a Krisztinaváros, ahol a szinházhoz megfelelő, az összes igényeket ugy a jelen, mint a jövő fejlődés szempontjából legjobban kielégitő elhelyezést nemcsak kereshetünk, de találunk is.

A Krisztinaváros ugy helyrajzi fekvésénél, mint a lakosság elhelyezkedésénél fogva igazi központját képezi a jobbparti városrésznek. Kezdetét veszi a várhegy nyugoti oldalával, melynek lábától nyugat felé a távoli Istenhegy, kis Svábhegy, Orbánhegy, Mártonhegy, Sashegy s a kis Gellérthegy által szegélyezett óriási sikterület áll a fejlődés rendelkezésére; ehhez csatlakozik délről a kies fekvésü Naphegy, a királyi várpalotával szemben fekvő mérsékelt lejtővel. Maga a régi Krisztinaváros, helyenként valódi palotasorokkal máris tömören be van épitve és az épitési kedv az előbb üres területeken is napról-napra fokozottabb mértékben nyilatkozik meg.

A statisztika tanusága szerint szemben a III. kerület 33000, a II. kerület 29000 lakosságával az I. kerület lélekszáma máris 38000, mely tulnyomó nagy részben éppen a Krisztinavárosra esik. S mig a III. és a II. kerület a hegy és a Duna közé szoritva fejlődésében egy keskeny szallagformáju területre van korlátozva, addig a Krisztinaváros széles sik- és mérsékelt emelkedésü lejtős területén gazdagon meg van áldva azokkal a feltételekkel, inelyek okszerüen gyors fejlődést vonnak maguk után. Nagy lendület várható a vérmező beépitésétől is, melyet csak idő kérdésének tekintünk.

Azt hisszük, hogy a fentiekben eléggé kimutattuk, hogy a jobbparti városrész centruma elvitathatlanul a Krisztinavárosban van és lesz a jövő fejlődés során is

S ha ez igy van ebből önként következik, hogy az allandó szinházat a Krisztinavárosban, ennek is kellő közepén: a Horváth-kertben kell épiteni.

Az elhelyezés kérdésébe belejátszik még a sürgösség szempontja is Köztudomásu, hogy minden jelentékenyebb vidéki város kulturális igényeinek kielégitésére egyebek között szinházzal is rendelkezik. A mostoha körülményeknek tudható be, hogy Buda 100.000 et meghaladó lakosságával maig sincs birtokában annak, amit igazán szinháznak lehetne nevezni. Ezt a helyzetet némileg elviselhetővé tette eddig az a körülmény, hogy télen a várszinházban, nyáron a krisztinavárosi szinkörben élvezhettünk szinielőadásokat. A várszinház a jövő tavaszszal végleg megszünik. Nemszólva tehát az óbudai Kisfaludy-szinházról, mely már nagyon kiesik abból a körből, hol a lakossá zöme elhelyezkedett, a jövő tavasztól kezdv egyedül a szinkörre leszünk utalva, mely természetesen csak nyáron használható. De meddig lesz még fentartható, ez a korhadt, roskadozó faalkotmány? oly kérdés, melyre vérmes reménynyel nem felelhetünk. Eddig is csak a jó akarat türte meg azért, mert városi intézmény. Ha magán tulajdon lenne helyét már rég el kellett volna hagyni, állandó tüzveszély miatt is melyet magában rejt. Hogy eddig a catastrófától megkiméive maradtunk, valóban csodaszámba megy. Esztelen és megbocsáthatatlan istenkisértés volna ezt az állapotot a város szivében tartósabban türni. Nem férhet tehát kétség ahhoz, hogy a szinkör csak ideig óráig állhat fenn, s ha idejében nem gondoskodunk egy szinház épitéséről, a jobbparti városrész, mint sok más tekintetben szinház dolgában is a legszánandóbb helyzetbe jut. Teljesen értettük polgártársainknak azt az óhajtását, hogy a várszinház tényleg csak azután engedtessék át ha az állandó szinház már meglesz. S ha az más, el nem ejthető közérdekkel nem volt összeegyeztethető, ugy legalább annyit kivánunk és kérünk, hogy ne legyünk kénytelenek az állandó szinházra tovább várakozni, mint elkerülhetetlenül szükséges.

A Horváth-kertben az épitkezést akár ma meg lehet kezdeni, ugy, hogy az épitkezés tartamára az aréna esetleg meg is maradhatna, bár ez utóbbira sulyt nem fektetünk s az uj épület czélszerü elhelyezését ettől semmiképp nem kivánjuk függővé tenni. Ellenben még ha bővelkednénk is pénzben drága kisajátitásokra, évekbe kerülne, mig a szinháznak csak a telkét megalakithatnók.

Nem hagyhatjuk figyelmen kivül azt a gondolatot sem, melyet a közgyülés termében annak idején hallottunk, hogy a krisztinavárosi arénát mint ilyent fentartani, s a szinháznak másutt kell helyet keresni. A ki igy okoskodik, az — burkoltan bár — nem akarhat egyebet, minthogy egyszerre két objectum, t. i. szinház is, arena is épittessék. A mai szinkör közbiztonsági szempontból tarthatatlan állapota mellett ez iránt semmi kétség nem lehet. De mikor alig vagyunk képesek ingyenes telken egy szinház épitésére szükséges költséget is összerakosgatni, ugyanakkor a város pénztárát telekkisajátitásokkal és egy második szinház épitésének költségeivel is megterhelni, tulmegy a lehetőség határán s tehát ezzel az eszmével tovább nem is foglalkozunk. De ennek a kapcsán igenis érinteni kivánjuk, hogy szakértők nyilatkozata szerint a szinház épitését lehet technikailag ugy oldani meg, hogy az nyáron szinkör módjára legyen használható; amit bizonyára az egész főváros örömmel fogadna.

Midőn az I. kerületi törvényhatósági bizottsági tagok értekezletének egyhangu határozatához képest jelen előterjesztésünket a tekintetes Tanácshoz bemutatjuk, egyszersmind tisztelettel kérjük, hogy kifejtett okainkat bölcs megfontolása alá vevén, a jobbparti állandó szinháznak a Horváth-kertben leendő telepitése iránt a közgyüléshez mielőbb javaslatot tenni méltóztassék.

Az I. ker. törvényhatósági bizottsági tagok értekezlete nevében:

Garancsy Mihály, jegyző. *Rupp Imre*, alelnök.

Budapest szabályozása.

Régi panasz az már, hogy Budapestnek nincsen egységes szabályozási terve, a mely évtizedekre megadná a szabályozási munkák irányát. Ha meglett volna a szabályozási terv, a fővárosnak nem kellene most lebontania a néhány év előtt épült Dréher-palotát. A szabályozási tervnek alapja lenne a város uj fölmérése, a mire a mérnöki hivatal már tett is előterjesztést. Az uj fölmérés közel kilenczszázezer forintba kerülne. *Palóczi* Antal a mérnök és épitő egyesület legutóbbi ülésén inditványozta hogy az egyesület kérje meg a fővárost, hogy pályázat utján szerezze meg Budapest egysé-

---

lépnie a meddő tétlenségből, de az óra még nem ütött. Addig is ujra pakkol s Wesselényi társaságában második német-franczia angol útját teszi meg. A mit Bajorországban lát, abból arra a meggyőződésre jut, hogy a bajor nem illik be világfinak, szeretetreméltó urnak, se tudósnak. A vallásosság nála erős ethikai alapot képez, azért nem is csoda, ha áhitatos hangulatát a trappisták Aigle s Mortagne (Ornemegye) között fekvő zárdája megragadja. Látja, hogy ott minden emberi szenvedély mintegy sirba temetve nyugszik, megnéz, megfigyel mindent és egy feddhetlen, jó embernek érzését e helyen felségesnek tartja, mert szivét nem keseriti semmi bús emlék. Elébe lép gyarlóságának érzete s azon méla gerjedelem, vajha ő is itt végezné be napjait legőszintébb bűnbánattal.

Utjában hirét veszi az osztrák mozgósitásnak. Ingadozik, mit tegyen? Berukkoljon-e ezredéhez? Nem megy. Hisz épen olyanok tanulmányozásába ereszkedik, melyek hazáját holmi csetepatéknál jobban érdeklik. Kéri szabadságának meghosszabitását és elmerül a juhméntelepek megfigyelésébe; alkalma nyilik a bortermelés legvirágzóbb telepeit megnézni s egybehasonlitani. Mikor hazajön s megtudja, hogy a Hofkriegsrathnál erős képzelőtehetsége miatt nem igen kedvelik, azzal vigasztalja magát, hogy hibája „nem erő hiányából áll“ s kérdi önmagától: „miért nem tud már életének határozott irányt adni?

A nemzet zajong, várják a providenciális küldetésü férfiut. Pár óra s Széchenyi a nemzet elé lép. Közjogi leczkéket vesz, disputál, látja, hogy kevesen beszélnek igazságszeretetből, hanem többnyire hiuságból és nagyravágyásból; tanulmányozza az alkotmányokat, különösen az angolt. Hogy a nemsokára megnyiló országgyülésig is lásson valamit, kiküldeti magát herczeg Eszterházy kiséretében X. Károly franczia király koronázására. Utközben sokat beszél hazája állapotáról. A Canal du Midi elragadja s megfogamzik a Duna-Tisza szabályozás eszméje. Adatokat, számitásokat gyüjt a selyemtenyésztésre vonatkozólag. A sorézi benczések által alapitott nevelőintézetet Európában elsőnek tartja. Megjelöli a különbséget az ujitás és javitás között.

Ez az utazás fejezte be, mondhatni, neve lését. Többi utazásai fejlődésében már másodrangu tényezők voltak. Az ég tág és nagy lett feje fölött, most már edzett volt a küzdelem mel megvivni. Az előkészület, melylyel az 1825-iki szeptemberi országgyülés felvételi vizsgájára ment, fényes volt. Volt neve, a Széchenyi név; vagyoni állása, utazásai révén honfitársait fölülmuló látóköre, esztetikai műveltsége, nemzetgazdasági és katonai tapasztalata, tudományos készültsége, alkotmányos ismerete, udvari körökben jártassága, becsvágya, stb. mindannyi tényezők, melyek terveit verifikálták.

ges szabályozási tervét. Az ülésen fölhivták Palóczit, hogy inditványát irásban adja be. A szabályozási tervre csakugyan szükség van, de azt hiszszük, hogy a pályázat kiirása fölösleges. Sokkal jobb és czélszerübb, ha a mérnöki hivatal maga csinálja meg a tervet. Szabályozási dologban még egy pályázatban sem volt szerencsénk. Az Ujépület telkének a szabályozására is hiába irtak pályázatot Egyik pályatervet sem lehetett végrehajtani s a mérnöki hivatal csinált elfogadható tervet. Elég baj, hogy az utolsó pillanatban egy más tervet fogadtak el. A Károly-kaszárnya szabályozási pályázata is balul ütött ki. Dijaztak ugyan két tervet, de egyik sem felel meg a követeléseknek, egyiket sem lehet megvalósitani.

A czitadella lebontása.

A tanácsnak ugy látszik, gyönyörüsége van a Gellért-hegyi czitadellában. Több mint egy esztendeje átadta a katonaság a czitadellát a fővárosnak, de kikötötte, hogy a mig a czitadella várjellegét meg nem szüntetik, katonaság marad benne. A katonai parancsnokság ajánlatot is tett, hogy négyezer forintért elvégzi a munkát. A mérnöki hivatal azonban azt mondotta, hogy még olcsóbban megcsinálja s megkezdték a tárgyalást. A mérnöki hivatal megcsinálta a terveket is, de a munkát még mindig nem kezdték meg s még ma is katonaság van a czitadellában. De már a katonaság is megunta a sok huzavonát s *Lobkovitz* herczeg budapesti hadtestparancsnok átirt a közmunkatanácshoz, a czitadella átadásának közvetitőjéhez, hogy bontassa le a czitadellát, illetőleg vegye el annak a várjellegét. A közmunkatanács a hadtestparancsnok átiratát megküldötte a fővárosnak. Igy talán mégis hozzá fognak a bontáshoz s gondoskodnak arról, hogy a drágán megvásárolt czitadella ne csak papiroson, hanem valójában a fővárosé legyen. Gondoskodnia kellene a tanácsnak a vár jellegétől megfosztott czitadella jövőjéről is.

Az uj budai forrás.

Az esküténi hid budai fejének épitésekor nagy erővel tört elő egy uj meleg forrás Czementtel akarták eltömni a forrást, de nem lehetett s elöntötte az egész alapozási munkát. A Rudas- és Rácz-fürdők forrásai pedig megapadtak. A kereskedelmi miniszter ma értesitette a fővárost, hogy a forrást vaskeszon lesülyesztésével ugy tömik el, hogy mind a két fürdő kaphat az uj forrás vizéből. A miniszter még megigérte, hogy nem robbantanak többet s igy a források természetes irányát nem változtatják meg.

Szolgabiróság Budafokon.

Ugy értesülünk, hogy Pest vármegye évnegyedes közgyülésén inditványt tesznek a főszolgabirói székhelynek *Biáról Budafokra* való áthelyezésére Ez az inditvány megfontolandó, mert *Budafok* jelentősége, fejlődésre képessége megkivánhatná, hogy ott lakjék a főszolgabiró. Budafok jövője az, hogy egy nagy város legyen s a leendő nagyság alap jához minden tényezőt fel kell használni. Meg vagyunk győződve, hogy a törvényhatóság Budafok jövője érdekében minden mástól eltekintve, a főszolgabiróság székhelyét át fogja helyezni.

Közlekedés.

A kelenföldi villanyos vasut megindult, a németvölgyi —farkasréti vasut közigazgatási bejárása megtörtént, a lipótmezei is mozdulóban van A székesfőváros közgyülésén az Ó-Buda filatorit—köztemetőit megsürgették. A minden ügyért buzgó budai kereskedelmi társaság a *Szép Ilonai vonal* közlekedésének téli fenntartásáért kérelmezett a tanácshoz, a mi jogos és méltányos. A közuti vasuttársaságtól el is várható, hogy kérés nélkül is fenntartsa azt a közlekedést.

Emlékezzünk.

Mikor a gróf *Karácsonyi Jenő* palotáját látjuk, lelkiszemeink előtt megjelenik a palota épittetője, a boldogult *Gróf Karácsonyi Guidó*, kinek emlékét anyagi nemes irányu jótékonyság hirdeti.

Ha az egész ország hálásan őrzi a nemesszivü gróf *Karácsonyi Guidó* emlékét, még szeretetteljesebb hálával kell reá a *Kristinavárosnak* gondolni. A Kristinaváros mai fejlődését gróf *Karácsonyi Guidónak* s dr. *Babarczi-Schwarzer Ferenczne k* ennek a két nagy emberbarátnak köszönheti, a kiknek letelepülése rakta le e szép városresz terjedésének alapját.

Sivár és a jövővel keveset kecsegtető jelen az, mely a multat nem becsüli, mely a hálát nem ápolja. Mind a két férfi megérdemelné, hogy szobra vagy arczképe örökösitse nevét. Sem a városházán, sem az előljáróságnál nem találjuk meg emlékeit. *Gróf Karácsonyiról* van elnevezve egy utcza, dr. Babarczi *Schwarzer Ferenczről* nincsen. Az utókor a kegyeletben nem vehet részt, hanem példázzák a kegyeletét.

Gróf Karácsonyi Guidó alapitványai közül a Rudolf-alapitvány a székesfővárost emlékezésre kötelezi. Az akadémia, a nemzeti szinház és sok intézet tartoznak a hála látható kifejezéseivel. Az áldozatkészség, a hazafiság erényeinek alakjait elfeledni nem szabad.

Mind a két nagy emberbarátnak különben gyermekei élő emleké[1] kik méltók a nagynevű szülőkre s az áldozatkészségben,ha jótékonyságban kivetik a hagyományt.

Gróf Karácsonyi Jenő érdemeit és atyja emlékét a király azzal szokta elismerni, hogy estélyéről soha sem maradt el s ha nem is csapnak érte zajt, jól tudjuk, hogy a korona egyik legkedveltebb bizalmasa, a kinek a szavainak a király előtt sulya van.

Dr. Babarczi Schwarzer Ottó a tudomány, irodalom és társadalomban naponkint gazdagitja babérjait.

Sokak Karácsonya áldja őket!

Halálozás.

Lysek János polgári kiskereskedő élete 65-ik évében meghalt. Ismert és közbecsült alakja volt a Krisztinavárosnak a derék, szorgalmas, becsületes ember. Jó kedélyeért különösen szerették ismerősei. Özvegye és rokonsága gyászolja elhunytát.

Id. Sitz Károly.

A III. kerület leghivebb fiai egyikének, *id. Sitz Károlynak*, a nagy tanitóbarátnak elhunytát gyászolja.

Vele gyászolnak mindazok, kik csak valaha ismerték s igy megtanulták tisztelni, szeretni e puritán jellemü öreg urat. Hisz alig volt hatvan éves. Nem is volt olyan öreg, de az őt beczézgető általános szeretet megtette a kerület „öreg ur“-ának, bácsijának.

Tiszteletben, szeretetben nálánál nem is volt öregebb a kerületben.

Az ő egyénisége nemes tulajdonaival olyan volt az itteni társadalmi életben, mint egy örökké mosolygó jóságos arczu „nagypapa“ valamely kis családi kör boldog otthonában.

Egész élete a munkáé volt.

Fáradhatatlan, dolgos két kezével megszerezte kedves családjának boldogságát és a kerület összességének őszinte becsülését.

Példaszerü családi életének fényéből fény áradt nemcsak ő reá és szeretett övéire, de azokra a szegényekre is, kiket a bizalom és szeretet *Sitz bácsihoz* vezérelt el, hogy az ő nemes szivüségében keressenek és leljenek oltalmat és istápolást.

Mestere volt munkájának szakmájában s lelkiismeretes, önzetlen barátja minden tisztes törekvésnek, lelkes hive és munkása minden szépnek és jónak.

Nem vágyott ő soha sem elismerésre, babérra; csöndes, rokonszenves és közhasznú működése mindenha odairányult, hogy *szeressük egymást* és hogy *legyünk türelemmel egymás irányában.*

Az ő jelszava mindig *a béke* volt. — A legzivatarosabb napokban a boldogult *Sitz bácsi* volt az, ki a béke olajágával kezében, *békét* kért és hirdetett.

Különben is kedélyvilága nyugodt volt, mint a tó sima tükre, melyet néha megzavart ugyan egy pár pillanatra egy kis boszankodás, de általában nagyobb indulatok és szenvedélyek sohsem háborgatták kristály tömegét, melyen keresztül bele lehetett látni lelke mélyébe: tiszta szándékainak és nemes érzelmeinek kutforrásához.

Szives és vendéglátó hajléka mindig nyitva állott mindnyájunk számára; — el is jártak hozzá sokan, — mindnyájan, a kik őt csak ismerték

Oda, a temető mellé épittette az öreg a nyaralóját; oda a temető mellé, hol vidám beszélgetés és poharazgatás között oly sok szép nyári délutánt töltöttünk el kedves családja körében. Sokszor áthozta az esti szellő a kis kápolna csengettyü szavát; sokszor áthozta, de akkor talán alig —, vagy nem is hallottunk.

Most már jól hallottuk; az a néhány imádságra hivó hang nekünk szólott s ugy belémarkolt a lelkünkbe, s olyan fájdalmas volt az mindnyájunknak; — nem csoda, hisz kedves halottunkat, a felejthetetlen *Sitz bácsit* kisérte el ő is végső nyughelyére . . .

A pap imája elhangzott.... Rög-rögre hullt... A korán hunyó nap végső sugarai már rég a fejfára borultak — és mi még ott állottunk, gyászba borulva, könyezve a felejthetetlent....

Nehéz a végső elbucsuzás attól, kit annyira szerettünk....

A kis kápolna csengettyü szava pedig még egyre száll és száll fel, fel a magasba, a végtelen Jóság és Irgalmasság trónjához, vigaszt, enyhületet könyörögve az özvegyek és árvák részére, üdvöt és örök nyugalmat esdve a megholtaknak.

Isten veled kedves Sitz bácsi . . . Isten veled! Nyugodjál békében!

Boldog ünnepeket.

A Megváltó születésének ünnepén boldog ünnepeket kivánunk. Szent és nagy a Karácsony ünnepe. Isten igéretének teljesedése, ki fiát a Jézust küldötte érettünk a földre. Töltse be minden ember szivét az áhitat s éljen mindenki az eszménynek, a tisztességnek, a becsületnek. Jézus példája — az ember élete iránymutatója. Az egész müvelt világ — még azok is, kik külsőleg nem az ő hitét követik — ünnepli a *Szent Karácsonyt*... Jézus szeretete ma mindenki házában fényeskedik, biztositva a jók békés életét és az örök életet.

Ünnepély.

A Budapesti jobbparti (budai) Katholikus Legényegyesület II. ker. Toldy Ferencz utcza 30. sz. a. 30 éves fönnállásának emlékére folyó 1898 évi deczember 26-án este 7 órakor saját helyiségeiben ünnepélyt tart.

Az ünnepély napján délelőtt 7 órakor

hálaadó sz. mise tartatik a kapuczinusok helybeli templomában, amely alatt a tagok a sz. áldozásban részesülnek. (Reggel 6 órakor elindulás az egyesületi helyiségből a zászló előlvitele mellett.)

Budán deczember hóban született gyermekek névsora:

Az I. kerületben: Szatmári Ferencz, Fejes József, Varga Mária, Predák Ferencz, Magyisztrák Imre, Metzger Kálmán, Parduch Gusztáv, Unger Imre, Török Pál, Burcsh Irén, Fedolevits Anna, Kora József, Szentner Irma, Brenyó Ilona, Bagyula János, Luprich István, Vachutka Katalin, Elischer Ferencz, Keber Krisztina, Juhász Sándor, Mikus Sándor, Vincze Ilona, Pschihoda Jakab, Radvány István, Marosán Ferencz, König Ferencz, Buchecker Rudolf, Dóczi Irén, Kubinczky Géza, Reiter Károly, Majer Lajos, Mészáros István, Paraszti József, Kiss Jolán, Bognár Ilka, Fazekas Győző, Szeeb Józsa, Ferencz Rudolf, Vadnai Vilma, Eszes Hermina, Lábos Klára, Csernuss Ottilia, Méhely Melania, Folkmári Fábriczy István, Zima Lajos, Meczger János, Seidner Eszter, Klobaska János Duszt Géza, Róna Ferencz, Bulling Rudolf, Kovács Ferencz, Dornyi Caesar, Hendl Irén, Kokai Mária, Bezieger Károly, Mattlyák Mihály, Mattlyák Rudolf, Blummenberg Ferencz, Surányi Mária, Bauer Gyula, Benkő Mária, Kauer Ede, Novottny Géza, Vörös Kornélia, Alex Erzsébet, Noszter József, Ugray Ákos, Árpási Balázs, Posztnyik Ferencz.

A II. kerületben: Weiszl Amália, Korcsner Antal, Deutsch Teréz, Woninger Margit, Kliment Emánuel, Klapkai János, Schwingshackl Irma, Hagenbuch Károly, Böhm Miklós, Reiner Emil, Reichhard Gizella, Gresina János, Szegedi-Maszák Pálma, Loksa Kornélia, Makai Erzsébet, Landau Arthur, Bernáth Tódor, Schneider János, Hoffmann József, Négyökrü Aranka, Farkasdi Róza, Sehr Ferencz, Gábriel Ferencz, Stimakovics János, Mayer Pál, Berényi László, Dorogi László, Dobos Károly, Jurkovics Irén, Wittnighoff Edit. Matuschek Irma, neczpáli Justh Oszkár, Molnár Irén, Hubay Andor, Kolacsek Mária, Huszár Géza, Drechsler Gyula, Kowald Gergely, Schrött József, Fülöp János, Lozsi Hugó, Marsalek Tamás, Müller Erzsébet, Weininger Hilda, Lawrencic Arthur, Boreisz Mária.

A III. kerületben: Schwarzbacher Konrád, Cserniczky Lujza, Hankó Mária, Weisz István, Maschek Margit, Ondruss István, Weichharf Margit, Lampitsch Katalin, Kujalek József, Nunzengruber Irma, Agendorfer István, Weisz Henrik, Óvári Róza, Tiborka Erzsébet, Szakácsi Mathild, Bozsik Kálmán, Titz Hermina, Smetana Károly, Tomsik Gizella, Kernetics János, Peck Borbála, Pataky Margit, Szabó Katalin, Sitzwohl Gottfrid, Chudovszky Edit, Hajna Ferencz, Kauderer István, Horváth Ferencz, Fagyóczky Ilona, Schirán Katalin, Spon Vilmos, Kovács Mária, Schmidt Anna, Láng Bdrbála, Gliviak Verona, Billegi Miklós, Nyári Róza, Beszédes József, Bodenmüller Károly, Terelmes Gyula, Molnár Julianna, Gafrik Teréz, Lieszkovszky Józsa, Bauer Julia, Widder Béla, Csifó Ernő, Gyurics János, Zelovszky János, Kaufmann Teréz, Lorber Árpád, Rijánszky Mária. Weisz Gyula, Bohus János, Fritz Kamilla, Girtler István, Kuhajda Pál, Buzara Anna, Tóth Margit, Rainer Etelka, Dragos Valéria, Kling Oszkár, Lindmayer Etel.

Esküvők.

Budán ez év deczember havában megesküdtek: Horváth József és Toldi Mária (tanuk: Kovács Vincze és Horváth József), Bakonyi Mihály és Kiss Katalin. Czipera János és Hoffer Anna, Auer Lajos és Kiss Mária, Takács Sándor és Seremin Anna, Fleischbauer Ferencz és Raska Jánosné, Berger Ábrahám és Rosenbaum Zseni, Kumbert Vilmos és Landauer Mária, Deutsch Kálmán és Krausz Ilka, Bányász Ágoston és Eyth Margit, Stiffl István és Bakonyi Julianna, Wilheim Ábrahám és Gattein Mina, Glück Jakab és L. Szél Mártha, Polák István és Herz Mária, Tankó János és Virág Janka, Deutsch József és Mauthner Emilia, Feldstein Ármin és Löwy Fánni, Karef Arthur és Hochstein Ilona, Steiner Pál és Nitsch Matild. Mende Hugó és Enzi Terézia, *Liebold Ferencz és Gothe Auguszta* (tanuk: *Schneider József és Palay József*), *Martinuzzi János és Spiegel Mária* (tanuk: Kaynár Gyula és Salamon Sándor), Dengl Károly és Simonffy Margit, Kiss Imre és Fazekas Mária, Handzel Bálint és Novosad Mária, Juhász Márton és Eisler Minka, Vogel Kristóf és Tax Katalin, Sztehlik József és Vikteriusz Julianna, Lenárd József és Szabó Julianna, Kis Zsigmond és Juhász Róza, Müller János és Tamássy Mathild, Groszberger Lajos és Löwy Róza, *Knobl Károly és Morau Etelka* (tanuk: *Hulitius Károly és Málits György*).

Eljegyzések.

Folyó hó 1-től az *I—III. kerületi* anyakönyvvezető hivatalban eljegyzésüket bejelentették: Palotai Samu és Fridländer Róza, Hoser Mátyás és Wimmer Mária, Pap János és Kovács Julianna, Tankó János és Virág Janka, Varga Gedeon és Hegedüs Beatrix, Moori János és Császár Hermin, Szabó Dániel és Luka Lidia, Klima Ferencz és Watzek Etelka, Maisl Márton és Groszmann Julianna, Bitmer István és Riedl Mária, Adler Márkus és Kohn Teréz, Brichta Antal és Mihály Johanna, Decsi Lajos és Csikry Zsófia, Stöckelmacher Zsigmond és Gattein Fanni, Kohn Ignácz és Mellinger Helén, Molnár Bálint és Magyar Etelka, Szödi István és özv. Török Jánosné, Klamusz hely. Gromusz Ferencz és Zurmühl Irén, Pascholt József és Weis Terézia, Heberle Frigyes és Vater Hermina, Altmann Ernő és Schiller Józsa, Gyoraki László és Gyoraki Julianna, *dr. Nagy Imre Sándor és Szabó Ilona*. Huszár Kálmán és Schwarcz Veronika, Szabó József és Szabó Katalin, Hefter Károly és Pagez Franczika, Wolf Sámuel és Goldberger Hani, Phülöpp Imre és Bayer Katalin, Karkos Rajmond és Eckermann Franczika, Kwapil Károly és Vezendy Franczika, Kuti Antal és Takács Rozália, Zeberer Nándor és Taksch Mártha. Dukesz Izidor és Fleischmann Katalin, — végül Baranyai Sándor és Schmit Erzsébet.

Vaskovich Erzsi.

Buda kicsiny, de előkelő müvészi körének kétségtelenül egyik legkimagaslóbb alakja *Vaskovich Erzsi*, ki mint festőművésznő szerzett magának e körben helyet.

Fényes tehetsége, s általában a művészetek iránti rajongása vezette a pályára, melyre lépett.

Évekig a legnagyobb figyelemmel hallgatta és tanulmányozta nagyobb mestereinek előadásait, kiknek szakszerü vezetése s művelése alatt fejlett ki szép tehetsége, mely ma már teljes fényében ragyog.

Tanulmányait *Székely Bertalan* hires festő művész tanitása alapján a pesti mintarajz iskolában kezdte, kinek vezetése alatt átesvén a kezdet nehézségein, *Lotz Károly* tanitványa lett. Lotz iskolájától elbucsuzva legkedveltebb tanárának *Ballónak* lett növendéke, majd *Ebner Lajos* festőiskoláját látogatta évekig.

Mint ez utolsó iskola tanitványa tünt fel szélesebb körben az 1896-iki tárlaton kiállitott „*Rabnő*“ czimü festményével, mely a müértők érdeklődését teljes mértékben lekötötte.

A kép egy szép, jobb karjával a falhoz lánczolt cserkesznőt ábrázol, kinek tekintetéből a kimondhatatlan vágyak, a fékevesztett szenvedély s a dacz megkapóan csillámlanak elő.

Az érzelmeknek ily élethü kifejezése mellett a technika is, melylyel azokat kifejezésre jutatta, szintén csak a mellett bizonyit, hogy alkotója megérdemli a művésznői nevet.

A könnyü ecset kezelés, a szinek sokasága, a melyek a keleti viseletet általában jellemzik, s e mellett mégis harmonikus, a szemnek tetsző módon való elrendezése, a rajz szabatossága mind-mind bizonyitéka a benne rejlő nagy művészi erőnek.

A két év előtti tárlaton kiállitott képén a „Rabnőn“ kivül több kisebb képe is van, részint genre, részint csendélet képek, melyek semmi tekintetben sem maradnak előbbi műve mögött,

Egyik genréje félrecsapott katonasapkával magyar paraszt suhanczot ábrázol, melyen, noha eredetiségre iparkodott jutni, nagy mesterének Lotznak hatása is feltünik.

Hogy a gyengéd nőiesség kifejezését is képes művészileg visszaadni, e mellett egy bájos női arczkép bizonyit, a melyet joggal számithat legjobb alkotásai közé.

E kép kissé profilban szép nőt ábrázol, ki fejét ábrándos pose-ban hajtva meg, révedező, sokatmondó tekintettel néz a távolba.

Csendélet képei közül egy folyómenti táj köti le különösen a szemlélő figyelmét.

E néhány sorral nagyobb vonásokban bemutattuk volna Buda legkedvesebb festő művésznőjét, s művészetét is, a melylyel két czélt iparkodtunk elérni.

Megismertetni őt, mint legtehetségesebb művészeink egyikét a budai intelligentiával, s e mellett másodsorban ambiczionálni magát a kedves művésznőt, a mit azért a lelkesedésért, melyel a festőművészethez ragaszkodik, s tehetséges voltáért teljes mértékben megérdemel.

Gróf Zichy Jenő.

Vasárnap reggel, majdnem teljes egy esztendei távollét után, gróf *Zichy* Jenő megérkezett második kaukázusi expediciójáról. Az áldozatkész, nagylelkü és tudomány-szomjas magyar főuraknak ez a nemes typusa ime beváltotta igéretét, a mit a magyar nemzetnek tett és kétszer is megjárta Azsiát, mint egy XIX századbeli Julián, vagy a halhatatlan emlékü kőrösi Csoma Sándor, hogy megtalálja vagy legalább is megkeresse a magyarok ős hazáját.

Tiszteletteljes bámulattal köszöntjük itthon, magyar földön a magyar tudományosságnak ezt az igazi Maeczenását, a ki nem hiu önzésből, nem az ünnepeltetés vágyától vezéreltetve vette fel azt a szerepet, melyet nálánál különben senki sem töltött volna be, hanem nemes becsvágyból, a tudomány iránt való rajongó szeretetből, lángoló hazafiságból és őszinte fajszeretetből.

Önkéntelenül ajkunkra tolul a kérdés, vajjon kik használtak többet a halálos álomban szunnyadó magyar tudományosságnak: azok-e, kik mint gróf Zichy Jenő vagyonukat, életerejüket, sőt esetleg életüket teszik a magyar nemzeti tudomány egy még megoldatlan problemájának megfejtéséért, vagy azok a „halhatatlanok“, kik az önmaguk által befalazott kriptában, az egymásnak égetett tömjén füstje mellett pihennek az édes semmittevés után? És ajkunkra tolul a másik kérdés is, kinek tartozik hálával a nemzet: Zichy Jenőnek, a ki minden akadálylyal daczolva a saját erejéből és saját eszével igyekszik megfejteni őstörténelmünk mythoszát, vagy az akadémiának, a mely nemcsak hogy nem tesz semmit a saját inicziativájából, nemcsak, hogy nem segiti azokat, a kik cselekesznek, de beáll kerékkötőnek — hogy Széchenyi szavaival éljünk.

Felhivás előfizetésre.

Fájdalom könyve emlékül szeretteim sirjaira. E búdalokra (elégiák), a melyeknek egy része a „Magyar Szemlé“-ben, egyes darabjai más lapokban szétszórva, egy része pedig sehol sem látott napvilágot, azzal nyitok aláirást vagy előfizetést, hogy a gyüjtemény deczemberben megjelenik és mélyen tisztelt megrendelőimnek bérmentesen küldetik ugy, hogy még karácsonyi és ujévi ajándékul is szolgálhasson. A karácsony és ujév ugyan az öröm napjai, Aranyként: Fájdalom a boldogságnak egyik alkatrésze! És Bougaud költőjeként: Te teszed emberré az embert, fájdalom! És lehet-e a betlehemi jászolt szemlélni a nélkül, hogy a Gologta ne jusson eszünkbe? Nekem a karácsony kettős ünnepem; mint kereszténynek örömünnep, mint apának a fájdalom ünnepe, a mint a búdalaimból olvasható. Bougaud azt mondja (I. k. 433 l.): „Soha sem dalol szebben a lélek, mint a fájdalomban. S mennél sajgóbb a seb, annál áthatóbb szava.“ Ugy érzem, hogy e szavak az én búdalaimban is igazolást találnak. Azért bizalommal kérem minden barátomat, jóakarómat, ismerősömet, hogy e kiadványomat is részvétel támogatni s másokat is támogatására buzditani sziveskedjenek. Ara füzve 50 kr, kötve 1 frt. Gyüjtőknek 6 példányra egy tiszteletpéldánynyal szolgálok. Budapest (I., Uri-utcza.), 1898 novemberben *Tomor Ferencz*)*

Budapest—krisztinavárosi korona takarék- és hitelszövetkezet.

Rövid öt hónappal ezelőtt hivtuk fel t. olvasóink figyelmét erre az alakuló szövetkezetre, — mely hivatásul tűzte ki az I. ker. ipar és kereskedelem fejlesztését, valamint a tisztviselők segélyezését.

Ez a szövetkezet tényleg az I. kerületben egy rég érzett hiányt pótol és örvendünk, hogy jóslatunk fényesen bevált, mert prosperálása ma immár teljesen biztositva van.

Amint meggyőződtünk, a szövetkezet az első 4 és $^1/_2$ hónapban 50.000 koronát hitelezett már ki, az üzletrészek száma pedig tulhaladja az 1000-et.

A szövetkezet f. hó 29-én rendkivüli közgyülést tart, mely alkalommal az igazgatóságot a fővárosban ismert és általánosan tisztelt két oly egyénnel szaporitja, kik a szövetkezet iránti bizalmat még fokozottabb mértékben emelni fogják.

*) A szép verseket közelebb ismertetni fogjuk.

Lapunk a kerületi polgárok működését mindig figyelemmel kiséri és azok érdemeit mindig méltányolni szokta. — Igy nem zárkózhatunk el az elől most sem, midőn a fenti szövetkezet ily fényes eredményéről beszámolunk, hogy két egyén működését ne emeljük ki; — nevezetesen *Grünwald Samu* budai kereskedő és *Mezey Mihály* vasuti tisztviselő, ezek az urak voltak azok, kik felismerték azt, hogy az I. kerületiek mindennemü pénzintézet hiányában, idegen kerületekre utalva, csak nehezen és drága hitelre tehetnek szert. Az ő buzgólkodásuknak és fáradságuknak köszönhető az intézet megalakulása, és az ő szakismeretségük és előzékenységüknek mindenkivel szemben tudható be a szövetkezet eddigi fényes eredménye.

A budai szegény gyermekeket felruházó egyesület első felruházási ünnepélye.

A budai szegény gyermekeket felruházó egyesület első felruházási ünnepélyét folyó hó 11-én a krisztinavárosi kaszinó disztermében tartotta meg.

Az ünnepély a *negyven felruházott* (felében fiu, felében leány) *gyermeknek* a terembe vezetésével kezdődött, kik — miután néhány hazafias dalt énekeltek s egy kis leány, meg egy fiucska alkalmi beszédjével kifejezést adtak hálatelt érzelmeiknek — a legjobb hangulatban tértek a kaszinó vendéglőjébe a számukra teritett asztalokhoz. Az ételeket a kicsinyeknek *Bittner Alajos* bőkezüen szolgáltatta. Az ünnepélyt a gyermekek énekén s az elnök beszédén kivül néhány szavalat, monolog, couplet, solo és duet, hegedün előadott zenemü szám képezte, mely után tánczra perdült a fiatalság s reggelig mulatott.

Az egyesület e felruházási ünnepély rendezésével fényesen bebizonyitotta, hogy a czélt — melyet maga elé tűzött — komolyan átérzi; továbbá azt is, mi mindent lehet álhatatos akarattal rövid egy esztendő alatt is véghez vinni.

Ne lankadjon jövőre sem nemes czélja véghezvitelében s szolgáljon ezért jutalmul tagjainak az a felemelő tudat, hogy gyakorlott erényük: *a jótékonyság s az emberszeretet a legnagyobb erény* — s mint ilyen, a férfi legszebbik disze. — *S.*

Szegény gyermekek.

Mindenfelé megtartották a szegény gyermekek felruházását a szokásos parádékkal. Nem számolhatunk be mindegyikkel, mert nem értesitették a *Buda és Vidékét*. A tabáni *Első Magyar Asztaltársaságtól* vett tudósitás szerint *Divald József* vendéglőjében 10 szegény gyermeket ruháztak fel. — A *Krisztinavárosi Asztaltársaság* az alkotás-utczai *Arany bárány* vendéglőben 11 szegény gyermeket tetőtől talpig felruházott, mely alkalommal *Orel Géza* pénzügyi titkár a Jézus Krisztus tiszteletére intette a gyermekeket egy lendületes beszéd ben. A vendéglős a gyermekeket megvendégelte. Szivesen közölünk mindent, a mit beküldenek. Kérjük olvasóinkat Budán és vidékén, hogy minél több tudósitással lássanak el, minél többször és minél rövidebben.

A Hernádvölgyi vasgyár közgyülése.

A Hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaság elnöke Kohner Agoston elnöklete alatt tegnap tartott harmadik rendes közgyülése alkalmából a vállalat fejlődéséről részletes jelentést tett. E jelentés szerint a krompachi művek ez évben egész terjedelmükben üzembe kerültek, kivéve a második kohót és az ezzel együtt létesitendő kiegészitő berendezéseket a finomitóban, melyek a vasércbányák fejlesztésével lépést tartva a közel jövőben fognak felállitatni. A schönbrunni csőhengermü kielégető eredménynyel működött. Az előterjesztett mérleg 583,597 frt 61 krnyi veszteséget mutat fel, melynek részbeni fedezésére a 30,000 frtnyi tartalékalap fordittatott, a fenmaradó 533.597 frt 61 kr. pedig mint veszteséget uj számlára vették át. Megjegyzendő, hogy az épitési számla interkalaris kamatokkal megterhelve nem lett, illetve hogy ezek a feltüntetett veszteségben benfoglaltattak. A részvénytőkét tulhaladó pénzszükségletét a vállalat nagyrészvényeseitől egyelőre függő adósság alakjában szerezte be. A közgyülés megadta az igazgatóságnak, valamint a felügyelő bizottságnak, felmentvényt és az eddigi felügyelő bizottságot egy évre ujból megválasztotta.

Odysseus.

A budai zeneakadémia nagy zenei eseménynyel lepte meg a zenekedvelőket és műbarátokat. *Santner Zsigmond* zeneigazgató vezetése alatt előadta *Odysseust*. Az énekkart, magánrészt és nagy zenekart *Bruch Miksa* irta. Az előadás elragadta a műértő közönséget s bőven tapsolták a közreműködő kitünő erőket, *Csáky*, *Cathry* és *Ertl* urhölgyeket, *Petrovics* és *Kéry* urakat. — A budai zene akadémia sikereit és érdemeit ez az este is szaporitotta.

Zeneakadémia.

Az országos m. kir. zeneakadémia f. é. deczember hó 20-án az intézet nagytermében rendezte „Első nyilvános hangversenyét.“ — A nyolcz számból álló müsort nagy és előkelő közönség hallgatta végig s nemcsak buzditólag nyilvánitotta tetszését, hanem helyel közel érdemileg is jutalmazta a működő növendékek elért sikerét. — Intradora az akadémia vonós zenekara adott elő Hoffmann átirta szerenádot Hubay Jenő tanár ur vezetése mellett, melynek Allegrója és humoreszkje kellő figyelembe részesült. — Székely Arnold Schumann g moll Szonátáját I. II. III. tételeiben zongorán játszotta erős ambitióval s könnyed kézzel. — Szigeti Dezső Hubay tanitványa egy magyar versenymü előadásával a precize technikában való jártasságát bizonyitotta. — Kadics Szidónia k. a. Pauli Richárd ur tanitványa Jensen „Dal“ czimü áriájával nagy hatást ért el, a mennyiben kedves megjelenése az alsóbb regiokban szerény hangkezelése a felsőbb regiszterekben pedig szabatos és fülbemászó hangjának kezelésével egy szorgalmas és szorgalommal kiképzett énekesnő prototypját mutatta be, melynek sikere a közönség tomboló tapsa s tanárának általános dicsérete volt. — Roemer Karola k. a. Maleczkyné tanitványa zongora és hegedü accompagneja mellett énekével szintén ragyogott. — Utána még Volszky Emilia és Dobránszky Vilma mutatták be a hangversenyzongorán könnyed és finom technikával tanult játékukat. — Passy Adél tanitványa Fábry Aranka szintén tetszést aratott. A hangverseny általában jól sikerült, melyből az oroszlánrész az illető szaktanárok buzgalmának tudható be.

Tánczpróba.

Özv. *Perrey Jánosné*, a Nemzeti Szinház nyugalmazott tánczosnéja, táncz és illemtanárnő a II. kerületi Batthányi-utczai polg. felsőbb leányiskola növendékeivel letette a tánczvizsgát a legnagyobb megelégedésre. *Perreyné* a legkitünőbb táncz és illemtanárné, kit a legmelegebben ajánlunk olvasóinknak.

Fogadalmi templom.

Több előkelő urhölgy azzal az eszmével foglalkozik, hogy az elhunyt királyné emlékére az Orbán hegyen zárdát és templomot emelnek. Az eszméért a herczegprimás is lelkesedik. A zárdába a kalocsai *Mi asszonyunkról* elnevezett apáczákat akarnák elhelyezni. — Ez a terv olyan, hogy az áldozatkészséget megérdemli, mert az istenhegyiek is hálával fogadnák, mivel a gyermekeket nem kellene télen a városba küldeni. A bennlakóknak a kitünő levegő valóságos orvosság.

Bucsu és köszönet.

Amidőn Krisztinakörut 91. szám alatt lévő és a „Krisztinához“ czimezett kávéházamat Störi A. József urnak átadtam, fogadja a nagyérdemü közönség kitüntető támogatásáért köszönetemet és kérem, hogy ebben utódomat is részesiteni sziveskedjenek; engem pedig őrizzenek meg jó emlékökben.

Továbbra is tisztelőjük: *Bayer Ferencz.*

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a nagyrabecsült közönségnek szives tudomására adni, hogy az I. ker. Krisztinakörut 91 szám alatt levő, mindenki által ismert *Krisztina Grand-kávéházat* megvettem és f. hó 20-án saját vezetésem alatt megnyitottam, mely alkalommal nem mulasztom el becses figyelmébe ajánlani, hogy ugy az italok, mint vendégeim irányában a legnagyobb figyelmet tanusitani és igyekezni fogok, hogy ez által a legnagyobb elismerést megnyerjem.

Alázatos szolgája:

Störi A. J.

—● Elsőrangu hazai gyártmány. ●—

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással dijmentesen szolgálunk.

Cséplőgépek. Vetőgépek. Borprések. Ekék. Szecskavágók. Morzsolók.

Meghivó.

A Budapest—Krisztinavárosi

korona takarék- és hitelszövetkezet

1898. évi deczember hó 29. napján, csütörtökön este 6 órakor saját helyiségében (Budapest, I. ker., Pauler-utcza 1. szám.)

rendkivüli közgyülést

tart, melyre t. tagjait az igazgatóság ezennel tisztelettel meghivja.

Napirend:

1. Az igazgatóságnak az alapszabályok 44. §-a értelmében 3 taguról 5 tagura való felemelése, két uj igazgató választása.
2. A felügyelő bizottságba két póttagnak választása.
3. A választmánynak 30 rendes és 6 póttagra való kiegészitése folytán 5 rendes és 4 póttag választása.
4. Esetleges inditványok.

Jegyzet. A közgyülésen való részvétel és a szavazati jog gyakorlásához az alapszabályok 40. § a értelmében a tagsági szavazati igazolványok kiváltása megkivántatván, felkéretnek a t. tagok, hogy ezen igazolványokat a betéti könyv átszolgáltatása mellett folyó hó 26. napjáig bezárólag a szövetkezet helyiségében d. u. 4—7 óra között okvetlen átadni sziveskedjenek. — Ugyanezen időben teendők le a nők részéről kiállitott meghatalmazások is.

Budapest, 1898. decz. hó 12. napján.

A bpest—krisztina városi korona takarék- és hitelszövetkezet igazgatósága.

COGNAC

Gróf Keglevich István utd.

kiváló jó minősége folytán *legnagyobb elterjedtségnek* örvend, a kizárólag diszoklevelekkel kitüntetett *, **, *** Extra, **** és *V. S. O.* (fine champagne d'Hongrie) jelzésű gyártmányai *mindenütt* kaphatók.

A czégnek gyári raktára Ausztria-Magyarországban a legnagyobb és legrégibb e szakmában.

Központi iroda:

Budapest, Rudolf-rakpart 7.

Karácsonyi és ujévi kalauz.

Bartalits Imre könyvnyomdája és kiadóhivatala III., Remetehegy.

Balitkay Mihály üveg- és edény-kereskedés, Krisztina-tér.

Beck Adolf liszt nagykereskedése II., Széna-tér, 1.

Berger Adolf II., Fő-utcza 1. férfiszabó-üzlet.

Biehn János. Valódi aszfalt fedlemezek.

Braun testvérek. Pezsgők.

Burkert Konrád. Vizvezeték, épület és diszornamentika, II., Retek-u. 12.

Csókás Gusztáv I., Borz-utcza, 4. Asztalosmunkák.

Eiser Ede. I. Fehérvári-ut, 13.

Erdélyi L. Könyvkötő. II., Iskola-utcza.

François Lajos és társa pezsgőgyár Budafok.

Freyberger Pál. II., Fazekas-tér. Vaskereskedés.

Fischer B. czukrász, Roham-utcza, 1.

Főherczegi kertészet IV., Hatvani-utcza, Cziráky-palota.

Gilly József, I., Krisztina-tér 7, bádogneműek.

Goszleth István fényképész. IV., Kristóf-tér.

Grünwald Samu. I. Krisztina-tér 1. Női- és férfidivat kereskedés.

Gaiduschek Mór és fia férfiszabó. II, Fő-utcza 76.

Heisler Jaroslav kő- és könyvnyomdája I., Várkert-rakpart.

Harkai Mária Zongora-terem. VIII. ker., Kerepesi-ut, 10,

Hartman István. I., János-utcza, finom sütemények.

Hölle Márton Buda-Örs. Pezsgő.

Keller Ignácz füszerkereskedő I. ker., Palota-utcza 28,

Kugler József. III,, Zsigmond-u. 65. Mézeskalács és méz.

Löwenstein Antal. I., Attila-utcza 77. finom sütemények.

Dr Lend Adolf, II. ker., Donaty-utcza, kitömött állatok

Lenz Ferencz II. ker., Fő-utcza Papir és irószerek.

Löwenstein Fülöp Nándor IV. ker., Eskü-tér, Kishid-utcza. Vámház-körut, saját csemegárúk.

Makó Mihály. IX. ker., Üllői-ut, 2. Vaskereskedés.

Márkusz Jakab. I., Attila-utcza, 58. füszer és csemege, bor.

Mattoni és Wille. Teréz-körut, 37, ásványvizek.

Mihalovits József. Alagut-utcza. Kalapos.

Mechlovits Béla kalapos, férfifehérnemüek, divatczikkek.

Németh Károly Géza füszer és vaskereskedés. II Széna-tér 1,

Pápai és Náthán. Vasbutor és varrógépek. Andrássy-ut.

Pettrich Márton. I. Márvány-utcza, 15. Asztalosmunkák,

Röszler Károly. I. ker., Pálya-utcza 7. Sütemények.

Ruda és Blochman Pezsgő és cognac. V., Akadémia-utcza, 16,

Rosberger Elemér. Alagut-utcza. Női és férfidivat.

Stampfer Márton, II. ker., Fő-utcza, 11. Füszer.

Stoklasz József. I. ker., Gellérthegy-utcza, 15. Szobrász.

Stowasser János. II., Lánczhid-utcza, 5. Cs. és kir. hangszergyáros.

Szénássy és Reiman IV., Ferencziek-tere, 9, papir- és diszműáruk.

Szultzberger József épület és műlakatos Budapest I. Pálya-utcza 6. Legjobb minőségü saját rendszerü és gyártmányu takarék- és asztal-tüzhelyeim állandóan raktáron. Nagy választék korcsolyákban, Halifax, Mercur stb. Mindenféle vasáru czikkek házi szükségletre. A lakatos munkákban mindenféle megrendelést és javitást elfogad.

Toldy Lajos. II., Fő-utcza. Könyvkereskedés.

Werner Adolf. I. ker., Batthiányi-utcza, ásvány vizek.

Törley József. VIII, ker., Eszterházy-utcza, Pezsgő.

Willinger Ferencz. Füszer és vas. Krisztina-körut.

Wirker és társa. II., Fő-utcza. 48. vaskereskedés.

Nyilttér*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő mindszenti ERDÉLYI GYULA

Gaiduschek Mór és társa

férfi-szabók.

Budapest, II. ker., fő-utcza 76. szám.

Nyulkaszárnya mellett.

Mindennemü uri- és fiu ruhák legnagyobb raktára a legolcsóbb árakon. Mérték utáni rendelések a leggyorsabban készittetnek

Posztó és gyapjuszövetek gyári árakon.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt nagyközönségnek becses tudomására hozni, hogy az „*Alcsuthi udvari, Margit-szigeti és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnoka*“ czim alatt virág- és növény-üzletet létesitettünk. Elvállalunk mindennemü virágkötészeti munkákat, u. m. csokrok, koszoruk, stb. elkészitését, decorátiókat, virágasztalok berendezését és azok gondozását.

Leveleket kérjük: „Alcsuthi udvari, Margit-sziget, és fiumei főherczegi kertészetek virágcsarnokai.“

Budapesten, Váczi-utcza 2. sz. a.

BIEHN JANOS

Budapest, IX., Ferencz-körut 46. szám.

Aszfalt és kátrány termékek vegyi gyárai

BUDAPEST, KISPEST, MEZŐTELEGD

Tiszta természetes Aszfalt-Bitumenből készült

valódi Aszfalt-fedlemezek

Aszfalt-elszigetelő-lemezek, kőfedélpép, kátrány, carbolineum, Biéhnol, creolin, napthalin

Vállal és készit legjobb kivitelben:

Fedéllemez-befödéseket, faczementtetőket, mindennemü aszfaltozásokat nedves falak szárazzá-tételét.

Mihalovits József

kalapos-mester

BUDAPEST,

I. kerület Alagut-utcza, a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

URI ÉS NŐI-SAPKAK,

valamint **szőrme-árukból.**

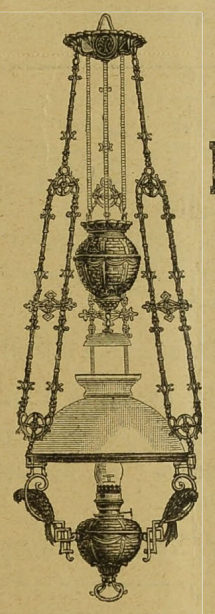

MAGYAR FÉM- ÉS LÁMPAÁRU-GYAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST—KŐBÁNYA.

—o—

Petróleum-lámpák

minden czélra.

FÉM- ES DISZMŰ TÁRGYAK.

VALÓDI KIRÁLYOLAJ

biztonsági petróleum.

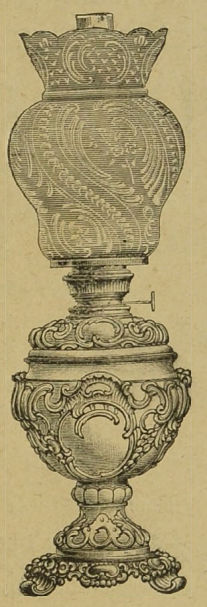

Raktárak Budapesten és Vidéken:

V. Gizella-tér I. szám.
VI. Teréz-körut és Király-utcza sarkán.
VIII. Üllői-ut 12. szám, a Kálvin-tér sarkán.
X. Jászberényi-ut
POZSONY: Lőrinczkapu-utcza.
KOLOZSVÁR: Wesselényi-utcza 20.

1898. idényre.

Elismert legujabb divatu Imperial és Duplex kalapok minden alakban és szinben **egyedüli főraktára**

Mechlovits Béla

kalap és férfidivatáruk üzletében

Budapest, II. ker., Fő-utcza 7. sz. a.

(a Lánczhid közelében.)

Saját készitményű férfi fehérneműek testmérték után jótállás mellett.

Legujabb alaku

cylinderek

angol és hazai gyártmány

a legjutányosabb árak mellett.

A Pfanzelt-féle kávéházat

(II., Krisztina-körut I. sz.)

uj tulajdonosa

POSCH JÓZSEF

teljesen ujonnan felszerelten s a modern igényeknek megfelelő berendezéssel

ajánlja

a nagy érdemü közönség figyelmébe.

Különösen alkalmas a kávéház előtti

csinos felszerelésü terrasz

az üdülni óhajtó közönség számára.

A legfinomabb italok

mindig készletben vannak.

Hideg buffet.

Esténként **BERKI KÁROLY** jóhirű zenekara hangversenyez.

Pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

RÖCK ISTVÁN

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., Soroksári-utcza 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyű szerkezettel.

Hevesi Balázs

utóda

Harkai Mária

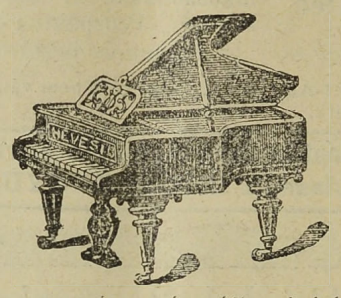

zongora-gyárosné, állami iskolák szállitója.

BUDAPEST,

Kerepesi-ut 11. szám.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fioküzletet nyitottam — Liszt, tej. tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Szálloda a söröskocsihoz.

Budapest, II., öntőház-utcza I. sz.

Olcsó szobák mindig rendelkezésre állanak. — Vendéglő, elismert jó konyha, valódi hamisitatlan borok kimérése. — Pontos kiszolgálat.

Kanizsai sör.

Galambos U. vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

FISCHER KÁROLY

vendéglője

A Márton-faluhoz, (ezelőtt zum Strassbrunn).

KELENFÖLD, Budaörsi-ut,

Balatonmelléki borok.

Promontori csapolt sör,

Egész nap meleg konyha.

Kirándulóknak kellemes üdülő hely.

KRÁL GYULA

kőfaragó mester,

I., Kelenföld, az állomás mellett.

Kőfűrészelő-,

gyaluló-

és esztergályozó.

Elvállalja a homokkő, mészkő, márvány és gránitkő feldolgozását úgy épületekre, mint siremlékekre.

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □ méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.

REINPRECHT REZSŐ

„FIUME“ szállodája

BUDÁN I., Lánczhid-u.

Teljesen ujra berendezve

Jutányos árak, páratlan kényelem.

Cafe restaurant, a modern konyha minden kellékeivel.

A szállodai prospektus, mely egyuttal fővárosi utmutató is, ingyen kapható.

Burkert Konrád

lakás és iroda: II., (Viziváros) Retek-u. 14.

Elvállal épület és épület-diszitmény munkákat vizvezeték, légszesz, csatornázás, fürdőszoba, closet, gőz, viz-fütés és szellőztetési berendezést.

Speczialista épület- és disz-ornamentikai kivitelben.

Árjegyzék és költségvetés dijtalan.

Budapest, III., Remetehegy BARTALITS IMRE könyvnyomdája.